

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**WILLIAM SEAMAN'IN İNCİL TERCÜMESİ (İNCELEME-
METİN-DİZİN)**

(Doktora Tezi)

Cemal OKÇU

BURSA 2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**WILLIAM SEAMAN'IN İNCİL TERCÜMESİ (İNCELEME-
METİN-DİZİN)**

(Doktora Tezi)

Cemal OKÇU

ORCID: 0000-0003-0606-0939

Danışman:

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

BURSA 2021

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Cemal OKÇU
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	: Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı	: Türk Dili
Tezin Niteliği	: Doktora Tezi
Sayfa Sayısı	: XII + 1105
Mezuniyet Tarihi	:/...../20....
Tez Danışmanı:	: Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

WILLIAM SEAMAN'IN İNCİL TERCÜMESİ (İNCELEME-METİN-DİZİN)

Semavi dinler ortaya çıktığından beri misyonerlik faaliyetleri her dönemde yapılmıştır. Hristiyanların, tarihte, özellikle müslüman devletler arasında bu faaliyetleri olduğu bilinmektedir. William Seaman'ın 1666 tarihinde bastırdığı ve aynı zamanda basılmış ilk Türkçe incil olan bu eser bu amaçla yazılmıştır. Bu eserin Türk dili tarihi açısından önemi bu tezde incelenmiştir. Giriş bölümünde hristiyanlık, incil, Hz.İsa'nın hayatı gibi konulara değinilmiştir. Metin bölümünde eserin çeviriyazısı yapılmış olup inceleme kısmında ses ve şekil bilgisi özelliklerine vurgu yapılmıştır. Son olarak gramatikal dizin hazırlanmıştır.

Anahtar kelimeler : incil, Hristiyanlık, ses bilgisi, şekil bilgisi, misyonerlik

ABSTRACT

Name and Surname : Cemal OKÇU
University : Bursa Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Turkish Language and Literature
Branch : Turkish Language
Degree Awarded : Doctorate
Page Number : XII + 1105
Degree Date :/...../20....
Supervisor : Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

WILLIAM SEAMAN'S TRANSLATION OF THE BIBLE (REVIEW-TEXT-INDEX)

Missionary activities have been carried out in every period since the monotheistic religions emerged. It is known that Christians had these activities in history, especially among Muslim states. This work, which was published by William Seaman in 1666 and is the first Turkish Bible published at the same time, was written for this purpose. The importance of this work in terms of Turkish language history has been examined in this thesis. In the introduction, subjects such as Christianity, the Bible, and the life of Jesus were mentioned. In the text part, the translation of the work is done, and in the analysis part, the phonetic and morphological features are emphasized. Finally, a grammatical index was prepared.

Key words: bible, christianity, phonetics, morphology, missionary

ÖN SÖZ

İncil tarih boyunca tüm dünya dillerine olduğu gibi zaman zaman Türkçeye de çevirisi yapılmış kutsal kitaplardandır. Çeşitli alfabelerde çevirileri bulunan İncil'in Osmanlı Devleti zamanında Arap harfli Osmanlı Türkçesiyle yapılmış tercümeleri de mevcuttur. Bu çalışma 1666 yılında William Seaman tarafından yapılan ve ilk tercümelerden olan Kitab-ı Mukaddes'in İncil (Matta, Markos, Luka, Yuhanna) bölümünü içermektedir..

Çalışmamızın giriş bölümünde İncil (ahd-i cedid), Hz. İsa'nın hayatı, Hristiyanlık tarihi, Osmanlı İmparatorluğunda yaşayan Hristiyanların genel durumu, tercümeyi yapan William Seaman ve devamında yapılan diğer tercümelerle ilgili bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Birinci bölümde metnin dil özellikleri tespit edilmeye çalışılarak eserin grameri hazırlanmıştır. Burası ses ve şekil bilgisi olmak üzere iki kısımdan oluşur. Burada metnin orijinal söz varlığına dikkat çekilip örnekler sunulmuştur.

Metin bölümünde William Seaman'ın yaptığı İncil tercümesinin transkripsiyonlu metni verilmiştir.

Dil çalışmalarının kuşkusuz vazgeçilmez ögesi dizinlerdir. Bu nedenle eserin gramatikal dizini hazırlanmıştır.

Son olarak sonuç bölümü ve çalışmamıza kaynak teşkil eden eserlerin yer aldığı kaynakça bölümü yer almaktadır.

Türk dilinin fazla tanınmayan bir sahası olan İncil metinlerine kaynak olabileceğini düşündüğümüz bu çalışmamız, William Seaman gibi Türk diline hizmet etmiş değerli insanları bir kez daha saygıyla anmamıza vesile olmuştur. Türk dinî metnlerinin söz varlığını ortaya çıkarmak amacıyla hangi dinden olursa olsun, metinlerin taranıp tarafsız bir gözle incelenmesi gerektiğine inanıyoruz.

Tezimin her aşamasıyla yakından ilgilenen, vaktini ve sabrını benden esirgemeyen danışman hocam sayın Prof. Dr. Hatice ŞAHİN'e en içten duygularıyla teşekkür ederim. Tez konumun belirlenmesi sürecinde katkıları bulunan hocam Prof. Dr. Oğuzhan DURMUŞ'a teşekkürlerimi sunarım. Değerli vakitleri ve eleştirileri için Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN'e, Prof. Dr. Kerime Üstünova'ya ve Prof. Dr. Hasan Basri ÖCALAN'a ve yardımlarından dolayı Arş. Gör. Ebru KUYBU DURMAZ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Cemal OKÇU

BURSA/2021

KISALTMALAR

MS : Milattan Sonra

MÖ: Milattan Önce

YY/yy : yüzyıl

Hız. : Hazretleri

yay. : yayınları

DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

a.g.e. : adı geçen eser

c. : cilt

AÖF : Açık Öğretim Fakültesi

AH : Anno Hegirae (hicrî takvim)

TDAY: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı

TDK : Türk Dil Kurumu

haz. : hazırlayan

> : gelişim işareti

EAT : Eski Anadolu Türkçesi

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖN SÖZ	iii
KISALTMALAR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
GİRİŞ.....	1
Hristiyanlık.....	1
Hız. İsa'nın Hayatı.....	5
İncil	9
Osmanlı'da Gayrimüslimler ve Misyonerlik.....	11
17. YY'da İncil'in Türkçe Tercümelere.....	13
18 ve 19. Yüzyıllardaki Tercümelere.....	15

BİRİNCİ BÖLÜM

(SES BİLGİSİ)

1. SES BİLGİSİ.....	18
1.1. Ünlüler.....	18
1.1.1. Uzun ünlüler.....	18
1.1.2. Ünlü uyumları.....	19
1.1.2.1. Damak uyumu.....	19

1.1.2.2. Dudak uyumu.....	20
1.2. Ünsüzler ve Ünsüz uyumu.....	22
1.3. Fonetik Hadiseler.....	23
1.3.1. Ötümlüleşme.....	23
1.3.2. Düşme.....	23
1.3.3. Türeme.....	24
1.3.4. Darlaşma.....	25
1.3.5. Hece Düşmesi.....	25

İKİNCİ BÖLÜM

(BİÇİM BİLGİSİ)

1. BİÇİM BİLGİSİ.....	26
1.1. Türetme Ekleri.....	26
1.1.1. İsimden isim türeten ekler.....	26
1.1.2. İsimden fiil türeten ekler.....	27
1.1.3. Fiilden isim türeten ekler.....	28
1.1.4. Fiilden fiil türeten ekler.....	29
1.2. Tür Değiştirici Ekler.....	29
1.2.1. Fiillere eklenenler.....	29
1.2.1.1. Fiilimsiler.....	29
1.2.1.1.1. Mastar ekleri.....	29
1.2.1.1.2. Sıfat-fiil ekleri.....	30
1.2.1.1.3. Zarf-fiil ekleri.....	32

1.2.2. İsimlere eklenenler.....	34
1.2.2.1. +ki aitlik eki.....	34
1.2.2.2. +sIz yokluk bildiren sıfat eki.....	35
1.2.2.3. +II / +IU varlık bildirgen sıfat eki.....	35
1.3. İşletme Ekleri.....	36
1.3.1. Öge belirleyici ekler.....	36
1.3.1.1. İsimlerde.....	36
1.3.1.1.1. Ad durumu ekleri.....	36
1.3.1.1.1.1. Yalın durum.....	36
1.3.1.1.1.2. Belirtme durumu.....	36
1.3.1.1.1.3. Yönelme durumu.....	37
1.3.1.1.1.4. Bulunma durumu.....	37
1.3.1.1.1.5. Ayrılma durumu.....	37
1.3.1.1.1.6. Araç durumu.....	38
1.3.1.1.1.7. Eşitlik durumu.....	38
1.3.1.1.1.8. Yön gösterme durumu.....	39
1.3.1.2. Fiillerde.....	39
1.3.1.2.1. Çatı ekleri.....	39

1.3.1.2.1.1. Geçişli/ettirgenlik ekleri.....	39
1.3.1.2.1.2. İşteş/karşılıklılık ekleri.....	40
1.3.1.2.1.3. Meçhul/edilgenlik ekleri.....	40
1.3.1.2.1.4. Dönüşlülük ekleri.....	41
1.3.1.3. Kişi ekleri.....	41
1.3.1.3.1. Birinci tipteki kişi ekleri.....	41
1.3.1.3.2. İkinci tipteki kişi ekleri.....	43
1.3.1.3.3. Üçüncü tipteki kişi ekleri.....	44
1.3.1.4. Zaman ekleri.....	45
1.3.1.4.1. Görülen geçmiş zaman.....	45
1.3.1.4.2. Öğrenilen geçmiş zaman.....	46
1.3.1.4.3. Gelecek zaman.....	47
1.3.1.4.4. Şimdiki zaman.....	47
1.3.1.4.5. Geniş zaman.....	47
1.3.1.5. Kip ekleri.....	48
1.3.1.5.1. İstek kipi.....	48
1.3.1.5.2. Emir kipi.....	49
1.3.1.5.3. Gereklilik kipi.....	50
1.3.1.5.4. Dilek-şart kipi.....	51
1.3.1.6. Fiillerin birleşik çekimi.....	52
1.3.1.6.1. Hikaye.....	52
1.3.1.6.2. Rivayet.....	52
1.3.1.6.3. Şart.....	52

1.3.1.7. Ek-fiil.....	52
1.3.1.8. Birleşik fiiller.....	54
1.3.1.8.1. İsim+fiil dizilişinde olanlar.....	54
1.3.1.8.2. Fiil+fiil dizilişinde olanlar.....	55
1.3.2. Bağlantı kurucu ekler.....	56
1.3.2.1. İyelik ekleri.....	56
1.3.2.2. Tamlayan eki.....	58
1.4. Kategori Ekleri.....	58
1.4.1. Çokluk kategorisi.....	58
1.4.2. Küçültme/sevimlilik kategorisi.....	58
1.4.3. Sıralama sayı kategorisi.....	59
1.4.4. Üleştirme sayı kategorisi.....	59
1.4.5. Olumsuzluk kategorisi.....	59
1.4.6. Soru kategorisi.....	59
1.5. Sıfat.....	59
1.5.1. Niteleme sıfatları	59
1.5.2. Belirtme sıfatları.....	60
1.5.2.1. İşaret sıfatları.....	60
1.5.2.2. Sayı sıfatları.....	60
1.5.2.2.1. Asıl sayı sıfatları.....	60
1.5.2.2.2. Sıra sayı sıfatları.....	60
1.5.2.2.3. Üleştirme sayı sıfatları.....	61
1.5.2.3. Belirsizlik sıfatları.....	61
1.5.2.4. Soru sıfatları.....	61

1.6. Zamir.....	62
1.6.1. Kişi zamirleri.....	62
1.6.2. İşaret zamirleri.....	62
1.6.3. Belirsizlik zamirleri.....	63
1.6.4. Soru zamirleri.....	63
1.6.5. Dönüşlölük zamirleri.....	64
1.7. Zarf.....	64
1.7.1. Yer zarfları.....	64
1.7.2. Zaman zarfları.....	64
1.7.3. Miktar zarfları.....	65
1.7.4. Durum zarfları.....	65
1.7.5. Soru zarfları.....	66
1.8. Edat.....	66
1.8.1. Baēlama edatları.....	66
1.8.2. Son çekim edatları.....	67
1.8.3. Berkitme edatları.....	68
1.8.4. Ünleme edatları.....	69

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

(METİN)

METİN.....	70

BEŞİNCİ BÖLÜM
(DİZİN)

DİZİN.....	648
SONUÇ.....	10,99
KAYNAKLAR.....	1,101
	...

GİRİŞ

HİRİSTİYANLIK

Günümüzde dünyanın her tarafında mensupları bulunan ve dünya nüfusunun 1/5'inin, yaklaşık olarak bir buçuk milyar civarında insanın dini olan Hristiyanlık, Filistin Bölgesi'nde doğmuştur. Hristiyanlık, vahye ve kutsal kitaba dayanan, özünde tektanrılı olmakla beraber, sonradan *Üçleme/Teslis*'e yer verilen ilahi kaynaklı bir dindir. Bu dinde Peygamber, Melek, Ahiret, Kader gibi dini kavramlar bulunmaktadır. Ancak bu kavramların açıklanış biçimi; diğer dinlerden farklıdır. Bu açıklama Hristiyanlık anlayışına özgüdür.¹

"İsa-Mesih" merkezli bir din olan Hristiyanlık; günümüzde de Yahudiliğin inanç, ibadet ve gelenekleri ile *'Yunan-Roma aleminin kültlerini birleştiren bir kurtarıcı Tanrı dini'* olarak ifade edilmektedir. Bunun yanında Hristiyanlık, Nasıralı İsa'yı merkez alan *'Yahudi Mesihi Hareketi'* olarak da değerlendirilmektedir. Çünkü İsa'nın, İsrail'i gelecek *'Tanrı Krallığı'na* hazırlamak istediği görüşü kabul edilmektedir. Bütün bu değerlendirmelere rağmen Hristiyanlık, ilk şeklinden farklı bir gelişme çizgisi takip etmiş ve İsa'nın Havarilerinin arasına sonradan giren Pavlus'un yorumları ile farklı bir nitelik kazanmıştır. Bundan dolayı bu din; *'Pavlus Hristiyanlığı'* şeklinde nitelendirilmiş ve kabul görmüştür.²

Hristiyan kelimesi, Yunanca *'Hristos'* kelimesinden gelmekte ve Mesih'e bağlı olmayı ifade etmektedir. Bu anlamda İbranice'de yağlanmış anlamında *'Meşiah'* kelimesi kullanılmaktadır. Çünkü Yahudilik'te Krallar, vazifeye başlamadan önce 'kutsal yağ' ile yağlanmaktadır. Bu uygulama; Yahudilerin *'Gelecek Kurtarıcılar'*ın bu şekilde adlandırmalarına sebep olmuştur. Bundan dolayı Hz. İsa'nın da kendisini bir *'Yahudi Mesih'* olduğunu açıklamak lüzumu hissettiği anlaşılmaktadır.³

Hz. İsa'nın bu açıklamayı yaptığı dönemlerde Filistin, Roma İmparatorluğu'nun

¹ Kürşat Demirci, *"Hristiyanlık"*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul, 1998, c.17, syf. 368.

² Abdurrahman Küçük, Günay Tümer, *Dinler Tarihi*, Ocak yay., Ank. 1993, syf. 232.

³ Abdurrahman Küçük, Günay Tümer, a.g.e., syf. 232.

hâkimiyeti altındadır. Yahudiler çeşitli mezheplere bölünmüş, dini konular çıkar meselesi haline gelmiştir. Kudüs'teki '*Kutsal Mabet*' ticarethane haline getirilmiş, şekilcilik samimiyeti boğmuştur. Tektanrı inanışına sahip Yahudiler, putperest Romalılar'dan kurtulma yollarını aramakta; bunun için bir kurtarıcı '*Mesih*' beklemektedirler. Hz. İsa bu sırada ortaya çıkmış ve bir peygamber olarak, insanları doğruluğa, kardeşliğe, sevgiye, fedakârlığa, kısacası hak yoluna çağırmıştır. Ancak dinin özünden kopmuş, şekilciliğe ve çıkarıcılığa düşmüş olan Yahudi din adamları; Hz. İsa'nın söylediklerini kabul etmemişlerdir. Buna karşılık sadece halktan saf, temiz, günahkâr da olsa samimi bazı kimseler ona inanmıştır. Bunun sonucunda resmî Yahudi çevrelerinin ve Romalıların dikkati Hz. İsa ve takipçilerinin üzerine çevrilmiştir. Yahudiler kendilerini çeşitli istilalardan, savaşlardan, esaretlerden, sıkıntılardan ve baskılardan kurtarıp; onları Hz. Davut devrindeki ihtişama ulaştıracak ve dünyaya hâkim olacak bir kurtarıcı beklentisi içine girmişlerdir. Hz. İsa'nın davetine uymak istemeyen ve menfaatlerini ön planda tutan Yahudiler, onu şikâyet etmişler ve bu şikâyet üzerine Hristiyanlık inancına göre '*Çarmıh Olayı*' gerçekleşmiştir.

Çarmıh olayı ile birlikte ona inananlar da '*Çarmıh*' üzerinde inançlar geliştirmişlerdir. Yahudiler; Mesih olacak, çarmıhta ölemez diyerek Hz. İsa'nın Mesih olmadığına hükmetmişler ve onu *peygamber* olarak kabul etmemişlerdir. Böylece Yahudiler, Hz. İsa'yı asi, suçlu, sıradan bir insan olarak görürken; Hristiyanlar da onu tanrılaştırmıştır. İslam ise Çarmıh Olayı'na yeni bir anlayış getirmiş, Çarmıha gerilenin Hz. İsa olmadığını açıklamıştır. Bunun üzerine incillerde yer alan Çarmıh'dan üç gün sonra İsa'nın Havarileri ile kırk gün sürecek birlikteliği konusu, yeni yorumların yapılmasına yol açmıştır. Bunun yanında İslam; Hz. İsa'nın, Tanrı'nın değil Meryem'in Oğlu, Tanrı'nın kulu ve elçisi olduğunu belirtmiştir. Bu durum; Hristiyanlar ve Yahudiler arasındaki anlaşmazlık konusunu aydınlatmış, bu konuda orta yol bulunmasına imkan sağlamıştır.⁴

Hız. İsa'nın ölümünden sonra, ona inananlarda artış olmuş ve onun telkinlerine karşı bir ilgi başlamıştır. Bu artış ve ilgi, Roma'nın baskısını arttırmıştır. Böyle bir süreçte Barnaba ve Pavlus'un da aralarında bulunduğu Hz. İsa'ya inananlar, İsa'dan

⁴ Abdurrahman Küçük, Günay Tümer, a.g.e., syf. 233.

yaklaşık 15-20 yıl sonra Antakya'da bir araya gelmişler ve kendilerini Hristiyan olarak adlandırmışlardır. İsa'ya inananların kendilerini *Hristiyan* olarak adlandırması, ilk defa bu toplantıda olmuştur. Çünkü incillerde Hristiyanlık gibi bir adlandırmaya rastlanmamaktadır. Resullerin İşleri'ndeki bu adlandırma; İsa'ya verilen İbranice '*Meshedilmiş*' sıfatının Grekçe karşılığı Christos kelimesinden gelmekte ve '*Mesih-İsa Yanlısı*' anlamını karşılamaktadır.

Roma'nın baskı ve şiddetine rağmen Hristiyanlık, ona inananlar vasıtası ile değişik bölgelere kadar yayılmıştır. Ancak Pavlus'un Hristiyan oluşu cemaate yeni bir hamle kazandırmakla beraber Hristiyanlar arasında fikir ayrılıklarına ve Hristiyanların ikiye bölünmelerine sebep olmuştur. Çünkü yeni Hristiyan olanlar arasında, Yahudi adetlerine uyup uymama noktasında bazı sorunlar da ortaya çıkmıştır. Havariler ve Hz. İsa'nın yakınları, MS 49 yılında, sorunları çözme amacı ile '*Havariler Konsili*' adıyla bir toplantı düzenlemişlerdir. Bu ilk Konsol'de Pavlus'un temsilcisi olduğu görüşe taviz verilmiş ve böylece Pavlus, hem sonraki Hristiyanlık'ta yerini almış hem de '*Hz. İsa'nın tanrılaştırılması'na* kadar varan görüşlerin tartışılmasına vesile olmuştur. Pavlus'un tartışmalara yol açan görüşlerine karşı ilk tepki *Havariler*'in reisi *Petrus*'tan ve *Ebionitler*'in reisi *Yokobus*'tan gelmiştir. Bu ilk '*Yahudi Hristiyanlar*', diğer Hristiyanlardan farklı özelliklere sahiptir. Bunlar, Hristiyanlığı Yahudiler arasında yaymayı hedeflemişlerdir. Dinin Yahudilerin dışına yayılmasını istemiyorlardı. Bu sebeple Yahudi dini geleneğinden bazı şeyleri, yine dinle birlikte yürütüyorlardı. Yahudi geleneğinden korudukları ve devam ettirdikleri şeylerin başında da '*tevhid anlayışı*' geliyordu.⁵

Roma İmparatoru Neron, MS 64 yılındaki Roma Yangını'ndan Hristiyanları sorumlu tutuyordu. Bu nedenle Hristiyanlara karşı şiddetli bir zulüm dönemi başlamış oldu. Pavlus ve Petrus, Roma'da öldürüldü. Roma tanrılarına saygı göstermeyen Hristiyanlar hapsedilip, işkenceye maruz bırakılarak öldürüldüler. Bununla birlikte Hristiyanlık yayılmaya devam etti ve Miladi Yüzyılın sonlarına doğru, Ön Asya'dan Güney Galler'e kadar olan alanda varlığını hissettirdi. Bu gelişmelerden Roma İmparatorluğu da etkilendi. Roma İmparatoru Konstantin, 313 yılındaki *Milan Fermanı*

⁵ Abdurrahman Küçük, Günay Tümer, a.g.e., syf 239.

ile Hristiyanlara karşı hoşgörü dönemini başlatmış oldu. Böylece Hristiyanlar, serbest olarak inançlarını yaymaya ve yaşamaya başladılar. Anlaşmazlıklara giderek yenileri eklenirken, Konstantin bunları gidermek amacıyla 325 yılında Nicea'da (İznik) bir konsil toplamıştır. Bu konsil, tarihte '*İznik Konsili*' olarak bilinmektedir. Konsilde, Hristiyan inançları tartışıldı ve *Hristiyanlık Teolojisi*'nin temeli atıldı. Çünkü bu Konsil'de; İmparator Konstantin'in desteği ile, Hz. İsa'nın tanrılığını reddedip, onun yaratık olduğunu savunan Aryüsçülere karşı, '*İsa'nın Tanrılığı*'nı savunan Pavlus geleneğine tabii olanların hakimiyeti sağlandı. Bundan sonra Ebionitlerin yaşattıkları *tevhid anlayışı*, Hz. İsa'nın sadece peygamber olması, sünnet, abdest, gusül gibi inanç ve gelenekler 4.yüzyıldan sonra artık görünmez oldu.⁶

İmparator büyük Teodosyüs, 380 yılında Hristiyanlığı tek resmi inanç haline getirdi. Roma Psikoposu, diğerleri karşısında güç kazandı ve Papa (Baba) unvanını aldı. 476 yılında Roma'nın siyasi yönden çöküşü sonucu Papa, sadece Kilise'nin değil, bütün Batı dünyasının reisi oldu. Roma'ya karşı Doğu Kiliselerini Bizans Patrikliği temsil etmeye başladı. Ayrıca İskenderiye ve Antakya'da da patriklikler vardı. Doğuda Ermeni, Süryani, Habeşi ve Kıbtî Kiliseleri milli ve müstakil bir durumdaydı. Batıda İrlanda Kilisesi, hür bir kiliseydi. 4. yüzyılda Roma'ya bağlı olarak Vizigotlar; 5. yüzyılda ise Bulgarlar ve Franklar Hristiyan oldular. Daha sonra Anglo-Saksonlar Roma misyoner heyeti vasıtasıyla Hristiyanlığa adım attılar. 8. yüzyılda geride kalan Avrupa ülkelerinin Hristiyanlaşması başladı. Alman ve İskandinav ülkeleri Hristiyanlaştı. Saksonlar ise zorla Hristiyanlaştırıldı. Danimarkalılar 9. yüzyılda; Norveç, İsveç ve İzlanda ise 1000 yıllarında Hristiyanlaştı. Slavların Hristiyanlığa girmesi, Roma ile Bizans arasında rekabet konusu oldu. Polonya, Bohemya, Moravya ve Baltık ülkelerinde Roma; Rusya ve Balkan ülkelerinde ise Bizans hakimiyet sağladı.⁷ Batıda Hristiyanlık; siyasi münasebetler ve misyoner faaliyetleri ile zorla yayılmıştır. Bu yayılma devresi, 11. yüzyılda İskandinav ülkelerinin Hristiyanlaştırılması ile tamamlanmıştır. Bütün bu gelişmeler, beraberinde iç mücadeleleri de getirmiştir. Bu dini ve siyasi mücadeleler, 1054 yılında kesin bölünmeye yol açtı. Roma Kilisesi'ne evrensel anlamda *Katolik*, Bizans Kilisesi'ne öze bağlı anlamında *Ortodoks* denildi.

⁶ Mustafa Sinanoğlu, "*İznik Konsili*", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), İstanbul, 2001, c. 23, syf. 549-550.

⁷ Abdurrahman Küçük, Günay Tümer, a.g.e., syf. 241.

Hristiyanlık tarihinde akla ilk gelen isim İsa'dır. Hristiyanlık her şeyden önce İsa Mesih anlayışı üzerine temellenen bir inanca sahiptir. İsa Mesih hem Tanrı'nın Oğlu, hem de insanlığın kurtarıcısıdır. Tanrı insanlığı günahattan kurtarmak üzere biricik oğlunu yeryüzüne göndermiştir. Gerek isminden hareketle ve gerekse bütün hristiyanları birbirine bağlayan en önemli bağ olması dolayısıyla Hz. İsa Hristiyanlığın merkezine yerleşmiştir.

HZ. İSA'NIN HAYATI

Hiz. İsa'nın doğumuna dört İncilden sadece Matta ve Luka'da yer verilmekte ancak her iki İncil'de de bu olay farklı olarak anlatılmaktadır. Matta İncili'ne göre, Tanrı'nın Oğlu'nun soy ağacı ile başlamaktadır. (Matta, 1, s. 1-17) Bunun devamında *“İmdi İsa, Kral Hirodes'in günlerinde Yahudiye Beytlehem'inde doğduğu zaman, işte şarktan Yerusâlim'e müneccimler gelip dediler. Yahudilerin kralı olarak doğan zat nerededir?”* (Matta, 1, s. 18-25) sözünden anlaşıldığına göre Hiz. İsa, Kral Arhelas zamanında doğmuştur. İncillerde kendisine yeni doğan çocukları katletme fiili atfedilen ve Filistin'i Roma adına yöneten Arhelas MÖ 4 ve MS 6 yılları arasında iktidarda kalmıştır. Buna göre Hiz. İsa'nın MÖ 4 ile MS 6 yılları arasındaki herhangi bir yılda doğmuş olabileceği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Luka İncilinde Kirinius'un Suriye valisi olduğu sırada Augustus tarafından çıkarılan bir emirle nüfus sayımının yapıldığı ve Hiz. Meryem'in de nişanlısı Yusuf ile beraber Nâsıra'dan Beytlehem'e gittiği ve orada ilk oğlunu doğurduğu bildirilmektedir. (Luka, 2: s. 5-7) Augustus'un MÖ 63 ve MS 14 yılları arasında yaşadığı düşünülürse buradan da net bir tarih çıkarmak mümkün değildir. Zira bu sayımın hangi tarihte yapıldığına dair bilgi verilmemektedir. Luka İncili'nde Hiz. Yahya'nın ve Hiz. İsa'nın doğum sahneleri aynı üslup içerisinde anlatılmaktadır. Hiz. Zekeriyya'nın yaşlı karısının Yahya'ya hamile kalması (Luka, 1: s. 11-13), bundan altı ay sonra Hiz. Meryem'in Hiz. İsa'ya hamile kalması (Luka, 1: s. 26-27) ve her iki doğum anının da birbirine benzer ifadelerle anlatılması dikkat çekicidir. Hiz. Yahya'nın yahudilerin Fısıh bayramında doğmuş olduğu rivayeti eğer doğruysa, Fısıh bayramı Nisan'ın 15'inde kutlandığına göre bundan altı ay sonra doğan İsa'nın Ekim ayı içinde doğmuş olması gerekir. Batı Hristiyanlığında 25 Aralık, Doğu

Hristiyanlığında ise 6 Ocak günleri Hz. İsa'nın doğum günleri olarak kutlanmaktadır.⁸

Hristiyan ilahiyatçıları da Hz. İsa'nın doğumuyla ilgili net olmayan, bazı tarihler vermektedirler. Ritüel kitaplarında aynı zamanda ilâhî olarak da söyledikleri bir pasajda şu bilgiler yer almaktadır: *Dünyanın yaratılışından yüzyıllar sonra; Tufan'dan uzun zaman sonra; İbrahim'in doğumundan iki bin yıl sonra; Musa'dan bin beşyüz yıl sonra; Kral Davut'tan yaklaşık bin yıl sonra; Daniel'in peygamberliğinin yetmişbeşinci yılında; Yüz doksan dördüncü Olimpiyat'ta; Roma'nın kuruluşunun yediyüz elli ikinci ve Imparator Octave Augustus'ün kırk ikinci yaşında ezelî Baba'nın Oğlu ezelî Tanrı İsa-Mesih Yahuda'nın Betlehem (Kudüs) şehrinde Bakire Meryem'den doğdu.* Verilen bu tarihlerden İbrahim, Musa, Davut ve Daniel ile kurulan bağlantı yaklaşık tahminlerden ibarettir. . Tarihçilerin tespitine göre Roma M.Ö. 753 yılında kurulmuştur. Buna göre Hz. İsa M.Ö. 1 yılında doğmuş olmaktadır. Augustus'ün M.Ö. 63 yılında doğduğu rivayet edildiğine göre, 42. yaşı M.S. 5 yılına tekabül etmektedir. Bu formüle göre ise Hz. İsa M.S. 5 yılında doğmuştur. Yani hiç bir formülde ittifak sağlanamamaktadır. 19. yüzyılın en önemli filozof ve dinler tarihçilerinden biri olan Ernest Renan (1823-1892) “İsa'nın Hayatı” isimli eserinde Hz. İsa'nın doğum tarihinin iyice bilinmediğini, Augustus devrinde Roma'nın 750. senesine doğru ve muhtemelen Milattan bir kaç sene önce vuku bulduğunu belirtmektedir. Bazı yazarlar bu tarihi Milat'tan 10 yıl öncesine kadar götürür. Bu konudaki farklılıkların Ortaçağ'da yaşamış bir hristiyan keşişin düzenlediği takvimden kaynaklandığı ileri sürülmektedir. “İsa Meselesi” isimli risalenin yazarı A. Hilmi Ömer'e göre de dinî bir hareketin başında bulunan bir şahsiyet hakkında, bizzat bu şahsın kendisi tarafından değilse de, her halde bu hareketin şahitleri yahut muasırları tarafından bazı vesikalar bırakılması tabii bir hal iken, zamanında yaşayan yahudi ve müşrik müelliflerden hiç birinin İsa'nın hayatına dair en ufak bir malumat bırakmaması çok ilginçtir. Hristiyanlığın ilk yıllarında, hatta milattan sonra ikinci asırda bile Yunan, Latin, ve Yahudi müelliflerinin İsa hakkında hiç bir bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir. Kısacası Hz. İsa'nın doğumu konusunda ne yıl olarak, ne de gün olarak net bir kanaate varılabilmek imkânı yoktur. Batı Kilisesi'nin kabul ettiği 25 Aralık günü muhtemelen antik Roma'nın pagan kutlamalarına dayandırılmış, Doğu Kiliseleri'nin kabul ettiği 6 Ocak tarihi ise, yine

⁸ Ali Erbaş, Yaşayan Dünya Dinleri, AÖF yay., Eskişehir, 2013, syf. 183.

muhtemelen Hristiyanlık öncesi Grekler arasında kutlanan ve Zaman'ın doğumu manasına gelen Aion'un kutlandığı tarihin yerine konulmuştur.⁹

Çocukluğu, kendisinden önce hiçbir şöhreti olmayan ve aynı zamanda doğum yeri olan Galile eyaletinin Nâsıra kasabasında geçmiştir. Bu yüzden, bütün hayatı boyunca Nâsıralı adıyla anılmıştır. Luka'nın belirttiğine göre 12 yaşındayken yahudilerin pesah bayramında bulunmak üzere annesi ve annesinin kocası Yusuf'la birlikte Kudüs'e gitmiştir. Mabeddeki bilginler onun din bilgisi ve anlayışı karşısında çok şaşırılmışlardır. Hz. İsa'nın erkek ve kızkardeşleri bulunduğu ve kendisinin en büyük çocuk olduğu tahmin edilmektedir. Kardeşlerinin hiçbirisi hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Kızkardeşlerinin Nâsıra'da evlenmiş olduklarına dair rivayet mevcuttur. Erkek kardeşi diye gösterilen ve içlerinde Hristiyanlığın ilk gelişme senelerinde büyük bir ehemmiyet kazanan Yakup adında biri de bulunan dört kişinin onun teyze oğulları olduğu ileri sürülmektedir. Fakat bununla birlikte hem havari hem de Hz. İsa'dan sonra havarilerin reisi olan Yakub'un onun kardeşi olduğuna dair rivayetler ve kanaatler ağır basmaktadır.¹⁰

Hz. İsa görevine 30 yaşından sonra başlamıştır. Hz. Yahya Ürdün'de yaşıyordu ve onun teyze oğluydu. O tek Tanrı'ya inananları ve gerçek iman sahibi olanları vaftiz ediyordu. Hz. İsa da "Vaftizci Yahya" ismiyle tanınan Hz. Yahya'ya giderek onun tarafından vaftiz edildi. Bunun ardından, görevini yerine getirmek üzere hazırlanmak için çöle gitti. Şeytan onu burada yoldan çıkarmaya çalıştı. Şeytan, Tanrı'nın oğlu olarak kudretini kullanıp dünyayı bir kral gibi yönetmesini istiyordu. Ama İsa şeytana uymadı ve Galile gölüne döndü. Tebliğini ilkönce Galile'de yapmaya başlamış, ama aynı zamanda Samiriye'ye, Kudüs'e ve Galile'nin kuzey bölgelerine de gitmiştir. O bu gezilerinde kendisini dinleyenlere günahları bağışlama konusunda yetkili olduğunu söylüyordu. Bir süre sonra da etrafında havarileri oluştu ve tebliğinde ona yardımcı oldular.¹¹

Havariler, *'Beyaz giyinenler, insanların ruhlarını din ve ilimle*

⁹Ali Erbaş, a.g.e., syf. 184.

¹⁰Ömer Faruk Harman, *"İsa"*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), İstanbul 2000, c. 22, syf. 466.

¹¹Ali Erbaş, a.g.e., syf. 185.

*aritanlar'*demektir. Ancak bu ifade zamanla özel bir anlam kazanmış ve Hz. İsa'nın yardımcılarını kasteden bir terim halini almıştır. Tebliğ faaliyetinin başında Hz. İsa bu oniki kişiyi seçmiş ve bunlara havarî ismini vermiştir (Matta 10: 2-4).

Hıristiyanlar Hz. İsa'nın hayatının son aylarına “passion” adını verirler. Çünkü bu aylar onun insanlık adına çektiği acıların toplandığı aylardır. Özellikle Kudüs’de çok muhalifi vardı ve oraya gitmenin kendisi için çok tehlikeli olacağını da biliyordu. Ancak bununla beraber tebliğini Kudüs’de yapmakta kararlıydı. Yani o, kendi hayatını feda ederek, başkalarını kurtarmak için dünyaya gelmiş olduğunu söylüyordu. Birçok kimse Hz. İsa'nın Yahudi halkına daha iyi bir hayat sağlayacağına inanıyordu. Hahamlar ise, o mabede geldiğinde hem öfkelenmiş, hem de korkmuşlardı. Zira o, para bozduran ve birtakım şeyler alıp satan kimseleri mabeden kovmuştu. Kudüs’te geçirdiği ilk günlerde halka tebliğini yaptı. Geri kalan zamanlarında da şehrin doğusundaki Bethanya’da derin düşüncelere dalar ve dua ederdi. Hz. İsa'nın bu faaliyetleri karşısında büyük bir endişe duyan Yahudiler artık onu durdurmanın zamanının geldiğine ve onu ortadan kaldırmaktan başka çare olmadığına karar verdiler. MS 30 yılında Yahudilerin en yüksek mahkemesi olan Sanhedrin tarafından Tanrı’ya küfretmekle suçlanıp, ölüm cezasına çarptırıldı. O çağda İsrail Roma’nın işgali altında bulunduğundan, Yahudilerin bu yargıyı infaz etme yetkisi yoktu. Bu nedenle Yahudi din adamları Roma valisi Pontus Platus’a başvurup, Hz. İsa’yı çarmıha gerdirerek idam ettirdiler. Bütün bu olanları talebelerine önceden bildirmiş olan Hz. İsa ise, öldürüldükten sonra üçüncü gün Tanrı’nın gücüyle tekrar dirildi ve kırk günlük bir süre boyunca birçok kişiye göründü ve sonra dünyayı terkederek göğe yükselip Baba’nın sağ yanına oturdu. Kıyamete yakın tekrar yeryüzüne inip, bütün dünyanın Tanrı’nın Krallığı’na boyun eğmesini sağlayacaktır.¹²

Hz. İsa'nın İncillerden sonra en fazla sözkonusu edildiği kitap Kur’an’dır. Kur’an’da Hz. İsa onbeş surede doksanüç ayette ismi veya bir sıfatı ile zikredilmektedir. Bu ayetlerde doğumunun müjdenmesi, dünyaya gelişi, tebliği, mucizeleri, dünyevi hayatının sonu ve Allah katına yükseltilişi ele alınmaktadır. Onun diğer peygamberler gibi kul ve peygamber, kendisine tanrılık nispet etmenin ise küfür olduğu

¹²Ali Erbaş, a.g.e, syf. 186.

belirtilmektedir. Kendisine Allah tarafından kitap verildiği, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber olduğu, Tevrat'ı tasdik ettiği, bazı hususlarda onu neshettiği, kavmine namazı ve zekatı emrettiği vurgulanmaktadır. Ayrıca onun öleceğinden ve tekrar hayata döneceğinden söz edilmektedir. Ancak buradaki diriliş Hristiyanlık'taki gibi çarmıha gerildikten sonraki diriliş değil, kıyamet sonrası diriliştir. Çarmıha da gerilmemiştir. Böylece Hristiyanlık'ta önemli bir dini inanç olan, insanların günahına kefarete olmak üzere İsa'nın çarmıha gerilmesi hadisesinin İslâm'da kabul edilmediği görülmektedir. Kur'an'da ayrıca Hz. İsa'nın Allah'tan bir kelime oluşu, Allah'tan bir ruh oluşu, peygamberliği ve mucizeleri, Ruhu'l-Kudüs ile te'yid edilmesi, Hz. Muhammed'i müjdelemesi konularına yer verilmektedir. Buna göre Hz. İsa hiçbir zaman kendisinin tanrı edinilmesini söylememiş ve yalnız Allah'a kulluğu öğütlemiştir. Kur'an teslisi açıkça reddetmekte ve temel prensip olarak tevhidi ortaya koymaktadır. Kur'an'da ve hadislerde takdim edilen İsa, İncillerde ve Hristiyan ilahiyatında takdim edilen İsa'dan farklıdır. Hristiyanlık'ta temel inanç esaslarından olan uluhiyetin bedenleşmesi, İsa'nın çarmıha gerilmesi dolayısıyla kurtuluş fidesi oluşu Kur'an tarafından reddedilmektedir. Müslümanlarla Hristiyanlar arasında başlangıçtan beri ortaya çıkan bu farklı anlayışlar sebebiyle karşılıklı reddiyeler yazılmıştır.¹³

İNCİL

İncil kelimesinin aslı, Yunanca 'Evangelion'dur. Halk Yunancasında "*getirdiği bir haberden ötürü bir şahsa verilen müjdelik, mükafaat*" manasına gelir. Daha sonraki zamanlarda "*haber, müjde*" manasına kullanılmıştır. Tarihî kitaplar denilen bu incillerden üçü yani Matta, Markos ve Luka gerek şekil ve gerekse konular itibarıyla birbirine çok benzediği için "*Sinoptik inciller*" olarak adlandırılmaktadır.¹⁴

Matta İncili'nin yazarı Levi diye de bilinen Matta'dır. Hz. İsa'nın hayatını, ölümünü ve dirilişini anlatmak için bu kitabı kaleme alan Matta, onun soyağacı ve doğumuna ilişkin bilgileri vermekle sözlerine başlar. Vaftiz oluşunu ve Şeytan tarafından nasıl sındığını anlattıktan sonra faaliyetlerine geçer. Özellikle Hz. İsa'nın

¹³ Ali Erbaş, a.g.e, syf. 186.

¹⁴ Ömer Faruk Harman, "*İncil*", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), İstanbul 2000, c. 22, syf. 270.

peygamberlerce geleceği bildirilen ve yahudilerce uzun zamandır beklenen Mesih olduğunu göstermek ister. Bunun için İsa'nın gelişiyile gerçekleşen peygamberlik sözlerinden alıntılara yer verir. İsa'nın kurtuluş müjdesinin tüm milletler için olduğunu ayrıca vurgular. Sık sık Eski Ahid'e atıfta bulunarak Yahudi karakterini muhafaza etmesi dikkat çekmektedir. Matta İncili'nin Kudüs'ün tahribinden önce 65-70 yıllarında önce Aramice yazılıp, sonra Yunanca'ya adaptasyonu yapıldığı ileri sürülmektedir.¹⁵

Markos İncili'nde yazar adından bahsedilmemektedir. Havarilerden sonraki ilk Hıristiyan yazarların tümü bu kitabın yazarının isminin Markos olduğunu belirtmektedirler. Tarihçi Eusebyus, Papias'ın MS 140 yıllarında yazdığı bazı metinlerden şu alıntıyı yapmaktadır: *“Petrus'un çevirmeni olan Markos, Petrus'la birlikte dolaşmış ve onun hatırladıklarının tümünü titiz bir şekilde yazıya geçirmiştir”*. Markos'un bu kitabı İtalya'da yazdığına dair bazı kanıtların bulunduğu ifade edilmektedir. O sırada Pavlus ve Petrus Hz. İsa'nın sözlerini Roma'da yaymakla meşguldürler. Bu süreç MS 50'li yılların sonlarına ya da 60'lı yıllara rastlamaktadır. Buradan hareketle Markos'un da İncilini 60 yıllarında yazdığı sonucu çıkarılmaktadır. Bu da onun dört İncil içerisinden ilk yazılanı olduğunu göstermektedir. Hz. İsa'nın hayatını anlatan ilk dört İncil içerisinde en kısa olanıdır. Bazı Kutsal Kitap kritikçileri tarafından kelime hazinesinin fakir, cümle kuruluşlarının düzgün olmadığı ileri sürülmektedir. Kitab'ın muhtevasına gelince, o Hz. İsa'nın doğumundan, soyağacından çocukluğundan daha ziyade yaptıklarını ele alır, bunları kısa ve öz bir şekilde yazar. Anlatım canlı ve hareketlidir. Özellikle insanların ona gösterdikleri ilginin üzerinde yoğunlaşır. Onu *“Tanrı Oğlu”*, *“İnsanoğlu”* ve Yahudilerin uzun zamandır bekledikleri kurtarıcı kral olan *Mesih* diye tanıtır. yahudi din adamlarının kışkırtmasıyla gerçekleşecek ölümünden ve dirilişinden sık sık söz eder.¹⁶

Luka İncili sinoptik İncillerin üçüncüsüdür. Genç yaşında Pavlus'u tanıyan ve artık ondan ayrılmayan Antakya'lı gayr-ı yahudi Luka tarafından yazılmıştır. Yazılış tarihi genel olarak 80'li yıllardır. Hem şifahî ve hem de yazılı kaynaklarının olduğu belirtilmektedir. Şifahî kaynaklarının Antakya'daki dostları, Hz. İsa'ya tabî olan dindar kadınlar, Hz. Yahya'nın bazı şakirtleri ve özellikle de Hz. Meryem olduğu ifade

¹⁵ Ali Erbaş, a.g.e, syf. 191.

¹⁶ Ali Erbaş, a.g.e, syf. 192.

edilmektedir. Yazılı kaynakları ise muhtelif İncil denemeleri, Markos İncili, A'ramca Matta İncili ve Yunanca Matta İncili'nin bazı kaynaklarıdır. Pavlus da onun için önemli fikir kaynaklarından biridir. Luka İncili'nin amacı Hz. İsa'nın hayatını doğru ve ayrıntılı biçimde anlatmaktır. İlk önce Hz. Yahya'nın ve Hz. İsa'nın doğumuna ait bilgileri vermekle başlamaktadır. Ardından, Hz. İsa'nın mesajını duyurduğu, öğretisini yayıp mucizeler gösterdiği döneme geçmektedir. Daha sonra, Onun giderek artan baskılara rağmen Kudüs'e bile bile ölüme gidişi anlatılmaktadır. Bunu ise, dirilişi ve göğe alınışını tasvir eden bölümler izler.¹⁷

90-110 yılları arasında Efes veya Antakya'da yazıldığı tahmin edilen Yuhanna İncili, havarilerden biri olan Yuhanna'ya nispet edilmektedir. Havarilerden sonra gelen ilk Hristiyan yazarlardan birisi olan İreneyus gibi bazı yazarlar da bunu belirtmektedirler. Yuhanna'nın Hz. İsa'ya en yakın olan üç havariden birisi olduğu söylenmektedir. Diğer ikisi ise Petrus ve Ya'kup'tur. Bunun için Yuhanna'ya sevilen öğrenci denir. Yuhanna İncili diğer üç İncil'e göre farklı bir üslup ve içeriğe sahiptir. Örneğin, Hz. İsa'nın doğumunu anlatarak başlayacağına, onun başlangıçtan beri Tanrı'yla birlikte bulunmuş, beden alıp insanların arasında yaşamış Tanrı sözü olduğunu açıklamakla başlar. Kitapta daha az sayıda mucizeden söz edilir ve bunlar Hz. İsa'nın bildirisini doğrulayan belirtiler diye anılır. Birkaç yerde örnekten söz edilmekle beraber benzetme kelimesi hiç geçmez. Bunların yerine Hz. İsa'nın konuşmalarına yer verilir. Yuhanna Galile'de geçen olayların ancak bir bölümünü anarken, Kudüs'te geçen olaylara daha çok yer verir. Tutuklanmasından önceki son gece anlattıkları ve duası bunların en önemlileridir. Hz. İsa'nın ölüp dirildikten sonra izleyicilerine birkaç kez görünmesine bu kitapta daha fazla yer verilir.¹⁸

OSMANLI'DA GAYRİMÜSLİMLER VE MİSYONERLİK

“Gayrimüslim” tabiri, genel olarak Müslümanlar dışındaki tüm grupları ifade etmektedir. İslâmî literatürde gayrimüslimler “ehl-i kitâb olanlar ve olmayanlar”

¹⁷ Ali Erbaş, a.g.e, syf. 192.

¹⁸ Ali Erbaş, a.g.e, syf. 193.

şeklinde tasnif edilirler. Burada kitaba inanma, Allah'a inanmayı ifade etmektedir.¹⁹ Selefî olan İslam devletlerinde yapıldığı üzere, Müslümanlar ile Müslüman olmayanların tefrikine yönelik bu adlandırmalar, Osmanlı Devleti'nde dinin, kişileri ve grupları ayırt etmeye yarayan araçlardan biri olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle dinî kimlik, insanların toplumsal statülerinin belirlenmesinde diğer kimliklerle beraber değerlendirilir. Kimliklerin açıkça ortaya konması bireylerin, grupların ve yönetimin birbirine karşı tavrını belirleyecek temel sınırların oluşturulması bakımından önem taşımaktadır. Bu yönüyle dinî kimlik, Osmanlı Devleti'nde sınır çizici bir fonksiyona sahiptir.²⁰ Osmanlı Devleti'nde, tebaa içinde din bazlı bir sınıflandırmaya gidilerek bunların farklılıklarına göre politikalar geliştirmek dikkat çekici bir yönetim biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle 19. yüzyıldan itibaren "millet sistemi" adıyla sıkça zikredilen bu yönetim stratejisinin anlaşılması, tarihi arka planının ve klasik dönemdeki durumunun tasviri ile mümkündür. Bu nedenle öncelikli olarak gayrimüslimlerin Osmanlı ülkesindeki durumlarını dönemsel olarak ele almak ve sistematik bir yönetim stratejisinin içine alınmalarını tedrici olarak anlatmak gerekmektedir.

Osmanlı Devleti'nin kurulduğu uçlarda yine Müslümanlarla gayrimüslimler bir arada ve yakın ilişki içerisinde görülmektedir. Hatta bu ilişkilerin boyutu, Türklerin yerli halkla karışıp burada karma bir kültür oluşturdukları iddialarını doğurmuştur. Uç bölgelerinde faaliyet gösteren gazilerin yeni fetihlerdeki rolüne ve İslamlaşmaya etkisine işaret eden bu görüşe göre -Menteşe gazileri örneğinde görüldüğü gibi- bu gaziler yerli halkla karışma neticesinde ortaya çıkmışlardır. Karma kültür oluşumu konusunda fikir beyan eden bir başka tarihçi ise iyi geçinmenin ötesinde bir ilişkinin var olduğunu, hatta buradaki halkların hayatlarının birbirinden hiç de farklı olmadığını ve yüzyıllardır devam eden tanışıklık ve yakınlık sebebiyle, birlikte hareket etme noktasına gelindiğini söylemektedir. O halde Müslüman Türklere yardım eden, hatta onlara katılarak savaşan Rum ve Ermeni unsurlardan bahsedilmesini yadırgamamak gerekir.²¹

¹⁹ Ahmet Özel, "*Gayri müslim*", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), İstanbul, 1996, c. 13, syf 418.

²⁰ Donald Quataert, Osmanlı İmparatorluğu: 1700-1922, İletişim yay., İst., 2013, syf. 212.

²¹ Paul Wittek, Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu, Pencere yay., İst., 2000, syf. 32.

Değişik etnik köken ve dini inanca sahip unsurların bir arada yaşadığı geniş topraklara sahip olan Osmanlı Devleti, misyonerlik faaliyetleri için uygun bir zemine sahipti. Zira, azınlıklara tanınan geniş haklar ve yabancılara verilen kapitülasyonlar misyonerlerin faaliyetlerini kolaylaştıran faktörlerdi. Dünyanın önemli bir bölgesinde yer almasından dolayı Osmanlı toprakları en fazla göz dikilen yerler arasındaydı. Osmanlının tarihi, siyasi, ekonomik ve kültürel zenginliklerinden yararlanmak, dolayısıyla bu toprakları ele geçirmek isteyen Batılı büyük devletler misyonerlik faaliyetlerine büyük destekler vererek onlardan yararlanmaya çalıştılar.

Osmanlı topraklarına gelen ilk misyonerlerin özellikle İstanbul, İzmir ve Kudüs gibi şehirleri merkez edindikleri dikkati çekmektedir. Buradan hareketle denilebilir ki, Osmanlı Devleti'nde sürdürülen misyonerlik faaliyetlerinin bir amacı da kutsal yerleri bulmaya yöneliktir. Özellikle Kudüs'ü Müslümanların elinden kurtarmak esas gayedir. Nitekim, Hz. İsa'nın bu bölgede yaşamış olması ve Haçlı seferleri sırasında pek çok asker ve komutanın bu topraklarda kalmış olması onların bölgeye olan ilgilerini arttırıyordu. Bu konuda yapılan bir başka değerlendirmeye göre, Avrupa Devletlerinin Haçlı Savaşları esnasında Müslümanlar karşısında yenilmeleri, onların Müslümanlara karşı misyonerlik faaliyetlerine ağırlık vermelerine sebep teşkil etmiştir.²²

Misyonerlere göre amaca ulaşmak için her yol ve her meslek kullanılabilir. Kendilerini İncilin bir neferi, bir hizmetkârı olarak gören misyonerlerin ana gayesi yeryüzünde güçlü bir Hristiyan topluluğu meydana getirmektir. Onların ifadesiyle 'dinsiz' dünyayı Hristiyanlaştırmaktır. Bunun için bilmeyenlere İncili öğretmek, Hristiyan olmayanları bu dine davet etmek veya kendi mezheplerine insan kazandırmak için çalışırlar.

17. YY'DA İNCİL'İN TÜRKÇE TERCÜMELERİ

1665 tarihli Ali Bey (Ali Ufkî Bey²³) tarafından yapılan Türkçe Kitabı Mukaddes tercümesi Leiden'de dört yaprak cilt halinde muhafaza edilmektedir. Ali Bey'in Kitabı

²² Mustafa Halidi-Ömer Ferruh, *İslam Ülkelerinde Misyonerlik ve Emperyalizm*, Çeviren: Osman Şekerci, İstanbul, 1968, s.142.

²³ Ali Ufkî Bey (1610-1675), Klasik Türk Musikisi bestekârı, müzikolog, tercüman.

Mukaddes tercümesinin el yazmaları bugünkü *Kutsal Kitap* ve diğer Türkçe tercümelere öncü olmuştur. Kitabı Mukaddes'in her bölümünün çeviri taslağında tercüme bitirdikten sonra tuttuğu notlara göre, Ali Bey tercüme işine 1662 yılının Şubatında başlamış ve 1665 Aralıkta çalışmasını bitirmiştir.²⁴

1666 tarihli İncil-i Mukaddes William Seaman, Hz. İsa'nın havarisi Yuhanna'nın İncil-i Şerif'teki mektuplarını içeren kendi tercümesine müteakip yine kendisinin çevirdiği *İncil-i Mukaddes*'in tümünü bastırmıştır. Londra'da yayımlanmış olan bu kitap, Türkçe basılan ilk İncil'dir. Kitabın dağıtımı sınırlı sayıda olmuş ve kitaba fazla rağbet olmamıştır. Çeşitli sebeplerden dolayı da Ali Bey'in tercümesi kadar okunmamıştır. Seaman'ın *İncil-i Mukaddes*'inin orijinal baskıları bugün Cambridge ve Leiden kütüphanelerinde bulunabilir.

Oxford Üniversitesi mezunu olan William Seaman (d. 1606, ö. 1680), 1628 – 1631 yılları civarında birkaç yıllığına İstanbul'da İngiliz Büyükelçisinin pastörü olarak çalışmıştır. Bazı tarihsel çalışmalarda belirtildiği gibi 1639'lara kadar İstanbul'da yaşamış olması mümkün değildir. Seaman, Türkçe çalışmalarının İngiltere'deki öncüsüydü. İngilizce'ye tercüme ettiği erken Osmanlı tarihini anlatan kitap yazdığı ilk eseri (1652). En parlak eseri ise beş ciltlik Türkçe dilbilgisi kitabı *Grammatica Linguae Turcicae* idi (Türkçe Dil Bilgisi, 1670). Bu kitap Avrupa'da daha evvel basılmış Türkçe dilbilgisi kitaplarının aksine Latin değil Osmanlı harfleriyle basılmıştı.²⁵

1680 tarihli İki Yeni Ahit (İncil-i Şerif) el yazması Paris'te Fransız Milli Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Her iki kitap da Hana Şamlı bin Kata'nın 1680 tarihli eseri olarak tanımlanmıştır. Bu eser Ali Bey veya Seaman'ın eserlerinin Hana tarafından bir yorumlanması olabilir.

²⁴Funda Toprak, *XVII. Yüzyıla Ait Bir İncil Tercümesi: İnceleme – Metin – Sözlük* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası, 2006).

²⁵Bruce G. Privratsky, *Kitabı Mukaddesin Türkçe Tercümelerinin Tarihçesi*, <https://historyofturkishbible.wordpress.com/kitabi-mukaddesin-turkce-tercumelerinin-tarihcesi/>

18 VE 19. YY'LARDAKİ TERCÜMELER²⁶

1735 – *Lucae Evangelium Turkice* (İncil-i Luka'nın Türkçe tercümesi). Halle: Typographia Orientali Instituti Judaici et Muhammedici (Yahudi ve Müslüman Çalışmaları Enstitüsü Şarkiyat Basımevi)

Callenberg'in İncil-i Luka'sı, Seaman'ın İncili Mukaddes'inin Luka bölümünün yeniden basılmasıdır. Bundan hemen sonra da 1747 senesinde Pauli Apostoli Epistola ad Romanos Turcice (Aziz Pavlus'un Romalılara Mektubunun Türkçe tercümesi), 1749'da Hz. İsa'nın Resûllerinin İşleri kitabı ve 1750'lerde de İncil-i Yuhanna, Yuhanna'nın ilk Mektubu ve İbranilere Mektup adlı Yeni Ahit bölümleri basılmıştır

1739 – *Quatuor prima capita Geneseos turcice et latine ex gemino Pentateuchi Mosaici mss. Codice Turcico eruit, Latine vertit, notulasque adpersit Nicholas Guillelmus Schoederus*. (Tekvin kitabının Türkçe ve Latince ilk dört babı, iki Türkçe el yazmasının Tevrat-ı Musa bölümlerinden alıntılanmış ve Niklavus Wilhelm Schröder tarafından yazılmış notlarla) Lipsiæ [Leipzig].

Bu kitap, Marburg'lu N.W. Schröder'in bir önsözü ile Ali Bey'in Tekvin kitabının 1 - 4 arası bablarının yanında paralel sütun halinde basılmış Latincesi'nden oluşmaktadır.

1819 – *Kitab ül-ahd el-cedid el-mensub ila Rabbina İsa el-Mesîh* (Rabbimiz İsa Mesih'in Yeni Ahdi'nin Kitabı). Ali Bey'in Türkçe Yeni Ahit tercümesi. Tashih eden: Jean Daniel Kieffer, Paris Kraliyet Basımhanesinde tab olunmuştur. 483 sayfadır.

Bu nadir kitap dünyadaki belli başlı kütüphanelerinin yanı sıra Türkiye'deki bir kaç kütüphanede ve de özel koleksiyonlarda bulunabilir. Leiden, Weimar, Fransız Milli, Minnesota Üniversitesi Duluth Ramseyer Kuzey Kitabı Mukaddes Şirketi Kütüphaneleri ve British Library koleksiyonlarının yanı sıra Türkiye'de Milli Kütüphane'de ve Erzurum Atatürk Üniversitesi Seyfettin Özege Bağış Kitapları Bölümünde ve Ankara'daki özel bir koleksiyonda bulunmaktadır

²⁶ Bruce G. Privratsky, Kitabı Mukaddesin Türkçe Tercümelerinin Tarihçesi, <https://historyofturkishbible.wordpress.com/kitabi-mukaddesin-turkce-tercumelerinin-tarihcesi/> adlı eserden kısmen iktibas edilmiştir.

1820-21 – Matta, Markos, Luka, Yuhanna (el yazması). Tercüme eden: İsmail Ferruh. 269 sayfa. İstanbul’da Bayezid Kütüphanesinde bulunan Sufi bir âlim tarafından tercüme edilmiş bu el yazması Sadık Yazar Bey’in yorumlarına göre Ali Bey’in üslubundan etkilenmiş gibi durmaktadır. İsmail Ferruh Efendi, hazırladığı bir Kuran-ı Kerim tefsiri ve Mevlana’nın Mesnevi’sinin yedinci kitabının çevirisiyle tanınan Kırım Tatarı bir sufi’dir. Kısa bir süreliğine (1798-1801) Osmanlının Londra büyükelçisi olarak çalışmış ve 1256 AH / MS 1841 tarihinde İstanbul’da vefat etmiştir. El yazmasının sonuna 1236 AH (MS 1820-21) tarihinde bu metni Arapça’dan tercüme ettiğine dair bir not düşmüşse de çeviriyi hangi sebeple yaptığını belirtmemiştir.

1827 – *Kitab ül-Ahd el-Atik ve Kitab ül-ahd el-cedid el-mensub ila Rabbina İsa el-Mesih.*

Muhtelif kütüphanelerin kataloglarında Biblia Turcica başlığıyla da geçer. Başka bir kütüphanede şu künyeye listelenmiştir: “Arap harfli, tercüme eden: Albertus Bobovius (Ali Bey) tashihini yapan: H.F. von Diez ve J.D. Kieffer. İki cilt halinde tek nüsha. Eski Ahit 984 sayfa, Yeni Ahit: 318 sayfa. 27 cm. Paris: İngiliz ve Ecnebi Kitabı Mukaddes Şirketi, Kraliyet Matbaası.” 5000 nüsha basılmıştır.

1853 – Kitab-ı İncil-i Şerîf. İngiliz ve Ecnebi Kitabı Mukaddes Şirketi. [Londra:] William Watts nam şahıs tabhanesi. Bu kitap Kieffer’in İncil nüshasına Tûrabi Efendi’nin tashihi olup British Library’de ve Ankara’daki özel birkoleksiyonda bulunmaktadır. 1850’lerde yapılan tüm gözden geçirmelerin baskısının Londra’da ve İngiliz ve Ecnebi KMS tarafından yapılmış olması dikkat çekicidir. İngiliz ve Ecnebi KMS’nin o yıllarda Türkiye’de matbaa işletmesi henüz yoktu. Amerikan Bord İzmir’de bir neşriyat dairesi kurmuş ancak bu daire bilinmeyen sebeplerden dolayı bu kitabın basılmasında kullanılmamıştır.

Türk dilinin fazla tanınmayan bir sahası olan İncil metinlerine kaynak olabileceğini düşündüğümüz bu çalışmamızın birinci bölümünde metnin dil özellikleri tespit edilmeye çalışılarak eserin grameri hazırlanmıştır. Burada metnin orijinal söz varlığına dikkat çekilerek örnekler sunulmuştur.

İkinci bölümde William Seaman'ın yaptığı Kitab-ı Mukaddes çevirisinin transkripsiyonlu metni verilmiştir.

Dil çalışmalarının kuşkusuz vazgeçilemeyen ögesi dizinlerdir. Bu nedenle gramatikal dizin çalışmamızın sonuna eklenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SES BİLGİSİ

Dilin temelini oluşturan unsurlardan olan seslerin özelliklerini ve değişimlerini araştırmak bununla ilgili örnekleri incelemek dil araştırmalarında büyük önem taşımaktadır. Ancak Arap harfli metinlerde Türkçe kelimelerin ses bilgisini tam olarak tespit etmek oldukça zordur. İmla üzerindeki değişimler, ikili durumların yaygın kullanıma göre belirlenmesi ile okuma tercihleri yapılabilmektedir.

1.1.Ünlüler

Ciğerlerden gelen havanın ağız kanalında herhangi bir işleme uğramadan yalnız ses yolundaki daralma veya genişleme ile çeşitlenen, dil ve dudakların oluşturduğu sese ünlü denir.¹

Türkçe ünlüleri bol bir dildir.² İncelenen metinde tespit edilebilen ünlüler: a, e, ı, i, o, ö, u, ü.

1.1.1.Uzun ünlüler

Türk Dili'nde asli (birincil) uzun ünlülerin varlığı, 19. yüzyılın ortalarından itibaren tartışılmaya başlanmıştır. İlerleyen çalışmalar, Eski Türkçede birincil uzunlukların varlığını ortaya koymuştur. Bu uzunlukların varlığı, imla yoluyla tespit edilebilmiştir. En eski yazılı belgelerden başlayarak bütün Orhun Kitabeleri ile diğer runik harfli yazılı belgelerde, ilk hece ünlülerinin yazıda gösterilmediği, gösterildiği durumlarda bu ünlülerin uzun ünlü olduğu değerlendirilmiştir.³

Bununla birlikte asli uzun ünlülerin kısaldığı dil, lehçe ve ağızlarda, düzensiz ve dağınık bir şekilde de olsa, asli uzunlukların kalıntılarına rastlanmaktadır.⁴ Çağatay Türkçesinde, Türkçe kelimelerdeki uzun ünlüleri tespit etmek güç olmakla beraber

¹ Zeynep Korkmaz, *Grammer Terimleri Sözlüğü*, TDK, Ankara, 2010, s. 225.

² Doğan Aksan, *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını*, Bilge Yayınevi, Ankara, 2001, s. 68.

³ Osman Nedim Tuna, "Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller", *TDAY Belleten*, TDK Yayınları, Ankara, 1960, ss. 213-282.

⁴ Talat Tekin, *Ana Türkçede Asli Uzun Ünlüler*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1975, s. 220.

Arapça ve Farsça kelimelerdeki ā, ī, ū, ō ünlüleri rahatlıkla tespit edilmektedir.⁵ Anadolu ağızlarında düzensiz olarak korunan asli uzun ünlüler, geniş biçimde ilk defa Zeynep Korkmaz tarafından incelenmiştir.⁶ Türkiye Türkçesi yazı dilinde ise yabancı kökenli kelimeler dışında uzun ünlü bulunmadığı görüşü, büyük ölçüde yerleşmiştir.⁷

İncelemesi yapılan eserin Arap harfli ve harekesiz oluşu metinde Türkçe kelimelerdeki uzun ünlülerin durumunu ortaya çıkarmamıza engel teşkil etmektedir.

1.1.2.Ünlü uyumları

Türkçenin temel ses bilgisi özelliklerinden biri olan dil uyumu (vocal harmony) Türk Dili'nin her döneminde olduğu gibi Eski Anadolu Türkçesi ve Klasik Osmanlı Türkçesi dönemlerinde de esas olarak vardır.⁸

Türkçe sözlerde kök hece ünlülerinin taşıdıkları kalınlık-incelik, düzlük-yuvarlaklık niteliklerine göre öteki heceler ünlülerine yaptığı etki sonucunda ortaya çıkan benzeşme sistemi olarak tanımlanır.⁹

Türkçe kelimelerdeki ünlüler, kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık bakımından belirli bir uyum içinde bulunurlar. Kalınlık-incelik uyumu, Türkçenin her devrinde kendini gösterir. Ancak düzlük-yuvarlaklık uyumunun kural haline gelebilmesi, Osmanlı Türkçesi döneminin sonlarında mümkün olabilmiştir. Bu uyum, kalınlık-incelik uyumuna göre zayıf bir uyumdur.¹⁰

1.1.2.1.Damak uyumu

Türkçenin temel ses uyumu¹¹ olarak görülen kalınlık-incelik uyumu, eldeki metinde tam olarak görülmektedir.

⁵ Janos Eckmann, *Çağatayca El Kitabı*, çev. Günay Karaağaç, Akçağ Yayınları, Ankara 2003, s. 26.

⁶ Zeynep Korkmaz, "Eski Anadolu Türkçesinde Aslı Ünlü (Vokal) Uzunlukları", *A.Ü. DTCF Dergisi*, XXVI/3-4: ss. 67-84, 1971.

⁷ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul, 1993.

⁸ M. Mehdi Ergüzel - Ayşe Aydın, "Eski Anadolu Türkçesinde Yapım Ekleriyle Türkçeleşen Arapça, Farsça Kelimelerin İmlası ve İbn Âdil Melhamesinden Yansımalar", *Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri 1-2 Aralık 2010*, İstanbul, 2013, s. 157.

⁹ KORKMAZ, Zeynep, *Grammer Terimleri Sözlüğü*, TDK yayınları Ankara, 2010, s. 229.

¹⁰ Leyla Karahan, *Erzurumlu Darîr Kıssa-i Yûsuf (Yûsuf u Züleyhâ) İnceleme-Metin-Dizin*, TDK, Ankara, 1994, s. 45.

¹¹ Gürer Gülsevin, Erdoğan Boz, *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2004, s.93

karındaşların 5a/12, itdügi 5b/20, getürdüler 26b/12, koparmaga 57a/23

Bu uyumun bozulduğu örnekler aşağıdaki görölmektedir.

okurken 58b/32

ayrılmağçün 61a/17

1.1.2.2.Dudak uyumu

Eski Anadolu Türkçesinde dudak uyumu bugünkü duruma göre epeyce bozuktur.¹² Bu dönemde Türkiye Türkçesindeki gibi kurallaşmış bir uyumdan bahsetmek mümkün değildir. Bu uyum Türkçenin ilk devirlerinden beri kurallaşıp sağlam kaideler ortaya koymamıştır.¹³ Eski Anadolu Türkçesi metinlerinin fonetik bakımdan gösterdiği en önemli özellik, düzlük-yuvarlaklık bakımından vokal uyumunun zayıf olması ve vokallerde genellikle bir yuvarlaklaşma eğiliminin bulunmasıdır.¹⁴

İncelenen eserdeki dudak uyumu, Eski Anadolu Türkçesindeki gibi bozuktur. Yuvarlak ünlülü şekil alan ya da yuvarlaklıklarını koruyan ünlüler ve genel yuvarlaklaşma eğilimi ile bazı eklerin devamlı düz veya yuvarlak ünlü ile kalıplaşması uyumu bozan asıl etkenlerdir. Dudak uyumunu bozan bu sebepler tabanlarda ve eklerde olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

Tabanlarda

Yuvarlaklık ve Yuvarlaklaşma

Bir sebebe bağlı kalmadan Eski Türkçe devresinden beri devam eden yuvarlaklık:

kendüsünde 61b/30, karşı 109b/45, eyüdü 145a/17, berü 101b/33, altununa 122b/34

¹² Hatice Şahin, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2003. s. 38.

¹³ Faruk Kadri Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi*, Akçağ yayınları, Ankara, 2005, s. 43.

¹⁴ Faruk Kadri Timurtaş, *Makaleler (Dil ve Edebiyat İncelemeleri)*, haz. Mustafa Özkan, TDK Yayınları, Ankara, 1997, s. 255

Bazı yuvarlaklaşma örnekleri, Eski Türkçede birden fazla heceli kelimelerin sonundaki ğ/g ünsüzlerinin Batı Türkçesinde düşmesi sonucu ortaya çıkmıştır.¹⁵

kapıĝ > kapu 124a/30,

Bunun yanında metinde çerig > çeri kelimesinin çericiler 51a/27 kelimesinde ünlü düzlüğünü koruyarak uyuma girdiği de görülür.

Düzlük ve Düzleşme

Eski Türkçeden beri devam eden ikinci hece düzlüğü:

yürimek 89b/7

Metinde geçen yürimek kelimesi yürüyüş 122a/24, yürür 110a/11 örnekleri gibi yuvarlak ünlülü olarak da görülebilmektedir.

Eklerde

17. yüzyılda yazılmış metin, ünlü uyumları açısından ele alındığında Eski Anadolu Türkçesindeki temayülü devam ettirmekle beraber, dudak uyumunda Eski Anadolu Türkçesinden biraz daha ileridedir. Bazı eklerin ikili kullanımları buna örnektir.

Gereklilik kipi eki -mAlU / -mAll:

açmalu 117b/14, olmalıdur 270b/2

İsimden isim yapma eki +lIK / +lUK:

karānluk 12b/23, karanlık 200b/8

III. Tekil iyelik eki +(y)I / +(y)U:

sözünü 111b/7, sözi 122b/38, sonı 144a/22, sonu 178b/14

¹⁵ Mustafa Özkan, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000, s. 102.

Sıfat-fiil eki -dIK / -dUK:

etdiği 190b/24, etdüğü 194a/1

Tür değiştirici ek +IU / +II:

tatlu suyu 248b/13, tatlı 278a/10

Geniş zaman eki -(U)r / -(I)r:

varırım 38a/30, varur 118a/18

1.2.Ünsüzler ve Ünsüz uyumu

Eski Türkçede ötümlülük-ötümsüzlük bakımından ünsüzler arasında bir uyum yoktur. Aynı uyumsuzluk Osmanlı Türkçesinde de devam etmektedir. Ötümlü şekilleriyle kalıplaşmış olan ekler kelimenin kök veya tabanı ötümsüz bir ünsüzle de bitse her zaman ötümlü olarak kullanılır.¹⁶

Bulunma durum eki +dA:

Dimeşkte 132b/20, bucakda 132b/26

Ayrılma durum eki +dAn:

arşdan 272a/5, tahtdan 284a/18, ırmakdan 284a/16

Görülen geçmiş zaman III. tekil kişi eki -dI:

irişdi 6a/2, su'al itdi 6a/4, aytdı 7b/7, yapışdı 17a/25

Görülen geçmiş zaman III. çoğul kişi eki -dIIAr:

danışdılar 47/4, bıraktılar 51b/36, tutdılar 68b/10

Bildirme eki +dUr:

gerekdür 68b/12, eksikdür 71a/21, mübarekdür 73a/10, girmişdür 73a/11, olmuşdur 81b/28, sa'atdür 152b/11

¹⁶ Şahin, a.g.e., 2003, s.41.

Çatı eki -dİr / -dUr:

ulaşdırmadı 270a/15, barışdırdı 208a/22, etdiren 250b/20

İsimden isim yapma eki +cI:

meşveretci 130b/12

orakcılar 25a/40

1.3.Fonetik Hadiseler

1.3.1.Ötümlüleşme

Eski Anadolu Türkçesinde sıkça görülen ötümlüleşme hadisesi Osmanlı Türkçesi döneminde de devam etmiştir. İncelenen eserde ünsüzlerin ötümlüleşmesi olayı; t/d, k/g, k/ğ, ç/c, p/b ünsüzleri arasında tespit edilmiştir. p, ç, t, k, k ötümsüz ünsüzleri ile biten Türkçe kelimeler, ünlü ile başlayan ek aldıklarında ötümlüleşmektedir.

otlak+ı > otlagı 159b/13, fakirlik+i > fakirliği 183a/2, etdük+i > etdüğü 194a/1, uzatmak+ıla > uzatmağıla 92a/30, vardık+ımda > vardığımda 218b/3, alçaklık+ında > alçaklığında 246a/10, toprak+ından > toprağından 266b/5, kitap+ından > kitabından 271a/5, git+er > gider 282a/4

1.3.2. Düşme

Ünlü Düşmesi

Başta: Türkçede ilk sesin ve ilk hecenin düşmesi seyrek. Ön sesteki dar seslilerin düşmesi olayı, ön sesli düşmesi olur.¹⁷

uş imdi > şimdi 7b/10, uş ol > şol 43b/21

¹⁷ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, TDK Yayınları, Ankara, 1995, s. 65.

Ortada:

ağız+ına > ağızına 126b/3, oğul+ı > oğlı 126b/6, ayur-ıldı > ayrıldı 136b/25, kuduruk+ı > kuyruğı 279b/4, ne için > niçün 126a/25, söyler iken > söylerken 172a/19, boyun+ına > boynına 122b/38, hoşluğu ile > hoşluğuyla 220a/4

1.3.3.Türeme

Ekleşmede Türeme

Sonunda ünlü olan bir kelimeye ünlüyle başlayan bir ek getirildiğinde ikisinin arasına “y” yardımcı sesi gelmektedir.

di-y üp 36b/2, eyle-y-üp 45a/14, eyle-y-e 47a/16

Kelimelerin “ile” edatıyla ekleşmesi sırasında düşen “i” sesinin sonucu “y” sesi ünlü ve ünsüz arasında korunmuştur.

şu+ile > şö+y+le 56a/8, bu+ile > bö+y+le 56a/7

Bazı zamirlere, üçüncü kişi iyelik ekine ve aitlik ekine hâl ekleri ilave edildiğinde, aralarında bir “n” sesi ortaya çıkar.¹⁸ Bu “n” sesi; başta Muharrem Ergin¹⁹, Zeynep Korkmaz²⁰ olmak üzere genel kabulle zamir n’si (pronominal n) olarak tanımlanmaktadır.

¹⁸ Vügar Sultanzade, *Dil Araştırmaları*, S. 15, 2014, ss. 95-104.

¹⁹ Ergin, a.g.e., 1993.

²⁰ Korkmaz, a.g.e., 2003

bu+n+lar 59b/20, bu+n+dan 70b/11, öñü+n+e 180b/10, sözü+n+e 245b/22, 'ameli+n+den 246b/25, lisanı+n+ı 246b/26, evi+n+den 255b/17, tabi'atı+n+dan 258a/12, birbirleri+n+e 279a/10

1.3.4. Darlaşma

Ön damak sesleri olan “g, ğ, y”nin etkisiyle bazı kelimelerin ilk hecelerindeki geniş yuvarlak seslilerde darlaşma görülür.²¹

ye- > yiyip 29a/37 , de- > didi 278a/8

Şimdiki zaman eki olan “-yor” kendinden önce gelen ünlüleri darlaştırmaktadır.

eyliyorlar 266a/15

1.3.5. Hece Düşmesi

Dilin tekrardan hoşlanmayışı, en az çaba ilkesi gibi nedenler, anlatım kısalığına yol açmaktadır.²² Hece düşmesi ya da haploloji olarak ifade edilen bu ses olayının temel sebebi kelimelerin söylenişinde kolaylık aranmasıdır. Bu olay esnasında heceler çoğu zaman yutulur. İki benzer ya da eş hece bir heceye dönüşür.

şimdiden girü > şimden girü 42b/39, var durur > vardur 68a/1, gerek dürür > gerekdür 68b/12

²¹ Banguoğlu, a.g.e.,1995, s.100.

²² Kerime Üstünova, “Cümle Çözümlemelerinde Yüzey Yapı -Derin Yapı İlişkileri”, *Dil Yazıları*, Akçağ Yayınları, Ankara 2002, s.169.

İKİNCİ BÖLÜM

1. BİÇİM BİLGİSİ

Bu bölümde ekler , Gülsevin’in tasnifine göre incelenmeye çalışılmıştır. Buna göre ekler, “sözlüksel malzeme oluşturup oluşturmadığı, kalıcı kelime yapıp yapmadığı”²³ ölçütü dikkate alınarak gösterilmiştir.

1.1.Türetme Ekleri

1.1.1. İsimden isim türeten ekler

+LIK:

kol+luğ 10a/26	karan+luğ 12b/23	haksuz+luk 25a/42
zar+lık 25a/43	itikatsız+lık 26a/58	peygamber+lik 27b/8
tanık+lık 34b/19	bey+lik 36a/25	çift+lig+i 39a/5
hasta+lık 55a/33	pak+lık 42a/27	nikah+lığ+a 40a/30

+CI:

çadır+cı 117a/4	bakır+ci 227a/14	el+ci+ler 181a/20
müjde+ci 248a/4	sevi+ci 226a/2	

²³ Güner Gülsevin, “Türkçede Sıra Dışı Ekler ve Eklerin Tasnif-Tanımlanma Sorunu Üzerine”, 5. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, 20-26 Eylül 2004, TDK, Ankara, s. 1276.

+ka:

baş+ka 30b/1

+(u)z:

boy(u)n+uz 273a/6

+cA:

arap+ca 22b/40

+cAgIz

kız+cagız 61b/2

1.1.2.İsimden fiil türeten ekler

+lA-:

bağ+la-dı 63a/17

baş+la-dı 61b/20

söy+le-di 136b/22

kucağ+la-yup 241b/13

şak+la-yup 129b/23

iş+le-yüp 138b/27

bes+le-yüb 201a/30

bek+le-diler 101a/25

din+le-miş 136b/24

+(ü)r-/+(ı)r-:

çağ+ır-dı 274a/10

+A-:

uz+a-k 27b/9

+de-:

iz+de-r > ister 30a/24

1.1.3.Fiilden isim türeten ekler

-(I)K:

aç-ık 254a/12

büyü-k 186b/15

del-ik 248b/11

-(U)K:

böl-ük 284a/19

kon-uk 39b/10

art-uğ 286a/11

-k:

gevşe-k 243b/13

küre-k 64b/48

uza-ğ+dan 73a/13

kuşa-k 283a/7

-I/-U:

ğorğ-u 27a/26

dol-u 29a/38

yap-u+lar 42b/1

ayr-u 181b/17

-(U)n/-(I)n:

ek-in 24a/18

ak-in 275b/15

büt-ün 30b/26

-I:

eg(i)r-i 122a/30

-İş:

gel-iş+de 287b/17

1.1.4.Fiilden fiil türeten ekler

-i-:

sanç-ı-l- 88b/37

-y-:

ko-y+dun 92b/5

1.2.Tür Değiştirici Ekler

İsim veya fiillere eklenerek bunların türlerinde değişikliğe sebep olan eklerdir. Sözlüksel anlam katmazlar.

1.2.1.Fiillere eklenenler

1.2.1.1.Fiilimsiler

Fiilleri isim, sıfat ve zarf olarak üç biçimde değiştiren eklerdir.

1.2.1.1.1.Mastar ekleri

Fiillere isim biçimi kazandıran mastar ekleri:

-mA:

avretlerün konuş-ma+sı 253b/1

namustan çık-ma+sı+nuñ 258a/16

ağzımın aç-ma+sında 202a/19

ekl et-me+sine 164b/4

ilac it-me+siniñ 169b/9

-mAK:

al-mak 236a/5	sakla-mak 247a/1	tut-mak 247a/2
olın-mak 239b/2	ol-mak 246b/26	anıl-mak 250a/9
bak-mak 251b/13	kıl-mak 257a/10	andır-mak 257a/12
var-mak 7a/22	bırakıl-mak 9b/13	kap-mak 24a/19
işit-mek 24a/14	gör-mek 24a/17	bin-mek 27a/22

-mAKLIK:

konus-maklık 251b/15	çekil-meklik 241a/39

-Iş / -Uş:

titre-y-iş 83a/8	yürü-y-üş+ü 243a/2

1.2.1.1.2.Sıfat-fiil ekleri

Fiile gelen sıfat-fiil eki, ondan yeni bir kelime veya isim yapmak amacı ile kullanılmaz. Burada partisip ekinin özel ve o kelimeye has bir işlevi söz konusudur.

-ACAK:

koy-acak yiri yokdur 15a/21
otur-acak yirleri severler 41a/6
vaki' ol-acak nesneler 71b/32
gel-ecek dehrde ebedi hayat 71b/30
üzerinize gel-ecek kuvvet 85b/10
imdi anı teftiş id-ecek olanlar 126a/29

-(y)An:

togmış ol-an 6a/1	semalarda ol-an 9b/17
gel-en balıgı 11b/20	görunme-y-en nesneler 180a/18
geç-en yıldan 183a/11	taşra çık-an her sözi 8a/4
gel-en cemaatler 37a/9	olma-y-an koyunlar 55b/38

-dİGI/-dUGI:

oku-dıgı yiri 99b/32	vaaz it-digi er 117a/31
yürü-dügi gibi gördi 54b/16	di-dügi nesne 73b/24
gezin-dügi gibi 73b/27	yarat-dugı hilkatin 76b/19
gör-dügi resm üzere 97b/45	anlara di-dügi gibi 78b/17

-mİş/-mUş:

eller ile yapıł-mıř heykellerde 97b/48
sevlus dinil-miş bir yigidin ayaklarında 98a/59
anlar bağlan-mış ulu kahinler 101a/21
Allahtan peşin tayin olın-muş şahitler 104ab/41
istefan için ol-muş musibetden 105a/19
iman ile dol-muş halk rabbe ilhak olunmuştur 105b/24

-mAz:

görün-mez nesneler 138a/20 yara-maz işliler 254a/18

1.2.1.1.3. Zarf-fiil ekleri

Fiillerin kişi ve zamana bağlanmayan hareket hâlindeki zarf şekilleri,²⁴ demektir. Bu ekler tasviri fiillerle birlikte de kullanılmaktadır.

-(y)A: Tasviri fiil yapılarında asıl fiil, yardımcı fiile ünlü zarf-fiil ekleri ile bağlanır.

koş-a geldük 122b/1

-U/-I:

di-y-ü 114b/29, 116a/19

-(y)ArAK:

yakın-arağ 133b/14

anla-y-arağ 218b/7

ol-arağ 229a/13

otur-arağ 284b/3

id-erek 124a/27

ölç-erek 185b/12

tecrübe id-erek 29a/1

çek-erek 253a/20

-dUKCA:

diri ol-duğça 144b/3

vakt ol-duğça 195b/10

ol-duğça 56b/19

²⁴ Zeynep Korkmaz, “Türkçede -°N Zarf-fiil eki ile -PAN/-PEN Eki ve Türemeleri”, *TDAY Belleten*, TDK Yayınları, Ankara, 1984, s. 155.

-dUKdAn sonra:

olun-duktan sonra 54b/13 bil-dikten sonra 258b/21 et-dikten sonra 109a/36

-ICAK: Bu ek Türkiye Türkçesinde -IncA ekiyle aynı işlevdedir.

gör-icek 37b/20 gel-icek 37b/23 işit-icek 38b/45

id-icek 48a/30 çık-ıcak 49b/71 ol-ıcak 50b/17

-(y)IncA:

agar-ınca 121b/12 as-ınca 243a/1 de-y-ince 274a/10

geçme-y-ince 10a/18 vir-ince 33a/31 gel-ince 100a/40

-(i)ken:

kılur-ken 106b/13 söyler-ken 172a/19 oturur-ken 272a/4

var-ken 285b/1 işidür-ken 24a/14 ider-ken 183a/8

olur iken 183a/9 virür iken 184b/13 yürür iken 185a/3

kılur iken 185a/6 çeker iken 186a/9

-mAdAn:

dur-madan 102a/2 ser-meden 240a/14 dur-madan 106a/5

-(y)Up:

yürü-y-üp 8b/18 gel-üp 6b/14 ol-up 7a/19

işit-üp 28a/12 kaldır-up 31a/8 çöz-üp 36b/3

tut-up 38b/35 gör-üp 37b/19 oku-y-up 28a/10

-mAKdA:

getir-mekte 84a/2

et-mekte 151b/8

titre-mekte 158b/3

dinle-mekte 233a/15

de-mekde 238a/13

gör-mekte 258a/8

-AndA:

ol-anda 264b/20

-UbAn:

koy-uban 93/31

ol-uban 122a/22

-mezden (evvel):

gel-mezden evvel 87b/21

öt-mezden evvel 48a/34

1.2.2. İsimlere eklenenler

1.2.2.1. +ki aitlik eki

bizüm+ki+ler

içinde+ki+n+e 235a/19

evvel+ki+si 238a/13

evvel+ki ahit 237b/7

sahanun içinde+ki 42a/26

semalarda+ki 208a/16

hakkunuzda+ki 154b/14

Allah katunda+ki 154b/17

taşrada+ki+ler 161b/12

namus altında+ki 166a/20

1.2.2.2. +sİz yokluk bildiren sıfat eki

Yapım ekleri içinde isimlerden isim yapan +sİz ekinin özel bir yeri vardır. Çünkü bir isimde, herhangi bir şeyin bulunmadığını, olmadığını bildirir. +II ve +sİz ekleri zaman zaman aynı kelimelere gelerek birbirlerini temel anlamda *bulunan/bulunmayan* anlamlarında karşılasalar bile her zaman bu özelliği göstermemeleri, eklerin farklı sıklıkta kullanılmaları, isimler için olumluluk ve olumsuzluğun söz konusu olmaması +II ekine olumluluk, +sİz ekine olumsuzluk eki dememizi engellemektedir²⁵

anun ahkamı nice istidrak+sız+lardur 49a/09

zira layık+sız+lık ile yiye ve içen 169a/29

nice cevap virmek gerek+siz 211a/7

anların akıl+sız+lığı 226a/9

1.2.2.3. +II / +IU varlık bildiren sıfat eki

Günümüzde yaygın bir kullanımı olan varlık ekinin Eski Türkçedeki +IIG ekinden kaynaklandığı ve tümünün aynı kökenden geldiği konusunda görüş birliği vardır.²⁶

+II:

ad+lı bir er 102a/1

ağız+lı 268b/16

şariat+lı cüdaller 5b/04

azat+lı kendüleri 274b/15

+IU:

bel+lü 50a/74

azad+lu 163b/23

tür+lü tür+lü 251a/7

nasarat+lu 7a/23

yunan+lu 113b/2

²⁵ Kerime Üstünova, Öznur Horoz, "{ -sİz }, { -lİ } Ekinin Olumsuzluğu Mu? "Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, c. 2, sayı. 1, Mar. 2001

²⁶ Zafer Önler, "Türkçede +IX (+lı/+li, +lu/+lü) Eki", V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, 20-26 Eylül 2004, TDK Yayınları, Ankara, 2004, s. 2205.

yük+lü 21a/28	at+lu 127b/23	ad+lu 92b/1
giz+lü 59b/22	gerek+lü 112b/29	Mısır+lu 242b/29
zor+lu 20a/13	şehir+lü 124b/39	hayır+lu 145a/13

1.3. İşletme Ekleri

İsim ve fiil kök veya gövdeleri üzerine gelerek durum, sayı, zaman, kişi gibi gramer ilişkileri kuran eklerdir.²⁷

1.3.1. Öge belirleyici ekler

1.3.1.1. İsimlerde

1.3.1.1.1. İsim durumu ekleri

İsimler, dilde tek başına kullanıma çıkma hakkına sahip olmasına rağmen sürekli olarak tek başına hareket edemezler. Dil örgüsünü oluşturmak için diğer dil birimleriyle ilişki kurma zorunluluğu ortaya çıkar. İşte bu noktada geleneksel dil bigisinde hâl kategorisi adı verilen durum söz konusu olur.²⁸

İsim işletim ekleri arasında en yoğun karşımıza çıkan ekler durum ekleridir.

1.3.1.1.1.1. Yalın durum

Yalın durum, bir çekim biçimi, isim durumlarının bir çeşididir. Türkçede yalın durum için herhangi bir ek yoktur. Ya da yalın durum, sıfır biçim birimle (soyut biçim birim) çekimlenmiştir.²⁹

kız 35a/29	ahşam 35b/8	ulu 36a/27

1.3.1.1.1.2. Belirtme durumu

bir mesel+i dahī istimā' eylen 38a/33

ana dek kiḡ Pavlus+ı katl etmişler idi 127a/12

zīrā ben bu+n+ı bilirüm ki 122a/29

²⁷ Korkmaz, a.g.e., 2010, s.135.

²⁸ Kerime Üstünova, *Ad İşletimi (Biçim Bilgisi)*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2008, s.54.

²⁹ Kerime Üstünova, “Yalın Durum Karmaşası”, *Dil Bilgisi Sorunları*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2010, s. 101.

Metinde iyelik eki almış bazı kelimelerin yüzeyle belirtme durum ekini almadan belirtme durumuna girdiği görülmektedir. Bunlarda sıfır “accusative” söz konusudur.

lakin ol anlara ayttı ne etdügün okumadınız 21a/3

ne didüğün bilmez idi 68b/6

hasta oldugun işitdiniz için 205a/26

yuhannanın başın zindanda kesti 26b/10

-

1.3.1.1.1.3.Yönelme durumu

Metinde, Eski Türkçe dönemindeki +GA ekinden gelen +(y)A yönelme durum eki kullanılmaktadır.

ayağ+a 268b/13

yir+e 274b/3

deniz+e 274b/3

ağaçlar+a 274b/3

birbirin+e 135b/4

biz+e 7b/8

almag+a 185a/6

cesed+e 185a/4

kendün+e 255b/8

baş+a 196b/10

gög+e 26b/19

köyler+e 26b/15

1.3.1.1.1.4. Bulunma durumu

Metinde bulunma eki +dA şeklinde görülmektedir.

kara+da 64b/48

kendülerin+de 64b/51

yir+de 76b/14

hakkın+da 88a/28

mısır+da 87a/10

yol+da 28b/33

altın+da 87a/6

biz+de 145b/4

gün+de 167a/8

1.3.1.1.1.5. Ayrılma durumu

Metinde ayrılma durumu eki +dAn biçimindedir.

an+dan 88a/25

sürûr+dan 88a/27

ata+dan 88b/33

bun+dan 89b/12

agzın+dan 90a/18

yaşın+dan 91b/23

huzurun+dan 90a/20 hakkın+dan 91b/21 sen+den 103a/22

1.3.1.1.1.6. Araç durumu

Araç durum eki +(I)n, kalıplaşmış örnekler dışında, kaybolmuş; yerini ile'den ekleşen +(yI)la biçimine bırakmıştır.³⁰ Metinde de bu kullanım görülmektedir.

gönül hoşluğu+y+la 128b/11

senün elün uzatmag+ıla 92a/30

müсахhar olmag+ıla 190b/5

şol kadar olmak+la ağ yarılmış 84b/4

Ayrıca “ile” ve “bile” edatları da araç işlevinde görülmektedir.

şakirtleri ile 67a/10

bizüm ile 263b/17

mürekkebi ile 265b/12

markos bile 113a/38

sebepleri bile 131a/27

bizüm bile 156a/9

1.3.1.1.1.7. Eşitlik durumu

Eşitlik durum eki de Eski Türkçeden itibaren değişik fonksiyonlarda kullanılan ve zamanla türetme eki özelliği de kazanmış olan bir durum ekidir. Eski Anadolu Türkçesinde de işlek bir biçimde kullanılmıştır. Eşitlik durum eki +CA ekidir.³¹

rabbün kelamı bu+n+ca 119b/20

zira ardın+ca gelen 166b/4

pavlus ve bilesi+n+ce olanlar 123a/8

beni şeriatın+ce hükm etmege 126b/3

bizim amellerimiz mücibin+ce 224a/9

³⁰ Ahmet Bican Ercilasun, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004, s. 459.

³¹ Şahin, a.g.e., 2003, s. 49.

1.3.1.1.1.8. Yön gösterme durumu

Eski Türkçede +GARU şeklinde olan bu ek, başındaki ünsüzler düşerek (G sesinin düşmesi sonunda) +Aru şekline girmiştir.³² Bunun yanında +rU ve +rA ekleri de yön gösterme işlevinde kullanılmışlardır. Türkçenin tarihî devirlerinde büyük bir yer işgal eden bu ekler, bugünkü Türk şivelerinde ancak kalıplaşmış şekilleri ile kullanılmaktadır.³³ Metindeki örnekler şunlardır:

taşra 226/2

üzere 227b/2

içerü 13b/13

ilerü 54b/18

yuğaru 83b/19

1.3.1.2. Fiillerde

1.3.1.2.1. Çatı ekleri

Fiil kök veya gövdelerinden dönüşlülük, edilgenlik, ettirgenlik ve işteşlik gibi farklı görünümlere sahip fiil çatıları yapmaya yarayan ekler³⁴ veya fiilin çatısı, özne ile nesne ilişkisine bağlı bir ulam³⁵ şekillerinde tanımlanmıştır.

1.3.1.2.1.1. G eçişli/ettirgenlik ekleri

-dIr/-dUr-:

anları kıskan-dır-mak 150a/11

kimesne sizi az-dır-masın 200b/6

ruhu soyun-dur-mak 216a/19

er civanı gey-dür-üp 81b/17

ve anı uyan-dur-ub 60a/38

anları dur-dur-ub 90b/7

³² Mehmet Akalın, *Dil Yazıları*, haz. Recep Toparlı, TDK Yayınları, Ankara, 2001, s. 207.

³³ Suzan Duran, "Türkçede Cihet ve Mekan Gösteren Ek ve Sözcükler", *TDAY Belleten*, TDK Yayınları, Ankara, 1956, s. 3.

³⁴ Korkmaz, a.g.e., 2010, s. 58.

³⁵ Agop Dilaçar, "Gramer: Tanımı, Adı, Kapsamı, Türleri, Yöntemi, Eğitimdeki Yeri ve Tarihçesi", *TDAY Belleten*, TDK Yayınları, Ankara, 1989, s. 105.

-d-/-t-:

anlara segir-t-di 124b/32 otu kuru-t-ur 246a/11

-(V)r-:

ol habisi kendüñüzden çık-ar-un 161b/13

bana su iç-ür-dünüz 46a/35

1.3.1.2.1.2. İşteş/karşılıklılık ekleri

-(I)ş-:

sev-iş-elüm 262a/12 söyle-ş-ir 30b/3

1.3.1.2.1.3. Meçhul/edilgenlik ekleri

-(I)l-/(U)l-:

ateş ile yanar iken deryaya at-ıl-mışdur 276a/8

iki serçe bir akçeye sat-ıl-maz mı 150b/17

eger dallarun bazıları kır-ıl-mışlardır 150b/17

tañrının nimeti için ki size virilmişdür 157a/5

-(I)n-/(U)n-:

Yesu' ta'mîd ol-ın-ıcaak hemen vakt sudan taşra çıktı 8a/16

semalarda bağla-n-mış ola 30a/19

Allaha karşu dahi cenk idiciler bul-un-asız 94a/40

kim gör-in-mez tanrının suretidür 208a/15

1.3.1.2.1.4. Dönüşlülük eki

-(I)n-/- (U)n-:

şehadet ile beze-n-mişdür 113b/3

ol gör-ün-mez olanı netekim görür 242b/27

nimetüñ ruhuna sev-in-di zîrâ anı bilüriz ki demişdür 240b/30

günahlar ile yükle-n-miş ve enva şehvetler ile 226a/6

pak su ile yu-n-muşlar 240a/23

1.3.1.3. Kişi ekleri

Zaman, kip ve kişi ekleriyle kullanım sahasına çıkabilen fiillerde hareketi yapanı gösteren eklere kişi ekleri denir. Türkçede üç tip kişi eki vardır.³⁶

1.3.1.3.1. Birinci tipteki kişi ekleri

Zamir kökenli kişi ekleridir. şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanılır. İstek kipinin I. teklik kişi çekiminde ikinci tipteki kişi eki, diğeri kişilerinde ise birinci tipteki kişi ekleri şeklinde kullanılır.

³⁶ Ergin, a.g.e., 1993, s. 268.

Eserdeki örnekler şöyledir:

I. teklik kişi: -(y)Um

zaif olmuş-um 166a/22 mürd olmuş-um 191b/19

II. teklik kişi: -sİñ/-sUñ

tutar-sıñ 12a/17	bula-suñ 31a/27	görme-süñ 153a/3
diye-siñ 13a/4	çıkara-sıñ 13a/6	ola-sıñ 22b/38
kılur-sıñ 11b/5	ider-siñ 11b/2	

III. teklik kişi: eksiz

bilür 176b/7	gelür 8a/17	yürür 27a/26
urur 60a/29	dinlemiş 136b/24	dimiş 137a/29
olmalıdur 270b/2	yazmalı 277b/4	togmış 6a/2

I. çokluk kişi: -Uz, -vUz

helak olur-uz 15b/26	ölmüş-üz 143b/2	inanur-uz 143b/7
itmeye-vüz 143b/6	yiye-vüz 13a/31	içe-vüz 13a/32
diye-vüz 38a/26	getüre-vüz 143b/2	ister-üz 71b/35

II. çokluk kişi: -sIz

şek ide-siz 30b/07	buluna-sız 94a/40	itmeye-siz 109a/42
göre-süz 36b/30		

III. çokluk kişi: -lAr

ola-lar 36b/31	azdura-lar 43a/6	olsa-lar 43a/7
göre-ler 44a/30	olmaya-lar 93b/27	okunur-lar 108b/27
dir-ler 110b/12	indi-ler 110b/12	görmeye-ler122b/38
olmamış-lar 181b/10	işitmiş-ler 190a/23	

1.3.1.3.2.İkinci tipteki kişi ekleri

İyelik kökenli olup, görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılan kişi ekleridir.

I. teklik kişi: -m

segirtti-m 190b/3	hoşnud oldu-m 8a/17	aldu-m 190a/12
virdü-m 125b/20	eyledü-m 131a/26	gitdü-m 190a/18
ister idü-m 177a/15	isterse-m 187b/6	gördü-m 88a/25

II. teklik kişi: -ñ

ihda iderse-ñ 10a/23	isterse-ñ 30b/4

III. teklik kişi: eksiz

giderse 260b/11	mukayyed olsa 13a/34	verdi 26b/20
eylese 200a/27	melul oldu 26b/9	geldi 20b/18
ilac eyledi 22a/22	kıyam etmedi 173b/14	görmedi 262a/6

I. çokluk kişi: -K

gördü-k 46a/37	eyledü-k 69b/38	virmedü-k 112b/25
getürdü-k 191a/16	yedürdü-k 46a/38	girdü-k 105a/13

II. çokluk kişi: -ñUz

etdü-ñüz 114a/15	iletdü-ñüz 120b/37	kaldü-ñüz 134b/33

III. çokluk kişi: -lAr

düşe-ler 134b/29	buldı-lar 134b/28	virse-ler 255a/5
katlandı-lar 135b/5	eyledi-ler 136a/10	yaksa-lar 285a/17

1.3.1.3.3.Üçüncü tipteki kişi ekleri

Bu ekler emir ekleridir ve aslında şekil ekleridir. Ancak emirde her şahsın ayrı bir eki olduğu için o şekil ekleri aynı zamanda kişi de ifade eder.³⁷

I.teklik kişi: -AyIm

vir-eyim 30a/19

II.teklik kişi: eksiz, -gil

benüm ruhumı kabul <u>eyle</u> 98a/60	mezbah önünde ko-gil 10a/24
ey muallim <u>gör</u> nasıl binalar 76a/2	senden dilek idene vir-gil 11a/42

III. teklik kişi: -sUn

yürü-sün 163b/17	ol-sun 109a/38	dur-sun 163a/11
añlan-sun 43a/16	boşama-sun 163a/12	itme-sün 163a/6

³⁷ Ergin, a.g.e., 1993, s.272.

I. çokluk kişi: -(y)AlUm

id-elüm 167a/8

gid-elüm 48b/46

II. çokluk kişi: -Uñ

gel-üñ 8b/19

dur-uñ 175b/14

III. çokluk kişi: -sUnlAr

kaç-sunlar 43a/17

işit-sünler 59a/12

1.3.1.4. Zaman ekleri

Her fiilin bir yapılma zamanı, bir de yapanının olması; bir iş, oluş, kılıştan söz edebilmek için olmazsa olmaz türünden bir koşuldur. Bu nedenle tüm fiiller, içinde bir zaman kavramı taşır.³⁸ Fiillerde zaman gösteren bir ek olmadan çekim tamamlanamaz.

1.3.1.4.1. Görülen geçmiş zaman

Görülen geçmiş zaman eki -dI/-dU biçimindedir.

I. teklik kişi: -dIm/-dUm

ol-dum 8a/17

işit-düm 100b/13

eyle-düm 45b/20

II. teklik kişi: -dUñ

emin ol-duñ 45b/21

gel-düñ 55a/24

III. teklik kişi: -dI/-dU

al-dı 6b/15

eyle-di 6b/16

gel-di 7a/22

³⁸ Kerime Üstünova, “Türkçede Zaman Kavramı ve İşlenişi”, *Dil Bilgisi Sorunları*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2010, s. 42.

I. çokluk kişi: -dUK

eyle-dük 20b/18

II. çokluk kişi:-dUñUz

okuma-duñuz 21a/4

III. çokluk kişi: -dİlAr

ayıt-dılar 27b/36

getir-diler 27b/36

ur-dılar 14a/25

1.3.1.4.2. Ö ğrenilen geçmiş zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki -mİş biçimindedir.

I. teklik kişi: -mİşIm

çık-mışım 23a/44

bilin-mişim 171a/13

kal-mışım 190a/19

II. teklik kişi:-mİřsİñ

aşıl-an-mışsıñ 150b/17

yücelen-mışsıñ 20b/23

III. teklik kişi: -mİş

kal-mış 221b/5

gel-miş 99b/27

eyle-miş 173b/24

I. çokluk kişi: -mİşUz

öl-müşüz 143b/2

II. çokluk kişi: -mİşsİz

ye-mişsiz 50b/16

kabar-mişsiz 161a/2

alın-mişsiz 163b/24

III. çokluk kişi: -mİşlAr

işit-mişler 190a/23

çevril-mişler 242b/31

çık-mışlar 263a/1

Metinde -(y)Up dUrUr kullanımı da mevcuttur.

uyu-y-up durur 106a/6

söyleş-üp dururlar 68a/5

1.3.1.4.3. Gelecek zaman

Eski Anadolu Türkçesinde dört ayrı gelecek zaman şekli mevcuttur.³⁹ Metinde ise gelecek zaman eki olarak sadece -(y)IsAr ve -(y)AcAK görülmektedir.

id-ecek-siñ 126a/26

gel-ecek-dür 19b/4

tog-acak-dur 6a/5

gir-iser-dür 34b/24

al-ısar-dur 35a/29

otur-ısar-dur 46a/32

çık-ısar 6a/6

gel-iser-dür 44b/45

kop-ısar-dur 122a/30

1.3.1.4.4. Şimdiki zaman

Eski Anadolu Türkçesinde müstakil bir eke sahip olmayan şimdiki zaman için metinde -(I) yor eki kullanılmıştır. Bu ekin kaynağı bilindiği üzere yorı- fiilidir. Bu fiil, şimdiki zaman için başlangıçta *kel-e yorı-r* şekliyle kullanılmıştır.⁴⁰

eyli-yor-lar 18b/23

gel-iyor 37a/5

bul-ıyor 79a/37

1.3.1.4.5. Geniş zaman

Fiilin gösterdiği hareketin her zaman yapıldığını ifade eden bu ekin ünlüsü Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde çoğunlukla dar-yuvarlak, bazen geniş-düz, nadiren de dar-düz ünlüdür.⁴¹ İncelenen metinde de ekin kullanımı aynı şekildedir.

I. teklik kişi: -(V)rAm

iste-rüm 79a/36

³⁹ Gülsevin - Boz, a.g.e, 2004, s.127

⁴⁰ Vahit Türk, "Türkçede Şimdiki Zaman Kavramı, Çekimleri ve Ekleri", TDAY, Ankara, 1999, s. 296.

⁴¹ Şahin, a.g.e., 2003, s. 60.

II.teklik kişi: -(V)rsİñ/-(V)rsUñ

dur-ursİñ 96b/33

duy-arsİñ 136b/22

iste-rsüñ 72b/51

III. teklik kişi: -(V)r

aķ-ar 16b/17

at-ar 135a/39

baķ-ar 24a/15

ķıkar-ur 17b/35

işid-ür 203b/30

bil-ür 81a/10

I. ķokluk kişi: -(V)rVz

ķagır-uruz 146a/16

bil-ürüz 146b/22

II. ķokluk kişi: -(V)rsIz

vir-ürsüz 152b/6

gör-ürsüz 158a/26

III. ķokluk kişi: -(V)rlAr

ol-urılar 163b/15

uyu-rlar 169a/30

1.3.1.5. Kip ekleri

Herhangi bir fiilin tasarlandığını, yapılmasıyla ilgili isteği bildiren, zaman kavramı taşımayan ama gerķekleşmedięi ve henüz başlanmadığı için geleceğe yönelik olan tasarlama kipleriyle ilgili metindeki örnekler aşağıdaki gibidir.

1.3.1.5.1. İstek kipi

Metinde istek kipi Türkiye Türkçesinde olduğu gibi -(y)A biçimindedir.

I. teklik kişi: -(y)Am

id-em 172a/19

II.teklik kişi: -(y)AsIn/-(y)AsUn

ide-esin 8b/10

itme-yesin 10a/21

çıkar-asın 13a/6

III. teklik kişi: -(y)A

çık-a 106a/7

gel-e 151a/27

döndür-e 151a/27

I. çokluk kişi:-(y)AvUz, (y)Alum

yürü-yevüz 133a/1

kal-alum 143a/1

II. çokluk kişi: -(y)AsIz

ol-asız 154a/5

söyle-yesiz 171b/5

id-esiz 171b/5

III. çokluk kişi: -(y)AlAr

olma-yalar 175a/3

kaldır-alar 83b/18

ur-alar 126b/3

1.3.1.5.2. Emir kipi

Her kişi için ayrı eklerle yapılan emir kipinin metnimizdeki örnekleri:

I. teklik kişi: -AyIm

işid-eyim 128/35

II. teklik kişi: eksiz, -gIl

gör 211b/16

ko-gıl 52a/49

III. teklik kişi: -sUn

ol-sun 15a/13

gel-sün 18a/13

dön-sün 18a/14

I. çokluk kişi: -(y)AlUm

id-elüm 78a/12

gid-elüm 48b/46

II. çokluk kişi: -(y)in

id-in 213a/12

gel-in 38b/38

III.çokluk kişi:-sUnlAr

kaç-sunlar 43a/17

1.3.1.5.3. G ereklilik kipi:

Gereklilik kipi eki -mAlI/-mAlU biçimindedir.

müeyyid eyle ki mürde ol-malı-dur 270b/2

pes Pavlus agzın aç-malu 117b/14

Suriyeye gemi ile git-melü 121a/3

Gereklilik anlamı veren -sA gerek yapısı da metinde görülür :

kim vardur andan kaldırıl-sa gerek 23b/12

ben anı iç-sem gerek 36a/22

-mAk isim-fiilinden sonra “gerek” kelimesi getirilerek de yapılır. Ekin gelecek zaman bildiren kullanışlarına da rastlanır.⁴²

zira cümle ol-mak gerekdür 43a/6

evvel va'az olun-mak gerek 76b/11

zaiflere dest-gîr ol-mak gerek 122b/35

1.3.1.5.4. Dilek-şart kipi

Bu kip fiilin ifade ettiği hareketi dilek yoluyla tasarlayan kiptir.⁴³ Metinde de günümüzdeki gibi -sA biçimindedir.

I. teklik kişi: -sAm

razı it-sem 190a/10

II. teklik kişi: -sAñ

ister-señ 30b/4

var-sañ 130b/13

ider-señ 10a/23

III. teklik kişi: -sA

ol-sa 31b/20

al-sa 186b/20

çık-sa 288b/8

I. çokluk kişi: -sAvUz

et-sevüz 160b/9

II. çokluk kişi: -sAñIz

al-sañız 41a/14

III. çokluk kişi: -sAlAr

gel-seler 267b/1

tut-salar 57a/20

⁴² Güner Gülsevin, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yayınları, Ankara, 1997, s. 103.

⁴³ Şahin, a.g.e., 2003, s. 63.

1.3.1.6. Fiillerin Birleşik Çekimi

Metinde birleşik çekim için “i-” fiilinin üzerine görülen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve dilek-şart biçim birimleri getirilmiştir.

1.3.1.6.1. Hikaye

itmiş i-di 50b/15	sorar i-di 60b/9	olunur i-di 86a/11
olurlar i-di 89a/45	söylemişler i-di 277b/4	söyler i-di 281a/12

1.3.1.6.2. Rivayet

edecek i-miş 279b/5	gelecek i-miş 20a/15

1.3.1.6.3. Şart

kazanur i-se 30b/26	geçtiler i-se 180b/17	söyler i-se 255a/11
gider-se 260b/11	ider-se 10a/19	sever-se 11a/46

1.3.1.7. Ek-fiil

Eski Türkçede er- yardımcı fiilinin er->ir->i- biçiminde ekleşmesinden oluşan, isim soylu kelimelerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan ve birleşik fiil çekimlerinde de görev alan fiil⁴⁴ olarak tanımlanmıştır. i- fiili ana yardımcı fiilidir.

Ek-fiilin zarf-fiil biçimi olarak -ken ekinin metinden örnekleri:

var i-ken 225b/19	yok i-ken 228b/9	var i-ken 222a/12

⁴⁴ Korkmaz, a.g.e., 2010, s.81.

Metindeki isimlerle birlikte kullanılan ek-fiil örnekleri:

Ek-fiilin geniş zamanı:

Metinde ek-fiilin geniş zaman kişi ekleri:

I. teklik kişi: +(y)Um

eyü-y-üm 35b/16

II. teklik kişi: +sİñ

asgar degil+sİñ 6a/6

III. teklik kişi: eksiz/+dİr/+dUr

yok-dur 11b/2

var 10/24

var-dur 11a/47

I. çokluk kişi: +(y)Iz

Allahın ogulları+y+ız 262a/2

II. çokluk kişi: +sİñIz

ol söyleyenler degil+sİñiz 76b/11

III. çokluk kişi: +lArdUr

kurd+lardur 13b/16

bun+lardur 17b/2

an+lardur 65b/16

Ek-fiilin görülen geçmiş zamanı:

kâdir degil i-di 66a/25

ruhu var i-di 66a/25

bezl i-di-m 170b/3

ihtiyar i-di-m 203b/22

gemide i-dü-k 135a/37

Ek-fiilin öğrenilen geçmiş zamanı:

üzre i-miş 5b/18

kuru i-miş 21b/10

dilsüz i-miş 22a/22

yalnuz i-miş 27a/24

çok i-miş 34b/23

Ek-fiilin şartı:

yok-sa 150a/6	kanda i-se 240a/18	gerek i-se 187a/30
var i-se 152b/9	vesayet i-se 238b/17	borçlu i-se 230b/19

Ek-fiilin olumsuzu: degül

caiz degüldür 21a/3	eyü degüldür 34a/10	kâdir degüldür 68a/4

1.3.1.8. Birleşik fiiller

İsim soylu bir kelimeyle etmek, eylemek, olmak yardımcı fiillerinin birleşmesinden veya birer sıfat-fiil ya da zarf-fiil ekleriyle birbirine bağlanmış iki ayrı fiil şeklinin anlamca kaynaşmasından oluşmuş fiil türü⁴⁵ olarak tanımlanır. Birleşik fiiller isim+fiil dizilişinde olanlar ve fiil+fiil dizilişinde olanlar olarak ikiye ayrılabilir.

1.3.1.8.1. İsim+fiil dizilişinde olanlar

Daha çok yabancı kaynaklı isim soylu kelimelerle kullanılıp ismin anlamıyla yüklü fiiller oluştururlar.⁴⁶ Metinde asıl yardımcı fiiller “eyle-, it-, ol- ve kıl-” fiileridir.

eyle-:

selam eyle 266a/14	tezekkür eyle 270b/3
istimâ' eyle-diñ 270b/3	hıfz eyle-diñ 271a/9
secde eyle-yeler 271a/10	nihan eyle-ñ 274b/17

it-:

istikâl id-er 278b/5	cem' id-erler 12b/26
tevakkuf id-er 6a/10	zann id-erler 11b/8

⁴⁵ Korkmaz, a.g.e., 2010, s. 46.

⁴⁶ Şahin, a.g.e., 2003, s. 66.

vaftiz id-en 63a/14

beddua id-en 65b/11

aşıkâr it-meyeler 58a/13

edâ it-mek 33a/25

ol-:

kadir ol-ur 66b/4

faide ol-ur 68a/36

evvel ol-mak 69b/35

ulu ol-mak 72a/44

tamâm ol-acaktır 76a/4

harab ol-acak 120a/27

hâzır ol-mak 129a/19

hükm ol-unmaga130a/10

ķıl:

senüñ hizmetiñi itmâm ķıl 227a/6

cansızları teselli ķıl-ın 215b/14

namaz ķıl-ın 215b/18

mükerrer ķıl-up 217b/4

secde ķıl-up 8b/11

1.3.1.8.2. Fiil+fiil dizilişinde olanlar

Tasvir fiilleri de denen bu birleşik fiiller, fiillerin gerundium şekillerine hususi fiiller eklemek sûretiyle yapılır.⁴⁷ Tasvirî fiiller, fiillerin -A, -I ve -U almış zarf-fiil biçimlerine belli başlı fiiller (gör-, gel-, қо-, қой-, қал-, vir-, bil-, yaz-) eklenerek oluşturulur.

Metindeki fiil+fiil dizilişini, “süreklilik, tezlik, yeterlilik, yaklaşma” bildiren fiiler başlıkları altında incelenmiştir.

Süreklilik bildirenler:

Metinde fiillerin zarf-fiil biçimine “gel-, қой-” yardımcı fiilleri getirilerek yapılmıştır.

alıқой-asın 92b/4

çıka gel-üp 106a/7

⁴⁷ Timurtaş, 2005, s. 160.

Tezlik bildirenler:

Metinde fiillerin zarf-fiil biçimine “vir-“ yardımcı fiili getirilerek yapılmıştır.

deyivir-dim 206a/18 namaz kılıvir 11b/6

Yeterlilik bildirenler:

Metinde fiillerin zarf-fiil biçimine “bil-“ yardımcı fiili getirilerek yapılmıştır.

göre bil-dük 180b/16

Metinde süreklilik ve tezlik bildiren tasvirî fiillerin olumsuz biçimi görülmez.

Yeterlilik fiilinin olumsuz biçiminde u- fiili kullanılır..

ed-emez-siñ 19b/12 vir-emez 13b/18 gör-emez-siz 251a/8

1.3.2. Bağlantı kurucu ekler

1.3.2.1. İyelik ekleri

İsmin karşıladığı nesnenin bir kişiye veya bir nesneye ait olduğunu bildiren eklerdir. Bir nesnenin başka bir nesnenin malı olduğunu ifade eder.⁴⁸ Dolayısıyla iyelik ekleri bir nesnenin hangi kişiye ait olduğunu ve o kişilerin sahipliğini gösteren eklerdir.⁴⁹ Eski Anadolu Türkçesindeki iyelik ekleri Türkiye Türkçesindeki şekillerden sadece bazı küçük fonetik değişiklikler dolayısıyla farklıdır.⁵⁰

Metinde geçen iyelik eki almış kelime örnekleri:

I. teklik kişi: +(U)m / +(I)m:

rûh-um 21b/18

og(u)l-um 38b/38

bogalar-um 39a/4

Rabb-üm 40b/44

is(i)m-im 43a/10

zaman-um 47b/18

⁴⁸ Ergin, a.g.e., 1993, s. 210.

⁴⁹ Zeynep Korkmaz, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, TDK Yayınları, Ankara, 2003, s. 259.

⁵⁰ Gürer Gülsevin, *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yayınları, Ankara, 2007, s. 12.

II. teklik kişi: +(U)ñ:

'avret-ñ 5b/20

ayag-ñ 8a/6

karındaş-ñ 10a/24

III. teklik kişi: +(s)I / +U:

anun şakirtler+i 21a/1

bugdayın orta+sı+nda 24b/26

kanatları alt+i+n+da 42b/37

heykelün yapılar+u+nu 42b/1

anun kat+i+na 42b/3

insanun gelme+si 43b/28

anun ferifteler+i 44a/31

çoban koyunlar+i 46a/33

I. çokluk kişi: +(U)mUz / +(I)mIz:

babalar+ımız 42a/30

evlad+umuz 51a/26

ana+muz+ın 73a/10

gözler+imüz+de 3a/19

dil+imüz+deki 87a/8

cümle+müz 88a/32

kuvvet+imiz 89b/12

üzer+imiz 93b/28

II. çokluk kişi: +(U)ñUz / +(I)ñIz:

karındaşlar+uñuz+dan 97a/37

babalar+uñuz 97b/51

didükler+iñiz+den 99a/24

canlar+iñiz+i 112b/24

III. çokluk kişi: +lArI

anların libas+ları+nı 114b/22

anların ayak+ları+na 114b/25

anların kalb+leri 138a/24

şeytanların ta'lim+leri 221a/1

anların hazine+leri+n 6b/11

III. kişi iyelik eki almış bazı kelimelerde ek aşınır ve işlerliğini kaybeder. Böylece kelime kalıplaşarak taban hline gelir.⁵¹ Bunlara bir daha III. kişi iyelik eki getirilmesi sretiyle oluşan duruma “iyelik eki yığılması” denir. Metinden bazı örnekler:

biri+si 21b/14

ba'zı+sı+nun 174a/37

1.3.2.2. Tamlayan eki

Tamlayan eki +(n)Uņ biçimindedir. Metinden rnekler:

a+nuņ 4b/3

bu+nuņ 12b/25

sen+ņ 12b/22

sumn+uņ 12b/26

sahra+nuņ 12b/28

hda+nuņ 13a/33

sema+nuņ 15a/20

insan+uņ 16a/6

ben+m 16b/18

1.4.Kategori Ekleri

Eklendiklerinde sözlüksel anlam değişikliklerine sebep olmayan sadece sınırlı değişik özellikler katan eklerdir.

1.4.1. okluk kategorisi

Metinde okluk eki +lAr biçimindedir.

günahkar+lar 16b/10

sadık+lar 16b/14

koyun+lar 17b/37

ayak+lar 18b/15

adem+ler 18b/17

ev+ler 19a/27

1.4.2. K ltme/sevimlilik kategorisi

+CIK/CUK:

oglan+cık 20a/16

karı+cık 226a/6

kapak+cık 22a/29

⁵¹ Gülsevin, a.g.e., 2007, s.16.

1.4.3. Sıralama sayı kategorisi

+(I)ncl/+(U)ncl:

yedi+nci 233b/5

iki+nci 237b/8

dörd+üncü 272b/7

üç+üncü 272b/7

on+uncı 290a/20

1.4.4. Ü leştirme sayı kategorisi

+Ar:

bir+er 35b/10

1.4.5. Olumsuzluk kategorisi

Olumsuzluk eki –mA ekidir.

ol-ma-dı 166b/6

tut-ma-dı 167a/13

sor-ma-yup 167b/26

it-me-yesiz 169a/34

görül-me-miş 241a/1

bil-me-yüp 122a/23

Geniş zamanın olumsuzu yapılacağı zaman ise -mAz eki kullanılır.

bulun-maz 241a/5

bil-mezler 258a/12

eyle-mez 266a/10

1.4.6. Soru kategorisi

Soru kategorisi eki mI ekidir ve daima düzdür, bu sebeple uyuma bağlı değildir.

üzere mi 141b/9

degil mi 39b/18

etmekden mi 107b/11

kendüniñ mi 99b/34

virür mi 13b/9

1.5. Sıfat

1.5.1. Niteleme sıfatları

türlü türlü tecrübeler 251a/7

güzel toprak 24b/23

'azim zelzele 53a/2

büyük taş 52b/60

küçük karındaş 46b/40

eyü 'ameller 9b/16

siyah at 56b/19

ulu kahinler 53b/11

beyaz kar 68a/3

kırmızı yün 239a/19

1.5.2. Belirtme sıfatları

1.5.2.1. İşaret sıfatları

bu nesneler 5b/20

şol vechle 60a/28

o zaman 8a/5

ol vakt 8a/16

işbu İncil 43a/14

böyle küfür 56a/7

işte Yerusâlim 71b/33

bu hükmü 73b/28

1.5.2.2. Sayı sıfatları

İsimleri sayı yoluyla belirten kelimelerdir. Türkiye Türkçesinde sayıların bugün kullandığımız şekilleri, Eski Anadolu Türkçesine dayanmaktadır.⁵²

1.5.2.2.1. Asıl sayı sıfatları

bir günah 143a/16

iki gün 77b/1

üç kere 79a/31

dört başı 102b/11

beş kulaç 134b/29

altı ay 250b/18

yedi etmek 29b/10

sekiz yıl 101b/33

yetmiş atlı 127b/23

yigirmi kulaç 134b/28

1.5.2.2.2. Sıra sayı sıfatları

ikinci adem 174b/47

üçüncü sema 187b/3

dördüncü hayvan 272b/7

beşinci mühür 274a/9

yedinci gün 233b/5

kırkinci günde 9b/04

on birinci miktar 35b/9

birinci gün 78a/12

⁵²Zeki Kaymaz, “Eski Anadolu Türkçesinde Sayı Adları ve Kullanılışları”, *TDAY Belleten*, TDK Yayınları, Ankara, 1991, s. 10.

1.5.2.2.3. Üleştirme sayı sıfatları

birer dinar 22a/14

1.5.2.3. Belirsizlik sıfatları

birkaç gün 101a/19

ba'zı itikâd idenler 111b/5

her şehirde 112a/21

niçe yaramaz ademleri 115b/5

niçe müfid olanlar 121b/20

ba'zı kimesneler 111b/2

her zaman 121b/19

hîçbir kilise 207a/15

bütün 'aleme 207b/6

biraz müddet 249b/15

1.5.2.4. Soru sıfatları

kanı adem vardır kim 13b/9

ne korkak olursız 15b/26

ne altını ve ne gümüşi 18a/9

hangi oğul var kim 20b/13

nasıl kimesneler olmak 259b/11

kaç kere benüm hakkımda 33a/21

1.6. Zamir

1.6.1. Kişî zamirleri

I. teklik kişî:

ben 6a/9, benüm 6a/6

II. teklik kişî:

sen 6a/6, saña 6b/13, senden 7b/14

III. teklik kişî:

ol 7b/11, aña 7b/6, anuñ 7b/7, anı 7b/14

I. çokluk kişî:

biz 12a/12, bize 12a/12, bizde 26b/17, bizden 86b/22, bizüm 86b/21

II. çokluk kişî:

siz 88a/23, size 88a/29

III. çokluk kişî:

anlar 88b/37, anları 89a/5, anlardan 89a/6, anlaruñ 90b/5

1.6.2. İşaret zamirleri

bu dañı zamanı bilür iken 152b/11

budur ol kim kilisede beyabandan ferişte ile oldı 97a/38

ve bunda hod olan ademler öşrü alırlar 236a/8

bundan bilürüz ki ahir saatdir 261a/18

ne ism ile bunı etdünüz 90b/7

andan ötüri ki imandan degil 148b/32

anda okunmuşdur anda karar etsün 163b/21

anı aldum kim size dahi 168b/23

1.6.3. Belirsizlik zamirleri

tekrar iderüm kimse beni nadan olmaya kıyas etmesün 186b/16

zira kimin elinde kim bir kimesne maglubdur 258b/19

ki herkesi bu vech üzere görmedük 56b/13

bugün ya yarın falan şehre varup 249b/13

ol ayttı şehre varun filan kimesneye va ana 47b/18

bazıları anda var idi oturur iken 56a/6

nesi varsa hepsi harc itmiş idi 61b/26

kapularun her birisi bir inciden imiş 290a/21

geldük ve öteki gün Samosa yetişdük 14a/23

1.6.4. Soru zamirleri

imdi ne diyelüm 143a/1

ve ayttım ya rabb ne eyleyem 125a/10

zira ferishtelerden kime bir vakit 231a/5

neden ötüri andan ötüri ki imandan degil 148b/32

kangısı itmişdür ana eydürler 38a/31

zira kangısı azamdur altun mu ya heykel 41b/17

1.6.5. Dönüştürülük zamirleri

Eski Anadolu Türkçesinde dönüştürülük zamiri olarak kendü, kendüzi(n) ve öz kelimeleri kullanılır. Dönüştürülük zamirleri iyelik ve durum eklerini kullanabilirler.⁵³

kendü 42b/3	kendülerine 71a/26	kendümüzi 127a/14
kendüleri 127a/12	kendüm 128b/11	kendünün 140b/24
kendülerün 157a/3	özüm 28b/32	özi 36b/32

1.7. Zarf

1.7.1. Yer zarfları

dikenler yukarı çıkup anları boğdular 23b/8
yarıldı yukarudan aşağıya dek 52a/51
oradan biraz ilerü varub görür 54b/18
girü virilüb küllisini ayan görür idi 67b/26
üzerine olan eve inmesün ve ıçerü girmesün 76b/15
ve şākirdleri taşra çıkub şehre geldiler 78b/16
talimini tutanlar orada yanındadır kim 269b/14
taifeler ser-cümle önünde cem olub 46a/32
evinde konulmuşdur deryaya yakın kim 103b/32
ben dahi yanında durub katline rıza virdüm 125b/20
kendi ellerimiz ile gemi aletlerini taşra atduk 134a/19

1.7.2. Zaman zarfları

eydüremki bu gice de horoz ötmezden evvel 48a/34
rabbün ferıştesi gice ile zindanuñ kapularuñ açtı 93a/19

⁵³ Şahin, a.g.e., 2003, s.53.

her daima gice ve gündüz ibadet idüb vusûl bulmak 131b/7

şimdi Allah bizüm babalarımıza etdügi vadenün 131b/6

imdi size yalvarurum ki ta'amı alasız 134b/34

ve sabah olıcak ulu kahinler hep ve halkun şeyhleri Yesû'a karşı 50a/1

ol vakt hakimün çericileri Yesû'yı eyvâna alub 51a/27

anun kıyametinden soñra şehir-i mukaddese geldiler 52a/53

eger mümkün olsa ol sa'at andan geçe 79a/35

1.7.3. Miktar zarfları

nadanlığıma biraz tahammül 186a/1

öyle çok iken 151b/4

bizden ötürü çok çalıştı 155b/6

ana verile ve anun ziyade bolluğu ola 23b/12

ana ayıtdı ey imanı az olan niçün şüpheledün 27a/31

bir hayvan daha dokuna 244a/20

seni bildüm ki pek ademsin 45b/24

rahmet ider ve anı kim ister ise katı kılur 148a/19

sizün gayretinüz ekseri kandırdı 184a/2

1.7.4. Durum zarfları

müşabih olmuş siz ki taşradan hod güzel görünürler 42a/27

Allaha layık eyü olur 265b/6

hüdanun melekütü böyle olur 4a/03

girüb öyle söylediler ki 110a/1
ol bunun gibi emri alub anları iç zindana saldı 114b/24
amma yavaş cenk ider 220a/3
kim ibn-i insan andan teslim oluna ana eyü olur 78b/21
netekim dilsüzdür anuñ ağzın öyle açmadı 99b/32
suretini virene diyemi niçün beni böyle etdün 148a/20
taleb iderek biz dahi günâhkarlar bulunavüz 191b/17

1.7.5. Soru zarfları

küfri işitdünüz nice zann idersiz 80a/24
biz her birimiz nice işitdürüz 87a/8
ne çok ayıtmışdur ve nice açmış idi 111a/27
bilmezmisiz ki ne kadar yesû' mesihe ta'mîd olunduk 143b/3
imdi mükemmel olmuşlar ne kadar varsa bunu ra'y edelüm 205b/15
niçin anı katl eyledi 262b/12

1.8. Edat

Tek başlarına anlamları olmayıp ancak cümledeki diğer kelime ve kelime grupları arasında çeşitli ilgiyi kurmaya yarayan alet sözlerdir.⁵⁴ Metinde geçen Türkçe ve yabancı asıllı edatlar:

1.8.1. Bağlama edatları

gelüp aytdı eger ibnullah iseñ digil tã bu taşlar etmekler olalar 8a/3

⁵⁴ Necmettin Hacıeminoğlu, *Karahanlı Türkçesi Grameri*, TDK Yayınları, Ankara, 2003, s. 75.

tañrınıñ oğlu iseñ kendüñi aşığaya bırakıl zīrā yazılmışdur 8a/6
i'tikât idenleri halas ide çünki Yahûdiler alameti taleb iderler 157b/22
her nice ve her maraža 'ilâc ideler meger on iki resûllerüñ isimleri bunlardur 17b/2
va'aż eyleñ diyu ki semāvātuñ melekûti yakın gelmişdür 18a/7
şehirlerini tamām itmeyesiz aña dek kim ibn-i insân gele 18b/23
babası yā anası benüm üzerüme seven baña lāyıkdegildür 19a/36
hayr itmek ya şer kılmak canımı halas veya helak eylemek 57b/4
zīrā kalbün ziyadeliginden yahud kalbin bollugundan 22b/35
anlara ayıtdı nesli yaramaz ve zinākar ve bir alameti arzu ider 22b/39
ya rabb zira hem itler efendilerünün sofrasından düşen ufaklardan yirler 28b/27
kimesne benüm ardumca gelmek ister ise kendü nefesine inkar etsün 30a/24
anı teslim etmişler idi ama ulu kahinler halkı tahrir etdiler 81a/11
zīrā şimdi ahşam imiş lakin sözü istimā' idenlerden çok kimesne inandılar 90b/4

1.8.2. Son çekim edatları

açduğumuz gibi hîç kimesneyi içinde bulmaduk 93b/24
işitdükleri gibi anlarda mütereddid oldılar 93b/24
'azīm feraḥ ile feraḥ eylediler 6b/11
ol sizleri rūḥ-i kudūs ile ve âteş ile ta'mīd eyleye 7b/11
bu vech üzere namāz kıluñ 12a/9
şimdiye değin semaların melekûti zor tahammül 20a/12

sekiz yıldan berü döşek üzere yatub meflüc imiş 101b/33
şayet bize ve size yeticek kadar olmaya 45a/9
davet etdügüm amel için anlar oruç tutub namaz kılıcak 107b/3
ekseri bilmediler ne sebepten ötürü cem' oldılar 120a/33
pes çünkü bu nesnelere karşu söylemek olmaz lazımdur 120b/36
garipler gayri nesneye mukayyed olmadılar 116a/21
biz ol yakın gelmezden evvel anı depelemege hazırız 127a/16
pes çok yıldan soñra geldüm ta benüm ümmetüme 129a/7
inanurum ve tanrıya göre ümîd tutarum ki 129a/15
ne güneş ve ne yıldızlar çok güne dek göründiler 134a/20

1.8.3. Berkitme edatları

iş bu da konşuna kendün gibi muhabbet idesün 194b/15
ana istikbal idüb ayaklarda da düşüp secde eyledi 103a/25
kendü de her i'tikād iden müteberrir olsa gerek 109a/40
ben dahı gelüb aña secde idem 6a/9
ki arapca ana dahı yunus en-nebi dirler 22b/40
buğdayı benüm anbarıma cem' eylen bir misli dahı anlara takdīm eyledi 24b/31
Petrusı ve zebdinün iki oğullarını bile alub 48a/37

1.8.4. Ünleme edatları

Bunlar her türlü duygu ve heyecanı ifade etmek için kullanılan sözlerdir. Menşe ve yapı bakımından ya tabiat seslerini taklit suretiyle, yahut da hislerin yorumlanarak “ses” şeklinde terennümü neticesinde meydana gelmiştir.⁵⁵

ey nesl-i imansız niçeye dek katunuzda olayım 69a/19

ya rabb iman getirürüm benüm imansuzluğuma meded eyle 69a/25

kendü canında derince bir âh idüb eydür 67a/12

amma vay ol ademe kim ibn-i insan andan teslim oluna 78b/21

anun Rabbi ana ayıtdı aferin ya eyü ve emin kul 45b/21

Yesu' ana ayıtdı ey yâr niçün gelürsin 48b/50

⁵⁵ Necmettin Hacıeminoğlu, *Türk Dilinde Edatlar*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1974, s. 293.

METİN

[3a]

Bismi'l-eb ve'l-ibn ve'r-rūḥü'l-ḳudsi el-ilāhi'l-vāḥid

İNCİL-İ MUḲADDES

Ya'ni

Lisān-ı Türkīye terceme olunan bizüm rabbimiz Yesū' Mesīḫüñ yeñi 'ahd ü
veşāyeti

[3b]

1

Yeñi veşayetüñ kitāblarınıñ hem isimleri hem şaff ve tertıbleri faşıllarınıñ ‘adedi bir ile, f faşıllar içündür.

Mattanüñ 28 faşlı var, Marķosuñ 16 faşlı var, Luķanuñ 24 f, Yuķannanuñ 21 f, Resüllerüñ a’mālinüñ 28 f, Rūmīlere risāletüñ 16 f var, Ŗorintoslulara evvel risāletiñ 16 f, Ŗorintoslulara ikinci risāletüñ 13 f, Ėalatyalulara risāletüñ 6 f, Efesuslulara risāletüñ 6 f, Filiboslulara risāletüñ 4 f, Ŗoloşlulara risāletüñ 4 f, Tesalonikalulara evvel risāletüñ 5 f var, Tesalonikalılara ikinci risāletüñ 3 f, Timotiyusa evvel risāletüñ 2 f, Timotiyusa ikinci risāletüñ 4 f, Tişusa risāletüñ 3 f, Filemona risāletüñ 1 f, ‘ibrānīlere risāletüñ 13 f, Ya’ķūbuñ risāletiniñ 5 f, Peŗrusuñ evvel risāletiniñ 5 f, Peŗrusuñ ikinci risāletiniñ 3 f, Yuķannanuñ evvel risāletiniñ 5 f, Yuķannanuñ ikinci risāletiniñ 1 f, Yuķannanuñ üçünci risāletiniñ 1 f, Yehūdānuñ risāletiniñ 1f, Apokālipsisüñ 22 f var.

[4a]

[4b]

2

Mattānuñ yazduğı incil-i muḳaddesdür

Evvelki Faşıl

(1) Kitābu milād-ı Yesū'ul-Mesīḥ ibn-i Dāvud ibn-i İbrāhīm,(2) İbrāhīm İshākı tevlīd itdi ve İshāq Ya'ḳūbı tevlīd itdi ve Ya'ḳūb Yehūdāyı tevlīd itdi ve (3)Anuñ ḳarındaşlarını, ve yehūdā Fārişi tevlīd itdi ve Zārahı Tāmerden ve Fāriş ḳaşrūnı tevlīd itdi ve ḳaşrūn Arāmı (4)tevlīd itdi, ve Arām 'Amīnadābı tevlīd itdi ve 'Amīnadā Neşūnı (5)tevlīd itdi ve Neşūn Salmūnı tevlīd itdi, ve Salmūn Bā'āzı tevlīd itdi Rāḫābdan ve bā'āz 'Ubeydı tevlīd itdi Rāmūtdan(6) ve 'Ubeyd Eyyesse'i tevlīd itdi ve Eyyesse Dāvudü'l-meliki tevlīd itdi ve Dāvudü'l-melik Süleymānı tevlīd itdi. Uriyyānūñ¹ [ki

¹ Ya'ni ol 'avretten ki muḳaddemā Uriyyanuñ imiş

[5a]

3

(7) ‘avretinden] ve Süleymān Rehab’āmı tevlīd itdi ve Rehab’ām Ebiyyāyı (8) tevlīd itdi ve Abiyyā Aşāfı tevlīd itdi, ve Aşaf Yūşāfātı tevlīd itdi ve Yūşāfāt Yūrāmı tevlīd itdi ve Yūrām ‘Ūziyyāyı(9) tevlīd itdi ve ‘Ūziyyā Yūvāşāmı tevlīd itdi ve Yūvāşām Aḥāzı (10)tevlīd itdi ve Aḥāz ḥazeḳiyyāyı tevlīd itdi, ve Hazeḳiyyā Meneşşāyı tevlīd itdi ve Meneşşā ‘Āmūnı tevlīd itdi ve ‘Āmūn(11) Yūsiyyāyı tevlīd itdi ve Yūsiyyā Yuhāniyyāyı tevlīd itdi ve (12) anuñ qarındaşların Bābilūñ esīrliginde ve Bābilūñ esīrliginden soñra Yuhāniyyā Şeleşā’ili tevlīd itdi ve Şeleşā’il Zūrubābili(13) tevlīd itdi, ve Zūrubābil Abiyūdı tevlīd itdi ve Abiyūd İliyyāḳimi(14) tevlīd itdi ve iliyyāḳim ‘Āzūrı tevlīd itdi ve ‘Āzūr şādūḳı tevlīd itdi ve şādūḳ Aḥīni tevlīd itdi ve Aḥīn İliyyūdı (15) tevlīd itdi ve İliyyūd İli’āzārı tevlīd itdi ve İli’āzār Metşānı (16) tevlīd itdi ve Metşān Ya’ḳūbı tevlīd itdi ve Ya’ḳūb Yūsufı tevlīd itdi Meryemūñ erini kim andan toğdı Yesū’ ki(17) Mesīḥ dinilmişdür, imdi cemī’ cīller İbrāhīmden Dāvuda dek on dört cīldür ve Dāvuddan Bābilūñ esīrligine dek on dört cīldür ve Bābilūñ esīrliginden Mesīḥe dek on dört cīldür

[5b]

4

(18) meger Yesū' Mesīhūñ velādeti bu vech üzre imiş ki anası Meryem Yūsufa nāmzād olıcağ² anlaruñ vişālünden (19)evvel rūh-i qūdüsden hāmile olmuş bulundı pes Yūsuf anuñ eri şıddıķ olup ve anı rüsvāy itmek dilemeyüp anı gizlüce(20) boşamak ister idi, ammā evvel bu nesneleri fikr itdügi gibi işte rabbūñ feriştesi bir düşde aña izhār itdi diyü ey Yūsuf ibn-i Dāvud senūñ 'avretūñ Meryemi almakdan qorķma zīrā kendüde(21) mevcūd olmuş ruh-i qūdüsdeñdür ve bir oğul doğura ve adını Yesū'³ okıyasın zīrā kendü anuñ hālķını anlaruñ(22) günāhlarından hālāş ide, lākin bu cümle olmuşdur ta rabbdan (23)peygamber ile dinilmiş tekmīl oluna diyü, işte bir bıkr kıızı⁴ hāmile olup bir oğul doğura ve anuñ adına 'Emmānū'il diyeler ki mütercim olmuş teñri bizüm ile [dimeκ]dür(24) pes Yūsuf uyķudan uyanmış rabbūñ feriştesi aña buyur(25)duğı gibi itmişdür ve 'avratını aldı, ve anı bilmedi aña dek kim anuñ evvel doğmuş oğlını doğurdı ve⁵ adını Yesū' okıdı.

² Andan evvel ki birbirine geldiler dağı mütercem ola

³ Ki hem 'Arabī hem Türkī dilinde adına dağı 'isā dirler

⁴ Yāhūd bir kız oğlan

⁵ Yāhūd adını Yesū' qodı

[6a]

5

İkinci Faşıl

(1)Meger çün Yesū' Yehūdānuñ Beytleheminde toğmışdur ⁶ melik Hīrodisūñ eyyāmında işte mecūsiler maşrıkdan yeruşalime (2)irişdiler diyü yahūdilerūñ pādişāhı toğmış olan kandedür zīrā anuñ yılduzın maşrıkdā görüp aña secde itmege (3)geldük, ve melik hīrodes işiddicek mużtarib oldı ve (4)tamām Yeruşalim anuñ ile ve cemī' ulu kāhinleri ve halkuñ kātiblerini cem' idüp anlardan su'āl itdi ki mesīh(5) ne yirde toğacakdur ,ve anlar aña aytdılar yehūdānuñ beyt(6)leheminde zīrā şöyle peygamber ile yazılmışdur, ve sen beytlehem yehūdā toprağı yehūdā kā'idelerinde aşlā aşğar degilsin zīrā senden bir hākim çıkısar⁷ kim benüm halkım isrā'ile (7)hüküm idiserdür, andan hīrodes mecūsileri tenhā okıyub (8)anlardan yıldızuñ izhār itdügi zamānını teftiş eyledi, ve anları beytleheme gönderüp aytdı varup diğkatle oğlancıkdan ötürü tefahhus eyleñ ve [anı] bulıcağ baña haber virüñ ha(9) ben dağı gelüp aña secde idem, ve anlar şāhı işidüp yola gıtdiler ve işte maşrıkdā gördükleri yılduz anlaruñ öñüne gıder idi aña dek kim gelüp oğlancık olduğı (10) yir üzre tevakkuf ider idi, ve anlar yıldızı görüp gayetde

⁶ Ki mülk-i Herdus dağı denilür

⁷ Yāhūd kim benüm halkım israile yedüriserdür

[6b]

6

(11)'azīm feraḥ ile feraḥ eylediler, ve eve giricek oḡlancıkı anası Meryem ile buldılar ve anlar düşüb aña secde itdiler ve anların ḥazınelerin açıcak hediyeleri aña ihdā itdiler (12)altūnı ve⁸ günlüğü ve murı, ve anlar tañrıdan bir rü'yāda mütenebbih olmuş ki Hīrodes girü dönmeyeler ḡayrı yoldan anların(13) diyārına teveccüh itdiler ,ve anlar ayrılıb işte rabbūñ feriştesi yūsufa bir rüyāda izhār itdi diyü öri тұrup oḡlancıkı ve anasını alup mısıra kaç ve anda ol aña dek kim saña diyü virem zīrā hīrodes oḡlancıkı taleb eyleye anı helāk(14) itmek içün, ve ol uyanu gelüp oḡlancıkı ve anası gice(15) ile aldı ve mısıra teveccüh itdi,ve hīrodesūñ vefātına dek anda oldı tā rabbdan peygamber ile dinilmiş yerine gele diyü (16)benüm oḡlumı mısırdan okudum, pes hīrodes çün gördigine mecūsilerden istihzā olundı ḡāyetde maḡdūb oldı ve gönderüp beytlehemde ve anuñ cümle şınurlarında olan cemī' oḡlancıkları қatl eyledi iki yaşludan ve altında ol (17)zamāna göre ki mecūsilerden diḡḡatle tefṭış eyledi, ol (18)vaḡt erimyā peygamberden denilmiş tekmił olundı diyü, bir avāz rāmada işidilmişdür fiḡān ve zārлық ve 'azīm-i ye'is Rāḡīli anuñ evlādına aḡlar iken ve müteselli olmak istemedi anuñ içün ki

⁸ Ki lūbān ma'nasına daḡı gelür

[7a]

7

(19) mevcūd degildür, ammā hīrodes müteveffā olup işte rabbūñ (20)feriştesi bir rü'yāda yūsufa mışırda izhār eyledi, diyü örü тұrup oğlancıkı ve anasını al ve isrā'il toprağına varğıl (21)zīrā oğlancıguñ hayātını taleb idenler müteveffā oldılar, ve ol kalkub oğlancıkı ve anasını aldı ve isrā'il toprağına (22)geldi, ammā çün işitdi ki ⁹ arhılāvuş yahūdiyyetde babası hīrodes yerine beglig ider idi ol oraya varmağdan kórkar idi ve līkin tañrıdan bir rüyāda mütenebbih olup celīl (23)tañraflarına bir yaña gider idi, ve gelüp nāşarat dinilmiş bir şehirde sākin oldı tā peygamberler ile dinilmiş tekmił oluna ki nāşaratlu okınmuş ola

Üçünci Faşıl

(1) meger ol günlerde geldi yuhānna-yı mu'midanı yehūda beriyye(2)sinde va'z idüp, diyü tevbe eyleñ zīrā gökleriñ melekūtı(3) yakın geldi, zīrā işbu oldur kim iş'ayā peygamberden söylenmişdür diyü nidā eyleyenüñ beriyyede avāzı siz rabbūñ tarīkını amāde idüp(4) anuñ izlerini rast eyleñ, ve kendü yuhannānuñ libāsı deve yününden oldı ve bilüñ çevresünde adım zünnārı ve anuñ(5) ta'amı çekirgeler ve yaban balı imiş, ol vaqt Yerusālim ve bütün

⁹ Ki aña 'Arabça Arşilus dirler

[7b]

8

(6)Yehüdiyyet ve Ürdünüñ tamām çevre ili aña hürüc eylediler, ve¹⁰ ürdünde andan¹¹ta'mîd olunurlar idi günāhlarına i'tirāf ider (7) iken ammā ferīsīlerüñ ve zındıklarüñ keşīrin anuñ ma'müdiyyetine gelüp göricek anlara aytdı ey ef'īlerüñ evlādı kim size tenbīh itmişdür ki gelicek gāzabdan firār (8) idesiz, imdi¹²tevbeye müsteḥāk yemişleri ḥāşıl eyleñ, (9)ve kendiñüzden dimege zan itmeñ ibrahīm bize pederdür zīrā size ayduram ki Allāh kādirdür ki bu taşlardan ibrahīme (10) Oğulları kıpara, ve şimdi daḥī balta ağaclaruñ köküne yatur imdi her ağaç ki ḥüb yemişi bitürmezse yire yıkılıb(11) ateşe urulmuşdur ben ḥod sizi şu ile tevbeye¹³ ta'mîd iderin ammā benüm ardumda gelen benden kavīdür kim anuñ babuçların getürmek lāyık degilüm ol sizleri rūḥ-i kudūs ile ve (12) āteş ile ta'mîd eyleye, kim anuñ qalburı elindedür ve ḥarman yerin tamām arıdub anuñ buğdayın anbara cem' eyleye ve şamānı(13) söyündürölmez āteşe iḥrāk ide, ol vaqt Yesū' celīlden ürdüne (14) yuḥannā kıtına gelmişdür andan ta'mîd olunmağa, ammā yuḥannā anı nehy eyledi diyu baña gerekdür ki senden ta'mîd olunam ve sen baña (15) gelür misin, ve Yesū' cevāb virüp aña aytdı şimdiki ḥālde revā gör zīrā şöyle¹⁴ cemī' birri tekmiḥ eylemeñ bize

¹⁰ Ya'ni Ürdün ırmağında

¹¹ Ta'mîd olunmaq vaftiz olunmaq ma'nasına gelür.

¹² Tevbeye münāsib daḥi tebdil oluna

¹³ Ta'mîd etmek vaftiz etmek ma'nasına gelür

¹⁴ Cemī' 'adli ya ma'deleti daḥi terceme oluna

[8a]

9

(16) yaraşur ol vaqt anı revā gördi, ve Yesū' ta'mīd olınıcak hemān vaqt şudan taşra çıkdı ve işte gökler aña açılmışdur ve tañrının rūhun gügercinleyin inüp üstüne (17)gelür iken gördi, ve işte semâlardan bir avāz diyu iş bu benüm sevgilü oğlumdur kim andan hoşnūd oldum

Dördünci Faşıl

(1) ol vaqt Yesū' rūhdan beyābāna çıkarılmışdur tā iblīsdan(2) imtiḥān olına, ve çün kırk gün ve kırk gice oruç (3) tutdı 'ākıbet aç oldı, ve imtiḥān idici fitne gelüp aytdı eger ibnullah iseñ digil tā bu taşlar etmekler olalar, ve (4) ol cevāb virüp aytdı yazılmışdur ki ādem ancağ etmek ile dirlik itmeye lākin tañrının ağzından taşra çıkan (5) her sözi ile, o zaman iblīs anı şehir-i muḳaddese intikāl idüp (6) anı ¹⁵ heykelün bir küngüre üzre turgurdı, ve aña aydur eger tañrının oğlu iseñ kendüñi aşagaya bırakıl zīrā yazılmışdur ki anuñ feriştelere senün ḥaqqında vaşıyyet ider ve ellerinde seni qalduralar tā sen senün ayağunı taş(7) tokunmayasın, Yesū' aña aytdı yine yazılmışdur senün rabb(8) Allāhuñı tecrübe kılmayasın, tekrar iblīs anı begāyet yüce

¹⁵ Heykel cāmi ma'nasına gelür

[8b]

10

tağa intikāl ider ve ‘‘ālemüñ cemī’ memleketlerin ve anlaruñ fahrin (9) aña gösterür ve aña aydur bunları hep saña vireyüm¹⁶ eger (10) sen düşüb baña secde idesin, ol vaqt Yesü’ aña aydur yuri hey şeytān zīrā yazılmışdur rabb senüñ (11)tañrına secde kılub aña ancak ‘ibādet idesin ol vaqt iblīs anı qodı ve işte ferishteler irişüb aña hizmet (12)itdiler pes çün Yesü’ bildi¹⁷ ki yuhannā teslīm olundu(13) celile ayrıldı ve nāşaratı koyup gelüp kefernahumda (14)sākin oldı ki deryaya yakın zābolon ve neftālīm serhadlerinde,(15) ta iş’ayā peygamber ile dinilmiş tekml oluna diyu, zābolon toprağı ve neftālīm toprağı deryā yolın ürdünden öte celilī ümmetlerüñ, (16)zulmetde oturan halk ‘azīm nūrı gördiler ve mevtüñ ilinde (17)ve gölgesinde oturanlara nūr anlara toğdı, ol vaqtde Yesü’ va’az itmege iptidā eyledi ve dimege tevbe eyleñ zīrā¹⁸ semāvātuñ (18)melekūtı yakın geldi ,ve Yesü’ Celilüñ deryası yanında yürüyüp iki qarındāşı görür sim’onı ki Petrus dinilmişdür ve anuñ qarındaşı anderāusı bir¹⁹ şebekeyi deñize şalar iken(19) zīrā balıqçılar imişler, ve anlara eydür ardumca gelüñ ve (20) sizi ādemlerüñ şayyādların ideyim, ve anlar hemāndem ağların(21) koyup aña tābi’ oldılar ve oradan ilerü varup iki sāir

¹⁶Eğer sen yüzünü yire sürüp bana tapasın manasına gelür

¹⁷ Yāhūd ki Yuhanna ele virildi yani ki anı zindana saldılar

¹⁸ Göklerüñ yā asumānlaruñ melekūti ma’nasına

¹⁹ ki ana dağı balık ağı dirler

[9a]

11

ķarındaşı ğördi ya'ķūbı zebdinūñ [oğlın] ve yuħannāı anuñ ķarındaşın bir gemide anlaruñ babası zebdi ile ağlarını(22) meremmet iderek ve anları da'vet eyledi, ve anlar hemāndem gemiyi (23) ve babasını terk idüp aña tābi' oldılar, ve yesū' tamām celīlūñ eṭrāfına varur idi mecma'larda ta'līm idüp melekūtuñ incīlini va'az ider iken ve her maraz ve her rence ħalkda 'ilac ider iken,(24) ve anuñ ŗöhreti tamām suriyāya çıkmışdır ve aña iletdiler envā'i marazlara cemī' mübtelā olanları ve 'azāblara giriftār olanları ve dīv ṭutmuşları ve ay delülerin ve meflūcleri ve (25) anlara 'ilac eyledi, ve çok cemā'atler aña tābi' oldılar celīlden ve ²⁰ diķāpolisden ve yerūşalimden ve yahūdiyyetden ve ürdün ötesinden

beşinci faşıl

(1) ve cemā'atleri ğörüp bir ṭaġa çıķdı ve ol oturup (2) anuñ ŗākirdleri aña geldiler, ve aġzın açub anlara ta'līm (3) ider idi diyü²¹ ṭūba rūħda faķīr olanlara zīrā semāvātuñ (4) melekūtı kendülerüñdür, ṭūba ağlayanlara zīrā kendüler (5) müteselli olalar, ṭūba²² ħalīmlere zīrā kendüler yiri mirās bulalar,

²⁰ ki arapça ana aşerü'l müdün dirler ve türkçe on şehir manasına gelür

²¹ ṭūbā mübarek ve sa'adetlü manasına gelür

²² halim berdbar yundan ve yavaş manasına gelür bu vech daĥı caizdür yani zīrā yir anlara mirās kala

[9b]

12

(6) tūba anlara ki ‘adle āc ve teşne olurlar zīrā anlar tok olalar,(7-8) tūba merḥametulūlere zīrā merḥamet anlaruñ üzerine ola, tūba ʔalbde (9) pāk olanlara zīrā anlar Allāhı göreler, tūba ²³selāmet idenlere (10)zīrā anlar tañrı oğulları dinilmiş olalar, tūbā maṭrūdliğa giriftār olanlara ‘adl içün zīrā semāvātuñ melekūtı (11) kendülerüñdür, mübārek siz çün size la‘net ideler ve ʔard eyleyeler ve size ʔarşu hezeyānlu sözi kizb iderek(12) benim ḥaṭrum içün diyeler, şānlık ve tehlil eyleñ zīrā ki sizüñ ücretüñüz çok(dur) semālarda zīrā şöyle sizden (13) öndinki peygamberleri ʔard itdiler, siz arzuñ tozu siz veli ger tuz datsuz olur ise ʔanğı²⁴ ile mutebbil olına artuğ hıç nesneye yaramaz illā yabāna bırakılmağ ve adımlar ile pāy-māl (14) olmağ içün, siz ‘ālemüñ nūrısız bir şehir ki ʔağ üzerine (15)ʔurulmuşdur gizlenmege ʔādir olmaz, ve ne mumı yaḫup bir kile altına anı ʔorlar lākin şem‘dān üzerine ve evde olanlara heb(16) ziyā virür, sizüñ nūrıñuz ādemler ḫuzūrında şöyle ziyā etsun ki anlar sizüñ eyü ‘amelleriñüzi görüp semālarda(17) olan sizüñ atañuzı temcīd ideler, ʔan itmeñ ki ben geldüm nāmūsı ya peygamberleri bozmağa ben bozmağa gelmedüm lākin (18)tekmil itmege,²⁵ zīrā āmin size eydürem tā gök ve yir

²³ Yāḫūd şulḫ idenlere

²⁴ kangı ile tuzlana manasına gelür

²⁵ Amīn ḫaḫīḫatde ve bedresti ma‘nasına gelür

[10a]

13

geçmeyince nāmūsdan bir yoṭa ya bir zerre geçmeye aña dek (19) kim hep şādır ola, imdi kim ki bu eñ gecı vaşıyyetlerüñ birin bozub ādemlere şöyle ta'līm iderse semālaruñ melekūtunda eñ gecı dinile ammā kim ki idüp ta'līm iderse işbu (20) semālaruñ melekūtunda ulu dinile, zīrā size eydürem ki eger sizüñ 'adlünüñ artub kātīblerüñ ve Ferīsilerüñ (adlün)den (21) ifrāt itmeye semālaruñ melekūtına ašlā girmeyesiz işitdüñüz ki qādīmīlerden dinilmişdür qatl itmeyesin ve kim ki qatl(22) ide hükme giriftār ola, ammā ben size eydürem ki her kendü qarındāşına(güzāf gadāb iden daḥi caiz ola) bī-sebep gāzab iden hükme giriftār ola ve her kim kendü qarındāşına raqa diye derde ki giriftār ola ve kim ki sefh (23) diye cehennem oduna giriftār ola, imdi eger senüñ hediyeñ mezbaḥa iḥdā iderseñ ve orada yād idesin ki senüñ (24) qarındaşuñ saña qarşu bir nesne var , ise senüñ hediyeñi mezbaḥ öñünde qoḡıl ve varup evvel senüñ qarındaşıña teşāluḥ (25) eyle ve andan gelüp senüñ hediyeñi iḥdā eyle, senüñ(senüñ hasmun ile mannān ol yahud üzere ol daḥi müterennim ola) ḥaşmıñ ile tīz barışık eyle ol eṣnādaki anuñ ile yoldasın mebdā ki muḥāşame iden seni qāzıya teslim ide ve qāzı (26) seni qolluqcınuñ(yahud as asın ya çavuşun eline vire) eline vire ve zindāna bırakılasın, āmīn saña dirim ki andan taşra çıkmayasın aña dek kim eñ

[10b]

14

(27) aḥir pulı virdüñ, işitdiñüz ki qadīmīlerden dinilmişdür(28) zinā etmeyesin, ammā ben size eydürem ki her 'avrata nazār iden aña t̄ama' itmek içün şimdi ḥod qalbinde anuñ ile zinā (29) eyledi, pes eger senüñ saḡ gözüñ saña(yahud sana hibe ola ya şek ola) ma'seva ola anı çıkar ve senden bırak zīrā saña yarar ki senüñ endāmlaruñdan biri helāk ola ve senüñ bütün cesedüñ cehenneme(30) bırakılmaya, ve eger senüñ şaḡ elüñ saña ma'sere ola anı kesgil ve senden bırak zīrā saña yarar ki senüñ endāmlaruñdan biri (31) helāk ola ve senüñ bütün cesedüñ cehenneme bırakılmaya , hem dinilmişdür ki her kim 'avretini boşaya t̄alāq yazusını aña virsün, (32) ammā ben size eydürem ki ol kim anuñ 'avretini boşaya zinā sebebinden ḡayri anı zinā etdürür ve ol kim t̄alāq virilmişe nikāḥ (33) ide zinā ider , tekrār işitdiñüz ki qadīmīlerden dinilmişdür ki yalān yere and içmiyesin lākin senüñ yemīnlerüñi Rabbe (34) vefā idesin , evved ben size eydürem aṣlā and içmeñ ve ne (35) āsmān içün zīrā tañrınıñ taḥtıdır , ve ne yir içün zīrā anuñ ayaklarınıñ mevṭāsıdır ve ne yeruṣalīm içün zīrā ol (36) 'aẓīm pādīṣāhuñ şehridür, ve ne başuñ içün yemīn ide- (37) sin zīrā bir kılı aq ya qara etmege qādir degilsin , ammā sizüñ qoluñuz olsun eved eved yok yok zīrā bunlardan

[11a]

15

(38) artuḡ olan řerrirdendür , işitdũñüz ki dinilmiřdir gözi (39) göz için ve diři diř için , ammā ben size eydürem řerre muḡāvemet itmeñ lākin her kim ki seni senũñ řāḡ (40) yañaguña ura öbürisini daḡi aña döndür , ve ol kim saña emr-i řer'iñ diyüp senũñ ṭolamañı ḡaldurmak isteye (41) ferāceñi daḡi aña řalıvir , ve her kim seni musaḡḡar eyleye (42) bir mil [yola] anuñla iki ḡitḡil, senden dilek idene virḡil ve senden ödunc almak isteyenden [bař] çevirme , (43) işitdũñüz ki dinilmiřdir senũñ ḡoñřuñı sevesin (44) ve düşmanuñı ibḡāž idesin ,ammā ben size eydürem sizũñ düşmanlaruñuza muḡabbet eyleñ size beddu'ā idenlere ḡayr du'ā eyleñ ve sizi ibḡāž idenlere eyülük ḡıluñ ve size renciř virenler için ve size maṭrūd idenler için namāz ḡıluñ , (45)tā semālarda olan sizũñ atañuzuñ oḡulları olasız zīrā anuñ āfitābını ṭulū' etdürür řerrirleri ḡayrlar üzerine yaḡdurur (46) 'ādiller ve zālimler üzerine , zīrā eger size muḡabbet idenleri severseñiz (47) ne ücretũñüz vardur bācdārlar daḡi hemān bunı itmezler mi , ve eger ḡarındařlaruñuza tenhā selām virürseñüz ne ifrāṭ idersiz (48) bācdārlar daḡi öyle itmezler mi , imdi size kāmīl oluñ netekim semālarda olan sizũñ atañuz kāmildür

[11b]

16

(1) ihtirāz eyleñ ki sizüñ şadaqatüñüzi âdemler huzûrunda itmeyesiz tã ki anlardan nażar olunasız yogise semãlarda olan (2) sizüñ atañuzuñ şatında ücretüñüz yoğdur, imdi çün şadaqa idersin öñüñde borı çalma netekim mürâyiler iderler mecma'larda ve çarşularda tã âdemlerden temcîd olunalar âmîn (3) size eydürüm ki anlaruñ ücreti anlardadır, ammã sen çün (4) şadaqa idersin senüñ şağuß neyler şoluñ bilmesün , tã senüñ şadaqatüñ pinhãnda ola ve pinhãnda gören senüñ atañ (5) kendü žāhirde saña girü vire , ve çün namāz kılırsın mürâyiler gibi olmayasın zîrã mecma'larda ve mahallelerüñ bucağlarında тұrur iken namāz kıлмаға severler tã ki âdemlere izhār olunalar âmîn size eydürem ki anlaruñ ücreti anlardadır, (6) ammã sen çün namāz kılırsın ħalvet od eñ içine gir ve senüñ қаpuñı қаpayub pinhãnda olan senüñ ataña namāz kılıvir ve pinhãnda gören senüñ atañ aşkārı girü (7) saña vire , ammã namāz kılıcaқ herze söylemek gavurlar gibi (8) zîrã žann iderler ki anlaruñ keşret-i kelāmında müstecāb olalar , pes anlara mānend olmayasız zîrã atañuz size neler (9) gerekdür bilürsiz anı taleb itmezden evvel, siz imdi

[12a]

17

Bu vech üzere namāz ıluñ[ya'ni] bizüm atamız ki göklerde- (10) sin senüñ ismiñ muğaddes olsun, senüñ melekütüñ gelsün senüñ irādetüñ olsun netekim gökde dağı (11-12) yirde, her günki bizüm etmegimüzi vir bize bugün , ve bizüm borclarumızı bize bağışla netekim biz dağı bizüm (13) borclularumıza bağışlaruz, ve bizi tecrübeye idhāl itme lākin şerrīrden bizi necāt eyle zīrā senüñdür melekūt ve saltanat (14) ve mescid (?) tā ebed āmīn , zīrā eger siz anlaruñ hařālarını ādemlere (15) bağışlayasız sizüñ atañuz semāvī dağı size bağışlaya , ve eger siz anlaruñ hařālarını ādemlere bağışlamayasız ve ne sizüñ (16) atañuz sizüñ hařalaruñız bağışlaya, dağı çün oruc tutarsız mürāyiler gibi ğamkīn yüzlü olmayasız zīrā yüzlerini burarlar tā ādemlere oruc tutanlar görüneler āmīn size eydürüm ki (17) anlaruñ ücreti anlardadur, eved sen çün oruc tutarsın (18) senüñ başuña yağ sür ve yüzüñi yuğıl , tā ādemlere oruc tutan görünmeyesin lākin senüñ ataña ki pinhānda [dur] ve pinhānda gören senüñ atañ saña aşikāre girü vire , (19) Gencleri size yığmañ yirde kıanda pas ve güve bozar ve (20) kıanda uğrılar delüp uğurlarlar , ammā gencleri size yığuñ-ı asmānda ki anda ve ne pas ve ne güve bozar ve anda uğrılar delmezler

[12b]

18

(21) ve ne uğurlarlar, zîrâ sizûñ gencûñüz ne yirdedür sizûñ (22) kalbûñüz dañi anda olur, cesedûñ çerāğı gözdür imdi eger senûñ gözûñ sâde olursa senûñ bütün cesedûñ münevver (23) olur, ve eger senûñ gözûñ şerrîr olursa bütün cesedûñ qarañu olur imdi eger ol nûr ki sende[dür] qarañuluq ola ol (24) qarañuluq ne qadar , hîç kimesne iki efendiye hizmet idemez zîrâ yâ birisini ibgâz idüp öbürisine muhabbet ide veyâ birisine müte'allik olup öbürüsini horhora tañrıya ve (25) mala hizmet itmege qâdir degilsiz, bunuñçün size eydürem sizûñ cānıñıza muqayyed olmañ ne yiyesiz ve ne içesiz ve ne teniñize ne geye- (26)siz cān ta'āmdan efzal degil midür ve ten libāsında āsmānuñ kuşlara nażar eyleñ zîrâ ekmezler ve ne biçerler ve ne anbarlara cem' iderler ve sizûñ atañuz semāvî atlara yedürür sizûñ anlaruñ (27) üzerine çok faziletûñüz yoqmidür, qanğıñuz hūdğam yiyüp qâdirdür (28) ki kendü qāmetine bir arşun qata, ve libās içün niçün teşvîşlenürsiz şahrānuñ zanbaqların teemmül eyleñ nîce biterler ne (29) emek çekerler ve ne añırurlar, nihāyet size eydürem ki ne Süleymān düğeli mescidinde bunlaruñ biri gibi giyinmiş olur (30)idi, ve eger şahrānuñ ötüne (?) ki bugün mevcüd olup yārın furuna bırakılmışdur Allāh öyle giyürürise siz hūd qanda qaldı

[13a]

19

(31) Ey İmānı az olanalr, imdi müşevveş olmañ diyu ne yiyevüz yā ne (32) içevüz veyā necvüñüz (?) ile geyinmiş olavüz, zīrā ümmetler bu nesneleri heb taleb iderler zīrā sizüñ atañuz semāvī bilür (33) ki size bunlar heb gerekdür, ammā evvel hüdānuñ melekūtīn ve anuñ 'adlin taleb eyleñ ve bunlar heb size mülhāk olsalar (34) gerekdür, imdi yārına muqayyed olmañ zīrā yārın kendü nesnelerine muqayyed olsa gerek güne anuñ şerri yeter

Yedinci Faşl

(1-2) hūkm itmeñ tā hūkm altında olmayasız, zīrā ne hūkm ile hūkm idersiz size hūkm olana ve ne ölçi ile ki ölçersiz size (3)Girü ölçmüş ola , ve niçün senüñ qarındaşıñuñ gözündeki çöpçegize bakarsın ve sneüñ gözüñdeki mertegi tefekkür (4) itmezsin , yā senüñ qarındaşıña nīce diyesin koğıl senüñ gözüñden çöpçegizi çıkarayım ve işte bir mertek kendü (5) gözüñdedür , ey mürāyi mertegi kendü gözüñden evvel çıkar ve ol vaqt rüşen görürsin ki senüñ qarındaşıñuñ (6) gözüñden çöpçügizi çıkarasın, pāk olanı köpeklere virmeñ ve sizüñ incülerüñüzi toñuzle öñünde biraqmañ tā anları kendü ayakları altında başmayalar ve dönüb size

[13b]

20

(7) yırtalar , dilek eyleñ ve size virile taleb eyleñ ve bulasız daqq (8) eyleñ ve size açıla , zîrā her dilek eyleyen alır ve taleb iden (9) bulur ve daqq eyleyene açılmış ola yā sizlerden ڭangı ādem vardır kim eger oğlu etmegi dilek ide taşı aña virür mi (10-11) ve eger balığı dilek ide yılanı aña virür mi , imdi eger siz şerîr olmuş iken sizüñ oğullarunuza eyü'açıyyeleri virmek bilürsünüñ fekeyfe ki semālarda olan sizüñ (12) atañuz aña suāl idenlere eyü nesneleri vire, imdi her neleri isterseñüz ki ādemler size ideler siz dađi anlara şöyle (13) eyleñ zîrā budur nāmūs ve peygamberler , tek ڭapudan içerü girüñ zîrā ڭapu geyndür ve yol inlödür ki (...) iletür (14) ve andan içerü girenler çokdur, zîrā ki ڭapu tenkdür(?) ve yol (15) dardur ki hayāta iletür ve anı bulanlar azdur, hem yalān peygamberlerden sađınuñ kim size ڭoyunlaruñ libāsı ile gelürler (16) bātında hod yırtıcı ڭurdıldur, yemişlerinden anları bilesiz dikenlerden üzümü deyişürürler mi ya ڭaslardan incir, (17) İncilin her eyü ağac eyü yemişleri virür ammā fāsıd ağac kem (18) yemişleri virür, eyü ağac kem yemişleri viremez ve ne fāsıd (19) ağac eyü yemişleri virmek olur , her ağac eyü yemişi virmeyen (20) ڭoparulub ateşe urulmuşdur, imdi anlaruñ yemişlerinden

[14a]

21

(21) Anları bilesiz , degil her baña diyen yā Rabb yā Rabb semālaruñ melekūtune giriser lākin semālarda olan benüm atamuñ irādetini (22) iden , çok kimesne ol günde baña diserler Yā Rabb Yā Rabb senüñ imüñde nebīlik itmedük mi ve senüñ ismüñde divleri çıkarmaduk mı ve senüñ ismüñde çok menākibi (23) Kılmaduk mı , ve ol vaqt anlara i'tirāf ideyim ki herkez size bilmedüm benden firqat eyleñ ey cemī' işmi işleyenler , (24) İmdi her kimesne kim bu benüm sözlerümi istimā' idüp anları ['amel] ide anı bir 'ākıl arā teşbīh ideyim ki anuñ evini (25) Kaya üzeirne binā eyledi , ve yağmur indi ve aқındılar geldiler ve yeller esdiler ve ol ev üzerine urdılar ve düşmedi zīrā kaya (26) Üzerine temeli kurulmuşdur , ve bu benüm sözlerümi istimā' iden ve anları ['amel] itmeyen bir sefīh arā teşbīh oluna kim anuñ (27) evini kum üzerine binā eyledi ve yağmur indi ve aқındılar geldiler ve yeller esdiler ve ol eve zarb itdiler ve düşdi ve anuñ (28) düşmesi 'aẓīm idi, ve oldı ki Yesū' bu sözleri tamām etdügi gibi cemā'atler anuñ ta'līminden mütehayyir qalurlar (29) İdi , zīrā anlara ta'līm ider idi salţanat şāhibi gibi ve kātibler gibi yok

[14b]

22

Sekizinci Faşl

(1) Pes çün tağdan indi çok cemā'atler aña tābi' oldılar , (2) ve o üşte(?) bir ebraş gelüp aña tapar idi deyü Yā Rabb eger (3) istersin beni pāk itmege kādırsın , ve Yesū' eli uzadub aña doқundı deyü ben isterin pāk ol hemāndem anuñ baraşı (4) Pāk olmuşdur , ve Yesū' aña eydür görgil kimesneye dimeyesin ammā varup kendüñi kāhine göster ve ol hedıyyeyi (5) İhdā eyle ki Mūsā buyurmuşdur şehādet için anlara, ve Yesū' Kefernāhūma giricek bir yüzbaşı kıatına gelür idi (6) Aña yalvarup , deyü Yā Rabb benüm kıulum evd eyatur meflüc kıattı (7) Ma'zūb olmuş , ve Yesū' aña eydür ben gelüp aña 'ilāc (8) ideyim , ve yüzbaşı cevāb virüp eydür Yā Rabb ben müsteħāk degülüm kim benüm tã..(?) altına giresin lākin sözi tenhā (9) Dıgil ve benüm kıulum şağ ola , zırā ben salıanat altında bir ādemim ki benüm altumda çerıcilerüm vardur ve buña eydürüm varğıl ve ol varur ve ğayrıye gel ve gelür ve benüm kıuluma bunu (10) Eyle ve ol [anı] ider, ve Yesū' işıdicek ta'accüb eyledi ve tābi' olanlara ayıtdı āmīn size dirin ve ne İsrāilde (11) Ol kıadar ĩmānı buldum , ve size eydürem ki çok kimesneler maşrıkıdan ve mağribden gelüp İbrāhīm ile ve İshāk [ile] ve

[15a]

23

(12)Ya'küb [ile] semāvātuñ melekūtunde āşā oturalar , ammā melekūtuñ oğulları eñ taşrağı karañulğa çıkarılısardur orada (13)Zārlıķ ve dişlerüñ şarıreti ola, ve Yesū' yüzbaşıya ayıtdı varğıl ve inandığını gibi saña olsun ve anuñ qulı hemān (14) Sa'atde şağ olmuşdur, ve Yesū' Petrusuñ evine gelicek anuñ (15)Qayın anasın yatmış gördi ve bir sıtmaya mübtelā olmuş, ve anuñ eline dokunup sıtma anı terk eyledi ve tırı gelüp (16) anlara hıżmet itmişdir , ve aħşam olıcak çok mecnūnları aña iletdiler ve söz ile ruħları çıkarur idi ve mecmū' (17) renclülere 'ilāc ider idi , tā İşa'yā peygamberden dinilmiş kelām tamām ola deyu kendü bizüm za'aflarumızı aldı ve maraźlarumızı (18) getürdi ,pes Yesū'çok cemā'atleri anuñ çevresinde (19) görüp ötesine varmak buyurmuşdur, ve bir kātib anuñ qatına gelüp aña ayıtdı yā mu'allim her qanda gidersiñ saña mütāba'at (20)İdeyim , ve Yesū' aña dir dilkülerüñ hıfraları vardır ve semānuñ quşlarınıñ yuvaları ammā ibn-i insānuñ başı yaturı (21) Qoyacak yiri yoqdur , ve anuñ şākirdlerinüñ bir gayriyi aña ayıtdı Yā Rabb beni qoğıl tā evvel varup benüm babamı defn idem , (22) Yesū' hod aña ayıtdı baña tābi' ol ve meyyitleri anlaruñ (23) meyyitlerin defn etmek qoğıl , ve ol bir gemiye binüb anuñ

[15b]

24

(24)Şākirdleri aña tābi' oldılar, ve işte deñizde 'ažīm hareket oldu şöyle kim gemi mevciler ile örtülmüşdür ammā kendü (25) uyur idi , ve şākirdleri kıatına gelüp anı uyardılar diyü (26) Yā Rabb bizi hālāş eyle helāk oluruz, ve anlara eydür ne kırkak olursız ey imānı az olanlar ol vakt tır gelüp (27) yellere ve deñize emr eyledi ve 'ažīm ılımanlık oldu, ve ādemler ta'accüb itdiler diyu nasıl kimesnedür buña yellere dağı deñiz (28)dağı aña itā'at iderler, öte yaķasına irişecek cercesiler iline iki mecnūn aña rāst geldiler maķberelerden çıkub gāyetde yavuz şöyle kim hīç kimesne ol yoldan geçmek (29) olamaz idi, ve işte çağırdılar diyu bize ve saña ne ey Yesū' ibnullāh buraya zamāndan evvel bize 'azāb itmege geldiñmi, (30) ve anlardan ırak çok toñuzların bir sürisi var idi (31) otlar iken , pes diyular aña yalvardılar diyu eger bizi (32) Çıkarasın toñuzların sürisine gitmek bize revā gör, ve anlara ayıtdı varuñ ve anlar çıkub toñuzların sürisine gitdiler ve işte toñuzların bütün sürisi hücüm ile (33) uçurumdan deryāya segirttiler ve şularda mürd oldılar, ve [anlara] yedürenler kaçdılar ve şehre gelüp mecmū'ları haber (34) virdiler ve mecnūnların ki nesnelerin , ve işte bütün şehir

[16a]

25

Yesū'uhn qarşusına çıkdılar ve anı göricek yalvardılar ki anlaruñ şınurlarından geçe idi

Dokuzuncı Faşl

(1) ve gemiye binüb öte geçdi ve kendü şehrine gelmişdür, (2) ve işte aña bir meflūcı getürürler idi döşekde yatmış ve Yesū' anlaruñ ĩmānın görüp meflūce ayıtdı yā oğul (3) müteselli ol senüñ günāhlaruñ saña mağfurdur , ve işte günāhların (4) ba'zı kendülerinde ayıtdılar işbu küfr söyler , ve Yesū' anlaruñ fikirlerini görüp ayıtdı siz niçün sizüñ qalblerüñüzde (5) kem nesneleri fikri dersiz , zīrā qağı āsānuñdur demek (6) Günāhlar saña mağfurdur veyā demek qalq ve yūri, lākin tā bilesiz ki ibn-i insānuñ bir de salţanatı vardır tā günāhları 'afv ide bu kez meflūce ayıtdı urı turup senüñ döşegüñi (7) qaldur ve senüñ evüñe varğıl, ve ol qalqub kendü (8) evine gitmişdür, ve cemā'atler göricek ta'accüb itdiler Allāhı temcīd itdiler ki bunca qudreti ādemlere virmişdür , (9) ve Yesū'oradan mūrūr idüp bir ādemi gümruk hānesine oturur iken görmüşdür Matta dinilmiş ve aña eydür baña (10) Tābi' ol ve tūrı gelüp aña tābi' olur idi , ve oldu ki

[16b]

26

Evde (yemege) oturduğı gibi üşte çok bâcdârlar ve günâhkârlar gelüp Yesû' ile ve anuñ şākirdleri ile aşı otururlar (11) idi , ve Ferisiler göricek şākirdlerine dirler idi sizüñ mu'allimiñüz bâcdârlar ile ve günahkârlar ile niçün (12) Tenāvül ider, eved Yesû' işidüp anlara ayıtdı şağ ola- (13)nlaruñ tabîbe ihtiyâcı yokdur lâkin neclülerüñ , siz hōd varup [bu] nedür öğrenüñ rahmeti isterüm zebîhatı yok zîrâ (14)şadîqları oğumağagelmedüm lâkin günâhkârlar tevbeye, ol vaqt Yuḥannānuñ şākirdleri aña geldiler diyu biz ve ferisiler niçün kerrât ile oruc tutaruz ammâ senüñ şākird- (15)lerüñ oruc tutmazlar , ve Yesû' anlara ayıtdı ḥacelenüñ oğulları ye's çekmege kâdir olurlar mı mādāmki köygü (?) anlardan alınmış ola (16) ve ol vaqt oruc tutalar , hîç kimesne yeñi çuḡanuñ bir pâresi bir eski ṭona urmaz zîrâ anuñ memlû lakîn ṭondan (17) ḡaldurur ve yaraḡ (?) kemrek olur, ve ne yeñi sevcii (?) eski tülûqlar ḡırılıb sucı (?) ṭaşra aḡar ve tülûqlar helâk olurlar lâkin yeñi sücii(?) yeñi tülûqlara ḡoyarlar ve (18) ikisi saḡlanılır , ol bunları anlara söyledügi gibi işte bir server gelüp aña ṭapar idi diyu benüm ḡızum hōd şimdi

[17a]

27

(19) Olmuşdur lâkin gelüp senüñ elüñi üzerine qovdırıla , ve Yesü' tırı gelüp aña tãbi' oldu ve anuñ şākirdleri , (20) ve işte bir 'avret ki aña on iki yıl qanuñ bir neziği (21) Oldı ardına irişüb anuñ libāsı etegine doqındı , zırā kendüsüne eydür idi eger libāsına ancaq doqunam qalāş (22) Olayım , Yesü' qod çevrendi ve anı görüp ayıtdı ey bint-i müteselli ol senüñ imānuñ seni qalāş itdi ve 'avret ol (23) sã'atden qalāş oldu, ve Yesü' çün serverüñ evine geldi ve düdgecileri(?) gördi ve qalıqı şamata ider iken , (24) anlara ayıtdı bir yaña oluñ zırā qız oqlān olmuş degildür (25) Ammā uyur ve anı maşharaya aldılar, ammā çün qalq çıkarılmış oldılar ol girüp eline yapışdı ve qız oqlān qalqıdı , (26) ve işbu āvāze tamām ol topraqa çıqmışdur, ve Yesü' oradan gūzer qılıcaq iki gözsüz ardınca geldiler çağırur (28) İken diyu yā İbn-i Dāvud bizi esirge, ve eve gelicek gözsüzler anuñ qatına geldiler ve Yesü' anlara eydür inanurmıssız ki (29) Bunı itmege qādirim aña ayıtdılar belli efendi , ol vaqt anlaruñ gözlerine doqındı diyu sizüñ imānuñuza göre (30) Size olsun , ve anlaruñ gözleri açılmışdur ve Yesü' anlara (31) Muqkem buyurdı diyu görüñ hıç kimesne bilmesun , ammā anlar

[17b]

28

Çün taşra çıkdılar anuñ çāvin tamām ol toprağa çıkar- (32)dılar , ve anlar çıkdıkları gibi işte aña iletdiler bir (33) dilsüz mecnūn ādami, ve diyu çıkarılıb dilsüz sevilmişdür ve cemā'atler ta'accüb itdiler diyu ki isrāilde herkez şöyle žuhūra (34) gelmedi, ammā ferisiler dirler idi şeytānlaruñ serveri ile (35) şeytānları çıkarur, ve Yesū' cemī' iehirleruñ ve köyleruñ eṭrāfına gider idi anlaruñ mecma'larında ta'līm idüp melekūtüñ İncīlini va'až ider iken ve hāḷḷ içinde her marāza (36) ve her za'fa 'ilāc ḵılur iken , ve cemā'atleri göricek anlara teraḥḥum ider idi anuñiçün ki zebūn oldılar ve dağıldılar (37) Ḵoyunlar gibi kim anlaruñ çobanı yoḵ, bu kez šākird- (38) lerine eydür ḥasād ḥod çoḵdur ammā ırḡādlar azdur, imdi ḥasāduñ Rabbiye yalvaruñ ki ırḡādları anuñ ḥasādına iḥrāc ide

Onuncı Faşl

(1) ve anuñ on iki šākirdlerini ḵatına oḵuyub anlara salṭanat virdi nāpāk rūḥlara [ḵarşu] tā anları çıkaralar (2) ve her nice ve her marāza 'ilāc ideler i meger on iki resūlleruñ isimleri bunlardur evvel Sim'on ki Vetrus dinilür ve ḵarındaşı

[18a]

29

Anderavus Ya'qūb ol zebdinūñ [oğlu] ve anuñ qarındaşı (3) Yuḥannā, Filibbos ve Bertolomeos [ve] Toma ve Matta ol bācdār [ve] Ya'qūb ḥalfinūñ [oğlu] ve Lebvūs kim laḡabı Tedāus , (4) Sim'on ken'ānlu ve Yehudā ishārīyūti ki daḥi anı telsīm (5)eyledi , işbu on iki Yesū' irsāl eyledi anlara emr idüp diyu siz ümmetlerūñ yoluna gitmeñüz ve Sāmiretlülerūñ (6) Şehrine girmeñüz , belki İsrāilūñ beytinūñ zāyi' olmuş (7) Koyunlarına varuñ, ve varur iken va'aż eyleñ diyu ki semāvātuñ (8)Melekūti yaḡın gelmişdür, rencūrlere 'ilāc eyleñ ebraşları arıtduñ ölmüşleri ıḡāż eyleñ dīvleri çıkaruñ rāykān(?) (9) Olduñuz eykān virūñ , tedārik eyleñ ne altunı ve ne gümüşi (10) ve ne baḡırını sizūñ ḡuşaḡlaruñuzda , ne ṭaḡarcaḡı yol içün ve ne iki ḡaftānı ve ne babucları ve ne 'aşāyı zīrā ırḡād anuñ (11) ṭa'āmına müsteḡaḡdur, ve her şehre ya köye girürsüz anda müsteḡaḡ olan kimdür suāl eyleñ ve orada ḡaluñ aña dek (12) Kim ṭaşra ḡıḡarsız , ve bir eve giricek aña selām virūñ (13) ve eger ḡod ol ev müsteḡaḡ ola selāmuñuz anuñ üzerine gelsün ve eger müsteḡaḡ degil ise sizūñ selāmuñuz girü (14)Size dönsün ,ve kim ki sizi ḡabūl itmeye ve ne sizūñ sözlerūñüzü işitde ol evden yā evvel şehirden ṭaşra

[18b]

30

(15)Çıkıcağ sizün ayağlarıñuzdan tozı silkün ,āmīn size eydürün ki Sodom ve Ğamura toprağına ziyāde rehāvet ola (16)Deynūnet gününde andan kim ol şehre , üşte ben sizi irsāl iderin nitekim kuzıları kırtlar ortasında imdi yılanlar gibi 'ākıller oluñ ve gügercinler gibi žararsuz (17) Çeler (?) , ammā ādemlerden ihtiyāt eyleñ zīrā sizleri derneklere (18) telsīm ideler ve mecma'larında sizi, celd eyleyeler , ve siz hāķimlerin ve pādişāhların kıtına daķi getürülesiz benüm hāķr-(19) ım için anlara ve ümmetlere şahādet için , pes çün sizi tesl im iderler muķayyed olmañ nīce yana şey söylersiz zīrā (20) Size virile ol sā'atde ne söyleyesiz, zīrā siz söyleyenler degilsiz lākin sizün atañuzuñ rūķı sizde sizde söyler (21)ve kırındaşı kırındaşı mevte teslīm ide hem ata oğlı ve oğullar (22) Vālidān üzerine ķalkub anları öldürteler, ve mecmū'aların kıtında mebgūz olasız benüm ismüm hāķrı için ammā nihāyete dek (23) muvāżabet iden ķalāş ola, pes çün sizi bu şehirde maķrūd eyliyorlar bir ğayriye ķaçuñ zīrā āmīn size eydürin İsrāil şehirlerini tamām itmeyesiz aña dek kim ibn-i insān gele, (24) Şākird mu'allimi üzerine degildür ve ne ķul anuñ efendisi üzerine, (25)Şākird kāfidür kim anuñ mu'allimi gibi ola ve ķul efendisi

[19a]

31

Gibi eger şāhib-i hāneyi Ba'alzebūl oğudılar ise anuñ (26) ehl-i beytin hod qanda qaldı, imdi anlardan qorqmañ zīrā nesne örtülmüş degildür ki keşf olunmaya ve gizlü ki (27) Ma'lūm olmaya, anı kim size qarañuluqda eydürin siz nūrda diñ ve anı kim qulağa işitdürsiz evler üstünde va'až eyleñ, (28) ve teni öldürenlerden qorqmañ evet rūhı öldürmege mecālleri yoqdur belki hem rūhı hem teni cehennemde helāk itmege qādir (29) olandan havf eyleñ, iki serçe bir aqçeye şatılmaz mı ve (30) anlardan biri yir üzerine düşmez sizüñ atañuzsüz, ve (31) sizüñ başuñuzuñ mecmū' saçları dañi ma'düddür , imdi (32) Qorqmañ çok serçelerden efzalsız, imdi her kim ki baña ādemler huzūrunda i'tirāf ide hem ben aña semālarda olan (33) Benüm atamüñ huzūrunda i'tirād ideyim, ammā kim ki baña inkār ide ādemler huzūrunda aña inkār ideyim hem ben semālarda (34) olan benüm atamüñ huzūrunda , şanmañüz ki ben geldüm selāmeti yirde göndermege ben selāmeti göndermege gelmedim (35) Lākin qılıçı, zīrā geldüm ki bir ādemi cüdā idem babasına qarşu ve kıızı anasına qarşu ve gelini qayınanasına qarşu, (36) ve ādemün düşmanları anuñ ehl-i beyti [olalar] , babası yā (37) Anası benüm üzerüme seven baña lāyıq degildür ve oğlı yā

[19b]

32

(38) kıızı benüm özüme seven bana layık degildür, ve kime çelüba (39) sını alup benüm ardımca gelmezse bana layık degildür, canını bulan anı zayi' eyleye ve canı benüm hatırım için zayi' (40)iden anı bula, sizi kabul iden beni kabul ider ve beni(41) kabul iden beni irsāl eyleyeni kabul ider, peygamberi peygamberin isminde ile kabul iden peygamberin ücretini ala ve sadıkı sadıkın (42) isminde kabul iden sadıkın ücretini ala, ve kim bu en küçüklerin birine (yani bir kadeh soğuk suyu) bir kadeh sovuğı yalnız içüre şakirdün isminde amin size dirüm asla ücretini zayi' itmeye ,

On birinci faşıl

(1)ve vaki' oldı ki Yesü' çün kendü şakirdlerine vasiyyet itmegi tamām ayıtdı oradan ayrıldı ki anların şehirlerinde(2)öğretdüp va'z ide, meger yuhanna zindanda mesihin amellerini(3) işiticek şakirdlerinün ikisini gönderüp, ana itti(4) sen ol misin kim gelecekdür ya ahiri katlanıruz, ve Yesü' cevāb verüp anlara ayıtdı varup anları Yuhanna'ya(5) ihbar eylen kim istimā' idersiz ve görürsiz, am'lar görürler ve aksaklar yürürler ebraslar arınurlar ve sağırlar işitdürler

[20a]

33

(6)Ölüler yine kalkarlar ve İncil fakirlere müjdelenür, ve mübârekdür her(7) kimün kim bende şekki olmaya, ve bunlar ayrıldukları gibi Yesü' Yuhanna'nun hakkında cemaatlere diye ki başladı (deyu) ne taşra çıkdunuz beya bana bakmağa bir kamışa yel ile silkinmiş mi ,(8) ammā ne taşra çıkdunuz görmeye bir ādemi mülayim libaslar ile geyinmiş mi işte mülayimleri(yani mülayim libasları geyen kimesneler) geyen kimesneler padişahların (9)evlerindedür, ammā ne taşra çıkdunuz görmeye peygamberimi evet (10) size eydürem hem peygamberden katı ziyade, zīrā bu oldur kim anun hakkında yazılmışdur işte ben benüm resulümü senün yüzün önünde gönderürüm kim senün yolunu huzurunda müheyya(11) ide, amin size eydürem ki avretlerden doğmuşlar içinde Yuhanna muammid eyyiden bir büyük kopmadı ammā semāvatın melekütünde(12) geçirek olan andan azamdur, ve Yuhanna muammidānının günlerinden şimdiye değin semāların(semāların meleküti hücum ile girür daħi mütercem ola) meleküti zor tahammül ider ve(13) zorlular anı güç ile alurlar, zirā peygamberler hep ve nāmus (14) Yuhanna'ya değin nübüvvet ayıtdılar , ve eger kabul etmek istersenüz(15) budur İliyya kim gelecek imiş, kimün kim işitdiecek(16) kulakları var ise işitsün, bu nesli kime teşbih mi ideyim bazarlarda oturan oğlancıklara benzer kim yoldaşlarına (17)çağırup, eydürler size düdük çaldık ve raks etmediniz

[20b]

34

(18) Size fiğān eyledük ve ağlamadunuz, zīrā Yuhanna ve ne yir iken ve ne içer iken geldi ve eydürler anun(19) bir şeytanı vardır, ibn-i insān yiyüp içer iken gelmiştir ve eydürler işte e kül adamı ve sucu içi bacdarların ve günahkarların dostu ammā müteberrir oldu hikmet anun oğullar(20) ından, pes ol şehirleri ta'yīb etmeye başladı ki anlarda anun ekser menakıbi sādır oldular anun için ki tevbe etmediler, (21) vay sana ya görezin vay sana ya beyt sayda zirā eger ol sizde sādır olmuş kuvvetler surda(sorduna dilinde tayrus denilür) ve saydāda sādır olmuş olaydılar hayli zamanda çuval(yahud çuval esbabında degülde) bezzinde ve ramadda tevbe etmişler (22) idi, ve lākin size eydürem sura ve saydāya deynunet gününde (23) ziyade rehavet ola andan kim size, ve sen kefer nā hum ki āsumāne degin yücelenmişsin cehenneme dek indürülesin zīrā eger ol sende sādır olmuş kuvvetler sodomlarda sādır olmuş(24) olaydılar bugüne degin bakī kalmışlar idi, ve lākin size eydürem ki sodomların arzına deynunet gününde ziyade rehavet(25) ola andan ki sana, ol zamanda Yesū' cevāb verüp ayıtdı ya peder göğün ve yirün rabbi sana şükr idürem ki bunları hakimlerden ve ākillerden gizledün ve masumlara anları keşf(26-27) eyledün, belli ya peder zirā huzurunda rıza şöyle oldu , mecmu'

[21a]

35

Nesneler benüm atamdan bana teslim olunmuştur ve hîç kimesne oğlu bilmez illa peder ve ne pederi kimesne bilür illa oğul ve ol kim ana (28) oğul keşf etmek isteye , ya cemi' emek(emekdarlar yahud müşe'ât çekenler daği manasına gelür) emek çekenler ve ağır yüklü olanlar katuma gelün ve ben sizlere rāhat vireyim ,(29) benüm boyundurukum üzerünüze alun ve benden öğrenün zirā ben halimim ve kalpte mütevāzı' ve sizün canlarınıza rāhat(30) bulasız, zīrā benüm boyundurukum asāndur ve benüm yüküm yeyinidir.

On ikinci faşıl

(1) Ol vakitte Yesū' septe ikinliklerden gider idi, ve anun şākirdleri aç olup buğday başların koparmağa ve (2) yemeğe başladılar, ammā ferisiler görececek ana ayıtdı lar işte senüñ şākirdlerin anı iderler ki septe etmek (3) caiz degüldür, Lākin ol anlara ayıtdı davud ne etdüğün (4) okumadunuz aç olduğı zamanda ve bilesince olanlar, nice tañrının evine girmiştür, ve taktimetün etmeklerin yidi kim ana yemek caiz değil idi ve ne bilesince olanlara illa kahinlere(5) yalnız, (ve) ya nāmusda okumadunuz ki sebtlerde kahinler (6) heykelde sebti bozarlar ve suçsuzdur, nihayeti size eydürem(7) ki bunda heykelden azām vardır , siz hōd eger bile idünüz

[21b]

36

Ki iş bu nedir merhameti isterim ve zebîhatı yok suçsuzları (8) mahkum etmedünüz zîrâ ibn-i insân dahî sebtün rabbidir , (9-10)ve andan ayrılıb anların mücemmi'i içine gelür idi, ve işte bir âdem var idi kim anun eli kuru imiş ve ana suâl ayıtdılar deyu sebtlerde ilaç itmek caiz midür ? ta anı kollayalar , (11) ve ol anlara ayıtdı sizlerden ne asıl âdem vardır kim anun bir koyunu ola ve iş bu eger sebtlerde bir çukura düşse ana(12) yapışup kaldırmaya mı hele âdem koyundan ne kadar efzaldür(13) pes imdi sebtlerde hayır itmek cayızdır, Ol vakit ol âdema aydur senüñ elüni uzat ve uzattı ve girü (14) sağ olmuştur ol birisi gibi, pes ferisiler çıkub ana karşı müşavere(15) ayıtdılar anı nice helak ideler, ammâ Yes'u bilüp oradan uzlet ider idi ve çok cemaatler anun ardinca varup (16) anlara hep ilaç itmüştür, ve anlara vasıyyet virdi kim anı izhâr (17-18) itmeyeler, tâ işaya peygamberden dinilmiş tamâm ola deyü, işte benüm ihtiyâr ittügüm kulum benüm habibüm kim canım andan hoşnuttur benüm ruhum anun üzerine koyayım ve hükmi ümmetlere (19) ihbâr ede, niza' itmeye ve ne çağıra ve ne kimesne âvâzını (20)çarşularda işitde, ezilmiş kamışı kırmaya ve dünün(???) iden(21) kittâbı söyündürmeye ana dek kim hükmü zafere çıkara ,ve

[22a]

37

(22)Ümmetler anun isminde ümid tutalar , andan bir cinn tutmuşı ana getürdiler ki kör ve dilsüz imiş ana ilaç eyledi(23) şöyle kim kör ve dilsiz hem söyledi hem kördü, ve cemaatler hep hayran olup eydürler idi bu kimesne davudun(24) oğlu mudur , ammā ferisiler işitdick ayıtdı lar iş bu şeytanları çıkarmaz illa şeytanların serveri olan baal (25)zebul ile, ve Yesū' anların fikirlerini bilüp anlara ayıtdı her memleket ki kendüsine karşı maksūm(maskūm bulunmuş manasına gelür) ola harap olısardur , ve her şehriya evki kendüsüne karşı maksūm ola durmayısardur,(26) ve eger şeytan şeytanı ihraç ide kendüsine karşı maksūm(27) olmuştur imdī anun memleketi nice durısardur, ve eger ben baal zebul ile şeytanları ihrāc edesizün oğullarınız kimünle ihrac iderler ve bunun için anlar sizün kadılar(28)unuz olsalar gerektür , ve eger ben tañrının ruhu ile şeytanları çıkarurum pes tañrının melekūtu size yetiştı ,(29) ya nice kādirdir ki bir kimesne kavvī olanun evine girüp kapakcıklarını zor ile kapa meger evvel ol kavvī olanı bağlaya (30)ve ol vakit evini harab ide , benüm ile mevcud olmayan bana (31) karşıdur ve benüm ile cem' etmeyen perākende ider , bunun için size eydürem her günah ve küfür ādemlere af oluna ammā ruha(yunanca ruhun küfrü ādemlere af olunmaya manasına gelir)

[22b]

38

(32) karşı (olan) küfrü âdemlara af olunmaya ve kim ki ibni insāna karşı söz diye ana af oluna ammā kim ki ruhu kuduse karşı diye ana af olunmaya ve ne(yani ve ne bu dünyā da ne ahrette) bu dehirde ve ne gelecekte,(33) ya ağacı hub eylen ve yemişini hub yahut ağacı fasid (34)eylen ve yemişini fāsīd zīrā yemişten ağaç bilinür, ya ef'ayların evlādı siz şerirler iken eyü nesneleri söylemege(35) nice kadirsiz zirā kalbün(yahud kalbin bolluğundan) ziyadeliğinden ağız söyler , eyü âdem kalbineyüi hazinesinden hayrı(yahud eyü nesnelere)cıkarur ve yaramaz âdem kalbün (36) yaramaz hazinesinde şerri ihrāc ider , ammā size dirin ki her batıl sözi ki âdemler söyleyeler deynunet gününde andan(37) hesabı girü vireler, zirā senūñ sözlerinden müteberrir ola(38)sın ve sözlerinden müdān olasın, andan katiplerün ve ferisilerün ba'zı cevāb virdiler deyü ya muallim senden bir(39) alameti görmek isteüz, ammā ol cevāb verüp anlara ayıtdı nesli yaramaz ve zinākar ve bir alameti arzu ider ve alameti ana (40)virilmeye illa yunan(ki arapca ana daḥi yunus en-nebi dirler) peygamberün alameti, zīrā yunan peygamber balıgun karnında üç gündüz üç gice(yani üç gün gice gündüz nice oldu ise) nice oldu ise ibni insān üç gündüz üç gice arzun yüreginde öyle(41) olırsadur, ninova erleri bu cil ile kopup anı din ideserdür zīrā anlar yunanun vaaz etmesinden tevbe ayıtdılar ve işte

[23a]

39

(42) Yunandan bir efzal bundadır , teymen melikesi bu cil ile hükümde kopup anları din idiser zîrâ ayrun aksalarından geldi ta süleymânın hikmetin istimâ' ide ve işte süleymandan (43) bir efzal bundadır , vakti kim merdâr ruh âdemden taşra çıktı susuz yirlerden râhatı taleb ider iken gide(44)yorur ve bulmaz , andan eydür benüm evime girü döneyim kim andan taşra çıkmışım ve gelür iken anı boş(ve) süpürülmüş (45) ve bezenmiş bulur , bu kez varup bilesince yedi sair ruhi kendüsünden hab-ı şeref alır ve anlar içeri girüp anda sükûn iderler ve ol âdemin aherkileri evvelkilerden beter olurlar dahî bu şerrir cile İncîlin oluserdir , (46) ve ol henüz cemaatlere söyler iken işte anası ve karındaşları taşrada vururlar (47) idi ana söylemek ister iken, ve bir kişi ana ayıtdı işte senüñ anan ve karındaşlarün taşra dururlar sana (48) söylemek ister iken ammâ, ol cevâb virüp kendüsine diyene (49) ayıtdı benüm anam kimdür ve benüm karındaşlarum kimlerdür , ve anun elini şakidlerinden yana uzetüb ayıtdı işte benüm (50) anam ve benüm karındaşlarum, zîrâ her kim ki semâvatta olan benüm atamun iradetin eyleye kendü benüm er karındaşum ve kız karındaş ve anadur

[23b]

40

On üçüncü faşıl

(1)ve hemen ol günde Yesû' evden taşra çıkup degiz yanında (2) oturur idi , ve çok cemaatler ana cem' oldular şöyle ki kendü bir gemiye binüp oturur idi ve cemaat hep kırağında(3) turur idi , ve çok nesneleri misillerde anlara söyledi deyü işte bir ekenci(tohum) ekmeğe çıktı , ve ekdüğünde niceler hōd yol tarafında düşdiler ve kuşlar gelüp anları(5), yediler , ve ba'zılar taşlu yirlerde düşdüler kim anların onda çok toprağı olmadı ve hemen dem bittiler toprağın derinliği(6) olmadıkları için , ve güneş doğucak sarardılar ve anların (7) kökü olmamağı için kurudular , ve ba'zılar dikenler arasında (8) düştüler ve dikenler yukarı çıkup anları boğdular , ve ba'zılar eyi toprağa düşdüler ve yemiş verdiler kimi hōd yüz(kat)(9) ve kimi altmış ve kimi otuz, kimün kim işitmege (10) kulakları var ise işitsün , ve şākirdler katına gelüp ana(11) ayıtdı lar anlara mesellerde n için söylersin , ve ol cevāb virüp anlara ayıtdı zirā ki size virilmişdür semāvatın melekūtu(12) sırrların bilmek ammā anlara verilmemişdür, zīrā kimin kim varsa ana verile ve anun ziyade bolluğu ola ammā kimün kim yoüuse hem onun kim vardur andan kaldırılrsa gerek ,

[24a]

41

(13)Bugün için anlara mesellerde söylerin ki görür iken (14)görmezler ve işidürken işitmezler ve ne anlarlar, ve iş'ıyanun peygamber liği anlarda tekmil olunur deyu işitmekle işitesiz ve anlamaya(15)sız ve bakar iken bakasız ve görmeyesiz, zîrâ bu halkın yüreği galiz olmadı ve kulakları işitmekte sakıllerdür ve gözlerin yumdular ta gözler ile görmeyeler ve kulaklar ile işitmeyeler ve kalp ile anlamayalar ve anlar rucu' olunalar anları sağ idem, Ammâ sizün gözleriniz mübarektür zîrâ görürler vesizün(17) kulaklarınız zîrâ işitürler, zîrâ size amin eydürem ki çok peygamberler ve sadıklar anları ki siz görürsüz görmek dilediler ve görmediler ve anları ki siz işitdürsüz işitmek (18)ve işitmediler, imdi siz ekincinün mislin işitdünüz,(19) her melekûtün sözün işitdin ve anlamayan ol şerrîr (olan) gelür ve anun kalbinde ekileni hatf (hatf itmek kapmak manasınadır) ider yol (20) tarafında ekilmiş olan budur, ammâ taşlı yerlerde ekilmiş olan oldur kim sözü işitdüp hemen dem ferah ile anı kabul (21)ider, kendüsünde hûd aslı yoktur lâkin az dayanur ve (yahud mecazidür bekasuzdur) musibet ya matrutluk söz sebebi için peydâ olacak fil(22) hal şekki var, hem dikenler içinde ekilmiş olan oldur ki sözü istimâ' ider ve bu dehrün tekayyüdi ve baylığun

[24b]

42

(23)Hilesi sözü boğār ve yemişsüz olur, ammā eyi toprakta(hub ya güzel toprakda daḥi mütercem ola) ekilmiş olan oldur ki sözü işitdüp anlar ki dahī yemişi getirür kimi ḥöd yüz (kat) ider kimi altmış(24) ve kimi otuz, aher Meseli anlara takdīm eyledi deyū semālarun (25) melekütü hub tohumu tarlasında eken bir adama benzer, ammā adamlar uyuduklarında anun düşmanı gelür ve buğdayın (26)ortasında dilüçeleri eküp gider idi, ammā nebat bitüp yemiş virdügi zamanda ol vakit delüceler dahī zuhura(27) geldiler, pes ev sahibinün kulları katına gelüp ana ayıtdı lar ya rab eyi tohumu ekinlügünde ekmedün mi imdi onun (28)delüceleri kandan vardur, ve ol anlara ayıtdı bir düşman ādemi bunu andı ve kullar ana ayıtdı lar imdi ister misin ki (29) varup anları düşürürüz, ve ol ayıtdı yok tā şāyet delüceleri düşürür iken anlar ile bile buğdayı koparasız,(30) ikisi bile bite ki kon orāk zamanına dek ve orak zamanında orakçılarada yim evvel delüceleri düşürün ve anları demetlere (31)bağlan yanmağ içün lākin buğdayı benüm anbarıma cem' eylen, bir misli dahī anlara takdīm eyledi deyū semāvatun melekütü hardalun (32) bir habbesine benzer ki bir ādem alup tarlasında ekti, ki kamu tohumlardan ḥöd geçirekdür ammā boy çekecek nebātlardan

[25a]

43

Büyük olup ağaç olur şöyle kim asumānın(yani hava yüzünde olan kuşları) kuşları gelüp (33)budaklarında konarlar, bir meseli dahī anlara söyledi semāvatun melekütü hamır mayasına benzer ki bir karı alup üç ölçi (34)un içinde gizledi ana dek kim hep mayalanmıştır. Yesū' bunları hep mesellerde cemaatlere söylemiştir, meselsüz anlara söylemez(35) idi, ta peygamber ile denilmiş tamām ola deyū benüm ağzum mesellerde açayım dünyānın bünyādından gizlenmiş nesneleri telaffuz ideyim,(36) andan Yesū' cemaatleri salıvirüp eve geldi ve şākirdleri katına geldüler deyu tarlanın deliceleri meselin bize(37) beyan ile ve ol cevāb virüp anlara ayıtdı ol eyi tohumı(38) eken insānın oğludur, hem tarla dünyādır ve eyi tohum bunlar melekütün oğullarıdır ammā delüceler şerrirün oğullarıdır,(39) ve anları eken düşman iblisdür. ve orāk zamanı dehrün(40) intihāsıdır ve orakcılar feriştelerdür , imdi delüçeleri nice düşürüp ateşe yonarlar ise bu dehrün intihāsında öyle oluser(41)dir , ibni insān feriştelere gönderüp mu'sire olan nesneleri hep (42)melekütünden cem' ideler ve zulm idenleri(yahud haksuzluk idenleri) ve anaları ateşün(43) tenevvürüne salalar orada zarlık ve dişlerün sarīreti ola,ol vakit sadīkler güneş gibi yıldırımlar anların atasının melekütünde(44) kimin kim işitmeye kulakları varsa işitsün , tekrār

[25b]

44

Semāvatün melekütü tarlada gizlenmiş hazineye benzer kim ādem anı bulacak ve pünhan ider anun şazlığından varup necva(??) gezleri (?)var ise küllisini satar ve ol tarlayı satın alır,(45) tekrār semāvatın melekütü güzel incüleri arayan bir bezirgān-ı (46) ādemiye benzer, kim bir kıymetli inciüyü bulub varup (???)varsa küllisini sattı ve anı satın aldı tekrar semāvatun melekütü deryāya bırakılup her cinsten (yani balıklardan her cins) düşüre bir ağa benzer, (48) ki memlu olacak kırına çektiler ve oturup eyüleri kaplara(49) düşürdiler ve kemleri yabana bıraktılar , dehrün intihāsında şöyle olırsadur feriştelere taşra çıkub sadīkler ortasından (50) şerrirleri ayuklayalar ve anları ateşin tenevvürüne atalar orada (51)zarlık ve dişlerün sarīreti olırsadur, Yesū' anlara eydür(52) bunları hep anladınız mı ana eydürler belli ya rab, pes ol anlara ayıtdı bunun için semāvatun melekütüne talim olunan her kātīp bir ev sahibi olan ādeme benzer ki hazinesinden (53)yeni ve eski nesneler taşra çıkarur , ve oldu ki Yesū'(54) çün bu meselleri tamam ayıtdı oradan ayrıldı, ve kendi salāsına gelüp anların mecma'sinde anlara talim ider idi şöyle kim anlar hayran olup ayıtdı lar bunun bu hikmeti ve menākıbı(55) nedendür , bu kimesne neccārın(neccar-ı dül ger manasına) oğlu degil mi anun anası

[26a]

45

Meryem denilmez mi ve anun karındaşları Yakup ve Yusa ve Sem'un (56)ve Yehuza, ve kız karındaşları anlar hep bizüm ile degül midir ?(57) imdi bu kimesneye bunlar cümle kandan ve anların anda şekki var idi ammā Yesū' anlara ayıtdı bir peygamber izzetsüz degildür illa kendi (58) salāsında ve kendü evünde , ve çok menākıbi anda itmedi anların itikatsızlık ecilden

On dördüncü faşıl

(1)Ol zamanda hirodes dördüncü server Yesū'n avāzesin işit(2)düp , bendelerine ayıtdı budur yuhanna mumedānı kendü emvāttan kıyam ayıtdı ve bunun için menkıbetler kendü de kār(3) iderler , zirā hirodes yuhannayı tutup anı bağladı zindana koydı hirodiyya hatırı için karındaşı Filibbesün avreti , (4)zirā Yuhanna ana aydur idi anı almak sana caiz degildür,(5) ve anı katletmek isteyecek halktan korktı zirā anı peygamber(6) gibi add itdiler, ve hiredesun mevlüdü olacak Herodiyya'nun(7) kızı ortasında raks idüp hirodese hoş geldi, bunun üzere yemîn ile vade eyledi ki her ne taleb ederse ana(8) vire , ol hōd anun anası ile evvel talimli olmuş ayıtdı Yuhanna mumedānının başın bunda bir sahanun içinde bana

[26b]

46

(9)Vir, ve şah melûl oldu lâkin yemîn için ve Hemşinler (için) (10) virilmek buyurmuşdur, ve gönderip Yuhanna'nun başın zindanda(11) kesti, ve anun başı bir sahanda getirilüp kıza ver(12)ildi ve anāsına getürdi , ve anun şākirdleri yetişüb teni getürdüler ve anı gömdüler hem gelüp Yesû'a haber virdiler ,(13) ve Yesû' ışıtdicek oradan gemide bir ıssuz yire tenhâ gider idi ve cemaatler işidüp ana şehirlerden yayak tabi' (14)oldular ve Yesû' taşra çıkub çok cemaati görd, ve anlara (15) terahhum eyledi ve anların marizlerine ilaç itdi, ve ahşam olıcak anun şākirdleri katına geldiler deyü ıssuz yirdür ve saat şimdi geçti cemaatleri salıvir tâ köylere varup (16) yiyecekleri kendülerine satun alalar ammâ Yesû' anlara ayıtdı (17) anlara getmek lazım degildür siz anlara yemek virün, ve anlar ana eydürler bizde bunda yoktur illa biş etmek ve iki balık ,(18-19) andan ol ayıtdı anları bana biriktür , ve cemaatleri ot üzere oturmak buyurdi ve ol biş etmek ve iki balığı alup yukarı göge bakub bereketledi ve kırup etmekleri şākirdlere (20)verdi ve şākirdler cemaatlere, ve yediler hep ve tok oldılar ve artan parelerden on iki dolu sepeti kaldurdılar , (21) ve ekel idenler biş bin miktarı er oldılar avretlerden ve

[27a]

47

(22)Oğlancıklardan gayri, ve hemen dem Yesū' şākirdlerde gemiye binmek güç eyledi ve ötesine önünde gitmek ana dek(23) kim cemaatleri salıvire , ve cemaatlere destūr virüp bir dağa tenhā çıktı namaz kılmak ve ahşam olucak anda yalnız (24) imiş, kimi hōd şimdi deniz ortasında imiş mevcler(25) ile işkencelenmiş zirā rüzgar muhalif imiş, ammā gecenin dördüncü pasında Yesū' anlara getdi deniz üzerinde(26) yürür iken, ve şākirdler anı deniz üzerinde yürür iken göricek muzdarip oldular deyū ki hayaldür ve korkudan (27)feryād ayıtdılar , ammā Yesū' fil hal anlara söyledi deyū tevekkül (28)eylen benim korkman pes Betrus ana cevāb virüp ayıtdı ya rabb eger sen isen bana emir eyle ki sular üzerinde katuna(29) gelem ,ve ayıtdı gel ve betrüs gemiden inüb Yesū'a gelmek içün(30) sular üzerinde yürür idi , ammā rüzgarı hiddetli göricek korkdı ve batmağa başlayub feryād eyledi diyū ya rabb beni(31) halas eyle ve hemen dem Yesū' u elini uzatup anı tuttu ve ana ayıtdı eyy imanı az olan niçün şüpheledün , ve anlar gemiye(33) bindükleri gibi rüzgar karar ayıtdı , pes gemide olanlar(34) gelüp ana tapladılar diyū hakīkatte sen ibnullahsın, ve (35) ötesine geçicek cennesāretün toprağına geldiler, ve ol

[27b]

48

Yirün erleri anı bilicek tamām ol çevre iline gönderüp(36) cemi' renclüleri ana getirdiler , ve andan dilek ayıtdılar ki anun libasının etegine ancak dokunalar ve gemiler kim dokundularsa halās oldular ,

On beşinci faşıl

(1) Ol vakit Yesū' katına geldiler yeruşlimden(ki) katipler ve (2)ferisiler diyū senūñ şākirdlerin pirlerin ısmarlayışından(?????) niçün tecāvüz iderler zirā elleri yumazlar etmek yedükleri(3) zamanda, ammā ol anlara cevap virüp ayıtdı hem siz tañrının vasiyetinden niçün tecāvüz edersiz sizün ısmarlayışınız(4) ile zīrā Allāh vasiyet eyledü deyu senūñ atana ve anana izzet eyle ve ataya ya anaya lanet iden mevti vefat itsün,(5) ammā siz eydürsiz kim ki ataya ya anaya diye hediye edür ki eger (6) benden müstefid olasın, ve onun atasına ve anasına izzet etmeye ve tañrının vasiyetini sizün ısmarlayışınız ile mensūh (7) eyledünüz , eyy mürayiler işaya sizün hakkınızda hoş (8)peygamberlik ayıtdı diyū , bu halk kendü ağzu ile bana yaklaşur ve dudakları ile bana izzet ider ammā anların kalbi benden (9)gayette uzaktır , batıl yire bana secde iderler talimleri

[28a]

49

(10)Adamlarun emirlerin öğretür iken , ve cemaati katına okuyup(11) anlara ayıtdı işidüp teakkul eylen , ağza giren adamı na pak itmez ammā ağızdan taşra çıkan iş bu adamı nā pak (12) ider ol vakit şākirdleri katına gelüp ana ayıtdı lar bildün mü ki ferisiler ol kelāmı işitdüp rencide oldular,(13) ve ol cevab virüp ana ayıtdı her fidan ki benüm atam semāvi (14) dikmedi koparılsa gerek, anları kovun körlerin kör kulavuzlarudur ve eger kör köri kılavuzlaya ikisi çukura düşse(15) gerek, ve betrüs cevāb virüp ana ayıtdı bu meselü bize(16) beyan eyle, ve 'Yesü' ayıtdı siz dahī henüz akılsuz olursız , (17) henüz anlamaz mısız ki her ağza giren karna gider ve müsteraha(18)taşra bırakulur ammā ağızdan taşra çıkanlar kalpten huruc iderler(19) ve anlar adamı nā pak iderler, zīrā kalpten huruç iderler yavuz fikirler katller zinalar haram cimalar uğurluklar telbis şehadetler(20) küfürler, adamı na pak iden bunlardur ammā yunmamış eller ile (21)yemek adamı na pak etmez, ve 'Yesü' oradan çıkub sur ve (22)saydanın taraflarına ayrıldı, ve işte bir Kenan avreti ol serhadlardan çıkub ana feryad eyledi diyu ya rabb ibni davud bana terahhum eyle benüm kızım bir şeytan ile gayette mübtelādır , (23) ve ol ana bir söz cevāb virmedi ve şākirdleri katuna gelüp

[28b]

50

ana yalvarurlar idi diyü anı salıvir zirā ardımıza çağırur,(24) hem ol cevāb virüp ayıtdı ben irsal olunmuş degülüm meğer(25) İsrail beytinün zayi' olmuş koyunlarına, ammā ol gelüp ana(26) secde eyledi deyü ya rabb bana meded eyle, ve ol cevāb virüp ayıtdı oğulların etmegin alup itlere bırakmak eyi degildür, (27)ol hōd ayıtdı belli ya rabb zirā hem itler efendilerünün sofrā(28)-sından düşen ufaklardan yirler , ol vakit Yesū' cevab virüp ana ayıtdı ya avret senüñ itikadın azimdür istediğün gibi sana olsun ve anun kızı ol saatten sağ olmuşdur, (29)ve Yesū' oradan ayrılıb celil deryasına yakın geldi ve bir(30) dağa çıkub anda oturur idi ve çok cemaatler katına geldiler ve anlar ile oldular aksaklar gözsüzler dilsüzler sakatlar ve sayirler çok ve anları Yesū'n ayaklarına bıraktılar ve anlara ilaç (31)eyledi, şöyle kim cemaatler teaccüb itdiler çün gördiler dilsüzleri söylemeğe sakatları sağ olmağa aksakları yürümeğe ve gözsüzleri görmeğe ve israilün tañrısını temcīd itdiler, (32) andan Yesū' şākirdlerini katına okuyup ayıtdı benüm(bu) cemaate özüm göyünür zirā şimdi üç gündür ki anlar benüm ile kalub hīç yicek nesneleri yokdur ve anları aç Salı(33)-virmek istemem olmaya ki yolda zebün geleler , ve şākirdleri

[29a]

51

ana eydürler kandan bize beyabanda ol kadar etmekler ki bunca(33) cemaati doyura ve Yesū' anlara eydür sizde ne kadar etmek (35) var anlar ayıtdılar yedi ve biraz balıkcıgızlar, ve cemaatlere yir(36) üzere oturmak buyurdi , ve ol yedi etmek ve balıkcagızları alup bereketleyüp sadı ve şākirdlerine virdi ve şākirdler (37)cemaate, ve anlar hep yiyip tok oldular ve artan parelerden yedi (38)dolu seped kaldurdılar, ve ekel idenler dört bin er oldular (39) avretlerden ve oğlancıklardan gayri, ve cemaatlere düstür virüp bir gemiye bindi ve mağdela sınırlarına gelmiştir.

On altıncı faşıl

(1)ve ferisiler ve zındıklar katına gelüp tecrübe iderek ana(2) yalvardılar ki semādan bir alameti anlara göstere, ve ol cevāp virüp anları ayıtdı ahşam olıcak eydürsiz havası (3) açık (olur) zīrā gök kızıldur , ve sabahta bugün kay (olur) zīrā gök kızıl ve abüstür ey Mürayiler siz gögün yüzünü duymak bilirsiz ammā zamanların alametlerini(4) (duymağa) kadir değilsiz, cil-i şerrir ve fasık bir ayeti taleb ider ve ayet ana virilmeye illa yunan peygamberün ayeti ve anları(5) koyub getdi, ve anun şākirdleri öte tarafına gelicek

[29b]

52

(6)Etmekleri almak unuttılar , pes Yesū' anlara ayıtdı ferisilerün(7) ve zındıklarun mayesinden hazer ve ihtirāz eylen , ve anlar kendüler içinde lakırtı iderler idi diyü ol sebepten(8)-(dür) ki etmekleri almaduk, ammā Yesū' bilir iken anlara ayıtdı ey az imānı olanlar niçün kendünüz içinde(9)lakırdı idersiz ki etmekleri almadunuz, henüz anlamazmısız ve ne biş etmeğini biş binün yad tutarsız ve ne kadar (10)sepeti kaldurdunuz, ve ne yedi etmeğini dört binünüz ve ne kadar(11) sepeti kaldurdunuz, nice anlamaz mısız ki ben size etmekten dimedüm ki ferisilerün ve zındıklarun mayesinden hazer(12) edesiz, ol vakit anladılar ki etmek mayasından hazer etmek dimedi lākin ferisilerün ve zındıklarun(13) taliminden pes Yesū' kayseriye Philübbes'ün taraflarına gelüp şākirdlerine sual eyledi deyü ādemlar kimi dirler ki ben(14) ibn-i insānım, ve anlar ayıtdılar ba'zılar ħōd Yuhanna mumedānı(15) ve ba'zılar iliyā ve ba'zılar iremeyā ya peygamberlerün birini, anlara(16) eydür ama siz kimi dirsiz ki benim ,ve simon betros cevab virüp ayıtdı sen Mesihsin ibnullah el-hayy,(17) ve Yesū' ana cevab virüp ana ayıtdı duy sana ey simon ibn-i Yuna zīrā ceset ve kan (bunı) sana keşf itmedi

[30a]

53

(18)Lākin benüm atam ki göklerde dir, ve ben dahī sana eydürin ki sen Betrus sın ve iş bu kaya üzerine benüm kilisemi bina (19)ideyim ve cehennemün kapuları ana galup olmayalar , ve semāvatün melekütünün anahtarlarını sana vireyim ve her ne kim bir yir özre bağlayasın semālarda bağlanmış ola ve her ne kim yir özre çöze(20)-sin semālarda çözülmüş ola, ol vakit şakrtlerine emreyledi ki kimesneye dimeyeler ki kendü Yesū' ol Mesīh ola,(21) ol vakitden Yesū' anun şākirdlerine göstermeğe başladı ki ana Yeruşalime gitmek gerek idi ve çok ālāmı çekmek pirlerden ve ulu kahinlerden ve katiplerden ve depelenmek (22)ve üçünci günde yine ba'as olunmak, ve Betrus anı alup anı azalmağa başladı diyū ya rabb kendüne raif ol iş bu (23)sana olmayısardur ,ammā ol dönüb Betrusa ayıtdı ya şeytan arduma git sen bana mu'siresin zirā Allāhtan ki(24) nesneleri tefekkür itmezsın lākin ādemlerden kileri, ol vakit Yesū' anun şākirdlerine ayıtdı eger bir kimesne benüm ardumca gelmek ister ise kendü nefesine inkar etsün ve onun(25) çelipasını kaldırıp ardumca gelsün, zīrā kim ki anun canını halas etmek isteye anı zayı' eyleye ve kim ki anun canını benüm hatırum içün zayı' eyleye anı

[30b]

54

(26)Bula, zīrā ne fāide olur bir ādema eger bütün 'ālemi kazanur ise ve kendü canını zayi' ide ve bir ādem kendü canu içün(27) ne mübādeleti vire, zīrā insān oğlu anun atasının mecdinde gelecekdür anun ferişmeleri ile ve ol vakit her kimesneye (28) ameline göre ceza ide, amin size ayduram bunda duranlardan ba'zıları vardur ki ölümü tatmayalar ana dek kim ibn-i insānı kendü melekūtünde gelür iken göreler ,

On yedinci faşıl

(1)ve altı günden şöñra Yesū' Betrusı ve Yakubı ve anun karındaşı Yuhannayı alup anları bir yüce dağa başkaca(2) iletdür , ve önlerinde şekli tebdīl olundı ve yüzü güneş(3) gibi yıldıradı ve libasları nur gibi beyaz olmuşlardur, ve işte Musa ve İliyya anlara izhar itdiler anunla söyleşir iken,(4) pes Betrus cevāb virüp Yesū'a ayıtdı ya rabb bize görölmedür ki bunda olavuz eger istersen bunda üç haymeyi düzelüm(5) biri sana ve biri Musa'ya ve biri İliyya'ya kendü henüz söyler iken işte bir nurlı bulut anlara gölge ider idi ve işte bulutdan bir āvāz diyu iş bu benüm sevgilü oğlumdur(6) ki ana razıyım anı istimā' eylen, ve şākirdler işitdi

[31a]

55

(7)-cek anların yüzüne düşdüler ve gayette korktular , ve Yesū' gelüp anlara dokundu ve dedü duru gelün ve korkman,(8) ve gözlerini kaldırıp kimesnei görmediler meger Yesū'ı (9)yalınız ve anlar dağdan iner iken Yesū' anlara buyurdı diyü manzarı hîç kimesneye dimen ana dek kim insân(10) oğlu emvâttan yine kıyām ide ve anun şākirdleri ana sual eylediler diyü imdi katipler nice eydürler ki İliyyaya (11)gerekdür ki evvel gele ve Yesū' cevāb virüp anlara ayıtdı (12) iliyya hōd evvel gelüp mecmu'ları tamir ide , ammā ben size eydürem ki iliyya hala geldi ve anı bilmediler lâkin ana itdiler her ne isterler idi İncīlin ibn-i insân dahī anlardan(13) alām çekecekdür ol vakit şākirdler anladılar ki Yuhanna(14) mumedānı haqqında anlara eydür idi, ve anlar cemaate gelicek bir ādem anun katına geldi diz üstüne ana çöker iken ve deyu(15) ya rabb benüm oğluma terahhum eyle zīrā ay delüsidür ve pek mübtelā(16)dur zīrā kerratla ateşe düşer ve kerrātla suya, ve anı senüñ şākirdlerine getürdüm ve ana ilaç itmeğe kadir olmadılar,(17) pes Yesū' cevāb virüp ayıtdı ey imansuz cil ve mültevī ne çeye dek sizunle olayım ne çeye dek size tahammül ideyim(18) anı bana bunda getürün, ve Yesū' anı azarlayub şeytan

[31b]

56

(19)andan çıktı ve oğlan ol saatten ilāç oldu , andan şākirdlerin Yesū'n katına tenhā gelüp ayıtdılar biz anı çıkarmağa(20) niçün kādır olmadık, ve Yesū' anlara ayıtdı sizün itikadsızlığınız içün zīrā amin size eydürem eger sizün hardaldan bir tane gibi itikadunuz olsa bu dağa deyesiz buradan oraya geçgil ve geçse gerek ve hīç nesne size(21) muhāl olmayısardur, lākin bu cins taşra çıkmaz illa namaz ile(22) ve oruç, ve anlar celilde eglenür iken Yesū' anlara ayıtdı(23) ibn-i insān ādemlerün ellerine teslim olunacakdur ve anı tepeleyeler ve üçünci günde baas oluna gayette mahzūn oldılar,(24) ve anlar kefernāhuma irişecek iki dirhem alıcılar Betrusa gelüp ayıtdılar sizün efendiniz iki dirhemi edā itmez mi, (25) ol eydür belli ve çün eve girdi Yesū' anı tekaddüm ider deyü ya Simon nice zann idersin arzın padişahları haraç ve ceziyyeyi kimlerden alurlar kendü oğullarından ya gariplerden,(26) Betrus ana eydür gariplerden Yesū' ana ayıtdı pes imdi (27) oğullar hürlerdür, lākin ta anlara mu'sire olmayavüz denize varup bir oltayı sal ve evvel yukaru gelen balıkı kaldur ve anun ağzını açıcak dört dirhemi bulasun anı alup anlara virmen içün ve senüñ (içün)

[32a]

57

On sekizinci faşıl

(1)Ol saatte şākirdler Yesū'n katına geldiler diyū semā(2)ların melekütünde azam olan kimdür , ve Yesū' bir oğlancığı(3) katına okuyup anı ortalarında durgırdı, ve ayıtdı amin size eydürem eger siz döndürölmüş olup oğlancıklar gibi(4) olmayasız semāların melekütüne asla girmeyesiz , imdi her kim kendüsini bu oğlancık gibi tevazu' eyleye kendü semāların(5) melekütünde azamdur ve bir İncīlin oğlancığı benüm ismümde(6) kabul iden beni kabul ider , ammā kim ki bana itikad iden bu küçüklerin birine mu'sire ola ana yarar ki bir degirmenün taşı onun boynuna asa koyub deryanun derinliğinde gark ola (7)vay dünyāya musireler (sebebin)den zīrā gerekdür ki mu'sireler (8)geleler ve lākin vay ol ādeme kiminle mu'sire gelür, ve eger senüñ elün ya senüñ ayağün sana musire ola anları kesüp senden bırak hayāta aksak ya sakat girmek sana evlādur iki elün ya iki ayağün olup ebedī ateşe bırā-(9) kılmaktan, ve eger senüñ gözün sana mu'sire ola anı çıkarup senden bırak bir göz ile hayāta girmek sana evledur (10)iki gözün olup cehennemün oduna bırakılmakdan sakınun iş bu küçüklerin birini hor görmeyesiz zīrā size

[32b]

58

Dirin ki anların ferishteleri semâlarda dâima semâvatta olan(11) benüm atamun yüzüne nazar iderler, zîrâ ibn-i insân geldi (12)zayi' olmuşu halas itmeye nice zannedersiz eger bir âdemın yüz koyunu olup anlardan biri azmış ola doksan(13) dokuzu dağlarda koyub varup azmışı taleb etmez mi, ve eger olsa ki anı bula amin size eydürem ki ana ziyade şân ola andan ki doksan dokuz azmamışa, şöyle semâlardan olan sizün atanızun katında irâdet degildürki bu küçüklerün (15) biri zayi' ola ,ve eger senüñ karındaşun senüñ hakkında günah ide تنها anunla senüñ ortanda ana itâb ile(16) eger seni istimâ' ide karındaşunı kazandun, ammâ eger istima' itmeye senüñ ile daḡī bir ya iki kimseyi(17) al ta iki ya üç tanıklarun aḡzında her söz karar ola ve eger anları istimâ' etmek rūz'ı kılmaya kiliseye diyü virü ve eger kiliseyi istimâ' etmek ruızı kılmaya bir gavur ve bir (18)bacdâr gibi sana olsun ,amin size dirüm her neler kim yir üzerine bağlayasız gökte bağlanmış olalar ve her neler kim yir(19) üzerine çözesiz gökte çözülmüş olalar, tekrar size dirüm ki eger ikinüz mütefik olalar yir üzerine her ne hususun ḡaḡḡındaki taleb ideler semâlarda olan benüm atamdan anlara

[33a]

59

(20)Sadır ola, zīrā kanda kim iki ya üç benüm ismimde cem' (21) olurlar ben andayım anların ortsında, ol vakit Betrus ana gelüp ayıtdı ya rabb benüm karındaşım kaç kere benüm hakkımda(22) günah ide ve anı afv idem yedi kerreye degin, Yesū' ana eydür yedi kerreye degin sana dimem ammā yetmiş kere yediye degin,(23) bunun için semâların melekütü bir şaha benzer kim(24) anun kullar ile hesaplaşmak istedi, ve kendü hesap itmeğe başlayub bir ahd getürüldü ki on kez bin kantar (25)borçlu imiş ,ammā anun edā itmek nesnesi yoğunken efendisi emreyledi ki satılmış ola hem anun avreti ve(26) oğulları ve her ne var ise ve eda olunmak, imdi kul düşüb ana tapdı diyü ya rabb bana hod sâbir ol ve küllisini(27) sana girü vireyim, pes ol kulun efendisünün özi(28) göynüb anı salıvirdi ve borcı ana bağışladı, ammā ol kul çıkub hem hizmetkârlarunun birini buldı kim ana yüz dinar borçlu imiş ve anı tutub boğar idi diyü bana(29) girü vir anı ki borçlısun, imdi hem hizmetkârı ayaklarına düşüb ana yalvardı diyü bana sâbir ol ve küllisini (30)sana girü vireyim ve ol istemedi lâkin varup anı zindana (31)saldı borcı girü virinceye dek, ve onun hem hizmetkârları

[33b]

60

Maceraları görüp gayette melûl oldular ve gelüp maceraları(32) hep anların efendüsine bildürdiler, ol vakit anun efendisi anı katına okucak ana eydür ey habîs kul ol borcu(33) hep sana bağışladım bana yalvarduğun için, sana dahî gerek olmadı senüñ hem hizmetkârına terahhum itmek netekim (34)ben dahî sana terahhum etdüm, ve anun rabbi mağdûb olup anı azab idenlere teslim eyledi ana dek kim borcu ana hep(35) ana girü vire öyle dahî benüm atam semâvî size ide eger her biri kendü ve karındaşına sizün kalplerünüzden anların zilletlerini bağışlamayasız

On dokuzuncu faşıl

(1)ve vaki' oldu ki Yesû' çün bu sözleri tamâm itdi celilden(2) ayrılup yahudiyetün ardundan öte serhatlerine geldi, ve çok(3) cemaatler ardinca gelüp anlara anda ilâç itdi ,ve ferisiler anun katına geldiler anı imtihan idüp ana eydür iken(4) âdema avretini her sebebdan boşamak câiz müdür ve cevâb virüp anlara ayıtdı siz okumadunuz mu ki ibtidadan(5) eyleyen anları erkegi ve dişii itmişdür, ve didi bunun için adam babası ve anası koyvirüp anun avretine müteallik

[34a]

61

(6)Ola ve ikisi bir ceset olalar , anun içün artuk iki degildür lâkin bir ceset imdi Allāh ne kim koştı ādem (7)cüdā itmesün ,anlar ana eydürler imdi musa niçün talak(8) yazısını virmek buyurmuştur ve anı boşamak, anlara eydür ki musa sizün gönlünüzü katılığı içün size avretlerinizi boşamak revā gördi ammā ibtidādan öyle olmamışdur,(9) ve ben size eydüremki her kim ki avretini boşaya illa zina içün ve bir gayriye nikāh ide zina ider ve talak virilmişe(10) nikāh iden zinā ider, anun şākirdleri ana eydürler eger ādemin hali avret ile öyle olsa nikāh etmek eyü degüldür,(11) ammā ol anlara ayıtdı küllisi bu sözi kabul itmezler lâkin(12) anlar kim anlara virildi, zirā hasīler vardur ki ana rahminden şöyle doğmuşlardur ve hasiler vardur ki ādemlerden hasiler olmuşlardur ve hasiler vardur ki semālarun melekütü içün kendülerini hasīler itdiler kabul itmeye kadir olan kabul (13)itsin , ol vakit tıfillar ana getürülmüşdür ta elleri anlara(14) koya ve namaz ide ve şākirdler anları azarladılar ammā Yesū' ayıtdı oğlancıkları bana gelmeye kon ve anları nehy eylemen(15) zīrā semāvatün melekütü şunlar gibilerindür , ve elleri anlara koyup(16) oradan gitmiştir, ve işte bir ahd katına gelüp ana ayıtdı

[34b]

62

Ya eyü muallim ne eyü nesneyi ideyim ki ebedi hayâtı bulam,(17) ve kendü ana ayıtdı niçün benî eyü okursun hiçbir ehad eyü değil illa bir Allāh bir ammā eger hayāta girmek istersin(18) vasiyetleri hıfz eyle, ana eydür kangılar ve Yesū' ayıtdı bunlar(yani) öldürmeyesin zina itmeyesin uğurlamayasın yalan(19) tanıklık virmeyesin, senüñ atana ve anana izzet eyle ve senüñ(20) komşunu kendi nefsünü gibi sevesin ve genç ana eydür bunları hep benüm yiğitliğimden sakladum bana dahî ne(21) eksikdür , Yesū' ana ayıtdı eger kamil olmak istersen varup necvinizlerün(???) var ise satub fakirlere vir ve gök de hazine(22)yi bulasın ve gelüp bana ittibabā' eyle, ammā ol genç bu sözi işitdicek melül gider idi Zîrā anun malları çok (23)imiş, ve Yesū' anun şākirdlerine ayıtdı amin size eydürem (24) ki maldār güç ile semālarun melekütüne giriserdür ve tekrār size eydürem bir deveye bir igne yürdüsünden geçmek (25) asanlukdur bir maldara hüdānun melekütüne girmekten, ve şākirdleri işitdicek gayette hayran oldular diyü imdî(26) halas olmağa kim kadirdür ammā Yesū' nazar idüp anlara ayıtdı iş bu ādemlar katında muhaldür ammā tañrının katında dügeli nesneler (27)kabillerdür , ol vakit Betrus cevāb virüp ana ayıtdı işte

[35a]

63

Biz cemi' nesneleri terk idüp sana tabi' olduk imdi(28) bize ne ola ve Yesū' anlara ayıtdı amin size eydürem ki siz ki bana tabi' oldunuz tekrar duğmağlıkında çün ibn-i insān anun mecdinin tahtında otura siz dahī on iki taht üzerine oturasız israilin on iki sebtini din (29)ider iken, ve her kim ki terk eyleye evleri ya karındaşları ya kız karındaşları ya babası ya anası ya avreti ya oğulları ya tarlaları benüm ismüm içün yüz kat alısardur ve ebedī(30) hayātı mīrās bula, ammā çok evvelkiler ahir olalar ve ahirler evveliser

Yigirminci faşıl

(1)Zirā semāvatün melekütü ev bark sahibi (olan) ādeme benzer ki sihirden çıktı ırgatları onun bağına icareye(2) almak içün, ve ırgatlar ile günde bir dinara kavlı idüp(3) anları anun bağına gönderdi ve üçüncü miktarı saatte(4) çıkub gayrileri bazarda işsüz turur iken gördi, ve anlara ayıtdı siz dahī bağa varun ve ne tekim hak ola size vire(5)yim ve anlar getdiler, ve tekrar altıncı ve dokuzuncu miktarı(6) saatte çıkub İncilin itmişdür, dahī on birinci miktarı

[35b]

64

Saatte çıkub gayrileri bī kār durur iken buldı ve anlara(7) eydür bütün gün işsüz burda niçün durursız, ana eydürler anun için ki hīç kimesne bizi icareye almadı anlara eydür(8) siz dahī bağa varun ve hakk ne ola alasuz ve ahşam olıcak bağ sahibi kethüdasına eydür ırgatları çağır ve ücreti(9) ve anlara vir ahirlerden başlayub evvelkilere dek, ve on birinci(10) miktarı saatte olanlar gelüp birer dinar aldılar , ammā evvelkiler gelicek kıyas itdiler ki ziyade alacak olalar ve anlar dahī (11-12)bir dinar aldılar ve alıcak ev sahibiye karşı murıldadılar deyū ki iş bu ahirler bir saati işlediler ve anları bizüm ile beraber(13) ettün ki günün yüküne ve hararetine tahammül ettük, ammā ol cevāb virüp anların birine ayıtdı ey dost sana cefā itmem(14) benümile bir dinara kavl etmedin mi, senin ki alup-(15)var oğul iş bu ahire virmek isterüm dahī sana göre, ya bana caiz değil midür ki istediğüm gibi benimkilerde idem senün (16)gözün kem midür anun için ki ben eyüyüm , şöyle ahirler evveller olalar ve evveller ahirler zirā çoklular okunmuştur ama azlular ihtiyār(17) olunmuş, ve Yesū' yeruslime'ye suud ider iken on iki şākird-(18)leri yolda başkaca aldı ve anlara ayıtdı, işte yeruslime suud iderüz ve ibn-i insān ulu kāhinlere ve katiplere teslīm

[36a]

65

(19)Oluna ve anı ölüme mahkum ideler, ve anı ümmetlerün eline vireler istihzā ve celd idüp çelübaya mıhlamak için ve üçünci(20) günde güne kıyām ide, ol vakit zebdinün oğullarının anası oğulları ile katına geldi tapar iken ve andan bir nesneyi (21) dilek ider iken, ve ol ana ayıtdı ne istersin ana eydür digil ki bu benüm iki oğlum oturalar biri senüñ sağlar(22)unda ve biri sollarunda senüñ melekütünde, ve Yesū' cevāb virüp ayıtdı bilmezsiz ne taleb idersiz ol kadehi içmege kadir misiz kim ben anı içsem gerek ve ol mamudiyet ile tamid olunmağa kim ben anunla ta'mid olunurum ana (23)eydürler kadirüz , ve anlara eydür benüm kadehimi hōd içesiz ve ol mamudiyet ile ta'mid olunasız kim ben anunla ta'mid olunurum ammā benüm sağlarumda ve sollarumda oturmak benüm degildür virmek lākin anlara kim (anların için) benüm atamdan(24) yer yeraklanmuştur, ve on işitdcek iki karındaştan(25) incinmişlerdür ammā Yesū' anları katına okuyup ayıtdı siz bilürsizki ümmetlerin emirleri anlara beylik iderler ve ulular(26) anlara musallat olurlar evved içinüzde öyle olmaya ammā kim ki(27) içinüzde ulu olmak istersizün hadiminiz olsun ve kim ki içinüzde baş olmak ister sizün kulunuz olsun

[36b]

66

(28)Netekim insān oğlu gelmedi hizmetlenmeğe lākin hizmet itmeğe ve kendü canını çoklulara bedel halāsun avzını??? (29)virmeğe ve anlar erihadan çıkdıkları gibi çokluk cemāat (30)ana tabi' oldu ve işte iki göresüz yol tarafında oturur iken çün işitdiler ki Yesū' uğrar idi çağırdılar (31)diyu ya rabb davudun oğlu bize terahhum eyle ve cemaat anları azarladılar ki epsem olalar ammā anlar ziyadece çağırdılar diyü(32) ya rabb ibn-i Davut bize terahhum eyle, ve Yesū' tevakkuf idüp anları okudı ve didi ne istersiz ki size ideyim, ana ederler ya rabb ki bizim gözlerimiz açılmış olalar Yesū'n hōd özi göyünüp anların gözlerine dokundı ve hemandem anların gözleri görür oldular ve ana tabi' oldular .

Yirmi birinci faşıl

(1)ve çün anlar yeruşlime yaklaşıb beyt-i faciye zeytünler dağı katuna gelmişler idi ol vakit Yesū' iki şākirdleri(2) gönderdi, anlara diyüp karşınızda olan köye varun ve hemandem bir eşeği bağlanmış bulasız ve(eşek) kudağı anunla (3)siz çözüp bana getürün, ve eger bir kişi size nesne diye siz deyin ki rabbün anlara haceti vardur ve fi'l hal anları

[37a]

67

(4)Göndere, ve bu cümle olmuşdur ki peygamber ile dinilmiş tamām ola(5) diyū, sahyun kızına deyin işte senūñ padişāhun sana halim geliyor ve eşek üzerine oturur iken ve yavrusı eşek(6) koduğı, ve şākirdler varup Yesū' anlara emir etdüğü gibi(7) ider iken, eşeğı yavrusu getürdiler ve üzerlerine(8) libaslarını kodılar ve kendü üzerlerine oturdı , ve gayetde çok cemāat libaslarını yolda döşediler sayirler hōd(9) ağaçlardan dalları kesub yolda döşediler, ve ilerüde giden ve ardinca gelen cemaatler çağırurlar idi diyū huşe'nā davudun oğluna mübarekdür rabbın isminde gelen huşe'na(10) a'leylerde, ve ol yeruşlıma giricek bütün şehir müteharrik olmuşdur(11) diyū iş bu kimdür , ve cemaatler eydürler idi iş bu Yesū'(12) peygamberdür celilün nasıretinden ki, ve Yesū' tañrının heykeline girüp heykelde satı bazar idenleri hep çıkarur idi ve sarrafların nere pezelerin başı aşağı attı ve gügercin(13) satanların iskemlelerin ve anlara eydür yazılmışdır benüm evim namaz evi okunmuş ola ammā siz anı uvrılarun mağarasın atdunuz, ve körler ve aksaklar katına geldiler heykelde ve anlara ilaç(15) eyledi , ve ulu kahinler ve katipler çün etdüğü acayip nesneleri gördiler ve oğlancıkları heykelde çağırup

[37b]

68

(16)eydür iken huşā'na davudun oğluna pek incindiler , ve ana ayıtdılar bunlar ne dirler işitdür misin Yesū' anlara eydür eved hīç okumadunuz ki tıfillarun ve razilerün ağzından (17)tesbih-i tekmīl ettün ve anları koyup şehirden taşra (18)çıktı beyt-i an'yaya ve anda kondı, ve sabahta şehre girü(19) dönerek aç oldu ve yol tarafında bir incir ağacın görüp katına geldi ve anda nesne bulmadı meger yaprakları ancak ve ana ayıtdı artuk senden yemiş olmasın ta ebed ve incir(20) ağacı hemandem kurulanmışdur, ve şākirdler göricek teaccüb (21)itdiler diyü incir ağacı nice tiz kurulanmışdur , ve Yesū' cevāb virüp anlara ayıtdı amin size eydürem eger itikadunuz olup şekk etmeyesiz تنها incir ağaça ki ide siz değil ammā dahī eger iş bu dağa diye siz kaldırul gıl ve denize bırakıl gıl(22) olsa gerek, ve her neleri kim namazda dilek idesiz itikad(23) ider iken anasız ve ol heykele gelicek ulu kâhinler ve halkun pirleri ta'lim ettiği gibi katına geldüler diyü bunları ne saltanatta ider misin ve bu saltanatı sana kim (24)virmişdür , ve Yesū' cevāb virüp anlara ayıtdı ben dahī size bir sözü sual ideyim kim eger anı bana diyesiz ben dahī size deyim (ki) ne saltanatta bunları eydürem,

[38a]

69

(25)Yuhanna'nın ma'mudiyyeti kandan imiş gökten mi ya âdemlerden ve anlar kendüler ile lakırdı iderler idi diyü eger gökten(26) diyevüz bize diye imdi siz ana niçün inanmadunuz, ve eger diyevüz âdemlerden halktan korkaruz zirâ hep Yuhanna'yı (27)peygamber gibi tutarlar, ve Yesû'a cevâb virüp ayıtdılar bilmezüz ve ol anlara ayıtdı ve ne ben size dirüm (ki) ne saltanatta(28) bunları eydürem, ammâ nice zann idersiz bir âdemün iki oğlu var idi ve evvelkiye gelüp ayıtdı ev oğul var bugün benüm (29)bağumda işle, ve ol cevâb virüp ayıtdı istemem ammâ şöñra (30) peşimân olup gitdi ve öbirisine gelüp ana göre didi ve ol cevâb virüp ayıtdı ey efendi ben (varırım) ve(31) gitmedi ol, ikisünden atanın irâdetin kangısı itmişdür ana eydürler evvelkisi Yesû' anlara eydür amin size dirüm ki bacdarlar ve kahpeler hüdanın melekütüne sizi tekaddüm (32) iderler zirâ Yuhanna doğruluk yolunda size gelmişdür ve ana inanmadunuz ammâ bacdarlar kahpeler ana inandılar ve siz görür iken şöñra peşiman olmadunuz ana inanmak (33) içün, bir meseli dahî istimâ' eylen bir ev bark sahibi âdemi var idi ki bir bağ diküb ana çiti çevre komuştur ve onda bir mengeneyi kazdı ve bir kuleyi yaptı hem anı

[38b]

70

(34)Bağbanlara kiralayub ırak sefere gitmişdür, pes çün yemişlerün zamanı yaklaştı anun kullarını bağbanlara iblağ (35)itdi anun yemişlerini almak içün ve bağban kollarını tutup kimi hōd dögdiler ve kimi öldürdiler ve kimi taşla(36)-dılar , tekrār sair kulları evvelkilerden ziyade iblāğ itmişdür ve ana göre anlara attılar , pes ākıbet anun oğlunu anlara (38) irsāl eyledi diyü benüm oğluma ser-firū ideler, ammā bağbanlar oğlu görüp kendülerde ayıtdılar bu varisdür gelin anı(39) öldürelüm ve anun mīrāsına taarruz edelim , ve anı tutup(40) bağdan taşra çıkarup öldürdiler , imdi bağ sahibi çün(41) gele ol bağbanlara ne itse gerek, ana eydürler ol şerrirleri kemlikle helak ide ve bağı sayır bağbanlara kiralaya ki(42) yemişleri anların vakitlerinde ana vireler, Yesū' anlara eydür kitaplarda hīç okumadunuz binā idiciler red etdikleri taş iş bu re's-i zāviye olmuşdur rabten bu oldu ve bizüm (43)gözlerimizde acayıpdür, bunun içün size eydüremki hudānun melekütü sizden galdurula ve anun yemişlerini viren(44) bir tayfaya virile, ve bu taş üzerine düşen sanmış ola ammā(45) kimin üzerine kim düşse anı hurd-u-hāş ide ve ulu kahinler ve ferisiler anun mesellerin işitdicek bildiler

[39a]

71

(46)Ki kendülerün hakkında dir idi, ve anı tutmak taleb ider iken cemaatlerden korkdılar anun için ki anun peygamber gibi tutdılar ,

Yigirmi ikinci fasıl

(1)ve Yesû' cevâb virüp tekrar anlara mesellerde eydür idi(2) diyü, semâların melekütü bir şaha müşâbih olur kim kendü (3)oğluna düğün itmişdür, ve anun kullarını gönderdi düğüne davet olunmuş kimesneleri okumağ için ve gelmek istemezler (4)idi, Tekrar sayır kulları gönderdi diyü davet olunmuşlara deyin işte benüm öyle taamin hazır etdüm benüm boğalarum ve semüzceler öldürülmüştür ve hep arastadır düğüne gelün,(5) ammâ anlar kayırmayub gitdiler biri hōd kendü çiftliğine(6) ve birisi ticaretine, kalanlar anun kullarını tutup cefâ itdiler(7) ve öldürdüler, nihayet şah işitdicek daraldı ve anun çerilerini gönderip ol katilleri helak eyledi ve anlarun(8) şehrini yaktı , andan anun kullarına eydür düğün hōd(9) hazırdur ammâ okunmuş olanlar layık olmadılar, imdi işlek yollarına varun ve her nelerini kim bulursanız düğüne davet(10) eylen, ve ol kullar yollara çıkub buldukları kadar heb cem'

[39b]

72

İtdiler hem şerrirleri hem hayırları ve düğün konuklar ile (11)doldı, ve şah konukları görmege içerü girecek anda(12) bir âdemi gördü düğün libası ile geyinmemüş ,ve ana eydür ey dost buraya nice girdün sende düğün libası olma-(13)yub ve ol dembeste oldu, andan şah kullara ayıtdı anun ayaklarını ve ellerini bağlayub kaldırun ve taşırağı karanuluğa(14) birağun orada zarlık ve dişlerün sarırtı ola, zîrâ çoklular(15) davet olunmuştur ammâ azlular muhtar olmuş, ol vakit ferisiler varup meşveret aldılar ki anı kelimında der kemend ideler,(16) ve anların şäkirdlerini ana gönderürler Hiradesluler ile deyü ey muallim biz bilirüz ki sen muhakksın ve tañrının yolunu haķıķatde talim idersin ve kimesneyi kayırmazsın(17) zîrâ sen âdemlarün yüzüne nazar itmezsin, di imdi bize ne(18) sanursın kaysere haraç virmek caiz müdür ya degil mi, ammâ Yesüu anların kemligi bilir iken ayıtdı niçün beni(19) imtihan idersiz hey mürailer, haraç nukrasını bana gösterün(20) ve anlar bir dinarı ana arz itdiler , ve anlara eydür bu kimün(21) sureti ve üst yazusu, anlar ana eydürler kayserün andan anlara eydür imdi kayserün kilerin yine kaysere virün ve(22) Tañrı'nın kilerin Tañrı'ya ve anlar işitdiecek teaccüb itdiler

[40a]

73

(23)ve anı koyub gitdiler, ve ol günde zındıklar anun katına geldiler anlar ki kıyamet yoktur dirler ve ana sordular,(24) diyü ey Muallim Musa didi eger bir kimesne vefat idub evlâdı yoğuse anun karındaşı avretine nikâh idüp kendü(25) karındaşına tohum kopara, meger bizüm ile yedi karindeş var idi ve evvel ki bir avrete nikâh idüp vefat itdi ve tohumu yoğ iken(26) avretini anun karındaşına koy virdi, İncîl'in hem ikincisi(27) hem üçüncüsü yedisine degin, ve hepsinün ahirinde avret (28)dağî vefat itti, imdi kıyamette yedisinden kimün avreti (29) ola zîrâ hepsinün (avreti) oldu, ve Yesüu cevab virüp anlara ayıtdı azarsız ne kitapları bilür iken ve ne Tañrı'nın(30) kudretini zîrâ kıyamette ve ne nikâh iderler ve ne nikâhlığa vir-(31)ilürler lâkin Tañrı'nın ferîşteler gibi gökdedür, ammâ mevtlerün kıyametine muteallık Tañrıdan size dinilmiş okuma-(32)unuz deyu, benim İbrahim'ün Tañrı'sı ve İshak'un Tañrısı ve Yakub'un Tañrı'sı Tañrı emvâtün Tañrı'sı degildür (33) lâkin diri olanlarun, ve cemaatler işitdick anun talimine(34) hayran kalurlar idi ammâ ferisiler çün işitdiler ki (35) zındıklara ağzı yumdurdı anlar cem' oldılar, ve anlardan biri şerî'atçı (iken) sual eyledi anı imtihan idüp diyü,

[40b]

74

(36-37)Ey muallim nāmusta azim vasiyyet nedür, ve Yesüu ana ayıtdı Rabb senüñ Tanru'na muhabbet idesin bütün kalbün ile ve tamam (38)canun ile ve cemi gönlün ile, işbu evvelki ve azim(39) vasiyyetdür, ve ikincisi buna benzer (yani) senüñ(40) konşuna muhabbet idesin netekim kendü nefsüne, bu(41) iki vasiyette cümle nāmus ve peygamberler asarlar, ve ferisiler cem(42) olmuş iken Yesüu anlara sordı, diyu Mesih'in hakkında ne zann (43) idersiz kimün oğludur ana eydürler Davud'un, anlara (44) eydür imdi Davut ruhta anı rabb nice okur diyü, Rab benüm Rabb'üme ayıtdı benüm sağlarımda otur ana denk kim senüñ(45) düşmanlarını ayaklarının basmağın vaz' idem, imdi ve eger davud (46) anı rabb okursa anun oğlu nice olur,ve hîç kimesne ana bir söz viremez idi ve ne bir kimesne ol günden ana artık sual itmek cesaret itdi.

Yigirmi üçüncü faşıl

(19) Ol vakit Yesüu cemaatlere ve şäkirdlerine söylemişdür, deyü(2) kâtipler ve ferisiler Musa'nun kürsiyi üzerine oturdılar,(3) imdi her neler kim hıfz itmek size didiler saklan ve eylen(4) ammā anların amellerine göre itmen zīrā dirler ve itmezler, zīrā

[41a]

75

Ağır ve getürilmez yükleri bağlarlar ve âdemlarün çekenlerine korlar(5) ammā anlarun barmağı ile anları tepretmek istemezler, ve anarun amellerin hep iderler âdemlerden nazar olunmak için daḥī anlarun filefteriyeleri(??) vasi iderler ve libaslarınun eteklerin(6) bast kılurlar, ve ilk oturacak yirleri severler ahşam taa-(7) mlarında ve evvelki kürsileri mücmalarda, ve selamları bazar-(8)larda ve âdemler ile rabbi rabbi okunmağa ammā siz rabbi okunmayasız zīrāsizün muallimünüz birdir (yani) Mesīḥ ve siz heb (9) karındaşlarsız, ve yir üzre sizün atanızı okuman zīrā(10) bir ehad sizün atanuzdur kim semālarda, ve ne muallimleri(11) okunasız zīrā birdür sizün muallimünüz (yani) Mesih, ammā (12)sizlerden azam olan sizün hizmetkârunuz ola, ve her kim ki kendüsini irtifa ide alçaklana ve kim ki kendüsini(13) tevazu ide mürtefi ola, ammā vay size ey kâtipler ve ferisiler mürailer zīrā tulü avretlerün evlerin istikal idersiz ve bahane için uzun namazlar kılursız bunun için azam deynuneti (14)alsanız gerek, vay size ey kâtipler ve ferisiler mürailer zīrā semālarün melekütün âdemler karşı kaparsız ki ne siz(15) girürsüz ve ne içerü girenleri girmeye koyrrsız, vay size ey kâtipler ve ferisiler mürailer zīrā denizi ve karayı

[41b]

76

Dolaşursız bir yeni dindaşı itmek için ve çün olmuştur cehennemün oğlın sizlerden iki kat ziyade anı(16) idersiz, vay size ey kör kulağuzlar ki eydürler kim ki heykel için yemîn ide nesne degildür ammā ol kim heykelün(17) altunı için yemîn ide borçludur, bre cahiller ve amalar zîrā kangısı azamdur altun mı ya heykel atunı takdis (18)iden ,ve kim ki mezbah için yemîn ide hîç nesne degildür ammā ol kim anun üzerine ki hediye için yemîn ide (19)borçludur, bre cahiller ve amalar zîrā kangısı azamdur hediye (20)mi ya mezbah hediye takdis iden, imdi kim ki mezbah için yemîn ide anun için yemîn ider ve anun üzerine ki(21) cemi nesneler için, ve heykel için yemîn iden anun için(22) yemîn ider ve anda sakın olucı için, ve āsumān için yemîn iden Allāh'ın tahtı için yemîn ider ve anun üzerine(23) oturucu için , vay size ey kâtipler ve ferisiler mürailer anun için ki nanayı ve anisonı ve kimnunı öşr idersiz ve nāmusun ağır nesneleri terk itdünüz hükmü ve merhameti ve imanı (24)bunları itmek gerek idi ve anlardan ferağat itmemek, ey gözsüz kulağuzlar ki sivri sinegi süzersiz ve deveyi (25)yudursız, vay size ey kâtipler ve ferisiler mürailer zîrā

[42a]

77

Kadehün ve sahanun taş tarafını temiz idersiz ammā içinde (26) tehb-ü(??) ve irfaş ile memludur, bre kör karısı kadehün ve sahanun içindeki evvel temiz eyle ta anların taşradağı dahī (27)temiz ola, vay size ey kâtipler ve ferisiler ve mürailer zīrā ağartmış kabirlere müşabih olmuş siz ki taşradan hūd güzel görünürler ammā içinde ölmüşlerin kemiklerinden ve her na paklıktan(28) doludur, söyle hem siz zāhirem hūd âdemlere sadıklar gördürsüz(29) ammā içinde mürailikten ve zulümden memlusuz, ve vay size ey kâtipler ve ferisiler mürailer anun için ki siz peygamberlerin kabirlerini(30) bina idersiz ve sadıkların türbelerini tezyin kılırsız ,ve eydürsüz eger biz babalarımızın günlerinde olaydık (31)peygamberlerin katında anlar ile behre mend olmaz idük, imdi siz kendünüze tanıklık virürsüz ki peygamberlerin katl (32) idenlerinin oğulları siz, ve siz sizün babalarınızın(33) ölçüsünü doldurun, bre yılanlar bre ef'inlerin evlâdı(34) cehennemden deyunetinden nice kaçasız, bunun için işte ben peygamberleri ve hakimleri ve kâtipleri size gönderürüm ve anlardan tepeleyesiz ve haclayasız ve anlardan sizün mecma' larunuz da kamçı ile urasız ve şehirden şehre tard(35) idesiz, ta ki sizün üzerünüze gele yir üzerine döküldüğü

[42b]

78

Cemi Sadık kan Habil-i Sadık'ın kanından Berakiyya oğlu Zekeriyya'nun kanına dek kim siz anı heykel ile mezbah ara-(36)sında öldürdügüz, âmin size eydürem(ki) bu nesneler(37) hep iş bu cil üzerine gelseler gerekdür, ey Yeruşalim Yeruşalim kim peygamberleri öldürürsin ve sana Mürselleri sengsar idersin kaç kere senüñ oğullarınızı cem' itmek ister idüm bir tavuk yavruların kanatları altında ider gibi(38) ve istemedünüz, ve işte sizün evinüz size harab kalmışdur, (39)zīrā size eydürem şimden girü ben görmeyesiz ana dek kim diye siz Rabb'ün isminde gelen mübarekdür.

Yigirmi dördünci faşıl

(1)ve Yesüu taşra çıkub heykelden gider idi ve anun şākirdleri katına geldiler heykelin yapularını ana göster-(2)mege, ve Yesüu anlara ayıtdı bunları cümle görmezmisiz âmin size eydürem taş taşı üzere bunda koyuvirilmeye ki harab(3) olmaya, ve kendü zeytünlerün dağı üzere oturur iken şākirdler تنها anun katına geldiler deyu bize bu nesneler kaçan olalar ve senüñ gelişinün alameti ne (ola) ve dehrün ahrinin,(4)ve Yesüu cevāb virüp anlara ayıtdı görün kimesne sizi

[43a]

79

(5)Azdurmasun, zīrā çok kimesneler benüm ismimde geleler deyu(6) ben Mesih'im ve çokluları azduralar, evet cenkleri ve cenklerün haberlerin işitmedesiz görün ızdırab olunmayasız zīrā (bunlar) cümle olmak gerekdür ammā inkıza henüz daḥī (7)olmaz, zīrā taife taifeye karşı kalksa gerekdür ve memleket memlekete karşı ve kahtlar ve taunlar ve zelzeleler yir yir olsalar gerekdür,(8-9) ammā bunlar cümle dertlerün ibtidası(dur) andan anlar sizi musibete teslim eyleyeler ve sizi depeleyeler ve cemi tarifelerün(10) katında mebguz olasız benüm ismim için, ol vakt çok kimesnelere şek ola ve birbirini teslim ideler ve birbiri(11)ile ibgaz ideler, ve çok kazib peygamberler kopub çok(12)kimesneleri azduralar, ve anun için ki isim çoğalmış ola(13) çokluların muhabbeti soğuklana, ammā ahire denk tahammül iden kendü (14)ve halas ola, ve melekütün işbu İncīl'i tamām meskunette vaaz oluna cemi ümmetlere şehadet için ve ol vakt inkıza gelse(15) gerek, çün imdi Daniyyal peygamberden dinilmiş harab itmesinün kerāhatini göresiz mukaddes mekānda durur iken (16)okuyan anlasun, ol vakt Yahudiyette olanlar dağlara(17) kaçsunlar, dam üstünde olan anun evinden bir nesneyi(18) kaldurmaya inmesin, ve tarlada olan anun libaslarını kald-

[43b]

80

(19)urmağa Girüsine rücu itmesün, hem vay hamile olanlara ve(20) emzirenlere ol günlerde, ammā namaz kılun ki sizün(21) kaçışınız kışta olmasun ve ne sebetde zīrā ol vakt azim musibet ola şol ki dünyānı iptidasından şimdiye degin(22) olmadı ve ne hīç olmaya, ve eger ol günler kasr olunmuş olmaya idiler hīç cesetler halas olmaz idi ammā muhtar-(23)larun hatrı içün ol günlere maksur olalar, ol vakt eger bir kimesne size diye işte Mesīh bunda ya anda ina-(24)nman, zīrā kazib Mesihler ve yalan peygamberler kopub azim alametleri ve mucizeleri vireler şöyle kim azdurmak eger (25)mümkün olsa hem muhtarları, işte size evvelden deyüvirdüm, (26)imdi eger size diyeler üşte beyabandadur taşra çıkman (27)üşte iç odalarda(dır) inanman, zīrā yıldırım meşriklerden çıkub mağriblere denk nice şule virirse ibn-i insānun gelme-(28)si dahī öyle olisardur zīrā leş her kanda ola (29)kartallar anda cem olsalar gerek, ve hemandem ol günlerün musibetinden soñra güneş karanulanmış ola ve ay anun aydınlığın virmeye ve yıldızlar gökten düşüb göklerin kudretleri (30)silkinmiş olalar, ve ol vakt ibn-i insānın alameti gökte zuhur ide ve o zaman yirün cemi kabileleri yeis çekeler ve

[44a]

81

İbn-i insānı āsumānun bulutlarında gelür iken göreler kudret(31) ile ve azim mecd (ile), ve onun feriştelere irsal ide borunun büyük sada ile ve anun muhtarlarını 4 yelden (32) cem ideler semāların aksalarından anların aksalarına dek, pes incir ağacın meselini öğrenün çün hala anun dalı mülayim(33) olup yaprakları bitirür bilirsüz ki yar yakındır, şöyle siz daḥī çün bunları heb göresiz bilün ki yakın-(34)dur kapularda, āmin size eydürem bu cil geçmeye ana dek ki(35) bunlar heb sadır olalar, gök ve yir geçeler benüm sözlerim ḥōd(36) geçmeyeler, ammā ol günden ve saat(den) hīç kimesne(37) bilmez ve ne semāların feriştelere illa benüm atam yalnız, ammā Nuh'un günleri gibi ibn-i insānun gelmesi daḥī öyle ola,(38) zīrā tufandan öndin ki günlerde nice yiyüp içen iken ve nikāh idüp avretliğe virür iken öldiler ol güne dek (39)kim Nuh tabuta girmişdür ve bilmediler ana dek ki tufan gelüp mecmui kaldırmışdur İbn-i insānın gelmesi daḥī(40) öyle ola, ol vakit iki ādem zay'a da ola biri alına ve(41) biri koyuvirile, iki avret değirmende öğütdür iken(42) biri alına biri koyuvirile, imdi uyanık olun zīrā(43) bilmezsiz ne saatte sizün Rabbiniz gelür, anı bilin

[44b]

82

Kim eger ev sahibi bilse idi uğuru kangı keşikte gelür idi elbette uyanık durup anun evini dilenmeğe komaz(44) idi, bunun için hem siz hazır olun zīrā ibn-i insān (45)bir saatteki sanmazsız geliserdür, imdi kimdir ol emin ve akil hizmetkār kim efendisi anı anun iyali üzerine musallat kıldı taamı vakitde anlara virmek için,(46) mübarektir ol kul kim efendisi gelicek anı böyle ider(47) iken bulısardur, āmin size eydürem kim anun cümle(48) malı üzerine anı musallat kıla, ammā eger ol habis kul kendü(49) kalbinde diye benüm Rabbüm gelmesini tehir ider, ve hem hizmetkār-(50)ları darp itmeğe başlaya ve mestler ile yiyüp içmeğe, ol kulun Rabbi bir günde gele kim ana göz tutmaz ve bir(51) saatte kim anı bilmez, ve anı iki kesüp anun nasibin mürailer ile vaz' ide orada zarlık ve dişlerün sarıreti olsa

Yigirmi beşinci faşıl

(1)Ol vakit semālarun meleküt-ü on bıkır kızına teşbih oluna kim (2)anların kandillerini alup göynüye istikbale çıkdılar, ve(3) anlardan bişi uslu imiş ve bişi sefih, ve sefih olanlar.

[45a]

83

(4)Kandillerini alup kendüler ile zeyti almadılar, ammā uslular(5) anların kaplarında zeyti aldılar kandülleri ile, ve göygü(6) eglenür iken hepsi emzügündiler(????) ve uyudılar, ve dün yarusında bir nara oldu işte göygü geliyor ana istikbale çıkun(7) ol vakit ol bıkır kızlar hep kıyam idüp anların kandillerini(8) bezediler, ve sefiher uslulara ayıtdılar sizün zeytünüzden (9)bize virin zīrā bizim kandillerimiz söyünmüştür, ammā uslular cevap virdiler deyu şayet bize ve size yetecek kadar olmaya belki(10) satıcılara varun ve kendülerünüz içün satın alun, ammā anlar satun almağa gider iken göygü geldi ve hazır olanlar(11) anunla düğünlere girdiler ve kapu kapanmuştur, ve şöñra kalan bıkır kızlar dañi geldüler deyu Ya Rab Ya Rab bize aç ammā ol cevap virüp ayıtdı āmin size eydürin sizi bilmedüm,(13) imdi uyanık olun zīrā ol günü ve ol saati bilmez (14)siz kim anda ibn-i insān gelür, zīrā netekim bir ādem azm-i sefer eyleyüp has kulları okudı ve malını anlara(15) teslim eyledi, ve birine ħōd biş kantarı virdi ve birne iki ve birne bir her birisine kendü kabiliyetince ve filhal(16) sefere gitdi, pes biş kantar alan kimesne varup anlar(17) ile ticaret itdi ve biş kantarı dañi etmişdür, ve İncīlin

[45b]

84

İkisi (alan) hem ol ikisi dahî kazandı mı, ammā birin alan kimesne varup yirde kazdı ve Rabbinün nukraasını pünhan(19) eyledi, ve çok zamandan şöıra ol kulların Rabbi gelüp(20) anların ile hesaplaşur, ve biş kantarı alan katına gelüp biş kantarun dahî getürd deyu Ya Rab bana biş kantarı teslim eyledün uşte biş kantarı dahî kesb eyledüm(21) anlardan gayri, ve anun Rabbi ana ayıtdı aferin ya eyü ve emin kul az nesneler üzerine emin oldun seni çok nesneler(22) üzerine musallat kılayım senüñ Rabbinün ferhine gir gil ve dahî ol iki kantarı alan katına gelüp ayıtdı Ya Rab iki kantarı bana teslim eyledün işte iki kantarı dahî kesb(23) eyledüm anlardan gayri, anun Rabbi ana ayıtdı aferin ey eyü ve emin kul az nesneler üzerine emin oldun seni çok nesneler üzerine musallat kılayım senüñ Rabbinin ferhine gir gil(24) pes bir kantarı alan dahî katına gelüp ayıtdı Ya Rab seni bildüm ki pek âdemsin ekmedüğün yirde biçer iken(25) ve saçmadugun yirden devşürür iken, ve ben korkub varup senüñ kantarını yirde gizledüm işte seninki sende(26) var, ve anun Rabbi cevab virüp ana ayıtdı Ya Habis kul ve ihmalci bilür idün ki ekmedüğüm yirde biçerim ve saçma-

[46a]

85

(27) duğum yirden devşürürüm, imdi benüm nukramı bankaya salmak gerek idün ve geldigümde benümki hōd riba ile alur idüm,(28) imdi kantarı andan kaldurun ve ana verin kim on(29) kantarı var, zīrā her kime kim anun var ise virile ve ana ziyade ola ve andan kim anun yoktur hem nesi var ise andan(30) kaldurula ve ol fāidesüz kulu en taşrağı karanuluğa(31) salun anda zarlık ve dişlerün sarıreti ola, ammā insānoğlu çün mecdinde gele ve mukaddes feriştereler heb anunla(32) ol vakt anun mecdinün tahtı üzerine oturısardur, ve taifeler ser cümle önünde cem olup anları biri birinden ayırklaya (33)çoban koyunları tekelerden ayırıklar, gibi ve koyunlar(34) sağlarında durgura ve tekeler sollarında, ol vakit padişah kendü sağlarında olanlara diye gelün ey benüm atamun mübarek ölmüşleri dünyānun bünyādından sizün içün yaraklanmış melekütü mīrās yiyün, zīrā ben ac oldum bana yemek virdünüz susadım ve bana içürdünüz ve garib oldum ve beni kabul etdinüz,(36) üryan ve bana giydirdünüz hasta oldum ve beni ziyaret etd-(37)ünüz zindanda oldum ve katuma geldünüz, ol vakit sadıklar ana cevab vireler diyu Ya Rab seni ac ölmüş kaçan gördük(38) ve yedürdük ya susamış ve içürdük, ve seni gaib kaçan

[46b]

86

Gördük ve kabul ettük ve üryan ve giydürdük ya kaçan seni hasta gördük ya zindanda ve katuna geldük,(40) ve padişah cevap virüp anlara diye âmin size eydürem mâdem ki bu benüm en küçük karındaşlarımın birine etdünüz bana (41) etdünüz, ol vakt sollarda olanlara diye ya melunlar benden getdün ebedi ateşe iblis için ve anun feriştelere için(42) yaraklanmış, zîrâ ben ac oldum ve bana yimek virmedünüz susa-(43)dum ve bana içürmedünüz, ben garib oldum ve beni kabul itmedünüz üryan ve bana giydürmedünüz hasta ve zindanda ve(44) beni ziyaret itmedünüz ol vakt cevap vireler hem anlar deyu Ya Rab seni kaçan gördük aç ya teşne olmuş ya garip ya(45) üryan ya hasta ya zindanda ve sana hizmet itmedük, ol vakit anlara cevap vire deyu âmin size eydürem mâdem ki iş bu(46) küçüklerin birine itmedünüz ve ne bana etdünüz, ve bunlar ebedi azab içine gediserlerdür ammâ sadıklar ebedi hayâta,

Yigirmi altıncı faşıl

(1)ve vaki oldu ki Yesüu çün bu sözleri cümle tamâm itdi (2)şakirtlerine ayıtdı, siz bilirsüz ki iki günden şöñra (3) fesh olur ve ibn-i insân ele virilür haçlanmağ için, ol

[47a]

87

Vakt ulu kâhinleri ve kâtipler ve halkun pirleri cem oldular(4) Kayama(??) dinilmiş âli kâhinün sarayında, ve danışdılar ki(5) Yesüu'yu hile ile tutup katl ideler, ammâ dirler idi ıyd-(6) de yok ki halk içinde ğulüv olmaya, meger Yesüu beyti anyada (7)olup ebras (olan) Simonun evinde, bir avret ana geldi kim anun ağır bahalu tabibün bir reham kutusu var idi ve(8) başı üzerine dökti(yemege) oturduğu gibi, ammâ şākirdleri (9)görür iken küsdiler deyü niçün bu itlaf, zîrâ bu tabib (10)hileye satılmak kabil oldu ve fakirlere virilmek, ve Yesüu bilerek anlara ayıtdı niçün avrete zahmet veirürsiz zîrâ bana eyü (11)amel işledi, zîrâ her vakit fakirler sizün ile biledür ammâ (12)ben her vakit sizün ile degülüm, ki bu tabib benüm tenüm üzere(13) salub beni gömmek için itmişdür, âmin size eydürem her kanda bu İncîl tamām dünyāda vaaz oluna hem iş bu etdügi(14) söylenmiş ola anun yadigârında, ol vakit on ikisinün biri Yehuda ishar yotı dinilmiş ulu kâhinlerine varup(15) ayıtdı bana ne virmek istersiz ve ben anı size teslim ideyim ve anlar ana otuz gümüşden (paresi) tayin eylediler,(16) ve ol vakitden fırsat taleb eyledi ki anı teslim eyleye,(17) meger fatırlarun evvelkisinde şākirdler Yesüu katına geldiler ana

[47b]

88

Diyüp kanda istersin ki senüñ içün fesh yemege bırak (18) görelüm, ve ol ayıtdı şehre varun filan kimesneye ve ana diyün muallim eydür benüm zamanum yakındur feshi katunda(19) eydürem benüm şākirdlerim ile şākirdler eylediler Yesüu (20)anlara emir etdigü gibi ve feshi arasita kıldılar, ve ahşam(21) olıcak on iki ile aşı oturur idi, ve yedükleri gibi ayıtdı āmin size eydürem ki birünüz beni teslim(22) eyleyiserdür, ve anlar gayette nüteellim olup anlardan her biri ana(23) dimege başladılar ya rab ben miyim, ve ol cevap virüp ayıtdı deposite eli benüm ile baturan iş bu beni teslim eyleye,(24) ibn-i insān hōd gider netekim hakkında yazılmışdur ammā vay ol ādema kim ibn-i insān anun elinde teslim oluna ol ādema eyü (25)olur idi eger doğmuş olmaya idi, ve anı teslim iden Yehuda ayıtdı Ya Rab ben miyim ana ayıtdı sen didün,(26) ve yedüklerinde Yesüu etmegi aldı ve bereketleyüp sıdı ve şākirdlere virüp ayıtdı alın tenavül eylen budur benüm (27)cesedüm, ve kasei aldı ve şükredüp anlara virdi deyu,(28) hepsi bundan içün, zīrā bu benüm kanumudur yeni ahdün ki çoklular içün dökülmüşdür günahların (29)mağfiretinden ötür,, ammā size eydürin ki şimdiden āsumānın

[48a]

89

Bu yemişinden içmeyim ol güne değin kim sizün ile(30) anı yeni içem benüm atamun melekütünde ve tesbih idicek(31) zeytünler dağına çıktılar, ol vakt Yesüu anlara eydür siz hep bu gicede ben de şek idesiz zīrā yazılmışdur çobanı (32)darb ideyim ve sürinün koyunları dağılısardur, ammā andan(33) şöñraki müsteykız(????) olam sizi celile tekaddüm ideyim, andan Betrus cevab virüp ana ayıtdı eger çi hepsinün sende (34)şekki ola benüm hīç şekküm olmaya, Yesüu ana ayıtdı āmin sana eydüremki bu gice de huruz ötmezden evvel üç (35)kerre bana inkār idesin, Betrus ana eydür ve eger senüñ ile ölmek bana gerek ola sana inkār itmeyim buna göre (36)dañī şākirdler hep didiler, ol vakit Yesüu anlar ile cessemāna dinilmiş bir mekāna gelüp şākirdlere eydür(37) bunda oturun ana dek kim varup orada namaz kılam, ve Betrusı ve zebdinün iki oğullarını bile alup elem çekmege(38) başladı ve zacrete giriftar olmağa, andan anlara eydür benüm canum gayetde mahzundur Ölüme dek siz bunda kalub benüm ile beklen, ve birez ileri varup yüzüne düşdi namaz kılur iken diyü ey benüm atam eger mümkün ola bu kais benden geçsün velākin netekim ben isterin yok ammā netekim sen istersin

[48b]

90

(40)ve şākirdlere gelüp anları uyur iken bulur ve Betrusa eydür öyle mi bir saat benüm ile uyanık olımadınız mu, (41)uyanuk olun ve namaz kılun taa tecrübeye girmeyesiz ruh-ı(42) hōd hazır ama ceset zayıfdur, tekrar ikinci kerre varup namaz kıldı Deyu ey benüm atam eger bu kais benden geçmege(43) kadir değil ise meger anı içem senüñ iradetün olsun, ve gelüp anları tekrar uyumuş buldı Zīrā anların gözleri(44) sakil oldular, ve anları koyub tekrar varup üçüncü kerre namaz kıldı hemen kelamı dir iken, andan şākirdlerine gelür ve anlara eydür uyunuz şimdi veistirāhat eylen işte saat yaklaştı ve ibn-i insān günahkārların ellerine teslim(46) olunur, averi(??) durun gidelüm işte beni teslim iden yaklaştı,(47) ve ol henüz söyler iken işte Yehuda on ikisinden biri gelür idi ve bilesince çok galabalık kılıçlar ile ve (48) ağaçlar ulu kāhinlerden ve halkun şeyhlerinden meger anı teslim iden anlara bir nişan virdi diyü kime kim bus(? vireyim öldür anı tutun, ve hemandem Yesüu'a gelüp ayıtdı(50) selam Ya Rab ve anı öpdı, ve Yesüu ana ayıtdı ey yar niçün gelürsin andan anlar gelüp elleri Yesüu'a urdılar ve anı tutdılar,(51) ve işte Yesüu ile olanların biri eli uzadub kılıcını.

[49a]

91

Çıkar idi ve āli kâhinin kolunu urup kulağını kopar-(52)idi, pes Yesüu ana eydür senüñ kılıcun anun yirine(53) kat zîrâ kılıcı alanlar hep kılıç ile helak olalar, sanur mısın ki şimdi benüm atama dua itmege kadir degülüm ve(54) periştelerün on iki cündünden ziyade bana vire, imdi (55)kitaplar nice tamām olalar ki şöyle olmak gerekdür, ol saatte Yesüu cemaatlere ayıtdı güya ki bir uğraya taşra çıktınız mı Kılıçlar ile ve değneklerini tutmağa her gün katunuzda oturur idüm heykelde talim ider iken ve beni(56) tutdunuz, ama bu hep olmuştur taa peygamberlerün kitapları tamām olalar andan şākirdler cümle anı terk idüp kaçtılar,(57) ve anlar Yesüu'yu tutmuş iken āli kâhin kıyafeye iletdiler(58) ki kâtipler ve şeyhler anda cem olmuşlar idi, ammā Betrus ıraktan ana tabi oldu āli kâhinün sarayına dek ve içeri girüp(59) hizmetkârlar ile oturur idi sonı görmeg için, pes ulu kâhinler ve şeyhler ve meclis cümle Yesüu'a karşı yalan(60) tanıklık taleb ayıtdılar taa anı tepeleyeler, ve bulmadılar ve çok yalan tanıklar katlarına gelüp bulmadılar ammā akıbet iki yalan(61) tanıklar yetişüb, ayıtdılar bu kimesne didi Allāh'un heykelini(62) bozmaga kadirim ve üç günde anı bina itmege, ve āli kâhin

[49b]

92

Durı gelüp ana ayıtdı hıç cevap virmez misin bunlar(63) sana karşı ne şehadet iderler ammā Yesū' epeşem oldı ve āli kāhin cevap virüp ana ayıtdı sana Allāhü'l hay için and virürüm ki bize diyesin eger sen Mesīh ibn-ullahsın ,Yesū' ana eydür sen didün ve lākin size eydürem şimden girü ibni insānu kudretün sağlarında oturup(64) göresiz ve gögün bulutlarında gelür iken ol vakit āli kahin libaslarını yırttı diyü ki küfr söyledi şāhitler bize artuk ne gerekdür işte şimdi anun küfrünü(66) istimā' eyledünüz nice zann idersiz ve anlar cevap virüp(67) ayıtdılar ölüme müstahakdur , ol vakit yüzüne tükürdiler ve ana(68) tabancalar urdılar ve sayiyler alt(...) itdiler diyü bize inbā eyle ya(69) Mesīh seni darb iden kimdür , ve Betrus taşra oturur idi sarayda ve bir cariyeye katına geldi diyu hem sen Yesū' celilli(70) ile olur idün ammā ol cümleinin huzurunda inkar itdi(71) diyu bilmem ne dırsın, ve kendi dehlize çıkıcak bir cariyeye dahī anı görüp anda olanlara ayıtdı hem iş bu Yesū'(62) nasiretlü ile imiş, ve tekrar yemīn ile inkar itdi(63) kim ol ādemi bilmedüm, ve birazdan duranlar gelüp Betrusa ayıtdılar haķıķatte sen dahī anlardansun zīrā senüñ küftārun

[50a]

93

(74)Seni bellü ider , pes lanet ve yemîn itmege başladı kim(75) ol âdemi bilmedüm ve hemandem horus ötmüşdür , Betrus Yesû' ana didüği kelamı tezekkür eyledi ki horus ötmezden evvel üç kerre bana inkar idesin ve taşra çıkub açılığıyla ağladı

Yigirmi yedinci fasıl

(1)ve sabah olıcak ulu kahinler hep ve halkun şeyhleri Yesû'a(2) karşı meşveret aldular ta anı öldüreler , ve anı bağlayub iletdiler ve anı Pontus platos hakime teslim eylediler ,(3) pes yahuda ki anı teslim itdi çün gördü ki müdân(??) olur idi peşiman olup otuz gümüşden (paresi) ulu (4)kahinlere ve şeyhlere tekrar getürdi diyü günah etdüm suçsuz kanın teslim iderek ve anlar ayıtdılar bize ne (dir) sen (5) göresin, ve gümüşten (pareleri) heykelde bırakub ayrıldı ve (6)varup kendüsini boğdı, ve ulu kahinler gümüşden (pareleri) alup ayıtdılar anları hazineye salmak caiz (7) degildür ve anun içün ki kanun bahasıdür, ve müşavere idüp çömlekçi tarlasını anlar ile satun aldılar gariplerün(8) makberesi içün anun içün ol tarla okunmuştur kan

[50b]

94

(9)Tarlası bugüne dek , ol vakit eremeya peygamberden dinilmiş tamām oldu diyu ve otuz gümüştēn(pareleri) alup ol muteberūn bahasını kim beni israilden (kiler) bahasını(10) biçtiler , ve anları çömlekçi tarlası için virdiler(11) netakim rabb bana tayin itdi, ve Yesū' hakim o kendi durur idi ve hakim ana sual eyledi diyū sen Yahudilerūn(12) padişahı mısın ve Yesū' ana ayıtdı sen dırsın ve ulu kahinlerden ve şeyhlerden çün kuğulunmamışdır hīç cevab vir-(13) medi, andan platos ana eydür işitmez misin sana karşı(14) kaç nesneyi şehadet virürler, ve hiçbir söze ana cevab(15) virmedi şöyle kim hakim gayette teaccüb eyledi, ve ıydlerde hakim adet itmiş idi ki halka bir mahbusı(16)azād ide kimi kim isterler idi, ve o zaman anların bir(17) meşhur mahbusı var idi ki barabbas dinilmişdür, imdi anlar cem olıcak platos anlara ayıtdı kangıısı istersiz size azad idem barabbası ya Yesū' yu ki Mesīh dinilmişdür,(18) zīrā bilür idi ki hasedden ötüri anı teslim etmişler idi ,(19) ve ol çün mahkeme üzerine oturur idi anun avreti ana gönderdi diyū asla sana ve ol sadīka zīrā çok elem(20) çekdüm bugün bir düşde anun ecilden ammā ulu kahinler

[51a]

95

ve şeyhler cemaatleri yeltdiler ki barabbası taleb idüp(21) Yesū'yu helak iderler , ve hakim cevap virüp anlara ayıtdı ikisinden kangıısın istersiz size azad idem ve anlar ayıtdılar barabbası, platos anlara eydür imdi Yesū'yu neyleyem ki Mesīh dinilür mecmu' ana eydürler haclansun,(23) ve hakim ayıtdı ya ne şerr itdi ammā anlar ziyade çağırdılar diyü haclansun, ve platos çün gördü ki hīç fāide itmedi belki gulūv olmuşdur suyu alup halk önünde elleri yudu diyü iş bu sadīkun kanından bī günahım siz göresiz ,(25)ve halk ser cümle cevap virüp ayıtdı anun kanı bizim üzerimize(26) ve evlādumuz üzerine olsun andan barabbası anlara azad eyledi ve Yesū'yı kamçı ile urup teslim eyledi ki çelipaya(27) mıhlana , ol vakt hakimün çericileri Yesū'yı eyvāna(28) alup katına tamām bölügi cem itdiler ve ana soyup ana (29)iskerlet hil'ati giydürdüler ve dikenlerden bir taç urup başına kodular ve hem bir kamşı anun sağında ve önünde diz çöker iken anı masharaya aldılar diyü selam ey yahudilerün padişahı ve ana tükürüb kamşı aldılar ve başına ururlar (31)idi, ve anı istihzā etdüklerinden şöñra hil'ati andan çıkarup anı kendi libasları giydürdüler ve anı iletdiler

[51b]

96

(32)Ta haça mıhlayalar , ve çıkdıkları gibi kıranadan simon nam bir adamı buldılar ana ızdırar itdiler ki anun haçını (33)getüre, ve ğulgusā dinilmiş bir yire irişcek ki Kuhafün (34) yiri dimekdür , sirkeyi od ile karışmış içmek ana vir-(35)diler ve tadıcak içmek istemedi ve anlar anı haça mıhlayub anun libaslarını taksim itdiler kur'a bırakur iken ta peygamberden dinilmiş tamām ola (yani) benüm libaslarımı kendülere taksim(36) etdüler ve benüm donum üzerine kur'a bıraktılar, ve oturur iken(37) anı anda beklediler ve anun sebebini başı üstünde kodular(38) yazılmış (yani) budur Yesū' Yahudilerün padişāhı, andan iki uğrular anun ile haçlanmışdur biri sağlarda ve(39) biri sollarda, ve kızr(??) idenler ana sögerler idi başlarını(40) depretdür iken, ve dir iken ey heykeli helak iden ve üç günde yapan kendüni halās eyle eger ibnullah isen (41)çelipadan nüzül eyle ve İncilin ulu kahinler dahī istihzā iderek kâtipler ile ve şeyhler (ile) dirler idi,(42) gayrileri halas itdi kendüsini halas idemez eger israilin padişāhı ise çelipadan şimdi insün ve ana (43) iman getürevüz, Allāha tevekkül eyledi anı şimdi kurtarsun(44) eger anı ister ise zirā ayıtdı ki ben ibnullahım ,heman

[52a]

97

Şöyle dahī anunla haçlanan uğrular ana sögerler idi (45) ve altıncı saatten karanılık olmuştur tamām yir üzerine dokuzuncı (46) saate degin,ve dokuzuncu miktarı Yesū' büyük āvāz ile çağırdı diyü eli eli lama sebahsānī yani ya ilahi ilahi (47)niçün beni terk eyledün, ve anda duranlardan ba'zı işitdi-(48)cek dirler idi ki iş bu iliyyaı okur , hemandem anlardan biri sekretti(??) ve süngeri alup sirke ile doldurdu ve(49) bir kamışa koyub ana içirdü ammā filanlar dirler idi koğıl(50) görelüm eger iliyya gele anı kurtarmaga Yesū' hōd tekrar(51) büyük āvāz ile çağırup ruhu teslim itdi, ve işte heykelün perdesi iki yarıldı yukarudan aşağıya dek ve yir deprendi(52) ve kayalar yarıldılar , ve kabirler açılmışdur ve uyuyan kудislerün(53) çok cesetleri müsteykız oldılar ve kabirlerden taşra çıkar iken anun kıyametinden soñra şehr-i mukaddese geldiler ve çok (54)kimesnelere izhar itdiler , meger yüzbaşı ve ol bilesince Yesū'yı bekleyenler çün zelzeleyi gördiler ve maceraları (55)gayette korkdılar diyü haķıķatte bu ibnullah imiş , ve anda çok avretler var idi ıraktan nazar iderek ki celilden (56)Yesū'a mütābeat itdiler ana hizmet ider iken içlerinde Meryem mecdeliyet var idi ve Meryem yakubun ve yusānun anası

[52b]

98

(57)Zebdinün oğulları anası , ve ahşam olıcak rāmetden Yusuf nam bir ganī adam geldi ki kendü dahī Yesū'n şakirdi(58) imiş, iş bu platosa varup Yesū'n cesedin dilek eyledi(59) pes platos cesedi girü virilmek emr itmişdür , ve Yusuf cesedi alup bir pak ince kettan bezinde anı sarmışdur,(60) ve anı kendnün yeni kabrinde kodı ki kıyada yunmuş idi ve bir büyük taşı kabrin kapusuna yuvalayub gitmişdür (61)ve Meryem mecddeleyet anda imiş ve ol bir Meryem kabir karşusunda otu-(62)rur iken ve yarendesi ki cüm'atten şöñradur ulu kâhinler(63) ve ferisiler platosa cem oldılar diyü ey efendi bizüm hatırıımızdadur bu azdırıcı didi henüz diri iken (64) üç günden şöñra gine kıyām ideyim, imdi emr eyle ki kabir berkinmiş ola üçünci güne degin ölmeye ki anun şākirdleri gice ile gelüp anı uğurlayalar ve halka diyeler emvāttan kıyam etmişdür ve ahir yanlış evvelkiden kemrek(65) ola, pes platos anlara ayıtdı sizde muhafaza vardur varun(66) bildüğünüz kadar berkitdün, ve anlar varup kabri berkitdiler taşı mühürleyüp muhafaza ile

[53a]

99

Yigirmi sekizinci faşıl

(1)ve sebetün ahşamında haftanın birincisine tan yiri ağardığı gibi geldi Meryem mecddeleyyet ve ol bir Meryem(2) kabri görmek için, ve işte azim zelzele oldu zīrā rabbün feriştəsi āsumāndan inüb irişüb taşı kapudan yuvaladı(3) ve üzerine oturur idi, ve benzi yıldırım gibi idi ve (4)libası kar gibi beyaz, ve anun korkusundan bekçiler (5)mer'üb olup meyytler gibi olmuşlardır , ve ferişte cevap virüp avretlere ayıtdı siz korkman zīrā ben bilirüm ki haclanmış (6)Yesū'yı taleb idersiz , bunda değil zīrā müstaykız olmuştur didüğü gibi gelün rabb yattığı yiri görün(7) ve tiz varun anun şākirdlerine deyin ki emvātan müstaykız olmuştur ve işte sizden öndin celile gider orada anı(8) göresiz işte size didüm, ve kabirden fevri ayrılıb havf ile ve azim ferh (ile) segirttiler anun şākirdlerine haber virmege,(9) ve şākirdlerine ihbar itmege gitdükleri gibi işte Yesū' anlara rast geldü diyū selam size ve anlar gelüp(10) ayaklarını tuttular ve ana secde ettiler ,andan Yesū' anlara ayıtdı korkman varup benüm karındaşlaruma müjde eylen ki (11)celile varup orada beni göreler, ve anlar gider iken işte

[53b]

100

Muhafazadan ba'zılar şehre gelüp maceraları hep ulu kahinlere (12)ihbār ettiler ve anlar cem' olmuş şeyhler ile ve müşāvere ider (13)iken bol nukrayı çerıcilere virdiler diyü deyin ki anun şākirdleri gice ile gelüp biz uyur iken anı uğurladılar, ve iş bu eger hakim katında işitilmiş ola biz ana(14) ilkā idüp sizi emin kılavuz, ve anlar nukrayı alup talim(15) olundukları gibi itdiler ve bu kelām Yahudiler içinde (16)yayılmışdur bugüne değin pes on iki şākirdler celile teveccüh(17) itdiler Yesū' anlara ta'yīn itdügi dağa, ve anı görüp(17) ana sücūd itdiler ammā ba'zılar şüphelediler ve Yesū' gelüp(18) anlara söyledi diyu cemi' saltanat gökte yirde bana verilmişdür , imdi siz varup mecmu' ümmetlere ta'līm eylen anları(19) ta'mīd ider iken atanun isminde ve oğlunun ve ruh-u kudüsün,(20) ve mecmu' size vasiyyet etdügüm nesneleri hıfz etmek anlara öğredür iken ve işte ben sizün ileyim cemi' günlerde dehrün ahirine dek amin

[54a]

101

Markos'un yazduğı İncil-i mukaddesdür

Evvelki faşıl

(1-2)Allāhun oğlu Yesū' mesihün İncilinün ibtidāsı, netekim peygamberlerde yazılmışdır işte ben benüm feriştemi gönderirüm senüñ yüzün önünde kim senüñ yolunu huzurunda (3) müheyyā ide, feryad idenin beriyyede āvāzı siz rabbün tarikini(4) müheyya idüp anun izlerini rast eylen, yuhanna beriyyede imiş tamid ider iken ve tevbenün ma'mudiyetin vaaz kılur iken(5) günahlarün mağfireti içün, ve tamām yahudiyet ili ve yerusalımlüler ana çıkarlar idi ve mecmu' andan tamid olunurlar(6) idi ürdün ırmağında günahlarına itiraf ider iken , ve yuhannanun libası deve yününden imiş ve bilün çevresinde (7) adım zünnarı ve çekirgeler ve yaban balı yer idi , ve vaaz ider idi diyü benden kıvrın(??) benüm ardumca gelür kim ben anun babuçlar tasmaşın meyl idüp çözmek layık degilüm ,(8) ben hūd sizi su ile ta'mid etdüm ammā kendü sizi ruh-ı(9) Kudüs ile tamid ide ve vaki' oldı ol günlerde ki Yesū' celilün nasiretından geldi ve yuhannadan ardında ta'mid olındı,(10) ve hemandem sudan yukarı çıkub semāları yarılmış gördi ve ruhu gügercinlin anun üzerine iner iken,

[54b]

102

(11)ve bir āvāz semālardan olmuşdur (deyu) sen benüm sevgili oğlum(12)sın kim andan hoşnudım, ve hemandem ruh anı beyabana(13) çıkarur , ve anda beyabanda kırk gün imiş şeytan ile tecrübe olunmuş ve vahşiler ile imiş ve ferishteler ana hizmet itdiler,(14) ve yuhanna teslim olunduktan şöñra 'Yesū' celile geldi tañrınınun(15) meleküti İncīlini vaaz ider iken ve didi ki zaman tamām olmuşdur ve hüdanın melekütü yakın geldi tevbe eylen ve İncīle (16)iman getirün, ve celilin deryasına yakın yürüdüğü gibi gördi simonu karındaşı anderāvusı bir şebekeyi denize(17) salar iken zīrā balıkçılar imişler, ve 'Yesū' anlara ayıtdı benüm ordumca gelün ve sizi ādemlerün sayyadları olmağa ideyim ,(18-19) ve anlar hemandem ağların koyub ana tabi' oldular, ve oradan biraz ilerü varup görür zebdinün (oğlu) yakubı ve karındaşı yuhannayı anları dahī gemide ağların meramet ider iken,(20) ve fil hal anları okudı ve anların babası zübdi-i gemide (21) koyub ecirler ile ana tabi' oldılar ve kefer nahuma girürler(22) ve filhal sebetlerde mecma'a girüp talim ider idi , ve anun taliminden mütehayyir kaldılar zirā anlara öğredür idi(23) hüküm sahibi gibi ve katipler gibi yok , ve anların mecma'sında(24) bir ādem var idi bir nā pak ruh ile ve feryad eyledi ,diyū

[55a]

103

Be bize senüñle ne var ey Yesü' nasaretlü bizi helāk itmege geldün mi seni bilirüm kimsin tañrının(25) kuddüsi, ve Yesü' anı azarladı diyü epsem ol ve andan (26)taşraçık , ve nā pak ruhı anı yırtub bülend āvāz ile feryad(27) idecek andan taşra çıktı, ve mecmu'ı hayran oldılar şöyleki kendüler içinde taleb itdiler diyü iş bu nedür nasıl yeni talimdür bu zirā saltanat ile dahī na pak ruhlara (28)emrider ve ana itaat iderler, ve derhal anun āvāzesi(29) celilün tamām iline çıkmışdur, ve anlar hemandem mecma'dan taşra çıkub simonun ve anderāvasun evine geldiler Yakup ve yuhanna (30)ile, ve simonun kayın anası sıtme ile meariz yatur idi(31) ve hemandem anun hakkında ana eydürler, ve gelicek eline yapışub anı kaldurdı ve fil hal sıtma anı terk eyledi(32) ve anlara hizmet ider idi, ve ahşam olıcak güneş batduğı zamanda cemi' renclüleri ve mecnunları ana getürdiler ,(33-34) ve bütün şehir kapuya cem' oldılar , ve envā' hastalıklara çok mübtelā olanlara ilaç eyledi ve çok şeytanları çıkarur idi ve şeytanları söylemege komaz idi anı bildükleri içün,(35) ve sabahta sahurdan çok mukaddem kalkub taşra çıktı ve bir (36)ıssuz yire varup anda namaz kılr idi , ve simon ve bilesince

[55b]

104

(37)Olanlar ardunca gitdiler , ve anı bulıcak ana eydürler ki(38) mecmu' seni taleb iderler , ve anlara eydür muttasıl olan kasabalara gidelüm ki anda dahī vaaz idem zīrā bunun için huruc(39) etdüm, ve anların mecmalarında vaaz ider idi bütün celilde(40) ve şeytanları çıkarur idi , ve bir ebras ana gelüp andan dilek ider idi katına diz üstüne düşüb ana ayıtdı ki (41)eger istersen beni arıtmağa kadirsün ve Yesū' terahhum idüp eli uzadub ana dokundı ve ana eydür ben isterim pak(42) ol, ve didüğü gibi hemandem baras andan ayrıldıve pak (43)oldı,ve ana katı tehdid idüp filhal anı giydirür(44) idi ve ana eydür gör gl kimesneye hīç nesneyi dimeyesin lâkin varup kendüni kâhine göster ve senüñ tathirün için musa emretdüi nesneleri ihdā eyle anlara(45) şehadet için, ammā ol çıkub çok nesneyi nidā eylemege başladı ve kelāmı faş etmege şöyleki kendü artuk aşikâre şehre girmege kadir degil idi lâkin taşrada yaban yirlerde imiş ve her yirden katına cem' oldılar

İkinci faşıl

(1)ve tekrar (bir niçe) günlerden soñra kefer nahuma girmişdür

[56a]

105

(2)ve işitildi ki evde imiş, ve ale'l fevr çok kimesne cem oldılar (şöyle) ki artuk yir yoğıdı ve ta daği(3) kapu katında ve kelamı anlara söyler idi ,ve ana geldiler bir meflüci iletdür iken ki dört (kimesne)den(4) getirülmüştür ve ana yaklaşmağa mecāl bulmaycak kalabaluk için olduğu yirün damını açtılar ve yıkub meflücün yatduğu(5) döşegi sarkıtdılar ve Yesū' anların imanını görüp mefluence (6)eydür ey oğul senüñ günahların sana mağfurdur, ve katiplerün ba'zıları anda var idi oturur iken ve kalplerinde(7) fikr itdiler bu kimesne niçün böyle küfür söyler günahları(8) kim af itmege kadirdür meger Allāh yalnız, ve hemandem Yesū' kendü ruhunda bilür iken ki kendülerinde şöyle fikir ediyorlar anlara ayıtdı niçün sizün kalplerünüzde bunları (9)fikir idersiz kangısı asanuındur meflüce demek günahlar sana mağfurdur ya demek kalk ve senüñ döşegüni kaldur ve yüri, lākin ta bilesiz ki ibni insānun saltanatı vardur yirde günahları afv itmek için mefluence eydür, sana dirim (12)kalk ve senüñ döşegüni kaldırıp evüne git, ve hemandem kalktı ve döşegi kaldırıp cümleinin huzurunda çıkmışdur şöyle kim anlar hep hayran olup Allāhı temcīd itdiler diyü

[56b]

106

(13)Ki herkes bu vech üzere görmedük, ve tekrar deryā katuna çıkmışdur ve mecmu' halk ana gelüp anlara talim ider idi,(14) ve kızr kılur iken halfanun (oğlu) lavī gördü ki bac hanesine oturur idi. ve ana ayıtdı bana tabi' ol ve(15) durı gelüp ana tabi' oldu , ve vaki' oldu ki ol anun evinde (yemege) oturduğı gibi hem çok bacdarlar ve günahkarlar Yesū' ile ve anun şākirdleri (ile) oturur-(16)lar idi zīrā çok oldular ve ardunca gelürler idi , ve katipler ve ferisiler çün anı bacdarlar ile ve günahkarlık (ile) yemege gördiler şākirdler ne dirler idi nice (dür) ki(17) bacdarlar ile ve günahkarlar (ile) yiyüp içer , ve Yesū' işitdicek anlara eydür sağ olanların tabibe ihtiyacı yoktur lākin hastaların gelmedüm sadıkları okumağa lākin(18) günahkarları tevbeye ve yuhannanın şākirdleri ve ferisilerin ki oruç tutanlar imiş ve anlar gelüp ana eydürler yuhannanın şākirdleri ve ferisilerin ki niçün oruç tutarlar (19)ammā senüñ şākirdlerin oruç tutmazlar ve Yesū' anlara ayıtdı hacelenün oğulları oruç tutmağa kadir olurlar mı köygü anlar ile oldukça madam ki köygü bileler nice ola oruç (20)tutmağa kadir değüllerdür, ama günler gelüserdr ki göygü

[57a]

107

Anlardan kaldurula ve ol vakit oruç tutsalar gerek ol(21) günlerde, hîç kimesne yeni çukanun bir paresi bir eski libased ki virür yogisa ol anun yeni katladuğu(22) eskiden kaldırur ve yarık kemrek olur, ve hîç kimesne yeni sucı eski tuluklara koymaz yogise yeni sucı tulukları kırup sucı dökülür ve tuluklar bozulalar ammâ yeni(23) sucı yeni tuluklara koymak gerekdür, ve vaki' oldu ki sebetlerde ekinliklerden mürür itdi ve anun şäkirdleri yola gider iken(tahılun) başların koparmağa başladılar,(24) ve ferisiler ana eydürler idi işte niçün sebetlerde anı iderler ki helal degül ve ol anlara ayıtdı Davut etdüğün herkes okumadunuz ol vakit ki ihtiyacı var idi ve aç oldu(26) kendü bilesince olanlar , nice Allāhın beytine girmişdür ali kahin ab-ı yāsar zamanında ve taktimetün etmeklerin yedi ki yemek helal degildür illa kahinlere ve bilesince olanlara dahī(27) vermişdür , ve anlara ayıtdı sebet ādem için olmuştur ādem(28) sebet için olmamışdur , şöyle kim ibn-i insān dahī sebedün rabbidür

[57b]

108

Üçüncü fasıl

(1)ve tekrar mecmu'a girmişdür ve bir âdem anda var idi kim(2) anun eli kuru imiş, ve anı gözetdiler eger sebetlerde ana(3) ilaç eyleye ta anı melâmet ideler, ve eli kuru olan âdeme ayıtdı ortada duru gel, ve anlara eydür caiz midür sebetlerde hayr itmek ya şer kılmak canımı halas veya helak (5)eylemek ammâ anlar epsem oldular ve dolâyana gâzab ile anlara bakıcak mahzun olmuş anların kalbinün katılığı için âdeme eydür senüñ elini uzat ve uzattı ve anun eli yine sağ(6) virilmişdür o birisi gibi, ve ferisiler çıkub derhal hirodeslular ile ana karşı meşveret itdiler ta anı helak(7) ideler, ve Yesû' ayrıldı anun şākirdleri ile deryaya ve çokluk cemaat celilden ana tabi' oldu yahudiyetten,(8) ve yerusālimden ve idumiyeden ve ürdün ötesinden ve sur ve saydanun çevresinde olanlar cem'i kebir anun etdüklerini(19) işitdick katına geldiler, ve şākirdlerine didi ki bir gemicük yanında hazır ola galabalıktan ötüri ta ana zahmet (10)virmeyeler, zirā çoklulara ilaç itmiş idi şöyle kim ana izdihām itdiler ana dokunmak için ne kadar darpleri var idi,(11) ve nā pak ruhlar anı göricek katına düşdiler ve çağırurlar

[58a]

109

(12)İdi diyü sen ibnullahsın, ve anlara katı tehdîd eyledi(13) kim anı aşikâre itmeyeler , ve bir dağa çıkub istedigü kimesneleri katına okur ve ana geldiler, ve on ikisi (vaz') eyledi taki anlar anun ile olup anları vaaz itmeye irsâl (15)ide, ve anların marazlara ilaç itmek saltanatı olmağa ve(16-17) şeytanları ihraç itmeğe ve simona adı Betrus kodı, ve yakubu zebdinün (oğlu) ve yuhannayı yakubun karındaşı ve anların adlarını buvanerces(***) kodu ki yıldırım oğulları (18) (dimek)dür, ve Anderavusı ve Filibbosı ve Bertulumayı ve Mattayı ve Tomayı ve Yakubu halfânın (oğlu) ve tedâvüsi ve simon(19) Kenanlıyu, ve Yehuda ishariyotı ki daḥi daḥî anı teslim eyledi (20) ve bir eve geldiler, ve cemaat tekrar dirildi şöyleki anlar (21)kadir olmadılar ve ne etmegi yemeğe ve onun kiler işitdicek anı tutmağa taşra çıkdılar zîrâ dirler idi ki kendinden(22) gitmişdür , ve yeruslîmden gelen katipler dirler idi kim anun baal zebûli var ve şeytanların serveri ile şeytanları (23)çıkarur ve anları katına okuyub anlara mesellerde dir idi (24)şeytan şeytanı nice çıkarmağa kadirdür ve eger bir memleket kendisine karşı maksûm ola ol memleket durmağa kadir degildür,(25) ve eger bir ev kendüsüne karşı maksûm ola ol ev durmağa kadir

[58b]

110

(26)Degildür ve o eger şeytan kendisüne karşı kalkub maksüm ola (27)durmaya kadir değil lākin intihāsı var hīç kimesne bir kavīnün evine girüp zarflarını kapmağa kadir degildür meğer(28) evvel kavīi bağlaya ve andan evini harab ide, amin size eydürüm ki cemi' günahlar ādem oğullarına afv olunalar ve küfürler(29) her ne ki küfür söyleyeler ammā ol kim ruh-ı küddüse karşı küfür söyleye anun afvı yoktur ta ebed lākin ebedi deynunete giriftār(30) olur, anun için ki dirler idi anun na pak ruhu vardur,(31) pes anun karındaşları ve anası gelürler ve taşra durup katuna (32)göndürdiler anı okur iken ve cemaat çevresinde oturup ana eydürler idi işte senüñ anan ve karındaşların taşra(33)seni isterler , ve anlara cevab virdü diyü kimdir benüm anam(34) ve karındaşlarum, ve çevresinde oturanlara tülāyane nazar idüp(35) eydür işte benüm anam ve karındaşlarum, zīrā kim ki Allāhun irādetin eyleye bu benüm er karındaşum kız karındaşum ve anamdur

Dördüncü faşıl

(1)ve tekrar derya yanında öğretmege başladı ve cemaat-i kesire katına cem' oldılar şöyle ki bir gemiye binüb deryada oturur idi ve cemaat hep deniz yanında kara üzere oldılar,

[59a]

111

(2)ve çok nesneleri mesellerde anlara öğretdüp anun taliminde(3) anlara eydür idi , istimā' eylen işte bir ekenci (tohum)(4) ekmege çıktı, ve vaki' oldu ki ekmekte niçesi hūd yol tarafında düştü ve asmanun kuşları gelüp anı (5)istikāl itdiler, ve nicesi kayalı (yir) üzerine düştü kanda toprağı çok olmadı ve fevrī peyda oldu toprağın(6) derinliği olmadığı için ve güneş doğıcak sarardı ve göğ(7) olmamak için kurudu, ve niçesi dikenler arasında düştü ve dikenler yukarı çıkub anı boğdılar ve yemiş virmedi ,(8) ve niçesi hub toprağa düştü ve yemiş viridi boy çeküb artar iken ve biri otuzı getürdi ve biri altmışı ve(9) biri yüzi, ve anlara eydür idi kimün kim işitmege(10) kulakları olsa işitsün ve tenhā olıcak çevresinde olanlar on iki ile ana misli sordılar ve anlara ayıtdı size virilmişdür hüdānun melekütü sırların bilmegi ammā (12)taşradakilere hep mesellerde olurlar , ta bakub baksınlar ve görmeyeler ve işidüp işitsünler ve anlamayalar nebadaki (13)anlar rucu' olunup günahlar anlara mağfūr olalar, ve anlara ayıtdı(14) bu meseli bilmez misiz ve cemi meselleri nice bilesiz, ekenci(15) sözi eker ve yol tarafındaki bunlardur ne yirdeki söz

[59b]

112

Ekilür ve anlar işitdicek hemandem şeytan gelüp kalplerinde(16) ekilen sözi kaldırur, ve buna göre kayalu (yir)de ekilmişdür bunlardur ki sözü işitdicek hemandem ferh ile anı kabul (17)iderler ve anların kendülerinde köki yokdur lâkin mecazilerdür soñra musibet ya matrutluk söz için peyda olıcak fi-(18)l hal incinürler , ve dikenlerde ekilmiş olanlardur ki sözi(19) işitdürler ve bu dehrin tekayyütleri ve baylıgun hilesi ve kalan şehvetlerin haqqındakiler içeri girüp sözi boğar(20)lar ve yemişsiz olur, ve hub toprağında ekilmişler bunlardur ki sözi işidüp kabul iderler ve yemişi getirürler biri (21) otuzı ve biri altmışı ve biri yüzi ,anlara eydür idi mum gelür mi ta kile altında konula ya döşek altında yokmı(22) ki şem'idan üzerine konula, zirā nesne pinhan degildür ki izhar olunmaya ve ne gizlü nesne olmuşdur ammā ki zuhura gele,(23) eger bir kimesnenün işitmege kulakları olsa işitsün,(24) ve anlara ayıtdı hazer eylen ne işitdürsiz ne ölçi ile ki ölçersiz size ölçülmüş ola ve katılmış ola size ki istimā' (25)idersiz zīrā kimün ki var ise ana virile ve kimün(26) kim yogise hem kendü de olan andan kaldurula ve eydür idi hüdanun melekütü böyle olur güya ki bir ādem tohumu

[60a]

113

(27)Yire sala, ve uyuya ve gice ve gündüz kalka ve tohum bitüb büyüye(28) şol vechle ki bilmez, zīrā yir kendü zatından yemiş bitirür(29) evvel nebâtı andan başı soñra dolu tahılı başında, pes çün yemiş virdi hemandem orāk urur anun içün ki biçim (30)yetişti ve ayıtdı hüdanın melekütün kime teşbīh idevüz(31) ya ne mrsrl ile anı temsil kılavüz, hardalun bir habbesine benzer ki çok yirde ekilmişdür ve yirdeki cemi tohumlardan geçirekdür,(32) ammā çün ekilmişdür boy çeker ve cemi' otlardan büyük olup azim dalları eyler şöyle ki asmanın kuşları anun gölge-(33)si altında konmağa kadirlerdür , ve çok bunlar çılayın meseller ile kalamı anlara söyler idi istimā' itmege kadir oldu-(34)kları gibi, ammā meselsüz anlara söylemez idi ve nenhaca mecmū'ī (35)şakirtlerine hall ider idi , ve ol günde ahşam olıcak(36) anlara eydür öte yakasına geçelüm ve anlar cemaati salıverüp anı alurlar olduğu gibi gemide ve sair gemicükler(37) dahī anunla imişler , ve yelün azīm furtınası olup (38) mevciler gemiye urdılar şöyle ki ol şimdi doldı, ve kendü kıçda imiş bir baş yasduğı üzre uyur iken ve anı uyandırurup ana eydürler ey muallim kayırmaz mısın ki(39) helak oluruz, ve uyanu gelüp yeli azarladı ve denize

[60b]

114

Ayıtdı epsem ve asude ol ve yel karar gelüp azīm ılımanlık (40)olmuşdur , ve anlara ayıtdı niçün şöyle korkaksız nice (41)imanunuz yok mu ve azīm korku ile korkdular ve birbirine eydürler idi nasıl kimesnedür bu ki yel dahī deniz dahī ana itaat iderler

Beşinci faşıl

(1-2)ve deryanun ötesine cercesiler iline iriştiler , ve gemiden çıkdığı gibi hemandem bir ādem makberelerden ana rast(3) gelür idi bir nā pak ruhu ile kim makberelerde mesken tutdı ve hīç kimesne ve ne zincirler ile anı bağlamağa(4) kadir olur idi, zīrā çok kerre bukavular ile ve zencirler ile bağlanmış idi ve zencirler andan kırılıb bukavular pare pare (5)olmuşlar idi ve kimesne anı yavaş itmeğe kadir olmadı, ve her vakıt gice ve gündüz dağlarda ve makberelerde imiş çağırıp kendü-(6)sini taşlar ile keser iken, ve Yesū'yu ıraktan görüp(7) segirtti ve ana secde eyledi, ve azīm āvāz ile çağırıp ayıtdı benüm ne işüm var senüñ ile ey Yesū' ibnullahü'l aliyyü(8) sana and virürem Allāh içün bana azab itmeyesin zirā ana(9) eydür idi ya ruh nā pak ādemden çık, ve ana sorar idi

[61a]

115

Adun nedür ve cevāb virdü diyü benüm adum lacavündür zīrā(10) biz çokuz ve ana çok yalvardı ki anları ilden taşra(11) göndermeye, ve orada dağlara yakın donuzların bir büyük (12)sürüsü var idi yeygü yer iken ve deyüler cümle andan dilek etdüler diyü bizi donuzlara gönder ta anların içine gire-(13)lüm, ve derhal Yesū' anlara destür virdi ve nā pak ruhlar taşra çıkub donuzlar içine girdiler ve süri hücum ile uçurumdan denize segirdiler ve iki bin miktarı hōd(14) imişler ve denizde boğulmuştur, ve donuzlara yidürenler kaçub şehirde ve köyistanlarda ihbar itdiler ve macerayı ne imiş (15)görmege çıkdılar , ve yesū'a gelürler ve mecnūnu kim anun içinde lacavan olmuş görürler oturur iken ve(16)geyinmiş ve derssetde(???) akıl üzerine ve korkdılar, ve görenler anlara beyan itdiler mecnuna nice vaki' olmuştur ve donuzların hakkında,(17-18) ve ana yalvarmağa başladılar serhadlerinden ayrılmag için, ve kendi gemiye binüb ol kim mecnun olmuş idi ana yalva-(19)rur idi ki anun ile ola Yesū' hōd ana izin virmedi lākin ana eydür senūñ evüne senūñ ki kimesnelere vargıl ve rabb sana ne azīm nesneleri etdügi anlara haber vir ve seni (20) esirgidi ve ol varup Yesū' ana ne azīm nesneleri

[61b]

116

Etdügi dokapoliste nida itmeye başladı ve mecmu' teaccüb(21) itdiler ve Yesū' tekrar gemide öte yakasına geçecek çokluk (22)cemaat katına derildi ve deryaya yakın imiş, ve işte yayrus nam mecma' ulularınun biri gelür ve anı görüp ayaklarında(23) düşdi ve ana çok yalvarur idi diyu ki benüm kızcağızım can çekişür (dilek iderüm) ki gelüp elleri ana koyasın (24)ta ki halas ola ve dirile, ve anunla gider idi ve cemaat-(25)-i kesire anun ardınca gelüp ana zahmet virdiler ve bir karı (26) kim anda kanun bir nezifi(???) on iki yıl oldu, ve hayli tabiplerden çok nesnelere tahammül idüp nesi varsa hepsi harc itmiş idi ve hîç menfaat bulmadı belki beter (27)gelmişdür, Yesū'n hakkında işitdick galabalıkda evdende(28) gelüp anun libasına dokundu, zîrā eydür idi ki eger heman(29) libaslarına dokunam halas olayım ,ve hemandem anun kanum çeşmesi kurulanmışdur ve teninde duydu ki ol darpten sağ (30)olmuşdur , ve hemandem Yesū' u kendüsünde bilür iken ki kuvvet andan çıkmış idi galabalıkda çevrenüb eydür idi benüm (31)libaslaruma kim dokundu, ve anun şākirdleri ana eydürler idi görürsin cemaati sana zahmet virür iken ve dirsın (32)bana kim dokundu, ve çevre yana baktı bunu ideni gör-

[62a]

117

(33)mek İçün, ve karı korkub titreyüp kendüsünde sadır olduğu bilür iken geldi ve önüne düşüb cem'i haqıḳati (34)ana dimişdür, ve ol ana ayıtdı ey kız senüñ imanun seni halas itdi selamda varup senüñ darbünden sağ(35) ol ,ol henüz söyler iken mücma' ulusu evinden gelürler deyu ki senüñ kızun müteveffı oldu niçün muallime artuk(36) zahmet virirsün ve Yesü' heman ki söylenmiş sözü işitdi(37) mecma' ulusuna eydür korkma ancak iman getür ve kimesneyi ardınca gelmek revā görmedi illa Betrusı ve Yakubu ve Yuhannayı (38)Yakubun karındaşı ve mecma' ulusu evine gelüp galabalığı(39) görür ağlayanları ve çok zârlık idenleri ve içeri girüp anlara eydür niçün galebe idüp ağlarsız kız (40)ölmüş degildür ammā uyur, ve anı masharaya aldılar ve ol mecmu'n çıkarup kızın babasını ve anasını alır ve kendüsü() ile olanları ve kızın yatduğı yire girür ve kızun eline yapışub ana eydür talisa kumi ki mütercem olmuş dimek-(42)dür ya kızcağız sena dirüm kalk gıl ve heman dem kız kalkub yürümüşdür zîrā on iki yaşında imiş ve anlar azīm hayret ile mütehayyir(43) oldular , ve anlara muhkem vasiyyet virdi ki hıç kimesne bunu bilmeye ve didi ki ana yimek virile

[62b]

118

Altıncı faşıl

(1)ve andan çıkub kendü salāsına geldi ve şākirdleri (2)ana tabi' oldular, ve sebed olucak mecma'da öğretmeye başladı ve çok işitdenler hayran kaldılar diyū bunlar buna kandan ve nasıl hikmet ana virilmüşdür ki şuncılayın kuvvetler(3) anun elinden hasıl olurlar, bu dülger değil midür Meryemîn oğlu ve Yakubun ve Yusânın ve Yehudanun ve Simonun karındaşı ve kız karındaşları bunda katımız da değil midür ve anların anda(4) şekkī oldı, ammā Yesū' anlara eydür idi ki peygamber izzetsüz(5) degildür illa kendü salāsına ve akrabasında ve evinde, ve hīç menkıbeti anda itmege kadir olmaz idi meger biz hastalara (6)elleri koyub sağ eyledi, ve teaccüb ider idi anların itikadsızlūgi için ve köylerün dāiresini dolaştı talim (7)ider iken, ve on iki katına okuyub anları iki iki irsāl itmege başladı ve na pak ruhları üzere(8) anlara hüküm virir idi, ve anlara emretti ki yol için hīç nesneyi alamayalar illa bir asa ancak davarıcı(??) yok etmeği yok(9) kuşakta nukrayu yok, lākin çaruklar ile giyilmiş ve iki (10)dolamayı geymeyeler , ve anlara ayıtdı her kanda bir eve girür-(11)siz anda kalun ana dek kim andan ayrulasız , ve her

[63a]

119

Kim ki sizi kabul itmeye ve ne sizi istimā' ide oradan ayrılup ayaklarınız altunda olan tozu silkün anlara şehādet için amin size eydüremki deynunet gününde sodomlara(12) ve gamoralara ziyade rehavet ola andan ki ol şehre, ve anlar(13) taşra çıkub vaaz itdiler ki tevbe ideler, ve çok şeytanları çıkarurlar idi ve hayli hastalara zeyti mesh idüp ilaç (14)iderler idi, ve melik Hirodes işitdi zirā anun adı meşhur olmuştur ve didi ki yuhanna ol vaftiz iden emvātdan müstaykız oldu ve bunun için menkıbetler kendüde kar iderler,(15) sayirler dirler idi ki iliyyadur ve gayriler dirler idi ki(16) peygamberdür ya peygamberlerün biri gibi, ammā Hirodes işitdiecek dedi ki budur yuhanna kim başun ben kestim emvātdan(17) müstaykız oldu, zīrā kendü Hirodes gönderüp yuhannayı tutdı ve anı zindanda bağladı hirodiyya hatırı için(18) karındaşı filibbos'un avreti zirā ana nikāh itmiş idi, zīrā yuhanna hirodese dir idi ki senüñ karındaşının avretin(19) almağa sana helal degildür, imdi hirodiyya ana kin tatub (20)anı öldürmek ister idi ve kadir degil idi, zirā Hirodes yuhanna'dan korkar idi ki anı sadık adamı bilür idive Kadis ve anı riayet ider idi ve anı istimā' idüp çok

[63b]

120

(21)Nesneleri kılur idi ve zevk ile anı istimā' ider idi, ve münasip gün olıcak ki Hirodes kendü mevlüdünde ahşam taamın ider idi kebirlerine ve binbaşılara ve celilün(22) ulularına, ve kendü hirodiyyanın kızı girmişdür ve raks idüp hirodise hoş gelicek ve bile oturanlara şah kızcağıza ayıtdı sual eyle benden ne istersin ve sana vireyim(23) ve ana and içti ki benden her ne kim sual idesin(24) sana vireyim benüm memleketim yarusına dek, ve ol çıkub anasına ayıtdı ne sual ideyim ve ol ana ayıtdı yuhanna mumedānı-(25)nun başın, ve hemandem sür'at ile şah katına girüp sual eyledi diyu ben isterim ki yuhanna mumedānının başını fevri (26)bir sahanda bana viresin, ve şah gayette mahzūn olup (27)yemīnler için ve ve bile oturanlar anı red etmek istemedi , ve şah derhal celladı gönderüp buyurdı ki onun başı getirüle(28) ve ol varup zindanda başını kesdi, ve başını bir sahanda getirüp anı kızcağıza viridi ve kızcağız anı anasına vir-(29)mişdür, ve anun şakirdleri işitdickel gelüp gövdesini(30) kaldurdılar ve anı kabirde koydular, ve resullar Yesū' katına cem' olup kamu nesneleri ana beyan itdiler hem eyledüklerini hem (31) öğretdüklerini , ve anlara ayıtdı siz kendünüz halvetce

[64a]

121

Bir ıssuz yire gelün ve biraz istirâhat eylen zîrâ çok gelüp gidenler imiş ve ne anların yicek vakti oldu, (32)ve bir ıssuz yire gemi ile تنها gitdiler, ve cemaatler anları(33) gider iken gördiler ve çoklular anı tanub cemi' şehirlerden oraya yayak üştiler ve anları tekaddüm idüp katına irişdiler , (34)ve Yesû' çıkub çokluk cemaati gördi ve anun anlara özü göynüdü anun için ki çobanı olmayan koyunlar gibi (35)imişler ve çok nesneleri anlara öğretmege şuru' eyledi, ve şimdi çok saat olıcak şakirdleri katına gelüp(36) ayıtdılar ki ıssuz yirdür şimdi çok saat, anları salıvır ta dairesindegi(??) çiftliklere ve köylere varup etmekleri kendü-(37)lerine satun alalar zîrâ anların nesne yoktur ki yiyeler , ve ol cevap virüp anlara ayıtdı siz anlara yemek virün ve ana eydürler biz varup iki yüz dinarlık etmekleri satun mı(38) alup anlara yemek virelüm mi, ve ol anlara eydür sizün kaç etmeklerünüz var siz varup görün ve anlar bilicek eydürler(39) biş ve iki balık, ve anlara buyurdı ki mecmu'ın bezm bezm (40)oturtdalar yeşil ot üzere, ve oturdılar saf saf yüzer ve (41)ellişer ,ve biş etmek ve iki balığı alıcak göge bakub bereketledi ve etmekleri kırup şakirdlerine virür idi ta

[64b]

122

Önlerinde koyalar ve iki balığı küllisine kısmet itdi,(42-43) ve hepsi yiyüp tok oldular, ve parelerden on iki dolu seped (44)kaldurdular ve balıklardan, ve etmekleri yiyenler biş bin miktarı (45)er idirler ,ve hemandem şakirdlerine ızdırar itdi ki gemiye binüb ötesine ilerü varalar beyt-i saydāya karşı ve ana dek ki (46)cemaati salıvire, ve anları esenleyüp bir dağa getdi (47)namaz kılmağa, ve ahşam olıcak gemi deniz ortasında imiş ve kendü(48) yalnız karada, ve anları kürek çekmede çalışub gördi zirā rüzgar anlara muhalif imiş ve gicenün dördinci miktarı nöbetinde anlara geliyor deniz üzerinde yürür iken ve(49) anları geçmek ister idi nihayet anlar anı deniz üzerinde yürür (50)iken göricek hayal olmağa sandılar ve feryad itdiler zirā hepsi anı gördiler ve muzdarib oldılar ve hemandem anlar ile(51) söyleyüp anlara eydür tevekkül eylen benim korkman, ve katlarına gemiye bindi ve rüzgar karar itdi ve kendüleründe gayetde(52) mübalağa hayran olup teaccüb itdiler, zirā etmeklerden teakkul (53)etmediler zirā anların kalbi kattı oldu, ve öte geçüb cennesāret (54)toprağına geldiler ve iskeleye yanaşdılar ve gemiden çıkdu-(55)kları gibi anlar fil hal anı tanub tamām ol çevre ilini dolāyane segirdür iken renclüleri döşeklerde olduğu

[65a]

123

(56)İşitdikleri yire getürmege başladılar, ve her kanda köylere ya şehirlere ya çiftliklere girür idi marizleri çarşularda yaturı kodılar, ve ana yalvardılar ki bari libāsı etegine dokunalar ve ne kadar ana dokundılarısa halas oldular

Yedinci faşıl

(1)ve katına cem' oldılar ferisiler ve katiplerden ba'zı ki Yeru-(2)şalimden geldiler, ve anlar şakirdlerinün ba'zıların göricek etmekleri yemege na pak eller ile yani yunmamış melāmet (3)itdiler zīrā ferisiler ve cümle Yahudiler meger kerrāt ile ellerin (4)yurlar yemezler pirlerin ısmarlayışın tutar iken, ve bazardan eger yunmadılar ise yemezler ve çok şey dahī var ki tutmağa kabul etdüler kadehlerin yaykamaklığın ve kapların ve bakırdan(5) kilerin ve suffelerin, andan ferisiler ve katipler ana sordılar senün şakirdlerin niçün şeyhlerin ısmarlayışlarına göre (6)yürümezler lākin yunmamış eller ile etmeği yirler, ve ol cevāb virüp anlara ayıtdı ki ya murāiler işa'yā peygamber sizün hakkunuzda hoş peygamberlik itdi netekim yazılmışdur bu halk dudaklar ile bana izzet ider ammā anların kalbi benden gayet(7) ba'iddür ve batıl yire bana taparlar talimleri ādemlerin

[65b]

124

(8)Vasiyetlerin öğredür, iken zîrâ tanrunun vasiyetini terk idüp âdemarkın ısmarlayışını tutarsız kabların yaykamaklığın ve kadehlerin ve bunun gibilere benzer çok sair nesneleri(9) idersiz ,ve anlara ayıtdı tañrının vasiyetini hoş red etdünüz(10) ta sizün ısmarlayışunuzu saklayasız, zîrâ musa dimişdür senüñ babana anana izzet ile ve babaya ya anaya beddua(11) iden vefatı vefat etsün ,ammâ siz eydürsiz eger bir âdem babaya ya anaya diye kurban ki hediye dimekdür ki eger(12) benden müstefid olasız, ve anı artuk komazsız bir nesneyi (13)itmege babasına ya anasına kelâmullahı mensuh ider iken sizün ısmarlayuşunuz ile kim ısmarladunuz ve bunun gibilere (14)benzer çok nesneleri idersiz, ve kamu cemaati katına okuyub anlara(15) ayıtdı siz cümle beni istimâ' ve taakkul eylen, hiç nesne degildür âdemden taşra ki anun içüne girür iken anı bulaşmağa kadir (16)ola lâkin andan taşra çıkanlar âdemi bulaşan anlardır, eger bir(17) kimesnenün işitmege kulakları var ise işitsün, ve cemaatten ev(18) içine giricek şakirdleri ana meselden sordılar, ve anlara eydür siz dahî şöyle bî-akıl mısız anlamaz mısız ki her taşradan ki âdem içüne girür iken anı bulaşmağa kadir degildür , anun için ki anun kalbi içine girmez lâkin karın içine ve

[66a]

125

(20)Müsterāha taşra gider cem'i taamları artdur iken, ve eydür(21) idi ki ādemden taşra gelen ol ādemi bulaşur zīrā içerüden ādemlarün kalbinden kem fikirler taşra çıkarlar haram cimā'lar zinālar (22)katller, uğrılıklar bahillikler yavuzluklar ğadr-i iğtilām kem göz küfür (23)tekebbürlük cahillik ,iş bu kem nesneler cümle içerüden taşra çıkar- (24)lar ādemi bulaşurlar, ve oradan kalkub sur ve saydanun serhadlerine gitmişdür ve bir eve girüp istemedi ki kimesne bile ammā (25)gizlenmege kadir değil idi , zīrā bir avret kim anun kızcağızunun bir nā pak ruhu var idi andan işidüp gelüp(26) ayaklarına düşdi, ve avret yunanlı imiş seyri fiyonkiyeli(???) cinsinden ve ana yalvardı ki şeytanı kızından ihraç ide,(27) ve Yesū' ana ayıtdı evvel oğulları tok olmağa ko-gel zīrā oğu- (28)llarun etmegin alup itcağızlara bırakmak hoş degildür ve ol cevap virüp ana eydür belli ya rabb zīrā hem itcağızlara sofrā(29) altında oğlanların kırındılardan yirler ,ve ana ayıtdı bu söz (30) için var şeytan senüñ kızundan çıkdı ve evine varup (31)şeytanı çıkmış buldı ve kızı döşek üzere yatmış, ve tekrar sur ve saydānun sınırlarundan çıkub celilün deryasına geldi(32) dikapolisün serhadleri ortasından, ve bir sağırı ana getürürler güc ile söyler iken ve ana yalvarurlar ki eli ana koya,(33) ve anı cemaatten halvetçe bir yana alup barmakların kulaklarına

[66b]

126

(34)Saldı ve tükürüp lisanına dokundu, ve göge yukarı bakub egildi (35)ve ana eydür effetha ki açılsun dimekdür , ve hemandem anun kulakları açılmışdur ve lisanınun bendi çözülmüştür ve rast(36) söyler idi ve anlara vasiyet eyledi ki hîç kimesneye dimeyeler ammā ol ne kadar anlara vasiyet itdi ise ol kadar ziyade nidā itdiler , (37)ve hadden ziyade hayran oldular deyudükleri nesneleri hoş eyledi hem sagırları işitmege hem dilsizlerü söylemege itmişdür

Sekizinci faşıl

(1)Ol günlerde gayetde çok cemaat mevcud iken ve anların yemege nesneyi olmayub Yesū' şākirdlerini katuna okuyub anlara(2) eydür, cemaate terahhum iderim ki şimdi üç gün katumda kalurlar ve(3) anların nesnesi yoktur ki yiyeler ve eger anları taamsuz salıvireyim anların evine yolda bayılalar zīrā anların ba'zı ıraktan (4)geldiler, ve anun şākirdleri ana cevāb virdiler kandan kadir olur bir ehad anları bunda etmekler ile tok etmege beyabanda,(5-6) ve anlara sordı ne kadar etmeklerinüz var ve anlar ayıtdılar yedi, ve cemaate yir üzerine oturmak buyurdı ve yedi etmeği alup şükr idüp kırur idi ve şākirdlerine virür idi ki katına koyalar(7) ve cemaatün katında kodular ve anların biraz balıkcağızları var idi (8) ve bereketleyüp didi ki anlar dahī katlarında konulalar, ve yediler(9) ve tok oldılar ve artan parelerden yedi sepedi kaldurdılar, ve

[67a]

127

Ekel idenler dört bin miktarı oldılar ve anları Salı-(10)virdi ve derhal ol bir gemiye anun şākirdleri ile binüb(11) dalmanosa taraflarına geldi, ve ferisiler taşra çıkub anunla mübahasete başladılar andan bir alameti taleb idüp asmāndan anı (12)imtihan kılur iken, ve kendü canında derince bir āh idüp eydür bu nesil niçün alameti taleb ider amin size eydürem (13)eger bu nesle ayet virile ve anları koyub tekrar bir gemiye biner(14) iken ötesine gitmişdür ve etmekleri almak unutdılar ve gemide(15) bir etmekten gayri anlar ile olmadı, ve anlara vasiyyet eyledi deyü görün ferisilerin mayesinden hazer eylen ve hirodesün(16) mayesinden ve birbiri ile lakırdı itdiler diyü anun içün ki(17) etmeklerimiz yoktur , ve Yesū' bilüp anlara eydür ne lakırdı idersiz ki etmeklerinüz yokdur henüz duymaz mısız ve anlarsız sizün (18)kalbinüz henüz kattı mıdur , gözlerinüz olup görmez misiz ve(19) kulaklrunuz olup işitmez misiz ve yad tutmaz mısız biş etmeği biş bine kırdıgum zamanlarda parelerden ne kadar dolu(20) sepedi kaldırdunuz ana eydürler on ikii ve çün yedii dört bine parelerden kaç dolu sepedi kaldurdunuz ve anlar(21) didiler yedii ve anlara dir idi nice anlamazsız, ve beyt-i(22) saydāya geliyor ve anlar ana bir göz süzi getürüp ana(23) yalvarurlar ki ana dokına ve gözsüzün elün alup anı köyden

[67b]

128

Taşra ilettdi ve gözlerine tükürüb elleri ana koyup ana(24) sordı eger nesneyi görür idi, ve yukarı bakub ayıtdı âdemlari görürüm ağaçlar gibi yürür iken andan tekrar elleri gözleri üzere koyup anı yukarı bakdurdı ve(26) girü virilüp küllisini ayan görür idi , ve anı evine göndürdi diyü ve ne kasabaya giresin ve ne kasabadan kimesneye diyesin(27) ve Yesü' taşra çıktı ve anun şākirdleri kaysarıyye filibbosun kasabalarına ve yolda şākirdlerine suāl eyledi anlara diyü âdemler(28) kimi dirler ki benim ve anlar cevāb virdiler yuhanna mumedānı (29)ve sairler iliyya sairler hōd peygamberlerün birisi, ve ol anlara eydür ammā siz kimi dirsiz ki benim ve Betrus cevāb virüp ana(30) eydür sen ol Mesihsin, ve anlara vasiyet virdi kim anun (31)hākķında kimesneye dimeyeler, ve anlara öğretmege başladı ki ibni insāna gerekdür ki çok elemeler çeke ve şeyhlerden ve ulu kahinlerden ve katiplerden merdūd ola ve katl olunup üç günden soñra (32)yine kıyam ide ,ve ol sözü aşikāre söyler idi ve Betrus anı (33)alup ana itāb itmege başladı, ve ol dönüp şākirdlerini görür iken Betrusı azarladı deyu ardumda git ya şeytan zīrā tañrınunkileri tefekkür itmezsin lākin âdemlerünkileri,(34) ve cemaati kendü şākirdleri ile katuna okuyub anlara ayıtdı her kim ki benüm ardımca gelmek ister ise kendü nefesine inkār

[68a]

129

(35)Etsün ve hacını kaldırıp ardumca gelsün, zîrâ kimki canını halas itmek isteye anı zayi' eyleye lâkin kimki canını benüm hatrum içün ve İncîlün zayi' eyleye iş bu anı(36) halas ide zîrâ ne fâide olur bir âdeme eger bütün 'âlemi (37)kazanursa ve kendü canını zayi' ide ya bir âdem kendü canı(38) içün ne mübadeleti vire, zîrâ kim ki benden ve benüm sözlerümden utanursa bu fâsık ve hünahkar cilinde ibn-i insân dahî andan utancakdur vakti kim kendü atasının mecdinde gele mukaddes ferîşteler ile

Dokuzuncu faşıl

(1)ve anlara eydür idi amin size eydüremki bunda duranlardan ba'zılar vardur ki mevti tatmayalar ana dek kim hüdânun(2) melekütün gördiler kuvvet ile gelür iken, ve altı günden şöñra Yesû' Betrusı ve yakubu ve yuhannayı bile alup anları yalnız bir yüce dağa başkaca ilenür ve önlerinde şekli tebdîl (3)oldi ve anun libasları yıldırıcı olmuşlardur gayette beyaz kar gibi şöyle kim hiçbir kassar yirde anları artmağa(4) kadir degüldür, ve iliyya musa ile anlara izhar itdi ve Yesû'(5) ile söyleşüb dururlar, ve Betrus cevâb virüp Yesû' a ayıtdı rabbi bize güzeldür bunda olmak ve üç hayme-i düzelim birisi sana

[68b]

130

(6)ve birisi musaya ve birisi İliyyaya, zîrâ ne didüğün bilmez idi(7) zîrâ muhavvef oldular, ve bir bulut oldu anlara gölge ider iken ve bir âvâz bulutdan geldi diyü iş bu benüm sevgilü oğlumdur(8) anı istimâ' eylen, ve nâ kah çevre yana bakub artuk hîç kimesneyi görmediler meger Yesû'yu yalnız anlar ile,(9) ve anlar dağdan indükleri gibi anlara buyurdi ki gördüklerini kimesneye dimeyeler meger ibn-i insân emvâtdan kıyam etdüğü(10) zamanda, ve ol sözi kendülerde tutdılar teftiş ider iken(11)(ki) emvâttan kıyam etmek nedür, ve ana sordular diyü katipler(12) niçün dirler ki İliyyaya gerekdür ki evvel gele, ve ol cevâb virüp anlara eydür İliyya hûd evvel gelüp dügeli nesneleri girü vire ve ibn-i insânın haqqında nice yazılmışdur ki çok (13)âlämı çeke ve lâşi add oluna, ammâ size eydüremki İliyya hem geldi hem her ne istediler ise ana itdiler netekim haqqında (14)yazılmışdur ve şâkirdlere gelüp çok cemaati çevrelerinde gördi(15) ve katipleri anlar ile bahs ider iken, ve hemandem cemaat hep anı görüp mütehayyir kaldılar ve katına segirdüp ana selam(16) virdiler ve katiplere sordı anlar ile ne bahs idersiz,(17) ve cemaatten biri cevap virüp ayıtdı ya muallim benüm oğlumı(18) sana getirdüm kim anun bir dilsiz ruhi var ve her kanda ana yapışur ise anı yırtar ve köpürür ve dişlerini sarr ider

[69a]

131

ve sular ve şākirdlerüne didim ta anı çıkaralar ve kadir olmadılar,(19) ve ol cevāb virüp anlara eydür ey nesl-i imansız niçeye dek katunuzda olayım niçeye dek size tahammül ideyim anı katuma(20) getirün ve anı katına getürdüler ve anı görüp hemandem ruh (21)anı yırttı ve yire düşüb yuvaladı köpürür iken,ve atasına sordı kaç zamandır ki bu ana olmuştur ve ol ayıtdı tıfiliyetden(22) berü ve çok kerre anı hem ateşe saldı tam sulara ta anı helak ide ammā eger bir nesneye kadir isen bizi meded eyle bizi(23) esirgeyüp, hem Yesū' ana ayıtdı eger iman getürmege kādir(24) isen dügeli nesneler iman getür ne mümkündür, ve hemandem oğlanun babası feryad idüp gözyaşları ile dir idi ya (25) rabb iman getirürüm benüm imansuzluğuma meded eyle ve Yesū' çün gördü ki cemaat üşdiler na pak ruhu azarladı ana diyü ya dilsüz ve sağır ruh ben sana emriderim taşrasından (26)çık ve artuk içine girme ve feryād idüp anı çok yırtar iken çıktı ve bir meyyit gibi olmuştur şöyleki çok(27) kimesne didiler ki müteveffā oldu ve Yesū' eline yapışub(28) anı uyardı ve durı geldi ve çün eve girmişdür şākirdleri ana تنها sordular biz niçün anı çıkarmağa kadir olmaduk(29) ve anlara ayıtdı bu cins hiç vechle çıkamaz illa namaz ile ve (30)oruç(ile) ve andan ayrılub celilden geçdiler ve istemedi ki

[69b]

132

(31)Bir kimesne bile, zīrā şakrtlerine talim idüp anlara didi ki ibni insān ādemlerün ellerine teslim oluna ve anı (32)öldüreler ve öldürölüp üçüncü günde girü kıyam ide ammā(33) anlar ol sözü anlamadılar ve ana sormaktan korkdılar, ve kefer nahuma geldi ve evde olıcak anlara sordı yolda kendü-(34)nüzde ne lakırdı ider idünüz ve anlar epsem oldılar zīrā yolda(35) birbirine lakırdı ider idi ki azam kim(dür) ve oturup on ikii okudı ve anlara eydür eger kimesne evvel olmak(36) ister ise küllisinün ahiri ola ve hepsinün hizmetkārı, ve bir oğlancığı alup anu ortalarında durğırdı ve anı kucağına(37) alıcak anlara ayıtdı, her kim bunlar çılayın oğlancıklarun biri benüm ismümde kabul ider ise beni kabul ider ve her kim beni kabul iderse beni kabul itmez lākin beni göndüreni,(38) ve yuhanna ana cevāb virdi diyü ey muallim bize tabi' olmayan bir kimesneyi senün ismünde şeytanları çıkarur iken gördük ve anı nehy eyledük ve ol sebebden ki bize tabi' olmaz(39) ammā Yesū' ayıtdı anı nehy eylemen zīrā kimesne yoktur ki benüm(40) ismümde bir kuvveti eyleye ki bana fevri beddua ide, zīrā(41) size karşı omayan sizün içindür, zīrā kim ki size benüm ismümde bir kadeh suyu içüre ol sebebden ki mesihünsiz(42) amin size dirim ivazını zayı' etmeye, ve kim ki bana inanan

[70a]

133

Bu küçüklerin birine mu'sire ola ana evlâdur ki bir değirmenün (43)taşı boyununun çevresine kurulub deryaya bırakıla ve eger senüñ elün sana mu'sire ola anı kes zîrâ eyüdür sana hayâta sakat girmek cehenneme söyündürülmez ateşe iki el ile gitmekden,(44-45) ol yire kim anların kurdı olmaz ve ateş söyünmez ve eger senüñ ayağın sana mu'sire ola anı kes eyidür sana hayâta aksak girmek cehenneme söyündürülmez ateşe iki ayak ile (46)bırakılmaktan, ol yire kim anların kurdı olmaz ve ateş söyünmez (47)ve eger senüñ gözün sana mu'sire ola anı çıkar eyidür sana hüdanun melekütüne bir göz ile girmek cehenneme söyündür-(48)ülmez ateşe iki göz ile bırakılmaktan, ol yire kim anların(49) kurdı olmaz ve ateş söyünmez , zîrâ her ehad ateş ile tuzlana ve her(50) zebîhat tuz ile müttebel oluna, tuz eyidür veli ker tuz datsız olur ise kangı ile tuzlana kendünüzde tuzunuz olsun ve birbiri ile selamunuz olsun ,

Onuncu faşıl

(1)ve oradan kalkub yehudanun serhadlerine geldi ürdünün ötesinde ve cemaatler tekrar katına irüb adet idindüğü(2) gibi yine anlara talim ider idi, ve ferisiler katına gelüp ana sordılar eger bir ere avreti boşamak helal ola anı imtihân

[70b]

134

(3)iderek, ve ol cevāb virüp anlara ayıtdı musa size ne(4) buyurdu ve anlar ayıtdılar musā talak yazusını yazmak revā (5)gördi ve boşamak ve Yesū' cevāb virüp anlara ayıtdı sizün kalbünüzün kattılığı için bu vasiyeti size yaz-(6)mışdur tañrı hūd hilkatün ibtidāsından anları erkegi(7) ve dişii itmişdür, bunun sebebi için ādem babasını ve ana-(8)sını terk idüp avretine müteallik ola, ve ikisi bir cesed olalar pes imdi artuk ikisi degildür lākin bir cesed,(9-10) imdi Allāh ne koşdıysa ādem cüdā itmesün ve evde anun (11)şākirdleri yine ana bundan sordılar, ve anlara eydür her kimki(12) avretini boşayub bir gayriye nikāh ide ve ana karşı zina ider, ve eger bir avret erini boşayub bir gayriye nikāh ide zina ider ,(13)ve oğlancıkları katına getürdiler ki anlara dokuna ammā şākirdler (14)getürenleri azarladılar, ammā Yesū' görüp begāyet incindi ve anlara ayıtdı oğlancıkları katuma gelmek konve anları nehy (15)eylemen zīrā hūdānın melekütü şunlar gibileründür, amin size eydürem kim ki hūdānın melekütün oğlancık gibi kabul(16) itmeye içine girmeye, ve anları kucağına alup elleri üzerlerine (17)koyub anlara hayır dua eyledi , ve yola çıkduğı gibi bir ehad katına segirtüb diz üstüne düşüb ana sual eyledi ey eyü muallim neyleyim ki ebedī hayātı mirās bulam, ve Yesū' ana

[71a]

135

Ayıtdı niçün bana eyü dirsın hiçbir ehad eyü degil meger(19) bir(yani) Allāh ,sen vasiyetleri bilürsin zina itmeyesin öldürmeyesin uğurlamayasın yalan tanıklık virmeyesin(20) zarar itmeyesin senüñ atana ve anana izzet eyle, ve ol cevāb virüp ana ayıtdı ey muallim bunları hep benüm yigitligümden(21) gözetdüm pes Yesū' ana bakub anı sevdi ve ana ayıtdı bir nesne sana eksikdür varup her nelerün var ise sat ve fakirlere vir ve senüñ gökte gencün ola ve gelüp bana(22) ittibā' eyle çelipayı kaldırur iken, ammā ol bu sözden gamkīn olup melül gider idi zirā anun çok emvāl(23) var idi, ve Yesū' çevre yana bakub şākirdlerine eydür maldār-(24)lar nice güç ile hūdanun melekütüne gireler, ve şākirdler anun sözlerinden mütehayyir kaldılar ammā Yesū' tekrar cevāb virüp anlara eydür ey oğullar nice düşü vardır emvāle itimād (25)idenlere hūdanın melekütüne girmek, bir deveye bir igine yördüsünden geçmek asanukdur bir ganiye hūdanın melekütüne (26)girmekten ve anlar hadden ziyade hayran olur idi kendülerine(27) diyü kim halas olmaya kadirdür , ammā Yesū' anlara bakub eydür ādemler katında muhaldür ammā Allāh katında yok zirā Allāh (28) katında mecmu' kabillerdür ve Betrus ana dimege başladı işte(29) biz mecmu'ı terk idüp arduca geldük , ve Yesū'

[71b]

136

Cevab virüp ayıtdı amin size eydürem kimesne yokdur ki evi ya er karındaşları ya kız karındaşları ya babayı ya anayı ya avreti ya oğulları ya tarlaları terk eyledi benüm hatrum (30) içün ve İncilün, ki şimdi yüz kat almaya bu zamanda evleri ve er karındaşları ve anaları ve oğulları ve tarlaları matrutluklar ile ve gelecek dehirde ebedi hayâtı,(31-32) ammâ çok evvelkiler ahir olalar ve ahirler evvveller ,ve yolda imişler yeruslame suud ider iken ve Yesû' önlerince gider idi ve anlar hayran olup tabi' iderek korkarlar idi ve on ikii tekrar alup ana vaki' olacak nesneleri anlara dimege başladı (33)ki işte yeruslame suud iderüz ve ibni insân ulu kahinlere ve katiplere teslîm oluna ve anı ölüme mahkûm ideler ve anı(34) ümmetlere teslim eyleyeler, ve anı masharaya alalar ve anı celd ideler ve ana tüküreler ve anı depeleyeler ve üçünci günde yine (35)kıyam ide, ve Yakup ve yuhanna zebdinün oğulları katına gelürler diyü ey muallim isterüz ki her ne dilek idevüz bize idesin, (36-37)ve ol anlara eydür ne istersiz ki ben size idem , ve anlar ana ayıtdılar ve yir bize ki biri senüñ sağlarında ve biri senüñ (38)sollarunda oturavuz senüñ mecdünde, ammâ Yesû' anlara ayıtdı bilmezsiz ne sual idersiz ol kadehi içmege kadirsiz ki ben içerüm ve ol ma'mudiyyet ile kim andan ta'mid olunurum

[72a]

137

(39)Ta'mid olunmağa, ve anlar ana ayıtdılar kadirüz ve Yesū' u anlara ayıtdı kadehi hūd ki ben içerüm içesiz ve ol ma'mudiyyet ile ki(40) ben andan ta'mid olunurum tamid olunasız, ammā sağlarumda ve sollarumda oturmak benüm degildür virmek lâkin anlara kim (41)(anların) için yir kılınmışdı,r ve on işitdicek yakuptan (42) ve yuhannadan incinmege başladılar ammā Yesū' anları katına okuyub anlara eydür siz bilirsiz ki ümmetlere hükmetmeye add olunanlar anlara beglik iderler ve anların uluları anlara (43)sultanlık icrā kılurlar, ammā sizde öyle olmaya ammā her kim ki (44)sizlerde ulu olmak isteye sizün hizmetkārınız ola, ve sizlerden her kim ki evvel olmak isteye cümlesinün kulu(45) ola zīrā insān oğlu hizmetlenmege gelmedi lâkin hizmet(46) itmege ve kendü canını çoklulara bedel fedāyı virmege, ve erihaya geldiler ve erihadan çıkduğı gibi anun şākirdleri ile ve çokluk cemaat(ile) tayma oğlu Bertimavus bir göz-(47)süz yol tarafında oturur idi dilencilik iderek, ve çün işitdi ki Yesū' nasiretlüdür feryad etmege başladı(48) ve diyem ki ey Yesū' davudun oğlu bana terahhum eyle, ve çok kimesne ana kakıdılar ki epsem ola ammā ol ziyadece (49)dahī feryad ider idi ya davudun oğlu bana terahhum eyle, ve Yesū' tevakkuf idüp anı okunmak buyurdi ve gözsüzi okurlar

[72b]

138

(50)Ana diyü tevekkül eyle urıdur seni okur ve kendi libasını (51)yabana atub kalkub Yesū' katına geldi ve Yesū' cevāb virüp ana eydür ne istersün sana idem ve gözsüz ana ayıtdı (52)ey efendi ki görem ve Yesū' ana ayıtdı var gıl senüñ imanun seni halas ayıtdı ve hemandem görür oldu ve yolda Yesū'n ardinca gider idi.

On birinci faşıl

(1)ve çün yerusālime yaklaştılar beyt-i fāciye ve beyt-i un'yaya (2)zeytünler dağı katına şākirdlerinin ikisin gönderür, ve anlara eydür karşınuzdaki köye varun ve hemandem ana girüp bir tayı bağlanmış bulasız kim üzerinde ādemlerün hīç biri(3) oturmadı anı çözüb getürün ve eger kimesne size diye niçün bunu idersiz deyin ki rabbün ana haceti vardur ve(4) derhal anı buraya göndere, ve anlar varup tayı bağlı buldılar(5) kapu katına taşrada iki yol arasında ve anı çözerler , ve anda duranlardan ba'zı anlara dirler idi neylersiz tayı çözer iken,(6) ve anlar Yesū' emretldgi gibi anlara ayıtdılar ve anları(7) kodılar, ve tayı Yesū' katına getürdiler ve libaslarını üzerine (8)saldılar ve üzerinde oturur idi, ve çok kimesneler libaslarını yolda döşediler ve sairler ağaçlardan dalları kesüp

[73a]

139

(9)Yolda saçtılar ve ilerü gidenler ve ardunca gelenler çağırdılar(10) diyü huşa'ana mübarekdür rabbün isminde gelen, mübarekdür meleküti rabbün isminde gelen Davut bizüm anamızun hu'sana âlilerde(11) ve Yesü' yerusälime girmişdür ve heykele ve çevre yana ki nesnelere bakub ahşam şimdi olıcak beyt-i un'yaya çıkdı (12)on ikisi ile, ve yarendesi beyt-i unyadan çıkdıkları(13) gibi ac olur idi ve bir incir ağacı uzaktan görür iken ki yaprakları var idi geldi eger şayed anda bir nesne bula ve ana irüb yapraklardan gayri hîç nesne bulmadı (14)zîrâ incirlerün vakti olmadı ve Yesü' cevâb virüp ana ayıtdı hîç kimesne senden artuk yemiş yemesün ta ebed ve(15) şäkirdleri işitdürler idi, ve yerusälime geliyorlar ve Yesü' heykele girüp heykelde(ki) satı bazar idenleri çıkarmağa başladı ve sarrafların sofraların ve gügercinleri(16) satanların iskemlelerin baş aşağı eyledi, ve komadı ki(17) bir kimesne heykelden bir kab getüre ve öğredür idi anlara diyü yazılmış degil midür ki benüm evim ser- cümle tâyfalara namaz evi dinilmiş ola ammā siz anı uğrılarun mağarasın etdü-(18)nüz, ve katipler ve ulu kahinler işidüp nice anı helak ideler taleb iderler idi andan korkdular anun içün ki (19)cemaat hep anun taliminden ve mütehayyir kalurlar idi, ve ahşam

[73b]

140

(20)Olıcak şehirden taşra çıkar idi, ve sabahta ol yana geçdükleri gibi incir ağacı köklerden kurulanmış(21) gördiler ve Betrus tezekkür idüp ana eydür ey efendi işte lanet itdüğün incir ağacı kurudu ve Yesü' cevāb(23) virüp anlara eydür Allāha iman getirün zirā amin size eydürem ki her kim bu dağa diye sen kaldırulub denize bırakılmış ol ve kalbinde şüphe itmeye lākin inana ki ol nesneler ki (24)eydür olalar her didügi nesne ana olsa gerek, bunun için size eydürin her neler kim namaz kılub sual iderseniz ina-(25)nun ki alursız ve size olalar , ve çün durasız namaz kılı ben bağışlan eger kimesneye karşı nenüz var ise sizün atanuz daḥī ki semālardadur sizün zilletlerünüzi size (26)bağışlaya ammā eger siz bağışlamayasız ve ne sizün atanuz ki(27)semālardadur sizün zilletlerünüzi bağışlaya,ve girü yerusālime gelürler ve heykelde gezindügi gibi ulu kahinler ve katibler(28) ve şeyhler katına geldiler, ve ana eydürler bunları ne hüküm ile idersin ve bu hükümü sana kim virdi ki bunları idersin,(29) ve Yesü' anlara cevab virüp anlara ayıtdı ben daḥī size bir sözi sorayım ve bana cevāb virün ve size deyim ne hüküm ile bunları(30) iderüm ,yuhannanun ma'mudiyyeti gökten mi imiş ya ādemlerden(31) bana cevāb virün ve kendüler ile lakırdı itdiler diyü eger

[74a]

141

Gökden diyevüz ol diye imdi niçün ana inanmadunuz,(32) ammā eger diyevüz ādemlerden halktan korkdular zīrā cümle yuhannayı (33)saydılar ki hak ile peygamber imiş, ve anlar cevāb virüp Yesū'a eydürler bilmezüz ve Yesū' cevāb virüp anlara ayıtdı ve ne ben size dirüm ki ne hüküm ile bunları iderim,

On ikinci faşıl

(1)ve anlara mesellerde dimege başladı bir ādem bir bağ dikdi ve çevresinde çit kurdı ve sucı fuçısı (içün yir) kazdı ve bir kule yaptı ve anı ırgatlara kiralayub sefere(2) gitmişdür ve mahallinde ırgatlara bir kul gönderdi ki ırgat-(3)lardan bağ yemişinden ala, ve anlar anı tutub dögdüler ve boş(4) göndürdiler, ve girü bir kul dahī anlara gönderdi ve anı taş ile urup başında yaraladılar ve söğülmüş göndür-(5)diler ve tekrar bir dahī gönderdi ve anı katl itdiler ve sairleri çok ba'zıları döger iken ve ba'zıları öldürür iken(6) imdi henüz bir oğlu kalup anun sevgülüsi akıbet anı dahī anlara göndürdi diyü ki benüm oğluma tekrim ideler,(7) ammā ol ırgatlar kendüler ile didiler ki bu varisdür gelin(8) anı öldürelüm ve mīrās bizim ola, ve anı tutub öldür-(9)diler ve bağdan taşra çıkardular imdi bağ sahibi neyleye

[74b]

142

(10) Gelüp ol ırgatları helak ide ve bağı gayrilere vire ve ne bu kitabı okudunuz mı bina idicilerün red etdükleri taş(11) iş bu re's-i zaviye olmuşdur, iş bu rabden oldu ve bizüm gözlerimizde(12) acayıpdür , ve anı tutmak taleb idüp halktan korkdılar zîrâ bildiler ki bu meseli anlara karşı dimiş idi ve anı koyub gitdi-(13)ler, ve ferisilerden ve hirodeslulardan ba'zıları ana gönderürler(14) anı sözünde kapmağ içün ve anlar gelüp ana eydürler ey muallim bilirüz ki sen gerçeksinsin ve sana kimsenün kayusu yok zirâ âdemlerün yüzüne iltifât itmezsin lâkin tañrının yolunu haqîkat ile talim idersin kaysere haraç virmek caiz midür(15) ya degil virelüm mi ya virmeyelüm ammâ kendü anların mürâyılığın bilüp anlara eydür niçün beni imtihan idersiz siz bir dinarı(16) bana getirün ki görem , ve anlar getürdüler ve anlara eydür kimin suretidür bu ve üst yazusu ve anlar ana didiler kayserün, (17)ve Yesû' cevâb virüp anlara ayıtdı kayserünkileri kaysere(18) girü virün ve tañrınıninkileri tañrıya ve anı teaccüb itdiler, ve zındıklar katına gelürler ki kıyamet yokdur dirler ve ana sordılar(19) diyü ya muallim musa bize yazdı ki eger bir kimesnenün karındaşı vefat idüp bir avreti kala ve evlâdı kalmaya ki onun(20) karındaşı avretini alup kendi karındaşına tohum kopara, yedi karındaşlar var idi ve ulusu bir avreti aldı ve alup

(21)Tohumı kalmadı, ve ikincisi anı alup öldi ve ne bunun dahī (22)tohumı kaldı ve ,üçüncüsü buna manend, ve yedisi anı alup anların hīç tohumu kalmadı ve hepsinin ahrette avret dahī(23) öldi, imdi kıyamette koştukları zamanda anların(24) kangısına avret ola zīrā yedisinün avreti olmuşdur ve Yesū' cevāb virüp anlara ayıtdı bunun için hata itmez misiz ki(25) ne kitapları bilürsüz ve ne tañrının kudretini zīrā çün emvāttan kıyam ideler ne nikāh iderler ve ne nikāhlığa virilürler(26) lākin semālardaki feriştelere gibi olurlar , ve meytler hakkındaki koparlar musa kitabında okumadunuz niçe Allāh çaluda ana ayıtdı diyü ben ibrahīmin tañrısı ve ishakun tañrısı ve (27)yakubun tañrısı meytlerin tañrısı degildür lākin dirülerin (28)tañrısı imdi siz gayette hata idersiz, ve katiplerden biri yetişüb anları mebahise etmege işitdür iken çün gördü ki anlara hoş cevāb virmişdür ana sordı hepsinden evvel vasiyet(29) kangısıdır ve Yesū' ana cevāb virdi ki cemi' vasiyetlerin (30) evvelkisi işit ya isrāil rabb bizüm tañrımız bir rabdür , ve rabb senün tanrunı sevesin bütün kalbünle ve tamām canun ile ve cemi' gönlün ile ve mecmu' kuvvetün ile evvelki vasiyyet budur,(31) ve ikincisi şebih(dür)yani senün komşunı sevesin netekim sair kendü nefsinı sair vasiyyet bunlardan azam degildür, ve

[75b]

144

Ol katib ana ayıtdı ya muallim haḳīḳatde hoş didün zīrā bir(33) Allāh vardır ve andan gayri sair yokdur, ve anı bütün kalb ile ve mecmu' fehmi ve tamām-ı can ile ve cemi' kuvvet ile sevmek ve konşuya netekim kendü nefesine muhabbet itmek düğeli muhrakalar-(34)dan ve zebīhalardan ziyadedür, ve Yesū' anı görüpki insaf ile cevāb virmiş idi ana ayıtdı sen hüdānın melekütünden ırak değilsin ve hīç kimesne ana artuk sual etmek cesaret (35)itmedi ve Yesū' cevāb virüp ayıtdı heykelde öğredür iken katipler nice dirler ki Mesīḥ davudın oğludur zīrā davud kendüsi ruhu kudüsde didi(yani) rabb benüm rabbüme dimüşdür benüm sağlarumda otur ana dek kim senüñ düşmanlarını ayaklarınınun(37) basmağın vaz' idem, imdi kendü davud ana rabb diyüp kandan anun ođlu olur ve çokluk cemaat anı bi'r rızā istimā' iderler (38)idi , ve anun taliminde anlara dir idi katiplerden hazr eylen ki hullelerde gezinmek dilerler ve selamları bazarlarda,(39) ve evvelki kürsileri mücma'larda ve ilk oturacak yirleri(40) ahşam taamlarında, ki dul-ı avretlerin evlerin istikāl iderler ve bahane içün uzun namazlar kılurlar bunlar azam deynuneti alsa-(41)lar gerekdür,ve Yesū' hazine karşusunda oturup bakdı nice halk nukrayı hazineye saldılar ve kesir maldarlar çok(42) saldılar, ve bir fakircik dul karı gelüp iki menkūrı

[76a]

145

(43)Saldı ki bir akçe iderler, ve anun şākirdleri katına okuyub anlara eydür amin size eydüremki bu fakircik(44) dul avrat hazineye cem' salanlardan ziyade saldı, zirā cümlesi kendülere artandan saldılar ammā iş bu eksikliğinden anun ne oldu ise hepsini saldı anun cemi' maīšetini

On üçüncü faşıl

(1)ve heykelden çıkdüğunda şākirdlerinin biri ana eydür(2) ey muallim gör nasıl taşlar ve nasıl binalar ve Yesū' cevāb virüp ana ayıtdı bu azīm binaları görür misin taş(3) taşı üzere koyuvirmeye ki harab olmaya ve kendü zeytünler dağında oturduğu gibi heykel karşusunda Betrus ve Yakub(4) ve Yuhanna ve Anderaus halvetçe ana sordılar , di bize bunlar kaçan olalar ve ne alamet kaçan ki bunlar hep tamām olacaktır, (5)ve Yesū' anlara cevab virüp dimege başladı hazer eylen ki (6)kimesne sizi azdurmaya, zirā çok benüm ismimde geleler (7) diyu ki benüm ve çoğu azduralar ammā çün cenkleri ve cenklerin gulgulelerin işitdürsüz muzdarip olman zirā(8) bunlar olmak gerekdür lākin enkazı henüz değı,l zirā taife taife üzere kalksa gerekdür ve memleket memleket üzere ve

[76b]

146

Yir yir zelzeleler olup kahtlar ve fetrat olisardur bunlar dert(9)lürün ibtidâsı, ammā kendünüze hazer eylen zîrâ sizi derneklere ve mücmalara teslim idüp darb olunasız ve hakimler ve padişâhlar katına götürülesiz benüm hatrım için anlara(10) bir şehadet için ve İncîl cemi' taifelerde evvel vaaz(11) olunmak gerek ,ammā çün sizi iletüp teslim ideler evvel gam yemen ne söyleyesiz ve ne teemmül eylen ammā ol saatte size virilen anı söylen zirâ siz ol söyleyenler degilsiniz(12) lâkin ruh-u Kudüs ,ve karındaş ve karındaşı mevte teslim eyleye ve baba oğlu ve oğullar vâlidân üzerine kalsalar gerekdür ve(13) anları öldürtdeler, ve cümleinin katında mebvûz olasız benüm ismüm için ammā intihâya tahammül iden kendü halas '(14)ola, ammā çün daniel peygamberden dinilmiş harabun kerâhetini göresiz gerekmez yirde durur iken okuyan anlasun (15)ol vakit yahudiyette olanlar dağlara kaçsunlar ve tam üzerine olan eve inmesün ve içerü girmesün evinden nesneyi kaldur-(16)mağa ve tarlada mevcud olan tekrar gerisine dönmesin(17) libasını kaldırmağ için ammā vay hamile olanlara ve emziricilere(18) ol günlerde ve namaz kılun ki sizün kaçısınız kışta (19)olmaya, zirâ ol günler musibet olalar ki Allâh yaratduğı

[77a]

147

Hilkatün ibtidāsından anuñ gibi olmamışdur bu zamana dek ve (20) hîç olmayasardur , ve eger Allāh ol günleri kasr itmeyeydi hîç cesedlü halas olmaz idi ammā ihtiyar etdügi muhtar- (21) lar içün ol günleri kasr itdi ,ve ol vakit eger bir kimesne size diye işte bunda Mesīh ya işte anda inanmañ, (22) zīrā yalan Mesihler ve yalan peygamberler kopısardur ve alametleri ve mucizeleri viriserlerdür azdurmağičün eger kâbil olsa (23) hem muhtarları, ammā siz hazer eylen işte mecmu'ı size pişin (24) diyüvirdüm, lâkin ol eyyāmda ol musibetden şöñra güneş (45) karanlu ola ve ay anuñ aydınlığını virmeye , ve gök (46) yıldızları düşüb semālardaki kuvvetler silkinmiş olalar , ve ol vakit ibn-i insānı göreler bulutlarda gelür iken çok (27) kudret ile ve mecd [ile], ve ol vakit feriştelelerini gönderüp anuñ muhtarlarını dört rüzgardan cem' itse gerek arzuñ (28) aksāsından gögüñ aksāsına dek, meger incir ağacınuñ mislin öğrenüñ çün anuñ dalı nazik olup yaprakları (29) atıvirür bilürsiz ki yaz yakındur , şöyle siz dahī çün bunları vaki' olmak görürsiz bilin ki yakındur (30)kapularda, amin size dirin ki bu nesil geçmeye ana dek (31) ki bunlar cümle olalar , gök ve yir geçeler benüm sözlerim

[77b]

148

(32) hōd geçmeyeler, ammā ol günden ve saat[den] hīç kimesne bilmez ve ne gökdeki feriştelere ne oğul illa peder , (33) zinhar uyanık olup namaz kılūñ zirā zaman kaçan olur (34) bilmezsiz nitekim bir adam azm-i sefer eyleyüp evini terk itdi ve hūkmü kullarına virdi hem her birisine işini ve (35) kapucıya buyurdu ki uyanık ola , imdi uyanık olun zīrā bilmezsiz ne zaman ev sahibi gelür aḥşamda ya dün (36) yarusında ya horus ötişünde ya sabahda, nebāda ki nāgāh (37) gelüp sizi uyur iken bula , ve size ne eydürin hebsine eydürin uyanık oluñ

On dördüncü faşıl

(1) ve iki günden şoñra fesh-i fatīr imiş ve ulu kāhinler ve katibler taleb itdiler ne vechle anı hile ile tutub (2) öldüreler, ammā dirler idi īdde yok ta halkuñ ulusi(3) olmaya,ve kendü beyt-i unyāda olup simon ebrasun evinde [yemege] oturduğı gibi bir avret geldi kim anuñ ağır bahalu halis nardin tayibinden bir rehāmı var idi ve rehāmı (4) soyub başı üzerine dökdi, ve ba'zılar kendülerinde küserler (5) idi deyū niçün bu tıbuñ(?) itlāfi olmuşdur zirā işbu

[78a]

149

Üç yüz dinardan ziyādeye satılmak kabil oldu ve fakirlere virilmek ve(6) ana karşı mırıldadılar , ve Yesū' ayıtdı anı koñ niçün (7) ana zahmetler virürsüz eyü amel bana işledi, zīrā fakirler herkez sizün ile olurlar ve dildedüğünüz vakitte anlara eyülük etmege (8) qādir olursız ammā ben her vakitte sizün ile degilüm , kendü elinden geldükçe itdi pişin geldi benüm tenime mesh (9) etmege defn içün , amin size eydürin her kanda bu İncıl bütün 'ālemde vaaz oluna etdügi dahī anuñ yādigārında (10) Söylenmiş ola, ve Yehuda isharyoti on ikisinden beri (11) ulu kahinlere gitmişdür ta anı anlara teslim ide, ve anlar işitdicek şad oldılar ve nukrayı ana virmek vaade itdiler taleb (12)itdi nice münasebet ile anı anlara teslim ide,ve fatīruñ birinci gününde fishı boğazladukları vakitte anuñ şākirdleri ana eydürler kanda istersin ki varup müheyya idelüm ki(13) fishı yiyesiñ, ve iki şākirdlerini gönderüp anlara eydür şehre varuñ ve bir ādem size rast gele bir desdi(14) suyu taşır iken ardınca varuñ, ve her kanda içerü gire ev sahibine diyuñ ki muallim eydür mihmān hane kandadür ki(15) fishı benüm şakirtlerüm ile anda yiyem, ve ol size bir büyük çardağı göstere düşünmüş(ve) hazırlanmış orada bizüm

[78b]

150

(16)İçuñ müheyya eylen, ve şākirdleri taşra çıkub şehre geldiler(17) ve anlara didügi gibi bulub fışhı arasda itdiler,(18) ve ahşam olıcak on iki ile geliyor, ve anlar aşağı oturup yidükleri gibi Yesū' ayıtdı amin size eydürümki birinüz(19) ki benüm ile yir beni teslim ide ve anlar gamkiñ olmaya başladı-(20)lar ve bir bir ana dimege ben miyim ve bir dahī ben miyim , ve ol cevāb virüp anlara ayıtdı depsiye benüm ile baturan on(21) ikisinden biri(dür), ibn-i insān hōd kendü haqqında yazılur gibi gider ammā vay ol ādeme kim ibn-i insān andan teslim oluna ana eyü olur idi eger ol ādem doğmuş (22)olmayaydı , ve anlar yedükleri gibi Yesū' etmeği alup bereketleyüp sıdı ve anlara virüp ayıtdı aluñ yiyüñ budur (23)benüm cesedüm, ve kāisi olup teşekkür idüp anlara virdi(24) ve anlar hep andan içdiler ve anlara ayıtdı budur benüm kanımı (25)yeni ahduñ ki çoklular içün dökülmüşdür, amin size eydüremki asmanuñ yemişinden artuk içmem ol güne degiñ kim anı hūdanuñ melekütünde yeni içem ,(26)ve tesbih idüp zeytünler dagına taşra çıktılar, ve Yesū' anlara(27) eydür ki hep bende şek idesiz bu gicede zirā yazılmışdur çobanı darb ideyim ve koyunlar perakende olalar,

[79a]

151

(28)Lâkin müstaykız olduğumdan şöñra sizden öndin celile (29)gideyim, ammā Betrus ana ayıtdı eger çi hepsinüñ şekki (30)ola lâkin benüm yok ve Yesü' ana eydü amin sana eydürem ki bugün bu gicede horus iki kerre ötmezden evvel(31) üç kerre bana inkār desin, ammā ol ziyāde hiddet ile dahī eydür idi eger bana gerekise ki senüñle vefāt idem asla sana inkar itmezem ve İncilin dahī hepsi dirler (32)idi, ve bir yire geliyorlar kim adı cessemāne ve şākird-(33)lerine eydür bunda oturun ana dek kim namaz kılam ,ve Betrusı ve Yakubu ve yuhannayı anunla alur ve muhavvef ve zacretde olmağa(34) başladı, ve anlara eydür benüm canum gayetde mahzündür ölüm(35) dek bunda kalub uyanuk olun, ve birez ileri varup yire düşdi ve namaz kıldı ki eger mümkün olsa ol saat andan geçe ve ayıtdı ey ebū peder mecmu' sana mümkündür bu kāsı benden intikāl eyle lâkin anı ki ben isterüm yok ammā anı ki(37) sen (istersin) ve ol gelüp anları uyur iken bulıyor ve Betrusa eydür ya simon uyur musın bir saat uyanık olımaz(38) idün , uyanık olup namaz kılun ki tecrübeye girmeyesiz(39) ruh hōd hazır ammā cesed zayıf, ve tekrar varup namaz(40) kıldı hemen sözü dir iken, ve girü dönüb anları tekrār

[79b]

152

Uyur iken buldı zīrā gözleri ağır imişler ve bilmezler idi (41)ki ana ne cevāb vireler , ve üçünci kerre gelüp anlara eydür şimdiden uyuyubistirāhat eylen yeter saat geldi (42)işte ibn-i insān günahkarlarıñ ellerine teslim olunur, durı(43) gelün varalum işte beni teslim iden yaklaştı, ve hemandem ol henüz söyler iken Yehuda on ikisinden biri olup gelmişdur ve anunla galabalık çok kılıçlar ile ve ağaçlar(44) (ile) ulu kahinlerden ve katiplerden ve şeyhlerden ,ve anı teslim iden anlara bir nişān virmiş idi deyü kimi kim (45)öpeyim oldur anı tutub emanet ile iletdüñ ve gelüp(46) hemandem ana yaklaşıb eydür ya rabbi rabbi ve anı öpdi, ve anlar (47)ana elleri vurup ana tutdılar ve duranlardan bir kimesne kılışı çıkarüb ali kahinuñ bir kolunu urup kulağını (48)kopardı, ve Yesū' cevāb virüp anlara ayıtdı güya ki bir uğrıya taşra çıkdınız mı kılıçlar ile ve ağaçlar (ile) (49)beni tutmağ için, ben hergün katınızda heykelde idüm öğretdür iken ve beni tutmadunuz ammā ta ki kitaplar tamām (50-51)olalar ve anı terk idüp hepsi kaçtılar ve bir yigit ardunca varur idi yaluncak (teni)üzere bir ince keten (52)bezzi ile giyinmiş ve yigitler ana yapışdılar ammā kendü

[80a]

153

Ol keten bezzini terk idüp anlardan yalınca kaçdı,(53) ve Yesū'yu āl-i kahine iletdiler ve bilesince derlediler cemi'(54) ulu kahinler ve şeyhler ve katipler, ve Betrus ıraktan ardınca varur idi ali kahinün saray içine dek ve hizmetkārlar (55)ile oturup ateş katına ıssındı, ve ulu kahinler ve cümle dernek Yesū'a karşı tanıklığı taleb itdiler anı öldürtmek için ve(56) bulmadılar zirā çok kimesne ana karşı yalan tanıkluk virür-(57)ler idi ve tanıklıklar beraber olmadılar ve ba'zıları kalkub ana (58)karşı yalan tanıklığı virürler idi diyü, biz anı dimege işitdük ki ben bu el ile yapılmış heykeli harap idüp(59) üç günde bir daḥī el ile yapılmamış bina ideyim, ve ne(60) şöyle anlaruñ şehadeti muvafık oldu, ve āli kahin ortada durı gelüp Yesū'a sordı deyü hīç cevāb virmez misin(61) bunlar sana karşı ne şehadet iderler ol ḥōd epsem oldu ve hīç cevāb virmedi tekrar āli kāhin ana sorar idi ve ana eydür sen Mesīḥ misin mübarekūn oḡlı ve Yesū' ayıtdı benim ve ibn-i insānı göresiz kuvvetuñ sağlarında oturur (63)iken ve göḡün bulutları ile gelür iken, pes ali kahin libaslarını yırtub eydür bize şahitler artuk ne gerekdür,(64) küfri işitdünüz nice zann idersiz ve anlar hep anı mevte

[80b]

154

(65)Müstehak olmak hüküm itdiler ve ba'zılar ana tükürmeye başladılar ve yüzünü örtmege ve ana tabancalar urup ana dimege nebilik eyle ve hizmetkârlar ana el ayaları ile (66)urdılar ve Betrus sarayda aşağı olduğu gibi âli kâhinüñ (67)karavaşlarından biri geldi, ve Betrus ı ıssuz iken göricek ana bakub eyıtdı sen dahî Yesû' nasîretli ile ölür iduñ,(68) ammä kendü inkâr idüp ayıtdı bilmem ve bana malum degildür (69)ne dirsîñ dehlize taşra çıktı ve horus ötdi, ve bir karavaş anı tekrar görüp yanında, duranlara dimege başladı(70) ki iş bu anlardandur, ve ol yine inkâr itdi ve birezden yanında duranlar tekrar Betrus a dirler idi haķıķatde anlardan -(71)sîñ zîrâ celillisiñ ve senüñ güftâruñ benzer, ol hōd lanet ve yemîn etmege başladı kim bu âdemi bilmedüm kim (72)haķķından dirsiz ve ikinci kerre horūs ötdi ve Betrus Yesû' ana didügi sözi yaad itdi ki horus iki kerre ötmezden evvel beni üç kerre inkâr edesiñ ve bunun fikrine dalup ağlar idi

On beşinci faşıl

(1)ve fil hâl sabahta ulu kâhinler şeyhler ile ve katipler ve

[81a]

155

Tamām dernek meşveret idüp Yesū'yı bağlayub ayıltılar ve(2) platosu teslim itdiler ve platosu ana sual itdi sen Yahudilerün padişāhı mısūñ ve ol cevāb virüp ana (3)ayıtdı sen dırsiñ, ve ulu kahinler anı çok nesnelerden (4)kovaladılar(???)lākin hīç cevāb virmedi ve platosu yine ana sual itdi deyü hīç cevāb virmez misin gör kaç nesneleri(5) sana karşı şehadet iderler, ammā Yesū' dahī hīç cevāb (6)virmedi şöyleki platosu teaccüb ider idi ,vaidlerde bir mahbusı anlara azad eyledi kimi kim dilerler idi,(7) ve barabbas dinilmüş bir ehad imiş fitne daşlar ile bağlanmış(8) ki fitnede katletmişler idi, ve cemaat çağırup dilek itdiler (9) (ki ide) netekim her vakit anlara ider idi, ammā platosu anlara cevab virdü diyü ister misiz ki Yahudilerün(10) padişahını size azad idem zīrā bilür idi ki ulu kahinler (11)hasedden anı teslim etmişler idi, ama ulu kahinler halkı (12)tahrir itdiler ki evlā barabbası anlara azad ide ve platosu cevāb virüp anlara tekrar ayıtdı imdi ne ister-(13)siz ana idem kim Yahudilerün padişahını dırsiz ve anlar(14) tekrar çağırdılar anı salb eyle, pes platosu anlara dimüşdir ki ne şer itdi ve anlar tek ziyadesi ile feryād

[81b]

156

(15)İtdiler anı salb eyle, platos hōd halkı razı eylemek isteyüp barabbası anlara Salı virdi ve Yesū'yı kamçı ile (16)urup teslim eyledi ki haçlana, ve cenkciler anı eyvan içine iletdiler ki peritoriiyun dinülür ve tamām bölüki münādāt (17)eyliyorlar, ve ana er civānı geydürüb dikenlü tacı urup(18) ana çevre kodılar, ve anı selamlamağa başladılar (diyü) selam (19)ey Yahudileriñ padişāhı, ve başını urdılar kamış ile ve(20) ana tükürdiler ve diz çöküb ana tapdılar ,ve anı istihzā etdükden şöñra er cüvāni andan çıkarup kendü libaslarını ana giydürdiler ve anı taşra iletdiler ta anı haçlayalar,(21) ve simon kıranalı bir kızr iden kimesneye zor iderler zay'adan gelür iken iskenderüñ ve ruffesün babası ki(22) anuñ hacını kaldura, ve anı gulgusa mekana iletdürler ki (23)mütercim olmuş kahfuñ yiri(demek)dür, ve ana mürlü sucı(24) içmek virdiler ammā kendü kabul etmedi ve çün anı haçladılar libaslarını kısmet itdiler anlar üzere kur'a bırakır iken her (25)kimesne ne ala ve üçünci saat imiş ve anı haça mıhl(26)dılar ve anuñ sebebinüñ üst yazısı yazılmış idi Yahudilerün(27) şahı ve anuñ ile iki uğrı haçlarlar biri sağlarında(28) ve biri sollarında, ve kitap tamām olmuşdur deyu ve ismler ile add

[82a]

157

(29)Olundı, ve kızr idenler ana sögdidiler başlarını tebretdüp (30)deyu hey heykeli harap iden ve üç günde yapan, kendüni(31) halas eyle hacdan ingil, ve buna göre dahî ulu kâhiner istihzâ idüp birbirine katipler ile dirler idi gayrileri(32) halas itdi kendüsini halas idemez Mesih-i israile padişahı şimdi çelipadan insün ki biz görüp ina-(33)navüz ve anunla haçlanmışlar ana şetm itdiler, ve altıncı saat olıcak karanılık olmuşdur tamām toprak üzere dokuzuncı(34) saate degin, ve dokuzuncı saatde Yesū' büyük āvāz ile çağırur idi deyü eli eli lama sabah sâni ki mütercem olmuş (35)(dimek)dür ya ilāhī ilāhī n içün beni terk eylediñ ve yanında duranlardan ba'zılar işitdicek derler idi işte iliyyayı(36) okur ve biri segirtti ve bir süngeri sirke ile doldurup kamışuñ çevresinde koyıcak ana içirür idi diyü kon(37) görelüm eger iliyya gele anı indüre ki Yesū' bir yüce (38)āvāzı çıkarüb can teslim itdi ve heykelün perdesi (39)iki yarıldı yukarıdan aşağıya degiñ ve yüzbaşı karşusunda durur iken çün gördi ki şöyle çağırup can vermiş idi ayıtdı haqīkatde bu adam ibnullah imiş ve (40)avretler dahî var idi ıraktan nazar ider iken içlerinde

[82b]

158

Meryem mecdelliyet imişvve Meryem küçük Yakubun ve Yusānuñ (41)anāsı ve salome,ki dahī celilde olduğu zamanda ardunca varup ana hizmet itdiler ve çok avretler dahī ki bile-(42)since yeruslime suud itdiler ve şimdi ahşam olıcak ki yevm-i cum'at imiş yani sebtiden öndin ki (gün) (43)rametden (ki) Yusuf bir aziz meşveretci ki kendü dahī tañrınıñ melekütüne muntazır olur idi gelüp küstahane platos katına girdi ve Yesū'n tenini delik idi, ve(44) platos acepledi eger şimdi ölmüş olur idi ve yüzbaşı katına okuyub ana sordı eger bir nice zaman ölmüş (45)olur idi ve yüzbaşidan bilicek gövdeyi yusufa vir-(46)mişdür, ve ince bezzı satuñ aldı ve anı indirüp ince beze anı sarmışdur ve anı bir kabirde kondı ki kayadan yunulmuş (47)idi ve kabruñ kapusına bir taşı yuvaladı, ve Meryem mücdelliyet ve Meryem yuşanuñ(anası) konulduğu yire nazar itdiler

On altıncı faşıl

(1)ve sebt geçicek Meryem mücdelliyet ve meryemi yakubun (anası)ve salome ıtrıları satuñ aldılar ki gelüp ana(2) mesh ideler, ve çin sabahda haftanuñ birincisinde

[83a]

159

(3)Kabre geliyorlar güneş doğmuş iken, ve kendlerine dirler idi(4) kabruñ kapusundan ki taşñ bizüm içün kim yuvalaya, ve nazar idüp gördiler ki taş andan yuvalanmışdur zīrā(5) gayetde büyük imiş ,ve kabre girüp bir yigiti sağlarında oturup gördiler bir beyaz hulle ile giyinmiş ve ürkdiler (6)ve ol anlara eydür ürkmen Yesū' nasiretliyi ki haclanmışdur talebi dersiz müstaykız oldu bunda değil anı kodukları (7)yiri göre, ammā varup şākirdlerine ve Betrus a diyuñ ki celile sizi tekaddüm ider orada anı göresiz size didügi(8) gibi anlar taşra gelüp tiz kabirden kaçdılar zirā ditreyiş ve hayret anları tutdı ve kimesneye hīç nesne (9)dimediler zirā korktular ve (Yesū') sabahta haftanuñ birincisinde kalkub evvel Meryem mücdeliyyete izhar itdi kim yedi(10) şeytanı andan çıkarmış idi, ve ol varup anlara müjde eyledi ki anuñ ile olmuşlar idi anlar tehassür idüp (11)agladukları gibi ve anlar çün işitdiler ki diri olup (12)andan görülmüş olur idi inanmadılar, ve bunlardan şöñra anlardan iki yürüyenlere izhar itdi bir gayri şekilde(13) köyistāna vardukları gibi ve anlar varup kalanlara haber(14) virdiler ve ne anlara iman getirdüler andan şöñra on

[83b]

160

İkisine izhar itdi(yemeğe) oturduklarunda ve anların imansuzlığını ta'yīb eyledi ve kalbun kattılığını anun için ki(15) kalktığından sonra anı görenlere inanmadılar, ve anlara ayıtdı(16) tamām 'āleme varup İncīli her mahluka vaaz eylen iman getüren ve ta'mid olunan halas ola ammā iman getürmeyen (17)müdān ola, ve bu alametler iman getürenlere tabi' olalar benüm ismümde şeytanları çıkaralar yeni lisanlar ile söyleyeler,(18) yılanları kaldıralar ve eger bir ölüm getüren nesneyi nuş ideler anlara zarar itmeye elleri hastalar üzere koyalar ve hoş (19) olalar, pes rabb hōd anlara söyledükten sonra yukarı göge(20) alınmışdır ve tañrının sağlarında oturur idi, ve anlar taşra çıkub her yirde vaaz itdiler rabb anlar ile amel idüp tabi' olan alametler ile kelamı mukarrer ider iken amin

[84a]

185

Yazılmışdır lâkin bunlar yazılmışdır ta itikad edesiz ki Yesû' ol Mesîh ol ibnulahtır ve ta iman getirmekte anuñ isminde hayâtı bulasız

Yirmi birinci faşıl

Bunlardan şöñra Yesû' tabriyet deryasında kendisini tekrar şākirdlere aşikare eyledi ve bu vecih üzere belirdi bile imişler simon Betrus ve tomaki dimos demektir ki nasail ol çelik kanasından ki ve zebdinin oğulları ve şākirdlerinden ikisi dahī simon Betrus anlara der balık almaya giderek ana ederler biz dahī senüñ ile gideriz taşra çıktılar ve hemandem bir gemiye bindiler ve ol gecede hīç nesne almadılar ve el'an sabah olacak Yesû' kenarında durdu ana şākirdler Yesû' idüğü bilmediler pes Yesû' anlara ider ey oğlanlar sizde katıf var mıdur ana cevāb verdiler yok ol hōd anlara der kiminuñ sağ taraflarında ağı bırakun ve bulasız pes bıraktılar ve şimdi balık çokluğunda anı çekmeye takatleri kalmadı imdī ol Yesû' sevdiği şākird Betrus e ider der rab pes simon Betrus rab etdiği işitdicek kepengi kuşandı zirā yalıncık idi ve kendisini denize saldı ve sair şākirdler bir

[84b]

186

Gemicikte geldiler zīrā korodan baīd olmadılar ammā iki yüz miktarı arşuñ aralık ağı balıklar ile geçerken pes kuruya indikleri gibi kuruları konulmuş gördüler ve üzerlerinde balık kurulmuş ekmek Yesū' anlara ider şimdi tutduğunuz balıklardan getiruñ Simon Betrus yukarı çıkub ağı kuruya çekti büyük balıklar ile mimli yüz elli üç ve şol kadar olmakla ağ yarılmış değil idi Yesū' anlara ider geluñ öğle tāamuñ yiyuñ ve şākirdlerin hiçbirisi cesaret etmedi ki ana sual edesin kim sen rab imiş bildiler pes Yesū' gelür etmeği alır anlara virür ve buna göre balığı , şimdi bu üçüncü defa Yesū' kendü şākirdlerine zāhir oldu olmuşlardan kıyām olunmuş pes çün öyle taamuñ yemişler idi Yesū' simon Betrus e ider ya Simon yunanuñ oğlu beni sever misuñ ana ider belli ya rab sen bilürsin ki seni süreyen ana ider benümkoyunlarıma yedür üçüncü defa ana ider simon yunanuñ oğlu ben sever misin Betrus hazīn oldu kim ana üçüncü kere demişdur rabbini sever misin ve ana ayıtdı ya rab sen macmu'ları

[85a]

187

Bilürsin sen bilürsin ki seni severuñ Yesū' ana ider benümkoyunlarıma yedür amin amin sana eydüremyigit idüğün vakitde bizzat kuşanır iduñ ve istediğüñ yere yürür iduñ ammā vakti kim pir olmağüñ senüñ ellerini basat edesin ve sair kimesne seni kuşatüb istemediğün yere iletiserdür ve bunu dedi i'lām ederek ne ölüm ile hüdāyı temcīd eyleye ve bunu diyecek ana ider bana tabi' ol pes Betrus dönüb Yesū'n sevdiği şakirduñ görür ki ardinca geliyor ol kim dahī ahşam taāmında anuñ göğsüne dayanüb demiş idi ya rab seni teslim iden kimdür Betrus bunu görecek Yesū'a ider ya rab hem iş bu ne Yesū' ana ider eger istersem ki ben geleceğe dek baki kala sana ne dersen bana tabi' ol pes bu söz karındaşlar arasına çıktı ki ol şākird vefāt etmez ve Yesū' ana demedi ki vefat etmez eger lakuñ eger istersem ki ben gelinceye dek bakī kala sana nedür , budur ol şākird ki bu nesnelere şehādet virür ve bunları yazdı ve bilüriz kim anuñ şehadeti haktır ve Yesū'n eylediği çok sāir nesneler dahī vardur ki eger bir bir yazılmış olsalar zannederuñ ki ne dünyā kendisi yazılmış kitapları almak olur idi amin

[85b]

188

Ol evvelki kelāmı hōd etdim ya Safilus cemi' nesnelere müteallik kim Yesū' hem etmeye hem öğretmeye şuru' etmişdur ol güne değuñ ki ihtiyār etdiği resullere ruh-u Kudūs ile vasiyetler virüp kaldırılmışdur , ki anlara dahī kendisuñ diri gösterdi elem çekmesinden soñra çok dürüst huccetlerde kırk ggün müddetinde anlardan nazar olunmuş hüdanuñ melekütüne müteallik nesneleri söyler iken ve anlar ile dirilüp anlara buyurdu ki yeruşlimden ayrılmayalar lakuñ benden istimā' eylediniz atanuñ vadesin katlanuñ zīrā yuhanna hōd su ile ta'mid ayıtdı ammā siz ruh-u kūdüste tamid olunasız bundan çok gün değil imdi anlar dirilüp ondan sordular deyu ya rab bu vakitte melekütü israile geri virür misuñ ve anlara ayıtdı zamanları ya vakitleri bilmeksizün degildürki peder kendü saltanatında komuştur ammā ruh-u Kudüssizün üzerinize gelecek kuvvet atasız ve bana şahitler olsanız gerek hem yeruşlimde ve hem cemi' yahudiyetde ve samirtde ve yerin aksāsına dek ve bunları

[86a]

189

Diyüp anlar görür iken kaldırılmışdur ve bir bulut anlaruñ gözlerinden anı aldı ve ol yukarı gitdiğinde anlar kökten yana gözledikleri gibi işte iki ayranlarında durdular ak libasta ki dahī dediler ey erler celilliler n içün göğe baküb durursuz bu Yesū' ki sizden göğe alınmışdur şöyle gelse gerek nitekim anı yukarı göğe vardur iken gördünüz ol vakit yeruşlim geri döndüler zeytin nam dağından ki yeruşlime yakındır yani bir sepet günlük yoldur ve anlar içeri girecek bir çardağa yukarı çıktılar kanda dururlar idi Betrus ve Yakub ve Yuhanna ve andreus Filübs ve Toma bunlar cümle gönül birr ber karār oldular namazda ve tazarru'da avretler ile ve Yesū'n anası Meryem ile hem karındaşları ile ve ol günlerde Betrus şākirdlerin ortasında duru gelüp ayıtdı ve bile olan isimleruñ adedi yüz yirmi miktarı imiş ey erler karındaşlar bu kitaba gerektir ki tamām ola kim ruh-u Kudüs davudun ağzından peşin deyiverdi yehuda hakkında kim Yesū'yu tutanlaruñ kılavuzu olmuştur zīrā bizim ile ad olunur idi ve bu hizmetin bir hisseyi eline

[86b]

190

(18)Girmiş idi, imdi iş bu hōd zulmün ücreti ile bir tarlayı kesb eyledi ve baş aşağı düşüb meyanda çatladı(19) ve bağırsakları cümle dökülmüşlerdür,ve yerusâlimde düğeli sakın olanlara malum oldu şöyle ki ol tarla anlaruñ has dilince hakeldama dinilür ki kanuñ tarlası (20)dimekdür zīrā mezamir kitabında yazılmışdur (yani) anuñ meskeni beyāban olsun ve sakın olucı anda olmasuñ ve(21) anuñ vekāletin bir dahī alsuñ ,pes imdi rabb Yesū' bize girüp çıkdığı tamām zamanında bizüm ile yaranlık iden(22) erlerden Yuhannanuñ ma'mudiyetinden başlayub bizden yukaru alundığı güne dek gerekdür ki biri anuñ kıyametine bizüm(23) ile şahid ola ve ikisi tayin itdiler YusufI ki Bersaba(24) dinilüp Yustos mülakkab olmuşdur ve Metsiyyası, ve namaz kılub ayıtdılar sen ya rabb ki cemi' kalpleri bilicisiñ bu ikiden(25) kangısın ihtiyar etdün ise göster, ki bu hizmetden ve resullükten hisse pezīr ola kim andan Yehuda azgunluk etdün ta kendü yirine reftār ide, ve kur'aların virdiler ve kur'a Metsiyyasa düştü ve cümleñün ittifakı ile on iki şākirdler ile ma'dūd oldu

[87a]

191

İkinci faşıl

(1)ve pente kostes günü tamām gelicek hepsi yekdil heman (2)yirde imişler, ve fil hal gökden bir ses oldu güya ki hiddetlü yel hücumunun ve oturdukları evini hep pür eyledi,(3) ve maksûm olmuş lisanlar ateş gibi anlara izhar itdiler ve anların (4)her birisi üzere oturdı, ve anlar cümle ruh-u Kudüs ile memlu oldılar ve sair diller ile söylemege başladılar ruh hitabı anlara (5)virdüğü gibi, ve yerusâlimde sakin olan Yahudiler dindar(6) erler var idi gök altında olanların her taifesinden, ve bunun âvâzı olduğu gibi cemaat derilüp perişan oldılar zîrâ her birisi kendü dilince anları söyler iken işitdi,(7) ve hep hayran oldılar teaccüb itdiler birbirine diyüp işte (8)iş bu söyleyenler ser cümle celillüler degilmidür ,ve biz her birimiz niçe işitdürüz has dilimizdeki anda dogduk,(9) (yani) parsuslar meduslar ve alamiyeteler ve mazopotamiyyada sakin olanlar ve yahudiyyetde ve kabadokiyyada(ve) pontusda ve(10) asiyyada ve afrüciyyada ve penfilyada ve mısırdâ ve Afrikiyye nevahisindeki kırıncadan yanadur rumdan ki bana neler (ve)(11)Yahudiler ve Yahudi dinine girenler, Giritlüler ve Arabiler biz hüdânın ulu amellerin bizüm dilimizde anları söyler iken

[87b]

192

(12)İşitdirüz ve hep mütahayyir kaldılar ve şüphelediler birbirine(13) diyüp iş bu ne olmak ister, ammā gayriler istihzā idüp ayıtdılar(14) ki bunlar şireden memludür ammā Betrus on ikisi ile durı gelüp āvāzını ref' eyledi ve anlara hitap itdi ey erler Yahudiler ve cümle yerusālimde sakiñ olanlar bu size ma'lum (15)olsun ve benüm sözlerime kulak virün zīrā bunlar netekim sanırsız mest degillerdür çünkü günün üçünci(16-17) saatidür, lākin Yuyil peygamberün didügi budur, Allāh eydür ahir günlerde vaki' ola benüm ruhumdan cümle beşer üzerine dökeyim ve sizün oğullarunuz ve kızlarunuz peygamberlik ideler ve sizün yigitleriniz manzarları görüp pirlerünüz düşleri (18)Göreler, ve ol günlerde benüm kullarım ve karavaşlarum üzere benüm (19)ruhumdan dökeyim ve peygamberlik ideler, ve göklerde yukaruda mucizeleri vireyim ve yirde aşağıda alametleri kanı ve (20)ateşi ve dütünün bağını, güneş karanulığa döndürüle ve ey kana(21) ol rabbün azim ve Ruşen günü gelmezden evvel, ve vaki' ola ki(22) her kimesne ki rabbün ismine dua ide halas olırsardur, ey erler İsrailülür bu sözleri işitdün Yesū' nasiretlü bir eri Allāhtan içinüzde istihsān olunmuş kuvvetler ile ve mucizeler ile ve alametler ile kim Allāh ortalarınızda anuñ

[88a]

193

(23)Elinde etmişdür netekim siz dahī bilürsiz, bunu Allāhuñ müteayyuñ re'yinden ve evvel bilmesinden teslim olunmuş aldunuz ve(24) habīs eller ile (haça) mıhlayub katl etdünüz, kim Allāh anı ikaz idüp ölüm dertlerinü çözmüşdür zīrā ihtimal(25) degil idi ki kendü andan dutulmuş ola zīrā Davud anuñ haqqında eydür rabbiyi herkes benüm huzurumda pişin gördüm zīrā sağlar-(26)umdadur ta deprenmeyem, bunun için benüm kalbüm sevindi ve benüm lisanım mesrūr oldu ve andan ma da benüm beşerüm ümitde(27) istirāhat ide, zīrā ki sen benüm ruhumı cehennemde koyuvirmeyesiñ ve ne senüñ pak olanı ufuneti görmek revā göresiñ,(28) hayātuñ tariklerin bana bildürdün beni pür sürürdan ide-(28)siñ senüñ dizāruñ ile ,ey erler karındaşlar caiz görün ki ben size batrīk davud haqqında pervāsız diyem zīrā hem müteveffā hem(30) medfūn olmuşdur ve bugüne degin anuñ kabri bizdedür , pes imdi peygamber iken bildi ki Allāh yemīn itmekle ana and içmiş idi kim anuñ sulbi meyvesinde cesede göre mesihi baas idiserdür kendü tahtında oturmağ için,(31) pişin görüp mesihiñ kıyametinden söyledi kim ruhu (32)cehennemde koyuvirilmişdür ne beşeri ufūneti görmüşdür, iş bu Yesū' yu Allāh baas itdi kim biz cümlemüz ana şahitlerüz ,

[88b]

194

İmdi Allāhuñ sağ eli ile merfu' olmuş ve ruh-u kudüsün vadesiñ atadan alup bunu dökdi ki siz şimdi görüp (34)işitdürsiz zīrā davud göklere yukarı çıkmadı ammā kendüsi eydür (yani) rabb benüm rabbime ayıtdı benüm sağ elümde otur,(35) ana degiñ ki ben düşmanlaruñ ayak basmağıñ vaz' idem(36) imdi isrāiluñ bütün beyti tahkīk bilsuñ ki Allāh ol haça mıhladuğuz Yesū' hem rabbi hem mesihi itmişdür(37) ve anlar işitdicek kalpte sançılmışlardır ve Betrusa ve kalan(38) resullere ayıtdılar ey erler karındaşlar ne eyleyelüm, pes Betrus anlara ayıtdı tevbe eylen ve her birinüz Yesū' mesihuñ isminde vaftiz ol gıl günahlaruñ mağfireti içün ve (39)ruh-uu kudüsün atıyyesiñin kabul idesiz, zīrā vade sizedür ve sizün oğullarınıza ve kamu ırakta olanlara her kimi kim rabb(40) bizüm tañrımız davet eyleye, ve gayetde çok sözler ile dahī şehadet virüp nasihat itmişdur diyū bu yaramaz cilden(41) halas olun, imdi anuñ kelamıñ gönül hoşluğu ile kabul idenler vaftiz oldılar ve ol gün üç bin miktarı(42) nefis (anlara) ilhāk olundılar, ve sebāt ile müdavemet itdiler resulleruñ taliminde ve şirketde ve etmek kırmaklığında ve namazlarda ,(43)ve her birinüñ nefsine korku düşdi ve çok mucizāt ve āyāt

[89a]

195

(44)Resullerden sadır oldular, ve itikad idenler hep bilice olup(45) mecmu' nesneler anlara müşterek olurlar idi ve mülklerin ve meta'larıñ satub anların hepsine kismet itdiler netekim her(46) kimesneye muhtâc olur idi ,ve anlar her gün heykelde gönlü bir müdavim olup etmeği evden eve kırur iken(47) taamı şazlık ile ve dil sadeliği ile aldılar, Allāhı medh ider iken ve cemi' halk katında ihsan bulur iken hem rabb hergün halas olacak kimesneleri kendisine ilhāk eyledi

Üçünci faşıl

(1)Meğer Betrus ve Yuhanna bile heykele suud itdiler namazuñ (2)dokuzuncı saatinde, ve bir er anası rahminden aksak olup getirülmüşdür kim anı her gün heykelün güzel nām kapusunda yaturı kodular ta heykele girenlerden sadaka dilek ide,(3) kendü Betrusı ve Yuhannayı heykele girmrlü olup görür iken (4)sadaka almak dilek eyledi ammā Betrus ana göz diküb(5) Yuhanna ile ayıtdı bize bak, ve kendü anları gözledi(6) anlardan bir nesneyi almağa katlanur iken, pes Betrus ayıtdı benüm gümüş altinum yoktur ammā bende olanı sana virürüm Yesū'

[89b]

196

(7)Mesih nasiretlinün isminde uru durup yüri ve anı sağ eli ile tutub kaldurmuşdur ve hemandem ayakları ve topukları (8)kuvvetlendiler, ve yukarı sıçrayub durdı ve yürür idi ve anlar ile heykele girmişdür ve yürür iken ve sıçrur iken ve Allāha (9)hamd ider iken ve cemi' halk anı yürüyüp Allāha hamd ider (10)iken gördiler ve anı bildiler ki heykelün güzel kapusunda sadaka içün oturan kimesne imiş ve hayretten ve dehşetden pür(11) oldular ana vaki' olduğu üzere ve ol sağılmış aksak Betrusı ve yuhannayı tutdığı gibi cemi halk anlara süleymanuñ adlu (12)revākına bile segirttiler teaccüb ider iken, ve Betrus göricek halka cevāb virdi (diyu) ey erler İsraililer niçün bundan teaccüb idersiz ya niçün bizi gözlersiz güya ki biz kendü kuvvetimiz ile ya takvā ile bunu yürümeğe itmüş (13)idük, ibrahīmün ve ishakuñ ve yakubun tañrısı bizüm babalarımızuñ tañrısı kendü oğlu Yesü'yı temcīd eyledi kim siz anı teslim eyleyüp platos huzurunda ana inkar (14)eyledüüz içün anı salıvirmeğe hükümü oldu siz hōd kuddüse ve sadıka inkar eyleyüp bir katil eri size virilmek (15)taleb etdünüz, ve hayātuñ serverini depeledünüz kim hüdā anı emvāttan baas itmişdur kim biz ana şahitlerüz

[90a]

197

(16)ve anuñ ismi itikadında anuñ ismi buna kuvvet virdi kim siz anı görüp bilürsüz ve ol itikad kim andandur bu(17) tendürüstliği cümleñüz huzurunda ana virmişdür ve şimdi ey karındaşlar ben bilürin ki bilmezlikden etdünüz netekim (18)dañi sizün hakimleriniz ammā hudā anuñ cemi' peygamberlerün ağızından pişin ihbar etdüklerini ki Mesīh elem çeke(19) böyle tamām itmişdür imdi tevbe idüp rücu' eylen ta sizün günahlarınız izale olunalar çün tazelicek zamanlar (20)rabbüñ huzurundan geleler, ve size pişin vaaz olunduğı Yesü'(21) mesihi irsāl ide, kim göge gerekdür kim anı ala dügeli nesnelerüñ girü virilmesi zamanlara dek kim Allāh anuñ cemi' mukaddes peygamberlerün ağızından söylemişdür dehirden ,(22)zīrā musa ħōd babalara didi ki rabb sizün Allāhınız karındaşlarınızdan benüm gibi bir peygamberi size kopara anı işitdesiz cemi' nesnelere göre ki size söyleyeserdür ,(23) ve olur ki her nefis ki ol peygamberi istimā' itmeye halk (24)içinden helak ola, ve dañi peygamberler ser- cümle samuyilden ve şoñrakiler ne kadar söylediler ise bugünleri pişin(25) ihbar itdiler siz peygamberlerün oğulları siz ve ahdün ki Allāh bizüm babalarumuz ile itmişdür ibrahīme diyū ve senüñ

[90b]

198

(26)Tahumunda yirün cemi' kabileleri mübarek olalar, size evvel Allāh kendü oğlu Yesū'yu ikaz idüp anı göndermişdür ta size mübarekliye her birinüzi sizün şerlerünüzden döndürmekde ,

Dördüncü faşıl

(1)ve anlar halka söyledükleri gibi kahinler ve heykelün(2) serdarı ve zındıklar üstlerine geldiler , zahmet çeküb halka öğretdükleri Yesū' daemvâtdan kıyameti ihbar etdükleri(3) için, ve anlara elleri urup habse kodılar ortasına dek (4)zîrâ şimdi ahşam imiş, lâkin sözü istimā' idenlerden çok kimesne inandılar ve erlerüñ adedi biş biñ miktarı (5)olmuştur, ve yarendesi oldu ki anlaruñ hakimleri ve(6) şeyhleri ve katipleri yeruşalimde cem' oldılar, ve hannan (ki) kahinlerüñ ulusu ve kayafa ve Yuhanna ve El-iskender ve āli(7) kâhinüñ cinsinden ne kadar var ise, ve anları ortasında durdurup sual itdiler siz ne kuvvet ile ve ne isim ile bunu etdü-(8)nüz bu kerre Betrus rūhı Kudüs ile memlu olup anlara ayıtdı(9) ey halkuñ hakimleri ve israilüñ pirleri, eger biz bugün hüküm olunavüz eyü amel için zayıf ādeme ne sebep

[91a]

199

(10)İle halas olmuşdur cümleñüze malum ola ve israilün cemi' taifesine ki Yesū' Mesīh nasiretlinün isminde siz çelipaya çarmıh etdügünüz kim Allāh anı emvāttan baas itmişdür bununla iş bu sizün huzurunuzda sağ durur iş bu siz yapıcılar ile la şii ad olunduğı taşdur ki(12) böcügüñ başı olmuşdur ve hiçbir gayri kimesne de halas yokdur zīrā ne gök altında ādemler içinde bir gayri isim(13) virildi kim anda halas olmak gereküz, ve çün anlar Betrusun ve Yuhannanuñ inbisātını gördiler ve duydular ki okumamış ādemlerdür ve ümmiler acaba kaldılar ve anları bildiler ki Yesū'(14) ile olmuşlar idi ,ve ol ilaç olmuş ādemi anlar ile durup görür iken anlaruñ hīç nesnesi yoğidi ki karşı diyeler ,(15) ve çün anlara dernekten taşra çıkmak emretdiler birbiri ile(16) danışdılar diyu bu ādemlere ne eyleyelim zirā ki anlardan hūd bir meşhur alamet sadür olmuştur yerusālimde sakiñ olanlara hep(17) aşikaredür ve biz inkār itmege kadir degilüz , lākin ta halk içine ziyāde yayılmaya anları tehdid ile tehdid idelüm ki (18)artık bu isimde ādemleruñ hīç birine söylemeyeler ve anları okuyub anlara buyurdular ki asla söyleyi ta'lim itmeyeler(19) Yesū'n isminde ammā Betrus ve yuhanna cevāb virüp anlara ayıtdılar

[91b]

200

Eğer Allāh huzurunda doğru ise sizi Allāh üzerine işitmege hüküm eylen(20) zīrā biz gördüklerimizi ve işittiklerimizi söylemege kadir degülüz, ve anlar tehditler dahī katub anları salıvirdiler çün asla bulmadılar nice anların haqqından geleler halk sebebinden zīrā hep Allāhı temcīd itdiler macera (22) içün, zīrā ol ādem kim sağlığıñ bu alameti ana olmuş (23)idi kırk yaşından ziyāde idi, ve salıvirilmiş has olanlara geldiler ve ulu kāhinlerin ve pirlere anlara didü-(24)klerini hep ihbar itdiler, ve anlar çün işitdiler gönül bir ile āvāzıñ hüdāya kaldırıp ayıtdılar ya rabb sen ol Allāhsıñ ki gögi ve yiri ve denizi cemi' anlardaki(25) nesneleri eyledüñ, ki senüñ kullun davud ağzından didün ümmetler niçün ihtimāş kılurlar ve halayık beyhude nesneleri (26)niçün tilāvet iderler yirün padişahları hazır durdılar ve emirler bir ile cem' oldılar rabbün mukabelesine ve anuñ mesihine (27)mukabil, zīrā haqqatde mesh etdüğüñ senüñ pak oğulcuğun Yesū' üzerine hem Hirodes ve hem Pontos Platos(28) ümmetler ile ve İsrail halāyıkı (ile) cem' oldular, ta ideler her ne kim senüñ elüñ ve senüñ re'yüñ olmağ içün pişin(29) tayin itmişdür, ve şimdi ya rabb anların tehvilatına nazar ile

[92a]

201

ve senüñ kullarına ruz-ı kıl ki senüñ kelamını tamām (30)inbisād ile söyleyeler , senüñ elüñ uzatmağıla sağıluk içün ve ki ayat ve mucizat sadır olalar senüñ pak(31) oğulcuğun Yesü'n isminden ,ve anlar namaz kılıcak cem' oldukları yir deprenmiş oldu ve mecmu' ruh-u Kudüs ile memlü(32) olup kelamullahı inbisād ile söylerler idi, ve müminler cemaatinüñ kalbi ve nefsi bir imiş ve ne bir ehad dir idi ki tasarrufunda olanlar hasdur lâkin kamu nesneler anlara müşterek (33)oldılar ve resuller azim kuvvet ile rabbi Yesü'un kıyametine şehadet (34)verdiler ve azim nîmet anlar hepsinün üzerine imiş , ve ne anlar içinde kimesne muhtaç oldu zîrâ tarlalar ve evler sahipleri ne kadar var ise satub satulduklarınıñ behalaruñ götürdüler,(35) ve resulleriñ ayaklarında korlar idi ve her kimesneye taksîm ((36)olundu ana muhtaç olunduğı kadar, ve yusis resullerden Barnabas mülakkab olmuş ki mütercim olsa taziyet oğı,(37) (dimek)dür bir lavi Kıbrıslu cinsinden, anuñ bir çiftliği olup satüb nukrayı getürdi ve resulleruñ ayaklarında kodı.

[92b]

202

Beşinci faşıl

(1)Ammā ananiyya adlu bir er anuñ avreti safıra ile bir çiftligi(2) sattı, ve bahasından deriğ tutdı avreti dahī bile bilür iken ve bir bahşi getirüp resulleruñ ayaklarında kodı,(3) ve Betrus ayıtdı ya ananiyya şeytan senüñ kalbünü niçün doldurmuştur ki ruh-u kudüse yalan söyleyüp çiftlik behā-(4)sında alıkoyasıñ kalur iken sana kalmadı mı ve satılmış senüñ kudretünde degil mi idi bu nesneyi niçün kalbünde(5) koydun ādemlere yalan söylemedüñ lakiñ tañrıya ve ananiyya bu sözleri işidüp düştü ve can virdi ve azim korku(6) bunları cemi' istimā' idenler üzre oldu, ve yigitler kalkub(7) anı kavradılar ve taşra getirüp güme kodılar ve oldu ki üç miktarı saat müddetinden soñra hem kendü avreti macerayı (8)bilmeyüp girdi, ve Betrus ana cevāb virdi di bana eger çiftligi bu kadar çiğē satdunuz ve ol ayıtdı belli bu kadara,(9) pes Betrus ana ayıtdı niçedür ki bile ittifāk etdünüz rabbün ruhun imtihan itmek içün işte anlaruñ ayakları kim senüñ erini gömdiler kapudadır ve seni taşra taşısalar(10) gerek, ve hemandem ayaklarında düştü ve can virdi ve yigitler içeri girüp anı ölmüş buldılar ve taşra getirüp eri

[93a]

203

(11)Yanında gömdiler, ve azim korku cümle kiliseye oldu ve cemi' (12)bunları işitdenlere ve resullerüñ elleri ile çok alametler ve uluklar halk içinde sadır olmuşlar idi ve anlar hep gönül(13) bir süleymanuñ istivânında idiler, ve kalanlardan hiçbir kimesne anlara müteallik olmak cesâret itmez idi lâkin halk(14) anları ululdılar(??) ve müminler rabbiye ziyâde mülhak olurlar idi(15) hem erlerüñ hem avretlerüñ cemaatleri, şöyle ki marizleri sokaklara taşra getirdüler ve döşekler ve mezca'lar üstünde yaturı kodular ki bari Betrus gelür iken anuñ gölgesi (16)anlaruñ ba'zına gölge ide ve dahî çevre yanında olan şehirlerden bir cemaat yerusâlime derledi marizleri ve murdar ruhlara mübtelâ olanları getirür iken kim anlar hep ilaç(17) oldılar, pes âli kâhin durı gelerek ve kamu bilesince olanlar ki zındıklarüñ mezhebi imiş hasetden pür oldılar,(18-19) ve ellerini resullere urup anları zindan-ı âmiye saldılar, ammâ rabbün feriştesi gice ile zindanuñ kapularuñ açtı ve anları(20) taşra iledüp ayıtdı ,ve varuñ durup halka bu hayâtuñ (21)cemî' sözlerini heykelde söylen, ve anlar işitdicek seherde heykele girüp ta'lim itdiler ammâ âli kâhin ve bilesince olanlar gelüp derneki münâdat itdiler ve benî isrâilüñ

[93b]

204

cemi' ehl-i divanıñ ve zindana gönderdiler anları iletmege,(22) ammā çün kollukçular erişüb anları zındanda bulmadılar dönüb (23)ihbar itdiler deyū zindanı hūd tamām eminlik ile kapanmış bulduk ve nighbanları kapular önünde taşra durur iken lākin(24) açduğumuz gibi hīç kimesneyi içinde bulmaduk lākin ali kahin ve heykelin serdarı ve ulu kahinler bu nesneleri işitdükleri gibi anlarda mütereddid oldılar ki iş bu ne ola,(25) pes bir ehad erişüb anlara haber virdi diyū işte zindanda kodüğunuz erler heykelde olup dururlar ve taifeye talim iderler, (26)ol vakit serdār kollukcular ile varup anları zorsuz ilettdi(27) zirā halkdan korkdular ta senksār olmayalar, ve anları ileticek dernekte durgurdılar ve ālī kāhin anlara suāl (28)eyledi, diyu biz size emr ile buyurmaduk mı ki bu isimde artuk talim etmeyesiz ve işte yerusālimi sizün taliminiz ile doldurdunuz ve bu ādemūñ kanıñ bizim üzerimize iletme(29) istersiz, pes Betrus ve resuller cevāb virüp ayıtdılar Allāha (30)ādemlar üzerie muti' olmak gerekdür, bizim babalarımızuñ tañrısı Yesū' yu baas eyledi kim siz anı tepeledünüz ağaçda(31) asa koyuben, bunu Allāh sultanı ve muhallası bu çıldırdı(???) sağ(32) eli ile ta isrāile tevbeyi vire ve hatāyanuñ mağfiretini, ve biz

[94a]

205

Bu sözlere anuñ şahitleri vüz ve ruhu Kudüs dahî kim Allâh(33) anı kendüsine muti' olanlara virmişdür ve anlar işitdicek(34) Küserler idi ve anları öldürmege danışdılar, bu kez Gamaliyel adlu bir ferisi ki cemi' halk katında ikrām olunmuş şer'un bir muallimi idi dernekde urı durup buyurdi ki resullar biraz(35) taşra çıkarılmış olalar, ve anlara ayıtdı ya erler İsrailülür kendünüzi gözlen bu âdemlere müteallik ne itmek olacak-(36)sız, zîrâ bu günlerden öndin sudas kopdı ve didi ki kendü bir (büyük) kimesne idi kim dört yüz miktarı er adedde ana müteallik oldı kendü depelenmişdür ve ana rızā viren kimesneler ne kadar var ise hep perakende olup naçiz(37) oldılar, kendünden şöıra yehuda celillü kopdı kitabet günlerinde ve ardınca çok halk çekti ol dahî helak olup ana rıza viren kimesneler ne kadar var ise hep dağılmışlardır,(38) ve şimdi size eydürem bu âdemlerden vazgeçüb anları kovun(39) zîrâ eger bu re'y ya bu fiil âdemlerden ise hall oluna, ammâ eger Allāhtan ise anı hall itmege kadir degilsiz olmaya ki(40) Allāha karşı dahî cenk idiciler bulunasız, ve ana rıza virdiler ve resulleri okuyub darb idüp buyırdular ki Yesû'(41) isminde söylemeyeler ve anları salıvirdiler, imdi anlar hōd

[94b]

206

Dernek huzurundan ayrıldılar şadlık ider iken kim anuñ (42)ismi için horluk çekmege müstehak sayımışlardır, ve hergün heykelden ve evden eve Yesū' mesihi talim hem vaaz itmekden feragat itmediler,

Altıncı Faşıl

(1Ve ol günlerden şākirdler çoğalmış iken Yunanlularuñ Yahūdilere karşı bir müvellid işi olmuşdur kim anlaruñ dul(2) avretleri her günki hizmetde tahkir olundılar, 12 imdi şākirdlerün çoğluğunu davet itmiş iken ayıtdılar makül degildür ki biz tanrunuñ kelamınıu terk idüp sofralara (3)hizmet idevüz, imdi ey karındaşlar içinüzden eyüşehadet ile bezenmiş(7)er bulı virün rûh-i kudüs ile ve hikmet ile (4)dolmuş ki anları bu iş üzerine musallat kılavüz, ve biz durmayub(5) namaza ve kalamun hizmetine meşgul olavüz, ve ol kelam bütün çokluğa hoş geldi ve ıstıfani ĩmān ile ve rûh-i kudüs ile dolmuş bir er ihtiyar itdiler ve filibbosı ve muruhorusı ve ve nikanuri ve daymoni ve bermenani ve nikolayı antakyadan bir yeni dindaş,(6) ve anları rasuller önünde durğurdular ve anlar namaz kılıcak ellerin(7) anlara kodılar, ve kalamullah artar idi ve şākirdlerün adedi

[95a]

207

Yeruşalımdede gayette çoğalmışdur ve kahinlerüñ cemaati kesire-(8)yi ĩmāna itaat itdiler, ve ıstıfan itikat ile ve kuvvet ile dolmuş mucizeleri ve azĭm alametleri halk içinde ider idi,(9) ve anların ba'zı kobdılar ki libertinlerin dinilen mecmasından ve kire nanilerin ve ĩskenderiyyelerin kılıķıyyadan ve asiyya(10)dankilerin istefan ile mübahise ider iken, ve ol hikmete ve ruha mukavemet itmege kadürdeğillerdür kim andan söyler idi, (11)pes el altında erleri göndürdiler diyüki biz anı musaya (12)karşı ve tañrıya karşı küfür sözleri söylemege işitdün, ve anlar halkı ve şeyhleri ve katipleri tahris itdiler ve üşüb(13) anı tutdılar ve dernek katına iletdiler, ve yalan şahitleri durgurdılar ki didiler bu ādem küfür sözleri söylemekden ferağat itmez(14) bu mukaddes yire karşı ve nāmusa, zĭrā anı dimege işitdük ki yesü'u ol nasiretlü bu makamı hedm eyleye ve musa bize teslim(15) etdüği ayinleri teğayyür ide, ve dernekde oturanlar hep aña göz diküb anuñ yüzini gördüler güya ki bir ferestenüñ yüzini

Yedinci Faşıl

(1)Pes ali kahin ayıtdı bu nesneler öylemidür ve ol (2)eyıtdı ey erler karındaşlar ve babalar istima' eylen mecdün

[95b]

Sayfa 208

Tańrısı bizüm babamız ibrahime zuhur itdi mezapotamiyya da(3) iken andan öndin ki harranda sākin oldı, ve aña ayıtdı taşraçık senüñ toprağundan ve karabetünden ve ol toprağa gel(4)kim sana göstereyim, ol vakt keldaniler toprağından çıkub harranda sükun itdi ve oradan babası öldükden şoñra anı bu (5)toprağa intikal eyledi ki siz şimdi anda tevattun idersiz, ve ana orada hıç mırās virmedi ve ne ayağun bir basması lākin vaade eyledi ki anı mülk içün ana vire ve kendüden şoñra (6)anun zürriyetinde anun hıç oğlu yogıken, ve Allāh bu yüzden söylemişdur kim anuñ zürriyeti garīb toprakda biganeler olup anları esirlige müsahhar eyleyiserdür ve dört yüz yıl cevı eyleyeler ,(7)ve ol taifeyi kim ana kulluğ ideler ben din ideyim didi tańrı ve bunlardan şoñra anlar taşra çıkub bu mevzide bana (8)ibadet etseler gerek, ve ana hitanet misakını viridi ve şöyle ıshakı tevlid itdi ve anı hitan eyledi sekizinci günde ve(9) ishak yakubı ve yakub 12 baş babayı ,ve baş babalar haset ider iken yusuı mısır içine satdılar ammā Allāh anunla(10) imiş, ve anı cemī' belalarından kurtarup ana mısır padişahı fııavnuñ huzurunda lütf ve hikmet virmişdür ve anı mısır üzerine(11) hakim dikdi ve anuñ cümle beyti(üzere), şoñra mısırın tamām

[96a]

Sayfa 209

Toprağına ve kenana kaht geldi ve azīm musibet ve bizüm babalar-(12)umuz taamlar bulmazlar idi, ammā çün yakub işitdi ki mısırdā tahıl var idi bizüm babalarumızı evvelki (kerre) gönderdi,(13) ve ikincide Yusuf kendü karındaşlırına bilinmişdür ve yusufun(14) cinsi firavnda meşhur oldu, ve Yusuf gönderüp babası yakubı davet eyledi ve anun hep karabeti canlarda yetmiş (15)biş, ve yakub mısıra nüzul itdi ve müteveffa oldu kendü ve(16) babalarımız, ve sihame intikal olundılar ve ol kabirde konulmuşdur kim İbrahim gümüş bahasına satun aldı hamurun oğulları(17)ndan sihamun ki, ammā çün Allāh ibrahime yemīn etdüğü vadenüñ zamanı yaklaştı halk mısırdā neşv-ü nūma bulub (18)çoğalmışdur , ana degin ki bir padişah dağı koptu ki (19)Yusuflı bilmedi, kendü bizüm karabetimize hile düzüb babalarımıza cevır eyledi tıfillarını yabana bırakmağ içün ta dirlik itmeyeler,(20) ol zamanda musa doğdı tañrıya güzel idi ve üç (21)ay babasınıñ evinde beslenmişdür, ve yabana bırakılmış olıcak firavnın kızı anı kaldırıp kendüsüne oğul içün anı (22)besledi, ve musa mısırlıların cemi' hikmetinde teeddüb olup(23) sözlerde ve işlerde muktedürolur idi, pes çün 40 yıl müddeti aña tamam olmuşdur anuñ gönline geldi ki kendü

[96b]

Sayfa 210

(24)Karındaşlarını beni israili ziyaret ide, vebir mazlumu görüp himayet itdi ve mazlumun kinini aldı mısırlu çalar(25) iken, zīrā kıyas ider idi kim anun karındaşları anlayalar ki tañrı anun eli ile anlara halas vire ammā anlar (26)anlamadılar, ve küllisi gün anlara zuhur itdi niza etdükleri gibi ve anları sulha teklif kıldı diyü ya erler siz(27) karındaşlarsız niçün bir birine zulüm idersiz, ammā konşuya zulm iden anı def eyledi diyü kim seni bizüm üzerimize(28) server ve hakem dikdi, beni depelemek istermisin nitekim(29) dünkü gün mısırlıyu depeledün, pes ol sözde musa kaçdı ve medyen toprağında bigane olur idi kim orada (30)iki oğlu tevlid itdi ve kırk yıl tamam olıcak sina dağı beyabanında rabbün feriştesi ana izhar itdi çalınun ateşi(31) yananda(??) ve musa görüp manzarı acebledi ve anı fikr itmege (32)yaklaşduğı gibi rabbün āvāzı aña geldi, ben senüñ babalarınüñ tañrısı(yım) İbrahim tañrısı ve ishak tañrısı ve yakub tañrısı ve musa ditreyüp teemmül etmek(33) cesaret itmedi, pes rabb aña ayıtdı ayaklarıñ pabuçlarıñ çöz zīrā ol yir ki anda durursın toprak mukaddesdür,(34) mısırdaki benüm halayıkun belasını görüp gördüm ve anlarıñ

[97a]

Sayfa 211

nalesin işidüp anları kurtarmağa müzul etdüm ve şimdi (35)gel seni mısıra göndereyim, bu musayı kim ana inkar itdiler diyü seni kim serverr ve hakem dikdi bunu Allāha server ve kurtarıcı gönderdi çaluda añ aizhar iden(36) feriştenüñ elinde iş bu anları ihraç eyledi mısır toprağında mucizeleri ve alametleri ider iken ve kızıl denizde ve bayabanda(37) kırk yıl, budürol musa kim beni israile ayıtdı sizüñ rabbül ehvenüz(??) sizüñ karındaşlarınızdan benim gibi bir (38)peygamberi size kopara anı işitseniz gerek, budur ol kim kilisede beyabandan ferişte ile oldu kim sina dağında aña ve bizüm babalarımız ile söyledi ki dirlensüzleri aldı(39) bize virmek içün, kim bizüm babalarımız aña mutiğ olmak istemedüler ammā def idüp kalplerinde girü mısıra döndüler,(40) haruna deyüp bize tañrılar eyle ki bizi tekaddüm ideler zīrā iş bu musaki mısır toprağından bizi ihraç itdi biz(41) bilmezüz kim aña ne oldu, ve ol günlerde bir buzağı düzdiler ve zahıyyeti ol buta ihda idüp ellerinüñ işlerinde şadlık itdiler, pes Allāha dönüb anları āsumānın çerisine ibadet itmege teslim eyledi netekim peygamberlerün kitabında yazılmışdur ya israilin beyti kırk yıl beriyyeden bi hisleri(????)

[97b]

Sayfa 212

(43)ve zahiyyeleri bana ihda etdünüz mi, ve muluhun mezallasını ve Remgamsirün tañrınüzun yıldızını kaldırdunuz anlara secde itmeye endüğünüz suretleri ve sizi babilden öte(44) intikal ideyim, şehâdet ün mazallesi bizüm babalarumuzda imiş beyabanda netekim ol musaya söyler iken tamîd itmiş idi (45)kim anı gördüğü resm üzere düzsün ki bizüm atalarımız dañi alup yesu' ile idhal itdiler ümmetlerin mülküne kim Allāh anları bizüm atalarımızun yüzünden taşra sürdi davudun günlerine (46)dek, kim Allāh huzurunda ihsan buldı ve yakubın tañrısı(47) içün bir mazalleyi bulmak diler idi, süleyman hōd aña bir (48)beyt bina eyledi, velākin ana ali(ki) eller ile yapılmış (49)heykellerde tavattun itmez netekim peygamber dir, āsumān benüm tahtumdur ve zemin benüm ayaklarımın basmağı ne beyt benüm içün(50) bina idesiz Allāh dürya benüm rāhatımın yiri nedür, benüm (51)elüm bu nesneleri hep itmedi mi, ey pek boyunlular ve kalbi ve kulakları mahtun olmamışlar siz ruh-ı kudüse daima mukavemet (51)idersiz netekim sizün babalarınız siz dañi, sizün babalarınız peygamberlerin kangısın matrut itmediler ve sadıkun gelişinden pişin ihbar idenleri katl itdiler kim siz aña (53)şimdi dafiler ve katiller oldunuz, ki feriştelere vaz'

[98a]

Sayfa 213

(54)Etdükleri üzere şer'ati aldınız ve hıfz itmedünüz, anlar hōd bu nesneleri işitdick yūrekleri darlığanup dişlerin(55) aña sarr itdiler, ammā kendü rūḥ-i ḳudūs ile memlü olup gözlerin göge diküb Allāhun mecdini gördi ve yesuguyı (56)Allāhın sağ ellerinde durur iken, ve ayıtdı işte gökleri açılmış görürüm ve ibni insānı Allāhın sağ ellerinde durur (57)iken, pes anlar yüce āvāz ile çağırup kulakların kapadılar(58) ve bir uğurdan üzerine hücum itdiler, ve şehirden taşra çıkarup senksar itdiler ve şahidler kendü libaslarıñ sevlus(59) dinilmiş bir yügütün ayaklarında aşā kodılar, ve istefani senksar itdiler ki dua idüp ayıtdı ya rabb yesu' benüm ruhumı(60) kabül eyle, ve diz üstüne çöküb savtı azīm ile çağırdı ya rabb bu günahı anlara haml etme ve bunu diyüp uyukladı

Sekizinci Faşıl

(1)Sevlus anun katline rıza virdi ve ol günde yerüşalimde (ki)kiliseye karşı azīm izdihād oldu ve anlar hepsi yehudiyetün ve samiretün illerinde perakende oldılar resullerden(2) gayri, ve dindar erler istafani(defn itmege) taşra götür(3)diler ve üzerine azīm levha kıldılar, ammā savlus keniseyi harab itdi her eve girür iken ve erleri ve avretleri çeküb

[98b]

Sayfa 214

(4)Zindana teslim eyledi, imdi ol ferakende olmuşlar hōd her(5) yana giderler idi kelayı müjdeler iken, pes filibbos samiret(6) şehrinde inüb anlara mesihi vaaz itdi, ve cemaatler gönlü bir filibbson didüklerini dinlediler etdügi alametleri işidüp(7) gördüklerinde zīrā çok kimesnelerün murdar ruhları olup savt-ı azīm ile çağırıp çıktılar ve çok meflücler ve (8)aksaklar tımar oldılar, ve ol şehirde azīm şadlık olmuşdur,(9) ammā simon nam bir er var idi ki evvelden ol şehirde cazuluk ider idi ve samiret taifesin medhūş iderek didi ki kendü (10) bir ulu kimesne imiş, kim hep aña dinlediler en geçiden(11) ta en büyüğüne dek diyü bu kimesne tañrının azīm kuvvetidür, ve aña itibar itdiler anuñ içün ki çok zamandan anları sihirler(12) ile meftun itmiş idi, ammā çün filübbosı inanmışlar idi hüdanun melekütünün ve yesu'u mesihüñ isminünkileri müjde ider(13) iken hem erler hem avretler ta'mīt olundılar, pes simon kendüsi dañi itikat itdi ve ta'mīt olunup filibbos ile ber karar idi ve sadürolmuş alametleri ve azīm mucizeleri görüp hayran (14)oldı, pes çün yeruşalimdeki rasuller işitdiler ki samiret kelayullahı kabül itmiş idi Betrusı ve Yuhannayı anlara (15)göndürdiler, kim nüzul idicek namaz kıldılar anların

[99a]

Sayfa 215

(16)İçün ta ruh-ı kudüsi ahz ideler, zîrâ henüz anlaruñ hiçbirî üzerinde düşmüş degil idi heman ancak rabb yesu'u(17) isminde tamid olunurlar idi, ol vakit ellerün anlaruñ üzerine(18) koyub ruh-ı kudüsü ahz itdiler, pes çün simon gördü ki resullerin elleri üzerine komaklığı ile rûh-ı kudüs virilmişdur anlara(19) nukrayı arz itdi, diyü bana dañi bu hükmi virün ki her(20) kime kim elleri koyam rûh-i kudüsi ahz ide, ammâ Betrus aña ayıtdı senüñ komşun senüñle izaata olsun zîrâ ki (21)tanrunun atıyyesin akçe ile hasıl olmağa zann eyledün, senüñ bu nesnede hîç bahşun ve nasibin yokdur zîrâ senüñ kalbün Allâh (22)huzurunda müstakim degildür, imdi iş bu senüñ habasetünden tevbe ile ve hüdaya yalvar ki eger şayet senüñ kalbün fikrini(23) sana afv oluna, zîrâ ben görürüm ki sen acılığun zehresinde (24)ve zulmün ve bendinde mevcutsın, pes simon cevap virüp ayıtdı siz benüm içün rabbe dua eylen ki bu didüklerinizden hîç (25)nesne benüm üzerime gelmeye, pes anlar hōd çün şehâdet idüp rabbün kelamını söylediler girü yeruşalime döndiler ve samiretlü(26)lerün çok köylerine İncîli vaaz itdiler, ve rabbün feriştesi Filibbos söyledi diyu sen kalkub cenubdan yana var gıl (27)yeruşalimden gazzaya indügi yola iş bu beyabandur, ve ol kalkub

[99b]

Sayfa 216

Varur idi ve işte bir habeş eri Habeşiler meliketi kandekisün āli mertebelü bir hassı ki cemi' anuñ hazinesi üzerine olur(27) idi kim Yerusälime secde itmege gelmiş idi, ve girü döner idi ve arabası üzerine oturup işa'ya peygamberin okur (29)idi,ve ruh Filibbosa ayıtdı yanaşub bu arabaya yapışubdur , ve (30) Filibbos katuna segirdüp anı işa'ya peygamberin okur iken(31) işitdi ve ayıtdı ya bilir misin anı kim okursun, ve ol ayıtdı nice kadîr olan meger kimesne bana mürşîd ola (32)Filibbosa yalvardı ki yukaru çıkub anuñ ile otura, ve kitabun okudığı yiri bu imiş (yani) bir koyun gibi zebiha yetlütüdi(:???) ve bir kuzı anı kokıcı önünde netekim dilsüzdür anuñ (33)ağzın öyle açmadı anuñ alçaklığında deynuneti kaldurulmuşdur ve anuñ meyledeni kim ((dür)beyan ide zîrā hayâtı (34)yirden ref olunmuşdur ve ol hassı cevab virüp Filibbosa ayıtdı sana yalvarurum peygamber bunu kimün hakkında söyler kendüniñ mi (35)hakkında ya bir gayri kimsenüñ hakkında, ve Filibbos ağzun açub(36) ol kitapdan şürü' iderek yesu' yu aña vaaz eyledi, ve anlar yola getdükleri gibi suya geldiler ve ol hassı(37)ayıtdı işte su tamîd olunmaktan men iden nedür, ve Filibbos ayıtdı eger bütün kalb ile îmān getirürsin caizdür ve cevab

[100a]

Sayfa 217

Virüp ayıtdı ben inanurum ki tanrunın oğlu yesu' Mesih-(38)dür ve arabayı tevakkuf itmek buyurdi ve ikisi suya indiler(39) hem Filibbos hem ol hassı ve anı tamid eyledi, ve çün sudan yukaru çıkdılar rabbün ruhı Filibbosı kabdı ve ol hassı anı (40)artuk görmedi zīrā Ferh iderek yola gider idi ammā Filibbos azotosda bulundi ve geçüb cemī' şehirlere vaaz eyledi ta kaysariyye gelince

Dokuzuncı Faşıl

(1)ve sevlus daği tehliilatı ve katli rabbün şākirdlerine karşı(2) üflayub ali kahin katına gelerek, andan betileri(??) dımaşka mecma'lara dildi ki eger bu tarikten olup kimesneleri buldı ise hem erleri hem avretleri bend olmuş yeruslame iletde,(3) ve teveccüh etdükde oldu ki dımaşka yaklaştı ve nāgāh bir(4) nurı āsumāndan çevresinde yaldırar idi, ve yire düşüb bir āvāzı işitdi aña diyü ya sevlus sevlus niçün beni tard(5) idersin ve ayıtdı ya rabb kimsin ve rabb ayıtdı ben yesu'yım kim beni tard idersin nudullara(??) karşı depmek sana güç-(6)dür, ve didreyüp hayran olur iken ayıtdı ya rabb ne istersin ki ben idem ve rabb aña sen durı gelüp şehir içine gir ve

[100b]

Sayfa 218

(7)Sana söylenmiş ola ne itmek gereksin, ve sefere bile sence giden erler dembesde durdılar bir āvāzı ḥōd işidüp(8) hīç kimesne görmez iken, ve sevlus yirden kalkdı ve gözleri açılmış iken kimesneyi görmedi ve anı el ile(9) iledüp dımaşka idhāl itdiler, ve üç gün görmez olur(10) idi ve ne yedi ve ne içti, ve dımaşkda hananiyya nam bir şākird var idi ve rabb bir manzarda ana ayıtdı ya hananiyya ve (11) ol ayıtdı ya rabb işte ben, ve rabb aña sen kalkub rast adlu bir sokaka var gıl ve yehuda elinde bir kimesneyi taleb eyle kim adı sevlus tarsustan zīrā işte namaz kılur, (12)ve bir manzar da hananiyya nam bir eri gördi ki içerü girüp(13) eli aña kodı ta basarı ala, pes haniyya cevab virdi ya rabb bu erün haqqında çok kimesnelerden işitdüm ne kadar şerler(14) eyledi kudüslerüne yerusâlimde, ve bundan ulu kahinlerden ḥükmü vardur ki senüñ ismüne cemī' dua idenleri bend ide,(15) ve rabb aña ayıtdı var gıl zīrā iş bu bana ihtiyarun bir zarfidur benim ismümi ümmetlerün ve padişahlaruñ ve beni israilün(16) huzurda getürmek için, zīrā ben aña göstereyim ne kadar (17)nesnelere aña gerekdür ki benüm ismüm için tahammül ide, ve hananiyya varup eve girmişdür ve aña ellerin koyub ayıtdı

[101a]

Sayfa 219

Ey sevlus karındaş rabb beni gönderdi geldüğün yolda sana zühür iden yesu' ta yine göresin ve rūḥ-i kudūs ile memlu ola-(18)sın, ve hemandem gözlerinden güya ki pullar düşüp filhal (19)basar aldı ve durı gelüp tamid olunmuşdur, ve ta'amalduktan soñra kuvvetlendi pes sevlus birkaç gün dımaştaki (20)şākirdler ile oldu ,ve hemandam mecmalarda mesihi vaaz eyledi(21) ki kendü ibnullahdur, ve cemī' istimā' idenler mütehayyir olup didiler iş bu ol değılmidür ki yerusālimde bu isme dua idenleri helak itdi ve buraya bunun için geldi ki anları bağlanmış (22)ulu kahinlere iletde, ve sevlus ziyāde kuvvetlendi ve dımeşkda sākin olan Yahūdileri perişan eyledi isbāt eder iken (23)ki budur ol Mesih, ve çok gün tamām olıcak Yahūdiler(24) birbiri ile müşavere itdiler anı depelemege, ammā anlarıñ mekri sevlusa belli oldu ve kapuları hem gündüz hem gice(25) beklediler kim anı depeleyeler, andan şākirdler anı gice ile alup dıvardan salıvirdiler bir zembilde aşāğa(26) sarkıtıdub, pes sevlus yerusālime irişicek şākirdlere mūltasık olmak tecrübe eyledi ammā sercümle andan korktular şākird(27) idüğün inanmaz iken, ammā barnabas anı alup resullere ilette ve anlara beyan eyledi nice ki yolda rabbiyi görmüş

[101b]

Sayfa 220

İdi kim aña dañi söylemişdür ve nice dımaşkta yesu'(28) isminde pervasuz hitab itmiş idi, ve anlar ile girüp(29) taşra gider iken yeruşalimde imiş, ve cüret idüp rabb yesu'un isminde söyler idi ve dañi Yunanlılara kaşru mübahese(30) ider idi ammā anlar anı öldürmege taleb itdiler, ve karındaşlar bilicek anı kaysariyyeye iletdiler ve tarsusa anı irsal(31) itdiler, pes imdi bütün Yahūdiyyette ve celilde ve samiretki keniseler selametde olup mamur oldılar ve rabbün tersinde(32) ve ruh-ı kudüsün ta'ziyyetinde yürüyüp çoğalmışlardur, ve oldu ki Betrus cemī' taraflarda mürür etdüğü gibi lütta da sakin(33) olan kudislere irmişdür, ve anda aynas adlu bir ādemi buldı ki sekiz yıldan berü döşek üzere yatub meflüc (34) imiş, ve Betrus aña ayıtdı ey aynas Yesū' Mesīh seni sağ ider kalk ve kendüne (döşegil) ve hemandem(35) kalkdı, ve lütta da ve saronda sākin olanlar hep anı görüp(36) rabbe rücū itdiler, ve yuppede(???) tabisanam ki mütercem olsa durkas dimekdür bir telmize var idi bu (avret) (37)itdüğü eyü amellerden ve sadakalardan pür idi ve olduki ol günlerden hasta olup vefat itdi ve anı yudukları (38)gibi çardakta kodılar, ve lütta yuppeye yakın olup şākirdler

[102a]

Sayfa 221

İşitdür iken ki Betrus anda imiş iki er katına göndür-(39)diler yalvarur iken ki anlara dek gelmek tehir itmeye, pes Betrus durı gelüp bileler nice gelmişdür v irişdügi gibi çardak içine iletdiler ve cemî' dul avretler yanında durdılar ağlar iken ve dolamaları ve libasları gösterür iken ki(40) durkas anlar ile mevcüd olup yapmış idi, pes Betrus hepsini taşra çıkarup diz üstüne çöker iken namaz kıldı ve tenden yana dönüb ayıtdı ya tabisa durı gel ve ol (41)açtı gözlerini ve betrusı görüp otur idi, ve elin aña virüp anı doğrultdı pes kудisleri ve dul avretleri çağırup (42) anı diri arz itdi, ve tamam yuppede malum olmuşdur ve çok(43) kimesne rabbe ĩmān getürdiler, ve oldu ki çok gün yuppede ikamet eyledi simonun bir debağat idici yanında

Onuncu faşıl

(1)ve kaysariyyede kornileyus adlı bir er var idi kim italiyet(2) bölüğüne yüzbaşı idi, dindar ve Allāhtan korkucı bütün evi ile ve halka çok sadakalar idüp durmadan Allāha namaz kılur(3) idi günün dokuzuncı miktarı saatinde gördi bir manzuri aşikaren tañrının feriştesin katuna girür iken ve ana

[102b]

Sayfa 222

(4)Diyüp ey kornilyus, ve ol ana gözleycek muhavvef olup didi ya rabb nedür ve ana ayıtdı senüñ namazlaruñ ve sadakalaruñ (5)suud itdiler bir yadigâr içün hüdanun huzurunda, ve şimdi(6)erleri yüppeye gönderüp simonı oku kim lakabı betrusdur, kendü ve simon bir debağat idici yanında konar kim evi diger katındadır(7) ol sana diye ne itmek gereksin, ve ol kornilyusa söyleyen ferişte ayrıldığı gibi iki kolın ve aña mülazım olan bir müttaki(8) çericii çağırıp, mecmui anlara beyan idüp anları(9)yuppeye gönderdi, ve yarendesi anlar yolca gider iken şehre yaklaştıkları gibi Betrus dam üstüne çıkdı namaz kılmağa (10)altıncı miktarı saatte, ve aç olmuşdur ve yemek istedi ammā (11)anlar hazır ittükleri esnasında bir vecd ana düşdi ve göği açılmış gördi ve bir kabı katına iner iken güya ki bir büyük çarşab ki dört başından bağlanup yire sarkılmışdur, (12)kim izine yirün cemī dört ayakları yaban hayvanları ve (13)sürüklenen nesneleri ve gögün kuşları var idi, ve bir āvāz (14)ana oldu ya Betrus kalkub doğazla ve ekel it, ve Betrus ayıtdı asla yok ya rabb zīrā herkes nesne yemedüm ki ammā ya (15)na pak ola, ve āvāz tekrar ikinci kerre ana Allāhun tathīr (16)etdüklerine sen ammei dime, iş bu üç kerre oldu ve tekrar

[103a]

Sayfa 223

(17)Ol kab yukaru göge alınmışdur, ve Betrus kendüsünde mütereddid olduğu gibi bu gördüğü manzar ne ola işte kornilyusdan gönderilen erler simonun evine talup olup dış kapu katındadır-(18)urlar idi, ve çağırup sordular eger simon kim lakabı Betrus (19)orada konulur idi, Betrus hōd manzardan fikr etdüğü gibi ruh (20)aña ayıtdı işte üç er seni talep iderler, imdi duru gelüp ingil hem var bilelerince hīç şek itmeyüp zīrā ben anları (21)gönderdüm, pes Betrus kornilyusdan ana irsal olunan erlere inüb ayıtdı işte anı kim talep idersiz benim sebep nedürki (22)anuñ içün geldünüz, ve anlar ayıtdılar kornilyus yüzbaşı bir er-i sadık ve Allāhtan korkucı kim Yahūdilerün cümle taifesinden şahadetlenmişdür Allāhtan bir ferişte-i mukaddes ile tenbih olundı ki seni kendü evine okuyub sözleri senden (23)işitde, imdi anları içerü davet idüp kondurdi ve ertesi Betrus bilelerince varmışdur ve yüppeden birkaç karındaşlar (24)anı müşaya itdiler ve öbir gün kaysariyye girdiler kornilyus hōd anlara manzar olup hısımlarıñ ve gerekli dostlar-(25)ın bilece okumuş idi, ve oldu ki Betrus içerü gericek kornilyus ana istikbal idüp ayaklarda da düşüp secde(26) eyledi ammā Betrus anı kaldırdı durı gel ki ben

[103b]

Sayfa 224

(27)Kendüm daħi ādemim, ve anunla söyleşüb girdi ve çok (28)kimesneyi derilmiş buldı, ve anlara ayıtdı siz bilirsüz ki bir Yahūdi erecayız degildür ki bir bi ganeye itdisal oluna ya katına gele nihayet Allāh ban gösterdi ki hiçbirine amayı(29) veya na pak ādemi dimeyin ,anun için davet olunmuş karşı söylemeyüp geldüm imdi sual iderin beni de sebepden ötüri(30) okudunuz, ve kornilyus ayıtdı bundan dört gündür ki bu saate dek sayım olup dokuzuncu saatde benüm evimde namaz kıldum ve işte bir er önümde yaldıraycı libas ile durur (31)idi, ve ayıtdı ya kornilyus senün namazın müstecab oldu ve senün sadakaların tañrının katında zikr olunmuşdur,(32) imdi yüppeye gönderüp simonı oku kim lakabı Betrusdur iş bu simonun bir debağat idicinün evinde konulmuşdur deryaya yakın(33) kim ol irişicek sana söyleye, imdi fil hal sana gönderdüm ve hoş etdün ki geldün pes imdi biz hep Allāh huzurunda hazırız ta Allāhdan sana mecmū' vasiyet ettü-(34)klerin istima' edevüz, pes Betrus ağzını açub ayıtdı(35) haķıķatte duyarum ki Allāh dizarı kabül idici degil, lākin(36) her taifede andan korkan ve adli işleyen ana makbuldür, ol kalam ki beni israile irsal itdi selameti müjde ider iken

[104a]

Sayfa 225

(37)Yesu' mesihden kendü hepsine rabbdür, siz bilirsiz ol kelamı ki cümle Yahüdiyette olmuşdur celilden şürü' olunmuş(38) yuhanna vaaz etdüğü mamudiyetden şöñra , yesu'yı nasiretten nice Allāh ana mesh eyledi rūḥ-i ḳudūs ile ve kuvvet ileki mürür itdi eyülük ider iken ve şeytanın mecalinden cemi(39) mazlumları ilaḥ kılur iken zīrā Allāh anunla imiş , ve etdüğü nesnelere hep biz şahitlerüz hem Yahūdilerin ilinde hem yerüşalimde kim anı depelediler bir ağaçda berdār ider(40)iken bunu Allāh üçinci günde baas itdi ve anı meşhur (41)olmağa virmişdür, cemi' halka degil lākin Allāhtan peşin tain olunmuş şahitlere(yani) bize kim anunla yiyüp iḥer idük(42) emvazdan baas etdüğünden şöñra, ve bize vasiyet itdi ki halka vaaz idüp şahadet idevüz ki kendü ve oldur ki Allāhdan(43) dirilerün ve ölülerün kadısı tayin olundu, buna cemī' peygamberler şehādet virürler ki her ana īmān getüre (44) anuñ ismi ile hatayanuñ mağfiretin ahz ide, Betrus henüz bu sözleri söyler iken ruh-ı kudūs kelamı cemī' istimā' (45)idenler üzere düşmüşdür,ve ḥitānetden ki müminler ne kadar Betrus ile geldiler hayran kaldılar anuñ iḥün ki ruh-(46)ı kudūsün atıyyeti ümmetler üzerine daḥi dökülmüşdür, zīrā anları

[104b]

Sayfa 226

Diller ile söylerler iken ve Allāhı temcīd eder iken işitdür (47)ler idi ol vakt Betrus cevap virdi, bir kimesne suyu yasak itmege kadir olırmı ta bunlar tamid olunamayalar ki ruh-ı(48) kudüsi ahz itdiler netekim hem biz, ve emretdü ki rabbün isminde tamīd olunalar andan ana yalvardılar birkaç gün kalmağ için

On birinci Faşıl

(1)ve Yahūdiyetde mevcud olan resuller karındaşlar işitdiler(2) ki ümmetler daħi kelimullahı kabūl itmişler idi, ve Betrus çün yerüşalime suud itdi hitānetden olanlar anunla nizā'(4) itdiler, diyü ğulfelü erlere girdün ve anlar ile yedün, ve Betrus şuruğ idüp ve anlara tertīb üzere beyan eyledi diyü,(5) ben yüppe şehrinde idüm namaz kılurak ve ğaşıde bir manzarı gördüm bir nüzül iden kabı bir büyük çarşab gibi dört (6)başından gökden sarkılub bana degin gelmişdür , ana göz degüb fıkr ider idüm ve arzun dört ayakları ve yaban hayvanları ve sürüklenen nesneleri ve asumanın kuşları gördüm,(7) ve bir āvāzı işitdüm bana dir iken ya Betrus durı gelüp(8) boğazla ve ekel eyle ve ayıtdım ya rabb elbette yok zīrā hīç nesne(9)ki amme ya na-pak ola benüm ağzuma herkez girmedi, ve

[105a]

Sayfa 227

Ol āvāz girü ikinci kerre gökten bana cevap virdi (10)Allāhun tadhîr etdüklerine sen amme itme, ve iş bu üç kere(11) oldu ve mecmû'ı girü göge çekilmişlerdür, ve işte hemandem üç er olduğum eve eriştiler kayseriyyeden katuma irsal(12) olunmuş, ve ruh bana didi anlar ile var gıl hîç şübhe itmeyüp ve dahî altı karındaş benüm ile gelüp erün beyti içine(13) girdük, ve bize haber virdi nice bir ferîşteyi evinde görmüş idi ki durup ana ayıtdı erleri yüppeye göndür ve (14)simonı oku kim lakabı Betrus,ve ol sana sözleri söyleye(15) kim sen anlar ile halas olunasın ve bütün evün, ve söylemege başladuğunda rûh-i kudüs anlaruñ üzerine düşdi güya ki (16)üzerimize bidayetde, ol vakit rabbün kalamını tezekkür ider idüm netekim demişdür yuhanna hûd su ile vaftiz eyledi ammâ siz (17)rûh-i kudüs ile vaftiz olasız, imdi eger Allāh nazır atıyyeti anlara virmişdür netekim hem bize kim rabb Yesû' mesihe îmān getürdük ya ben kim idüm ki Allāha men itmege kadir(18) olam, ve bunları işidüp epsem oldılar ve Allāhı temcîd itdiler diyü imdi ümmetlere dahî Allāh tevbeyi hayât içün (19)virmişdür , imdi anlar hûd ki istefan içün olmuş musibetden dağıldılar funikeye dek ve kıbrısa ve antakiyyeye mürür

[105b]

Sayfa 228

İtdiler hīç kimesneye kelamı söyler iken meger ancak (20)Yahudilere, ve anlardan ba'zı Kıbrıs ve kırana erleri imiş kim antakiyye içine girüp Yunanlılara söylerler idi rabbi yesū'yı(21) müjde ider iken, ve rabbim eli anlar ile olur idi ve çok (22)aded itikat idüp rabbe rücū' itdiler, ve bu söz yeruşalim de ki kenisenüñ kulaklarına iriştı bunlaruñ haqqında ve(23) bir barnabası irsal itdiler ta antakiyyeye degin kızr ide, kim irişüb Allāhın nīmeti göricek şādumān oldu ve cümlesine nasihat virmişdür ki kalbün niyyeti ile rabbe müteallık olalar,(24) zīrā eyü er imiş ve rūḥ-i kudüs ile ve īmān ile dolmuş halk rabbe ilhak olunmuştur, andan bernabas tarsusa(26) gitmişdür sevlusu talep itmege ve anı bulub anı antakiyyeye iletdür idi ve vaki' olduki anlar bir yıl tamām kenise ile derildiler ve hayli halka talim eylediler ve şākirdler evvel antakiyye-(27)de kıristiyanlar dinilmişlerdür, ve bu eyyamda peygamberler yerüşalimden(28) antakiyyeye indiler, ve anlardan biri ağabus adlu duru gelüp ruh ile ilam ider idi ki bütün meskunette azīm kaht ola-(29)cak idi ki keludyus kayser altında vaki olmuştur, pes şākirdlerün her birisi kabiliyetince kast itdiler ki Yahūdiyede(30) sākin olan karındaşlara hizmet için göndereler, ol kim

[106a]

Sayfa 229

Daği itdiler şeyhler katına gönderür iken barnabasın eli ile ve sevlusun

On ikinci faşıl

(1)Meger ol zamanda şah Hirodes ellerin uzatdı ki kilise-(2)nün ba'zılarına cevır ide, ve yuhannanuñ karındaşı yakubı kılıç (3)ile depeledi, ve Yahūdilere makbul olduğı görüp ilhāk (4)eyledi ki Betrusı daği tuta ve fitır günleri imişler, ve anı tutıcak zindana salub anu hıfz itmeye çericielerün dört dörtlüğüne teslim eyledi fishdan soñra anı halka taşra iletmek (5)ister iken, imdi Betrus hōd zindanda mahfuz olur idi ammā keniseden durmadan anuñ için Allāha namaz kılınmışdur ,(6) pes çün Hirodes anı taşra iletmek ister idi heman gice Betrus iki çerici arasında uyuyub durur iki zencir ile(7) bağlanmış ve hafızlar kapu önünde zindanı hıfz iderler, ve işte rabbün feriştesi çıka gelüp bir nur zindanda ziya virdi ve Betrusın yanını urup anı ikaz itdi diyü kalk sürat eyle ve (8) zencirleri ellerinden düşdiler, ve ferişte ana ayıtdı kuşangıl ve senün çaruklarını bağla ve şöyle itdi ve ana ayıtdı senün (9)libasını çevre salub bana tabi ol, ve taşra çıkub ard-

[106b]

Sayfa 230

ınca gider idi ve ferîşteden sâdır olmuş gerçek idügi (10)bilmedi lâkin sandı ki bir manzarı görür idi, ve evvel ve ikinci nöbeti geçicek şehre iletiden demir kapuya geldiler ki kendü kendünden anlara açılmışdır ve taşra çıkub bir (11)sokakdan geçtiler ve ferîşte hemandem andan ayrıldı, ve Betrus kendüsine gelüp ayıtdı şimdi tahkık bilirim ki rabb kendü ferîştesin gönderüp Hirodes elinden ve Yahūdiler halkınıñ (12)cemi intizarından beni kurtarmışdır , ve fıkır idecek meryemün evine gelmişdür yuhannanüñ anası kim lakabı merkas ki (13)çok kimesne anda cem' oldılar ve namaz kılurken, ve Betrus medhalun kapusını kakduğı gibi ruda(??) nam bir kızcağız(14) eslemege geldi, ve Betrusun āvāzın bilicek ferhden medhali açmadı ammā içerü segirdüp haber virdiki Betrus(15) medhalin önünde durur idi ve anlar aña ayıtdılar delüsin ammā ol şöyle idügi tashih eyledi pes anlar ayıtdılar,(16) anüñ ferîştesidür ,ammā Betrus kakmağa müdavemet ider idi ve (17)anlar çün açub anı gördiler mütehayyir olurlar idi, ve el ile anlara epsem olmak işaret idüp beyan eyledi nice rabb anı zindandan çıkarmış idi ve ayıtdı bunları yakuba ve kar-(18)ındaşlara ihbār eylen ve ayrılıb gayri yire varmışdır, ve gündüz

[107a]

Sayfa 231

Olup çerıciler arasında gavgâ az degil idi ki Betrusa ne(19) vaki oldu ve çün Hirodes anı talep idüp bulmadı hafızları teftiş idüp (işkenceye) götürölmek buyurdi ve (20)yahudiyetden kayseriyyeye inüb eglendi, ve Hirodes surlulara ve saydalulara haşmenak oldu ammâ anlar gögöl bir katına irişüb belastonı ki şahun odası üzere imiş ilka idüp sulh taleb itdiler anlaruñ diyarı ŝahunkisinden beslenmek içün,(21) ve bir müteayyen günde Hirodes şahane hil'at ile geyinmiş ve(22) mahkeme üzerine oturur iken anlara hitabet eyledi, ve halk çağır-(23)dılar tañrınuñ âvâzı ve âdemün degil, ve hemandem rabbün feriştesi anı darb etdi tañrıya mecdi virmedügi içün ve kurtlar ile(24) yenilmiş olup can virdi, ammâ kemaullah artub çoğalmışdur ,(25) ve barnabas ve sevlus ol hizmeti tamâm idüp yeruşalimden girü döndüler yuhannayı dañi kim lakabı markus bilelerince alır iken

On Üçüncü Faşıl

(1)ve antakiyyede olan kilisede bir nice peygamberler ve muallimler var idi bernabas ve simon ki nicer(???) dinilür ve lukiyyus girenalu ve manayen ki hirodes çehar server ile beslenmiş idi ve

[107b]

Sayfa 232

(2)Sevlus,ve anlar rabbe hizmet idüp oruç tuttukları gibi rûh-i kudüs ayıtdı cüda eylen bana hem barnabası hem sevlusı(3) ben anları ana davet etdügüm amel için, andan anlar oruç (4)tutub namaz kılıcak ellerin anlara koyub salıvirdiler, bunlar hōd rûh-i kudüs ile taşra irsal olunmuş selükiyyeye nüzül (5)itdiler ve andan gemi ile kıbrısa gitdiler ,ve selaminada olıcak tañrının kelamun Yahūdilerin mecma'larında ihbar (6)itdiler ve yuhanna dañi anlara hadim idi, ve adayı istikra idicek pafusa degin bir can ve bir yalan peygamberi (ki) (7)Yahudi(imiş) buldılar kim adı beryeşü', kim ol diyarun kaymakamı ile idi serciyus bevlus (nam) bir ākil adam bu kimesne barnabası ve sevlusu okuyub dinildi ki (8)kelamullahı istimā' ide ammā elimas ol can ve zīrā anuñ adı mütercem olsa öyledür anlara mukavemet idüp diledi ki(9) kaymakamı īmāndan döndüre, pes sevlus kim dañi Pavlus (10)(dinilir) rûh-i kudüs ile dolmuş ana göz degüb ayıtdı ya kamu meger ile ve cemī' kem işlüleķ ile memlu ya şeytan oğlu ya cümle adalete düşman rabbüm müstakīm tariklerini teakkis(11) etmekden mi ferağat itmeyesin, ve şimdi işte rabbün eli senüñ üzerinedür ve kör olasın güneşi görmeyüp bir zamana dek ve

[108a]

Sayfa 233

Hemandem bir duman ve karanuluk ana düşdi ve dolaşub(12) kimesneleri aradı kim el ile kulağuzlayalar, ol vakit kaymakam macerayı görüp ĩmān getürdi rabbün talimine hayran (13)olmuş iken, pes Pavlus ve bilesince olanlar pafustan ayrılıb pamfiliyyanũñ ki bercesine geldiler ve yuhanna anlardan(14) müfarekat idüp girü yerüşalime dönmüşdür, ammā anlar berceden mürür idüp pisidiyyenün ki antakiyyeye geldiler ve sebt(15) gününde mecma' girüp oturdılar, ve tevratun ve enbiyanun kıraatinden şöñra mecma'ın uluları anlara göndürdiler diyü ey erler karındaşlar eger sizde nasihatün bir sözi var ise diyün(16) andan Pavlus duru gelüp el ile işaret idüp ayıtdı ey(17) erler israillüler ve Allāhtan korkanlar istimā' eylen, israilün bu taifesinũñ tanrusı bizüm babalarumızı istifa itdi ve kavmi mısır toprağında garipler olıcak yüceltdi ve yüce yazu(18) ile anları andan ihraç eyledi, ve kırk yıl miktarı müddet (19)anlaruñ adetlerine beriyyede tahammül ayıtdı, ve yedi taifeyi ken'ān toprağında helak idüp anlaruñ toprağını kendülere kur'a ile(20) üleşdürdi, ve bunlardan şöñra dörtyüz elli miktarı yıl (21)hakimler virmişdür samuyel peygambere dek, ve şöñra anlar bir şāhı taleb idüp hüdase ulı ibni kis anlara virdi

[108b]

Sayfa 234

Bünyamin kabilesinden bir eri kırk yıl, ve anı izale idicek davudı şah için anlara kopardı kim aña şehādet virüp ayıtdı davud ibni yesii buldum bir eri benim kalbüme göre ki (23)kamu benüm iradetlerümi eyleye, Allāh bunun tohumundan vade mūcibince(24) Yesü' muhallisi israile koparmışdur , yuhanna çün tevbenüñ mamudiyetini anuñ gelişinden öndin kamu İsrail halkına vaaz etmişdür,(25) ve yuhanna nöbeti tamām etdügi gibi ayıtdı kimi sınırsuz ki benim ben degülüm ammā işte benden soñra gelür kim anuñ pabuçlarınü(26) tasmaşın çözmek layık degülüm, ey erler karındaşlar ibrahimin cinsinden oğulları anlar kim içinüzde Allāhtan korka-(27)nlardur bu halasun kelamı size gönderilmişdür, zīrā yerüşalimde tavattun idenler ve anlaruñ hakimleri bunu bilmedüklerü için peygamberlerin āvāzlaruñ ki her sebt de okunurlar mahkūm(28) ider iken tekmiñ itdiler, ve mevte hīç sebebi bulmayıcak pila-(29)tostan dilek itdiler ki katl oluna, ve anuñ hakkında yazılduklarını hep tekmiñ etdükleri gibi ağaçdan indürüp kabirde(30) koydılar, ammā Allāh anı ölmüşlerden baas eyledi, ve çok(31) günler görülmüşdür celilden yerüşalime bilesince suud idenler(32) ile kim halka anuñ şahitleridir, ve biz size ol babalara(33) mev'ūd olmuş vadeyi beşāret iderüz, kim Allāh anı bize anlaruñ

[109a]

Sayfa 235

Oğullarına tekml itmişdür yesū'yu baas ider iken netekim ikinci mezmurda yazılmışdur (yani) sen benüm oğlumsın ben bu-(34)gün seni tevlīd etdüm, ammā ki anı emvātdan baas itdi hīç artuk ufunete dönmemek için böyle dimüşdür ki davūdun pak(35) nesnelerin ol eminkilerin size vireyim, anuñ için bir gayride eydür senüñ kudüsünü ufuneti görmege vormeyesin,(36) zīrā davud hōd kendü ciline tañrınıñ iradeti ile hizmet etdikten şöñra uyukladı ve babalarını mülhāk olup ufuneti görmüşdür, ammā Allāh baas etdügi kimesneyi ufuneti görmedi,(38) imdi ey erler karındaşlar size malum olsun ki günahlarıñ (39)mağfireti bunun ile size beşaret olunur, ve dügeli nesnelerden kim musanun şerī'atı ile anlardan müteberrir olmağa kadir olmadunuz(40) kendü de her i'tikād iden müteberrir olsa gerek, imdi hazer(41) eylen ki peygamberlerde dinilmiş üzerinize gelmeye, (yani) ya hor görenler nazar eylen ve teaccüb idüp fani olun zīrā sizüñ günlerünüzde bir işi işlerüm bir işi kim aña (42)it'ikād itmeyesiz eger ki bir ehad size beyan ide, ve Yahūdiler mecmadan taşra çıkılıcak ümmetler yalvardılar ki (43)küllisi sebt bu sözler anlara söyleneler, pes mecma' salıvirilüp Yahūdilerden ve Yahūdi dinine giren ābitlerden çok

[109b]

Sayfa 236

Kimesne bulsa ve barnabasa tabi oldılar kim anlara söyleyüp ilkā (44)itdiler ki tañrınüñ nīmetinde baki kalalar, ve gelicek sebt sercümle şehre yakın tañrınüñ kelamın istimā' itmege cem'(45) oldılar, ve Yahūdiler ol cemaatleri göricek hasedden pür oldılar ve pevlusden dinledüklerine karşı söylediler karşı(46) diyüp küfür söyler iken pes Pavlus ve barnabes küstahlık idüp ayıtdılar kelimullah evvel size söylenmek gerek idi ammā çünkü siz anı def' idüp kendünizi ebedi hayātına na-(47)müstehak hüküm idersiz işte biz ümmetlere dönerüz, zīrā rabb bize şöyle vasiyet eyledi (diyü) seni ümmetlere bir nur için vaz' etdüm ta yirün aksasına dek halas için olasın, (48)ve ümmetler işitdick şad olup rabbin kelamın temcid itdiler ve ebedi hayātına müretteb olanlar ne kadar var ise imān getürdüler,(49) ve rabbün kelamı bütün diyarda ifşa olundu, Yahūdiler hōd (50)dindard ve salih avretleri hem şehrün ulularını tahris idüp pevluse ve barnabasa karşı izdihād ı kopardılar ve anları(51) sınırlarından çıkardılar, ammā anlar ayaklarınüñ tozun anlara karşı(52) silküb ikoniyyeye geldiler, ve şākirdler ferh ile rūḥ-i kudūs ile memlu olurlar idi

[110a]

Sayfa 237

Ondördüncü fasıl

(1)Meger vaki oldu ki ikoniyyede anlar Yahūdilerün mecma'sına, bile girüp öyle söylediler ki Yahūdilerden ve hem Yunanlı-(2)lardan çok cemaat inandılar, ammā i'tikād etmeyen Yahūdiler ümmetleri tahris idüp gönüllerini karındaşlara karşı bed huyly(3) itdiler, imdi çok zaman eglendiler rabb de pervasız söyler iken kim kendü nīmetinüñ kelamına şehādet idüp erzanı kıldı ki anlaruñ ellerinden alametler ve mucizeler sādır olalar,(4) ammā şehrün çokluğu muhtelif oldılar ve ba'zılar hōd Yahūdiler (5)ile oldular ve ba'zılar rasüller ile, ve çün hem ümmetler ve hem Yahūdiler anlaruñ uluları ile hücüm kıldılar ki anlara cevır (6)idüp anları senk sar ideler, anlar bilüp lıķavüniyyenüñ şehir-(7)lerine kaçdılar listaraya ve derbeye ve çevre iline, ve orada(8) İncīli vaaz iderler idi, ve listarada ayakları kuvvetsiz olan er oturur idi anası rahminden aksak iken kim herkes (9)yürümemişdür , iş bu pevlusi söyler iken işitdi ve ol ana göz diküb çün gördi kim anuñ ilaç olmağ içün (10)ımanı var idi Bülent-āvāz ile ayıtdı senüñ ayaklaruñ (11)üzere urıdur ve ol sıçrayub yürür idi, halayık pevlusun etdüğini göricek āvāzını kaldırıp lıķavuniyye dilince

[110b]

Sayfa 238

(12)ayıtdılar tañrılar âdemlaruñ şeklinde bize indiler, ve barnabasa müşteri dirler idi ve pevluse utarid anuñ içün ki kendü(13) söz sahibi imiş, ve müşterinüñ kahini anlaruñ şehri önünde olup boğaları ve tacları kapular katına getirüp halayık(14) ile zebh etmek istediler, ammā resuller barnabas ve Pavlus işitdicek libaslarını yırttılar ve halk arasında sıçradılar haykırup (15)diyü ya erler niçün bunları idersiz biz dañi size manend elemlere mensüb olmuş âdemlerüz ve size İncīli ihbar ederüz ki bu malayanilerden dirilen tañrıya rücū' idesiz ol kim gögi ve yiri ve denizi cemii anlarda olan nesneleri itmişdür,(16) kim geçmiş cillerde ser cümle taifeleri koyuvirmişdür kendü (17)tariklerinde yürümeğe nihayet kendüsini huccetsüz komadı eyilük idüp bize gökten yağmurları virür iken ve yemişlü vakitleri bizüm kalplerimizi ta'āmile ve şanlık ile doldurur(18) iken ve bunları diyüp halayıkı güç ile kad' itdiler kim (19)anlara zebh itmeyeler, ve Yahūdiler antakiyyeden ve ikoniyyeden çıkageldiler ve halayıkı yelteyüp pevlusi senksar itmiş iken şehir-(20)den taşra çıkdılar olmuş idügi sanur iken, nihayet şākirdler anun çevre yanına durdukları gibi durı gelüp şehre girdi yarendesi barnabas ile derbeye gitmişdür ,

[111a]

Sayfa 239

(21)ve çün ol şehre İncili vaaz idüp çok kimesnelere talim eylediler listariyye ve ikoniyyeye ve Antakiyyeye geri döndiler,(22) şākirdlerün canlarına mukarrer kılub ĩmānda baki kalmağa nasihat ider iken ve ki hūdanun melekütüne çok belalardan bize gir-(23)mek gerekdür ve çün her kilisede anlara kasisleri ihtiyār idüp namaz kıldılar oruçlar tutmağla anları i'tikād etdü-(24)kleri rabbe ısmarladılar, ve pisidiyyeden mürūr idüp pemfiliyyeye (25)geldiler, ve bercide kelimı söyleycek attaliyyeye indiler, ve ora-(26)dan gemi ile antakiyyeye yürüdiler kim andan tañrınũñ nĩmetine(27) ısmarlandılar ol amel içün kim tamam iderler idi, ve anlar irişüb keniseyi cem' etdükleri gibi ihbar itdiler ki tañrı anlar ile ne çok ayıtmışdur ve nice açmış idi ümmetlere(28) ĩmān kapusın, ve orada şākirdler ile az zaman yok ikamet eylediler,

On Beşinci Faşıl

(1)ve ba'zılar Yahūdiyetden nüzul idüp karındaşlara talim itdiler, ki eger siz mahtũn olmayasız musanun ādeti üzere halas (2)olmağa kadir degilsiz çün imdi pevlusũn ve barnabasın anlar ile gavgası ve mübahaseti az degil idi tayĩd itdiler ki

[111b]

Sayfa 240

Polis ve barnabas ve anlardan ba'zı kimesneler daħi resüller ve(3) şeyhler katına yerüşalime suud ideler bu meseleye müteallik, pes anlar hōd kenise ile müşayea olup funikeden ve samiretden mürūr itdiler ümmetlerün rücū' ihbar ider iken cümle karında-(4)şlara azīm şanlıķ virdiler, ve anlar yerüşalime irişüb keniseden ve resullerden ve şeyhlerden kabūl olundılar ve tañrı(5) anlar ile her neler kim itmişdür beyan itdiler, ammā ferisiler mezhebinde ba'zı i'tikād idenler kopdılar diyü ki anları hıtan itmek gerek ve emritmek ki musanun şer'atini saklaya-(6)lar ve rasüller ve şeyhler derlediler bu işi görmek için,(7) pek ve çok mübahese olduktan soñra Betrus durı gelüp anlara ayıtdı ey erler karındaşlar siz bilürsiz ki evvelki günlerden hüdā aramızda ihtiyar eyledi ki ümmetler İncıl sözünü benüm(8) ağzum ile işidüp īmān getüreler, ve kalpleri bilen Allāh anlara şehādet itdi ruħı kudūs anlara virür iken netekim hem (9)bize, ve bizüm ile anlaruñ ortasında hıç fark itmedi anlaruñ (10)kalplerin īmān ile pak ider iken pes imdi niçün Allāhı imtihan idersiz şākirdlerin boyunu üzere bir boyunduruk komak için ki bizüm babalarımız ne biz getür-(11)mege kadir olduk, lākin rabb Yesū' mesihin nīmeti için

[112a]

Sayfa 241

(12)Halas olmak i'tikād iderüz netekim anlar daḥi, pes ol kesret hep epsem olup barnabası ve pevlusi istimā' itdiler beyan ider iken ne büyük alametleri mucizeleri Allāh ümmetler (13)içinde anlar ile itmiş idi ,ve anlar epsem oldukdan şoñra yakub cevab virdi diyü ey erler karındaşlar beni istimā'(14) eylen, simon beyan itdi nice mukaddema Allāh ziyaret etdiki (15)ümmetlerden anuñ ismi için bir taifeyi ala, ve buna peygamber -(16)lerün sözleri muvafıkdur netekim yazılmışdur, bunlardan şoñra müracaat idüp davudun döşedügi haymesin tekrar bina ideyim ve anuñ harabatın girü yapub anı doğrutdayım,(17) ta ādemlerüñ baki kalanı rabbiyi arayalar ve cemi' ümmetler kim anlaruñ(18) üzerine benüm adum okunmuşdur rabb eydür bunları hep iden,(19) tanruya anuñ amelleri hep ezelden malumdur, anun için ben ḥükm iderüm ki ümmetlerden Allāha rücū' olunanlara ızdırab vermeyevüz,(20) lākin anlara irsal idevüz ki bunlaruñ necasetlerinden ve zina-(21)dan ve boğulmuşdan ve kandan perhiz ideler, zīrā musanun eski cillerden her şehirde anı vaaz idenleri vardur mecmalar-(22)da her sebtde okunmuş oluben, ol vakt resullere ve şeyhlere bütün kilise ile hoş görüldü ki kendülerden güzide erleri Pavlus ile ve barnabas ile antakiyyeye göndüreler yehuza-

[112b]

Sayfa 242

ki lakabı bersabas ve silası karındaşlar içinde baş erleri,(23) anlaruñ elinden bunları yazar iken (yani) resuller ve şeylehler ve karındaşlar antakiyyede ve suriyyede ve kilikiyyede olan(24) karındaşlara ki ümmetlerdendür selam, ol sebebdan ki işitdük ki ba'zı kimesneler bizden hurûç idüp size sözler ile paçarız virdiler sizüñ canlarınızı heder ider iken diyü mahtûn olup şer'ati hıfz itmek gerek kim anlara vasiyet(25) virmedük, bize görüldi gögöl bir cem' olmuş ki size güzide âdemleri gönderevüz bizüm mahbûbumuz barnabas (ile) (26)ve Pavlus ile âdemler kim canlaruñ bizüm rabbimiz Yesû' mesihün(27)ismine teslim eylediler, imdi yahudayı ve silası irsal etdük ve anlar hitâb ile heman nesneleri ihbâr ideler,(28) zîrâ ruh-ıkudüse ve bize (hoş) görüldi sizüñ üstünüze (29)artuk hîç yük komamak bu gereklü nesnelerden gayri, ki bunlara buğuzlanan nesnelerden ve kandan ve boğulmuşdan zinadan perhiz kılâsız bu nesnelerden eger kendünizi saklar-(30)sanız hoş idesiz sâlim olun, imdi anlar hûd salıvirilüp antakiyyeye geldiler ve çün cemaati devşürdiler name-(31)yi ele virdiler, ve anlar okuyacak ta'ziyet üzerine şanlık (32)itdiler, ve Yahuza ve silas kendüler dañi peygamberler olup

[113a]

Sayfa 243

Çok söz ile karındaşlara nasihat idüp teyîd itdiler,(33) ve anlar bir zaman eylenüb karındaşlardan selamet ile resu-(34)llere salıvirildiler, velâkin silasa hoş geldi anda (35) kalmağ için, ve Pavlus ve barnabas antakiyyede ikamet itdiler rabbün kelamın öğredüp vaaz ider iken çok sairler(36) ile daği, ve nice günlerden soñra Pavlus barnabasa ayıtdı şimdi girü dönüb rabbün kelamını vaaz etdügümüz her şehirdeki bizüm karındaşlarımızı ziyaret idelüm halleri nedür (37)(görmege), ve barnabas kast itdi ki yuhannayı kim(38) lakabı markos bile alalar ,ammâ Pavlus hoş görmedi anı bile almak kim anlardan bamfiliyeden ayrılıb anlar ile bile amele(39) varmadı, imdi münaza'at şöyle oldu ki biri birinden ayıldılar ve barnabas markosu alup kıbrısa gemi ile yürüdi,(40) ve Pavlus silasi ihtiyar idüp gitdi tañrınıñ nîmetine (40)karındaşlardan ısmarlanup ,ve suriyyadan ve kilikiyyeden mürür itdi kiliselere temkîn ider iken

On Altıncı Faşıl

(1)Pes derbeye ve listaraya yetişdi ve işte timusyus nam bir şâkird anda imiş bir itigad iden Yahûdi avretün oğlu

[113b]

Sayfa 244

(2)Ammā babası yunanlu, kim listarede ve ikoniyyede olan karında-(3)şlardan eyü şehādet ile bezenmişdür, Pavlus bunu anunla gitmek ister idi ve tutub anı hitān eyledi ol yirlerde olan Yahūdiler için zīrā hepsi anuñ babasını bildiler ki yunanlu(4) imiş, ve şehirlerden mürūr etdükleri gibi yeruşalimde olan resullerden ve şeyhlerden hüküm olunan kanunları anlara hıfz (5)itmek için teslim eylediler, pes kiliseler hōd īmānda(6) sebat buldılar ve her gün adetde artarılar idi, ve anlar firuciyyeden ve galatiyye diyarından geçüb asiyyada sözi söylemekden rūh-ı(7) kudüs ile nehy olundılar, misayyaya gelicek bisniyyeye varmak (8)tecrübe itdiler ve ruh anları komadı, pes misayyadan geçüb(9) taruvaza(???) nüzül itdiler, ve gice ile bir manzarı pevluse zuhūr itdi bir mekedon eri durup aña yalvardı diyü mekedoniyyaya(10) geçüb bize yardum eyle, ve manzarı gördügi gibi hemandem mekedoniyyeye teveccüh itmege talep etdük tahkīk ve Şürūr iken (11)ki rabb bizi anlara vaaz itmek için davet itmiş idi, imdi truvazadan ayrılub doğru samoserakiyyeye segirdük ve(12) küllisi gün, nabulusa,ve oradan Filibbosa kim mekedoniyenüñ bir bahşenüñ en evvel şehridür ve bir gölünüyye ve bu şehirde ba'zı (13)günler eglendük, ve sebt gününde şehirden taşra bir ırmak

[114a]

Sayfa 245

Katına çıktuk kim namaz anda kılmak mu'tad olur idi ve (14)oturup anda cem olmuş avretlere söyledük, ve Lidiyya nam bir avret siyatira şehrinde bir fırır satıcı Allāha tapıcı (olup) istimā' eyledi kim rabb anuñ kalbin açmışdur ki pevlusun didü- (15)klerine mukayyed oldı, ve tamīd olunduğu gibi ve anuñ evi yalvardı diyü eger beni rabbe emin kıyas etdünüz benüm evime(16) girüp karar eylen ve bize güç eyledi, ve vaki olduki namaz kılmağa varduğumuzlayın bir kızcağz kim kendü de pisonun bir ruhi imiş bize karşı geldi ki fal açmak ile kendü (17)sahiplerine kesbi çok hasıl eyledi, kendü ve pevluse ve bize tabi olup çağırur idi diyü bu âdemler en yüce tañrınıñ kullar- (18)ıdur kim halasun tarikini bize ihbār iderler, ve çok gün bunu ider idi ammā Pavlus renceş çeküb dönüb ruha ayıtdı sana Yesū' mesihün isminde buyururum ki andan taşra çıka-(19)sın ve heman saat çıkdı pes çün anuñ sahipleri gördüler ki anlaruñ kesbi ümidi bitmişdür pevlusi ve silası (20)tutub divana serverler katına çektiler, ve anları hakimlere ihzar idüp didiler bu âemlar bizüm şehrumüze ızdırab vir-(21)ürler Yahūdiler iken, ve adetleri ihbar iderler ki bize kabül (22)etmek caiz degildür ve ne amel itmek rum iken, ve halk anlara

[114b]

Sayfa 246

Karşı bile kalkdılar ve hakimler anlarıñ libaslarını yırtub darb(23) itmek buyurdılar, ve çok darbleri anlara virüp zindana saldılar zindan bekçisine emr ider iken anları eminlikle(24) saklamak, ol bunun gibi emri alup anları iç zindana(25) saldı ve anlarıñ ayaklarına ayakvçepi urdı, ve dün yarusı olıcak Pavlus ve silas namaz kılub Allāhı tesbih itdiler ve(26) mahpuslar anları işitdiler, ve nagah bir azīm zelzele oldu şöyleki zindanūñ temelleri deprenmişlerdür ve hemandem kapular hep(27) açılıb cümlesinūñ bendleri çözüldiler ve zindan bekçisi uykudan uyanup zindanūñ kapuları açılmış görür iken kılıcın çeküb dilediki kendüsini tepeleye mahbuslar kaçıld-(28)ukları sanur iken, ammā Pavlus savtı azīm ile çağırur idi(29) diyü kendüne zarar itme zīrā cümlemiz bundavüz ve bir nurı taleb idecek içeri sıçradı ve ditreyü gelüp pevlusin ve sil(30)sun katına düştü, ve anları taşra iletüb eydür ya efendiler(31) etmek gerekim halas olam, ve anlar ayıtdılar rabb Yesū' (32)mesihe īmān getür ve sen halas olasın ve senūñ evün, rabbün(33) kelamın aña söylediler ve anuñ evinde olan hepsine, ve gicenūñ heman saatinde anları alup yaralarından yudı ve tamid(34) olunmuşdur kendü ve onunkiler hep hemandem, ve anları evine

[115a]

Sayfa 247

iledüp küre püzei(??)katlarında kondı ve şanlıq itdi bütün(35) evi ile tañrıya itikād ider iken ve gündüz alup hakimler(36) çavuşları göndürdiler diyü ol âdemleri salıvir, zindanüñ hafızı bu sözleri pevluse ıhbār eyledi kim hakimler göndürdiler taa salıvirile siz pes şimdi taşra(37) çıkub selam ile varun, ama Pavlus anlara ayıtdı bizi müdan olmamış âdemler Rumiler iken zāhiren darb idüp zindana saldılar ve şimdi gizlüce bizi çıkarurlar öyle(38)olmaz lākin kendüler gelüp bizi taşra iletsinler, ve çavuşlar bu sözleri hakimlere diyüvirdiler ve anlar korkdular çün Rumiler (39)olduklaruñ işitdiler ve anlar gelüp anlara tazarru' itdiler ve anları taşra iledüp şehirden taşra varmak dilek itdiler,(40) ve anlar zindandan çıkub Lidiyya katına girdiler ve karındaşları görcek anları teselli itdiler ve ayrıldılar,

On Yedinci Faşıl

(1) ve amfibolisden ve apoloniyyadan sefer idüp tesalanikiyye(2) geldiler kim Yahūdilerin bir mecma'sı anda var idi, ve Pavlus mutad ne göre anlara girdi ve üç sebate degin kitaplar(3)dan anlara hitāb eyledi, feth idüp takdim ider iken

[115b]

Sayfa 248

Ki mesihe gerekdür kim alam çeküb emvâtdan kıyam ide ve(4) kim budur Mesîh Yesû' kimden size ıhbar iderin, ve anlardan ba'zı ĩmân götürüp Pavlus ile ve silas ile refik oldılar ve(5) mütteki Yunanlulardan çok cemaat ve ulu hatunlardan az degil, ammâ itikat itmeyen Yahūdiler hased idüp avare gezenlerden bir niçe yaramaz âdemleri aldılar ve gulg idüp şehri tahris itdiler ve yasonun hamle kılub talep itdiler ki anları halka taşra (6)iletdele, ve anları bulmayub yasunı ve ba'zı karındaşları şehrün baş kimesnelerine çeküb çağırdılar ki dünyâyı bu baş(7)aşağa idenler hem bunda geldiler, ve yasun anları kabül itdi ve bunlar hep kayserün kanunlarına muhalefet iderler bir gayri(8) padişah vardur (yani) yesû', ve anlar halka ve şehrün baş(9) kimesnelerine ızdırâb virdiler bunları işitdicek, ve yasû'ndan(10) ve kalanlardan mükafatı alup anları salıvirdiler, ve karındaşları hemandem gice ile pevlusi ve silası beruyaya gönderdiler(11) kim anlar vusül bulub Yahūdilerin mecma'sına vardılar, bunlar tesalonikilerden ziyâde teşrif oldılar ki bunlar kelamı tamâm neşad ile kabül itdiler hergün kitapları (12)teftiş ider iken eger bu nesneler öyle imişler pes imdi anlardan çok kimesne ĩmân getürdüler ve yunanlular ki salih

[116a]

249

(13)Avretlerden ve erlerden az degil, ammā çün tesalonikenün Yahūdileri bildiler ki tañrınũ kelamı beruyyede pevlusten vaaz (14)olundı oraya dañi geldiler halkı tahris ider iken pes andan hemandem karındaşlar pevlusi gönderdiler güya ki deryaya(15) varmak ammā silas timosyus anda kaldılar, ve pevlusi kulavuzlayanlar anı esinaya(????) dek iletdiler ve silasa ve timosyusa bir vasiyyet alur iken ki sürat ile aña geleler ayıldılar, (16)ve esinada Pavlus anlara müntazır olup ruñı zatında teheyyüç olundı(17) bütün şehri butpereslige virilmiş görür iken, imdi mecmada ħōd Yahūdiler ile mebahese eyledi ve abidler ile ve her(18) gün bazarda aña rast gelenler ile , andan epikoroslularun ve estoyıklarun ba'zı feylesofları ana karşı geldiler ve ba'zılar didiler bu fürtezin ne dimek ister ve ba'zılar benzer ki garib tañrıları ıhbar idicidür anuñ içindür ki yesũ'yu ve(19) kıyameti anlara vaaz ider idi, ve anı tutub eriyopağusa iletdiler diyü bilmeye kadirmi olavüz kim senden söylenen(20) bu yeni talim ne ola, zīrā ba'zı garib nesneleri bizüm kulaklarımıza iledürsin imdi bilmek dilerüz ki bunlar ne dimek(21) isterler, zīrā esinalular heb ve anda mevcud olan garipler gayri nesneye mukayyed olmadılar illa bir yeni nesneyi söylemek ya

[116b]

Sayfa 250

(22)İşitmek, pes Pavlus eriyopağusun ortasında durup ayıtdı ey esina erleri ben duyarum ki siz dügeli nesnelere gayette(23) çok dindarlarsız, zîrâ kızır kılub sizûñ mabuddatını teemmül ider iken bir mezbahi dañi buldum kim anda yazılmışdur na malum olan tañrıya imdi ol kim siz anı bilmeyüp secde (24)idersiz ben bunu size ıhbar iderim, ol tañrı kim 'âlemi ve anda olan nesneleri hep itmişdür kendü asumanın zeminûñ rabbiyi olup eller ile yapılmış heykellerde sâkin olmaz,(25) ve ne âdemlerûñ elleri ile secde olunur ki güya bir nesneye muhtâc olur idi çünkü hayâti ve nefesi cemi' nesneleri(26) cümlesine virir, ve âdemlerûñ her ümmeti bir kandan itmişdür tamâm yiryüzünde sâkin olmağ için ve pişin tertib olunmuş vakitleri(27) ve anlarûñ süknalarının sınırlarını tayîn eyledi, ta rabbiyi taleb ideler eger şayet anı teftîş idüp bulalar eger ki(28) her birimizden baîd degildür, zîrâ kendüde dirlik iderüz ve deprenirüz ve mevcuduz netekim kutunuzda olan şairlerden (29)ba'zı didiler zîrâ biz dañi anuñ cinsivüz, imdi biz tañrının cinsi olup kıyas itmemek gerekir ki tañrılık altına ya gümüşe ya taşa nazırdür sanat ile kaz-(30)ılmış ve âdemün fikri ile imdi tañrı hõd bu cahiliyyet

[117a]

Sayfa 251

Zamanlarına iltifat itmedi ammā şimdi her yirdeki cemi(31) ādemlere ihbar iderki tevbe eyleyeler, ol sebebedenki bir günü tayīn eyledi kim anda meskuniyeti madedeletde diyen idüserdür ol vaaz itdiği er ile yakınını cümlesine takdīm(32) idüp anı emvātdan baas itmek ile, ve anlar emvātun kıyametini işitdicek ba'zıları hūd istihza itdiler ve ba'zılar(33) didiler seni tekrar bunun haqqında istimā' idevüz, ve şöyle (34)Pavlus ortalardan çıktı lākin ba'zı erler aña yapışuk durup īmān getürdüler kim anlaruñ içinde diyonisyos ariyopavites ve bir avret kim adi damaris ve sayirer anlaruñ ile,

On Sekizinci Faşıl

(1)Bunlardan şöñra Pavlus asinadan ayrılıb kornesosa geldi,(2) ve ekila nam pondoslu cinsinden bir Yahūdi bulur iken demin italiyyeden gelmiş pirsikilla ile anuñ avreti anuñ için ki gelediyus ser cümle Yahūdilere rumiyyeden taşra çıkmak buyur-(3)muşdur anlara geldi, ve kendü sanat olduğu için yanlarında (4)kalub işler idi zīrā sanat ile çadırcılardur, ve her sebt mecmada mebahise idüp Yahūdileri ve Yunanlıları ilka ider

[117b]

Sayfa 252

(5)İdi, ve silas ve timosyus makiduniyyeden gedükleri gibi Pavlus ruhda müzayeka çekub Yahūdilere şahadet(6) virdiki Yesū' mesihdir, ammā çün anlar zıtt olup ifdira atdılar libasını silkub anlara ayıtdı sizüñ kanunuz sizüñ başarılarınız üzere ben pak(ım)şimden şöñra ümmetlere varayım, (7)ve oradan ayılıb Allāha secde iden yustos adlu bir kişinüñ evine girmiştir kim evi mecma'a muttasıl oldu, (8)ve kirispos mecma' ın ulısı rabbe ĩmān getürdi bütün evi ile ve korintiyoslulardan çok kimesne istimā' idüp ĩmān(9) getürüp tamīd olundular, andan rabb gice ile bir rüyada(10) Pavlusa dimiştir korkma ammā söyle ve epsem olma, anuñ içün ki ben senüñ ileyim ve hiç kimesne sana hamle kılmaya sana zarar (11)itmek içün zīrā benüm bu şehirde çok halkum vardır ve bir yıl ve altı ay anda oturur idi tañrınüñ kelamın içlerinde talim ider iken, ve galliyon ahaiyaya kaymakam olıcak Yahūdiler bir gönül ile Pavlus üzerine gulg (13)kıldılar ve anı mahkeme katına iletdiler, diyü bu kimesne şeraite(14) karşı Allāha secde etmege ādemleri ilka ider pes pevlus ağzın açmalu olıcak galliyon Yahūdilere ayıtdı eger hōd bir zulm ya bir kabih fiil olursa ey Yahūdiler insaf üzere

[118a]

Sayfa 253

(15)Size tahammül ider idüm, veli eger kelamdan ve isimlerden ve sizün şerī'atunuzden bir mesele ise siz kendünüz görün(16) zīrā ben bunun gibilere kadı olmak istemezüm, ve anları mahkeme-(17)den sürdi ve cemī' yunanlular sussanis (nam) mecma' in ulusunu tutub mahkeme önünde darb itdiler ve ğalliyon (18)şol nesneleri hīç kayırmaz idi, ve Pavlus çok günler daħi anda eglenicek karındaşlara vedā' idüp gemi ile suriyyeye varur idi ve anunla pirsikilla ve ekila başını kenhareas da traş etdükten şöıra zīrā anuñ bir nezri oldu, (19)ve efesusa irişüb anları anda kodı ammā kendü mecma' a girüp(20) Yahūdiler ile bahs ider idi, ve çün aña dilediler ki bir niçe zaman daħi yanlarında kalaydı rıza virmedi,(21) lākin anlara vedā' itdi diyü elbette bana gerekdür ki bu gelen İydi yeruşalimde tutan ammā girü size döneyim Allāh razı(22) olsa ve efesusdan ayrıldı, ve kaysariyyeye inüb suud idüp keniseye selamlıyacak antakiyyeye nüzül itdi(23) ve bir zaman kalub müfarekat etdi ğalatiyya ilini ve afruciyyayı tertib üzere tavaf idüp cemī' şarkitleri müeyyed ider (24)iken ve apollo adlu bir Yahūdi İskenderiyyelü cinsinden bir fasīh er efesusa yetiştı ki kitaplarda kadir imiş,

[118b]

Sayfa 254

(25)Bu kimesne rabbün tarikinda irşad olundı ve ruhda coşub rabbünki nesnelerin dikkat ile söyleyüp talīm eyledi yuhanna-(26)nün mamudiyetin ancak bilür iken, ve kendü mecma' de pervasız söylemege başladı ama ekila ve pirsikila anı işitub anı aldılar ve rabbin tarikin ana ziyāde dikkat ile tefsir eylediler, (27)ve kendü ehaiyaya varmak isticek karındaşlar nasihat virüp şākirdlere yazdılar ki anı kabül ideler kim vusül bulub (28)nīmetden itikat idenlere çok yardım itdi zīrā Yahūdilere şiddet ile tevbīh itmişdür kitaplardan gösterir iken ki Yesū' Mesīh imiş

On Dokuzuncu Faşıl

(1)ve oldu ki apollos korintosta iken Pavlus üst nahiyelerden geçüb efesusa geldi ve birkaç şākirdleri bulub,(2) anlara ayıtdı ruhu kudüsi ahz etdünüzmi itikat idelden ve anlar aña ayıtdılar biz hōd hīç işitmedük eger ruh-ı Kudüs(3) mevcūd ola, ve anlara ayıtdı imdi nede tamid olundunuz (4)ve ana ayıtdılar yuhannanün mamudiyetinde, ve Pavlus ayıtdı yuhanna hōd tevbenün mamudiyeti ile tamīd eyledi halka diyü halka diyü kim anuñ ardınca gelene īmān getüreler yani Mesīh

[119a]

Sayfa 255

(5)Yesū'a, ve işidüp rabb yesun isminde temid olundular,(6) ve Pavlus ellerin anlara koyıcak rūḥ-i ḳudūs anlaruñ üzerine geldi (7)ve diller ile söyleyüp peygamberlık itdiler, ve cemī' erler on (8)iki miktarı oldılar ve mecma' içine varup üç ay müddetinde pervasuz söyler idi hüdanun meleküti ḥaḳḳında olanları mübahise idüp ilka ider iken pes çün ba'zılar katlanup īmān getürmediler ol yoldan cemaat huzurunda yitülü söyleyub anlardan varup şākirdleri ayırmışdur hergün tiyranus(10) bir kimesnenüñ medresesinde mübahase ider iken, ve iki yıl müddetinde bu olmuşdur şöyle kim asiyyada sākin olanlar hep rabb yesū'un kelamın istimā' eylediler hem Yahūdiler hem yunanlular, (11)ve Allāh Pavlusun elleri ile ol menkıbetleri etmişdür ki āmm (12)degiller idi, şöyle kim anun teninden destimaller ya ön bezleri hastalara getürülmüşdür ve marazlar anlardan ayrıldılar (13)ve murdār ruhlar anlardan çıktılar, pes avare gezen Yahūdilerden ba'zı ki sihirbazlardur habis ruhlara giriftār olanlar üzere rabb yesū'un ismini okumağa tefavvuk itdiler diyü sizi Pavlusun(14) vaaz etdügi Yesū' için iktiksam iderüz, ve kahinlerün ulusu olan eskava (nam) bir Yahūdinüñ yedi oğlu var(15) idi ki böyle itdiler, ve habis ruh cevap virüp ayıtdı

[119b]

Sayfa 256

(16)Yesūyu bilirūm ve pevlusū bilirūm ammā siz kimsiz, ve ol ādem kim ruh-ı habis anda imiş üzerlerine sıçrayub anları yendi ve karşularına galup oldu şöyleki ol evden (17)taşra uryan ve mecruh kaçdılar, ve bu malum oldu efesusda sākin olan cemi' Yahūdilere ve Yunanlılara ve hepsine korku(18) düşdi ve rabb yesū'un ismi tazim olunmuşdur, ve itikat edenlerden çok kimesne geldiler itüraf idüp amellerini gösterür(19) iken ve cazuluk sanatlardan istigmə'l idenlerden çok kimesne kitablarıñ ortaya getirüp cümleñ huzurunda yakdılar ve anlarıñ bahasını muhasebe idüp elli bin (para)(20)gümüşden buldılar, rabbün kelamı bunca kuvvet ile artub galebe ider idi, bu nesneler tamām oldukları gibi Pavlus kast eyledi ruhda ki mekedoniyyeden ve ehaiyyeden mürür idicek yeruşalime gide idi diyü ben anda olduktan şöñra (22) rumiyyeti dañi görmek gerekeyim, ve aña hizmet idenlerden ikisi timosyusı ve arastosı mekedoniyeye gönderüp(23) kendü bir zaman asiyyada kaldı, ve ol zamanda gulv az olmadı (24)ol tarikten ötüri zīrā dimitriyus nam bir kimesne gümüş kazıcı artemise gümüştēn heykelleri yapar iken ehl-i hirfete(25) az kesb getirü virmez idi, kim anları cem' idüp

[120a]

Sayfa 257

Anlarnıñ gibiler de ırğatları ile ayıtdı ey erler siz bilür-(26)siz ki bizüm kazandüğumuz bu hırzettendir, dañi görüp işitdür siz ki heman efesusda degil lākin cemi' asiyyaya yakın bu Pavlus ilka idüp çok halkı döndürdi diyü(27) ki anlar tañrılar degullerdür ki eller ile yapılmışdür , ve bu nasib تنها bize hatr-nak degil ki red oluna lākin dañi azīm tañrı artemisun heykeli laşii add olunup anuñ azameti dañi harab olacakdur kim tamām asiyya ve meskunet aña (28)secde ider, ve anlar dañi mācerāyı işitdicek gazapdan pür olup çağırdılar diyü efesuslularuñ artemesi muazzamadur,(29) ve bütün şehir karma karış ile memlu oldı ve bir uğurdan meşher içine hücum ile girdiler gaiyus ve aristarhos makedonluları ki seyahatte Pavlusun yoldaşlarıdur, güç ile (30)çekerek ve Pavlus halk içine girmek isticek şākird-(31)ler anı komadılar, ve dañi asiyyanın ulularından ba'zılar ana dostlar olup aña gönderüp dilediler ki kendüsini (32)meşhere arz itmeye idi, imdi sayirler hōd bir gayri nesneyi çağırdular zīrā dernek karma karış oldı ve ekseri (33)bilmediler ne sebepten ötürü cem' oldılar, ve aleksandersi cemaatden taşra çekdiler Yahūdiler anı atı virür iken ve

[120b]

258

Aleksandres el ile işaret idüp halka i'tizār itmek(34) istedi ammā çün bildiler ki Yahūdi imiş cümlesi bir āvāz ile iki saat miktarı çağırdılar efesusluruñ(35) artemisi muazzamadur, ve katüb cemaati teskin idüp ayıtdı ey erler efesuslular kimdür ol ādem ki bilmeye ki efesuslularuñ şehri büyük tañrı artemisün heykeli (36)bekçisidür ve müşteriden düşmüş (suretin) ,pes çünkü bu nesnelere karşı söylemek olmaz lazımdur ki siz rāhatta olup (37)cüzafet ile hīç nesne itmeyesiz zīrā bu erleri iletdünüz ki ne kiliseler sarikleri ve ne sizüñ ilahetünizi iftira(38) idenlerdür, pes imdi eger dimitriyus ve bilesince ehli hırfet bir kimesneye karşı bir dava var ise divanlar açıkdur(39) ve kaymakamlar vardur birbirini kovulsunlar, ammā eger sair nesnelere müteallık taleb idersiz bir meşru dernekte infisal(40) ola, zīrā fitneden kovulanmak hatırdavüz bugünden ötüri hīç sebep yoğ iken kim andan bu galabalıkdan muhasebe virmege kadir olavüz bunları diyüp derneği salıvirdi.

Yirminci Faşıl

(1)ve gūlv karar geldükden şöñra Pavlus şākirdleri katına

[121a]

259

Okuyub der agüş idüp ayrıldı mekedoniyye varmak için(2) ve ol taraflardan mürür idüp çok söz ile anlara nasihat (3) virdükten sonra ellasa geldi, ve üç ay idüp çün Yahūdiler aña hile düzdiler suriyyeye gemi ile gitmelü olduğu (4)gibi kast itdi ki mekedoniyyeden girü döne, ve asiyyeye degin aña mürafakat itdiler supatoris beruyalu ve tesalonikelülerden aristarhos ve sekundos ve gaiyus derbelü ve timo-(5)tiyus hem asiyyadan tuhikus ve tarufimus, bunlar ilerü(6) varup bizi taruvazada da katlandılar, ve biz fatır günlerinden sonra filibosdan gemi ile yürüyüp beş günde taruvanzaya anlara(7) geldük ve yedi gün anda intizar çekdük, ve haftanüñ evvelki gününde şākirdler cem' olıcak etmegi kırmak için Pavlus anlara hitab itdi yarendesi gidecek olup ve(8) kelamın dün yarusuna dek uzatdı, ve cem oldukları (9)çardakda çok mumlar var idi, ve otihos adlu bir yigit bir pencerede oturup muhkem uykuya gark olur idi ve Pavlus muhatabı uzunarak ettiği gibi uykudan aşı çekilüp üçünci tavandan aşağı düşdi ve öli(???) kaldurulmuşdur,(10) ve Pavlus inüb aña düşdi ve koçub ayıtdı ve mükedderü'l-hāl(11) olman zīrā anuñ canı kendündedür, pes yukaru çıkub

[121b]

260

Etmegi kırdı ve yedi ve hayli müddet söylice tan yiri (12)ağarıncaya dek şöyle ayrıldı ve oğlanı diri iletdiler ve (13)az müteselli olmadılar, ve biz gemiye erişub asosa gitdük orada Pavlusı alacak olup zīrā şöyle tayīn itmiş idi(14) kendü ve piyade gitmek ister iken, ve asosda bizüm ile (15)buluşduğı gibi anı alup mitiliniye geldük, ve oradan gemi ile yürüyüp küllisi gün hıyus mukabelesinde geldük ve öteki gün samosa yetişdük ve türüciliyonda (16)kalub gelen gün militosa irişdük, zīrā Pavlus efessusı öte geçmek kast itdi taki zamanı asiyyada sarf itmeye zīrā te'cil ider idi eger aña mümkün olursa ki pente kostes gününde(17) yaruşalimde ola, ve militosdan efessusa gönderüp kenisenün(18) kasislerin okudı, ve katına geldükleri gibi anlara ayıtdı siz bilürsiz asiyyaya geldüğüm evvelki gününden ne minvāl(19) üzere sizinle her zaman oldum ,rabbe ibadet ider iken cemi' tevazu ile ve çok gözyaşları ve tecrübeler ile ki Yahūdilerün(20) hile tasnif etmesinden bana vaki oldı, nice müfīd olanları hīç deriğ tutmadum ki size göstermedüm ve size talīm (21)etdüm zāhiren ve evden eve tanıklık virür iken hem Yahūdilere hem Yunanlulara Allāhdan yana tevbeyi ve rabbimüz Yesū' mesihden

[122a]

261

(22)Yana i'tigādı, ve şimdi işte ben bend olmuş ruhda yeruşalime (23)varurum orada bana vaki olan nesneleri bilmeyüp, andan gayri ki rūḥ-i ḳudūs her şehirde şehādet virür diyü ki bendler ve(24) musibetler beni katlanurlar, ammā hīç birine add itmezüm ve ne benüm canımı bana nefis tutarın ki benüm yürüyüşümü Ferh ile tamam idem ve rabb yesū'dan aldugum hizmeti Allāhun nīmeti İncīlini (25)şehadet itmek için, ve hala işte ben bilirüm ki siz cümle kim içinüzde mürūr etdüm hūdanūñ melekütünü vaaz ider iken benüm(26) yüzümü artuk görmeyesiz, pes imdi bugün şahitler için sizi okurum ki ben ser cümleñ kanından pākım,(27) zīrā tañrınūñ cemi' ra'yini size ihbār itmekden i'rāz (28)itmedüm, imdi kendünüzizi ve rūḥ-i ḳudūs sizi anuñ üzerine nāzırlar vaz' etdügi sürüi gözlen tañrının keniseye yedürmek için kim ol anı kendü kanı ile tahsil eyledi,(29) zīrā ben bunu bilirüm ki benüm fūrkatümden şoñra sakıl kurdılar(30) içinüzde girseler gerek sürüye mecal virmez iken, dañi kendünüzden erler kopısardur egri nesneleri söyler iken (31)ardlarına şākirdleri çekmek için, anuñ için uyanık olun ve hatürınızda tutun ki üç yıl gice ve gündüz her bire(32) gözyaşları ile tembih etmekden feragat itmedüm ve elan

[122b]

262

Ey karındaşlar sizi Allāha ve anuñ nīmetünüñ kelamına ısmarlarıñ ki kadirdür sizi imaret itmege ve size cemī' takdis (33)olunanlar arasında mīrās virmege, hīç kimesnenüñ gümüşüne (34)ya altununa ya libasına tama' itmedüm, kendünüz hōd bilirsiz ki benüm hacetlerüme ve benüm ile mevcut olanlara bu eller hizmet(35) itdiler, dügeli nesneleri size gösterdüm nice ki şöyle çalışub zaiflere destgır olmak gerek ve rabb yesū'un sözlerin yad tutmak zīrā kendü dimişdür virmege ziyāde mübarekdür(36) almakdan, ve bunları diyicek diz üstüne çöküb anlar cümle (37)ile namaz kıldı, ve cümlesinüñ zarlığı azīm oldu ve Pavlusun(38) boynuna düşüb anı öpdiler, ala küllü halin didügi sözi için melül oldılar ki anuñ yüzünü artuk görmeyeler ve anı gemiye dek müşaya'a itdiler

Yirmi Birinci Faşıl

(1)ve Vaki olduki biz anlardan koparılacak yelken açub doğrı yürüyüş ile kosa geldük ve küllisi gün rodosa(2) ve oradan padaraya ve füynükiyye geçer iken bir gemi(3) bulub aña binüb ayrılduk ,ve Kıbrıs görünicek anı sola koyub suriyyeye yürüdük ve trosa irişdük zīrā gemi anda

[123a]

263

(4)Yükünü boşatmak olur idi, ve şākirdleri bulub yedi gün anda eglendük ve anlar ruhdan Pavlusa didiler ki Yeruşalime(5) suud etmeye, ve çün ol günleri tamām etdük ayrılub yola girdük ve anlar hep bize mürafakat eylediler avretler ile ve oğullar ile şehirden taşraya dek ve yalıda diz üstüne çöküb(6) namaz kılduk, ve bir birimiz ile veda'laşub gemiye bindük(7) ve anlar girü eve döndiler, ve deniz seferi trosdan tamām olıcak dolamayise vusül bulduk ve karındaşlara selamlayub(8) katlarında bir gün kalduk ve ertesi Pavlus ve bilesince olanlar ayrulub kaysariyye geldiler ve Filibbos mübeşşirün evine (9)girür iken ki yedisinden imiş anuñ ile kalduk, ve bu(10)nun dört kız oğlanı oldı ki nebilik itdiler, ve biz çok gün eglendüğümüz gibi ağabos adlu bir peygamber yeruşalimden (11)nüzül itdi, ve çün katımıza geldi Pavlusun kuşağını alup kendünüñ ellerin ayaklarıñ bağlayub ayıtdı rûh-i kudüs bunları eydür ol eri kim bu kuşağı anundur Yahūdiler yeruşalimde öyle bağlayalar ve ümmetlerün ellerine teslim eyleyeler,(12) ve bunları işitdügümüz gibi hem biz hem ol yirdenkiler yalvar-(13)duk ki yeruşalime suud itmeye, ve Pavlus cevap virdi neylersiz ağlayub benim kalbimi pare pare ider iken ben bağlanmağa

[123b]

264

degil ma daḥi yeruṣalimde ölmege hazırım rabb(14) yesū'un ismi içün, ve çün ilka ile rıza virmedi epsem(15) olduk deyü tañrınıñ istedügi olsun ve ol günlerden soñra bizüm boğçalarımızı kaldırup yeruṣalime suud(16) etdük, daḥi kaysariyyeden ba'zı şākirdler bizüm ile bile geldiler ve kıbrısdan manasun (nam) kim yanında konacak(179) olduk bir eski şakirdi bile iletdiler, ve biz yeruṣalime(18) irişecek karındaşlar bizi rıza ile icabet itdiler, ve küllisi gün Pavlus bizüm ile yakuba girmiştir ve cemi' (19)şeyhler hazır oldılar, ve anlara selam viricek Allāh anuñ hizmeti ile ümmetler arasında amel etdügi nesneleri bir bir beyān(20) eyledi ve anlar işitdick Allāhı temcīd idüp aña ayıtdılar ey karındaş görürsin Yahūdilerden ne kadar tuman vardur ki(21) i'tikād iderler ve hepsi nāmusa gayurlardur, ve sana muttalī' oldılar ki ümmetler arasında cemi' Yahūdilere musadan vaz gelmegi talīm idersün diyü anlaruñ oğullarını hitan etmek olmaz ve ne ādetler(22) nice yürümek, imdi nedür elbette cemaat derilmek gerekdür zīrā(23) geldüğüni işitdeler, imdi bunu eyle kim biz sana eydürüz bizdedür dört er kim anlaruñ üzerine bir nezri (24)vardur, bunları alup seni anlar ile tathīr ile ve anlara harc

[124a]

265

İt ki başlarını traş idüp hep bileler ki senüñ hakkuna işitdükleri hîç degildür lâkin sen bi'z-zât daği (25)yürürsin nāmusu hıfz ider iken, ammā itikad iden ümmetlere müteallik biz yazub hüküm etdük ki bunun gibi nesneleri saklamayalar illa bunlara zebh olunan nesnelerden ve kandan ve(26) boğulmuşdan ve zinadan perhîz ideler, pes Pavlus ol erleri alup küllisi gün anlar ile aranılmış heykele girmiştir tathirün günleri temametini bildirür iken aña dek kim (27)her birisü için bir kurban ihda oluna, ve çün yedi gün tamām olacak imiş asiyyadan ki Yahūdiler anı heykelde göricek mecmū' halka ızdırāb virüp elleri aña urdılar, feryād iderek ey erler İsrailülür medet eylen budur ol ādem ki halka ve nāmusa ve bu mevzie karşı hepsine her yerde talim ider ve bundan mādā Yunanlıları daği heykele iletđi ve bu mukaddes(29) mevzi'i 'āmm itdi, zīrā tarufimesi efesusdan kendü ile şehirde evvel gördiler kim anlar Pavlus anı heykele idhāl (30)etdüğü sandılar ve bütün şeker müteharrik olup halk üşdilar ve Pavlusı alup anı heykelden taşra çekdiler ve hemandem kapu-(31)lar kapandılar, ve anı katl etmek istedikleri gibi āvāz bölüğün binbaşısına çıkdı ki tamām yerusālim karma

[124b]

266

(32)Kariş oldu, ve kendü fil hal çerikleri ve yüzbaşları alup anlara segirtti ve anlar binbaşu ve cenkcileri gö-(33)rüp Pavlusı darb itmekten fâriğ oldılar, ve bu kez binbaşu yaklaşıb anı tutdı ve iki zincir ile bağlanmak(34)buyırdı ve sordı ki kimdür ve ne eyledi ,ve kimi bir nesneyi kimi gayri nesneyi çağırđılar cemaatte pes çün yakınınu ulüvden ötüri bilmege kadür degil idi buyırdı ki(35) anı hisar içine iletdeler, ve nerdüban katına olduğı gibi vâki' oldu ki cenkciler ile getirülmüşdür cemaatün şiddeti (36)içün, zîrâ halkun kesreti ardınca geldiler çağırıp anı(37) kaldur, ve çün Pavlus hisara idhâl olunacak imiş binbaşuya ayıtdı sana bir nesneyi söylemek bana caizmidür ve ol (38)ayıtdı yunança bilürmisin, sen ol mısırlu degilmisin kim bu günlerden evvel ğulv kılub beyabana katillerden dörtbin(39) eri taşra iletdün, ammâ Pavlus ayıtdı ben hōd bir âdemim Tarsuslu Yahüdi kiliğiyyadan hakir şehirden şehirlü degilüm(40) san yalvarırum bana reva gör kim halka söyleyim, ve aña icazet viricek Pavlus nerdüban üzerine durup el ile halka işaret eyledi ve süküt çok olup ibran dilinde söyledi diyü

[125a]

267

Yirmi İkinci faşıl

(1)Ey erler karındaşlar ve babalar benüm şimdi size i'tizārumı (2)istimā' eylen ,ve çün anlar işitdiler kim anlara ıbrî dilince(3) söyler idi ziyāde epsem oldılar ve eydür ben ḥōd kılıķiyyanın tarsusunda doğmuş bir Yahūdi eriyim ammā bu şehirde gamaliyyolun ayaklarında beslenmiş babalaruñ nāmusu kemaline göre teeddüb olmuş tañrıya guyūr iken netekim siz cümle bugün-(4)sünüz, bu tariki ölüme dek izdihād etdüm hem erleri hem avre-(5)tleri bağlayub zindana teslim ider iken, netekim āli kahin daḥi bana şehādet virür ve dernegün cemi' şeyhleri kim anlardan daḥi mektubları karındaşlara alup dımaşka gider idim anda olanları bağlanmış yeruşalime iletmek içün ki siyaset oluna-(6)lar, ve vāki' olduki ben sefere gidüp dımaşka yaklaştugum gibi öyleye yakın nāgāh gökten bir azīm nur çevre yanıma (7)yaldırır idi, ve yire düşdüm ve āvāz işitdüm bana diyü ya (8)sevlus sevlus beni niçün izdihād idersin, ve ben cevab etdüm ya rabb kimsin ve bana ayıtdı ben Yesū' nasiretlüyim kim (9)izdihād idersin, benim ile mevcūd olanlar ḥōd nūrı gördiler ve hāyif oldılar ammā bana söyleyenüñ āvāzın işitmedi-(10)ler, ve ayıtdum ya rabb ne eyleyem ve rabb bana ayıtdı durı gelüp

Dımaşka var ve orada cemi' nesnelerden sana söylene ki sana (11)itmek için müteayyün oldılar, ve çün ol nurun mecdi için görmez idüm benüm ile mevcüd olanlardan yedilmiş dımaşka(12) geldüm, ve hananiyya bir müttaki er şer'atinca cemi' sākin olan (13)Yahūdilerden şehādet ile bezenmiş, katuma geldi ve durup bana ayıtdı ey sevlus karındaş görür olu ve ben heman (14)saat ana nazar etdüm, ve ol ayıtdı bizüm babalarumuzun tañrısı seni ıstıfa eyledi ki anuñ iradetin bilesin ve ol sadıkı görüp anuñ ağzından āvāzı işitdesin,(15) zīrā dügeli ādemlere sen görüp istimā etdüğün nesneler(16) için aña şāhid olasın, ve şimdi niçün eglenürsin duru gelüp vaftiz ol ve senüñ günahlarını yugıl (17)rabbün ismine dua ider iken, ve oldı ki ben yeruşalime girü(18)dönüb heykelde namaz kılur iken gāşide oldum, ve anı gördüm bana eydür iken teserru' idüp yeruşalimden taşra acele ile çık zīrā senüñ benüm hakkuma şehādetün kabül itmeye-(19)ler ve ben ayıtdum ya rabb anlar bilürler ki ben sana i'tikād idenleri(20) her mecma'da zindana salub darb ider idüm, ve çün senüñ şehidün istafanun kanı dökülmüşdür ben dañi yanında durup katline rıza virdüm ve anı öldürenlerin donlarını saklı dutdum,

[126a]

269

(21)ve bana ayıtdı var gıl zīrā ben seni ırak ümmetlere irsāl ide-(22)yim, ve bu söze degin anı işitdiler andan āvāzını kaldurdılar diyü şuncılayın kişi yirden kaldur zīrā münasib degildür ki(23) dirlik süre ve anlar feryād idüp donlarını bırakub tozu(24) havaya saldukları gibi, binbaşı buyurdi ki kal'aya idhāl oluna diyü ki kamçılar ile teftiş oluna ta bile ki (25)anuñ üzere niçün öyle bank ururlar idi, pes çün anı tasmalar ile bağladılar Pavlus yanında duran yüzbaşıya ayıtdı size caiz midür ki müdan olmamış bir rūmi ādemi kamçı (26)ile urasız, ve yüzbaşı işitdügi gibi varup binbaşıya haber virdi diyü sakın ne ideceksin zīrā bu ādem(27) rumidür, andan binbaşı katına gelüp aña ayıtdı di bana sen(28) rumi misin ve ol ayıtdı belli, pes binbaşı cevap virdi ben çok meblağ ile bu mu'āflığı tahsıl etdüm ve Pavlus ayıtdı(29) ammā ben hōd (mu'āf) doğdum, imdi anı teftiş idecek olanlar hemandem andan ayrıldılar ve bin başı dañi korkdı(30) çün bildiki rumi imiş ve ki anı bağlamış idi, ve ertesi bedrest bilmek isteyub niçin Yahūdilerden kağulanmışdur anı bendlerinden çözdü ve ulu kahinleri ve cemī' anlaruñ dernegin gelmek buyurdi ve Pavlusı taşra iledüp içlerinde dorgurdi

[126b]

270

Yirmi Üçüncü Faşıl

(1)ve Pavlus dernege dege dege bakub ayıtdı ey erler karındaşlar ben tamām eyü insaf ile tañrıya hizmet etdüm bugüne (2)degin ve hananiyya ali kahin yanında duranlara emr itdi ki(3) ağızına uralar, andan Pavlus andan aña ayıtdı tañrı seni darb etse gerek ey ağırtmış deyü er sen beni şerī'atince hüküm etmeğe oturup şerī'ate muhalif beni darb olunmak buyurur-(4)mısın ve yanında duranlar ayıtdılar tañrınüñ ali kahine(5) söger misin, pes Pavlus ayıtdı ey karındaşlar bilmedüm ki kahinlerün ulusıdur zīrā yazılmışdur senüñ halkun(6) serveri hakkına kemlik dimeyesin, pes Pavlus çün bildi ki bir bahş zındıklar imiş ve öbiri ferisiler dernekde çağırdı ey erler karındaşlar ben ferisiyim ferisinüñ oğlu(7) emvātun amizi ve kıyameti haqqında hüküm olunurın, ve bunu söylediği gibi ferisiler ile zındıklar arasında fitne(8) kopdı ve kesret maksüm oldu, zīrā zındıklar hūd dirler ki kıyamet yokdur ve ne ferişte ve ne ruh ammā ferisiler ikisine (9)i'tirāf iderler, ve azīm na'ra oldu ve ferisilerün tarafından ki katipler kalkub nizā' itdiler diyü iş bu ādemde yaman nesneyi bulmazuz veli eger bir ruh ya bir ferişte aña söyledi

[127a]

271

(10)İse hüdaya karşı cenk itmeyelüm, ve fitne azīm olıcak binbaşı korkub ki Pavlus anlar ile yırtılmış ola çerıcilere buyurdi ki inüb anı zor ile ortalarından alup kal'aya(11) iletsünler, ve küllisi gece rabb anuñ katında durup ayıtdı ey Pavlus tevekkül eyle zīrā yeruşalimde bana nice şehādet virdün ise rumiyette daħi öyle şehādet itmek(12) gereksin, ve gündüz olıcak Yahūdilerin ba'zı elbir idüp lanet ile kendüleri bağladılar diyü ki hīç yiyüp içmeyeler aña dek kim Pavlusı katl etmişler idi,(13) ve kırk dan ziyāde oldılar ki bu itdifakı düzdiler ve anlar ulu (14)kahinlere ve şeyhlere irişüb ayıtdılar biz azīm lanet üzere kendümüzi bağladuk ki hīç nesneyi tatmayavüz ana dek (15) kim Pavlusı depeledük, pes imdi siz binbaşıya bildirün dernek ile kim anı yarın sizüñ katunuza iletde güya ki haqqındakileri ziyāde dikkat ile teftīş idesiz(16) ve biz ol yakın gelmezden evvel anı depelemege hazırız, ve Pavlusun kız karındaşı oğlu keminlerin işitdicek ir-(17)üşüb kal'aya girüp Pavlusa haber virdi, andan Pavlus yüzbaşılaruñ birini katına okuyub ayıtdı bu yigiteği binbaşıya ilet zīrā bir nesnesi var anı bildürmek için

[127b]

272

(18)İmdi ol hōd anı olup binbaşıya iletdi ve didi Pavlus mahbūs beni fitne okuyub bana yalvardı ki bu yigiteği katuna(19) iletdüm ki bir nesnesi var sana söylemek için, andan binbaşı elini alup تنها bir yana varup sordı senün ne var bana (20)bildürmege, ve ayıtdı Yahūdiler ta'yīn itdiler senden dilek itmege ki yarın Pavlusı dernek içine taşra iletdesin gūyā hakkında bir nesneyi ziyāde dikkat ile teftīş (21)itmek için, imdi sen anlara rıza virme zīrā anlardan kırk erden ziyāde kemin itdiler ki lanet ile kendüleri bağladılar kim asla yiyüp içmeyeler aña degin kim anı depelediler ve şimdi senden bir vadeye müntazır olup hazırlar-(22)dır, pes binbaşı hōd yigiteği salıvirdi emr iderek hīç kimesneye haber virme ki bunları bana bildür-(23)dün, ve iki yüzbaşı katına okuyub ayıtdı ikiyüz cenkeiyi hazır eylen ki kayseriyye dek varalar ve yetmiş atlui ve ikiyüz mızrakdarı gicenün üçünci Saatinde, (24)ve davarları tedarik eylen ta Pavlusı bindirüp filiks hakime (25)selamet ile iletdeler, ve bir mektub yazmışdur bu resim üzere, (26)keludiyus lisiyyas(dan) filīkes hakim hazretlerine (27)selam, bu ādem Yahūdilerden dudulub anlardan öldürilecek

[128a]

273

Olmuş iken ben leşker ile çıkagelub anı kurtaridüm (28)rumi olduğu anlayub andan şikayet etdiklerinün(29) sebebini bilmek isteyüp anı anlarıñ derneğine iletdüm, ve anı anlarıñ şerī'atinüñ meselelerinden melamet olunmuş buldum ammā (30) anuñ mevte ya bendlere müstehak hīç suçı yoğ idi ve Yahūdiler ādeme hile düzdüklerini bana söylenicek fil hal sana gönderüp melamet idicilerine dañi emr etdüm ki(31) aña karşı olan nesneleri huzuruna diyeler sağ ol, pes imdi cenkçiler anlara ısmarlandığı üzere Pavlusı alup gice(32) ile antipetirise iletdiler, ertesi anlar atluları anunla(33) varmağa salıvirüp girü kal'aya döndiler, ve anlar kayseriyyeye girüp mektubı hakime viricek Pavlusı dañi aña arz(34) itdiler, ve çün hakim okudı sordı ki ne eyaletden (35)imiş ve kılıkıyyadan idügi bilicek seni işitdeyim didi çün senüñ layimlerün dañi hazır olalar ve buyurdı ki hirodesün divanında hıfz oluna,

Yirmi Dördüncü Faşıl

(1)ve biş günden soñra ali kahin hananiyya nüzül itdi şeyhler ile ve tertullus bir sehun aver ile ki Pavlusa

[128b]

274

(2)Karşı hakim önünde hazır oldılar, ve çün ihzâr olundu,(3) tertullos aña levme etmege başladı diyü, çünkü senden azîm selamet ile behremendüz ve gayette layık fiiller bu ümmete senüñ tedbirin ile işlenürler biz anı ya izzetlü fihîşes(4) herkez ve her yirde kabûl iderüz tamâm şükr ile lâkin ta artuk benden uşanmayasın sana yalvarurum ki senüñ insafında(5)bizi icmalen istimâ' idesin ,zîrâ bu âdemi tâ'ün (olmağa)bulduk ve fitne koparıcı meskunetteki cemî' (6)Yahūdilere ve nasıratlüler mezhebinüñ serdarı, ki heykeli dañi tencise kasd eyledi ve biz anı tutub şerî'atımız (7)mücibince din itmek ister idük, ammâ lusiyaş binbaşı çıkagelüp pek zor ile bizüm ellerimizden alur idi,(8) anuñ layimleri kutuna gelmek buyurur iken kim aña sual idüp sen bi'z-zât anı melâmet etdigümüz cemî' bu nesnelerün(9) haqqında bilmege kadir olasın, ve Yahūdiler dañi rıza virüp(10) didiler ki bu nesneler öyle oldılar, pes Pavlus hakim aña söylemege işaret idicek cevap viridi(diyü) ben seni çok yıldan iş bu ümmete kadı olup bilür iken(11) ziyâde gönül hoşluğuyula kendüm içün i'tizâr iderin , zîrâ bilmeye kadirsın ki on iki günden ziyâde degil andan

[129a]

275

(12)Berü ki yeruşalime ya secde itmege suud itdüm, ve anlar beni heykelde bir kimesne ile mübahese ider iken bulmadılar ya halkı(13) fitneye tahrîs kılur iken ve ne mecmalarda ve ne şehirde, ve ne anlar isbât itmege kadirlerdür şimdi beni melamet(14) etdüklerini, ammā bunun sana ikrar iderin ki ol tarik üzere ki aña şakak dirler babalarımın tanrusına öyle ibâdet iderin ve tevratda ve enbiyâda yazılan nesnelere hep(15) inanurum, ve tañrıya göre ümîd tutarunki kendüler bi'z-zât dañi intizâr iderler ki ölmüşlerün kıyameti olsa gerekdür hem (16)sadıklarun hem zalimlerün, ve ben bu nesneye meŝgulüm ki benüm basiretüm herkezi mu'sire ola Allâhdan yana ve âdemlerden(17) yana, pes çok yıldan ŝoñra geldüm ta benüm ümmetüme sadaka-(18)ları getürem ve kurbanları, bunlarda beni heykelde paklanmış buldılar ne cemaat ile ve ne galabalık ile asiyyadan ħöd birkaç (19)Yahüdiler, kim anlara senüñ huzurunda hazır olmak gerek idi ve kovulmak eger bana karşu anlaruñ bir nesnesi var ise, (20)veya kendüler bi'z-zât disünler eger bende bed fiili buldılar ise(21) vakdi ki dernek önünde durur idüm, meger bu bir âvâz içün ki içlerinde durup çağırur idüm ki ben bugün(22) emvâtün kıyametine müteallik sizden davaya okunmuşım, ve filikes

[129b]

276

Bunları işitdiecek anları afv itdi ol tarikün haqqındaki nesneleri ziyāde dikkat ile bilüp diyü çünki lusiyaş binbaşî nüzül ide size müteallık nesneleri tamām bilsem,(23) gerek,ve bir yüzbaşîya buyurdi ki Pavlusı saklayub aña ruhsat virile ve anuñ hasekilerinden hıç birini (24)aña hizmet etmekden ya katına gelmekten men' itmeye, ve birkaç günden soñra filiķes durusile anuñ hatunu ile ki Yahūdiye imiş gelüp Pavlusı okudı ve mesihde(25) ki imāna müteallık anı istimā' eyledi, ve madeletden ve perhizkarlıqdan ve gelecek deynunetden hitab etdügi gibi filiķes ditreyüp cevap virdi şimdi vargıl kaçan ki(26) fırsat bulam seni okuyayım, ve bile dañi emr itdi ki Pavlusdan aña nukra virilmiş ola ta ki anı koyvire anuñ içün(27) dañi sıkça anı davet iderek aña söyler idi ve iki yıl tamām olıcak filiķes halifesini pürkiyyus festusı aldı ve filiķes Yahūdilere ihsan itmek isteyüp Pavlusı bağlanmış kodı

Yirmi Beşinci Faşıl

(1)İmdi festus eyalete girilüp üç günden soñra

[130a]

277

(2)Kayseriyyeden yeruŝalime suud itdi, andan ali kahin Yahūdilerün başları aña Pavlusa karşı haber virdiler aña (3)yalvardılar, aña mukabil lütf diler iken ki anı yeruŝalime(4) ya istihzār ide pusu iderek ki anı yolda depeleyeler, ammā festus hōd cevap virdi ki Pavlus kayseriyyde hıfz oluna (5)ve kendü ve bi'z-zāt furca gitse gerek, imdi içlerünüzde kadir olanlar didi bilece nüzül idüp eger bu erde bir suç(6) var ise anı melamet etsinler ve içlerinde on günden ziyāde kalmayub kayseriyyeye inmişdür ve yarendesi mahkemede oturup(7) Pavlusı getürölmek buyurdi, ve ol gelicek yeruŝalimdene nüzül iden Yahūdiler dolayana durdılar çok ve ağır melametleri Pavlusa(8) karşı getürür iken ki anları isbat idemediler, kendü i'tizār ider iken ki ne Yahūdilerün ŧerī'atine karşı ve ne(9) heykele karşı ve ne kaysere karşı bir nesne günah etdüm, ammā festus Yahūdilere ihsān etmek isteyüp Pavlusa cevap virüp ayıtdı yeruŝalime yukaru çıkmak istermisin orada bunlardan (10) benüm katumda hüküm olunmağa, andan Pavlus ayıtdı ben kayserün mahkemesinde dururum anda kim hüküm olunmak gerekim Yahūdilere hīç zarar itmedüm netekim sen daği gayette eyi bilirsün,(11) zīrā eger hōd zarar idüp mevte müstehak bir nesneyi etdüm

[130b]

278

İse ölmege red itmezem veli eger anlar beni melamet etdüklerinden hîç nesne
yoğ ise hîç kimesne beni anlara in'âm etmeğe kadir (12) degil kaysere istid'â iderim, pes
festus çün meşveretciler ile söyleşdi cevab virdi kaysere istid'â etdüknmî kaysere (13)
varsan gerek, ve birkaç gün geçicek avrippa el-melik ve(14)bernike kayseriyyeye
festusa selamlayı nüzûl itdiler, ve çün anda çok gün eğlenmişler idi festus
Pavlusinkilerini şâha beyân itdi diyü bir er vardır ki fılıkesden mahbûs(15)
koyuvirilmişdur kim yerusâlimde olduğum vakitte ulu kahinler ve Yahûdilerin şeyhleri
anuç hakkında bana haber virdiler (16)aña karşı hüküm taleb ider iken anlara hûd cevab
virdüm ki Rumilerin âdiyetü degildür bir âdemi helaklaki virmek andan öndinki
koğulanmış yüz yüze anuç koğucıları olup su(17)çun hakkında itizarun yirin ala imdi
anlar bunda derilmiş ben hîç tehîr itmeyüp yarendesi mahkemede oturur iken
(18)buyurdum ki er ihzâr oluna, kim anuç hakkında kovicular durıcak töhmet etdügüm
nesnelerden hîç levîm getürmediler,(19) ammâ aña karşı anlaruñ din artuklamasından
birkaç matlabı getürdiler ve yesû'(nam) bir kimesneden kim Pavlus(20) anı diri olmak
tashîh itdi ve ben bu yüzen meselenüñ

[131a]

279

hakkında şübhelendiğim için didüm eger yeruşalime gitmek (21)ister ise ve anda bu nesnelerden ötüri hüküm olunmak ammā çün Pavlus istid'ā eyledi kim argustosun hükmüne müstebika ola buyurdum ki hıfz oluna aña dek kim anı kaysere irsāl idem,(22) pes ağripa festusa ayıtdı ben bi'z-zāt daği ol ādemi istimā' ister idüm ve ol ayıtdı yarın anı istimā' idesin,(23) imdi ertesi gün çün ağripa ve bernike hayli fentasiyya ile gelüp işitdecek yire girilmişlerdür binbaşılar ile ve şehrün en ulu erleri ile festusun fermanı ile Pavlus getir-(24)ülmüşdür, ve festus ayıtdı ya melik ağripa ve katumuzda hazır olan erler hep bu kimesneyi görürsüz kim Yahūdilerün tamām cemaati anuñ hakkında benüm ile söyleşdiler hem yeruşalimde hem bunda feryād idüp ki ana artuk ömür sürmek vacib olmaz,(25) ammā çün duyar idüm ki ölüme müstehak hıç nesneyi işlemedi ve kendü kaysere istid-a itmiş idi anı irsāl itmek (26)tayîn etdüm, kim benim sahih neslüm yoktur kim hakkında efendiye yazam anuñ için anı size ihzār eyledüm ve bā-husūs senüñ katunda ya melik ağripa ta teftiş olunup yaza-(27)cak nesneyi bulam, zīrā bana na makul görülür bir mahbusı gönderüp aña karşı olan sebepleri bile i'lam itmemek

[131b]

280

Yigirmi altıncı fasıl

(1)Pes agripa Pavlusa ayıtdı sana kendün için söylemek (2)reva olur andan Pavlus eli uzatdub i'tizār eyledi, kendümi kutlu add iderin ya melik agripa anuñ içinki bugün senüñ katunda i'tizār ideceğim dügeli nesnelere(3) müteallik kim Yahūdilerden kuğulunurum hususan ki Yahūdilerün içinde olan cemī' ādetleri ve meseleleri bilicisin anuñ için sana yalvarurum ki sabr eyle beni istimā'(4) idesin, imdi benüm ömrümi hōd yigütlüğümde ki ibtidasından benüm ümmetüm içinde yerusālimde imiş Yahūdiler(5) ser-cümle bilürler ki beni evvel bildiler bidayetden eger şehādet etmek ister ise ki bizüm dinimizün en dikkatli mezhebi(6) üzere ferisi ömür sürdüm ve şimdi Allāh bizüm babalarımıza etdügi vadenün ümidi için hükme mensüb dururum (7)ki ana bizüm on iki kabilemiz her daima gice ve gündüz ibadet idüp vüsül bulmak ümid tutarlar ki ol ümid için ey melik agripa Yahūdilerden kuğulunurum,(8) niçün katunuzda inanılmaz nesne kıyas oluna ki tañrı(9) ölmüşleri baas ide, imdi ben hōd kendümde kast etdüm ki Yesū' nasiretlünün ismine karşı çok nesneleri itmek

[132a]

281

(10)Bana gerek idi, kim anı dađi yeruşalımda etdüm ve Kadislerden çok kimesneleri zindanlara kapadum ulu kahinlerden(11) hükmi alur iken ve depelendüklerinde benüm nasibimi bağışladum, ve cemī' mecma' lardan kerrat ile anlarıñ hağkından gelüp küfür söylemege ızdırār etdüm ve hadden ziyāde anlara karşu mecnün olup hem(12) garib şehirlere dek anları metrud eyledüm, hem bunlarda dımaşka teveccüh etdüğüm gibi ulu kahinlerden hüküm ile ve berat ile,(13) öyle vaktinde ey řah yolda asumandan güneşin řu'lesi üzere bir nurı gördüm benüm etrafımda yaldırar iken ve benüm(14) ile sefere gidenlerün ve biz cümlemiz yire düşmüş olup bir āvāzı işitdüm ki bana söyleyüp ibran dilünde dimüşdür ya saul saul niçün beni tard idersin pek dürsana nudullara(15) karşu depmek, ve ben ayıtdum ya rabb sen kimsin ve ol ayıtdı ben yesū'yım kim beni tard idersin, ammā kalkub senüñ ayaklarıñ üzere durgıl zīrā bunun için sana zuhūr etdüm ki seni hadimi ve şahidi pişin tertib idem hem gördüğün(17) nesnelere hem ben sana (anlarda) izhār ideceğim nesnelere, seni halktan ve ümmetlerden kurtarurak kim seni şimdi anlara irsal (18)iderüm, anlarıñ gözlerin açub zulmetden nura ve şeytanun saltanatından tañrıya döndürmek için ta anlarıñ günahlarıñıñ

[132b]

282

Mağfiretini ve bendeki ĩmān ile takdis olunanlarda nasibi(19) alalar, bunun için ya melik- i agripa gökden manzarına āsi (20)olmadum, ammā mukaddemā dimeşkda olanlara ve yeruşalimde ve Yahūdiyetün bütün ilinde ve ümmetlere ihbār eyledüm ki tevbe idüp (21)Allāha rücū' ideler tevbeye layık amelleri kılur iken, bunların için Yahūdiler beni heykelde tutub öldürmege kast itdiler,(22) imdi Allāhtan mu'āveneti tahsīl olunup bu güne degin dururum hem küçüğe hem büyüğe şehādet virür iken hīç hīç nesnei dimeyüp anlardan gayri ki peygamberler söylediler ki olacakdur (23)hem musa, ki Mesīḥ alam çeke ve emvātın kıyametinden evvel(24) kimesne halka ve ümmetlere nur ihbār idecekdür , ve özri için bunları didügi gibi festus büyük āvāz ile ayıtdı ya Pavlus delüsin çok ḥarf seni delülige dönd-(25)ürürler, ve ol ayıtdı delü degilim ya izzetlü festus ammā ger-(26)çekligün ve ayaklıgun sözlerini hitāb iderim, zīrā bu nesneler şahun malumıdur kim aña daḥi pervasuz söylerüm zīrā kıyas iderim ki bunlardan bir şey anuñ katında mestūr degildür zīrā bu nesne bir bucakda sādır olmamışdur,(27) ey melik agripa peygamberlere ĩmān getürür misin ben bilü-(28)rin ki ĩmān getürürsin, andan agripa Pavlusa ayıtdı

[133a]

283

(29)Az kaldı ki beni mesihi olmağa ilkā idersin, ve Pavlus ayıtdı Allāhtan temenna ideydüm ki az da ve çokda tenhasın degil belki daħi beni bugün cemī' istimā' idenler bencileyin (30)daħi olaydılar bu bendlerden gayri, ve bunları didügi gibi şah kalktı ve hakim ve bernike ve anlar ile bile otu-(31)ranlar, ve bir yana varup birbiri ile söylediler diyü ki(32) bu ādem mevte müstehak ya bendlere nesne işlemez, pes agrippa festusa ayıtdı bu ādem salıvirmek mümkün idi eger kaysere istid'ā itmiş idi,

Yirmi Yedinci Faşıl

(1)ve çün hüküm olundı ki biz italyaya gemi ile yürüyavüz, Pavlusı ve birkaç mahbusları daħi oğustusun bölüğünden (2)yolios adlı bir yüzbaşıya teslim itdiler, ve adremiyetinden bir gemiye binüb asiyyanun etrafındaki yirlerden gidecek olup yelken açduk aristorhos (nam) tesalonike-(3)den bir mekedonlu bizüm ile mevcüd iken ve ertesi saydaya yetişdük ve yolios Pavlusı ādemilik ile tutub dostlarına varmak destür virdi anuñ kayusunı gör-(4)mek içün, ve oradan yelken açub Kıbrıs altında gider

[133b]

284

(5)İdük rüzgarlar muhalif oldukları için, ve kilikiyyaya ve pamfiliyyaya karşı ki denizden geçüb luğiyyanun ki moraya (6)yetişdük ve yüzbaşı orada iskenderiyyeden bir gemi (7)bulub italiyyaya gider iken bizi içine kodı, ve çok gün yapca yürüyüp kendüsine karşı güç ile gelür iken rüzgar bizi komayub girit altında salmona mukabelesinde (8)yürür idük ve güç ile anı geçüb güzel ılımanlar dinilmiş bir yire geldük ki laseyya şehri aña karīb (9)imiş, ve çok zaman sarf olunup gemi ile gitmek şimdi hatr-nak olup oruç hala geçdüğü için Pavlus tenbih (10)eyledi, anlara diyü ey erler ben duyarum ki bu deniz seferi cefa ile ve çok zarar ile olacakdur تنها yüke ve gemiye (11)degil lākin bizüm canlarımıza daħi, nihayet yüzbaşı reise ve gemi sahibine Pavlusun söylendüklerinden ziyāde(12) inanmışdur , ve ol ılıman kışlamağa muvafık olmadugı için ekseri ögüt virdiler ki oradan daħi girü çeksinler eger bir vechle fuynikeye irişmek kâbil ise kışlamağ için (13)giritün bir ılımanıdır ki lodosa ve kara yele bakar, ve cenūbyeli asüb çün kıyās itdiler ki maksūdunı buldular(14) yakınaparak kaldırup giritün yanında vardılar, ammā çok

[134a]

285

Değil idi ki bir hiddetlü rüzgār aña karşı urdı ki (15) avruklidon dinilmişdür , ve çün gemi muhtetaf olup rüzgara karşı durmağa kadir olmadı reva görüp getürüldük,(16) ve bir adacuk altunda segirdüp kelevda dinilmiş güç(17) ile sandalı alıkoğa kadir olduk, ve anı kaldırıp yardumları isti'māl itdiler gemii altından kuşadur iken ve kuruya düşmeyeler korkub yelkeni indirüp öyle getür-(18)üldüler, ve biz furtunadan ziyāde şiddet ile çalkalanup ertesi (19)taşra bırakmaklık itdiler, ve üçünci gün kendi ellerimiz(20) ile gemi aletlerini taşra atduk, pes çün ne güneş ve ne yıldızlar çok güne dek göründiler ve az furtına değil havāle oldu hāsılı halās olduğumuzdan düğeli ümīd(21) ref' olunmuşdur, ve çok açlık olduktan soñra Pavlus anlaruñ ortasında durup ayıtdı ya erler gerek idi bana mutī' olup giritden ayrılmamak ve bu cefa ve zarar kesb(22) itmek, ve şimdi size öğüt virirümki hoş göğül ile olası zīrā hayātun hasaratı içünüzde hiç olmaya(23) illa geminüñ zīrā benüm katumda bu gice durur idi feriştesi ol Allāhun kim ben anuñum ve aña ibādet iderim, (24)deyü ey Pavlus korkma kayserün katına ihzār olunmak gereksin

[134b]

286

ve işte Allāh senüñ ile gemide sefer idenler hep sana vir-(25)mişdür , bunun için ey erler eyü can ile ölün zīrā ben Allāha inanurum kim bana diyü virildügi gibi öyle (26)olusardur, nihayet bir ada üzerine bize bırakılmak gerekdür, (27)ve ondördünci gice olıcak adriyada aşğa yukarı sürüldüğümüz gibi dün yarusuna yakın gemiciler sezdiler ki(28) bir diyar anlara yakın imiş, ve iskandili sarkıtdub yigirmi kulaç buldılar biraz öte gidüp yine iskandili salub (29)on beş kulaç budılar, ve korkar iken ki sarı yirlere düşeler dört lengeri kıçdan bırakub dilediler ki gündüz(30) ola, pes gemiciler çün gemiden kaçmak istediler ve sandalı denizde indirüp bu bahane ile güya ki gemi (31)başından lengerleri bıraksalar, Pavlus yüzbaşıya ve çerıcilere ayıtdı eger bunlar gemide kalmayalar halas olmağa(32) kadir degilsiz, bu kez çerıciler sandalun urganlarını (33)kesüp anı düşmege kodılar ve ol esnadaki gündüz olacak imiş Pavlus hepsine yalvardı ki ta'ām alalar diyü bugün ondörtünci gündür ki katlanup yemeksiz kaldunuz(34) nesnei almaz iken, imdi size yalvarurum ki ta'āmı alasız zīrā iş bu sizüñ sağluğunuz içindür zīrā hıç birinüzün

[135a]

287

(35)Başından bir kıl düşmeyiserdür, ve bunları didügi gibi etmegi alup hepsinüñ huzurunda Allāha teşekkür eyledi ve soyub(36) yemege başladı pes cümlesinüñ gönli hoş olup(37) anlar dañi ta'āmı aldılar, ve biz gemide idük dügeli nefisler ikiyüz yetmişaltı, ve ta'ām ile doyulmuş gemi(39) yeyni itdiler buğday denizde atar iken, pes çün gündüz oldu toprağı bilmediler ammā bir körfüzi müşāhede itdiler ki anuñ bir yanısı var idi ve danıştılar ki bunun(40) içine eger mümkün olsa gemii gidereler, ve lengerleri kaldırıp deryaya salıverdiler dümenüñ bendlerini bile çözer iken ve orta yelkeni yele kaldurup yalıdan yana kasd itdiler, (41)ve iki denizün biryirine düşüb gemii atıverdiler ve geminüñ başı berkenmiş hareketsiz kaldı ammā kıcı (42) mevclerün şiddeti ile sındı,ve çericülerün öğütü imiş ki mahbûsları depeleyeler ta bir kimesne taşra yüzüb(43) kaçmaya, ammā yüzbaşı Pavlusı halās etmek isteyüp anları ra'yinden men' eyledi ve buyurdı ki yüzmege kadir olanlar(44) kendüleri evvel aşağı atub toprağa çıksunlar, ve kalanlar ba'zılar hōd tahtalar üstünde ve ba'zılar geminüñ birkaç nesneleri üstünde ve şöyle olduki hepsi karada halās buldılar,

[135b]

288

Yirmi Sekizinci Faşıl

(1)ve kurtulmuş olup andan bildiler ki ol adamalita dinilmişdür,(2) ve berberiler az âdemilik bize göstermediler zîrâ ateş yakub ser cümlemizi kabûl itdiler havale olan yağmur için ve soğukluk (3)içün ve çün Pavlus çokluk çör çöpleri devşürüb ateş üstünde kodı bir efi ıssilikden çıkub eline (4)yapışdı, ve berberiler hayvanı anuñ elinden asılı durup gördükleri gibi birbirine didiler elbette bu adam katil-(5)dür ki denizden kurtulmuş intikam anı dirilmege komaz, imdi ol hōd hayvanı od içüne silküb hîç yaramazlık çekmedi, nihayet anlar katlandılar ki şişmiş ola ya filhal ölmüş düşe ve anlar çok katlanup çün gördiler ki hîç bi huzurluk aña olmadı tegayyür olunmuş didiler ki tañrı(7) imiş ve ol nahiyelerde publiyus nam ol adanun ulusu mülkleri var idi ve ol bizi kabûl idüp üç gün mürüvvet (8)ile kondurdı, ve olduki publiyusun atası sıtmaya ve seylü'd-deme giriftar olup yatar idi ve Pavlus aña girüp(9) namaz kıldı ve eller aña koyub anı sağ eyledi imdi iş bu sadır olıcak hem adada kalanların ki marazları var(10) ise gelüp ilaç oldılar, ki anlar dañi çok ri'âyetler

[136a]

289

İle bize ikram eylediler ve oradan ayrılıb hacet olanları (11)(ki)içine koydular, ve üç aydan sonra adada kışlanduğı iskenderiyyenün bir gemisinde denize girdük kim nişanı (12)diyoskouros imiş, ve siraküsiyye vusül bulub üç gün(13) kalduk, ve oradan dolayane gelüp riciyuna irişdük ve bir günden sonra cenüb yeli çıkub ikincisi poteyulusa (14)geldük, ve anda karındaşları bulub yalvarılduk anlar ile yedi gün eğlenmeye ve şöyle rumiyetden yana geldük,(15) ve oradan çün karındaşlar bizdenkilerin işitdiler apeyi foruma ve üç dükkana dek bize istikbale çıktılar ve Pavlus anları gördüğü gibi Allāha şükr idüp cür-et aldı,(16) ve çünki rumiyyete geldük yüzbaşı mahbûsları çerıcıler serdarına teslim eyledi ammā izin virildi Pavlusa kendüsi(17) ile ikamet etmek anı hıfz eyleyen çerici ile, ve olduki üç günden sonra Pavlus Yahūdilerün mevcūd olan ölülerin münādāt eyledi ve cem' oldukları gibi anlara ayıtdı ey erler karındaşlar ben halka ya babalarunuzun adetlerine muhālif hıç nesne işlemez iken mahbûs yeruşalimden Rumilerin ellerüne(18) teslīm olundum kim beni olundum kim beni imtihān idüp salıvirmek istediler anuñ içün ki bende ölüme hıç sebep olmadı,

[136b]

290

(19)Ammā Yahūdiler karşı söylice kaysere istid'ā itmege muzdarir oldum degil güya ki benim ümmetümi melamet itmek bir nesnüm(20) oldu, imdi bunun sebebi için sizi okudum ta sizi görüp size söyleyem zīrā israilün ümidi(21) için bu zencir ile çevrilmişim, ve anlar aña ayıtdılar biz ne mektupları senüñ hakkında Yahūdiyeden alduk ne gelen karındaşlaruñ biri senden yaramaz nesne takrīr eyledi ve ne(22) söyledi, biz hōd senden işitmek dilerüz ne duyarsın zīrā bu mezhebden ötüri bize malumdur ki her yerde karşı(23) söylenür, ve anlar aña bir gün tamīd idüp çok kişi aña konacak hanesine geldiler ve anlara tefsīr idüp tañrının melekütünü şehādet itdi ve Yesū' hakkındaki nesneleri anlara ilka idüp hem musanun şerī'atinden hem peygamberlerden sabahdan ta ahşama(24) dek, ve kimi hōd dinlemiş nesnelere inandılar ve kimi inan-(25)madılar, ve anlar birbiri ile bī ahenk olup ayrıldılar çün Pavlus bir sözi demişdür ki rūḥ-i kudüs iş'aya peygamberden(26) bizüm babalarumuza güzel söyledi, diyü bu halka varup digil işitdür iken işitdesiz ve anlamayasız ve bakar iken baka-(27)sız ve görmeyesiz, zīrā bu halkun kalbi galiz oldu ve kulakları ile sakīlen işitdürler ve gözlerin yumdılar ta gözler ile

[137a]

291

Görmeyeler ve kulaklar ile istimā' itmeyeler ve kalp ile anla-(27)mayalar ve rüçü' olunalar ve anları sağ idem, imdi size ma'lûm olsun ki tañrının halası ümmetlere gönderilmişdür ve anlar(29) istimā' eyleyiserlerdür, ve çün bunları dimiş idi Yahūdiler(30) gitdiler ve kendülerinde çok mebaheseti oldı ve Pavlus iki yıl tamām kendü kiraya aldığı evinde ikamet eyledi ve(31) cemī' aña girenler kabûl ider idi, hüdânun melekûtün vaaz idüp rabb Yesû' Mesîh hakkında nesneleri talim ider iken cemī' inbisât ile yasaksuz

Pavlus rasûlün Rumilere risaletidür

Evvelki Fâsıl

(1)Pavlus Yesû' mesihün kulı resul (olmağa) davet olunmuş(2) tañrının İnciline ayrılmış, ki mukaddes kitaplarda anuñ peygamberler-(3)leri ile pişin vade itmiş idi, kendü ve oğlunun hakkında-(4)ki cesede göre davudun tohmından olmuşdur, ki tañrının oğlu mütebeyyin olmuşdur kudretde takdisün ruhuna göre envatının (5) inbasından Yesû' Mesîh bizüm rabbimizün, kim andan nîmeti ve resullügi alduk imânün itâ'atine cemī' ümmetler içinde anuñ(6) ismi için, kim siz dañi anlar içinde Yesû' mesihün

[137b]

292

(7)Okunmuşlarısınız, rumiyette olan hepsine tañrınüñ mahbûplara kadisler okunmuşlara nîmet size ve selamet tañrı bizüm atamuz-(8)dan ve rabb Yesû' Mesih(den) evvel hûd benüm tanruma şükr iderüm Yesû' mesihden ser cümleñüz için ol sebepten ki(9) sizüñ îmânının tamâmı 'âlemde beyân olunur zîrâ tanru benüm şahidimdür kim aña ibadet iderün benim ruhumda kendü (10)oğlunun İncilindeki durmadan sizleri zikr iderim, herkes benim salvetlerümde yalvarur iken eger bir vechle âkıbet bir(11) vakit eyü bir yol bulam hûdanüñ iradeti ile size gelmege zîrâ sizi görmek dilerüm ta ki bir ruhaniyyetlü in'âmı size(12) üleşdürem ki ber-karar olasız, ya'ni sizüñ ile bile müteselli (13)olmağ için ma beynimizde ki îmân ile sizüñ ve benüm size hûd namâlum olmak istemezüm ey karındaşlar ki çok kerre size gelmege kast eyledüm ve şimdiye dek size mâni' oldum ta ba'zı yemişi (14)bulam hem içinüzde netekim kalan ümmetlerde, hem Yunanlulara hem(15) berberilere hem hakimlere hem cahillere borçluyum, şöyle bende olduğu kadar rumiyetdeki sizlere dañi İncîli vaaz itmege hazır-(16)ım, zîrâ mesihün İncilinden utanmazım zîrâ ki tañrınüñ kuvvetidür halas için her itikât idene Yahüdiyye evvel ve dañi Yunanluya, (17)zîrâ Allâhun adli anda keşf olunur İmândan İmâna netekim

[138a]

293

(18)Yazılmışdur barr hūd īmāndan dirlik süre, zīrā ğāzabullah āsumāndan keşf olunur ādemlerūñ her takviyesizliği ve adilsizliği (19) üzere ki hakkı zulümde alıkorlar, bunun için ki tañrının ma'lūmı olan anlarda zāhir oldı zīrā tañrı anlara izhār (20) itdi zīrā anuñ görünmez nesneleri "ālemūñ hilkatinden sun'ılardan anlanmış rūşen görünürler ya'ni anuñ ezeli kuvveti (21) tañrılığı ta ki bī- i'tizār er olalar, ol sebebden ki Allāhı bilür iken Allāh gibi temcīd itmediler ve ne şākir oldılar lākin fikirlerinde bātıl olmuşlardur ve anlaruñ ma'rifetsüz kalbi karanu (22) olmuşdur , kendüleri hakīmler olmağa ikrār idüp sefīhler (23) olmuşlardur, ve fenādan münezzeh olan tañrının mecdini tebdīl itdiler fāni ādemūñ sūretinūñ müşabehehine ve kuşlaruñ ve dört (24) ayaklularuñ ve sürüklenenlerūñ, bu ecilden Allāh dañi añları nā-pak teslīm eyledi anlaruñ kalbleri şehvetlerinde tenlerini (25) kendüler içinde rüsvāy etmek için, ki tañrının hakkın yalana tebdīl itdiler ve mahluğa secde idüp ibādet itdiler halkdan (26) artuk ki mübārekdür dehrlerine dek āmīn bunuñ için tañrı añları mezelletūñ alamına teslīm itdi zīrā hem anlaruñ dişileri (27) isti'māl tabī'i aña teğayyūr itdiler ki tabi'ata karşudur ,ve aña göre erkekler dañi dişinūñ tabi'atlü isti'mālin terk

[138b]

294

idüp nefisleri arzusunda birbirine yandılar erkekler erkeklere fâhişeti işleyüp anlarıñ dalaletinüñ gerek olan (28)ücretini kendülerinde alur iken, ve netekim ma'rifetde Allāhı alıķomak ma'kul görmediler Allāh anları bir reysüz akla teslīm (29)eyledi yarışmayan nesneleri itmek içün, meyyitli olup cemī' zulm ile zina ile şerr ile buhl ile habāset ile pür hasetden(30)katlden nizā'dan hileden yavuzluķdan, nemmāmlar bühtancılar Allāhı ibgāz idiciler şetm idenler mütekebbirler ögüniciler kem(31) nesneleri icād ediciler validane mutī olmayanlar, akılsuzlar(32) ahd bozucılar müddetsüzler barşık itmeyenler merhametsüzler, ki Allāhun insafun bilüp ki bunlarıñ gibi nesneleri amel idenler mevte müstehakdur تنها degil anları iderler lākin amel idenlere rıza virürler,

İkinci Faşıl

(1)Pes imdi bi i'tizārsın ya ādem her hüküm iden zīrā sayır kimesneyi hüküm etdüğü nesnede kendüni mahkūm kılırsın zīrā sen hüküm ider iken heman nesneleri idersin,(2) ammā biz bilürüz ki tañrının hükmi haķıķat mūcibi üzere (3) olur bunun gibileri işlenlere karşı, ve bunu kıyās idermisin ya ādemki bunun gibileri işleyenleri hüküm

[139a]

295

idersin ve heman nesneleri kılursın ki sen hüdanun(4) deynunetinden kurtulasın, ya sen anuñ eyüliginüñ ganiliğini ve sabrını ve taviül anatını(????) hormı görürsin bilmez iken ki(5) hüdanun eyülügi seni tevbeye iledür , ammā senüñ katılığuna ve tevbe itmeyen kalbüne göre ğazabı kendüne yığarsın (6)ğazab gününde ve hüdanun adil hükmi alanıyetinün, kim (7)her kimesneye anuñ amellerine göre yine virse gerek, anlara hūd ki eyü amelün sabrı üzere mecdi ve izzeti ve fenadan (8) münezzehligi taleb iderler ebedi hayâtı, ammā anlara ki niza'dandur ve hakka hūd mutî' olmayub zulme itā'at iderler hışm(9) ve ğazab, musibet ve müzāyaka şerri işleyen her canına Yahūdiye (10)evvel ve daği Yunanluya, ammā mecd ve izzet ve selamet her hayır(11) işleyene Yahūdiye evvel ve daği Yunanluya, zīrā tañrı katında (12)dizarı kabül itmek olmaz, zīrā anlar hep ki nāmussuz günāh itdiler nāmussuz daği helak olalar ve anlar hep ki (13)nāmusda günāh itdiler nāmus ile hükml olunalar, zīrā nāmusu istimā' idiciler Allāh katında ādil degillerdür lākin (14)nāmus idiciler müteberrir olalar, zīrā çün ümmetlerki anlaruñ şerī'ati yokdur tabiat ile şerī'attekileri iderler bunlaruñ (15)şerī'ati yoğ iken kendülere şerī'at olurlar, ki şerī'atün

[139b]

296

Amelin gösterürler kendü göklerinde yazılmış anların basireti bile şehadet virir iken ve fikirleri bu esnada birbirine levm (16)yahut özür ider iken ol gündeki Allāh ādemlerün sırlarını hüküm ide benim İncilime göre yesū' mesihden, (17) işte sen Yahūdi tesmiye olunursın ve nāmusda karar idersin(18) ve Allāh fahrlenürsün ve iradetü bilürsün ve eftal nesneleri makul görürsün (19) nāmusdan talüm olunmuş ve tevekkül idersin ki sen bi'z-zāt a'māların kulavuzısın karanuluğdakilerün (20)nurı, sefiherün müeddebi ve tıfılların muallimi ki senün ilmün(21) ve haqīkatün kalbi vardur nāmusda, imdi bir gayriye talüm idüp kendüne talüm itmezmisin uğurlamamak vaaz iderek(22) senmi uğurlarsın, fisk itmemek diyüp sen fisk mı idersin bunlardan ikrah idüp heykel sarıklığı idermisin(23) sen ki şerī'atte fahrlenürsün şerī'atden tecāvüz idüp Allāhı(24) mezemmetmi idersin, zīrā Allāhun ismi sizden ümmetler (25)içinde iftirā olunur netekim yazılmışdur, zīrā hitānet hōd fāide ider eger şerī'ati icrā' idersin ammā eger şerī'atden(26) tecāvüz idicisün senün hitānetün kulfet olmuşdur, imdi eger kulfet şerī'atin adilleriñ hıfz ider ise anuñ kulfeti(27) hitānet için add olunmazmı ve tabiatdan ki ol kulfet

[140a]

297

şerī'ati tamām ider iken seni din ide ki Һarf ile ve Һitānet (28)(ile) şerī'atden tecāvüz idicisin, zīrā zāhirdeki(29) Yahūdi degildür ve ne zāhirde gibi cesetde Һitānet(dür), lākin ol Yahūdi kim bātında ve Һitānet kalbün(dür) ruhda Һarfte yok kim anuñ medhi ādemlerden degil lākin Allāhtan

Üçüncü Faşıl

(1)Pes imdi Yahūdi nice efdāldür ya ne fāide olur (2) Һitānetden, ziyāde her vech üzere evvela Һōd ol sebebeden ki Allāhun(3) makaletleri anlara inanılmışdır, zīrā nedür eger ba'zılar īmān getürmediler anlaruñ īmānsuzlığı tañrınıñ īmānını menfaatsüz(4) idermi, olmasun evvet Allāh hak olsun ve her ādem yalancı netekim yazmışdır ta senüñ sözlerinde tasdīk olunasın(5) ve galīb olunasın çün Һükm olunursun ammā eger bizüm zulmümüz tañrının adline tahsīn ide ne diyelüm Allāh 'adilsüzmi(dür)(6) Һazabı getürür iken ādeme göre dirün olmasun pes Allāh(7) 'ālemi nice din ide, zīrā eger Allāhun Һaķīķati benüm kizbümde izdiyād buldı kendü mecdine henüz daħi günāhkar gibi(8) niçün Һükm olunurum, ve degil netekim iftirā olunuruz ve netekim ba'zılar eydürler ki biz dirüz kim yaramaz nesneleri ide

[140b]

298

Levm ki eyü nesneler geleler kim anlaruñ deynunetini doğrudur,(9) pes de biz efdālmıyuz asla yok zīrā evvel isbat idün ki hem(10) Yahūdiler hem yunanlular hep günāh altındadır, netekim yazılmışdur (11)ki hīç sadık yokdur,ve ne bir, hīç anlayan yokdur Allāhı(12) tefahhus iden yokdur, cümlesi azdılar bile fāidesüz olmuşlar-(13)dür eyülük iden yokdur bire dek degildür, anlaruñ boğazı kabir açıkdur lisanları ile hile itdiler ef'ileruñ ağusı(14) dudakları altındadır, kim anlaruñ ağzı lanet ile ve acılık(15-16) ile memludur, anlaruñ ayakları kanı dökmek serīdür, şikeste-(17)lik ve miskinlik yollarındadır, ve selamet yolun bilmediler,(18-19) Allāhtan korkusı gözleri önünde degildir, biz hōd bilürüz ki şerī'at her neleri dir ise şerī'attekilere söyler ta her (20)ağzı yumulmuş ola ve cümle 'ālem Allāha cürm-nak ola, anuñ içün şerī'at amellerinden hīç cesed teberrürlenmeye anuñ katında zīrā (21)şerī'at ile günāhun bilmesi olur, ammā şimdi nāmussuz Allāhın adli zāhirdür nāmusdan ve enbiyadan şehādet olunmuş ,(22)Allāhun adli hōd yesū' mesihün itikadı ile īmān getür-(23)enleruñ küllisine ve ser cümlesi üzere zīrā fark yokdur, zīrā(24) hep günāh itdiler ve Allāhun mecdinden nakıs olurlar, teberrürlenmiş ve rayigan kendünüñ nīmetinden ol feda eyleki yesū' mesihde-

[141a]

299

(25)Dür, kim Allāh anı bir gufranı takdim itdi īmān ile anuñ kanında kendünüñ adlini ayan itmesine evvell olmuş günāhlarıñ(26) mağfireti içün Allāhın isticalinde, anuñ adlini ayan itmesi içün şimdiki zamanda ta kendü adil ola ve anı teberrürlen(27)ki yesū'itikatındandır, imdi mefahiret nerededür taşra kapanmışdur kankı şerī'at ile, imdi amelleri mi yok lākin i'ākatın şerī'atı ile (28)imdi muhassılın iderüz ki ādem i'ākat ile(29) teberrürler şerī'atün bi amellerinden, Yahūdilerünmi tanha Allāhı-(30)dur ve ümmetlerüñ daħi degilmi belli ümmetlerüñ daħi, degilmi çünki bir Allāh(dur) ki hitāneti itigatdan teberrürleye ve kulfeti i'tikād (31)ile, imdi şerī'ati itigat ile iptalmü iderüz olmasun lākin şerī'ati mukarrer iderüz

Dördüncü Faşıl

(1)İmdi ne diyelüm ki İbrahim bizüm atamız cesede müteallik(2) buldı, zīrā eger İbrahim amellerden teberrürlendi ise fahr (3)itmesi vardur lākin Allāh katında yok, zīrā kitab nedir İbrahim hūd Allāha īmān getürdi ve aña adl içün ihtisāb (4)olundu ammā amel idene ücret nīmete göre ihtisāb olunmaz (5)lākin borca göre, ammā amel itmeyene lākin faciri teberrürleyene

[141b]

300

İtikād idene anuñ i'ākatı madelet için ihtisāb olunur,(6) netekim davud dañi ādemüñ mübarekliğini dir kim Allāh aña (7)adli i'mālsuz ihtisāb ider (yani) mübarekdür anlar kim (8) ismleri mağfurdur ve günāhları örtülmüşdür, tobi ol ere kim rabb(9) aña günāhı ihtisāb itmeye, imdi bu mübareklik kıtanet üzere mi ya kulfet üzere dañi zīrā biz iderüz ki i'ākat (10)ibrahime madelet için add olunmuşdur, imdi nice add olundu hıtanette olmuş iken ya kulfette hıtanette yok lākin kulfette, (11)ve hıtanetün ve nişanıñ aldı i'tikādun adlinüñ mührünü ol ki kulfette taki cemī' i'ākat idenlerüñ atası ola kulfet ile(12) ta madelet dañi anlara ihtisāb oluna, ve hıtanetün atası hıtanetenkilere تنها değil ammā dañi bizüm atamız ibrahimün(13) i'tikādı izlerinde sülük idenlere ol ki kulfette, zīrā dünyāya vāris olmasınun vadesi ibrahime ya tohumuna nāmus ile (14)değil lākin īmānūñ birri ile, zīrā eğer nāmusdankiler(15) varislerdür, īmān bātıl oldu hem vade menfaatsiz oldu, zīrā nāmus ğazabı işler zīrā nerede nāmus yokdur mücavezet dañi (16)yok, bunun için īmāndan(dur)ki ni'met ile (ola) ta ki vade sabit ola cemī' tohuma aña nāmıstan تنها değil lākin aña dañi ki ibrahimün īmānından ki cümlemizün babasıdur

[142a]

301

(17)Netekim yazılmışdır ki seni çok ümmetlerüñ babasını vaz’ etdüm aña iman gedürdügi tañrı önünde emvâtı ihya iden(18) ve mevcut olmayanları mevcûd olanları gibi okuyan, kim ümide karşı ümitde ĩmān gedürdi ta ki çok ümmetlerüñ(19) babası oladinilmişe göre senüñ tohumun öyle ola ve ĩmānda zayıf olmayub anuñ tenini şimdi ölmüş teemmül itmedi yüz(20) yaşa yakın olup ve ne sarenüñ rahminüñ ölmüşlügi, ve tañrının vadesinde ĩmānsuzlık ile tereddüd itmedi lâkin ĩmānda(21) muhkem oldu tañrıya mecdi virür iken, ve anuñ yakını (22)dolu olup ki vade etdüğini etmege dañi kadirdür, ve bu sebebden(23) aña birr içün add olundu, ammā anuñ hatrı içün تنها (24)yazılmış degilki aña add olundu, lâkin bizüm içün dañi bize add olunacakdur bizüm rabbimiz yesû’yı emvâtdan baas(25) idene ĩmān gedürür iken, ki bizüm zilletlerimiz içün teslîm olunup bizüm tebririmiz içün baas olundu,

Beşinci Faşıl

(1)İmdi i’tikād ile müteberrür olup bizüm Allāh katında selametimiz var-(2)dür bizüm rabbimiz yesû’ mesihden, kim andan dañi ĩmān ile duhûlümüz vardır bu durduğumuz nîmete ve tañrının mecdi ümidinde

[142b]

302

(3)İftihar iderüz, ve تنها degil lākin musibetlerde daḥi fahirlenü-(4)rüz bilür iken ki musibet sabrı işeri, ve sabır tecrübeyi ve (5)ve tecrübe ümidi, ve ümīd utandurmaz anuñ içün ki muhabbetullah bizüm kalblerimizde dökülmüşdür bize virilen rūh-ı kudüsden, (6)zīrā mesih biz henüz kuvvetsüz olup zamana göre dınsüzler içün(7) ölmüşdür zīrā güç ile bir ehad bir sadık içün öle lākin(8) şayet bir salih içün bir fert daḥi ölmek cesaret ide, ammā Allāh kendü muhabbetini bize tahsīn ider ki biz henüz günāhkar-(9)lar olup mesih bize bedel ölmüşdür, imdi çok ziyāde anuñ katında şimdi müteberrir olmuş gazaptan anuñ ile halas olavüz, (10)zīrā eger biz düşmanlar olup Allāha anuñ oğlının ölümü ile tesalüh olunmuşuz çok artuk tesalüh olunmuş iken anuñ(11) hayātında halas olavüz, ve yalnız degil ammā daḥi Allāhda fahrlenürüz bizüm rabbimiz yesū’ mesihden kim andan şimdi müsa-(12)lahatı alduk bunun içün netekim bir ādemden günāh 'āleme girdi ve günāhdan ölüm ve şöyle ölüm cümle ādemlere geçti(13) kim anda ser cümle günāh itdiler, zīrā nāmusa dek günāh()14 'ālemde imiş ammā günāh ihtisāb olunmaz nāmus olmayıp, ammā ölüm ādemden musaya degin padişahlık itdi hem günāh itmeyenlere ādemüñ mücavezeti müşabehetine göre kim olacak

[143a]

303

(15)Kimesnenüñ suretidür,ammā zillet gibi degil öyle hem in'ām itmesi zīrā eger bir ehadun zilletinden çoklular ölmüşlerdür gayet de artuk tañrınıñ nīmeti ve atıyyesi nīmette(ki) bir ādemden (yani) yesū' mesihden(dür)çoklulara firavan oldu, (16)ve yok netekim bir günāh eyleyenden (öyle) atā zīrā deynunet hōd bir ehadden müdayenete ammā in'ām çok zilletlerden tebrire,(17) zīrā eger bir ferdün zilletinden ölüm bir fertden şahlık itdi gayette artuk nīmetin kesretini ve birrün atasınıñ ahz idenler (18)hayātta şahlık ideler bir yesū' mesihden, pes imdi netekim bir zilletden cemī' ādemlere müdayenet içün şöyle dañi(19) bir birrden cemī' ādemlere hayātun tebriri içün zīrā netekim bir ādemüñ ma'siyyetden çok vaz' olundılar günāhkarlar öyle dañi bir ehadun tā'atından çok vaz' olırdur, sadīklar,(20) ammā nāmus girdi ta zillet firāvān ola ammā günāh firāvān olduğı(21) yirde ni'met ziyāde firāvān oldu ta günāh ölümde nice şahlık itdi ise ni'met dañi birrden ebedi hayāta şahlık ide yesū' mesih bizüm rabbimizden

Altıncı Faşıl

(1) imdi ne diyelüm günāhda bakimi kalalum tan ni'met firāvān

[143b]

304

(2)Ola, olmasun biz ki günāha ölmüşüz nice artuk anda(3) ömür sürelüm, bilmezmisiz ki ne kadar yesū' mesihe ta'mīd olunduk (4)anuñ ölümüne ta'mīd olunduk, imdi biz kendü ile bile gömülmüşüz mamudiyetden ölümüne ta mesih emvātdan nice müstaykız oldı ise atanuñ mecdi ile biz daği hayātun yenilliginde(5) öyle yürüyelüm, zīrā eger anuñ mevtinüñ müşabehetine bile dikilmiş (6)olduk ise hem kıyametinüñ daği olısaruz, bunu bilürek ki bizüm koca ādemimüz bile hacılanmışdır taki günāhun cesedi helak ola ki biz artuk günāha hizmet itmeyevüz,(7-8) zīrā ölen günāhdan berıdur pes eger mesih ile ölmüşüz inanuruz ki daği anunla bile dirlik idevüz bilür iken ki mesih emvātdan baas olunup artuk ölmez ölüm artuk aña saltanat (10)sürmez, zīrā ki öldi günāha bir kerre ölmüşdür ammā ki dir-(11)ilür Allāha dirlik sürer hem siz daği kendünizi hōd add eylen ölmüş olmağa günāha ammā Allāha dirilenler yesū' mesih bizüm (12)rabbimizde, imdi günāh sizün ölümli tenünüzde şahlık(13) itmesün aña itā'at etmek için anuñ şehvetlerinde, ve ne sizün a'zālarunızı arz eylen zulmün silahlarını günāha lākin kendünizi tañrıya arz eylen netekim emvātdan diri (14)olanlar ve sizün a'zālarunı birrün silahlarını tañrıya, zīrā

[144a]

305

Günāh size beglik itmeye zīrā nāmus altında degilsiz lākin (15)ni'met altında, ne imdi günāhmı idelüm anuñ içün ki (16)nāmus altında degülüz lākin gelür ni'met altında olmasun, bilmezmisiz ki aña kendünüzi kulları arz idersiz itā'at itmege anuñ kulları siz kim aña itā'at idersiz gerekse (17)günāhun ölüme gerekse itā'atün ma'delete, nihayet şükrullaha ki günāhun kulları oldunuz ammā aña teslīm olunduğunuz (18)talimün kalbine gönülden itā'at etdünüz, pes günāhdan (19)kurtulmuş olup birre kullar oldunuz, insāniyetlü gibi söyleriñ sizüñ cesedünüzün zaifligü içün zīrā netekim arz etdünüz sizüñ a'zālarunuzu kulları na-pakına ve zulme zulme dek öyle şimdi arz eylen sizüñ a'zālarunuzu(20) kulları birre tekaddüse dek, zīrā çün kullar oldunuz günāha (21)birrden beri oldunuz, imdi ne yemişi buldunuz ol vakit ol nesnelerde kim anlardan şimdi utanursız zīrā anlaruñ (22)sonı ölüm, ammā şimdi günāhdan kurtulmuş ve tañrıya kullar olup sizüñ yemişünüz vardır takdise ve sonu ebedi(23) hayāt, zīrā günāhun ücreti ölüm ammā tañrınıñ in'āmı ebedi hayāt yesü' mesih bizüm rabbimüzdür

[144b]

306

Yedinci Faşıl

(1)Bilmezmisiz ya karındaşlar zîrâ nâmusu bilenlere söylerin (2)ki nâmus âdeme beglık ider mâdemki dirlik sürer, zîrâ ere mensub olan avret dirilen erine bağlanmışdur nâmus ile ammâ (3)eger er öldi ise erin şerî'atinden çözülmüşdür, imdi er diri oldukça eger anuñ bir gayri eri ola facire dinilmiş olsa gerek ammâ eger er öldi ise ol şerî'atden biridür şöyleki (4)facire degildür eger ki anuñ bir gayri eri ola, pes imdi ey benüm karındaşlarım siz dañi nâmusu öldürülmüş siz mesihin teni ile ta ki bir gayrinüñ olasız emvâtdan müstaykız olanuñ(5) ki yemişi Allâha virevüz zîrâ kaçan ki beşerde olduk günâhlarıñ alamı ki nâmusdan imiş bizüm a'zâlarımızda kar iderler (6)idi ölüme yemişi getürmek için ammâ şimdi nâmustan kurtulmuşuz aña girifdar olduğumuza ölmüş olup ta hizmet idevüz ruhun yeniliginde ve ħarfün eskiliginde yok, imdi ne diyelüm nâmus günâhmı(dür)olmasın lâkin günâhı bilmedim illa nâmustan zîrâ hem şehveti bilmedim illa nâmus dimiş (8)idi tama' itmeyesin, zîrâ günâh vasiyyetden fırsatı alup bende cemî' şehveti amel eyledi zîrâ nâmusuz günâh olmuşdur,(9) ben ħöd bir vakit nâmusuz ömür sürdüm ammâ vasiyyet gelicek

[145a]

307

(10)Günāh girüdirildi, ve ben öldüm ve vasiyyetki dirlige oldu (11)bu bana ölüme olmak bulundu zīrā günāh vasiyyet ile fırsatı alup (12)beni azdurdı ve anuñ ile öldürdi, imdi nāmus hōd(13) mukaddesdür hem vasiyyet pak ve adil ve hayırlı, pes hayırlı ki bana ölüm oldumu olmasun lākin günāh ta görüne günāh hayırlı ile bende mevte amel idüp ta ki günāh vasiyyet ile(14) mübalağa ile günāhlu ola, zīrā bilürüz ki nāmus ruhanıyetlü-(15)dür ammā ben cesetlüyüm günāh altında satılmış, zīrā anı kim işlerüm gökçek görmezim zīrā anı kim isterim anı amel etmem (16)lākin anı kim ibgāz iderim anı kılırum, pes ege r anı kim(17) istemem anı kılırum ben nāmusa rıza virürüm ki eyüdür, pes bu kez ben anı artuk işlemem lākin bende sākin olan günāh, (18)zīrā bilürün ki bende yani benim cesedümde eyü nesne sükun itmez zīrā istemek bana hazırdur ammā hayırlıyı eda itmek(19) bulmam, zīrā istediğüm hayırlıyı itmem lākin istemediğüm(20) yetlü bunu amel iderüm, imdi eger ben istemediğümü iderim ben(21) şimdi anı kılmam lākin bende sākin olan günāh, imdi bir şerī'ati bulurın ki ben hayır eylemek isteyüp şerr bana (22)hazırdur, zīrā tañrınıñ nāmusunda zevk iderin içindeki(23) ādeme göre, ammā benim a'zālarımda gayri nāmusı görürüm

[145b]

308

Benüm gönlümün nāmusuna karşı cenk ider ikenve beni(24) a'zālarımda olan günāhun nāmusuna esir kılur iken, ben(25) miskīn ādem kim beni azād ide bu mevtün teninden tañrıya şükr iderim yesū' mesih bizüm rabbimüzden öyle imdi ben kendüm hōd tañrının nāmusuna gönül ile hizmet iderim ammā cesed ile günāhun nāmusuna

Sekizinci Faşıl

(1)Pes şimdi yesū' mesihde olanlara hīç müdayenet yokdur ki(2) cesede göre yürümeyeler lākin ruha göre, zīrā hayātın ruhı nāmusu yesū' mesihde beni ölümün ve günāhun nāmusundan (3)azad itdi, zīrā ol kim nāmusa kabil olmadı cesedden zayıf olduğu için Allāh kendü oğlunu günāhun cesedi müşabehetinde gönderür iken ve günāh için günāhı cesedde mahkūm(4) eyledi, taa nāmusun birri bizde tekmīl oluna ki cesede (5)göre yürümezüz lākin ruha göre, zīrā cesede göre olanlar cesedün ki nesnelerin fikir iderler ammā ruha göre olanlar(6) ruhunkilerini zīrā cesedün fikr itmesi ölüm(dür) (7)ammā ruhun fikr itmesi hayāt ve selamet anuñ için ki cesedün hikmeti tañrıya düşmandur zīrā tañrının nāmusuna

[146a]

309

(8)Mensub degildür zîrâ o ne kadirdür, pes cesedde mevcut (9)olanlar Allâhı razı eylemege kadir degüldür, ammâ siz cesedde degilsiz lâkin ruhda hûd tañrınıñ ruhu sizde sâkin ola eger mesihün ruhu bir kimesnede olmaya iş bu anuñ (10)degildür, ve eger mesih sizdedür ten hûd olmuşdur günâhtan(11) ötüri ammâ ruh hayâtdur birrden ötüri, eger yesû'yu emvâtdan baas idenüñ ruhu sizde sâkin ola mesihi emvâtdan baas iden sizün ölümlü tenlerünüzi ihya ide(12) anuñ sizde sâkin olan ruhı ile, pes imdi ey karındaşlar biz cesede borçlu degülüz cesede göre ömür sürmek içün,(13) zîrâ eger cesede göre ömür süresiz ölisersiz ammâ eger ruh(14) ile gövdenüñ fiilleriñ öldüresiz dirlik idesiz zîrâ her neler kim tañrınıñ ruhı ile irşâd olunalar anlar tañrınıñ (15)oğullarıdır zîrâ siz esirliğün ruhunu almadunuz tekrar korkuya lâkin tebünniyenüñ ruhın aldunuz kim anunla çağır-(16)uruz abba peder, ruh kendüsi bizüm ruhumuz ile tanıklık (17)virür ki tañrının oğullarıvüz, ve eger oğullar varisler dañi tañrınıñ hûd varisleri ve hem varisler mesih ile eger hûd bile-(18)(since) âlâm çekerüz ta'bile dañi temcîd olunavüz zîrâ add iderim ki şimdiki zamanun alamları bizde keşf olunacak

[146b]

310

(19)Mecde münasib degillerdür , zīrā mahlukun haris imtizarı (20)tañrının oğulları alaniyetini katlanur, zīrā mahluk batılığa mensub oldı bi'r-r rızā degil lākin musahhar idenden ötürü ümid-(21)de, ki hem kendü mahluk ufunetün esirliğinden halās bula (22)evlādullahuñ mecdi azadlığına, zīrā bilürüz ki cemī' hilkat bile inilür ve bile doğuruş borusunu çeker şimdiye (23)dek, ve تنها (anlar) degil lākin kendümüz daħi ki ruhun baküreleri bizde var biz bi'z-zāt daħi kendümüzde inilürüz(24) tebüneyyii intizār ider iken bizüm tenümüzün iftidasını, zīrā ümīd ile halās oluruz ammā ümīd ki görünmüşdür ümīd degildür (25)zīrā anı kim bir kimesne görür niçün daħi umar, ammā eger anı ki görmezüz ümīd tutaruz sabr ile intizār iderüz,(26) ve ancılayn ruh daħi bizüm zaaflarımıza bile mu'āvenet ider zīrā gergi gibi anı bilmezüz kim (anuñ içün) namaz kılavüz lākin ruh kendüsi bizüm hakkumuzda şefaāt ider gayrimukavvel (27) inildüler ile, ve kalbleri tefahhus iden ruhun mevhumı nedür bilür anuñ içün ki Kadüslerüñ haqqında Allāha göre şefaāt (28)ider, ve biz bilürüz ki düğeli nesneler Allāha muhabbet idenlere hayır içün bile amel iderler niyyete göre ol davet olunanlara (29)zīrā pişin bildügi kimesneleri hem kendü oğlunun suretine

[147a]

311

Nazîr olmaya takdîr eyledi ta ki çok karındaşlarda evvel (30)doğmuş ola, pes anları kim takdîr eyledi anları daği davet itdi ve anları kim davet itdi anları daği tebrîr eyledi(31) ve anları kim tebrîr eyleri anları daği temcîd kıldı, imdi bunlara ne diyelüm eger Allâh bizüm içün kim bize karşı,(32) ol daği ki has oğlunu imsak itmedi lâkin anı hebümüz içün teslîm eyledi niçün daği anunla cemî' nesneleri(33) bize in'âm itmeye, tañrının muhtarlarına karşı kim lev'm gedüre(34) Allâh tebrîr iden, din iden kimdür mesihdür kim öldi ammâ evlâ kim müstaykız oldu ki daği tañrının sağındadır(35) ki daği bize şefa'at ider, mesihin muhabbetinden kim bizi cüdâ ide musibetmi ya müzayeka ya izdihât ya kızlık ya urya-(36)nlık ya muhatara ya kılıç, netekim yazılmışdır ki senüñ hatrun içün bütün gün maktûl olmuşuz ihtisab olunduk zebhün(37) koyunları gibi, lâkin cemî' bu nesnelerde muzafferlerden ziyadevüz(38) bize muhabbet eyleyenden, zîrâ ilka olunmuşım ki ve ne mevt ve ne hayât ve ne ferîşteler ve ne riyasetler ve ne kudretler ve ne hazır(39) olanlar ve ne gelecek nesneler, ve ne yükseklik ve ne derinlik ve ne bir sair mahlûk bizi ayırmağa kadir ola tañrının muhabbetinden ki yesû' mesih bizüm rabbimizdedür

[147b]

312

Dokuzuncu Faşıl

(1)Küçüklük iderüm mesihde kizb itmem benüm basiretüm bana(2) tanıklık virüp ruh-ı kudüste, ki benim azīm hüznüm ve kalbimün(3) müdavim derdi vardır, zīrā ki temenna ide idüm ki ben kendüm anasemā olan mesihden benüm karındaşlarum için ki benüm(4) hısmларumdur cesede göre, kim israilülördür kim anlarındur oğullığa vaz' etmesi ve mecd-ü misakları nāmusun vaz itme-(5)si ve ibadet ve vadeler, kim anlarındur babalar ve anlardandur cesede göre mesih ki cemī' nesneler üzerinedür tañrı mübarek ta dehr-(6)lere dek amin, ammā yok güya ki tañrının kelamı düştü (7)zīrā israildenkiler cümle bunlar İsrail degildür, ve ne anuñ için ki ibrahimin tohumudur hep oğullar lākin ishakda sana (8) bir tohum davet oluna, yani cesedün oğulları bunlar tañrının oğulları degil ammā vadenüñ oğulları tohum için sayılmışlardır,(9) zīrā vadenüñ sözü budur bu zamana göre geleyim ve saraya (10)bir oğul ola, ve تنها degül ammā rebekka bir ehaddan habl idüp (11)bizüm babamız ishakdan, zīrā (oğlancıklar)henüz doğmamışlar ve ne eyülük ya kemlük itmiş iken ta tañrının niyeti ihtiyara (12)göre baki kala amellerden yok lākin davet idenden, aña dinilmiş-(13)dür ki büyügi küçüğe hizmet ide netekim yazılmışdur yaku'bı

[148a]

313

(14)Sevdüm ma İsāvī ibgāz etdüm, imdi ne diyelüm Allāh (15)katında zulüm varmıdur ırak olsun, zīrā musaya dir rahmet ideyim aña kim rahmet ideyim ve esirgeyim anı kim esir-(16)geyim ,pes imdi istiyenden degil ve ne segirtenden lākin(17) rahmet den Allāhtan, zīrā kitab fīravna eydür ki heman bunun içün seni kopardum ki benüm kuvvetimi sende göstereyim ve(18) ta benüm ismim cümle arzda ihbar oluna, pes imdi aña kim(19) ister ise rahmet ider ve anı kim ister ise katı kılur, imdi bana diyesin niçün henüz ta'yīb ider zīrā iradetine kim(20) mukavemet itdi, belki ya ādem sen kimsin tanruya cevab iden musavver olmuş suretini virene diyemi niçün beni böyle (21)etdün, ya çömlekci kil üzerine hükmi yokmı heman kesikten(22) eylemek bir kab hōd izzete ve biri zillete, ne eger Allāh gāzabı göstermek ve kudretini bildürmek isteyüp çok taviül inasda (23)gāzabın kablarına tahammül eyledi helaklığa düzelmiş, ve ta anuñ mecdinüñ servetini ilam ide merhameün zarflarına ki mecde pişin(24) araste kılmışdur, heman bize ki davet eyledi Yahūdilerden (25)yalınız degil lākin ümmetlerden dañi, netekim hoşea da diyor benüm halkum olmayanı benüm halkumı davet ideyim ve mahbūba olmaya-(26)nı mahbūbeyi, ve olısar ki ol makamda kim anlara denilmişdür

[148b]

314

Benüm hakum degilsiz orada dirilen Allāhun oğulları davet (27)olınalar, iş'ayai daḥi İsrail hakkunda çağırur eger beni israilün adedi deniz kumunca olur ise bir bakıye halas(28) olıyardur, zīrā nesneyi tamām idüp adilde kısa kat ide (29)zīrā rabb yir üzerine muhtasar nesneyi etse gerek, ve netekim iş'aya pişin dimişdür eger rabbü's-sabavüs bize tohumu komadı ise sodoma gibi olup gomorraya şebih olmuş (30)idük, pes ne diyelümki ümmetler birre mutabaat itmeyüp bire(31) yapıştılar yani ol birre ki ĩmāndandur, ammā İsrail(32) birrün nāmusuna mütabaat idüp birrün nāmusuna irmedi, neden ötüri andan ötüri ki ĩmāndan degil lākin güya ki nāmusun amellerinden zīrā ol sürçecek taşa sürçdiler (33)netekim yazılmışdur işte sahyunda sürçecek taşı koyarum ve asrenüñ kıyasını ve her aña iman gedüren hacıl olmaya

Onuncu Faşıl

(1)Ey karındaşlar benüm kalbimün rızası ibtihali Allāha İsra-(2)il içindürki halas olalar, zīrā anlara tanıklık virü-(3)rin Allāhun gayreti anlardadır ammā yok marifete göre, zīrā anlar tañrınıñ adlini bilmez iken ve has birrini mukarrer kılmak

(4)Diler iken tañrınıñ adline muhteşa' olmadılar, zīrā nāmusun(5) nihayeti mesihdür adl içün her i'ākat idene, zīrā musa nāmusdan ki adlini tahrīr ider ki ol nesneleri eyleyen(6) ādem anlarda dirile, ammā īmānūñ ki adli öyledir senūñ gönlünde dimeyesin göge kim yukaru çıka yani(7) mesihi aşı getürmek, ve ğamra kim nüzül ide ya'ni mesihi (8)emvātdan girü gedürmek ammā ne dir kelam sana yakındur senūñ ağızunda ve kalbünde budur ol īmānūñ kelamı ki vaaz(9) iderüz ki eger ağız ile rabb yesū'a i'dır āf idesin ve kalbünde īmān gedüresin ki Allāh anı ölmüşlerden baas (10)itdi halas olsan gerek, zīrā kalb ile adle īmān(11) gedürülür ve ağız ile halasa i'dır āf olunur zīrā kitab(12) eydür her aña itikād iden hacīl olmaya, zīrā Yahūdi ile yunanlının farkı yokdur zīrā cümlesinūñ kendü rabbi(13) cemī' aña dua idenlere gani (olur) zīrā her kimki rabbün(14) ismine dua ide halas ola, imdi aña iman gedürmedikleri kimesneye nice dua ideler ve anı istimā' itmedükleri kimesneye nice īmān gedüreler ve nice istimā' ide-(15)ler vaazsüz, ve nice vaaz ideler eger irsal olunmayalar netekim yazılmışdur ne güzeldür ayakları selameti beşaret idenlerūñ

[149b]

316

(16)Eyü nesneleri müjde eyleyenlerüñ, ama heb İncîle itā'at itmediler zīrā iş'āya eydür ya rabb bizüm āvāzemize kim (17) inandı pes imdi ĩmān istimā' itmekten(dür)ve istimā'(18) etmek kelamullah ile, ammā eydürin istimā' itmedilermi belki anlaruñ sadası tamām arza çıkdi ve anlaruñ sözleri (19)meskUNETÜN aksalarına, ammā eydürin İsrail bilmedimi evvel musa eydürin ben sizi gayrete kandurayım anlar ile ki ümmet yoktur(20) bir akılsız tayfa ile sizi ĩğzāb ideyim, ammā iş'āya küstahlık idüp eydür beni talep itmeyenlerden bulunmuşın benden(21) sual itmeyenlere zāhir oldum ammā israile eydür bütün gün ellerümü uzattum bir asi olan ve karşı söyleyen halka

On Birinci Faşıl

(1)Pes eydürim Allāh anuñ kavmini redd etdimi ırak olsun zīrā bende israillüyüm İbrahim tohumundan bünyamin kabīlesinden,(2) Allāh pişin bildügi kavmini redd itmedi ma'lūmunuz yokmu kitab-ı iliyya da ne dir nice israile karşı Allāh şefaati(3) ider diyü, ya rabb senüñ peygamberlerini katl itdiler ve mezbahlarını yakdılar ve ben yalnız kaldum ve benüm canımı(4) talep iderler, ammā vah-i ilahi aña ne dir yedi bin

[150a]

317

Eri kendüme istibkâ etdüm ki dizi ba'ale meyl etmediler,(5) şöyle imdi hem şimdiki zamanda nîmetün ihtiyaruna göre bakiye(6) vardır, ve eger nîmetden artuk amellerden degil yoksa ni'met artuk ni'met degil, pes eger amellerdendür artuk ni'met(7) degil yoksa amel artuk amel degildür, ne imdi anı kim İsrail taleb ider buni tahsil itmedi ammâ ihtiyâr tahsîl (8)itdi ve kalanlar katı olmuşlardır, netekim yazılmışdır Allâh emizganîş(??) ruhunu anlara virdi gözleri görmemek için ve kulakları (9)eşitmek için bu güne dek, ve davud eydür anlarıñ trapeze-(10)si kemend olsun ve tuzak ve müsire ve ceza anlara, anlarıñ gözleri karanu olsunlar görmemek için ve anlarıñ arkasını herkes(11) egdür, imdi eydürem sürçdilermi ta düşeler olmasun lâkin anlarıñ sıkatından halas ümmetlere anları kıskandırmak(12) için, pes eger anlarıñ sıkatı dünyânun baylığı ve anlarıñ zevalı ümmetlerüñ ganiliği anlarıñ doluluğı hûd kanda kaldı(13), zîrâ size ümmetler (ki)eydürem çünkü ben hûd ümmetlerüñ (14)resulüyim benüm hizmetimi temcîd iderüm, eger bir vecihle benüm(15) beşeretümi gayrete kanduram ve anlardan ba'zılarıñ halas idem, zîrâ eger anlarıñ bırakması "âlemün müsalahatı(ise) kabûl etme-(16)si ne (ola) illa hayât ölmüşlerden, pes eger bâkûre göre mukaddes

[150b]

318

(17)Daḥi acinet ve eger kök pak (ise) dallar daḥi, ve eger dallaruñ ba'zıları kırılmışlardır ve sen yaban zeytün iken anlarda aşılarmışsın ve kökten ve zeytinüñ semizliğinden hisse(18) pezir oldun, dallara karşı fahirlenme ve eger fahirlenürsen(19) sen köki taşımazsın lâkin kök seni, imdi diyesin(20) dallar kırılmışlardır ta ben aşılanam, hoş i'tikâtsizlikten kırılmışlardır ve sen ĩmān ile durursun gönülde yüce olma lâkin(21) kork, zīrā eger Allāh tabiata göre şefkat itmedi(22) ta şayet ve ne sana şefkat ide, pes tañrınıñ eyüligini ve sarāmetini kör sakat idenler üzere saramet ammā senden yana eyülük eger eyülükte kalırsan yoksa hem sen kesilmiş (23)olasın, ve anlar daḥi eger ĩmānsızlıkta kalmayalar aşılansalar (24)zīrā Allāh kadirdür anları tekrar aşılamağa, zīrā eger sen ol tabiata göre yaban zeytünden kesildün ise ve tabiata karşı eyü zeytüne aşılarmışsın fekeyfe kitabiata göre kiler(25)has zeytününe aşılansalar gerekdür , zīrā istemezim ya karındaşlar bu sır size na ma'lüm olmak ta sizüñ katunuzda uslu olmayasız ki kattılık (ba'zı) paydan israile olmuşdur(26) aña degin ki ümmetlerüñ memlulığı gire, ve şöyle İsrail ser cümle halas ola netekim yazılmışdur muhallas sahyundan

[151a]

319

(27)Gele ve takviyesizlikleri döndüre yakupdan, ve iş bu benden anlara(28) ahd(dür)çün anlaruñ günāhlarını kaldurayım, İncīle göre hōd düşmanlardur sizden ötüri ammā ihtiyara göre babalardan (29)ötüri mahbūblardur, zīrā tañrının in'āmları ve davet itmesi(30) nedametsizdür, zīrā siz dañi netekim geçenlerde tañrıya i'tikāt etmediniz ammā şimdi merhameti kesb etdünüz anlaruñ(31) i'tikatsızlığından, öyle dañi bunlar şimdi i'tiākat itmediler ta sizüñ merhametinizden anlar dañi merhameti kesb ideler,(32) zīrā Allāh cümlesi i'tikatsızlıkta habs eyledi ta cümleye (33)rahmet ide ya Allāhun servetinüñ ve hikmetinüñ ve mağfiretinüñ derinliği anuñ ahkamı nice istidraksızlardur ve yolları(34) iftihas olunmaz, zīrā rabbün himmetini kim bildi ya meşveretcisi (35) kim oldu, ya aña kim evvel virmişdür ve tekrar aña avz (36)oluna, anuñ içün ki kendüden kendü ile ve kendüde mecmū''ı kendüne mecd (olsun) ta dehlere dek amin

On İkinci Faşıl

(1)Pes ey karındaşlar size tezarru idürem tañrının refetleri içün ki arz idesiz sizüñ tenlerünüzi dirilen sıhhiyyeti mukaddes makbül tañrıya sizüñ ma'kül ibadetünüzi,

[151b]

320

(2)ve bu dehr ile bir suret olman lâkin gönüllerünüzün tecdidi ile tebdîli suretlü olun ta ki tañrının eyü ve(3) makbûl ve kamil iradeti nedür tecrübe idesiz zîrâ eydürem bana virilen nîmetden her içünüzde mevcut olana ziyâde alîm olmamak andan artuk ki alîm olmak gerek lâkin ayıklığa alîm olmak netekim tañrı her biri îmānûñ ölçüsünü öleştürdi,(4) zîrâ netekim bir tende çok a'zâlarımız vardır ve cemî' a'zâlarıñ amel (5)etmesi bir degildür, öyle çok iken bir tenüz mesihde ve(6) her birisi birbirinüñ a'zâları, pes gûn-â-gûn in'âmlarımız olup bize virilen nîmete göre gerekse peygamberlik îmānûñ(7) nisbetine göre, gerekse hizmet hizmette ya talîm iden (8)talim etmekte, ya nasihat viren nasihatte kismet iden sadelik ile mukaddem olan tekayyüd ile rahmet iden neşâd ile,(9) muhabbet bî müdârat olsun şerri ibgâz idüp hayra yapışık (10)durur iken, karındaş muhabbeti ile birbirine muhabbet idüp (11)izzet ile birbiri üzerine tercih ider iken, tekayyüdde kahil(12) olmayub ruhda coşub rabbe hizmet ider iken, ümidde sevinüb musibette sabır namazda dikkat ile müdavim olur iken, (13)Kadislerüñ hacetlerine ulaşıdurup misafirleri kondurmağa(14) sa'y ider iken hayır dua eylen sizi izdihâd idenlere

[152a]

321

(15)Hayır dua idüp beddua itmen, şazlık idenler ile şazlık (16)eylen ve ağlayanlar ile ağlan, birbiri ile bir gönüllü olun yüce nesnelere müştak olmayub ammā alçaklara rıza virür(17) iken kendü katunuzda ākillar olman, hīç kimesneye yaramazlığa bedel yaramazlık eylemeyüp cemī’ ādemlerüñ huzurunda (18)eyü nesneleri tedarik ider iken, eger mümkün ise siz-(19)de kadar cemī’ ādemler ile selamette olun, ey mahbutlar kendü intikamunuz alman lākin ğazaba yiri virün zīrā yazılmışdur(20) bana intikam ben ceza vireyim rabb dir, pes eger düşmanuñ aç olsa aña yedür eger teşne olsa aña içür zīrā bunu ider iken ateş korları anuñ başı üzerine yağasın(21) gömlegün maludı olma lākin gömleğe galīb ol eyülük eyle,

On Üçüncü Faşıl

(1)Her can havale olmuş saltanatlara münkad ol zīrā saltanat yokdur illAllāhtan ve mevcut olan saltanatlar Allāhtan tertīb (2)olunurlar, imdi saltanata idir āz iden tañrının vasiyyete mukavemet ider ammā mukavemet idenler kendülere deynuneti alsalar gerekdür , (3)zīrā hakimler eyü amellere korkuluk degüllerdür ammā kimlere ve

[152b]

322

Saltanatdan korkmamak istermisin hayır eyle ve senüñ evinden(4) medhun ola, zîrâ tañrının hadimi sana eyülük içündür ammâ eger kemlik idersen havf eyle zîrâ kılıcı bi sebep getirmez anuñ için ki tañrının hadimidür bir intikam (5)idici ğazab için kemlik idene pes imdi münkâd olmak gerek تنها ğazab için degil lâkin dañi insaf (6)içün, zîrâ bunun için dañi harâç virürsüz zîrâ tañrının hadimleridür heman durmayub buna meşgul olur(7) iken imdi hepsine borçları virün aña kim haraç haraç aña kim gümrük gümrük aña kim havf havf aña (8) kim, , kimesneye bir nesne borçlu olman illa birbirine muhabbet etmek zîrâ gayriye muhabbet iden nâmusı tamâm (9)itdi, zîrâ iş bu zina etmeyesin öldürmeyesin uğurlamayasın yalan tanıklık vormeyesin tama etmeyesin ve eger bir gayri vasiyyet var ise bu sözde icmalen idrâk olunur ya'ni(10) konşuna senüñ gibi muhabbet idesün, muhaebbet konşuya yaramazlık amel itmez imdi muhabbet nâmusu tamâm itmesidür,(11) bu dañi zamanı bilür iken ki şimdi saatdür ki uykudan uyanavüz zîrâ bizüm halasımız yakınrakdur i'tikâd etdügümüz(12) zamandan gice yakın geçti ve gündüz yaklaştı imdi zulmetün

[153a]

323

(13)Amellerini bırakalum ve nurun yaranı giyelüm, gündüzde gibi yaraşıklık ile sülük idelüm erfaşlarda ve mestliklerde(??)yok(14) mecamietlerde ve fuhışlerde yok nizada ve hasette yok, lâkin rabb yesû' mesihi geyün ve cesedi kayırman şehvetlere,

On Dördüncü Faşıl

(1)ve i'ākatta zayıf olanı kabûl eylen şübhelü bahislerde yok, (2)bir kişi hōd inanur ki cemī' nesneleri ekl ide ammā (3)zayıf ki otları yir ekliden ekl itmeyeni hor görmesün ve ekl itmeyen ekl ideni din itmesin zīrā(4) Allāh anı kabûl itdi sen kimsin ki bir gayrinüñ kulunu din idersin kendü rabbiye durur ya düşer ama mukarrer ola zīrā(5) Allāh aña karar virmege kadirdür, biri hōd bir günü sair günü üzere itibar ider ve birisi her günü itibar ider(6) her kimesne kendü niyetinde tamāmı tahkîk olsun, günü hürmet iden rabbe hürmet ider ve günü hürmet itmeyen rabbe hürmet itmez ekl iden rabbe ekl ider zīrā rabbe şükür kılur ve ekl itmeyen rabbe ekl(7)itmez ve rabbe şükr ider, zīrā hîç birimiz kendüsine dirlik (8)itmez ve hîç biri kendüsine ölmez, zīrā gerekse dirülürüz rabbe dirülürüz gerekse ölürüz rabbe ölürüz imdi gerekse dirülürüz

[153b]

324

(9)Gerekse ölürtüz rabbünüz, zîrâ mesih bunun için hem öldi hem kıyam idüp yine dirildi ta hem ölmüşlere hem dirilenlere beglik (10)ide, ammâ sen niçün senüñ karındaşını hüküm idersün ya sende niçün karındaşını hor görürsün zîrâ ser cümle(11) mesihün mahkemesi önünde ihzâr olunuruz, zîrâ yazılmışdır dirlik iderim ben rabb dir ki her diz bana çöküb(12) her lisan tañrıya ıdır af itse gerek, pes imdi her birimiz(13) kendüsü için Allâha muhasebe vire, imdi birbirimizi artuk hüküm etmeyelüm der ki bunu hüküm eylen musirei karındaşa ko-(14)mamak ya şekki, ben bilüp müekkinim(??) yesû' mesihde ki hiç nesne kendüsü için ammedür illa ammâ olmağa add oluna aña(15) ammedür, ammâ eger taamdan ötüri senüñ karındaşın mahzûn ola artuk muhabbete göre sülûk etmezsin taamın ile anı(16) helak etmekim mesih anuñ için ölmüştür, imdi sizüñ eyü-(17)lüğünüz iftirâ olunmasun, zîrâ hüdanın melekütü ta'âm ve(18) şarab degil lâkin madelet ve selamet ve Ferh-i ruh-ı kudüste, zîrâ bunlarda mesihe hizmet iden Allâha makbul ve âdemlerde muhteber,(??)(19)(dür) pes imdi selametünkilere mütabaat idelüm ve bir-(20)birini imaret etmesinünkilere, ta'âm ecilden tañrınuñ amelin helak etme mecmû' hûd pak lâkin yaramazdur âdeme ki müsire ile

[154a]

325

(21)Ekl ider, eyüdü ve ne eti yemek ve ne sucı içmek ve ne (bir nesne) ki anda senüñ karındaşun sürçe ya şekki(22) ola ya zayıf gele ĩmānün var mıdur kendünde ola tañrınun katında mübarekdür kendüsünü din etmeyen ma'kül gördüğünde,(23) ammā şekki olan eger yer ise müdandur anuñ için ki ĩmāndan degül zīrā her nesne ki ĩmāndan degil yese günāhdür

On Beşinci Faşıl

(1)Pes biz ki kavivüz bize düşerki zayıflarun zaaflarını(2) getürüp kendümüzü razı etmeyelüm zīrā her birimiz konşuyu (3)razı etsün eyülük için imarete, zire hem mesih kendüsini razı itmedi ammā netekim yazılmışdur sana şetm idenlerun (4)şetmleri bana düştüler zīrā pişin yazılan nesneler ne var ise bizüm talümimize yazılmışlardur ta sabr eyle ve kitaplarun ta'ziyeti (5)ile ümidimiz ola, bu kez sabrun ve ta'ziyetün tanrusı size vire ki birbirünüz bir gönüllü olasız yesü' mesihe(6) göre, ta yek dil yek zeban ile Allāhı ve bizüm rabbimiz yesü' (7)mesihün atasını tencīd idesiz, anuñ için birbirini kabül eylen netekim mesih dañi bizi kabül eyledi tañrınun(8) mecdine bu kez eydürüm ki yesü' mesih ĥitānetin hādimi

[154b]

326

Oldı tañrının gerçekliği içün babalaruñ va'dilerini (9)mükerer kılmağ içün, ve taa ümmetler merhamet içün Allāhı temcīd ideler netekim yazılmışdur bunun içün sana idır āf ideyim(10) ümmetlerde ve senüñ ismüne ayrılalım ve tekrar eydür şadlık (11)eylen ya ümmetler anuñ halkı ile, ve tekrar ya ümmetler hep rabbe(12) şükr kılun veya cemī' kavimler aña tesbih eylen, ve tekrar iş'āya eydür eyesünün ol köki ola ve ümmetler hüküm itmege(13) kopan kimesne ümmetler anuñ üzere ümīd tutalar, bu kez ümidün tanrusı sizi küllü sürür ve selamet ile doldursun i'tikāt etmekte ta ümidde izdiyāt bulasız ruhu kudüsün kuvvetinde,(14) pes ben kendüm dañi ey karındaşlar müeekkinim sizüñ hakkunuzdaki kendünüz dañi eyülükden persiz cemī' marifet ile (15)memlu olmuş dañi kadir iken birbirine nasihat itmege, ammā ziyāde küstahane ey karındaşlar size yazdum bir vecihden güya hadır unuza getürür iken ol nīmetden kim Allāhtan(16) bana virilmişdür ki, ben yesū' mesihin hadimi olam ümmetler katunda tañrınınuñ İncīlini hizmet ider iken ta ümmetlerüñ(17) kurbanı makbūl ola rūḥ-ı kudūs ile takdīs olunmuş, imdi benim iftihar itmek vardur yesū' mesihde Allāh katundakilerde(18) zīrā cesaret itmeyem anlardan bir nesneyi söylemek ki mesih

[155a]

327

Benüm elümde amel itmedi ümmetlerüñ itaati için kelamda(19) ve amelde alametlerüñ mucizelerüñ kuvvetinde Allāhun ruhu kuvveti ile hatta yeruşalimden hatta ve tulayane ta illürükuma dek mesihün(20) İncīlini tamām (vaaz) etdüm, hem şöyle vaaz itmege sa'y etdüm mesihün müstema olduğu yerde yok ta bir gayrinüñ temeli(21) üzerine imaret itmeyem, ma netekim yazılmışdır anlar kim anuñ hakkında anlara ihbar olunmamışdır göreler ve anlar ki istimā' (22)itmediler anlayalar, bu sebebden dañi size gelmege gayette(23) mani oldum ammā şimdi benüm artuk makamum olmayub bu iklimlerde hem çok yıldan benüm arzum size gelmek olup, (24)her kaçan ki ispanyaya teveccüh ideyim size geleyim zīrā ümīd tutarım ki uğrayub sizi görem ve sizünle oraya müşāya'a(25) olunam eger evvel bir hoşça sizün ile mümteli olam, şimdi(26) hōd yeruşalime teveccüh iderim Kadislere hizmet iderek, zīrā mekedoniyyeden ve ehaiyyeden kiler begendiler ba'zı müşareketi (27)yeruşalimde fakir Kadislere itmek, zīrā razı oldılar ve anlaruñ medyunlarıdır zīrā eger anlaruñ ruhaniyetli nesneleri ile ümmetler behremend oldılar bunlara düşerki cesetlü nesneler-(28)de anlara hizmet ideler, imdi çün bunu tamām idüp iş bu meyveyi anlara teslīm idem sizden ispaniyyaya teveccüh

[155b]

328

(29)ideyim, ve bilürimki ben size gelicek mesihün İncilinüñ (30)mübarekligi tamâmlığında geleyim, pes size yalvarırım ey karındaşlar bizüm rabbimiz yesû' mesihün berekâtında ve ruhun muhabbeti hâtru için ki benüm ile bile icdihâd idesiz (31)salatlarda Allâha benüm için, ki Yahüdiyette i'tikât itmeyenlerde kurtulam ve benim hizmetim yerusâlimde Kadislere makbul ola,(32) ta Ferh ile size gelem tañrının iradeti ile ve sizinle(33) bile tazelenem,ve selametin tañrısı cümleñüz ile amin

On Altıncı Faşıl

(1)Ben size fuyibe bizüm kız karındaşımızı ısmarlarım ki kenhara-(2)asdaki kenisenüñ şemmesidür, ki anı kabûl idesiz rabbde Kadislere layık ve aña medet kılasız sizlere hâceti olan her maslahatta zîrâ kendü çoğa yardum idici oldı(3) dañi kendüme, pirsikillaya ve akilaya selam virün benüm(4) yardumcılarum mesih yesû'da ki benim canum için kendülerüñ boynunu kadular kim ben anlara تنها berekât itmezim lâkin(5) ümmetlerüñ cemî' keniseleri dañi ne anlaruñ evindeki kiliseye benim mahbûbum apayandosa selam virün ki ehaiyya-(6)nuñ bâküresidür mesihde, meryeme selam eylen ki bizden ötüri çok çalışdı,

[156a]

329

(7)Andronikosa ve yuniyyaya benim hısımlarum ve esirdaşılarum ki resuller için de meşhurdur ki daği benden evvel mesihde(8-9) oldılar, ampiliyasa selam virün benüm mahbūbum rabde, urbanusa selam virün bizüm bile işici mesihde ve istaküse benim habibim,(10) selam virün apellese mücerreb olmuş mesihde aristopolosun-(11)kilere selam virün, hirodiyona benüm hısmım selam virün(12) nerkisosunkilere selam virün ki rabbdedür, turufanaya ve turufosaya selam virünki rabbde çalışırlar mähbube persise(13) selam virün ki çok çalıştı rabde, rufusa selam eylen (14)rabbde müstafi olmuş ve anuñ anasına benümde asunkritosa felagona hermese petrobasa hermise selam virün ve bileler nice (15)olan karındaşlara filologosa ve yuliyaya nirausa ve kız karındaşına ve ulumpasa selam virün ve bileler ve nice olan kamu Kadislere ,(16) birbirine selam virün būs-ı mukaddes ile mesihün kilise-(17)leri size selam iderler, bu kez ey karındaşlar size yalvarurum ki öğrendüğünüz talime karşı şakaklara ve şeklere sebep(18) olanları gözlen ve anlardan el çekip, zīrā bunların gibi rabbimiz yesū’ mesihe hizmet etmezler ammā kendü karınına ve tatlı sözler ile ve eyü kullar (ile) sade kimesnelerün kalblerini (19)azdururlar zīrā sizün itaatınız ser cümleye vusül

[156b]

330

Buldı imdi Ferh iderim sizden ötüri ammā ben isterim ki siz hōd hayra hakimler olasız ve şerre bī günāhlar,(20) ve selametün tanrusı şeytanı sizün ayaklarınız altında sahk ide sür'at ile nīmeti rabbimiz yesū' mesihün sizün (21)ile amin, timosyus benüm yardumcı ve luğiyyus ve yasun ve susipatros benüm hısımlarum size selam virürler ben tertiyus(23) ki risaleti yazdum size selamlaruñ rabbde gaiyyus benüm konuklayıcı ve mecmū'' kilisenün size selamlar erastus şehrün kedhüdası size selam virür ve güvartus bir karındaş,(24-25) nīmeti rabbimüz yesū' mesihin cümleliz ile amin, pes size sebat virmege kadir olana benüm İncīlime ve yesū' mesihin mev'izātına göre ezeli zamanlardan sükut olunmuş sırrın alāniyetine(29) göre, ammā şimdi keşf olunmuş ve nebevi kitablardan ebedi tañrının tertibine göre ĩmānuñ itaati içün cemī' ümmetlere (27)bildirülmüş, Allāha ki yalnız hakim yesū' mesihden aña mecd ta dehlere dek amin

Korintosdan Rumilere kenheras kenisenün şemmesesi fuyibe ile yazılmışdur,

[157a]

331

Pavlus resulün korintoslulara evvelki risaletidür,

Evvelki fasıl

(1)Pavlus yesū' mesihün resulü davet olunmuş tañrınıñ (2)iradeti ile ve sussanis karındaş, korintosda mevcud olan tañrınıñ kilisesine yesū' mesihde takdīs olunanlara Kadisler ve okunmuşlara bizüm rabbimiz yesū' mesihin ismine cemī' dua(3) idenler ile her yirde hem kendülerüñ hem bizüm, ni'met size (4)ve selametullah bizüm atamızdan ve rabb yesū' mesihden, benüm tanruma daima şükr iderim sizüñ hakkunuzda tañrınıñ nīmeti (5) içün ki size virilmişdür yesū' mesihde, ki cemī' nesnelerde kendü de muğtenim oldunuz her kelimde ve her marifette,(6-7) netekim mesihün şehādet i sizde mukarrer oldı, hatta hiçbir in'āmda nākıs degülsiz bizüm rabbimiz yesū' mesihün(8) alaniyetine müntazır olur iken, ki size dañi temkin ide sona dek suçsuz bizüm rabbimiz yesū' mesihün gününde,(9) Allāh sadıkdur kim andan davet olundunuz şirketine anuñ oğlı(10) bizüm rabbimiz yesū' mesihün, bu kez size tazarru' iderim ey karındaşlar bizüm rabbimiz yesū' mesihün ismi içün ki hep heman nesneyi diyesiz ve sizde şakaklar olmayalar lākin bile

[157b]

332

(11)Berkenmiş olası bir gönülde ve bir re'ye zîrâ bana beyan olundu sizûñ hakkunuzda ey karındaşlarum huluenün-(12)kilerden ki sizde nizâ'lar vardır, zîrâ ki bunu eydürem ki her biriniz eydürün hōd Pavlusdanım ve ben apolloşdan ve ben(13) kifesden ve ben mesihden, mesih olunmuşmudur Pavlus sizûñ içün haçlandımı ya Pavlusun isminde ta'mîd olundu-(14)nuzmı, tañrıya şükr iderüm ki hîç birinizi ta'mîd itmedim (15)illa kirisposı ve gaiyyusı ta bir kimesne dimeye ki kendü(16) ismimde ta'mîd etdüm, ve dañi istefanesün evini ta'mîd etdüm bundan mâ'adâ bilmezim eger bir kimesneyi dañi ta'mîd etdüm,(17) zîrâ mesih ya'ni ta'mîd itmege göndermedi lâkin İncîli ihbar etmege kelamun hikmetinde yok taa mesihün hacı batıl(18) olmaya, zîrâ çelipanun kelamı hōd helak olanlara divane-(19)likdür ammâ bize ki halas oluruz tañrının kudretidür, zîrâ yazılmışdur hakîmlerüñ hikmetini helak ideyim ve müdebbirlerüñ (20)tedbirini âdem kılayım, kanı hakîm kanı katib kanı bu cihanüñ(21) mübahese iden Allâh bu cihanüñ hikmetini sefiğ itmedimi, zîrâ sonraki tañrının hikmetinde dünyâ hikmet ile tañrı bilmedi Allâh begendi ki mev'izânüñ ahmaklığı ile i'tikât(22) idenleri halas ide, çünki Yahūdiler alameti taleb iderler

[158a]

333

(23)ve yunanlular hikmeti ararlar ammā biz mesihi haçlanmış (24)vaaz iderüz Yahūdilere hōd asre ve ümmetlere hamākat, ammā davet olunanlara hem Yahūdilere hem Yunanlılara mesihi Allāhun kudretini ve(25) Allāhın hikmetini, anuñ içün ki tañrının ahmaklığı ādemlerden ziyāde hikmetlerdür ve tanrının zaafı ādemlerden ziyāde kavi-(26)dür, zīrā sizūñ davetinüzi görürsiz ey karındaşlar ki çok hakīmler cesede göre degil çok kudretlüler(27) degil çok şerifler degil, ammā Allāh delü nesneleriñ ihtiyar itdi hakīmleri hacīl etmek içün ve Allāh dünyānuñ zaif nesneleriñ ihtiyar itdi kavvi nesneleri şeremsar(28) kılmağ içün, ve dünyānun asılsuz nesneleriñ ve hor görmüş nesneleriñ tañrı ihtiyar itdi ve ma'dūmkileri mevcud (29)olanları mahvetmek içün taki hīç cesetli huzurunda Fahir-(30)lenmeye, ammā siz kendüden yesū' mesihde siz kim bize (31)tañrıdan hikmet olmuşdur ve madelet ve takdīs ve isftihar(???) iden rabbde fahrlensün,

İkinci Faşıl

(1)ve ben ey karındaşlar size gelüp kelimun ya hikmetün faziletinde(2) gelmedüm tañrının şehādetini size ihbar ider iken, zīrā kastetdüm hīç nesneyi içinizde bilmege illa yasū' mesihi ve anı

[158b]

334

(3)Haçlanmış, ve ben za'afde ve korkuda ve çok ditremekte oldum
(4)katunuzda, ve benim kavlüm ve kirazetüm insāniyetlü hikmetün ilka iden sözler ile
degil idi lākin ruhun ve kuvvetün(5) burhanında, ta sizün ĩmānınız ādemlerün
hikmetinde olmaya (6)lākin Allāhun kudretinde, nihayet hikmeti söyleriz kamiller
içinde ammā bu dehrün hikmetini yok ve ne bu dehrin serverlerinün(7) ki mahv olunur
lākin Allāhun hikmetini sırda söylerüz ol gizlenmiş kim Allāh dehrlerden öndin takdīr
eyledi (8)bizüm mecdümūze, anı kim bu dehrlerün serverlerinün hīç birisi bilmedi zīrā
eger bilse idiler mecdün rabbini hacıla-(9)mazlar idi, ammā netekim yazılmışdur göz ol
nesneleri görmedi ve kulak işitmedi ve ādemün kalbünden anlar geçmediler (10)ki tañrı
aña muhabbet idenler için müheyyā etmişdür ammā tañrı bize anuñ ruhu ile keşf
eyledi zīrā ruh dügeli(11) nesneleri tefahhus ider dañi tañrının derinkilerini, zīrā kağrı,
ādem ādemünkilerün bilür meger ādemün ruhı ki kendüdedür şöyle dañi
tañrınunkilerin hiçbir ehad bilür(12) illa tañrının ruhı, biz hōd dünyānün ruhın almaduk
lākin Allāhtan ki ruhı ta Allāhtan bize ol in'ām olunan nesneleri (13)bilürüz, ve ol
nesneleri dañi söylerüz insāniyyetlü hikmetden

[159a]

335

Talim olunan sözlerde degül lâkin ruh-ı kudüsün talim oluna-(14)nlarında ruhaniyetlülere ruhaniyetlilere nispet ider iken, zîrâ tabiatlu âdem ruhullahunkilerini kabûl itmez zîrâ aña delilükdür ve bilmege kadir degil anuñ içinki ruhaniyyet ile fehm (15)olunur, ammâ ruhaniyyetlü olan hûd küllisini hûkm ider lâkin(16) kendü hîç kimesneden hûkm olunmaz, zîrâ tañrınıñ aklını kim bildiki anı irşâd ide ammâ mesihün aklı bizdedür

Üçüncü fasıl

(1)ve ben ya karındaşlar size söylemege kadir degül idüm netekim ruhaniyyetlülere ammâ netekim cesetlülere güya ki masu-(2)mcuklara mesihte size sütü içirdüm ve ta'âmı yok zîrâ henüz kadir degül idünüz belki ne şimdi dañi kadirsiz,(3) zîrâ henüz cesetlülersiz zîrâ çünkü sizde hased ve cidal ve şakaklar vardur cesetlüler degülmi siz ve âdeme göre yürür-(4)siz, zîrâ çün biri eydürin hûd Pavlusdanım ve biri ben apollosdan cesetlü degilmisiz, pes Pavlus kimdür ve kim apollos illa hadimler kim anlardan i'tikât etdünüz ve her biri(6) netekim rabb virmişdür , ben döktüm apollos suvardı ammâ hûda (7)ziyadeliğ virdi, imdi ve ne iğras iden bir nesne

[159b]

336

(8)Olur ve ne süvaran ammā ol ziyadelik viren Allāh hem iğrās iden hem süvaran bir nesnedür ammā her kimesne kendü ücretini ala (9)kendü emeğine göre zīrā biz hüdanüñ bile çalışanlarıvüz siz hüdanüñ felahatı hüdanüñ binası siz,(10) hüdanun bana virilen nīmetine göre bir uslu mimar gibi temelli kurdum ve aher anuñ üzerine bina ider ammā her biri görsün (11)nice üzerine bina ide, zīrā hīç kimesne gayri temeli kurmağa(12) kadir degildür illa kurulmuş olan ki yesū' mesihdür, ammā eger bir kimesne bu temel üzerine bina ide altunı gümüşü kıymetlü(13) taşları ağaçları otlağı anızı, her kimesnenüñ ameli zāhir ola zīrā gündüz ayān ide ol sebebden ki ateş ile aşikare (14)ola ve ataş her birinüñ amelini nice olur tecrübe ide, eger bir kimesnenüñ anuñ üzerine bina etdüğü ameli baki kala ücreti (15)alısardur, eger birinüñ ameli yanmış ola zarar çeke ammā kendü(16) halas ola ammā şöyle netekim ateş ile, bilmezmisiz ki(17) tañrının heykeli sizi ruhullah sizde sükün ider eger bir kimesne tañrının heykelini bozsa tañrı anı helak etse gerek zīrā tañrının heykeli mukaddesdür kim siz olursız, (18)hīç kimesne kendüsini azdurmasun eger br kimesne sizlerde hakim olmağa görüne bu dehrde delü olsun ta hakīm ola,

[160a]

337

(19)Zīrā bu dünyānun hikmeti delülükdür Allāh katında zīrā yazılmışdır(20) hakīmleri kabz ider kendü mekrinde, ve tekrar rabb hakīmlerüñ (21)fikirlerini bilür ki batıllardur imdi hīç kimesne ādemlerde (22)fahirlenmesün zīrā dügelü nesneler sizindür, Pavlus olsun ya apollos ya kifes ya dünyā ya hayāt ya ölüm ya hazır (23)nesneler ya olacak nesneler ser-cümle sizindür, ve siz mesihün ve mesih Allāhun

Dördüncü Faşıl

(1)Ādem bizi şöyle add etsün netekim mesihün hadimleriñ(2) tañrınıñ sırları kethüdalaruñ, bundan mā’adā kedhüda-(3)larda taleb olunur ki bir kimesne emīn buluna, ammā bana gayette az nesnedür kim sizden hüküm olunam ya ādem gününde ammā(4) ve ne kendümi hüküm iderüm, zīrā kendü hakkımda nesne bilmem ammā bu nesnede müteberrir oluş degilüm beni hüküm iden hūd rabb-(5)dür, imdi zamandan evvel nesneyi hüküm itmek ta rabb gelinceye dek ki zulmetün pünhan olanların münevver eyleye ve kalblerüñ ra’yilerini aşikare ide ol vakit her kimesneye Allāhdan medh oluna(6) ammā bunları ey karındaşlar bunları kendüme ve apolloşa bir üslüb ile intikal etdüm sizüñ hadır unuz içün ta bizde

[160b]

338

Ögrenesiz yazıldığı üzere uslu olmamak tabiri biri (7)içün gayriye karşı kabarmış olmayasız, zîrâ kim seni temyiz eyledi necünüzün vardır ki almadun ve eger aldun (8) ise niçün fahirlenürsin güya ki almadun, şimdi duyulmuş siz şimdi muğtenim olmuşsınız biz söz şahlık etdünüz ve bula yeni hōd şahlık etseniz ta biz daği sizün ile (9)bile şahlık etsevüz, zîrâ zan iderim ki tañrı bizi resuller en sonra ihzâr netekim ölüme müteayyin olmuş zîrâ(10) temaşalık olduk dünyâyâ ve ferîştelere ve âdemlere biz divaneler mesihün hatru içün ammâ siz mesihde akıllar biz zayıflar (11)ammâ siz koyulırsınız Macitler biz izzetsüzler, bu saate dek hem açüz ve hem susarız hem üryanuz ve tabancalar ile urulmuş(12)uz ve vatandan avarevüz ve emek çekerüz kendü ellerimiz ile çalışur iken söğülmüş olup hayır dua iderüz matrūd olup tehammül(13) iderüz, iftirâ olunup tazarru' kıluruz dünyānuñ süpründiler gibi olduk dügeli nesnelerün kir pası şimdiye dek (14)bunları yazmam sizi hacil etmeye lâkin netekim benim mahbûb (15) oğullaruma tenbih iderin, zîrâ eger sizün on bin muallimlerinüz vardır mesihde lâkin çok babalar yok zîrâ yesû' (16)mesihde ben sizi İncîl ile tevlîd etdim, imdi size

[161a]

339

(17)Yalvarurum bana uyucılar olun, bunun için timosyusı size gönderdüm ki benim mahbûb oğlumdur ve rabbde emin ve kendü benüm mesihdeki yollarımı hâtrunuza gedüre netekim her (18)yirde her kilisede talîm iderim, ba'zılar hōd kırmışlardır (19)güya ki ben size gelecek değil idim, ammā ben size tiz geleyim eger rabb ister ise ve bileyim kabarmış olanların sözüm (20)yok ammā kuvvetin, zîrā hūdanun melekütü sözde değil lākin (21)kuvvetde ne istersiz kamçı ile size geleyimmi ya muhabbetde ve hilmin ruhunda

Beşinci Faşıl

(1)Bil cümle işitdilür ki sizde zina (var) ve ancılayın zinaki ve ne ümmetler içinde müstema olur şöyle ki bir kimesne ata-(2)sınuñ avretin ala, ve siz kabarmışsınız ve evlā ağlamadinuz ki (3) bu ameli iden ortanızdan ref oluna zîrā ben hōd tende gaib gibi ammā ruhda (4) hazır anı ki böyle iş işledi, bizüm rabbimüz yesū' mesihün isminde siz ve benüm ruhum cem' olup bizüm rabbimüz (5)yesū' mesihin kuvveti ile, buncılayın kimesneyi şeytāna teslîm eylemek beşeretin helaklığına taki ruh rabbi yesū'un gününde

[161b]

340

(6)Halas ola, sizüñ müfaharetün eyü degil bilmezmisiz ki (7) biraz maye bütün acını mayeler, imdi eski mayeyi taşra arıtdun ta ki yeni acin olası netekim mayesiz sözsüz zîrâ mesih bizüm fesahımız(???)bizüm için zebh olunmuştur,(8) imdi te'yîd idelüm eski maye ile yok ve ne habâsetün ve gemligün mayesi ile lâkin ihlasın ve gerçekligün (9) fadır ları ile, size yazdum bir risalette zaniler ile ihtilat (10)etmek, ammâ yok bil külliye bu dünyânüñ zaniler ile ya bahiller ile ya gāsıblar ile ya putperestler ile yoğsa dünyâdan (11)taşra çıkmak size düşer, ammâ şimdi size yazdum ihtilat etmemek eger bir kimesne karındaş müsemmi olup zani olsa bahil ya putperest ya sögici ya mest ya gasıb bunun(12) gibi ile ve ne ekel etmek, zîrâ benüm ne işim var hem taşradakileri din etmek siz içindekileri din itmez-(13)misiz, ammâ taşradakileri tañrı din ider imdi ol ol habîsi kendünüzden çıkarun,

Altıncı Faşıl

(1)Birinizün bir işi sair kimesne ile olup cesaret idermi zalimler önünde dava itmek ve Kadisler önünde yok

[162a]

341

(2) Bilmezmişiz ki kadīsler dünyāyı din idirserdür ve eger dünyā sizūñ ile din oluna en keçi nesneleri din itmek layık(3)degilmişiz, bilmezmişiz ki ferīşterleri din idiserüz (4)maişete müteallik nesneleri hōd kanda kaldı, imdi eger sizūñ hōd ömre müteallık hükümlerinüz varsa kilisede bī (5)kader add olunanları oturtdun, hacālet içün size eydürem öylemi ki içinüzde bir uslu yokdur ve ne bir karınd-(6)aşı arasında hüküm itmege kadir ola, lākin karındaş karındaş(7) ile dava ider ve iş bu ĩmānsuzlar huzurunda, pes şimdi hōd bil külliye içinüzde suç vardur ki birbiri ile dava idersiz niçün evlā cevre tahammül etmezsiz(8) niçün evlā zarar çekmezsiz, eved siz cevır idersiz ve zarar kılursuz(9) ve bunu karındaşlara, bilmezmişiz ki zalimler hūdanun melekütünü mīrās yemeyeler aldanman ne zaniler ve ne butperestler ve ne fāsıklar (10)ve de muhannesler ve ne erkeklere cima idenler, ve ne uğrılar ve ne bahīlller ve ne bekriler ne sögiciler ne gāsıblar hūdanūñ melekütün(11) mīrās yiyeler ve ba'zılar bunlar (gibi) oldunuz ammā yunursuz ammā takdīs olunursuz ammā müteberrir olursız rabb yesū'un isminde (12)ve bizüm tañrımızun ruhunda dügeli nesneler bana helaldür ammā dügeli nesneler müstefid degüllerdür dügeli nesneler bana

[162b]

342

(13)Helaldur ammā bir nesnūñ hūkmi altında getirülmeyem, ta'āmlar karīn için ve karın ta'āmlar için ammā tañrı hem bunu hem anları helak ide ammā cesed zina için degül lākin rabb için (14)ve rabb ceset için, ve tañrı hem rabbiyi baas itdi ve bizi (15)anuñ kuvveti ile baas idiserdür, bilmezmisiz ki sizūñ tenlerinüz mesihün a'zālarıdır imdi mesihin a'zālarıñ(16) alup kahpenūñ a'zālarınmı ideyim olmasın, ya bilmezmisiz ki kahpeye mültesik olan bir tendür zīrā eydür (17)ikisi bir ceset olur, ammā rabbe mültesik olan bir ruh-(18)dur, zinadan kaçun her günāh ki ādem ider ise tenden (19)taşradur ammā zina iden kendü tenine karşı günāh ider, ya bilmezmisiz ki sizūñ teninüz sizdeki ruh-ı kudüsün heykelidür kim sizūñ Allāhtan olur ve kendünüzün degilsiz (20)zīrā bir behaya satun alınmuşsınız imdi tañrı temcīd eylen sizūñ tenünüzde ve ruhunuzda kim tañrınındur,

Yedinci Faşıl

(1)meger Siz bana yazduğunuz nesnelerūñ haqqında eyüdür ādeme(2) avrete dokunmamak, nihayet zinalar sebebinden her ere kendü avreti (3)olsun ve her avrete kendü eri olsun , er nek havahlığın

[163a]

343

(4)Hakkını avrete virsün ve buna göre daḥi avret ere, avretin kendü tenine ḥükmi yokdur lâkin erin ancılayn erün daḥi(5) kendü tenine ḥükmi yokdur lâkin avretün birbirini ğadr itmek illa muvafakat ile bir zamana dek oruca ve namaza mukayyed olmak içün ve tekrar buna göre bilece gelün ki şeytan sizi(6) tecrübe itmesün israfunuz içün ammā, bunu izin ile dirin (7)ve emr ile yok, zīrā isterim ki cemī' ādemler olalar netekim hem ben kendüm ammā her birinüñ havās-ı in'āmı vardır Allāhdan(8) kimi ḥōd bu vech üzere ve kimi ol vech üzere imdi nikāhlu olmamışlara ve dul avretlere dirüm anlara eyüdür ki duralar netekim (9)hem ben, ammā eger ihtibas itmeyeler nikāh etsünler zīrā nikāh (10)etmek evlādur yanmakdan, ve nikāhlulara vasiyyet ederim ben degil (11)lâkin rabb avret erden ayrılmasun, ammā eger ḥōd firkat etse nikāhsuz dursun ya ere tesalüh olunsun ve er avreti boşa-(12)masun, ammā kalanlara ben eydürin rabb degil eger bir karındaşın bir avreti var ise īmānsız ve iş bu anuñ ile sākin olmak rıza (13)virürse anı boşamasun, ve eger bir avretün bir īmānsuz eri olsa ve kendü anuñ ile sükün itmek rıza virür ise anı (14)koyuvirmesün, zīrā īmānsuz er avret ile takdīs olunur ve īmānsuz avret er ile takdis olunur yoğ ise sizüñ evlādunuz

[163b]

344

(15) Napak olurlar ammā şimdi mukaddesdür , ammā eger ĩmānsuz ayrılrsa ayrılsun er karındaş ya kız karındaş esirlige mensüb degildür bunun gibilerde ammā tañrı bizi selamete davet (16)etmişdür, zīrā ne bilürsin ya avret eger eri halas idesin, ya ne bilürsin eger avreti halas idesin(17) meger netekim tañrı her birine taksīm eyledi netekim rabb her biri davet eyledi öyle yürüsün ve şöyle cemī' kilise-(18)lerde tertīb iderin mahtūn olmuş bir kimesne davet olunurmu külfetü çekmesün bir kimesne külfette davet olunur mı (19) mahdūn olmasun, ĥitānet nesne degül kulfet hīç degül (20)lākin Allāhun vasiyetlerūñ hıfz etmesi, her biri ol davette (21)ki anda okunmuşdur anda karar etsün, kul okunmuşmısın sen kayırma ammā eger azād olmağa kadirsin evlā istiğmāl (22) eyle, zīrā kul rabbde davet olunmuş rabbün azadlamasıdır (23) ancılayn dañi azadlu okunmuş mesihün kavlidür, behaya (24)satun alınmışsız ādemlerūñ kulları olman, ey karındaşlar her biri anda ki davet olunmuşdur anda bakī olsun Allāh (25)katında, ammā kız oğlanlara müteallik benüm rabden vasiyetüm yokdur lākin benüm re'yimi virirüm bir kimesne gibi ki rabdden rahmeti (26)kesb etdüm emin olmağa imdi kıyas iderüm ki bu eyidür

[164a]

345

Havale olan ızdırār içün (ya'ni) ki bir ādeme şöyle (27)olmak eyidür, avrete bağlanmışmısın çözmekligi taleb etme (28) avretiden çözülmüşmısın avreti talep etme ammā eger daḥi nikāh edersen günāh etmedün ve eger bir kız oḡlan nikāh ide günāh itmedi evet bunun gibiler cesette musibet (29) çekeler lākin ben size şefkat iderim, ammā bunu eydürüm ey karındaşlar zaman kısadur kalur ki avretleri olanlar (avretleri) (30) olmayanlar gibi olalar, ve ağlayanlar ağlamayanlar gibi ve Ferh idenler (31)Ferh itmeyenler gibi ve satun alanlar malik olmayanlar gibi ve bu dünyāyı istiḡmal idenler muhalif istiḡmal etmeyenler gibi zīrā(32) bu dünyānūñ şekli geçer, ammā ben isterim ki tekayyüdsüz olası avreti olmayan er rabbün ki nesnelere mukayyetdür nice rabbiyi (33)razı ide,ammā avreti olan dünyānun ki nesnelere mukayyetdür (34)nice avreti razı ide, avret ile kız oḡlanūñ farkı vardur, nikāhlu olmayan avret rabbün ki nesnelere mukayyetdür ta ki pak ola hem tende hem ruhda ammā nikāhlu avret dünyānunkilere (35)mukayyeddür nice eri razı ide, ve bunu eydürüm kendü menfaatünüz içün degül ki üzerünüze kemend salam lākin ol ki (36) yaraşıkdur ve rabbe eyü mülazemet idesiz bī perīşānlık, eger bir kimesne kendü kız oḡlanı üzere na şayestelik etmek kıyās

[164b]

346

ider ise eger bülüğüyetini geçti ise ve şöyle itmek gerek (37)ola ne ister ise etsn günāh itmez nikāh etsünler, nihayet ol kim kalbinde sabit dura ve zarureti yoğ ise hem kendü iradeti üzere hükümü vardır ve bunu kasd itdi anuñ gönlünde kendü (38)kız oğlanı saklamağa hayr ider, imdi hem ere viren eyü ider (39)ammā ere vermeyen eyürek ider, avret şerī'at ile bağlanmışdur mādēm ki eri ömür sürer ammā eger eri ölmüş ise azadedür (40)aña kim ister ise nikāh olunmak ancak rabde, ammā ziyāde mübarekdür eger öyle kalursa benüm ra'yime göre ve sanurum ki ruhullah daği bendedür,

Sekizinci Faşıl

(1)Meğer sanemlere zebh olunan nesnelere müteallik biz bilüriz ki hepimiz marifetimüz vardır marifet şişirür ammā muhabbet imaret ider, (2)eger bir kimesne bir nesneyi bilmek kıyas ider ise henüz hīç (3)nesnei bilmedi netekim bilmek gerekdür, eger bir kimesne (4)Allāhı sever ise iş bu kendüden bilinmişdür , imdi sanemlere zebh olunan nesnelerüñ ekl etmesine müteallik bilürüz ki sanem hīç nesne degildür dünyāda ki hīç gayri Allāh yokdur illa bir,(5) zīrā eger çi vardır ki tañrılar denilmişdür gerekse kökte

[165a]

347

(6)Gerekse yirde netekim çok tañrılar vardır ve çok rabbler, lākin bize bir Allāh ol peder kim dügeli nesneler andandur ve biz añā ve bir rabb yesū' ki dügeli nesneler anuñ ile biz anuñ ile,(7) ammā mecmū'larda marifet degül zīrā ba'zılar basireti ile şimdiye dek sanemün (anı) saneme zebh olunan nesne gibi yirler(8) ve anlaruñ basireti zāyıf olup murdarlanur , ammā ta'āmbizi Allāh makbul etmez zīrā ne eger ekel iderüz ziyāde buluruz ve (9)ne eger ekel itmezüz noksan çekerüz, ammā görün ta şayet (10)bu sizüñ hūkmünüz mü'sire ola zayıflara, zīrā eger bir kimesne seni göre ki marifetlūsin buthanede(yemege) oturur iken anuñ basireti zayıf olup mağmur olmaya mı sanemlere zebh olunan (11)nesneleri yemek için, ve zayıf karındaş senüñ marifetün ile (12)helak ola kim anuñ için mesih öldi, ve şöyle günāh ider iken karındaşlara karşı ve anlaruñ zayıf basiretin mecruh (13)kılur iken mesihe karşı günāh idersiz, anuñ için eger ta'ām benüm karındaşuma şek ola et yemezüm ta ebed ta benüm karındaşuma şek olmayam,

Dokuzuncu Faşıl

(1)Ben resulmi degilüm azāдеми degilüm yesū' mesih bizüm

(2)Rabbimizi görmedümmi siz benüm amelüm degilmisiz rabbde, eger sairlere resül degil isem lâkin elbette sizeyim zîrâ siz (3)benüm resullügümün mührisiz rabbde, benüm i'tizârım beni imtihan (4)idenlere budur, bizüm yemege ve içmege hükümümüz yokmıdır, (5)bizüm bir kız karındaşı bir avreti çevre iletmeye hükümümüz yokmıdır netekim kalan resuller daği ve rabbün karındaşları ve(6) kifes, ya ben yalnız ve barnabas işlemege hükümümüz yokmıdır, (7)kim ömren cenge gider kendü harçlarına kim bağı diker yemişinden yemez ya kim sürüye yedürür ve sürünün südünden (8)yemez, bunları âdem gibi mi söylerüm ya nâmus daği bu nesneleri (9)dimez mi, zîrâ musanun nâmusunda yazılmışdur harman dögen(10) öküzün ağzını bağlamayasın tañrı öküzleri kayırurmi, ya bizüm için bil külliye dimezmi zîrâ bizüm için yazılmışdur ki çift sür ne döşege ki ümîdde çift süre ve ümide (11)harman dögen ümidinden behremend ola, eger biz size ruhaniyetlü nesnelerün ekdük ise büyük şey olurmi eger biz sizün (12)beşeriyetünizi biçerüz, eger sayirler sizün hükümünüzden behremendler ise biz evlâ degülmi nihayet bu hükmi istiğmal itmedük lâkin hepsine tahammül iderüz ta mesihün İncîline (13)paçarızlık vermeyevüz, bilmezmisiz ki kahinlık amelleriñ

[166a]

349

idenler heykelden kileri yirler ve mezbaha mülazım olanlar mezbah (14)ile behremen oldular, şöyle dağı rabb İncīli ihbar ide-(15)nlere ısmarladı ki İncīlden dirlik ideler, ammā ben bunların hīç birini istiğmal itmedüm ve bunları yazmadum ki bana şöyle sadır ola zīrā bana ölmek eyürekdür bir kimesne benüm (16)mefaheretümi batıl etmekten, zīrā eger beşaret iderüm benim hīç mefaheretüm yokdur zīrā zaruret üzerüme havale olur hem vay (17)bana eger beşaret itmezem, zīrā isteyüp bunu amel iderüm ücretüm vardır ve eger istemeyüp bir vekalet bana ısmarlanmışdur , (18)imdi bana ne ücret olur taki beşaret ider iken mesihün İncīlini harçsuz vaz’ idem ki benüm İncīlde hükümümi (19)muhalif istiğmal itmeyem, zīrā ben ser cümleden azad olup (20)kendümi hepsine kül etdüm ta ekseri kesb idem ve Yahūdilere Yahūdi gibi olmuşım ta Yahūdileri kesb idem, nāmus altındakilere nāmus altında gibita nāmus altındakiler (21) kesb idemm, nāmussuzlara nāmussuz gibi Allāha nāmussuz olmayub lākin nāmusta mesihe ta nāmussuzları kesb idem, (22)zaiflere zaif gibi olmuşum ta zayıfları kesb idem düğeli nesneler oldum cemī’ kimesnelere ta elbette ba’zıları(23) halas idem, ve bunu iderim İncīlin hātrı içün ta bilice

[166b]

350

(24)Andan behremed olam, bilmezmisiz ki meydanda segirtidenler hep h d segirt rler amm  biri bah    alur  yle segirt n (25)ki hasıl idesiz, ve her icdih d iden mecm ’da terh zkardur imdi anlar h d taki fani tacın alalar ma biz fena-(26)dan m nezzeh olanı, ben imdi  yle segird ren bel rsiz gibi degil  yle cenk iderin havayı darb iden gibi yok, (27)l kin ben m ten mi zabt iderim ve kullu a iled r m ta  ayet sairlere vaaz id p gayri muhteber olam,

Onuncu Fa ıl

(1)Me er istemezim ya karında lar ki size na ma’l m olaki biz m babalarımız hep bulut altında oldular hep denizden (2)ge diler, ve mecm ’ musaya ta’ m d olundılar bulutta ve denizde (3-4)ve k llisi heman ruhaniyetl  ta’ mı yediler, ve k llisi heman ruhaniyetli  arabı i tiler z r  ardinca gelen ruhaniyetl (5) kayadan i diler ve ol kaya mesih imi  amm  ta rı anlaru  (6)ekserinden ho nud olmadı z r  beriyyede yakılmı lardur, ve bunlar biz m resimlerimiz olmu lardur ta biz yaramaz nesnelere tama’ idenler (7) olmayav z netekim anlar da i tama’ itdiler, ve ne butperestler olası  anlardan ba’zılar gibi netekim yazılmı dur halk

[167a]

351

(8)Yemege ve içmege oturdılar ve oynamaga kalktılar, ve ne zina idelüm netekim anlardan ba'zı zina itdiler bir günde yigirmi (9)üç bin düşdiler ve ne mesihi imtihan idelüm netekim daği anlardan ba'zı imtihan itdiler ve hayâtlardan helak(10) oldılar, ve ne mırıldan netekim anlardan ba'zı mırıldadılar(11) ve helak oldılar harab idici ile, bunlar hep resimlerde anlara vaki' oldılar ve bizüm tenbihimüz için yazılmışdur ki bize (12)dehirlerüñ aherleri yetişdiler, imdi durmaga kıyas iden (13)görsün ki düşmeye hıç imtihan sizi tutmadı illa insāniyetlü ammā tañrı sadıkdur ki sizi imtihan olunmağa komaya kadir olduğunuz üzere lākin imtihan ile hurūc(14) daği vire ki tahammül etmege kadir olasız, bunun için ey(15) benüm mahbūblarım butperestlikten kaçun netekim akıllere(16) söylerim siz ne dirim hüküm eylen bereketün kāisi kim aña berekāt virürüz mesihin kanının şirketi degülmi etmegi(17) kim kıruruz mesihin teninin şirketi degülmi, zīrā çok iken bir etmek bir tenüz zīrā ser cümle bir etmekten behredarız,(18) görün israili cesede göre zebihatları yiyenler mezbahtan(19) behremend degillermi, imdi nice eydürüm ki sanem bir şeyi(20) derya ki saneme zebh olunan bir nesnedür, lākin ki ol nesneleri

[167b]

352

Ki ümmetler zebh iderler divlere zebh iderler ve Allāha yok ve(21) ben istemem ki divler ile şerikler olası, rabbün kaisin ve divlerün kaisin içmeye kadir degilsiz rabbın terepezesinden ve divlerin terepezesinden behremen olmaya kâdir (22)degilsiz rabbiyi gayrete kandururuzmı kendüden kavirek miyüz,(23) dügeli nesneler bana helaldür ammā dügeli nesneler müstefid degillerdür dügeli nesneler bana helaldür ammā dügeli nesneler(24) imaret itmezler, hīç kimesne kendünüñ kii aramasun ammā(25) her kimesne gayrinüñ kii, salhanede her satılanı ekel eylen(26) hīç nesnei sormayub basiret hadır ı için zīrā arz rabbindür ve anuñ doluluğı, pes eger ĩmānsuzlaruñ biri sizi okursa ve gitmek istersiz katunuzda her konulmuş nesneyi ekel eylen hīç nesnei sormayub basiret hadır ı(27) için, ammā eger bir kimesne size diye iş bu bunlara zebh olundı ekel etmek i'lām edeniñ hatrı için hem basiretün(29) zīrā arz rabbündür ve anuñ memluluğı gayri basireti dirim senüñ yok lākin gayrinün zīrā benüm azatlıgum gayri basiretten niçün(30) hüküm olunur, ve eger nīmet ile behremendim niçün ifdır a(31) olunurum ol nesne için kim şükür iderim, imdi gerekse yirsiz gerekse içersiz gerekse bir nesne idersiz

[168a]

353

(32)Hepsini tañrınıñ mecdinde eylen, asresiz olun hem Yahūdilere(33) hem Yunanlılara hem hūdanun kilisesine netekim hem ben kül nesnelerde küllisini razı iderim kendü menfaatümi taleb etmez iken lâkin çoklularunki ta halas olalar

On Birinci Faşıl

(1-2)Bana uyıcılar olun netekim ben mesihe, meger ey karındaşlar sizi medh iderüm ki benimkilerüñ hep yād idersiz ve (3) size teslīm etdügüm gibi ısmarlayışarı tutarsız ammā isterimki size ma'lūm ola ki her ādemüñ başı mesihdür ve avretün(4) başı erdir ve mesihün başı tañrıdır, her er ki namaz kılur ya peygamberlik ider başı örtülmüş olup başını rüsvāy ider,(5) lâkin her avret ki namaz kılur ya peygamberlik ider başına hicab olmayub başını rüsvāy ider zīrā yeksandür güya ki tra-(6)şlanmış ola, zīrā eger avrete hicāb olmaya hem traşlansun ma eger avrete rüsvāy ola ki kırkılmış ya traşlanmış ola aña(7)hicab olsun zīrā ere hūd düşmez ki başı örtüle çün hūdanun sureti ve mecdi oluyor ammā avret erün mecdidür (8-9)zīrā er avretten degildür lâkin avret erden ,zīrā er dañi avret (10)içün yaratılmışdur lâkin avret er içün, bunun içün

Avrete gerek ki baş üzerine hükmi ola ferîşteler için,(11-12) ve lâkin ve ne er avretsüz ve ne avret ersüz rabbde, zîrâ netekim avret erden şöyle daî er avret ile ammâ hepsi Allâhtan (13)kendünüzde hüküm eylen yaraşıkıdır ki bir avret örtülmeyüp (14) Allâha namaz kıla, ya kendü tabiat size öğretmezmi ki(15) eger bir erün uzun saçı ola aña ayıpdur , ammâ eger bir avretin uzun sacı ola aña fahirdür zîrâ saç aña hicab(16) için virilmişdür , ammâ eger bir kimesne münâza' olmak görüne bizüm anuñ gibi adetimiz yokdur ve ne tañrınıñ kiliseleri(17) ammâ bunu beyan idüp medh itmey ki eyürece degil lâkin kemrege (18)cem idersiz, zîrâ mukaddemâ hûd çün kilisede cem idersiz işitdürümki sizde şakaklar vardur ve ba'zı payı inanırım,(19) zîrâ gerekdür ki bid'atler daî içlerünüzde olalar ta(20) muhteberler sizde aşikare olalar, imdi çün cem idersiz bir(21) (yir)de rabbimün aşaisın yemek degil, zîrâ her biri yemekte kendü ahşam ta'âmın alır ve kimi hûd aç olur ve kimi mest-(22)dür ya evlerünüz yokmudur yiyüp içmek için ya tañrınıñ kilisesini tahrîr idersiniz ve anları hacîl kılursız kim anlarıñ yokdur ne diyim size bu nesnede sizi medh ideyimmi(23) medh itmezem zîrâ ben rabden anı aldum kim size daî teslim

[169a]

355

Etdümki rann yesû' teslîm olunduğu gicede etmegi aldı, (24)ve şükredüp sıdı ve ayıtdı alun tenavül eylen budur benüm cesedüm kim sizün için sınışıdır bunu eylen benüm (25)yadigarumda, ve buna göre daħi kâisin iş'adan sonra diyü işbu kâis yeni ahitdür benüm kanumda bunu eylen hergah(26) ki içersiz benüm yadigarumda, zîrâ her vakit ki bu etmegi yirsiz ve bu kaisi içersiz rabbün ölümünü ihbar idersiz(27) aña dek kim gele, bunun için her kim bu etmegi yer ise ya rabbün kaisin içere ise layıksızlık ile rabbün cesedüne ve(28) kanına cürmnâk ola, pes âdem kendüsini imtihan etsün ve (29)şöyle ol etmekten yesün ve ol kaisden içsün, zîrâ layıksızlık ile yiyen ve içen kimesne deynunet kendüsüne yer (30)ve içere rabbün cesedin temyîz itmez iken bunun için sizde çok kimesne zebânlar ve marîzlerdür ve çok kişiler uyurlar (31)zîrâ eger kendümüzü hüküm ide idük mahkûm hûd olmayayduk, (32)ammâ mahkûm olup rabbdan te'dib olunuruz ta ki dünyâ ile(33) müdân olmayavüz, imdi ey karındaşlarum çün tenavül itmege cem'(34) idersiz birbirini katlanun, ve eger bir kimesne aç ola evde ekel etsün ta deynunet için cem' itmeyesiz ve kalanları ben gelicek tertîb ideyim,

[169b]

356

On ikinci Faşıl

(1)Meger ruhaniyelere müteallik ya karındaşlar istemezim ki size (2)na ma'lûm ola, bilürsüz ki ümmetler oldunuz dilsüz budlara(3) intikāl olunup netekim getirüldünüz bunun için size bildirürüm ki hîç kimesne rabbün ruhu ile söyler iken yesû'a enasemâ dir ve hîç kimesne dimege kadirdür yesû' rabb (4)illa rūh-ı kudüs ile, meger in'âmlaruñ tenvî'leri vardur ammâ (5)kendü ruh, muhâdemelerüñ tenvî'leri vardur, ve kendü rabb, (6)amel etmelerinüñ tenvî'lerivardur lâkin kendü tañrıdır mecmû'ları (7)mecmû'larda amel ider iken, ammâ ruhun izhar etmesi her kimesneye(8) virilmişdür menfaat için,zîrâ bire hûd ruhdan hikmetün kalamı virilür ve gayriye marifetün kalamı kendü ruha göre, (9)ve gayriye i'tikâd kendü ruh ile ve gayriye ilac itmesinin in'â-mları(10) kendü ruh ile, ve gayriye menakıbın amel etmeleri menakıbın amel etmeleri ve gayriye peygamberlik ve gayriye ruhlaruñ imtiyazları ve gayriye lisanlaruñ (11)esnafı ve gayriye lisanlaruñ tercümesi, ve bunları hep heman yir ve kendü ruh amel ider her birine ala tafsîl taksîm ider(12) iken istediği gibi, zîrâ netekim ten birdür ve çok azası var ve ol bir tenün cemî' a'zâları çok iken bir tendür (13)şöyle dahî mesih, zîrâ bir ruhta biz hep bir tene ta'mîd

[170a]

357

Olunuruz gerekse Yahūdiler gerekse yunanlular gerekse kullar (14)gerekse azadlular ve hep bir ruhta içirüldük, zīrā ten bir (15)uzuv degildür lākin çok, eger ayak diye anuñ içünki(16) el degilüm tenden degilüm bunun içün tenden degilmidür, ve eger kulak diye anuñ içün ki göz degilüm tenden degilüm bunun içün (17)tenden degilmidir, eger bütün ten göz (olsa) kanda sem' (18)eger bütün sem' (olsa) kanda şeme, ammā bu kez tañrı a'zāları kodı anlaruñ her birisi tende netekim istedi, (19-20)eger cümlesi bir uzuv olsa kande ten, pes şimdi hūd çok (21)aza (vardur)ammā bir ten ve göz ele dimege kādir değil benüm sana hacetim yokdur ya tekrar baş ayaklara size hacetim (22)yoktur, lākin gayette artuk tenün zebunrak add olunan a'zāları(23) lazımdur, ve anlar ki tenün izzetsüzerek (a'zālar) olmağa sanıruz bunlara ziyade çok izzeti bezl iderüz ve bizüm yaraşıksızıkları-(24)mize gayette artuk yaraşıklık olur, zīrā yaraşıkkilerimizün ihtiyacı yokdur ammā tañrı bedeni mezc eyledi nākız olana(25) dañi ziyāde izzeti virür iken, ta bedende şakak olmasun (26)lākin a'zālara heman birbiri içün mukayyed olsunlar, ve eger bir uzuv elem ki a'zālar hep bile elem çekerler ve eger bir uzuv(27) ikram oluna cemī' a'zālar bile şadlık iderler, pes siz

[170b]

358

(28)Mesihün teni siz ve a'zâlar ala tafsîl, ve ba'zıları hõd tañrı kilisede vaz' eyledi evvela resulleri saniyen peygamberleri salisen muallimleri sonra kuvvetleri andan ilaç etmesinüñ in-âmlarını (29)yardumları hükümetleri lisanlaruñ sınıflarını, hepmi resuller(30) peygamberlermi hep muallimlermi hep kudretlermi hep ilaç itmesinün-in'âmları hepsine olurlarmı hepmi diller ile söylüyorlar(31) tercüme iderlermi hep, efzal in'âmları gayret ile tama' eylen velâkin mübalağa üzere bir yolu size gösterürüm

On Üçüncü Faşıl

(1)Eger âdemlerüñ ve ferîştelerüñ lisanları ile seöylem ve muhabbetüm yok ise sada iden nühas ya tantana iden def (2)olmuşum, ve eger peygamberlik bende ola ve cemî' sırları bileyim ve mecmû' ilmi ve eger bende kamu i'tikâd ola ve hatta dağları (3)intikâl itmek ve muhabbetim yok ise naçizim, ve eger cemî' mallarmı (fakirlere) yedürmege bezl idim eger benim bedenimi vireyimki yanmış olam ve muhabbetim yoğ ise bana hîç fâide olmaz, (4)muhabbet tavlül inatdur mennandur muhabbet hased etmez muhabbet(5) cüzafet etmez kırmış degil, na şayestelik ile geçinmez kendü (6)nesneleri aramaz iğzâb olunmaz şerri fikr etmez, zulümde şad-

[171a]

359

(7)Lık etmez ammā hak ile Ferh ider, dügelü nesneyi setr ider cümleye inanur mecmū'u ümīd tutar cümleye takat getürür, (8)muhabbete herkes zeval irişmez gerekse nübüvvetler mensuh olalar,(9) gerekse lisanlar ārām ideler gerekse ilm mensüh ola ,zīrā (10)cüzzde bilürüz ve cüzde nebilik iderüz, lākin çün kamil (11)olan gele ol vakit cüzzde olan mensuh ola vaktā ki tıfıl oldum tıfıl gibi söyledim tıfıl gibi anladum fikr etdüm ammā kaçan ki er olmuşım tıflunki nesneler-(12)in ibtal eyledüm zīrā el an ayinede görürüz bir remzde ammā ol vakit yüz yüze şimdi bilürüm azdan çokdan ammā ol vakit (13)bileyim netekim daḥi bilinmişim ve şimdi baki kalur īmān ümīd muhabbet bu üç ammā bunlaruñ azimi muhabbetdür

On Dördüncü Faşıl

(1)Muhabbete itba eylen ve ruhaniyetlü in'āmlara emirenün ammā (2)evlā ki nebīlik idesiz, zīrā lisan ile söyleyen ādemlere söylemez lākin Allāh zīrā kimesne istimā' itmez nihayet (3)ruhta sırları söyler, ammā nebilik iden ādemlere imareti ve(4) nasihati ve taziyeti söyler, lisan ile söyleyen kendüsini (5)imaret ider ammā nebilik iden kimesneyi imaret ider, dilerim

[171b]

360

h d ki c mlen z diller ile s yleyesiz amm  evl ki nebil k idesiz z r  nebil k iden diller ile s yleyenden (6)a'zamd r illa terc me ide ki kenise imareti ala, ve bu dem ey kar ndaşlar eger size geleyim diller ile s yleyin size ne manfaat ideyim eger size s ylemeyim alaniyet ile ya marifet(7) ile ya n b vvet ile ya talim ile, nihayet sada viren cansuz nesneler gerekse d d k gerekse tanbur eger sadalaru  tafsilin virmeyeler nice bilene d d k ile tanbur ile ne (8) al n r, ve da i eger bor  belirs z saday  vire savaşa (9)kim yaraklanm ş ola ş yle hem siz eger dil ile ey  ma'l m olan kavli virmeyesiz nice biline dinilmiş z r  havaya (10)s yleyenler olas z, fil vaki ol kadar  v zlaru  esnaf  vard r (11)d ny da ve h   epsem degil, imdi eger  v z n kuvvetin bilmeyem s ylene birbiri olay m ve s yleyen katunda birbiri (ola), (12)ş yle siz da i ol sebebden ki ruhtankilere guy rlars z (13)talep eylenki kilisen   imaretine artas z, anu  i   n (14)dil ile s ylen namaz k la ki terc me ide, z r  eger bir lisan ile namaz k lam ben m ruhum namaz k l r amm  ben m akl m (15)yemişsizd r imdi ne olur ruh ile namaz k lay m hem ak l ile da i namaz k lay m ruh ile irlayam hem ak l ile da i  rla-

[172a]

361

(16)yam,ve illa eger berekât viresin ruh ile ümminüñ yirinde duran (17)nice amin diye şükrüne çünkü ne dirsın bilmez, zîrâ sen hûd hoş şükr idersin lâkin o birisi mamur degildir(18) benüm tañrıma şükr iderim cümlelizden ziyâde diller ile (19)söylerken, lâkin kilisede biş sözi benüm aklum ile(daği tiz) söylemek isterim ki sairleri daği irşâd idem on (20)bin sözde bir lisanda, ey karındaşlar oğlancıklar olman akılda lâkin şerde masumcuklar olun akılda hûd balıklar(21) olun, nāmusta yazılmışdur ki gayri diller ile vesair dudaklar ile bu halka söyleyem ve ne şöyle daği beni istimâ' ideler (22)rabb dir, şöyle ki diller alamet içindür i'tikâd idenlere degil lâkin i'tikâd itmeyenlere nübüvvet hûd i'tikâd itmeyenlere degil (23)lâkin i'tikâd idenlere, pes eger kilise cümle bir yirde cem olup hepsi diller ile söylerler ise ve ümmiler ya îmânsuzlar gire-(24)ler dimeyelermi ki delülersiz, ve eger hepsi nebilık iderlerse ve bir îmânsuz ya ümmikilere küllisinden tevbih olunur küllüsinden (25)deyn olunur, ve şöyle kalbinüñ pünhan nesneleri aşıkare olurlar ve şöyle yüzüne düşüp Allâha secde eyleye beyan ider iken (26)ki Allâh haqîqatte sizdedür, imdi ey karındaşlar nice olur vakdi ki cem' olursuz her birinizin bir mezmurı olur

[172b]

362

Bir talimi olur bir lisanı olur bir izharı olur bir tercüme-(27)si olur küllisi imaret için ve eger bir kimesne dil ile söylerse 2 ye göre ya en çok 3 e ve nöbet(28) ile biri tercüme etsin, ve eger tercüman olmaya kilisede (29)epsem olsun ve kendüsine ve tañrıya söylesin peygamberler dañı 2 ya 3 söylesinler ve gayriler istikza etsinler (30)ve eger gayri oturane nesne keşf oluna evvelki epsen olsun, (31)zīrā hepsi bir bir nebilik etmeye kādir olursuz ta küllisi (32)öğreneler ve küllisi müteselli olalar, ve peygamberlerüñ ruhları (33)peygamberlere münkad olurlar, zīrā fitnenüñ tanrusı degildür lākin (34)selametin netekim Kudüslerüñ sercümle kiliselerinde sizüñ avretleriniz kiliselerde epsen olsunlar zīrā anlara reva degildür söylemek lākin münkad olmak netekim nāmus dañı der, (35)ve eger bir nesne öğrenmek isterlerse evde kendü erlere (36)sual etsinler zīrā ekli sade söylemek avretlere kabihdir, kelam-(37)ullah sizdenmi ıkdi ya size yalnız erdimi, eger bir kimesne göre nur ise peygamber olmak ya ruhaniyetli bilsin ol (38)nesneleri ki size yazarım ki rabbin vasiyetleridir, ve eger bir (39)kimesne bilmezse bilmez olsun, pes imdi ey karındaşlar nebilik(40) etmeye guyur olun ve dallar ile söylemekten nehi etmek, dügeli nesneler yaraşıklık ile tertīb üzere olsunlar,

[173a]

363

On Beşinci Faşıl

(1)Bu kez ey karındaşlar size ilam iderim ol size beşaret etdigüm İncîli daği kabûl etdügünüzi kim anda daği(2) durursız, ve andan daği halas olursuz eger size beşaret etdügüm kelim ile tutarsız illa abes yere inandunuz, (3)zîrâ size teslîm etdüm evvelde ol aldığımı daği kim(4) mesih olmuşdur bizüm günâhlarımız içün kitaplara göre daği ki medfun oldı daği ki üçüncü günde kıyam itdi (5)kitaplara göre,üz daği ki kifse görüldi andan dan on ikilere ,(6) sonra bir kerede biş y karındaştan ziyadeye görüldi kim anlardan ekserler bu deme dek kalurlar ammâ ba'zılar daği uyu-(7-8)kladılar, sonra yakuba görüldi andan dügeli resullere ve hepsinden en sonra güya ki bir düşüğe bana daği (9)göründü, zîrâ ben resullerüñ en genciüyüm ki resul denilmek layık degilüm anuñ içün ki tañrının kilisesini ızdıhad(10) etdüm, ammâ nîmetullah ile benim anı ki benim ve anuñ nîmeti ki benden yana beyhude olmamışdur ammâ cümlesinden ziyâde çalışdım (11)evet ben degil lâkin tañrının nîmeti benüm ile imdi gerekse ben gerekse anlar şöyle vaaz iderüz ve şöyle ĩmân getürdünüz,, (12)pes eger mesih vaaz olunursa ki emvâtdan kıyam itdi ba'zıları

[173b]

364

(13)İçinüzde nice dirler kim emvātun kıyameti yokdur, ve eger ölmüşlerüñ kıyameti yoğ ise pes mesih kıyam etmedi,(14) ve eger mesih kıyam etmedi ise pes bizüm keristümüz batıl ve (15)sizüñ i'ākatınız dañi beyhude, evde dañi tañrının yalan tanıkları bulunuruz anuñ içün ki tañrı haqqında tanıklık virdük ki mesihi baas itdi kim anı baas etmedi eger ki (16)ölmüşler kıyam etmezler ise, zīrā eger ölmüşler kıyam etmezlerse pes (17)mesihün kıyam etmedi, ve eger mesih kıyam etmedi ise sizüñ(18) itikadinuz batıl henüz günāhlarınızda sız, pes dañi (19)mesihde uyuyanlar helak oldular, eger bu hayātda ancak (20)mesihe ümīdlüvüz cemī' ādemlerden ziyāde bi çarelerüz, ammā el an mesih emvātdan kıyam idüp uyuyanlaruñ bakiyesi (21)ölmüştür, zīrā çünkü ādemden mevt ādemden dañi emvātun (22)kıyameti, zīrā netekim ādemde ser cümle olurlar şöyle dañi (23)mesihde ser cümle ihya olunalar, ammā her biri kendü safında(24) mesih baküre sonra mesihünkiler anuñ makdeminde, andan inkıza içün padişahlığı tañrıya ve anaya teslīm eyledi çün kamu riyaseti ve cemī' saltanatı ve kuvveti ibdal eylemişdür , (25)zīrā padişahlık etmek gerekdür aña deyin ki cemī' adüvlerini (26)ayakları altında kodı, ahir adüv ibdal oluna(ya'ni)ölüm,

[174a]

365

(27)Zîrâ dügeli nesneleri ayakları altında müsahhar eyledi ammâ çün eydürki dügeli nesneler müsahhar olalar meşhurdur ki cümle (28)seni aña musahhar idenden gayridür pes çün dügeli nesneler aña musahhar olalar ol vakit hem kendü oğul ol cümlesini aña müsahhar idene münkad ola ki Allâh hepsi ola cemî' (29)nesnelerde yoksa ölmüşler içün ta'mîd olunanlar ne eyleyeler eger asla ölüler kıyam etmezler ise pes niçün ölmüşler içün ta'mîd (30-31)olunurlar biz daği niçün hatırdavüz her saat, her gün ölürüm sizün müfaharetünüz içün kim benim vardur mesih yesû'(32) bizüm rabbimizde, eger insāna göre efesusda vahşiler ile dövüştüm ise bana ne fâide eger ölüler kıyam itmezler ise (33)iyüp içelüm zîrâ yarın ölürüz, aldanman yaramaz lakırdılar eyü(34) adetleri bozarlar, bîdâr olun bi's-savāb ve günāh etmen zîrâ tañrı ba'zılara namalumdur sizün hacaletünüze söylerüm (35)ammâ bir kimesne diye ölmüşler nice koparlar ve ne cisim ile gelür-(36-37)ler, bre akılsuz sen anı kim ekersin ihya olunmaz illa ola ve anı kim ekersin sen peyda olacak cismi egmezsin lâkin çıplak dane vaki olsa buğdayın yakılan ba'zısınıñ (38)ammâ tañrı aña cismi virür istediği gibi ve tohumların her birisine(39) has cismini her beşer bir beşer degil ammâ bir beşeri hûd

[174b]

İnsanların ve gayri beşeri davalarının ve gayrisi balıkların ve(40) gayrisi kuşların, ve hem semâviye cisimler hem arziye cisimler (var) ammâ birdür hûd semâviyelerün mecdi ve bir daği arziyyelerün, (41)güneşün bir mecdi ve ayun gayri mecdi ve yıldızların gayri (42)mecdi zîrâ yıldız ile yıldızın mecdde farkı vardur, şöyle daği emvâtun kıyameti ufunetde ekilür ufunetsüzlükte baas (43)olunur, hakarete ekilür mecdde baas olunur zaafda ekilür (44)kudrette baas olunur, cism-i nefsanî ekilür cism-i ruhanî baas (45)olunur cism-i nefsanî var ve cism-i ruhanî var şöyleki yazılmışdur evvelki insân âdem dirilen nefis ölmüşdür en sonraki (46)âdem ihya iden ruh nihayet ruhanî gibi evvel değil lâkin (47)nefsanî sonra ruhanî, evvelki âdem arzdan arzlu ikinci (48)âdem rabbi semâdan, arzlu gibi ancılâyın daği arzlular ve semâvi (49)gibi buna göre daği semâviler, ve netekim arzlının sure-(50)tin getürdük semâvinin suretin daği getürevüz ve bunu eydürem ya karındaşlar ki beşer ve kan hüdanun melekûtünü mîrâs yemeğe kâdir degillerdür ve ne ufunet ufunetsizliği mîrâs yer, (51)işte size bir sırrı eydürem cümle hûd uyumayavüz lâkin cümle (52)mütegayyir oluruz, bir anda fi tarafetül ayn en son boruda zîrâ boru çalısar ve ölümler kopısardur fenadan münezzeh ve biz tebdîl

[175a]

367

(53)Olunavüz, zīrā ekrekdür ki bu ufunetlü ufunetsizliği geye (54)bu ölümlü ölümsüzlüğü geye pes çün bu ufunetlü ufunetsizliği geyiser ve bu ölümlü ölümsüzlüğü geyserdür ol vakit ol (55)yazılan kelim olacakdur mevt zaferde bel' olunur ,ya mevt kanı (56)senüñ nüdülün(???) ya kabir kanı senüñ zaferün, mevtün nüdılı(??) (57)hōd günāh ve günāhun kuvveti nāmus, ammā şükürullaha ki bize(58) zafer viridi bizüm rabbimiz yesū' mesihden, bunun için ya mahbūb karındaşlarum ber karar olun hareketsüz rabbın amelinde daima artar iken çün bilürsüz ki meşakkatünüz beyhude degildür rabde

On Altıncı Faşıl

(1)Fe ammā kadīsler için cibayete müteallık alatıyenüñ kenise-(2)lerine ısmarladığım gibi siz dañi öyle eylen haftanüñ evvelkisinde her biriniz yanındakoyub saklı tutsun ice Allāh işin kolay gedür di ta çün geleyim ol vakit cibayetler(3) olmayalar, ve ben erişecek mektuplar ile caiz göreceğiniz kimesneleri irsal edeyim sizüñ nīmetinizi Yerusālum (4)gedür mek için ve eger münasib ise ki ben dañi gidem(5) benüm ile teveccüh edeler ben hōd kutunuza geleyim çün mekduniyeden

[175b]

368

Geçerin zîrâ mekdu-(6)niyyeden geçeyim, ve şayet kutunuzda karar edeyim ya daği kışlayayım ta kim bana müşayea edesiz(7) her kında gideyim, zîrâ şimdi geçmektesiz görmek istemem ammâ umarım ki nice zaman kutunuzda karar edem eger rab (8)reva görürse nihayet efesusda baki olayım pentafustesa(9) dek, zîrâ bir azîm kapu ve amelli bana açılmışdur ve muarızlar (10)çoktur, ve eger timusyus gele görün ki havsiz yanınızda (11)ola zîrâ rabbin amelin amel eder, netekim hem ben imdi kimesne anı hor görmesin ve añaselamet ile mürafekat eylen ki (12)ketuma gele zîrâ aña müntazırım karındaşlar ile, daği apolloş karındaşa müteallık aña çok yalvardım ki karındaşlar ile size gele ammâ hiçbir vecihle iradesi olmadı şimdi (13)gelmek için ammâ gele çün münasib bula, uyanık olun (14)îmânda durun erlik ile geçinün kuvvetli olun, düğeli (15)nesneleriniz muhabbet ile olsunlar, size yalvarurum ey karındaşlar isdafenosun evini bilürsüz ki ehaiyanün baküresidürve kadislere hizmet etmesine kendüleri vaz itdiler (16)ki siz daği bunun gibilere münkad olasız ve her bilice (17)amel edene ve emek çekene isdafenesin hōd ve furtunatosun ve ehaikusun gelişinden ferh ederim zîrâ sizün noksanınızı

[176a]

369

(18)Anlar itmam itdiler zīrā benim ruhumu ve sizūñ tazelediler (19)imdi bunun gibileri bilin asyanın kiliseleri size selam virirler ekila ve periskila size çok selam virirler rabde(20) anlaruñ evindeki kilise ile mecmū' karındaşlar size (21)selam virürler birbirine selam virin birbus mukaddes ile, ben (22)Pavlusun benim dostum ile selamı, eger bir kimesne rabbi yesū'(23) mesihe muhabbet etmezse anamāmar olsun, rabbi yesū' (24)mesihin nameti sizūñ ile benim muhabbetim siz cümle göz ile yesū' mesihde amin

Kartuşlulara evvelki risalet philipsden yazılmışdur istifanis ile kartonatos ve ehaikus ve timisyus ile,

Evvelki Faşıl

(1)Pavlus yesū' meshinūñ rasulü Allāhın meşiyeti ile ve timisyus karındaş korintusda mevcut olan tañrınuñ kilisesine bütün(2) ehaiyada olan cemī' kadīsler ile ni'met size ve selamet(3) tañrı bizüm atamızdan rabbi yesū' mesihden mübarekdur tañrı ve bizüm rabbimiz yesū' mesihin atası merhametlerüñ(4) pederi ve cemī' taziyetin Allāhı, kim bizi teselli ider her

[176b]

370

Musibetimizde ta her musibette olanları teselli etmeğe kâdir olavüz ol tesliye ile ki biz bi'z-zât Allāhtan anuñ ile müteselli (5)olduk, anuñ içün ki mesihün alamları nice bizde ziyāde olurlar ise bizüm tesliyemüz daħi mesih ile öyle ziyāde(6) olur, ve gerekse musibet çekerüz sizüñ taziyetinüz ve halasunuz içün(dür) ki amellüdür kendü elemlere tahammülünde ki biz daħi tahammül iderüz gerekse müteselli oluruz taziyetü (7)nüz ve halasunuz içün(dür)ve bizüm ümidimiz sizden karardur bilür iken ki elemelerden netekim hisse pezirsiz (8)öyle daħi taziyetten, zīrā istemezüz ya karındaşlar ki size namalum ola musibetimizden ki asiyyada bize oldı ki mübalağa ile ağırlandı oldı kuvvet üzere şöyle ki hayātdan nevmīd (9)olduk, lākin bize kendümüzde mevtün kazası oldı ta kendü-(10)müze itimad itmeyevüz lākin ölülerini baas iden tañrıya, kim bizi o denli ölümden kurtaraydı ve kurtarıyor ve aña ümid (11)tutarız ki henüz daħi kurtarırsadur, siz bile mu'āvenet idüp bizüm içün namaz ile ta çok kimesnelerden ol (12)bize in' ām çoklular ile şükürler bizüm içün eda olunalar, zīrā bizüm fahrimüz budur bizüm basiretümüzün şehādet i ki oğuzluk ile ve tañrının ihlası beşerli hikmetde degil lākin tañrının

[177a]

371

(13)Nîmetinde bu dünyâda ihtilat etdük ve ziyâdere size, zîrâ gayri nesneleri sizi yazmazuz illa anları kim okursız veya bilürsüz (14)ve umarum ki intihâya dek bilirsersiz, netekim hem bizi bir hoşça bildünüz ki biz sizün fahrinüzüz netekim (15)siz daği bizüm rabb yesû'gününde, ve bu itimadda mukaddema katunuza gelmek ister idüm ta ikinci ni'met size ola (16)ve tarafunuzdan mekedoniyyeye mürür idüp tekrar mekedoniyyeden (17)size gelüp sizün ile Yahüdiyete müşayea olunmak, imdi bunu kasd idüp yeynilik istiğmal etdümmi ya anları kim kasd iderim beşereyete göre kast iderimmi ki bende (18)ola belli belli ve yok yok, ammâ tañrı sadıkdur ki bizüm (19)size ki kelimamız belli ve yok olmamışdur , zîrâ tañrı oğlu yesû' mesih ki içünüzde bizüm ile vaaz olunmuşdur benüm ile ve silvanus ve timosyus ile belli ve yok olmamışdur lâkin(20) kendü de belli olmuşdur, zîrâ tañrının ve vadeleri her neler var ise kendüde belli ve kendüde amin tañrıya mecd için bizüm(21) ile, bize hōd temkin iden sizün ile mesihte bize (22)mesh iden tañrı(dur)kim bizi daği mühürledi ve ruhun(23) peyi virmişdür kalblerümüzde ve ben tañrı şahidi okurum benüm ruhuma ki bize şefkat idüp henüz karnetusa gelmedüm

[177b]

372

(24)Değil ki sizüñ ĩmānunuza beglik iderüz ammā sizüñ şadluğunuzu bilece işleyenlerivüz zīrā ĩmān ile durursız,

İkinci Faşıl

(1)Lākin bunu kendüme kasd etdüm tekrar size gelmemeye(2) hüzünde, zīrā eger sizi mahzun idem kim dūr bana şadlık (3)viren illa benden mahzūn olmuş, ve bunu heman size yazdum ta gelüp anlardan hüznüm olmaya kim haklarında şadlık etmek bana gerek idi cümленüze itimad idüp ki benüm ferhum (4)küllünüzündür, zīrā çok musibetden ve kalbün zaifetinden size yazdum çok gözyaşları ile degilki ğamkīn olasız lākin ta ol benim muhabbetimi bilesiz ki size ziyāde (5)firāvāndur, ve eger bir kimesne hüzne sebep oldu ise beni mahzūn itmedi lākin azdan çokdan küllünüzi (6)yükletmeyem, yeter bunun kebih bu zecr çok kimesnelerden ki, (7)şöyleki ber-aks evlā (aña) bağışlayub teselli eylen ta şayet bunun gibi kimesne katı çok hüzün ile yutulmuş (8)olmaya, bu ecilden size yalvarurum ki muhabbeti aña mukarrer kıya-(9)sız bunun için daħi yazdum ki tecrübenizi bilem eger (10)dügelı nesnede mutī' olursız, kime kim bir nesneyi

[178a]

373

Bağışlarsız ben daḥi zīrā eger ben bir nesneyi bağışladum ise aña kim bağışladum sizün haturunuz için (etdüm)(11) mesihün dizarında, ta şeytandan dolandırulmayavüz zīrā fatane-(12)leri bize na ma'lüm degillerdür , pes çün truvazeye geldüm mesihün İncilinden ötüri ve bir kapu rabbde bana açılur idi (13)benüm canımda hīç huzurum olmadı titus karındaşımı bulmadüğüm için lākin anlara vedā' idüp makedoniyyeye hurūç (14)etdüm hele şükür Allāha ki bizi daima cevelan itdürür mesihde ve kendü marifetinün ve rayihasını bizden her yirde (15)meşhur ider, zīrā mesihün hūb rayihasıvüz tañrıya halas (16)bulanlarda ve helak olanlarda, bunlara ḥōd mevtün rayihası mevte dek ve anlara hayātun rayihası hayāta dek ve bu nesnelere (17)kim kafi olur, zīrā ekser kimesneler gibi degilüz ki kelimullaha hile katarlar ammā netekim hulüsiyyetden ammā netekim tañrıdan tañrı huzurunda mesihte söylerüz

Üçüncü Faşıl

(1)Tekrar kendümüze medh itmeyemi başlaruz ya bizüm ba'zılar gibi size medh namelere hacetimüz var mıdır ya sizden (2)menşurlara, siz bizüm namemizsiz kalblerimizde yazılmış cemī'

(3)Âdemler ile bilinmiş ve okunmuş (çün) aşikare olmuşsuz ki siz mesihün risalesi siz bizüm ile hizmetlenmiş mürekkebe ile yazılmamış lākin dirilen tañrının ruhu ile taştan (4)levhalara yok lākin kalbün etlü levhlerinde, ve bizüm ancılayn (5)tevekkülümüz vardır mesih ile tañrı katına degilki kendümüzden bir nesneyi fıkırmeye kafivüz güya ki kendümüzden (6)lākin bizüm kifayetimiz tañrıdandır, kim bizi dañi yeni misakun kafi hadimlerin etmişdür harfin degil lākin ruhun (7)zīrā harf öldürür lākin ruh ihya ider, ammā eger mevtün hizmeti harfler ile mersüm olmuş taşlarda mecdde olmuşdur hatta beni İsrail musanun yüzüne göz dikmeğe kadir degiller-(8)dür yüzünün mecdi içün ki mahv olunacak idi, ruhun (9)hizmeti nice evlā mecdde olmaya, eger müdayenetin hizmeti mecd (ise) gayette artuk adlün hizmeti mecdde ifrād (10)ider, zīrā ve ne mecd oldı ol mecdūd olmuş bu tarafta ifrād (11)iden mecd sebebi ile, zīrā eger mensuh olan mecd iledür(12)gayette artuk baki kalan mecdededür, imdi bizüm bunun gibi (13)ümidimiz olup çok imbisātı istiğmal iderüz ve yok musa kendü yüzüne hicāb urduğı gibi ta beni İsrail mensuh (14)olanuñ sonuna dek göz degmeyeler lākin gönülleri pek

[179a]

375

Oldılar zīrā bugüne dek heman ol hicabı eski misakun kıraatinde kalur keşf olunmamış ki mesihde mensuh oldu ,(15)ammā bu güne dek çün musa okunur hicab anlaruñ kalbi(16) üstüne kurulmuştur, nihayet çün rabbe rücū’ oluna hicab kaldırılı(17-18)sardur, ve rabb ruhdur vakitte rabbın ruhu anda azadlık, biz hōd cümlemiz açık yüz ile güya ki aynaya rabbün mecdine bakub şeklimüz kendü surete tebdīl oldu mecidden mecde netekim rabbün ruhu ile

Dördüncü Faşıl

(1)Bunun için bu hizmet bizde olup hasıl etdügümüz (2)merhamete göre üşenmezüz, lākin na şayesteliğün mahfi nesneleriñ redd etdük hilede yürümeyüp ve ne tañrınıñ kelamın telbis iderek lākin hakkun alanıyeti ile kendümüzü ādemler-(3)üñ her basiretine ısmarlayub tañrınıñ huzurunda, ve eger bizüm (4)İncilümüz dañi mestūr ise zayi olmuşlara mestürdür kim anlarda bu dehrün tanrusı i’ākat etmeyenlerüñ akıllarını kör itdi taki tañrınıñ sureti mevcūd olan mesihin mecd-(5)inüñ İncili nurı anlara zıya virmeye, zīrā kendümüzü kirazet etmezüz lākin mesih yesū’ rabbi ve kendümüzü sizüñ kullarını

[179b]

376

(6)Yesū'un hatırı içün zīrā zulmetden ziya virmek nura deyn Allāh(dur) kim bizüm kalblerimizde yaldıradı mecdullahun (7)mariferini tenvīri içün yesū' mesihün yüzünde, ammā bizüm bu genzimiz toprak kablarında vardur ta kuvvetün mübalaası Allāhtan(8) ola ve bizden yok, her nesnede mübtela olmuşlar ammā zīk olunma-(9)mışlar,perişan olmuşlar ammā me'yūs olmamışlar matrūd olmuşlar(10) ammā mehcūr olmamışlar aşı bırakılmışlar ammā helak olmamışlar, daima rabb yesū'n ölmesin tende dolayane gedürür iken ta yesū'(11)hayâtı daḥi bizüm tenimizde aşikare ola, zīrā biz dirlik iderek herkez ölüme teslim olunuruz yesū'n hatırı içün yesū'hayâtı daḥi bizüm ölümlü beşerimizde izhar oluna, (12-13)pes imdi ölüm bizde amel ider ve hayât sizde ve īmānūñ kendü ruḥı bizde olup yazılana göre i'ākat etdüm anuñ içün söyledüm biz daḥi i'ākat iderüz ve anuñ içün söylerüz, (14)bilür iken ki rabbi yesū'ı baas iden bizi daḥi yesū'dan (15)baas idüp sizüñ ile arz idiserdür, zīrā kamu nesneler sizüñ içün ta ziyade olan ni'met çok kimesnelerüñ(16) şükrü ile tañrınıñ mecdine izdiyād bula, bunun içün üşenmezüz ammā eger ki ol taşradaki bizüm ādemimiz bozulur (17)ammā ol içindeki günde güne tecdīd olunur, zīrā

[180a]

377

Bizüm musibetimüzün anluıeyniliği mübalağaya göre mübalağaya (18)mecdun sermedi yüküni bize amel ide biz görünen nesneleri teemmül etmez iken lâkin görünmeyen nesneleri zîrâ görünenler vakitlülerdür ammâ görünmeyenler ebedilerdür

Beşinci Faşıl

(1)Zîrâ bilüriz ki eger haymenüñ arzı bitmezi çözüle bizüm tañrıdan binamız vardur el ile yapılmamış bir beyti ebediye(2) semâlarda, zîrâ hem iş bu da inilürüz semâlardan ki bizüm (3)imaretimizi üst kimki murad ider iken, ve eger hûd (4)geyinmiş üryan bulunmayavüz, zîrâ biz bu haymede mevcud olup ağırılanup inilirüz zîrâ ki soyulmak istemezüz lâkin üst(5) kişinüñ ta ölümlü hayâtdan yutulmuş ola, bizi kendü nesne için amel iden Allâh(dur) ve ruhun peyi bize viren,(6) imdi daima tevekkül idüp bilüriz ki tende yerlenür iken(7) rabbden seyahat ideriz zîrâ îmân ile yürürüz görüş ile (8)yok, pes tevekkül idüp hoşnûdüz evlâ tenden seyahat (9)etmek ve rabbün yanında yerlenmek, bunun için dağı cehd iderüz gerekse yerlenüb gerekse seyahat idüp aña makbul olmağa

[180b]

378

(10)Zîrâ ser cümlemiz mesihün mahkemesi önüne zuhûr etmek gerekiz ta her kimesne tende nesneleri ala amel etdiğine göre(11) gerekse hayır gerekse şerr, imdi rabbün korkuluğu bilüp âdemleri ilka iderüz ammâ tañrıya zâhirüz ve omrin(????) dañi (12)basiretlerünüzde zâhir olmağa zîrâ tekrar kendümüzizi size med itmezüz lâkin müfaharet sebebini bizüm hakkımızda size virürüz ta sizde var ola anlaruñ katındaki yüzde iftihâr (13)iderler ammâ kalbte yok, zîrâ gerekse kendümüzden getdük(14) tañrıya(dur) gerekse ayaklaruz size(dür) zîrâ mesihün muhbbeti bize zor ider çün buni hüküm ideriz ki eger bir (15)ehad ser cümle için ölmüşdür pes cümlesi ölmüşlerdür, ve cümlesi için ölmüşdür ta dirilenler artuk kendülere dirlik etmeye-(16)ler lâkin aña kim anlaruñ için ölüp kıyam etmişdür bunun için biz şimden girü hîç kimesneyi cesede göre bilmezüz ve eger ki mesihi cesede göre bildük lâkin şimdi (17)artuk bilmezüz pes eger bir kimesne mesihde (ise) yeni mahluk(dur) eski nesneler geçtiler ise mecmû'lar yeni (18)öldiler ve düğeli nesneler Allâhtan ki bizi yesû' mesihden barışdurdı ve müsahalatın hizmetin bize virdi, (19)ya'ni ki tañrı mesihde imiş dünyâyı kendüsine barışdu-

[181a]

379

Rur İken zilletlerini kendülere ihtisāb etmez iken ve müsa-(20)halatun kelimasını bizde kodı, imdi mesih için elçilerüz güya ki tañrı bizüm ile yalvarur idi mesihe(21) bedel tazarrū' iderüz tañrıya tesaluh olun, zīrā günāhı bilmeyeni bizüm için günāh olmaya itmişdür ta bize kendüne tañrınıñ berrīn kılınavüz,

Altıncı Faşıl

(1)Pes bilice güşeş ider iken hem tazarru iderüz ki (2)tañrınıñ nīmetini beyhude yere almayasız, zīrā eydür makbul zamanda seni müstecab kıldum ve halasun gününde sana me'lūnet etdüm işte şimdi makbul zaman işte şimdi halasun günü,(3) hīç kimesneye bir nesnede musireyi virmez iken ta hizmet (4)mezmūm olmaya lākin dügeli nesnede kendümüzü tañrınıñ hadimleri gibi tasdīk ider iken çok sabırda musibetler-(5)de zaruretlerde müzayekalarda, darblerde zindanlarda gulvlarda (6)güşeşlerde uyanıklıklarda oruçlarda, paklıkta marifette tavlul inasda kerimlikte ruhu kudüste miraylıksuz muhabbetde (7)hakkun kelimasında hūdanūñ kudretinde adlūn silahları ile (8)sağlardan ve sollardan, mecd ile ve mezemmed(??) ile bed nāmlik

[181b]

380

İle ve niknamlık ile azdurıcılar ve muhaklar, (9) bilinmişler gibi ve bilinmişler ölenler gibi ve işte dirilirüz (10) tedîb olanlar gibi ve maktûl olmamışlar, mahzunler gibi ammâ herkez mesrur iken fakirler gibi ammâ çokluları gani ider iken hîç nesneyi olmayanlar gibi ve düğeli nesnelere (11) malik olanlar, bizüm ağzımız size açılmışdur ya kornitoslular (12) bizüm kalbimiz bollanmışdur, bizde müzayeka çekmezsiz ammâ sizün (13) derünlurunuzde müzayeka çekersiz pes heman bu avzı (virüp) netekim oğullara eydürem bollanmış olun hem siz (14) nahemta boyundurukta çiftlenmen îmânsuzlar ile zîrâ adlin zulm ile ne behresi var ne nurun zulmet ile ne şirketi var, (15) ve mesihün beliyal ile ne ahengi var ve müminün imansuz (16) ile ne bahşi var, ve ne tañrı heykelinün butlar ile ne itdifakı var zîrâ siz dirilen Allâhın heykeli siz netekim tañrı didi ki içlerinde sâkin olayım ve yürüyeyim anlaruñ (17) tanrusı olayım ve anlar bana halk olalar, bunun için anlaruñ ortasından çıkub ayru olun rabb dir ve na pak nesneye (18) dokunman ve ben sizi kabûl ideyim ve ben size ata olayım ve siz bana oğullar ve kızlar olasız eydür rabb her nesneye kâdir olan

[182a]

381

Yedinci Faşıl

(1)İmdi bizüm bu vadelerimiz olup ey mahbûblar kendümüzü cesedin ve ruhun her merdarlığından artdalum takdisi tek mil (2)idüp tañrının haşyetinde bizi alun kimesneye cevır etmedik kimesneyi ifsad etmedik kimesneyi aldatmadık(3)müdayenet için dimem zîrâ evvel didüm ki siz bizüm (4)kalblerimizde siz bile ölmek ve bile dirilmek için, benüm çok tevekkülüm vardır katunuzda benüm sizden çok müfaharetim vardır taziye ile mümteliyim mübalağa ile şadlık iderüm cemî' musibetimiz-(5)de, zîrâ biz mekedoniyyeye gelecek bizüm beşeriyetümüz hiç rāhatı bulmadı lākin her taraftan mübtela olduk taşrada ve güşler (6)içerüde havflar, nihayet mütevazileri teselli iden Allāh (7)titusun gelişi ile bizi teselli eyledi, ve anuñ gelişi ile تنها değil lākin dañi sizde müteselli olduğı teselliyet ile bize haber virecek sizüñ iştiyakunızı sizüñ zarluğunuzu sizüñ benim için gayretinizi hatta ziyaderek (8)şadlık etdüm zîrâ eğer çi sizi tahzin etdüm bir mektub ilepeşiman değilüm gerçi peşiman oldum zîrâ ben görürüm ki ol mektub eğer ki bir saate dek sizi tahzin (9)eyledi, şimdi ferh iderim degülki tahzin olundunuz

[182b]

382

Ammā ki tevbeye tahzin olundunuz zīrā tañrıya göre tahzin olund-(10)unuz ta hīç nesne bizden zarar çekmeyesiz, zīrā tanrıya göre(ki) hüznün tevbeyi halasa amel ider hīç andan tevbekar (11)olmamak ammā dünyānuñ hüznü ölümü amel eder, zīrā işte kendü nesne ki tañrıya göre mahzūn oldunuz ne kadar tekayyüdi sizde amel itdi evvet i'tizārı evvet hışmı eved havfi evved şevki evved gayreti evved intikamı bil külliye kendünüzi bu hususta (12)pak olmağa tasdik etdünüz, pes eger hūd size yazdum ise zulüm idenüñ sebebinden yok ve ne mazlumun sebebinden lākin ta bizüm tekayyüdümüz sizüñ içün katunuza zāhir ola tañrı (13)huzurunda, bunun içün müteselli olduk sizüñ tesliyetinizde pek ziyadesi ile ferh andan titusun ferhinden ki (14)anuñ ruhu cümleinizde tazelenmişdür , ki eger bir nesneyi aña sizden ötüri fahirlendüm ise hacil degilüm ammā cemī' nice nesneleri haqīkatte size söyledük ise dañi(15) titus katındaki mefaharetimiz öyle haqīkat olmuşdur ve anuñ derunları sizden yana ziyāde keder içün cümleünüzün iteatini zikr ider nice havf ileve ditreyiş ile anı(16) aldınız, imdi şadlık iderim ki her nesnede size tevekkül iderim

[183a]

383

Sekizinci Faşıl

(1)Pes ey karındaşlar mekedoniyyenüñ kiliselerine virilen (2)tañrınıñ nîmetini size bildirürüz ki musibetin vâfir tecrübesinde anlaruñ ferhinüñ artıklığı ve derin fakirliği anlaruñ (3)kerimliğinüñ servetine firāvān oldı anuñ içün ki kabiliyetince(4) tanıklık virirüm ve kabiliyet üzere kendülerüñ ihtiyarından, çok tazarru ile bize yalvardılar ki nîmeti Kadıslere(5) hizmetün müşareketini alavüz, ve ümîd tuttuğumuz gibi degil ammā kendülerüñ evvela rabbbe virdiler ve Allāhın iradeti ile,(6) ta biz titusa yalvarduk ki evvel başladığı gibi hem şöyle(7) bu nîmeti dañi sizlerde tamām ide idi, pes netekim her nesnede artarsız îmānda ve kelimada ve marifette ve külli ihtimamda ve sizüñ bize muhabbetünüzde şöyle dañi bu nîmette ziyāde(8) olasız, vasiyete göre dimem lâkin sairlerüñ ihtimamı ile dañi sizüñ muhabbetünüzün hulusunu tecrübe iderken (9)zîrā bizüm rabbiniz yesū' mesihini nîmetini bilürsüz ki gani olur iken sizüñ hatrunuz içün fakir olmuşdur ta siz(10) anuñ fakiri ile muğtenim olasız, ve rayı bu nesnede virürüm zîrā bu size yarar ki تنها etmege degil lâkin istemege dañi (11)evvel başladunuz geçen yıldan, pes şimdi dañi itmege

[183b]

384

Tekmil eylen ta netekim istemeye istidat (var idi) (12)şöyle daği incāz itmege varlığınızdā, zīrā evvel hazır gönül var ise bir kimesnenüñ varlığına göre eyü makbuldür (13)ve añda olmayana göre yok, zīrā degil ki gayrilere huzur(14) (ola) ve size musibet, lākin beraberlikden şimdiki zamanda sizüñ bolluğunuz anlaruñ eksikliği için ta anlaruñ bolluğı daği sizüñ eksiklüğünüz için ola ta beraberlik (15)ola netekim yazılmışdur ol ki çoğu artuklaması yoğ idi (16)ve ol ki azı eksikliği olmadı, ammā şükür Allāha ki titusun (17)kalbine heman ol ihtimamı sizüñ için virmişdür , zīrā nasihati hōd kabül itdi ve mukayyederek olup kendü ihtiyarı (18)ile size gitmişdür , ve anuñ ile bile ol karındaşı gönder-(19)dük kim medhi İncilde(dür) cemi' kiliselerde ve تنها degil ammā daği kiliselerden el ile ihtiyār olunmuşdur bizüm ile bilice sefere gitmek bu ni'met ile ki bizden hizmetlenür kendü rabbün mecdine ve sizüñ istidadınızun(20) (medhine)bundan ictināb idüp ta bir kimesne bizi hizmet(21)etmeye bu bolluğ ile bizden hizmetlenmiş, eyü nesnelerüñ tedarik iderek rabbün huzurunda yalnız degil ammā daği ādemler-(22)üñ huzunda ve anlar ile bile bizüm karındaşımızı gönder

[184a]

385

Dük Kim anı kerrat ile çok nesnelerde tecrübe etdük ki mukayyeddür ammā şimdi gayette mukayyedderek sizde ki çok (23)tevekkül üzere ve gerekse titus için benim şeriküm(dür) ve sizden yana bilice güşeş idici gerekse bizüm karındaşlarımız kiliselerüñ elçileri mesihün mecdi(24) imdi sizüñ muhabbetinüzün ve bizüm hakkumuzda mefaharetümüzün delilin anlara gösterün kiliselerüñ yüzüne

Dokuzuncu Faşıl

(1)Zīrā Kadislere hizmet etmesine müteallık hōd bana zevayid-(2)dendür size yazmak, zīrā istidadınızı bildüm ki sizüñ hakkunuzda mekedonlulara fahr iderim ki ehaiyya geçen yıldan hazırdur ve sizüñ gayretinüz ekseri kandırdı, (3)nihayet karındaşları gönderdüm taa bizüm fahrimiz sizden ötüri bu tarafta beyhude yire olmaya ta dedüğüm gibi hazır olasız, (4)ta şayet eger mekedonlular benüm ile gelüp sizi yaraklanmamış bulurlar ise biz hacil olavüzz ta siz dimeyevüz bu mevcut (5)olan mefaharete imdi lazım olmak kıyas etdüm karındaşlara yalvarmak için ki katunuza ileride varup sizüñ evvel ihbar olunan bereketin tedarik ideler ki hazır ola güya ki

[184b]

386

(6)Bereket ve bahillik gibi yok, buna daği kılllet ile eken hem kılllet ile biçiserdür ve bereketlerde eken hem bereketlerde biçirser-(7)dür, her kimesne netekim gönölde kasd ider hüzünden yok (8)ya zaruretden zîrâ tañrı beşâset ile vireni sever, Allâh size cümle nîmeti ziyâde eylemeye kadirdür ta her nesne herkez sizüñ(9)tamâm kanaatünüz olup her eyü amelde ziyâde olasız netekim (10)yazılmışdur saçtı fakirlere virdi birri ta ebed kalur, hele ekenceye tohumu yetişdüren hem etmeği ta'âm için yetişdürsün hem sizüñ tohumunuzu çoğaltub sizüñ birrünüzün (11)yemişleri ziyâde eylesin, her nesnede mutenim olup cemi' (12)sadelikteki Allâha şükrü bizüm ile amel ider zîrâ bu hizmetün eda etmesi Kadislerüñ ihtiyaçlarına tenhamdan irişdür mez lâkin daği firâvân olur çok şükürler ile Allâha,(13) anlar bu hizmetün tecrübesi ile Allâha temcîd virür iken sizüñ itirafunuzun itaatı için mesihin İncîline(14) ve müşareketin sadeliği için anlara ve cümlesine ve anlaruñ namazı sizüñ için ki size müştak olurlar (15)tañrınıuñ sizde mübalağa nîmeti ecilden, hele şükür Allâha gayri mukavvel atası için

[185a]

387

Onuncu Faşıl

(1)Ben Pavlus daği bi'z-zāt mesihin rafeti ve hilmi içün size yalvarurum ki yüze göre hōd sizde alçakım ammā gaib(2)olup hakkınıza cürret iderüm, ammā niyaz kılurum ki hazır olup küstah olmayan ol küstahlık ile kim anunla ba'zıların hakkına küstahlık etmeye zan ederim ki bizi ad ider-(3)ler güya ki cesede göre yürür iken, zīrā cesedde yürür(4) iken cesede göre cenk etmezüz, zīrā bizüm gazatımızun silahları cesedlü degillerdür lākin kādır tañrıdan hisanetlerüñ (5)yıkmaklığı içün, tasavvurları hedm ider iken ve her yüceligi ki tañrının marifetine karşı yücelenmişdür ve her fikri (6)mesihün itaatine esir kılur iken, ve hazır olur iken cemī' itaatsizliğe intikam almağa çün sizüñ itaatinüz tamām(7) olısdur, yüze göre ki nesnelere bakamıyız eger bir kimesne kendüsine tevekkül ide ki mesihindür bunu tekrar kendüsinden fikr etsün ki netekim mesihin(dür)öyle biz daği (8)mesihün, zīrā eger çi daği bir hoşça ziyāde fahr idem bizüm hükümümüzden kim rabb bize virmişdür imaret içün ve yok(9) sizüñ helākinız içün hacil olmayam, ta görünmeyim güya(10) ki sizi mektublar ile korkutdum, zīrā mektuplar hōd

[185b]

388

Dir giran(dur)ve kaviler ammā tenün huzuru zayıf ve güftar (11)haker, bunun gibi kimesne bunu kıyas etsün ki şuncılayın ki kelamdavüz mektublar ile gaib ancılayın daği amelde çün(12) hazır, zīrā kendümüzü ba'zılara add idüp nisbet etmek cesaret itmeziz ki kendüleri medh iderler ammā kendüler kendülerinde kendülerini ölçerek ve kendüleriniz kendülerine (13)nispet iderek teakkul itmezler, ammā biz endazesüz nesnelerde fahr itmeyevüz lākin tañrı bize kısmet etdügi kaidenün endazesine göre size dek daği vusul bulduğı bir endaze, (14)degil güya ki size vusul bulmayub kendümüzü hadden ziyāde bast ider idük zīrā size dek daği yetişdük (15)mesihün İncīlinde, endazesüz nesnelerde fahr itmeyüp sairlerün güşeşlerinde ammā ümīd tutub çün sizün īmānün ziyāde olmuşdur ki sizde tazīm olunavüz bizüm kaidemize (16)göre ziyadesi ile, sizün öte yakalarunuzda İncīli vaaz itmeye bir gayrinün kaidesinde hazır nesnelerde fahr itmeyüp (17-18)ammā fahr iden rabbde fahirlensün, zīrā kendisine tahsīn kılan istihsan olunmaz lākin ol kim rabb aña tahsīn kılur

[186a]

389

On Birinci Faşıl

(1)Bula kim benüm nadanlığıma biraz tahammül etseniz evvet hem bana(2) tahammül eylen zîrâ size gayyurayım tañrınıñ gayreti ile zîrâ sizi bir ere namzâd etdüm pak kız oğlanı mesihe arz (3)etmek için, ammâ kokarım ta şayet yılan havvayı anuñ mekri ile nice azdurdı ise sizüñ gönüllerünüz mesihde-(4)ki sadeliğten öyle müfsîd olalar, zîrâ eger gelen kimesne hõd vaaz itmedüğümüz bir gayri yesuuyu vaaz iderse ya almadığınız bir gayri ruhu alursunuz ya kabûl itmedü-(5)günüz bir gayri İncîli hoş takat getüre idünüz zîrâ(6) kıyas iderim ki efdâl resullerden hîç edna degilüm, ve eger ki kelamda ümmiyim ammâ marifette yok lâkin size tamâm aşikare(7) olduk düğeli nesnelerde, günâh etdümki kendümi alçak ider iken ta siz mürtefî olasız anuñ için ki tañrınınun (8)İncîlini size raygan beşaret etdüm, sair kiliseleri (9)soydum ulufeyi alur iken sizüñ hizmetinüz için ve katunuzda hazır olup âvâz çeker iken kimsenüñ zararına kahil olmadum zîrâ benüm ihtiyacımı mekedoniyyeden gelen karındaşlar itmam itdiler ve her nesnede size sıkletsüz kendümi(10) hıfz etdüm ve hıfz edeyim mesihün hakkı bendedürki bu fahr

[186b]

390

(11)Sed olunmaya bana ehaiyanüñ iklimlerinde niçün anuñ içinmi (12)ki size muhabbet etmezim Allāh bilür, ammā ne iderim dañi ideyim ta fırsatı kat idem fırsatı isteyenlerden ta fahr etdikleri(13) nesnede bulunalar netekim hem biz, zīrā bunun gibiler yalan resullerdür hilekar ırgatlar ki mesihin resulleri suretine(14) girişilmişlerdür, ve acep degil şeytan kendüsi nurun (15)feriştesi suretine girişilmişdür , imdi büyük şey degil eger kolları dañi tebdıl-i suret oldılar adlün hadimleri gibi kim (16)anlaruñ sonu amellerine göre ulu serdür, tekrar iderim kimse beni nadan olmaya kıyas etmesün eger ne nadan gibi dañi (17)beni alun ki ben dañi birez fahr edem, anı ki söylerüm rabbe göre söylemem lâkin güya ki nadanlıkta fahrün bu vücudunda, (18)çünkü çok kimesne beşere göre fahr iderler ben dañi iftihar(19) ideyim, zīrā siz de nadanlar olup nadanlara bir rıza tahammül idersiz (20)zīrā tahammül idersiz eger bir kimesne sizi esir etse eger kimesne istikal etse eger kimesne alsa eger kimesne (21)mürtefi olsa eger kimesne sizi yüze ursa, ihanete müteallık dirim güya ki biz zayıf olduk evvet nede ki bir kimesne cesaret ider nadanlık ile dirim bende cesaret iderim, (22)ibranilermidür ben dañi israillülermidür dañi ben dañi ibrahimün

[187a]

391

(23)Tohumu mudur ben daħi mesihün hadimleri mi dūr re'ysüz söylerim ben yukarurak küşeşlerde ifrad ile darblerde hadden ziyāde zindanlarda gayette artuk ölümlerde kerrat ile (24)Yahūdilerden biş kerre kırk darbi birden eksik aldum,(25) üç kerre köteklendüm bir kerre senksar oldum üç kerre gemi garkın çekdüm bir gice ve bir gündüz derinlikte kaldum, (26)yol seferlerinde çok kerre ırmakların hatırlarında haramilerin hatırlarında cinsden hatırlarda ümmetlerde hatırlarda şehirde hatırlarda beriyyede hatırlarda denizde hatırlarda yalan karındaşlar-(27)da hatırlarda meşakkette ve zahmette uyanıklıklarda çok kerre açlıkta ve susuzlukta ve oruçlarda kerrat ile bürüdette ve üryanlıkta,(28) taşrakilerden gayri üzerime hergün havale olanlar (29)cemī' kiliselerin tekayyüdü, kim zayıfdır ve zayıf degilüm (30)kimün şeki var ve ben yanmazım, eger fahretmek gerek ise (31)benum zaafıminkilerden fahr ideyim, bizüm rabbimiz yesū' mesihün tanrusı ve pederi ol dehirlere dek mübarek olan (32)bilür ki yalan dimem, dımeşkda arata şahin veziri dımeşklılarnın şehrin müstahfızlar ile hıfz itdi beni tutmak isteyüp, (33)ve bir pencereden bir zenbilde duvardan aşağı sarkılmışım ve ellerinden kurtuldum

On İkinci Faşıl

(1)Fahr etmek hōd bana menfaat etmez zīrā rabbūn manzaralarına ve ala-
(2)niyetlerine geleyim, bir ādemi bildüm mesihde on dört yıldan evvel tendemi bilmem
yoksa tenden taşramı bilmem Allāh bilür (3) buncılayın kimesneyi üçünci semāya
mahtūf olmuş, ve bunun gibi ādemi bildüm tendemi ya tenden taşramı bilmem Allāh
bilür ,(4)ki firdevse mahtūf olmuşdur ve gayri mukavvel sözleri işitdi(5) ki ādeme
söylemek caiz degildür, bunun gibi den fahr ide-(6)yim ammā kendümde fahr etmeyim
meger benüm zaaflarımda, zīrā eger fahr etmek istersem sefiḥ olmayım zīrā hakkı deym
ammā vaz’ geçerin ta bir kimesne benden kıyas etmeye andan yukarı ki (7)beni görür
ya benden nesneyi işitdür , ve alaniyetüzün(????) mübalağası ile ta hadden ziyāde
mürtefi olmayan bir nudul bana cesette virilmişdür şeytanuñ bir feriştesi bana tabancalar
urmak için (8)ki hadden ziyāde ref olunmayan bunun üzere rabbe üç kerre yalvardum
ki(9) benden ayrıla ve bana ayıtdı benüm nīmetüm sana yeter zīrā benüm kudretüm
zebunlukta tekmīl olunur imdi bir rıza evlā benüm zaaflarumda iftiḥar ideyim ta
mesihün kuvveti üzerüme(10) karar ide, bunun için zaaflarda haz’ iderim şekimlerde
zaruretlerde izdihādlerde müzayekalarda mesihün hatrı için zīrā

[188a]

393

(11)Çün zayıfım ol vakit kudretliyim, sefiye olmuşum fahr iderek siz bana zer etdünüz zīrā bana düştü ki sizden tahsīn olunam zīrā hīç edna olmadum efzal resullerden (12)eger ki naçizim, resullüğün alametleri hōd sizde mamul olmuşlardur cemī’ sabr ile ayetlerde ve mucizelerde ve kuvvetlerde (13)zīrā ne şeydürki anda kalan kiliselerden edna oldunuz illa ki ben kendüm size sakil olmadum bu cevri bana bağışlan,(14) işte üçünci kerre size gelmeye hazırım ve size sakil olmayam zīrā sizünkileri taleb etmem lākin sizi zīrā oğullara düşmez ki validan için genç yığalar lākin validan (15)oğullar için ve ben gayette bir rıza harç ideyim ve harç olunayım sizün ruhlarınız için eger çi ziyādereki sizi sevüb (16)eksik söylem hele olsun size sıklet virmedüm lākin(17) hadi iken sizi hile ile tuttum anlardan ki size (18)göndürdüm bir kimesne ile sizi tarac etdüm, titusa yalvardum ve bile bir karındaşı göndürdüm titus sizi ta rac etdümi kendü ruh ile yürümedük mi kendü izlerde yokmu,(19) tekrar sanırmusuz ki size i’tizār iderüz tañrı huzurunda mesihde söylerüz ve dügeli nesneler ey mehbublar sizün(20) imaretünüz için zīrā korkarın ki şayet gelüp isted-

[188b]

394

Ügüm Gibi sizi bulmayın ve ben size bulunayım istemedüğünüz gibi ta şayet nizalar gayretler gâzablar gavgalar gıybetler nemimeler nefha-(21)lar fitneler, ta ben girü gelicek benüm tanrum beni katunuzda mütevazıg etmeye çok kimesneler üzerine ağlayım kim evvel güneş itdiler ve iledikleri na pak ile ve zinaya ve fahişeliğe tevbe itmediler,

On Üçüncü Faşıl

(1)Bu üçünci kerre size gelirüm iki ya üç şahitlerüñ (2)ağzında her söz mukarrer ola, ol dedüm ve pişin dirim hazır gibi ikinci kerre gayib olup şimdi anlara yazarıñki evvel günâh itdiler ve kalanlara hep ki eger tekrar gelem şefkat (3)etmeyim, çünkü bende söyleyin mesihün hüccetin taleb eiersiz (4)ki sizden yana zayıf degil lâkin sizde kavidir, zîrâ eğerçi zaafdan haçlanmışdur lâkin tañrı kudretinden dirlik ider zîrâ biz dañi kendü de zayıfız lâkin tañrı kudretinden (5)anuñ ile dirlik ideriz sizden yana, kendünizi imtihan eylen eger îmândasınız kendünizi tecrübe eylen kendünizi bilmezmişizki yesü' mesih sizdedür meğer gayri muhteber (6)siz, ammâ ümîd tutarım ki bilesiz ki biz gayri muhteber degü-

[189a]

395

(7)Lüz hele Allāhtan dilek iderim ki siz asla şer itmeyesiz degilki biz muhteber olmuş zuhūr idevüz lākin ta siz hayır (8)ide siz gerçi biz gayri muhteberler gibi olavüz, zīrā hakka karşı (9)bir nesneye kādır değiliz lākin hak içün, zīrā sevinirüz vakti ki biz zayıfız ve siz kuvvetlisiz ve bunu daḥi murad (10)iderüz sizūñ kemalinüz,i bunun içün gaib olup bunları yazarın ta hazır iken sertlik istiğmal etmeyim ol (11)hükme göre ki rabb bana virmişdür imarete ve helake yok akıbet ey karındaşlar elveda kamil olup müteselli olun gönül bir olun selamette durun ve muhabbetün ve selametün tañrısı (12)sizūñ ile ulusardur birbirine selam virün bus mukaddes(13) ile cemī’ kadīsler size selam virürler, bizüm rabbimiz yesū’ mesihün nīmeti ve Allāhun muhabbeti ve ruhu kudüsün şirketi siz cümleliz ile amin

Kornituslulara ikinci (risalet) mekedoniyyanuñ flilibesinden yazılmışdur titus ve luğa ile

[189b]

396

Evvelki Faşıl Pavlus resulün galatiyyahlara risalertidür

(1)Pavlus resul âdemlerden yok ve ne âdem ile lâkin yesû' mesih ile ve Allâh peder (ile) kim anı emvâtdan baas (2)itmişdür ve karındaşlar hep ki benim ile galatiyenüñ kenise-(3)lerine, ni'met size ve selametullah pederden ve bizüm rabbimiz yesû' (4)mesihden ki kendüsini virmişdür bizüm günâhlarımız için ta bizi hazır olan habis dehirden kurtara tañrınıñ ve (5)bizüm atamızın iradetine göre, kim aña mecd (6)dehirlerine dek amin, teaccüb iderim ki bu kadar sürat ile andan müntakıl oldunuz kim sizi mesihün nîmetine davet itmişdür (7)bir gayri İncîle ki gayri degildür ammâ ba'zılar vardur ki size ızdırab virüp mesihün İncîlini te'kîs itmek isterler(8) lâkin eger çi biz ya gökten bir ferişte size beşaret etdügümüzden gayri size beşaret ider ana semâ olsun (9)evvel didüğümüz gibi hem şimdi tekrar ederim eger bir kimesne (10)aldığımızdan gayri size beşaret ide ana semâ olsun, zîrâ şimdi âdemleri ya Allâhı kanımı iderim ya âdemleri razı

[190a]

397

Etmek talepmi iderim zīrā eger henüz ādemleri razı etsem(11) mesihün bendesi olmayam ammā size agah iderim ey karınd-(12)aşlar İncīli benden müjdelenmiş ki ādeme göre degil, zīrā ve ne ben anı ādemden aldum ve ne öğredilmişim illa yesū' mesihün (13)alaniyeti ile, zīrā benüm ülfetümi işitdünüz evvelden Yahūdilikteki hadden ziyāde tañrının kilisesini izdihād (14)idüp anı harab etdüm ve Yahūdilikte çok yaşdaşlarımın üzere istifade etdüm benüm cinsimde babalarımın ısmarlay-(15)ışlarıma pek ziyadesi ile guyur olup, ammā çün tañrı beğendiki in'ām rahminden imyaz idüp kendü nīmeti ile(16) davet itmişdür , anuñ oğlunu bende izhar itmek için kim anı ümmetlerde beşaret idem hemandem beşer ile ve kan ile (17)danışmadum ve ne yeruşalime benden evvel resullere rücu etdüm (18)lākin arabistana varup giri dımaşka avdet etdüm, andan üç yıldan sonra yeruşalime gitdüm petrus görmeye ve yanında(19) on biş gün kalmışım ammā resullerden hīç gayri kimesne-(20)yi görmedüm illa yakubı karındaşı ve ol nesneleri ki (21)size yazarum işte tañrı huzurunda kizb itmeyim sonra Suriye-(22)nüñ ve kılıkıyyanın iklimlerine geldüm, ve mesihdeki Yahūdiye-(23)nün kiliselerine yüzden ma'lüm degil idüm, lākin تنها işitmişler

[190b]

398

İdi ki bizi evvelden matrud iden bir vakit harab (24)etdiği ĩmānı ŗimdi beŗaret ider, ve Allāha bende temcīd virdiler

İkinci Faşıl

(1)andan on dōrt yıldan sonra geri yeruŗalime suud(2) etdüm bernabas ile titusu dađi bile alır iken ve alaniyete göre suud etdüm ve ol İncīli anlara tefsir etdüm kim ümmeter içinde vaaz iderim lākin baŗkaca muteber olanlara nebada (3)ki abes yire segirttim ya segirtmiŗ idim, ammā ve ne titus kim benim ile (imiŗ) yunanlu olup mahtun olmaya muzdarir (4)oldu, ya'ni yalan karındaŗlar için teserrüb olunmuŗlar kim bizüm mesih yesū'da olan azadlığumuzu tecessüs etmege(5) teserrüb itdiler ta bizi esirlige iletdeler, kim anlara ve ne bir saate dek yir virmedük müsahhar olmağıla ta İncīlün (6)hāķīķati katunuzda baki ola, ammā ba'zı ŗey olmak görünenlerden her neler ĥōd oldılar ise bana maslahat olmaz tańrı ādemün yüzünü kabül etmez zīrā muteber olanlar bana yaramadular, (7)lākin bir aks çün gördüler ki kulfetün İncīli bana ina-(8)nılmıŗdur netekim ĥitānetin petrusa, zīrā petrusda kuvvet ile

[191a]

399

Amel iden hitānetün resulluğüne bende daḥi muhkem amel itdi (9)ümmetlere ve yakub ve kifs ve yuhanna ki umutlar add olundular çün bana virilen nīmeti bildiler şirketin sağlarını bana (10)ve bernabasa virdiler ta biz ümmetere ve kendüler hitānete, heman ancak ki fakirleri yad tutarki ol nesneyi daḥi etmeye (11)ihtimam etdüm, pes çün petrus antakiyyeye geldi müvaceheten (12)aña karşı durur idim zīrā melamet olunacak imiş zīrā ba'zılar yakupdan gelmezden ol ümmeter ile bile ekel etmişdür ammā çün geldiler el çekdi ve kendüsini imyāz eyledi(13) hitānetden kilerden korkan iken ve kalan Yahūdiler daḥi anunla bile mudara itdiler şöyleki barnabas daḥi anlaruñ (14)mürailiği ile kapulmuşdur , ammā çün gördümki İncilin gerçekliğine göre rast ayak ile yürümediler petrusa cümleñ huzurunda ayıtdım sen eger Yahūdi olup ümmetler gibi birlik idersin ve Yahūdiler gibi yok niçün ümmetlere (15)zor idersin Yahūdiler gibi dirilmek biz tabiat ile Yahūdi-(16)ler ve ümmetlerden günāhkarlar yok, bilür iken ki bir ādem nāmusun amellerinden müteberrir olmaz illa yesū' mesihün īmānı ile hem biz yesū' mesihe īmān gedürdük ta mesihin īmānından müteberrir olavüz ve nāmusun amellerinden yok anuñ içün ki hīç bir

[191b]

400

(17)Cesed nāmusun amellerinden müteberrir olmayıardur, ammā eger mesihte müteberrir olmak taleb iderek biz daḥi günāhkarlar bulunavüz(18) mesih günāhın hadimi mi olmasun zīrā eger telef etdügüm nesnelerüñ tekrar bina ideyim kendümi tecāvüz edici diğirim, (19)zīrā ben nāmus ile nāmusa mürd olmuşum ta tañrıya dirlik(20) idim, mesih ile haçlanmışım evvet dirlik iderim ben artuk yok ammā mesih bende dirilür ve dirilik ki el an cesette sürürüm ibnullahun ĩmānında dirilirüm ki bana muhabbet idüp(21) kendüsini bana bedel teslīm eyledi, tañrınn nīmetini ibdal etmezim zīrā eger adl nāmus ile(ise) imdi mesih raygan olmuştur

Üçüncü Faşıl

(1)Ya akılsuz galatyalular kim size göz baydı hakka itā'at etmemek kim gözleriniz önünde yesū' mesih evvel mestur (2)oldı içünizde haçlanmış bunu ancak sizden öğrenmek isterüm nāmusun amelleründen ruḥı aldınız mı ya ĩmānuñ (3)semāinden, şöyle akılsuz mısız ruhda başlarak şimdi (4)cesed ile kemal buldunuz mı, ol kadar nesnelere beyhude yire (5)tahammül etdünüz mi eger henüz daḥi beyhude yire, imdi ol

[192a]

401

Size ruhu yetişdüren ve içünüzde menkıbetleri amel iden namu-(6)sun amellerinden mi ya ĩmānũñ semāinden, netekim İbrahim Allāha (7) ĩmān getürdi ve aña bir içün ihtisāb olundu, imdi (8)bilin ki ĩmāndan kiler anlar ibrahimin oğullarıdır ve kitab peşin görür iken ki Allāh ümmetleri ĩmān ile tebrir ide ibrahime ol beşaret ider idi ki cemī' ümmetler (9)sende mübarek olalar, imdi ĩmāndan kiler mümin İbrahim ile (10)mübareklerdür zīrā kimler kim nāmusun amellerindendür lanet altındadır zīrā yazılmışdır lanet olunur nāmusun kitabında yazılan düğeli nesnelerde her baki kalmayan anları kılmağ içün (11)ammā ki nāmusda hīç kimesne Allāh katında müteberrir olur zāhir-(12)dür zīrā ki sadık ĩmāndan dirlik süre ve nāmus ĩmāndan (13)değil lākin anları kılan ādem anlarda dirlik ide, mesih bizi nāmusun lanetinden satun aldı bizüm içün lanet olunmuş (14)zīrā yazılmışdır her ağaçta asılan lanet olunmuş, ta ibrahimün bereketi ümmetlere ola yesū' mesihte ta ruhun vadesini (15) ĩmān ile alavüz, ey karındaşlar ādem gibi dirin nihayet ādemũñ ahdi mukarrer olup hīç kimesle mensuh itmez ya aña (16)katmaz, vadeler hōd ibrahime ve anuñ tohmuna dinilmişdür demez ve tohumları güya ki çoklarda ammā güyaki birde ve senũñ tohumuna

[192b]

402

(17)Ki mesihdür ve bunu eydürem nāmus ki dörtyüz otuz yıldan sonra olmuşdur ahdi ki Allāhtan mesihe evvel mukarrer oldı(18) ibdal itmez vadeyi mensuh itmek için, zīrā eger mīrās nāmustan artuk vadeden degil ama tañrı ibrahime vade ile(19) in'ām etmişdür, imdi nāmus ne (içün) mücavezetler berekatında ilhak olunmuşdur aña dek kim ol tohum gele kim aña vade (20)olunmuşdur ferışteler ile meyancının elinde müterettüb olmuş , meger (21)meyancı birden degil ammā tañrı birdir, imdi nāmus hūdanun vadelerine karşı mı olmasun zīrā eger ihya etmeye kâdir olan bir nāmus virilse idi haķıķatte adli (22)nāmustan olur idi, lākin kitap mecmū'ları günāh altında haps itdi ta yesū' mesihün īmānundan vade i'tikāt idenlere (23)virile, ammā īmān gelmedin nāmus altında mahfuz olduk (24)haps olunmuş ol īmāna ki keşf olunacak imiş, şöyle ki nāmus bizüm müeddibimiz olmuşdur mesihe ta īmāndan müteberrir (25)olavüz ammā īmān gelicek artuk müeddib altunda degilüz, (26)zīrā cümle tañrınıñ oğulları siz īmān ile yesū' mesihte, (27)zīrā her kiminiz kim mesihe ta'mīd olundunuz mesihi giydünüz, (28)Yahūdi yokdur yunanlı kul yokdur ve ne azatlı erkek yokdur ve dişi zīrā siz cümle bir siz yesū' mesihte,

[193a]

403

(29)ve eger mesihün siz imdi ibrahimün tohumu siz ve vadeye göre varisler

Dördüncü Faşıl

(1)ve eydürem vāris mādemi tıfıl olur anunla kulun hīç (2)farkı yokdur küllisinüñ efendisi oluben lākin lalalar ve ket-(3)hüdalar altındadır atanun teciline dek, şöyle biz daği çün tıfillar olduk dünyānun istakosları altında esirlikte (4)olmuşuz, ammā çün zamanun memlülüği geldi tañrı kendü oğlunu irsal eyledi avretten olmuş nāmus altında olmuş,(5) ta nāmus altında olanları satun ala ta oğulluga vaz (6)itmesini alavüz, ve anuñ içünki oğullarsız Allāh kendü oğlunun ruhunu sizüñ kalblerünüze gönderdi çağırur iken (7)abba peder şöyleki artuk kul degilsin lākin oğul (8)ve eger oğul hem tañrının varisi mesihden, lākin ol vakit hōd Allāhı bilmez iken tabiat ile mevcut olmayan tañrılara (9)ibadet etdünüz , ammā şimdi Allāhı bilür iken evvet evlā Allāhtan bilinmiş nice giri zaif ve fakir istukoslara rücu’ idersiz kim anlara tekrar yeniden ibadet etmek istersin, (10-11)günleri gözedürsüz ve ayları ve vakitleri ve yılları, sizi

[193b]

404

(12)Korkarın ta şayet abes yire size çalıştım, ey karındaşlar size yalvarurum benüm gibi olun kim ben daği sizün gibi (13)bana hıç zulüm etmediniz, meger bilürsüz ki beşerün zaafı(14) ile size evvel beşaret etdüm ve benim tecrübemi benim beşeriyetimde hor görmediniz ve ne red etdinüz ammā tañrının feriştesi(15) gibi beni kabül etdinüz yesū' mesih gibi imdi sizün bereketiniz ne imiş zīrā size tanıklık virürüm ki mümün(16) olsa kendü gözlerünüzi çıkarup bana virür idünüz, imdi(17)sizün düşmanınız oldummi haķıķati size diyüp, size buyurlardur hoş degil ammā sizi taşra kapamak isterler ta anlara (18)buyur olasız, ammā guyur olmak eyü(dür)herez eyü mesnede ve(19) تنها degil çün katınızda hazırım, ey benüm oğulcuklarım kim sizden ötüri tekrar oğlan borısı tutarım (20)aña dek kim mesih sizde kalıplanmış ola, isterim hōd şimdi katunuzda hazır olmak ve benim āvāzımı teğayyür itmek zīrā ki (21)size mütereddid olurum, bana deyin nāmus altında olmak(22) isteyenler nāmusu işitmezmisiz, zīrā yazılmışdur ki ibrahimün iki oğlu oldı biri karavaşdan ve biri hurreden(23) ammā karavaşdan ki hōd cesede göre doğmuşdur lākin hareden(24) ki vade ile, ki bunlaruñ iki manası var zīrā bunlar

[194a]

405

iki misakdur biri hōd sina dağından ki kulluga doğurur (25)kim ol hacir olur, zīrā hacir sina dağıdur arabistanda ve şimdiki yerusālime saf ider ve kendü oğulları ile (26)kulluk sürer, ammā ol yukarudaki yerusālim azaddır ki (27)ser cümlemizün inasıdır zīrā yazılmışdur şanlık ile ya kısır doğurmayan zor idüp çağır ya oğlan borusu tutmayan zīrā mehcurenüñ çok ziyāde oğulları var eri olan avret-(28)den, pes biz ya karındaşlar ishaka göre vadenüñ oğullar-(29)uz, ammā nice ol vakit cesede göre doğmuş ruha göre ola-(30)nı matrūd eyledi öyle daħi şimdi, ammā kitap ne dir karavaşı ve anuñ oğlunu taşra çıkar zīrā karavaşun oğlu (31)hurrenüñ oğlu ile vāris olmaya imdi ya karındaşlar karavaşın oğulları degiliz lākin hürrenüñ

Beşinci Faşıl

(1)İmdi mesih bizi azade etdügi azadlıkda durun ve (2)kulluğun boyunduruğunda tekrar giriftar olman, işte ben Pavlus size dirim ki eger mahtūn olasız mesih size(3) fāide itmeye, zīrā tekrar şehādet iderim her mahtūn olan(4) ādeme ki bütün nāmusu itmeye borçludur, mesihden mensuh

[194b]

406

olmuşsuz her kimsenüñüz nāmusta müteberrir olursuz nīmetden(5) düştünüz, zīrā biz ruh ile īmāndan birrūñ ümidine (6)muntazırlaruz, zīrā mesih yesū'da ne hitaned bir nesne değer(7) ve ne kulfet ammā īmān ki muhabbet ile amel ider, hoş segirttür idünüz kim sizi men itdi ki hakka itā'at (8-9)itmeyesiz, bu ilka sizi davet idenden degil, birez maye (10)bütün acini mayeler, ben size tevekkül iderim rabbdeki gayri re'y sizde olmaya ammā size ızdırab viren deynuneti getüre her(11) ne kimesne olsa, ve ben ey karındaşlar eger henüz hitāneti gerizet idüm niçün henüz ızdıhat çekerüm pes çelipanun (12)şekki batıl oldu bu layıkım sizi bi karar idenler hem kesilmiş (13)olalar, zīrā siz ey karındaşlar azatlığa davet oludunuz heman yok azatlığı illet için beşeriyete lākin muhabbet ile birbirine (14)hizmet eylen zīrā cemī' nāmus bir kelam da tamām oldu (15)iş bu da konşuna kendün gibi muhabbet idesün, ammā eger birbirinizi ısırup istikal idersiz görün ki(16) birbirinden telef olmayasız, pes eydürüm ruhta sülūk (17)eylen ve beşerün şehvetini tamām itmen zīrā beşeriyet ruha karşı iştiha ider hem ruh beşeriyete karşı ve bunlar biribirine zıtlar-(18)dur ki yok her ne isterseniz anları idersiz ammā eger

(19)Ruh ile getirülesiz nâmus altında degilsiz meger beşerün (20)amelleri zâhirdür ki bunlardır fısk zina na paklık iğtilam, putperestlık sihir adavetler husumetler mugayiretler gâzablar kavgalar fitne-(21)ler bid'atler, hasetler katller müstelikler irfaşlar ve bunlara şebihler kim anlardan size pişin etdürün netekim daği peşin ayıtdum ki bunların gibileri idenler hüdanın melekütünü mîrâs (22)yemeyeler ammâ ruhun meyvesi muhabbetdür ferh-i selamet taviül (23)inat kerem eyülük i'âkat, hilm perhizkarlık bunların (24)gibilere karşı nâmus yoktur ve mesihünkileri beşeriyeti (25)haçladılar elemeler ile ve şehvetler (ile), eger ruhta diriliriz(26) ruhta daği yürüyelüm mu'cibler olmayalum birbirimizi tahris ider iken biribirimizi hased kılur iken

Altıncı faşıl

(1)Ey karındaşlar eger daği bir âdem bir zillette ansız tutulsa siz ki ruhaniyetlüler siz bunun gibii hilmün ruhu ile tadil eylen kendüni teemmül idüp ta sen daği imtihan (2)olunmayasın birbirinün yüklerini getirün ve şöyle (3)mesihün şer'atini itmam eylen, eger bir kimesne bir şey (4)olmak görüne naçiz olacak kendüsini aldadur , ammâ her

[195b]

408

Kimesne kendü ameli tecrübe eylesin ve ol vakit anuñ kendü-(5)sinde تنها fahri ola ve gayri kimesnede yok, zîrâ her kimesne (6)kendü yükünü getüre, kelamda talîm olunan talîm idene cemî'(7) eyü nesneler ile müşareket etsün, azman Allâh istihza olunmaz (8)zîrâ âdem ne kim ekerse bunu dañi biçiserdür, anuñ içün ki kendü cesedine eken cesetden afuneti biçeser (9)ammâ ruha eken ruhtan ebedi hayâtı biçiserdür, ve eyilük etmekte kahil olmayalüm zîrâ has vakitte zebun (10)olmayavüz, pes imdi bize vakt oldukça ser cümleye hayr (11)işleyelüm hususan hûd îmânüñ iyaline, görürsiz ne kadar (12)uzun mektûb benüm elüm ile size yazdım her ne kimesneler kim cesedde eyü yüz ile olmak isterler size mahdûn olmağa ızdırar iderler تنها ta mesihün haçı ile izdihâd çekmeyeler (13)zîrâ ve ne kendü mahdûn olanlar nâmusu hıfz iderler lâkin sizi mahdûn olmak isterler ta sizüñ beşerinizde fahr(14) ideler, ammâ olmaya ki ben fahr idem meger bizüm rabbimiz yesû' mesihün haçında kim anunla dünyâ bana haclanmışdur ve ben (15)dünyâyâ, zîrâ mesih yesû'da ne hitânet bir nesne değer ve ne (16)gulfet ammâ yeni mahluğ, ve kimler kim bu kaide ile sülük iderler selamet anlaruñ üzerine ve rahmet ve Allâhın israilün üzerine,

[196a]

409

(17)Şimden girü ve hîç kimesne bana meşakkat virmesün zîrâ ben rabb
(18)yesû'dağların benüm tenümde getürürüm, ey karındaşlar bizüm rabbimiz yesû'
mesihin nîmeti sizün ruhunuz ile amin rumiyetden galatyalılara yazılmışdur

Pavlus resulün efesuslulara risaletidür

Evvelki Faşıl

(1bi)Pavlus Allāhın iradeti ile yesû' mesihün rasülü efesusda(2) mevcut olan
Kadislere ve müminlere yasuu mesihde ni'met size ve selamet tañrıdan bizüm atamız
ve rabbi yesû' meshiden (3)mübarekdür Allāh ve atası bizüm rabbimiz yesû' mesihün ki
bizi mübarek eyledi her ruhaniyetlü bereket ile semāvilerde (4)mesihde, netekim bizi
ihtiyar itdi kendü de "ālemin bünyanından evvelki kudüs ve ayub söz olur önünde
muhabbette, (5)kim bizi kendüsine yesû' mesih ile tebeniye takdîr itdi(6) kendü
iradetün rızasına göre, kendü nîmetinün mecdi medhine göre(7) kim anda bizi habibde
makbul eyledi ve kendü de bizüm fedamız vardur anuñ kanı ile günāhların afvı anuñ
nîmetinün (8)servetine göre, kim anda bize ziyāde eyledi cemî' hikmetde ve(9) akılda,
anuñ iradetinün sırrını bize ilan iderek rızasına

[196b]

410

(10)Göre kim kendüde kasd etmişdür , ta zamanlaruñ memlülügünün tedbirinde dügeli nesneleri bir başa cem' ide mesihde hem semā-(11)lardakileri hem arzdakileri kendüde, kim anda dañi mīrās keb etdük takdir olunmuş anuñ niyetine göre ki (12)cemī' nesneleri kendü meşietinüñ re'yyi ile amel ider, ta anuñ mecdinüñ medhine olavüz kim evvel mesihde ümīd tutduk ,(13)kim anda siz dañi hakkun kelamın işitdiecek sizüñ halasınızın İncīlin kim anda hem siz īmān (14)getürüp vadenüñ ruhu kudüsü ile mühürlenmişsiz, kim bizüm mīrāsımızun piyidür kesb olunanuñ iftidasına dek (15)kendü mecdinüñ medhine bunun içün ben dañi sizüñ yesū' mesihde īmānunuzı işitediecek ve cemī' kadislere (16)muhabbeti, sizüñ içün şükr itmekden feragat itmem sizi (17)zıkr eder iken salavatlarımda, ki bizüm rabbimiz yesū' mesihün tanrusı mecdün pederi size hikmetün ve alaniyetün ruhunu(18) vire anuñ marifetinde, sizüñ gönlünüzün gözleri münevver olmuş iken ta bilesiz nedür anuñ davetinüñ ümidi ve ne(dür) (19)Kadislerde anuñ mīrāsınüñ mecdi serveti, ve ne(dür) anuñ kuvvetinüñ mübalāğa azameti bize ki i'tikād iderüz anuñ mecalinüñ (20)kudreti ameline göre, kim mesihde amel eyledi anı emvātdan

[197a]

411

Baas idüp semāvilerde anuñ sağında iclas ider iken (21)cemī' riyasetden ve saltanatdan ve kudretten ve rububiyetden baid yukaru ve her isimden ki müsemma olur تنها bu dehirde yok lākin (22)daħi gelecekte, ve dügeli nesneleri anuñ ayakları altında müsahhar eyledi ve anı baş dikdi cemī' nesneler üzerine kilise(23)ye, ki anuñ tenidür anuñ memlûlugu ki cemī' nesneleri mecmû'larda mümteli ider,

İkinci Faşıl

(1-2)Daħi sizi zilletlerde ve günāhlarda mürd olmuş iken, kim anlarda bir vakit yürüdünüz bu dünyānūñ dehrine göre hevā saltanatınūñ serverine göre ol ruh ki şimdi ma'siyetün(3) oğullarında kār ider, kim içlerinde biz cümle daħi geçenlerde ulfet etdük bizüm beşeretümüzün şehvetlerinde beşeriyetün ve fikirlerüñ meşietlerini ider iken ve tabiatden gāzabın olgu-(4)lları idük netekim kalanlar daħi ammā tañrı rahmetde gani olur iken anuñ vafır muhabbeti içün kim anuñ ile bize(5) muhabbet eyledi, daħi çün zilletlerde mürd olduk bizi Mesih(6) ile bile ihya eyledi ni'met ile halas olursuz,ve bile baas eyledi ve bile oturtdı semāvi mevzularda yesū' mesihde,

[197b]

412

(7)Ta gelicek dehirlerde anuñ nîmetinüñ mübalağa ganiliğini göstere (8)kerimlıkte bizüm üzere yesû' mesihde zîrâ ni'met ile halas olursuz îmân ile iş bu sizlerden degil tañrınınuñ (9-10)atasıdur, amellerden degil ta bir kimsene fahr itmeye, zîrâ biz anuñ sanati ve yesû' mesihde eyü amellere yaratılmış(11) kim Allâh ol mühemma eyledi ta anlarda yürüyelüm bunun için yan tutun ki siz bir vakit ümmetler cesette kulfet denilmiş (12)siz cesette el ile kılınmış kıtanet denilenden, ki ol vakitte mesihsiz oldunuz israilün umuru umumundan garib olanları vadenüñ ahdlerinden biganeler hîç ümidi yoğ iken(13) ve tanrusız dünyâda ammâ şimdi yesû' mesihde siz bir vakit (14)baid olmuş iken mesihün kanında karib oldunuz, zîrâ kendü bizüm selametimizdür ki ikisi bir eyledi ve havlinüñ (15)orta duvarını bozmuştur, kendü cesedinde adaveti vasiyetli ve şerî'atini ayinlerdeki mensuh etmiş iken ta kendüsünde ikisini bir yeni âdemde yaratta selamı ider iken, (16)ve ikisini bir cesette tañrıya çelipa ile müsalaht ide (17)adaveti depelerün kendü de , ve gelüp selameti beşaret eyledi (18)size ki bâid ve karib olanlara, anuñ için ki kendüden(19) ikimiz duhulümüzde vardur bir ruhda ataya pes imdi siz ar

[198a]

413

Tuk garibler biganeler degilsiz lâkin Kadislerüñ hemşehrileri (20)ve tañrının ıyalinden, resullerüñ ve peygamberlerüñ bünyâdı üzere bina olunmuş kendü yasû' mesih bucuğun baş taşı olur(21) iken kim anda cemî' bina münasebet ile müterakim olmuş rabbde (22)bir mukaddes heykele artar kim anda siz dañi tañrınıñ imareti içün ruhta bile bina olunursuz,

Üçüncü Faşıl

(1)Bunun berakatında ben Pavlus yesû' mesihin mahbusu siz (2)ümmetler içün, eger hûd tañrının bana virilen nîmetinüñ veka(3)letin işitdinüz ise sizden yana, kim alaniyete göre sırrı (4)bana ilam eyledi netekim icazen evvel yazdum, ki aña göre okur isen benüm mesihin sırrında marifetimi anlamaya (5)kadirsiz, kim gayri cillerde âdemlerüñ oğullarına ilam olunmamış netekim şimdi anuñ mukaddes resullerine ve peygamberlerine (6)ruh ile keşf olunmuştur, ki ümmetler hem varisler birden mesihde (7)anuñ vadesinden bile behremend olalar İncîl ile kim anda hadim olmuşum tañrınıñ nîmetinüñ atasına göre bana virilmiş (8)anuñ kuvvetinüñ ameli mucibi üzere, bana ki cemî' Kadislerüñ en genciden geçirek bu ni'met virilmişdür ki ümmetler içinde

[198b]

414

(9)Mesihün iftihas olunmaz servetini beşaret etdüm, ve dehirlerden Allāhta gizlenmiş sırrın müşareketi nedürser cümleye Ruşen (10)kılam ki dügeli nesneleri yesū' mesih ile yaratmışdır , ta ki şimdi kiliseden semāvi yerlerdeki riyasetlere (11)ve saltanatlara Allāhın çok şekilli hikmeti bildirilmiş ola dehirlerüñ niyetine göre ki yesū' mesih bizüm rabbimizde etmişdür , (12)kim anda cesaretimiz ve duhulümüz vardur tevekkülde anuñ ĩmānı (13)ile, bunun içün dilek iderim kahil olmamak benüm (14)musibetlerimde sizüñ içinki sizüñ fahrinizdür bunun berekatında benüm dizlerimi çökerim bizüm rabbimiz yesū' mesihin(15)atasına kim andan semālarda ve yerdeki cemī' iyal müstema-(16)dur, ki anuñ mecdinüñ servetine göre size vire ki kuvvet (17)ile müeyyid olasız anuñ ruhu ile batın ki ādemde ki mesih sizüñ kalblerinizde ĩmān ile tevattun ide muhabbette (18)köklenmiş ve bünyanlanmış, ta cemī' kadīsler ile idrak ide (19)siz nedür arzı ve tuğlü ve umku ve uluvi, ve mesihün marifette tekaddüm iden muhabbetini bilmek ki tañrınuñ cemī' doluluğu ile (20)memlu olasız, meger dügeli nesneler üzere etmeğe kādir olana sual ya fikir etdiğimizden gayette mübalağa üzere ol bizde (21)amel iden kuvvete göre, aña mecd (olsun) kenisede yesū' mesihde dehirlerüñ dehrinüñ cemī' cinlerine dek amin,

[199a]

415

Dördüncü Faşıl

(1)İmdi ben mahbûs rabbde size yalvarurum ki ol davete layık (2)sülûk idesiz kim anunla davet olundunuz, cemî' tevazu ile ve hilm ile tavi'l inat ile muhabbette biri birine tahammül (3)iderek, ruhun birliğini selametın bendinde hıfz itmege (4)sa'y ider iken, bir ten ve bir ruh var netekim daği (5)davet olunursuz sizün davetinizün bir ümidinde, bir rabb (6)bir îmân bir mamudiyet bir Allâh ve hepsinün pederi ki(7) külli üzerine ve külliden küllünüzde, ammâ her birimize ni'met viril-(8)mişdür mesihün atasınun endazesine göre, bunun için eydür yüceye suud ider iken esirligi esir eyledi ve ataları (9)adamlara virdi, bu hûd ki suud eyledi ne olur illaki daği (10)evvel nüzûl etdi yerin en aşğa taraflarına, ol kim itdi kendü olur ki daği yukaru çıkdı cemî' köklerden baid (11)yukarıya ta dügeli nesneleri memlu ide, ve kendü virdi bunları hûd resulleri bunları peygamberleri ve bunları mübeşşirleri (12)bunları çobanları ve muallimleri, Kadislerün tekмили için (13)hizmetin ameline mesihin teninün imaretine, aña dek ki hepimiz îmânün ve ibnullahun marifetinün birliğine yetişirüz bir kamil (14)ere dek mesihün doluluğu kameti endazesine, ki artuk

[199b]

416

Oğlancıklar olmaya ve temevvüç idüp talimin her yıl ile vilayata götürülmüş âdemlerüñ zarbarlığı ile ve hile ile dalaletün (15)düzmesi üzere, ammā hakka muhabbette uyar iken kendüsine dügeli nesnelerde neşvü nūma bulasız ki başdır ya'ni mesih (16)kim andan bütün cesed yaraşık mültaşık ve müterakim olmuşumdan viren her mufsileden amel etmekle ki göre her bir cüzün endazesinde cesedin izdiyadını ider kendünün imareti için(17)muhabbette bunu imdi eydürüm ve şehâdet iderin rabbdeki artuk sülük etmeyesiz netekim kalan ümmetler dañi sülük (18)ederler anlaruñ gönlünün beyhudeliğinde, aklı karanılık olmuş tañrınuñ hayâtından garibler olup anlarda mevcut olan (19)cehaletden kendü kalbinün katılığı için, kim ağrınuñ hissi geçilub kendüleri ıgtilama teslim eylediler her na paklığı(20) ifrad ile işlemek için, ammā siz mesihi şöyle öğrenmed-(21)ünüz eger ki anı işidüp anuñ ile talüm olundunuz ise (22)netekim gerçeklik yesū'dadır, ki siz evvelki ülfete göre pir âdemi çıkarasız ki müfsid olur tuğyanuñ (23-24)şehvetlerince, ve sizün aklınızın ruhunda tecdîd olunup, yeni âdemi giyesiz ki tañrıya göre yaratılmışdır bir de ve hakkun (25)kudsinde, bunun için kizibden vaz geçüb her biriniz kendü,

[200a]

417

Konşu ile gerçek söyleyin zîrâ biz birbirimizin a'zâlar-(26)ız, ğazaba varın ve günâh etmek geniş batmasın sizûñ (27-28)ğazabanız üzere ve yer virmek eylese, uğurlayan artuk uğurlamasın ammâ evvela emek çeksın eller ile hayırlısı (29)işleyub ta muhtâc olana öleşdür mek bulsun, hîç müfsid kelam sizûñ ağzınızdan taşra çıkmasın ammâ evvelki iyid(30)ür imaretin istiğmali içün ta nîmeti işitenlere virsin, ve tañrınıñ ruhu kudüsünü melül etmek kim anuñ ile iftidan-(31)uñ gününe mühürlenirsiz küllü meraret ve haşım ve ğazab ve surah (32)ve iftira sizden kaldırılsın her hıyanet ile, birbirinize girenler olur merhametliler kendünize idmam idenler netekim Allâh dañi mesihde size itmam eyledi

Beşinci faşıl

(1-2)İmdi Allâha uyucular olun mahbûb oğullar gibi, ve muhabbette sülûk eylen netekim mesih dañi bize muhabbet ayıtdı ve kendüsini teslîm eyledi bize bedel kurbanı ve sıhhiyeti(3) tañrıya tapın rayıhası içün, ammâ zina ve her na paklık (4)ya buhul sizde hîç müsemma olmasun kadislere yaraşır gibi, ve kabih sözlülük ve divane köylük ya çekebazlık ki münasib

[200b]

418

(5)Değildür ammā evveli şükür zīrā bunu bilürsüz ki her zani ya na pak olan ya bahil ki putperestdür mesihin ve tanr-(6)ının melekütünde mīrās bulmaz, kimesne sizi azdırmasın her ze sözler ile zīrā bunların için ğaḏabullah masiyetin (7)ogulları üzere gelir, imdi anların ile bühremed olmak, (8)zīrā bir vakit karanlık oldunuz ammā şimdi biz rabde nurun (9)ogulları gibi sülük eyleyin, zīrā ruhun meyvesi cemī’ (10)iyilikte ve muaddelette ve gerçeklikte, rabbe makbul olanı (11)tecrübe eder iken ve zulmetin meyvesiz amelleri ile müşareket(12) etmek ammā evvela tevbih eyleyin, zīrā anlardan muhfice sadür (13)olmuş nesneleri söylemek hōd rüsvadır, ammā cemī’ tevbih olunanlar nur ile aşikare olurlar zīrā aşikare olan nurdur, (14)bunun için eder uyana gel senki uyursun ve ölmüşlerden(15) kıyam ile ve mesih seni münevver kıla, imdi görün nice dikkat ile sülük edesiz gayri hakimler gibi yok lākin hakimler(16) gibi, vakdi satun alur iken anuñ için ki günler (17)yaramazlardır, bunun için raisiz olmamak lākin rabbin iradeti (18)nedür taakkul eder iken, ve sevcî ile mesd olmak ki anda(19) irfaş vardur ammā ruh le memlu olun, kendülerinize söyler iken mezburlarda ve teşbihlerde ve ruhaniyetli terennümlerde ayırlayub

[201a]

419

(20)Tezmir eder iken rabbe sizün kalbinizde, şükür eder iken herkez dügeli nesneler için Allāha ve pedere bizüm rabbimiz yesū' mesihin (21-21)isminde biri birinize münkad olup hüdanın havfında, ey avretler (23)has erler münkad olun netekim rabbe anuñ için ki er avretin başıdır nitekim hem mesih kilisenün başı ve kendü (24)muhlisi, ta kilise mesih nice münkad ise öyle daği avretler(25) has erler her nesnede, ey erler sizün avretlerinize muhabbet eylen netekim mesih kiliseye muhabbet ayıtdı ve kendüsini anuñ ecelinden(26) teslim etmişdür , ki anı takdis ide sonun muğsilinde pak (27)eder iken kelimde ta anı kendüsine arz ide mecide keniseyi anuñ hiç lekesi ya buruşuğu ya bunların gibi nesnesi olma-(28)yub lākin ta mukaddes ve ayıpsız ola erlere devşir anların avretlerini öyle sevmek kendü tenleri gibi avretini seven kendüsini sever (29)zīrā hiç kimesne herkes kendü beşerini ibğaz etmedi lākin anı (30)besleyüp tekmid eder netekim rab daği keniseyi anuñ için ki biz kendü teninün a'zālarız anuñ beşerinden ve kemiklerinden, (31)bunun için bir ādem babasını ve anası koyuverup kendü avretine(32) müteallık ola ve bu ikisi bir beşer olalar, bu sır azimdürammā ben (33)mesihin ve kilisenün hakkında derin ve lākin siz daği her biriniz bire dek kendü avretine şöyle muhabbet etsin netekim kendü zatına ve avret ki ere serferu etsin,

[201b]

420

Altıncı Faşıl

(1)Ey oğullar sizün validenize itâ'at eylen rabbde zîrâ bu (2)savabdır, senün babana ve anana izzet eyleki ilk vasiyet-(3)dür varde ile ta sana eyü olsun ve yer üzerine uzun yaşlı (4)olasın ve siz babalar sizün oğullarınızı iğzab etmek (5)lâkin edepte ve rabbin nasihatinde anları terbiye eylen, ey kullar beşerete göre efendilere itâ'at eylen havf ile ra'b ile (6)sizün kalbinizün sadeliğinde netekim mesihe yok göze göre kulluk ile âdemleri razı idenler gibi lâkin mesihin (7)kulları gibi Allâhın iradetini candan eder iken, rabbe nik h-(8)ahlık ile ibadet ederek ve âdemlere yok, bilür iken ki her kimesne her ne eyülük itdi ise bunu rabden alırsardur (9)gerekse kul gerekse azatlı, ve siz efendiler kendü nesneyi anlara eylen tehditler koyub bilür iken ki kendünüzün rabbini daği semâlardadür ve anuñ katında bizarın(10) kabulü yoktur, hasılı ey benim karındaşlarım müeyyed olun rabde (11)ve anuñ kuvvetün kudretinde Allâhun cemî' silahını geyün ta (12)iblisun düzenlerine karşı durmaya kâdir olası, anuñ için ki bizüm müsaraatumuz kan ve aña karşı degildür lâkin riyasetlere karşı saltanatlara karşı bu dehrin zulmeti dünyânün cebbar-

[202a]

421

(13)larına Karşı semāvilerdeki hıyanetlerüñ ruhaniyetlilerine karşı, bunun için Allāhın küllü silahını alun ta habis günde mukavemet etmeye kâdir olasız ve hepsi başarus durmak için, (14)imdi durun billurunuzu haqīkat ile kuşanılmış vadelik (15)cevşeni ile giyinmiş, ve ayaklar selametin İncīli istidadı(16)ile mülebbis olmuş, cümleñ üzerine ĩmāñüñ kalkanı alur iken kim anuñ ile ol habisin kül ateşi pertav oklaruñ söyündür(17)meye kâdir olasız, ve halasun tolgasını alun ve ruhun (18)kılıcını ki kelimullahdır, her zamanda namaz kılub cemī' salat ile ve niyaz ile ruhta heman buna uyanık olur iken küllü müvazabet ile ve ibtiħal ile mecmū' kadīsler için (19)ve benüm için ta bana kul virile benim ağızımın açmasında bi (20)perva ile İncīlin sırrını bildirmek için kim anuñ ecelinden elçilik eydürüm zencirdeki kendüde pervasız (21)söylerüñ nice bana söylemek gerek, ta siz daħi benim ahvalimi bilesiz anı ki amel iderin tuħikus bir mahbūb karındaş ve emin hadim rabde düğeli nesneleri (22)size ilam ede, kim anı size heman bunun için gönderdim ta bizüm hakkımızdaki nesnelerüñ bilesiz ve sizüñ kalbler-(23)inizi teslim ede, karındaşlara selam ve muhabbet ĩmān ile

[202b]

422

(24)Allāh pederden ve rabbi yesū' mesihden, ni'met bizüm rabbimiz yesū' mesihe fesad sözlükte muhabbet idenler ile amin rumiyetden efesuslulara yazılmışdır tuhikus ile Pavlus rasülün fillibboslulara risaletidür

Evvelki Faşıl

(1)Pavlus ve timisyus yesū' mesihin kulları Filibbosde mevcut olan cemī' kadislere mesih yesū'nda piskoposlar ile (2)ve şemmastlar ile ni'met size ve selametullah ve pederden ve rabbi yesū' (3)mesihden, benim tañrıma şükür eder ben sizi her zikr itdi-(4)kte, dem bedem her salatımda cümleiniz için ferh ile (5)namaz kılur iken, sizün İncilde müşareketiniz için (6)evvelki günde şimdiye dek, bu nesneye tevekkül iderek ki sizde eyü amele ağaz iden tekmlil ide yesū' mesihin(7) gününe dek, netekim bana hakdur bunu ihsas etmek küllünüzden ötüri anuñ için ki siz benüm kalbümde siz kim hem benim bendelerimde hem İncilün i'tizārında ve tevsıkında siz cümle benim(8)nīmetümden behremend olursız,zīrā tañrı bana şahitdür nice(9) küllünüze müştakım yesū' mesihün derunlarında, ve bunu namaz kılıveren ki sizün muhabbetiniz artuk ve artuk dañi izdiyad bula

[203a]

423

(10)Marifette ve cümle hisde ta fazil nesneleri imtihan ede (11)siz ki halis olasız ve bi ayb mesihin gününe, yesū' mesihden olan birin meyveleri ile mümmetli olmuşlar Allāhın (12)mecdine ve hamdine ammā ben isterim ki siz bile siz ey karındaşlar ki benim hakkımdaki nesneler İncilin ziyāde necahına (13)geldiler, hatta benim bendelerim mesihde bütün (14)zāhir oldular kalanlara hep, karındaşlarıñ ekseri rabde benim bendelerime tevekkül idüp sözü havssız söylemek ziyāde (15)cesaret ederler, ba'zılar hōd hem haset ve niza için ve ba'zılar(16) dañi rıza ile mesihi vaaz ederler, bunlar hōd münazaatta ihlas ile yok mesisi ihbar ederler musibeti benim bendelerime(17) iletmek kıyas eder iken, ammā anlar muhabbetden bilür iken (18)ki İncilin i'tizārına vaz olunaşım, ne imdi ve lākin her vecihle gerekse bahane ile gerekse hak ile mesih ihbar (19)olunur ve bunda ferh ederim evet dañi ferh etsem gerek zīrā bilürim ki iş bu bana halas için sizūñ namazınız ile (20)ve yesū' mesihin ruhunun medet etmesi ile benim haris intizarıma ve ümidime göre ki hīç nesnede hasil olmayam küllü inbisat eile netekim herkes hem şimdi mesih benim cesed-(21)ümde tazim oluna gerekse haya ile gerekse memat ile, zīrā

[203b]

424

(22)Bana dirilmek mesih ve ölmek kesb olur ammā eger beşeriyette ömür sürerim iş bu bana emkuk meyvesi ve ne ihtiyar idim (23)bilmem, zita iyiden kaplanmış yem arzu ederek ki hal (24)olunup mesih ile olam ki pek ziyāde eyürek nihayet (25)beşeriyette kalmak sizün için ziyāde gerekli ve bu tevekkül bende olup bilürimki kalayım ve cümleiniz ile baki olay-(26)ım sizün necahınız için ve imānün ferhi, ki sizün fahrınız ziyāde firāvān ola yesū' mesihde bende benim gelişim(27) ile tekrar size heman mesihin İnciline layık geçenün ta gerekse gelüp sizi görür iken gerekse gayet sizün hakkınızda gelir işitdim ki bir ruhta durursuz bir (28)gönül ile İncilin imānına bile çalışır iken, ve muhasamelerden hıç nesnede merhub olmamış kim anlara hōd (29)izaatın alametidür ammā seyre halasın ve iş bu Allāhtan, zīrā size inam olunmuşdur mesihin hakkında añaitikat etmek (30)tenha degil ammā daği anuñ için elem çekmek, sizde, kendü idür ak olup kim bende gördünüz ve şimdi işidur siz bende,

İkinci Faşıl

(1)İmdi eger mesifde bir taziyet var ise eger muhabbetin

[204a]

425

Bir teslisi eger ruhun bir şirketi eger derunlar ve rafetler, (2)benim ferhimi tamām eylen ki bir gönüllü olasız kendü muhabbet sizde olup hem nefisler bir nesneyi ra'yı eder iken (3)hîç nesne gavğa ile ya acib ile lâkin tevazudan birbir-(4)ini kendülerinden ala kıyas eder iken, her kimesne kendüninkileri gözlemesin lâkin her biri daği gayrilerinkileri, (5-6)zîrâ bu ra'y sizde olsun ki daği mesih yesuuda, ki tañrınuñ suretinde mevcut olup tañrıya beraber olmak nehbi ad (7)etmedi, lâkin kendüsini âdem eyledi kulun suretini alup (8)âdemlerüñ müşabehetinde olmuştur, ve üslubda âdem gibi bulunup kendüsini alçakladı mutî' olunmuş hem çilipanüñ (9)mevtine bunun içün Allâh daği anı ala rifata yüceltdirdi (10)ve aña her ismin üzerine bir ismi virdi ta yesû'isminde her diz meyl ide semâvilerüñ ve arzilerüñ ve yer altında-(11)kilerün ve her lisan itirâf ide ki rabbi yesû' mesih hüda (12)pederin mecdine pes imdi benim mahbûblarım netekim herkes itâ'at etdiniz benim huzurumda gibi تنها değil ammâ şimdi çok ziyâde benim gıybetimde kendünüzün halasınızı havf (13)ile ve ra'b ile beşarın, zîrâ Allâh sizde faildür hem istemeye (14)hem amel etmeye rıza üzere dügeli nesneleri eylen zemzemelerden

[204b]

426

(15)ve mebahiselerden halig, ta isevi ve zararsız olası tañrının oğullarını tazil muavvic ve makus cinsin ortasında kim içlerinde yahut sıraçlar gibi dünyāda şule virin nurlar gibi dünyāda şule virirsiz (16)hayātın kelamın takdim eder iken bana müfaharet için mesihin günündeki yok yere seyretmedim ve ne abest yere (17)emek çektim, lākin eger dañi sizün ĩmānınızın zebihati ve hizmeti üzerine ihda olunam şan olurum hepinize tehnit (18-19)ederim, ĩncĩlin hem siz şan olup bana tehnit eyleyin, ammā ümĩd tutarım yesũ' mesihte timisyusu size tez göndermeye ki ben dañi eyü gönüllü olam sizün hakkınızdakileri (20)bilecek, zĩrā nazir gönüllü hĩç kimesnem yoktur ki hakkı- (21)nızdakilere ihlas ile mukayyed ola, zĩrā cümlesi kendülerinkilerün talep ederler mesih yesũ'kimlerün yok, (22)ammā anuñ tecrübesini bilürsiz ki netekim ataya bir oğul (23)benim ile ĩncĩlde hizmet eyledi imdi bunu ħōd gönder-(24)mege umarım hemenki benim hakkımdaki hususları göreyim, ve(25) rabbe tevekkül ederim ki kendüm dañi tez geleyim, nihayet lazım olmak kıyas etdim apaforditus karındaşı ve benim hem kar günüm ve hem cengim ammā sizün resulünüzü ve hacetler-(26)ume hizmet edeni size göndermek için zĩrā cümlenize

[205a]

427

Müştak oldu ve ğamkin hasta olduğun (27)işitdiniz için zīrā hōd meriz oldu vefata karib ammā Allāh aṇamerhamet eyledi ve aṇayalnız degil lākin bana daḥi ta bana hüznün (28)üzerine hüzn olmaya, ,md, anı ziyāde ihtimam ile gönderdim ki anı görür iken tekrar ferh edesiz ve ben ziyāde bi(29) hüzn olam, imdi anı rabde kabūl eylen tamām şanlıḳ ile ve (30)bunun gibileri aziz tutun, ol sebebden ki mesihin ameli için vefata dek yaklaştı hayātına itibar imtiza iken ta hizmetin taksirliğinizin benden yana itmam ede,

Üçüncü Faşıl

(1)Hasılı ey benim karındaşlarım rabde ferh eylen kendü nesneleri,(2)size yazmakdan hōd usanmadım ve size salimdir, köpeklerden hazr eylen yaramaz işlilerden hazr eylen (3)ḥitānetden hazr eylen zīrā bizḥitānetiz ruhta Allāh ibadet idüp yesū' mesihde fahr ederken ve cesede tevekkül (4)etmez iken eger ki cesede tevekkül etmek benim daḥi vardur eger bir gayri kimesne cesede tevekkül etmek van eder ise ben (5)ziyade, 8. gününde mahtün olmuş israilin cinsinden benyamin kabilesinden İbranilerden bir ibrani nāmusa göre

[205b]

428

(6)Bir farisi, gayri müteallık kimesne izdihād eder iken (7)nāmustaki adle göre bit tazil olunmuş, ammā bana kesb (8)olunan nesneler bunları mesih için zarar ad etdim, evet ḥaḳīḳatte düğeli nesneleri daḥi zarar olmağa ad eder ben mesih yesū' benim rabbimin marifetinüñ fazileti için kim anuñ eclinden cemī' nesnelerden mahrum kaldım ve necasetler olmağa ad (9)eder ben ta mesihi kesb edem, ve kendüde bulunam nāmustan ki benim adlüm yok iken lâkin mesihin īmānından ki ol adl(10) ki tañrıdandürimanda, ta anı bilem ve anuñ kıyametinüñ kuvvetini ve anuñ elemelerinüñ şirketini anuñ mevtine hem suretli olmuş, (11-12)eger bir vecihle ölmüşlerüñ kıyametine vusul bulam, yokki şimdi ahz etdim ya şimdi mükemmel olmuşum ammā ardınca düşüm eger daḥi kabz edem kim anuñ için bile yesū' mesihden(13) kabz olunmuşum ey karındaşlar ben kendümi ad etmem ki kabz etdim ammā bir nesneyi ardından nesneleri ḥōd (14)sıramuş idüp öndeki nesnelere sa'y eder iken, nişana ardınca düşerin tañrınınuñ yesū' mesihde yüce daveti(15) bahşışı için, imdi mükemmel olmuşlar ne kadar varsa bunu ra'y edelüm ve eger muğayyir raili olasız bunu daḥi Allāh size ilan (16)ide, velākin vusul bulduğumuza kendü kaide ile yürüyelim

[206a]

429

(17)Kendi nesneyi ra'y edelüm, ey karındaşlar bana iyiciler olun ve öyle sülük edenleri gözetin netekim biz(18) size pişva oluruz, zîrâ kesir kimesneler sülük ederler kim anlardan size çok kerre deyivirdim şimdi daği ağlaya ederin(19) ki mesihin çilipası adüvleridir, kim anlarıñ akıbeti izaat ve tanrusı karin ve mecdi kendülerüñ hicaletinde (20)arzı nesneleri fikir edenler, ammâ bizüm muameletimiz semâlardadürkandan(21) daği muhallası katlanırsız rab yesü' mesihi, ki bizüm mezelletimizin cesedi şeklini tebdîl ide ta ki anuñ mecdinüñ cesedine manende musavver ola ol ameale göre kim andan cemî' nesneleri ve kendüsine musahhar kılmaya kadirdir,

Dördüncü Faşıl

(1)İmdi ey benim karındaşlarım mahbûblar ve müştaklar benim ferhim (2)ve tacım şöyle durun rabde ey habibler, avudiyesa yalvarurum (3)ve suntuhaya yalvarurum ki bir raili olalar rabde, ve sana daği yalvarurum ey safi yar beim ile bile İncilde duruşan avretlere yardım eyle kalan (4)işçilerim ile kim adları hayâtın kitabında, ferh eylen (5)rabde daima tekrar ederim ferh eylen sizüñ itidaliniz küllü

[206b]

430

(6)Adamlara ma'lūm olsun rab yakındır, hīç kayıt çekmek lākin her nesnede namzdan tazarruda şükür bir ile sizūñ dilgileriniz (7)tañrı katında bildirilsinler, ve cemī' akıldan tecāvüz iden tañrının selameti ve sizūñ kalblerinizi ve gönüllerinizi hıfz (8)etsin yesū' mesihde hasılı ey karındaşlar kim muhakdur nicenizler kim mühezzibdürkim adıldür kim hakdur kim sevgilidürkim eyü namlıdüreger bir fazilet ve eger bir medh ise bunları fikir eylen(9) anları kim hem öğrendiniz hem aldınız hem istimā' etdiniz hem gördünüz bende bunları amel eylen ve selametin tanrusı sizūñ(10) ile ola, meger azīm ferh etdim rabdeki şimdi bir vakit bana mukayyed olmaya tekrar tazelediniz kim añadañi mukayyed (11)oldunuz ammā fırsat elinizde degil idi, degilki kılletden ötüri ederim zīrā ben öğrendim ki ne haldeyim (12)añakani olmak, zīrā alçak olmak bilürim arta kalmak bilürim her yerde ve dügeli nesnelerde irşad olunurun hem tok olmak(13) hem aç olmak hem arta kalmak hem kıllet çekmek, dügeli nesnelere kadirim beni müeyyid iden mesih ile, ve lākin hoş etdiniz benim musibetim ile bilice müşareket eder iken, (15)meger siz ya Filibbosliler dañi bilürsüz ki İncīlin ibtidasında

[207a]

431

Mekduniyeden çıktığım zamanda hiçbir kilise bana ulaştır madı viriş ve alış hasebi üzere illa siz yalnız,(16) zīrā ki daḥi tesalünikede hem bir kerre hem iki kerre (17)benim ihtiyacıma gönderdiniz, degilki atayı ararım lākin meyveyi taleb ederim ki sizūñ hasebinize ziyāde ola, (18)hele düğeli nesneleri alırım ve bolluḡtayım mimliyim sizlerdenkileri apaforditus dan almış iken tıbbın rayıhasını(19) makbul zahiyyeti tañrıya razı olur iken, ammā benim Allāhım sizūñ cemī’ ihtiyacınızı itmam ide anuñ ḡaniliḡine göre müceddide yasuu(20) mesihde hele tañrıya bizüm atamıza mecdi dehirlerūñ dehirlerine (21)dek amin, her kudüse selam virin yesū’ mesihde benim ile (22)ki karındaşlar size selam virirler, cemī’ kadīsler size selamlar-(23)lar mahza kayserin evindekiler bizüm rabbimiz yesū’ mesihin nīmeti cümleniz ile amin,

Rumiyetden Filibboslilere apaforditus ile yazılmışdır ,

Pavlus resulün koloslulara risaletidür

Evvelki faşıl

(1)Pavlus tañrınıñ iradeti ile yesū’ mesihin resulü ve timis-(2)yus karındaş kolosdaki kadislere ve mümin karındaşlara

[207b]

432

Yesuu mesihde ni'met size ve selamet tañrı bizüm atamızdan(3) ve rabbi yesū' mesihden, tañrıya ve bizüm rabbimiz yesū' mesihin atına şükür ederiz herkez sizün için namaz kılur iken, (4)sizün imānınızı yesū' mesihde işiticek ve cemī' Kudüslere(5) ki muhabbeti, semālarda size ya'ni saklı tutulmuş sıyanet olunmuş ümīd için (6)kim anı İncīlin sıdkı kelimada ol işitdiniz, ki size yetiştı netekim dañı bütün "āleme ve yemişi götütüyor netekim dañı sizde tañrının nīmeti gerçeklikte (7)işitub bildiginiz yönünden nice ki dañı bizüm mahbūb hem hizmetkārımız apaforasdan öğrendiniz ki amin-(8)dür sizün için mesihin hadimi, ki dañı bize sizün (9)muhabbetinizi ruhda beyan eyledi, bunun için biz dañı ol işitdigimiz günden ferağat etmeziz sizün için namaz kılub dülün eder iken ki anuñ irdetinün marifeti (10)ile olası küllü hikmette ve ruhaniyetli akılda, ta rabbe layık cemī' rızasına sülük edesiz her eyü amelde yemiş (11)virüp Allāhın marifetine izdiyd bulur iken, küllü kuvvet ile te'kid olunmuş anuñ mecdinün kudretine göre cemī' sabırda (12)ve tavlül inasda şadlık ile, pedere şükr eder iken ki bizi Kudüslerün nurda mīrāsınun nasibine münasib etmişdür ,

[208a]

433

(13)Kim bizi zulmetin saltanatıdan kurtarup kendü muhabbetinüñ oğlu (14)melekütüne intikal etmişdur kim anda fedamız vardır anuñ(15) kanı ile günāhlarıñ afvı, kim görünmez tañrının sureti-(16)dür her mahlukun ol doğmuşu, anuñ için ki kendüde dügeli nesneler yaratılmışlardır semālardakiler ve arzdakiler görünen ve görünmeyen nesneler gerekse rububiyetler gerekse rebasetler gerekse saltanatlar dügeli (17)nesneler anuñ ile ve anuñ için yaratılmışdur ve kendü mecmū'lardan (18)evveldür ve kendüde cemī' nesneler vakıf olurlar, ve kendü kilisenüñ başıdürve bidayet oldur kendü düğülerde mütekaddim ola, anuñ ()içün ki peder (20)beyden cemī' mimlinüñ kendüde tevattun ide ve anuñ ile cemī' nesneleri kendüsine barışdūr mak için anuñ çilipasınun kanından sulh etmiş ken anuñ elinden gerekse (21)yerdekiler gerekse semālardakiler, ve siz bir vakit garipler (22)olmuş iken ve adüvler gönül ile yaramaz amellerde, evet şimdi barışdır dı anuñ beşerinüñ teninde ölüm ile sizi paklar ve ayıpsızlar ve suçsuzlar kendü huzurunda ihzar etmek için, (23)eger hōd īmānda baki kalırsız bil yadlı olmuşlar istimā' etdiğiniz İncīlin ümidinden müntakil olmamışlar ki

[208b]

434

Kök altındaki her mahlûka kerizet olunmuşdur kim aña(24)ben Pavlus hadim kılınmışım, kim şimdi şen olurum benim elemelerimde sizün için ve benim beşeriyetimde mesihin musibetlerinin artanlarını dolduran anuñ teni için ki kenisedir, (25)kim ben aña hadim kılınmışım Allāhın tedbirine göre ki bana sizün için verilmişdür tañrının kelamın itmam (26)etmeye ol sır ki dehirlerden vecillerden gizlenmiş(27)dür ammā şimdi anuñ Kudüslerine keşf olundu, kim tañrı anlara bildirmek istedi nedürbu sırrın mecdinün baylığı (28)ümmeplerdeki mesihdörsizde mecdin ümidi, kim biz anı hibar ederiz her ādeme tenbih eder iken ve her ādeme öğredur iken cemī’ hikmette ta her adamı ihzar ederiz kamil(29) olmuş mesih yesuuda kim aña ben dañı çalışırım ictiad eder iken anuñ amel etmesine göre ki bende kuvvet ile amel eder

İkinci faşıl

(1)Zīrā isterim ki siz bilesiz ne azīm cihadım vardır sizün için ve la dükıyede olanlar için ve cümlesi için(2) ki benim yüzümü beşeriyette görmediler ta anların kalbleri

[209a]

435

Müteselli olalar bile bir geniş muhabbette ve aklın tamām yakınınun cemī’ servetine dek tañrının ve pederin ve mesihin sırrı(3) marifetine, kim hikmetin ve ilmin cemī’ gençleri anda pünhan (4)olmuşlardır, ve bunu ederim ki hīç kimesne sizi aldanmasın(5) inandıran sözler ile, zīrā eger ki beşeriyette ğaibim lākin ruhda sizūñ ileyim sevinüp sizūñ tertibinizi görür(6) iken ve mesihdeki sizūñ ĩmānınızın sebatını, imdi netekim yesū’ rabbi aldınız kendü de sülük eylen (7)köklenmiş ve imaret olunmuş kendüde ve ĩmānda muhkem olmuş talüm olundunuz gibi anda izdiyad bulub şükretmesi bile, (8)görünen bir kimesne tarac etmeye felsefe ile ve beyhud ile ādemlerūñ siparişine göre cihanūñ stoksları(9)na göre ve mesiha göre yok, anuñ içün ki kendüde tañrı-(10)lığın cemī’ doluluğu cesedane sükun eder, ve siz kendüde kamillersiz ki cemī’ riyasetin ve saltanatın başıdür (11)kim anda mahdün olmuşsuz el ile kılınmış ĥitānet ile beşeriyetin günāhları tenevvuun soymasında mesihin ĥitāneti ile (12)kendüsi ile mamudiyette medfun olmuş kim anda dañi bile müstaykız oldunuz tañrının amel etmesinūñ ĩmānı ile(13) kim anı emvātdan ikaz etmişdur ve siz mürde olmuş

[209b]

436

İken zilletlerde ve beşerinizin kulfetinde anuñ ile bile ihya (14)eyledi mecmū' zilletleri bize bağışlayub bize karşı olan ayinlerüñ desti hattını mahvederken ki bize zıt olmuşdur(15) ve anı ortadan kaldırdı ve anı çilipaya mıhlayıp, riyasetleri ve saltanatları soyar iken aşıkare arz etmişdur(16)üzerlerine cevelan ederek kendüde, imdi kimesne sizi din etmesin ya adüvvün tafsilinde ya(17 helalin yabestlerin,ki gelecek nesnelerüñ gölge-(18)sidürammā cesed mesihin, kimsne sizi āvāzından aldatmasın istediği üzere tevazuda ve feriştelere secdesinde göremediği nesnelere dahl eder iken kendü ve beşerin (19)hissi ile abes yere müntefih olmuş, ve başı tutmayub kim andan bütün ceset mufsiller ile ve bendler ile medet bulunmuş ve müntasık olmuş iken tañrının ziyadeligini ziyāde eder (20)imdi eger mesih ile olmuşsanız dünyānūñ stokslarından niçün dünyāda ömür sürenler gibi ayinleri istiğmal edersiz, (21-22)dokunmayasın tatmayasın lems etmeyesein ki cümlesi fesada (23)olurlar istiğmal ile ādemlerüñ vasiyetlerine ve talimlerine göre, ki bunlar hōd hikmetin veçhini tutanlardur kendü ihtiyarın sücudunda ve alçaklıkta ve cesedin şefkatsizliğinde hiçbir izzette yok beşerin tokluğu için

[210a]

437

Üçüncü Faşıl

(1)İmdi eger mesih ile bile müstaykız oldunuz ise yukarıdaki nesneleri taleb eylen ondaki mesihdürtañrınüñ (2)sağında oturur iken yukarıdaki nesneleri teemmül eylen ve (3)yerdekileri yok, zîrâ ölmüşlersiz ve sizüñ hayâtınız (4)mesih ile Allâhta gizlenmişdür , çün mesih bizüm hayâtımız zuhur ide ol vakit siz dañi kendü ile müceddide zuhur ede (5)siz, imdi yerdeki sizüñ a'zâlarınızı katl eylen zinayı na paklığı hevesi yaramaz şehveti ve buhlü ki put (6)perestlıkdur ki bunlaruñ içün ğazabullah i'ākatsız-(7)lıgın oğulları üzere geliyor, ki bunlarda siz dañi bir (8)vakit sülük etdiniz anlarda ömür sürdüğünüz vakitte ammā şimdi siz dañi bu nesneleri hep aşağı koyun ğazabı haşmi gemliği(9)ıfdür ayı kabih kelamı sizüñ ağzınızdan, birbirinize kizb etmek çün koca âdemi soydunuz anuñ amelleri (10)ile, ve yenisi giydiniz marifete yenilenmiş anuñ suretine (11)göre kim anı yaratmışdur kanda yunanlı yoktu ve Yahūdi hitānet ve kulfet birbiri ve iskot kul ve azatlı lākin mecmū'lar (12)ve mecmū'larda mesih, imdi tañrının muhtarları kimi kadīsler mahbūblar rahmetlerüñ derunlarını keremi tevazuu

[210b]

438

(13)Hılmi tavülül inası, birbirinize tahammül eder iken ve kendünize inam kılur iken eger bir kimesnenün bir kimesneye karşı şekvası var ise mesih daği size nice inam ayıtdı(14) ise öyle hem siz, ammā bu cümlesinün üzerine muhabbeti ki kemalin (15)bendidür,ve hüdanın selameti kalblerinizde hükümet etsin kim añadaği davet olunursuz bir cesedde ve şakirlen olun, (16)mesihin kelamı sizde sākin olsun ğanılığ ile kül hikmette birbirinize öğretub tenbih eder iken mezmurlarda ve teşbihlerde ve ruhaniyetli terennümlerde ni'met ile iyiler (17)iken sizün kalbinizde rabbe, her nesne ki edersiz sözde ya amelde dügeli nesneleri rabbi yesū'isminde tañrıya ve ataya (18) anuñ ile şükür eder iken, ya avretler havas erlere münkad (19)olun netekim rabde yaraşır, ya erler avretlere muhabbet eylen ve (20)anlara acı olmak, ey oğullar dügeli nesnelerde validane itā'at (21)eylen zīrā iş bu tañrıya hoş gelir, ey babalar sizün oğu-(22)llarınızı iğzab etmek ta cansız olmayalar, ya kullar beşeriyete göre rablere dügeli nesnelerde itā'at eylen göz kulluklarında yok güya ki ādemleri razı eder iken lākin kalbin sade-(23)liğinde Allāhtan korkar iken, ve her ne kim ederseniz candan (24)işlek netekim rabbe ve yok ādemlere, bilür ikenki mīrāsın

[211a]

439

(25)Uvzunu rabden alasız zīrā rab mesiha kulluk edersiz, ammā zulm iden zulm etdiğine tahammül ide ve dizarın kabulü yoktur,

Dördüncü Faşıl

(1)Ya efendiler kullara adaleti ve müsavatı virin bilür iken(2) ki sizüñ daħi bir efendiniz vardur semālarda, namazda baki (3)olun anda uyanık olur iken şükür ile, bile daħi bizüm için namaz kılur iken ki tañrı kelamın kapusını bize açā mesihin sırrını söylemeye kim anuñ için daħi bağlanmışım, (4-5)ki anı izhar edem netekim söylemek gerekim hikmette sülük (6)eylen taşradakiler katına vakdi satun alur iken, sizüñ kelamın daima nīmette tuz ile mütebeddil olmuş ta bilesiz her (7)kimesneye nice cevab virmek gereksiz, benim hakkımdakileri hep size bildirir mahbüb karındaş ve emin hadim (8)ve hem hizmetkār rabde, kim anı size kendü nesne için gönderdim ta sizüñ ahvalinizi bilüp kalıbınızı tesliye eylesin, (9)onasimus ile bir mümin ve habib karındaş siz kimdendür (10)bundaki nesneleri hep size bildire, ersitarhus benim sırdaşım size selam virir ve markos bernabasın kız karındaşının oğlu kim anuñ hakkında vasiyetleri aldınız eger size

[211b]

440

(11)Gelir ise anı kabûl eylen ve yesû' ki yustus denilir bunlar
hîtanettendûrbunlar yalnız tañrının melekütüne bilice (12)işçilerdür kim bana taziyet
oldular, apafaras ki sizdendürmesihin kavli size selam virir herkes sizün için
namazlarda duruşur iken ta mükemmel ve tamām durasız tañrının (13)cemî'
mesşietinde, zîrâ añaatanıklık virir ki çok gayreti var sizün için luğas tabib habib size
selam virir ve demas gibi karındaşlara selam virin ve nūmfase ve anda (16)olan kiliseye,
ve çün risalet sizün kutunuzda okunmuş ola kilisesinde dañi okutun siz dañi okuyasız,
erhiposa etdik rabde aldanün hizmeti gör küllü ta anı teknil ede (18)siz, ben Pavlusun
selamı benim elüm ile benim bendlerimi tezekkür eylen ni'met sizün ile amin

Rumiyetden koloslulara yazılmışdur tuhikus ve unesmus ile

Evvelki Faşıl

(1)Pavlus ve silvanus ve timisyus tañrı pederde ve rabbi yesû'

[212a]

441

Mesihde tesalünelilerün kilisesine ni'met size ve selamet tañrı bizüm at

Amızdan ve rabbi yesū' mesihden, (2)tañrıya her dem hepiniz için şükür ederiz bizüm namazlarımız(3)da sizi zikr eder iken sizün ĩmānınızın amelin ve muhabbetin emakin ve ümidin tahammülün bizüm rabbimiz yesū' mesihin durmadan yad tutar iken tañrı bizüm babamızın huzuru-(4)nda bilür iken ey mahbüb karındaşlar Allāhtan sizün (5)ihtiyarınızı, ol cihettenki bizüm İncilimiz size olmadı kelamda تنها lākin kuvvette dañı ve ruhu kudüste ve gayette memlu yakında netekim bilürsizde asıl kişiler (6)olduk içinizde sizün için, ve siz bize ve rabbe eviciler oldunuz kelmı almış iken çok musibette ruhu (7)kudüsün ferhi ile hatta siz kıdvetler oldunuz cemī' ĩmān(8) gedür enlere mekedoniyyede ve ehayada, zīrā sizden rabbin kelamı nida olundu mekedoniyyede ve ehayada تنها degil lākin dañı her yerde sizün Allāha ki ĩmānınız çıkmışdur (9)şöyleki bize gerekmez bir nesne söylemek, zīrā kendüler bizden ötüri ihbar ederler katınıza bizüm ne yüzden duhulümüz oldu ve nice putlardan tañrıya rücu etdiniz dirilen(10) ve dürüst tañrıya ibadet etmek için, ve anuñ oğluna semālardan

[212b]

442

Müntazır olmak için kim envâtdan baas itdi gelecek ğazabdan bizi halas iden yesû'a

İkinci Faşıl

(1)Zîrâ kendünüz ey karındaşlar bilürsüz bizüm size ki (2)duhulümüzü ki abes yere olmamışdır , lâkin daği ol elem çekilub istihza olunmuşlar iken netekim bilürsüz Filibboste bizüm tañrımızda mütevekkil olduk tañrınıñ İncîlini size söylemeye (3)çok niza ile zîrâ bizüm vaazımız dalaletden degil ve ne(4) na paklıktan ve ne meğerde, ammâ netekim Allâhtan muhteber olduk İncîl ile inanılmak için öyle söyleriz âdemleri razı idenler gibi yok ammâ Allâhı ki bizüm kalblarimizi (5)tecrübe eder, zîrâ ve ne bir vakit nemelluğun kalamında olduk (6)netekim bilürsüz ne buhlün bahanesinde tañrı şahit, ve ne âdemlerden mecdi taleb eder iken ve ne sizden ve ne sayirlerden mesihin resulleri gibi yükte olmaya kâdir olur iken, (7)ammâ meyana gözde mülayim olduk netekim daye kendü oğullarınız(8) hazn eder, şöyle size müştak olup diler edin size ulaşıdır mak hüdanın İncîlini تنها degil ammâ daği kendü (9)canlarımızı ol sebebdan ki bize mahbûblar oldunuz, zîrâ ey

[213a]

443

Karındaşlar bizüm köşemizi ve meşakkatimizi tezekkür edersiz zîrâ gece ve gündüz emek çeker iken bir kimesnenize sakil olmamak için hüdanın İncîlini size kerizet etdik, (10)siz şahitler hem tañrı nice kuds ile ve bir ile ve bi ayıplık ile (11)siz i'tikâd edenlere olduk, netekim bilürsüz ne yüzden her birinize bir ata oğullarına gibi size tenbih idüp teslih(12) ve şehâdet edin, ta tañrıya layık yürüyesi ki sizi (13)kendünün melekütüne ve mecdine davet etmişdur bunun için biz dañi tañrıya durmayub şükür ederiz ki bizden işitdiğiniz Allâhın kelâmın alup âdemün kelâmın almadınız lâkin netekim haqîkattedürtañrının kelâmın ki dañi (14)muhkem amel eder sizdeki i'âkat edersiz, zîrâ siz ey karındaşlar yesü' mesihde Yahüdiyede mevcut olan tañrının kiliselerinün evicileri oldunuz ki heman elemlere çektiniz hem siz havas hem kabilelerinizden netekim kendüler dañi (15)Yahüdilerden ki rabbi yesuuyu hem katl itdiler ve has peygamberleri ve bizi izdihâd itdiler ve Allâhı razı etmezler ve (16)cemî' âdemlere zıtlardur bizi ümmetlere söylemekten nehy eder iken ki halas olalar günâhlarını herkes doldurmak (17)içün zîrâ gâzab anlaruñ üzerine geldi nihayete dek, ammâ

[213b]

444

Biz ey karındaşlar saat vaktine sizden mahrum olup dizarda kalbte yok pek ziyadesi ile sizün dizarınızı (18)görmeye sa'y etdik çok şevk ile, bunun için size gelmek istedik ben hōd Pavlus hem bir kerre hem iki kerre ve şeytan (19)bizi men itdi, zīrā bizüm ümidimiz nedürya ferh ya fahrin tacı ya siz degilmi siz bizüm rabbimiz yesū' mesihin önünde (20)anuñ vürudunda, zīrā siz bizüm fahrimiz ferruhsuz

Üçüncü Faşıl

(1)Bunu için artuk tahammül edemeyub atinada تنها koyuver-(2)lmeye bize hoş göründü, ve irsal etdik timisyus bizüm karındaşı ve tañrının hadimi ve mesihin İncilinde bizüm bilice işçi size tenkin idüp sizi telsiye(3) etmek için sizün ĩmānınıza müteallik, ki hīç kimesne bu musibetlerde müteharrik olmaya zīrā kendünüz bilürsiz ki buna(4) vaz olunmuşuz, zīrā hōd çün katınızda olduk size ol deyiveren mübtela olacak idik netekim vaki olmultur (5)ve bilürsiz, bunun için ben dañi artuk tahammül edemeyub sizün ĩmānınızı bilmeye gönderdim nebadaki tecrübe iden (6)sizi tecrübe itdi ve bizüm keşişimiz yok yere ola, şimdi

[214a]

445

h d tmişyus sizden bize gel p  m n n z  ve muhabbetinizi bize ihbar ederek da i ki bizi herkez hay r ile zikr edersiz bizi g rmeye m ştak olup netekim hem biz(7) sizi, bunun i  n ey kar nda lar  zerinizde m teselli olduk (8)her mus betimizde ve ihtiya ımızda siz  n  m n  n  ile, z r  (9) imdi dirlik ederiz eger siz rabde durursunuz, z r  ta rıya ne   kr  siz  n hakkınızda yine eda etmeye kadiriz cem ' ferh  zerine kim anu  ile siz  n i  n biz m ta rımız (10) n nde ferh ederiz, gece ve g nd z pek ziyadesi ile namaz k lur iken ki siz  n y z n z  g r p  m n n z n (11)noksanlaru n itmam ederiz, hele ta rı kend si ve biz m atamız (12)ve biz m rabbimiz yes ' mesih yolumuzu size hidayet etsin, ve rab sizi teksir id p muhabbette birbirinize ve hepsine ziy de (13)eylesin netekim biz da i size, siz  n kalvinizi ay ps z kud ste sabit kılmak i  n ta r nu n ve biz m atamızın  n nde biz m rabbimiz yes ' mesihin makdeminde anu  cem ' Kud sleri ile,

D rd nc  Fa ıl

(1) imdi bundan ma ada ey kar nda lar size yalvarup tazarru

[214b]

446

Ederiz rabbi yesuuda netekim bizden aldınız nice yürümek(2) gereksiz ve Allāhı razı etmek artasız ziyade, zīrā bilürsüz (3)ne vasiyetleri size virdik yesū' mesih ile zīrā budur tañrının iradeti sizün takdisiniz ki zinadan perhiz, (4)her biriniz bile kendü kabına tasarruf etmeye (5)takdiste ve arisde, şehvet eleminde yok Allāhı bilmeyen ümmetler (6)gibi, ki öte geçmeye ve aldatmaya bir maslahatta anuñ karındaşını zīrā rab bunlar küllisine müntakindürnitekim hem size(7) ol dedik ve şehādet virdik zīrā tañrı bizi na paklığa(8) davet etmedi lākin takdise, pes hor gören ādemleri hor(9) görmez lākin Allāhı anuñ ruhu kudüsünü dañi bize vireni, ammā karındaşlık muhabbeti haqqında size yazmaya ihtiyacınız yoktur zīrā siz kendünüz Allāhtan birbirinize muhabbet etmek öğretil-(10)miş siz, zīrā anı dañi edersiz bütün mekduniyedeki cemī' karındaşlara ammā size yalvarırız ey karındaşlar ki arta-(11)sız ziyade, ve ipsem olmaya sa'y edersiz ve hususları amel etmeye ve has elleriniz ile işlemeye netekim size vasiyet (12)virdik ki taşradakilere salihlik ile yürüyesiz ve (13)hiç nesneye ihtiyacınız olmaya ammā istemem ey karındaşlar ki ma'lūmunuz olmaya uyuyanların haqqındaki mahzūn olmayasız

[215a]

447

(14)Nitekim kalanlar daği kim ümidleri yoktur, zîrâ eger inanınız ki yesû' ölüp yine kıyam etmişdür şöyle daği tañrı (15)yesuuda uyuyanları kendü ile gedür e, zîrâ bunu size ederiz rabbın sözündeki biz dirilenler rabbın vüruduna dek baki (16)kalanlar uyuyanları tekaddüm etmeyiz, anuñ içün ki rab kendüsi alkış ile ve baş feriştenüñ âvâzı ile ve tañrınınuñ suru ile âsumândan inse gerek ve mesihde ölmüşler ol kopsalar (17)gerekdür , andan biz dirilenler baki kalırız anlar ile bile bulutlarda hatf olunuruz rabbın istikbaline havada ve öyle daima (18)rab ile oluruz imdi birbirinizi teselliye eylen bu sözler ile

Beşinci Faşıl

(1)Ammâ zamanlaruñ ve vakitlerüñ haqqında ey karındaşlar ihtiya-(2)cınız yoktur ki size yazam zîrâ kendünüz dikkat ile bilürsüz ki rabbın günü netekim uğuru gecede öyle gelir (3)zîrâ çün diyeler selamet ve eminlik ol vakit ansız helak çıkagelir netekim oğlan borusu hamile olana vasılan kaçmay(4)lar, ammâ siz ey karındaşlar zulmette degilsiz ki ol gün (5)uğuru gibi sizi kabz ede, siz hep nurun oğullarısız

[215b]

448

(6)ve kevnüñ oğulları gecenüñ degiliz ve ne zulmetin, pes imdi kalanlar gibi dağı uyumayalım lâkin uyanık olup ayaklar (7)olalüm, zîrâ uyuyanlar gecede uyurlar ve mest olanlar (8)gecede mestlerdir, ammâ biz ki günden hoşyar olalüm îmânüñ ve muhabbetin cevşeni ile kinmişler ve tolga yerine(9) halasın imdi ile, zîrâ tañrı bizi ğazaba vaz etmedi (10)lâkin halasın tahsiline bizüm rabbimiz yesü' mesih ile, kim bizüm için ölmüşdür ta gerekse uyanırız gerekse uyuruz (11)anuñ ile bile dirlik süreriz, bunun için birbirinizi teselliye eylein ve birbirini imaret eylen netekim dağı edersiz, (12)ve size yalvarırız ey karındaşlar ki içinizde çalışanları ve size rabde mütekaddim olanları ve size tenbih edenleri bilesiz,(13) ve anlara pek ziyadesi ile itibar edersiz muhabbette anlaruñ (14)ameli için sizüñ kendünüzde sulhünüz ola, size bile yalvarırız ey karındaşlar tertipsizlere tembih eylen cansızları teselliye kılın zayıflara tahammül eylen ser cümleye tavlül(15)inas olun, gülün ta bir kimesne yaramazlık için yaramazlığı bir kimesneye ceza etmeye lâkin herkes hayra tabi olun hem (16-17)birbirinize hem hepsine, hemişe şadlık eyleyin, durmadan namaz(18) kılın, her nesnede şükür eylen zîrâ iş bu tañrının iradeti

[216a]

449

(19)Yesuu mesihde size, ruhu soyundurmak, nübüvvetleri tahkir (20-21)etmek, dügeli nesneleri tecrübe eylen hayrı tutun her (22-23)şerrin zuhurun da perhiz eylen ve selametın kendü tanrusı sizi takdis eylesin bit tamam ve sizüñ bütün ruhunuz nefis ve ten bizüm rabbimiz yesū’ mesihin vürudunda ayıpsız saklansız, (24-25)sizi davet edem sadıkdur kim dañi, ey karındaşlar bizüm için namaz kılın karın-(26)daşlara hep selam virin (27)bu mukaddes ile, size onuda viririm rab ile ki bu risalet cemī’ (28)mukaddes karındaşlara okuna, bizüm rabbimiz yesū’ mesihin nīmeti sizüñ ile amin,

Evvelki Faşıl

(1)Pavlus ve silvanus ve timisyus tañrı bizüm atamızda ve rabbi (2)yesū’ mesihdeki kiliseye, ni’met size ve selamet tañrı bizüm atamızdan ve rabbi yesū’ mesihden(3)tañrıya şükür etmek bize düşer herkes sizüñ için ey karındaşlar nice ki yaraşıkdur anuñ için ki sizüñ ĩmānınız çok artar ve hepinizin her birinüñ muhabbetini birbirinize ziyāde eder,

[216b]

450

(4)Şöyleki biz kendümüz sizden iftihar ederiz tañrının kiliselerinde sizün sabrınız için ve imān cemī'(5) izdihād larınızda ve musibetlerdeki tahammül edersiz, tañrının adil deynunetine Ruşen işaret ta hüdanın melekütüne layık (6)add olunasız kim anuñ için dañi elem çekersiz, çünkü hüdanın canibinde adıldür size musibet virenlere musibet (7)ceza etmek ve size ki musibet çekersiz rehaveti bizüm ile rabbi yesū'āsumāndan alaniyetine anuñ kudretin feriştelere (8)ile, yalnız ateşide intikam virir iken Allāhı bilmeyenlere ve abedi helaka azab olalar rabbbin yüzünden ve anuñ kuvvetinün mecdi-(10)nden, çün takdis olunmaya Kudüslerinde ve müteaccib olmaya cemī' imān gedür enlerde anuñ için ki bizüm şehādet imiz (11)inanılmışdur sizün katınızda ol günde, bu cihetden dañi namaz kılarız hemişe sizün için ki bizüm tañrımız sizi davete layık kıla ve cemī' rızasını tamām ide ve(12) imānün ameli kuvvet ile, ta (9)bizüm rabbimiz yesū' mesihin ismi temcīd oluna içinizde ve siz kendüde bizüm tañrımızın ve rabbi yesū'nīmetine göre

[217a]

451

İkinci Faşıl

(1)Meğer size yalvarırız ey karındaşlar bizüm rabbimiz yesū' mesihin (2)vürudi içün ve bizüm añacemi etmekliğimiz, ki raiden filhal müteharrik ve muzdarıb olmayasız ve ne ruh ile ve ne kelam ile ve ne mektub ile netekim bizden güya ki(3) mesihin günü havale ola, kimesne sizi azdırmasın hiçbir vecihle eger ol irtidadı gelmeye ve ola (4)günāhın insānı ve helākin oğlu izhar oluna, ol muaned olan ve mecmū'un üzerine ki tañrı denilir ya secde olunur irtifa iden şöyleki kendü tañrının heykelibde tañrı gibi (5)oturur kendüsini gösterir iken ki tañrıdır, yad tutmazmı siz ki henüz sizün yanınızda olup bu nesneleri size (6)dedim, ve hala mani olanı bilürsiz ta kendü zamanında (7)ilan oluna, zīrā ol ismin sırrı şimdi kar eder ancak şimdi mani olan men ide añadek kim ortadan ola, (8)ve ol vakit ol şerī'atsiz keşif oluna kim rab anuñ ağzının ruhu ile anı tepeleye ve anuñ vürudunun ruşenliği ile helak(9) ede, kim şeytanuñ ameline göredürce mi kuvvet ile(10) ve ayetler ve yalan mucizeler ile, ve zulmün küllü gadri ile helak olanlarda añabedelki hakkın muhabbetini almadılar ta halas

[217b]

452

(11)Olalar, ve bunun için Allāh dalaletin amelini anlara göndermişdür (12)ta kizbe inanalar ki anlar hep medan olalar ki hakka ina-(13)nmayub zulümde razı oldular, ammā ey karındaşlar rabden mahbūblar herkes sizün için tañrıya şükür etmek bize vacibdürki tañrı sizi bidayetden ihtiyar ayıtdı hulasa ruhun (14)takdisinde ve hakkın ĩmānında, kim añasizi bizüm ĩncilimiz ile davet etmişdur bizüm rabbimiz yesū' mesihin mecdinün (15)tahsiline pes imdi ey karındaşlar talüm olunduğunuz asırlayışlar tutun gerekse söz ile gerekse (16)bizüm risaletimiz ile, hele bizüm rabbimiz yesū' mesih bi'z-zāt ve tañrı ve bizüm atamız ki bize muhabbet idüp ebedi taziyeti (17)ve eyü imdi virmişdur nīmette, sizün kulübünüzü teselliye idüp sizi müeyyid etsin her sözde ve eyü amelde

Üçüncü Faşıl

(1)Hasılı ey karındaşlar bizüm için namaz kılın tañrının kelamı seyredüp temcīd oluna netekim dañi sizün(2) katınızda, ve ta yavuz ve yaramaz ādemlerden halas olalar zīrā (3)cümlesinün ĩmānı yoktur, ammā rab sadıkdur ki sizi mukarrer (4)kılub şerlerden hıfz etse gerek, ammā rabbe tevekkül ederiz

[218a]

453

Sizden ötüri kim ol nesneleri kim size emr ederiz hem (5)edersiz hem edersiz, ve rab szin kalblerinizi hidayet (6)etsin hüdanın muhabbetine ve mesihin intizarına, meger size emr ederiz ey karındaşlar bizüm rabbimiz yesû' mesihin ismindeki tertipsiz sülük iden her karındaştan el çekesiz ve yok (7)bizden aldığı siparişe göre zîrâ kendünizi bilürsiz nice bize uymak gerekdur zîrâ içinizde tertipsiz geçinmedik ve herkesden gece ve gündüz işler iken hîç birinize sıklet vir-(9)memek için, değil ki bizüm hükümümüz yoktur lâkin ta kendü-(10)mizi size resim viriruz bize uymak için, zîrâ çün katınızda daği olduk bunu size buyurduk ki eger bir kimesne (11)işlemek istemezse ve ne ekl etsin, zîrâ işıdur izki içinizde ba'zıları vardur tertipsiz yürüyüp hîç işlemez iken ammâ (12)muhallatlar olurlar ammâ bunun gibilere vasiyet idüp yalvarırız bizüm rabbimiz yesû' mesih için ki sükut ile işler iken (13)kendü ve etmeğin yesinler, ammâ siz ey karındaşlar kahil olmak(14) iyilik ederek, ammâ eger bir kimesne bizüm sözümüzü eslemezse risalet ile bunu nişanlayub onunla ihtilatımın (15)hacil ola, ve düşman gibi ad etmek ammâ karındaş gibi

[218b]

454

(16)Tenbih eylen hele selametın rabbi size selameti her-(17)kes her vecihle virsin rab cümleñiz ile Pavlusun selamı (18)benim dostum ile ki her risalette nişandüröyle yazın, bizüm rabbimiz yesū' mesihin nīmeti cümleñiz ile amin,

İkinci atınadan tesalūnikelilere yazılmışdır ,

Evvelki faşıl

(1)Pavlusdan yesū' mesihin resulü tañrı bizüm muhallasımız-(2)un vasiyetine göre ve rabbi yesū' mesih bizüm ümidimizin timisyus benim havas oğluma ĩmānda nīmeti rahmet selamet tañrı (3)bizüm atamızdan ve yesū' mesih bizüm rabbimizden, netekim sana yalvardım efesusda baki olmak mekduniyye vardığımda ta (4)ba'zılara emir edesin ki gayri talimi öğretmeyeler hurafetleri ve bi payan olan insacı gözlemeyeler ki sualleri (5)sunarlar tañrının ĩmaretinden artuk ki ĩmāndadır, meger vasyetin nihayeti muhebbetdürpak kalbden ve eyü basretten ve (6)ĩmāndan bi riya, kim andan ba'zılar azub batıl kelama döndüler, (7)şer-in muallimleri olmaya isteyub anlayarak ne anları ki derler ve ne(8) kim anların hakkında tashhi ederler, ammā bilüriz ki şer'at

(9)Eyüdü eger bir kimesne anı şer ile istiğmal ede, bunu bilür iken ki şer'ati sadıka vaz olunmaz lâkin şer-isizlere ve mutî' olmayanlara densizlere ve günâhkarlara gayri mukaddeslere ve zındıklara babaları ve anaları öldürenlere adam öldürücülere, (10)zanilere, erkeklere cima edenlere erleri uğurlayanlara yalancılara ara bozuculara ve eger bir gayri nesne talüm selime (11)muhalif ola, mübarek tañrının mecdi İnciline göre kim (12)bana inanılmışdır , ve beni müeyyid iden mesih yesü' bizüm rabbimiz şükür eder anuñ için ki beni emin ad ayıtdı hizmete(13) koyulan, kim evvelden küfür söyleyici oldum ve matrud edici ve cevri iden lâkin rahmeti kesb etdim bilmezlik ile (14)etdiğim için imânsızlıkta, ve bizüm rabbimizin nîmeti gayette firāvân oldı imân ile muhabbet ile kim yesü' mesihde-(15)dir, ol kavli sadık ve cemî' kabullüğe layık ki mesih yesü' bu bünyaya geldi günâhkarları halas etmeye kim anlaruñ (16)evveli benim, nihayet bunun için rahmet kesb etdim ta bende ol yesü' mesih küllü tavilül inası göstere aña iman gedür ecek kimesneleruñ örneği için ebedi hayâta dek (17)meger dehirleruñ padişahına ölmden münezzeh görünmeye kabil degil yalnız hakim olan tañrıya kerâmet ve mecdi dehirleruñ

[219b]

456

(18)Dehirlerine dek amin, bu vasiyeti sana ısmarlaruñ ey oğul timisyus senüñ haqqında mukaddem iden mübüvvetlere göre ki anlar ile(19) havb guzatı kaza edesin, ĩmānı ve eyü basireti tutar iken (20)kim ba'zıları red idüp ĩmānüñ haqqında gark oldular, kim anlardandürhumananus ve aleksanders kim şeytana teslīm eyledim ta küfür söylemeye öğreneler,

İkinci Faşıl

(1)Pes dilin ederim ala küllü halin ki tazarrular namazlar salavatlar (2)şükürler kılınalar cemī' adamlar içün şahlar içün ve küllü aliy mertebede olanlar içün ta epsen ve esvede ömür sürelüm(3) cemī' diyanette ve salihlikte işbu havb ve makbul(4)tañrı bizüm muhallasımızın husurunda, kim cemī' adamları (5)halas olmak ister ve hakkın marifetine gelmek zīrā bir Allāh ve tañrınınuñ ve ādemlerüñ bir meyandarı insān yesū' mesih, (6)ki kendüsini cümleye bedel fedayı virmişdur şehādet i(7) havas vakitlerde, kim añavaiz ve resul vaz olunmuşum hakkı derin mesihde kizb etmem ümmetlerüñ muallimi i'ākatta ve (8)gerçeklikte, imdi isterim ki adamlar her yerde namaz(9) kılalar pak elleri kaldırır iken ğāzabsız ve şüphesiz,

[220a]

457

Göre daği ki avretler kendüleri mahcub libasta haya ile ve iffet ile müzeyyen edeler örölmüş saçta yok ya altında(10) ya İncilerde ya nefis hilatde, lākin kim avretlere yaraşır (11)diyanete ikrar eder iken eyü ameller ile avret sükutta ögre-(12)nsin kamu huzu ile ammā öğretmek avrete reva görmezim ve ne er(13)üzerine musallat olmak lākin sükutta olmak, zīrā ādem ol musavver (14)olmuşdur andan hava, ve ādem azdurulmuş degildür ammā avret azduru-(15)lup mücazevette imiş nihayet evlāt doğurması ile halas ola eger baki olalar ĩmānda ve muhabbette ve takdiste iffet ile,

Üçüncü Faşıl

(1)Kelamı sadık eger bir kimesne iskofyanı diler ise eyü (2)ameli mezad eder imdi piskoposa gerekdur ki ayıpsız ola bir avretin eri muntebih perhizkar edepli garipleri sevici (3)talüm etmege kabil, yok seviciye meyl iden yok darb iden yok merdar karınca haris olan ammā yavaş cenk iden yok (4)gümüşe tamah iden yok, has eve hoşluğuyla hüküm iden (5)oğulları huzuda tutub küllü vakar ile, zīrā eger bir kimesne has eve hüküm etmek bilmezse tañrının kilisesini nice (6)kayırur, yeni fıdan almasın ta muntefih olup iblisin deynunetine

[220b]

458

(7)Düşmeye, hem aňagerekdir ki taşradakilerden anuñ dañi (8)eyü şehâdet i ola ta hakarete düşmeye ve iblisin kemendine, buna göre şemaslar vukur olsunlar 2 dilli yok çok seveciye (9)meyl etmeyenlerdür kazınca haris olmayanlar, imānūñ sırrını (10)pak basiretinde tutar iken ve bunlar dañi ol mücerrib olsunlar andan (11)hizmet etsinler bi ayb olur, İncilin avretler ve karlı olsunlar bühtancılar yok afifeler dügeli nesnelerde i'âkat(12)lılar, şemaslar bir avretin erleri olsunlar evlādına eyü hüküm eder(13) iken ve has evlere, zir hoş hizmet idenler eyü mertebeyi kendülerine tahsil ederler ve yesū' mesihdeki imānda azīm(14) cesareti, bunları sana yazarın sūrat ile katına gelmek ümīd (15)tutar iken, ve eger eyleneyim ta bilesin tañrınıñ elinde nice konuşmak gerekki derler tañrının kilisesidürhakkın (16)amudi ve isfakı am ile diyanetin sırrı azimdürtañrı beşerinde zāhir oldı ruhda tasdik olundı feriştelere göründi ümmetlerde kerizet göründi imān "āleminden götürüldi müceddide yukaru alınmışdür ,

Dördüncü Faşıl

(1)Meğer ruh ayanen ederiz ki ahir zamanlarda ba'zılar imāndan

[221a]

459

Ayrıllalar azdırıcı ruhları ve şeytanların talimlerini gözler(2) iken ve anlarıki mir-aylıkta yalan söylüyorlar kendülerün (3)basireti dağlanmış olur nikāh etmekten nehy edenlerin taamlardan perhiz etmek kim Allāh yaratmışdur bühremend (4)olmak için şükür ile müminlerden ve hakkı beyanlardan, anuñ için ki tañrının her mahluku eyü ve hîç nesne merdud olmamak (5)eger şükür ile alına, zîrā kelimullah ile ve namaz ile takdis (6)olunur, eger bunları karındaşlara andırasın yesū' mesihin eyü hadimi olasin ĩmānün ve eyü talimin sözlerinde terbiye(7)olunmuş kim añaitba etdik ammā merdar acuzların (8)misallerün red ile kendüni diyanete riyazat eyle, zîrā cesetli riyazat eze müfid olur ammā diyanet dügeli nesnelere müfiddürkim şimdiki hayātın vadeleri ve gelecek onadır, (9-10)sadık kelam ve cemī' kabule layık, zîrā buna hem çalışırız hem şetim çekeriz anuñ için ki derler tañrı üzere ümīd tuttuk (11)kim cemī' ādemlerin muhallasıdır hususan müminlerin bu (12)nesneleri emir idüp talüm et, hîç kimesne senün benliğini hor görmesin lākin müminlerin numunesi kelamda (13)ülfette muhabbette ruhda ĩmānda paklıkta añadek ki te (14)kellüm kiraate taziyete talime mülazım ol sendeki in amdan

[221b]

460

Gafil olma kim sana nübüvvetden virilmışdır kasislerüñ ellerinüñ (15)vaz-ı ile, bunlara teemmül ile bunlarda ol ta senüñ necahın(16) düğülülerde zāhir ola, gözle kendüni ve talimi anlarda baki ol zīrā bunu eder iken hem kendüni halas edesin hem seni istimā' edenleri,

Beşinci Faşıl

(1)Bir şeyhe hitab etme lākin yalvar kıl ata gibi karındaşlar (2)gibi acüzlere atalar gibi genç avretlere kız karındaşlar gibi(3) paklık ile tul avretlere izzet ile haqıkatteki tul(4) avretlere, ammā eger bir tul avretin evlādı ya torunları ola ol öğrensinler has eve diyanet göstermek ve ecdada ceza virmek zīrā iş bu hub ve makbuldür tañrının önünde, (5)ammā haqıkatte dul karı ve yalnız kalmış tañrı üzerine ümīd tutar ve tazarrularda ve namazlarda gece ve gündüz baki kalı (6-7)ammā lezzet suret diri iken mürde olur, ve bunları vasiyet(8) eyle ta bit azil olalar, ve eger bir kimesne kendüleri için ve ba husus iyali için tedarik etmezse imāna inkar (9)itdi ve kafirden beterdür bir dul karı ihtiyar olunsun 60 yıldan eksigi yokki bir erin avreti oldu

(10)İyi amellerde şehâdet lenmiş eger oğulları besledi ise eger garibleri konrurdu ise eger Kudüslerüñ ayaklarını yudı ise eger musibetlilere müdet virdi ise eger her eyü ameile (11)itiba eyledi ise, ammā gencerin dul karıları red ile zīrā mesiha karşı şehvetli oldukları zamanda nikāh (12)etmek isterler deynuneti var iken anuñ içinki evvelki (13)īmānı red itdiler, ve bile dañi bi kar olmaya öğrenirler evler avare gezer iken ve bi kar تنها yok lākin herze köyler (14)dañi ve mıhlatalar yaraşmayan nesneleri söyler iken imdi isterim ki gencerin avretler nikāh edeler oğulları doğuralar evi zabt eyleyeler muaned olana hıç sebebi vermeyeler şetin(15) berekatında, zīrā ba'zılar şimdi geri ve şeytana rücu itdiler, (16)eger bir müminüñ ya müminenüñ dul karıları ola anlara imdad etsin ve kilise yüklenmesin ta hāķīkatteki dul karılara (17)imdad ide hoş tekaddüm iden kasisler muzafe izzete layık ad olununlar ba husus kelamda ve talimde emek çekenler, (18)zīrā kitab eder harman döven öküzün ağzını bağlamaya(19)sın ve ırgat ücretine layıkdur bir kasise karşı levn alma meger (20)iki ya üç şahit altında, günāh edenlere cümleñ levninde (21)tevbih eyle ta kalanlardañi havf edeler, vasiyet ederim

[222b]

462

Allāhın önünde hem rabbi yesū' mesihin ve muhtar ferishtelerinki bunları hıfz edesin tercihsiz alakaya göre nesne (22)etmez iken, elleri sürat ile kimesneye koma ve ne gariplerüñ (23)günāhlarından bühremend ol kendüni pak sakla, artuk su içme lākin bir sucu istiğmal eyle senüñ midenüñ (24)hadur ı için ve mükerrer zaflaruñ için, ba'zı ādemlerüñ günāhları ol zāhirdür deynunete o gence gider iken ve (25)ba'zıları daḥi ardinca yakın giderler buna göre daḥi eyü ameller zāhirlerdür muḡayyir olanlar gizlenmeye kādir degillerdir,

Altıncı Faşıl

(1)Ne kadar kullar boyunduruk altında varsa havas efendileri kamu izzete layık ad etsinler ta hüdanın ismi ve talimi ifdır a olunmaya, (2)ve anlaruñ kim mümin efendileri ola hor görmesinler anuñ için ki karındaşlardır lākin evlā hizmet etsinler ol sebebden ki müminlerdür mahbūblar iyilikten bühremend olanlar(3) bunları talüm idüp öḡüt vir, eger bir kimesne gayri vecih üzere talüm idüp bizüm rabbimiz yesū' mesihin sağ sözlerine (4)yaklaşmazsa ve diyanete göre ki talime yahut şişmişdur ya'ni mağrur olmuşdur hīç nesneyi bilmez iken ammā meselelerüñ ve sözler cetlerinüñ ḥaḡḡında b imar

[223a]

463

Olur iken kim anlardan haset doğar niza ifdür alar kötü töhmetler, (5)beyhude mebahiseleri hadur ı müfsid âdemlerüñ ve hakdan mecrum olanlaruñ kesbi diyanet olmaya ad edenlerüñ bunun gibiler-(6)den el çek ammâ diyanet kanaat ile azîm kesb olur, (7)zîrâ hîç nesneyi dünyâya gedür medik belliki hîç nesneyi (8)dañi taşra götürmeye kâdir değiliz taamlar mezhun ve libaslar (9)mezvar iken bunlaruñ ile kani olalüm, ammâ ğani olmak isteyenler tecrübeye düşerler ve kiminde ve çok sefiyye ve zararlı şehvetlere kim (10)âdemleri helaka ve izaata gark ederler, zîrâ narenüñ muhabbeti kül şerlerüñ aslıdürkim ba'zılar aňatama idüp îmândan (11)azdılar ve çok hüzünler ile kendülerini deldiler, ammâ sen ya tañrının âdemi bunlardan kaç ve itba ile bire diyanete îmâna(12) muhabbete sabra hilme, îmânüñ güzel döğüşünü ebedi hayâta ya peşkil kim aňadavet olunursun ve havb ikrara (13)ikrar eyledin çok şahitler önünde sana vasiyet ederim dügeli nesneleri ihya iden tañrınıñ huzurunda ve Pontus pilatos önünde havb ikrar şehâdet iden yesû' mesihin(14) ki vasiyeti lekesiz bit azil hıfz edesin bizüm rabbimiz (15)yasuu mesihin zuhuruna dek kim has vakitlerde anı göstere sin ol mübarek ve yalnız kabir olan padişahlık

[223b]

464

(16)Edenlerün padişahlığı ve beylik edenlerün beyi, kim anuñ تنها ölümsüzlüğü var yaklaşılmaz nuru sükun iden kim âdemlerün hıç biri anı görmedi ve ne görmeye kadirdür kim aña(17)kerâmet ve kuvvet-i ebediye amin, şimdiki degirdeki ğanilere vasiyet eyle ki yüce gönüllü olmayalar ve bi karar olan ğanılık üzere ümîd tutalar lâkin ol tañrıda cemî’ (18)nesneleri bize temettü için ğanılık ile veir iken hayr etmek eyü amellerde ğani olmak virmeye kerim olmak ulaşd–(19)urmaya hazır, kendülere genci yağar iken bir güzel bünya-(20)dı gelecek zamana ta ebedi hayâta yapışalar, ya timisyus emaneti hıfz eyle merdar beyhude kulları ictinab eder iken (21)ve marifetin telbis ile denilmiş mukavemetleri, kim ba'zılar anı rusuh idüp ĩmân hakkında azdılar ni’met senüñ ile amin timisyus evvelki risaletinden yazılmışdur ki efruciye pakatayanenüñ metropolisidir,

PAVLUS RESULÜN TİMİSYUSA İKİNCİ RİSALETİDİR

Evvelki Faşıl

(1)Pavlus Allāhın iradeti ile yasuu mesihin resulü hayâtın (2)vadesine göre ki yesü’ mesihde, timisyus mahbûb oğula

[224a]

465

Nîmet rahmet selamet hüda pederden ve mesih ysuu bizüm rabbimizden,(3) tañrıya şükrederim kim añaecddaddan pak basirette ibadet ederim ki durmayub seni hadur ımda tutar benim (4)namazlarımda gece ve gündüz, seni görmeye müştak olup senüñ eşklerini yad eder iken ta ferh ile memlu olam (5)sendeki bi riya îmānı tezekkür eder ikenki ol senüñ büyük atan Louis de sâkin oldı ve senüñ atan onikede (6)ve mukin ki sende dañı, bunun sebebi içün senüñ hadur ına gedür irim ki benim ellerimin vaz etmesi ile (7)sende olan tañrının inamını tutuşturasın, zîrâ tañrı havfin ruhunu bize virmişdur lâkin kuvvetin ve muhabbetin ve aklı (8)selim, imdi bizüm rabbimizin şehâdet inden şermesar olma ve ne benden anuñ mahbusu lâkin İncîlin mesaibinden bühremend ol (9)tañrının kudretine göre, kim bizi halas idüp davet mukaddese ile davet eyledi yok bizüm amellerimiz mucibince lâkin has niyete ve nîmete göre ki bize virilmişdur yesû' mesihde (10)dehirlerüñ zamanlarından evvel, ammâ şimdi zâhir olmuş bizüm musAllâhımız yesû' mesihin zuhuru ile kim mevti hûd ibdal idüp hayâtı ölümsüzlüğü münevver eyledi İncîl ile (11)kim añaben vaz olunmuşum vaiz ve resul ve ümmetlerüñ muallimi

[224b]

466

(12)Bunun sebebi için dahi bu nesnelere tahammül ederim nihayet hacil degilüm zîrâ îmân gedür digim kimesneyi bilürim ve müvakkilüm ki benim emanetimi saklamaya kadirdür ol güne dek, ya sağ sözlerüñ (13)selüm kullaruñ resmin tut kim benden işitdin îmâ-(14)nda ve muhabbetteki mesih yesuuda, havb emaneti hıfz ile(15)bizde tevattun iden rûh-i kudüsile bunu bilürsinki asyadakiler hep benden iraz itdiler kim ficillus (16)ve harmucenes anlardandır, rab rahmet virsin unisyoforosun evine zîrâ beni çok kerre tebrid ayıtdı ve benim zincirimden (17)utanmadı, ammâ rumiyette olmuş iken beni dikkat ile arayub (18)bulmuşdur rab añarazı kılsın ki rabden rahmeti bula ol günde ve ne kadar nesneyi efesusda hizmet etmişdur sen yeğrin bilürsin,

İkinci Faşıl

(1)İmdi sen ey benim oğlum müeyyid oğul ol nîmetteki(2) yesû' mesihdedir, ve çok şahitlerde benden işitdiğin nesneler bunları emin âdemlere ısmarla ki sayırlara dahi öğretmek (3)münasib oluserdir, hep imdi cefaya tahammül ile yasuu (4)mesihnin bir hub cundisi gibi, hîç kimesne kaza eder

[225a]

467

İken hayâtın maslahatlarına karışmaz ta cundi olmaya ihtiyar(5) edeni razı eder ve eger bir kişi daği ictihad ide (6)taçlanmış değil illa farz ile ictiad eder felaha gerekdur (7)emek çeker iken evvela yemişten bühremend olmak, teemmül eyle ne(8) ederim zîrâ rab sana cemî' nesnelerde akıl vire, yad tut ki yesû' mesih davut fahmından emvâtdan baas olunmuşdur benim (9)İncîlime göre, kim anda cefa çekerim bendelere değin yaramaz (10)işli gibi lâkin tañrının kelamı beste değildir, bunun içün düğeli nesnelere tahammül ederim muhtarlar hadır ı içün ki anlar daği yesû' mesihdeki halası hasıl edeler (11)sermedi mecd ile kavli sadık zîrâ eger bile ölmüşüz (12)böylece daği dirlik ederiz, eger elem çekeriz hem bile padişahlık ederiz eger inkar ederiz hem bize inkar ede, (13)eger îmânsızlarız ol sadık kalır kendüsine inkar etmeye (14)kâdir değil, bunları andürabbın önünde şehâdet ederek sözlerden cidale etmemek hîç fâideye istimâ' (15)edenlerün menkus etmesi içün, kendüni mücerrib olmuş tañrıya arz etmeye ihtimam eyle bir ırgatı ki hacil olmak gerekmez(16) hakkın kelamın doğru keser iken, ammâ mürdar ve beyhude (17)sözleri kad eyle zîrâ ziyâde dinsizliğe aresteler gerek, ve

[225b]

468

Onlarıñ kelamı yenurca gibi ekl ide kim humanavus (18)ve filetos anlardandürkim hakka müteallık nişandan azdılar diyü kıyamet şimdi hūd olmuşdur ve ba'zılarıñ imānūñ yakarlar, (19)nihayet hūdanın bünyādı sabit durur anuñ bu mührü var iken rab kendünüñ mevcut olanlarıñ bilür ve mesihin ismini her (20)tesmiye iden zulümden ayrılısını ammā bir büyük evde altın ve gümüş kablaları tanha degildür lākin ağaçtan ve topraktan (21)dañi ve ba'zı kerāmete ve ba'zılar ihanete, imdi eger bir kimesne kendüsini bunlardan artıda kerāmete bir kab ola mukaddes olmuş (22)ve fāideli rabbe her eyü amele mahya olmuş, dañi şehvetlerden kaç ammā bire imāna muhabbete selamete tabi ol pak kalbden(23) rabbe dua idenler ile, ammā sefiye ve edebden halig olan sualleri (24)red eyle bilür iken ki nizaları doğururlar, ve rabbın kavli niza etmek gerek lākin cümlesine yavaş olmak talime münasib(25) olmak cefaya tahammül etmek hilm ile mukavemed edenlere tedib eder iken eger şayet tañrı anlara tevbe vire hakkın bilmesi (26)içün ve aklın sıhhatini bulalar eylesin kemendinden kim anuñ elinde esir tutuldular anuñ iradetine göre,

[226a]

469

Üçüncü Faşıl

(1)Bunu daḥi bil ki en ahir günlerde hadır nak vakitler(2) kopuserdir, zīrā ādemler kendüleri sevenler olalar nareyi seviciler mağrurlar mütekebbirler ifdır a idenler validelere mutī’ olmaya-(3)nlar na sipaslar dinsizler müveddetsizler ahid bozucular büh̄ta-(4)ncılar imsaksızlar yavuzlar Salihleri sevmeyenler, hainler cezzaflular şişmişer lezzetleri sevenler Allāhı sevenlerden artuk (5)anlarda diyanetin bir sureti olup ammā anuñ kuvvetine inkar eder (6)iken ve bunlardan iraz ile zīrā bunlardandürkim evlere teserrüb idüp karıcıkları esir kalırlar günāhlar ile yüklenmiş (7)ve enva şehvetler ile derenilmişler, daima öğrenir iken ve hīç (8)bir kerre hakkın marifetine gelmeğe kādır olmaz iken, ve yannes ve yanberes musaya nice mukavemet idenler ise bunlar daḥi hakka öyle mukavemet ederler ādemler akılda müfsid olmuşlar ĩmānūñ (9)haḳḳında muhteber olmamışlar, lākin artuk ileri geçmeyeler zīrā anlaruñ akılsızlığı külliye zāhir ola netekim daḥi anlaruñ (10)olmuşdur ammā sen idrak etdin benim talimimi sireti niyeti (11)ĩmānı taviñ inası muhabbeti sabrı, izdihād ları elemeleri ki bana oldılar antakyada ikonyada listarada ne düğeli izdihād lara tahammül etdim ve mecmū’lardan rab beni kurtar

[226b]

470

(12)İdi, ve daḥi yesū' mesihde diyanet ileömür sürmek (13)cemī' isteyenler izdihād çekseler gerek, ammā kem adamlar ve (14)sihirbazlar beter arturalar azdırup azdırılır iken, ammā sen öğrendiğin nesnelerde baki ol kim sana inanılmışdur (15)bilür iken ne kimesneden öğrendin, daḥi ki tıfildan mukaddes kitabları bildin ki seni hulasa hakim etmeğe kadir-(16)lerdür ol ĩmāndan ki yesū' mesihdedir, küllü kitabullahdan ilham olunmuş ve nafī talüm için tevbih için ıslah (17)içün tedib için ki birde, ta Allāhın insānı mükemmel ola her eyü amel için yara kılınmış,

Dördüncü Faşıl

(1)İmdi ben şehādet ederim tañrınıñ önünde ve rabbi yesū' mesihin ki zinde ve mürde olanları deyn ide anuñ zuhu-(2)runda ve melekütünde, kalamı kerized eyle ilhah et vakitte ve vakitden taşra tevbih ile azarla öğüt ve kamu taviöl inasda (3)ve talimde zīrā vakit olaki talimi selime tahammöl etmeyeler lākin kendü şehvetlerince kendölere muallimleri yağalar geçsin (4)kulakları var iken, ve işitmesi hōd hakdan döndüreler (5)ve hurafetlere döndürüleserdır, ammā sen dügeli nesnelerde uyanık

[227a]

471

Ol cefalara tahammül et mübeşşerin amelin ile sinüñ hizmetini (6)itmam kıl, zîrâ ben şimdi ihda olunmakım ve benim müfarekati-(7)min vakdi müşrifdür , güzel döğüşü dövüştüm (8)yürüyüzü dövündüm ĩmānı hıfz etdim baki berrin tacı bana saklı tutulmuşdur kim rab ol adil kadı ol günde bana virsin bana تنها değil lâkin daħi anuñ zuhuruna cemī' (9-10)muhabbet edenlere bana sūrat ile gelmeye sa'y eyle, zîrâ dimas beni terk eyledi şimdiki dehri sever iken ve tesalü-(11)nikiye gitmişdur kereskes galatyaya titus dalmatyaya lucas تنها benim iledürmarkosu alup kendün ile ilet zîrâ bana (12)müfid olur hizmet için, toikukosu hōd efesusa (13)vireydim, çün gelirsın truvazade karpus yanında koyuvirdiğim feraceyi gedur ve kitapları hususan nirşeleri (14)aleksanders bakırcı çok şerleri bana etmişdur rab aña(15)ceza insin anuñ amellerine göre kim andan sen daħi hazır (16)eyle zîrâ bizüm sözlerimize gayette mukavemet eyledi benim evvelki i'tizārımda hıç kimesne bana yardım etmedi ammā hep (17)beni terk itdiler anlara ihtisāb olunmasın, nihayet rab yanıma durup beni müeyyid ayıtdı ta benden kerized tamam biline ve cemī' ümmetler istimā' edeler ve arslanın ağzından kurtulmuş oldum,

[227b]

472

(18)ve rab beni kurtara her yaramaz işten ve anuñ semāvi melekütüne halas ide kim añamecd-ü dehirlerüñ dehirlerine dek amin,(19)periskaye ve akulaye selam eyle ve aña siforosun evine(20) aristos korintusda kaldı ve musa ile (21)meriz koyuvirdim, kıştan ol gelmeye sa'y eyle evbulus sana selam virir ve podens ve linus ve kaladya ve cemī' karınd-(22)aşlar, rabbi yesū' mesih senüñ ruhun ile ni'met sizüñ ile amin, ikinci risalet efesuslularuñ kenisesine ol piskopos ihtiyar olunan timisyus rumiyetden yazılmışdur çün Pavlus ikinci kerre kayser neruna ihzar olunmuşdur

Evvelki Faşıl

(1)Pavlus tañrınıñ kulu ve yesū' mesihin resulü tañrı muhtarlarınüñ ĩmānı mūcibince hakkın marifeti ki diyanete göre(2) ebedi hayātın imdi üzere kim kizbden mūnezzeh ki Allāh vade (3)etmişdur yahut dehirli zamanlardan ol dehirlerüñ zamanlarından ol ammā has vakitlerde kendü kelimasını izhar eyledi kerizedde kim bana inanılmışdur(4) tañrı bizüm muhallasımızın vasiyetince, titus halis oğluma ĩmān ammā göre ni'met rahmet selamellah pederden rab

[228a]

473

(5)Yesuu mesih bizüm muhallasımızdan, bunun berekatında seni giritte koyuvirdim ta eksik olan nesneleri ıslah edesin ve kasisleri her şehirde vaz edesin ben sana ısmarladığım (6)gibi,eger bir kimesne ayıpsız ola bir avretin eri i'ākat iden oğulları var iken arfaşın melametinde yokya (7)mensub olmayanlar zīrā bir piskoposa melametsiz olmak gerekdur tañrının kethüdası gibi hōd riya yok haşme nak yok mayemil iden yok darb iden yok merdar kisbe haris (8)olmayan, ammā garibleri sevici Salihlere muhabbet edici (9)ayık adil mukaddes perhizkar, talime göre ki sadık kelamı muhkem tutar iken ta kâdir ola hem ögüt virmek(10) salüm taliminde her karşı diyenlere tevbih etmek zīrā çok münkad olmayanlar ve herze köyler azdırıcılar vardur hususan (11)hitānettenkiler, kim ağzın yumdurmak gerek kim bütün evleri takis ederler vacib olmayan nesneleri talüm ederek(12) merdar kesb berekatında, kendükilerden biri anlaruñ has peygamberi ayıtdı Giritliler hemişe yalancılar yaramaz ve hoşlar (13)kahil karınlar, bu şehādet hakdur bunun sebebi için anları (14)sarılık ile azarla ta teslīm olalar ĩmānda Yahūdi hurafetleri gözlemeyub ve ādemleruñ vasiyetleruñ kim hakkı red

[228b]

474

(15)Ederler, pak olanlara h d d geli nesneler hakdur amm  alevde olanlara ve  m nsızlara h   nesne pak degil amm  anlaru (16) hem akly hem basireti alevde olmu tur, All h  bilmeye ikrar eder iken amellerde inkar ederler mekruh olur iken ve asiler ve her ey  amele gayri muhteberlerdir,

 kinci Fa ıl

(1-2)Amm  sen talim-i teslime yara an nesneleri s yle, ki  eyhler ho yar olalar ve karlular mutediller selimler  m nda muhabbette(3) sabırdan ac zler  nc lin ge inmekte kud se yara ır gibi b htancılar yok  ok meyil etmeyenler ey  neslneleri  ğreti-(4)ciler, ta gen  avretlere ayıklı ı  ğretsinler erleri seviciler (5)olmayı  ğulları seviciler, ho  yarlar masumlar evde oturanlar Salihler has erlere m nkad olanlar ta kelimullah iftira olunmaya,(6-7) buna g re  ğ t virki mutediller olalar, d geli nesnelerde kend ni ey  ameller    z n n g sterirken talimde (8)istikameti ve karı fesatsızlı ı, sel m kelim  ki medar olmaya kabil degil ta ihtilaf iden hacil ola anu  h    erri (9)sizden demek yok iken, kulları havas efendilere m nkad olmak d geli nesnede pesne dide olup kar u s ylemez iken

[229a]

475

(10)Des etmez iken lākin küllü eyü eminliği gösterüp ta Allāh bizüm muhallasımızın talimin dügeli nesnelerde müzeyyen edeler, (11)zīrā tañrınıñ halas gedür en nīmeti cemī’ adamlara izhar etdı (12) bize tedid ederek ki dinsizliğe ve dünyevi şehvetlere inkar idüp ayıklık ile ve bir ile ve diyanet ile ömür süreriz (13)şimdiki dehirde müntazır olarak ol mübarek ümide ve azīm Allāhın ve bizüm muhallasımız yesū’ mesihin mecdinüñ zuhuruna (14)kim kendüsini bize bedel virmişdur ta bizi küllü isinden halas ide ve kendüsine has halkı tashir ide eyü amellere(15)guyur bunları söyle ve ögüt virve tevbih eyle küllü hüküm ile kimesnesini horlamasun

Üçüncü Faşıl

(1)Onlara tenbih eyle riyasetlere ve saltanatlara münkad olup itā’at (2) etmek her eyü ameile hazır olmak kimesneyi isra etmek münazaalar olmak ammā me’nuslar cemī’ adamlara cemī’ hilmi gösterir (3)iken, zīrā biz dañi bir vakit nadanlar asiler azgınlar enva şehvetlere ve lezzetlere hizmet idüp kemlikte ve hasette ömür sürer idik mebguz olup birbirini ibraz ider (4) iken ammā çün tañrı bizüm muhallasımızın keremi ve ādemlere

[229b]

476

(5)Muhabbeti zuhur ayıtdı biz yerdeki etdiğimiz amellerden degil lâkin kendü rahmetine göre biri halas etdi tekrar veladetin(6) mağseli ile ve ruhu kudüsün tecdidi ile kim anı üzerimize (7) baylık eyle döktü yesû' mesih bizüm muhallasımızdan, ta anuñ nîmeti ile müteberrir olmuş varisler oluruz ebedi hayâtın ümidine (8) göre, sadık bu kul ve bunlaruñ hakkında isterim ki ikrar edesin ki tañrıya İmân gedür enler eyü amellerde tekaddüm etmeye (9) ihtimam edeler bunlar âdemlere havb ve müfidlerdir, ammâ sefiye meseleleri ve insabi ve husumetleri ve şer'atli cidalleri(10) ictinab eyle zîrâ fâidesiz ve batıllardur, mebde âdemi biri(11)nci ve ikinci tenbihden sonra red ile, bilür ikenki bunun gibi menkus olmuşdur ve günâh ider kendüsi ile (12) müdan olur, çün artemasi ve tuhikusu sana göndereyim nikopolise benim katıma gelmeye sa'y eyle zîrâ onda kışlamağa (13)ta'yîn etdim, zinas ehli şer-i ve apollo su dikkat ile müşa-(14)yea eyle ta nesne anlara eksik olmaya, ve bizümkiler dañi eyü amellerde tekaddüm etmek öğrensınler gerekli istiğmalleri için (15)ta meyvesiz olmayalar, benim ile olanlar cümle sana selam virirler bizi İmânda sevenlere selam ile ni'met ser cümleñiz ile amin, kerâmetlileruñ kilisesine ol piskopos vaz olunan titusa mekduniyenüñ ki nikopolisden yazılmışdūr ,

[230a]

477

Faşlı evvel

(1)Pavlus yesū' mesih'in mahbūsü ve timisyus karındaş file-(2)mon mahbūba ve bizüm bilice işçimize ve epfiya habibeye ve (3)erhipus hem cengimize ve senüñ önündeki kiliseye, ni'met size ve selametullah bizüm atamızdan ve rabbi yesū' mesihden (4)benüm tañırma şükür ederim hemişesini zıkr ider iken benim (5) namazlarımda senüñ muhabbetini ve ĩmānı ışıdur iken (6)kim sendedür rabbi yesū'a ve cemī' Kudüslere, ta senüñ ĩmānūñ şirketi amelli ola her eyü amelin marifetindeki sizde yesū' (7)mesihde zīrā bizüm çok şazlığımız ve taziyetimiz vardır senüñ muhabbetinde anuñ için ki Kudüslerüñ bağırsakları ıstırfāh (8)Budılar senden ey karındaş bunun için çok küsta-(9)hluğum var iken mesihde münasib olanı sana buyurmak, muhabbet hadır ı için evlā yalvarurum filan olup netekim Pavlus bir (10)biri şimdi dağı yesū' mesih'in mahbusu, sana yalvarurum benim oğlum unesimus için bendelerimde tevliid etdiğim, (11)kim gençlerde sana fāidesiz ammā şimdi sana ve bana fāide-(12)lü, kim anı geri gönderdim sen imdi anı ki benim bağırsaklarım-

[230b]

478

(13)dür kabûl ile, kim ben anı katımda alkomak isterdim (14) ki sana bedel İncîlin bendlerinde bana hizmet ide idi, ammā senüñ ra'yinden halig hiç nesneyi etmek istemedim ta senüñ (15)iyiliğin güya ki zarurete göre olmaya lâkin ihtiyar ile, zîrā şayet bunun için saatçe ayrıldı ta ebeden anı alasın, (16)şimdi kul gibi ammā kul üzerine mahbûb karındaşı hususan(17) bana fe keyfe ki sana hem beşeriyette hem rabde imdi eger beni or-(18)tak add edersin benicileğin anı kabûl eyle, ve eger bir nesne sana (19)zarar itdi tā borçlu ise bunu bana ihtisāb eyle ben Pavlus benim dostum ile yazdım ben evdeyim ta sana kim hem sen (20)kendün bana borçlusun, belli ya karındaşki senden müstefid (21) olam rabde benim bağırsaklarımı isdür fa ile rabde, senüñ itaatine tevekkül ederek sana yazdım bilür iken ki yediğimden (22) ziyāde edesin ve bile daği bir konacık yeri bana hazır eyle zîrā ümîd tutarım ki sizüñ namazlarınızdan size inam (23)olunayım sana selam virirler apafaras benim esirdaşım mesih (24) yesû'da, markos aristarhos damas lucas benim böylece (25)işçilerim, bizüm rabbimiz yasuu mesihin nîmeti sizüñ ruhunuz ile amin,

Filamune rumiyetden yazılmışdur onesmus bir kul ile,

[231a]

479

İbranilere Risālet

Evvelki Faşıl

(1)Çok kere ve hayli üslub ile geçenlerde tañrı babalara (2)peygamberler ile söylemişdür , bu ahir günlerde oğul ile söyledi kim anı dügeli nesnelere vāris vaz eyledi kim (3)anuñ ile dañi dehirleri etmişdür , kim anuñ mecdinüñ şuayı olur iken ve anuñ sureti ve dügeli nesneleri anuñ kuvvetinüñ sözü ile tahammül ider iken çün kendüsi ile bizüm günāhlarımızı artmış idi celaletin yemīninde alīler-(4)de oturdı ferīştelerden ol kadar (5)efzal olmuş ne kadar anlardan efzal bir ismi mīrās buldı zīrā ferīştelerden kime bir vakit demişdur sen benim oğlumsun ben seni bugün tevlid (6)etdim ve tekrar ben aña ata olayım ve kendü bana oğul ola, tekrar çün ol doğmuş meskunete idhal ider (7)hüdanın cemī’ ferīşteleri on secde etsinler, ve ferīştelerüñ hāqqında hūd ider kim anuñ ferīştelerüñ ruhlar ider (8)hadimlerüñ ateşin yalağı, ammā oğula senüñ tahtın ey tañrı dehrin dehre dek istikametin asası senüñ melekü-(9)tünün asası adli sevdin ve ismi ibğaz etdin bunun için

[231b]

480

Tańrı senüń tańrın sana mesh ayıtdı ibtihacın (10) zeyti ile senüń ortaklarınun üzerine, ve sen ya rab bidayetler-(11)de arazi bünyan etdin ve semālar senüń ellerinüń işidir, anlar fani olalar ve sen baki olasın ve düğölüler libas gibi eski (12)olalar, ve camme gibi anları düşüresin ve mübeddil olalar ammā(13) sen kendüsin ve senüń yıllarına zeval olmaya, ammā ferishtelerden kime bir vakitte demişdur benim sağlarımda otur añadek (14)kim düşmanlarını ayaklarınun basamağın vaz edem, cümlesi hizmet iden ruhlar degilmidürhizmete irsal olunmuş anlarıñ içinki halasın varisleri olalar

İkinci Faşıl

(1)Bunun için bize gerekdur ki pek ziyadesi ile istimā' etdiğimiz nesnelere mukayyed oluruz ta hiçbir vakit taşna sizmeye-(2)ler, zīrā eger ferishteler ile denilmiş kelam sabit oldu ise (3) her mücavezet ve masiyet adil cezayı almışdır , biz nice kurtuluruz bu mertebede halasdan gafil olur iken ki rabden söyleme ki ibtidası alup istimā' edenlerden bize tasdik (4)olundu, tańrı bile şehādet virir iken hem alametler ile hem mucizeler ile ve enva kuvvetler ile ve ruhu kudüsün tevzileri ile

(5)Kendi varidatına göre zîrâ gelecek cihanı ferîştelere müsahhar(6)etmedi kim andan söyleriz, ammâ bir kimesne bir yerde tanıklık virdi diyü âdem nedürki anı yad tutarsın ya insânüñ oğlu (7) ki anı ziyaret edersin ferîştelere anı bir zakes gerek etdik anı mecd ile ve kerâmet ile taçladın ve anı senüñ (8)ellerinüñ amelleri üzere musallat eyledin, dügeli nesneleri añamusahhar etdiğinde añamusahhar olmamış hîç nesneyi koyuverilmişdür nihayet şimdi dügeli nesneleri musahhar olmuş (9) henüz görmeziz ammâ yesuuyu görürüz ki ferîştelere biraz gerek oldı mevtin teellümü için mecd ile ve kerâmet ile taçlanmış tâ lîlâhın nîmeti ile ölümü mecmû'u ecilden (10) tata, zîrâ añayaraşır idi kim dügeli nesneler anuñ için ve cemî' nesneleri anuñ ile çok oğulları mecde gedür ir iken anlaruñ halasın serd eren elemeler ile tekmiil etmek için, (11)zîrâ takdis iden ve mukaddes olmuşlar hep birdendürbu sebebdan (12) anları karındaşlar okumaya hacil degildir, diyü senüñ ismini benim karındaşlarıma ihbar edeyim kenisenüñ ortasında sana (13)tesbih kılarım, ve tekrar ben añatevekkül edeyim ve tekrar işte (14) ben vallâh bana virdiği oğullar, imdi ol sebebdan ki

[232b]

482

Oğullar beşerden ve kandan bühremendlerdür kendü daħi İncīlin bunlardan bühremend oldu ta ölüm ile ölümün saltanatını tutanı (15)ibdal ide ya'ni iblis, anları halas ide ne kadar kim mevtin herası ile bütün hayāтта esirliğe giriftar olurlar (16) idi, zīrā feriştelere hōd yapışmadı lākin ibrahimin(17) tohumın yapışdı bu sebebden añadüştü dügeli nesnelerde karındaşlara müşabih olmak ta rahim ola ve emin aliğ kahil tañrıdan yana ki nesnelerde halkın günāhlarına kefarete (18)etmek içün, zīrā evindeki elem çekdi tecrübe olunmuş iken tecrübe olunanlara meded etmeye kadirdir,

Üçünci Faşl

(1) Ol sebebden ey mukaddes karındaşlar semāviye davetden bühremend olanlar resulü ve bizüm ıdur afımızın aliğ kahili yesū' mesihi (2) fikir eyle anı vaz edene emin olur iken netekim musa daħi (3) anuñ küllü beytinde, zīrā bu kimesne musadan ziyāde mecde layık add (4)olundı ne mertebede ziyāde kerāmeti variyetden anı bina eden, zīrā her beyt ba'zı kimesneden yapılmışdur ammā dügeli nesneleri bina(5)iden Allāh, musa hōd amin imiş kamu beytinde kul gibi (6)söylenecek nesnelerüñ şehādet i içün, ammā mesih oğul gibi kendünün

[233a]

483

Beyti üzere kim anuñ beyti biz ve zakir ümidin tevekkülün (7) ve fahrin akıbetine dek muhkem tutarız, bunun için netekim rûh-i (8) kudüs ider bugün eger anuñ âvâzın işitesiz, sizüñ kulübünüzü katı etmek netekim tahrizde imtihanüñ gününe göre (9) beriyyede, nerede beni imtihan itdiler sizüñ babalarınız beni (10) tecrübe itdiler ve benim amellerimiz gördüler kırk yıl bunun için ol cilden incinüp etdim daima kalbte azarlar ve bunlar benim (11) tariklerimi bilmediler, şöyle benim ğažabımda yemîn etdim eger benim (12) rāhatımı göreler, görün ey karındaşlar ta bir vakit ĩmānsızlığın bir yaramaz kalbi sizden bir kimesnede olmaya derler tañrıdan (13) ayrılmakta, lākin hergün kendünüzü teelliye eylen añadek kim bugün okunur ta sizden bir kimesne günāhın hadiatinden kat-(14)lanmaya, zīrā mesihden bühremend olmuşuz eger hōd tevekkülün (15) ibtidasını intihaya deĝin muhkem tutarız, dinlemekte bugün eger âvâzın işitesiz sizüñ kalblerinizi katı eylemek nitekim (16) tahrizde, zīrā ba'zıları işitub tahriz itdiler iken mısırdan (17) musa ile cemī' huruç idenler yok, ammā hangilerden incinmişdur kırk yıl anlardan yokmu ki günāh itdiler kim anlarıñ gövde-(18)leri beriyyede düştüler ve kimilere yemîn ayıtdı ki kendü rāhatına (19) girmeyeler illa ĩmān getürmeyenlere, ve görürüz ki girmeye kâdir deĝillerdi ĩmānsızlık ecilden,

[233b]

484

Dördüncü Faşıl

(1)İmdi korkalüm ta şayet anuñ rāhatına girmesinüñ bir vadesi koyuverilüp sizden beri nakıs olmak ad olunmaya (2) zīrā bize beşaret olundu netekim anlara dañi sem-in kelimı anlara fāide etmedi īmān ile halat olunmayub (3) istimā' edenlerde zīrā biz ki īmān gedür din rāhata gireriz netekim eti benim ğazabımda yemīn etdiğim gibi benim rāhatıma gireler eger ki ameller dünyānın bünyādından (4) oldular, zīrā bir yerde sebt hakkında böyle demişdür ve tañrı (5) Yedinci günde anuñ cemī' amellerinden isdür ahat itdi, ve (6)burada tekrar eger benim rāhatıma gireler, imdi çünki kalırki ba'zılar aña gireler ve anlar kim anlara ol beşaret (7)olundu girmediler īmānsızlık içün, tekrar bir kevni tamīd ider davuda diyü bugün ol kadar zamandan sonra netekim kim denilmişdür bugün eger anuñ āvāzını işitesiz sizüñ (8)kalblerinizi kati etmek zīrā eger yesü' anlara rāhat vire (9)idi bundan sonra hūd bir gayri günden söylemez idi, imdi (10) tañrının halkına bir isbat baki kalır, zīrā anuñ rāhatına girilen kendü dañi anuñ amellerindenistirāhat etmişdur nete-

[234a]

485

(11) kim Tañrı kendünkilerden, imdi ol rāhata girmeye sa'y edelüm ta bir kimesne ĩmānsızlığın heman bu numunesinde (12)düşmeye, zīrā tañrının kelamı zinde ve amelli ve iki ağızlı kılıçtan ziyāde keskin ve içine geçer hem ruhun hem nefsin mufassallerün dañı ve iliklerün tevziine dek ve kalbin (13) fikirlerinün ve niyetlerinün kadısıdürve mahluk yokdur ve anuñ huzurunda na-bedid ola lākin dügeli nesneler yalıcık (14)ve açılmış anuñ gözlerine kim onunla üşümez, imdi bizüm bir azīm aliğ kahinimiz olup ki semālar içine geçmiştir (15) yesū' ibnullah ıdur afı tatalüm, zīrā aliğ günāhımız yokdur ki bizüm zaaflarımızı esirgemeye kādir degildür lākin dügeli (16)nesnelerde ĩncilin tecrübe olunmuş günāhsız, imdi nīmetin arşına cüret ile yaklaşalüm ta rahmeti alup nīmeti bu levazımdan zamanı için,

Beşinci Faşıl

(1)Zīrā her aliğ kahil adamlardan alınmış adamlar için tañrıya ki nesnelerde nasb olunmuşdur ta hediyeleri ve zahiyeleri (2) günāhlar için ihda ide ki cahillere azgınlara münasib şefkat etmeye kādir ola anuñ için ki kendü dañı

[234b]

486

(3)Zayıflık ile ihata olunmuştur, ve bunun için netekim halkdan ötüri şöyle daği kendünden ötüri günāhlar ecilden (4) ihda etmek gerekdir ve hīç kimesne bu kerāmeti kendüsine (5) almaz illa tañrıdan davet olunan netekim harun daği şöyle daği mesih temcīd etmedi aliğ kahin olmak için lākin ol kim aña söyledi sen benim oğlumsun bugün seni (6) tevlid etdim netekim daği bir gayride edersen kahin (7)ta ebed mülkiye sadef tertibine göre, kim anuñ beşerinüñ günlerinde hem namazları hem tazarruları anı mevtden kurtarmaya kādir oluna kavi feryad ile gözyaşları ile ihda etmişdur ve müstecab (8) oldu korktuğunda, ve gerçi ki oğul imiş itaati elem (9) çekdügi nesnelerden öğrendi, yahu tahrir olunmuş ve teknil olunmuş iken cemī' kendüsine itat edenlere ebedi halasın sebebi olmuştur, (10) Allāhdan āli kāhin da'vet olunmuş mülkiye sıdkın tertibine (11)göre, kim anuñ hakkında bizüm çok sözümüz var ve tefsiri (12)dimek müşkil çümkü işitmeye kahil olmuşsuz, zīrā çün zamandan ötüri muallimler olmak size düşer idi tekrar size gerekdir ki talüm olunasız nedür tañrı kulları erkanınun istokısları ve süde muhtaç olanlar oldunuz kāvi taama yok (13) zīrā her südü isti'māl iden 'adliñ kelāmında habīr degil zīrā

[235a]

487

(14)Tıfıldır, ammā kavi ta'āmbalıklarındürki mutad ile anlarıñ hisleri riyazad olunmuşdur hem hayrı hem şerri temyiz etmek için,

Altıncı Faşıl

(1)Bunun için mesihin erkanınüñ kelamını koyub kemale dek, götürülelüm mürde amellerden tevbenüñ temlin tekrar bırakmaz iken (2)ve tañrıda imānın, maudiyetlerüñ taliminüñ ve ellerüñ vaz (3)etmesinüñ emvātın kıyametin ve deynunet ebediyenin, ve bunu (4)idevüz eger hōd Allāh reva göre, zīrā anlara muhaldür ki bir kerre münevver oldılar ve semāviye mevhibetin çaşını aldılar ve ruhu (5) kudüsden bühremend oldılar ve tañrının havb kelamın tattılar (6) ve gelecek dehrin kuvvetlerüñ, eger sakat edeler ki tekrar tevbiye tevdid olunalar çünkü kendülere ibnullahı tekrar (7) Çelipaya mıhlarlar ve hakarete önüne korlar, zīrā toprak kendü üzerine kerrat ile gelen yağmuru için anlara munasib nebatları hasıl ider iken kim anlardan dañi sürülmüşdür tañrıdan (8)bereketi alır ammā haruş götürüveren red olunur ve lanete karib-(9)dür kim sonu yanmak içindürammā ey mahbūblar sizün hakkınızda yeğrin nesneler müakkiniz ve hulasa mültasık olmuşlar (10) Egerçi böyle söyleriz zīrā tañrı adilsiz degildür ve sizin

[235b]

488

Amelinizi ve muhabbetin emeğin fıramuş eylemek kim kendünün ismine gösterdiğimiz kim kadislere hizmet etdiniz ve hizmet (11)İdersiz ve arzu ederiz ki her biriniz kendü ihtimamı (12)göstere ümidin tamam yakınına intihaya dek kahiller olmayasız lâkin anların mukteditleri kim imân ile ve sabır ile vade-(13)leri mîrâs bulurlar, zîrâ çün tañrı ibrahime vade eylediolarak kimesnesi ile yemîn etmek anuñ olmağın kendüsi ile (14) yemîn itdi diyü haqıqatte mübarek ederek sana mübârek ide-(15)yim ve teksîr iderek seni teksîr eyleyim, ve şöyle sabır ile (16) intizâr etmiş iken vadeyi tahsil eyledi, zîrâ adamlar hûd olarak ile onda içerler ve yenüñ tashih için anlara küllü (17)muhalefetin gayetidir, kim onda vadenüñ varislerine pek ziyadesi ile göstermek ister iken anuñ ra'yinüñ tegayyürsüz-(18)lugin araya girdi yemîn ile, ta iki tegayyür olunmaz nesne ile ki anlarda ne ihtimaldür ki tañrı kizb ide bizüm muhkem taziyetimiz ola kim iltica etdim takdim olunmuş imdi (19) tahsil etmek için, kim anı ruhun lenkeri gibi tutarız emin ve payidar ve perdenüñ içindekine dek girer iken,(20) kanda yesû' bizüm için pişer girmişdur ve mülkiye sıdkın tertibine göre bir aliğ kahin olmuş ta ebed

Yedinci faşıl

(1)Zîrâ bu mülkiye sıdkı salimin şahı ala tañrınıñ kahini kim ibrahime istikbel ayıtdı şahlaruñ kıtalinden müracaat (2) ider iken ve aña hayır dua etmişdur kim İbrahim mucmudan öleşdür di evvela hōd mütercim olmuş adlin şahı ve andan dañi salimin şahı ki selametın şahıdır, (3)atasuz anasuz nisbetsiz ve ne günlerüñ ibtidası ve hayâtın intihası var iken ammâ tañrınıñ oğluna müteşebbih (4)olunup ta ebed kahin baki kalır, meger teemmül eylen bu kimesne ne kadar azīm imiş kim aña hem İbrahim ol baş baba ganīmetlerden (5)öşrü virmişdür vilayetin hōd oğullarından ki kahinliği alırlar anlaruñ bir vasiyeti vardur halkdan öşrü almak şerī'ate göre ya'ni karındaşlarından eger ki ibrahimin sūlbünden taşra (6) çıkdılar, ammâ ol kimesne kim nisbeti anlardan ad olunmaz ibrahimden öşür aldı ve vadeleri alan kimesneye hayır dua (7)eyledi ve küllü muhalefetsiz edeni ki efzal olandan mübareklenir, (8) ve bunda hōd olan adamlar öşrü alırlar ammâ onda ol kim aña (9) şehadet olunur ki dirlik eder, ve böyle sözü demek hem (10) lavi öşrü alır iken ibrahimde öşür virir idi, zîrâ henüz atanüñ sūlbünde imiş mülkiye sıdk añarast geldiği (11)zamanda, imdi eger kemali hōd lavili kahinlık ile imiş

[236b]

490

Zīrā halk anuñ altında nāmusu aldılar artuk ne hacetki mülkiye sıdkın tertibine göre bir gayri kahin ve harunun (12) tertibine göre denilmeye, zīrā kahinlık müteğayyir olup iken (13) zaruret ile daḥi nāmusun teğayyürü olur zīrā ol kimesne kim ḥaḳḳında bunlar denilirler gayri kabileden behremend oldı (14) kim andan hīçkimesne mezbaha mülazım olmadı zīrā zāhirdür ki bizüm rabbimiz yehudadan koptu kim ya ol kabileden ötüri ol kabileyeye musa (15)kahinlık ḥaḳḳında nesne söylemedi, ve ziyāde daḥi zāhirdür eger mülkiye sıdkın müşabehetine göre bir gayri kahin kopa (16)ki cesedlü ve vasiyetinnāmusuna göre olmamışdur lākin hayātın (17)kudretine göre ki hal olunmaz, zīrā şehādet virir ki sen (18)kahin sen ta ebed mülkiye sıdkın tertibine göre, zīrā önüne geçen vasiyetin nesh etmesi olur anuñ zayıflığı ve menfaatsiz-(19)liḡi içün zīrā nāmus nesneyi tekmiḡ etmedi ammā yeḡrin ümidin idhal etmesi kim anuñ ile Allāha yaklaşırsız (20) ve şevke göre ki degil zra bunlar ḥōd yemīnsüz (21)kāhinler olmuşlardur ammā bu kimesne yemīn ile añadeḡn içün rab yemīn ayıtdı ve piman olmayasın kehinsin ta (22) ebed mülkiye sıdkın tertibine göre yesū' bu kadar efzal ahdin (23)zamini oldu, ve anlar ḥōd çok kahinler oldılar anuñ içün ki

[237a]

491

(24)Mevtden baki olmaya mani oldular, ammā bu kimse ol ecilden ki (25) ta ebed baki kalır anuñ bir ebedi kahinliğı var bunun içün kendüden tañrı katına gelenleri kemal ile halas etmeye kadirdür dirlik ider iken anlara şefaatt etmek içün,(26) zīrā ancılayın kâhin bize yaraştı mukaddes şerden hali alevde olmamış günāhkarlardan müteferrik ve semālardan ala olmuş,(27) kim anuñ her gün ihtiyacı yokdur netekim ol kahinler kendü günāhları içün zahiyyetleri ihda etmek andan halkın içün zīrā bunu bir kerre etmişdur kendüsini ihda etmiş (28) iken, zīrā nāmus adamları aliğ günāhlar vaz ayıtdı kim anlaruñ zaafı var ammā yemīnūñ keliması kim nāmustan sonra oğlu ta ebed mütekemmil olmuş,

Sekizinci Faşıl

(1)Meğer denilmiş nesnelerden icmal bizüm İncīlin aliğ kahinimiz var kim semālarda celaletin tahtınūñ yemīnūñ de oturur, (2)mukaddeslerūñ hadimi ve gerçek muzlimenūñ kim tañrı koru-(3)muşdur ve ādem yok, zīrā her aliğ kahin hediyeleri ve zahiyyeleri ihda etmeye vaz olunur bunun içün muhtāc oldı ki (4)bunun dağı bir nesneyi ola ki ihda ide zīrā eger

[237b]

492

hōd yerde olsa ve ne kahin olur idi kahinler mevcut (5)olup hediyeleri nāmusa göre ihda ider iken, kim semāviyatın numunesine ve gölgesine hizmet ederler netekim musaya tañrıdan tenbih olundu çün muzılleyi tamām etmeli oldu zīrā ider göre ki cemī' nesneler edesin dağda sana göster-(6)ilen numuneye göre, ammā şimdi efzal hizmeti tahsil eyledi ne kadar dağ efzal ahlin meyandarıdürki efdāl vadeler (7)ile farz olundu, zīrā eger ya'ni ol evvelki ahit ol evvelki suçsuz oldu (8)ise ikincinün yerinün hōd taleb olunmaz idi zīrā anları melamet idüp ider işte günler gelirler rab ider ve israilin beyti ile ve yehudanün beyti ile yeni ahdi (9)incar edeyim, yok anların babaları ile etdiğim ahde göre ol gündeki kendülerün elin aldım mısırın arzından anları ihraç etmek için ol ecilden ki anlar benim ahdimde (10) kalmadılar ve ben anları kayırmadım rab eder, zīrā budur ol ahdi ki israilin beyti ile ahid edeyim ol günlerden sonra rab ider benim vasiyetlerimi anların zamirine vireyim ve anların kalbi üzere anları yazayım ve ben anları tañrı olayım ve anlar bana (11)halk olalar, ve her biri kendü komşusuna ve her biri kendü karındaşına talüm etmeyeler diyü rabbi bil anın için ki hep beni

[238a]

493

(12)Bilirlerdür anlaruñ gencinden anlaruñ büyüğüne dek ol sebebden ki anlaruñ zulümlerine gafur olayım anlaruñ günāhlarını (13)ve isimlerini artuk hīç tezekkür etmeyim yeni demekte evvelkisi eski ayıtdı hele eskimiş ve kocalamış na bedid olmaya karibdir,

Dokuzuncu Faşıl

(1)İmdi evvelki muzillenüñ hōd ibadetin ayinleri dañi var (2)idi ve dünyevi mukaddes, zīrā ve bir muzille yapılmışdur evvelki kim onda şem adan ve terapize sumad ya sefere demekdür terepeze ve etmeklerüñ takdimesi ki mukaddesi (3)dinilür, ve ikinci perdeden sonra muzille ki mukaddeslerüñ (4)kadīsleri denilmiş, kim onda altın mücmere ve ahdin tabutu altın ile çepeçevre örtülmüş ve onda altın bir dağı kim içinde men var idi ve harunun asası ki tomurcukladı (5) ve ahdin levhaları anuñ üstünde mecdin geribleri mutefere gölge ider iken kim anlardan şimdi bir bir söylemek (6) olmaz, meger bu nesneler şöyle mütereddib olacak kahinler hōd evvelki muzilleye hemişe girdiler ibadetleri itmam ider iken (7)ammā ikinciye yılda bir kerre yalnız aliğ kahin kansız yok kim kendüsi için ve halkın cehaletleri için ihda

[238b]

494

(8)İtdi, ruh kudüs bunu ilam ederek ki mukaddeslerüñ yolu (9) henüz zāhir olmadı evvelki muzille daği durur iken ki şimdiki zaman için mesel imiş kim aňagöre hediyeler ve zahiyeler ihda olunurlar kim ibadet edeni basiretince teknil etmeye (10) kâdir olmadılar, ancak yiyeceklerde ve içeceklerde ve enva'ı gusüller ile ve beşerin ayinleri ile ıslahın zamanına dek vaz olunmuşlar,(11) ammā mesih gelecek hayratın aliğ kahili yetişub azimrak ve kamilrak eller ile yapılmamış bir muzille ile ya'ni yok (12)bunun hilkatinden, ve ne tekelerüñ ve ne buzaklaruñ kanı ile ammā has kanı ile bir kerre mukaddese girmiştir ebedi halası(13) bulmuş iken, zīrā eger boğalaruñ ve tekelerüñ kanı ve dananın kolu müneccisleri zıçar iken beşerin tadhirine takdis (14)İder, ne kadar evlā mesihin kanı ki ebedi ruh ile kendüsini suçsuz tañrıya ihda ayıtdı sizüñ basiretinizi mürde amellerden tathir ide derler tañrıya ibadet etmek için,(15) ve bunun için yeni ahdin meyandarıdır ta ölüm vesilesi ile evvelki ahdin altındaki mücavezetlerüñ fedaisi (16)içün davet olunanlar mīrāsı ebediyyenüñ vadelerini alalar zīrā (17) kande vesayet ise vasinüñ ölümü vaki olmak lazımdır, zīrā vesayet alanlarda mukarrerdür yoksa hīç kuvveti yoktur

[239a]

495

(18)Vasi dirlik sürer, ol sebebden ve ne evvelkisi kansız tahrim (19) olundu zîrâ musa çün her vasiyeti nāmusa göre cümle halka söylemişdur buzaklarıñ ve tekeleriñ kanını alup su ile ve kırmızı yün ile ve züfa ile hem kitabı hem kamu halkı(20) saçmışdur , diyü vesayetin kanı budur ki tañrı size buyur-(21)dı, ve muzilleyi dañı ve hizmetin cemî’ kablarıñ buna göre (22) kan ile saçdı, ve az kaldı ki dügeli nesneler nāmusa göre kan ile tadhîr olunurlar ve kanüñ dökmeksizliği ile muğfiret (23) yokdur, imdi hōd gerek idi ki semālardakilerüñ örnekleri bunlar ile tadhîr olunalar ammā semāvi nesneler bi’z-zāt bunlardan (24) yeğrin zahiyetler ile, zîrâ mesih eller ile yapılmış mukaddes yerlere girmedi ki gerçek olanlarıñ şekilleridürlâkin kendü (25)semāya şimdi bizüm için tañrı huzuruna zuhur etmek için ve neki öök kerre kendsini ihda ide netekim âli kâhin (26)mukaddeslere her yıl gayrinüñ kanı ile girer, yoksa çok kerre elem çekmek añagerek idi "âlemin bünyādından beri ammā şimdi bir kerre dehirleriñ inkızatında kinahi izale etmek için kendü (27) zatınun zahiyyeti ile belirmişdür , ve netekim âdemlere tamîd olunur (28) bir kerre olmak ve bundan sonra deynunet, şöylede mesih bir kerre ihda olunmuş çok kimesneleriñ günāhlarını kaldırmak için ikinci kerre añamüntazır olanlara günāhsız görünse geek hulasa,

[239b]

496

Onuncu Faşıl

(1) Zîrâ nâmusda gelecek hayrâtıñ gölgesi olup yok ol nesnelerüñ kendü sureti ol zahiyetler ile ki yıldan yıla muttasıl ihda ederler ikdür ab edenleri herkes tekmiñ etmeye (2) kâdir degildir, yoksa ihda olunmakdan feragat etmişler idi ol sebebdan ki abitler bir kerre arınmışlar günâhlarıñ basireti (3)artuk anlarda olmayaydı, lâkin anlarda günâhlarıñ zikri (4) [olur] her yıl, zîrâ mümkün degildür ki boğalarıñ ve teke-(5)lerüñ kanı günâhları kaldıra bunun için dünyâya girer iken peder zahiyyeti ve kurbanı istemedim ammâ bir teni bana (6)yarakladun , muhrakalara ve günâh için zahiyyetlere razı olmadın, ol vakit etdin işte kitabın başında (7)benüm hakkumda yazılmışdur ya tañrı senüñ iradetini etmek için, yukarıdadır iken ki zahiyyeti kurbanı ve muhrakaları ve günâh (8) için [zebîhatleri] istemedün ve ne begendün ki nâmûsa göre ihda olunurlar, ol vakit ayıtdı işte gelerün ya hûda senüñ (9)irâdetünü itmek için evvelkisi ref ider ta ikinciye (10) temkîn ide, kim anuñ iradetinde takdis olunuruz yesü' (11) Mesîhüñ cesedinüñ bir kerre ihda etmesi ile ve her kahin hûd hergün durur hizmet idüp kendü zahiyetleri çok

[240a]

497

Kere ihda ider iken ki herkes günāhları kaldırmaya kâdir (12) degillerdür ammā bu kimesne bir zahiyyeti günāhlar içün ihda (13)iderek ebeden oturur hūdanın sağında, baki muntazır olup añadek kim anuñ düşmanları anuñ ayaklarınun mevtaisi (14)vaz olunalar, zīrā bir kurban ile takdis olunanları sermeden (15) tekmīl itdi, ve rūḥ-i kudūsaḥi bize tanıklık virir zīrā (16)evvel didükden sonra iş bu ol ahdi kim ol günlerden sonra anlar ile ahd etdim rab ider benim vasiyetlerimi anlaruñ (17) kalblerine vireyim ve zamirleri üzerine yazayım ve anlaruñ günāhlaruñ (18) ve isimleruñ artuk hīç tezekkür etmeyim pes bunlaruñ afvı kanda ise (19) artuk günāh içün kurban yok, imdi ey karındaşlar bizüm imbisatımız var iken mukaddes yerlere girmek içün (20) yesū'uñ kanında kim bize birini ve tahrīm (21) itdi perdeden ya'ni anuñ cesedden, ve tañrınınuñ beyti üzerine (22) bir azīm kāhin [olup] ,dürüst kalb ile katına geledüm īmānuñ tamām yakını ile kalblerimiz yaramaz basiretten saçılmışlar ve ten pak (23) su ile yunmuşlar, ümidin idür afını turalüm tereddüdsüz zīrā (24)vade iden sadıkdur ve birbirimizi fikir edelüm muhabbetin ve (25) eyü amelleruñ tahrişi içün, kendümüzün içtimain terk etmeyub ba'zıların adeti gibi lākin öğüt virir iken

[240b]

498

(26) Ol kadar ziyāde ne kadar günü yaklaşıb görürsüz, zīrā eger hakkın marifetini aldıktan sonra ihtiyar ile günāh ederiz (27) artuk zebihat günāhlar için kalmaz ammā deynunetin bir korkunç intizarı ve ateşin gayreti ki adüvleri istikal edeserdir,(28) musanın şerī'atin hor gören kimesne iki ya üç şahidler (29) altında bir afetler alır, ne kadar yaramaz ikaba sanırmısize müstehak kıyas oluna ki ibnullahı payimal idüp ahdin kanı kim anuñ ile takdis olunmuşdur ta pak ad ayıtdı ve (30) nīmetüñ ruhuna sevindi, zīrā anı bilüriz ki demişdür bana intikam ben ceza edeyim rab ve ider tekrar rab kendü halkını (31-32) deyn ide dirler tañrınınun ellerine düşmanın sehimnakdır, ammā evvelki günleri yine zikr eylen kim anlarda münevver olmuş iken (33)elemlerüñ azīm cihada tahammül etdiniz, iş bu da hōd ki mezimmetler ile ve musibetler ile temaşa için oldunuz ve bundaki bu vecih (34) üzere geçinen kimesnelerüñ şerikleri oldunuz zīrā hem benim bendelerimde bile elem çektiniz hem sizüñ varlığınızın taracını ferh ile aldınız bilür ikenki kendünüzde sizüñ semā-(35)larda efzal ve baki varlığınız olur, imdi sizüñ tevekkülünüzü (36) yabana bırakmak ki azīm ücretin cezası var, zīrā size sabır (37) gerekdür tā Allāhın iradetini etmiş iken vadeyi gedür esiz, zīrā

[241a]

499

Henüz birazcık müddet gelecek kimesne geliser ve tehir (38) itmeye hele sadik ĩmāndan dirlik süre ve eger kimesne (39) Girü çekerse benüm canım andan hoşnud olmaya, ammā biz izahate geri çekilmeklikten degiliz lâkin ĩmāndan ruhun halası için,

On birinci Faşıl

(1) Meğer ĩmān ümitlenmişlerün vücudı görölmemiş nesnelerün (2-3) burhanıdır, zīrā onunla şeyhli şehādet kesb itdiler, ĩmān ile anlarız ki dehirler tañrının sözü ile bina olundular (4)şöyleki görülen nesneler belirenkilerden olmadılar, ĩmān ile habil tañrıya kайдen efzal zebihati ihda ayıtdı kim andan sadik olmaya şehādet kesb itdi tañrı hediyelerine (5) tanıklık virir iken ve onunla mürde iken henüz söyler, ĩmān ile hanuh müntakil oldu ölümü görmek için ve bulunmaz idi ve anuñ içinki tañrı anı intikal etmiş idi zīrā anuñ naklinden ol şehādet i var idi ki Allāhı razı itdi, (6) ammā ĩmānsuz razı etmek mümkün degil zīrā tañrı katına gelen inanmak gerekdir ki mevcuttur ve anı tefahhus edenlere (7)uvz virici olur, ĩmān ile nuh henüz görünmeyenlerün haqqında tañrıdan tenbih olunmuş heybet olup anuñ beytinün halası

[241b]

500

İçin tabutu düzmüşdür kim anuñ ile dünyāyı mahkūm(8) İtdi ve ĩmānıñki adlinden vāris oldu, ĩmān ile İbrahim davet olunmuş itā'at idüp bir yere huruç ayıtdı kim anı mīrās içün alacak olur imiş ve çıkdı bilmeyüp (9) nereye gider idi ĩmān ile vadenüñ arzında ikamet etmişdur garüb yerde gibi haymelerde tevattun ider iken ishak ile ve yakub ile kendü vadenüñ hem varisleri (10)zīrā ol temelleri olan şehre müntazır olur idi kim anuñ(11) sanii mimarı Allāhdür , ĩmān ile daħi sare kendüsi kuvveti tohumun habli içün almışdur ve yaşın vaktinden öte doğurmuşdur ol esildenki anı sadık kıyas ayıtdı kim vade etmiş(12) idi anuñ içün birden yarı ölmüş peyda oldılar āsumānūñ yıldızları kadar kesrette ve leb-i deryada ki kum gibi (13)bi hesab, bunlar cümle ĩmāna göre müteveffı oldılar vadeleri almamış iken lākin anları arakdan görür iken ve müvakkin olup anları kucaklayub idir āf itdiler ki biganeler ve garipler (14)yirde imişler, zīrā bunun gibi nesneleri diyenler ayan göster- (15)ürler ki vatanı ararlar, ve eger hūd anı yad etse idiler kim (16)andan çıkdılar anlara geri dönecek vakit olur idi ammā el'an anlar arzu ederler ya'ni semāvi ki bunun içün

[242a]

501

Tańrı anlardan utanmaz anlaruń tańrı denilmek içün zĩrā (17) anlara bir şehri müheyyā eyledi, ĩmān ile İbrahim ishakı kurban eyledi mücerrib olacak ve vadeleri el'an kimesne (18) yer doğmuşunu kurban eyledi, kim ańa denilmiřdur ki ishakda (19) senüń tohumuń davet oluna ad ederek kim ölmüşlerden dańı koparmaya tańrı kadirdür nereden dańı meselde anı almıřdūr , (20) ĩmān ile gelecek nesnelerüń hańķında ishak yakuba ve isaya (21)hayır dua eyledi, ĩmān ile yakub vefat ederek yusufun iki oğullarına hayır dua ayıtdı ve secde kıldı asasinun iki (22)ucu üzere, ĩmān ile Yusuf vefa ederek beni israilin hurucu hańķında zikr eyledi ve anuń kemiklerine müteallık vasiyet (23) virdi, ĩmān ile musa doğmuş olacak üç ay pünhan oldu anuń validanından havb masumcak idüğü gördü-(24) kleri içün ve řahın emrinden korkmadılar, ĩmān ile musa büyük olacak firavnüń duhteri oğlu denilmeye inkar (25) itdi, evlā ihtiyar ider iken tańrının halkı ile cevri çekmek günāhın berhurdarlığın bir müddette sürmekten (26) mesihin řetmin azam serveti kıyas ider iken mısırdaki (27)gençlerden zĩrā uzun cezasına iltifat ider idi, ĩmān ile mısırı terk eyledi řahın ğazabından korkmaz iken zĩrā

[242b]

502

Ol görünmez olanı netekim görür iken takat getürdi,(28) ĩmān ile fasih ayıtdı vefatın saçmasın ta ol evvel (29) doğmuşları helak iden anlara dokunmaya, ĩmān ile kızıl denizden geçtiler korudan gibi kim mısırlular tecrübe etmek isteyub (30) ğark oldılar ĩmān ile erihonun duvarları düşdiler (31) yedi gün çevrilmişler iken, ĩmān ile rahab kahibe helak olmadı asiler ile casusları selamet ile kabûl (32)İder iken ve artuk ne deyim zîrâ vakit bana eksik olur idi ki beyan idim gideonun ve barokun ve semsunun ve (33) yaftahuñ ve davud ve samuelin ve peygamberlerüñ hakkında, kim ĩmān ile memleketleri müsahhar itdiler adli işlediler vadeleri kesb itdiler aslanlaruñ ağızlaruñ yumdurdular (34) ateşin kuvvetin sevindirdiler kılıcın ağzından kurtuldular zaafdan müeyyid oldılar cenkte bahadır olmuşlardur gariplerüñ (35) askerlerüñ sadiler ve avretler anlaruñ meyyitlerüñ kıyametden aldılar sairler makub oldılar fedayı kabûl etmeyub ta bir (36)yeğrin kıyametin tahsil edeler ve sairler istihzalaruñ ve darklaruñ tecrübesin aldılar ve dañi bendlerüñ ve zindanüñ (37) Sengsâr oldılar iki biçildiler imtihan olundular kılıcın katli ile oldılar dolaştılar koyunlaruñ ve tekelerüñ

[243a]

503

Derinlerinde muhtaçlar mihnetzedeler ukubet çekenler, (38)kim alüm anlara layık degil idi beyabanlarda avare olur iken ve (39) dağlarda mağaralarda ve arzın inlerinde, ve bunlar hep ĩmān ile (40) şehādet lenmiş iken vadeyi almadılar, tañrı bizüm içün bir yeğrin nesneyi peşin görmüş iken tabirsiz mütekemmil olmayalar

On ikinci Faşıl

(1) Pes imdi biz dañi şahitlerüñ şöyle azīm bulut ile çevrilmiş olup her yükü aşığı koyub ve asınca çevremizde duran günāhı ol bize takdim olunan yürüyüşü sabır (2) ile segirtedelüm, ĩmānūñ ibtida eylediğini ve tamām edeni yesū'a nazar ider iken kim añatakdim olunan ferh içün çilipaya tahammül eyledi hicaleti istihza ider iken tañrınuñ arşınūñ (3) yemīninde oturdı zīrā anı teemmül eylen ki günāhkarlardan kendüsine karşı İncīlin mukavemete tahammül eyledi tā süst (4) olmayasız sizūñ gönüllerinizde aciz olur iken henüz kana değin mukavemet etmediniz günāha karşı ictihad ederek, (5) ve öğüti firamuş etdiniz ki size güya ki oğullara söyler ey benim oğlum rabbin tedibini az şey ad etme ve ne aciz ol

[243b]

504

(6) Ol andan tevbih olunup, zîrâ rab anı kim sever tedib kılar (7) ve cild ider her oğlu kim kabûl eder, eger tedibe tahammül ederseniz tañrı size güya ki oğullara kendüsini arz (8)eder zîrâ hangi oğul var kim baba añatedib etmez, eger bi tedib olursunuz kim andan hep behremend olmuşlardır haramzade- (9) ler olursız ve oğullar yok, bundan ma ada bizüm beşerimizin ataları hûd bize müeddibler olup anlara tevkir etdin gayette artuk ruhların atasına münkadımı olmaya dirlik ederiz, (10) zîrâ anlar hûd bir gün anların nazarına göre tedib ederler idi ol heman menfaat için ta anuñ kudüsünden behremend (11)Olavüz, meger küllü tedib şindilikte ferhan olmaz görünmez lâkin hazin nihayet sonra onunla riyazat olunanların adlin (12) asude meyvesini gedür iverir, bunun için sarkılmış elleri (13) ve gevşek olmuş dizleri doğruldun, ve rast izleri eylen sizün ayaklarınıza ta aksak olan yoldan sapmasın ammâ (14) evlâ sağılsın, selameti tabi olun cemî' kimesneler ile (15) ve kadeste kim onsuz hiç kimesne görmeyeserdir, gözler iken ta bir kimesne tañrının nîmetinden kasır kalmaya ta yahut acılığın bir kökü meraretin bir aslı yukarı bitüb paçarız etmeye ve onunla çok kimesneler (16) alevde olalar ta kimesne zani olmasun ya zındık iğseli gibi ki

[244a]

505

(17) Ki anuñ bekuriyyeleri bir taama satmışdır , zīrā bilürsüz ki dañi sonra bereketi mīrās bulmak ister iken red olunmuşdur zīrā tevbenüñ meknın bulmadı gerçi göz yaşları ile anı (18) tefahhus itdi, zīrā dokunmaya kabil daha yanaşmadınız ve yanmış (19) ateşe ve dumana ve zulmete ve saikiye, ve borunun sabasına ve sözlerüñ āvāzına kim anı işitenler delk itdiler ki kelam (20) anlara söylenmeye, zīrā vasiyet olunan nesneye takat gedür emediler ve eger bir hayvan daha dokuna sengsār ola ya pertav oku ile (21) deline ve beliren nesne şöyle merhub imiş ki musa ayıtdı (22) gayetde muhavvef ve mer'übim ammā sehyun dağı katına yetiştiniz ve tañrının şehrine semāvi yeruşalime ferishtelerüñ tümenleri- (23) ne, semālarda yazılan ilk doğmuşlarıñ sadiklarıñ ruhları-(24) na, ve yeni ahdin meyandarı yesū'a ve saçmaklığın kanına (25) Habilin giden efzal nesneleri söyler iken, görün ki söyleyeni red etmeyesiz zīrā eger anlar kurtulmadılar ise ki yerde vahiy ile hitab edeni red itdiler gayetde artuk biz (26)Ger semālardan ki kimesneden iraz olunuruz kim anuñ āvāzı ol vakit yeri deprettdi ammā şimdi ihbar eyledi diyü henüz bir kerre dañi ben yeri تنها depretmezim lākin semāi

[244b]

506

(27)Daḥi, iş bu bir kerre daḥi direnmeye kabil olanların intikalin belli ider güya ki yapılmış nesnelerin kabil olmayan nesneler baki kalalar, pes imdi deprenmeye (28) kabil olmayan melekütü ahz ider iken nîmeti tualüm kim onunla (29)tañrıya makbul hizmet ederiz mehabet ve diyanet ile, zîrâ bizüm tañrımız ifna iden ateşdür ,

On üçüncü Faşıl

(1-2) Karındaşlık muhabbeti baki olsun, garipleri kondurmaya fıramuş etmek zîrâ bunun ile ba'zılar ansızdan ferîşteleri (3) konukladılar, bend olmuşları tezekkür eylen bilice bende olmuşlar gibi cefayı çekenleri netekim kendünüz daḥi cesedde (4) mevcûd olur iken nikâh düğölüler içinde mikerremdürve na alevde olan mesca ammâ zanileri ve fasıkları tañrı deyn (5) etse gerek nareye gayri tama olan adet olsun hazır olanlara kani olur iken zîrâ kendü ayıtdı seni komayım ve (6)ne seni terk edeyim, şöyleki imbisat ile tañrı (7) bana mu'îndür ve korkmayım adam bana ne ede, sizün müşidlerinizi tezekkür eylen kim size kelimullahı söylediler ve anların imânına uyun tasarruflarının ser-incmın teemmül eder

[245a]

507

(8)İken yesū' mesih dünkü ve bugün kendü dehirler de(9) envā' ve garib ta'lîmler ile dolayana gedür ilmek zîrā eyü nesne ki kalb ni'met ile tenkin oluna taamlar ile yokki anlar-(10) da sülûk idenlere nāfi' olmadılar bizüm bir nezbehimiz var kim (11)andan yemeğe muzilleye hizmet edenlerüñ hükmü yokdur zîrā ol canlarınüñ kanı ki günāh içün ali kahin ile mukaddeslere gedür ilir bunlaruñ cesetleri ordudan taşra (12) yanmışlardur bunun içün yesū' daḥi ta has kanı ile (13)halkı takdis ide kapudan taşra elem çekti, imdi añahuruç edelüm ordudan taşva anuñ şetmini götütür iken, (14)zîrā bizüm bunda baki şehrimiz yokdur ammā olacağı ararız, (15) imdi anuñ elinde teşbihin zahiyetini tañrıya hemişe ihda edelüm ya'ni dudaklaruñ yemişini anuñ ismine ıdur af ider iken (16) ammā iyilik etmeyi öleşdür meyi firamüş etmek zîrā (17) tañrı bunlaruñ gibi zahiyetlerden hoşnuttur, sizüñ mürşidlerinize mutî' olup münkad olun zîrā anlar sizüñ canlarınız içün intibah ederler hesab virecek kimesneler gibi ki bunu ferh ile edeler ve yok tehassür ederek zîrā iş bu size menfaatsiz (18)olur, bizüm içün namaz kılın zîrā tevekkül ederiz ki bizüm eyü basiretimiz vardur dügeli nesnelerde hoşluğuyla konuşmak

[245b]

508

(19) İster iken, ve ziyadesi ile bunu etmek delk ederim ta (20) daği biz size geri virelüm hele selametın tanrusı ki koyunların ol azım çoban bizüm rabbimiz emvâtdan (21)Girü getürdi ebedi ahdin kanında, sizleri teknil ide her eyü amelde anuñ meşiyetini etmek için sizde anuñ huzurunda razı olanı amel ider iken yesü' mesihden kim aña (22) mecd [olsun] dehrlerüñ dehrlerine dek amin, ve size yalvarurum ey karındaşlar taziyetin sözüne tahammül eylen zıraki (23) muhtasarca size yazdım bilin ki timisyus karındaş izade olmuş kim anuñ ile eger sürat ile gele sizi göreyim, (24)sizüñ mürşidlerinize hep selam virin ve cemî' kadislere İtaliyya-(25)dankiler size selam virürler, ni'met hepiniz ile amin italyadan İbranilere timisyus ile yazılmışdır

Faşlı evvel

(1) Yakub Allāhın ve mesihin kulu perākendeliğde (2)olan oniki kabileye selām küllü ferhi 'add eylen ey benim(3) karındaşlarum çün enva mihnetlere düşesiz bilüp ki (4) sizüñ imānınızın imtihanı sabrı amel ider sabra hūd

Amel kamil olsun ta kamil ve tamām olasız hīç nesnede(5) nakıs olmayub ve eger biriniz hikmetden noksan ola tañrıdan sual etsin ki cümlesine kerimlik ile virir ve şetim etmez ve (6) aña virile, ama ĩmānda sual etdim hīç şüphe etmeyub şüphe iden kimesne deryanũñ mucebine nazirdür ki yıl ile depre-(7) nmiş ve çalkanmışdır , imdi ol ādem kıyas etmesin ki bir (8)nesneyi rabden ala, iki gönüllü adam cemī’ yollarında (9)tabetsizdir, aşğa halli karındaş fahir etsin yüceliğinde (10) ammā ğani olan anuñ alçaklığında otun (11)Çiçeği gibi geçiserdir, zīrā geniş hararet ile doğmuş olup otu kurutur ve çiçeği düşer ve anuñ benzinũñ latif hüsnü zayı olur öyle ğani olan daħi anuñ yollarında (12) fani ola, topu ol ādeme ki mihnet çeker zīrā mücerribd olacak hayātın tacın ola kim rab anı sevenlere vade etmişdür , (13) imtihān olunan kimesne dimson ki tañrıdan imtihan olunur zīrā tañrı yaramazlar ile imtihan olunmaz ve ol hīç kimesne-(14) yi imtihān etmez, ammā her kimesne imtihan olunur çün kendü (15) şehveti ile çekilmiş ve indirilmişdür , andan çün şehvet habl ayıtdı günāhı doğurur ve günāh çün dokundı mevti (16-17) doğurur, ey benim mahbūb karındaşlarım azmak, her eyü bahşış

[246b]

510

ve her kamil ata yukarıdandürnurlaruñ atasından nüzül ider iken kim katında tegayyürlük yokdur ya dönmesinüñ gölgesi ,(18) ister iken bizi hakkın kalamı ile tevliid ayıtdı ta biz anuñ (19) mahluklarınüñ ba'zı bakuresi oluruz, hatta ey benim karındaşlarım her âdem istimâ' etmeye seri olsun söylemeye (20) kâhil ğazaba kahil, zîrâ erin ğazabı hüdanın amdeli işlemez, (21) bunun içün cemî' merdarlığı yabana bırakır iken ve habasetin firavunluğu hilm ile aşılınılmış sözün kabûl eylen ki sizüñ (22) ruhlarınızı halas etmeye kadirdür ammâ sizüñ amel edicileri olun ve تنها istimâ' ediciler yok kendünizi (23) ildar iken, ki eger bir kimesne kalamı istimâ' iden ola ve amel edici yok iş bu bir ere benzer ki anuñ veladetin (24)yüzüne ayinede nazar eder, zîrâ kendüsine nazar idüp gitmişdur (25) ve hemandem ne yüzden olsa unutdı ammâ azatlığın kamil şer'atine dikkat nazar iden ve baki olan işbu fıramuş iden işitici iden olmamış lâkin iş işleyici iş bu anuñ amelinden (26) mübarek ola, eger bir kimesne içinizde dindar olmak görüne anuñ lisanını kad' etmez iken ammâ anuñ kalbini azdu- (27)rur iken bu kimesnenüñ dini beyhudedür pâk din ve ayıpsız tañrı ve peder katında bu yetimleri ve tuğlü avretleri

[247a]

511

Ziyaret etmek anların musibetinde kendüsini lekesiz saklamak dünyadan

İkinci Faşıl

(1) Ey karındaşlar bizüm macid rabbimiz yesū' mesihin imānūñ (2) dizarın kabulünde tutmak, zīrā bir er sizūñ mecmū'unuza girer ise altın yüzüklü iken yıldırıcı libasta (3) bir fakir dañi girerse zelil libas ile ve yıldırıcı libası gedür ene iltifat idüp añadiyesiz sen bunda güzel otura fakire diyesiz sen onda dur ya burada benim paygā-(4)humun altında otur, teşhis etmedinizmi kendünüzde (5)ve yaramaz fikirlerūñ kadıları oldunuz, ey benim mahbūb karındaşlarım işitin tañrı ihtiyar etmedimi bu "ālemin fakirlerini imānda ğaniler ve ol melekūtün varisleri ki aña muhabbet (6)İdenlere vade etdim ammā siz fakiri rüsva etdiniz ğaniler güç ile size cevri etmezlermi ve kendüler sizi (7) mahkemelere çekerler, anlar ol havb ismin iftira etmezlermi ki (8) üzerinizde denilmiştir , nihayet eger şahane şer'atı tekmil edersiniz kitabınca senūñ komşunu kendün gibi seve-(9)sin hoş idersiz, ammā eger dīzārı qabūl iderseñiz

[247b]

512

Günāh işlersiz nāmustan tecāvüz idenler gibi tevbih olunmuş (10)iken zīrā her kim ki bütün nāmusu hıfz ide ve birde (11)sürçe dügelilerde mücrimdir, zīrā ol ki didi zina etmeyesin hem demişdür katil eylemeyesin hele eger zina etmezsen (12) katl edersin nāmustan tecāvüz edici oldun, öyle söyleyin öyle eylen netekim azadlarıñ nāmusu ile din (13) olunacak kimesnelere zīrā deynunet bi merhamet ola rahmet (14) etmeyene ve merhamet deynunete karşı fahir eder, ne fāide ola ey benim karındaşlarım eger bir kimesne diye ki īmānı var ve anuñ (15) amelleri yokdur īmān anı halas etmeğe kadirmidir, eger bir er karındaş ya bir kız karındaş üryan olup anlara hergünkü (16)ta’ām eksik olsa, ve biriniz anlara diye var selamet ile inüñ ve tok olun ve anlara cesede lazım olanları virmeyesiz (17) ne fāide, öyle īmān dañi eger anuñ amelleri yoksa kendü-(18) sine göre mürdedür , evved bir kimesne diye senüñ īmānūñ var ve benim amellerim vardur göster bana senüñ īmānını bi amellerden (19) ve ben sana benim īmānımı amellerimden göstereyim, sen inanırsın ki bir Allāh vardur hoş edersin şeytanlar dañi (20) inanırlar ve ammā bilmek istermisin ey boş ādem ki (21) īmān bi ameller mürdedür İbrahim bizüm babamız amellerden müteberrir

[248a]

513

Olmadımı anuñ oğlunu ishak mezbah üzerinde ihda etmiş(22) iken, görürmüsün ki ĩmān anuñ amelleri ile bile (23) işledi amellerden ĩmānı kamil olmuşdur, ve kitab tamām oldu diyü ve İbrahim tañrıya ĩmān gedür di ve aña (24) ihtisab olundu ve tañrınınuñ dostu denilmişdur imdi görür-(25)siz ki bir ādem amellerden müteberrir olur ve iandan تنها yok, ve buna göre dañi rehab kahibe amellerden müteberrir düğölümü imiş müjdecileri kabül edecek ve gayri yoldan taşra (26) göndermiş iken zīrā ten cansız nice mürde olur ise ĩmān dañi amellerden halig öyle mürde olur,

Üçüncü Faşıl

(1) Ey benim karındaşlarım çok efendiler olman bilür iken ki (2) azam deynuneti alıruz, zīrā çok nesnelerde hep sürçeriz eger bir kimesne sözde sürçemezse kendü kamil erdür ve bütün (3) cesedi evyan ile döndürüvermeye kadir, işte anlaruñ ağızlarına uyanları vururuz ta anlar bize mutī’ olalar ve anlaruñ(4) bütün cesedin döndürür, işte dañi gemiler ol kadar büyük olup hiddetli yeller ile sürülmüşler iken bir küçücük dümen ile (5) döndürülürler nereye sahibin muradı ister ise, İncīlin

[248b]

514

Lisan daḥi küçük uzuvdur ve azīm nesneleri iftiḥar ider (6) işte biraz ateş ne çok heyula yıkar ve dil ateşdur zulmün bir alimi şöyle dil endamlarımızda konulmuşdur ki bütün cesedi lekelerendirir ve ādem tabiatinūñ çerhini yalınlandırır ve cehennemden (7) alevlenmişdür , zīrā hem vahşetlerūñ ve kuşlaruñ ve sürüklenen nesnelerūñ ve denizdekilerūñ insāniyetli (8) yavaşlanır ve yavaşlanmışdır , ammā lisanı ādemlerūñ hīç biri yavaş etmeye kādir deḡil kad’ olunmaya kabil olmayan şer ölüm gedür en (9) zehir ile memlu olmuş anuñ ile tañrı ve pedere hayır dua ederiz ve anuñ ile adamlara bed dua eyleriz ki tañrının müşabehetine (10) göre kılınırlar, kendü ağızdan hem hayır dua hem beddua taşra çıkar ey karındaşlarım bu nesneler şöyle olmak vacib olmaz,(11) bir çeşme kendü delikten tatlı ve acı suyu çıkarırmı(12) ey benim karındaşlarım incir ağacı zeytinleri etmeye kadir midürya biz asma incirlerimi şöyle hiçbir çeşme tuzlu (13) ve tatlı suyu etmege ,kim der ki hakim ve marifetli içinizde güzel ülfetden anuñ amelleri hikmetin hilminde göstere (14) ammā eger sizūñ acı hasediniz ve münazaanız var ise sizūñ (15) kalbinizde fahr etmek ve hakka karşı yalan söylemek iş bu hikmet (16)yukarıdan nüzül etmez ammā arzlı nefisli şeytanlıdır, zīrā

[249a]

515

Hased ve münazaat ve ne yerdeyse orada gavğa ve her yaramaz fiil, (17) ammā ol yukarıdan ki hikmet ola hōd pakdur andan selametli yavařdur itā'at etmek insān pūr rahmet ile (18) ve eyü yemiřler ile bi řüphe ve bi riya ve adlin yemiři selamette ekilir selamet edenlere

Dördüncü Faşıl

(1)Kandan cenkler ve dövüşler içinizde bundan degilmi, sizüñ lezzetlerinizden a'zālarınızda cenk ider iken (2)iřtihā edersiz ve sizüñ yokdur depellersiz ve gayret edersiz ve tahsile kādır değilsiz ve dövüşsüz ve cenk edersiz(3) nihayet sizüñ yokdur anuñ için ki sual etmezsiz sual idüp almazsiz ol ecilden ki kem sual edersiz ta sizüñ (4) lezzetlerinizde itdilaf edersiz ya zaniler ve zaniyeler bilmezmisiz ki dünyānın dostluğu tañrı ile düşmanlıķdur imdi kim ki (5) dünyānın dostu olmak ister ise tañrının düşmanı olmuşdur zan edermişiz ki kitab ebes yere ider bizde sākin olan (6) ruh hasede arzu ider ammā ziyāde nīmeti virir bunun için ider tañrı mütekebbirlere mukavemet ider ammā mütāvāzılara, nīmeti (7) virür, imdi tañrıya münkad olun öyleyse mukavemet eyleyin

(8)Sizden kaçta tañrıya iktirāb eylen ve size karib ola elleri ardurın ey günāhkarlar ve kalbleri pak eylen ey iki gönüllü-(9)ler, derdmend olun ve tehassür eylen ve ağlayın sizüñ zahkınız (10) mevaha döndürülsün ve sürurunuz ammā mütevazı olun rabbin (11)huzurunda ve sizi yüceltte ey karındaşlar birbirinize karşı söylemek karındaşına karşı söyleyen v karındaşını deyn iden nāmusa karşı söyler ve nāmusu deyn ider ve eger nāmusu deyn edersen nāmusun amel edici degilsin ammā kadı(12) birdür ol nāmusu vaz iden halas ve helak etmeğe kādır (13) iken sen kimsin ki sayiri deyn edersin, de imdi el an ey deynler bugün ya yarın falan şehre varup orada bir (14) yıl [firar] ederiz ve ticaret idüp kesb eyleriz, ve siz yarendeşi bilmezsiz zīrā nedürsizüñ hayātınız hele bir buhar-(15)dürki biraz müddet bilüriz ve andan nabadid olur, añabedel demek sizindür inşaallāh hem ömür süresiz hem bunu ya anı ide-(16)vüz, ammā şimdi laflarınızda fahr edersiz her İncīli müfaharet (17) kimdir, imdi eylen etmek biline ve etmeyene aña günāhdur

Beşinci Faşıl

(1) İş görüşmedi ya ğaniler ağlak ve leval ederek üzerinize

[250a]

517

(2)Gelen şekavetleriniz için, sizün baylığınız mütevakkin olmuş-(3)dur ve libaslarınız güveler ile yenilmiştir , sizün altınınız ve gümüşünüz paslanmışdur ve anların pası üzerinize şehâdet ola ve sizün atınızı ekl ide ateş gibi mal yağdınız en (4)son günlerde, işte sizün tarlalarınızı biçen ırgatların ücreti sizün alnınızda deriğ olmuş feryad ider ve biçenlerin çağırışları sabavetin rabbinün kulaklarına (5)girmişlerdir, safa sürdünüz yerde batran oldunuz sizün (6)kalblerinizi beslediniz netekim zebhun gününde, sadıkı (7)mahkum idüp öldürdünüz size mukavemet etmez, imdi ey karındaşlar sabır eylen rabbin vüruduna dek işte felahı arzın nefis meyvesini katlanır üzerine intizâr çekerek añadek ki (8)erken ve geç yağmuru ala, siz daği sabır olun sizin (9)kalblerinizi sabit kılın zîrâ rabbin vürudı yaklaşır, ey karındaşlar birbirinize karşı anılmak ta medan olmayasın işte (10)kadı kapular önünde durur ey benim karındaşlarım dert çekmesin ve sabrın numunesi için peygamberleri alun ki rabbin isminde (11) söylediler işte sabır olanlara topu deriz iynün sabrını işitdiniz ve rabbin ser incamın gördünüz ki gayette (12)rahmandür Rabb ü rahîm,ammâ benim karındaşlarım dügeli nesneler

[250b]

518

Üzerine ened içmek ve ne āsumān ile ve ne zemin ile ve ne bir gayri yemīn ile ammā sizūñ evetiniz evet olsun ve sizūñ yokunuz(13) ta deynunet altında düşmeyesiz, bir kimene içinizde dert çekermi namaz kılsın gönlü şad olan kimesne var mı(14) mezmurları ırlasın bir kişi sizde hastamıdır kilisenüñ şeyhlerüñ okusun ve anuñ üzerine namaz kılsınlar aña rabbin (15)isminde zeyti mesh ider iken ve ĩmānūñ salatı b imar olanı halas ide ve rab anı kaldıra ve eger anı günāhlara işledi ise (16) aña bağışlanalar suçları birbirinize ıdur af eylen ve birbiriniz için namaz kılın ta şifa bulasınız bir (17) sadıkın amelli çok takati vardır bize manende elemelerüñ bir ādemi imiş ve namaz kılar idi ta yağmaya ve üç (18) yıl ve altı ay yerde yağmadı, ve tekrar namaz kıldı ve gök (19) yağmur virdi ve bir yemişini bidür di ey karındaşlar bir kimesne içinizde hakdan aza bir ihdanı döndüre, (20)bilsün ki günāhkarı anuñ tarikinüñ dalaletinden rücuğ etdiren bir canı ölümden halas kıla ve günāhlarıñ kesretin setr ede,

[251a]

519

PETRUSUN KATOLİKESİNİN EVVELKİ RİSÂLETİDİR

Faşl-ı evvel

(1)Petrus yesū' mesihin resulü pontusda galatyada kapadokyada asyada ve bitinyada perakende olan muhtar bigā-(2) neler, tañrı pederin ol bilmesine göre ruhun takdisinde itaate ve yesū' mesihin kanının serpmesine ni'met size ve sela-(3)met çoğalsun, Allāh ve bizüm rabbimiz yesū' mesihin pederi mübarek olsun kim anuñ firavan rahmetine göre bizi zinde ümide tekrar tevlid ayıtdı yesū' mesihin emvâtdan kıyameti(4) ile fenadan münezzeh na alevde bi zeval olan mîrâsa bizüm (5)içün semâlarda sıyanet olunmuş ve tañrının kudretinde mahfuz olmuşlar hulasa en son zamanda izhar olunmaya hazır olmuş, (6)kim onda tehliil edersiz şimdiki biraz müddet eger gerek(7) ise mahzün olmuş iken türlü türlü tecrübeler ile ta sizüñ îmânınızın tecrübesi altından gayette nefisrak ki fani olur gerçi ateş ile mücerrib olmuş medha ve kerâmete ve (8) mecde buluna yesū' mesihin alaniyetinde, kim anı görmüş iken seversiz ve añaeger ki şimdi göremezsiz ammâ îmân götürür iken tehliil edersiz gayri mekul ve mecid olan

[251b]

520

(9)Ferh ile, sizũñ ĩmānınızın sonunun alur iken canlaruñ (10)halasın, kim ol halasa müteallık peygamberler teftiş ve tefahhus (11)itdiler kim size ki ni'met hakkında nebilik kıldılar, arar iken hanginden yana vecih üzere vakitte anlardaki mesihin ruhu ilam eyledi çũn mesihin elemleũñ ve mütabaat iden (12) mecdleri peşin tanıklık virir idi, ve anlara ilan olundu ki kendũlere yok lâkin bize ol nesneleri hizmet itdiler kim size şimdi anlardan ihbar olunurlar kim size beşaret kıldılar semādan irsal olunan ruh kudũs ile ol (13) nesnelere feritşteler ekub bakmak arzu ederler, bunun iũn sizũñ hadur ınızın bellerini bağlayub ayaklar alup ol nĩmette tamām ümĩd tutun ki size götürũleserdür yesũ' mesihin ala (14)niyetinde taatin oğulları gibi cehaletinizde evvelden ki (15)şehvetlere uymaz iken, ammā netekim sizi davet iden kudũsdür siz dağı mukaddes olun cemĩ' konuşmaklıkta, (16) anuñ iũn ki yazılmışdur kadĩsler olun ol ecilden ki ben (17)kudũsüm, ve eger anı peder okursanız ki dizarlaruñ kabulsüzlüğü ile her birinũñ ameline göre deyn ider sizũñ (18) ikametinizin zamanını havf ile geçenin, çũn bilürsüz ki müfsid olan nesneler ile gümüş ile ya altın ile

[252a]

521

İftidā olunmadınız babalardan ısmarlanmış yahut sizüñ batıl ülfetinizden sizüñ batıl (19) tasarrufunuzdan, lākin mesihin nefis kanı ile nitekim (20) ayıpsız ve lekesiz kuzunun, dünyānūñ bünyādından ol hōd peşin bilinmişdur ammā ahir zamanlarda aşikare olmuş sizüñ (21) içün, kim anuñ ile tañrıya īmān gedür diniz kim anı emvātdan baas idüp añamecdi virmişdür ta sizüñ īmā-(22)nınız ve ümidiniz tañrıya ola sizüñ canlarınızı pak ider iken hakkın itaatinde ruh ile karındaşlık muhabbetine bi riya (23) birbirinize pak kalbden muhabbet eylen ced ile, tekrar doğmuş iken fani tohumdan yok lākin fenadan münezzeh kelam-(24)ullahdan ki zinde ve baki olur ta ebed, anuñ içün ki küllü beşer od gibi ve ādemüñ cemī’ mecdi otun çiçeği gibi ot kuru-(25)dı ve anuñ çiçeği düştü, ammā rabbin kelamı ta ebed baki kalır ve budur ol kelam ki size beşaret olunmuştur,

İkinci Faşıl

(1)İmdi küllü gemlük ve küllü ğader ve mürayilikler ve hasetler ve bed giftar-(2) ları ve bir yana koyup, şimdi doğmuş tıfillar gibi kelamın halis sütünü arzu eylen ta anuñ ile neşvü nūma bulasız, (3-4) eger hōd tattınız ise ki rab mennandür kim aña yetişub

[252b]

522

Bir derler taşa adamlardan hōd merzül ammā Allāhtan muhtar (5)olmuş ve ercūmend, siz daḥi derler taşlar gibi ruhaniyetli beyt bina olunur siz bir kahinlık mukaddes ruhaniyetli zahiyetleri ihda etmek için ki tañrıya yesū' mesihden eyü makbullerdür (6) bunun için daḥi kitapta müstemildür işte sahyunda başbucak taşın muhtar ercūmend ve añaiman gedür en (7)hacil olmaya, imdi size ki ĩmān götüresiz kerāmetdürammā asilere bina edicilerün red etdikleri taş iş bu (8) ra's zaviye olmuştur, ve sürçecek taş ve asrenün kıyası kelama sürçenlere asiler kim añadaḥi vaz olundular, (9)ammā siz muhtar olmuş cins siz şahane kahinlık ümmet kudüse has olunmuş halk ta anuñ faziletlerün ihbar edesiz kim sizi karanlıktan anuñ acib nuruna davet etmişdür , (10)kim geçenlerde halk degil ammā şimdi tañrının halkı kim rahmeti hasıl etmediniz ammā şimdi rahmeti tahsil (11) etdünüz, ey mahbūblar yalvarurum misafirler ve seyahat idenler gibi beşeriye şehvetlerinden perhiz eylen ki cana karşı gaza (12) ederler, ümmetlerde salihlik ile konuşur iken ta añabedel ki size karşı söylüyorlar yaramaz işleyiciler gibi eyü amellerden ki (13)nazar ideler Allāhı temcīd eyleyeler ziyaretin gününde, imdi

[253a]

523

Her insāniyetli tertibe münkad olun rabbin hadur ı için (14) gerekse şaha güya ki en ulu olana gerekse hakimlere netekim andan gönderilmiştir mücrimlerin hōd siyaseti için (15) ve eyü amellülerin medhi için zīrā şöyledür tañrının iradeti ki eylen ider iken sefiye ādemlerin bilmezliğine (16) ağız yumdurasız, azadeliler gibi ve azadlığı yahut kenik perdesi gibi şerrin ortası gibi istigmal etmez iken lākin tañrının kulları gibi, (17) cümleye tekrim eylen karındaşlığa muhabbet kılın tañrıdan (18) korkun şaha ikram eyleyin, kullar efendilere küllü havf ile muhteşi olsunlar iyilere ve yavaşlara تنها yok lākin hem sa'b (19) olanlara, zīrā iş bu ni'met eger bir kimesne tañrının basireti (20) için hüzün çekerse na hak yere dertli iken, zīrā ne mecd olur eger suçlu iken ve tabancalar yiyüp tahammül ederseniz ammā eger hayır ederek gam çekerek sabır olursunuz bu tañrı (21) katında nīmetdir, zīrā buna davet olundunuz anuñ için ki hem mesih sizün için elem çekdi size numuneyi koyub ta anuñ (22) izlerine itba' edesiz ki günāh etmedi ve ne kadar anuñ (23) ağzında bulundu, ki sökülmiş olup karşı sevimde elem çekecek tehdid etmedi ammā adl ile hüküm edene ısmarladı (24) ki bi'z-zāt bizüm günāhlarımızı götürdi kendü cesedinde

[253b]

524

Ağaç üzerine ta günāhlara mürde olup adle zinde oluruz kim (25) anuñ mazrubesı ile şıfa buldunuz zīrā siz azmış kounlara manend olur idiniz ammā şimdi sizūñ ruhlarınızın çobanına ve piskoposuna rücu olundunuz,

Üçüncü Faşıl

(1)Buna göre ey avretler has erlerinize münkad olun ta eger ba'zılar dañi kelama mutī' olmayalar avretlerūñ konuşması (2) ile kelamsız kesb olunalar ol sizūñ pak sırtınıza (3)nazar ider iken mehabet ile, ve anlarūñ zeynini taşradaki saçlarūñ örülmesi ve altınlarūñ sırtması ve libaslarūñ (4)giydirmesi olmasın, ammā kalbin ol gizlenmiş ādemi halüm ve sākin ruhun fenadan münezzehliğinde ki tañrınınuñ (5)huzurunda azīm bahalıdır,zīrā bu vecih üzere bir zaman dañi ol kudüse avretler tañrıda ümīd tutub kendülerini müzeyyen (6)kıldılar has erlerine münkad olur iken netekim sare ibrahime mutī' oldu anı rab okur iken kim siz anuñ evlādı-(7)sız eyü idüp hīç ra'bden korkmaz iken, buna göre erler bile sākin olsunlar marifeti mücibince avrete netekim zaif kaba izzet ider iken dañi hayātın nīmetinūñ hemvarisleri gibi tā

[254a]

525

(8)Sizin namazlarınız münkati olmayalar, akıbet hep gönül bir olun müşfikler karındaşlara muhabbet idenler rahimler me'nuslar, (9)yaramazlığa karşı yaramazlık ceza etmez iken ya şetme karşı şetim lâkin bir hakıs hayır dua eylen bilür ikenki buna davet olund-(10)unuz ki bereketi mîrâs bulasız, zîrâ hayâtı sevmek isteyen ve eyü günleri görmek lisanını kemlikten kad' etsin ve dudakları (11)hilei söylemesinler, kemlikten iraz idüp eylen etsin(12)selameti talep idüp añatabi olsun, anı geçinki rabbın gözleri sadikler üzerindedürve kulakları namazlarına açık ammâ (13) rabbın dizarı kem nesneleri idenler üzerinde olur, ve kimdür ol (14)ki size cevır ide eger öyleki eviciler olasız, ammâ eger dañi berrin hadur ı içün elem çekerseniz mübareklersiz ve anlaruñ (15)korkuluğdan korkmañ ve ne muzdarib olun ammâ rab Allāhı sizüñ kalblerinizde takdis eylen ve her dem hazır olun i'tizâr etmek her sizden sebebi talep edene sizdeki ümidin hakkında (16) hilm ile ve havf ile, eyü basiret sizde olup ta ondaki size karşı söylüyorlar yaramaz işliler gibi hacil olalar ol (17)sizüñ mesihde eyü tasarrufunuzu melanet edenler, zîrâ gerekdur eger tañrınıñ iradeti öyle olsa eyü amelliler iken (18)derd çekmek andan ki yaramaz işliler iken, zîrâ mesih dañi

[254b]

526

Bir kerre günāhlar için elem çekdi sadik zalimler için bizi tañrıya ilette cesette katl olunmuş ammā ruhta ihya (19)olunmuş kim onunla dañı varup ol habisdeki ruhlara (20) kerized eyledi, ki bir zaman asiler imiş kaçan bir kerre tañrının taviöl inası nuh günlerinde intizār ider idi ol esnadaki tabut yara kılınmışdur kim onda az ya'ni sekiz can su ile (21) halas oldılar kim dañı añamuvafık temsil mamudiyet bizi şimdi halas ider cesedin ve sahih gidermesi yok lākin eyü basiretin suali tañrıya mesihin inbiası ile, (22)kim semāya varılup tañrının yemīndedürferişteler ve saltanatlar ve kudretler añamusahhar olmuş iken.

Dördüncü Faşıl

(1)İmdi mesih cesedde bizüm için elem çekmiş iken siz dañı heman ol fikir ile yer aklı olun zīrā ol kim cesetde (2) elem çekdi günāhdan ferağat etmişdür , ta kalan zamanı artuk cesedde ādemlerüñ şehvetlerine ömür sürmeye lākin tañrının(3) iradetine, zīrā hayātın geçmiş zamanı bize yeter ki ümmetlerüñ iradetini işledik yürüyüp iğtilamlarda şehvetlerde müsteliklerde (4) irfaşlarda ve ol israfın efradına bile seyretmezsiz

[255a]

527

(5)Siz küfür söyler iken kim aňamuhasebe virseler gerek (6) ki zindeleri ve mürdeleri deyn etmeğe hazırduır zîrâ bunun için dağı mürdelere beşaret olundu ta deyn olunalar ħöd adamlara göre cesedde lâkin tañrıya göre dirlik edeler (7) ruhda ammâ düğeli nesnelerüñ imtihası yaklaştı imdi (8)hoşyarlar olup namazlara uyanık olun ve düğölülerden ol sizüñ harareti muhabbetiniz kendüne olsun anuñ içinki (9)muhabbet günâhlarıñ kesretini setr ede, birbirine konakla-(10)yıcılar olup bi mırıldayışlar, her biri netekim inamı aldı ise anı birbirine hizmet ider iken Allāhın kevnen kevn (11) nîmetinüñ eyü kethüdaları gibi, eger bir kimesne söyler ise tañrının kulları gibi eger bir kimesne hizmet ederse netekim kabiliyetden ki tañrı virir ta düğeli nesnelerde tañrı temcîd oluna yesü’ mesihden kim aňamecd ve saltanat (12) dehrlerüñ dehrlerine dek amin ey mahbûblar yadı nesne sanman sizdeki ateşin sanayişi kim sizi imtihan etmek olmuştur güya ki size bir garib nesne vaki olur idi,(13)lâkin mesihin elemelerinden bühremend olmuşlar gibi şadlık eylen ta anuñ mecdinüñ alaniyetinde dağı şad olasız ibtihac (14) İder iken, eger mesihin isminde şetm olunasız topu [size]

[255b]

528

Onun için ki mecdin ve Allāhın ruhu üzerinizde aram ider anlara göre hōd iftirā olunur ammā size göre temcīd olunur,(15) zīrā hīç biriniz dert çekmesin katl edici ya uğuru ya yarmaaz işli ya gariblerūñ nesnelerinde muhallat gibi (16)ammā eger bir mesihi gibi hacil olmasun lākin Allāhı(17) temcīd etsin bu tarafta, anuñ için ki vakitdürki deynunet tañrının evinden ağz ide ve eger evvela bizden başlıca(18)tañrınınuñ İncīline asi olanlaruñ serencāmı ne olur, ve eger sadik olan güç ile halas ola fasık ve günāhkar (19)kanda belüre, şöyle ki tañrının iradetince elem çekenler anlaruñ canlarını añısmarlasınlar netekim halık emine iyilik etmekte

Beşinci Faşıl

(1)Sizdeki kasislere tazarru ederimki böylece kasisim ve yesū' mesihin elamına şahidim dañi zāhir olacak (2) mecden behremendim içinizde olan tañrınınuñ sürüsüne yeterim nazırlık ider iken zor ile yok lākin ihtiyar ile (3) ve ne murdār kesb için ammā hazır gönülden, ne hūdanın nasiplerine beylik ider gibi sürünün numūnleri oluben,(4) ve çobanlaruñ srveri aşıkare olacak mecdin fenadan münezzeh

[256a]

529

(5)Olan tacın alasız, İncilin şeyhlere münkad olun hem sercümle birbirinize ser cümle olup tevazu ile giyinmiş olun anuñ içün ki tañrı mütekebbirlere mukavemet ider ve mütevazılara (6) nîmeti virür imdi Allâhın kudretli yedi altında mütevazı olun (7)ta sizi vakitte yücelte, küllü ğamunuz aña bırakır iken (8)anuñ içün ki kendü sizi kayırır, hoşyarlar olup uyanık olun anuñ içindürki sizüñ muanediniz şer ziyan gibi tavilane yürür anı kim bel ide talep ider iken,(9)kim aña mukavemet eylen ĩmānda muhkem olup bilür ikenki kendü elemeler dünyādaki sizüñ karındaşlığınızda tamām olur-(10)lar ammā küllü nîmetin tanrusı kim bizi anuñ ebedi mecdine davet etmişdur yesū' mesihde biraz elem çektikten sonra kendü sizi teknil etsin sabit kılsın müeyyid eylesin bünyād (11) etsün, aña mecd ve saltanat dehirlerüñ dehirlerine dek amin (12) Silvanus ile size bir amin karındaş netekim ıyas ederim size muhtasarca yardım tazarru idüp şehādet ider iken ki (13) budur tañrının gerçek nîmeti kim onda durursuz babilonda ki kenise muhtar olmuş size selam virir hem (14) Markos benüm oğlum, birbirinize muhabbetin busu ile selam virin selam cümlenize ki yesū' mesihde siz amin

[256b]

530

Petrusuñ Katoliksenuñ İkinci Faşlı

Faşlı evvel

(1) Simon Petrus yesū' mesihin kulu ve resulü bizüm ile beraber nefis ĩmānı tafsil edenlere bizüm tañrımızın ve muhallas yesū' (2) mesihin adlinde ni'met size ve selamet çoğalsın tañrınıñ (3) marifetinde ve yesū' bizüm rabbimizin netekim anuñ kuvveti ilahiyenuñ dügeli nesneleri bize virmişdur hayāta ve diyanete müteallık anuñ marifeti ile ki bizi davet ayıtdı mecde ve fazilete, (4)kim onunla bize azam ve nefis vadeler virilmişdur ta bunlar ile tabiat-ı ilahiyeden bühremend olası ol fesaddan (5)kaçmış iken ki dünyādadürşehvet ile, ve bile iş bu dañi küllü ihtimam gedür ub sizüñ ĩmānınıza fazileti (6)ilhak eylen ve fazilete merifeti, ve marifete itidali ve itidale (7)sabrı ve sabra diyaneti, ve diyanete karındaşlık muhabbetini ve(8)karındaşlık muhabbetine müeddeti, zīrā bunlar sizde mevcud olup izdiyad bulur ise sizi bi kar ve meyvesiz etmezler (9) bizüm rabbimiz yesū' mesihin marifetinde, ammā kimde kim bunlar degildür ırakdan görmeyüp anuñ eski zilletlerinüñ (10)tathirini fıramuş ider iken, bunun içün ey karındaşlar evlā

[257a]

531

İhtimam eylen sizüñ davetinizi ve ihtiyarınızı sabit kılmak zîrâ bunları ederek hiçbir kerre sürçmeyesiz (11)zîrâ şöyle size bir duhul ğanılık ile virile bizüm rabbimiz ve (12)muhallas yesû' mesihin ebedi melekütüne, bunun için kahil olayım hemişe size andırmak bunlarıñ hakkında eğerki bilür-(13)siz ve hak hazırda temkin olunur siz, evet ma'kûl kıyas ederim mâdem ki bu haymedeyim ki sizi ikaz edem andırmak (14)ile bilür iken ki sürat ile benim haymemi aşağı koyayım (15)netekim dañi bizüm rabbimiz yesû' mesih bana bildirdi, hem dañi sa'y edeyim ki benim hurucumdan sonra her vakit bunları (16)zıkr etmeye kâdir olası, zîrâ zeka ile düzülmüş hurafetlere tabi olmadık çok bizüm rabbimiz yesû' mesihin kudretini ve vürudunu size bildirdik lâkin anuñ celaletinün göz (17)idicileri olduk, zîrâ Hudâ pederden kerâmeti ve mecdini alır idi mecd ile pür celâletden ancılayın âvâz añagelecek (18)iş bu benim mahbûb oğlumdur kim ben andan hoşnudum, ve bu âvâzı ki semâdan gedür ilmişdur biz işitdik dağ mukaddeste (19) anuñ ile mevcud olmuş iken, ve mahkemenüñ kalamı nebevi bizdedürkim anı gözleyüp eyü edersiz netekim bir çırağı karanlıkta ziya virir iken añadek kim gün aġarup sabah

[257b]

532

(20) Yıldızı sizün kalblerinzde doğa , evvela bunu bilür ikenki (21)kitabın küllü nübüvveti has tefsirden degildir, zîrâ nübüvvet âdemün iradeti ile hiçbir vakit gedür ilmedi lâkin tañrının mukaddes adamları rûh-i kudüsile müteharrik olmuş söylediler,

İkinci faşıl

(1)Ammâ halkda dañi yalan peygamberler vardı netekim dañi sizde yalan muallimler olusardur ki helâkin şikaklarını idhal edeler ve rabbe inkar edeler kim anları satun aldı seri (2)helaklığı kendülere götürür iken, ve çok kimesne anların helaklıklarına tabi olalar kim anların ile tarikulhakk iftirâ (3)oluna, ve buhulde düzme sözler ile sizi ticaret edeler kim anların deynuneti kadimden tehir etmez ve anların izaatı(4) emizganmaz, zîrâ eger Allâh günâh iden ferîştelere şefkat etmedi ise lâkin cehime matrud idüp karanlığın zincirlerine teslîm (5)eyledi deynunete müstebka olmaya, ve eski dünyâyâ şefkat etmesi ise nuh sekizinci hıfz itdi adlin menadı tufanı (6)fasıkların "âlemine idhal ederek, Sodomanun ve Gomoranun şehirlerini kül idüp hedm ile mahkum etmişdur fisk etmek (7)olacak kimesnelerin numunesini vaz ederken ve lut

Sadıkı kurtardı isimlerüñ iğtilamda tasarrufundan meşakkat (8)çekerek, zîrâ ol sadık kimesne içlerinde sâkin olup görmekte ve işitmekte ve günden güne sadık cana esim(9) ameller ile azab ider idi, rab müttekileri imtihandan kurtarmak bilür ve isimleri deynunet gününe istibka etmek (10)makul olmak için, ve ba husus anları ki beşerete göre na paklığın şehvetinde sülük ederler ve siyadeti tahkir eyliyorlar cür-etliler hōd beyner mecdleri iftirâ eylemek korkuluk çekmez (11)iken, çün ferîşteler kuvvette ve kudrette azam olup rab katında (12) kendülere karşı ifdür anüñ deynuneti götürmezler, ammâ bunlar gayri natık hayvanlar gibi ki tabiatinden şıkar ve izaat için olmuşlar ol nesnelerdeki bilmezler iftirâ idüp anlarıñ (13) fesadında helak olalar, zulmün cezasını alup lezzeti ad ider iken günde sefa sürmesi lekeler ve ayıplardur kendü ğadr-(14)lerinde safa sürüp sizüñ ile ziyafet ider ikenki anlarıñ gözleri zinadan perdür ve günâhtan ferağat etmezler sebatsız canları dad indirüp kalbi var iken hırslar ile (15) riyazat olunmuş lanetin oğulları müstakim tarikı terk idüp azdılar bu suurun oğlu belamın tarikına tabi olup(16) kim zulmün ücretini sevmişdur ammâ anuñ nāmustan çıkmasınun

[258b]

534

Tevbihi var idi boyunduruk altındaki lal adamın āvāzı (17)ile söyleyerek peygamberin nadanlığın kad ider idi, bunlar susuz çeşmelerdür bulutlar girdübad ile sürülmüşler kim (18) zulmetin dumanı anlara ta ebed müstebka olmuştur, zīrā beyhudeliğin yüce kabarmış nesnelerün sevilüp beşeretin şehvetlerinde iğtilamlarda anları dadandırırılarki dalalette ülfet iden(19) kimesnelerden kurtuldular, anlara azatlığı ikrar ider iken kendüler fesatlığın kulları olmuşlardur zīrā kimin elinde kim (20)bir kimesne mağlubdur añadaḥi esir olur, zīrā eger "ālemin merdarlıklarından kurtulmuş iken rab ve muhallas yesū' meihin marifeti ile ve anlarda tekrar kırış mırış olup mağlub (21)olalar anlara ahirkiler evvelkilerden beter olmuşlardur, zīrā nlara yeğrek imiş ki adlin tarikini bilmeyeler idi andan ki bildikten sonra anlara teslīm olunmuş mukaddes vasiyetden döne-(22)ler, ammā gerçek meselin ki anlara vaki oldu köpek kendü geri dönmüşdür ve hınzıra yunmuş çamurun memreatine

Üçüncü Faşıl

(1)Ya habibler bu ikinci risalet şimdi size yazarı kim anlarda sizün halis zamirinizi tezekkür ile yine ikaz

[259a]

535

(2)İderim, ta mukaddes peygamberler ile ol söylendiği sözleri yad(3) tutasız ve bizüm vasiyetimizi rabbin ve muhallasın resulleri ki, evvela bunu bilür iken ki günlerüñ ahirinde müstehziler keliser-(4)dür kendülerüñ şehvetlerine göre yürüyüp, diyü anuñ vürudunun vadesi kandadürzîrâ andan beri kim babalar uyudular dügeli(5) nesneler kalurlar netekim hılkatin ibtidasından, zîrâ isteyim bunu anlara gizledür ki kökler kadimden oldılar ve yer (6)sudan ve su ile mevcud iken tañrının sözü ile kim anlardan ol vakit ki "âlem su ile tufan olup helak oldu (7)ammâ şimdiki kökler ve kendü söz ile saklı tutulmuşlardır ateş için müstebka olmuşlar deynunetin gününe ve dinsiz (8)âdemlerüñ helaklığınüñ ammâ ey mahbûblar bu bir nesne size gizli olmasun ki bir gün rabbin katında biñ yıl (9)ve biñ yıl bir gün gibi, rab vadeyi tehir etmez netekim ba'zılar tehiri ad ederler lâkin taviül inasdürbize hîç kimesneleri helak olmak istemez iken ammâ ki mecmû'u tevdiye (10) geleler lâkin rabbin günü netekim bir uğuru gecede gelse gerek kim onda kökler hiddetli şamata ile geçüb anasır har ile erilseler gerekdur yer dañi ve ondaki (11) ameller yanmış olalar imdi çünküm bunlar hep hal olunalar

[259b]

536

Nasıl kimesneler olmak gereksiz mukaddes tasarruflarda ve diyanetler-(12)de, tañrı gününün vürudunu katlanup isticâl ider iken kim andan semâlar ateşe yanar iken hal olunup anasır harr ile(13) erilerdür, nihâyet yeni semâlara ve yeni yere anuñ vadesine (14)göre müntazır oluruz kim anlarda adl sâkin olur, bunun için ey mahbûblar bunlara müntazır olur iken say eylen (15) lekesiz ve ayıpsız evinden bulunmaya selamette, ve rabbimizin tavlül inası halas ad eylen netekim bizüm mahbûb karındaşımız (16)Pavlus dañi aña virilen hikmete göre size yazmışdur, netekim dañi cemî' risâletlerde anlarda bu nesnelerün hakkında söyler iken kim anlarda anlanmağa müşkil ba'zı nesneler vardır ki ta'lîm ve temkîn olunmamış kimesneler a'vec iderler nitekim (17) Dañi kalan kitâbları anlaruñ has helâkına, imdi siz ey mahbûblar peşin bilüp hazır eylen ta siz dañi isimlerün dalaleti ile böylece gedürilüp has sebatınız-(18)dan düşmeyesiz nihayet neşvü nûma bulun nîmette ve bizüm rabbimiz muhallas yesû' mesihin marifetinde aña mecd hem şimdi hem ebediliğin gününe dek amin

[260a]

537

YUHANNANÜŃ KATOLİKESİNİN EVVELKİ RİSALETİDİR

Fasl-ı evvel

(1)Bidāyetden mevcūd olanı anı ki işitdik anı ki gözlerimiz ile gördün anı ki gözetdin ve lems itdi ellerimiz (2)Kelime-i hayātdan ötüri ve hayāt ıyan oldu ve gördük ve şahadet ederim ve ol hayāt cavidanı size müjdeleriz ki (3)peder yanında olup bize aşikare oldu, anı ki gördük ve istimā' etdik size beşaret ederiz taki size daḥi bizüm ile şirket olsun ve bizüm şirketimiz peder ile ve (4)oğlu yesū' mesih iledir, ve bu nesneleri size yazarız ta (5)ferhiniz kamil ola, ve andan işitdiğimiz ve size bildiğimiz beşaret budur ki Allāh nurdur ve kendüde hıç zulmet yoktur (6) eger biz diyoruz ki onunla şirketimiz ola ve zulmette yürürüz (7)yalan söyleriz ve hakkı etmeyiz, ve eger biz nurda yürürüz netekim oldur nurda birbiri ile şirketimiz vardır ve oğlu yesū' (8)mesihın kanı külli günāhdan bizi tathir eder, eger diyoruz ki günāhımız yoktur kendümüzü aldudur ız ve hak bizde degildir (9) eger günāhlarımıza idir āf ederiz ol sadık ve adıldür ta günāhlarımızı af idüp cemī' zulümden bizi tathir eyleye (10)eger diyoruz ki günāh etmedin anı yalancı ederiz ve kelimesi bizde degildir,

[260b]

538

İkinci Faşıl

(1)Ey oğlucuklarım bu nesneleri size yararım ta günāh etmeyesiz eger bir kimesne günāh etse var bize şefi ata yanında yesū' (2)mesihül bar, ve kendü gufrandürbedel günāhlarımıza ve bedel (3)günāhlarımıza yalnız degil lākin bedel "ālemin hep, ve bundan (4)bilüriz ki anı bilüriz eger vasiyetlerini hıfz ederiz, anı bilürim diyen ve vasiyetlerini hıfz etmeyen yalancıdır ve gerçeklik onda (5)degildür ammā kelamını hıfz iden kimesne kendüde tahkik (6)muhabbetullah mükemmeldür bundan bilüriz ki kendüde sabitim diyen añavacıbdürki ol nice yürüdi ise hem (7) kendü öyle yürümek, ey karındaşlar size yeni vasiyeti yazmazım lākin kadim vasiyeti ki bidayetden sizde oldı kadim vasiyet ol bidayetden istimā' etdiniz sözüdür, (8)yine bir yeni vasiyeti size yazarım ki kendüde ve sizde gerçekdur anuñ içün ki zulmet geçmişdur ve hak nur şimdi (9)ziya eder, nurdayım diyen ve karındaşımı ibgaz iden şimdiye (10) dek karanlıktadır, karındaşına muhabbet iden ol nur (11)içinde sabitdür ve şek kendüde degildir, ammā karındaşını ibgaz iden karanlıktadürve karanlıkta yürür ve ne yere giderse bilmez anuñ içün ki karanlık gözlerini kararttı,

[261a]

539

(12)Size yazarım ey oğlucuklar ol cihetden ki günāhlārınız (13) anuñ ismi hadur ı için size af olunmuşlardır, yazarım size ey babalar anuñ için ki bidayetden olanı bildiniz yazarım size anuñ için ki habise galib oldunuz yazarım size ey oğlucuklar anuñ için ki atayı bildiniz,(14) size yazdım ey babalar anuñ için ki bidayetden olanı bildiniz yazdım size ey anuñ için ki kuvvetli siz ve kalamullah (15) sizde bakidürve habise galup oldunuz dünyāyı ve dünyāda olan nesneleri sevmek eger bir kimesne dünyāyı severse atanın (16)muhabbeti kendüde degildür zīrā her ne ki dünyāda olanuñ şehveti ve gözleruñ şehveti ve ömrün tekebbürlüğü pederden (17)degil lākin "ālemdendir, ve "ālem geçer ve anuñ şehveti ammā (18)Allāhın meşiyetin işleyen ebedi baki olur, ey oğlucuklar ahir saatdürve nice istimā' eylediniz ki mesihin zıtdı gelecektür haliyen mesihin zıtları çoktur bundan bilüriz ki (19) ahir saatdir, bizden çıktılar lākin bizden olmadılar zīrā eger bizden olaydılar elbette bizüm ile bir karar olurlar idi ammā bizden çıktılar ta aşikare olsun ki anlar (20) cümle bizden degildiler sizüñ kudüsten meshatiniz vardır (21)ve cemī' nesneleri bilürsüz size yazmadım hakkı bildiğiniz için

[261b]

540

Lākin ol sebepter, yalancı kimdürmeğer ol ki anı bilürsüz ve hakdan hîç yalan yokdur (22) yalancı kimdür meğer ol kim inkar eyleye yesû' ol mesih degildür mesihin zıddı oldur ki pedere ve oğula inkar (23) eder, her kim oğula inkar etse kendüde peder degildir, (24)imdi siz anı kim bidayetden işitdiniz sizde sabit olsun eger bidayetden işitdiğiniz sizde sabit olsa siz daği (25) oğulda ve atada sabit olursuz, ve bize vade eylediği vade-(26)si budur ebedi hayāt bunları size yazdım sizi iğva edenler-(27)den ötüri ammā siz ol meshati ki andan kabül etdiniz sizde sābitdür ihtiyacınız yokdur ki bir kimesne size ta'lüm ide meger netekim ol meshat dügeli nesnelerden size talüm ider ve gerçekdur ve yalan degildür ve ol size öğrettiği (28) gibi kendüde sabit olası ve şimdi ey oğulcuklar kendüde sabit olun ta ol zhir olacak bize imbisat ola ve (29)geldiğinde biz kendüden hacil olmayız, eger bilürsünüz ki ol vardur bilürsüz ki her bir işleyen kimesne andan doğmuştur,

Üçüncü Faşıl

(1)Görün ne vecihle muhabbet bize peder virmişdur ki Allāhın

[262a]

541

Oğulları müsemma oluruz anuñ için "âlem bizi bilmez ol(2)sebebdan ki anı bilmedi, ey habibler biz şimdi Allāhın oğullarıyız ve ne olacağız dañi belli degil ammā bilüriz ki ol peyda olacak añaşebiye olalım zīrā netekim (3)oldur anı görelüm, ve her kimin ki onda bu ümīd ola kendü-(4)sini tathir ider netekim ol tahirdir, her günāh iden kimesne hem nāmustan tecacüz ider ve günāh nāmustan mücavezetdir, (5)ve siz bilürsüz ki ol zāhiri oldı ta günāhlarımızı ref ide (6) ve onda hīç günāh yokdur her onda payidar olan günāh etmez(7) her günāh iden anı ne görmedi ve ne bilmedi, ey oğulcuklar sizi bir ehad dalalet etmesin bir eyleyen kimesne bardur nete-(8)kim ol bardur ol kim günāh ider iblistendürzīrā iblis bidayetden günāh ider bunun için zāhir oldı ibnullah (9) ta iblisin iğmali bi tul eyleye, her Allāhtan mevlūd olan günāh etmez zīrā zīrāati onda sabitdürve günāh edemez anuñ için ki (10)Allāhtan doğmuşdur bununla Allāh oğulları ve iblis oğulları mütebeyyindürher kişi ki adl etmezse Allāhtan degildür dañi (11) ol kim karındaşını sevmez, anuñ için ki bidayetden işitd-(12)ügünüz vasiyet budur ki birbirini ile sevişelüm, kayın gibi yok şerirdür imiş ve karındaşını işini katl eylemişdür ve

[262b]

542

Niçin anı katl eyledi ol sebebden ki kendünüñ iğmali kimdür (13)ve karındaşının doğrudur ey karındaşlarım eger "âlem bizi buğz (14) etse ta'accüb etmek biz bilüriz ki mevtden hayāta geçtin karındaşları sevdiğimiz içün karındaşı sevmeyen mevtte kalır, (15)her karındaşını buğuz iden ādem oldur nicedürsiz bilürsiz (16) ki ebediye hayāt hiçbir ādem oldur nice kalmaz, bundan muhabbeti bilüriz ki bize bedel kendü canını komuşdur ve bize karınd-(17)aşlara bedel canlarımızı komak vacibdürammā kimin kim elinde dünyānın maaşı olsa ve karındaşın ihtiyaç ile görüp rahmetin andan sed ederse muhabbetullah kendüde sükun nice (18) eder, ey benim oğlucuklarım kelim ile ve lisan ile sevmeyelüm (19)lākin amel ile ve sıdk ile ve bununla bilüriz ki hakdan-(20)uz ve kalbimizi muhızırında itminan iledür iz, zīrā eger kalbmiz bizi melamet ederse Allāh kalbimizden azamdürve düğeli nesne-(21)leri bilür ey habibler eger kalbimiz bizi melamet etmezse Allāh (22) katında inbisatımız vardır, ve her nesne ki sual ederiz andan alırız anuñ içün ki vasiyetlerüñ hıfz idüp katında pesnedide (23) olan nesneleri ederiz, ve anuñ vasiyeti budur ki oğlu yesū' mesihin ismine i'tikād ederiz ve bize vasiyet virdiği (24)gibi birbirimiz ile zīrā ol kim vasiyetlerini hıfz eder

[263a]

543

Kendide sabitdürve kendü onda vebununla bilüriz ki bizde sabidur bize virdiği ruhdan

Dördüncü Faşıl

(1)Ey habibler her ruha i'tikād etmek lâkin ruhları Allāhtan mı olalar tecrübe eylen zīrā çok kazib peygamber 'ālem çıkmışlar-(2) dūr Allāhın ruhu bundan bilinir her ruh ki yesū' mesihin (3) cesedde geldiğine idır āf ederse Allāhtandürve her ruh ki yesū' mesihin cesette geldiğine idır āf ederse Allāhtandır, ve her ruh ki yesū' mesihin cesette geldiğine idır āf etmezse Allāhtan degildür ve iş bu ol mesihin zıttıdır kim geleceğin istimā' (4)eylediniz ve şimdiki halde "ālemdedü rey oğulcuklar siz Allāhdan sizi anlara galib oldunuz zīrā andan kim cihanda (5)ol kim sizde azamdüranlar "ālemdendür anuñ içün alırlar "ālemden (6)söylüyorlar ve "ālem anları istimā' eder, biz Allāhtanız Allāhı bilen bizi işıdur Allāhtan olmayan bizi işitmez bundan ruh-(7) u'l-hakkı ve ruhu'l-tuğyānı bilüriz, ey habibler birbirimizi sevelüm zīrā muhabbet Allāhtandür ve her muhabbet iden Allāhtan doğmuşdur (8)ve Allāhı bilür ve muhabbet etmeyen Allāhı bilmez zīrā Allāh muhabbetdür (9)bununla muhabbetullah bize ayan oldı Allāh bir doğmuş oğlunu dünyāya irsal eylediği cihetden ta anuñ ile dirlik ede-

[263b]

544

(10)lüm bunda muhabbetdür Allāhı sevdiğimizden degil lākin andan ki ol bizi sevdi ve anuñ oğlunu günāhlarımıza bedel ğufrān olmaya (11) irsal eyledi ey habibler eger Allāh bizi öyle sevdi ise (12) hem bize vacibdürki birbirimizi sevelüm, hiçbir ehad Allāhı herkez görmemişdur eger birbirimizi severiz Allāh bizde sabitdürve (13) anuñ muhabbeti bizde mükemmeldür bundan bilüriz ki biz onda sabit-(14)üz ve ol bizde anuñ için ki ruhundan virmişdur ve biz gördük şehādet ederiz ki peder oğlunu "ālemin muhallası (15) irsal eyledi her kim ıdur af ederse yesū' ibnullahdur (16) Allāh kendü de kalur ve ol Allāhta ve biz Allāhın hakkımızda olan muhabbeti bildin ve i'tikād eyledin Allāh muhabbetdürve muhabbette baki (17) olan Allāhda bakidürve Allāh kendüde, bunda mükemmel olmuşdur muhabbet bizüm ile ta bize inbisat ola deynunet yevminde ki nete-(18) kim oldur hem biz bu 'ālemdeyiz muhabbette havf yokdur ammā kamil muhabbet havfı taşra gideriz anuñ için ki havfın azabı (19)vardur ve hayıf olan muhabbette mükemmel degildir, biz aña muhabbet (20) iderüz anuñ için ki ol bize mukaddema muhabbet ederdi, eger bir ehad derse Allāhı severim ve karındaşını buğuz ide yalancıdürzīrā gördüğü karındaşını sevmeyen görmediği Allāhı sevmek (21)nice kādır olur, ve bu vasiyet andan aldık ki Allāhı seven anuñ karındaşın dañi seve

[264a]

545

Beşinci Faşıl

(1)Her kim inanırsa ki yesū' ol mesih ola Allāhtan doğmuşdur ve her kim validi severse andan daḥi mevlüdi sever,(2) bunda bilüriz ki Allāhın oğulları severiz kaçan ki (3)Allāhı severiz vasiyetlerüñ hıfz ederiz, zīrā Allāh muhabbeti budur ki vasiyetlerini hıfz edelüm vasiyetleri sakil degildir,(4) zīrā her ne kim Allāhtan doğdı ise 'āleme galipdür ve 'āleme (5) ḡālib olan ḡalabet budur bizüm īmānımız, "āleme galib olan kimdür (6) illa i'tikād eyleyen ki yesū' ibnullahdur bu oldur ki su ile kan ile gelmişdur yesū' mesih تنها su ile yok lākin su ile ve kan ile ve ruhtur ki şahitlik ider anuñ için ki ruh hakdur (7) zīrā gökte üç şehādet viren vardur peder ve sahn ve ruh-(8)ı kudüs ve bu üç birdür ve yerde üç şehādet viren vardur ruh (9) ve su ve kan ve bu üç yerededir, eger ādemlerüñ şehādet ini kabül ederiz Allāhın şehādet i azamdür anuñ için ki oḡlunun (10)ḥaḳḳında Allāhın şehādet etdiḡi şehādet i budur Allāhın oḡluna i'tikād iden kendüsinde şehādeti vardur Allāha i'tikād etmeyen anı yalancı ayıtdı anuñ için ki oḡlunun ḥaḳḳında Allāh (11)virdüḡi şehādete i'tikād etmedi, ve ol şehādet budur ki Allāh bize ebediye hayāt virmişdur ve bu hayāt anuñ oḡlundadır,

[264b]

546

(12)Kimde kim oğul olursa kendüde hayât olur ve kimde (13)kim oğul olmazsa kendüde hayât olmaz, bunları size yazdım ey ibnullah ismine i'tikâd idenler ta bilesiz ki ebediye (14) hayâtınız vardır ve ta ibnullahın ismine i'tikâd edesiz, ve bizüm aña tevekkülümüz budur ki eger bir nesneyi iradetince taleb (15)idevüz bizi istimâ' ider, ve eger bilüriz ki her etdiğimiz sualde bzi müstecab ederse bilüriz ki andan dildiğimiz (16)sualler bize olur, eger bir kimesne karındaşın mevte olmayan bir günâhı günâh etmeye görürse sual ide ve ahayt añavere anlara ki mevte günâh etmezler mevte bir günâh vardır ben demezim(17) ki anuñ için taleb ede, hep doğrusuzluk günâhdur ve (18)mevte olmayan bir günâh vardır bilüriz ki her kim Allāhtan doğmuşdur günâh etmek lâkin ol kim Allāhtan doğdı ise (19)kendüsini hıfz ider ve ol habis añadokunmaz, bilüriz ki (20) Allāhdanuz ve bütün "âlem şerirde yatur ve bilüriz ki ibnullah gelir ve bize fehim virmişdür ta hak olanı bilüriz ve hak olanda mevcuduz anuñ oğlu yesū' mesihde budur Allāh el-hak (21) ve hayātu'd-dāyimet, ey oğulcuklar zaatlarınızı sanmalardan hıfz eylen amin,

[265a]

547

YUHANNANUÑ İKİNCİ RİSALETİDİR

Fasl-ı Evvel

(1)Şeyhden evlādına kim anları ھاḳıḳatte severim ve ben yalnız degil lākin anlar cümle ki ھاḳkı bilürler,(2)ol ھاḳ için ki bizde mukimdürve bizüm ile ilelebet (3) ola ni'met rahmet selamet sizüñ ile olsun Allāh pederden ve rabbi yesū' mesih pederin oğlundan ھاḳıḳatte ve (4) muhabbette, gayette ferh ider idim ki oğullarınızdan hakta(5)yürür iken buldum atadan vasiyet aldığımız gibi, ve şimdi ey sidesinden rica ederim degildür ki sana yeni vasiyet yazam lākin bidayetden bizde olam ki birbirimize (6) muhabbet edelüm, ve budur muhabbet ki vasiyetleri mūcibince yürüyelüm budur ol vasiyet ki bidayetden işitdiğimiz gibi (7)Anda yürüyesiz, zīrā onda çok iğva ediciler "āleme girdiler ki yesū' mesihin cesedde geldiğine i'tirāf etmezler (8) iğva edici ve mesihin zıddı budur, kendü zatlarınızı görün ta ol işlediğimiz nesneleri zayi etmeyelüm belki (9)memlu uvzu ahz edelüm he kim tecacüz idüp mesihin taliminde baki olmazsa Allāh ondayoktur mesihin taliminde

[265b]

548

(10)Baki olan hem ata ve hem oğul onda olur, eger bir kimesne size gelüp bu talimi gedür meye anı eve kabül eylemeñ ve selamun aleyhi (11) dimeñ, zîrâ ki selam aleyk selam aleyk din yaramaz işlerinden behredâr (12)oldu, çünkü size tahrire çok nesnelerim olup kağıt ve mürekkeb ile yazmak istemez idim ammâ size gelmek ümîd tutarım (13)ve ağız ağza mük'âlemet etmek taki ferhimiz kamil ola, güzide kız karındaşın evlâdı sana selam virirler amin,

YUHANNANÜÑ 3. RİSALETİDİR

Faşlı Evvel

(1)Şeyhden gayus habibe kim ben anı haqîkatte severim (2) ey habib düğülüler haqqında rica ederim ki said ve sağ ola-(3)sın netekim senüñ ruhun saiddür zîrâ gayette ferh ider idim kaçan ki karındaşlar gelüp senüñ haqîkatine şehâdet (4) eylediler netekim sen hakta yürürsün azam ferhim yokdur etdiğim (5) oğullarım hakta yürüdükleri istimâ' edem, ey habib i'tikâd ile edersin he ne kim karındaşlara ve gariplere edersin (6) ki anlar muhabbetine kenisenüñ huzurunda şehâdet eylediler kim eger anları müşayea edesin Allâha layık eyü olur, zîrâ anuñ ismi anuñ taşra çıktılar ümmetlerden hîç nesne

[266a]

549

(8)Almayub, imdi bize vacibdürki anlar için kabûl eyleyelüm, ta (9) hakka muavinler olalüm, keniseye yazdım ammâ üzerlerine serverliğe muhabbet (10) iden diyü tarafes bizi kabûl eylemez, bunun için gelirse etdiği amellerime tenbih edeyim ki habis sözler ile hakkımızda her zerre söyleyüp onunla razı olmadı ve ne karındaşları kendü kabûl ileri kabûl etmek isteyenleri men idüp kenise-(11)den taşra ihraç eder, ey habib şer olana uyma ammâ eyü olana hayır işleyen Allāhtandür ammâ şer işleyen Allāhı (12)görmedi, dimitriyus hakkında hep şehâdet virmişdur ve hak aña şahitdürve biz daħi şehâdet viriruz ve şehâdet imiz (13) gerçek olduğu siz bilürsiz tahrire nesnelerim (14) çoktur ammâ mürekkeb ve k'âlem ile sana yazmaya istemezim ammâ ömürmeye az zamanda seni görüp ağız ağza mük'âlemet ede (15)riz, aleyk esselam dostlar sana selam eyliyorlar dostlara isim ile selam eyle

Yehūdā'nuñ K̄atolikesinüñ Risāletidür

(1)Yehuda yesü' mesihin kulu ve yakubun karındaşı tañrı pederde takdis olunanlara yesü' mesihde mahfuz olanlara

[266b]

550

(2)Davet olunanlara rahmet size ve selamet ve muhabbet çoğalsın,(3) ey mahbûblar tamām ihtimamı ider iken size yazmaya müşterek halasın hakkında bana gerek idi ki size yazub tazarru edem ki kadislere bir kerre teslīm olunmuş ĩmān için (4) ictihād edesiz, zīrā ba'zı adamlar tesellüb idenler kadimden bu müdayenete peşin yazılmışlar dinsizler bizüm tañrımızın nīmetini iğtilama döndürüp vahid rab Allāha ve bizüm efendimiz yesū' (5) Mesihe inkār ider iken, pes hadır ınıza gedür mek isterim kim bir kerre bunu bildiniz ki rab halkı mısır toprağından halas idüp sonra ĩmān gedür meyenleri helak itdi(6) ve ferishteleri ki kendülerüñ evvelki halini sıkılmadılar lâkin has meskeni terk idüp azīm kevnüñ deynuninetine ebedi bendlerde(7) Qarañuluq altında saklamışdür , netekim Sodoma ve Gomora ve çevresindeki şehirler bunlaruñ veçhine manend zina idüp gayri beşeriyetin ardına gider iken numune için takdim olunurlar ebedi(8) ateşin azabına tahammül ider iken, buna göre dañi bunlar nevmide olup beşeri hūd na pak ederler ve sıyadeti hor(9)görürler ve mecdleri iftirā ederler, nihayet Michael ol baş ferişte çün iblis ile niza idüp musanın teni hakkında bahis ider idi ifdür anüñ deynunetini gedür mek

[267a]

551

(10)Cesaret etmedi lâkin ayıtdı rab seni azarlasın, ammā bunlar her neye hōd ki bilmezler ise iftirā ederler ve neler kim tabiat ile gayri natık hayvanlar gibi bilürler bunlarda müfsid olurlar, (11)vay anlara anuñ içün ki kayının yolunda yürüdüler bel amun dalaletine ücret içün cereyan itdiler ve kuranın karşı (12)söylemesinde helak oldular, bunlar sizüñ ağa palarınızda lekelerdür bilice ziyafet idüp bi havf kendülerine yedirir iken susuz bulutlar yıllar ile tuğlayane götürülmüş cezanın solmuş ağaçları yemişiz iki kerre ölmüşler kökler(13)inden koparılmışlar, deryanın yavuz kendülerüñ hicaletlerini taşra köpürür iken avare yıldızlar kim anlar (14)karanlığın dumanı ebed saklanmışdur ve hanu âdemden yedincisi bunlaruñ hakkında nebilik ayıtdı diyü işte rab geliyor (15) anuñ mukaddes tumanları ile, cümleye karşı kaza idüp anlaruñ cemī' dinsizlerine tevbih etmek içün fışk ile etdiklerinüñ mecmū' fasık amellerinden mecmū' saab sözlerinden ki dinsiz günāhkarlar añakarşu söylediler, (16)bunlar mırıldayıcılardur şikayetçiler kendü şehvetlerine göre yürür iken ve anlaruñ ağzı Bülent kabarmış nesneleri söyler dizar(17)ları teaccüb ider iken menfaat berakatında ammā siz ey

[267b]

552

Mahbūblar bizüm rabbimiz yesū' mesihin resullerinden ol denilmiş (18)sözleri tezekkür eylen nice size itdiler ki ahir zamanda müstehziler olırdur kendülerüñ dinsiz şehvetlerine göre sülük(19) ider iken bunlar ifrāk edenlerdür canırlar kim anlarda ruh (20)yokdur, ammā siz ey mahbūblar kendünizi en mukaddes ĩmānı-(21)nızda imaret idüp ruhu kudüste namaz kılar iken, kendünizi muhabbetinde hıfz eylen bizüm rabbimiz yesū' mesihin (22)rahmetine muntazır olup ebedi hayātına dek, ve ba'zılara hūd terahhum (23)eylen fark ider iken, ve ba'zıları havf ile halas eylen ateşten kapub beşeret ile lekelenmiş kaftanı daħi ibgaz (24)ider iken, hele sizi asresiz hıfz etmeye kādır olana ve anuñ mecdinüñ huzuruna durgurmaya ayıpsız ibtihac ile, (25)vāhid hakimullah bizüm muhallasımıza mecdi celalet kudret ve saltanat hem şimdi hem küllü dehirlerine dek amin,

Evvelki Faşıl

(1)Yesū' mesihiün alaniyeti ki Allāh añavermişdür ta bendelerine ol nesneleri göstere ki fevri gelseler gerekdur ve gönderüp

[268a]

553

(2)Geldi feriştesi ile kulu yuhannaya ilam itdi, ki tañrının kelamına tanıklık
virmişdur ve yesū' mesihin şehādet ine ve hep (3)gördüğü nesnelere mübarekdur ol kim
okur ve anlara bu nübüvvetin sözlerüñ istimā' idüp onda yazılan nesneleri hıfz (4)iderler
zīrā vakit yakındır, yuhannadan asyadaki 7 kiliseye size ni'met ve selamet andan kim
mevcuttur ve mevcut imiş ve gelecekdur ve 7 ruhtan kim anuñ arşının
(5)mahzurundadır, ve yesū' mesihden ki amin şahitdürol emvātden ol doğmuş ve arzın
padişahlarının serveri añakim bize muhabbet idüp bizi günāhlarımızdan yudu,(6) kendü
kanından ve bizi şahları ve kahinleri etmişdur Allāha ve kendü pederini añamecd-ü
şevket dehirlerüñ dehirlerine dek amin, (7)işte bulutlar ile geliyor ve her göz anı görse
gerek ve anlar kim anı deldiler ve yerin cemī' kabileleri anuñ üzerinde (8)ağlayalar ne
am amin, ben ilka ve omağayım bidayet ve temmet rabbidürkim mevcuttur ve mevcut
emiş gelecekdür ala külli (9)şey in kadir, ben yuhanna kim dañi sizüñ karındaşınız ve
müşterek musibette ve yesū' mesihin melekütünde ve sabrında patmus denilmiş
adasında idim kelamullah içün ve yesū' (10)mesihin şehādet i içün, ruhda oldum rabbin
gününde

[268b]

554

(11)Ardında bir azīm āvāzı işitdim güya ki borunun, diyü ben ilfayım ve umağa ol ve ahir ve anı kim görürsün bir kitabda yazub asyadaki keniselere iğsal eyle efesusa ve ezmirneye ve pergamusa ve teyadır eye ve sardisa ve philedafiaya (12)ve ladikyaya, ve döndüm ta benim ile söyleyen āvāzı görem ve (13)rücu olunup 7 altın şem adanın gördüm, ve 7 şem adan ortasında insān oğluna benzer bir ahdi ayaga dek bir libas(14) ile geniş ve memelere bir altın kuşağı kuşanılmış ve anuñ başı ve saçları beyazlar imiş af yok gibi güya ki (15)kar ve gözleri ateş balığı gibi ve anuñ ayakları yıldırıcı nihas gibi güya ki tenevvurda yananlar ve āvāzı çok su-(16)laruñ āvāzı gibi, anuñ sağ elinde 7 yıldızı var idi ve ağzından bir keskin iki ağızlı kılıç taşra çıktı(17) ve yüzü geniş kendü kuvvetinde zıya virir gibi idi ve çün anı gördüm ayaklarında düştüm mürde gibi sağ elin (18)üzerine kodı bana diyüp korkma ben ol ve ahirim, ve dirlik süren ve mürde oldum ve işte deriyim dehirleruñ dehirlerine dek (19)amin vecihimin ve mevtin miftahları bendedir, yazgıl ol nesneleri ki gördün ve ol nesneleri ki mevcuttur ol (20)nesneleri ki şimdiden sonra olmak gerekdur 7 yıldızın sırrını

[269a]

555

Ki sağ elimde gördün ve 7 altın şem adanını 7 yıldız 7 kilisenün ferishteleridürve
gördüğün 7 şem adan 7 kilisedir,

İkinci Faşıl

(1)Efesus kilisesinün ferishtesine yazgıl bunları her ol kim sağında 7 yıldızı var ol
kim 7 altın şem adanın (2)ortasında yürür, senün amellerini ve emegini ve sabrını
bilürim ve nice ki şerirlere tahammül edemezsin ve resuller olmak dinleri degildür
tecrübe eyledin ve anları yalancılar buldun, (3)ve tahammül eyledin ve sabır kıldın ve
benim ismim hadur ı içün(4) emek çektin ve aciz kalmadin, nihayet benim vardur sana
karşu ki senün ol evvelki muhabbetini terk eyledin, (5)imdi yad tut nereden düşmüşsün
tevbe idüp evvelki amelleri eyle ve eger ne sana sürat ile geleyim ve şem adanını
(6)yerinden gedür eyim illa tevbe edesin, ammā iş bu sendedürki nikolay işlerün ibğaz
edersin kim ben (7)daği anları ibğaz ederim, kimin kim kulağı ola ruh kiliselere ne der
işitsin muzaffer olana vireyim ki Allāhın (8)firdevsi ortasında olan ağaçtan ekl ede, ve
ezmirnelilerün

[269b]

556

Kilisesi ferîştesine yazgıl bunları ider ol ve ahir ol kim (9)mürde imiş ve diri diri bilürim senüñ amellerini ve musibeti ve fakirliği lâkin ğanisin ve anlaruñ ifdür asın ki ederler ki Yahüdilerdür ve degildür ammā şeytanüñ mecmû'ası, tahammül edecek nesnelerden hîç korkma işte iblis sizlerden zindana salise gerekdur ta imtihan olunasız size 10 güne dek musibet olısardur mevte deġin amin ol ve hayâtın tacını sana vireyim (11)kimin kim kulaġı ola ruh keniselere ne der işitsin (12)muzaffer olan ikinci mevtden zarar çekmeye, pergamustaki kenisenüñ ferîştesine yazgıl bunları der ol kim iki ağızlı (13)keskin kılıcı var, bilürim senüñ amellerini ve nerede sâkin olursun ol yerde kim şeytanüñ tahtıdürve benim ismimi tutarsın ve benim İmânıma inkar etmedim ve ol eyyamda kim anlarda antipas emin şehidim kim katınızda(14) tepelenmişdur nerede kim şeytan sâkin olur, ammā benim sana mukabil berzelerim vardur kim bel amın talimini tutanlar orada yanındadırkim balak öğretti beni israilin önünde (15)şekk komak bunlara zebh olunmuşlardan yemek ve zina etmek, şöyle daġı nikolay talimini tutanlar senüñ yanında-(16)dür kim ol şey ibğaz ederin, tevbe ile ve eger ne fevri sana

[270a]

557

(17)Geleyim ve ağzım kılıcın ile anlara karşı cenk edeyim, kimin kim kulağın ola ruhu keniselere nedüristima eylesin muzaffer olana vireyim ki gizlenmiş menden ekl ide ve añabir ak taşı vireyim ve ol taşta birini ad yazılmış kim anı (18)alandan gayri hîç kimesne bilmez, ve teyadur adeki kenisenüñ feriştesine yazgıl ibnullah bunları der kim gözleri ateşin yalını gibidürve ayakları yıldırıcı nühasa (19)manend bilürim senüñ amellerini ve muhabbeti ve hizmeti ve itikadı ve sabrını ve amellerini ve ahirler evvelkilerden ziyade,(20) lākin benim sana karşı bezirlerim var anuñ içün ki yazabel nam avrete reva görürsün ki kendüsine tenbihdür talüm etmek ve kullarımı azdırmak zina etmeye ve bunlara zebh olunanları yemeğe,(21) ve añamühlet virdim, ta anuñ zinasına tevbe eyleye ve tevbe (22)etmedi, işte ben anı bir döşüne bir kaim ve onunla zina edenleri azīm musibete eger anlaruñ işlerinden pişman olmayalar(23) ve anuñ oğulları mevt ile oldurayım ve mecmū' kiliseler bilseler gerek ki gülleri kalbleri tefahhus iden ve benim ve her (24)birinize sizüñ amellerinize göre vireyim, ammā size derin ve teyadur edeki kalanlara kimler kim bu talüm anlarda degil ve anlar kim şeytanın amaklaruñ bilmediler dedikleri gibi

[270b]

558

(25)Bir gayri yük üzerinize komayım, sizde ne vardır birin (26)tutun ta şuan ki ben gelem, ve muzaffer olan ve işlerimi sonuna dek hıfz iden añaümmetler üzerine sultanlık vire-(27)yim, ve demirden asa ile anlara hüküm eyleyen topraktan çölmekler gibi harduhaş olalar netekim hem ben benim atamdan aldım, (28-29)ve ben añasabah yıldızı vireyim, kimin kim kulağı ola ruh keniselere nedüristima eylesin,

Üçüncü Faşıl

(1)ve sarıdesdeki kenisenün feriştesine yazgıl bu nesneleri ider ol kim Allāhın 7 ruhu ondadır hem 7 yıldız senün amellerini bilürim ki senün bir ismin vardır ki (2)dirilirsin ve mürdesin, müntebih ol ve kalan nesneleri müeyyid eyleki mürde olmalıdürzīrā senün amellerini Allāh önünde (3)kamil bulmadı, imdi tezekkür eyle nice aldın ve istimā' eyledin ve sakla gel ve tevbe et imdi eger müntebih olmaysin uğuru gibi sana geleyim ve ne saat üzerine geleyim bilmeye(4)sin, hem sarıdesde senün az isimlerün vardır ki libaslarını dolaşmadılar ve benim ile beyazlarda yürüyeler anuñ içün ki (5)layıklardur, gālīb olan kendü ak libaslar ile giyinmiş ola

[271a]

559

ve anuñ adın hayātın kitabından asla azale etmeyeyim ve anuñ ismine ikrar edeyim benim atamın huzurunda anuñ feriştelere (6) önünde kimin kim kulağı ola ruh keniselere nedür (7) istima eylesin ve philedelfiadaki feriştesine yazgıl bu nesneleri ider ol kudüs ol muhak ol kim davudun miftahı kendüdedürol kim açar ve hîç kimesne (8) kapamaz ve kapar ve hîç kimesne açmaz, senüñ amellerini bilürim işte önüne açılmış kapu virdim ve hîç kimesne anı kapamaya kâdir degildür anuñ için ki senüñ bir kuvvetin vardur ve benim (9) kelamımı hıfz eyledin ve ismime inkar etmedn, işte şeytanın mecmû'asınun vireyim kim kendüleri Yahüdiler olmak derler ve degillerdür ammâ yalan söylüyorlar işte anları edeyim ki gelüp senüñ ayaklarınüñ önünde secde (10) eyleyeler ve bileler ki ben sana muhabbet etdim, ol sebebden ki sabrımın sözünü hıfz etdim ben daği seni tecrübenüñ saatinden hıfz edeyimki cümle meskunet üzerine gelseler gerekdur (11) yerde sâkin olanları tecrübe etmek için işte fevri gelirim anı muhkem tut sende var ta hîç kimesne senüñ (12) tacını almaya muzaffer olan anı benim tañrımın heykelinde bir amud edeyim ve artuk taşra çıkmaya anuñ üzerine yazayım benim

[271b]

560

Tańırımın ismini ve benim tańırımın şehri ismini yeni yeruslîmin kim
āsumāndan benim tańırımdan nüzûl ider ve benim yeni (13)ismimi, kimin kim kulağı ola
ruh kiliselere nedür (14)istima eylesin ve lavidikiyelilerün kilisesinün ferîştesine yazgıl
bunları ider ol amin ol şāhid amin ve hak ol (15)tańırınun hilkatin ibtidası senün
amellerini bilürim ki ne soğuksun ve ne sıcak bula ki sok ya ısıcak olasın,(16) şöyle
anuñ içün ki ılıcaksın hem ve ne sok ve ne ısıcak(17) seni benim ağzımdan taşra
kusacağım, ol esilden ki dersin ben Ėaniyim ve maldar oldum ve hîç nesneye ihtiyacım
yokdur ve bilmezsin ki sen şaki ve bi çare fakir ve ama ve uryan-(18)sın sana pend
ederim ki benden ateş ile kal olmuş altını satun alasın ta Ėani olasın ve ak libasları ta
giyinmiş olup senün üryanlığın hicaleti zāhir olmaya ve senün(19) gözlerine göz
devasın mesh et ta göresin, ben her kimi kim severim tevbih ve tedib kılarım imdi Ėuyur
ol(20) tevbe eyle işte ben kapuda durup kakrın eger bir kimesne benim āvāzımı işitub
kapu açacak olursa katına girüp (21)ahşam taamin anuñ ile ekl edeyim ve ol benim ile
muzaffer olana vireyim kim benim tahtımda benim ile otura netekim ben

[272a]

561

Daği zafer buldum ve benim atam ile kendü tahtında oturulmuşum, (22)kiminki kulağı ola ruh kiliselere ne der istimā' eylesin,

Dördüncü Faşıl

(1)Bunlardan sonra gördüm ve işte semāda bir kapu ve evvelki āvāz ki işitdim boru gibi imiş benim ile söyler iken diyü buraya suud eyle ve sana ol nesneleri göstereyim (2)kim şimdiden sonra olmak gerekdür , ve hemandem ruhta oldum ve işte āsumānda bir arş kurulmuşdur ve arş üzerinde bir (3)cülus eden, ve cülus edenün şekli yeşim ve serdiys taşına manende imiş ve arşın çevresinde ve zümrüt şekline benzer (4)bir ilkem sağıma imiş, ve arşın dairesinde 24 taht ve ol tahtlar üzerinde 24 şeyh üzerinde otururken gördüm ak libaslarda giyinmişler ve anlarıñ başlarında altın (5)taçları oldu yıldırımlar gök gürüldemeler ve āvāzlar ol arşdan taşra çıktılar ve 7 ateş kandilleri arş önünde (6)yanar idi kim Allāhın 7 ruhudur, ve arşın huzurunda bellura benzer bir sırça denizi ve arşın ortasında ve arşın (7)daresinde 4 hayvan gözler ile per on varid, ve evvelki

[272b]

562

Hayvan arslana manend ve ikinci hayvan buzağıya şebih ve üçüncü hayvanın yüzü adam gibi idi ve dördüncü hayvan (8)uçar kartala benzer ve dört hayvanın her birine 6 şar kanadı oldu dairesinde ve içinde gözler ile pür gündüz ve gece anlaruñ hîç rāhatı yokdur diyü kudüs kudüs kudüs rab Allāh her nesneye kâdir kim olur idi mevcuttur ve gelecekdür , (9)ve çün ol hayvanlar mecdi ve kerāmeti ve şükrü taht üzerine oturana virirler ki dehirleruñ dehirlerine dek dirlik sürer(10) 24 şeyh arşda ötüri önünde düşerler ve dehirleruñ dehirlerine dek dirlik edene secde eyliyorlar ve arşın (11)önünde taçlarını bırakırlar diyü layıksın ya rab mecdi kerāmet ve kuvvet almak anuñ içün ki sen dügeli nesneleri yarattın ve senüñ iradetin içün mevcuttur ve yaratılmışlardur,

Beşinci Faşıl

(1)ve arş üzerinde cülus edenüñ sağında bir kitabı gördüm (2)yazılmış içinde ardında 7 mühür ile mühürlenmiş, ve bir kuvvetli ferişteyi gördüm bülend āvāz ile nida ider iken kim (3)layıkdur kitabı açmak ve mühürlerini çözmek, ve hîç kimesne kökde ve ne yerde ve ne yer altında kâdir değil idi ol kitabı

(4)Açmaya ve ne aña nazar etmeye, ve ben çok ağladım ol sebebden ki hîç kimesne layık bulunmadı kitabı açmak okumak ve(5) aña nazar itmek, şeyhlerüñ biri baña ider ağlama işte yahuda kabilesinden mevcut olan arslan davud aslı galebe (6)itdi kitabı açmak ve yedi mührünü çözmek için, ve gördüm ve işte arşın 4 hayvanın ortasında ve şeyhlerüñ meyanında bir kuzu durur idi güya ki katl olunmuş ve anuñ 7 boynuzu ve 7 gözü var idi çün(7) tañrının 7 ruhudur bütün yere irsal olunmuş, ve gelüp (8)arş üzerinde cûlus ederim yemînimden kitabı aldı, ve çün kitabı almış idi 4 hayvan ve 24 şeyh kuzu önünde düştüler her birinüñ tanburları var iken altın camları her buhurlardan ki Kudüslerüñ namazlarıdır, (9)ve birini terennüm ayırladılar diyü kitabı almak ve mühürlerüñ açmak layıksın anuñ için ki katl olundun ve bizi Allāha senüñ katında satun aldın her kabileden ve lisandan ve (10)taifeden ve ümmetten, bizi bizüm tañrımıza şahlar ve kahinler (11)eyledin ve yer üzerinde şahlık ederiz ve görüp çok ferîştelerüñ âvâzın işitdim arşın ve hayvanlaruñ ve şeyhlerüñ dairesinde ve anlaruñ adedi kumanlaruñ tumanları

[273b]

564

(12)ve beylerüñ beyleri azīm āvāz ile diyüp katl olunmuş kuzu layıkdur ki kudreti ve ğınai ve fīneti ve kuvveti ve kerāmeti (13)ve mecdi ve bereketi ahz ide ve her mahluku ki gökte ve yerde ve yer altında ve deryada olanları ve anlaruñ hepsinde kileri işitdim diyü arşta cūlus edene ve kuzuya bereket (14)ve kerāmet ve mecdi kudret dehirlerüñ dehirlerine dek ve 4 hayvan dediler amin ve 24 şeyh düşüp dehirlerüñ dehirlerine dirlik iden secde itdiler,

Altıncı Faşıl

(1)ve gördüm çünkü kuzu mühürlerüñ birin açmış idi ve 4 hayvanüñ birin işitdim güya ki gök görölmesinüñ (2)āvāzı ile diyü gel ve gör, ve gördüm ve işte bir ak at ve üzerinde oturanın bir yay var idi ve bir tac aña verilmişdür (3)ve taşra çıktı zafer bulur iken ta zafer bula, ve çün ikinci mührü açmış idi ikinci hayvanı işitdim diyü gel (4)ve gör ve bir gayri ak kızıl hurucc eyledi ve üzerinde oturana virilmişdur ki sulhü ardan götüre ve tabiri birini (5)debeleyeler ve bir büyük kılıç aña verilmişdur ve çün üçüncü mührü açmış idi üçüncü hayvanı işitdim diyü gel

[274a]

565

ve gördüğüm işte bir siyah at ve üzerinde oturanın elinde (6)bir mizanı var idi,ve 4 hayvanuñ ortasında bir āvāzı işitdim diyü buğdayın bir ölçüsü 1 dinara arpanın 3 ölçüsü 1 dinara ve arpanuñ 3 ölçüsü 1 dinara ve zığneti ve sucu zarar (7)etmeyesin ve çün 4. Mührü açmış idi ve 4.(8)Hayvanın āvāzın işitdim diyü gel ve gör, ve gördüm ve işte bir buz at üzerinde oturanın ismi mevt ve cehennem onula tabi olur idi ve anlara saltanat virildi yerin 4. Bahşı üzere ki kılıç ile ve faht ile ve mevt(9) ile ve yerin ve huşu ile tepeleyeler, ve çün beşinci mührü açmış idi gördüm mezbah altında kelimullah için tepe(10)lenmişleruñ ruhlaruñ ve tuttukları şehādet için ve azīm āvāz ile çağırdılar diyü deyinceyedek ya rab kudüs ve hak din idüp bizüm intikamını yerde sākin olanlardan (11)almayasın ve ak libaslar her birisine virilmişdur ve anlara denilmişdur ki henüz bir zaman aram edeler ta şuan değin kim anlaruñ hem bendeleri ve karındaşları ola kim anlar gibi (12)daği tepelenecek imişler, ve gördüm çün altıncı mührü açmış idi ve işte azīm zelzele olmuşdur ve geniş kabilden (13)çuval bizüm gibi kara olup mah kana manend oldu gök

[274b]

566

Yıldızları yere düştüler netekim incir ağacı başcazlarıñ (14)atı virir çün azīm yel ile silkinmişdur ve gök sarılmış kitab gibi ayrıldı her dal ve ada yerlerinde kımıldanmışdur (15)ve yerin padişahları ve vezirler ve ğaniler ve binbaşılar ve kudreliler ve her kul ve her azatlı kendüleri mağaralarda ve dağlarıñ (16)kayalarında pünhan eylediler, ve dağlara ve kayalara ederler bizüm üzerimize düşün ve arş üzerinde cülüs edenüñ yüzünden ve (17)kuzunun ğazabından bizi nihan eylen zīrā ki kendü ğazabınüñ azīm günü geldi ve durmaya kim kādir olur

Yedinci Faşıl

(1)ve bunlardan sonra 4 ferişteyi gördüm yerin 4 bucağı üzerinde durur iken ki yerin 4 yelin tuttular ta yel yer üzerine asmaya ve ne deniz üzerine ve ne hiçbir ağaç (2)üzerine, ve bir gayri ferişteyi gördüm güneş doğusundan suud ider iken kim Allāhül hay mührü onda imiş ve azīm āvāz ile 4 ferişteye çağırdı kim anlara virilmişdur(3)yere ve deryaya zarar etmek için diyü ne yire ve denize ve ne ağaçlara zarar eylen añadek kim bizüm tañrımızın kullarıñ (4)alınlarında mühürledin ve mühürlenmişleriñ bin işitdim

[275a]

567

44000 mühürlenmişdur beni israilin cemī' kabileleri-(5)nden, yahuda kabilesinden 12000 mühürlenmişdur rubin kabilesinden (6)12000 mühürlenmişdur eşir kabilesinden 120000 mühürlenmişdur naftalüm kabilesinden 12000 mühürlenmişdur menesse kabilesinden 12000 mühürlenmişdur lavi kabilesinde 12000 mühürlenmişdur ishar kabilesinden (8)12000 mühürlenmişdür , zablun kabilesinden 12000 mühürlenmişdur Yusuf kabilesinden 12000 mühürlenmişdur bunlardan sonra gördüm işte cemī' kebir ki hīç kimesne anı saymaya kâdir değil cemī' ümmetlerden kabilelerden ve taifelerden lisanlardan arş önünde ve kuzu huzurunda durur iken ak (10)hilatler ile giyinmiş ve nihaller ellerinde ve azīm āvāz ile çağırdılar diyü halas arş üzerinde cülus iden bizüm tañrımıza (11)ve kuzuya ve cemī' ferishteler durdular, arşın çevresinde şeyhlerüñ ve 4 hayvanlaruñ ve anlar arşın önünde yüz-(12)leri düşüp Allāha secde itdiler diyü amin bereket ve mecdi hikmet ve şükür ve kerāmet kudret ve kuvvet bizüm tañrımıza

[275b]

568

(13)Dağların dehirlerine dek amin, ve şeyhlerden biri cevap ayıtdı bana diyü iş bu ak hil atler ile giyinmişler kimdürve kandan(14) geldiler, ve añaetdim ya rab sen bilürsin ve bana ayıtdı bunlar azīm musibetden gelenlerdür ve hil atlerüñ yudular ve (15)kuzunun kanında hil atlerüñ ağırdılar ve bunun için tañrının arşı önündedür ve anuñ heykelinde añağündüz ve gece ibadet ederler ve arşda cülus iden üzerlerinde akin olusardur (16)artuk aç olmayalar ve artuk susayalar ve ne güneş üzerlerine düşe (17)ve ne hîç esilik, ol sebebden ki arş ortasındaki kuzu anlara yedire ve sularuñ çeşmelerine anları ilette ve tañrı her göz yaşı anlaruñ gözlerinden siliserdir,

Sekizinci faşıl

(1)ve çün 7. Mührü açmış idi āsumānda sükut oldu (2)buçuk miktarı saat, ve 7 ferişteyi gördüm ki (3)Allāhın önünde durdular ve 7 boru anlara virilmişdür ,ve bir ferişte dañi gelüp mezbah katında durur idi bir altın mücmimesi var iken ve çok buhurlar aña verilmişdur ta cemī' Kudüslerüñ namazları ile arş önündeki altın mezbahı (4)üzerine ihda ede, ve buhurlaruñ Kudüslerüñ namazları

[276a]

569

(5)İle suud ayıtdı ferişte elinden hüdanın önünde, ve ferişte mücmireyi aldı ve mezbahın ateşinden anı pür idüp yere saldı ve oldılar āvāzlar ve gök gürülmeleri ve yıldırımlar ve bir (6)zelzele ve 7 feriştelere ki anlarıñ 7 borusu var idi (7)kendüleri hazır eylediler ta boru çalalar ve evvelki ferişte boru çaldı dolu olmuştur ve ateş kan ile yere atılmışlardır ağaçlarıñ 4. Bahşı yandı ve cümle yeşil (8)ot yanmışdır , ve 2. ferişte boru çaldı ve güya ki azīm dağ ateş ile yanar iken deryaya atılmışdır ve deryanın (9)3. Bahşı kan oldu, ve deryadaki mahlukatın 3. Bahşı kim canları oldu öldi ve kimleriñ (10)3. bahşı zayi oldu, ve 3. Ferişte boru çaldı ve bir büyük yıldız kandil gibi yanar iken āsumāndan düşmüşdür ve ırmaklarıñ 3. Bahşına ve sularıñ çeşmelerine düştü,(11) ve yıldızın adı efesnetin denilmişdir ve sularıñ 3. Bahşı oldu ve çok adamlar sulardan aldılar anu-(12)ñ için ki acı olmuşlardır, ferişte boru çaldı ve 3. Bahşı mazrub oldu ve ayın 3. Bahşı ve yıldızlarıñ 3. Bahşı hatta anlarıñ 3. Bahşı karanlık olmuştur ve gün 3. Bahşine zıya virmez

[276b]

570

(13)İdi ve gece İncilin ve gördüm ve işitdim bir ferişteyi āsumānūñ ortasında uçar iken diyü bülend āvāz ile vay vay vay yerin sākin olanlara 3 feriştenūñ borusunun sayır āvāzlarından ötürü ki daħi çalışarlerdir,

Dokuzuncu Faşıl

(1)ve 5. Ferişte boru çaldı ve gördümki bir yıldız āsumāndan yere düştü ve añāğamrın kuyusu anahtarı (2)virilmişdur ve ğamrın kuyusun açtı ve kuyudan tutun ve taşra çıktı ve bir büyük tenevvürün dutunu gibi ve geniş hava karanlık (3)olmuşdur koyunun dutunu sebepten, ve çekirgeler dutundan taşra yere çıktılar ve anlara saltanat virilmişdur netekim yer (4)akreplerinūñ saltanatı vardır, ve anlara denilmişdür ki yerin önüne zarar etmeyeler ve ne hīç hīç ağaca meger ancak ol (5)ādemlere kim tañrınūñ mührü anlarūñ alınlarında degildür ve anlara virilmişdur ki anları öldürmeyeler lākin ta 5 aya dek makub olalar ve anları işkencesi akrebin işkencesi gibi-(6)dür çün ādemi urur, ve ol günlerde adamlar ölümü arayalar ve (7)anı bulmayalar ve ölmek dileyeler ve ölüm anlardan kaçā ve çekirgelerūñ şekilleri cenge hazır olmuş anlara manend

[277a]

571

Üzere güya ki haçlar altında manende ve yüzleri âdemlerüñ (8)yüzleri gibi ve anlaruñ saçları vardı avretlerüñ saçları (9)gibi ve anlaruñ dişleri aslanın gibi oldılar ve anlaruñ zerreleri vardı demir zerreleri gibi ve anlaruñ kanatlarınüñ ağzı cenge çok anlaruñ arabalarınüñ savtı gibi (10)ve akreplere benzer kuyrukları vardı ve kuyruklarında nişeler oldılar ve anlaruñ saltanatı imiş 5 ay adamlara zarar (11)etmek içün ve anlaruñ üzerine bir şahı oldu ğamrın feriştesi kim adı İbranice abadon ammā adı yunanca(12) apolyon olur, evvelki vay gitdi işte bunlardan sonra(13) 2 vay dañi gelir, ve 6. Ferişte çaldı ve Allāh huzurundaki altın mezbahının 4 boynuzundan bir āvāzı (14)işitdim, 6. Ferişteye kim borusu var idi diyüp feratı (15)azīm ırmağında bağlanan 4 ferişteyi çöz gel ve 4 ferişte çözülmüşlerdür yer kılınmış 1 saate ve 1 güne ve 1 aya (16)ve 1 yıla dek ta âdemlerüñ 3. Bahşin tepeleyeler ve atlı çerisinüñ adedi dumanlaruñ 2 tumanı ve anlaruñ(17) adedin işitdim ve rüyada atları şöyle gördüm ve üzerlerinde otur anları kim ateşi sümbülü ve kibriti zerreleri vardı ve atlaruñ aslanlaruñ başları gibi ve ateş

[277b]

572

(18)ve dutun ve kükürt ağızlarından taşra çıktı ve bu 3 ile âdemlerüñ 3. Bahşi tepelendiler ateşten ve dutundan(19) ve kükürtden kim ağızlarından taşra çıktı, zîrâ saltanatları anlaruñ ağızında kuyruklarındadırzîrâ anlaruñ kuyrukları (20)manen ilanlara başları vardı ve anlar ile zarar ederler ve kalan adamlar ki bu darplardan tepelenmediler anlaruñ ellerinüñ işlerinden tevbe etmediler ta ki şeytanlara ve altından ve gümüşten ve pirinçten ve taştan ve ağaçtan putlara tapmayalar(21) ki ne görmeye ne işitmeye ne yormaya kadirdirler ve katillerinden tevbe etmediler ve ne cazılıklarından ve ne zinasından ve ne garipliklerinden,

Üçüncü Faşıl

(1)ve bir gayri kavi ferîşteyi gördüm âsumândan iner iken bir bulut ile giyinmiş ve başında ilkem sığma ve yüzü güneş(2) gibi ve ayakları ateşin amudları gibi ve elinde açılmış bir kitapçığı vardı ve sağ ayağı derya üzere koydı ve solu (3)zemin üzere ve azîm âvâz ile çağırdı aslan eğirir gibi ve vakdi ki çağırmış idi 7 ra'd kendü ağazlaruñ (4)söylediler ve çün 7 ra'd ağazlaruñ söylemişler idi yazmalı

[278a]

573

Oldum ve gökten bir āvāzı işitdim bana diyü 7 ra'dın (5)söylediklerüñ mühürle gelve anları yazma ve ol ferişte kim derya üzere ve zemin üzere durup görür idim elini āsumāna kaldı-(6)rdı ve dehirlerüñ dehirlerine der ile yemīn ayıtdı kim semāyı yaratdı ve ondaki nesneleri ve arzı ve (7)ondaki nesneleri teharri ayıtdı ki nesneleri ki zaman artuk olmaya serdir, lākin 7. Feriştenüñ āvāzınüñ günlerinde çün boru çalısdur tañrının sırrı netekim kendü kullarına peygamberlere ihbar etmişdur (8)ve āsumāndan işitdiğim āvāz tekrar benim ile söyledi ve didi varup deniz üzerine ve yer üzerine duran feriştenüñ elindeki (9)açılmış kitapçığı al ve ferişteye vardım añadeyu kitapçığı bana virve bana etdi al ve anı istikal et ve senüñ karnını acı eyleye ammā ağzında bal gibi tatlı(10) ola ve feriştenüñ elinden kitapçığı alup anı istikal etdim ve ağzımda bal gibi tatlı imiş ve çün anı istikal (11)etdim benim karnım acı olmuşdur ve bana ayıtdı tekrar nebilik etmek gereksin halklar katında ve ümmetler ve lisanlar ve çok padişahlık,

On birinci Faşıl

(1)ve bir karnı bir asa gibi bana virilmişdur ve ferişte durur idi,

[278b]

574

Deyu kalkub ölç hüdanüñ heykelini ve mezbahı ve onda ibadet (2)edenleri ve heykelden taşra ki havlin taşra çıkar ve anı ölçmeyesin anuñ içün ki ümmetlere virildi ve şehri mukaddesi (3)payi mal edeler 42 ay ve 2 şahitlerime vireyim ve nebilik edeler 1260 gün çuval bezi (4)ile giyinmişler, bunlar 2 zeytin ağacıdürve 2 şemadan (5)yerin tañrınıñ huzurunda durur iken ve eger bir ehad anlara zarar etmek isterse ateş anlaruñ ağzından çıkub düşmanlarını istikal ider ve eger bir kimesne anlara zarar etmek ister(6)ise aña gerekdur ki bu vecihle katl oluna, bunlaruñ saltanatı vardur āsumānı kapamak ta anlaruñ nübüvvetinüñ günlerinde yağmur yağmaya ve anlaruñ saltanatı vardur sular üzerine anları kana döndürmek ve yeri her afet ile dar etmek hergah ki (7)isterler ise ve çün anlaruñ şehādet in tamām edeler ömürden taşra çıkan ve anlaruñ ile cenk eyleye ve üzerlerine zafer bulup (8) anları katl ide ve anlaruñ leşleri azīm şehrin çarşısındaki ruhaniyet ile südüma ve mısır denilir kanda kim (9)bizüm rabbimiz dañi haçlanmışdür , ve halklardan ve kabilelerden ve lisanlardan ve ümmetlerdenkiler anlaruñ leşlerini göreler üç buçuk (10)gün ve anlaruñ leşlerüñ kabirlere koyulmak koyuvermeyeler ve yerde

[279a]

575

Sakin olanlar üzerlerine şadlık ve ibtihac edeler ve birbirine itiyeleri göndereler anuñ içün ki bu iki peygamber yerde (11)sākin olanlara işkence virdiler ve üç buçuk günden sonra hayātın ruhu Allāhtan anlara girdi ve ayakları üzere (12)durdular ve azīm havf anlara nazar edenlere düştü ve bülen āvāzı āsumāndan işitdiler anlara diyü buraya suud eylen ve āsumāna suud idenler bir bulutta ve anlaruñ düşmanları anları (13)gördüler ve ol saatte zelzele i azime oldı ve şehrin 10. Bahşi düştü ve ādemlerüñ 7 bin adaları zelzelede depelendiler ve kalanlar mergub oldılar ve āsumānın hūda-(14)sına mecdi virdiler, 2. Vay gitdı işte 3.(15) Vay sürat ile gele, ve 7. Ferište boru çaldı ve gökte azīm āvāzlar oldılar diyü "ālemin memleketleri bizüm rabbimizin ve anuñ mesihinüñ olmuşlardur ve dehirlerine (16)dek padişahlık ide ve 24 Şeyh tañrının huzurunda kahtlarında oturur iken yüzlerine düşüp tañrıya secde (17)itdiler, diyü sana şükür ederiz ya Rab Allāh her nesneye kādir ki mevcuttur ve mevcut oldı ve gelecekdur anuñ içün ki azīm (18)kudretini aldin ve padişahlık etdin, ve ümmetler haşmenak oldılar ve senüñ haşmin geldi ve emvāt dey olunacak

[279b]

576

Vakit ve āvāz virecek senüñ kullaruñ peygamberlere ve kadislere ve isminden korkanlara sığırlara ve kebirlere ve arzı ifsad (19)edenleri ifsad edecek, ve tañrının heykeli açılmışdur gökte ve anuñ ahdinüñ tabutu görülmüşdür anuñ heykelinde ve yıldırımlar ve savtleri raadlar ve zelzele ve büyük dolu olmuştur,

On İkinci Faşıl

(1)ve āsumānda bir büyük alamet göründi bir avret güneş ile giyinmiş ve ay ayakları altında ve başı üzere 12 (2)yıldızdan bir tac, ve hamile olup feryat ayıtdı oğlan borusu (3)ile tutulmuş ve doğurmak için işkencelenmiş, ve āsumānda bir gayri alamet göründi ve işte bir azīm ejderha kızıl kim yedi başı ve 10 boynuzu vardı ve başları üzere 7 tac (4)ve anuñ kuyruğu āsumānün yıldızlarının 3. Bahşin çekdi ve anları yere bırakdi ve ejderha avret önünde durur idi ki doğuracak idi ta çün doğura oğlunu istikal(5) ede, ve er oğlu doğurdi ki cemī' ümmetlere demirden asa ile hüküm edecek imiş ve anuñ oğulcuğu Allāha ve anuñ arşına (6)kapulmuşdur ve avret beriyyeliyye kaçtı kim anuñ anda Allāhtan hazır olmuş bir yeri var ta añorada yedireler 1002

[280a]

577

(7)160 gün, ve cenk oldu semāda Mikail ve anuñ ferişmeleri ejderhaya karşı cenk itdiler ve ejderha cenk (8)etdi ve anuñ ferişmeleri ve galib olmadılar ve ne anlaruñ(9) yeri artuk āsumānda bulundu, ve matrud oldu ol azīm ejderha ol kadim yılan iblis ve şeytan denilmiş kim cümle meskuneti azdırır arza bırakılmışdur ve anuñ ferişmeleri bile- (10)since burakılmışlardır ve bir azīm āvāzı işitdim asımdanda diyü şimdi oldu kalas ve kudret ve bizüm hüdamızın melekütü ve anuñ mesihinüñ saltanatı zīrā bizüm karındaşlarımızın melamet edeni aşğa bırakıldı kim anları tañrımız huzurunda gündüz ve gece (11)melamet itdi, ve anlar añazafer buldular kuzunun kanı ile ve anlaruñ şehādet inüñ gelmesi ile ve kendülerüñ canına muhabbet (12)etmediler mevte dek bunun için şadlık eylen ya gökler anlarda sākin olanları vay yerde ve denizde sākin olanlara anuñ için ki iblis size inmişdur azīm haşmi olup (13)bilür iken kim anuñ zamanı azdır, ve çün ejderha gördi ki yere bırakılmışdur er oğlanı doğuran avreti matrud ayıtdı (14)ve azīm kartalın 2 kanadı avrete virilmişdur tab yabane uça anuñ yerine kim ol yerde beslenir bir zaman ve zamanlar ve buçuk (15)zaman ilanüñ yüzünden ve ilan avretin ardına ağzından suyu

[280b]

578

(16)Nehir gibi bırakdi ta anı nehir ile ya'ni gark itdiler ki yerde avrete yardım ayıtdı ve yer ağzını açub ejderha kendü ağzından(17) bıraktığı nehri bel eyledi, ve ejderha avrete mağzub oldu ve anuñ tahmınüñ kalanları ile cenk etmeye gitmişdur ki tañrının vasiyetlerüñ hıfz ederler ve yesü' mesihin şehâdet i (16)anlardadır ve deryanın kavmi üzere durur idim

On üçüncü Faşıl

(1)ve bir vahşi gördüm denizden suud ederek kim 7 başı ve 10 boynuzu var idi ve boynuzları üzere 10 tacı(2) ve başları üzere küfrün bir ismi ve gördüğüm vahşi pelenke şebih imiş ve anuñ ayakları hırsın gibi ve anuñ ağzı aslanın ağzı gibi ve ejderha aña kuvvetini virmişdür (3) ve tahıtını ve azīm saltanatı ve başlarının birini gördüm güya ki ölüme tepelenmiş ve anuñ ölümünün ceraheti övülmüşdür (4)ve müteaccib oldu cümle yerde vahş ardınca ve ejderhaya secde itdiler kim vahşe saltanatı viridi hem vahşe secde itdiler diyü kimdür vahşe şebih onunlar cenk etmeye kim (5)kadirdir, ve aña bir ağz virilmişdur azīm nesneleri söyler iken ve küfürleri ve aña saltanat virildi 42 ay

(6)Etmek için, ve ağzını açtı küfürde tañrıya karşı anuñ ismini iftirā etmek ve muzillesini ve āsumānda sākin olanları(7) ve aña verildi kadīsler ile cenk etmek ve anlara zafer bulmak ve saltanat añaverildi her kabiler virher lisan ve her ümmet (8)üzerine ve aña secde ederdür yerde cemī’ sākin olanlar kim isimleri "ālemin dünyābından zebh olunmuş kuzunun hayātınüñ (9)kitabında yazılmamışlardır, eger bir kimesnenüñ kulağı olsa(10) işitsin eger bir kimesne esirliğe ilette esirliğe gideserdür eger bir kimesne kılıç ile öldüre kılıç ile (11)öldürülmek aña gerekdur bundadürKudüslerüñ sabrı ve īmānı ve birgayri vahşi gördüm yerden suud ederek ve iki (12)boynuzu vardı kuzu gibi ve ejderha gibi söyler idi evvelki vahşin saltanatın icra kılar anuñ huzurunda ve arzı ve onda sākin olanları kılar ki evvelki vahşe tapa-(13)lar kim ölümünün ceraheti övülmüşdür ve büyük alametleri ider şöyle ki ateşi asımdandan indirir adamlar önünde (14)ve yerde sākin olanları azdırır ol alametlerden kim añaverilmişlerdür vahşin huzurunda etmek için yerde sākin olanlara diyü ki ol vahşe bir sureti edeler kim kılıcın (15)ceraheti aña olup dirlik sordı ve añaverilmişdür vahşin

[281b]

580

Suretime canı virmek ta vahşin sureti hem söyleye hem kıla ki ne kadar varsa ki vahşin suretime secde etmeyeler tepelene-(16)ler ve cümlesi aylar küçükleri ve büyükleri ve ganileri ve fakirleri ve azadlıları ve kulları ki anlara nişan virile anlarıñ(17) sağ elinde ya alınlarında, ve ta bir kimesne bey-ü şıra etmeye kâdir olmaya illa ol kim vahşin nişanı ya ismi ya anuñ isminüñ(18) adedi anda ola, bunda hikmetdürkimin kim akı var vahşin adedi muhasebe etsin zîrâ âdemüñ adedidürve anuñ adedi 666,

On dördüncü Faşıl

(1)ve gördüm ve işte bir kuzu sahyun dağı üzere durur idi ve onunla 144 bin kim anuñ atasınüñ ismi(2) alınlarında yazılmış oldu ve âsumândan bir âvâzı işitdim çok sularıñ âvâzı gibi ve azîm ra'din savtı gibi ve tanbur çalıcılarıñ âvâzı işitdim tanburlarında çalar iken (3)ve güya ki yeni nameyi terennüm kıldılar arşın huzurunda ve 4 hayvanın ve şeyhlerüñ ve hîç kimesne ol nameyi öğrenmeye kâdir değil idi illa ol 144 (4)bin ki yerden satun alınmışlardır, bunlardır ki avretler ile

[282a]

581

Alevde ölmemişlerdür zîrâ bekarlardur bunlar kuzuya tabi olanlardur her kanda gider ise bunlar âdemlerden satun alınmışlardır(5) tañrıya ve kuzuya göre içün anlarıñ ağzında ğadr bulunmadı(6) zîrâ tañrı arşınüñ huzurunda ayıpsızlardur ve bir ğayri ferişteyi gördüm semânın ortasında uçar iken kim ebedi İncîl onda imiş yerde sâkin olanlara beşaret etmek ve her ümmete ve(7) kabileye ve lisana ve halka diyü bülend âvâz ile Allâhtan havf eylen ve añamecdi virin anuñ içün ki anuñ deynunetinüñ saati geldi ve añasecde eylen ki âsumânı ve zemini ve deryayı ve (8)sularuñ çeşmelerini etmişdür ve bir ğayri ferişte tabi oldı diyü düştü düştü bablun ol azîm şehir anuñ içün ki cemî' ümmetere zinasınüñ ğazabı sucusundan içir-(9)mişdur ve 3. Ferişte anlara tabi oldı diyü bülend âvâz ile eger bir kimesne vahşe secde ide ve suretine ve nişanı (10)anuñ alnında ya elinde ala, hem kendü ğazabullahın sucusundan içse gerek dövülmüş halatsız anuñ haşminüñ kasinde ve ateşte ve kibritte mazüb ola mukaddes feriştelere (11)önünde ve kuzunun huzurunda ve anlarıñ ğazabınüñ dutunu dehirlerüñ dehirlerine dek suud ider ve anlarıñ hîç rāhatı olmaya gündüz ve gece kim vahşe ve suretine secde ederler ve eger kimesne

[282b]

582

(12)Onun isminüñ ala, bunda Kudüslerüñ sabrıdur bunda (13) tañrınıñ vasiyetlerüñ ve yesü'un ĩmānüñ hıfz idenler ve āsumāndan bir āvāzı işitdim bana diyü yaz gel meytlere ki rabde ölürler şemden sonra evet ider ruh ta emeklerinden isdür ahāt (14)edeler ve amelleri anlar ile tabi ederler ve gördüm ve işte bir ak bulut ve bulut üzerinde oturan ibni insāna şebih kim(15) başında altın tacı var idi ve elinde keskin orağı ve bir gayri ferişte heykelden taşra çıktı bulut üzerinde otur añabülend āvāz ile çağırır iken senüñ orağını gönder ve biç gel zīrā biçecek saat sana geldi anuñ içün ki (16)yerin hasadı kurumuşdur ve bulut üzerinde oturan orağını (17)yerde saldı ve yer biçilmişdür ve bir gayri ferişte semādaki heykelden taşra çıktı anuñ dañi keskin orağı (18)var iken bir gayri ferişte mezbahtan taşra çıktı kim ateş üzerine saltanatı oldu keskin orağı tutana bülend āvāz ile çağırdı diyü senüñ keskin orağını gönder ve yerin salkımları kadeif eyle anuñ içün ki anuñ üzümüleri (19)olmuşlardur ve ferişte orağını yere saldı ve yerin asmasın (20)kadeif itdi ve gāzabullahın azīm mengenesine saldı ve mengene basılmışdur şehirden taşra ve kan mengeneden çıkdi anlaruñ yanlarına dek 1600 aralığa

[283a]

583

On beşinci Faşıl

(1)Gördüm āsumānda azīm ve acib 7, ferişteyi kim anlaruñ 7 ahir afeti vardı anuñ içün ki (2)anlarda tañrınuñ ğazabı itmam olunur, ve gördüm güya ki serçeden bir denizi ateş eyle muhtelit olmuş ve vahşe ve anuñ suretine ve nişanına ve isminüñ adedine muzaffer olanları serçeden deniz üzerinde durur iken tañrının tanburları anlarda olup(3) ve tañrınuñ kavli musanın terennümün teşbih ederler ve kuzunun terennümün diyü azīm ve acib senüñ amellerüñ ya Rab Allāh her nesneye kādir adil ve muhak senüñ sebillerüñ ya Kudüslerüñ padişa-(4)hı, kim senden korkmaya ya Rab ve senüñ ismine temcīd vermeye anuñ içün ki yalnız kudüssün anuñ içün ki cemī’ ümmetler gelüp senüñ huzurunda secde edeler ol sebebden ki senüñ (5)ahkâmın aşikare olmuşlardır ve bunlardan sonra gördüm ve işte semādaki şehādet in muzillesinüñ heykeli açılmışdur(6) ve ol 7 ferişte heykelden taşra çıktılar anlaruñ 7 afeti var iken pak ve Ruşen ketdan ile giyinmişler ve altın (7)kuşaklar göğüslere kuşanılmışlar, ve 4 hayvandan biri 7 ferişteye 7 altın cami virmişdur dehirlerüñ dehirlerine dek (8)birlik iden tañrınuñ ğazabı ile pür olmuş ve heykel dutun

[283b]

584

İle doldı hüdanın mecdinden ve kudretinden ve kimesne heykele girmek kâdir
değil idi añadeyin ki 7 feriştenüñ 7 afeti 7 tamām oldular

On altıncı Faşıl

(1)ve heykelden bülend āvāzı işitdim 7 feşiteye diyüp ve evin (2)ve ğazabullahın
camlarıñ yere dökük ve evvelki varup camını yere döktü ve kem zararlı çiban ol
ādemlere olmuşdur kim anlarda vahşin nişanı imiş ve anlara kim suretine secde
(3)itdiler ve 2. Ferişte canını denize döktü ve meytin(4) kanı gibi olmuşdur ve her nefis
öldi denizde ve 3. Ferişte camını nehirlere ve sularuñ çeşmelerine döktü ve kan
(5)olmuştur, sularuñ feriştesini işitdim diyü adilsin ya Rab ki mevcuttur ve ki olur idi ve
ki olacaktur anuñ içün ki (6)bu nesneleri deyn etdin zīrā Kudüslerüñ ve
peygamberlerüñ kanüñ (7)döktüler ve anlara kanı içmek virdin zīrā layıkdür lar ve
mezbahtan bir gayri işitdim diyü evet ya Rab Allāh her nesneye (8)kâdir senüñ ahkâmın
hak ve adillerdür ve 4. Ferişte camını güneş üzerine döktü ve aña verildi adamları ateş
(9)ile sararmak ve adamlar azīm hararet ile sararmışlardur ve tañrının

[284a]

585

İsmiñi iftira itdiler ki bu afetler üzerine saltanatı var ve tevbe(10) etmediler aña mecd virmek içün ve 5. Ferište camını vahşin tahtı üzere döktü ve anuñ memleketi karanlık (11)olmuşdur ve lisanlarını renceden çiğnediler, ve gök tanrusını iftirā itdiler zincirlerinden ve çibanlarından ve anlaruñ amellerinden (12)pişman olmadılar ve 6. Ferište camını ferat ol azīm ırmağı üzerine döktü ve anuñ suyu kurumuşdur ta güneş (13)doğusundan ki şahlaruñ yolun yer kılına ve ejderhanın ağızından ve vahşin ağızından ve yılan peygamberin ağızından 3 (14)na pak ruhu gördüm kurbağalara manende, zīrā diyülaruñ ruhlarıdür alametleri ider iken kim yerin şahlarına ve tamām meskunete revan ederler anları tañrı her nesneye kâdir ol azīm gününün (15)harpine cem etmek içün, işte uğuru gibi gelirim mübarekdur uyanık olan ve libaslarını hıfz iden ta üryan yürüyüp ağır-(16)ını görmeyeler ve anları İbranice ırmaktan dinlemiş bir yere (17)cem eyledi ve 7. Ferište camını havaya döktü ve bülend (18)āvāz gök heykelinden tahtdan çıkdı diyü olmuşdur ve āvāzlar ve raadler ve yıldırımlar olup zelzelei azime olmuş İncilin ki adamlar yer üzerinde evvelden beri olmamışdur buncalın zelzele şöyle büyük (19)ve şehri azīm 3 bölük oldu ve ümmetlerüñ şehirleri düştüler ve bablon ol azīm hadur a geldi hüdanın huzurunda aña

[284b]

586

(20)ğazabının haşminüñ hamrı kadehini virmeye ve her ada kaçtı (21)ve dağlar bulunmuş degillerdür ve kılparlar kadar bir azīm dolu āsumāndan indi adamlar üzerine ve adamlar Allāha şetm itdiler dolunun afetinden zīrā ki afeti mübalağa azīm imiş,

On yedinci Faşıl

(1)ve geldi 7 ferişteden biri ki 7 cam anlarda imiş ve benim ile söyledi bana diyü gel sana zaniye i azimenüñ (2)deynunetini göstereyim ki çok sularuñ üzerinde oturur, kim şahları onunla zina itdiler ve yerde sākin olan (3)zinası hamrı ile mest olmuşlardur ve beni ruhda bi yabana ilette ve bir avreti gördüm iskelet renkli vahş üzerine oturarak pür küfrün isimlerden kim 7 başı ve 10 boynuzu (4)var ıdı ve avret firfir ile ve iskerlet ile giyinmişdur ve altın ile müzeyyen olmuş ve kıymetli taş ile ve incirler ile kim elinde altın kase vardı pür kerahetler ile ve zinasınüñ (5)na paklığı ile ve alnında bir isim yazılmışdur sır bablun (6)ol azīm zinalaruñ anası ve yerin kerahetlerinüñ ve avreti gördüm Kudüslerüñ kanı ile ve yesū'un şehitlerinüñ kanı ile mest olmuş ve anı görecekt azīm ile teaccüb(7) etdim ve ferişte bana ayıtdı niçün teaccüb eyledin ben sana deyim evretin ve anı götüren vahşin sırrını kim yedi

[285a]

587

(8)Başı ve 10 boynuzu vardır, gördüğün vahiş mevcut oldu ve degildür ve gamrdan taşra çıkısdur ve izaate gideser ve yerde sâkin olanlar teaccüb edeler kim isimleri hayâtın kitabında yazılmamışlardır dünyânın bünyâdından çün ol vahşi(9) göreler ki mevcut oldu ve degildür velâkin mevcuttur, bunda akıl ki hikmeti vardır 7 başı dağdürkim avret (10)üzerlerinde oturur ve 7 şah vardır 5 düştüler ve biri mevcuttur ve ahir henüz gelmedi ve çün gele sehliçe kalmak (11)gerekdur ve ol vahiş ki mevcut imiş ve degildür hem kendü(12) sekizincidür ve yedidendürve izaate gider ve 10 boynuzu ki gördün 10 şahdur ki henüz memleketi almadılar ammâ (13)şahlar gibi vahş ile bir saat saltanatı alırlar, bunların bir ra'yi vardır ve kuvvetin ve saltanatın vahşe virilselerdir, (14)bunlar kuzu ile cenk edeler ve kuzu anlara zafer bula anuñ içün ki rablerüñ rabbidürve padişahların padişahı ve bilesince (15)olanlar davet olunmuşlar ve muhtarlar ve müminler ve bana etdi zaniye oturduğu yerde gördüğün sular taifeler ve cemaatler-(16)dür ve ümmetler ve lisanar ve vahş üzerine gördüğün 10 boynuz bunlar zaniyeyi ibgaz idüp anı harab ve üryan edeler ve(17) etlerini yiyeler ve anı ateş ile yaksalar gerek, zîrâ tañrı onların kalblerine virdi anuñ ra'yini etmek ve bir raide

[285b]

588

Olmak ve anların memleketini vahşe virmek aña dek ki (18)tañrının sözleri tamām olalar ve gördüğün avret ol büyük şehirdür kim yerin padişahları üzere padişahlıgo vardur

On sekizinci Faşıl

(1)ve bunlardan sonra bir gayri ferişteyi gördüm āsumāndan iner iken azīm saltanatı varken ve arz anuñ mecdi ile münevver (2)oldı ve salabet ile Bülent āvāz ile çağırır idi diyü düştü bablun ol büyük ve diyüleruñ abadanlığı olmuşdur ve her napak ruhun(3) zindanı her napak ve mebguz tayirin zindanı, anuñ içün ki cemī’ tarifeler anuñ zinasının gāzabı hamrından içtiler ve yerin padişahları onunla zina itdiler ve yerin barizganları anuñ irfaşının kuvvetinden ğani olmuşdur (4)ve bir gayri āvāzı āsumāndan işitdim diyü çıkın andan ey benim halkım ta anuñ günāhlarından bühremend olmayasız ve ta (5)darplarından almayasız, anuñ içün ki günāhları āsumāna dek (6)yetiştirler ve tañrı anuñ zulümleri tezekkür etmişdür , añaāvāz virin niyekim ol dañi size āvāz virdi ve 2 katı aña izaf eylen amellerine göre ol kadehte kim doldurdı (7)aña2 katı doldurun, ne kadar kendüsini temcīd ayıtdı ve tenemmuda oldu ol kadar azab ve ye’si añaverin anuñ içün ki kalbinde idürotururum padişah ve tul avret degilüm ve

[286a]

589

(8)Ye'si görmeyim, bunun için bir günde darpleri geriserdür mevt ve yeis ve aht ve ateşe yanmış ola anuñ için ki aña deyn(9)iden rabbi Allāh kavidür ve anunla zina iden ve teneumda olan yerin padişahları anuñ üzerine ağlayalar ve tehassür edeler çün (10)anuñ yangınüñ deynuneti göreler, ırakdan durur iken azabından havfi için diyü hay hay ol azīm şehir babulun ol kuvvetli (11)şehir anuñ için ki bir saatte senüñ deynunetin gelmişdur ve yerin bazirganları anuñ üzerine ağlayub tehassür edeler anuñ için ki anlaruñ ticareti kimesne artuk satun almaz, (12)altınun ticareti ve gümüşün ve kıymetli taşın ve incinüñ ve nazik bezzin ve fırırın ve ibrişimin ve iskerletin ve ağacın fildişinden her zarfın be kıymetli ağaçtan (13)her kabın ve nehastan ve demirden ve mermerden ve tarçın ve buhurlar ve tıb ve günlük ve sucu ve zeyt ve semid ve buğday ve davarlar ve koyunlar ve atlaruñ ticareti ve arabalaruñ ve esirlerüñ ve (14)âdemlerüñ canları ve senüñ canının şehvetinüñ meyveleri sende gitmişlerdür ve semiz nesneler hep ve nefis nesneler senden (15)gitmişlerdür ve anları artuk asla bulmayasın, işbu nesnelerüñ bazirganları kim andan ğaniğ oldılar ırakdan duralar anuñ (16)azabınüñ havfi için ağlayub tehassür ider iken, diyü hay hay ol büyük şehir ki nazik bez ile ve fırır ile ve iskerlet

[286b]

590

İle giyinmişdur ve altın ile müzeyyen olmuşdur ve kıymetli taş(17)ile ve İnciler ile, anuñ için ki bir saatte ol kadar ganiğlik harab oldu ve her kimi reisi ve kimlerde bütün cemaat ve gemiciler ve ne kadar denizden ticaret ederlerse ırakdan dur-(18)dular ve anuñ ihrakınun dutunun görenler çağırdılar diyü hangi (19)(şehir) ol büyük şehre şebih ve başları üzere toz berkadlar ve feryad itdiler ağlayub tehassür ider iken diyü hay hay ol büyük şehir kim anda denizdeki cemī' gemi sahipleri gani olmuşlardur anuñ kıymetinden anuñ için ki 1 saatte harab (20)oldu, ibtihac eyle anuñ üzerine ey semā ve kudüs resuller ve peygamberler anuñ için ki deyn etdı Allāh sizüñ deynunetinizi (21)anun, ve bir kavi ferişte bir taşı kaldırdı büyük değirmenüñ taşı gibi ve deryaya bıraktı diyü şöyle şiddet ile babulon (22)ol büyük şehir bırakılmış ola ve artuk hıç bulunmaya ve tanbur zenlerüñ ve muskarlaruñ ve düdükçülerüñ ve boru çalıcılaruñ āvāzı (23)artuk sende asla işitilmeye ve hiçbir ehli sanat her ne sanattan ise artuk sende asla bulunmaya ve değirmenüñ sadası artuk sende asla işitilmeye ve çırağın nuru artuk sende hıç zıya virmeye ve göykünün ve kedinüñ āvāzı artuk sende asla işitilmeye anuñ için ki senüñ bezirganlaruñ yerin ekabirleri imişler ol sebebden ki senüñ cadılığın ile

[287a]

591

(24)Mecmu taifeler azdılar, ne peygambelerüñ ve Kudüslerüñ kanı kendü de bulunmuşdur ve yerde cemî' tepelenmişlerin,

On dokuzuncu Faşıl

(1)ve bunlardan sonra cemî' kebirden bir bülend âvâzı işitdim âsumānda diyü elliluya halas ve mecdi kerāmet ve kuvvet bizüm (2)rabbi Allāhımıza anuñ içün ki hak ve adil anuñ akhamı ol sebebden ki zaniye azimeyi deyl etdi kim arzı kendü zinası ile fesad etmişdür ve anuñ elinden kendü kulları(3) kanımın intikamını aldı ve tekrar ederler elliluya ve anuñ(4) dutunu yukarı çıkdi dehirlerüñ dehirlerine dek ve 24 şeyh ve 4 hayvan düşüp arş üzerinde cülus iden(5) tañrıya secde itdiler diyü amin elliluya ve arştan bir âvâz çıkdi diyü bizüm tañrımıza hamd eylen ya cümle kulları(6) andan korkanları hem sığırlar hem kebirler ve işitdim güya ki cemü kebirin âvâzın ve güya ki çokluk sularuñ âvâzın ve güya ki kavi raadlaruñ âvâzın diyü elliluya anuñ içün(7) ki rabb Allāha her nesneye kâdir padişahlık itdi, ferh ve tehlil edelüm ve mecdi aña verelüm anuñ içün ki kuzunun nikāhı(8) geldi ve avreti kendüsini hazır eyledi ve aña verildi ki nazik bez ile pak ve beyaz giyinmiş ola zîrā nazik bez (9)kadislerin berleridürve bana ider yaz gel topu añaki

[287b]

592

Kuzunun nikāhının akşam tağamına okunmuşdur ve bana idürbunlar (10)tañrının gerçek sözleridürve ayakları önünde düştüm aña tapmak için ve bana ider gör hîç etme senüñ ile bir kulum ve senüñ karındaşlarından kim yesü'un şehâdet i anlardadır tañrıya secde eyle zîrâ yesü'un şehâdet i nübüvvetin (11) rûhudur ve âsumânı açılmış gördüm ve işte bir ak at ve üzerinde oturan emin ve sadık denilir ve adl ile deyn (12)ider ve muharebe ider ve anuñ gözleri ateşin yalığı gibi ve başı üzere çok taçlar ve bir adı oldu yazılmış ki hîç (13)kimesne bilmez ala kendüsi ve kana badur ılmış bir libas ile(14) giyinmişdur ve ismi denilir kelimullah ve âsumândaki askerler aña tabi oldılar ak atlar üzerinde beyaz ve pak nazik bez (15)ile giyinmişler ve anuñ ağzından bir keskin kılıç taşra çıkar ta anuñ ile ümmetleri darb ide ve kendü demirden asa ile anlara hüküm ide ve kendü her nesneye kâdir tañrınüñ (16)ğazabının ve haşminüñ sucu mengenesini basar ve anuñ libasında ve budunda bir ismi var yazılmış padişahı ve(17) erbabın rabbi ve bir ferîşteyi gördüm gelişte durur iken ve bülend âvâz ile çağırdı der iken göğün ortasında uçan düğeli kuşlara gelin ve azîm tañrınüñ akşam taamına (18)cem' olun, ta ekl edesiz padişahların atlarını

[288a]

593

ve binbaşılardıñ atlarıñ ve kuyularıñ atlarıñ ve atlarıñ üzerlerinde otur anlarıñ atlarıñ v ser-cümlenüñ atlarıñ azad-(19)larıñ ve kullarıñ küçükleriñ ve büyükleriñ vahşi gördüm ve yerin padişahlarıñ ve anlarıñ çerileriñ cem olmuşlar at üzerinde oturan ile çerisi ile cenk (20)etmek için ve vahş tutulmuşdur ve anuñ ile ol yalan peygamber kim önünde alametleri etmişdür kim anlar ile vahşin nişanüñ alanları ve suretine secde edenleri azdırır idi bu ikisini ateşin koruna kükürt ile yanar iken deri bırakılmışlar-(21)dür ve kalanlar at üzerinde oturanın kılıcı ile tepelenmişlerdür kim kendü ağzından çıkmışdur ve kuşlar cümle anları etleri ile doyuldular

Yirminci Faşıl

(1)ve bir ferişteyi gördüm āsumāndan iner iken ki ğamrın (2)miftahı onda imiş ve elinde bir büyük zincir, ve ejderhayı ol eski ilanı kabz ayıtdı ki iblisdur ve şeytan anı (3)bin yıl bağladı hapis idüp üzerine mühür vurdı ta taifeler artuk azdırmaya aña dek kim ol bin yıl tamām ola ve bunlardan sonra bir zaman çözülmek

[288b]

594

(4) gerekdür ve tahtları gördüm ve anlarda oturlar idi ve hüküm anlara virildi ve canlara gördüm kim başları kesilmişlerdür yesü'sehadeti içün ve kalamullah içün ve anlar kim vahşe secde etmediler ve ne suretine ve nişanı anlaruñ eli üzere ve eli üzere almadılar ve dirlik sürdüler ve mesih ile şahlık (5) itdiler 1000 yıl ammā meytleruñ kalanları dirlik etmediler (6) aña dek 1000 yıl tamām oldu iş bu evvelki kıyamet mübarek mukaddes kim nasibi vardur ol kıyamette bunlaruñ üzerine ikinci mevtin hîç saltanatı yokdur lâkin tañrınuñ ve mesihin (7) kahinleri olalar ve onunla 1000 yıl şahlık edeler ve (8)kaçan ki 1000 yıl itmam ola şeytan anuñ zindanından çözüle, ve arzın 4 bucağındaki tarifeleri azdırmaya taşra çıksa gerek kov ve makov anları cenge cem etmeye kim (9)anlaruñ adedi deniz kumunca, ve arzın vüs ati üzere suud itdiler ve Kudüsleruñ ordusunu dolaştılar ve mahbüb şehri ve ateş tañrıdan gökten indi ve anları istikal itdi, (10)ve anları azduran iblis ateşin ve kibritin külüne bırakılmışdur onda kim vahş ve yalan peygamber ve mahzüb olalar ve gece (11)dehirleruñ dehirlerine dek, ve bir büyük ak tahtı gördüm ve üzerinde cülus edeni kim huzurundan yer ve gök kaçtı ve anlara

[289a]

595

(12) hîç mekan bulunmadı, ve meytleri gördüm ve sağır ve kebir Allāhın huzurunda durur iken ve kitablar açılmışlardur ve bir gayri kitab açılmışdur ki, ve hayātındur ve meytler mahkum oldılar kitaplarda (13) yazılmış nesnelerden anlaruñ amellerine göre ve derya onda olan emvātı virdi ve mevt ve cehim anlardaki emvātı virdiler ve her biri (14) amellerine göre mahkum oldular, ve mevt ve cehim ateşin koluna (15) bırakılmışlardur iş bu ikinci ölmüdür, ve kim ki hayātın kitabında yazılmış bulunmadı ise ateşin külüne bırakılmışdır ,

Yirmi birinci Faşıl

(1) ve yeni āsumānı ve ya'ni zemini gördüm zīrā evvelki āsumān (2) ve evvelki zemin geçmiştir ve derya artuk olmadı, ve ben yuhanna şehri mukaddesi yeni yeruslimi gördüm tañrıdan āsumāndan iner iken amade olmuş netekim bir gelin müzeyyen olmuş eri içün, (3) ve bir bülend āvāzı āsumāndan işitdim diyü işte tañrının muzillesi adamlar ile ve anlar ile anlaruñ tanrusı, ve tañrı her göz yaşın anlaruñ gözlerinde silse gerek ve artuk ölüm olmaya ve ne yeis ve ne figan ve hîç dert artuk olmaya anuñ içü- (5) n ki evvelki nesneler gitmişlerdür ve tahtta cülus itdi

[289b]

596

İşte düğeli nesneleri yeni ederim ve bana ider yaz gel anuñ (6) için ki bu sözler hak ve sadıkdür , ve bana ayıtdı olmuşdur ben alfa ve oğmayım bidayet ve temmet olana ab hayâtın (7) çeşmesinden rayigan vireyim, muzaffer olan düğeli nesneleri mîrâs bula ve añatañrı olayım ve kendü bana oğul ola (8) ammâ korkanlara ve îmânsızlara ve mekruhlara ve katillere ve zanilere ve sihirbazlara ve putperestlere ve düğeli yalancılara anlaruñ nasibi ateş ile ve kükürt ile yanan külde kim ikinci(9) mevtür, ve 7 ferîştelerden biri bana geldi kim 7 can 7 ahir darblar ile pür anlardadır ve bana söyledi gel diyü (10)sana arusi kuzunun avretini göstereyim, ve beni götürdi ruhda bir azîm yüksek dağa ve bana gösterdi ol büyük (11)şehri mukaddes yerusâlimi âsumândan tañrıdan iner iken, kim tañrının mecdi andadür ve anuñ nuru en kıynetli yeşim(12) taşına manend billur gibi şeffaf, ve anuñ bir azîm ve yüce duvarı var idi 12 kapısı var iken ve kapularda 12 ferîşte ve isimler anda yazılmış ki beni israilin on(13)iki kabilesinindir, şarkdan 3 kapu şimalden 3 kapu (14)cenubdan 3 kapu garbden 3 kapu, ve şehir duvarının 12 temeli vardı ve anlarda kuzunun 12 resulünün isimleri

[290a]

597

(15) ve benim ile söylenecek altından bir kamışı vardı ta şehri ve (16) anuñ kapularını ve duvarını ölçe, ve şehir çihar köşeli koyulmuşdur ve anuñ tuğlü ol kadar olur ne kadar hem arzı ve şehri kamış ile ölçtü 12 000 ğaluta dolu ve arzı ve ulvi (17)beraberdür, ve anuñ duvarını ölçtü 144 arşınuñ (18)adam ölçüsü ki feriştenindür ve anuñ duvarınuñ bünyanı (19)yeşim imiş ve şehir halis altın pak serçeye şebih, ve şehir duvarınuñ temelleri her kıymetli taş ile donanmışlardur evvelki temel yeşim 2ç Safirus 3. Halıkdun 4. (20)Zümrüt, 5. Sersdun 6. Serdiyus 7. Harusultus 8. Berillus 9. zebered onuncu horuferasus 11. İyakintus 12. Emetustus,(21) ve on iki kapu 12. kapularuñ her birisi bir inciden imiş ve şehrin çarşısı halis altın imiş (22) şefif serçe gibi, ve heykeli onda görmedim zīrā rab Allāh(23) ala külli şey'in kādır ve kuzu anuñ heykelidürve şehrin güneşe ihtiyacı yokdur ve ne aya ki onda zıya vireler zīrā (24)Allāhın mecdi anı münevver eyledi ve kuzu anuñ çırağıdır, ve halas olmuşlaruñ taifeleri anuñ nurunda yürüyeler ve arzın(25) şahlaruñ anlaruñ mecdin ve kerāmetin añagedür irlir ve anuñ

[290b]

598

(26) kapıları kendünde hîç kapanmayalar zîrâ gece anda olmaya (27) ümmetlerüñ mecdin ve kerâmetin añagedür eler, ve hîç bulaşan nesne ve kerahet ve kezb iden ve asla añagirmeye illa anlar ki kuzunun hayâtı kitaba yazılmışlardır

Yirmi ikinci Faşıl

(1) ve abı hayâtın bir pāk nehrini bana gösterdi billur gibi Ruşen tañrınıñ ve kuzunun arşından taşra çıkar iken, (2) anuñ çarşısının ortasında ve nehrin bu bana ve ol yana hayât ağacı 12 yemişi ider iken her bir aya göre yemişini virir iken ve ağacın yaprakları taifelerüñ ilaç (3)etmesi içün, ve hîç lanet artuk olmaya ammâ tañrınıñ ve kuzunun arşı onda ola ve anuñ kulları añaibadet edeler (4)ve anuñ yüzünü göreler ve anuñ ismi anlaruñ alınlarında, (5)ve gice onda olmaya ve çırağa ihtiyaçları yokdur ve güneşin nuruna anuñ içün ki rab Allāh anları münevver ider ve şahlık ede-(6)ler dehirlerüñ dehirlerine dek bana ayıtdı bu sözler sahih ve hakdur mukaddes peygamberlerüñ rab Allāhı kendü feriştesini gönderdi anları kullarına göstermek içün ki müsareatte (7)olmak gerekdür , işte sürat ile mübarekdur ol kim

[291a]

599

(8) kitabın mübuvvetinüñ sözlerini hıfz eder, ve ben yuhanna bu nesneleri gördüm ve istimā' eyledim ve işitüb gördüğümünden sonra bu nesneleri bana gösteren feriştenüñ ayakları önünde (9) secde etmeye düştüm, ve bana idürgör hıç zîrā senüñ hem hizmetkārınım ve senüñ karındaş peygamberlerden ve bu kitabın sözlerini hıfz edenlerden tañrıya secde et (10) ve bana eydür bu kitabın mübuvvetinüñ sözlerini mühürleme anuñ içindürki (11) zaman yakındır zulmeden henüz zulm etsin ve merdar olan henüz merdar olsun ve bar olan henüz müteberrir olsun ve mukaddes (13) olan henüz mukaddes olsun ve işte sürat ile benim āvāzım benim ile her birine ceza etmek netekim anuñ(14) ameli ola, ben alfayım ve oğmaya bidayet ve temmet evvelki ve ahir mübarekdur anuñ vasiyetlerini idenler anlarıñ hükümü ola (15) hayātın ağacına ve kapulardan şehre gireler, ammā taşra köpekler ve sahirler ve ğaniler ve katiller ve put perestler ve her kim ki (16) kizbi sever ve eder, ben yesū' benim feriştemi gönderdim bu nesneleri size şehādet etmek keniselerde ben davudun aslı (17) ve cinsiyim Ruşen ve sabah yıldızı, ve ruh ve arus ederler gel ve istimā' iden duysun gel ve teşne olan gelsin (18) ve isteyen ab-ı hayātı raygan alsın, zîrā bu kitabın nübuvvetinin

[291b]

600

sözlerini her istimā' edene işhād ederim eger bir kimesne bunlara ilhak ide tañrı bu kitabda yazılan afetler anuñ (19) üzerine ilhak ide ve eger bir kimesne bu nübüvvet kitabınüñ sözlerinden kaldıra tañrı anuñ nasibini hayātın kitabından kaldıra ve mukaddes şehirde ve bu kitapta yazılan nesnelerden (20) bu nesnelere tanıklık viren belli sürat ile gelirim amin (21) belli gel yarab yesuu, bizüm rabbimiz yasuu mesihin nīmeti sercümleñiz ile amin

Temmet

Mesīh tārīhine göre sene 1222 nisan evā'ilinde bi-avnillah yeni ahdin bu tercümesi tamām oldı

DİZİN

'abes : saçma

'a. 190b/3, 209b/19, 212b/2,
249a/5

Abiyūd: Hz. İsa'nın 10. kuşak dedesi

A. 005a/13

A.+ ı tevīditdi 005a/13

Abiyyā: Hz. Süleyman'ın torunu

A. 005a/8

'acāyip: tuhaf

'a. 037a/15

'a.+ dūr 074b/12

'a.+ dūr 038b/43

acı

a. 210b/19, 248b/11, 248b/14,
276a/8, 278a/11, 278a/9

a.+ lıgın 243b/15

a.+ lıķ 140b/14

a.+ nı 161b/7

'āciz : yaşlı, bakıma muhtaç

'ā. 243a/5

'acuz : yaşlı kadın

'a.+ laruñ 221a/7

'a.+ ler 228b/3

'a.+ lere 221b/2

aç -

a.- acaķ 271b/20

a.- ar 271a/7

a.- ayım 025a/35

a.- duğumuz 093b/24

a.- duk 133a/2

a.- ıcaķ 006b/11' aẓīm, 031b/27

a.- ıla 013b/8

a.- ılmış 013b/9, 036b/32

a.- madı 099b/33, 106b/14

a.- mak 273a/4, 273a/9

a.- maķ 114a/16, 273a/6

a.- malu 117b/14

a.- masında 202a/19

a.- maya 273a/4

a.- maz 271a/8

a.- mış 273b/1, 273b/3, 273b/5,
274a/12, 274a/7, 274a/9, 275b/1

a.- mışdur 114a/14

a.- tı 093a/18, 102a/41, 276b/2,
281a/6

a.- tılar 056a/4

a.- ub 009a/2, 099b/35, 103b/34,
106b/17, 122b/1, 133a/3

aç : karnı aç olma

a. 028b/32, 037b/19, 045a/11,
046b/44, 152a/20, 168b/21, 169a/34,
206b/13

a.+ üz 160b/11

açık

a. 029a/3, 179a/17, 254a/12

a.+ dur 120b/38, 140b/13

açıl -

a.- mış 098a/56, 100b/8, 102b/11,
114b/27, 234a/14, 271a/8, 277b/2, 278a/9,
287b/11

a.- mışdur 008a/16, 066b/35,
106b/10, 175b/9, 181b/11, 283a/5

a.- muşdur 052a/52

a.- sun 066b/35

a.- ub 114b/27

a.- ur 178a/12

ad : isim

a. 270a/17

a.+ ı 079a/32, 277a/11

a.+ ını 005b/21, 005b/25

a.+ ları 206a/4

a.+ larını 058a/17

a.+ lı 102a/1
a.+ lu 089b/11, 094a/34, 100b/11,
105b/28, 117b/7, 118a/24, 121a/9,
123a/10
a.+ um 112a/18

ada

a. 134b/26
a.+ cuk 134a/16
a.+ da 135b/9, 136a/11
a.+ ları 279a/13
a.+ nuñ 135b/7
a.+ sında 268a/9
a.+ yı 107b/6

'adālet: hak

'a.+ i 211a/1
'a.+ e 107b/10

'add : sayma, kabul etme

'a. 081b/28, 091a/10, 141b/10,
142a/23, 142a/24, 232b/3

'add it -: saymak, kabul etmek

beni 'a.- ersiñ 230b/18
gibi 'a.- diler 026a/6
şöyle 'a.- sün 160a/1
zīrā 'a.- erim 146a/18
kutlu 'a.- erin 131b/2
ba'zılara 'a.- üb 185b/12
ammāhiçbirine 'a.- mezüm
122a/24

'add olun -: kabul görmek, sayılmak

olmağa 'a.- a 153b/14
lāyık 'a.- asız 216b/6
umutlar 'a.- dular 191a/9
içün 'a.- mazmı 139b/27
içün 'a.- muşdur 141b/10

ādem : insan, erkek kişi

a. 160a/1, 201a/31, 204a/8,
220a/13, 220a/14, 232a/6, 262b/15,
262b/16
a. istimā'etmeye 246b/19

a. kıyāsetmesin 246a/7
a.+ de 197b/15, 198b/17
a.+ den 267a/14
a.+ e 208b/28, 246a/12
a.+ e tenbiheder 208b/28
a.+ i 199b/22, 199b/23, 210a/9,
223a/11, 229b/10, 253b/4, 276b/6
a.+ ler 009b/16, 178b/3, 226a/2
a.+ ler'akılda 226a/8
a.+ lerdən ḥalaşolalar 217b/2
a.+ lerdən 212b/6
a.+ lere 201b/8, 224b/2, 229a/4,
229b/9, 276b/5, 283b/2
a.+ lere 239a/27
a.+ leri 214b/8, 223a/10
a.+ leri rāzieder 210b/22
a.+ leri rāzidenler 201b/6, 212b/4
a.+ lerüñ 008b/20, 198a/5, 204a/8,
209a/8, 209b/23, 219b/5, 223a/5, 223b/16,
228a/14, 253a/15, 259a/8, 264a/9,
277a/16, 277b/18, 279a/13, 286a/14
a.+ üñ 213a/13, 252a/24
ā. 008a/4, 013b/9, 021b/11,
021b/9, 030b/26, 044a/40, 054b/24,
057a/27,
057b/1, 058b/28, 059b/26,
065b/11, 065b/18, 068a/37, 070b/7,
074a/1, 078b/21,
091b/22, 095a/13, 119b/16,
120b/35, 124a/27, 126a/26, 133a/32,
138b/1, 140a/4,
141a/28, 145b/25, 148a/20,
149a/6, 157b/20, 159a/14, 160a/3,
162b/18, 165b/8,
169a/28, 174b/47, 174b/48,
189b/1, 191a/16, 192a/13, 192a/15,
195a/1, 195b/8,
247b/20, 248b/6
ā. cüdāitmesün 034a/6
ā. iḥyāiden 174b/46
ā.+ a 021b/13, 030b/26, 033b/4,
047b/24
ā.+ de 126b/9, 173b/22
ā.+ den 065b/15, 142b/12,
142b/14, 143a/15, 173b/21, 190a/12

ā.+ den taşragelen 066a/21
 ā.+ e 025b/52, 032a/8, 035a/1,
 057b/3, 057b/5, 078b/21, 140a/6, 144b/2,
 145a/23, 153b/20, 159a/3, 162b/1,
 187b/5, 190a/12, 194a/4
 ā.+ iñ 032b/12
 ā.+ i 020a/8, 024b/28, 038a/33,
 049b/73, 050a/75, 065b/16, 066a/21,
 066a/24,
 080b/71, 091a/14, 101b/33,
 128b/5, 187b/2, 187b/3, 250b/17
 ā.+ i cüdāidem 019a/35
 ā.+ i istimā'ister 131a/22
 ā.+ igör-dü 039b/12
 ā.+ ihelāklaki 130b/16
 ā.+ iķamçı 126a/25
 ā.+ ilıkbize 135b/2
 ā.+ im 014b/9, 124b/39
 ā.+ imüz 143b/6
 ā.+ iñ 023a/45
 ā.+ iñhāli 034a/10
 ā.+ iye 025b/46
 ā.+ kibunuñ 138b/3
 ā.+ lar 022b/36, 029b/13, 034b/26,
 114a/20
 ā.+ lara 'afvoluna 022a/31
 ā.+ lara 'afvolunmaya 022b/32
 ā.+ lardan 034a/12
 ā.+ lariñ 065b/8
 ā.+ larün 039b/17, 066a/21
 ā.+ larüñ 065a/7
 ā.+ ler 011b/1, 013b/10, 041a/8,
 067b/27, 091a/12, 093b/30, 112b/26,
 114a/17,
 115a/37, 152a/19, 163a/7, 179a/2,
 183b/21
 ā.+ ler 015b/27
 ā.+ larde 153b/18, 160a/21
 ā.+ larden 038a/25, 038a/26,
 073b/30, 074a/32, 094a/38, 094a/39,
 129a/16, 158a/25,
 189b/1
 ā.+ larden 018b/17
 ā.+ larden 011b/2
 ā.+ lerdür 091a/13

ā.+ lere 010a/19, 012a/14,
 012a/15, 091a/16, 092b/5, 094a/35,
 125b/15, 142b/12,
 143a/18, 143a/19, 160b/10, 171a/2
 ā.+ lere 'avfolunmaya 022a/31
 ā.+ lere iħbāriderki 117a/31
 ā.+ lere iźhārolunalar 011b/5
 ā.+ lere oruçtutan 012a/18
 ā.+ lere oruçtutanlar 012a/16
 ā.+ lerħużūrunda i 019a/32
 ā.+ ler 019a/33
 ā.+ leri 112b/25, 115a/36, 115b/5,
 189b/10
 ā.+ leri ilķaider 117b/14
 ā.+ leri ilķāiderüz 180b/11
 ā.+ lerķarşukapa-rsız 041a/14
 ā.+ lerķatında 071a/27
 ā.+ leriñ 091a/18
 ā.+ lerün 072b/2
 ā.+ lerüñ 074b/14, 112a/17,
 116b/25, 116b/26, 138a/18, 139b/16,
 152a/17, 158b/5,
 163b/24, 170b/1, 248b/8
 ā.+ lerüñşayyadları 054b/17
 ā.+ lerüz 110b/15
 ā.+ siñ 045b/24
 ā.+ üñ 019a/36, 038a/28, 093b/28,
 107a/23, 116b/30, 138a/23, 141b/6,
 142b/14,
 143a/19, 158b/11, 158b/9, 168a/3
 ā.+ üñkilerüñ 158b/11
 a. 219a/9, 244b/7, 246a/8,
 290a/18
 a.+ ı iħzārederiz 208b/28
 a.+ lar 219b/8, 226b/13, 266b/4,
 276a/11, 276b/6, 277b/20, 281a/13,
 283b/9,
 284a/18, 289a/3
 a.+ lara 199a/9, 229a/2, 248b/9,
 277a/10
 a.+ lara ma'lümolsun 206b/6
 a.+ larħod 235b/16
 a.+ ları 237a/28, 283b/8
 a.+ ları ħalaşolmak 219b/4
 a.+ lar'öşrü 236a/8

ā. 033b/5, 052b/57, 077b/34,
082a/39, 107b/7, 135b/4

ā.+ a 024b/25

ā.+ ı 020b/19, 028a/11, 028a/19,
028a/20, 028a/21, 051b/32

ā.+ lar 024b/25

a.+ laruñ 028a/10

'ādet : gelenek

'a.+ de 113b/6

'a.+ imizyoğdurve 168b/16

'a.+ leri 174a/34

'a.+ leri iḥbāriderler 114a/21

'a.+ lerine 136a/17

'ā. 244b/5

'ā.+ i 240a/25

'ā.+ ler 123b/21

'ā.+ leri 131b/3

ā. 111a/1

adım

a. 007a/4, 054a/7

a.+ lar 009b/13

'ādil : adaletli

'a. 231b/3

'a.+ de 148b/28

'a.+ dür 206b/8, 216b/6

'a.+ süzmidür 140a/5

'ā. 139a/13

'ā. 139a/6, 145a/13, 227a/8,
228a/9, 283a/3, 287a/2

'ā.+ dür 260a/9

'ā.+ ler 011a/46

'ā.+ lerdür 283b/8

'ā.+ siñ 283b/5

ā.+ sizliği 138a/18

ā.+ leriñ hıfzider 139b/26

'adl : adalet

'a. 141a/3, 149a/5, 191b/21,
205b/9, 253a/23, 287b/11

'a. sākinolur 259b/14

'a.+ e 149a/10, 205b/7

'a.+ i 103b/36, 140b/22, 141b/7,

149a/6, 192b/21, 231a/9, 242b/33

'a.+ iñ 243b/11, 257b/5

'a.+ in ṭalebeyleñ 013a/33

'a.+ inde 256b/2

'a.+ inden vārisoldu 241b/8

'a.+ ine 140a/5, 149a/4

'a.+ ini 141a/25, 141a/26, 148b/3

'a.+ iñzulm 181b/14

'a.+ izāhirdür 140b/21

'a.+ ün 186b/15

'a.+ üñ 178b/9, 181a/7

'a.+ üñüz 010a/20

a.+ in 258b/21

a.+ ünden ifrāṭitmeye 010a/20

āfitāb : güneş

ā.+ mı ṭulū'etdürür 011a/45

a'fv it -: affetmek

kim a.- mege 056a/8

günahları a.- mek 056a/9

'afv ol -

ādemlara 'a.- una 022a/31

'afv olun -

ādemlara 'a.- maya 022b/32

a.- alar 058b/28

ağaç : ağaç

a. 013b/17, 013b/18, 013b/19

a.+ ı 022b/33, 037b/20, 037b/21,
073b/21

a.+ ı ḥubeyleñ 022b/33

a.+ iñ 037b/19

a.+ inuñ 077a/28

a.+ laruñ 007b/10

a. 007b/10, 022b/34

a.+ a 037b/21

a.+ da 093b/30, 104a/39

a.+ dan 108b/29

a.+ ı 073a/13, 073b/20

a.+ lar 067b/24, 079b/43, 079b/48

a.+ lardan 037a/9, 072b/8

a.+ a 276b/4
 a.+ ı 248b/12, 290b/2
 a.+ ıdūr 278b/4
 a.+ ın 286a/12
 a.+ iñ 290b/2
 a. 274b/1
 a.+ lara 274b/3
 a.+ ları 159b/13, 267a/12
 a.+ laruñ 276a/7
 a.+ ta 192a/14
 a.+ tan 225b/20, 269a/8, 277b/20,
 286a/12
 a.+ uñ 044a/32
 a.- lar 048b/48

ağar - : aydınlanmak
 a.- duğı 053a/1
 a.- incayā 121b/12

ağır : ağır
 a. 021a/28, 041b/23, 047a/7,
 077b/3, 130a/7

ağız : ağız
 a. 022b/35, 266a/14
 a.+ dan 028a/18
 a.+ dantaşra 028a/11
 a.+ a 028a/11, 028a/17
 a.+ a mükālemede 266a/14
 a.+ ı 040a/35, 267a/16, 277a/9,
 280b/2
 a.+ ım 270a/17
 a.+ ımda 278a/10
 a.+ ımdan 271b/17
 a.+ ımız 181b/11
 a.+ ın 009a/2, 228a/11
 a.+ iñ 099b/33, 117b/14, 149a/9
 a.+ ında 032b/17, 188b/2, 253a/23,
 277b/19, 278a/9, 282a/5
 a.+ ından 008a/4, 090a/18,
 227a/17, 242b/34, 268b/16, 278b/5,
 280a/15, 284a/13,
 287b/15
 a.+ ını 031b/27, 103b/34, 222a/18,

281a/6
 a.+ iñızdan 200a/29
 a.+ iñızdan 210a/9
 a.+ inuñrūhu 217a/8
 a.+ ina 126b/3
 a.+ indān 037b/16, 090a/21,
 091b/25
 a.+ indānāvāzı 125b/14
 a.+ u 027b/8
 a.+ um 025a/35, 111b/8
 a.+ uma 104b/9
 a.+ un 099b/35
 a. 149a/11, 253a/16, 280b/5
 a.+ dan 248b/10
 a.+ larına 248a/3
 a.+ larından 277b/18, 277b/19
 a.+ laruñ 242b/33
 a.+ lı 234a/12, 268b/16, 269b/12

ağla - : ağlamak
 a.- dı 050a/75
 a.- dukları 083a/11
 a.- maduñuz 020b/18
 a.- r 006b/18, 080b/72, 102a/39
 a.- rsız 062a/39
 a.- yanlara 009a/4
 a.- yanları 062a/39
 a.- yu 206a/18
 a.- yub 123a/13
 a.- dım 273a/4
 a.- ma 273a/5
 a.- madınuz 161a/2
 a.- mayanlar 164a/30
 a.- ñ 152a/16
 a.- yalar 268a/8, 286a/9
 a.- yanlar 164a/30
 a.- yıñ 249b/8
 a.- yub 286a/11
 a.- yub 286b/19
 a.- yub 286a/16

Agripa
 a. 131b/1, 131b/2, 131b/7,
 132b/19, 132b/27, 132b/28
 a. 131a/22, 131a/23, 131a/24,

131a/26

a. 133a/32

Aḥāz

A. 005a/10

A.+ ı tevlīditdi 005a/9

'ahd : yemin

'a.+ e 237b/9

'a.+ i 192a/15, 192b/17, 237b/10,
237b/8, 240a/16, 268b/13

'a.+ imde 237b/9

'a.+ in 238a/4, 238a/5, 238b/15,
244a/24

'a.+ iñ 236b/22, 237b/6, 245b/21

'a.+ iñqanı 240b/29

'a.+ lerinden 197b/12

'a.+ uñ 078b/25

'a.+ üñ 047b/28, 090a/25

Aḥīn

A. 005a/14

āhir : son

a. 010b/27

a.+ i 019b/4

a.+ kiler 258b/21

a.+ ler 035a/30

ā. 035a/30, 052b/64, 071b/31,
226a/1, 231a/2, 252a/20, 261a/18,
261a/19,

267b/18, 268b/11, 283a/1, 285a/10

ā.+ e 035b/15

ā.+ i 069b/36

ā.+ im 268b/18

ā.+ inde 040a/27, 259a/3

ā.+ ler 035b/11, 035b/16, 071b/31,
270a/19

ā.+ lerden 035b/9

aḥqām: hükümler

a.+ in 283b/8

a.+ ı 151a/33

a.+ ı 287a/2

a.+ iñ 283a/5

ahmak

a.+ lıǵı 158a/25

a.+ lıǵı 157b/21

aḥşam : akşam

a. 015a/16, 026b/15, 047b/20,
073a/19, 078b/18, 082b/42, 090b/4

a.+ a 136b/23

a.+ da 077b/35

aḥşam ol -

günde a.- ıcaq 060a/35

ve a.- ıcaq 035b/8, 052b/57,
055a/32, 064b/47

ve a.- ucaq 027a/23

aḥvāl : hal, haller

a.+ imi 202a/21

a.+ iñizi 211a/8

aḥz : alma

a. 104a/44, 143a/17

aḥz it -: almak

'uvzu a.- elüm 265a/9

şimdi a.- dim 205b/11

ḡudüsi a.- diler 104b/48

ḡudüsü a.- diler 099a/18

a.- düñüzmi 118b/2

ḡudüsi a.- eler 099a/16

aḡ : beyaz

a. 010b/37

a. 270b/5, 271b/18, 272a/4,
273b/2, 274a/11, 282b/14, 287b/11,
287b/14

aḡçe : gümüş para

a. 076a/43

a. 099a/21

a.+ ye 019a/29

'aḡıbet: netice

'a.+ i 206a/19
'a.+ ine 233a/7
'ā. 074a/6
ā. 137b/10
'ā. 254a/8
'ā. açıldı 008a/3
ā. 038b/36

'akıl : akıl
'a. 171b/15, 225a/8, 285a/9
'a.+ da 196a/9, 207b/10
'a.+ larını köretti 179a/4
'a.+ sız 149b/20
'a.+ suz 028a/16, 174a/36, 191b/1,
191b/3
'a.+ suzlar 138b/31
'a.+ ıkarımlık 199b/18
'a.+ ın 225b/26
'a.+ ını 159a/16
'a.+ ını 199b/23
'a.+ ıoluñ 254b/1
'a.+ üm 171b/14

'akıl : akıllı, olgun
'ā. 107b/7
'ā.+ lerden 020b/25
'ā. 014a/24
'ā.+ ler 018b/16

akrabā
a.+ sında 062b/5

akrep: en yakın
'a.+ iñ 276b/5
a.+ lerinüñ 276b/4
'a.+ lere 277a/10

akşā : en uzak
a.+ larına 149b/19
a.+ larından 023a/42
a.+ sina 077a/28
a.+ sından 077a/28

akşak : topal

a. 070a/44, 089a/2, 243b/13
a. 032a/8
a.+ lar 028b/30, 037a/13, 098b/8
a.+ ları 028b/30
a. 110a/8
a.+ lar 019b/5

al -

a.- a 019b/41, 130b/17, 159b/8
a.- a 019b/42, 074a/3, 112a/15,
171b/6
a.- acağ 035b/10, 121b/13
a.- alar 071b/34, 113a/38, 134b/33,
166b/25, 238b/16
a.- alar 132b/19
a.- amayalar 062b/8
a.- anlar 164a/31
a.- anlarda 238b/17
a.- asıñ 230b/15
a.- asız 134b/34
a.- asız 256a/5
a.- asuz 035b/8
a.- avüz 183a/5, 193a/6
a.- dı 006b/15, 007a/21, 015a/17,
035b/18, 047b/27, 074b/20, 082b/46,
096b/24,
101a/19, 129b/27, 141b/11,
255a/10, 276a/5, 287a/3
a.- dı 005b/25, 136a/15, 273a/8
a.- dıgı 137a/30
a.- dıgımı 173a/3
a.- dıgımız 265a/5
a.- dıgımızdan 189b/10
a.- dık 263b/21
a.- dıkdan 240b/26
a.- dılar 035b/10, 035b/11,
039b/15, 045a/5, 051a/29, 082b/1, 115b/5,
118b/26,
235a/4, 242b/35, 242b/36, 276a/11
a.- dılar 089a/47, 135a/37
a.- dım 237b/9
a.- dın 270b/3
a.- dıñ 279a/18
a.- dıñız 206b/9, 209a/6, 211a/10,
214b/1, 240b/34

- a.- dıñızını 191b/2
a.- dıñuz 098a/54
a.- dıñuz 182b/16
a.- duğum 122a/24
a.- duk 137a/5
a.- duķ 136b/21
a.- dum 168b/23, 187a/24, 190a/12
a.- dun 160b/7
a.- duñuz 088a/23, 146a/15
a.- ıcaķ 035b/11, 064a/41, 069b/37
a.- ıcılar 031b/24
a.- ın tenāvüyleñ 047b/26
a.- ır 107a/25
a.- ır 240b/29
a.- ırım 207a/18
a.- ırız 262b/22
a.- ırız 248a/2
a.- ırlar 236a/8, 263a/5
a.- ırlar 285a/13
a.- ırlaranlarıñbir 236a/5
a.- ıserdür 159b/15
a.- ma 222a/19
a.- madıñız 186a/4
a.- madılar 217a/10, 285a/12,
288b/4
a.- madılar 045a/4
a.- madıñız 213a/13
a.- maduk 158b/12
a.- maduķ 029b/8
a.- madun 160b/7
a.- madun 160b/8
a.- maduñız 146a/15
a.- maduñuz 029b/9
a.- mağa 089a/6
a.- mağa 063a/19
intıķam a.- mağa 185a/6
a.- mak 273a/9
a.- maķ 029b/6, 035a/2, 067a/14,
089a/4, 113a/38, 236a/5
a.- maķdan 005b/20
a.- maķdan 122b/36
a.- maķsa 026a/4
a.- mamış 241b/13
a.- masın 220a/6
a.- maya 071b/30
a.- maya 271a/12
a.- mayasın 274a/11
a.- mayasız 285b/5
a.- mayasız 181a/2
a.- mayub 266a/8
a.- maz 134b/34
a.- mazsız 249a/3
a.- mış 212a/6, 273a/8
a.- mışdır 231b/3
a.- mışdur 241b/11
a.- mışdür 242a/19
a.- sa 186b/20
a.- sa- 075b/40
a.- salar 152a/2
a.- şañız 041a/14
a.- sun 086b/21
a.- ub 006b/13, 026b/18, 028b/26,
029a/36, 035b/14, 044b/2, 045a/4, 050a/6,
051a/28, 052a/48, 052b/59,
067a/23, 067b/33, 069b/36, 070b/16,
071b/31, 074b/20,
078b/22, 101a/25, 101a/27,
114b/33, 115a/35, 121b/15, 123a/11,
123b/24, 124a/26,
124a/30, 125a/5, 135a/35, 144b/8,
145a/11, 162b/16, 204a/7, 213a/13,
227a/11,
258a/13, 278a/10
a.- ub 048a/37
a.- ub 231b/3
a.- ub şükridüb 066b/5
a.- ubanlara 124b/32
a.- ubanları 068a/2, 114b/24
a.- ubanlarışalıvir-diler 115b/10
a.- ubbenüm 019b/39
a.- ubgıce 128a/31
a.- ubķal'aya 127a/10
a.- ubni'meti 234a/16
a.- ubol 251b/13
a.- ubşu 239a/19
a.- ubtenhā 127b/19
a.- un 250a/10
a.- uñ 021a/29, 078b/22
a.- uñ tenāvüyleñ 169a/24
a.- undıǵı 086b/22

a.- ur 013b/8, 023a/45, 046a/27,
062a/40, 079a/33, 116a/15, 128b/7,
132a/11,
166b/24, 168b/21, 186a/9, 190b/2,
202a/16, 235a/8, 236a/10, 251b/9,
257a/17

a.- urlar 031b/25, 060a/36

a.- urlar 020a/13

a.- ursız 073b/25

a.- ursuñuz 186a/4

a.- üb 025a/33, 030b/1, 031b/27,
050b/9, 051a/23, 053b/14, 064a/38,
066a/28,

066a/33, 074b/20

'alā : yüce, üst

'a. 169b/11, 170b/28, 290a/23

'a. kıyāseder 204a/4

a. 204a/9

'a. 268a/8

ālām : elemeler, acılar

ā. 146a/18

ā.+ ı 030a/21, 068b/13

ā.+ ları 176b/5

ālām çek -: acı çekmek

anlardan a.- ecekdür 031a/13

'alāmet : iz, belirti

'a. 172a/22, 279b/1, 279b/3

'a.+ i 022b/39, 043b/30

'a.+ i arzuidir 022b/39

'a.+ i talebiderler 157b/22

'a.+ iāna 022b/39, 091b/22

'a.+ ianlara 029a/2

'a.+ idür 203b/29

niçün 'a.+ italebid-er 067a/12

bir 'a.+ italebid-üb 067a/11

'a.+ ler 083b/17, 083b/20, 087b/22,
110a/3, 231b/4

'a.+ lerden 281a/14

'a.+ leri 077a/22, 087b/19,

097a/36, 098b/13, 098b/6, 112a/12,

281a/13, 284a/14

'a.+ lerüñ 155a/19

'alāniyet : açıkça, aleni

'a.+ ine 156b/24

'a. 171b/6

'a.+ e 190b/2, 198a/3

'a.+ i 190a/13

'a.+ inde 255a/13

'a.+ inde 251a/8

'a.+ ine 157a/8, 216b/7

'a.+ ini 146b/20

'a.+ inüñ 139a/6

'a.+ üñ 196b/17

alçaq

a. 186a/7

a.+ ım 185a/1

a.+ lana 041a/12

a.+ lara rızāvirür 152a/16

a.+ lıgında 099b/33

a.+ lıgında 246a/10

a.+ lıkta 209b/23

aldat -

a.- ur 195a/4

a.- urız 260a/8

a.- madık 182a/2

a.- masın 209b/18

a.- maya 214b/6

aldan -

a.- man 162a/9, 174a/33

a.- masın 209a/4

a.- üñ 211b/16

Aleksanders

a. 219b/20, 227a/14

a. 120a/33

'ālem : dünya, alem

'ā.+ de 142b/14

'ā. 140b/20, 259a/6, 261a/17,

262a/1, 262b/13, 263a/1, 263a/6, 264b/20

'ā.+ dedür 263a/4

'ā.+ den 263a/5

'ā.+ dendir 261a/17

'ā.+ dendür 263a/5
'ā.+ e 142b/12, 207b/6, 265a/7
'ā.+ e ġalibolan 264a/5
'ā.+ e ġalibolan 264a/4
'ā.+ i 030b/26, 068a/36, 116b/24
'ā.+ in 239a/26, 247a/5, 258b/20,
260b/3, 263b/14
'ā.+ iñ 196a/4, 279a/15
'ā.+ iñbünyādından zebħolunmuş
281a/8
'ā.+ inden 220b/16
'ā.+ ine idħālederek 257b/6
'ā.+ üñ 150a/15
ā.+ deyiz 263b/18
ā.+ e 264a/4
' .+ üñ 009b/14

alev

a.+ de 237a/26, 243b/16, 244b/4,
251a/4
a.+ lenmişdür 248b/7

alıko - : alıkoymak

a.- mağa kădirolduk 134a/17
a.- mağ 138b/28
a.- rlar 138a/19
a. 230b/13
a.- asıñ 092b/4

alın -

a.- a 044a/40, 044a/42
a.- a 221a/5
a.- mışdur 083b/20
a.- mışdur 103a/17
a.- mışdür 220b/16
a.- mışlardur 281b/4
a.- mışsız 163b/24
a.- muşsız 162b/20

'alī : yüce

'a. 079b/47, 080a/54, 080a/63,
095a/1, 126b/2, 126b/4, 245a/11
'a. 234a/15, 235b/20, 238b/11
'a.+ ler 231a/3
'ā. 047a/4, 049a/57, 049a/62,

049b/63, 080a/61, 080b/66, 090b/6,
093a/17,
125a/5, 234b/10, 239a/25
'ā.+ lerde 073a/10
'ā. 093b/27, 238a/7

'alīm

'a. 151b/3
'ā.+ i 248b/6

'alīm ol -

ayıklığa 'a.- mağ 151b/3
ki 'a.- mağ 151b/3

Allāh

A. 007b/9, 034a/6, 034b/17,
056a/8, 060b/8, 070b/9, 071a/19, 071a/27,
075a/26, 075b/33, 076b/19,
077a/20, 087b/16, 087b/22, 088a/24,
088b/36, 090a/21,
090a/25, 091a/10, 093b/31,
095b/6, 095b/9, 096a/17, 097b/45,
097b/46, 097b/50,
099a/21, 103b/28, 103b/33,
103b/35, 104a/39, 104a/40, 105a/17,
105a/18, 108b/23,
108b/30, 108b/33, 111b/8,
112a/12, 118a/21, 119a/11, 123b/19,
131b/6, 138a/21,
138b/28, 139a/13, 139b/16,
139b/18, 140a/5, 140a/6, 141a/25, 141b/6,
142b/8,
145b/3, 147a/31, 148a/14, 149a/9,
149b/1, 149b/2, 150a/8, 150b/21, 150b/24,
151a/32, 153a/4, 153a/5, 154b/17,
157a/9, 157b/21, 158b/7, 159b/8, 160a/19,
163b/24, 164b/4, 165a/6, 171a/2,
172a/26, 174a/28, 175a/2, 182a/6,
186b/12,
187b/2, 187b/3, 189b/1, 193a/6,
195b/7, 196a/3, 197b/11, 199a/6, 200a/32,
204a/9, 204a/13, 205b/15,
217b/11, 219b/5, 221a/3, 227b/2, 229a/10,
235a/4,
247b/19, 251a/3, 257b/4, 260a/5,

262b/21, 263a/8, 263a/9, 263b/11,
263b/12,
263b/16, 263b/17, 264a/10,
264a/11, 264b/20, 265a/3, 265a/9, 270b/2,
272b/8,
277a/13, 279a/17, 283a/3, 283b/7,
286a/9, 286b/20, 290a/21, 290b/5
A. añamerhameteyledi 205a/27
A. ānamesheyledi 104a/38
A. ba'asetdügi 109a/36
A. ba'setdi 088a/32
A. 'ibādetidüb 205a/3
A. tebrīrideñ 147a/34
A. vaşiyeteyledü 027b/4
A. yemīnitmekle 088a/30
A. ziyāretetdiki 112a/14
A.+ a 097a/35, 097a/41, 102a/2,
105a/17, 106a/5, 114a/14, 134b/25,
140b/20,
141a/3, 142b/10, 143b/11, 144b/5,
146b/27, 148b/1, 153b/13, 153b/18,
155b/31,
156b/27, 168b/14, 178a/14,
183b/16, 184b/12, 192a/6, 200a/1,
201a/20, 265b/6,
266b/4, 268a/6, 273a/9, 279b/5,
287a/7
A.+ a hamdider 089b/9
A.+ a i'tikādetmeyen 264a/10
A.+ a muḥabbet 146b/28
A.+ a rüçü'ideler 132b/21
A.+ a 112a/19
A.+ a secdeetdiler 275a/12
A.+ a secdeeyleye 172a/25
A.+ a secdeiden 117b/7
A.+ a şükridüb 136a/15
A.+ a temcīdvirür 184b/13
A.+ anāmussuz 166a/21
A.+ da 142b/11, 263b/17
A.+ dan 103b/33, 104a/42,
121b/21, 129a/16, 234b/10, 263a/4
A.+ danuz 264b/20
A.+ dür 241b/11
a.+ ı 091b/20
A.+ ı 009b/9, 141a/29, 146a/9,

154a/6, 189b/10, 193a/8, 193a/9, 212b/4,
214b/5, 214b/9, 216b/8, 226a/4,
263a/6, 263a/8, 263b/10, 263b/12,
263b/20,
263b/21, 264a/3, 266a/11, 290b/6
A.+ ı imtiḥānidersiz 111b/10
A.+ ı medhider 089a/47
A.+ ı rāzietdi 241a/5
A.+ ı temcīdetdiler 056a/12,
105a/18
A.+ ı temcīdideler 154b/9
A.+ ı temcīdidüb 123b/20
A.+ ı tesbiḥetdiler 114b/25
A.+ ı 176a/4
A.+ ım 207a/19
A.+ ımıza 287a/2
A.+ ın 098a/56, 105b/23, 141a/26,
158a/25, 198b/11, 201b/7, 203a/11,
208b/25,
213a/13, 226b/17, 256a/6, 263a/2,
264a/9, 264a/10, 270b/1
A.+ ın 057a/26, 176a/1, 183a/5,
195b/16, 196a/1, 202a/13, 229a/13,
240b/37,
261a/18, 262a/2, 269a/7, 272a/6,
275b/3
A.+ ın şehādetetdiği 264a/10
A.+ ınḥaḳkımızda 263b/16
A.+ ınheykelisiz 181b/16
A.+ ınma'rifetine 207b/11
A.+ ınmecdi 290a/24
A.+ ınoğulları 264a/2
A.+ ınşağ 098a/56
ve A.+ ırāziet-mek 214b/2
ve A.+ ırāziet-mezler 213a/15
A.+ sıñ 091b/24
A.+ ta 198b/9, 210a/4, 263b/16
A.+ tan 030a/23, 087b/22,
094a/39, 102a/2, 103a/22, 104a/41,
108a/17, 108b/26,
132b/22, 133a/29, 154b/15,
158b/12, 168b/11, 179b/7, 180b/18,
192b/17, 193a/9,
210b/23, 212a/4, 214b/9, 262a/9,
262a/10, 263a/1, 263a/3, 263a/6, 263a/7,

264a/1, 264a/4, 264b/18, 279a/11,
282a/7

A.+ tan hâzırolmuş 279b/6
A.+ tan muhteberolduk 212b/4
A.+ tan 148a/17, 203b/29
A.+ tandır 263a/3
A.+ tandür 263a/3, 263a/7,

266a/11

A.+ tanız 263a/6
A.+ un 201b/11
A.+ uñ 088a/23
A.+ uñı tecrübekılmayasın

008a/8

A.+ ül 049b/63, 274b/2
A. 012b/30
A. 232b/5
A.+ dan 160a/5, 163a/7
A.+ ı 138a/21, 138b/28, 139b/23,

140b/11, 164b/4

A.+ ı ibğāzidiciler 138b/30
A.+ ın 041b/22, 140b/21
A.+ tan 140b/18, 152a/1, 162b/19
A.+ tanbize 158b/12
A.+ uñ 138b/32, 140a/2
A. 073b/23
A. tevekküleyledi 051b/43
A. 054a/1
A. dilekiderim 189a/7
A. 049a/61, 058b/35, 098a/55,
105a/10, 134a/23, 139b/24, 140a/7,
140b/22,
140b/24, 148b/3, 151a/33,
155a/19, 158b/7, 160a/23

alt

a.+ ına 014b/8
a.+ ında 006b/16, 013a/1, 013a/6,
014b/9, 042b/37, 059b/21, 060a/33,
066a/29,
087a/6, 091a/12, 133a/3, 133b/7,
144a/16, 166a/20, 166b/1, 173b/26,
193a/3,
193a/4, 193b/21, 195a/19,
204a/10, 240b/29, 247a/4, 256a/6, 266b/7,

279b/1

a.+ ında mahfuzolduk 192b/23
a.+ ında müsahhāreyledi 197a/22
a.+ ında olanlarışatunala 193a/5
a.+ ında vāki'olmuştur 105b/29
a.+ ında 144a/15, 222a/20
a.+ ındadır 193a/3
a.+ ındaki 238b/15
a.+ ındakiler 166a/20
a.+ ındakilere 166a/20
a.+ ından 134a/17, 251a/7,

290a/15

a.+ ındaşahk 156b/20
a.+ umda 014b/9
a.+ unda 134a/16, 192b/25
a.+ undadır 140b/14
ā.+ ında 145a/15
ā.+ ındadır 140b/10

altı

a. 030b/1, 068a/2, 105a/12,
117b/11, 250b/18
a.+ ncı 035a/5, 274a/12, 277a/13,
277a/14, 284a/12
a.+ nda 274a/9

altın

a. 225b/20, 238a/4, 247a/2,
251b/18, 268b/13, 268b/14, 269a/1,
272a/4,
273a/8, 275b/3, 277a/13, 282b/15,
283a/6, 283a/7, 284b/4, 290a/19, 290a/21
a.+ a 009b/15, 116b/29
a.+ dan 277b/20
a.+ ı şatunalasın 271b/18
a.+ ıñız 250a/3
a.+ laruñ 253b/3
a.+ um 089a/6
a.+ un 286a/12

altıncı

a. 052a/45, 082a/33, 102b/10,
290a/20

altmış

- a. 023b/9, 024b/23
a.+ ı 059a/8, 059b/21

ama

- a. 029b/16, 035b/16, 048b/42,
049a/56, 056b/20, 081a/11, 115a/37,
118b/26,
149b/16, 153a/4, 192b/18, 246a/6,
271b/17
a.+ lar 041b/17, 041b/19

'amel : iş

- 'a. 078a/7, 083b/20, 090b/9,
107b/3, 111a/27, 141a/4, 141a/5, 150a/7,
151b/4, 226b/17, 246b/23,
262b/19
anları 'a. 014a/26
lâkin 'a. 138b/32
'a.+ de 155a/19, 207b/10, 210b/17,
217b/17, 245b/21
'a.+ de ziyâdeolasız 184b/9
'a.+ e 113a/38, 202b/6, 206a/21,
225b/22
'a.+ e hâzırolmak 229a/2
'a.+ e ittiba'eyledi 222a/10
'a.+ i 159b/14, 159b/15, 161a/3,
198a/8, 215b/14
'a.+ i mezâdede 220a/2
'a.+ i zâhirola 159b/13
'a.+ in 212a/3, 230a/6
'a.+ iñ helâketme 153b/20
'a.+ inden 246b/25
'a.+ ine 030b/28, 196b/20,
199a/13, 217a/9, 251b/17
'a.+ ini 159b/14
'a.+ ler 220a/11, 233b/3, 247b/21,
258a/9, 259a/11
'a.+ lerde 222a/10, 229b/14,
229b/8
'a.+ lerde ğaniolmak 223b/18
'a.+ lerden 101b/37, 141a/2,
147b/12, 150a/6, 197b/9, 229b/5, 235a/1,
247b/18,
247b/21, 252b/12

'a.+ lerden tañhiride 238b/14

'a.+ lerdendür 150a/6

'a.+ lere 152a/3, 197b/9, 229a/14

'a.+ leri 112a/19, 141a/27,

195a/20, 200b/11, 210a/9, 232a/8,

247b/15, 247b/17,

248b/13, 269a/5, 282b/14

'a.+ lerim 247b/18

'a.+ lerimden 247b/19

'a.+ lerime tenbihedeyim 266a/10

'a.+ lerimiz 224a/9

'a.+ lerin 087a/11

'a.+ lerinden 140b/20, 148b/32,

191a/16, 192a/6, 267a/15

'a.+ lerinden 233b/10

'a.+ lerinden 141a/29

'a.+ lerine 139a/7, 186b/16,

227a/14, 285b/6

'a.+ lerini 119b/18, 153a/13,

269a/2, 269b/13, 270a/19, 270b/1,

271b/15

'a.+ leriñi 269b/9, 270b/2, 271a/8

'a.+ lerinize 270a/24

'a.+ lerüñ 228b/7, 240a/25, 283a/3

'a.+ lerzâhirlerdür 222b/25

'a.+ li 175b/9, 230a/6, 234a/12,

250b/17

'a.+ liler 254a/17

'a.+ lüdür 176b/6

'a.+ lülerüñ 253a/15

'a.+ ün 139a/7

'a.+ leriñüzi 009b/16

'amel it -: iş yapmak

bilice 'a.- ene 175b/17

ile 'a.- er 208b/29

muñkem 'a.- er 213a/14

nâmusuñ 'a.- ici 249b/11

sizde 'a.- di 182b/11

arasında 'a.- dügi 123b/19

'a.- mekle 199b/16

menâkıbıñ 'a.- meleri 169b/10

rabb 'a.- melerinüñ 169b/6

anı 'a.- mem 145a/15

anuñ 'a.- mesine 208b/29

hem 'a.- meye 204a/14
huşuşları 'a.- meye 214b/11
anları 'a.- e 014a/24
'a.- en 198b/21
içün 'a.- eñ 180a/5
bizde 'a.- er 179b/12
halāşa 'a.- er 182b/10
ile 'a.- er 184b/12
mecmû'larda 'a.- er 169b/7
ile 'a.- er 194b/7, 196b/12
olanı 'a.- eriken 245b/21
'a.- erin 202a/21
bile 'a.- erler 146b/28
bunu 'a.- erüm 166a/17
bunu 'a.- erüm 145a/20
mevti 'a.- üb 145a/13

āmīn : dua bitirme sözü
a. 207b/7, 211b/18, 223b/21,
232b/5, 245b/25, 255a/12, 256a/11,
256a/12,
256a/14, 259b/18, 268a/5,
268b/19, 269b/10, 271b/14, 275a/12,
287a/5
ā. 009b/18, 042b/2, 042b/36,
044a/34, 044b/47, 045a/11, 046b/40,
046b/45,
047a/13, 047b/21, 048a/34
ā. 010a/26, 011b/2, 011b/5,
012a/14, 012a/16, 014b/10, 018b/23,
019b/42,
020a/11, 053b/20, 079a/30,
083b/20, 147b/6, 151a/36, 155b/33,
156b/27, 172a/17,
176a/24, 189a/13
a. 198b/21, 207a/21, 207a/23,
216a/28, 219b/18, 223b/17, 227b/18,
227b/22,
229b/15, 230b/25, 245b/22,
264b/21, 267b/25, 268a/6, 268a/8

āmīnsiz : inançsız, müşrik
ā.+ e 030b/28, 032b/13, 038a/31,
058b/28, 068a/1, 069b/42, 070b/15,
077a/30,

078a/9, 078b/18
ā.+ eeydürem 067a/12, 073b/23
ā.+ eeydüremki 076a/43, 078b/25

ammā : fakat, ama
a. 005b/20, 007a/19, 007a/22,
007b/11, 007b/14, 007b/7, 010a/19,
010a/22,
010b/28, 010b/32, 010b/37,
011a/39, 011b/3, 011b/6, 012a/20,
013a/33, 013b/17,
014b/4, 015a/12, 015a/20,
015b/24, 018b/17, 018b/22, 019a/33,
020a/11, 020a/8,
020a/9, 021a/2, 021b/15, 022a/24,
022a/31, 022b/32, 022b/36, 022b/39,
023b/12,
024a/15, 024b/23, 024b/25,
024b/26, 025a/38, 026a/57, 026b/16,
027a/25, 027a/27,
027a/30, 027b/3, 027b/5, 027b/8,
028a/11, 028a/18, 028a/20, 028b/25,
029a/3,
029b/8, 030a/23, 031a/12, 032a/6,
032b/16, 033a/22, 033a/28, 034a/11,
034a/14,
034a/8, 034b/17, 034b/22,
034b/26, 035a/30, 035b/10, 035b/13,
036a/23, 036a/25,
036a/26, 036b/31, 037a/13,
037b/21, 038a/28, 038a/29, 038a/32,
038b/38, 038b/44,
039a/5, 039a/9, 039b/15, 040a/31,
041a/11, 041a/13, 041a/8, 042a/27,
042a/29,
043a/6, 043a/8, 043b/22, 044a/36,
044a/37, 044b/48, 045a/10, 045a/11,
045a/4,
047a/11, 047a/5, 047a/8, 047b/24,
048a/32, 049b/63, 050b/20, 051a/23,
052a/49,
054a/8, 055b/45, 056b/19,
057a/22, 057b/5, 058b/29, 059a/10,
059b/22, 060a/32,
060a/34, 062a/40, 062b/4,

063a/16, 065a/6, 066a/24, 066b/36,
 067b/29, 069a/22,
 069b/32, 069b/39, 070b/13,
 070b/14, 071a/22, 071a/24, 071a/27,
 071b/31, 071b/38,
 072a/43, 072a/48, 073a/17,
 073b/26, 074a/32, 074a/7, 074b/15,
 076a/44, 076a/7,
 076b/13, 076b/14, 076b/17,
 076b/9, 077a/23, 077b/2, 077b/32, 078a/8,
 078b/21,
 079a/29, 079a/31, 079a/35,
 079a/39, 079b/52, 080b/68, 081a/5,
 081b/24, 083b/16,
 087b/13, 087b/14, 088b/34,
 089a/6, 090a/18, 092b/1, 093b/22,
 094a/39, 095b/9,
 096a/12, 096a/17, 096b/25,
 098a/55, 098b/12, 098b/9, 099a/20,
 100a/40, 101a/26,
 101a/27, 101b/30, 102b/10,
 102b/14, 105a/16, 106a/5, 106b/14,
 107a/20, 107a/24,
 107b/8, 108a/14, 108b/30,
 109a/34, 109a/36, 109b/46, 109b/51,
 110a/2, 110a/4,
 113b/2, 116a/13, 116a/15, 117b/6,
 118a/19, 118a/21, 119b/16, 120b/34,
 120b/39,
 125a/3, 125a/9, 126a/29, 128a/29,
 128b/7, 130a/4, 130a/9, 130b/19, 131a/25,
 132a/15, 132b/20, 132b/25,
 135a/39, 135a/41, 135a/43, 136b/19,
 138b/2, 139a/5,
 139a/8, 139b/25, 140b/21, 141a/4,
 141a/5, 142a/23, 142b/14, 142b/8,
 143a/16,
 143a/20, 143b/10, 144a/23,
 144b/2, 144b/3, 144b/6, 144b/9, 145a/15,
 145a/18,
 145b/25, 145b/7, 146a/11,
 146a/13, 146a/9, 146b/24, 146b/25,
 147a/34, 147b/6,
 147b/10, 148b/3, 148b/30, 149a/6,
 149a/8, 149b/18, 149b/19, 149b/20,

149b/21,
 149b/4, 150a/7, 150b/22, 151a/28,
 151a/30, 152a/16, 152a/3, 152b/4, 153a/2,
 153b/10, 153b/14, 153b/15,
 154a/23, 154a/3, 154b/15, 155a/23,
 156a/18, 156b/26,
 157b/19, 158a/23, 158a/30,
 158b/6, 158b/9, 159a/1, 159a/15, 159a/16,
 159a/6,
 159b/10, 159b/12, 159b/15,
 159b/8, 160a/3, 160a/4, 160a/6, 160b/10,
 160b/11,
 161a/19, 161a/20, 161b/11,
 161b/12, 162a/11, 162a/12, 162b/13,
 162b/17, 163a/11,
 163a/12, 163a/7, 163a/9, 163b/15,
 163b/21, 163b/25, 164a/28, 164a/29,
 164a/32,
 164a/34, 164b/39, 164b/40,
 165a/7, 165a/8, 165a/9, 166b/24, 167b/23,
 167b/24,
 168a/3, 168a/7, 168b/11, 168b/15,
 168b/16, 168b/17, 169b/4, 171a/1,
 171a/12,
 171a/3, 171a/5, 171a/7, 171b/14,
 173a/6, 173a/10, 173b/20, 173b/23,
 174a/27,
 174a/35, 174a/38, 174a/39,
 175a/1, 175a/57, 175b/12, 175b/13,
 175b/7, 178a/17,
 178b/7, 179a/15, 179b/10,
 179b/16, 179b/17, 179b/8, 181b/10,
 181b/12, 182b/11,
 183b/16, 183b/19, 183b/21,
 185a/1, 185b/12, 185b/13, 186a/3,
 186b/12, 187b/6,
 188b/6, 190a/15, 190b/3, 190b/6,
 191a/12, 191a/14, 191b/17, 192a/11,
 192a/16,
 192b/23, 192b/25, 193a/4, 193a/9,
 193b/17, 193b/18, 193b/23, 194a/26,
 194a/29,
 194a/30, 194b/10, 194b/15,
 194b/18, 194b/7, 195a/22, 195a/4,
 195b/14, 195b/16,

195b/9, 197a/4, 197b/13, 199a/7,
 199b/15, 199b/20, 200a/27, 200a/29,
 200a/3,
 200b/12, 200b/19, 200b/5, 200b/8,
 203a/12, 203a/17, 203b/22, 203b/29,
 203b/30,
 204a/12, 204b/18, 204b/22,
 204b/25, 205a/27, 205b/11, 205b/13,
 205b/7, 206a/20,
 206b/11, 207a/19, 208b/27,
 209b/18, 210a/8, 210b/14, 212b/4, 212b/7,
 212b/8,
 213a/17, 214b/9, 214b/10,
 214b/13, 215a/1, 215a/4, 215b/8, 217b/13,
 217b/3,
 217b/4, 218a/11, 218a/12,
 218a/13, 218a/14, 218a/15, 218b/8,
 220a/12, 220a/14,
 220a/3, 221a/7, 221a/8, 221b/4,
 221b/5, 221b/6, 222a/11, 222b/4, 223a/11,
 223a/6, 223a/9, 224a/10, 224b/17,
 225a/16, 225b/20, 225b/22, 225b/23,
 226a/5,
 226a/10, 226b/13, 226b/14,
 226b/5, 227a/16, 227b/3, 227b/4, 228a/8,
 228b/1,
 229a/2, 229a/4, 229b/9, 230a/11,
 230b/16, 231a/8, 231b/12, 231b/13,
 232a/6,
 232a/9, 232b/4, 232b/6, 233a/17,
 235a/8, 236a/6, 236a/8, 236b/19, 236b/21,
 237a/24, 237a/28, 237b/6, 238a/7,
 238b/11, 238b/12, 239a/23, 239a/26,
 239b/5,
 240a/12, 240b/27, 240b/31,
 241a/6, 241b/16, 243b/13, 244a/22,
 244a/26, 244b/4,
 245a/14, 246a/10, 246a/14,
 246b/22, 246b/25, 246b/26, 247a/6,
 247a/9, 247b/20,
 248b/14, 248b/16, 248b/8, 249a/6,
 249b/10, 249b/11, 249b/16, 250a/12,
 251a/8,
 251b/15, 252a/20, 252a/25,
 252b/10, 252b/9, 253a/20, 253a/23,

253b/4, 254a/12,
 254a/14, 254a/15, 255a/7, 255b/3,
 256a/10, 256b/9, 258a/12, 258a/16,
 258b/22,
 259a/7, 259a/8, 259a/9, 260b/5,
 260b/11, 261a/17, 261a/19, 261b/27,
 262a/2,
 262b/17, 263b/18, 266a/11,
 266a/14, 266a/9, 267a/10, 267a/17,
 267b/20, 269a/6,
 269b/14, 269b/9, 270a/24, 271a/9,
 277a/11, 278a/9, 285a/12, 288b/5, 289b/8
 A. 257b/1
 a. boyçekecek 024b/32
 a. cemī'tevbīholunanlar 200b/13
 a. def' 097a/39
 a. faḥrideñrabbde 185b/17
 a. helākolmamışlar 179b/10
 a. ihtiyaretdügi 077a/20
 a. i'tikat 115b/5
 a. iyiliketmeyi 245a/16
 a. izinvirildi 136a/16
 a. maḥkûmolub 169a/32
 a. me'yûsolmamışlar 179b/9
 a. muḳâvemetideñler 152a/2
 a. müteberriroldı 020b/19
 a. namazkılicaḳ 011b/6
 a. namazkıluñ 043b/20
 a. niyāzkılurum 185a/2
 a. şerişleyen 266a/11
 a. taḳdīs olunursuz 162a/11
 a. ümīdütub 185b/15
 a. zināideñ 162b/19

‘Āmūn

‘Ā. 005a/10
 ‘Ā.+ ı tevīditdi 005a/10

aña : ona

a.+ a 005b/24, 005b/25, 006a/5,
 006b/13, 007b/15, 008a/16, 008b/10,
 008b/11,
 008b/9, 009a/2, 009a/24, 010a/26,
 010b/31, 011a/40, 013b/9, 014b/4, 014b/7,
 014b/2, 014b/3, 015a/16, 015a/19,

015a/20, 015a/21, 015a/22, 015b/31
a.+ ā 014b/7
a.+ a ancak 'ibādetidesin 008b/11
a.+ a hūrūceylediler
007b/6 Yehūdiiyet
a.+ a ihdāitdiler 006b/11' aẓīm
a.+ a iṭā'atiderler 015b/28
a.+ a iẓhāritdi 005b/20
a.+ a rastgeldiler 015b/28
a.+ a secdeidem 006a/9
a.+ a secdeitdiler 006b/11' aẓīm
a.+ a secdeitmege 006a/2
a.+ a sualidenlere 013b/10
a.+ a tābi' oldılar 008b/21, 009a/25
a.+ a tābi' oldılar 009a/23
a.+ a ṭama'itmek 010b/28
a.+ ları 020b/25, 030b/1
a. 072b/50, 176a/23, 199a/13,
201b/12
a. girü 033b/35
a. tābi' 036b/30
a.+ dur 023a/50
a.+ lardandur 147b/5
a.+ ları 025a/42, 071b/30, 219a/9
a.+ m 023a/49, 023a/50, 058b/33,
058b/35
a.+ mdur 058b/35
a.+ muzun 073a/10
a.+ ñ 023a/47, 058b/32
a.+ na 065b/10
a.+ ña 201b/2
a.+ ña 'izzeteyle 027b/4, 034b/19
a.+ na 'izzeteyle 071a/20
a.+ sı 005b/18, 006b/11' aẓīm,
006b/14, 019a/37, 023a/46, 025b/55,
026a/8, 035a/29,
052a/56, 052b/57, 055a/30,
058b/31, 082b/47, 089a/2, 106b/12,
110a/8, 201a/31,
284b/6
a.+ sı koyvirüp 033b/5
a.+ sın 015a/15
a.+ sına 019a/35, 063b/24,
063b/28, 065b/13, 156a/14

a.+ sına 'izzetetmeye 027b/6
a.+ sını 006b/13, 007a/20,
007a/21, 062a/40
a.+ sını terkidüb 070b/7
a.+ sıogulları 036a/20
a.+ sıve 082b/1
a.+ sıız 037b/23
a.+ ya 027b/5
a.+ yā 065b/10, 065b/11
a.+ ya la'netideñ 027b/4
a.+ yā teslīmeyledi 173b/24
a.+ yı 071a/29
a.+ sı 082b/41
a.+ sına 026b/12
a. 006a/9, 008a/6, 011a/41,
013b/10, 014b/1, 056a/3, 149b/4, 198a/4,
204a/10, 211b/13, 217a/10,
217b/14, 219a/16, 221a/13, 223a/12,
223b/16, 224a/11,
224a/3, 227b/19, 231a/6, 233a/13,
236a/2, 236a/8, 239a/28, 242a/18,
245b/21,
246a/6, 247a/3, 247a/5, 249b/15,
249b/17, 250b/14, 250b/16, 251a/8,
252b/12,
252b/8, 254a/12, 255a/11,
257a/17, 258b/20, 259b/16, 259b/18,
260b/6, 262a/2,
263b/19, 264b/14, 264b/16,
264b/19, 266a/12, 267a/15, 268a/6,
270a/17, 270a/21,
273b/2, 273b/5, 274b/3, 275b/3,
276b/1, 278a/9, 278b/6, 279b/6, 280a/11,
280b/2, 280b/5, 281a/11, 281a/14,
281a/15, 281a/7, 282a/7, 282b/15, 283b/8,
284a/19, 285b/6, 285b/7, 286a/8,
287a/7, 287a/8, 288a/3, 288b/6, 289b/7,
290a/25
A. 014b/6
a. cezāinsin 227a/14
a. hūrūcedelüm 245a/13
a. i'tikātetmek 203b/29
a. iẓhārideñ 097a/35
a. kāni'olmak 206b/12
a. muḳāvemeteyleñ 256a/9

a. musahharetlediğinde 232a/8
 a. musahharolmamış 232a/8
 a. nazaretmeye 273a/4
 a. nazaritmek 273a/5
 a. secdeederdür 281a/8
 a. secdeyleñ 282a/7
 a. tābi'oldılar 287b/14
 a. tābi'oldılar 015b/24
 a. takdimoluñanferh 243a/2
 a. tevekküledeyim 232a/13
 ā. 018a/11, 018b/23, 019a/32,
 019b/3, 021a/2, 021a/4, 021b/11, 021b/21,
 022a/22, 023a/47, 023b/10,
 025a/34, 025b/52, 026a/7, 026b/17,
 027a/22, 027a/34,
 027b/36, 028a/23, 029a/1,
 030b/28, 030b/6, 031a/14, 033a/21,
 033a/22, 033a/28,
 033a/29, 033b/3, 033b/34,
 034a/10, 034a/12, 034a/13, 034a/7,
 034b/18, 034b/20,
 035b/7, 036a/22, 036b/32,
 038a/26, 038a/31, 038a/32, 038a/33,
 038b/36, 038b/41,
 038b/42, 039b/12, 039b/16,
 039b/21, 040b/43, 040b/46, 042b/1,
 042b/39, 044a/34,
 044a/39, 046a/28, 047a/15,
 047a/17, 047b/18, 047b/22, 048a/37,
 049b/63, 049b/67,
 050b/13, 050b/19, 051a/21,
 051a/28, 051a/29, 051b/34, 051b/39,
 052a/49, 055a/31,
 055a/32, 055b/41, 055b/43,
 055b/44, 056a/4, 057b/10, 058a/13,
 058b/32, 059a/10,
 059b/25, 060a/38, 060b/1, 060b/8,
 061a/17, 061a/20, 061b/23, 061b/31,
 062a/34,
 062a/40, 063a/19, 064a/37,
 064b/45, 065a/56, 065b/18, 066a/26,
 066a/28, 066a/32,
 066b/35, 067a/22, 067a/23,
 067b/29, 068a/1, 068b/13, 068b/15,
 068b/18, 069a/21,

069a/25, 070a/2, 070b/11,
 070b/17, 071a/21, 071b/34, 072b/2,
 072b/51, 073a/13,
 073b/21, 073b/24, 073b/28,
 074b/16, 075b/35, 076a/1, 077a/30,
 078a/11, 078a/12,
 078a/6, 078a/7, 078b/20, 078b/21,
 079a/30, 079a/33, 079b/41, 079b/46,
 079b/47,
 079b/52, 080a/61, 080b/65,
 080b/72, 081a/13, 081a/2, 081b/17,
 081b/18, 081b/20,
 081b/23, 082a/29, 088a/32,
 088b/35, 089b/13, 089b/15, 092a/36,
 094a/36, 094a/37,
 094a/40, 095a/15, 095b/10,
 095b/5, 096a/18, 097a/38, 097a/41,
 097b/52, 098b/10,
 098b/11, 100a/6, 100b/11,
 100b/16, 100b/17, 102a/3, 102b/11,
 102b/14, 102b/4,
 102b/7, 103a/20, 104a/43, 104b/6,
 107b/10, 110a/9, 116a/15, 116a/18,
 117a/34,
 118a/20, 118b/26, 118b/4,
 120a/31, 121a/10, 122b/3, 124a/26,
 124a/27, 124b/40,
 126b/9, 127a/12, 127a/14,
 127b/21, 128a/33, 128b/3, 129b/27,
 130a/2, 130a/3,
 130b/16, 130b/19, 131a/21,
 131a/27, 131b/7, 135b/5, 136b/23,
 137a/31, 138a/27,
 141a/3, 141b/16, 141b/6, 141b/9,
 142a/17, 142a/23, 142a/24, 143b/7,
 144a/16,
 147b/12, 148a/15, 148a/18,
 148b/33, 149a/14, 150b/26, 151a/35,
 152a/20, 152b/7,
 153b/14, 154b/12, 155b/2,
 156b/27, 159a/14, 164b/40, 165a/6,
 167a/16, 168a/6,
 168b/15, 173b/25, 174a/38,
 176b/10, 177b/7, 180b/16, 189b/5,
 189b/10, 191a/12,

192a/15, 192b/19, 193b/20
 ā. andıçmış 088a/30
 ā. andıçtı 063b/23
 ā. cevābvirdi 075a/29
 ā. cevābvirdiler 066b/4
 ā. du'āideñlere 149a/13
 ā. gālibolmayālar 030a/19
 ā. girifdarolduğumuza 144b/6
 ā. gözütmez 044b/50
 ā. hizmetetdiler 082b/41
 ā. ızdırarettiler 051b/32
 ā. ibadetiderün 137b/9
 ā. 'ılaçeyleye 057b/2
 ā. ilķāedüb 053b/13
 ā. ĩmānetürevüz 051b/42
 ā. irsālolan 103a/21
 ā. itā'atetmek 143b/13
 ā. itā'atiderler 055a/28
 ā. itā'atidersiz 144a/16
 ā. i'tābitmege 067b/33
 ā. i'tikāditmeyesiz 109a/41
 ā. izdiḥāmetdiler 057b/10
 ā. kararvirmege 153a/5
 ā. maķbulolmağa 180a/9
 ā. muḥabbetideñler 158b/10
 ā. Musahḥariden 174a/28
 ā. muṭi'olmak 097a/39
 ā. mümkinolursa 121b/16
 ā. mūrāfaķatetdiler 121a/4
 ā. nazaretüm 125b/14
 ā. secdeettiler 053a/10
 ā. secdeeyledi 028b/25
 ā. secdeeyledi 060b/7
 ā. secdeider 120a/27
 ā. selāmvirün 018a/12
 ā. sücūdetdiler 053b/17
 ā. şāhidolasıñ 125b/16
 ā. şetmetdiler 082a/33
 ā. tābi'oldılar 054b/21
 ā. tābi'oldular 062b/2
 ā. taḥsīnķılur 185b/17
 ā. teğayyūrettiler 138a/27
 ā. temāmolmuşdur 096a/23
 ā. teslīmolunduğunuz 144a/17
 ā. vāki'olacak 071b/31

ā. vāki'olduğı 089b/11
 ā. yimeķvirile 062a/43

anbar : kiler, depo

a.+ a cem'eyleye 007b/12
 a.+ ıma cem'eylen 024b/31
 a.+ lara cem'ideler 012b/26

ancaķ : fakat

a. 008a/4, 027b/36, 037b/19,
 099a/16, 118b/26, 164b/40, 173b/19,
 191a/10,
 191b/2, 217a/7, 238b/10, 276b/4
 a. yoketmeğı 062b/8

anda : orada

a. 026a/57, 026a/58, 027a/23,
 028b/30, 037b/18, 037b/19, 039b/11,
 041b/22,
 043b/23, 045a/14, 046a/31,
 049b/71, 051b/37, 052a/47, 052a/55,
 052b/61, 054b/13,
 055b/38, 056a/6, 057b/1, 061b/26,
 062b/3, 062b/5, 062b/11, 072b/5, 073a/13,
 077a/21, 078a/15, 086b/20,
 087a/8, 095b/5, 096b/33, 101b/33, 113a/1,
 113a/34,
 114a/14, 115a/2, 116a/15,
 116b/23, 116b/24, 117b/11, 118a/18,
 118a/19, 119b/16,
 119b/20, 122b/3, 123a/4, 125a/5,
 130a/10, 130b/14, 131a/21, 136a/14,
 142b/13,
 143b/2, 154a/21, 163b/21,
 163b/24, 173a/1, 174b/52, 179a/17,
 188a/13, 196a/7,
 196a/8, 196b/11, 196b/13, 198a/7,
 198b/12, 200b/18, 208a/14, 209a/12,
 209a/3,
 209a/7, 211b/13, 225a/9, 254b/4,
 279b/6, 286b/19, 289b/12
 a. cem'oldılar 106b/13
 a. cem'olmuşlar 049a/58
 a. cem'olsalar 043b/29
 a. ḥalāşolmak 091a/13

a. 'ilāç 033b/3
a. intızarçekdük 121a/7
a. keşfolunur 137b/17
a. maḥdūnolmuşuz 209a/11
a. mevcūdolan 116a/21
a. müsteḥakolan 018a/11
a. namazkılır 055a/36
a. sükūniderler 023a/45
a. uyanıkolur 211a/3

andan : ondan

a. 050b/13, 051b/38, 055b/42,
058b/28, 060a/29, 062b/11, 063a/12,
066a/25,
067a/11, 069a/30, 078b/24,
079a/35, 083a/12, 083a/14, 086b/25,
088a/25, 088a/26,
095b/3, 100a/2, 105b/24, 106b/11,
107b/3, 107b/5, 114a/18, 116a/14,
116a/18,
117b/9, 120b/40, 122a/23,
126a/27, 126a/29, 127a/17, 127b/19,
128b/11, 130b/16,
132b/28, 135b/1, 142a/2, 142b/11,
148b/32, 166b/24, 173a/2, 173a/7,
173b/24,
190b/1, 198b/15, 199b/16,
206a/21, 209b/19, 215a/17, 218b/6,
220a/14, 227a/14,
232a/6, 236a/2, 236b/14, 237a/27,
241b/16, 243b/8, 245a/11, 246a/15,
249b/15,
253a/14, 254a/18, 257a/18,
258b/21, 259a/4, 259b/12, 260a/5,
261b/29, 262b/22,
263a/4, 263b/10, 263b/21, 264a/1,
264b/15, 268a/4, 285b/4, 286a/15, 287a/6
a. da'vetolunduñuz 157a/9
a. dileketdüler 061a/12
a. hizmetetsinler 220b/10
a. 'ilaçetmesinüñ 170b/28
a. ḳabûletdiñiz 261b/27
a. şādıḳolmaya 241a/4
a. sedederse 262b/17
a. şikāyetetdüklerinüñ 128a/28

a. ta'midolunurum 072a/40
a. ta'midolunurum 071b/38
a. taşraçık 055a/25
a. taşraçıkanlar 065b/16
a. tevbīḥoluñup 243b/6
a.+ dur 165a/6
ā. 021b/9, 022b/36, 022b/38,
023a/44, 025a/36, 026b/18, 028b/32,
031b/19,
036a/20, 043a/8, 046a/29, 048a/32
ā. dilekettilar 027b/36

Anderaus

A. 076a/4
a. 008b/18
a.+ un 055a/29
a.+ ı 054b/16
A. 058a/18

and iç -: yemin etmek

aşlā a.- meñ 010b/34
āna a.- miş 088a/30
āna a.- ti 063b/23

Androniḳos

A.+ a 156a/7

anı : onu

a. 006a/8, 008a/6, 014b/10,
019a/27, 021b/15, 021b/16, 023a/44,
026a/3,
026a/4, 026a/5, 026b/12, 030a/25,
031a/12, 031a/18, 031b/23, 032a/3,
032b/13,
033a/29, 033a/30, 034a/8,
036a/19, 036a/22, 037a/13, 037b/24,
038a/33, 038b/38,
038b/45, 039b/15, 040b/46,
050a/2, 051a/29, 051a/31, 051b/37,
051b/43, 051b/44,
052a/50, 052b/60, 053a/7,
053b/17, 055a/25, 055a/26, 055a/33,
055b/37, 056b/16,
057a/24, 057b/2, 057b/11,
060a/36, 060a/38, 060b/3, 061b/22,

062a/40, 063a/20,
 063b/28, 064a/33, 064b/49,
 065b/12, 065b/15, 065b/18, 067a/23,
 067b/26, 068a/35,
 068b/18, 069a/21, 069a/22,
 069a/28, 069b/31, 069b/36, 070a/2,
 070a/43, 070a/44,
 071a/21, 071b/33, 071b/34,
 072b/3, 072b/5, 073a/17, 074a/1, 074a/6,
 074a/8,
 074b/14, 075b/33, 076b/11,
 079b/46, 080a/55, 080a/58, 080a/64,
 081b/16, 081b/20,
 081b/22, 081b/24, 081b/25,
 082a/37, 082b/46, 083a/7, 083b/15,
 089a/2, 089b/10,
 090a/21, 090a/22, 093b/30,
 094a/33, 095a/11, 095a/14, 095b/10,
 095b/4, 095b/5,
 095b/8, 096a/21, 097a/38,
 099b/30, 100a/39, 100b/8, 101a/24,
 101a/25, 101b/30,
 101b/37, 102a/42, 103a/21,
 104a/39, 104a/40, 105b/26, 108b/30,
 108b/33, 112a/16,
 113a/38, 116a/15, 116b/23,
 117b/13, 118b/26, 121b/15, 122a/28,
 122b/38, 124a/30,
 124b/35, 124b/36, 125b/18,
 125b/20, 126a/22, 126a/25, 126a/30,
 127a/10, 127a/15,
 127a/16, 127a/17, 127b/21,
 130a/4, 130b/20, 133b/8, 134b/33, 135b/5,
 141a/25,
 141a/26, 145a/15, 145a/16,
 145a/17, 145a/21, 146b/25, 146b/26,
 147a/32, 148a/15,
 148a/19, 149a/9, 150a/7, 158a/2,
 158b/8, 159a/16, 161a/4, 163a/13, 165a/7,
 197a/22, 199b/21, 201a/27,
 201a/29, 202a/21, 202a/22, 204a/9,
 205a/28, 205b/10,
 207b/6, 209a/13, 209b/15,
 210a/11, 211a/8, 214b/10, 217a/8, 219a/9,
 223a/15,

223b/16, 229b/6, 230a/12,
 230b/13, 230b/15, 231a/2, 232a/6, 232a/7,
 234b/7,
 235b/19, 240b/30, 241a/6,
 241b/11, 241b/8, 242a/19, 243b/6,
 244a/19, 246a/12,
 249b/15, 250b/15, 251a/8,
 251b/17, 252a/21, 253b/6, 254a/12,
 255a/10, 256a/8,
 257a/19, 260a/1, 260a/3, 260a/10,
 260b/4, 261b/24, 262a/2, 262a/3, 262a/7,
 264a/10, 265b/1, 268a/7, 268b/11,
 268b/17, 270a/17, 270a/22, 271a/11,
 271a/12,
 271a/8, 275a/8, 276a/5, 276b/7,
 278a/10, 278a/9, 278b/2, 284b/6, 284b/7,
 285a/16, 285a/17, 288a/2, 288a/3,
 290a/24
 a. 'ameletmem 145a/15
 a. binaeden 232b/4
 a. celdideler 071b/34
 a. darbetdi 107a/23
 a. defidüb 109b/46
 a. dinideserdür 022b/41
 a. ħalaşetmeġe 247b/15
 a. ħalāşide 068a/35
 a. ħapsidüb 288a/3
 a. helāketme 153b/15
 a. helāketse 159b/17
 a. iĥbārederiz 208b/28
 a. iĥāzetdi 106a/7
 a. iĥazidüb 088a/24
 a. imtiĥanidüb 033b/3
 a. imtiĥānķılur 067a/11
 a. intikāletmiş 241a/5
 a. irsālitmek ta'yīnetdüm 131a/25
 a. istihzāetdükden 081b/20
 a. istimā'eyleñ 030b/6, 068b/8
 a. istimā'idder 063b/21
 a. istimā'idesiñ 131a/22
 a. istimā'idüb 063a/20
 a. istimā'itmedükleri 149a/14
 a. iẓhāredem 211a/4
 a. ħabûletdi 153a/4
 a. ħabûleyle 230b/18

a. kabûleyleñ 211b/11
 a. kabûlidesiz 155b/2
 a. müşaya'aetdiler 103a/24
 a. nehyeyledi 007b/14
 a. nehyeyledük 069b/38
 a. rabbdekabûleyleñ 205a/29
 a. redetmek 063b/27
 a. riāyetider 063a/20
 a. rusuḥidüb 223b/21
 a. taḳdīside 201a/26
 a. te'accübetdiler 074b/18
 a. teemmüleyleñki 243a/3
 a. tefahḥuşetdi 244a/17
 a. tefṭīşidecek 126a/29
 a. teḳaddümider 031b/25
 a. tekmilede 211b/16
 a. temsilḳılavüz 060a/31
 a. terkeyledi 055a/31
 a. terkidüb 079b/50
 a. vaẓ'edene eminolur 232b/2
 a. yadetse 241b/15
 a. yavaşıtmeḡe 060b/5
 a. ẓayī'eyleye 019b/39
 a. ziyāretedersin 232a/7
 ā. 040b/44, 044a/43, 044b/45,
 044b/51, 048a/30, 048b/43, 048b/50,
 049a/60,
 059b/16, 072a/49, 075b/34,
 078a/12, 078a/6, 079a/35, 082b/46,
 092b/7, 097b/45,
 101a/27, 101b/35, 120a/31,
 174a/36, 182b/15, 189b/1, 190a/12
 ā. ba'asetmedi 173b/15
 ā. ḥarābetdüm 190a/14
 ā. imtiḥān 040a/35
 ā. terkidüp 049a/56
 ā. va'ẓidenleri 112a/21

añla -

a.- dum fikretdüm 171a/11
 a.- nmış 138a/20
 a.- rsız 067a/17
 a.- sun 076b/14
 a.- sun 043a/16
 a.- yalar 096b/25

a.- yalar 155a/22
 a.+ yan 140b/11
 a.- dñuz 025b/52
 a.- madılar 069b/33
 a.- madılar 096b/26
 a.- maya 024a/14, 198a/4
 a.- mayalar 024a/15, 059a/10
 a.- mayan 024a/19
 a.- mayasız 136b/26
 a.- maz 028a/17, 029b/11, 065b/18
 a.- mazmısız 029b/9
 a.- mazsız 067a/21
 a.- nmaḡa 259b/16
 a.- rlar 024a/14
 a.- yarak 218b/7
 a.- yub 128a/28

anlar : onlar

a. 022a/27, 022b/41, 023a/45,
 024a/15, 024b/23, 024b/29, 026a/56,
 026b/17,
 027a/31, 028a/19, 028b/30,
 028b/32, 029a/35, 029a/37, 029b/14,
 029b/7, 031a/14,
 031a/9, 031b/22, 031b/24,
 034a/12, 035a/5, 035b/10, 036b/1,
 036b/29, 036b/31,
 038a/25, 039a/5, 039b/20,
 039b/21, 039b/22, 040a/23, 042a/31,
 043a/8, 045a/16,
 046b/44, 047a/15, 047b/22,
 048a/36, 048b/50, 049a/57, 050a/4,
 050a/7, 050b/17,
 051a/21, 051a/23, 051b/35,
 052b/66, 053a/9, 053a/11, 053b/14,
 054b/18, 055a/29,
 056a/12, 056b/18, 056b/19,
 057b/5, 058a/13, 060a/36, 062a/42,
 064a/38, 064b/49,
 064b/50, 064b/55, 065a/2, 066b/5,
 066b/8, 067a/15, 067a/20, 067a/22,
 068b/15,
 068b/16, 068b/8, 068b/9, 069b/33,
 069b/34, 070b/4, 071a/26, 071b/36,
 072a/39,

072b/4, 072b/6, 074a/3, 074b/14,
074b/16, 078a/11, 078b/18, 078b/19,
078b/22,
078b/24, 079b/46, 080a/64,
081a/13, 081a/14, 081b/24, 083a/11,
083a/13, 083a/8,
083b/20, 087a/4, 088b/37,
089a/46, 089b/8, 090b/1, 091a/13,
091a/14, 091b/20,
091b/24, 092a/31, 092a/34,
093a/12, 093a/16, 093a/21, 094a/33,
094a/41, 095a/12,
095b/7, 096b/25, 098a/1, 098a/54,
098a/57, 099a/25, 099b/36, 101b/28,
101b/30,
102a/40, 102b/11, 102b/9,
103a/22, 104b/4, 105a/12, 105a/15,
105a/19, 105b/21,
105b/26, 106b/15, 106b/17,
107a/20, 107b/2, 107b/3, 108a/14,
108a/21, 108b/26,
109b/51, 110a/1, 110a/6, 111a/2,
111a/27, 111b/3, 111b/4, 111b/5, 112a/12,
112a/13, 112b/27, 112b/30,
112b/31, 113a/33, 113a/38, 113b/6,
114b/31, 115a/38,
115a/39, 115a/40, 115b/8,
117a/32, 118b/2, 120a/27, 120a/28,
122b/36, 123a/4,
123a/5, 123a/7, 123b/20, 123b/24,
124a/26, 124a/29, 124b/32, 125a/2,
125b/19,
127a/10, 127a/13, 128a/32,
128a/33, 129a/12, 130b/17, 133a/30,
135a/37, 135b/5,
135b/10, 136a/14, 136b/21,
136b/23, 136b/25, 137a/6, 139a/12,
141b/7, 146a/14,
146b/23, 148b/3, 149b/19,
150b/23, 151a/31, 155a/21, 158b/9,
166b/25, 166b/7,
170a/23, 173a/11, 176a/18,
181b/17, 183b/22, 184b/13, 192a/8,
203a/17, 215a/17,
217b/12, 219b/18, 236b/23,

237b/10, 237b/9, 243b/10, 245a/17,
247a/7, 248a/3,
261a/19, 263a/5, 265a/1, 265b/6,
266a/8, 267a/13, 268a/7, 270a/24,
274a/11,
275a/11, 277b/20, 280a/11,
282b/14, 289a/3
a. arzuederler 241b/16
a. cem' 040a/35
a. cem'olmuş 053b/12
a. cevābvirdiler 067b/28
a. cevābvirüb 049b/66, 074a/33
a. epsemoldukdan 112a/13
a. feryādidüb 126a/23
a. ḥayrānolub 025b/54
a. ḥayrānolub tābi'iderek 071b/31
a. isbātirmege 129a/13
a. istimā'eyleyiserlerdür 137a/28
a. kādirolmadılar 058a/20
a. namazkılıcağ 094b/6
a. rucu'oluñub 059a/13
a. şatunalmağa 045a/10
a. sülükidenlere 245a/9
a. taşraçıkubva'zetdiler 063a/12
a. teḥassüridüb 083a/10
a. vuşülbulub 115b/11
a. zıttolub 117b/6
a.+ a 023b/3, 023b/11, 023b/12,
024a/13, 025a/34, 025b/51, 025b/52,
026b/16,
026b/17, 027a/25, 027a/27,
028b/30, 029a/34, 029b/15, 031a/9,
031b/27, 034a/12,
035b/7, 035b/9, 036a/23, 036a/25,
036b/2, 037a/13, 037b/16, 038a/31,
038b/36,
038b/42, 039b/20, 040b/43,
044b/45, 046b/40, 047b/27, 048b/44,
053b/18, 053b/20,
054b/22, 055b/38, 055b/44,
056b/17, 057a/24, 057b/3, 058a/23,
059a/2, 059a/3,
059a/9, 060a/34, 060a/36,
060b/40, 062a/39, 062a/43, 062b/4,
062b/8, 064a/35,

064a/38, 064a/39, 064b/48,
064b/51, 065b/14, 065b/18, 066b/1,
067a/17, 067a/21,
067b/27, 067b/29, 067b/31,
068a/1, 068b/12, 068b/9, 069a/19,
069b/31, 069b/35,
069b/37, 070b/11, 070b/13,
070b/3, 071a/24, 071b/31, 071b/36,
072a/42, 072b/2,
073a/17, 074a/1, 074a/4, 074a/6,
074b/15, 074b/16, 075b/38, 076a/43,
076b/9,
078a/13, 078b/17, 078b/23,
078b/26, 079a/34, 083a/6, 083b/15,
083b/18, 087a/4,
087b/14, 088b/42, 090b/3, 090b/8,
091a/15, 091a/18, 091a/19, 091b/23,
093a/13,
093b/27, 098b/14, 099a/18,
102a/39, 104b/4, 105a/17, 106b/10,
106b/17, 108a/15,
109b/51, 110a/5, 111b/8, 114a/22,
115a/2, 118b/2, 121a/2, 121a/6, 123b/24,
128a/31, 130b/16, 132a/17,
133b/10, 138a/19, 139a/7, 139a/8, 140a/3,
141b/12,
148a/26, 150a/8, 151a/27, 155b/4,
163a/8, 184a/24, 193b/17, 203b/28,
208b/27,
210b/19, 215b/13, 217b/11,
227a/17, 235b/16, 242a/17, 244a/20,
247b/15, 247b/16,
251b/12, 258b/18, 258b/19,
258b/21, 259a/5, 264b/16, 267a/11,
268a/3, 270a/17,
274a/11, 274a/8, 274b/2, 275b/3,
276b/3, 276b/4, 276b/5, 276b/7, 279a/11,
279a/12, 283b/2, 283b/7, 285a/14,
288b/11
a.+ a cevābvirüb 027b/3
a.+ a destürvirdi 061a/13
a.+ a emir 037a/6
a.+ a emiretdiğü 047b/20
a.+ a eyüluketmege 078a/7
a.+ a gālibolduñuz 263a/4

a.+ a gölgeider 068b/7
a.+ a imdādetsin 222a/16
a.+ a ırsāl 038b/36
a.+ a ızhāret diler 030b/3
a.+ a mağfūrolalar 059a/13
a.+ a muḳāvemetidüb 107b/8
a.+ a naẓaredenlere 279a/12
a.+ a rastgeldü 053a/9
a.+ a sādırola 032b/19
a.+ a secdeitmeye 097b/43
a.+ a selām viricek 123b/19
a.+ a tābi'oldı 282a/9
a.+ a taḳdimeyledi 024b/24
a.+ a ta'yīn itdüğü 053b/17
a.+ a tefsīridüb 136b/23
a.+ a 258b/21
a.+ a tenbiheyle 229a/1
a.+ a teraḥḥumeyledi 026b/14
a.+ a teslimeyledi 045a/14
a.+ a teslīmide 078a/12
a.+ a vāki' oldılar 167a/11
a.+ a vakioldı 258b/22
a.+ a vaşıyyetvirdi 021b/16
a.+ a vaşıyeteyledi 066b/36
a.+ a yemekvirelüm 064a/38
a.+ a yemekvirüñ 064a/37
a.+ a yemekvirün 026b/17
a.+ a zaferbulmak 281a/7
a.+ a zarar etmek 278b/5
a.+ a zühuretdi 096b/26
a.+ a 150a/10
a.+ a āzād 081a/12
a.+ a āzādeyle-di 051a/26
a.+ abak-ıcaḳ maḥzunolmuş
057b/5
a.+ abak-ub 071a/27
a.+ abeyānet-diler 061a/16
a.+ abeyāneyle-di 101a/27
a.+ abeyānid-üb 102b/8
a.+ acevābvir-dü 058b/33
a.+ acevābvir-üb 073b/29, 076a/5
a.+ adaḥī 233b/2
a.+ aetti 042b/4, 047a/10, 051a/21,
056a/8, 057a/27, 059a/13, 062b/10,
063b/31,

064a/37, 065a/6, 067b/34,
069a/29, 070b/14, 071b/38, 073b/29,
074a/33, 078b/20,

078b/24, 079b/48, 103b/28

a.+ aet-ti 021a/3, 022a/25,
022b/39, 023b/11, 024b/28, 025a/37,
026a/57, 028a/11,

029b/8, 031a/11, 031b/22,
034b/26, 035a/4, 037b/24, 038a/27,
118b/3, 121b/18,

136a/17

a.+ aet-ti 035b/18

a.+ aet-tiāmīnsize 035a/28,

037b/21

a.+ aettibenüm 054b/17

a.+ aettibunuñ 075a/24

a.+ aet-tiferisilerüñ 029b/6

a.+ aettiḥacelenüñ 056b/19

a.+ aettiḥazereyle-ñ 059b/24

a.+ aettiḳadeḥi 072a/39

a.+ aettiḳayserüñkileri 074b/17

a.+ aetti 053a/10

a.+ aettılar 072b/6

a.+ aettisize 059a/10

a.+ aet-tisizüñi 031b/20

a.+ aettisizüñḳalbüñüzün 070b/5

a.+ aet-tisizüñḳanuñuz 117b/6

a.+ a 065b/9

a.+ aettiḳā 094a/35

a.+ aeyle-ñ 201b/9

a.+ aḡel-di 117a/3

a.+ aḡaber 093b/25

etdüḡi a.+ aḡabervir 061a/19

ile a.+ aḡalāşvir-e 096b/25

günahı a.+ aḡamlet-me 098a/60

ḳoyub a.+ aḡayırdu'a'eyle-di

070b/17

iken a.+ aḡitābeteyle-di 107a/22

a.+ aḡitābeyle-di 115a/3

ve a.+ aḡizmetid-er 055a/32

a.+ aḡoş cevābvirmişdür 075a/28

üzere a.+ aḡükümvir-ir 062b/8

a.+ a'ibrī 125a/2

a.+ a'ilaḳ 037a/13

a.+ aīmānetir-düler 083a/14

a.+ aiḡhār 087a/3

ile a.+ aiḡhāret-di 068a/4

a.+ aḡarşu 074b/12, 132a/11

a.+ aḡasisleri iḡtiyāridüb 111a/23

a.+ aḡatı teḡdīdeyledi 058a/12

a.+ aḡo-dılar 094b/7

a.+ aḡoy-ıcaḳ 119a/6

a.+ aḡoy-ub 107b/4

a.+ aMesīḡi va'zetdi 098b/6

a.+ amuḡaldür 235a/4

ulular a.+ aMuşallaḡol-urlar

036a/26

a.+ amünāşib 235a/7

a.+ arevā 172b/34

a.+ arızā 127b/21

a.+ asalıvir-di 081b/15

a.+ asenüñ 129a/19

a.+ aşor-di 066b/5

a.+ asöyle-r 060a/33

a.+ ata'limid-er 025b/54

a.+ ata'limid-er 070a/2

a.+ atekrāret-ti 081a/12

a.+ atevkiret-din 243b/9

a.+ avaşıyyeteyle-di 067a/15

a.+ avaşiyet 112b/24

ve a.+ avaşiyetvir-di 067b/30

ḳıyāmeti a.+ ava'zid-er 116a/19

bizi a.+ ava'zit-mek 113b/11

a.+ ave 184b/14

a.+ avir-di 108a/21

a.+ avir-übeti 078b/22

a.+ avir-übzindāna 114b/23

a.+ ayakın 134b/28

a.+ ayaz-arıñki 188b/2

kim a.+ azebḡit-meyeler 110b/19

a.+ azıyā'vir-meye 179a/5

a.+ da 093b/24, 110b/15, 149a/6,

150b/17, 179a/4, 197a/1, 226a/5, 239b/3,

258b/20, 259b/14, 259b/16,

269b/13, 284b/1, 289b/14

a.+ da iḡhāridecegim 132a/17

a.+ da 'ömürsürdüḡüñüz 210a/8

a.+ da tekmīlolunur 024a/14

a.+ da zāhiroidi 138a/19

a.+ dadır 148b/3

a.+ daki 091b/24
 a.+ dan 032b/12, 040a/35,
 041b/24, 042a/34, 044b/3, 045b/21,
 045b/23, 047b/22,
 052a/48, 080b/70, 083a/12,
 089a/6, 105b/20, 105b/28, 113a/38,
 115b/12, 115b/4,
 119a/12, 119a/13, 119a/8, 125a/5,
 127b/21, 127b/27, 132b/22, 150a/15,
 166b/7,
 167a/10, 167a/8, 167a/9, 173a/6,
 188a/17, 195a/21, 206a/18, 219b/20,
 251b/12,
 259a/6
 a.+ dan alāmçekecekdür 031a/12
 a.+ dan hüznümolmayā 177b/3
 a.+ dan i'tikādetdühūz 159a/4
 a.+ dan müfārekatidüb 108a/13
 a.+ dan 109a/39
 a.+ dandır 224b/16
 a.+ dandur 080b/70
 a.+ dandürkim 225b/18
 a.+ danḥod 091a/16
 a.+ danḳopar-ılacaḳ 122b/1
 a.+ dansizühmecma'laruñuz
 042a/34
 a.+ dansuñzirāsenüh 049b/73
 a.+ danşimdi 144a/21
 a.+ dur 065b/16
 a.+ ı 023b/3, 024a/17, 024b/29,
 024b/30, 025a/39, 025b/50, 028b/30,
 028b/32,
 036b/3, 036b/32, 046a/32,
 050b/10, 061a/10, 064b/46, 064b/49,
 068a/3, 070b/14,
 070b/16, 070b/6, 072b/6, 075a/28,
 076b/13, 079a/40, 087a/6, 087a/11,
 089a/5,
 091a/13, 091a/17, 093a/14,
 093a/18, 093b/27, 094a/34, 094a/38,
 094b/4, 094b/6,
 095b/6, 101a/21, 102b/8, 103a/20,
 103a/23, 104a/46, 109b/50, 110a/6,
 114b/23,
 114b/34, 115b/5, 115b/6, 119b/16,

135a/43, 138a/26, 138b/28, 138b/32,
 147a/30,
 147a/31, 177a/13, 177a/17,
 192a/13, 194b/18, 206b/9, 218b/7,
 228a/13, 237b/10,
 258b/18, 265a/1, 276b/5, 279a/12,
 288b/10, 288b/8, 290b/6
 a.+ ı cem'idüb 119b/25
 a.+ ı daḥīda'vetetdi 147a/30
 a.+ ı helākide 162b/13
 a.+ ı iḥrāçeyledi 097a/36
 a.+ ı isbātidemediler 130a/8
 a.+ ı i'tikādetdüh 111a/23
 a.+ ı ḳatlīde 278b/8
 a.+ ı ḳoyubgetdi 029a/4
 a.+ ı kürekçekmede 064b/48
 a.+ ı metrudeyledüm 132a/12
 a.+ ı münevveriderve 290b/5
 a.+ ı nāpāktelsīmeyledi 138a/24
 a.+ ı nehy 034a/14
 a.+ ı tek'addümidüb 064a/33
 a.+ ı terbiyeyleñ 201b/5
 a.+ ı tesellietdiler 115a/40
 ben a.+ iānada'vetet-dügüm 107b/3
 a.+ ı andan iḥrāçeyledi 108a/18
 a.+ ı anuñ 035a/3
 a.+ iāsımānın 097a/41
 a.+ ı bizüm 035b/11, 097b/45
 a.+ ı et-tiaḥşam 029a/2
 a.+ ı ḥākimlere iḥzaridüb 114a/20
 a.+ ı ḥazineye 050a/6
 ki a.+ ı ḥitanit-mek 111b/5
 a.+ ı iḥşit-diler 114b/26
 yaşun a.+ ı ḳabūlet-di 115b/7
 a.+ ı ḳarındaşlaroḳu-maya 232a/12
 a.+ ı ḳatına 036a/25, 058a/23
 a.+ ı ḳatınaoḳuyub 072a/42
 a.+ ı ḳovun 028a/14
 a.+ ı ḳoy-ub 048b/44, 067a/13
 a.+ ı ḳoy-up 037b/17
 a.+ ı ḳucaḳla-yub 241b/13
 zīrā a.+ ı mel'metid-üb 237b/8
 a.+ ıñ 023b/5, 023b/6, 026a/57,
 033a/21, 035b/13, 061a/12, 074b/15
 a.+ ıñdur 147b/4, 147b/5

a.+ in'itıkatsızlık 026a/58
 a.+ inkalbi 027b/8
 a.+ inki 221a/2
 a.+ ioku-dı 054b/20
 a.+ iortasında 090b/7
 a.+ ısağ 137a/28
 olunalar a.+ ısağid-em 024a/15
 a.+ ısal-ıvır 064a/36
 a.+ ısalıvir-diler 091b/20
 a.+ ısalıvir-diler 094a/41
 a.+ ısulha 096b/26
 a.+ ıta'amsuz 066b/3
 a.+ ıtaşra 114b/30
 a.+ ıtaşrailet-düb 115a/39
 a.+ ıtut-dı 083a/8
 a.+ ız 241a/3
 a.+ ızindānda 093b/22
 a.+ ızindān-ı 093a/18
 a.+ u 114b/33
 a.+ uñ 031a/7, 033b/32, 036a/23,
 036b/32, 038b/42, 039a/7, 041a/5, 044b/2,
 045b/20, 050b/16, 054b/20,
 054b/23, 058a/15, 058a/17, 059b/17,
 062b/3, 064b/53,
 065a/6, 066b/1, 066b/3, 066b/7,
 070a/44, 070a/46, 070a/48, 072a/41,
 072a/42,
 075a/23, 087a/3, 091a/14,
 091b/29, 092b/9, 093a/16, 094b/1,
 096b/34, 098b/15,
 099a/16, 107a/20, 108b/33,
 110a/3, 110b/13, 111b/9, 112a/17,
 112b/23, 114a/19,
 116b/27, 117a/34, 119a/6,
 123b/21, 126a/30, 130b/19, 132a/18,
 138a/21, 138a/24,
 138a/26, 139a/14, 140a/3,
 140b/13, 140b/14, 140b/15, 144a/21,
 149b/18, 150a/10,
 150a/11, 150a/12, 150a/15,
 150a/9, 151a/28, 151a/30, 155a/27,
 155b/5, 165a/12,
 165a/8, 166b/5, 176a/20, 179a/15,
 180b/16, 181b/16, 183a/2, 186b/16,
 191a/13,

195b/16, 199b/18, 200b/7,
 206a/19, 215b/13, 218b/8, 219a/15,
 222b/2, 233a/17,
 237a/28, 237b/9, 240a/16,
 243b/11, 244b/7, 248a/3, 250a/3, 257b/2,
 258a/12,
 258a/14, 259b/17, 267a/15,
 269b/9, 276a/8, 277a/16, 278b/6, 278b/9,
 278b/10,
 279a/12, 280a/11, 280a/8,
 282a/11, 282a/5, 283a/1, 285a/17, 289a/3,
 289b/8,
 290b/4
 a.+ uñ'adedi 288b/9
 a.+ uñ'adetlerine 108a/19
 a.+ uñ'ağılsızlığı 226a/9
 a.+ uñ'amelleriñ 041a/5
 a.+ uñarabalarınuñ 277a/9
 a.+ uñ'avretlerini 201a/28
 a.+ uñayaklarına 114b/25
 a.+ uñbahāsını 119b/19
 a.+ uñba'zıkob-dılar 095a/9
 a.+ uñferhinuñ 183a/2
 a.+ uñgözlerin 132a/18
 a.+ uñhākimleri 090b/5, 108b/27
 a.+ uñhākından 091b/20, 132a/11
 a.+ uñhāş 086b/19, 228a/12
 a.+ uñher 170a/18
 a.+ uñişlerinden 270a/22
 a.+ uñi'tikatsızlığı 062b/6
 a.+ uñkalbinuñkatılığı 057b/5
 a.+ uñkandillerini 045a/7
 a.+ uñkaplarında 045a/5
 a.+ uñmecdiñ 290a/25
 a.+ uñmecma'larında 055b/39
 a.+ uñortasında 111b/9
 a.+ uñortasından 181b/17
 a.+ uñşākirdlerini 039b/16
 a.+ uñşehadetı muvāfiğoldı
 080a/60
 a.+ uñtaşra 042a/26
 a.+ uñtoprağını 108a/19
 a.+ uñüzlerine 099a/17, 105a/15,
 123b/23
 a.+ uñyanlarına 282b/20

a.+ uñzerreleri 277a/9

Antākiyye

A. 105b/20, 105b/26

A.+ ye 105a/19, 105b/23, 105b/28,
108a/14, 111a/21, 111a/26, 112a/22,
112b/30

a.+ da 226a/11

a.+ dan 094b/5

anuñ : onun

a. 018b/25, 020a/10, 020b/18,
020b/20, 021b/11, 021b/9, 022a/22,
022a/27,

023a/49, 024b/25, 025b/55,
026b/11, 026b/12, 027b/36, 030a/25,
030b/27, 031b/27,

034a/6, 035b/16, 035b/7, 038b/35,
038b/36, 038b/39, 038b/43, 039a/46,
039a/7,

041b/20, 042b/1, 043a/12,
043a/17, 043b/29, 044a/31, 044b/47,
044b/51, 046a/29,

046b/41, 047a/7, 049b/64, 050a/7,
050a/8, 050b/20, 051b/32, 051b/37,
051b/38,

053a/7, 054a/4, 054a/7, 054a/10,
056b/15, 057a/21, 057b/5, 057b/8,
058a/13,

058a/22, 058b/30, 060a/29,
060a/32, 061a/15, 061a/19, 061b/25,
062b/3, 063a/14,

064a/34, 065b/15, 065b/18,
067a/16, 067b/30, 068b/18, 070b/9,
073a/18, 074a/6,

075b/37, 076a/44, 077a/25,
077a/27, 077a/28, 077b/3, 078a/12,
078a/9, 081b/22,

081b/26, 081b/27, 083a/10,
086b/20, 086b/21, 086b/22, 087b/22,
088a/25, 088a/30,

088b/41, 090a/16, 090a/18,
090a/21, 091b/26, 092a/37, 092b/1,
093a/15, 095a/15,

095b/11, 095b/6, 096a/14,

096a/23, 096b/25, 098a/1, 098b/11,
099b/32, 099b/33,

103a/22, 104a/44, 104a/45,
106a/5, 107b/8, 108b/24, 108b/25,
108b/29, 108b/32,

109a/35, 110a/9, 110b/12,
112a/15, 112a/16, 112a/19, 113b/3,
114a/14, 114a/15,

114a/19, 114b/33, 116a/18,
116b/29, 117a/2, 117b/10, 118a/18,
118b/4, 119a/12,

120a/27, 121a/11, 122a/28,
122a/31, 122b/38, 123a/9, 123b/19,
125b/14, 126a/25,

127a/11, 128a/30, 128b/8,
129b/23, 129b/24, 129b/26, 130b/15,
130b/16, 130b/18,

131a/24, 131a/26, 131b/2, 131b/3,
132b/26, 133a/3, 135a/39, 135b/4,
136a/18,

137a/2, 137a/5, 138a/20, 139a/4,
139a/7, 139b/26, 140b/20, 141a/25,
141a/26,

142a/19, 142a/21, 142a/23,
142b/10, 142b/5, 142b/9, 143b/13,
143b/4, 143b/5,

144a/15, 144a/16, 144b/3, 144b/4,
145a/12, 145b/7, 146a/12, 146a/9,
146b/26,

146b/27, 147b/7, 148a/23, 149b/1,
151a/33, 151a/36, 152a/20, 152b/4,
153b/16,

154a/23, 154a/7, 154b/11,
154b/13, 155a/21, 156a/14, 157a/9,
158a/25, 158b/10,

159a/14, 159b/10, 162b/15,
163a/12, 163a/13, 164b/37, 165a/10,
165a/12, 165a/13,

165a/6, 167b/26, 167b/29,
168b/16, 170a/15, 170a/16, 171b/13,
173a/10, 173a/9,

173b/15, 173b/24, 176b/5,
179b/12, 182a/7, 182b/14, 182b/15,
183a/3, 183a/10,

183b/18, 186a/3, 186a/7, 186b/11,

188b/5, 190a/16, 191a/16, 192a/16,
 193a/6,
 194a/30, 195b/8, 196a/7, 196a/9,
 196b/11, 196b/12, 196b/18, 196b/19,
 197a/22,
 197a/23, 197a/4, 197b/18, 197b/7,
 197b/9, 198a/5, 198a/7, 198a/8, 198b/12,
 198b/16, 198b/17, 199b/21,
 200a/30, 200b/16, 201a/23, 201a/25,
 201a/27, 201a/30,
 201b/9, 201b/11, 201b/12,
 202a/16, 202a/20, 202b/7, 203b/30,
 204b/22, 205b/10,
 205b/11, 205b/8, 206a/21,
 207a/19, 207b/11, 207b/9, 208a/14,
 208a/16, 208a/17,
 208a/18, 208a/20, 208a/22,
 208b/24, 208b/27, 209a/9, 210a/9,
 210a/10, 210b/18,
 211a/3, 211a/10, 212a/10,
 213b/20, 214a/13, 214a/9, 214b/6, 214b/9,
 215a/16,
 215b/11, 216a/3, 216b/10, 216b/6,
 216b/7, 216b/8, 217a/8, 219a/12, 220b/7,
 221a/4, 221a/9, 222a/12, 222b/2,
 223b/16, 224a/8, 225b/19, 225b/26,
 226a/5,
 226b/1, 227a/14, 227a/8, 227b/18,
 228b/8, 229b/7, 230a/7, 231a/3, 231a/7,
 232a/10, 232b/3, 233a/8, 233b/1,
 233b/5, 233b/7, 233b/10, 234a/13,
 234a/14,
 234b/11, 234b/7, 235b/13,
 235b/17, 236b/18, 236b/19, 236b/23,
 237a/25, 237a/27,
 237b/11, 238a/5, 239b/10,
 240a/13, 240a/21, 240b/29, 241a/5,
 241a/7, 241b/10,
 241b/12, 242a/22, 242a/23,
 243b/10, 244a/17, 244a/26, 245a/13,
 245a/15, 245b/21,
 245b/23, 246a/10, 246a/11,
 246b/18, 246b/23, 246b/25, 246b/26,
 247b/14, 247b/17,
 248b/13, 248b/9, 249a/3, 250b/14,

250b/20, 251a/3, 251b/16, 252a/21,
 252a/24,
 252a/25, 252b/9, 253a/21,
 253a/22, 253b/6, 255a/13, 255a/8,
 256a/10, 256a/5,
 256a/8, 256b/3, 256b/9, 257a/16,
 257a/19, 258a/16, 259a/4, 259b/13,
 260b/8,
 260b/11, 261a/13, 261a/14,
 261a/17, 262a/1, 262a/9, 262a/11,
 262b/22, 262b/23,
 263a/5, 263a/9, 263b/10, 263b/13,
 263b/14, 263b/18, 263b/20, 263b/21,
 264a/6,
 264a/9, 264a/10, 264a/11,
 264b/17, 264b/20, 265b/6, 267a/11,
 267a/15, 267b/24,
 268a/4, 268a/7, 268b/14, 268b/15,
 268b/16, 270a/20, 270a/21, 270a/23,
 270b/4,
 271a/12, 271a/8, 271b/16,
 271b/21, 272b/11, 273a/6, 273a/9, 278b/2,
 279a/15,
 279a/17, 279b/4, 279b/5, 279b/6,
 280a/10, 280a/12, 280a/13, 280a/14,
 280a/8,
 280a/9, 280b/2, 280b/3, 281a/12,
 281a/6, 281b/1, 282a/10, 282a/7, 282a/8,
 282b/15, 282b/17, 282b/18,
 283a/1, 283a/2, 283a/4, 283b/5, 284a/12,
 285a/14,
 285a/17, 285b/1, 285b/3, 285b/4,
 285b/5, 285b/6, 285b/7, 286a/10, 286a/11,
 286a/15, 286a/8, 286a/9, 286b/17,
 286b/18, 286b/19, 286b/20, 286b/23,
 287a/2,
 287a/3, 287a/6, 287a/7, 287b/12,
 287b/15, 287b/16, 288b/8, 289a/3,
 289b/11,
 289b/12, 290a/16, 290a/17,
 290a/18, 290a/23, 290a/24, 290a/25,
 290b/2, 290b/3,
 290b/4, 290b/5
 a. 'ameletmesine 208b/29
 a. edā 033a/25

a. üzerinebinaetdüğü 159b/14
a.+ dur 123a/11
a.+ la 061b/24, 095b/9, 118a/18,
128a/32

Apaforas

a. 211b/12, 230b/23
a.+ dan 207b/7

Apaforditus

a. 204b/25
a. 207a/18

Apollo

a. 118a/24, 118b/1, 159a/4,
159a/6, 160a/22, 175b/12
a.+ dan 157b/12, 159a/4
a.+ u 229b/13

ara : mesafe

a. 219a/10
a.+ sında 023b/7, 059a/7, 072b/5,
110b/14, 123b/21
a.+ sında 'ameletdüğü 123b/19
a.+ sında mirasvirmege 122b/33

ara -

a.- dı 108a/12
a.- masun 167b/24
a.- maz 170b/6
a.- rım 207a/17
a.- rız 245a/14
a.- rlar 158a/23
a.- rlar 241b/15
a.- yalar 112a/17, 276b/6
a.- yan 025b/45
a.- yub 224b/17

araba

a.+ laruñ 286a/13
a.+ sı 099b/28
a.+ yā 099b/29
a.+ yı 100a/38

art

: arka
a.+ imca 019b/39, 067b/34

a.+ inca 021b/15, 033b/3, 037a/9,
061b/25, 062a/37, 072b/52, 078a/14,
080a/54,

118b/4, 124b/36, 166b/3, 205b/14,
222b/25

a.+ ından 205b/13
a.+ larına 122a/31
a.+ uma 030a/23
a.+ umca 008b/19, 030a/24,
030a/25, 068a/35
a.+ umda 007b/11, 067b/33
a.+ unca 055b/37, 056b/16,
073a/9, 079b/50, 082b/41
a.+ uncagel-dük 071a/29
a.+ unda ta'midolındı 054a/9
a.+ undan 033b/2

arın - : manen temizlenmek

a.- mışlar 239b/2
a.- urlar 019b/5

arıt - : arıtmak

a.- dun 161b/7
a.- duñ 018a/8
a.- mağa 055b/41

Aristarhos

a. 120a/29, 230b/24
A. 121a/4
a. 133a/2

arğa

a.+ sını 150a/10

arpa

a.+ nıñ 274a/6
a.+ nüñ 274a/6

arslan

a. 273a/5
a.+ ın 227a/17

'arş : gök

'a. 272a/2, 272a/5, 275a/8,
275b/3, 287a/4

'a.+ da 272b/10
'a.+ ı 290b/3
'a.+ ın 272a/4, 272a/6, 272b/10,
273a/6, 281b/3
'a.+ ın 272a/3, 272a/6, 273a/11,
275a/11
'a.+ ına 234a/16, 279b/5
'a.+ ınüñ 243a/2
'a.+ tan 287a/5
a. 273a/8, 275a/10
a.+ dan 272a/5
a.+ ının 268a/4
a.+ ınüñ 282a/6
a.+ üñ 290a/17
a. 012b/28

art - : artmak, fazla gelmek
a.- an 066b/9
a.- andan 076a/44
a.- anlarını 208b/24
a.- ar 059a/8, 094b/7, 175a/58,
216a/3
a.- arılar 113b/6
a.- asız 171b/13, 214b/2
a.- da 225b/21
a.- mağa 068a/3
a.- mış 231a/3
a.- ub 010a/20, 107a/24
a.- ub galebeider 119b/20
a.- uralar 226b/14

Artemis

A.+ e 119b/24
A.+ i 120b/35
a.+ uñ 120a/27
a.+ üñ 120b/35

artuk : artık, fazla
a. 009b/13, 034a/6, 037b/19,
049b/64, 055b/45, 056a/2, 068b/8,
069a/26,
070b/8, 073a/14, 078b/25,
080a/63, 100a/40, 112b/29, 122a/26,
122b/38, 128b/4,
138a/26, 142b/10, 143a/15,

143b/2, 143b/6, 143b/7, 145a/17, 150a/6,
150a/7,
151b/3, 153b/15, 155a/23,
178b/12, 178b/9, 180b/17, 187a/23,
192b/18, 199a/14,
199b/17, 200a/27, 202b/9, 218b/5,
222b/23, 226a/4, 226a/9, 239b/3, 240a/19,
240b/27, 271a/12, 278a/7, 280a/9,
286b/23, 289a/3
a. hükmetmeyelüm 153b/13
a. taħammüledemeyub 213b/1
a. zaħmetvirirsüñ 062a/35
a.+ laması 183b/15

arż : yeryüzü
a. 167b/29, 243b/7, 285b/1
a.+ dakiler 208a/16
a.+ danarżlu 174b/47
a.+ ı 198b/19, 278a/6, 281a/12,
287a/2, 290a/16
a.+ ın 290a/24
a.+ ın 250a/7, 268a/5, 288b/8,
288b/9
a.+ mesneleri fikiredenler
206a/20
a.+ i bünyānetdiñ 231b/11
a.+ ilerüñ 204a/10
a.+ lınuñ 174b/49
a.+ lu 174b/48
a.+ uñ 009b/13, 022b/40, 077a/27,
104b/6
'a. 099a/19, 143b/13, 186a/2
tañrıyā 'a. 143b/13
'a. etdiler 128a/33
'a.+ a 149b/18
'a.+ da iħbāroluna 148a/18
'a.+ dakileri 196b/11
'a.+ ı 180a/1
'a.+ ındananları 237b/9

'arż it -: sunmak
diri 'a.- di 102a/42
netekim 'a.- düñüz 144a/19
tañrıya 'a.- meye 225a/15
aşıkare a.- mişdur 209b/15

ki 'a.- esiz 151a/1
ile 'a.- iserdür 179b/15
kendüsine a.- e 201a/27
meşhere 'a.- meye 120a/32

arzu : istek
a.+ m 155a/23

arzu it -: istemek
ve a.- eriz 235b/11
anlar a.- erler 241b/16
bakmak a.- erler 251b/13
'alāmeti a.- er 022b/39
ḥasede a.- er 249a/6
ḳaplanmışım a.- erek 203b/23

as - : asmak
a.-ınca 243a/1
a.- maya 274b/1
a.- üb 133b/13

Aşāf
A. 005a/8
A.+ ı tevlīditdi 005a/8

āsān : kolay
ā.+ dur 021a/30
ā.+ iñdur 056a/9

aşıl : esas, doğru
a. 021b/11, 212a/5
a.+ suz 158a/28

aşıl -
a.- an la'netoluñmuş 192a/14

Asiyya
a.+ da 087a/10, 176b/8
a.+ dan 124a/27, 129a/18
a.+ nuñ 133a/2
a. 120a/27
ā.+ da 113b/6, 119b/23
ā.+ da şarfitmeye 121b/16
ā.+ dan 121a/5
ā.+ nuñ 120a/31

ā. 095a/9
ā.+ da 119a/10
ā.+ ya 121b/18

'asker
'a.+ ler 287b/14
'a.+ lerüñ 242b/35

aşlā : imkansız
a. 019b/42, 032a/4, 091a/18,
091b/20, 127b/21, 174a/29, 286b/23
a. 010a/21, 189a/7
a. andiçmeñ 010b/34
a. aşgardegilsin 006a/6

aslan
a. 277b/3
a.+ iñ 277a/9
a.+ iñ ağzı 280b/2
a.+ laruñ 242b/33, 277a/17

asma : bağ
a. 248b/12
a.+ nuñ 060a/32
a.+ nuñ kuşları 059a/4

Aşoş
a.+ da 121b/14
a. 121b/13

āsumān: gökyüzü
ā. 289a/1
ā.+ da 272a/2
ā.+ da sükutoldı 275b/1
ā.+ dan 132a/13, 276a/10, 276b/1,
279a/12, 289a/2, 289a/3
ā.+ ı 289a/1
ā.+ iñ 116b/24
ā.+ uñ 078b/25
a.+ da 012a/20
a.+ dan 067a/11
ā. 010b/35
ā.+ uñ 012b/26
ā. 041b/22
ā.+ a 278a/5, 279a/12, 285b/5

ā.+ da 279b/1, 279b/3, 280a/9,
281a/6, 283a/1, 287a/1
ā.+ daki 287b/14
ā.+ dan 053a/2, 100a/4, 215a/16,
277b/1, 278a/8, 281b/2, 282b/13, 285b/1,
285b/4, 288a/1, 289b/11
ā.+ ı 278b/6, 282a/7, 287b/11
ā.+ ın 279a/13
ā.+ üñ 279b/4
ā.+ ınkuşları 104b/6
ā.+ dan keşf 138a/18
ā.+ e 020b/23

aşağı

a. 101a/25, 115b/7, 121a/9,
134b/27, 199a/10
a.+ ya 008a/6
a. 073a/16, 078b/18, 080b/66,
086b/18, 135a/44
a.+ da 087b/19
a.+ yā 052a/51, 082a/39

aşıla - : empoze etmek

a.- mağa 150b/24
a.- nalar 150b/23
a.- nam 150b/20
a.- nmışsıñ 150b/24
a.- nsalar 150b/25

aşılan -

a.- ılmış 246b/21
a.- mışsıñ 150b/17

āşikare : aleni

ā.+ e 159b/13
a. arzetmişdur 209b/15
a. 012a/18, 055b/45
ā. 261a/19, 283a/5
ā. 168b/20, 172a/25, 179b/11,
186a/6, 255b/4
ā.+ dür 091a/17
ā. 160a/5
ā. 102a/3

aşikare ol -: ortaya çıkmak

zīrā a.- an 200b/13
bize ā.- du 260a/3
ile ā.- urlar 200b/13
çün ā.- muşsuz 178b/3

at

: binek hayvanı
a. 273b/2, 274a/8, 287b/11
a.+ mızı eklide 250a/3
a.+ lar 287b/14
a.+ lara 012b/26
a.+ ları 277a/17
a.+ laruñ 277a/17, 286a/13,
287b/18
a.+ lı 277a/16

at -

a.- ar 135a/39
ifdira a.- dılar 117b/6
a.- duk 134a/20
a.- duñuz 037a/13
a.- tılar 038b/36
a.- ub 072b/51, 135a/44

ata

: cet, ata
a. 018b/21, 181b/18, 221b/1,

231a/6

a.+ dan 265a/5
a.+ lar 025b/50, 221b/2
a.+ ları 199a/8
a.+ larımızuñ 097b/45
a.+ larımız 097b/45
a.+ m 030a/18, 033b/35, 048b/42
a.+ ma 049a/53
a.+ mdan 032b/19, 036a/23
a.+ mız 141b/12
a.+ mızdan 157a/4, 176a/3, 212a/1,
216a/2, 218b/3
a.+ mızıñ 214a/13
a.+ muñ 014a/21, 019a/34,
023a/50, 032b/11, 046a/34
a.+ muñmelekütünde 048a/30
a.+ muz 137b/7
a.+ muzcesede 141a/1
a.+ müñ 019a/33

a.+ n 224a/5
 a.+ ñ 011b/4, 011b/6
 a.+ na 027b/4, 034b/19
 a.+ ña 012a/18, 071a/20
 a.+ ña namazkılıvir 011b/6
 a.+ niñ 038a/31
 a.+ nızı 041a/9
 a.+ ñızun 032b/13
 a.+ nuñ 053b/19, 143b/4
 a.+ ñuz 011a/48, 012b/26,
 013a/32, 013b/10, 073b/25, 073b/26
 a.+ ñuzdur 041a/10
 a.+ ñuzı temcīdeler 009b/17
 a.+ ñuzsize 011b/8
 a.+ ñuzsüz 012a/16
 a.+ ñuzsüz 019a/30
 a.+ ñuzuñ 011a/45, 018b/20
 a.+ nüñ 236a/10
 a.+ sı 141b/12, 176a/3
 a.+ sina 069a/21, 198b/15
 a.+ sina şüküredemiz 207b/3
 a.+ sını 154a/7
 a.+ sinuñ 025a/43, 068a/38
 a.+ sinuñ 143a/17, 281b/1
 a.+ siol-a 141b/11
 a.+ suz 236a/3
 a.+ ya 027b/4, 027b/5, 204b/22,
 210b/17
 a. 143a/16
 a.+ mız 196a/2
 a.+ muzıñ 189b/5
 a.+ nuñ 193a/3
 a.+ sı 196a/3
 'a.+ sina 198a/7
 'a.+ ya 197b/19
 'a.+ yı 207a/17
 a.+ da sabitolursuz 261b/25
 a.+ niñ 261a/15
 a.+ sina 243b/9
 a.+ yı 261a/13
 'a.+ sı 184b/15
 a.+ sıdur 197b/9

āteş

a. 070a/44, 070a/46, 070a/49,

080a/55, 087a/3, 135b/2, 135b/3, 152a/20,
 159b/13, 159b/16, 248b/6, 250a/3,
 251a/7, 259a/7, 268b/15, 271b/18, 272a/5,
 276a/7, 276a/8, 277a/17, 282b/18,
 283a/2, 283b/8, 285a/17, 288b/9, 289b/8
 a.+ dur 248b/6
 a.+ e 013b/20, 025a/40, 032a/8,
 046b/41, 069a/22, 070a/43, 070a/44,
 244a/19,
 259b/12, 286a/8
 a.+ i 087b/20, 096b/30, 277a/17,
 281a/13
 a.+ ide intıķamvirir 216b/8
 a.+ in 231a/8, 240b/27, 242b/34,
 255a/12, 266b/8, 277b/2
 a.+ iñ 025b/50, 270a/18, 287b/12,
 288b/10
 a.+ inden 276a/5
 a.+ te 282a/10
 a.+ ten 267b/23, 277b/18
 a.+ üñ 025a/42
 ā. 007b/12
 ā.+ e iħrāķide 007b/13

atıl -

a.- mışdur 276a/8
 a.- mışlardür 276a/7

atıvir -: atıvermek

a.- diler 135a/41
 a.- ür 077a/29

āvāre : aylak, boş

a. 267a/13
 a.+ vüz 160b/12
 ā. 115b/5, 119a/13, 222a/13

āvāz : ses

ā. 030b/5, 052a/46, 052a/51,
 055a/26, 068b/7, 082a/34, 098a/57,
 102b/13,
 120b/34, 124a/31, 125a/7,
 129a/21, 132b/24, 186a/9, 257a/17,
 272a/1, 274a/10,
 274b/2, 275a/10, 277b/3, 278a/8,

282a/7, 282a/9, 282b/15, 282b/18,
 284a/18,
 285b/2, 285b/6, 287b/17
 ā.+ emize 149b/16
 ā.+ esiñ 026a/1
 ā.+ ı 054a/3, 100b/7, 107a/23,
 132a/14, 215a/16, 244a/26, 257a/18,
 268b/11,
 268b/12, 268b/15, 268b/16,
 273b/2, 274a/6, 277a/13, 279a/12,
 280a/10, 281b/2,
 282b/13, 283b/1, 286b/22, 287a/1,
 289a/3
 ā.+ ıartuḳsende 286b/23
 ā.+ ıçıkar-üb 082a/38
 ā.+ ıışit-diāna 100a/4
 ā.+ ın 125a/9, 171b/11, 233a/15,
 233a/8, 274a/8, 287a/6
 ā.+ iñ 091b/24, 273a/11
 ā.+ ina 244a/19
 ā.+ ını 021b/19, 110a/11, 233b/7
 ā.+ inüñ 278a/7
 ā.+ lar 272a/5, 276a/5, 279a/15,
 284a/18

‘avret : kadın

‘a. 034a/10, 040a/27, 066a/25,
 066a/26, 070b/12, 075a/22, 075a/24,
 101b/36,
 114a/14, 117a/34, 144b/2,
 163a/11, 163a/14, 164a/34, 168a/7,
 168b/11, 168b/13,
 194a/27, 201a/33, 220a/11,
 220a/14, 279b/1, 279b/4, 279b/6, 284b/4,
 285a/9,
 285b/7
 ‘a.+ den 164a/28, 168a/8, 193a/4
 ‘a.+ e 162b/2, 162b/3, 163a/4,
 164a/27, 168a/6, 253b/7, 270a/20,
 280a/14
 ‘a.+ e nikāh 040a/25
 ‘a.+ e revāgörmezim 220a/12
 ‘a.+ e zaḫmetverürsüz 047a/10
 ‘a.+ i 028a/22, 035a/29, 040a/28,
 040a/29, 063a/18, 070a/2, 071a/29,

074b/19,
 074b/20, 117a/2, 163a/11,
 163a/12, 163b/16, 164a/32, 164a/33,
 164a/34, 165b/5,
 221b/9, 280a/13, 284b/3, 284b/6
 ‘a.+ i talebetme 164a/28
 ‘a.+ idahī 092b/2
 ‘a.+ ikendüsini ḫāzıreyledi 287a/8
 ‘a.+ imācerāyı 092b/7
 ‘a.+ in 161a/2, 168b/15
 ‘a.+ iñ 201a/23, 220a/2, 220b/12,
 221b/4, 228a/6, 280a/15, 284b/7
 ‘a.+ indenve 005a/7
 ‘a.+ ine 201a/31, 201a/33
 ‘a.+ ine mütea’llıḳola 070b/8
 ‘a.+ ini 010b/31, 010b/32, 033b/4,
 034a/9, 040a/26, 070b/12, 074b/20
 ‘a.+ iñi 201a/28
 ‘a.+ iṣāğıra 092b/1
 ‘a.+ ler 082a/40, 098b/13, 102a/39,
 123a/5, 201a/21, 281b/4
 ‘a.+ ler nikāhedeler 222a/14
 ‘a.+ leranlaruñmeyyitlerüñ
 242b/35
 ‘a.+ lerden 020a/11, 026b/21,
 029a/39, 116a/13
 ‘a.+ lere 053a/5, 114a/14, 163a/8,
 172b/36, 220a/10, 221b/2, 221b/3, 228b/4
 ‘a.+ lere yardımeyle 206a/3
 ‘a.+ lere 221b/4
 ‘a.+ lerḫāş 253b/1
 ‘a.+ lerḫavāş 210b/18
 ‘a.+ leri 094b/2, 098a/3, 100a/2,
 102a/41, 109b/50, 164a/29, 246b/27
 ‘a.+ lertañrıda 253b/5
 ‘a.+ lerün 041a/13
 ‘a.+ lerüñ 075b/40, 093a/15,
 253b/1, 277a/8
 ‘a.+ liḡe 044a/38
 ‘a.+ süz 168b/11
 ‘a.+ üñ 005b/20
 ‘a.+ üñ 113a/1, 163a/13, 163a/5,
 168a/3

ay : ay, dünyanın uydusu

a. 009a/24, 031a/15, 043b/29,
077a/25, 096a/21, 117b/11, 119a/8,
121a/3,

242a/23, 250b/18, 277a/10,
278b/3, 279b/1, 280b/5

a.+ a 277a/15, 290b/2

a.+ dan 136a/11

a.+ ın 276a/8

a.+ ları 193a/10

a.+ uñğayrimecdi 174b/41

ayā : avuç içi

a. 276b/5, 290a/23

a.+ ları 080b/65

ayak

a.+ un 032a/8, 095b/5

a.+ uñı 008a/6

a.+ uñol-ub 032a/8

a.+ uñsaña mu'sire 070a/44

a.+ a 268b/13

a.+ ı 277b/2

a.+ larınuñ 231b/14

a.+ larınuñ 271a/9

a.+ ları 013a/6

a.+ larınuñ 010b/35

a. 070a/44, 088b/35, 170a/15,

191a/14

a.+ lar 202a/15, 215b/6, 251b/13

a.+ lara 170a/21

a.+ larda 103a/25

a.+ ları 089b/7, 092b/9, 102b/12,

104b/6, 110a/8, 149a/15, 173b/26,

174a/27,

197a/22, 268b/15, 270a/18,

277b/2, 279a/11, 279b/1, 280b/2, 287b/10

a.+ ları kanıdökmek 140b/15

a.+ larınuñ 097b/49

a.+ larına 028b/30, 033a/29,

066a/26

a.+ larında 061b/22, 092a/35,

092b/2, 092b/10, 098a/59, 125a/3,

268b/17

a.+ larını 222a/10

a.+ larınuñ 240a/13

a.+ larınız 156b/20

a.+ larınuñ 109b/51

a.+ larınuñ 132a/15

a.+ larınuñda 092a/37

a.+ larını 053a/10

a.+ larınuñ 040b/45, 075b/35

a.+ larınuñuzdan 018b/15

a.+ laruzsizedür 180b/14

a.+ lıgun 132b/26

a.+ lularınuñ 138a/24

'ayān : açık, belli

a. 141a/26

a. 241b/14

a. 159b/13

ā. 141a/25

'ayb : ayıp, günah

'a. 203a/11, 220b/11

'a.+ lardür 258a/13

'a.+ lık 213a/10

'a.+ sız 201a/28, 214a/13, 216a/22,
228a/6, 246b/27, 252a/20, 259b/15,
267b/24

'a.+ sızlar 208a/22

'a.+ sızlardür 282a/6

aydınlık

a.+ ın 043b/29

āyet : İncil'in her bir cümlesi

a.+ ler 217a/10

ā. 067a/13

ā.+ i talebider 029a/4

ā.+ lerde 188a/12

ayıl -

a.- dılar 113a/39

a.- dılar 116a/15

a.- ub 117b/7

ayıt - : söylemek

a.- dı 014b/10, 015a/13, 015a/19,
015a/21, 015a/22, 015b/32, 201a/25,
210b/13,

224b/16, 227a/17, 228a/12,
229b/5, 236a/1, 236b/21, 237a/28, 239b/8,
241b/11,
242a/21, 242b/28, 244a/21,
244b/5, 246a/15, 251a/3, 256b/3, 264a/10,
267a/10,
267a/14, 276a/5, 278a/11, 278a/6,
278a/7, 279b/2, 280a/13, 284b/7, 285b/7,
288a/2, 289b/6, 290b/6
a.- mışdır 111a/27

āyin : dini tören
a.+ leri 095a/15
a.+ leri isti'māledersiz 209b/20
a.+ lerüñ 209b/14
'a.+ lerdeki 197b/15
'a.+ leri 238a/1
ā.+ leri 238b/10

āyine : ayna
ā.+ de 171a/12
a. 246b/24
a.+ yā 179a/17

ayrıl -
a.- a 187b/9
a.- alar 221a/1
a.- ayım 154b/10
a.- dı 008b/13, 019b/1, 050a/5,
057b/7, 121b/12, 230b/15
a.- dı 025b/54, 028a/22, 106b/11,
118a/22
a.- dılar 119a/12, 126a/29, 136b/25
a.- dılar 115a/40
a.- dıve 055b/42
a.- duğı 102b/7
a.- duğ 122b/3
a.- duğları 020a/7
a.- mağ 061a/17
a.- maқта 233a/13
a.- mamağ 134a/21
a.- masun 163a/11
a.- mış 137a/2
a.- sını 225b/20
a.- ub 006b/13, 021b/9, 028b/29,

053a/8, 069a/30, 106b/18, 108a/13,
113a/38,

113b/11, 123a/5
a.- üb 033b/2

a.+ sa 163b/15
a.+ sun 163b/15
a.- asız 062b/11
a.- ub 123a/8

az : yetersiz
a. 024a/21, 027a/31, 029b/8,
045b/21, 045b/23, 111a/2, 111a/28,
115b/5,
116a/13, 119b/23, 119b/25,
121b/13, 133a/29, 134a/20, 135b/2,
160a/3, 239a/22,
243a/5, 266a/14, 270b/4
a.+ dır 280a/13
a.+ dur 013b/15
a.+ lular muhtarolmuş 039b/15

az - : günaha girmek
a.- dılar 140b/12, 223a/11,
223b/21, 225b/18, 258a/15
a.- mak 246a/16
a.- mamışa 032b/13
a.- ub 218b/6

a'zā : üye
a.+ lar 170a/23, 170b/28
a.+ lara 170a/26
a.+ ları 169b/12
a.+ ları 151b/6
a.+ larıdır 162b/15
a.+ larımda 145a/23, 145b/24
a.+ larımızda kāriderler 144b/5
a.+ larımızvardur 151b/4
a.+ ların 162b/16
a.+ larıñızda cenkider 249a/1
a.+ larıñızı kätyleñ 210a/5
a.+ laruñ 151b/4, 162b/15
a.+ laruñı 143b/14
a.+ laruñızı 143b/13
a.+ laruñuzı 144a/19

'a.+ larız 201a/30
a.+ sı 169b/12

'azāb : eziyet
'a. 285b/7
'a. 046b/46
'a.+ ı 263b/18
'a.+ ına taḥammülider 266b/8

'a.+ ından 286a/10
'a.+ inüñ 286a/16
'a.+ lara 009a/24

'azāb it -: eziyet etmek
ile 'a.- er 258a/9
bize 'a.- mege 015b/29
bana 'a.- meyesiñ 060b/8

āzād : özgür
a.+ laruñ 247b/12
a.+ lıgı 253a/16
ā.+ dır 194a/26
ā.+ lamasıdır 163b/22
ā.+ lıgına 146b/22
ā.+ lıgumuzu 190b/4
ā.+ lıķ 179a/17
ā.+ lıķda 194a/1
ā.+ lu 163b/23
ā.+ lular 170a/14
a.+ lı 192b/28, 210a/11
a.+ lı 201b/9
a.+ lıģa da'vetoluñduñuz 194b/13
a.+ lıģı 194b/13
a.+ lıģı ikrarider 258b/19
a.+ lıģın 246b/25

āzāde : özgür
a.+ liler 253a/16
ā. 194a/1
ā.+ dır 164b/39

āzād it -: özgür bırakmak
ā.- di 145b/3
maḥbusı a.- e 050b/16

beni ā.- e 145b/25
size ā.- em 050b/17, 051a/21

a'zām : ulu, büyük
a. 131a/26, 248a/2, 258a/11,
265b/4
a.+ dur 032a/5, 041b/17, 041b/19
a.+ dır 171b/6, 262b/20, 263a/5,
264a/9
'a. 242a/26, 256b/4
'a. 021a/7
a. 032a/2, 041a/13, 069b/35,
075a/31, 075b/40
sizlerden a. 041a/12

'aẓamet : ululuk
'a.+ i daḥḥarabolacaķdur 120a/27
a.+ i 196b/19

azarla -: kızmak
a.- dı 067b/33
a.- dılar 034a/14, 036b/31
a.- dılar 070b/14
a.- r 233a/10
a.- sın 267a/10
a.- yub 031a/18

azdur -: günaha sevk etmek
a.- ıcı 052b/63, 221a/1
a.- ıcılar 228a/10
a.- ılır 226b/14
a.- ır 280a/9, 281a/14
a.- mak zināetmeye 270a/20
a.- masın 200b/6, 217a/3
a.- maya 288b/8
a.- ub 226b/14
a.- alar 076a/7
a.- alar 043a/12, 043a/6
a.- an 288b/10
a.- dı 145a/12, 186a/3
a.- maģiçün 077a/22
a.- maķ 043b/24
a.- masun 159b/18
a.- masun 043a/5

a.- maya 076a/6
a.- ulmuş 220a/14
a.- urlar 156a/19

'aẓīm : büyük

'a. 147b/2, 220b/13, 223a/6,
240a/22, 240b/33, 245b/20, 266b/6,
268b/11,
270a/22, 274a/10, 274a/12,
274b/2, 275a/10, 276a/8, 277a/15, 277b/3,
278b/8,
279a/12, 279a/15, 279a/17,
279b/3, 280a/10, 280a/12, 280a/14,
280a/9, 280b/3,
280b/5, 281b/2, 282a/8, 282b/20,
283a/1, 283a/3, 283b/9, 284a/12, 284a/14,
284a/19, 284b/6, 285b/1, 289b/12

'a. 010b/36, 014a/28, 015b/27,
040b/36, 040b/38, 044a/31, 053a/2,
053a/8,
060a/32, 060a/37, 076a/2,
092a/33, 092a/34, 092b/5, 098a/60,
098b/7, 111b/4,
114b/26, 114b/28, 122b/37,
125a/6, 126b/9, 127a/10, 127a/14, 128b/3
'a. hareketoldı 015b/24
'a.+ e 279a/13, 284a/18
'a.+ enüñ 284b/1

‘Āzūr

‘Ā. 005a/14
‘Ā.+ ı tevīditdi 005a/14

Bā’āz : Hz. Davut'un 3. kuşak dedesi

b. 004b/5
B. tevīditdi 004b/5

ba'as : diriliş

b. 104a/42, 117a/32, 131b/9,
142a/24, 142a/25, 146a/11, 149a/9,
162b/14,
162b/15, 174b/42, 174b/44,
189b/1, 197a/6, 252a/21

ba'as it -: diriltmek

āniemvātdan b.- di 109a/34
Allah b.- dügi 109a/36
ānı b.- medi 173b/15
RabbiYesû'ı b.- eñ 179b/14
ölüleri b.- entañrıya 176b/10
emvātdan b.- eñüñ 146a/11
dahıYesû'dan b.- üb 179b/15

baba

b. 076b/12, 236a/4, 243b/8
b.+ lar 095a/2, 125a/1, 147b/5,
160b/15, 201b/4, 210b/21, 259a/4,
261a/13,
261a/14
b.+ lara 090a/22, 231a/1
b.+ lara mev'ūdolmuş 108b/32
b.+ lardan 151a/28
b.+ larhāşet 095b/9
b.+ ları 219a/9, 237b/9
b.+ larımın 190a/14
b.+ larımız 166b/1
b.+ larımıza 131b/6
b.+ larımıza cevreyledi 096a/19
b.+ larımızuñ 089b/13
b.+ larımın 129a/14
b.+ larımız 096a/16
b.+ larımızuñ 042a/30, 093b/30
b.+ larını 109a/36
b.+ larıñız 233a/9
b.+ larınız uñ 042a/32
b.+ larumızı 096a/12
b.+ larumuz 090a/25
b.+ larumuza 136b/26
b.+ larumuz uñtañrısı 125b/14
b.+ laruñ 125a/3
b.+ laruñuzuñ 136a/17
b.+ mız 147b/11, 247b/21
b.+ mızıñ 212a/3
b.+ na 065b/10
b.+ ña 201b/2
b.+ sı 019a/36, 033b/5, 035a/29,
054b/20, 081b/21, 095b/4, 142a/19
b.+ sıdur 141b/16
b.+ sina 019a/35, 065b/13

b.+ sını 062a/40, 070b/7, 113b/3,
142a/17, 201a/31
b.+ sını terküdüp 009a/23
b.+ sını 096a/21
b.+ sıYa'kubı da'veteyledi 096a/14
b.+ sıyünānlu 113b/2
b.+ yā 065b/10, 065b/11
b.+ yı 071a/29

Bābil

b.+ den 097b/43
B.+ ūñ 005a/12, 005a/17

bāc : haraç, vergi
b. 056b/14

bācdār : vergi memuru
b.+ lar 038a/31, 038a/32, 056b/15
b.+ laruñ 020b/19
b. 032b/18
b.+ lar 056b/16, 056b/17
b. 018a/3
b.+ lar 011a/47, 011a/48

bāğ : bahçe
b. 035b/8, 038a/33, 038b/40,
074a/1, 074a/3, 074a/9
b.+ a 035a/4
b.+ dantaşraçıkar-dular 074a/9
ānıtutup b.+ dantaşraçıkar-ub
038b/40
b.+ ı 038b/41, 074b/10
b.+ ına 035a/1, 035a/3
b.+ ını 087b/20
b.+ lı 072b/4
b.+ umda 038a/29

bāğbān: bahçıvan
b.+ lar 038b/38
b.+ lara 038b/41
b. 038b/35
b.+ lara 038b/34
b.+ a iblāğ 038b/34

bağışla -

b.- la 012a/11
b.- ladum 033b/33
b.- ladum 132a/11
b.- lamayasız 012a/15, 033b/35
b.- laruz 012a/13
b.- laya 012a/15
b.- laya 012a/16
b.+ layasız 012a/15
b.- dı 033a/28
b.- mayasız 073b/26
b.- ñ 073b/25
b.- yā 073b/26
b.- ya ve 073b/27
b.- ñ 188a/13
b.- nalar 250b/16
b.- yub 209b/14
b.- yub tesellieyleñta 177b/7

bağla -

b.- dı 063a/17
b.- dı zindānakoydı 026a/3
b.- dılar 126a/25, 127a/12,
127b/21
b.- duk 127a/14
b.- mağa kādırolur 060b/3
b.- mış 126a/30
b.- ñ 024b/31
b.- nmağa 123a/13
b.- nmağ 124b/33
b.- ya 022a/29
b.- yā 058b/28
b.- yalar 123a/11
b.- yasıñsemālarda 030a/19
b.- yasız 032b/18
b.- yub 039b/13, 123a/11, 125a/5
b.- dı 288a/3
b.- maya 222a/18
b.- mayasıñ 165b/10
b.- yub 251b/13

bağlan -

b.- mış 030a/19, 032b/18, 036b/2,
060b/4, 072b/2, 081a/7, 101a/21, 106a/7,
125a/5, 129b/27
b.- ub 102b/11

b.- an 277a/15
b.- mışdur 144b/2, 164b/39
b.- mışım 211a/3
b.- mışmisiñ 164a/27

bahā : değer, eder
b.+ lıdır zira 253b/5
b.+ sını 050b/9
b.+ sına şatunaldı 096a/16
b.+ sından 092b/2
b.+ lu 077b/3

bahādır: alp
b. 242b/34

bahāne
b. 041a/13, 203a/18
b.+ sinde 212b/6
b. 134b/30
b. 075b/40

baḥl : cimri
b. 161b/11
b.+ lik 184b/6
b.+ likler 066a/22
b.+ ller 162a/10
b. 200b/5

baḥş : bağışlama
b. 126b/6
B.+ ı 274a/8, 276a/8, 276a/11
B.+ ına 276a/10
b.+ i 181b/16, 276a/8, 276a/9
B.+ i 277b/18, 279a/13
b.+ i žāyi'oldu 276a/10
B.+ in 277a/16, 279b/4
B.+ ine 276a/8
b.+ uñ 099a/21

baḥşiş
b. 246a/16
b.+ i 205b/15

ba'id : uzak
b.+ dür 065a/7

b. 116b/28, 197a/21
b. 199a/10
b. 197b/18

baḳ -

b.- a 136b/26
b.- amısız 185a/7
b.- ar 024a/15, 136b/26
b.- ar 133b/13
b.- asız 024a/15
b.- dı 075b/41
b.- durdı 067b/24
b.- maḳ arzuederler 251b/13
b.- sınılar 059a/10
b.- tı 061b/32
b.- ub 026b/18, 059a/10, 064a/41,
066b/34, 067b/24, 068b/8, 071a/21,
126b/1,
179a/17
b.- ubaḥşam 073a/11
b.- ubşākirdlerine 071a/23

bakır

b.+ dan 065a/4
b.+ ı 018a/10

bāḳi : ebedi
b. 112a/17, 159b/14, 211a/2,
215a/15, 221b/5, 226b/14, 227a/8,
233b/10,
237a/25, 240a/13, 240b/35,
245a/14, 246b/25, 263b/16, 265a/9
b.+ dür 261a/15, 263b/17
b. 178b/12, 190b/6

bākī ḳal -: ebedi olmak
b.- alar 109b/44
b.- maḡa naşihatider 111a/22
b.- ur 171a/13
īmānda b.- ırsız 208a/23
b.- ır 252a/25
dirilenler b.- ırız 215a/17
b.- a 147b/12
b.- mayananlarıḳıl-maḡ 192a/10

bāki ol -

ile b.- a 203b/25
 eger b.- alar 220a/15
 sen b.- asıñ 231b/11
 efesusda b.- maḵ 218b/3
 b.- maya māni'oldular 237a/24
 muḥabbeti b.- sun 244b/1
 ve b.- ur 252a/24
 ebedi b.- ur 261a/18

bakīre

b.+ si 246b/19
 b. 150a/16
 b.+ sidür 155b/6
 b. 173b/24
 b.+ leri 146b/23

balık

b.+ ı 026b/18, 064a/41
 b.+ ı dilekide 013b/10
 b.+ uñḵarında 022b/40
 b.+ ı 268b/15
 b.+ lar 172a/20
 b. 026b/17
 b.+ cıgızlar 029a/35
 b.+ ı 031b/27
 b.+ lardan 025b/46
 b.+ lardan 064b/44
 b. 064a/39

balıḵçı

b.+ lar 008b/19, 054b/17

balta

b. 007b/10

baña : bana

b. 020a/7, 022a/30, 026a/8,
 026b/18, 027b/8, 031a/18, 033a/26,
 033a/28,
 033a/29, 034a/14, 034b/20,
 036b/3, 037b/24, 039b/19, 045b/20,
 046a/34, 046a/36,
 046b/40, 046b/42, 046b/43,

046b/46, 047a/10, 047a/15, 048a/35,
 049a/54, 053b/18,
 061b/32, 063b/26, 065a/6, 065a/7,
 069b/40, 069b/42, 074b/16, 078a/7,
 079a/31,
 080b/68, 087a/10, 088a/28,
 092b/8, 095b/7, 097b/43, 099a/19,
 099b/31, 100b/15,
 104b/6, 104b/7, 105a/12, 106a/9,
 107b/2, 118a/21, 122a/24, 124b/37,
 124b/40,
 125a/5, 125a/7, 125a/8, 125a/9,
 125a/10, 125b/13, 125b/18, 126a/21,
 126a/27,
 127a/11, 127b/18, 127b/19,
 127b/22, 128a/30, 129a/19, 131a/27,
 132a/10, 132a/14,
 134b/25, 145a/11, 145a/13,
 145a/18, 145a/21, 147b/1, 148a/19,
 151b/3, 152a/20,
 153b/11, 154a/4, 154b/16,
 159b/10, 160a/3, 161a/17, 162a/12,
 162b/1, 166a/15,
 166a/17, 166a/18, 167b/23,
 168a/1, 170b/3, 173a/7, 174a/32, 175b/6,
 175b/9,
 177b/2, 177b/3, 178a/12, 181b/17,
 181b/18, 184a/1, 187b/7, 187b/9, 188a/11,
 188a/13, 189a/11, 190b/6, 190b/7,
 191a/9, 191b/20, 191b/21, 193b/13,
 193b/16,
 193b/21, 195b/14, 247b/18
 b. 'azabitmeyesin 060b/8
 b. beyānolundı 157b/11
 b. cevābvirün 073b/29, 073b/31
 b. emireyle 027a/28
 b. ḥabervirdiler 130b/15
 b. inkāredesin 079a/31
 b. inkāridesin 050a/75
 b. inkāridesin 048a/35
 b. i'tikadideñ 032a/6
 b. ittibā'eyle 071a/21
 b. ittibā'eyle 034b/22
 b. 'izzetider 027b/8
 b. layıḵdegildür 019b/38,

019b/39

- b. maşlahatolmaz 190b/6
- b. mededeyle 028b/26
- b. menfa'atetmez 187b/1
- b. mutî'olub 134a/21
- b. secdeiderlerta'limleri 027b/9
- b. tâbi'ol 056b/14
- b. taḥammüleylen 186a/1
- b. ta'yinetdi 050b/11
- b. teraḥḥumeyle 028a/22
- b. teraḥḥumeyle 072a/48,

072a/49

- b. teslimeyledüñ 045b/22
- b. vâki'olan 122a/23
- b. vâki'oldı 121b/20
- b. yemekvirdüñüz 046a/34
- b. 007b/14, 014a/21, 014a/22,

030a/23, 033b/33, 035b/15, 198a/2, 198a/7,

198a/8, 203b/22, 204b/16, 205a/27, 205b/7, 219a/12, 226a/11, 227a/11, 227a/16, 227a/8, 227a/9, 227b/3, 230a/11, 230b/20, 232a/14, 237b/10, 239b/5, 240b/30,

244b/7, 257a/15, 266b/3, 268b/18, 273a/5, 278a/11, 278a/9, 282b/13, 284b/1, 284b/7, 285a/15, 289b/10, 289b/6, 289b/7, 289b/9, 290b/1, 290b/2, 290b/6

- b. ḥabervirüñ 006a/8
- b. ḥāzireyle 230b/22
- b. iḥtisābeyle 230b/19
- b. i'lāmeyledi 198a/4
- b. inkāride 019a/33
- b. lāyıkdegildür 019a/37
- b. secdeidesin 008b/10
- b. tâbi'ol 015a/22
- b. tâbi'olduñuztekrār 035a/28
- b. ta'ziyetoldular 211b/12
- b. tehniteyleyiñ 204b/18

Barabbas

- b. 050b/17, 081a/7
- b.+ ı 081a/12, 081b/15
- b.+ ı anlaraāzādeyledi 051a/26

- b.+ ı 051a/21
- b. 050b/17

barış : sulh

- b.+ dır 208a/22
- b.+ dürmak 208a/20
- b.+ ık 138b/32

Barnabas

B. 092a/36, 101a/27, 107a/25, 110b/20, 112a/22, 112b/25, 113a/39, 165b/6,

- 190b/2, 191a/13
- B. kaçetdi 113a/37
- B.+ ı 107b/2, 107b/7, 112a/12
- B.+ ı ırsāletdiler 105b/23
- B.+ ıñ 111a/2
- B. 110b/12, 113a/36
- B. 109b/50
- B.+ de iḳāmetetdiler 113a/35
- B. küstahlıkıdüb 109b/46

basiret: ileriye görme

- b. 167b/26
- b.+ den 167b/29
- b.+ i 167b/29
- b.+ ün 167b/27
- b.+ i 165a/10, 165a/7, 165a/8, 219b/19

- b.+ in 165a/12
- b.+ inde 220b/10
- b.+ ine 179a/3
- b.+ lerüñüzde zāhirolmağa

180b/12

- b.+ ümüzüñ 176b/12
- b.+ i 221a/3, 239b/2, 253a/19
- b.+ imiz 245a/18
- b.+ ince tekmiiletmeye

ḳādirolmadılar 238b/9

- b.+ te 'ibādetederim 224a/3
- b.+ üm 129a/16, 147b/1

baş : ilk, lider, baş

- b. 011a/42, 060a/38, 073a/16, 086b/18, 095b/9, 115b/6, 115b/8, 170a/21,

197a/22, 215a/16, 236a/4, 266b/9
 içiñüzde b. 036a/27
 b.+ a 196b/10
 b.+ dır 199b/15
 b.+ ı 015a/20, 026b/11, 051b/37,
 060a/29, 063b/27, 077b/4, 091a/12,
 135a/41,
 152a/20, 168a/4, 168a/7, 201a/23,
 209b/19, 268b/14, 279b/1, 279b/3,
 280b/1,
 284b/3, 285a/8, 285a/9, 287b/12
 b.+ ıdür 201a/23, 209a/10
 b.+ ıdürve 208a/18
 b.+ ın 026a/8, 026b/10
 b.+ ın 063b/25
 b.+ ına 051a/29
 b.+ ına hicābolmayub 168a/5
 b.+ ında 074a/4, 239b/6, 277b/1,
 282b/15
 b.+ ında 060a/29
 b.+ ından 102b/11, 104b/6,
 134b/31, 135a/35
 b.+ ını 063b/25, 063b/28, 081b/19,
 118a/18, 168a/5
 b.+ ını rüsvāyider 168a/4
 b.+ ları 277a/17, 277b/20, 279b/3,
 280b/2, 286b/19, 288b/4
 b.+ ları
 ānaPavlusaķarşuhabervirdiler 130a/2
 b.+ larıñ 021a/1
 b.+ larını 051b/39, 082a/29
 b.+ larıñķopar-mağa 057a/23
 b.+ larınuñ 280b/3
 b.+ uñ 010b/36, 063a/16
 b.+ uña 012a/18
 b.+ uñuzuñ 019a/31

başar -

b.- ub 202a/13

başka

b.+ ca 030b/1, 035b/18
 b.+ ca 068a/2
 b. 190b/2

başla -

b.- dı 020a/7, 020b/20, 030a/21,
 030a/22, 048a/38, 050a/74, 055b/45,
 058b/1,
 062b/2, 062b/7, 067b/31, 071a/28,
 071b/31, 072a/47, 073a/15, 074a/1,
 078b/19,
 080b/69, 080b/71, 118b/26,
 128b/3, 135a/36
 b.- dı hāzereylen 076a/5
 b.- dı 067b/33, 079a/34
 b.- dığı 183a/6
 b.- dılar 047b/23, 061a/17,
 067a/11, 080b/65, 081b/18
 b.- dılar 057a/23, 065a/56
 b.- dılarammā 072a/42
 b.- dılarrūh 087a/4
 b.- duñuz 183a/11
 b.- rak 191b/3
 b.- yā 044b/50
 b.- yub 033a/24, 035b/9, 086b/22
 b.- yub feryādeyledi 027a/30

bat -

b.- duğı 055a/32
 b.- mağa 027a/30
 b.- masın 200a/26

bātl : hükümsüz, boş inanç

b. 022b/36, 027b/9, 065a/7,
 157b/17, 173b/14, 173b/18, 218b/6
 b.+ lardur 160a/21
 b.+ lardur 229b/10

bātl ol -: hükmü düşmek

şekki b.- dı 194b/12
 fikirlerinde b.- muşlardur 138a/21

bātn : karın

b. 198b/17
 b.+ da 013b/16

bay : zengin

b.+ lığı 208b/27
 b.+ lığıñız 250a/2

bayıl -

b.- alar 066b/3

baylık : zenginlik

b.+ ı 150a/12

b.+ uñ 024a/22

b.+ uñhilesi 059b/19

b. 229b/7

bazar : pazar, çarşı

b. 037a/12, 041a/7, 073a/15

b.+ da 035a/4, 116a/18

b.+ dan 065a/4

b.+ larda 020a/16

b.+ larda 075b/38

ba'zı : kimi

b. 065a/1, 111b/5, 113b/12,

115b/4, 116a/18, 116b/29, 117a/34,
119a/13,

127a/12, 137b/13, 155a/26,

167a/10, 167a/9, 168b/18, 190b/6,
225b/21, 232b/4,

246b/19, 259b/16, 266b/4

b.+ lar 023b/5, 023b/7, 023b/8,

029b/14, 029b/15, 110a/5, 111a/1,
116a/18,

117a/32, 119a/8, 120a/31,

135a/44, 140a/3, 140a/8, 161a/18,
162a/11, 165a/7,

166b/7, 173a/6, 191a/12, 203a/15,

218b/6, 222a/15, 223b/21, 225b/21,
233b/6,

244b/2, 253b/1, 259a/9

b.+ lar añaṭama'idüb 223a/10

b.+ lara 267b/22

b.+ lara 'addidüb 185b/12

b.+ lara emiredesin 218b/4

b.+ larḥod 203a/15

b.+ larḥodYahūdiler 110a/4

b.+ ları 074a/5, 117a/32, 150b/17,

166a/22, 170b/28, 173a/12, 218a/11,
222b/25,

233a/16, 267b/23

b.+ ları redidüb 219b/20

b.+ larıāna 074b/13

b.+ larıḳalk-ubāna 080a/57

b.+ larıñ 150a/15

b.+ larına 106a/2

b.+ larkendülerinde 077b/4

b.+ laruñ 185a/2, 225b/18, 240a/25

b.+ sinuñ 174a/36

bazirgan: tüccar

b.+ ları 286a/11, 286a/15

beddu'ā

b. 065b/10

b. 248b/10

beddu'ā it -

size b.- enlere 011a/44

fevri b.- e 069b/40

du'āidüb b.- meñ 152a/15

bedel : karşılık

b. 036b/28, 072a/46, 142b/9,

152a/17, 200a/1, 219b/6, 229a/14,
230b/14,

249b/15, 252b/12, 260b/2, 260b/3,

262b/16, 262b/17

b. ğufrānolmaya irsāyleydi

263b/10

b. tazarrû'idērüz 181a/21

b. teslîmeyledi 191b/21

b.+ ki 217a/10

beden

b.+ de 170a/25

b.+ i 170a/24

b.+ imi 170b/3

bedid : büyük çöl

b. 234a/13

beğ : bey

b.+ lık 072a/42

b.+ lık 144b/2

b.+ lık 153b/9
beğāyet : son derece
b. 008a/8, 070b/14

begen -
b.- di 157b/21
b.- diler 155a/26
b.- düñ 239b/8
b.- diki 190a/15

behremend: nasipli
b. 155a/27, 165b/11, 167a/19,
198a/7, 202b/8, 236b/13, 243b/10, 243b/8
b.+ im 167b/30, 255b/2
b.+ ler 165b/12

bekā : kalıcılık
b.+ suzdur 024a/21

bekçi
b.+ ler mer'übolub 053a/4
b.+ si 114b/27
b.+ sidür 120b/36
b.+ sine emrider 114b/23

bekle -
b.- diler 051b/37, 101a/25
b.- ñ 048a/38
b.- yenler 052a/54

bel
b. 256a/8, 269b/14
b.+ lerini 251b/13

belā : musibet
b.+ lardan 111a/22
b.+ larından 095b/10
b.+ sın 096b/34

Bel'am
b.+ ın 258a/15
b.+ uñ 267a/11

belir -

b.- en 244a/21
b.- enkilerden 241a/4
b.- mişdür 239a/27

belki
b. 018a/6, 019a/28, 045a/9,
061b/26, 133a/29, 148a/20, 149b/18,
159a/2,
265a/8
b. ğulüvolmuşdür 051a/23

belli
b. 020b/26, 025b/52, 028b/27,
031b/25, 066a/28, 092b/8, 101a/24,
141a/30,
177a/18, 177a/19, 177a/20,
230b/20, 262a/2

ben : 1. tekil kişi
b.+ de 137b/15
b. 006a/9, 007b/11, 009b/17,
010a/22, 010b/28, 010b/32, 010b/34,
011a/39,
011a/44, 014b/7, 014b/9, 014b/3,
018b/16, 019a/32, 019a/33, 019a/34,
020a/10,
021a/28, 021a/29, 022a/27,
022a/28, 029b/11, 029b/13, 030a/18,
031a/12, 033a/21,
034a/9, 035b/16, 036a/22,
036a/23, 037b/24, 038a/27, 038a/30,
042a/34, 042b/39,
043a/6, 045b/25, 047a/12,
047b/23, 047b/25, 048a/31, 048a/38,
051b/44, 053a/5,
053b/20, 054a/1, 054a/7, 054a/8,
055b/41, 063a/16, 063b/25, 069a/25,
071b/36,
071b/38, 072a/39, 072a/40,
073b/25, 073b/29, 074a/33, 075a/26,
078a/8, 078b/20,
079a/35, 079b/49, 080a/58,
088a/29, 088b/35, 090a/17, 095b/7,
096b/32, 099a/23,
100a/5, 100a/6, 100b/16, 103a/20,

103a/26, 104b/5, 105a/17, 108b/25,
116b/22,
116b/24, 117b/10, 117b/6,
119b/20, 122a/22, 122a/25, 122a/26,
122a/29, 123a/13,
124b/39, 125a/3, 125a/6, 125a/8,
125b/13, 125b/17, 125b/19, 125b/20,
126a/21,
126a/28, 126a/29, 126b/1, 126b/6,
128b/10, 129a/16, 129a/21, 130a/10,
130b/17,
130b/20, 131a/22, 131b/9,
132a/15, 132a/17, 132b/27, 133b/10,
134a/23, 134b/25,
136a/17, 144b/9, 145a/10,
145a/15, 145a/17, 145a/20, 145b/24,
145b/25, 147b/3,
149b/19, 149b/3, 150a/13,
150b/20, 152a/20, 153b/11, 153b/14,
154b/14, 155b/1,
155b/29, 155b/4, 156b/21,
157b/12, 157b/13, 158a/1, 158b/3, 159a/1,
159a/4,
159a/6, 160b/16, 161a/19, 161a/3,
163a/10, 163a/12, 163a/7, 164a/29,
164a/32,
165b/6, 166a/15, 166a/19,
166b/26, 167b/21, 168a/1, 168a/33,
168b/23, 169a/34,
173a/11, 173a/9, 175a/3, 175a/4,
175a/5, 175b/11, 176a/21, 177a/23,
181b/18,
182a/8, 185a/1, 186b/17, 186b/18,
186b/22, 187a/23, 187a/30, 188a/13,
188a/15,
190a/12, 191b/19, 193b/12,
194a/2, 194b/10, 194b/11, 195b/14,
196b/15, 198a/1,
199a/1, 201a/32, 202b/3, 203a/12,
204b/18, 205a/28, 205a/4, 205b/13,
205b/8,
205b/9, 206b/11, 208b/24,
208b/25, 211b/18, 213b/18, 226b/1,
227a/6, 228a/5,
230b/13, 230b/19, 231a/5, 231a/6,

232a/13, 232a/14, 237b/10, 240b/30,
244a/26,
247b/19, 251b/16, 257a/18,
264b/16, 265a/1, 265b/1, 268a/8, 268a/9,
268b/11,
268b/18, 269a/6, 270a/22,
271a/10, 271b/17, 271b/19, 271b/20,
271b/21, 273a/4,
284b/7, 289a/2, 289b/6
b. acoldum 046a/34, 046b/42
b. ānısizeteslimideyim 047a/15
b. anlariānada'vetetdügüm 107b/3
b. bunuñgibilerekađiolmağ
118a/16
b. cevābetdüm 125a/8
b. dağīartuğtağammüledemeyub
213b/5
b. dağīsañaterahğum 033b/34
b. fağridem 195b/14
b. ġariboldum 046b/43
b. ġayıreylemek 145a/21
b. ġukmiderüm 112a/19
b. irsāl olunmuş 028b/24
b. müsteħağdegülüm 014b/8
b. nāmusarıžāvirürüm 145a/17
b. sañamuğabbettdim 271a/10
b. važ'oluñmuşum 224a/11
b.+ de 020a/7, 089a/6, 136a/18,
149b/1, 203b/30
b.+ dedür 164b/40, 186a/10
b.+ den 007b/11, 021a/29, 027b/8,
046b/41, 048b/42, 054a/7, 063b/22,
063b/23,
068a/38, 128b/4, 151a/27,
173a/10, 187b/9, 190a/12, 190a/17,
224a/8, 224b/13,
224b/2, 271b/18
b.+ den firğateyleñ 014a/23
b.+ den intiğāleyle 079a/35
b.+ den i'ražetdiler 224b/15
b.+ den müstefidolasıñ 027b/6
b.+ den müstefidolasız 065b/12
b.+ i 034b/17, 079b/49, 080b/72,
125a/8, 129a/12, 129a/18, 131b/3, 131b/5,
136a/18, 145a/12, 145b/2,

148a/20, 160a/4, 165b/3, 186b/17, 187b/7,
269b/14

b.+ i āzādide 145b/25

b.+ i darbolunmak 126b/3

b.+ i ḥalāseyle 027a/30

b.+ i imtiḥan 039b/18

b.+ i imtiḥānidüb 136a/18

b.+ i qabulidenbeni irsāleyeyeni
qabulider 019b/40

b.+ i qabulider 019b/40

b.+ i pākitmege 014b/3

b.+ iḳatlan-urrlar 122a/24

b.+ im 009b/12, 027a/28, 029b/16,
040a/32, 067b/28, 067b/29, 080a/61,
097a/37,

100b/15, 103a/21, 108b/25,
123a/13, 125a/9, 129a/13, 131a/26,
136b/19, 137b/10,

137b/9, 139b/16, 145a/18, 147b/2,
155b/31, 155b/4, 155b/5, 156a/7, 158b/4,
160b/14, 161a/17, 166a/16,
170b/3, 173a/10, 174a/30, 176a/22,
177b/4, 184a/23,

189b/2, 190b/3, 193b/14, 201b/10,
202a/21, 202b/7, 203a/12, 203a/16,
203a/20,

203b/26, 204a/2, 204a/12,
204b/22, 204b/25, 205a/1, 205b/8,
206b/13, 207a/17,

207a/19, 208b/24, 211a/10,
211a/7, 211b/18, 218b/2, 224a/3, 224a/6,
224b/12,

224b/16, 225a/8, 226a/10,
227a/11, 227a/16, 227a/6, 229b/12,
229b/15, 230a/4,

230a/12, 230b/19, 230b/23,
230b/24, 231b/13, 233a/10, 233a/11,
233b/3, 233b/6,

237b/9, 240a/16, 240b/34,
246a/16, 257a/14, 257a/15, 268b/12,
269a/3, 269a/4,

269b/13, 269b/14, 270a/20,
270a/23, 270b/4, 271a/12, 271a/8,
271b/17, 271b/20,

271b/21, 272a/1, 278a/11, 278a/8,

284b/1, 290a/15

b.+ im 219a/16

b.+ im'adlüm 205b/9

b.+ imağzımıñ 202a/19

b.+ im'amellerimiz 233a/10

b.+ imāniki 173a/10

b.+ imdaḥīvardür 205a/4

b.+ iMesīhi 133a/29

b.+ imferḥim 206a/1

b.+ imğazābımda yeminetdim

233a/11

b.+ imḥaḳkımdaki 204b/24

b.+ imḥuzurumda 204a/12

b.+ imḳarındaşlarım 206a/1,

246b/19

b.+ imḳarındaşlarıma iḥbāredeyim

232a/12

b.+ imḳilerüñ 168a/1

b.+ imkilerde 035b/15

b.+ imoğlum 224b/1, 230a/10,

243a/5

b.+ imoğlumsun 231a/5, 234b/5

b.+ imrūḥumu 176a/18

b.+ imtañrıma şüküredür 202b/3

b.+ işerī'atine ḥükmetmege

126b/3

niçün b.+ iṭardid-ersin 132a/14

kim b.+ iṭardid-ersin 132a/15

b.+ üm 006a/6, 006b/16, 007b/11,

014a/21, 014a/24, 014a/26, 014b/6,
014b/8,

014b/9, 015a/21, 018b/18,
018b/22, 019a/34, 019a/37, 019b/38,
019b/39, 020a/10,

021a/29, 021a/30, 021b/17,
022a/30, 022a/31, 023a/49, 023a/50,
024b/31, 025a/35,

028a/13, 028b/32, 030a/18,
030a/24, 030b/5, 031a/15, 032b/11,
032b/19, 033a/20,

034b/20, 035a/29, 036a/21,
036a/23, 038a/28, 038b/38, 039a/4,
040b/44, 043a/10,

044b/49, 046a/27, 046a/34,
046b/40, 047b/18, 047b/19, 047b/23,

047b/26, 048a/30,
 048a/34, 048a/38, 048b/42,
 049a/53, 054a/1, 054b/11, 058b/33,
 058b/35, 061b/30,
 063b/24, 067b/34, 068a/38,
 068b/7, 069b/37, 069b/39, 071a/20,
 071a/29, 073a/17,
 074a/6, 075b/35, 076a/7, 076b/13,
 078a/15, 078b/19, 078b/20, 078b/23,
 079a/30,
 079a/34, 087b/18, 088a/25,
 088a/26, 090a/22, 097b/49, 097b/50,
 099a/24, 099a/25,
 100b/17, 103b/30, 104b/9,
 108b/23, 111b/7, 117b/11, 122a/24,
 122a/25, 122a/29,
 122b/34, 125a/1, 125b/11,
 129a/16, 129a/17, 131b/4, 132a/11,
 132a/13, 134a/23,
 140a/7, 144b/4, 147b/1, 147b/3,
 148a/17, 148a/18, 148a/25, 150a/14,
 155a/23,
 155b/3, 155b/30, 155b/31,
 156a/11, 156a/8, 156b/21, 157a/4,
 161a/17, 161b/12,
 163b/25, 164b/40, 165a/13,
 165b/3, 166a/15, 166a/18, 166b/27,
 167a/15, 167b/29,
 169a/24, 169a/26, 173a/11,
 175a/5, 177a/19, 178a/13, 182a/4, 184a/4,
 186a/1,
 186a/9, 187a/31, 187b/6, 187b/9,
 190a/13, 190a/14, 193b/12, 195b/12,
 198b/14,
 202a/19, 202b/7, 203a/13, 230a/4,
 256a/14
 B.+ üm 019a/33
 b.+ üm ihtiyārittüğüm 021b/17
 b.+ üm'aqlum 172a/19
 b.+ üm'amelüm 165b/2
 b.+ ümardumca 054a/7
 b.+ ümāvāzımı tegāyyüritmek
 193b/20
 b.+ ümçok 182a/4
 b.+ ümde 156a/14

b.+ ümdonum 051b/36
 b.+ ümevim 037a/13
 b.+ ümevime girüdüneyim
 023a/44
 b.+ ümferhüm 177b/3
 b.+ ümhācetlerüme 122b/34
 b.+ ümhakķımda günahide
 033a/21
 b.+ ümhakķumda 239b/7
 b.+ ümhālāyıkun 096b/34
 b.+ ümhaţırım 076b/9
 b.+ ümhaţırım 030a/25
 b.+ ümile 035b/14
 b.+ ümīmānsuzluğuma 069a/25
 b.+ ümİncīlime 156b/24
 b.+
 ümismimdeşeytānlarıçıkar-alar 083b/17
 b.+ ümkalbüm 088a/26
 b.+ ümkanumda 169a/25
 b.+ ümkanumı 078b/24
 b.+ ümkanumudur 047b/28
 b.+ ümkarındaşım 033a/21
 b.+ ümkarındaşlarım 023a/49
 b.+ ümkarındaşlarım 023a/50
 b.+ ümkatumda hükmolunmağa
 130a/10
 b.+ ümkızım 028a/22
 b.+ ümkızcağızım cançekişür
 dilekiderüm 061b/23
 b.+ ümki 046a/27
 b.+ ümkonuklayıcı 156b/23
 b.+ ümkudretüm 187b/9
 b.+ ümkullarım 087b/18
 b.+ ümlibaslarımı 051b/35
 b.+ ümMesīhüñ 198a/4
 b.+ ümoğulcuķlarım 193b/19
 b.+ üm'ömrümi 131b/4
 b.+ ümRabbime 088b/34
 b.+ ümrūhum 161a/4
 b.+ ümrūhuma 177a/23
 b.+ ümrūhumdan 087b/16
 b.+ ümrūhumı 088a/27
 b.+ ümrūhumı kabūleyle 098a/59
 b.+ ümşaglarumda 036a/23
 b.+ ümsañahācetim 170a/21

b.+ ümsizehōd 137b/13
 b.+ ümsözlerim 044a/35
 b.+ ümsözlerim 077a/31
 b.+ ümsözlerime kulaķvirüñ
 087b/15
 b.+ ümşāhidimdür 137b/9
 b.+ ümtañırma şükridirim 172a/18

 b. 015a/21, 046a/36, 047a/13,
 047b/21, 049a/55, 050b/9, 053a/11,
 055b/41,
 065b/15, 069b/37, 079b/49,
 088a/28, 096b/24, 096b/28, 097a/37,
 100a/4, 100b/15,
 103b/29, 103b/36, 106b/12,
 112a/13, 114a/15, 148b/27, 178b/13,
 178b/7, 186b/16,
 187a/32, 206b/13, 219a/12,
 224b/16, 224b/17, 226a/11, 227a/17,
 227b/18, 233a/9,
 237b/11, 242a/22, 284b/3,
 289b/10, 289b/12
 b. 'addedersin 230b/17
 b. imtiḥanidersiz 074b/15
 b. istimā'ideler 172a/21
 b. kabûletdinüz 046a/34
 b. kabûletdünüz Yesû'Mesîḥ
 193b/15
 b. kabulider 069b/37
 b. kabuliderse 069b/37
 b. kabulitmedünüz 046b/43
 b. kabulitmez 069b/37
 b. maḥzûnitmedi 177b/5
 b. rabbimiz şüküredir 219a/12
 b. talebitmeyenlerden 149b/20
 b. tãrdidersin 100a/5
 b. tecrübeetdiler 233a/9
 b. terketdiler 227a/17
 b. terkeyledi 227a/9
 b. terkeylediñ 082a/35
 b. terkeyledün 052a/47
 b. teslimeyleye 047b/23
 b. teslîmide 078b/19
 b. teslîmideñ 079b/43
 b. teslimideñyaklaşur 048b/46

b. ziyaretitmedünüz 046b/44

bend : kale duvarı, set

b. 100a/2, 100b/14, 122a/22

b.+ i 066b/35

b.+ idür ve 210b/15

b.+ inde 099a/24

b.+ ler 122a/23, 209b/19

b.+ lerde 266b/6

b.+ lerdin 133a/30

b.+ lere 128a/30, 133a/32

b.+ leri 114b/27

b.+ lerimi

tezekküreyleñni'metsizün 211b/18

b.+ lerinde bañaḥizmetide 230b/14

b.+ lerinden 126a/30

b.+ lerini 135a/40

b.+ lerün 242b/36

bende : köle

b. 078b/27, 129a/20, 144b/8,

145a/13, 145a/18, 145a/21, 170b/2,
 177a/17,

188b/3, 191b/20, 203b/25,

203b/26, 203b/30, 208b/29, 219a/16,
 244b/3

b. bunları'ameyleyleñ 206b/9

b. cesāretiderim 186b/21

b. izzāritmek 190a/16

b. sākinolan 145a/17

b.+ dir 268b/19

b.+ lere 225a/9

b.+ leri 274a/11

b.+ lerim 203a/13

b.+ lerimde 202b/7, 240b/34

b.+ lerimde tevlietdiğim

230a/10

b.+ lerime 203a/16

b.+ lerine 026a/2

b.+ si 190a/11

benz : beniz

b.+ inün 246a/11

benze -

b.- r 025b/46, 080b/71
b. 020a/16, 024b/32, 025a/33,
025b/52, 033a/23, 035a/1, 040b/39,
060a/31,
065b/14, 065b/8, 116a/18,
246b/23, 268b/13, 272a/3, 272a/6, 272b/8,
277a/10

beraber

b. 035b/11, 080a/57, 204a/6,
256b/1
b.+ dir 290a/17
b.+ lik 183b/14
b.+ liğden 183b/14

Berberī

b.+ ler 135b/2, 135b/4
b. 137b/15

berdār: asılı

b. 104a/39

bereket

b. 155b/4, 167a/16, 172a/16
b.+ ında 155b/30
b.+ ında 198b/14, 228a/5
b.+ ında ilḥāk olunmuşdur 192b/19
b.+ ında 222a/15, 228a/12
b. 184b/6, 196a/3, 275a/12
b.+ i 192a/14, 235a/8, 244a/17,
254a/10
b.+ iñ tedārikideler 184a/5
b.+ iñüz 193b/15
b.+ ledi 026b/18, 064a/41
b.+ lerde 184b/6
b.+ leyüb 029a/36, 047b/26,
066b/8, 078b/22
b.+ üñkāisi 167a/16

berhudār: nasipli

b.+ lıgın 242a/25

beri : önce

b. 078a/10, 144a/21, 239a/26,
259a/4, 284a/18

b. nākışolmak'adolunmaya 233b/1

Berillus

B. 290a/20

berk : sağlam

b.+ inmiş 052b/64

berkit -: sağlamlaştırmak

b.- diler 052b/66

b.- dūñ 052b/66

berr : toprak

b.+ in 254a/14

Berşaba

B. 086b/23

Bertolomeos

B. 018a/3

berze : ipekli kumaş

b.+ lerim 269b/14

besle -

b.- di 222a/10

b.- di 096a/22

b.- diniz 250a/6

b.- nir 280a/14

b.- yüb 201a/30

beslen -

b.- mek 107a/20

b.- miş 125a/3

b.- mişdür 096a/21

beste

b. 225a/10

beş

b. 121a/6, 134b/29, 276b/5,
277a/10, 285a/10

b.+ inci 274a/9, 276b/1

beşāret: müjde

b. 149a/15, 166a/16, 166a/17,
166a/18, 186a/8, 189b/10, 198b/9, 233b/2,
251b/12, 252a/25, 260a/5
b.+ e 194b/13
b. 194b/17, 267b/23
b.+ e 194b/17, 201b/5, 258a/10
b.+ i 195a/24
b.+ in 161a/5
b.+ iñ 258b/18
b.+ te 203b/22, 203b/25
b.+ ümi 150a/15
b.+ ümüzüñ 197a/3
b.+ üñ 197a/3

beşāret it -: müjde vermek

size b.- eriz 260a/3
evvel b.- düm 193b/14
olanlara b.- mek 282a/6

kimānūmmetlerde b.- em 190a/16
ol b.- er 192a/8
va'deyi b.- erüz 108b/33

beşer : insanoğlu

b. 087b/16, 174a/39, 174b/50,
190a/16, 201a/32, 252a/24
b.+ de 144b/5
b.+ e 186b/18
b.+ i 174a/39
b.+ imizde izhāroluñā 179b/11
b.+ imiziñataları 243b/9
b.+ in 209b/18, 209b/23
b.+ iñ 238b/10, 238b/13
b.+ inde zāhiroidi 220b/16
b.+ inden 201a/30
b.+ ini ibgāzetmedi 201a/29
b.+ iñizde 195b/13
b.+ inüñ 208a/22, 234b/7
b.+ lü 176b/12
b.+ üm 088a/26
b.+ üñ 193b/13, 194b/17, 195a/19

beşeriyet : insanlık

b.+ imde 208b/24

b.+ imdehor 193b/14
b.+ in 209a/11, 266b/7
b.+ te 209a/5, 230b/17
b.+ ümüz 182a/5
b.+ üñizi 165b/12
b. 210b/22

beşinci

b. 290a/20

beter : daha kötü

b. 061b/26, 226b/14
b.+ dür 221b/9

beter ol -: daha kötü olmak

evvelkilerden b.- muşlardur
258b/21
evvelkilerden b.- urlar 023a/45

Beṭrus

B. 030a/18, 033a/21, 050a/75,
076a/3, 080a/54, 080b/67, 080b/72,
083a/7,
087b/14, 089a/1, 089b/12, 090b/8,
092b/3, 093b/29, 101b/32, 102a/39,
102a/40,
102b/9, 103a/17, 103a/18,
103a/23, 103a/25, 103b/34, 104a/44,
104b/2, 104b/7,
106a/5, 106b/11, 106b/13,
106b/14, 111b/7
B. cevāb 034b/27
B. cevābvirdi 104b/47
B. cevābvirüb 030b/4, 067b/29
B. şuru'idüb 104b/4
B. tezekküridüb 073b/21
B.+ a 031b/24, 048b/40, 079a/37,
088b/37
B.+ aet-ti 030a/23
B.+ dur 103b/32
B.+ dur 102b/6
B.+ ı 030b/1, 048a/37, 067b/33,
068a/2, 079a/33, 089a/3, 098b/14, 106a/4
B.+ iñ 106a/7
B.+ üñ 091a/13

B.+ uñāvāzın 106b/14
B. 105a/14
B. 031b/26, 048a/35, 071a/28
B. cevābvirdi 092b/8
B. cevābvirüb 027a/28
B. 079a/29, 092b/9, 101b/34
B.+ üñkomşuñ 099a/20
B. 067b/32
B.- ubānı 030a/22
B.+ aetti tevbeyleñ 088b/38
B.- üb 068a/5
B. 102b/14
B.+ üm 089a/6
B.- ür 093a/15
B. 103a/19
B. 102a/41
B.- ub 102b/14

B.- dı 058a/17
B.+ dan 103a/21
B.+ da 080b/66
B. 049b/69
b. 027a/29
b. cevābvirüb 028a/15

bey

b.+ den 208a/20
b.+ i 223b/16
b.+ lık 036a/25
b.+ lık 223b/16
b.+ likid-ergibi 255b/3

beyabān: çöl

b.+ da 054b/13
b.+ dadur 043b/26
b. 086b/20
b.+ a 008a/1, 124b/38
b.+ da 097b/44
b.+ da 066b/4
b.+ dur 099a/27
b. 097a/38
b. 096b/30

beyān : açıklama

b. 025a/37, 123b/19, 242b/32

b.+ lardan 221a/4

beyān it -: açıklamak

şāha b.- di 130b/14
itmişdür b.- diler 111b/5
Allaha secdeyleye b.- er 172a/25
Pevlusi istimā'etdiler b.- er
112a/12
bunu b.- üb medħitmem 168b/17

beyaz

b. 287a/8, 287b/14
b.+ lar 268b/14
b.+ larda 270b/4
b. 083a/5
b. 053a/4

beyhūde: boşuna

b. 091b/25, 181a/2, 223b/20
b.+ dür 246b/27
b.+ liğın 258b/18
b. 173a/10, 175a/58, 184a/3,
191b/4, 191b/5, 223a/5, 225a/16
b.+ liğinde 199b/18
b. 173b/15

beyn : ortasında

b.+ imizde 137b/13
b.+ ler 258a/10

beyt : ev

b. 006a/5, 020b/21, 067a/21,
097b/49, 232b/4
b. binaeyledi 097b/48
b. binaoluñur 252b/5
b.+ i 047a/6, 095b/11, 097a/41,
105a/12, 237b/10, 237b/8
b.+ i taħķīķbilsuñ 088b/36
b.+ in 019a/26
b.+ inde 232b/5
b.+ inde 232b/3
b.+ ine 057a/26
b.+ inüñ 241a/7
b.+ inün zāyi'olmuş 028b/25
b.+ inüñ zāyi'olmuş 018a/6

b.- i 036b/1, 037b/18, 064b/45,
072b/1, 073a/11, 073a/12, 077b/3
b. 180a/1

Beytelehem

B.+ inde 006a/1
b.+ de 006b/16
b. 006a/6
b.+ e 006a/8

bez

b. 286a/16, 287a/8, 287b/14
b.+ e 082b/46
b.+ i 079b/52, 278b/3
b.+ inde 052b/59
b.+ leri 119a/12

bezen -: süslenmek

b.- miş 023a/45
b.- miş 125b/13
b.- mişdür 113b/3
b.- mişler 094b/3

bezl it -: esirgemedi vermek
çoğu'zzeti b.- erüz 170a/23
yedürmege b.- im 170b/3

bezm : meclis

b. 064a/39

bırak -

b.- ğıl 008a/6
b.- ır 246b/21
b.- ub 050a/5
b. 010b/30
b.- ılmaya 010b/31
b.- ılmışdur 012b/30
b.- mañ 013a/6
b.- alum 153a/13
b.- dı 288a/3
b.- dılar 028b/30
b.- dılar 051b/36
b.- di 279b/4
b.- ıl 037b/21
b.- ıla 070a/43

b.- ılasın 010a/26
b.- ıldı 280a/10
b.- ılmağ 009b/13, 134b/26
b.- ılmaya 010b/30
b.- ılmış 073b/23
b.- ılmışdur 280a/13, 280a/9,
288b/10
b.- ır 081b/24
b.- ırlar 272b/11
b.- mağ 096a/19
b.- mak 240b/36
b.- mağ 028b/26
itcağızlara b.- mağhoşdegüldür
066a/28
b.- mağlık 134a/19
b.- ması 150a/15
b.- maz 235a/1
b.- salar 134b/31
b.- tı 286b/21
b.- tılar 025b/49
b.- ub 126a/23, 134b/29
b.- ulur 028a/18
b.- ur 051b/35
b. 010b/29, 032a/9

bırağıl -

b.- mağdan 032a/10
b.- mağdan 070a/48
b.- mağtan 032a/9, 070a/46
b.- miş 096a/21, 286b/22
b.- mışlar 179b/10
b.- üb 025b/46

biç -

b.- enlerüñ 250a/4
b.- er 045b/24
b.- erim 045b/26
b.- erler 012b/26
b.- erüz 165b/12
b.- eser 195b/8
b.- irser 184b/6
b.- iserdür 184b/6
b.- iserdür 195b/8, 195b/9
b.- tiler 050b/10

biçil -

- b.- diler oluñdular 242b/37
- b.- mişdür 282b/17

biçim

- b. 060a/29

bīdār : uyanık

- b. 174a/34

bid'at : dinden dönme

- b.+ ler 168b/19
- b.+ ler 195a/21

bidāyet : başlangıç

- b.+ den 265a/5, 265a/6
- b.+ den ihtiyarayıtdı 217b/13
- b. 208a/18, 268a/8, 289b/6
- b.+ de 105a/16
- b.+ den 131b/5, 260b/7, 261a/13, 261a/14, 261b/24, 262a/11
- b.+ den günāhider 262a/8
- b.+ den istimā'etdiñiz 260b/7
- b.+ den mevcūdolanı 260a/1
- b.+ ler 231b/10

bigāne : yabancı

- b. 096b/29
- b. 251a/1
- b.+ ler 197b/12
- b.+ ler 241b/13
- b. 095b/6

bikr : bakire

- b. 005b/23, 044b/1, 045a/11, 045a/7

bil -

- b.- dı 159a/16
- b.- dıki 126a/30
- b.- di 008b/12, 088a/30, 126b/6, 151a/34
- b.- diğimiz 260a/5
- b.- diğiniz 207b/7, 261a/21
- b.- dikten 258b/21

- b.- diler 038b/45, 074b/12, 089b/10, 091a/13, 113b/3, 116a/13, 120b/34, 131b/5, 135b/1, 191a/9
- b.- din 226b/15, 263b/16
- b.- diniz 261a/13, 266b/5
- b.- diñiz 261a/14
- b.- dügi 149b/2
- b.- dügikimesneleri 146b/29
- b.- düğüñüz 052b/66
- b.- düklākin 180b/16
- b.- dükleri 055a/33
- b.- düm 045b/24, 184a/2, 187b/2, 187b/3

- b.- düñ 028a/12
- b.- düñüz 177a/14
- b.- e 021a/7, 126a/24
- b.- ece 103a/25
- b.- ece nüzülidüb 130a/5
- b.- ecek 204b/20
- b.- edür 047a/11
- b.- eler 056b/19, 102a/39, 156a/14, 156a/15, 271a/10
- b.- elerince 103a/20, 103a/23, 107a/25

- b.- em 177b/9, 205b/10
- b.- en 111b/8, 263a/6
- b.- ene 171b/7
- b.- enlere 144b/1
- b.- erek 047a/10
- b.- esiñ 125b/14
- b.- esince 021a/4, 023a/45, 048b/47, 052a/54, 055a/36, 057a/26
- b.- esiñce 080a/53
- b.- esince olanlarda'vetoluñmuşlar 285a/14

- b.- esince şu'udidenler 108b/31
- b.- esiñtañırnuñ 220b/15
- b.- esiz 013b/16, 014a/21, 056a/9, 177b/4, 188b/6, 196b/18, 202a/21, 211a/6, 215b/12, 264b/13
- b.- esiz 059a/14
- b.- eyim 161a/19, 170b/2, 171a/13
- b.- ice 089a/44, 183b/19, 211b/11
- b.- icek 064a/38, 082b/45,

- 101b/30, 106b/14, 128a/35
b.- icisiñ 086b/24, 131b/3
b.- in 077a/29, 192a/8, 245b/23
b.- iñ 044a/43, 176a/19
b.- ine 171b/9, 227a/17, 249b/17
b.- inir 263a/2
b.- inmişdur 252a/20
b.- inmişim 171a/13
b.- inür 022b/34
b.- ir 029b/8, 039b/18, 099b/31
b.- irim 106b/11
b.- irsersiz 177a/14
b.- irsiz 029a/3, 104a/37, 122b/34
b.- irsün 130a/10
b.- irsüz 046b/2, 103b/28
b.- irüm 053a/5, 119b/16, 122a/25,
122a/29
b.- irüz 039b/16, 074b/14
b.- medi 005b/25, 106b/10,
157b/21, 158b/8, 164b/3
b.- medi 096a/19, 262a/2, 262a/7
b.- mediler 031a/12, 044a/39,
120a/33, 135a/39, 270a/24
b.- mediler 140b/17, 233a/11
b.- medim 144b/7
b.- medimi 149b/19
b.- medüklerü 108b/27
b.- medüm 014a/23, 050a/75,
080b/71, 126b/5
b.- medüm 045a/11, 049b/73
b.- mege 124b/34, 158a/2, 159a/14
b.- mege kâdirolasıñ 128b/9
b.- megi 059a/10
b.- mek 023b/12, 116a/20,
126a/30, 164b/3, 198b/19, 247b/20
b.- mek kıyāsider 164b/2
b.- mem 049b/71, 080b/68, 160a/4,
187b/2, 187b/3
b.- mem 203b/23
b.- mesi 225b/25
b.- mesinden 088a/23
b.- mesine 251a/2
b.- mesün 011b/4
b.- meye 062a/43, 116a/19,
120b/35, 128b/11, 213b/5, 270b/3
b.- meyeler 258b/21
b.- meyem 171b/11
b.- meyen 214b/5
b.- meyen 181a/21
b.- meyenlere 216b/8
b.- meyüb 092b/8, 116b/23
b.- meyüb 122a/23
b.- mez 044a/37, 045a/13,
059a/14, 068b/6, 077b/32, 139a/4, 148b/3,
172b/39,
193a/8, 222b/4, 260b/11, 262a/1,
263a/8, 287b/13
b.- mez 044b/51, 060a/28,
172a/17, 270a/18
b.- mezim 157b/16
b.- mezler 267a/10
b.- mezler iftirāidüb 258a/12
b.- mezlık 219a/13
b.- mezliğine 253a/15
b.- mezlükden 090a/17
b.- mezmisiz 143b/3, 144a/16,
144b/1, 159b/16, 161b/6, 162a/2, 162a/3,
162a/9,
162b/16, 162b/19, 165b/13,
166b/24, 249a/4
b.- mezmisizki 188b/5
b.- mezse 172b/39, 220a/5
b.- mezsiz 271b/17
b.- mezsiz 036a/22, 044a/43,
071b/38, 077b/34, 077b/35, 249b/14
b.- mezüz 038a/27, 074a/33,
097a/41, 146b/26, 180b/16, 180b/17
b.- se 158b/8
b.- seler 270a/23
b.- sin 172b/37
b.- süñ 250b/20
b.- ub 211a/8, 259b/17
b.- üb 021b/15, 022a/25, 067a/17,
074b/15, 110a/6, 138b/32, 153b/14,
180b/11
b.- ün 044a/33, 054a/6
b.- ür 013a/32, 040a/29, 045b/26,
050b/18, 056a/8, 061b/30, 062a/33,
063a/20,
081a/10, 092b/2, 118b/26,

128b/10, 138a/21, 142b/4, 146b/27,
 152b/11, 158b/11,
 160a/21, 176b/7, 179b/14,
 187a/32, 187b/2, 187b/3, 191a/16, 193a/9,
 201b/8,
 201b/9, 203a/17, 210b/24, 211a/1,
 212a/4, 219a/9, 225b/24, 226b/15,
 240b/34,
 248a/1, 254a/9, 256a/9, 257a/12,
 257a/14, 258a/9, 259a/3, 263a/8, 280a/13
 b.- ür 186b/12
 b.- ürek 143b/6
 b.- ürim 203a/19, 224b/12, 260b/4,
 269a/2, 269b/13, 269b/9, 270a/19, 270b/1,
 271a/8, 271b/15
 b.- ürimki 155b/29, 203b/25
 b.- ürün 090a/17
 b.- üriz 164b/1, 180a/1, 180a/6,
 218b/8, 240b/30, 260b/4, 260b/6, 261a/18,
 262a/2, 262b/14, 262b/16,
 262b/19, 263b/13, 264a/2, 264b/15,
 264b/18, 264b/19,
 264b/20
 b.- üriz 263a/7
 b.- ürler 125b/19, 131b/5, 265a/1,
 267a/10
 b.- ürmisiñ 124b/38
 b.- ürsin 163b/16
 b.- ürsiñ 139b/18, 163b/16
 b.- ürsiñ 224b/17
 b.- ürsiniz 261b/29
 b.- ürsinki 224b/15
 senvaşiyetleri b.-
 ürsiñzināit-meyesiñ 071a/19
 b.- ürsiz 011b/9, 077a/29, 090a/16,
 111b/7, 121b/18, 169b/2, 175a/58,
 175b/15,
 177a/13, 183a/9, 193b/13, 200b/5,
 204b/22, 212b/2, 212b/6, 213a/11, 213b/3,
 214b/2, 215a/2, 217a/6, 218a/7,
 244a/17, 261a/21, 261b/29, 262a/5,
 262b/15,
 266a/13
 b.- ürsiz 088a/23, 213b/5
 b.- ürsizde 212a/5

b.- ürsizki 036a/25
 b.- ürsüñüz 013b/10
 b.- ürsüz 075a/25
 b.- ürüm 171a/12
 b.- ürün 145a/18
 b.- ürüz 138b/2, 140b/18, 145a/14,
 146b/22, 146b/28, 164b/4, 171a/10
 b.- ürüz 158b/13
 b. 161b/10, 162a/7, 165b/10,
 182b/11, 208a/23, 226a/1, 237b/11
 b.+ ür 262b/21

bildir -

b.- di 257a/15
 b.- dik 257a/16
 b.- e 211a/10
 b.- ilsinler 206b/7
 b.- ir 211a/7
 b.- mek 208b/27
 b.- ülmüş 156b/27
 b.- üñ 127a/15
 b.- ür 124a/26
 b.- ürüm 169b/3
 b.- ürüz 183a/2
 b. 127b/22
 b.- diler 033b/32
 b.- dññ 088a/28
 b.- mege 127b/20
 b.- mek 127a/17, 148a/22

bile : ile, beraberinde

b. 024b/29, 024b/30, 048a/37,
 063b/22, 063b/27, 066a/24, 068a/2,
 089a/1,
 089b/12, 092b/2, 092b/9, 100b/7,
 110a/1, 113a/38, 123b/16, 123b/17,
 129b/26,
 133a/30, 135a/40, 137b/12,
 140b/12, 143b/4, 143b/5, 143b/6, 143b/7,
 146b/22,
 155b/30, 155b/33, 156a/8,
 157a/10, 159b/9, 160b/9, 170a/26,
 170a/27, 182a/4,
 183b/18, 188a/18, 190b/2,
 191a/12, 191a/13, 197a/6, 198a/7,

203a/12, 203b/28,
205b/11, 206a/3, 211a/3, 214b/4,
215a/17, 215b/11, 215b/14, 222a/13,
225a/11,
225a/12, 230b/22, 240b/34,
253b/7, 254b/4, 256b/5
b. 'ameliderler 146b/28
b. ihyāeyledi 197a/6
b. i'lamitmemek 131a/27
b. mu'āvenetider 146b/26
b. mu'āvenetidüb 176b/11
b. müstaykızolduñuz 210a/1
b. müstaykız 209a/12
b. şehādetvirir 231b/4

bilin -

b.- miş 178b/3, 193a/9
b.- mişdür 096a/13, 164b/4
b.- mişler 181b/9

billur : berrak

b. 289b/12, 290b/1
b.+ unuzu 202a/14

bīmār : hasta

b. 222b/4
b. 250b/15

bin -

b.- di 029a/39
b.- dük 123a/6
b.- dükleri 027a/33
b.- er 067a/13
b.- mek güçeyledi 027a/22
b.- üb 015a/23, 058b/1, 061a/17,
064b/45, 067a/10, 122b/3
b.- üp 023b/2

biñ

b. 026b/21, 029a/38, 033a/24,
061a/13, 064b/44, 088b/41, 119b/19,
126a/29,
160b/15, 167a/9, 172a/20, 274b/4,
275a/5, 275a/6, 275a/8, 278b/3, 279a/13,
279b/6, 281b/1, 281b/4, 288a/3,

288b/5, 288b/6, 288b/7, 288b/8, 290a/16
b.+ e 067a/19
b.+ ün yadıtarsız 029b/9
b.+ ünüz 029b/10
b. 090b/4, 149b/4, 259a/8, 259a/9

binā : yapı

b. 030a/18, 042a/30, 159b/10,
159b/11, 232b/4
yapılmamış b. 080a/59
b.+ sı 159b/9
b. 191b/18
b. 038b/42
b.+ lar 076a/2
b.+ ları 076a/2
b.+ mız 180a/1

bina it -: yapmak

anı b.- en 232b/4
üzerine b.- e 159b/12
içün b.- esiz 097b/50
haymesin tekrār b.- eyim 112a/16
mı b.- icilerün redetdikleri
074b/10
gündeānı b.- mege 049a/62

binbaşı

b. 124b/33, 126a/24, 126a/27,
127a/10, 127b/19, 127b/22, 128b/7
b. cevābvirdi 126a/28
b.+ lar 131a/23
b.+ larına 063b/21
b.+ sına 124a/31
b.+ yā 124b/37, 127a/15, 127a/17,
127b/18
b.+ yā habervirdi 126a/26

bir

b. 005b/20, 005b/21, 005b/23,
006a/6, 006b/12, 006b/13, 006b/18,
007a/20,
007a/22, 007a/23, 008a/6,
008b/18, 009a/1, 009b/14, 009b/15,
010a/24, 010b/37,
011a/42, 012b/28, 013a/4,

014a/24, 014a/26, 014b/5, 014b/9, 014b/2,
 015a/15,
 015a/19, 015a/21, 015a/23,
 015b/30, 018a/12, 018b/23, 019a/29,
 019a/35, 019b/42,
 020a/11, 020a/7, 020a/8, 020b/19,
 021b/11, 021b/9, 022a/22, 022a/29,
 022b/38,
 022b/39, 023a/42, 023a/43,
 023a/47, 023b/2, 023b/3, 024b/25,
 024b/28, 024b/31,
 024b/32, 025a/33, 025b/45,
 025b/46, 025b/52, 026a/57, 026a/8,
 026b/11, 026b/13,
 027a/23, 028a/22, 028a/23,
 028b/29, 029a/2, 029a/39, 029a/4,
 030a/19, 030a/24,
 030b/1, 030b/26, 030b/5, 031a/14,
 031b/20, 031b/27, 032a/2, 032a/5, 032a/6,
 032a/9, 032b/12, 032b/16,
 032b/17, 033a/23, 034a/16, 034a/6,
 034a/9, 034b/17,
 034b/24, 034b/25, 035a/2,
 035b/11, 035b/14, 036a/20, 036b/2,
 036b/3, 037b/19,
 037b/24, 038a/28, 038a/33,
 038b/44, 039a/2, 039b/12, 039b/20,
 040a/24, 040a/25,
 040b/46, 041a/10, 042b/37,
 043a/17, 043b/23, 044b/45, 044b/50,
 045a/14, 045a/15,
 045a/6, 045b/24, 047a/7, 048a/36,
 048b/40, 049a/55, 049b/69, 049b/71,
 050b/15,
 050b/16, 050b/20, 051a/29,
 051b/32, 051b/33, 052a/49, 052b/57,
 052b/59, 052b/60,
 052b/61, 053a/1, 054b/11,
 054b/16, 054b/24, 055a/35, 055b/1,
 055b/40, 056a/3,
 057a/21, 057b/1, 057b/9, 058a/20,
 058a/24, 058a/25, 058b/1, 058b/27,
 059a/3,
 059b/23, 059b/26, 060a/31,
 060a/38, 060b/1, 060b/3, 061a/11,

061b/25, 061b/26,
 062b/8, 062b/10, 063b/26,
 063b/28, 064a/32, 064b/46, 065b/11,
 065b/12, 065b/16,
 066a/24, 066a/25, 066a/32,
 066a/33, 066b/4, 067a/10, 067a/13,
 067a/15, 067a/22,
 068a/2, 068a/36, 068a/37,
 068b/18, 068b/7, 069a/22, 069a/26,
 069b/31, 069b/36,
 069b/38, 069b/40, 069b/41,
 070a/2, 070a/47, 070b/12, 070b/17,
 070b/8, 071a/19,
 071a/21, 071a/25, 072a/46,
 072b/2, 073a/13, 073a/17, 073b/29,
 074a/1, 074a/2,
 074a/4, 074a/5, 074a/6, 074b/15,
 074b/19, 074b/20, 075a/30, 075b/42,
 076a/43,
 076b/10, 077a/21, 077b/3,
 077b/34, 078a/13, 078a/15, 078b/20,
 079a/32, 079b/44,
 079b/47, 079b/48, 079b/50,
 080a/59, 080b/69, 081a/6, 081a/7,
 081b/21, 082a/36,
 082a/37, 082b/43, 082b/44,
 082b/46, 082b/47, 083a/12, 083a/5,
 083b/18, 086b/18,
 086b/21, 087a/2, 087b/22, 089a/2,
 089a/46, 089a/6, 089b/14, 090a/22,
 091a/12,
 091a/16, 091b/24, 091b/26,
 092a/32, 092a/37, 092b/1, 092b/2,
 093a/13, 093a/16,
 093b/25, 094a/34, 094a/36,
 094b/1, 094b/5, 095a/15, 095b/5, 096a/18,
 096b/27,
 097a/37, 097a/41, 097b/47,
 098a/58, 098a/59, 098b/10, 098b/6,
 098b/9, 099b/32,
 099b/35, 100a/3, 100a/4, 100b/10,
 100b/11, 100b/12, 100b/15, 100b/7,
 101a/25,
 101b/33, 101b/36, 102a/1, 102a/3,
 102b/11, 102b/13, 102b/5, 102b/6,

102b/7,
 103a/22, 103b/28, 103b/30,
 103b/32, 104a/39, 104b/47, 104b/5,
 104b/7, 105a/13,
 105b/23, 105b/26, 106a/7,
 106b/10, 106b/13, 107a/20, 107a/21,
 107b/11, 107b/6,
 107b/7, 108a/15, 108a/21,
 109a/35, 109a/41, 109b/47, 111b/10,
 112a/15, 113a/1,
 113a/33, 113b/12, 113b/13,
 113b/9, 114a/14, 114a/16, 114b/26,
 114b/29, 115a/2,
 115b/5, 115b/7, 116a/15, 116a/21,
 116b/23, 116b/25, 116b/26, 117a/2,
 117a/31,
 117a/34, 117b/11, 117b/14,
 117b/7, 117b/9, 118a/15, 118a/18,
 118a/20, 118a/23,
 118a/24, 119a/10, 119a/14,
 119b/23, 119b/24, 120a/29, 120a/32,
 120b/34, 120b/38,
 120b/39, 121a/9, 122b/2, 123a/10,
 123a/6, 123a/8, 123b/17, 123b/19,
 123b/23,
 124a/27, 124b/34, 124b/37,
 124b/39, 125a/3, 125a/6, 125b/12,
 126a/25, 126b/6,
 126b/9, 127a/17, 127b/19,
 127b/20, 127b/21, 127b/25, 129a/12,
 129a/19, 129a/21,
 129b/23, 130a/11, 130a/5, 130a/9,
 130b/14, 130b/16, 130b/19, 131a/27,
 132a/13,
 132a/14, 132b/26, 133a/2, 133a/3,
 133a/31, 133b/12, 133b/13, 133b/6,
 133b/8,
 134a/16, 134b/26, 134b/28,
 135a/35, 135a/39, 135a/42, 135b/3,
 136a/11, 136a/13,
 136b/19, 136b/23, 136b/25,
 137b/10, 137b/11, 138b/28, 139b/21,
 141a/25, 141a/30,
 142b/12, 142b/7, 142b/8, 143a/15,
 143a/16, 143a/17, 143a/18, 143a/19,
 143b/10,
 144b/3, 144b/4, 144b/9, 145a/21,
 146a/9, 146b/25, 147a/39, 147b/10,
 148a/22,
 148b/27, 149b/20, 149b/21,
 150a/14, 151b/2, 151b/4, 151b/5, 152a/16,
 152b/4,
 152b/8, 152b/9, 153a/2, 153a/4,
 153a/5, 154a/21, 154a/5, 154b/15,
 154b/18,
 155a/20, 155a/25, 156b/23,
 157b/11, 157b/15, 157b/16, 159a/7,
 159b/10, 159b/12,
 159b/14, 159b/17, 159b/8, 160a/3,
 160a/6, 161a/1, 161b/1, 161b/11, 161b/9,
 162a/5, 162b/13, 162b/16,
 162b/17, 162b/20, 163a/12, 163a/13,
 163a/5, 163b/18,
 163b/25, 164a/28, 164a/36,
 164b/2, 164b/3, 164b/4, 165a/10, 165a/6,
 165b/5,
 166a/15, 166a/17, 167a/17,
 167a/19, 167a/20, 167a/8, 167b/27,
 167b/31, 168b/13,
 168b/15, 168b/16, 168b/20,
 169a/34, 169b/12, 169b/13, 170a/14,
 170a/19, 170a/21,
 170a/26, 170b/31, 171a/12,
 171b/14, 172a/20, 172a/23, 172a/24,
 172a/26, 172b/27,
 172b/31, 172b/35, 172b/37,
 172b/38, 173a/6, 173a/7, 174a/35,
 174a/39, 174b/40,
 174b/41, 174b/51, 174b/52,
 176a/22, 177a/14, 177b/5, 177b/10,
 178b/5, 180a/1,
 180b/14, 180b/17, 181a/3, 182a/8,
 182b/14, 183b/12, 183b/20, 185a/7,
 185a/8,
 185b/13, 185b/16, 186a/2, 186a/4,
 186a/5, 186b/19, 186b/20, 186b/21,
 187a/25,
 187a/33, 187b/2, 187b/6, 187b/7,
 187b/9, 188a/18, 189a/11, 189a/9, 189b/7,
 189b/8, 189b/9, 190b/5, 190b/7,

191a/16, 192b/21, 192b/28, 194b/14,
 194b/6,
 195a/1, 195a/3, 195b/15, 196b/10,
 197a/1, 197b/11, 197b/13, 197b/14,
 197b/15,
 197b/16, 197b/19, 197b/9, 199a/4,
 199a/5, 199a/6, 199a/13, 199b/16,
 199b/23,
 200b/8, 201a/31, 201a/32,
 202a/21, 203b/27, 204a/1, 204a/2,
 204a/10, 204b/22,
 205a/4, 205a/5, 205b/11, 205b/13,
 205b/6, 206a/3, 206b/10, 206b/6, 206b/8,
 207a/16, 208a/21, 209a/8, 210a/7,
 210b/13, 210b/15, 211a/2, 211a/9, 212a/9,
 212b/5, 213a/10, 213a/11,
 213b/18, 214b/6, 215b/15, 218a/10,
 218a/14, 219a/10,
 219a/9, 219b/5, 220a/1, 220a/2,
 220a/5, 220b/12, 221b/1, 221b/4, 221b/8,
 221b/9, 222a/16, 222a/19,
 222b/23, 222b/3, 223b/19, 224b/4,
 225a/15, 225a/5,
 225b/20, 225b/21, 226a/5, 226a/8,
 228a/6, 228a/7, 229a/12, 229a/3, 229b/10,
 230a/9, 230b/18, 230b/22, 231a/5,
 231b/13, 232a/6, 232a/7, 233a/12,
 233a/13,
 233b/1, 233b/4, 233b/7, 233b/9,
 233b/10, 234a/11, 234b/6, 235a/4,
 235b/20,
 236b/15, 237a/25, 237a/27,
 238a/2, 238a/4, 238a/5, 238a/7, 238b/11,
 238b/12,
 239a/26, 239a/28, 239b/2, 239b/5,
 239b/11, 240a/12, 240a/14, 240a/22,
 240b/27,
 240b/29, 241b/8, 242a/17,
 242a/25, 242b/35, 243b/10, 243b/15,
 244a/17, 244a/20,
 244a/26, 245a/10, 246a/7,
 246b/23, 246b/26, 247a/2, 247a/3,
 247b/14, 247b/15,
 247b/18, 247b/19, 248a/2, 248a/4,
 248b/11, 248b/6, 249b/13, 249b/14,

250b/13,
 250b/14, 250b/16, 250b/17,
 250b/19, 250b/20, 252b/5, 253a/19,
 253b/5, 254a/8,
 254a/9, 255a/11, 255a/12,
 256a/12, 257a/11, 257a/19, 258b/20,
 259a/10, 259a/8,
 259a/9, 260b/1, 260b/8, 261a/15,
 261a/19, 261b/27, 261b/29, 262a/7,
 263a/9,
 263b/20, 264b/14, 264b/16,
 264b/18, 266b/3, 266b/5, 268b/11,
 268b/13, 268b/14,
 268b/16, 270a/17, 270a/22,
 270b/1, 271a/12, 271a/8, 271b/20, 272a/1,
 272a/2,
 272a/4, 272a/6, 273a/6, 273b/2,
 273b/4, 273b/5, 274a/11, 274a/6, 274a/8,
 274b/2, 275b/3, 276a/10, 276a/5,
 276b/1, 276b/2, 277a/11, 277a/13,
 277a/15,
 277a/16, 277b/1, 277b/2, 278b/5,
 279a/12, 279b/1, 279b/2, 279b/3, 279b/6,
 280a/10, 280a/14, 280b/1, 280b/2,
 280b/5, 281a/10, 281a/14, 281a/9, 281b/1,
 281b/2, 282a/6, 282a/8, 282a/9,
 282b/13, 282b/14, 282b/15, 282b/17,
 282b/18,
 283a/2, 283b/7, 284a/16, 284b/3,
 284b/5, 285a/13, 285a/17, 285b/1, 285b/4,
 286a/11, 286a/8, 286b/17,
 286b/21, 287a/1, 287a/5, 287b/10,
 287b/11, 287b/12,
 287b/13, 287b/15, 287b/16,
 287b/17, 288a/1, 288a/2, 288a/3, 288b/11,
 289a/2,
 289a/3, 289b/12, 290a/15,
 290a/21, 290b/1, 290b/2
 b. 'ahdgetürüldü 033a/24
 b. āhidüb 067a/12
 b. 'alāmetiṭalebidüb 067a/11
 b. cem'olmuş 112b/25
 b. cesedolalar 070b/8
 b. cesetolalar 034a/6
 b. dağaçıkub 058a/13

b. debağatidici 102a/43
 b. eḥadsızebeyānide 109a/42
 b. i'tikadiden 113a/1
 b. kimesneyiṭalebeyle 100b/11
 b. nişanvirdi 048b/48
 b. rızāḥarçideyim 188a/15
 b. sā'atuyanıkolımaz uyanıkolub
 namazkıluñ 079a/37
 b. toḥumda'vetoluna 147b/8
 b.+ den 143a/19, 144a/21, 198a/6
 b.+ dir 041a/8
 b.+ dūr 041a/11, 169b/12,
 249b/12, 264a/8
 b.+ i 012b/29, 019a/30, 032b/12,
 046a/32, 061b/22, 230a/10, 273a/5,
 283a/7,
 285a/10
 b.+ i helākola 010b/29, 010b/30
 b.+ idūr 144b/3
 b.+ imiz 087a/8
 b.+ in 010a/19, 273b/1
 b.+ inci 035a/6, 035b/9
 b.+ inden 046a/32
 b.+ ine 019b/42, 046b/40
 b.+ ini 270a/17, 273a/9, 273b/4
 b.+ ini ḥorgörmeyesiz 032a/10
 b.+ iniz 246a/5, 247b/16
 b.+ iñiz 199b/25, 214b/4, 235b/11
 b.+ inize 270a/24
 b.+ inize sıkletvir 218a/7
 b.+ inüñ 216a/3, 251b/17, 273a/8
 b.+ iñüz 078b/18
 b.+ iñüzüñ 134b/34
 b.+ isi 021b/14, 039a/6, 068a/5,
 068b/6, 290a/21
 b.+ isi 067b/29
 b.+ isine 274a/11
 b.+ isine müte'allikolub 012b/24
 b.+ lık 283a/8
 b.+ lık 191a/14

biraz

b. 029a/35, 054b/18, 066b/7,
 094a/34, 134b/28, 161b/7, 232a/9, 248b/6,
 249b/15, 251a/6, 256a/10

b. taḥammületseniz 186a/1
 b.+ dan 049b/73

birbiri

b. 043a/10, 067a/16, 070a/50,
 091a/15, 101a/24, 133a/31, 136b/25,
 151b/11,
 152a/16, 162a/7, 170a/26,
 171b/11, 210a/11, 260a/7, 262a/12
 b.+ miz 262b/24
 b.+ mize muḥabbetedelüm
 265a/5
 b.+ mizi 240a/24, 263a/7, 263b/12
 b.+ ne 156a/16, 255a/9
 b.+ ne ḥizmetiderikenAllahın
 255a/10
 b.+ ne naṣihatitmege 154b/15
 b.+ ni 163a/5
 b.+ ni ibrāzider 229a/3
 b.+ ni ḳabûleyleñ 154a/7
 b.+ ñiz 250b/16
 b.+ nize 210b/16, 249b/11, 250a/9,
 252a/23, 256a/14, 256a/5
 b.+ ñize 200a/32, 214a/12,
 215b/16, 250b/16
 b.+ nize kızbetmek 210a/9
 b.+ ñize muḥabbetemek 214b/9
 b.+ nize taḥammüleder 210b/13
 b.+ ñize ziyādeeder 216a/3
 b.+ ñizi 215a/18, 215b/11
 b. 060b/41, 082a/31, 087a/7,
 087b/12, 135b/4, 189a/12
 b. ḥizmeteyleñ 194b/13
 b. laḳırdıider 069b/35
 b. muḥabbetemek 152b/8
 b. muḥabbetidüb 151b/10
 b. selāmvirin 176a/21
 b. 120b/39, 169a/34
 b. 'imāreteyleñ 215b/11
 b. teslimideler 043a/10

birden : aniden

b. 187a/24, 192b/21, 241b/12

biri

b. 030b/5, 033b/35, 036a/21,
036a/22, 039a/5, 040a/35, 044a/40,
044a/41,

044a/42, 047a/14, 047b/22,
048b/47, 048b/51, 051b/38, 051b/39,
052a/48, 059a/8,

059a/9, 059b/20, 059b/21,
063a/16, 069b/37, 071b/36, 075a/28,
076a/1, 079b/43,

080b/67, 081b/27, 081b/28,
082a/36, 086b/22, 105b/28, 113a/39,
136b/21, 148a/22,

151b/3, 153a/5, 153a/8, 159a/4,
159b/10, 163b/20, 163b/24, 166b/24,
167b/26,

168b/21, 173b/23, 193b/22,
199a/2, 201a/21, 204a/4, 223b/16,
228a/12, 229b/5,

237b/11, 248b/8, 255a/10, 284b/1,
289b/9

b. cevābvirüb 068b/17

b. da'veteyledi 163b/17

b. tercümeetsiñ 172b/28

b. žāyi'ola 032b/15

b.+ miz 154a/2

b.+ müz 153a/7, 153b/12

b.+ ne 035b/13, 272b/8

b.+ ne taqşīmeyledi 163b/17

b.+ ni 280b/3

b.+ ni isti'mālitmedüm 166a/15

b.+ niz 157b/12

b.+ nizi 157b/14

b.+ nūñ 159b/14, 159b/15, 163a/7

b.+ si 153a/5, 158b/8

birkaç

b. 101a/19, 103a/23, 104b/48,
118b/1, 129a/18, 129b/24āna, 130b/13,
130b/19,

133a/1, 135a/44

biş : beş

b. 026b/17, 026b/18, 026b/21,
029b/9, 045a/15, 045a/16, 045a/17,
045b/20,

064a/39, 064a/41, 064b/44,
067a/19, 090b/4, 172a/19, 187a/24,
190a/19

b. kañtarıteslimeyledüñ 045b/20

bit -

b.- e 024b/30

b.- erler 012b/28

b.- mezi 180a/1

b.- mişdür 114a/19

b.- tiler 023b/5

b.- üb 060a/27, 243b/15

b.- üp yemişvirdügi 024b/26

bitür -

b.- ür 044a/33, 060a/28

b.- mezse 007b/10

biz

b. 012a/11, 031b/19, 039b/16,
042a/30, 053b/13, 061a/10, 062b/5,
064a/37,

069a/28, 071a/29, 080a/58,
082a/32, 087a/8, 087a/11, 088a/32,
089b/12, 089b/15,

090b/9, 091b/20, 093b/28,
093b/32, 094b/2, 094b/4, 095a/11,
097a/40, 103b/33,

104a/39, 108b/32, 109b/47,
110b/15, 111b/10, 116b/29, 118b/2,
121a/6, 121b/13,

122b/1, 123a/10, 123a/12,
123b/17, 123b/23, 124a/25, 127a/14,
127a/16, 128b/3,

128b/6, 132a/14, 133a/1, 134a/18,
135a/37, 136b/21, 136b/22, 138b/2,
140a/8,

140b/18, 140b/9, 141b/9, 142b/10,
142b/6, 142b/8, 143b/2, 143b/4, 143b/6,
146a/12, 146b/23, 146b/28,

154a/1, 158a/23, 158b/12, 159b/9,
160b/10, 160b/11,

160b/8, 164b/1, 165a/6, 165b/11,
165b/12, 166b/25, 166b/6, 169b/13,
174a/30,

174b/52, 179a/17, 179b/11,
180a/4, 180b/16, 182a/5, 183a/6, 185a/7,
185b/13,
188b/4, 188b/6, 189a/7, 189a/8,
189a/9, 189b/8, 191a/10, 191a/15,
191a/16,
191b/17, 193a/3, 194a/28, 194b/5,
197a/3, 197b/9, 200b/8, 201a/30, 205a/3,
206a/17, 207b/9, 208b/28,
213a/13, 214a/13, 215a/15, 215a/17,
215b/8, 216b/4,
229a/3, 229b/5, 231b/3, 233b/3,
243a/1, 244a/25, 245b/20, 246b/18,
248b/12,
257a/18, 260a/6, 260a/7, 261b/29,
262a/2, 262b/14, 263a/6, 263b/13,
263b/14,
263b/16, 263b/18, 263b/19,
266a/12
b. daḥī'tiḳātiderüz 179b/12
b. daḥī'taḥammüliderüz 176b/6
b. ḥacilolavüz 184a/4
b. inkāritmege 091a/17
b. za'ıfolduḳ 186b/21
b.+ de 026b/17, 146b/23, 160a/6,
179a/1, 179b/12, 198b/20, 260a/8,
260a/10,
263b/12, 263b/13, 263b/14,
265a/2, 265a/5
b.+ de keşfolunacaḳ 146a/18
b.+ de tekmīloluna 145b/4
b.+ de tevaṭṭuniden 224b/15
b.+ dedür 088a/30, 123b/23,
159a/16
b.+ dedürkim 257a/19
b.+ den 155b/6, 179b/8, 182b/10,
183b/21, 212a/9, 213a/13, 214b/1, 217a/2,
218a/7, 261a/19, 261a/20
b.+ den hurūçidüb 112b/24
b.+ denḳılerin 136a/15
b.+ e 007b/15, 015b/29, 025a/36,
030b/4, 035a/28, 038a/26, 039b/17,
071b/36,
076a/4, 136b/22, 142b/5, 142b/8,
142b/9, 147a/31, 147a/33, 148a/24,

148b/29,
151b/6, 154a/1, 157b/19, 158a/30,
175a/57, 176b/12, 200a/1, 207b/8,
209b/14,
211a/3, 212a/6, 212a/9, 212b/9,
213b/2, 214b/9, 216a/3, 217b/13, 218a/10,
218a/7, 223b/18, 224a/7, 229a/14,
231b/3, 233b/2, 237a/26, 240a/20, 243a/1,
251b/12, 254b/3, 256b/3, 256b/4,
259a/9, 260b/1, 262b/16, 262b/23,
263b/12,
263b/17, 263b/20, 264a/11,
264b/16, 264b/20, 266a/8
b.+ e āşıkareoldu 260a/3
b.+ e 'ayanoldı 263a/9
b.+ e 'azābitmege 015b/29
b.+ e beyāneyle 028a/15
b.+ e imbişātola 261b/28
b.+ e inkārede 225a/12
b.+ e muḥabbeteyledi 197a/4
b.+ e muḥabbeteyleyenden
147a/38
b.+ e muḥabbetidüb 268a/5
b.+ e mürafaḳateylediler 123a/5
b.+ e revagör 015b/32
b.+ e şefā'atider 147a/35
b.+ e tedidederek 229a/12
b.+ e va'deylediği 261b/25
b.+ e 111b/9
b.+ egerekdurki 231b/1
b.+ eistīḳbāle 136a/15
b.+ eḳarşu 209b/14
ki b.+ emuḥabbetid-üb 217b/16
oğlu b.+ eteraḥḥumeyle 036b/31
Dāvut b.+ eteraḥḥumeyle
036b/32
b.+ evir-di 180b/18
b.+ eviril-mişdur 224a/9
b.+ ezit 209b/14
b.+ i 015b/31, 121a/6, 128b/5,
133b/7, 147a/35, 147a/39, 160a/1, 160b/9,
162b/14, 165a/8, 180b/18, 196a/7,
207b/12, 213b/19, 215b/9, 229a/14,
229b/15,
256a/10, 256b/3, 262a/1, 262b/13,

263a/6, 263b/10, 263b/11, 268a/5, 268a/6,
 273a/10, 273a/9
 b.+ i ħalaşidüb 224a/9
 b.+ i icareyealmadı 035b/7
 b.+ i istimā'idir 264b/15
 b.+ i izdihādetdiler 213a/15
 b.+ i kabûleyledi 154a/7
 b.+ i kabûleylemez 266a/10
 b.+ i melāmetederse 262b/20
 b.+ i melāmetetmezse 262b/21
 b.+ i müstecābederse 264b/15
 b.+ i taṭhireder 260a/8
 b.+ i taṭhireyleye 260a/9
 b.+ iḥaqqinkelāmı 246b/18
 ol b.+ iḥabūlid-üb 135b/7
 b.+ iḳo-mayub 133b/7
 b.+ im 036b/32, 074a/8
 b.+ üm 005b/23, 012a/11, 015a/17,
 026a/56, 038b/42, 040a/25, 052b/63,
 074b/11,
 078a/15, 083a/4, 086b/21,
 086b/22, 087a/11, 089b/13, 090a/25,
 096a/12, 097b/45,
 111b/9, 112b/25, 114a/20,
 121b/14, 123b/15, 125b/14, 131b/5,
 131b/6, 131b/7,
 133a/3, 136b/26, 141b/12, 142a/1,
 142a/24, 142a/25, 142b/5, 143a/21,
 143b/11,
 143b/6, 144a/23, 144b/5, 145b/25,
 146b/24, 146b/26, 147a/31, 147a/39,
 147b/11,
 149b/16, 152b/11, 154a/4, 154a/6,
 156a/8, 157a/2, 157a/4, 158b/8, 161a/4,
 161b/7, 162a/12, 165b/10, 165b/4,
 165b/5, 166b/1, 166b/6, 167a/11, 173a/4,
 174a/32, 175a/58, 176a/3,
 176b/11, 176b/12, 177a/15, 177a/20,
 178a/2, 178b/4,
 178b/6, 179a/3, 180a/1, 181a/21,
 181b/12, 182a/1, 182a/3, 183b/19,
 184a/24,
 184b/12, 189a/13, 189b/3, 189b/4,
 189b/5, 196a/3, 196a/7, 196b/14, 196b/17,
 197a/3, 197b/14, 197b/8, 198b/14,

201b/12, 206a/20, 206a/21, 207a/23,
 207b/3,
 210a/4, 211a/3, 212a/2, 212a/3,
 212a/9, 212b/3, 213b/19, 213b/2, 213b/20,
 213b/6, 214a/13, 214a/9, 215b/10,
 216a/2, 216a/22, 216a/28, 216b/10,
 216b/7,
 217a/2, 217b/14, 217b/16,
 218a/12, 218a/14, 218a/6, 218a/9, 218b/1,
 218b/2,
 218b/3, 219b/4, 222b/3, 223a/14,
 224a/10, 224a/9, 227b/4, 228a/5, 229a/10,
 229a/13, 229a/4, 229b/7, 230b/25,
 231a/3, 235b/18, 235b/20, 239a/25,
 245a/14,
 245a/18, 245b/20, 247b/21,
 251a/3, 251a/4, 253a/24, 256b/1, 256b/3,
 256b/9,
 257a/11, 257a/15, 257a/16,
 259b/15, 259b/18, 260a/3, 261a/19,
 263b/17, 264a/5,
 264b/14, 265a/2, 266b/4, 267b/21,
 267b/25, 274a/10, 274a/13, 275a/12,
 278b/9,
 279a/15, 280a/10, 287a/1
 b.+ üm 157a/3
 b.+ ümatamız 217b/16
 b.+ ümatamız 214a/11
 b.+ ümbabalarımız 097a/38,
 097a/39, 111b/10
 b.+ ümbabalarumızı iştifāetdi
 108a/17
 b.+ ümbabalarumuzda 097b/44
 b.+ ümba'zılar 178a/1
 b.+ ümçok 230a/7
 b.+ ümellerimizden 128b/7
 b.+ ümgazatımızuñ 185a/4
 b.+ ümḥaqqımızdaki 202a/22
 b.+ ümencilimiz 212a/5
 b.+ ümḳalblarimizi tecrübeeder
 212b/4
 b.+ ümḳalplerimizi 110b/17
 b.+ ümḳarabetimize 096a/19
 b.+ ümḳarındaşlarımızı
 ziyāretidelüm 113a/36

b.+ ümķarındařlarımızıñ 280a/10
 b.+ ümķazan-duğumuz 120a/26
 b.+ ümķızķarındařımızı 155b/1
 b.+ ümķulaķlarımızı 116a/20
 b.+ ümrabbimiz 142a/2, 142b/11,
 155b/30, 157a/6, 157a/10, 157a/8
 b.+ ümRabbimiz 195b/14
 b.+ ümrabbimizin 224a/8
 b.+ ümrabbimiziñni'metiğayette
 firāvānoldı 219a/14
 b.+ ümrabbimiz Yesû'Mesîh
 214a/12
 b.+ ümrabbimizden 218b/3
 b.+
 ümRabbiniñ Yesû'Mesîhiñni'metini 183a/9
 b.+ ümrûhumuz 146a/16
 b.+ ümsize 212b/1
 b.+ ümsözlerimize 227a/16
 b.+ ümtañrımız 075a/30, 216b/11
 b.+ ümtañrımıza 273a/10, 275a/10,
 287a/5
 b.+ ümtañrımızda
 mütevekkil olduķtañrınıñ incilini 212b/2
 b.+ ümtañrımızıñķullarunıñ 274b/3
 b.+ ümtañrımız da'veteyleye
 088b/40
 b.+ ümvaşiyetimizi 259a/3
 b.+ ümzulumümüz 140a/5
 b. 007b/9, 012a/11, 042b/3,
 045a/11, 045a/9, 049b/63, 049b/64,
 050a/4,
 068a/5, 071b/35, 074b/19,
 080a/63, 086b/21, 089a/5, 095a/14,
 097a/39, 097a/40,
 104a/41, 105a/17, 108b/33,
 109b/47, 110b/12, 110b/17, 111a/22,
 112b/25, 112b/28,
 114a/16, 114a/21, 176b/8, 176b/9,
 177a/21, 178a/12, 180a/5, 180b/14,
 181a/21,
 183a/4, 185a/8, 195b/10, 196b/19,
 250b/17
 b. Ėüçeyledi 114a/16
 b. Ėabervirdi 105a/13
 b. Ėabervireceksizün 182a/7

b. iĖbāriderler 114a/18
 b. i'lāniderek 196a/9
 b. inbāeyle 049b/68
 b. kısmettedüği 185b/13
 b. muťi'olalar 248a/3
 b. řefķatidüb 177a/23
 b. tābi'olmayān 069b/38
 b. tābi'olmaz 069b/38
 b. tābi'olub 114a/17
 b. vaşiyettedi 104a/42
 b. yardumeyle 113b/10
 b. ziyādeeyledi 196a/8
 b. 012a/13, 061a/12, 069a/22,
 089b/12, 115a/37, 115a/38, 176b/10,
 177a/14,
 177a/22, 178a/14, 178b/6,
 179b/14, 180a/5, 182a/2, 183b/20, 190b/5,
 192a/13,
 194a/1, 196a/5, 197a/5, 208a/13,
 213a/16, 251a/3
 b. 'adider 185a/2
 b. anlarava'zitmek 113b/11
 b. Ėalāřeyle helakoluruz 015b/26
 b. Ėāzırolan 189b/4
 b. iĖtiyārettedi 196a/4
 b. iĖrāçettedi 097a/40
 b. mededeyle 069a/22
 b. mübārekeyledi 196a/3
 b. necāteyle 012a/13
 b. teķaddümideler 097a/40
 b. tesellieyledi 182a/7
 b. tesellider 176a/4

boğ - : boğmak, öldürmek
 b.- ar 033a/28, 059b/19
 b.- ār 024b/23
 b.- dı 050a/6
 b.- dılar 059a/7
 b.- dular 023b/8

boğa : boğa
 b.+ ları 110b/13
 b.+ larum 039a/4

boğaz

b.+ la 104b/8

boğazla -: öldürmek
b.- dukları 078a/12

boğça : bohça
b.+ larımızı 123b/15

boğul -
b.- muşdan 112a/21, 112b/29,
124a/26
b.- muştur 061a/14

bol : çok, fazla
b. 053b/13
b.+ luğu 023b/12

bollan -: fazlalaşmak
b.- mış 181b/13
b.- mışdur 181b/12

bolluk : fazlalık, bereket
b.+ ıdahîsizüñ 183b/14
b.+ undan 022b/35
b. 183b/21
b.+ tayım 207a/18

borç
b.+ a 141a/5
b.+ ı 033a/28, 033b/32
b.+ ı girü 033a/31
b.+ ıāna 033b/34
b.+ larumızı 012a/11
b.+ lularumıza 012a/13
b.+ ları 152b/7
b.+ lısuñ 033a/29
b.+ lu 033a/25, 033a/28, 146a/12,
230b/19
b.+ ludur 041b/17, 041b/19,
194a/4
nesne b.+ luol-man 152b/8
b.+ lusun 230b/20
b.- luyum 137b/15

boru

b. 174b/52, 272a/1, 275b/3,
276a/8, 276a/10, 276a/7, 276a/8, 276b/1,
278a/7, 279a/15, 286b/22
b.+ da 174b/52
b.+ nuñ 244a/19
b.+ nun 268b/11
b.+ su 215a/3, 276a/6, 277a/14,
279b/2
b.+ sunı 146b/22
b.+ suñut-mayan 194a/27

boş
b. 023a/44
b. 074a/3, 247b/20

boşa -
b.- mağ 070b/5
b.- mağ isteridi 005b/20
b.- mağ revā 034a/8
b.- mağ 034a/8
b.- mağcāiz 033b/4
b.- mağhelāl 070a/2
b.- masun 163a/13
b.- ya 010b/31, 010b/32, 034a/9
b.- yub 070b/12

boynuz
b. 285a/16
b.+ ları 280b/1
b.+ u 273a/6, 280b/1, 281a/12,
284b/3, 285a/12, 285a/8
b.+ undan 277a/13

boyuñ
b.+ lular 097b/51

boz -
b.- ar 012a/19, 012a/20
b.- arlar 021a/6
b.- arlar 174a/34
b.- maga 049a/62
b.- mağa 009b/17
b.- muşdur 197b/15
b.- satañrı 159b/17
b.- ub 010a/19

b.- ucular 226a/3	039b/20, 040b/40, 042b/3,
bozul -	042b/36, 042b/37, 044a/34, 046b/1,
b.- alar 057a/22	046b/40, 046b/45,
b.- ur 179b/16	047a/12, 047a/13, 047a/9,
bölük : parça, kısım	047b/23, 047b/28, 048a/31, 048a/34,
b.+ i cem'etdiler 051a/28	048a/38, 048b/42,
b.+ ün 124a/31	049a/56, 049a/61, 049b/71,
b.+ ünden 133a/1	051a/23, 052a/48, 052a/55, 052b/58,
b.+ üne 102a/2	052b/63, 053b/13,
b. 284a/19	053b/15, 055a/27, 056a/7,
b.+ i 081b/16	056b/13, 058b/35, 059a/14, 059b/19,
böyle	060b/41, 062b/3,
b. 044b/45, 056a/7, 059b/26,	065a/6, 066a/23, 066a/29,
090a/19, 109a/34, 119a/15, 148a/20,	067a/12, 067a/13, 068a/35, 068a/38,
161a/4,	068b/7, 069a/21,
233b/4, 235a/10, 236a/9	069a/29, 070b/5, 071a/22,
b.+ ce 225a/12	071b/30, 073b/23, 073b/28, 074a/7,
bre : seslenme edatı	074b/10, 074b/11,
b. 041b/17, 041b/19, 042a/26,	074b/12, 074b/16, 076a/2,
042a/33, 174a/36	076a/43, 076a/44, 077a/30, 077b/5,
bu	078a/9, 078b/27,
b. 005b/18, 005b/20, 005b/22,	079a/30, 079a/35, 080a/58,
007b/9, 008a/3, 010a/19, 013a/32,	080b/70, 080b/71, 082a/39, 083b/17,
014a/24,	086b/18, 086b/24,
014a/26, 014a/28, 018b/23,	086b/25, 087b/13, 087b/14,
019b/42, 020a/10, 020a/16, 021b/11,	087b/22, 088a/32, 088b/40, 090a/16,
022a/23, 022a/24,	090b/8, 091a/10,
022b/32, 022b/41, 023a/42,	091a/16, 091a/18, 091b/22,
023a/45, 024a/15, 024a/22, 025a/40,	092b/4, 092b/5, 092b/8, 093a/20, 093b/24,
025b/54, 025b/55,	093b/28,
026a/57, 027b/8, 028a/11,	093b/31, 094a/34, 094a/35,
028a/15, 030a/18, 030a/22, 030b/5,	094a/36, 094a/38, 094a/39, 094b/4,
031b/20, 031b/21,	095a/1, 095a/13,
032a/4, 032a/6, 032a/10, 032b/13,	095a/14, 095b/4, 095b/6, 095b/7,
033b/1, 034a/11, 034b/22, 034b/26,	097a/35, 097a/36, 097a/40, 097b/51,
035b/11,	098a/54,
035b/15, 036a/21, 037a/11,	098a/60, 098b/11, 099a/19,
037a/4, 037b/21, 037b/23, 038b/38,	099a/21, 099a/22, 099a/24, 099a/27,
038b/42, 038b/44,	099b/29, 099b/32,
	100a/2, 100b/13, 100b/15,
	101a/21, 101b/36, 102b/16, 103a/17,
	103b/30, 103b/32,
	104a/44, 105a/10, 105b/22,
	105b/27, 107b/7, 108a/17, 108b/27,
	109a/43, 110a/9,

110b/15, 111b/3, 111b/6, 112b/29,
113b/12, 114a/17, 114a/20, 115a/36,
115a/38,
115b/12, 115b/6, 116a/18,
116a/20, 116b/30, 117b/11, 117b/13,
118a/21, 118b/25,
119a/10, 119b/20, 120a/26,
120a/27, 120b/36, 120b/37, 120b/40,
122b/34, 123a/11,
123a/9, 124a/27, 124b/33,
124b/38, 125a/3, 125a/4, 126a/22,
126a/26, 126a/28,
126b/9, 127a/13, 127a/17,
127b/18, 127b/25, 127b/27, 128b/10,
128b/3, 128b/5,
128b/8, 129a/16, 129a/21, 130a/5,
130b/20, 131a/21, 131a/24, 132b/22,
132b/26,
133a/30, 133a/32, 133b/10,
134a/21, 134a/23, 134b/30, 134b/32,
134b/34, 135b/4,
136b/21, 136b/22, 136b/26,
136b/27, 138a/24, 141b/9, 142a/2,
142a/22, 145a/11,
145a/17, 145b/25, 146a/9,
147a/37, 147b/9, 150a/9, 150b/25,
151a/27, 151b/2,
152b/11, 152b/9, 154a/5, 154a/8,
154b/13, 155a/22, 155a/23, 155a/28,
156a/17,
157a/10, 157b/20, 157b/21,
158b/6, 158b/8, 159b/12, 159b/18,
160a/19, 160a/4,
160b/11, 161a/3, 161b/10, 162a/7,
163a/12, 163a/8, 163b/26, 164a/31,
164a/32,
164b/4, 165a/10, 165b/12, 165b/8,
169a/26, 169a/27, 170a/18, 171a/13,
171b/6,
172a/21, 173a/1, 173a/6, 173b/19,
175a/53, 175a/54, 177a/13, 177a/15,
177b/6,
177b/8, 178a/16, 178b/10, 179a/1,
179a/15, 179a/4, 179b/7, 180a/2, 180a/4,
181b/13, 182a/1, 182b/11, 183a/7,

183a/10, 183b/21, 184a/3, 184a/4,
184b/12,
184b/13, 186a/10, 186b/17,
188a/13, 188b/1, 189b/6, 194b/12,
194b/15, 194b/8,
195b/16, 197a/1, 197a/21, 197b/8,
198a/8, 199a/9, 201a/32, 201b/1, 201b/12,
202b/6, 203a/19, 203b/22,
203b/25, 203b/29, 204a/5, 208b/27,
210a/8, 210b/14,
210b/21, 213b/3, 215a/18,
215b/18, 216a/27, 216b/11, 217a/5,
219a/15, 219b/18,
221a/11, 221b/4, 224b/12,
225b/19, 228a/13, 229b/8, 231a/2, 231b/3,
232b/3,
234a/11, 234a/16, 234b/4, 236a/1,
236b/21, 236b/22, 237a/24, 238a/6,
240a/12,
240a/16, 240b/33, 245a/17,
246b/23, 246b/25, 246b/27, 247a/5,
248b/10, 248b/15,
252b/7, 253a/20, 253b/5, 256b/5,
257a/13, 257a/18, 259a/8, 259b/16,
260a/4,
260b/1, 263a/3, 263b/18, 263b/21,
264a/6, 264a/8, 264a/9, 264a/11, 266b/4,
268a/3, 269a/6, 270a/24, 270b/1,
271a/7, 277b/18, 277b/20, 278b/6, 283b/6,
288b/6, 289b/6, 290b/2, 290b/6
b. bunlarazebholundı 167b/27
b. ma'lumoldı 119b/17
b. nesnedesizimedhideyimmi
medhitmezem 168b/22
b. şadırolıcak 135b/9
b. ümīdola 262a/3
b. zināetmeyesin 152b/9
b.+ dur 013b/13, 176b/12,
239a/20, 252a/25, 256a/13, 260a/5,
261b/26, 262a/12,
262b/23, 264a/3, 264a/5, 264a/10,
264a/11, 264b/14, 264b/20, 265a/6
b.+ dur 165b/4, 265a/8
b.+ na 040b/39, 163a/4, 163a/5,
253b/1, 266b/8

b.+ ña 015b/27
 b.+ na meşgulolur 152b/6
 b.+ na vaż'olunmuşuz 213b/3
 b.+ nda 021a/7, 066b/4, 079a/33,
 130b/17, 263b/10, 264a/2, 282b/12,
 285a/9
 b.+ nda mükemmelolmuşdur
 263b/17
 b.+ ndadur 023a/42, 023a/43
 b.+ ndadür 281a/11
 b.+ ndan 160a/2, 249a/1, 260b/3,
 260b/6, 261a/18, 262b/16, 263a/2, 263a/6,
 263b/13
 b.+ nı 011a/47, 014b/9, 152a/20,
 235a/3
 b.+ nı kıyāsidermisiñyā 138b/3
 b.+ nlar 013a/33, 162a/11, 166b/6,
 167a/11, 267a/16, 285a/14
 bu b.+ nlarazebholun-dı 167b/27
 b.+ nlardan 272a/1
 b.+ nları 093a/12
 b.+ nlara 155a/27
 b.+ nlarda 153b/18
 b.+ nlardan 010b/37
 b.+ nlardür 281b/4
 b.+ nları 008b/9, 160a/6, 160b/14,
 165b/8, 166a/15
 b.+ nlarıñ 012b/29, 166a/15
 b.+ nu 157b/12, 162b/13, 163a/6,
 164a/29, 164a/35, 166a/23, 213b/1,
 226a/1,
 245a/17, 259a/3, 259a/5, 266b/5
 b.+ nu kaçdetdi 164b/37
 b.+ nu tamāmidüb 155a/28
 b.+ nun 201a/31, 213b/18,
 256b/10, 257a/12, 259b/14, 262a/8,
 266a/10, 280a/12
 b.+ nuñ 022a/27, 022a/31,
 025b/52, 025b/54, 026a/2, 026a/7,
 033a/23, 033b/5,
 038b/43, 041a/13, 042a/34,
 044b/44, 063a/14, 065b/13, 065b/8,
 070b/7, 073b/24,
 075a/21, 080b/72, 088a/26,
 101a/21, 109a/39, 114b/24, 124a/25,

132a/15, 132b/19,
 134b/25, 135a/39, 136b/20,
 138a/19, 138b/3, 148a/17, 153b/9,
 161a/17, 161b/11,
 163b/15, 164a/28, 167a/14,
 168a/10, 169a/27, 169a/30, 170a/16,
 175a/58, 176a/19,
 177b/6, 177b/7, 177b/9, 179a/1,
 180a/9, 180b/16, 182b/13, 185b/11,
 186b/13,
 187b/3, 187b/5, 187b/10, 189a/10,
 195a/1, 198a/1, 198b/13, 198b/14, 199a/8,
 199b/25, 200b/14, 200b/17,
 202a/13, 202a/22, 204a/9, 205a/30,
 207b/9, 213a/13,
 213b/5, 214a/7, 215b/11, 217b/11,
 218a/12, 219a/16, 223a/5, 224a/6,
 224b/12,
 225a/10, 228a/13, 228a/5,
 229b/11, 230b/15, 231a/9, 231b/1,
 233a/10, 233a/7,
 234b/3, 235a/1, 237a/25, 238b/12,
 238b/15, 239b/5, 241b/14, 241b/16,
 243b/12,
 244b/2, 245a/12, 246b/21,
 251b/13, 252b/6, 255a/6, 286a/8
 b.+ nuñāvāzı 087a/6
 ben b.+ nuñgibilerekađıol-mak
 118a/16
 b.+ nunla 262a/10, 263a/9
 b.+ nuñla 091a/10, 262b/19
 b.+ nuñtohumundan 108b/23
 b.+ raya 272a/1
 b. 020a/15, 026a/2, 047b/26,
 051b/38, 063a/16, 078b/22, 078b/24,
 097a/38,
 101a/23, 115b/4, 124a/27, 147b/9,
 149a/8, 169a/24, 214b/3, 237b/10
 b. 024a/20, 075a/30, 087b/16

bucak : belde

b.+ ı 274b/1
 b.+ ındaki 288b/8
 b.+ larında 011b/5
 b.+ da şadırolmamışdur 132b/26

buçuk : yarım

- b. 275b/2, 278b/9
- b. 279a/11, 280a/14

buğday

- b. 021a/1, 135a/39
- b.+ ı 024b/29, 024b/31
- b.+ ın 007b/12
- b.+ ın 024b/25, 174a/36

bugün

- b. 012a/11, 024a/13, 029a/3, 038a/28, 050b/20, 079a/30, 090b/9, 122a/26, 125a/3, 129a/21, 131b/2, 133a/29, 134b/33, 231a/5, 233a/13, 233a/15, 233b/7, 234b/5, 245a/8, 249b/13
- b. mevcūdolub 012b/30
- b.+ den 120b/40
- b.+ e 020b/24, 050b/9, 053b/16, 088a/30, 126b/1
- b.+ leri iḥbāretdiler 090a/24

buğz : hoşlanmama

- b. 262b/13

buğuz it -: hoşlanmamak

- ḫarındaşını b.- en 262b/15

buhār

- b. 249b/14

buhl : cimri

- b. 138b/29
- b.+ ü 210a/5
- b.+ üñ 212b/6
- b. 200a/4
- b.+ de 257b/3

buhur : tütsü

- b.+ lar 275b/3, 286a/13
- b.+ lardan 273a/8
- b.+ laruñ 275b/4

bul -

- b.- a 032b/13, 073a/13, 186a/1, 202b/9, 224b/17, 285a/14
- b.- a 019b/40, 030b/26, 175b/13, 273b/3
- b.- a bunuñ 179b/16
- b.- alar 225b/26
- b.- alar 009a/5
- b.- am 129b/26, 137b/14
- b.- am 070b/17, 131a/27, 205b/11
- b.- an 019b/39
- b.- anlarda 178a/16
- b.- asıñ 034b/22
- b.- asız 013b/7, 036b/2, 072b/2, 154b/13, 199b/15
- b.- asız 021a/30, 254a/10
- b.- asuñanı 031b/27
- b.- dı 033a/28, 048b/43, 066a/31, 097b/46, 100a/2, 101b/33, 140a/7, 231a/5
- b.- dı 103b/28, 141a/2
- b.- dılar 006b/11'azīm, 051b/32, 072b/4, 092b/10, 107b/7, 113b/6, 129a/18, 129a/20, 134b/28
- b.- dılar 119b/20, 135a/44
- b.- duğu 185b/13
- b.- duğumuza 205b/16
- b.- duḫ 093b/23
- b.- duḫları 039a/10
- b.- dular 133b/13, 280a/11
- b.- dum 014b/11, 116b/23, 128a/29, 265a/5
- b.- duñ 269a/2
- b.- duñuz 144a/21
- b.- duñuzmı 191b/4
- b.- ı 094b/3
- b.- ıcaḫ 006a/8
- b.- ıcaḫāna 055b/37
- b.- ıyor 079a/37
- b.- madı 037b/19, 073a/13, 182a/5, 244a/17
- b.- madı 270b/3
- b.- madılar 049a/60, 080a/56,

091b/20, 093b/22, 129a/12
 b.- maduğum 178a/13
 b.- maduqlākin 093b/24
 b.- maḳ 097b/47
 b.- maḳiste-r 244a/17
 b.- mam 145a/19
 b.- mayalar 276b/7
 b.- mayasñ 286a/15
 b.- mayıcaḳ dileḳetdiler 108b/28
 b.- mayub 115b/6, 185b/14
 b.- maz 023a/44
 b.- maz 200b/6
 b.- mazlar 096a/12
 b.- mazuz 126b/9
 b.- muş 238b/13
 b.- muşdur 224b/17
 b.- sun 200a/29
 b.- ub 025b/46, 078b/17, 096a/17,
 122b/3, 123a/4, 133b/7, 136a/14, 209a/7
 b.- ub 118b/1
 b.- un 259b/18
 b.- undı 005b/19evvel, 145a/11
 b.- unub 204a/8
 b.- ur 013b/9, 023a/45, 048b/40,
 089a/47, 117a/2, 207b/11, 256b/8, 273b/3
 b.- urın 145a/21
 b.- urlar 184a/4
 b.- urlar 235b/13
 b.- ursañız 039a/9
 b.- uruz 165a/8

bulaş -

b.- an 065b/16
 b.- mağa 065b/15
 b.- mağa ḳādirdegüldür 065b/18
 b.- ur 066a/21
 b.- urlar 066a/24

bulun -

b.- a 251a/8
 b.- alar 186b/13
 b.- am 205b/9
 b.- asız 094a/40
 b.- avüz 191b/17

b.- dı 100a/40
 b.- du 253a/23, 280a/9
 b.- madı 273a/4, 282a/5
 b.- maya 259b/15, 286b/22,
 286b/23
 b.- maz 241a/5
 b.- an suālitmeyenlere 149b/20
 b.- uruz 173b/15

bulut

b. 282b/14, 282b/15, 282b/16
 b.+ lar 268a/7
 b.+ larda 077a/26
 b.+ larda ḥıṭfoluñuruz 215a/17
 b.+ ları 080a/63
 b.+ larında 049b/64
 b. 068b/7, 166b/1, 243a/1,
 277b/1, 282b/14
 b.+ dan 030b/5
 b.+ dangel-di 068b/7
 b.+ lar 258b/17, 267a/12
 b.+ ta 166b/2, 279a/12

buña

b. 048a/35, 059b/16, 062b/2,
 075a/22, 082a/31, 090a/16, 104a/43,
 112a/15,
 169a/25, 174b/49, 184b/6,
 202a/18, 220b/8, 221a/9, 222b/25, 228b/6,
 239a/21,
 253a/21, 253b/7, 254a/9
 b. 014b/9

bunda

b. 026a/8, 026b/17, 030b/28,
 030b/4, 031a/18, 042b/2, 043b/23,
 048a/37,
 048a/38, 053a/6, 062b/3, 068a/1,
 068a/5, 077a/21, 079a/35, 083a/6, 115b/7,
 236a/8, 245a/14, 247a/3
 b. ferḥederim 203a/19
 b. feryādidüb 131a/24
 b.+ ki 211a/10

bunlar

b. 013a/33, 020a/7, 025a/38,
 026a/57, 037b/16, 043a/8, 044a/35,
 046b/46,
 060a/33, 062b/2, 069b/37,
 075b/40, 076a/4, 076a/8, 077a/31,
 080a/61, 087b/14,
 087b/15, 104b/47, 107b/4,
 115b/11, 115b/7, 116a/20, 121a/5,
 134b/31, 147b/7,
 147b/8, 151a/31, 193b/24,
 194b/17, 203a/16, 209b/23, 211b/11,
 214b/6, 220b/10,
 226a/8, 229b/9, 233a/10, 236b/13,
 236b/20, 239a/23, 241b/13, 256b/4,
 256b/8,
 256b/9, 258a/12, 258b/17,
 259a/11, 266b/8, 267a/10, 267a/12,
 278b/4, 285a/16
 b. ifrâkedenlerdür 267b/19
 b. öldürmeyesinâ 034b/18
 b.+ a 124a/25, 147a/31, 170a/23,
 178a/16
 b.+ da 129a/18, 132a/12, 210a/7
 b.+ dan 075a/31, 095b/7, 108a/20,
 117a/1, 130a/9, 132b/26, 223a/11,
 225b/21,
 226a/6, 239a/23, 274b/1, 275a/8,
 277a/12, 283a/5, 285b/1, 287a/1, 288a/3
 b.+ dandürkim 226a/6
 b.+ dır 195a/20
 b.+ dur 028a/20, 059a/15, 059b/16,
 059b/20
 b.+ ı 020b/25, 034b/20, 038a/28,
 041b/24, 042b/2, 044a/33, 071a/20,
 073b/28,
 074a/33, 106b/17, 120b/40,
 123a/11, 123a/12, 123b/24, 127b/22,
 132b/24, 133a/30,
 135a/35, 137a/29, 199a/11,
 199a/12, 205b/8, 221b/6, 225a/14,
 229a/15, 264b/13,
 269a/1, 269b/12, 270a/18, 271b/14
 b.+ ı fikireyleñ 206b/8
 b.+ ı ta'lümidüb öğütvir 222b/3
 b.+ ı vâki'olmak 077a/29

b.+ ı zikretmeye 257a/15
 bende b.+ i'ameyle-ñ 206b/9
 b.+ ıkarındaşlara 221a/6
 b.+ ıpeygamberleri 199a/11
 b.+ ısaña 220b/14
 b.+ un 132b/21
 b.+ uñ 105b/22, 112a/20, 138b/32,
 139a/14, 156a/18, 193b/24, 195a/21,
 195a/22,
 200b/6, 201a/27, 210a/6, 223a/9,
 245a/11, 245a/17
 b.+ uñ'afvı 240a/18
 b.+ uñhakķında 229b/8
 b.+ uñüzereine 288b/6

buyur -: emir vermek

b.- dı 124b/34
 b.- dular 094a/40
 b. 005b/24
 b.- dı 026b/18, 029a/36, 031a/9,
 063b/27, 064a/39, 066b/5, 068b/9, 070b/4,
 072a/49, 100a/38, 107a/19,
 124b/34, 126a/24, 126a/30, 127a/10,
 128a/35, 129b/23,
 135a/43
 b.- dı 130a/7
 b.- dılar 114b/23
 b.- du 077b/35
 b.- duķ 218a/10
 b.- dular 091a/18
 b.- dum 130b/18, 131a/21
 b.- maduķ 093b/28
 b.- mak 230a/9
 b.- muş 117a/2
 b.- muşdur 014b/5
 b.- muşdur 015a/19, 026b/10
 b.- muştur 034a/8
 b.- ur 126b/3, 128b/8
 b.- urum 114a/18

bühtân: iftira

b. 226a/3
 b.+ cılar 220b/11, 228b/3
 b.+ cılar 138b/30

bülend: yüksek, yüce

b. 055a/26, 282a/7, 282a/9,
282b/15, 282b/18, 283b/1, 284a/17,
287a/1,

287b/17, 289a/3

b.- āvāz 110a/10

b. 267a/16, 285b/2

bünyād: temel, kök

b.+ dından 025a/35, 046a/34

b.+ dından 285a/8

b. 223b/19

b.+ ından 233b/3, 252a/20

b. 256a/10

b.+ ından 239a/26

b. sābitdurur 225b/19

Bünyāmīn

B. 149b/1

bünyān: yapı, bina

b.+ ından 196a/4

b.+ ı 290a/18

bütün

b. 007a/5, 010b/29, 010b/31,
012b/22, 012b/23, 015b/32, 015b/34,
030b/26,

035b/7, 037a/10, 040b/36,
055a/33, 055b/39, 068a/36, 075a/30,
075b/33, 078a/9,

088b/36, 094b/5, 099b/37,
101b/31, 102a/2, 105a/15, 105b/28,
109b/49, 112a/22,

116a/17, 117b/8, 120a/29,
124a/30, 132b/20, 147a/36, 149b/21,
161b/7, 170a/17,

170a/18, 176a/1, 194a/4, 194b/10,
199b/16, 203a/13, 207b/6, 209b/19,
214b/10,

216a/22, 228a/11, 247b/10,
248a/2, 248a/4, 248b/6, 264b/20, 273a/7,
286b/17

büyü - : büyümek

b.- ye 060a/27

büyük

b. 020a/11, 044a/31, 052a/46,
052a/51, 052b/60, 061a/11, 078a/15,
082a/34,

083a/5, 094a/36, 102b/11, 104b/5,
112a/12, 120b/35, 132b/24, 165b/11,
186b/15,

224a/5, 225b/20, 242a/24, 248a/4,
273b/5, 276a/10, 276b/2, 279b/1, 281a/13,
284a/18, 285b/2, 286a/16,
286b/19, 286b/21, 286b/22, 288a/2,
288b/11, 289b/10

cāhil

c.+ ler 041b/17, 041b/19

c.+ lere 137b/15

c.+ lık 066a/23

cāiz : uygun

c.+ dūr 099b/37

c. 021b/9, 035b/15, 039b/18,
057b/3, 074b/14, 088a/29, 114a/22,
175a/3

cam

c. 284b/1

c.+ ını 283b/2, 283b/4, 283b/8,
284a/12, 284a/17

c.+ ları 273a/8

c.+ laruñ 283b/2

cāmi'

c. 283a/7

cān : ruh, can

c. 075b/33, 092b/5, 092b/10,
107a/24, 107b/6, 107b/8, 134b/25, 152a/1,
289b/9

c. teslīmetdi 082a/38

c.+ a 258a/8

c.+ aqarşu 252b/11

c.+ dan 201b/7, 210b/23

c.+ ı 019b/39, 068a/37, 121a/11,
250b/20
c.+ ım 021b/17
c.+ ımda 178a/13
c.+ ımı 057b/4, 122a/24
c.+ ımı talebiderler 149b/3
c.+ ına 139a/9, 280a/11
c.+ ında 067a/12
c.+ ını 019b/39, 030a/25, 036b/28,
072a/46, 262b/16, 283b/3
c.+ ını halāšetmek 030a/25
c.+ ını zāyi'ide 030b/26
c.+ ınibenüm 068a/35
kimki c.+ ınıhalāsit-mek 068a/35
kendü c.+ ınızāyi'id-e 068a/37
c.+ lara 288b/4
c.+ larda 096a/14
c.+ ları 258a/14, 276a/9, 286a/14
c.+ larımızı 212b/9, 262b/17
c.+ larıña 111a/22
c.+ larınız 245a/17
c.+ larıñızı hederider 112b/24
c.+ larınüñ 245a/11
c.+ larumıza 133b/11
c.+ laruñ 251b/9
c.+ laruñbizümRabbimiz 112b/26
c.+ laruñuza 021a/29
c.+ sızları 215b/14
c.+ u 030b/26
c.+ um 048a/38, 079a/34, 155b/4
c.+ uñ 040b/38, 075a/30
c. 012b/26
c.+ ınıza muqayyed 012b/25

cariye : kadın köle
c. 049b/69, 049b/71

cāsus
c.+ ları 242b/31

cefā : eziyet, sıkıntı
c. 134a/21
c. 133b/10, 225a/9
anuñkullarınıtutup c. 039a/6
saña c. 035b/13

c.+ ya 224b/3
c.+ yı 244b/3
c. taħammül 225b/25

cehālet

c.+ inizde 251b/14
c.+ den 199b/19
c.+ leri 238a/7

cehd : çalışma
c. 180a/9

cehennem

c. 010a/23, 274a/8
c.+ de 088a/27, 088a/32
c.+ de helākitmege 019a/28
c.+ den 248b/6
c.+ e 010b/29, 010b/31, 020b/23,
070a/43, 070a/44, 070a/47
c.+ iñ 042a/34
c.+ üñ 030a/19, 032a/10

celālet : ululuk

c.+ den 257a/17
c. 267b/25
c.+ iñ 231a/3
c.+ inüñ 257a/16

celil : ulu

c.+ de 031b/22, 055b/39, 082b/41
c.+ den 033b/1, 052a/55, 069a/30,
104a/37, 108b/31
c.+ den ānatābi'oldı 057b/7
c.+ e 008b/13, 053a/7, 053a/11
c.+ e tek'addümideyim 048a/33
c.+ egel-ditanrınıñ 054b/14
c.+ iñderyāsına 054b/16
c.+ lisiñ 080b/71
c.+ lü 094a/37
c.+ lüler 087a/8
c.+ ün 066a/31
c.+ üñ 037a/12, 054a/9, 063b/21

c. 007a/22, 028b/29
c.+ de 101b/31

c.+ den 007b/13, 009a/25
c.+ e 079a/28
c.+ esizi tek'addümider 083a/7
c.+ üñ 009a/23
C.+ üñ 008b/18
c.+ üñtamām 055a/29

cem' : toplanma

c. 033a/20, 050b/17, 076a/44,
090b/6, 091b/26, 109b/44, 114a/14,
169a/33,
196b/10
anlar c. 040a/35
heb c. 039a/10
plaṭosa c. 052b/63
c. 040b/41
c. 006a/4

cem'eyle -

anbara c.- ye 007b/12

cemā'at: topluluk

c.+ e 066b/5
c.+ e teraḥḥum 066b/2
c. 023b/2, 036b/29, 036b/31,
057b/7, 058a/20, 058b/1, 058b/32,
061b/24,
068b/15, 069a/25, 072a/46,
073a/19, 081a/8, 087a/6, 119a/8, 123b/22,
129a/18,
286b/17
c.+ den 120a/33
c.+ e 028b/32, 031a/14
c.+ e 029a/37
c.+ i 026b/14, 028a/10, 029a/34,
060a/36, 064a/34, 064b/46, 065b/14,
067b/34,
120b/35
c.- i 058b/1
c.+ inüñ 092a/32
c.+ ler 014a/28, 014b/1, 021b/15,
022a/23, 026b/13, 028b/30, 033b/3,
037a/11,
037a/9, 040a/33, 070a/1, 098b/6,
285a/15

c.+ leranları 064a/32
c.+ lerden 039a/46
c.+ lere 020a/7, 023a/46, 025a/34,
027a/23, 029a/35, 029a/39
c.+ leri 015a/18, 025a/36, 026b/15,
026b/18, 027a/23, 109b/45
c.+ leri 093a/15
c.+ te 124b/34
c.+ ten 065b/17, 068b/17
c.+ ün 066b/7, 124b/35
c.+ ler 009a/25
c.+ leri 009a/1

cem' it -: toplanmak

bölüğü c.- diler 051a/28
keniseyi c.- dükleri 111a/27
ḥarbine c.- mek 284a/15
cenge c.- meye 288b/8
ile c.- meyen 022a/31
melekütünden c.- eler 025a/42
yelden c.- eler 044a/32
anbarlara c.- erler 012b/26
çün c.- ersiz 168b/20
kilisede c.- ersiz 168b/18
kemrege c.- ersiz 168b/18
anları c.- üb 119b/25

cemī' : tümü, tamamı

c. 021a/28, 027b/36, 040b/38,
041b/21, 043a/8, 055a/32, 058b/28,
059a/14,
060a/32, 064a/33, 075a/30,
080a/53, 090a/18, 090a/21, 090a/22,
091b/24, 093a/11,
094a/34, 096a/22, 104a/38,
106b/12, 121b/19, 122a/27, 123b/18,
125b/12, 184b/11,
217a/9
c. istimā'ideñler 092b/6
c. 057b/8, 062a/33, 066a/20
c. 138b/29, 141b/11, 141b/16,
143a/18, 143a/19, 144b/8, 146b/22,
147a/32,
147a/37, 147b/5, 149a/13, 151b/4,

152a/17, 152a/19, 153a/2, 154b/12,
154b/14,
155b/5, 156b/26, 157a/2, 157a/5,
163a/7, 163b/17, 166a/22, 169b/12,
174a/28,
178a/2, 182a/4, 189a/13, 192a/8,
195b/6, 196a/8, 197a/21, 197a/22,
197a/23,
198b/15, 198b/21, 199a/2, 200b/9,
201b/11, 202b/1, 205b/8, 206a/21,
207a/19,
207a/22, 207b/11, 207b/4,
208a/18, 208a/20, 209a/10, 211b/13,
212a/7, 214a/13,
214b/10, 216a/27, 216b/10,
216b/11, 216b/4, 219b/3, 219b/4,
223b/17, 226b/13,
227a/17, 227b/21, 229a/2, 230a/6,
231a/7, 233a/17, 239a/21, 246a/8,
251b/15,
259b/16, 260a/9, 261a/21,
267a/15, 268a/7, 275a/11, 275a/8, 275b/3,
279b/5,
281a/8, 282a/8, 283a/4, 285b/3,
287a/1
c. muḥabbetedenlere 227a/8
c. 014a/23, 093a/21, 095b/10,
100a/40, 100b/14, 101b/32, 102a/39,
102b/12,
104a/43, 104a/44, 107b/10,
118a/17, 118a/23, 119a/7, 126a/30,
128b/5, 128b/8,
131b/3, 132a/11, 137a/31, 137a/5
c. istimā'idenler 133a/29
c. istimā'idenler müteḥayyrolub
101a/21
c. mübtelāolanları 009a/24
c. 183b/19
c. 005a/17, 006a/4, 007b/15

cem' ol -: toplanmak
anda c.- dılar 106b/13
ḳapuyā c.- dılar 055a/33
ḳatına c.- dılar 055b/45, 058b/1,
065a/1

kimesne c.- dılar 056a/2
ötürü c.- dılar 120a/33
ḳılıcaḳ c.- dukları 092a/31
ve c.- dukları 121a/8, 136a/17
çokcemā'atlerāna c.- dılar 023b/2
ile c.- dılar 091b/28
ṣākirdler c.- ıcaḳ 121a/7
anlar c.- muṣ 053b/12
bir c.- muṣ 112b/25
anda c.- muṣlar 049a/58
anda c.- salar 043b/29
c.- ub 161a/4
ḳatına c.- ub 063b/30
önünde c.- ub 046a/32
yirde c.- ub 172a/23
ṭa'āmına c.- uñ 287b/18
ki c.- ursuz 172a/26

cenk : savaş
c.+ e 165b/7, 277a/9
c.+ e ḥāzırolmuş 276b/7
c.+ im 204b/25
c.+ imize 230a/3
c. 166b/26
c.+ ciler 081b/16, 124b/35
c.+ cileri 124b/32
c.+ ciyi ḥāzıreyleñ 127b/23
c.+ çiler 128a/31
c.+ ler 249a/1
c.+ leri 043a/6, 076a/7
c.+ lerün 076a/7
c.+ lerünḥaberleriñ 043a/6
c.+ te 242b/34

cenk it -: savaşmak
ile c.- eler 285a/14
ve c.- ersiz 249a/2
ḳarṣu c.- eyim 270a/17
ile c.- mek 281a/7
onunlar c.- meye 280b/4
göre c.- mezüz 185a/4
yavaṣ c.- enyok 220a/3
a'zālariñızda c.- er 249a/1
dahī c.- iciler 094a/40
ḳarṣu c.- meyelüm 127a/10

cenüb : güney
c.+ dan 099a/26, 289b/14
c. 136a/13

cerāhat: irin
c.+ i 281a/13
c.+ i 280b/3, 281a/15

cereyān it -: gerçekleşmek
içün c.- diler 267a/11

cesāret
c. 040b/46
c.+ i 220b/14
c.+ imiz 198b/12
c. 075b/34, 142b/8

cesāret it -
ziyāde c.- erler 203a/15
gedürmek c.- medi 267a/10
olub c.- ermi 161b/1
kimesne c.- er 186b/21
bende c.- erim 186b/21
etmek c.- medi 096b/33
olmaḵ c.- mez 093a/13
etmek c.- meziz 185b/12
zīrā c.- meyem 154b/18

ceset : naaş
c. 079a/39, 140b/20, 145b/25,
162b/13, 191b/17, 191b/4, 199b/16,
209b/18
c. ta'zimoluna 203a/20
c.+ ane sükuneder 209a/10
c.+ de 145b/3, 146a/8, 146a/9,
185a/3, 195b/12, 210b/15, 244b/3, 255a/6,
263a/3, 265a/7
c.+ debizüm 254b/1
c.+ den 145b/3
c.+ den 240a/21
c.+ e 088a/30, 137a/4, 145b/2,
145b/4, 145b/5, 146a/12, 146a/13, 147b/4,
147b/5, 158a/26, 167a/18,
180b/16, 185a/3, 185a/4, 193b/23,

194a/29, 205a/3,
247b/16
c.+ e tevekkületmek 205a/4
c.+ e tevekkületmek zaneder
205a/4
c.+ i 052b/59, 145b/3, 153a/14,
206a/21, 248a/3, 248b/6
c.+ i helākola 143b/6
c.+ in 209b/23
c.+ iñ 182a/1, 199b/16, 248a/4
c.+ iñ dilekeyledi 052b/58
c.+ iñ temyizitmez 169a/30
c.+ inde 197b/15, 253a/24
c.+ ine 195b/8, 206a/21
c.+ inüñ 239b/11
c.+ lü 185a/4, 236b/16
c.+ lü ḥalāşolmaz 077a/20
c.+ üm 169a/24
c.+ üm 047b/27, 078b/23
c.+ ümde 145a/18
c.+ ün 145b/5
c.+ üñ 010b/29, 010b/31, 012b/22,
012b/23, 145b/7
c.+ üñ fikritmesi 145b/6
c.+ üne 169a/27
c.+ üñoğulları 147b/8
c.+ üñüzün 144a/19
c. 029b/17, 034a/6, 048b/42,
162b/14, 162b/17, 209b/19
c.+ de 254b/1
c.+ den 195b/8
c.+ ler ḥalāşolmaz 043b/22
c.+ leri 245a/11
c.+ leri müsteykızoldılar 052a/53
c.+ li 158a/29, 221a/8
c.+ lü 155a/27, 159a/4
c.+ lüler 159a/3
c.+ lülere 159a/1
c.+ lülersiz 159a/3
c.+ lüyüm 145a/15
c.+ te 187b/7, 191b/20, 197b/11,
197b/12
c.+ tetañrıya 197b/16

cet : ata

c.+ lerinüñ 222b/4

cevāb : yanıt

c. 008a/4, 073b/21, 081a/5,
089b/12, 099b/37, 148a/20
Beṭrus c. 034b/27
ol c. 038a/29
Yesū' c. 036a/22, 037b/24
Yesū'a c. 038a/27

cevāb vir -

hiç c. 050b/12
āna c.- di 075a/29
Beṭrusāna c.- di 092b/8
binbaşı c.- di 126a/28
ditreyüb c.- di 129b/25
söyleşdi c.- di 130b/12
Yuḥannāna c.- di 069b/38
Beṭrus c.- di 104b/47
söylemege işāretidicek c.- didiyü
128b/10

ammāuṣlular c.- diler 045a/9
āna c.- diler 066b/4
anlar c.- diler 067b/28
ferisilerüñba'zı c.- diler 022b/38
haniyyā c.- diyā 100b/13
ḥod c.- düm 130b/16
ne c.- eler 079b/41
hīç c.- medi 080a/61, 081a/4
söz c.- medi 028a/23
hīç c.- mez 080a/60, 081a/4
ile c.- miş 075b/34
anlaraḥoş c.- mişdür 075a/28
anlar c.- üb 049b/66, 074a/33
anlara c.- üb 027b/3
betros c.- üb 029b/16
Beṭrus c.- üb 030b/4, 067b/29
Beṭrusāna c.- üb 027a/28
betrüs c.- üb 028a/15
biri c.- üb 068b/17
cümle c.- üb 051a/25
ferište c.- üb 053a/5
ḥākīm c.- üb 051a/21
ḥāşsı c.- üb 099b/34
kāhin c.- üb 049b/63

ol c.- üb 025a/37, 028a/13,
028b/24, 028b/26, 035b/13, 047b/23,
064a/37, 065a/6,
066a/28, 068b/12, 069a/19,
070b/3, 071a/20, 078b/20, 081a/2
ve c.- üb 033b/4
Yesū' c.- üb 028b/28, 031a/11,
031a/17, 037b/21, 070b/5, 071a/29,
072b/51, 073a/14,
074a/33, 074b/17, 075a/24,
075b/35, 076a/2, 079b/48
Yesū' c.- üb 007b/15
Yesū' c.- üb 042b/4
Yuḥannā c.- üb 091a/19
yüzbaşı c.- üb 014b/8
ol c.- übet-ti 038a/30, 045a/11
Yesū' c.- übtekrāranlara 039a/1
bana c.- üñ 073b/29, 073b/31
ol c.- üp 023a/48, 023b/11

cevelān it -: dolaşmak, gezmek
aşikare arzētmişdür c.- erek
209b/16
daima c.- dūrür 178a/14

cevr : zulüm
c. 095b/6, 106a/2, 110a/5,
162a/8, 247a/6
c.+ i 188a/13

cevr it -: zulüm etmek
c.- medik kimesneyi 182a/2
size c.- e 254a/14
ve c.- enlākinraḥmeti kesbetdim
219a/13

cevşen
c.+ i 202a/15, 215b/8

cezā : bedel, karşılık
c. 030b/28, 150a/10, 152a/20,
240b/30
c.+ nıñ 267a/12
c.+ sı 240b/36
c.+ sına iltifātideridi 242a/27

- c.+ sını 258a/13
c.+ yı 231b/3
- cezzaf** : balıkçı
c.+ lular 226a/4
- cibāyet**: vergi tahsili
c.+ e 175a/1
c.+ ler 175a/2
- cidāl** : savaş
c. 159a/3
c.+ e 225a/14
c.+ leri ictinābeyle 229b/9
- cihād** : savaş
c.+ a taḥammületdiniz 240b/33
- cihān** : dünya
c.+ da 263a/4
c.+ ũñ 157b/20, 157b/21, 209a/8

c.+ ı 232a/5
- cihet** : yön
c.+ den 216b/11, 261a/12, 263a/9
c.+ tenki 212a/5
- cimā** : cinsel ilişki
c.+ lar 028a/19
c.+ lar 066a/21
- cimā it -:** cinsel ilişkide bulunmak
erkeklerle c.- enlere 219a/10
erkeklerle c.- eñler 162a/10
- cins** : çeşit, tür
c. 025b/46, 031b/21, 069a/29, 252b/9
c.+ den 187a/26
c.+ i 096a/14, 116b/29
c.+ imde 190a/14
c.+ iñ 204b/15
c.+ inden 066a/26, 090b/7, 108b/26, 117a/2, 118a/24, 205a/5
- c.+ inden 092a/37
c.+ ivüz 116b/29
c.+ ten 025b/46
- cisim** : nesne
c. 174a/35
c.+ ler 174b/40
c. 174b/40
c.+ ini 174a/39
c.- i 174b/44, 174b/45
c. 174a/36, 174a/38
- civān** : delikanlı
c.+ ı 081b/17
- coş -** : coşmak
c.- ub 118b/25, 151b/12
- cum'at**: perşembeden sonra gelen günler
c. 082b/42
- cüdā** : ayrı düşme
c. 147a/35
- cüdā it -:** ayrı düşmek
ādemî c.- em 019a/35
ādem c.- mesûn 034a/7
koşdıysaādem c.- mesûñ 070b/9
- cülūs** : oturma
c. 272a/3
- cülūs it -:** oturmak
üzerinde c.- eni 288b/11
üzerinde c.- erim 273a/8
tahtda c.- en 289a/5
üzerinde c.- en 275a/10, 287a/4
- cümle** : hepsi
c. 005b/22, 006b/16, 026a/57, 037a/4, 040b/41, 042b/2, 043a/8, 044b/47, 046a/32, 049a/56, 049a/59, 061a/12, 065a/3, 065b/15, 066a/23, 073a/17, 074a/32, 077a/31, 080a/55, 086b/19,

087a/4, 087a/8, 087b/14, 087b/16,
090a/24, 093a/11,
095b/11, 103a/22, 104a/37,
107b/10, 110b/16, 111b/3, 117a/2,
122a/25, 122b/36,
125a/3, 140b/20, 142b/12,
142b/13, 147b/7, 148a/18, 153b/10,
161a/1, 167a/17,
172a/23, 173b/22, 174a/27,
174b/51, 176a/24, 180b/15, 184b/8,
192b/28, 197a/3,
202b/7, 203a/10, 229b/15,
239a/19, 241b/13, 256a/5, 261a/20,
265a/1, 271a/10,
276a/7, 280a/9, 280b/4, 287a/5
c. cevābvirüb 051a/25
c. ḥalāşola 150b/26
c. iḥyāolunalar 173b/23
c. tamametdi 046b/1
c.+ den 166a/19
c.+ miz 114b/29, 132a/14,
179a/17, 180b/10
c.+ mizi ḳabūletdiler 135b/2
c.+ mizüñ 141b/16
c.+ müz 088a/32
c.+ nin 056a/12
c.+ nin ḥużurundainkāretti
049b/70
c.+ niz 156b/24, 189a/13
c.+ ñiz 202b/4, 203b/25, 207a/23
c.+ ñizde 182b/14
c.+ ñizden 172a/18
c.+ ñize 204b/26, 256a/14
c.+ nüñ 086b/25, 119b/19,
122a/26, 191a/14, 202a/16, 222a/20
c.+ nüz 137b/8, 155b/33
c.+ ñüz 090a/17
c.+ ñüze 091a/10
c.+ ñüze i'timādidüb 177b/3
c.+ ñüzüñ 182b/15
c.+ si 076a/44, 120b/34, 140b/12,
140b/23, 151a/32, 170a/19, 180b/15,
204b/21,
209b/21, 231b/14
c.+ sinden 173a/10

c.+ sine 105b/23, 116b/26,
117a/31, 184b/14, 225b/24, 246a/5
ol c.+ siniānamüsaḥḥarid-ene
174a/28
c.+ sinüñ 072a/44, 114b/27,
122b/37, 135a/36, 149a/12, 210b/14,
217b/3
c.+ ye 156a/19, 171a/7, 195b/10,
198b/9, 215b/14, 219b/6, 253a/17,
267a/15
c.+ ye raḥmetide 151a/32

cür'et : cesaret

c. 234a/16

c.+ liler 258a/10

cür'et it -: cesaret etmek

ve c.- üb 101b/29

cüz' : parça

c.+ de 171a/10

c.+ ün 199b/16

c.+ de 171a/10, 171a/11

çadır

ç.+ cıldur 117a/4

çağır -

ç.- a 021b/19

ç.- dı 098a/60, 126b/6

ç.- dılar 036b/30, 036b/31, 073a/9,
115b/6, 120a/28, 120b/34, 124b/34

ç.- dılar ānışalbeyle 081a/14

ç.- dular 120a/32

ç.- ub 037a/15, 060b/5, 060b/7,
098a/57, 098b/7, 102a/41, 103a/18,
124b/36

ç.- ub canvermiş 082a/39

ç.- ub dileketdiler 081a/8

ç.- up 020a/17, 102b/8

ç.- ur 082a/34, 114a/17, 114b/28,
129a/21

ç.- urlar 037a/9, 057b/11

ç. 035b/8

ç.- dı 052a/46, 274b/2, 277b/3,

282b/18, 287b/17
ç.- dılar 015b/29, 274a/10,
275a/10, 286b/18
ç.- ır 282b/15, 285b/2
ç.- mış 277b/3
ç.- ub rûhuteslimetdi 052a/51
ç.- ur 148b/27, 193a/6
ç. 194a/27

çal - : hırsızlık yapmak
ç.- alar 276a/7
ç.- ar 096b/24, 281b/2
ç.- dı 276a/8, 276a/10, 276a/7,
276a/8, 276b/1, 277a/13, 279a/15
ç.- ıcılarıñ 286b/22
ç.- ınur 171b/8
ç.- ıser 174b/52

çalış -
ç.- anları 215b/12
ç.- anlarıvüz 159b/9
ç.- dı 155b/6
ç.- dım 173a/10
ç.- ırım ictihadeder 208b/29
ç.- ırız 221a/9
ç.- ırlar 156a/12
ç.- tı 156a/13
ç.- tum 193b/12
ç.- ub 064b/48, 122b/35
ç.- ur 160b/12, 203b/28

çamur
ç.+ un 258b/22

çardak: kameriye
ç.+ ı 078a/15

ç. 102a/39
ç.+ da 121a/9
ç.+ ta 101b/38

çäre : deva
ç. 271b/17
ç.+ lerüz 173b/20

çarmıh: haç biçiminde dar ağacı
ç. 091a/10

çarşaf
ç. 104b/5

çarşı
ç.+ sı 290a/21
ç.+ sındaki 278b/8
ç.+ sınıñ 290b/2
ç.+ larda 011b/2, 021b/20, 065a/56

çaruk : ayakkabı
ç.+ lar 062b/9
ç.+ larını 106a/8

çatla -
ç.- dı 086b/18

çavuş : askerlerin başı
ç.+ lar 115a/38
ç.+ ları 115a/36
ç.+ un 010a/26

çek -
ç.- di 191a/12, 253a/21, 254b/2,
279b/4
ç.- diler 120a/33, 124a/30
ç.- dügi 234b/9
ç.- düm 050b/20, 187a/25
ç.- e 067b/31, 068b/13, 090a/18,
132b/23, 159b/15
ç.- ecek 253a/23
ç.- eler 164a/29
ç.- ene 175b/17
ç.- enler 021a/28
ç.- enler 222a/17
ç.- enleri 244b/3
ç.- er 146b/22, 186a/9, 246a/12
ç.- erek 120a/30, 250a/7, 253a/20
ç.- erek 258a/8
ç.- erim 225a/9
ç.- eriz 221a/9, 225a/12
ç.- erler 170a/26
ç.- erler 247a/7

ç.- erse 253a/20
 ç.- erseniz 254a/14
 ç.- ersiz 181b/13
 ç.- ersiz 216b/6
 ç.- erüm 194b/11
 ç.- erüz 146a/18
 ç.- erüz 165a/9
 ç.- erüzsizüñta'ziyetiñüz 176b/6
 ç.- esiz 218a/6
 ç.- medi 135b/5
 ç.- mege 203b/30
 ç.- mek 030a/21, 122a/31,
 239a/26, 242a/25, 254a/18
 ç.- mek 206b/13
 ç.- menlâkin 206b/6
 ç.- mesin 250a/10
 ç.- mesün 163b/18
 ç.- meye 269b/12
 ç.- meyeler 195b/12
 ç.- meyesiz 182b/10
 ç.- mez 258a/10
 ç.- mezsiz 181b/12
 ç.- mezsiz 162a/8
 ç.- miş 254b/1
 ç.- seler 226b/13
 ç.- sin 200a/27
 ç.- sinler 133b/12
 ç.- ti 094a/37
 ç.- ti 245a/13
 ç.- tikten 256a/10
 ç.- tiler 025b/48
 ç.- tiler 114a/20
 ç.- tim 204b/17
 ç.- tiniz 213a/14, 240b/34
 ç.- ub 117b/5
 ç.- üb 090b/2, 098a/3, 114a/18,
 114b/27, 115b/6
 ç. 223a/6
 ç.- ılub istihzâ 212b/2

çekil -

ç.- mişlerdür 105a/11
 ç.- üb 121a/9
 ç.- miş 246a/15

çekirge

ç.+ ler 007a/5, 054a/7, 276b/3
 ç.+ lerüñ 276b/7

çelîpâ : haç

ç. 197b/16
 ç.+ dan 051b/42, 082a/32
 ç.+ dan nüzüyle 051b/41
 ç.+ nuñ 157b/18, 194b/11
 ç.+ nüñ 204a/8
 ç.+ yâ 091a/10
 ç. 030a/25
 ç. 051a/26
 ç. 235a/7
 ç. 071a/22
 ç. 019b/38

çerâğ : mum

ç.+ ı 012b/22

çerh : çark, felek

ç.+ ini 248b/6

çeri : asker

ç.+ lerini 039a/7
 ç.+ sinüñ 277a/16
 ç. 106a/6, 136a/17
 ç.+ ler 134b/32, 136a/16
 ç.+ lere 053b/13, 127a/10, 134b/31
 ç.+ leri 051a/27, 124b/32
 ç.+ lerüm 014b/9
 ç.+ lerüñ 106a/4
 ç. 102b/8
 ç.+ lerüñ 135a/42
 ç. 'ibadetitmege 097a/41

çeşme

ç. 248b/11, 248b/12
 ç.+ lerdür 258b/17
 ç.+ lerine 276a/10, 283b/4
 ç.+ lerini 282a/8
 ç.+ si 061b/29
 ç.+ sinden 289b/7

çevir -

ç.- me 011a/42

çevre

ç. 007b/6Yehūdiyyet, 038a/33,
061b/32, 064b/55, 068b/8, 071a/23,
073a/11, 081b/18,
093a/16, 106a/9, 110a/7, 110b/20,
125a/6, 165b/5
ç.+ lerinde 068b/14
ç.+ mizde 243a/1
ç.+ nüb 061b/30
ç.+ sinde 015a/18, 054a/6, 057b/8,
058b/32, 058b/34, 059a/10, 074a/1,
082a/36,
100a/4, 272a/3, 275a/11
ç.+ sindeki 266b/7
ç.+ sine 070a/43
ç.+ sünde 007a/4

çevril -

ç.- miş 243a/1
ç.- mişim 136b/21
ç.- mişler 242b/31

çık -

ç.- ar 013a/5
ç.- arasın pākolanı 013a/6
ç.- arayım 013a/4
ç. 069a/26
ç.- a 114a/18, 149a/6
ç.- amaz 069a/29
ç.- an 028a/11, 278b/7
ç.- anlar 028a/18
ç.- ar 248b/10, 278b/2
ç.- arasın 015b/32
ç.- arılmışdur 008a/1
ç.- armaduk 014a/22
ç.- arsız 018a/12
ç.- arur 015a/16
ç.- aserdür 285a/8
ç.- dı 008a/16, 009a/1, 066a/30,
124a/31
ç.- dı namazkılmaga 102b/9
ç.- dılar 061a/15, 110b/20

ç.- dılar 044b/2, 236a/6
ç.- dılarınlarageri 241b/16
ç.- di 149b/18, 172b/37, 282b/20,

284a/18

ç.- dibil-meyüb 241b/8
ç.- dicemī 199a/10
ç.- didehirlerüñ 287a/4
ç.- du- 064b/54
ç.- duğı 070b/17, 072a/46
ç.- dukları 036b/29, 051b/32,

073a/12

ç.- duñuz 020a/7, 020a/8, 020a/9
ç.- ıcağ 018b/15, 049b/71
ç.- ılıcakümmeṭler 109a/42
ç.- ın 285b/4
ç.- ıser 006a/6
ç.- masın 200a/29
ç.- masınuñ 258a/16
ç.- mayasın 010a/26
ç.- miş 066a/31
ç.- mişdur 009a/24, 212a/8
ç.- mişdur 055a/29
ç.- mişlar 263a/1
ç.- sunlar 135a/44
ç.- tı 031b/19, 035a/1, 037b/18,

069a/26, 273b/3, 277b/18

ç.- tı namazkılmak 027a/23
ç.- tı 059a/4, 277b/19
ç.- tılar 098b/7, 136a/15, 261a/19,

265b/6, 272a/5, 276b/3

ç.- tılar 048a/31, 119a/13
ç.- ub 015b/28, 015b/32, 028b/30,

035a/4, 043b/27, 063b/24, 066a/31,
095b/4,

115a/40, 135b/3, 136a/13,

181b/17, 278b/5

ç.- ubāna 021b/14
ç.- ubāna feryādeyledi 028a/22
ç.- ubçok 055b/45
ç.- ubçokluk 064a/34
ç.- ubİncīl'İN 035a/6
ç.- ubselām 115a/37
ç.- un 045a/6
ç.- up 023b/1
ç.- upanları 023b/8

ç. 125b/18
ç.+ an 008a/4
ç. 060b/9

ç. 106a/7

çıkagel -

ç.- diler 110b/19
ç.- ir 215a/3
ç.- üb 128b/7

çıkar -

ç.- ılıserdür 015a/12
ç.- ırmı 248b/11
ç.- ur 037a/12, 054b/13
ç. 010b/29
ç.- a 021b/21
ç.- asız 199b/22
ç.- dılar 109b/51
ç.- mağa 058a/24, 073a/15
ç.- maz 022a/24
ç.- mış 106b/17
ç.- ub 062a/40, 102a/40, 193b/16
ç.- uñ 018a/8
ç.- un 161b/12
ç.- ur 022b/35, 058a/23, 069b/38
ç.- urlar 115a/37
ç.- urum 022a/28
ç.- üb 079b/47

çiban : bir tür yara
ç. 283b/2

çiçek

ç.+ i 246a/11
ç.+ i 252a/24, 252a/25
ç. 246a/11

çift

ç. 165b/10

çiftlik

ç. 092b/3
ç.+ lere 064a/36
ç.+ lere 065a/56

ç.+ i 092b/1, 092b/8
ç.+ i 092a/37
ç.+ ine 039a/5

çihār : dört

ç. 290a/16

çoban

ç. 046a/33, 245b/20
ç.+ ı 064a/34
ç.+ ı darbideyim 078b/27
ç.+ ları 199a/12
ç.+ laruñ 255b/4

çoban -

ç.- ı darbideyim 048a/31

çoğal -

ç.- mış 094b/1
ç.- mışdur 096a/18, 107a/24
ç.- mışlardur 101b/32
ç.- mış 043a/12
ç.- sın 256b/2, 266b/2
ç.- sun 251a/3

çoğalt -

ç.- ub 184b/10

çok

ç. 009a/25, 014a/22, 014b/1,
014b/11, 015a/16, 015b/30, 019a/32,
021b/15,
023b/3, 024a/17, 026a/58,
028b/30, 030a/21, 033b/2, 034b/22,
035a/30, 043a/11,
045b/19, 048b/47, 049a/60,
052a/53, 055a/35, 056b/15, 060a/31,
060a/33, 062b/2,
063a/20, 065a/4, 067b/31,
068b/12, 069a/22, 069a/26, 071b/31,
072a/48, 072b/8,
075b/41, 077a/26, 080a/56,
088b/43, 090b/4, 098b/11, 098b/7,
099a/26, 101a/23,
102a/42, 102a/43, 103b/27,
105b/21, 106b/13, 108b/30, 109a/43,

110a/3, 111a/22,
 111a/27, 113a/35, 114a/18,
 114b/23, 115b/12, 116b/23, 117b/8,
 119b/18, 119b/19,
 121a/2, 121a/9, 121b/19, 123a/10,
 126a/28, 128b/10, 129a/17, 130a/7,
 130b/14,
 131b/9, 133b/7, 133b/9, 134a/20,
 134a/21, 135b/5, 136b/23, 137a/30,
 137b/13,
 142b/10, 142b/9, 143a/16,
 143a/19, 151b/4, 151b/5, 155a/23, 155b/6,
 156a/13,
 158a/26, 158a/27, 158b/3,
 160b/15, 165a/6, 167a/17, 169a/30,
 169b/12, 170a/19,
 172b/27, 177b/4, 177b/6, 177b/7,
 178b/13, 182a/4, 183a/4, 184b/12,
 186b/18,
 187a/26, 187a/27, 190a/14,
 194a/27, 198b/11, 204a/12, 212b/3,
 213b/18, 216a/3,
 220b/8, 223a/13, 223a/9, 224b/16,
 224b/2, 227a/14, 230a/8, 231a/1, 236b/23,
 239a/25, 239a/26, 239b/11,
 243b/15, 248b/6, 257a/16, 257b/2, 263a/1,
 265a/7,
 268b/15, 273a/11, 273a/4, 275b/3,
 276a/11, 277a/9, 278a/11, 281b/2,
 287b/12
 ç. mübtelâolanlara'ilaçeyledi
 055a/33
 ç. važ'olundılar 143a/19
 ç. yardım etdi 118b/28
 ç. zârlıkideñleri 062a/39
 ç.+ da 133a/29
 ç.+ dan 177b/5
 ç.+ larda 192a/16
 ç.+ luğa 094b/5
 ç.+ luk 036b/29, 057b/7, 061b/21,
 072a/46, 075b/37
 ç.+ lular 035b/16, 047b/28,
 078b/25, 143a/15, 176b/12
 ç.+ lulara 036b/28, 072a/46
 ç.+ lulara 'ilaçitmiş 057b/10

ç.+ luları 043a/6
 ç.+ luların 043a/13
 ç.+ lularunki 168a/33
 ç.+ tur 266a/14
 ç.+ tur 175b/10
 ç.+ uz 061a/10

çök -

ç.- er 031a/14, 102a/40
 ç.- erim 198b/14
 ç.- üb 081b/20, 098a/60, 122b/36,
 153b/11
 ç.- üb namazkılduk 123a/5

çömlek

ç.+ ci 148a/21
 ç.+ çi 050a/7, 050b/10

çöp

ç.+ leri 135b/3

çöz -

ç.- di 126a/30
 ç.- er 072b/5, 135a/40
 ç.- erler 072b/5
 ç.- esin 030a/19
 ç.- esiz 032b/19
 ç.- ilmiş 032b/19
 ç.- mek 108b/26, 273a/6
 ç.- mekligi talebetme 164a/27
 ç.- müşdür 088a/24
 ç.- üb 072b/3
 ç.- ülmüş 164a/28
 ç.- üp 036b/3
 ç. 096b/33, 277a/15
 ç. layıkdeğilüm 054a/7

çözül -

ç.- diler 114b/27
 ç.- e 180a/1
 ç.- e 288b/8
 ç.- mek 288a/3
 ç.- müş 030a/20
 ç.- müşdür 144b/3
 ç.- müşlerdür 277a/15

ç.- müştür 066b/35

çün : çünkü

ç. 006a/1, 006b/16, 007a/22,
008a/2, 008b/12, 009b/11, 014b/1,
018b/19,
018b/23, 019b/1, 025b/54,
028b/30, 031b/25, 033b/1, 035a/28,
036b/1, 036b/30,
037a/15, 038b/34, 038b/40,
040a/34, 043a/15, 044a/32, 044a/33,
046a/31, 046b/1,
050a/3, 050b/12, 050b/19,
051a/23, 052a/54, 056b/16, 060a/32,
067a/20, 069a/25,
069a/28, 072a/47, 072b/1,
073b/25, 075a/28, 076a/7, 076b/11,
076b/14, 077a/28,
077a/29, 081b/24, 082a/39,
083a/11, 090a/19, 091a/13, 091a/15,
091b/20, 091b/24,
093b/22, 096a/12, 096a/17,
096a/23, 098b/12, 098b/14, 099a/18,
099a/25, 100a/39,
104b/2, 106a/6, 106b/17, 107a/19,
108b/24, 110a/5, 110a/9, 111a/2, 111a/21,
111a/23, 112b/30, 114a/19,
115a/38, 116a/13, 117b/6, 118a/20,
119a/8, 120b/34,
121a/3, 123a/11, 123a/5, 123b/14,
124a/27, 124b/34, 124b/37, 125a/2,
125b/11,
125b/20, 126a/25, 126a/30,
126b/6, 128a/34, 128a/35, 130b/12,
130b/14, 131a/21,
131a/23, 131a/25, 134a/15,
134a/20, 134b/30, 135a/39, 135b/3,
135b/5, 136a/15,
136b/25, 137a/29, 139a/14,
144a/20, 155a/28, 159a/4, 168a/7,
168b/18, 169a/33,
171a/10, 173b/24, 174a/27,
174a/28, 175a/2, 175a/5, 175a/54,
175a/58, 175b/13,
178a/12, 179a/15, 179a/16,

180b/14, 185b/11, 188a/11, 190a/15,
190b/7, 191a/11,
191a/12, 191a/14, 191a/9, 193a/3,
193a/4, 193b/19, 197a/5, 210a/4, 210a/9,
211b/16, 213b/4, 215a/3, 218a/10,
227a/13, 227b/22, 229a/4, 229b/12,
231a/3,
231a/6, 234b/12, 235b/13, 237b/5,
239a/19, 246a/14, 246a/15, 251b/11,
258a/11,
266b/9, 268b/17, 272b/9, 273a/6,
273a/8, 273b/3, 273b/5, 274a/12, 274a/7,
274a/9, 275b/1, 276b/6, 277b/4,
278a/10, 278a/7, 279b/4, 280a/13,
285a/10,
285a/8, 286a/9
ç. âşikâreolmuşsuz 178b/3
ç. cem'idersiz 168b/20
ç. emvâttan kıyâmideler 075a/25
ç. hükmolundu 133a/1
ç. hükmolunursuñammâ 140a/5
ç. ihzârolundu 128b/2
ç. kıyâsetdiler 133b/13
ç. namazkılursın 011b/5, 011b/6
ç. oruçtatarsın 012a/17
ç. oruçtatarsız 012a/16
ç. şadaķaidersin 011b/2, 011b/3
ç. takdîsoluñmaya 216b/10
ç. yemişvirdi 060a/29

çünkü : zira

ç. 109b/46, 136a/16, 141a/30,
157b/22, 233b/6
ç. 087b/15, 116b/25, 120b/36,
128b/3, 150a/13, 172a/17, 173b/21,
186b/18,
188b/3, 216b/6, 235a/6, 273b/1
ç.+ m 259a/11

dadān -: musallat olmak

d.- dırırlarki 258b/18

dağ : dağ, tepe

d.+ a 027a/23, 028b/30, 030b/1,
031b/20, 037b/21, 064b/46, 073b/23
d.+ a 053b/17
d.+ dan 031a/9, 068b/9
d.+ ı 036b/1, 042a/26, 042b/3,
072b/2
d.+ ına 048a/31
d.+ ında 076a/3, 097a/38
d.+ lara 043a/16, 061a/11, 076b/15
d.+ larda 032b/13, 060b/5
d.+ ları 170b/2
d. 257a/18, 276a/8
d.+ a 289b/10
d.+ da 237b/5
d.+ dür 285a/9
d.+ ı 244a/22, 281b/1
d.+ ıdur'arabistanda 194a/25
d.+ i 238a/4

dağıl -

d.- aserdür 048a/32

dahī : daha, bile

d. 011a/40, 011a/41, 011a/47,
011a/48, 012a/10, 012a/11, 012a/15,
012a/16,
012b/22, 013b/10, 015b/27,
015b/28, 018a/4, 018b/18, 019a/31,
020a/12
d. 007b/10, 021a/28, 021b/8,
023a/45, 024b/23, 028a/16, 030a/18,
031a/12,
032b/16, 034b/20, 035a/28,
035a/4, 035a/6, 035b/10, 037b/21, 041a/5,
043a/6,
043b/28, 044a/33, 044a/37,
044a/39, 045a/11, 045a/17, 045b/20,
045b/22, 045b/24,
048a/36, 049b/73, 052b/57,
055a/27, 057a/26, 057a/28, 058a/19,
065a/4, 065b/18,
066b/8, 073b/25, 073b/29, 074a/4,
074a/5, 074a/6, 075a/21, 075a/22,
077a/29,
078a/9, 078b/20, 079a/31,

080a/59, 080b/67, 081a/5, 082a/31,
082a/40, 082b/41,
086b/21, 088a/23, 088b/40,
090a/18, 090a/24, 093a/16, 099a/19,
105a/12, 105a/18,
116b/23, 116b/29, 118a/20,
119b/22, 120a/26, 120a/28, 120a/31,
122a/30, 124a/27,
125a/5, 125b/20, 126a/29,
127a/11, 128a/33, 128b/6, 128b/9,
129b/27, 130a/10,
131a/22, 133a/1, 133a/30, 137a/6,
138a/27, 139a/10, 139a/11, 140a/7,
141a/30,
141b/12, 141b/15, 141b/16,
141b/9, 142a/2, 142a/22, 142b/3, 142b/8,
143a/18,
143a/19, 143a/21, 143b/11,
143b/4, 143b/6, 143b/7, 144b/4, 146a/17,
146a/18,
146b/23, 146b/25, 146b/26,
147a/30, 147a/31, 147a/32, 147a/34,
147a/35, 148b/27,
150b/17, 150b/23, 151a/30,
151a/31, 152b/11, 152b/5, 154a/7,
154b/14, 154b/15,
155a/22, 155b/3, 155b/5, 157b/16,
158b/11, 158b/13, 160b/8, 163a/4,
163b/23,
164a/28, 164b/40, 165b/5, 165b/8,
166a/14, 166b/7, 167a/14, 167a/9,
168b/11,
168b/19, 168b/23, 169b/13,
170a/25, 171a/13, 171b/12, 171b/15,
171b/8, 172a/21,
173a/1, 173a/3, 173a/4, 173a/6,
173a/7, 173b/15, 173b/18, 173b/21,
173b/22,
174a/30, 174b/40, 174b/42,
175a/2, 175a/4, 175b/12, 176b/8, 177a/15,
177a/22,
177b/9, 178b/6, 179a/4, 180a/9,
180b/11, 182b/14, 183a/7, 183a/10,
183a/11,
183b/12, 183b/19, 183b/21,

184b/12, 185a/7, 185a/8, 185b/13,
 185b/14, 186b/12,
 186b/15, 186b/16, 186b/17,
 186b/18, 186b/22, 187a/23, 188b/4,
 189a/9, 191a/13,
 191b/17, 191b/5, 193a/3, 194a/30,
 195a/1, 195a/21, 195a/26, 195b/8,
 196b/11,
 196b/19, 197a/1, 197a/22, 197a/3,
 197a/5, 199a/4, 199a/9, 199a/10, 199b/17,
 200a/1, 200a/32, 201a/30,
 201a/33, 202a/21, 202b/9, 203a/16,
 203b/30, 204a/5,
 204a/9, 204b/18, 204b/25,
 205b/15, 206a/18, 206a/21, 207a/16,
 207b/6, 207b/8,
 207b/9, 208b/29, 209a/12, 210a/4,
 210a/7, 210a/8, 211a/2, 211a/3, 211b/16,
 212a/5, 212b/2, 212b/8, 213a/13,
 213a/14, 214b/9, 214b/10, 215b/11,
 215b/6,
 216b/6, 220b/10, 220b/7, 222a/13,
 222a/14, 222b/25, 223a/8, 224b/12,
 224b/2,
 225a/12, 225b/21, 225b/22,
 226a/1, 226b/12, 226b/15, 227a/14,
 229a/3, 229b/14,
 230a/10, 230b/22, 231a/3, 232b/2,
 233b/10, 234a/12, 234b/3, 234b/5, 234b/6,
 236a/2, 236b/13, 237b/6, 238a/1,
 238b/9, 239a/21, 241b/11, 242a/19,
 242b/36,
 243a/1, 244a/17, 244a/26, 244b/3,
 245b/20, 246a/11, 247a/3, 247b/17,
 247b/19,
 248a/4, 250a/8, 251b/15, 252b/5,
 252b/6, 253b/1, 253b/5, 253b/7, 254a/14,
 254a/18, 254b/1, 255a/13, 255a/6,
 256b/5, 257a/15, 257b/1, 259a/10,
 259b/16,
 259b/17, 260a/3, 261b/24, 262a/2,
 262a/10, 263b/21, 264a/1, 266a/12,
 266b/8,
 267b/23, 268a/9, 269a/7, 269b/15,
 271a/10, 274a/12, 275b/3, 277a/13,

278b/9,
 282b/17, 285b/6
 d. āniteslīmeyledi 058a/19
 d. cenkidiciler 094a/40
 d. emretüm 128a/30
 d. emritdi 129b/26
 d. esirolur 258b/20
 d. feryādider 072a/49
 d. ḥalāşolursuz 173a/2
 d. ḥarāçvirürsüz 152b/6
 d. ḥavfedeler vaşiyetederim
 222a/21
 d. ḥāzırolalar 128a/35
 d. helākolub 094a/37
 d. ictihādide 225a/5
 d. intizāriderler 129a/15
 d. irşādidem 172a/19
 d. istima'eyleñ 038a/33
 d. kabzedem 205b/11
 d. kesbeyledüm 045b/20
 d. mütercemola 024b/23
 d. namazkılarız 216b/11
 d. sa'yedeyim 257a/15
 d. temizola 042a/26
 d. va'zidem 055b/38
 d. vaz'oluñdular 252b/8
 d. vefāt 040a/28
 d. zāhirolacak 255b/1
 d. zararolmağa 'adededer 205b/8

dāimā : sürekli
 d. 097b/51, 211a/6
 d. cevelānitdürür 178a/14
 d. tekrarederim ferḥeyleñsizüñ
 206a/5
 d. 131b/7, 175a/58, 179b/10,
 215a/17, 226a/7
 d. şükriderim 157a/4
 d. tevekkülidüb 180a/6

dāire : çevre, civar
 d.+ sinde 272a/4, 272a/7, 272b/8,
 273a/11

d.+ sini 062b/6

dal

d.+ ı 044a/32
d.+ ı nazikolub 077a/28
d.+ lar 150b/20
d.+ lara 150b/18
d.+ ları 037a/9, 060a/32, 072b/8
d.+ laruñ 150b/17

dalālet: sapkınlık
d.+ te ülfetiden 258b/18
d.+ den 212b/3
d.+ i 259b/17
d.+ iñ'amelini 217b/11
d.+ inden rücu'etdireni 250b/20
d.+ ine 267a/11

dalālet it -: sapkınlık yapmak
eḥad d.- mesin 262a/7

Dalmatya
d.+ ya 227a/11

dāne : tane
d. 174a/36

danış -: istişare etmek
d.- dılar 047a/4, 091a/16
d.- dılar 094a/34
d.- madum 190a/17
d.- tılar 135a/39

Daniel
D. 076b/14

dar
d.+ dur 013b/15

darb : vurma
d.+ lar 289b/9
d.+ laruñ 242b/36
d.+ lerde 187a/23
d.+ lerdezindānlarda 181a/5

d.+ leri 114b/23
d.+ üñden 062a/34
d.+ lardan 277b/20
d.+ larından 285b/5
d.+ leri 057b/10, 286a/8
d.+ ten 061b/29

darb it -: vurmak
anı d.- dı 107a/23
önünde d.- diler 118a/17
seni d.- se 126b/3
ümnetleri d.- e 287b/15
havayı d.- eñ 166b/26
Mesīḥseni d.- eñ 049b/69
idenyok d.- enyok 228a/7
seviciye meylidenyok d.- enyok
220a/3
şalub d.- er 125b/20
çobanı d.- eyim 048a/32, 078b/27
okuyub d.- üb 094a/40
zāhiren d.- üb 115a/37
Pavlusı d.- mekten fāriğoldılar
124b/33
hizmetkār d.- mege 044b/50

da'va : mesele
d. 120b/38, 162a/7
d.+ yā 129a/22

da'va it -: mesele yapmak
ile d.- er 162a/7
önünde d.- mek 161b/1

davar : büyükbaş hayvan
d.+ lar 286a/13
d.+ ları 127b/24

da'vet : çağrı
d. 151a/29, 163b/15, 163b/18,
163b/22, 163b/24, 224a/9, 256b/3
diyū d. 039a/4
dügüne d. 039a/3, 039a/9
zirāçoqlular d. 039b/15
d. olunurmu 163b/18
d.+ den 232b/1

d.+ e 199a/1
d.+ i 205b/14
d.+ inüñ 196b/18
d.+ iñüzi 158a/26
d.+ te 163b/20

da'vet it -: çağırmaq

kim d.- di 147a/30
paklığa d.- medi 214b/8
ile d.- mişdur 217b/14
mecdine d.- mişdur 213a/13,
256a/10
nuruna d.- mişdür 252b/9
d.- en 251b/15
lākin d.- eñden 147b/12
halkımı d.- eyim 148a/25
içerü d.- üb 103a/23
çoğluğunu d.- miş 094b/2
içün d.- miş 113b/11
ile d.- mişdür 190a/16
siziMesîhüñni'metine d.- mişdür
189b/6

da'vet olun -: çağırılmak

ol d.- anlara 146b/28
eyle d.- anlararahmet 266b/2
andan d.- duñuz 157a/9
içün d.- muş 103b/29
kāhin d.- muş 234b/10
Mesîh'ünresulü d.- muş 157a/1
İbrahim d.- muşitā'atid-üb 241b/8

d.- anlar 238b/16
d.- du 254a/9
azatlığa d.- duñuz 194b/13
anuñla d.- duñuz 199a/2
d.- ursız 199a/5
d.- ursun 223a/12

Dāvūd

D. 242b/33, 273a/5
D. 004b/1, 005b/20, 021a/3,
028a/22, 040b/45, 075b/35, 088a/25,
088a/29,

088b/34, 150a/9
D.+ a 005a/17
D.+ dan 005a/17
D.+ ın 075b/35
d.+ un 271a/7
D.+ uñ 022a/23, 072a/48, 072a/49,

112a/16

D.+ uñgünlerine 097b/45
D. 057a/24
D.+ uñ 036b/31, 037a/9, 037b/16,

137a/4

D.+ uñ 040b/43
D. 225a/8
D. bize terahhum 036b/32

dayan -

d.- ur 024a/21

de - : söylemek

d.- dim 217a/6
d.- düğüm 184a/3
d.- düm 188b/2
d.- mekdür 238a/2
d.- mez 192a/16
d.- mezim 264b/16
d.- mişdur 231a/5, 231b/13
d.- mişdür 105a/16, 136b/25,
233b/4, 240b/30
d.- mişdür katıleylemeyesin
247b/11
d.- nilir 287b/11, 287b/14
d.- nilmiş 231b/2, 280a/9
d.- nilüb 086b/24
d.- rin 219b/7
d.- riz 250a/11
d.- rler 082a/35, 218b/7, 220b/15,
221a/9, 233a/12, 252b/5
d.- rler tañrıya'ibādetetmek
238b/14

d.- rse 263b/20
d.- rsiz 083a/6
d.- yim 037b/24
d.- yin 072b/3
d.- yin 036b/3, 039a/4, 053b/13
d.- yudükleri 066b/37

d.- yüb 011a/40, 075b/37, 087a/7,
087b/13, 109b/46, 110b/18, 277a/14,
283b/1

d.- yüb 193b/17
d.- yüp 097a/40

de

d. 026a/2, 034b/21, 047a/6,
048a/34, 059b/26, 091a/12, 103b/29,
105b/22,
108b/27, 109a/40, 110a/3,
114a/16, 118b/26, 140b/9, 143a/15,
156a/7, 157a/5,
162a/10, 177a/20, 186b/19,
188b/4, 196a/4, 196a/7, 197b/17, 199b/23,
224a/5,
249b/13, 263b/16
d. sülûkeyleñ 209a/6
d. şekidesiz 048a/31

def' : kovma
ammā d. 097a/39
d. 170b/1

def' id -: kovmak
anı d.- üb 109b/46

defn : defin
d. 078a/9

defn it -: gömmek
meyyitlerin d.- mek 015a/23
babamı d.- em 015a/21

deg - : değmek, ulaşmak
d.- meyeler 178b/14
d.- üb 107b/10
d.- üb fikrider 104b/6

degin : -e kadar
d. 020b/23, 033a/22, 043b/21,
052b/64, 088a/30, 096a/18, 104b/6,
105b/23,
107b/6, 115a/2, 121a/4, 126a/22,
126b/2, 127b/21, 132b/22, 142b/14,

150b/26

d. 078b/25, 082a/39, 088b/35

d. 020a/12, 020b/24, 053b/16
d. 020a/14

d. 033a/22, 040a/27, 082a/34

degül : değil

d. 026a/56, 073a/17, 074b/15,
087a/8, 088a/25, 092b/4, 099a/16,
104a/41,
111a/2, 120a/26, 120a/27,
124b/34, 128b/11, 130b/12, 133a/29,
133b/11, 134a/20,
136b/19, 138b/32, 139a/13,
140a/8, 141b/12, 141b/14, 141b/16,
142b/11, 142b/3,
143a/15, 146b/20, 146b/23,
147b/8, 147b/10, 148a/16, 148a/25,
148b/32, 150a/6,
150a/7, 152b/5, 153b/18, 154a/23,
158a/26, 158a/27, 158b/4, 159a/1, 159a/2,
159a/3, 161a/19, 161a/20, 161b/6,
162b/13, 163a/10, 163a/12, 163b/19,
164a/35,
165a/7, 165b/12, 165b/2, 166b/26,
167a/16, 167a/17, 168b/17, 172a/22,
173a/11,
174a/39, 174b/46, 176b/12,
178b/6, 182a/7, 183a/5, 183a/10, 183b/13,
183b/19,
183b/21, 185b/14, 186b/14,
186b/15, 188b/4, 190a/23, 192a/13,
192b/18, 192b/21,
193b/17, 193b/19, 197b/8, 197b/9,
203b/30, 204a/12, 205a/27, 206b/11,
212a/8,
212b/3, 212b/8, 218a/9, 219a/17,
225a/6, 227a/8, 228b/8, 229b/5, 234b/13,
236b/20, 241a/6, 252b/10, 260b/3,
261a/17, 262a/2, 263b/10, 265a/1,
270a/24
d. lākini'tikāditmeyenlere 172a/22
d.+ de 020b/21
d.+ diler 261a/20

d.+ dir 261b/23, 264a/3
 d.+ dir 140b/18, 225a/10,
 232a/12, 260a/10, 260b/11, 263b/19
 d.+ dūr 062a/40, 062b/5, 065b/15,
 070b/8, 072a/40, 075a/27, 080b/68,
 094b/2,
 103b/28, 114a/22, 126a/22,
 130b/16, 132b/26, 144b/4, 146b/24,
 159b/12, 163b/15,
 164b/4, 168a/8, 170a/15, 172a/17,
 172b/33, 172b/34, 175a/58, 189b/7,
 201b/12,
 220a/14, 225b/20, 234a/15,
 235a/10, 239b/4, 256b/9, 260a/8, 260b/5,
 261a/16,
 261b/22, 261b/27, 262a/10,
 263a/3, 265a/5, 269b/9, 271a/8, 276b/5,
 285a/11,
 285a/8, 285a/9
 d.+ dūr tecrūbeeylediñ 269a/2
 d.+ dūr 075a/31, 099a/22,
 116b/28, 140b/13, 146a/10, 147b/7,
 150a/7, 151b/5
 d.+ im 132b/25
 d.+ iz 194a/31, 215b/6
 d.+ ki 178b/5, 189a/7
 d.+ ki tahzīnoluñduñuz 182a/9
 d.+ ler 119a/12, 178b/7
 d.+ lerdūr 152a/3, 162a/12,
 167b/23, 178a/12, 185a/4, 240a/12,
 271a/9
 d.+ lermi 167a/19
 d.+ mi 141a/30, 213b/19
 d.+ mi 249a/1
 d.+ midir 170a/17
 d.+ midūr 231b/14
 d.+ midūr 170a/16
 d.+ misiñ 124b/38
 d.+ misiz 165b/2
 d.+ misiz 159a/4, 162a/3
 d.+ sin 193a/7, 249b/11
 d.+ siniz 076b/11
 d.+ siz 094a/39, 111a/2, 146a/9,
 157a/6, 162b/19, 167b/21, 195a/19,
 215a/4

d.+ sizrabbiiyi 167b/22
 d.+ üm 028b/24, 078a/8, 124b/39,
 160a/4, 170a/16, 173a/9, 182a/8, 182b/14,
 187a/29, 224b/12, 285b/7
 d.+ üm 047a/12, 186a/6
 d.+ ümammā 108b/25
 d.+ üz 091a/17, 144a/16, 146a/12
 d.+ üz 091b/20, 192b/25
 d. 012b/26, 014a/21, 018a/13,
 025b/55, 039b/18
 d.+ dūr 018b/24, 019a/26,
 026b/17, 040a/32, 058b/26, 059b/22,
 146a/8
 d.+ dūr 028b/26
 d.+ dūrammā 041b/16, 041b/18
 d.+ dūrillā 026a/57
 d.+ dūrki 032b/13
 d.+ dūrlākin 034a/6
 d.+ siz 018b/20
 d.+ üm 007b/11
 d. 034b/17, 035b/15, 037b/21,
 062b/3, 083a/6
 d. zirāmüstaykızolmuştur 053a/6
 d.+ midūr 101a/21

 d. 159a/14, 170a/21, 248b/8,
 275a/8, 281b/3
 d.+ dūr 050a/7, 200b/5
 d.+ iz 189a/9, 223a/8
 d.+ lerdī 233a/19
 d.+ lerdūr 222b/25
 d.+ lerdūr 174b/50
 d.+ siz 249a/2

degirmen
 d.+ üñ 286b/21, 286b/23

degnek
 d.+ lerini 049a/55

dehr : dünya, zaman
 d.+ de 022b/32, 071b/30, 197a/21,
 229a/13
 d.+ den 090a/21, 189b/4

d.+ ler 241a/3
d.+ lerde 197b/7
d.+ lerdin 198b/9, 208b/26
d.+ lere 187a/31, 245a/8
d.+ leri 231a/3
d.+ lerine 189b/6, 207a/20,
227b/18, 245b/22, 256a/11, 267b/25,
268a/6, 268b/18,
272b/10, 272b/9, 278a/6, 279a/15,
282a/11, 283a/7, 287a/4, 288b/11, 290b/6
d.+ lerüñ 167a/12, 198b/11,
198b/21, 219a/17, 224a/10, 227b/18,
227b/3, 239a/26,
268a/6, 268b/18, 272b/10, 272b/9,
278a/6, 282a/11, 283a/7, 288b/11, 290b/6

d. 147b/5, 151b/2
d.+ de 159b/18
d.+ i 227a/9
d.+ in 158b/6, 201b/12, 231a/8
d.+ ine 197a/1
d.+ inüñ 198b/21
d.+ lerdin 158b/7
d.+ lere 151a/36, 156b/27
d.+ lerine 138a/26, 219b/18,
255a/12
d.+ lerüñ 158b/8, 245b/22,
255a/12
d.+ ün 024a/22, 025a/40, 025b/49,
042b/3, 158b/6, 179a/4
d.+ üñ 025a/39
d.+ üñāhirine 053b/20

dek : -e kadar

d. 005a/17, 005b/25, 006a/9,
006b/13, 006b/15, 010a/26, 018a/11,
018b/23,
020b/23, 021b/21, 024b/30,
025a/34, 027a/22, 030b/28, 031a/17,
031a/9, 033b/34,
042b/39, 044a/34, 044a/38,
044a/39, 048a/37, 048a/38, 049a/58,
050b/9, 052a/51,
053b/20, 062b/11, 064b/45,
068a/1, 069a/19, 075b/35, 077a/30,

079a/33, 079a/35,
080a/54, 086b/22, 090a/21,
090b/3, 098b/11, 102a/39, 103b/30,
105a/19, 107b/11,
109b/47, 116a/15, 121a/8,
121b/12, 123a/5, 124a/26, 127a/12,
127a/14, 127b/23,
131a/21, 132a/12, 134a/20,
136a/15, 137b/13, 138a/26, 140b/13,
142b/13, 144a/19,
147b/6, 151a/36, 155a/19,
156b/27, 157a/8, 160a/5, 160b/11,
160b/13, 163a/5,
165a/7, 173a/6, 177a/14, 178a/16,
178b/14, 179a/15, 182a/8, 185b/13,
185b/14,
187a/31, 189b/6, 190b/5, 192b/19,
193b/20, 196b/14, 198b/21, 199a/13,
199a/14,
201a/33, 205a/30, 207a/21,
215a/15, 219a/16, 219b/18, 221a/13,
223a/15, 227b/18,
231a/8, 233a/13, 233a/7, 234a/12,
235b/12, 235b/19, 245a/8, 245b/22,
250a/7,
255a/12, 256a/11, 259b/18,
260b/10, 267b/25, 268a/6, 268b/13,
268b/18, 269b/10,
272b/10, 272b/9, 274b/3, 277a/16,
279a/16, 280a/12, 282a/11, 282b/20,
283a/7,
285b/5, 287a/4, 288a/3, 288b/6,
290b/6

d. izdihādetdüm 125a/4

d. ma'kubolalar 276b/5

d. muvāzabetideñ ḥalāşola

018b/22

d. müşāya'aetdiler 122b/38

d. sizetaḥammülideyim 069a/19

d. vaż'oluñmuşlar 238b/10

d. 033a/31, 035b/9, 044a/32,

063b/24, 077a/28, 097b/46, 108a/21,

136b/24,

144a/20, 146b/23, 175b/9, 193a/3,
202b/6, 202b/7, 213a/17, 224b/12, 235a/1,

267b/22, 288b/11

del -

d.- diler 268a/7
d.- diler 223a/11
d.- mezler 012a/20
d.- üb 012a/20

delik

d. 082b/43
d.+ ten 248b/11

delil

: kanıt
d.+ iñ 184a/24

delin -

d.- e 244a/21

delk

: derviş hırkası
d. 244a/19

delü

: deli
d. 132b/25, 159b/18
d.+ celer 024b/26, 025a/38
d.+ celeri 024b/28, 024b/29,
024b/30
d.+ çeleri 025a/40
d.+ lerin 009a/24
d.+ lersiz 172a/24
d.+ lige 132b/24
d.+ lükdür 160a/19
d.+ sidür 031a/15
d.+ siñammā 106b/15
d.+ siñçokħarf 132b/24

dem

: zaman, nefes
d. 023b/5, 024a/20, 027a/22,
027a/31, 062a/42, 171b/6, 202b/4, 212a/2,
254a/15

demin

: biraz önce
d. 117a/2

demir

d. 106b/10, 277a/9

d.+ den 279b/5, 286a/13, 287b/15

den -

: söylenmek
d.- ilmiş 197b/11, 268a/9
d.- ilmiş tekmīlolundı 006b/18
d.- ilmişdur 274a/11, 276a/11

denil -

: söylenilmek
d.- enden 197b/12
d.- ir 211b/11, 217a/4
d.- irler 236b/13
d.- mek 173a/9
d.- meye 242a/24
d.- meye 236b/12
d.- miş 025a/35, 223b/21
d.- miş 238a/4
d.- mişdur 242a/18
d.- mişdür 148a/26, 233b/7, 247a/8

deñiz

d. 027a/24, 027a/25, 027a/26,
123a/7, 133b/10, 148b/27
d.+ de 015b/24, 097a/36, 134b/30,
135a/39, 166b/2, 187a/26, 280a/12
d.+ dekilerüñ 248b/7
d.+ den 135b/5, 166b/1
d.+ e 008b/18, 031b/27, 037b/21,
073b/23, 136a/11
d.+ e emreyledi 015b/27
d.+ i 091b/24, 110b/15, 272a/6,
283a/2
d.+ ün 135a/41
d. 015b/27, 023b/1, 058b/1,
064b/47, 064b/48, 064b/49, 274b/1,
278a/8,
283a/2, 288b/9
d.+ de 061a/14, 283b/4
d.+ dekimī'gemi 286b/19
d.+ den 133b/5, 242b/29, 280b/1
d.+ den ticāretederlerse 286b/17
d.+ e 054b/16, 060a/39, 061a/13,
274b/3, 283b/3
d.+ i 041a/15

denk

: eşit

d. 040b/44, 043b/27
d. taḥammülideñ 043a/13
d.+ dūr 013b/14

denlü : kadar
d. 176b/10

densiz : patavatsız
d.+ lere 219a/9

depele -: yakalamak
d.- di 106a/3
d.- diler 104a/39, 127b/21
d.- dük 127a/15
d.- dūñ 096b/29
d.- dūñüz 089b/15
d.- mege 127a/16
d.- mege 101a/24
d.- mek 096b/28
d.- rsiz 249a/2
d.- yeler 043a/8, 071b/34, 135a/42
d.- yeler 101a/25, 130a/4

depelen -: yakalanmak
d.- diler 279a/13
d.- düklerinde 132a/11
d.- mek 030a/21
d.- mişdür 094a/36

depren -: kımıldamak
d.- di 052a/51
d.- irüz 116b/28
d.- meyem 088a/26
d.- miş 092a/31
d.- mişlerdür 114b/26

depret -: kımıldatmak
d.- dı 244a/26
d.- dūr 051b/40
d.- mezim 244a/26

derdmend: dertli
d. 249b/8

derḥāl : hemen

d. 055a/28, 057b/6, 061a/13,
063b/27, 067a/10

deril - : toplanmak
d.- di 061b/22
d.- diler 105b/26
d.- mek 123b/22
d.- miş 103b/28, 130b/17
d.- üb 087a/6

derin
d. 183a/2, 201a/33, 270a/24
d.+ liği 023b/5, 059a/6
d.+ liği 151a/33
d.+ liķ 147a/39
d.+ liķte 187a/25

derle - : düzenlemek
d.- di 093a/16
d.- diler 080a/53, 111b/6

dernek : meclis, cemaat
d.+ e 126b/1
d.+ in 126a/30
d.+ ün 125a/5
d.+ i 120b/40
d.+ ine 128a/29
d. 080a/55, 095a/13, 120a/32,
127a/15, 127b/20, 129a/21
d.+ de 094a/34, 095a/15, 126b/6
d.+ i 093a/21
d.+ lere 076b/9
d.+ lere teslīmideler 018b/17
d.+ te 093b/27, 120b/39
d.+ ten 091a/15

dert : tasa
d. 250a/10, 250b/13, 289a/3
d.+ lerinü 088a/24
d.+ lerüñ 043a/8
d. 254a/18
d.+ e 010a/22
d.+ i 147b/3

dertli

d. 253a/20

derūn : derin

d.+ lar 204a/1

d.+ ları 182b/15

d.+ larında 202b/9

d.+ larını 210a/12

deryā : deniz

d. 277b/2

d.+ da 241b/12

d.+ nıñ 267a/13

d.+ nūñ 246a/6

d.+ sı 008b/18

d.+ ya 008b/14, 015b/33

d.+ ya zararletmek 274b/3

d.+ yı 282a/7

d. 008b/15, 056b/13, 167a/20,

278a/5

d.+ da 058b/1

d.+ daki 276a/9

d.+ nıñ 276a/8

d.+ nun 032a/6

d.+ nuñötesine 060b/1

d.+ sina 066a/31

d.+ sina yaqıngeldi 028b/29

d.+ ya 025b/46, 116a/14, 276a/8,

286b/21

d.+ yā 057b/7, 061b/22, 070a/43,

103b/32, 135a/40

destmāl: mendil

d.+ ler 119a/12

destūr : izin

d. 027a/23, 133a/3

destūr vir -: izin vermek

anlara d.- di 061a/13

devā : ilaç, çare

d.+ sin 271b/19

deve

d. 007a/4, 054a/6

d.+ ye 034b/24, 071a/25

d.+ yi 041b/24

devşür -: toplamak

d.- ürlər 013b/16

d. 201a/28

d.- diler 112b/30

d.- üb 135b/3

d.- ür 045b/25

d.- ürüm 046a/27

deyn : borç

d. 179b/6, 226b/1, 240b/31,

244b/4, 249b/11, 283b/6, 286a/8, 287b/11

d.+ ler 249b/13

deyn it -: borçlanmak

nāmusu d.- erseñ 249b/11

sayiri d.- ersiñ 249b/13

ki d.- dı 286b/20

mürdeleri d.- meğe 255a/6

nāmusu d.- er 249b/11

d.- ersizüñ 251b/17

deynolun -

ta d.- alar 255a/6

küllüsinden d.- ur 172a/25

Deynūnet

d. 020b/22, 020b/24, 022b/36,

143a/16, 169a/29, 169a/34, 250b/13

d.+ den hıñābedügi 129b/25

d.+ e 058b/29

d.+ i 041a/13, 075b/40, 152a/2

d.+ inden 042a/34, 139a/4

d. 018b/16, 235a/3, 247b/13,

258a/9, 263b/17

d.+ e 222b/24, 247b/14, 257b/5

d.+ i 194b/10, 222a/12, 248a/2,

258a/12, 286a/10

d.+ in 259a/7

d.+ iñ 240b/27

d.+ ine 216b/5, 220a/6

d.+ ini 266b/9, 284b/2

d.+ inizi 286b/20

d.+ inüñ 282a/7

deyü : diye, -dığı için

d. 015a/17, 021b/9, 024a/14,
025a/36, 027b/4, 031a/14, 042b/3, 043a/5,
045a/11, 045a/9, 045b/20,
046b/44, 046b/45, 054b/11, 062a/35,
067b/33, 081b/28,
082a/30, 278a/9, 278b/1
d. 048b/42
d. 022b/38, 023b/3, 024b/24,
024b/31, 025a/35, 027a/26, 028b/26,
029b/13,
031b/25, 035b/11, 077b/5,
093b/23
d. tevekkül 027a/27
d. 040a/32, 047b/27
d. 021b/17
d. 014b/6, 014b/2, 014b/3,
026b/15, 039b/16, 040b/1, 047a/9,
067a/15,
079b/44, 080a/60, 081a/4,
082a/34, 123b/15, 126b/3, 134a/24

Dimeşk: Şam

d.+ a 100a/3, 125a/5, 125a/6,
125b/11, 132a/12
giri d.+ a'avdetet-düm andan
190a/18
d.+ aidhāl 100b/9
d.+ amecma'lara 100a/2
d.+ da 100b/10
d.+ taki 101a/19
d.+ da 101a/22
d.+ da 132b/20, 187a/32
d.+ hıların 187a/32

di - : söylemek

d.- di 033b/5, 036b/32, 038a/30,
054b/15, 063a/14, 066b/8, 069b/31,
095b/7,
098b/9, 105a/12, 127b/18, 130a/5,
181b/16, 278a/8
d.- diler 040b/3, 067a/21, 069a/27,
074a/7, 074b/16, 095a/13, 114a/20,
116a/18,

116b/29, 117a/33, 128b/10,
135b/4, 135b/5

d.- diler 048a/36
d.- dü 091b/23, 114a/14
d.- dügi 073b/24, 078b/17,
080b/72, 083a/7, 087b/16, 122b/38,
132b/24, 133a/30,
135a/35
d.- dügi 053a/6
d.- düğü 055b/42
d.- düğün 068b/6
d.- düğümüz 189b/9
d.- dükten 240a/16
d.- düğlerini 098b/6
d.- düğlerini 099a/24
d.- düm 182a/3
d.- düm 053a/8
d.- düñ 049b/63, 091b/25
d.- düñ 047b/25
d.- lerler 075b/38
d.- me 102b/16
d.- mediler 083a/9
d.- mege 047b/23, 071a/28,
071b/31, 074a/1, 076a/5, 078b/20,
080b/65, 080b/69,
095a/14, 170a/21
d.- mege tevbeyleñ 008b/17
d.- mek 062a/40, 116a/20, 234b/12
d.- mekdür 005b/23, 065b/11,
066b/35, 082a/35, 086b/20, 092a/37,
101b/36
d.- mekdür 058a/18
d.- mem 033a/22
d.- meye 157b/15
d.- meyeler 030a/20, 066b/36,
068b/9
d.- meyeler 067b/31
d.- meyelermi 172a/24
d.- meyesin 014b/4, 149a/6
d.- meyesiñ 126b/6
d.- meyevüz 184a/4
d.- meyin 103b/29
d.- meyüb 132b/22
d.- mezmi 165b/10
d.- mezmi 165b/9

d.- miş 074b/12, 137a/29
 d.- miş tama'itmeyesiñ 144b/7
 d.- mişdür 117b/10, 122b/35,
 148b/29
 d.- mişdür 062a/34
 d.- müşdir 081a/14
 d.- müşdür 075b/35, 109a/34,
 132a/14
 d.- nildi 107b/7
 d.- nilen 095a/9
 d.- nilmiş 076b/14, 109a/41
 d.- nilmişdür 135b/1
 d.- ñilür 086b/19
 d.- nilür 238a/3
 d.- nülür 081b/16
 d.- rim 056a/9, 186b/21, 188b/2,
 194a/2
 d.- rin 022b/36, 077a/30
 d.- rler 037b/16, 052a/48, 067b/28,
 068b/12, 074b/18, 075b/35, 077b/2,
 079a/31,
 080b/70, 082a/31, 083a/3,
 110b/12, 129a/14, 173b/13, 240b/31
 d.- rsiñ 080b/69
 d.- rsiñ 049b/71, 081a/3
 d.- rsiz 067b/29, 080b/72, 081a/13
 d.- rüm 019b/42, 032b/18,
 032b/19, 062a/42, 074a/33
 d.- rün 140a/6
 d.- rüz 140a/8
 d.- sünler 129a/20
 d.- ye 010a/22, 010a/23
 d.- yeler 005b/23, 043b/26,
 091a/14, 128a/31
 d.- yeler 009b/12
 d.- yelüm 140a/5, 141a/1, 144b/7,
 147a/31, 148a/14
 d.- yelümki 148b/30
 d.- yem 072a/48
 d.- yemi 148a/20
 d.- yen 117a/31, 260b/4, 260b/6,
 260b/9
 d.- yenler 241b/14
 d.- yenlere tevbîhetmek 228a/10
 d.- yesin 013a/4, 148a/19

d.- yesiñ 049b/63, 067b/26,
 150b/19
 d.- yesiz 037b/24, 247a/3
 d.- yevüz 074a/32
 d.- yicek 122b/36
 d.- yor 148a/25
 d.- yu 007b/14, 013a/31, 015b/27,
 015b/29, 015b/31
 d.- yu 008b/15
 d.- yular 015b/31
 d.- yuñ 078a/14, 083a/7
 d.- yü 005b/20, 006a/2, 006b/13,
 006b/15, 068b/7, 130b/14, 133b/10,
 134b/33
 d.- yü nidäyleyenüñ 007a/3
 d.- yü örişurub 006b/13
 d.- yü örüşurub 007a/20
 d.- yü tevbeyleñ 007a/2
 d.- yü 005b/23, 006b/18
 d.- yüb 036b/2, 098a/60, 102b/4,
 120b/40, 139b/22
 d.- yuñ 108a/15
 d.- yuñmu'allimeydür 047b/18
 d.- yütüba 009a/3
 d. 039b/17, 076a/4, 092b/8,
 126a/27, 175a/2, 236a/2
 d.+ rsiñ 061b/31

dik -

d.- di 074a/1, 095b/11, 097a/35,
 197a/22
 d.- di 096b/28
 d.- medi 028a/14
 d.- üb 089a/4

Diķapolis

d.+ üñ 066a/32
 d.+ den 009a/25

diken

d.+ ler 023b/8, 024a/22
 d.+ larde 059b/18
 d.+ larden 013b/16

dikkat

- d. 246b/25
- d. 118b/26, 127b/20
- d. 127a/15, 200b/15, 215a/2, 224b/17, 229b/13
- d.+ le 006a/8
- d.+ le tefütşeyledi 006b/17

dil

- d. 089a/47, 154a/6, 171b/14, 171b/9, 172b/27, 248b/6
- d.+ imizde 087a/11
- d.+ imüzdeki 087a/8
- d.+ ince 086b/19, 087a/6, 110a/11, 125a/2
- d.+ inde 124b/40
- d.+ ler 087a/4, 119a/7, 170b/30, 171b/6, 172a/18, 172a/21, 172a/22, 172a/23
- d.+ siz 022a/23, 068b/18
- d.+ süz 022a/22, 069a/25
- d.+ süz intikāl olunub 169b/2
- d.+ süzdür 099b/32
- d.+ süzler 028b/30
- d.+ süzleri 028b/30
- d.+ ünde 132a/14
- d.- di 100a/2
- d.- diğimiz 264b/15

dile -

- d.- diki 114b/27
- d.- diler 118a/20, 120a/31, 134b/29
- d.- düğüñüz 078a/7
- d.- meyüb 005b/19evvel
- d.- r 130a/3, 149a/4, 212b/8, 220a/1
- d.- rim 171a/5
- d.- rmi 150a/11
- d.- rüm 137b/11
- d.- rüz 116a/20, 136b/22
- d.- yeler 276b/7

dilek

- : istek, arzu
- d. 089a/2, 089a/4, 127b/20

- nesneyi d. 036a/21
- d.+ lerüñüz 206b/6

dilek it -: istemek

- pes d.- erim 219b/1
- çağırub d.- diler 081a/8
- varmak d.- diler 115a/39
- andan d.- düler 061a/12
- āndan d.- tilar 027b/36
- bulmayıcak d.- diler 108b/29
- balığı d.- e 013b/10
- etmegi d.- e 013b/9
- senden d.- ene 011a/42
- ebrāñagelübandan d.- er 055b/40
- Allah'tan d.- erim 189a/7
- içün d.- erim 198b/13
- benümķızcağızım cançekişür d.- erüm 061b/23
- namazda d.- esiz 037b/22
- ne d.- evüz 071b/35

dilsiz

- d.+ lerü 066b/37

Dimitriyus

- d. 119b/24, 120b/38, 266a/12

din - : denmek, söylenmek

- d.- ile 010a/19
- d.- ile 010a/20
- d.- ilmiş 007a/23, 009b/10, 015a/17, 021b/17, 134a/16
- d.- ilmiş tekmiöluna 008b/15
- d.- ilmiş tekmiöluna 005b/23, 007a/23
- d.- il-miş yerinegele 006b/15
- d.- ilmişdir 011a/38, 011a/43
- d.- ilmişdür 008b/18, 010b/31, 010b/33, 134a/15, 147b/12
- d.- ilmişdür katlitmeyesin 010a/21
- d.- ilmişdür zināetmeyesin 010b/27
- d.- ilmişdür 005a/17

din : inanç sistemi

d. 023a/42, 095b/7, 147a/34,
154a/22, 161b/12, 162a/2, 162a/3,
209b/16,
246b/27, 247b/12, 274a/10
d.+ i 246b/27
d.+ imizün 131b/5
d.+ ine 087a/11, 109a/43
d.+ leri 269a/2
d.+ siz 259a/7, 267a/15, 267b/18
d.+ sizler 226a/3, 266b/4
d.+ sizlerine tevbihetmek 267a/15
d.+ sizliğe 225a/17, 229a/12
d.+ süzler 142b/6
d. 019a/27
d. 140a/7, 153a/3, 153a/4
d. 035a/28, 130b/19

dinar : para birimi
d. 033a/28, 035b/10, 035b/11
d.+ a kavı 035a/2, 035b/14
d.+ ı 074b/15
d.+ ı āna'arz 039b/20
d.+ a 274a/6
d.+ lık 064a/37

dindār
d. 087a/5, 098a/2, 102a/2,
109b/50, 246b/26
d.+ larsız 116b/23

dinil - : söylenilmek
d.- ir 107b/10
d.- miş 037a/4, 040a/31, 047a/14,
047a/4, 048a/36, 051b/33, 073a/17,
098a/59,
133b/8, 144b/3
d.- miş harābitmesinūñ 043a/15
d.- miş tamamola 051b/35
d.- miş tamamoldı 050b/9
d.- mişdür 192a/16
d.- mişdür 050b/17
d.- mişlerdür 105b/27
d.- müş 081a/7
d.- ür 051a/21

dinle -

d.- diler 098b/10, 098b/6
d.- düklerine 109b/45
d.- mekte 233a/15
d.- miş 136b/24, 284a/16

dirhem: gümüş para

d. 031b/24
d.+ i 031b/27
d.+ i edāitmez 031b/24

diri : canlı

d. 040a/33, 052b/63, 083a/11,
121b/12, 130b/20, 143b/13, 144b/3,
221b/6,
269b/9
d. 'arzetdi 102a/42
d.+ lerün 104a/43

diril - : canlanmak

d.- di 058a/20, 153b/9
d.- di 145a/10
d.- e 061b/24
d.- en 110b/15, 144b/2, 151a/1,
174b/45, 181b/16, 212a/9
d.- enler 143b/11, 180b/15,
215a/15
d.- enler bāḳikalırız 215a/17
d.- enlere 153b/9
d.- entaḡrınunrūḡu 178b/3
d.- ik 191b/20
d.- irsiñ 270b/2
d.- irüm 191b/20
d.- irüz 181b/9
d.- mege 135b/5
d.- mek 182a/4, 191a/15, 203b/22
d.- ür 191b/20
d.- ürüz 195a/25

dirlik : geçinme

d. 116b/28, 143b/7, 153a/7,
166a/15, 180b/15, 192a/13, 236a/9
d. 138a/18, 214a/9, 239a/18,
263a/9, 268b/18, 272b/10, 272b/9

d. 126a/23, 144b/2, 153b/11,
225a/12, 255a/6, 281a/15, 288b/4
d. 096a/19, 143b/11, 146a/14,
188b/4, 191b/20, 192a/12, 215b/11

diş

d. 011a/39
d.+ i 011a/39
d.+ leri 277a/9
d.+ lerin 098a/54
d.+ lerini 068b/18
d.+ lerün 025b/51, 039b/14,
044b/51, 046a/31
d.+ lerün 015a/13
d.+ lerün şarīretiola ol 025a/43

dişi

: kadın
d. 192b/28
d. 033b/5
d.+ leri 138a/26
d.+ nün 138a/27

dīv

: dev
d.+ ler 167b/21
d.+ leri 014a/22
d.+ lerin 167b/21
d.+ lerün 167b/21
d. 009a/24
d.+ leri 018a/8

divan

: meclis
d.+ a 114a/20
d.+ ında hıfzöluna 128a/35
d.+ lar 120b/38

divāne

: deli
d. 157b/18
d.+ ler 160b/10

diyānet

: din işleri
d. 221a/8, 221b/4, 223a/5,
226b/12, 229a/12
d.+ e 222b/4, 223a/11, 227b/1,
256b/3, 256b/7
d.+ e ikrāreder 220a/11

d.+ i 256b/7
d.+ in 220b/16, 226a/5
d.+ te 219b/3

diyānetk̄ana'at

d. 223a/6

diyār

: ülke
d. 134b/28
d.+ da 109b/49
d.+ ından 113b/6
d.+ uñkaymaḳamı 107b/7
d.+ ına teveccühitdiler 006b/13

diye

d. 020a/7, 027b/5, 036b/3,
037b/21, 038a/26, 042b/39, 043b/23,
044b/49,
046a/34, 046b/40, 046b/41,
065b/11, 072b/3, 073b/23, 077a/21,
102b/7, 167b/27,
170a/15, 170a/16, 172a/17,
174a/35, 247b/14, 247b/16, 247b/18,
267a/14
d. āna'afvoluna 022b/32
d. āna'afvolunmaya 022b/32
d.+ vüz 038a/26

diyü

d. 018a/5, 018a/7, 028a/22,
030b/5, 036b/31, 040b/42, 046a/37,
049b/69,
049b/71, 050b/9, 053b/18,
061b/23, 063b/25, 076a/7, 089b/12,
091a/16, 093b/28,
099a/26
d. 027a/30, 027a/34, 027b/2,
027b/8, 030a/22, 032a/1, 034b/25,
037a/11,
038a/25, 053a/9, 056a/12,
061a/12, 062b/2, 073b/31, 088b/40,
090a/25, 093b/25
d. da'vet 039a/4
d. 037a/5, 039a/2
d. 015b/25, 029b/7, 031a/10,

031a/9, 032b/17, 033a/26, 033a/28,
033a/29,
036b/31, 037a/9, 037b/21,
037b/23, 038b/38, 040a/24, 048a/38,
048b/48, 049b/64,
049b/68, 050b/11, 050b/19,
051a/23, 051a/29, 052a/46, 052a/55,
052b/63, 053b/13,
054a/7, 055a/25, 055a/27,
058a/12, 058b/33, 067a/16, 067b/26,
067b/27, 068b/11,
069a/25, 069b/38, 071a/27,
071b/35, 073a/10, 073a/17, 074a/6,
074b/19, 075a/26,
081a/9, 081b/18, 082a/36,
096b/26, 096b/27, 097a/35, 098b/11,
099a/19, 100a/4,
104b/4, 105a/18, 106a/7, 108a/15,
109b/47, 110b/15, 111b/5, 112a/13,
113b/9,
114a/15, 114a/17, 114b/29,
115a/36, 116a/19, 117b/13, 118a/21,
118b/4, 119a/13,
119b/20, 120a/26, 120a/28,
122a/23, 123b/21, 124b/40, 125a/7,
126a/22, 126a/24,
126a/26, 126b/9, 127a/12,
133a/31, 134b/25, 136b/26, 169a/25,
225b/18, 232a/12,
232a/6, 233b/7, 235b/14, 237b/11,
239a/20, 244a/26, 259a/4, 266a/10,
268b/11,
272a/1, 272b/11, 272b/8, 273a/9,
273b/2, 273b/3, 273b/5, 274a/10, 274a/6,
274a/8, 274b/3, 275a/10, 275a/12,
279a/12, 279a/15, 279a/17, 280a/10,
280b/4,
281a/14, 282a/7, 282a/8, 282a/9,
282b/13, 282b/18, 283a/3, 283b/5, 283b/7,
284a/18, 284b/1, 285b/2, 285b/4,
286a/10, 286a/16, 286b/18, 286b/19,
286b/21,
287a/1, 287a/5, 287a/6, 289a/3,
289b/9
d. günahetdüm 050a/4

d. mahtūnolub 112b/24
d. tevekküleye 072b/50

diyüvir -: deyivermek

d.- diler 115a/38
d.- düm 077a/24

diz

d. 031a/14, 055b/40, 070b/17,
081b/20, 098a/60, 102a/40, 122b/36,
123a/5,
153b/11
d. meylide 204a/10
d.+ leri 243b/13
d.+ lerimi 198b/14

doğ - : doğmak

d.- dı 096a/20
d.- dum 126a/29
d.- mışlar 020a/11
d.- muş 005b/25, 078b/21, 083a/3,
125a/3
d.- muşdur 193b/23
d.- muşlardur 034a/12
d.- muşu 208a/16
d.- ucağşarar-dılar 023b/6
d.- urdı 005b/25
d.- dı 264a/4, 264b/18
d.- mamışlar 147b/11
d.- muş 147a/30, 194a/29, 231a/6,
242a/23, 246a/11, 252a/23, 263a/9, 268a/5
d.- muşdur 262a/10, 263a/7,
264a/1
d.- muşdur günāhetmek 264b/18
d.- muşları
helākidenanlaradoğunmaya 242b/29
d.- muşlarıñ 244a/23
d.- muştur 261b/29
d.- muşunu 242a/18

doğru : doğru

d. 225a/16
d.+ dur 262b/13
d.+ suzluğ 264b/17

doğu

d.+ sundan 274b/2, 284a/13

doğur -: doğurmak

d.- a 279b/4
d.- acağ 279b/4
d.- alar 222a/14
d.- an 280a/13
d.- dı 279b/5
d.- mağ 279b/3
d.- ması 220a/15
d.- mayan 194a/27
d.- muşdur 241b/11
d.- ur 246a/15
d.- ur 246a/16
d.- urlar 225b/24
d.- uş 146b/22

doğsan

d. 032b/12
d. 032b/13

doğun -

d.- a 070b/13, 244a/20
d.- alar 027b/36, 065a/56
d.- am ḥalāşolayım 061b/29
d.- dı 014b/3, 036b/32, 055b/41,
246a/15
d.- dı 061b/28, 061b/31, 061b/32,
066b/34
ḳadarāna d.- dılarısaḥalāşol-dular
065a/56
d.- du 031a/7
d.- dularsa ḥālāsoldular 027b/36
d.- mağ 057b/10
d.- mamağ 162b/2
d.- mañ 181b/18
d.- maya 244a/18
d.- mayasın 209b/21
d.- maz 264b/19

doğuz

d. 032b/13
d.+ u 032b/13
d.+ uncu 035a/5

doğuzuncı

d. 052a/45, 082a/33, 082a/34,
089a/2, 102a/3
d. 052a/46, 103b/30, 290a/20

dol -

d.- dı 039b/11, 060a/38
d.- muş 094b/4, 094b/5, 095a/8,
105b/24, 107b/10

dolaş -

d.- madılar 270b/4
d.- tı 062b/6
d.- tılar 242b/37, 288b/9

doldur -

d.- an 208b/24
d.- dı 052a/48, 285b/6
d.- duñuz 093b/28
d.- mağ 213a/16
d.- muştur 092b/3
d.- sun i'tikātetmekte 154b/13
d.- ub 082a/36
d.- un 285b/7
d.- uñ 042a/33
d.- ur 110b/17

dolu

d. 026b/20, 029a/38, 060a/29,
064b/43, 067a/19, 067a/20, 276a/7,
290a/16
d.+ dur 042a/28
d.+ luğ 199a/14
d.+ luğ 150a/12
d.+ luğ 167b/26
d.+ luğ 198b/19, 209a/10

doñuz : domuz

d.+ lar 061a/13
d.+ lara 061a/12, 061a/14
d.+ laruñ 061a/11
d.+ laruñḥaḳḳında 061a/16

dost

d. 035b/13, 039b/12
d.+ lar 103a/24, 120a/31, 266a/15
d.+ lara 266a/15
d.+ larına 133a/3
d.+ luğu 249a/4
d.+ u 249a/5
d.+ um 176a/22, 230b/19

dög - : dövmek
d.- diler 038b/35
d.- düler 074a/3
d.- er 074a/5
d.- en 165b/11, 165b/9

dögüş -: dövüşmek
d.- ü 227a/7
d.- ünü 223a/12

dök -
d.- di 077b/4
d.- eyim 087b/16, 087b/19
d.- meksizliği 239a/22
d.- ti 047a/8
d.- tü 229b/7, 283b/2, 283b/3,
283b/4, 283b/8, 284a/12, 284a/17
d.- tüler 283b/7
d.- tüm 159a/6
d.- ük 283b/2

dökül -
d.- düği 042a/35
d.- müşdür 047b/28, 125b/20,
142b/5
d.- müşdür 078b/25, 104a/46
d.- müşlerdür ve 086b/19
d.- ür 057a/22

dön -
d.- diler 099a/25
d.- diler 111a/21, 123a/7,
128a/33
d.- düler 107a/25
d.- düler 097a/39, 218b/6
d.- düm 268b/12

d.- dürdi 120a/26
d.- e 121a/4
d.- ecek 241b/16
d.- er 099b/28
d.- erek 037b/19
d.- erüz 109b/47
d.- memek 109a/34
d.- mesin 076b/16
d.- müşdür 108a/14
d.- sün 018a/14
d.- üb 030a/23, 079a/40, 097a/41,
102a/40, 113a/36, 114a/18, 125b/18
d.- üp 067b/33

döndür
d. 011a/40

döndür -
d.- e 151a/27, 250b/19
d.- e 107b/9
d.- eler 226b/4
d.- mek 132a/18, 278b/6
d.- üle 087b/20
d.- üleserdir 226b/5
d.- üp 266b/4
d.- ür 248a/4

döndürül -
d.- müş 032a/3
d.- sün 249b/10
d.- ürlər 248a/5

döndürüver -
d.- meye 248a/3

dördünci
d. 027a/25
d. 026a/1, 290a/19

dört
d. 005a/17, 029a/38, 029b/10,
031b/27, 056a/3, 067a/20, 077a/27,
094a/36,
095b/6, 102b/11, 102b/12,
103b/30, 104b/5, 104b/6, 106a/4, 123a/10,

123b/23,
134b/29, 138a/23, 187b/2, 272b/8,
274a/6, 274b/1, 274b/2, 275a/11, 277a/13,
277a/15, 279a/16, 281b/1, 281b/3,
283a/7, 287a/4, 288b/8, 290a/17

dörtbin

d. 124b/38

dörtüz

d. 108a/20, 192b/17

döşe - : yaymak

d.- diler 037a/8, 072b/8

d.- diler 037a/9

d.- dügi 112a/16

döşek : yatak

d.+ i 056a/12

d.+ üni 056a/12, 056a/9

d.+ i 056a/5

d. 059b/21, 066a/31, 101b/33

d.+ ler 093a/15

d.+ lerde 064b/55

du'ā

d. 049a/53, 098a/59, 152b/5,

157a/2, 236a/6, 248b/10, 248b/9, 254a/9

du'ā it -

hayır d.- mişdur 236a/2

ismine d.- e ḥalāşolaserdür

087b/22

rabbe d.- enler 225b/23

ismine d.- er 125b/17

ismine d.- e ḥalāşola 149a/14

nice d.- eler 149a/14

āna d.- eñlere 149a/13

d.- enleri 100b/14

isme d.- enleri helāketdi 101a/21

hayır d.- erüz matrûdolub 160b/12

hayır d.- üb beddu'aitmeñ

152a/15

dudak

d.+ lar 065a/6

d.+ lar 172a/21

d.+ ları 027b/8, 140b/14, 254a/10

d.+ laruñ 245a/15

duḥūl : girme, giriş

d.+ ümüzde 197b/19

d. 257a/11

d.+ ümüz 198b/12, 212a/9

d.+ ümüzü 212b/2

d.+ ümüz 142a/2

dul : eşinden ayrılmış

d. 075b/42, 076a/44, 094b/1,

102a/39, 102a/41, 163a/8, 221b/5, 221b/9,

222a/11, 222a/16

duman

d.+ a 244a/19

d.+ ı 258b/18, 267a/14

d.+ laruñ 277a/16

dur -

d.- a 164b/37

d.- alar 163a/8, 286a/15

d.- an 126a/25, 172a/16, 243a/1,

278a/8

d.- anlar 049b/73, 080b/70, 126b/4

d.- anlara 080b/69

d.- anlardan 079b/47

d.- anlardanba'zı 052a/47

d.- anlardanba'zılar 068a/1

d.- anlardanba'zıları 030b/28

d.- anlardanba'zılarışıit-dicek

082a/35

d.- anlardanba'zıanlara 072b/5

d.- anlara emretti 126b/2

d.- asız 211b/12

d.- asız namazkılu 073b/25

d.- dı 089b/8

d.- dılar 091b/26, 100b/7, 102a/39,

130a/7

d.- düğumuz 142a/2

d.- duqları 110b/20

d.- dular 275b/3, 279a/12

d.- dular 275a/11
 d.- girdi 032a/3
 d.- ı 080a/60
 d.- ıcağ töhmetetdügüm 130b/18
 d.- madan 102a/2, 106a/5,
 137b/10, 212a/3, 215b/16
 d.- mağa 058a/25
 d.- mağa kâdirdegildür 058a/24
 d.- mağa kâdirolmadı 134a/15
 d.- maga kıyāsıdeñ 167a/12
 d.- mağ 202a/13
 d.- maya kâdirdeğil 058b/27
 d.- mayub 094b/4, 152b/6
 d.- mayub şüküredüriz 213a/13
 d.- mayuserdür 022a/25
 d.- sun 163a/11
 d.- u 057b/3
 d.- ub 089b/7, 117a/34, 125b/13,
 125b/20, 127a/11, 129a/21, 135b/4,
 227a/17,
 271b/20, 278a/5
 d.- ubāna 113b/9
 d.- ubānaetti 105a/13
 d.- ubbuyur-dı 094a/34
 d.- ubetti 116b/22
 d.- ubgör-ür 091a/14
 d.- un 048b/46, 175b/14, 189a/11,
 206a/2
 d.- uñve 194a/1
 d.- ur 043a/15, 050b/11, 076b/14,
 082a/39, 091a/10, 093b/23, 098a/56,
 103b/30,
 106a/6, 106b/15, 129a/21,
 134a/23, 151b/10, 153a/4, 191a/12,
 238b/9, 239b/11,
 250a/10, 273a/6, 274b/1, 275a/8,
 275b/3, 278b/5, 279b/4, 281b/1, 283a/2,
 286a/10
 d.- urlar 093b/25
 d.- urlar 068a/5
 d.- ursiñtoprak 096b/33
 d.- ursız 035b/7, 173a/2
 d.- ursuñ 150b/20
 d.- ursuñuz 214a/9
 d.- ursuz 203b/27, 256a/13

d.- urum 130a/10, 131b/6, 132b/22
 d.- uşur 211b/12

duvār

d.+ dan 187a/33
 d.+ ı 289b/12
 d.+ ını 290a/16, 290a/17
 d.+ ının 289b/14
 d.+ inüñ 290a/18, 290a/19
 d.+ ları 242b/30

duy -

d.- ar 131a/25
 d.- arsin 136b/22
 d.- arum 103b/35, 116b/22,
 133b/10
 d.- du 061b/29
 d.- dular 091a/13
 d.- mağa kâdirdeğilsiz 029a/4
 d.- mağ 029a/3
 d.- maz 067a/17

duyul -

d.- muş 160b/8

düdük

d. 171b/7
 d.+ çülerüñ 286b/22

dügel : hepsi, tamamı, tükel

d. 012b/29, 068b/12, 069a/24,
 075b/33, 086b/19, 090a/21, 109a/39,
 116b/22,
 122b/35, 125b/15, 131b/2,
 134a/20, 135a/37, 158b/10, 160b/13,
 162a/12, 165a/6,
 166a/22, 167b/23, 172b/40,
 173a/7, 174a/27, 175b/14, 177b/10,
 180b/18, 181a/4,
 181b/10, 186a/7, 188a/19,
 196b/10, 197a/22, 198b/10, 198b/20,
 199a/11, 199b/15,
 201a/20, 202a/21, 204a/14,
 205b/8, 206b/12, 206b/13, 207a/18,
 208a/16, 210b/17,

210b/19, 210b/22, 216a/20,
220b/11, 221a/8, 223a/13, 225a/10,
226a/11, 226b/5,
228b/6, 228b/9, 229a/10, 231a/2,
231a/3, 232a/10, 232a/8, 232b/4, 234a/13,
234a/15, 239a/22, 245a/18,
250a/12, 255a/11, 255a/7, 256b/3, 259a/4,
261b/27,
262b/20, 272b/11, 287b/17,
289b/7, 289b/8
d. nesnelerānaMusahharolalar
174a/28
d. nesnelermusahharolalar 174a/27

düğün : düğün
oğluna d. 039a/3
d.+ e da'vet 039a/3, 039a/9
d.+ egel-ün 039a/4
d. 039a/8, 039b/12

dülger : marangoz
d. 062b/3

dünyā
d. 022b/32, 162a/2, 169a/32,
195b/14
d.+ da 164b/4, 171b/11, 197b/13,
204b/15, 261a/15, 261a/16
d.+ da iḥtilaṭetdük 177a/13
d.+ dadür 256b/5
d.+ daki 256a/9
d.+ da'ömür 209b/20
d.+ dır 025a/38
d.+ nın 249a/4, 249a/5, 285a/8
d.+ nıñ 025a/35, 233b/3, 262b/17
d.+ nun 158a/28, 160a/19, 193a/3
d.+ nuñ 150a/12, 164a/33, 182b/11
d.+ nunkılere 164a/34
d.+ nüñ 161b/10, 164a/32, 197a/1,
201b/12, 209b/20, 252a/20
d.+ ya 032a/7, 239b/5
d.+ yā 141b/13, 160a/22, 160b/10
d.+ ya irsaleylediği 263a/9
d.+ ya şefkatetmesi 257b/5
d.+ ya 195b/15

d.+ yı 115b/6, 162a/2, 164a/31,
180b/19, 261a/15

düstür : kural, prensip
d. 029a/39

düş : hayal, rüya
d.+ de 005b/20
d.+ leri 087b/16
d.+ ü 071a/24

düş -
d.- de 050b/20
d.- di 014a/27, 061b/23, 079a/35,
088b/43, 102b/11, 105a/15, 119b/18,
121a/10,
121a/9
d.- di namazkılur 048a/38
d.- di 066a/26
d.- diler 023b/3, 057b/11, 167a/9,
242b/30
d.- düler 023b/5, 023b/8, 031a/7
d.- düm 125a/7
d.- düñüz 194b/5
d.- e 135b/5
d.- eler 134b/29, 150a/11
d.- en 038b/44
d.- er 154a/1, 155a/27, 216a/3,
246a/11
d.- erin 205b/14
d.- erler 223a/9, 272b/10
d.- medi 014a/25
d.- mege 134b/33
d.- mesi 014a/28
d.- meye 167a/13, 220b/8
d.- meye 220b/7, 234a/12
d.- meyeler 134a/17
d.- meyiserdür 135a/35
d.- mez 019a/30, 168a/7, 188a/14
d.- müş 099a/16, 120b/36, 132a/14
d.- müşdür 276a/10
d.- müşdür ve 104a/45
d.- müşsüñ tevbeidüb 269a/5
d.- se 021b/11, 028a/14
d.- ti 059a/4, 059a/7, 059a/8,

086b/25, 092b/5, 092b/10
d.- ti 114b/30
d.- tü 147b/6, 188a/11, 276a/10,
276b/1, 279a/12, 279a/13, 282a/8, 285b/2
d.- tü 252a/25
d.- tüler 023b/8, 154a/4, 233a/18,
273a/8, 284a/19, 285a/10
d.- tüm 268b/17, 287b/10
d.- üb 006b/11'azīm, 008b/10,
033a/29, 043b/29, 055b/40, 062a/33,
069a/21, 077a/26,
086b/18, 100a/4, 122b/38, 135a/41
üstüne d.- übānasuāleyle-di
070b/17
d.- üm 205b/11
d.- üp 101a/18, 103a/25, 172a/25,
275a/12, 279a/16, 287a/4

düşmān

d. 024b/28, 025a/39, 107b/10,
218a/15
d.+ dur 145b/7
d.+ ı 024b/25, 249a/5
d.+ ın 240b/31
d.+ lar 142b/10
d.+ lardür 151a/28
d.+ ları 019a/36, 240a/13, 279a/12
d.+ larını 278b/5
d.+ larıñı 231b/14
d.+ laruñ 088b/35
d.+ laruñı 040b/45, 075b/35
d.+ laruñuza 011a/44
d.+ uñ 152a/20
d.+ uñı 011a/44
d.+ uñuz 193b/17
d.+ lıḳdur 249a/4

düşün -

d.- müşve 078a/15

düşür -

d.- diler 025b/49
d.- e 025b/46
d.- üñ 024b/30
d.- üp 025a/40

d.- ür 024b/29
d.- ürüz 024b/29

düz -

: düzenlemek
d.- diler 097a/41, 121a/3, 127a/13
d.- düklerini 128a/30
d.- elim 068a/5
d.- elüm 030b/4
d.- sün 097b/45

ebed

: sonsuz gelecek zaman
e. 012a/14, 037b/19, 058b/29,
073a/14, 165a/13, 184b/10, 234b/7,
235b/20,
236a/4, 236b/18, 236b/22,
237a/25, 237a/28, 252a/25, 267a/14
e. müstebḳaolmuştur 258b/18
e.+ en 230b/15
e.+ i 058b/29

ebedī

: sonsuz
e. 046b/41, 046b/46, 071b/30,
109b/46, 109b/48, 139a/8, 143a/21,
144a/22,
144a/23, 156b/26, 195b/9, 216b/8,
217b/16, 219a/16, 223a/12, 223b/20,
227b/2,
229b/7, 234b/9, 237a/25, 238b/12,
238b/14, 245b/21, 256a/10, 257a/12,
261b/26,
266b/6, 266b/7, 267b/22, 282a/6
e. bāḳiolur 261a/18
e.+ liḡiñ 259b/18
e.+ ye 180a/1, 223b/17, 264a/11,
264b/13
e.+ yeniñ 235a/3
e. 032a/8, 035a/29, 070b/17

ebū

: baba
e. 079a/35

ecdād

: atalar
e.+ a cezavirmek 221b/4
e.+ dan 224a/3

ecel : hayatın sonu
e.+ inden 201a/25, 202a/20

ecir : ödül
e.+ ler 054b/21

edā : tavır, davranış
anuñ e. 033a/25

eda it -: yapma, yerine getirme
hizmetün e.- mesi 184b/12
hayırluyı e.- mek 145a/18
dirhemi e.- mez 031b/24

edeb : terbiye
e.+ den 225b/23
e.+ li 220a/2
e.+ te 201b/5

ednā : alçak, aşağı
e. 186a/6, 188a/11, 188a/13

efdāl : en faziletli
e. 186a/6, 237b/6
e.+ dür 140a/1
e.+ mıyuz 140b/9
e. 012b/26, 023a/42, 023a/43,
170b/31, 231a/5, 236a/7, 236b/22, 237b/6,
240b/35, 241a/4, 244a/25
e.+ dür 021b/12
e.+ sız 019a/32

efendi
e. 038a/30, 052b/63, 072b/52,
073b/21
e.+ ler 114b/30, 201b/9, 211a/1,
248a/1
e.+ lere itā'ateyleñhavf 201b/5
e.+ lere münkādolmak 228b/9
e.+ leri 222b/2
e.+ lerünñ 028b/27
e.+ miz 266b/4
e.+ ñiz 211a/2
e.+ ñüz 031b/24

e.+ si 018b/24, 018b/25, 044b/45,
193a/2

e.+ si emreyledi 033a/25
e.+ sünñ 033a/27
e.+ ye 131a/26

Efesus

E. 269a/1
e.+ a 118a/19, 118a/24, 121b/17,
268b/11

e.+ da 120a/26, 174a/32
e.+ da bākiolmak 218b/3
e.+ da hizmetetmişdur 224b/17
e.+ da mevcutolan 196a/1
e.+ ı 121b/16
e.+ laruñ 120b/34
e.+ lular 120b/35
e.+ lularuñ 120a/28, 120b/35,
227b/22
e.+ da 119b/17
e.+ dan 118a/22

ef'i : engerek yılı
e. 135b/3
e.+ leruñ 140b/13

efrād : fertler, bireyler
e.+ ma 254b/4

eger : şayet
e. 008a/3, 008a/6, 008b/9,
010a/20, 010a/23, 010b/29, 010b/30,
011a/46,
011a/47, 012a/14, 012a/15,
012b/22, 012b/23, 012b/30, 013b/10,
013b/9, 014b/2,
015b/31, 018a/13, 020b/21,
020b/23, 021a/7, 021b/11, 022a/26,
022a/27, 022a/28,
027a/28, 027b/5, 028a/14,
030a/24, 030b/26, 030b/4, 031b/20,
032a/3, 032a/8,
032a/9, 032b/12, 032b/13,
032b/15, 032b/16, 032b/17, 032b/19,
033b/35, 034a/10,

034b/17, 036b/3, 037b/21,
 037b/24, 038a/25, 038a/26, 040a/24,
 040b/45, 042a/30,
 043b/22, 043b/23, 043b/26,
 044b/48, 048a/35, 048b/42, 049b/63,
 051b/40, 051b/42,
 051b/44, 052a/50, 053b/13,
 055b/41, 057b/2, 058a/24, 058a/25,
 058b/26, 059b/23,
 061b/28, 065a/4, 065b/11,
 065b/16, 066b/3, 067a/13, 067b/24,
 068a/36, 069a/22,
 069a/23, 069b/35, 070a/2,
 070a/43, 070a/44, 070a/47, 070b/12,
 072b/3, 073a/13,
 073b/25, 073b/26, 073b/31,
 074a/32, 074b/19, 077a/20, 077a/21,
 078b/21, 079a/31,
 079a/35, 082a/37, 082b/44,
 083b/18, 090b/9, 092b/8, 094a/39,
 099a/22, 099b/37,
 100a/2, 103a/18, 105a/17,
 108a/15, 109a/42, 111a/1, 112b/29,
 114a/15, 115b/12,
 116b/27, 117b/14, 118a/15,
 118b/2, 120b/38, 121b/16, 126b/9,
 129a/19, 129a/20,
 130a/11, 130a/5, 131b/5, 133a/32,
 133b/12, 134b/31, 135a/40, 137b/10,
 139b/25,
 139b/26, 140a/3, 140a/5, 140a/7,
 141a/2, 141b/14, 142b/10, 143a/15,
 143a/17,
 143b/5, 143b/7, 144b/3, 144b/4,
 145a/16, 145a/20, 146a/10, 146a/11,
 146a/13,
 146a/17, 146a/9, 146b/25,
 147a/31, 148a/22, 148b/27, 148b/29,
 149a/9, 150a/12,
 150a/14, 150a/15, 150a/16,
 150a/6, 150b/17, 150b/18, 150b/21,
 150b/22, 150b/23,
 150b/24, 152a/18, 152a/20,
 152b/9, 153b/15, 154a/23, 155a/25,
 155a/27, 157b/16,

158b/8, 159b/12, 159b/14,
 159b/15, 159b/17, 159b/18, 160b/15,
 160b/7, 161a/19,
 161b/11, 162a/2, 162a/4, 163a/11,
 163a/12, 163a/13, 163a/9, 163b/15,
 163b/16,
 164a/28, 164a/36, 164b/2, 164b/3,
 164b/40, 164b/5, 165a/10, 165a/13,
 165a/8,
 165a/9, 165b/11, 165b/12, 165b/2,
 166a/16, 166a/17, 167b/26, 167b/27,
 167b/30,
 168a/6, 168b/15, 168b/16,
 169a/31, 169a/34, 170a/15, 170a/16,
 170a/17, 170a/18,
 170a/19, 170a/26, 170b/1, 170b/2,
 170b/3, 171b/11, 171b/14, 171b/6,
 171b/7,
 171b/8, 171b/9, 172a/16, 172a/23,
 172a/24, 172b/27, 172b/28, 172b/30,
 172b/35,
 172b/37, 172b/38, 173a/2,
 173a/12, 173b/13, 173b/15, 173b/16,
 173b/17, 173b/19,
 174a/29, 174a/32, 175a/4,
 175b/10, 175b/7, 176a/22, 177b/2, 177b/5,
 177b/9,
 178b/11, 178b/7, 178b/9, 179a/3,
 179b/16, 180a/1, 180a/3, 180b/14,
 180b/16,
 180b/17, 182a/8, 182b/12,
 182b/14, 184a/4, 185a/7, 185a/8, 186a/4,
 186a/6,
 186b/15, 186b/16, 186b/20,
 186b/21, 187a/30, 188a/12, 188a/15,
 188b/2, 188b/5,
 189b/8, 189b/9, 191a/14, 191b/17,
 191b/18, 191b/21, 191b/5, 192b/18,
 193a/8,
 194a/2, 194b/11, 194b/15,
 194b/18, 195a/1, 195a/25, 195a/3, 198a/2,
 199b/21,
 203b/22, 204a/1, 204b/17, 205a/4,
 205b/11, 205b/15, 206b/8, 208a/23,
 209a/5,

209b/20, 210a/1, 210b/13,
 211a/10, 214a/9, 215a/14, 217a/3,
 218a/10, 218a/14,
 219a/10, 219a/9, 220a/1, 220a/5,
 220b/15, 221a/5, 221a/6, 221b/4, 221b/8,
 222a/10, 222a/16, 222b/3,
 225a/11, 225a/12, 225a/13, 225a/5,
 225b/21, 225b/25,
 228a/6, 230b/17, 230b/18, 231b/2,
 233a/11, 233a/14, 233a/15, 233a/8,
 233b/3,
 233b/6, 233b/7, 233b/8, 235a/4,
 235a/6, 236a/5, 236a/11, 236b/15, 237b/7,
 238b/13, 240b/26, 241b/15,
 243b/7, 243b/8, 244a/20, 244a/25,
 245b/23, 246a/5,
 246b/23, 246b/26, 247a/8, 247a/9,
 247b/14, 247b/15, 247b/17, 248a/2,
 248b/14,
 249b/11, 250b/15, 251a/6,
 251b/17, 253a/19, 253a/20, 253b/1,
 254a/14, 254a/17,
 255a/11, 255a/14, 257b/4,
 258b/20, 260a/6, 260a/7, 260a/8, 260a/9,
 260a/10,
 260b/1, 260b/4, 261a/15, 261a/19,
 261b/24, 261b/29, 262b/13, 262b/20,
 262b/21,
 263b/11, 263b/12, 263b/20,
 264a/9, 264b/14, 264b/15, 264b/16,
 265b/6, 269a/5,
 269b/16, 270a/22, 270b/3,
 271b/20, 278b/5, 281a/10, 281a/9,
 282a/11, 282a/9
 e. azādolmağa 163b/21
 e. bākiolalar 220a/15
 e. doğmuşolmayā 047b/25
 e. fahretmek 187b/6
 e. hayirederek 253a/20
 e. ihyāetmeye kādirolan 192b/21
 e. inkārederiz 225a/12
 e. irsāl olunmayalar 149a/15
 e. istima' 032b/16
 e. kābilolsa 077a/22
 e. kabuletmek 020a/14

e. kāmīlolmak 034b/21
 e. kemlikiderseñ 152b/4
 e. Mesīhkiyāmetmedi 173b/14
 e. mümkünola 048a/38
 e. mümkünolsa 043b/24
 e.
 sāirnesneleremüte'allıktalebidersiz
 120b/39
 e. zināetmezsen katledersin
 247b/11

eglen -: eğlenmek

e.- diler 110a/3
 e.- düğümüz 123a/10
 e.- dük 123a/4
 e.- dük 113b/13
 e.- ıcek 118a/18
 e.- meye 136a/14
 e.- ür 031b/22
 e.- ürsin 125b/16
 e.+ di 107a/20
 e.- mişler 130b/14

egri : eğri

e. 122a/30

eḥad : bir, tek, tanrı

e. 034b/17, 041a/10, 070a/49,
 081a/7, 092a/32, 093b/25, 142b/7,
 158b/11,
 180b/15, 263b/12, 263b/20,
 278b/5
 e. dalāletetmesin 262a/7
 e.+ dan 147b/10
 e.+ den 143a/16
 e.+ un 143a/15, 143a/19

Eḥaiḳus

e.+ uñ gelişindenferḥederim
 175b/17

Eḥaiya

e.+ da 176a/2, 212a/8
 e.+ da 212a/8
 e.+ nün 175b/15

- e.+ nüñ 186b/11
e.+ ya 118b/27
e. 184a/2
e.+ den 119b/20, 155a/26
- ehl** : maharet sahibi
e.- i 019a/26, 119b/24
e.- i beyti 019a/36
e. 120b/38, 229b/13, 286b/23
- ejderha**
e. 279b/3, 279b/4, 280a/13,
280a/9, 280b/2, 281a/12
e.+ nın 284a/13
e.+ ya secdeetdiler 280b/4
e.+ yı 288a/2
- ek -**
e.- düğünde 023b/3
e.- dük 165b/11
e.- en 024b/25, 025a/38, 025a/39,
184b/6, 195b/8, 195b/9
e.- enceye 184b/10
e.- er 059a/15
e.- erse 195b/8
e.- ersiñ ihyāolunmaz 174a/36
e.- ersiñsen peydāolacak 174a/36
e.- ılür 174b/43, 174b/44
e.- ilür 174b/42, 174b/43
e.- medügüm 045b/26
e.- medügün 045b/24
e.- medüñ 024b/27
e.- mege 059a/4
e.- mege 023b/3
e.- ub 251b/13
e.- üp 024b/26
- ekābir** : ileri gelenler
e.+ leri 286b/23
- ekel** : yiyici, obur
e. 102b/14, 104b/8, 161b/12,
165a/8, 165a/9, 167b/25, 167b/26,
167b/27,
169a/34, 191a/12
- ekin**
e.+ cinüñ 024a/18
e.+ liklerden mürüretti 057a/23
e.+ lüğünde 024b/27
- ekl** : yeme
e.+ ideñ 153a/6
e. 153a/2, 153a/3, 270a/17,
271b/21
e.+ iden 153a/3
- ekser** : çoğunluk
e. 020b/20, 178a/17
e.+ i 120a/32, 166a/20, 184a/2,
203a/14
e.+ inden 166b/6
e.+ ler 173a/6
e. ögütvirdiler 133b/12
- eksik**
e. 187a/24, 188a/16, 228a/5,
242b/32, 247b/16
e.+ dür 034b/21, 071a/21
e.+ liğinden 076a/44
e.+ liği 183b/16
e.+ lüğünüz 183b/14
- el** : tutma organı
e. 070a/43, 080a/58, 080a/59,
080b/65, 095a/11, 100b/8, 106b/17,
108a/12,
108a/16, 124b/40, 170a/16,
171a/12, 173b/20, 180a/1, 183b/19,
191a/12, 191b/20,
197b/12, 209a/11, 218a/6, 223a/6,
249b/13
e.+ e 112b/31
e.+ i 014b/3, 021b/9, 052a/46,
057b/3, 057b/5, 082a/34, 089b/7, 096b/25,
105b/21
e.+ in 268b/17
e.+ inde 088a/23, 097a/36,
220b/15, 225b/26, 245a/15, 262b/17,

277b/2, 282a/10,
 282b/15, 284b/4, 288a/2
 e.+ inde teslimoluna 047b/24
 e.+ indedür 007b/12
 e.+ indeki 278a/8
 e.+ inden 078a/8, 106b/11,
 112b/23, 135b/4, 208a/20, 276a/5,
 278a/10, 287a/2
 e.+ inden hâşılolurlar 062b/3
 e.+ ine 010a/26, 015a/15, 055a/31,
 062a/40, 069a/27, 135b/3
 ümmetlerüñ e.+ ine 036a/19
 e.+ ini 057b/5, 127b/19, 278a/5
 e.+ inizde 206b/11
 e.+ ler 028a/20, 065a/2, 065a/6,
 088a/24, 097b/48, 116b/24, 120a/27,
 122b/34,
 200a/27, 238b/11, 239a/24
 e.+ lerānaḳoy-ub ānısaḡeyledi
 135b/9
 e.+ leri 027b/2, 034a/13, 034a/15,
 051a/23, 061b/23, 062b/6, 067b/24,
 070b/16,
 079b/47, 083b/18, 090b/3,
 093a/12, 099a/18, 099a/20, 116b/25,
 119a/11, 219b/9,
 222b/22, 243b/12, 249b/8
 e.+ lerimiñ vaż'etmesi 224a/6
 e.+ lerimiz 134a/19, 160b/12,
 260a/1
 e.+ lerin 065a/3, 107b/4, 119a/6
 e.+ leriñ 106a/1
 e.+ leriñayaḳlarıñ 123a/11
 e.+ lerinde 008a/6, 098a/56,
 275a/10
 e.+ lerinden 106a/8, 110a/3,
 187a/33
 e.+ lerine 048b/44
 e.+ lerine telsīmeyleyeler
 123a/11
 e.+ lerine telsīmolunacaḳdur
 031b/23
 e.+ lerine teslīmoluña 069b/31
 e.+ lerine teslīmolunur 079b/42
 e.+ lerini 039b/13, 093a/18

e.+ leriñiz 214b/11
 e.+ leriñḳoy-ub 100b/17
 e.+ lerinüñ 097a/41, 232a/8
 e.+ lerinüñ işidir anlarfāniolalar
 231b/11
 e.+ lerümü 149b/21
 e.+ lerüñ 099a/17, 235a/2
 e.+ lerüne telsīmolundum 136a/17
 e.+ üm 097b/51, 195b/12, 211b/18
 e.+ ümde 088b/34
 e.+ üñ 010b/30, 067a/23, 091b/28
 e.+ üñi 021b/13
 e.+ üñsaña mu'sireola 070a/43

el'an : şimdi
 e. 241b/16, 242a/17

elbette : tabi ki
 e. 104b/8, 118a/21, 123b/22,
 135b/4, 261a/19

elçi : aracı
 e.+ leri 184a/23
 e.+ lerüz 181a/20

elçilik
 e. 202a/20

elem : keder
 e. 050b/19, 090a/18, 170a/26,
 203b/30, 212b/2, 216b/6, 225a/12, 234b/8,
 239a/26, 240b/34, 245a/13,
 253a/21, 253a/23, 254a/14, 254b/1,
 254b/2, 256a/10
 e.+ inde 214b/5
 e.+ ler 067b/31, 195a/25, 232a/10,
 256a/9
 e.+ lerden 176b/7
 e.+ lere 176b/6, 213a/14
 e.+ lere mensübolmuş 110b/15
 e.+ leri 226a/11
 e.+ lerimde 208b/24
 e.+ lerinden 255a/13

e.+ lerinüñ 205b/10
e.+ lerüñ 240b/33, 250b/17,
251b/11

elem çek -

alub e.- mege 048a/37

elli

e. 108a/20, 119b/19

ellişer

e. 064a/41

elveda

e. kāmīlölub 189a/11

emānet

e. 079b/45
e.+ i 224b/14
e.+ i hıfzeyle 223b/20
e.+ imi 224b/12

emek : çaba, eziyet

e.+ ine 159b/9
e.+ ini 269a/2
e. 021a/28, 175b/17, 200a/27,
204b/17, 222a/17
e.+ darlar 021a/28
e.+ lerinden 282b/13

emek çek -: eziyet çekmek

gelür e.- enler 021a/28
gerekdur e.- er 225a/7
ne e.- erler 012b/29
ve e.- erüz 160b/12
içün e.- tiñ 269a/4

Emetustus

E. 290a/20

emīn : güvenilir

e. 044b/45, 045b/21, 045b/23,
053b/14, 161a/17, 163b/26, 202a/21,
211a/7,

224b/2, 235b/19, 269b/13,
287b/11

e. 'adayıtdı 219a/12
e. kıyāsetdüñüzbenüm 114a/15
e.+ kilerin 109a/35
e.+ liği 229a/10
e.+ lik 215a/3
e.+likle 114b/23

emīn ol -

üzerine e.- dun 045b/23
üzerine e.- duñ 045b/21
anı važ'edene e.- ur 232b/2

emīr : buyruk

anlara e. 037a/6
e.+ enüñ 171a/1
e.+ ler 091b/26
e.+ leri 036a/25
e.+ leriñ 028a/10

emīr it -: buyurmak

ba'zılara e.- esin 218b/4
anlara e.- diğü 047b/20
nesneleri e.- üb ta'lümet 221a/12

e.- di 062b/8
duranlara e.- di 126b/2
e.- diği 072b/6
e.- diler 091a/15
e.- dü 104b/48
dahī e.- düm 128a/30
e.- er 055a/28
bekçisine e.- er 114b/23
şalivirdi e.- erek 127b/22
e.- erim 069a/25
anlara e.- üb 018a/5
dahī e.- di 129b/26
e.- mek 111b/5
virilmek e.- mişdür 052b/59

‘Emmānū’il

‘E. 005b/23

emvāl : mallar

e.+ e 071a/24
e.+ ı 071a/22

emvāt : ölümler

e. 279a/18
e.+ dan 142a/24, 143b/13, 144b/4,
146a/11, 149a/8, 189b/1, 245b/20, 251a/3
e.+ dan ba'asideñüñ 146a/11
e.+ dan ba'asoluñmuşdur 225a/8
e.+ dan ba'asolunub 143b/7
e.+ dan iķāzetmişdur 209a/13
e.+ dan kıyāmetdi 173a/12
e.+ dan kıyāmidüb 173b/20
e.+ dan müstaykızoldı 063a/14
e.+ dan müstaykızoldı 063a/16
e.+ den 268a/5
e.+ ı ihyāiden 142a/17
e.+ iñ 132b/23, 235a/3
e.+ tan 031a/10
e.+ tan kıyāmetmişdür 052b/64
e.+ tan kıyāmetti 026a/2
e.+ tan müstaykızolmuştur 053a/7
ki e.+ tan kıyāmet-mek 068b/11
çün e.+ tan kıyāmid-eler 075a/25
e.+ un 126b/7
e.+ uñ 173b/21, 174b/42
e.+ uñ kıyāmetini 117a/32
e.+ uñ kıyāmeti 173b/13
e.+ ün 040a/32
e.+ üñ 129a/22

eñ : üstün derece

e. 019b/42, 046a/30, 046b/40,
098b/10, 098b/11, 113b/12, 114a/17,
131a/23,
131b/5, 160b/9, 162a/2, 172b/27,
173a/7, 173a/9, 174b/45, 174b/52, 198a/8,
199a/10, 226a/1, 229a/11, 250a/3,
251a/5, 253a/14, 267b/20, 289b/11
e. 010a/19, 010a/26, 011b/6,
015a/12

enbiyā : peygamberler

e.+ nuñķıraatinden 108a/15
e.+ da yazılan 129a/14

e.+ dan 140b/21

endām : boy, vücut

e.+ larımızda 248b/6
e.+ laruñdan 010b/29, 010b/30

endāze : 60 cm'lik uzunluk ölçüsü

e. 185b/13
e.+ sinde 199b/16
e.+ sine 185b/13, 199a/8
e.+ sine 199a/14
e.+ süz 185b/13, 185b/15

enķāz : kalıntı

e.+ ı 076a/8

envā' : çeşitler

e. 226a/7, 229a/3, 231b/4
e.+ ı 238b/10
e. 055a/33, 245a/9
e. 009a/24

Epfiya

e. 230a/2

Epiķoros

e.+ lularun 116a/18

epsem : dilsiz

e. 036b/31, 049b/63, 055a/25,
057b/5, 069b/34, 072a/48, 080a/61,
105a/18,
106b/17, 117b/10, 123b/14,
125a/3, 171b/11

epsem ol -: lal olmak

anlar e.- dukdan 112a/13
evvelki e.- sun 172b/30
hep e.- ub 112a/12

er : asker, erkek

e. 023a/50, 026b/21, 029a/38,
058b/35, 071a/29, 071b/30, 081b/17,
081b/20,
089a/2, 092b/1, 094a/36, 098b/9,

102a/1, 103b/30, 105a/11, 105b/24,
110a/8,
117a/31, 118a/24, 123b/23,
125b/12, 126b/3, 130b/14, 138a/21,
144b/3, 163a/11,
163a/14, 163b/15, 164a/32,
168a/10, 168a/4, 168a/8, 168b/11,
171a/11, 201a/23,
220a/12, 247a/2, 247b/15, 279b/5,
280a/13
e. ihtiyaretdiler 094b/5
e. iḥzāroluna 130b/18
e. seniṭalebiderler 103a/20
e.+ de 130a/5
e.+ den 127b/21, 163a/11, 168a/8,
168b/11
e.+ dir 168a/4
e.+ dūr 248a/2
e.+ e 070a/2, 141b/8, 144b/2,
162b/2, 163a/11, 164b/38, 164b/39,
168a/7,
201a/33, 246b/23
e.+ i 005b/19evvel, 087b/22,
092b/10, 103a/22, 123a/11, 144b/3,
144b/4, 162b/3,
163a/13, 163b/16, 164a/35,
164b/39, 289a/2
e.+ in 163a/4, 221b/9
e.+ ine 144b/2
e.+ ini 005a/16, 070b/12, 092b/9
e.+ i'ömür 164b/39
e.+ iṭaşra 124b/39
e.+ iyim 125a/3
e.+ ler 087a/6, 087b/22, 088a/29,
088b/38, 093b/25, 095a/2, 096b/26,
100b/7,
108a/15, 108a/17, 108b/26,
110b/15, 111b/7, 112a/13, 117a/34,
119a/7, 120b/35,
122a/30, 124a/27, 126b/1,
131a/24, 133b/10, 134a/21, 134b/25,
253b/7
e.+ ler 109a/38
e.+ ler'avretlere 210b/19
e.+ lerdən 086b/22, 116a/13

e.+ lere 103a/21, 104b/4, 201a/28,
210b/18
e.+ lere münkadolanlar 228b/5
e.+ lere suāletsinler 172b/35
e.+ leri 022b/41, 095a/11, 098a/3,
100a/2, 102b/6, 105a/13, 105b/20,
112a/22,
116b/22, 120b/37, 124a/26,
125a/4, 131a/23, 219a/10, 220b/12,
228b/4
e.+ lerine 253b/6
e.+ lerinize 253b/1
e.+ lerķarındaşlar 125a/1, 126b/6,
136a/17
e.+ lersizüñ'avretleriñize
muḥabbeteyleñ 201a/25
e.+ lerüñ 090b/4, 093a/15
e.+ lık 175b/14
e.+ süz 168b/11
e.+ ün 163a/4
e.+ üñ 105a/12, 168a/7, 168b/15
e.+ üñḥaķķında 100b/13

Erastus

e. 156b/23

erbāb : usta

e.+ m 287b/17

ercümend : değerli, saygın

e. 252b/6

e. 252b/5

Erḥipos

e. 211b/16

e. 230a/3

Eriḥa

e.+ dan 072a/46

e.+ yā 072a/46

e.+ dan 036b/29

eriş -

e.- ecek 175a/3

e.- tiler 105a/11

e.- ub 121b/13
e.- üb 093b/22, 093b/25

Eriyopağus

e.+ ailet-diler 116a/19
e.+ uñortasında 116b/22

erķān : ileri gelenler
e.+ mūñ 235a/1

erkek

e. 192b/28
e.+ ler 138a/27
e.+ lere cima'edenlere 219a/10
e.+ lere cima'ideñler 162a/10

erken

e. 250a/8

Ersiřarħus

e. 211a/10

erzānī : liyakat
e. 110a/3

esbāb : sebepler
e.+ ında 020b/21

esīr : tutsak
e. 145b/24, 225b/26, 226a/6
e.+ lerūñ 286a/13
e.+ lige 095b/6, 163b/15, 190b/5
e.+ ligi esireyledi 199a/8
e.+ liginden ħālāşbula 146b/21
e.+ ligūñ 146a/15
e.+ liğē 281a/10
e.+ liķte 193a/3
e.+ liginde 005a/12
e.+ liginden 005a/12, 005a/17
e.+ ligine 005a/17

esirdāş: zindan arkadaşı
e.+ ım 230b/23
e.+ larum 156a/7

esirge -: korumak

e.- meyeķādir 234a/15
e.- yim 148a/15
e.- yüb 069a/23
e.- di 061a/20

eski

e. 025b/53, 057a/21, 057a/22,
112a/21, 123b/17, 161b/7, 161b/8,
180b/17,
231b/11, 256b/9, 257b/5, 288a/2
e.+ deñķal-dır-ur 057a/22
e.+ liğinde 144b/7

esnā : sıra, an
e.+ daki 134b/33
e.+ sında 102b/11
e.+ daki 010a/25

eşnāf : sınıflar
e.+ ı 169b/11
e.+ ı 171b/10

eşek

e.+ i 036b/2
e. 037a/7
e. 037a/5

eşķ : göz yaşı
e.+ lerini 224a/4

et - : yapmak, etmek
e.- dı 199a/10, 285a/15, 287a/2
e.- di 033b/3, 038b/35, 040a/25,
080b/72, 081a/14, 095b/8, 096b/24,
098a/3,
136b/23, 138a/20, 142b/14,
143a/17, 143a/21, 158a/27, 158a/28,
162b/14, 201b/8,
221b/9, 266b/5, 273a/6, 280a/8,
289a/5
ķaşt e.- di 121b/16
şehādet e.- di 111b/8
e.- di ħālāşolsań 149a/10
e.- di 124a/29, 148a/20, 280a/11

e.- di ferhve 287a/7
 e.- di 040b/46
 e.- digümüz 128b/8
 e.- diği 266a/10
 e.- diğim 219a/14, 265b/4
 e.- diğimiz 264b/15
 e.- dik 211b/16, 232a/7
 e.- diklerinin 267a/15
 e.- diler 028b/30, 031a/12,
 035b/10, 037b/21, 039a/6, 039b/20,
 039b/22, 049b/68,
 053b/15, 053b/17, 068b/13,
 081b/15, 082b/42, 088b/42, 089a/1,
 089a/45, 091b/20,
 093a/21, 098a/58, 098a/59,
 098b/11, 101a/24, 107b/5, 107b/6,
 109b/44, 127b/21,
 135a/39, 138a/23, 140b/13,
 140b/24, 167a/9, 176a/18, 188b/2, 190b/5,
 191a/13,
 233a/17, 233a/9, 242b/33,
 244a/19, 244a/25, 251b/11, 267b/18,
 283b/3, 288b/5
 e.- diler kabul 034a/12
 e.- diler 078b/17, 097a/41,
 098a/55, 100b/9, 101b/31, 104b/4,
 108b/28, 110a/3,
 112b/32, 119a/15, 119a/7,
 122b/35, 123a/10, 134a/19, 142b/13,
 222a/13, 279a/17
 'arz e.- diler 128a/34
 e.- dim 204b/25, 206b/10, 231a/6,
 233a/10, 278a/10, 278a/11, 284b/7
 e.- din 239b/6, 283b/6
 e.- diñ 279a/18
 e.- diniz 206b/13, 247a/6
 e.- diñiz 204a/12
 e.- dü 073a/17
 e.- düği 047a/13, 078a/9, 095a/15,
 104a/39, 131b/6, 194a/1
 e.- düği 037a/15, 037a/6
 e.- düğini 110a/11
 e.- düğüm 132a/12, 173a/2,
 191b/18
 e.- düğümüz 179a/1

e.- düğümüzden 198b/20
 e.- düğün 021a/3
 e.- düğünden 104a/42
 e.- düğünüz 091a/10
 e.- dük 123a/5
 e.- dük 123b/16
 e.- dükleri 038b/42, 090b/2,
 098a/54
 e.- düklerine 102b/16, 105a/10
 e.- düklerini 057b/8, 090a/18
 e.- düklerini 129a/14
 e.- düler 051b/36
 e.- düm 039a/4, 121b/21, 130a/11,
 131b/9, 132a/11, 155a/20, 157b/16,
 160a/6,
 163b/26, 166a/20, 173a/10,
 178a/14, 186a/2, 190b/2
 mu'avenet e.- düm 181a/2
 taḥṣīl e.- düm 126a/28
 e.- düm 033b/34, 055b/39,
 130a/9, 148a/14, 157b/16, 186a/8,
 191a/11, 198b/9
 e.- dümi 188a/18
 e.- dümmi 186a/7
 e.- dümmi 188a/18
 e.- düñ 086b/25, 103b/33
 e.- dün 148a/21
 e.- düñüz 046b/40, 090a/17,
 097b/43, 160b/8, 188a/11
 ittifāk e.- düñüz 092b/9
 e.- dünüz 252b/11
 e.- düñüz 046b/41, 046b/46
 e.- medi 227a/16, 232a/6, 233b/2,
 234b/5, 253a/22, 253a/23
 e.- medi 204a/7, 270a/22
 e.- mediler 280a/12
 e.- medin 260a/10
 e.- mediñ 035b/14
 e.- mediñizmi 247a/4
 e.- medün 164a/28
 e.- mege 075a/28, 078a/9, 128b/3,
 142a/22, 183a/10
 e.- megi 167a/16
 e.- megi 078b/22
 e.- mege 226b/15

e.- meġe k̄adirolana 198b/20
 e.- meġin 218a/13
 e.- mek 027b/2, 034a/10, 088b/42,
 138a/25, 149b/18, 158a/27, 161b/12,
 163a/10,
 164a/36, 167a/17, 167b/27,
 173b/25, 177b/3, 180a/9, 186a/3, 200b/12,
 210b/22,
 213b/3, 222a/12, 229a/2, 229b/14,
 239b/7, 244b/2, 245a/16, 245b/21, 257b/6,
 277a/11, 278a/11, 281a/14,
 285a/17
 ŧehādet e.- mek 131b/5
 e.- mek cesaretitmedi 096b/32
 e.- mek delkederim 245b/19
 e.- mek ruzıķılmaya 032b/17
 e.- mek 161b/10, 161b/12
 e.- mekden 107b/11
 e.- meklerüñ 238a/2
 e.- mekligimiz 217a/2
 e.- mekten 167a/17
 e.- meli 237b/5
 e.- memek 225a/14
 e.- meñ 200a/26
 e.- meñ 216a/20
 e.- mesenüñile 287b/10
 e.- mesi 151b/5, 236b/19, 290b/3
 e.- mesin 209b/16
 e.- mesinüñ 235a/3
 e.- meye 160b/14, 172b/40,
 180b/15, 183b/21, 191a/10, 208b/26,
 214a/9, 239b/1,
 243b/15, 264b/16
 e.- meye ihtimāmedeler 229b/8
 e.- meye k̄adirolasız 202a/13
 e.- meye k̄adirolursuz 172b/31
 e.- meye ŧanederim 185a/2
 i'tikād e.- meyen 110a/2
 e.- meyen ma'kûlgördüġünde
 154a/22
 e.- meyene 247b/14
 e.- meyenler 228b/3
 e.- meyesin 274a/7
 e.- meyesiñ 247b/11
 e.- meyesiz 199b/17

e.- meyim 188b/3
 e.- meyiz 260a/7
 e.- meyüb 185b/16
 e.- mez 032b/13, 205a/4, 222b/22,
 229a/10, 246a/5, 248b/16
 e.- mez 028a/21, 243b/8
 e.- meziz 207b/9
 e.- mezler 156a/18, 256b/8
 e.- mezlermi 247a/6
 e.- mezse 176a/23
 e.- mezsiz 162a/7
 e.- mezüz 179a/5
 e.- miş 240b/37
 e.- mişdur 227b/3, 237a/27, 268a/6
 e.- mişdür 088a/23, 119a/11,
 178b/6, 191a/12, 198b/11, 201a/26,
 231a/3, 254b/2,
 282a/8
 e.- mişdür 045a/17, 163b/16,
 192b/19
 e.- se 260b/1
 e.- se ta'accübetmek 262b/14
 'ibadet e.- seler 095b/8
 e.- sevüz 160b/9
 e.- sin 201a/33, 210b/15, 218a/6,
 246a/5, 246a/9
 e.- sin sabitkılın 256a/10
 e.- sin Yesû' Mesîhdehāşılı 206b/8
 e.- sün 169a/34
 e.- sün 163b/21, 256a/11
 e.- sünler 163a/9
 e.- ti 019b/4, 020b/25, 021a/2,
 021b/11, 022a/24, 023a/49, 023b/11,
 025b/52,
 025b/54, 026a/2, 026b/16,
 027a/28, 027a/29, 027b/3, 028a/16,
 028b/24, 029b/16,
 030b/4, 031a/17, 033a/21,
 034a/14, 034b/18, 035b/13, 036a/22,
 036a/25, 038a/28,
 038a/29, 039b/18, 047b/18,
 100b/17, 103a/20, 120b/35, 121a/10,
 123a/11, 125a/8,
 125a/10, 125b/13, 125b/14,
 126a/21, 126a/28, 126b/1, 127a/11,

127a/17, 127b/20,
 127b/23, 131a/22, 132a/15,
 132b/25, 134b/31
 e.- tiāmīnsiz 032a/3
 e.- tianları 026b/18
 e.- tibenüm 023a/49, 028b/32
 e.- tibenümşaglarımda 040b/44
 e.- tilar 021b/15, 029b/14,
 038a/27, 038b/38, 103a/22
 e.- tioğullaruñ 028b/26
 e.- tirūhukudüsi aḥzetdūñüzmi
 i'tikātidenden 118b/2
 e.- tisaña 124b/37
 e.- tisizecāiz 126a/25
 e.- tiyā 131a/24, 132b/24
 e.- tiyok 024b/29
 e.- tiYuhannā 026a/8
 e.- tügi 121a/9
 e.- tük 035b/13
 e.- tūñ 035b/13, 037b/17
 e.- e 279b/5
 e.- e 217a/9
 e.- eler 235a/6, 245a/17, 255a/6,
 257b/3, 278b/3, 282b/14, 285a/16, 288b/7
 e.- elüm 240a/24, 245a/15, 287a/7
 e.- en 272a/3
 e.- ene 253a/23, 272b/10
 e.- eni rāziide 225a/5
 e.- enler 254a/17
 e.- enlere 213a/11, 222a/20, 241a/6
 e.- enlere tedibeder 225b/25
 e.- enleri 270a/22, 278b/2
 e.- enlerüñ 223b/16, 225a/15
 e.- enüñ 272a/3
 e.- er 200b/14, 201a/20, 201a/30,
 201b/7, 205b/9, 207b/9, 243b/8
 e.- er 261b/23, 262b/18
 e.- erek 235b/14, 245a/17, 280b/1,
 281a/11
 e.- erim 163a/10, 206b/11, 209a/4,
 226b/1, 271b/18
 e.- erin 206a/18
 e.- eriz 214a/9, 214b/1, 215a/15,
 225a/12, 240b/26, 248b/9, 249b/14,
 260a/10,

273a/11
 e.- eriz 225a/12, 262b/23
 e.- erken 205a/3
 e.- erler 199b/18, 226a/8, 252b/12,
 259a/9, 266b/8, 269b/9, 284a/14
 e.- erler vācibolmayan 228a/11
 e.- ersen 234b/6
 e.- erseñ 164a/28
 e.- erseñiz 210b/23
 e.- ersin 265b/5
 e.- ersiz 210b/17, 214b/10, 218a/5,
 249a/2, 251a/6, 251a/8, 257a/19
 e.- ersiz 215b/11, 218a/5
 e.- eserdir 240b/27
 e.- esin 265b/6
 e.- evüz 103b/34
 e.- eyim 240b/30, 271a/12,
 271b/21
 e.- ici 228a/8, 265a/8
 e.- iciler 265a/7
 e.- in 212b/8
 e.- in 213a/12

et : et, kas
 e. 165a/13, 226b/2, 270b/3,
 271b/19, 278a/9
 e.+ i 154a/21
 e.+ lerini 285a/17

etek : elbise
 e.+ ine 065a/56
 e.+ ine 027b/36
 e.+ lerin 041a/5

etmek : ekmek
 e.+ i 047b/26, 058a/21, 121a/7,
 135a/35, 169a/26, 169a/27
 e.+ i dilekide 013b/9
 e.+ imüzi 012a/11
 e.+ in 028b/26

 e.+ i 065a/6, 066b/5
 e.+ in 066a/28
 e.+ ini 029b/9
 e. 008a/4, 026b/17, 026b/18,

029a/34, 029a/36, 029b/12, 064a/41,
114b/31,
249b/17
e. cesāretitmeziz 185b/12
e.+ ler 008a/3, 066b/4
e.+ lerden 064b/52
e.+ leri 026b/18, 029b/6, 029b/8,
029b/9, 064a/36, 064a/37, 064a/41,
064b/44,
065a/2, 067a/14
e.+ lerimiz 067a/17
e.+ lerin 021a/4
e.+ leriñ 057a/26
e.+ lerinüz 066b/5
e.+ leriñüz 067a/17
e.+ lerüñüz 064a/38
e.+ te 195b/9
e.+ ten 029b/11, 067a/15, 169a/29

etrāf : çevre
e.+ ımda 132a/13
e.+ ındaki 133a/2
e.+ ina 009a/23

ev
e. 014a/25, 024b/27, 025b/52,
035a/1, 035b/11, 038a/28, 038a/33,
058a/25,
065b/17, 077b/35, 078a/14
e. müstehakola 018a/13
e.+ de 009b/15, 056a/2, 069b/33,
070b/9, 172b/35, 225b/20
e.+ den 018a/14, 089a/46,
119b/16, 121b/21
e.+ dende 061b/27
e.+ dentaşra 023b/1
e.+ deyim 230b/19
e.+ e 006b/11' aẓīm, 018a/12,
031b/25, 058a/20, 062b/10, 066a/24,
076b/15, 089a/46,
105a/11, 121b/21, 123a/7, 220a/4
e.+ e hükmetmek 220a/5
e.+ e ẓarbetdiler 014a/27
e.+ i 073a/17, 102b/6, 115a/35,
117b/8

e.+ iciler 212a/6, 254a/14
e.+ icileri 213a/14
e.+ imde namazkıldum 103b/30
e.+ ime girübkarareyleñ 114a/15
e.+ imecma'a 117b/7
e.+ in 283b/1
e.+ inde 056b/15, 077b/3, 096a/21,
103b/32, 105a/13, 114b/33
e.+ inde iḳāmeteyledi 137a/30
e.+ inde 047a/7
e.+ iñde 062b/5
e.+ indeki 155b/5, 176a/20
e.+ indekiler 207a/23
e.+ inden 043a/17, 062a/35,
076b/15, 259b/15
e.+ ine 015a/14, 021a/4, 055a/29,
058b/27, 062a/38, 066a/30, 066b/3,
067b/26,
103a/22, 106b/12, 114b/34,
117b/7, 123a/8, 224b/16
e.+ ine ʔalübolub 103a/17
e.+ ini 014a/24, 014a/27, 087a/2,
157b/16, 175b/15
e.+ ini ʔarabide 058b/28
e.+ ini terkitdi 077b/34
e.+ iñüz 042b/37
e.+ ioḳu-nmuş 037a/13
e.+ ler 092a/34
e.+ lere 226a/6
e.+ lere 220b/13
e.+ leri 035a/29, 071b/30, 228a/11
e.+ lerin 041a/13
e.+ leriñ istiḳāliderler 075b/40
e.+ lerindedür 020a/9
e.+ lerüñüz 168b/22
e.+ lerüstünde va'aẓeyleñ
019a/27
e.+ üñ 105a/15, 114b/32
e.+ ünde 026a/58
e.+ üne 056a/12, 061a/19

evet
e. 010b/37, 012a/17, 037b/16,
162a/8, 182b/11
e. 019a/28, 020a/9, 043a/6,

164a/28, 173a/11, 205b/8, 208a/22,
257a/13,
282b/13, 283b/7

evlā : en uygun

e. 161a/2, 162a/7, 163b/21,
165b/12, 230a/9, 256b/10
e. hizmetetsinler 222b/2
e. ihtiyarideriken 242a/25
e. 081a/12, 147a/34, 171a/2,
178b/9, 180a/8, 193a/9, 238b/14, 243b/14
e.+ dur 163a/10

evlād : çocuklar

e.+ ı 253b/6
e.+ ina 220b/12, 265a/1
e.+ ı 007b/7, 022b/34, 040a/24,
042a/33, 074b/19, 221b/4
e.+ ina 006b/18
e.+ umuz 051a/26
e.+ uñuz 163a/14
e. 220a/15

evvel : ilk, başlangıç

e. 005b/20, 005b/25, 010a/24,
013a/33, 013a/5, 015a/21, 015b/29,
018a/14,
022a/29, 024b/30, 026a/8,
031a/11, 031a/12, 031b/27, 040a/25,
042a/26, 048a/34,
050a/75, 058b/28, 060a/29,
066a/27, 068b/12, 069b/35, 072a/44,
075a/28, 076b/10,
076b/11, 079a/30, 080b/72,
083a/9, 088a/23, 105b/26, 106b/10,
109b/46, 113b/12,
124a/29, 124b/38, 127a/16,
131b/5, 132b/23, 135a/44, 137b/16,
137b/8, 139a/10,
139a/11, 149b/19, 151a/35,
155a/25, 156a/7, 160a/5, 174b/46, 182a/3,
183a/6,
183a/11, 183b/12, 187b/2, 188b/2,
189b/9, 190a/17, 191b/1, 192b/17,
196b/12,

198a/4, 199a/10, 240a/16, 242b/28

e. beşāretetdüm 193b/14

e. iḥbārolunan 184a/5

e. isbātidūñ 140b/9

e.+ a 140a/2

e.+ den 043b/25, 098b/9, 190a/13,

219a/13, 251b/14, 284a/18

e.+ dūr 208a/18

e.+ i 200b/5, 219a/16

e.+ iser 035a/30

e.+ kiler 071b/31

e.+ kilerden 038b/36

e.+ kilere 035b/9

e.+ ki 040b/38, 041a/7, 121a/7,

121b/18, 237b/7, 238a/1, 238a/6, 266b/6,

269a/4, 269a/5, 272a/1, 272a/7,

276a/7, 277a/12, 281a/12, 283b/2, 288b/6,

289a/1, 289a/2, 289a/5, 290a/19

e.+ kid-en 052b/64

e.+ kiler 035a/30, 035b/10

e.+ kilerden 270a/19

e.+ kilerden beterolmuşlardır

258b/21

e.+ kilerden beterolurlar 023a/45

e.+ kisi 038a/31, 239a/18

e.+ kisi ref'iderta 239b/9

e.+ kisinde 047a/17, 175a/2

e.+ kiye 038a/28

e.+ ler 035b/16

evvelā : öncelikle

e. 170b/28, 183a/5, 200a/27,
200b/12, 225a/7, 236a/2, 259a/3

evvelki : önceki

e. 075a/30, 075b/39, 096a/12,
111b/7, 174b/45, 174b/47, 196a/4,
199b/22,

200a/29, 202b/6, 222a/12,
223b/21, 227a/16, 237b/7, 238a/2,
238b/15, 238b/9,

240b/31

e. epsemolsun 172b/30

ey : seslenme ünlemi

e. 005b/20, 007b/7, 013a/31, 013a/5, 014a/23, 015b/26, 015b/29, 029a/3,
029b/17, 029b/8, 031a/17, 033b/32, 035b/13, 038a/30, 039b/12, 039b/16, 040a/24,
040b/36, 041a/13, 041a/14, 041a/15, 041b/16, 041b/23, 041b/24, 041b/25, 042a/27,
042a/29, 042b/37, 045b/23, 046a/34, 048a/38, 048b/42, 048b/50, 051a/29, 051b/40,
052b/63, 056a/6, 060a/38, 060b/7, 062a/34, 069a/19, 069b/38, 070b/17, 071a/20,
071a/24, 071b/35, 072a/48, 072b/52, 073b/21, 074b/14, 076a/2, 079a/35, 081b/19,
087b/14, 087b/20, 087b/22, 088b/38, 089b/12, 090a/17, 090b/9, 094b/3, 095a/2,
097b/51, 101b/34, 102b/4, 108a/15, 108a/16, 108b/26, 109a/38, 111b/7, 112a/13,
116b/22, 117b/14, 120b/35, 123b/20, 124a/27, 125a/1, 125b/13, 126b/1, 126b/3,
126b/5, 126b/6, 127a/11, 131b/7, 132a/13, 132b/27, 133b/10, 134a/24, 134b/25,
136a/17, 137b/13, 144b/4, 146a/12, 148b/1, 151a/1, 152a/19, 154b/14, 154b/15,
155b/30, 156a/17, 157a/10, 157b/11, 158a/1, 158a/26, 160a/6, 163b/24, 164a/29,
167a/14, 168a/1, 169a/33, 171b/6, 172a/20, 172a/26, 172b/39, 173a/1, 175b/15,
182a/1, 183a/1, 188a/19, 189a/11, 190a/11, 192a/15, 193b/12, 193b/19, 194b/11,
194b/13, 195a/1, 201a/21, 201a/25, 201b/1, 201b/5, 201b/10, 203a/12, 205a/1,

205b/13, 206a/1, 206a/17, 206a/2, 206a/3, 206b/8, 210b/19, 210b/21, 212a/4, 212b/1, 212b/9, 213a/14, 214a/7, 214b/10, 214b/13, 215a/1, 215a/4, 215b/12,
215b/14, 216a/24, 216a/3, 217a/1, 217b/1, 217b/13, 217b/15, 218a/13, 218a/6,
219b/18, 224b/1, 230a/8, 231a/8, 232b/1, 233a/12, 235a/9, 240a/19, 243a/5, 245b/22, 246a/16, 246b/19, 247a/1, 247a/5, 247b/14, 247b/20, 248a/1, 248b/10,
248b/12, 249b/11, 249b/13, 249b/8, 250a/10, 250a/7, 250a/9, 250b/19, 252b/11,
253b/1, 255a/12, 256b/10, 259a/8, 259b/14, 259b/17, 260b/1, 260b/7, 261a/12,
261a/13, 261a/14, 261a/18, 261b/28, 262a/2, 262a/7, 262b/13, 262b/18, 262b/21,
263a/1, 263a/4, 263a/7, 263b/11, 264b/13, 264b/21, 265a/5, 265b/2, 265b/5, 266a/11, 266b/3, 267a/17, 267b/20, 285b/4, 286b/20

eydür- : söylemek

e.+ ler 020b/19
e. 008b/19, 014b/4, 014b/7, 014b/8, 015b/26, 023a/44, 025b/51, 029a/34,
029b/16, 031a/14, 031b/25, 031b/26, 033a/22, 033b/3, 033b/32, 034a/8, 034b/18,
034b/20, 035b/7, 035b/8, 036a/21, 036a/23, 037a/13, 037b/16, 038a/31, 038b/42,
039a/1, 039a/8, 039b/12, 039b/20, 039b/21, 040b/44, 048a/31, 048a/35, 048a/36,
048a/38, 048b/40, 048b/44, 049a/52, 049b/63, 050b/13, 051a/21, 055b/41, 055b/44,
056b/17, 057b/3, 057b/5, 058b/35,

059a/3, 059a/9, 059b/21, 059b/26,
060a/36,
060b/9, 061a/19, 061b/28,
061b/30, 062a/37, 062a/39, 062a/40,
062b/4, 064a/38,
065b/18, 066a/20, 066a/28,
066b/35, 067a/12, 067a/17, 067b/29,
067b/30, 068a/1,
068b/12, 069a/19, 069b/35,
070b/11, 071a/23, 071a/24, 071a/27,
071b/36, 072a/42,
072b/2, 072b/51, 073b/21,
073b/23, 074b/15, 074b/16, 076a/43,
078a/13, 078a/14,
078b/27, 079a/31, 079a/34,
079a/37, 079b/41, 079b/46, 080a/61,
080a/63, 083a/6,
087b/16, 088a/25, 088b/34,
109a/35, 112a/18, 114b/30, 123a/11,
125a/3, 125b/18,
148a/17, 149a/12, 149b/16,
149b/20, 149b/21, 150a/9, 154b/10,
154b/12, 162b/16,
181a/2, 181b/18, 199a/8
e. muttaşılolan 055b/38
e. tevekküleylenbenimkorkmañ
064b/51
e.+ em 022a/31, 031a/12, 031b/20,
032a/3, 034b/24, 042b/2, 042b/36,
042b/39,
044a/34, 044b/47, 046b/40,
046b/45, 047a/13, 047b/19, 047b/21,
049b/63, 070b/15,
150a/11, 151b/3, 174b/51,
181b/13, 193a/1, 195a/21
e.+ emki 068a/1, 068b/13
e.+ emnāmus 192b/17
e.+ emyā 174b/50
e.+ im 149b/1
e.+ in 030a/18, 045a/11, 047b/29,
073b/24, 077b/37, 078a/9, 149b/19
e.+ in istimā'itmedilermi 149b/18
e.+ in uyanıķoluñ 077b/37
e.+ ki 174a/27
e.+ ler 022a/23, 026b/17, 031a/10,

034a/10, 035b/7, 036a/23, 037a/11,
051a/21,
055b/37, 057a/24, 058b/32,
060a/38, 060b/41, 061b/31, 064a/37,
064a/38, 067a/20,
073b/28, 074a/33, 074b/14,
078a/12
e.+ siz 027b/5, 029a/2, 065b/11
e.+ üm 058b/28
e.+ ümki 078b/18
e.+ üz 123b/23
e. 073b/24, 076a/1, 079a/33
e.- em 009b/18, 010a/20, 010a/22,
010b/28, 032b/13, 035a/28, 079a/30,
157b/12,
162a/5
e.- em 038a/28
e.- emki 034a/9
e.- in 018b/23, 159a/4, 163a/12
e.- ler 034a/7, 038a/31, 038b/41,
039b/21, 040b/43, 041b/16, 140a/8
e.- siz 042a/30
e.- üm 011b/3, 012a/16, 014b/9,
154a/8, 164a/29, 164a/35, 167a/19
e.- ün 157b/12

Eyesse : Hz. Davut'un babası

E. 004b/6

E.+ i tevīditdi 004b/6

eyle - : yapmak

e. 229b/14

e.- di 033b/34, 037a/15, 038b/38,

039a/7, 040a/35, 089a/4, 089b/13, 095b/5,
095b/8, 100b/14, 103a/26,

105a/16, 106a/4, 106b/15, 117a/31,
123b/20, 124b/34,

136a/17, 138b/29, 147a/30,
170a/24, 194a/30, 197a/6, 197b/11,
197b/14, 200a/32,

204b/22, 209b/14, 236a/7,
242a/22, 257b/5, 273b/4, 290a/24

e.- di 028b/30, 045b/19, 073a/16,
087a/2, 093b/28, 133b/10, 182a/9

zinā e.- di 010b/29

e.- diğini 243a/2
 e.- diler 047b/19, 265b/4
 e.- diler 006b/11'azīm
 e.- diñ 273a/11
 e.- diñiz 263a/4
 e.- duñ 091b/25
 e.- dükleriñi 063b/30
 e.- düm 045b/23
 e.- düñ 020b/26
 e.- düñüz 027b/7
 e.- düz 089b/14
 e.- ki 201b/2, 270b/2
 rāzı e.- mege kâdirdegüldür
 146a/9
 e.- mek 057b/5, 148a/22
 e.- men 034a/14, 070b/15
 e.- meye 184b/8
 e.- n 154b/11, 155b/6, 156a/13,
 167b/25, 167b/26, 194b/17
 e.- ñ 013b/13, 027a/28, 095a/2,
 106b/18, 109a/41, 143b/13, 152a/16,
 162b/20,
 171a/1, 204a/14, 210b/21, 211a/6,
 215a/18, 254a/9, 255a/13, 256b/6,
 259b/14,
 259b/15, 259b/17, 267b/23,
 274b/3, 279a/12, 280a/12, 282a/7, 285b/6
 daqq e.- ñ 013b/8
 hazır e.- ñ 205a/2
 i'tiraf e.- ñ 250b/16
 muhabbet e.- ñ 011a/44
 teemmül e.- ñ 210a/2
 e.- ñ farqider 267b/23
 e.- n 039a/10, 154b/12
 e.- ñ 168a/32
 e.- ñ Sim'onbeyānetdi 112a/14
 e.- ñet-sin 254a/11
 e.- ñhaftanüñ 175a/2
 e.- ñhergah 169a/25
 e.- ñki 175b/11
 e.- ri 147a/31
 e.- riz 248b/9
 e.- se 200a/27
 e.- sin 214a/13, 256a/10
 e.- siñ 225b/26

e.- sin muẓafferolana 270a/17
 e.- ye 023a/50, 035a/29, 058b/35,
 278a/9
 zāyi' e.- ye 068a/35
 e.- ye 262a/9
 e.- yeler 095b/6, 174a/29, 252b/13,
 271a/10
 e.- yelim 091a/16
 e.- yem 125a/10
 e.- yen 033b/5, 149a/5, 262a/7
 e.- yenden 143a/16
 e.- yiñ 215b/11
 e.- yiñ 215b/16
 müsaḥḥar e.- yiserdür 095b/6
 e.- yiserdür 047b/22
 e.- yüb 089b/13, 089b/14
 e. 014b/10, 042a/26, 069a/25,
 080b/65, 097a/40, 104b/8, 106a/7,
 123b/23,
 127a/11, 152b/4, 221b/8, 223b/17,
 225a/7, 225b/24, 226b/2, 227a/16,
 227b/21,
 229a/15, 229b/7, 232b/2, 269a/5,
 272a/1, 282b/18
 teşāluḥ e. 010a/25
 e. da'vetolunan 266a/15
 e. muḥtelitolmuş 283a/2
 e. 152a/21, 163b/22
 e. 081b/15

eyü : iyi
 e. 009b/16, 013b/10, 013b/17,
 013b/18, 013b/19, 022b/34, 022b/35,
 034a/10,
 034b/17, 045b/21, 045b/23,
 047b/24, 070b/17, 078a/7, 078b/21,
 090b/9, 101b/37,
 105b/24, 113b/3, 126b/1, 134b/25,
 137b/11, 139a/7, 145a/18, 149b/16,
 150b/24,
 151b/2, 152a/18, 152a/3, 156a/18,
 161b/6, 164a/36, 164b/38, 174a/33,
 183b/12,
 183b/21, 184b/9, 193b/18,
 195b/12, 195b/7, 197b/9, 201b/3, 202b/6,

204b/18,
 206b/8, 207b/10, 217b/17, 218b/5,
 219b/19, 220a/1, 220a/11, 220b/13,
 220b/8,
 221a/4, 221a/6, 222a/10, 222b/25,
 223b/18, 225b/22, 226b/17, 228b/3,
 228b/7,
 229a/10, 229a/14, 229a/2,
 229b/14, 229b/8, 230a/6, 240a/25,
 245a/18, 245a/9,
 245b/21, 246a/16, 252b/12,
 252b/5, 253a/15, 253b/7, 254a/10,
 254a/16, 254a/17,
 255a/11, 257a/19, 265b/6, 266a/11
 e. 'amelışledi 047a/10
 e. hükümeder 220b/12
 e. ma'lûmolan 171b/9
 e.+ dür 070a/43, 154a/21, 162b/1,
 163a/8, 193b/18, 219a/9
 e.+ dür 145a/17
 e.+ leri 025b/48
 e.+ ligini 150b/22
 e.+ lük 140b/13, 147b/11, 195a/22,
 201b/8
 e.+ lük 104a/38, 150b/22, 152a/21,
 152b/4, 154a/3
 e.+ lükden 154b/14
 e.+ lükte 150b/22, 200b/10
 e.+ rek 164b/39
 e.+ rekdür 166a/15
 e.+ yüm 035b/16
 e. 023b/8, 024b/23, 024b/27,
 025a/37, 025a/38, 028b/26, 130a/10
 e.+ dür 070a/44, 070a/47, 070a/50,
 163b/26
 e.+ dür 164a/27
 e.+ lük 195b/9

eyülük: iyilik
 e.+ inüñ 139a/4
 e.+ i 139a/5
 e. 011a/44

eyülük it -
 anlara e.- mege 078a/7

eyvân : çardak
 e.+ a 051a/27
 e. 081b/16

eyyâm : günler
 e.+ da 105b/27, 269b/13
 e.+ da 077a/24
 e.+ ında 006a/1

ezel : sonsuz geçmiş
 e.+ den 112a/19
 e.+ i 138a/20, 156b/24

ezil -
 e.- miş 021b/20

fâcir : günahkar
 f.+ e 144b/3
 f.+ i 141a/5
 f. 144b/4

fadır : aciz, güçsüz
 f.+ ları 161b/9

fâhir : değerli
 f. 246a/9, 247b/14
 f.+ dür 168b/15
 f.+ lendüm 182b/14
 f.+ lensün 185b/17

fâhirlen -: değerlenmek
 f.- me 150b/18
 f.- mesün 160a/22
 f.- ü 142b/3
 f.- ürseñ 150b/18
 f.- ürsin 160b/8

fahr : övünme
 f. 141a/2, 184a/2, 185b/13,
 185b/16, 186a/10, 195b/13
 f.+ imiz 213b/20
 f.+ imüz 176b/12
 f.+ in 213b/19, 233a/7
 f.+ inîzdür 198b/14

f.+ iñüzüz 177a/14
f.+ lenürsünşerī'atden 139b/23
f.+ ün 186b/17

fahır it -: övünmek

birez f.- em anı 186b/17
laflarıñızda f.- ersiz 249b/16
ta f.- dıkleri 186b/12
eger f.- mek 187b/6
kalbiñizde f.- mek 248b/15
kırtuldum f.- mek 187b/1
kendümde f.- meyim 187b/6
den f.- e 187b/5
ben f.- em 195b/14
ziyāde f.- embizüm 185a/8
ammā f.- eñrabbde 185b/17
olmuşum f.- erek 188a/11
göre f.- erler 186b/18
f.- eyim bizüm 187a/31
kimesne f.- meye 197b/9
nesnelerde f.- meyüb 185b/15

fāide : fayda, yarar
f. 068a/36, 139b/25, 140a/1,
170b/3, 174a/32, 194a/3, 230a/11,
247b/14

f.+ li 225b/22
f.+ siz 229b/10, 230a/11
f.+ süz 046a/30, 140b/12
f.+ ye 225a/14
f. 247b/17

fā'il : özne, yapan kişi
f.+ dür 204a/13

faķır : yoksul
f. 155a/27, 183a/9, 193a/9,
247a/3, 271b/17
f.+ cik 076a/43
f.+ e 247a/3
f.+ i 183a/10
f.+ ler 078a/7, 181b/10
f.+ lere 034b/21, 071a/21, 170b/3
f.+ lerevir-di 184b/10

f.+ leri 191a/10
f.+ liğı 183a/2, 269b/9
f. 009a/3
f.+ i 247a/6
f.+ lere 020a/6
f.+ lerini 247a/5

faķircik

f. 075b/42

fāni : ölümlü
f. 166b/25
f. 109a/41, 138a/23, 246a/12,
251a/7, 252a/23

Fāriş : Yehuda'nın oğlu
F. 004b/3
F.+ i tevlīditi 004b/3

farķ

f. 140b/23
f.+ ı 149a/12, 164a/34, 174b/42,
193a/2

farķ it -

eyleñ f.- er 267b/23

hiç f.- medi 111b/9

farż : dinen zorunlu
f. 225a/6

fāsıķ : günahkar
f.+ ları 244b/4
f.+ laruñ 257b/6
f.+ lar 162a/9
f. 029a/4, 068a/38, 267a/15

faşih : güzel konuşan
f. 242b/28
f. 118a/24

faṭır : yaratıcı
f. 121a/6
f.+ larun 047a/17

- f. 077b/1
f.+ uñ 078a/12
- fazilet** : erdem
f.+ inde 158a/1
f. 206b/8
f.+ i 205b/8
f.+ üñüz 012b/27
f.+ e 256b/6
f.+ e 256b/3
f.+ i 256b/5
f.+ leruñ iñbāredesiz 252b/9
- fedā**
f. 140b/24
f.+ mız 196a/7, 208a/14
f.+ yı 072a/46, 219b/6
- fedāi**
f.+ si 238b/15
- fehm** : anlama
f. 264b/20
f. 075b/33, 159a/14
- felaḥ** : kurtuluş
f.+ a 225a/6

f.+ ı 250a/7
- fenā**
f.+ dan 139a/7, 252a/23, 253b/4

f.+ dan 138a/23, 174b/52, 251a/4, 255b/4
- ferāce** : tesettür giysisi
f.+ yi 227a/13
f.+ ñi 011a/41
- ferāgat**: el çekme
f. 095a/13
f. 041b/24, 196b/16, 207b/9
- ferāgat it -**
- f.- mişler 239b/2
f.- medüm 122a/32
f.- meyesin 107b/11
f.- mezler 258a/14
- ferah** : geniş, bol
f. 006b/11’azīm, 024a/20
- ferḥ** : sevinç
f. 053a/8, 059b/16, 109b/52, 171a/7, 202b/4, 213b/19, 224a/4
F. 100a/40, 122a/24, 155b/32, 164a/30
azīm f. 206b/10
f.+ den 106b/14
f.+ i 212a/7
f.+ i 203b/26
f.+ imi tamameyleñ 204a/2
f.+ inden 182b/13
f.+ ine 045b/22, 045b/23
- ferḥan**: sevinçli
f. 243b/11
- ferḥ it -**: sevinmek
bunda f.- erim 203a/19
önünde f.- eriz 214a/10
tekrar f.- esiz 205a/28
ğayette f.- er 265a/4
şimdi f.- erim 182a/9
ideñler f.- meyenler 164a/31
ğayette f.- er 265b/3
- Ferīsī**
f. 094a/34, 131b/6
f.+ ler 021a/2, 021b/14, 022a/24, 027b/2, 028a/12, 029a/1, 040b/41, 041a/13,
042a/27, 052b/63, 056b/16, 065a/1, 070a/2, 126b/6, 126b/7
f.+ lerāna 057a/24
f.+ leranuñ 038b/45
f.+ leranuñkatına 033b/3
f.+ lerçık-ub 057b/6
f.+ lerden 074b/13

f.+ lerin 067a/15
f.+ lerMusa'nuñ 040b/2
f.+ lermürâiler 041a/14, 041a/15
f.+ lermürâileranuñ 041b/23,
042a/29
f.+ lermürâilerzirâ 041b/25
ve f.+ lertaşraçık-ubanuñla
067a/11
f.+ lerün 029b/11, 056b/18, 126b/9
f.+ lerüñ 056b/18
f.+ lerüñba'zı cevâbvirdiler
022b/38
f.+ nüñ 126b/6
f.+ yim 126b/6

ferište : melek
f. 097a/38, 102b/7, 106a/8,
106b/11, 126b/8, 126b/9, 266b/9, 275b/3,
276a/8, 276a/5, 276a/7, 276a/8,
277a/15, 278a/5, 279a/15, 282b/15,
282b/17,
282b/18, 282b/19, 283a/6, 284b/7,
286b/21, 289b/12
F. 276a/10, 276b/1, 277a/13,
282a/9, 283b/3, 283b/4, 283b/8, 284a/12,
284a/17
f. cevâbvirüb 053a/5
f. sizebeşâretetdügümüzden
189b/8
f. tâbi'oldı 282a/8
f.+ den 284b/1
f.+ ler 008b/11, 025b/49, 040a/31,
046a/31, 046b/41, 068a/38, 075a/26,
077b/32,
147a/38, 192b/20, 231b/2,
251b/13, 258a/11, 275a/11, 276a/6
f.+ ler ânañizmetetdiler 054b/13
f.+ lerdin 231a/4, 231a/5, 231b/13,
232a/9, 289b/9
f.+ lerdür 025a/40
f.+ lere 160b/10, 220b/16, 232a/5
f.+ lere şefkatetmedi 257b/4
f.+ leri 030b/27, 044a/37, 162a/3,
216b/7, 231a/7, 244b/2, 266b/6, 280a/8,
280a/9

f.+ lerin 025a/41
f.+ lerini 077a/27
f.+ leriñi irsâlide 044a/31
f.+ lerüñ 097b/53, 170b/1,
209b/18, 231a/7, 244a/22, 273a/11,
282a/10
f.+ mi 054a/1
f.+ nindür 290a/18
f.+ nüñ 097a/36, 215a/16, 278a/10,
278a/8
F.+ nüñ 278a/7
f.+ si 005b/20, 005b/24, 006b/13,
007a/20, 053a/2, 093a/18, 099a/26,
106a/7,
107a/23, 134a/23, 186b/15,
187b/7, 193b/14, 268a/2, 277a/11
f.+ si ânaizhârettdi 096b/30
f.+ sidür 106b/16
f.+ sin 102a/3
f.+ siñ 106b/11
f.+ sine 269a/1, 269b/12, 270a/18,
270b/1, 271a/7, 271b/14
f.+ sini 283b/5, 290b/6
f.+ ye 274b/2, 278a/9, 283a/7
F.+ ye 277a/14
f.+ yi 105a/13, 274b/1, 274b/2,
275b/2, 277a/15, 277b/1, 282a/6, 283a/1,
285b/1, 287b/17, 288a/1

fermân : buyruk
f.+ ı 131a/23

ferrüh : kutlu
f.+ suz 213b/20

feryād : bağıрма, çığlık
f. 234b/7
f. 055a/26, 081a/14

feryād it -
ve f.- diler 064b/50, 286b/19
nâşiretlüdür f.- mege 072a/47
korğudan f.- tilar 027a/27
f.- eñin 054a/3

daḥī f.- er 072a/49
 olmuş f.- er 250a/4
 urdılar f.- erek 124a/27
 anlar f.- üb 126a/23
 bunda f.- üb 131a/24
 ve f.- üb 069a/26

fesād : kötülük
 f.+ a 209b/21
 f.+ dan 256b/4
 f.+ ında helakolalar 258a/13
 f.+ lığın 258b/19
 f.+ sızlığı 228b/8

feşḥ : iptal etme, kaldırma
 f.+ i 047b/18, 047b/20
 f.- i 077b/1

Festus
 f. 130a/9, 130b/12, 130b/14,
 131a/24, 132b/24, 132b/25
 f. ḥodcevbvirdi 130a/4
 f.+ aet-ti 131a/22, 133a/32
 f.+ aselāmlayı nüzülediler
 130b/14
 f.+ uñ 131a/23

feth it -: açmak
 f.- üb taḫdimider 115a/3

fevr : acele
 f.+ i 053a/8
 f.+ içök 056a/2

fevrī : aceleci
 f. 063b/25, 269b/16, 271a/11
 f. beddu'ā'ide 069b/40
 f. peydaoldı 059a/5

fırşat
 f. 129b/26, 206b/11
 f. ṭalebeyledi 047a/16
 f.+ ı 144b/8, 145a/11, 186b/12

fısk : kötülük

f. 139b/22, 195a/20, 257b/6,
 267a/15

fidan
 f. 028a/13, 220a/6

figān : feryat
 f. 289a/3
 f. 006b/18

fi'il : amel, iş
 f. 117b/14
 f.+ i 129a/20
 f.+ ler 128b/3
 f.+ leriñ 146a/14

fikir
 f. 198b/20, 232b/2, 240a/24,
 254b/1
 f.+ ler 028a/19
 f.+ ler taşraçıklar 066a/21
 f.+ lerini 022a/25, 160a/21
 f.+ lerinüñ 234a/13
 f.+ lerüñ 197a/3, 247a/5
 f. 178b/5
 f.+ ine 080b/72
 f.+ iñi saña'afvvoluna 099a/22

fikir it -
 arzınesneleri f.- enler 206a/20
 şöyle f.- iyorlar 056a/8
 nesneleriñ f.- erler 145b/5
 bunları f.- ersiz 056a/9
 kılpllerinde f.- diler 056a/7
 manzardan f.- dügi 103a/19
 anladum f.- düm 171a/11
 şerri f.- mez 170b/6
 kendüsinden f.- sün 185a/7
 ve f.- ecek 106b/12
 degüb f.- er 104b/6
 nesneleri f.- dügi 005b/20
 cesedüñ f.- mesi 145b/6
 rüḥuñ f.- mesi 145b/7

filan : belirsizlik zamiri

f. 047b/18, 230a/9
f.+ lar 052a/49

Filetos

f. 225b/18

filhāl : şimdi, derhal
f. 045a/15, 217a/2

Filibbos

f. 098b/13, 098b/5
F. 018a/3, 099a/26, 099b/30,
099b/35, 099b/37, 100a/39, 100a/40,
123a/8
F.+ a 099b/32, 113b/12
F.+ aet-ti 099b/29
F.+ da mevcūtolan 202b/1
f.+ ı 094b/5
F.+ te 212b/2
f.+ un 063a/18
f.+ uñ 098b/6
f.+ un 067b/27
f.+ dan 121a/6

firār : kaçış
f. 249b/14
f. idesiz 007b/7

firāvān: bol, çok
f. 143a/20, 143a/21, 183a/3,
184b/12, 203b/26
f.+ dur 177b/5
f. 143a/15, 251a/3

Fir'avun: Mısır hükümdarı
f.+ a 148a/17
f.+ da 096a/14
f.+ ınkızı 096a/21
f.+ uñ 095b/10
f.+ üñ 242a/24
f.+ luğu 246b/21

firdevs: cennet
f.+ e 187b/4

f.+ i 269a/8

fırkat it -: ayrılmak
hod f.- se 163a/11

fitne : kötülük
f. 008a/3, 081a/7, 126b/7,
127a/10, 127b/18, 128b/5, 195a/20
f.+ de 081a/8
f.+ den 120b/40
f.+ nüñ 172b/33
f.+ ye tahrīskılur 129a/13

gāib : kayıp, bulunmayan
g. 161a/3
ğ. 185a/1, 185b/11
ğ.+ im 209a/5

ğāib ol -: kaybolmak
içün ğ.- ub 189a/10

Gaiyus
ğ. 120a/29, 121a/4
g. 156b/23
g.+ ı 157b/15

Galāṭiye
ğ.+ nüñ 189b/2
ğ. 118a/23
ğ. 113b/6
g.+ ya 227a/11
ğ.+ lular 191b/1
ğ.+ da 251a/1

ğālīb
ğ. 152a/21

ğālīb ol -
ḥabise g.- duñuz 261a/13
āna g.- mayalar 030a/19
ve g.- unasıñ 140a/5
'āleme ğ.- an 264a/5
'āleme ğ.- an 264a/5
anlara ğ.- duñuz 263a/4
ve ğ.- madılar 280a/8

ġalīz : kaba, yoğun
ğ. 136b/27

ġam : keder
ğ. 076b/11

gamkīn: kederli
g. 078b/19

g. 071a/22
ğ. 012a/16

Ġamura
Ġ. 018b/15

ġanī : zengin
ğ. 149a/13, 183a/9
ğ.+ lık 210b/16
ğ.+ liġi 150a/12
ğ.+ liġine 207a/19
ğ.+ liġini 139a/4
ğ.+ liġini 197b/7
ğ. 052b/57
ğ.+ lık ħarāboldı 286b/17

ġanīmet
ğ.+ lerden 236a/4

ġarb : batı
ğ.+ den 289b/14

garīb : kimsesiz
g. 095b/6
ğ. 197b/12, 245a/9, 255a/12
ğ.+ ler 199b/18
ğ.+ leri 222a/10
ğ.+ leri 228a/8
g.+ leri 244b/1
g.+ lerüñ 222b/22, 242b/34
ğ. 046b/44, 254b/4
ğ.+ ler 108a/17, 116a/21, 208a/21,
241b/13
ğ.+ lerden 031b/26
ğ.+ lerden 031b/25

ğ.+ lere 265b/5
ğ.+ leri 220a/2
ğ.+ lerüñ 050a/7
ğ.+ lıklerinden 277b/21

ġark : boġulma
ğ.+ iñ 187a/25

ġark ol -: dalmak
ğ.- a 032a/6
ğ.- dılar 242b/30
uykuyā ġ.- ur 121a/9
ħaġķında ġ.- dular 219b/20

ġāşīb : hırsız
g. 161b/11
g.+ lar 162a/10
g.+ lar 161b/10

ġāvur : kafir
g. 032b/17
g.+ lar 011b/6

ġāyet : son derece
g.+ te 250a/11, 251a/7
g. 143a/15
g.+ de 037a/8
g.+ te 027b/9, 028a/22, 031a/7,
128b/3, 130a/10, 143a/17, 160a/3
g.+ te ħayrān 034b/25
g.+ te maġzūnoldılar 031b/23
g.+ te māni'oldum 155a/22
ğ. 235b/17
ğ.+ de 006a/10
ğ.+ te 198b/20, 243b/9, 244a/22
ğ.+ te ferħider 265a/4
ğ.+ te ferħrider 265b/3
ğ.+ te muġāveteyledi 227a/16
ğ.+ teartuġ 244a/25
ğ.+ tememlū 212a/5
ğ. 065a/6
ğ.+ de 015b/28, 048a/38, 064b/51,
066b/1, 079a/34, 083a/5, 088b/40
ğ.+ de maġdūboldı 006b/16
ğ.+ te 050b/15, 052a/55, 068a/3,

116b/22, 178b/12, 187a/23, 188a/15
ğ.+ te haṭṭāidersiz 075a/28
ğ.+ te nūteellimolub 047b/22
ğ.+ teartukýyaraş-ıklık 170a/24

ğayr : başka, yabancı
ğ.+ i 198a/5, 205a/4, 218b/4,
219a/10, 219a/9, 222b/3, 233b/9, 236b/13,
244b/5
ğ.+ ide 234b/6
ğ.+ idür 174a/28
ğ.+ ihakīmler 200b/15
ğ.+ iñcīli 186a/5
ğ.+ ikāhin 236b/15
ğ.+ iler istihzāidüb 087b/13
ğ.+ ilere 183b/13
ğ.+ ileri ḥalāšetdi 051b/42,
082a/31
ğ.+ inüñ 185b/16, 239a/26
ğ.+ isi 174b/40
ğ.+ iye 018b/23

gayret : çaba
g. 249a/2
g.+ e 149b/19, 150a/15, 167b/22
ğ. 170b/31
ğ.+ i 186a/2
ğ.+ inizi 182a/7
ğ.+ iñüz 184a/2

gayri : artık, bundan böyle
g. 120a/32, 122a/23, 132b/22,
144b/3, 144b/4, 145a/23, 152b/9, 159b/11,
164b/4, 166b/27, 167b/29, 251a/8
g.+ leri 035a/4
g.+ nün 167b/29
g.+ nüñ 153a/4, 155a/20, 167b/25
g.+ ye 160b/7
g.+ ye muḥabbetiden 152b/8
g.+ ye nikāhide zinā 034a/9
g.+ ye ta'lümidüb 139b/21
ğ. 010b/32, 067a/15, 073a/13,
083a/12, 091a/12, 099b/35, 106b/18,
115b/7,
116a/21, 124b/34, 172a/21,

172b/30, 174b/41, 184b/15, 187a/28,
187b/4, 188b/5,
188b/6, 189a/8, 189b/7, 190a/19,
194b/10, 258a/12, 266b/7, 267a/10,
270a/18,
273b/4, 274b/2, 277b/1, 279b/3,
282a/6, 282a/8, 282b/15, 282b/17,
282b/18,
283b/7, 285b/1
ğ.+ ler 063a/15
ğ.+ ler istikzaetsinler 172b/29
ğ.+ lere 074b/10
ğ.+ ye 014b/9
ğ.+ yi 015a/21
g. 027a/22, 029a/39, 133a/30
ğ. 045b/21, 045b/23, 098a/2,
112b/29

gaza : cihat, savaş
g. 252b/11
ğ. 267a/15

ğazāb : hiddet, kızgınlık
ğ. 139a/6, 152b/5
ğ.+ a 152a/19
ğ.+ dan 007b/7
ğ.+ ı 139a/5, 140a/6
ğ.+ iñkablarına 148a/23
ğ.+ lar 195a/20
ğ. 200a/31
ğ.+ a 200a/26, 246b/20
ğ.+ a vaż'etmedi 215b/9
ğ.+ ı 246b/20, 282a/8, 283a/8,
285b/3
ğ.+ ı itmāmoluñur 283a/2
ğ.+ imda yeminetdiğim 233b/3
ğ.+ ından 242a/27
ğ.+ iñiz 200a/27
ğ.+ ınun 287b/16
ğ.+ inüñ 282a/11
ğ.+ sız 219b/9
ğ. 057b/5
g. 139a/9

ğazābullah: Allah'ın gazabı

ğ.+ ın 282a/10
ğ. 200b/6, 210a/6
ğ.+ ın 282b/20
ğ.+ ın 283b/2

gece

g. 127a/11, 214a/10, 218a/7,
221b/5, 224a/4, 280a/10, 282a/11,
288b/10
g.+ de 215a/2, 215b/7, 215b/8,
259a/10
g.+ nin 027a/25
g.+ nüñ 215b/6

geç -

g.- diler 069a/30, 166b/2
g.- dügi 133b/9
g.- dükleri 073b/20
g.- e 079a/35
g.- eler 044a/35, 077a/31
g.- elüm 060a/36
g.- enin 251b/18
g.- enlerde 231a/1, 252b/10
g.- er 122b/2, 234a/12, 261a/17
g.- erin 187b/6
g.- eyim 175b/6
g.- ıcek 027a/35, 061b/21, 082b/1,
130b/13
g.- inki 254a/12
g.- irek 198a/8
g.- iserdir 246a/11
g.- mediler 158b/9
g.- mege kâdirdeğil 048b/42
g.- mek 015b/28, 034b/24,
064b/49, 071a/25, 121b/16
g.- mektesiz 175b/7
g.- meye 044a/34, 077a/30, 214b/6
g.- meyeler 226a/9
g.- meyeler 044a/36, 077b/32
g.- miş 254b/3
g.- mişdur 234a/14, 289a/2
g.- se 031b/20
g.- sin 226b/3
g.- sün 048a/38

g.- ti 142b/12, 152b/12

g.- tiler 106b/11, 180b/17, 242b/29
g.- tin 262b/14
g.- üb 064b/53, 100a/40, 113b/10,
113b/6, 118b/1, 133b/5, 133b/8, 199b/25,
259a/10
g.- üb nüzülediler 113b/8

geçin -

g.- en 240b/34
g.- medik 218a/7
g.- mekte 228b/3
g.- mez 170b/5
g.- üñ 175b/14, 203b/27

geçir -

g.- ekdür 024b/32
g.- ekdür 060a/31

geçmiş

g. 110b/16
g.+ dur 260b/8

gel -

g.- di 007a/1, 020b/18, 023a/42,
025a/36, 031a/14, 037b/19, 045a/10,
047a/7,
049b/69, 052b/57, 053a/1, 054a/9,
062a/33, 062b/1, 066a/31, 068b/13,
069a/28,
069b/33, 070a/1, 073a/13, 094b/5,
096a/23, 101a/21, 119a/6, 123a/11,
125b/13,
213a/17, 219a/15, 268a/2,
279a/18, 282a/7, 282b/15, 284a/19,
284b/1, 287a/8,
289b/9
g.- di tevbeyleñ 054b/15
g.- di 007a/22, 033b/2, 067a/11,
080b/67, 106b/14
g.- dibenüm 078a/8
g.- digümde 046a/27
g.- diğinde 261b/29
g.- diğine i'tirāfederse 263a/3
g.- diğine i'tirāfetmezler 265a/7

g.- diğine i'tirāfetmezse 263a/3
 g.- diler 014a/25, 014a/27,
 026b/15, 027b/1, 028b/30, 032a/1, 033b/3,
 037a/13,
 040a/23, 042b/1, 042b/3, 047a/17,
 052a/53, 055a/29, 056a/3, 064b/54,
 072a/46,
 078b/16, 090b/2, 099b/36,
 106b/10, 108a/13, 108a/14, 112b/30,
 115a/2, 123a/8,
 123b/16, 124b/36, 136b/23,
 191a/12
 g.- diler ḥayrānḳaldılar 104a/45
 g.- diler i'türafidüb 119b/18
 g.- diler 009a/2, 024b/27,
 027a/35, 057b/9, 058a/13, 058a/20,
 065a/2, 066b/4,
 109b/52, 111a/25, 115b/7, 203a/13
 g.- diñmi 015b/29
 g.- ditañrı 193a/4
 g.- diṭap-ar 036a/20
 g.- düğüm 121b/18
 g.- düğünü 123b/23
 g.- dük 121a/7, 121b/15, 122b/1,
 133b/8, 136a/16
 g.- dük 006a/3, 121b/15, 136a/14
 g.- dükçe 078a/8
 g.- dükleri 117b/5, 121b/18
 g.- düler 025a/36, 037b/23,
 045a/11
 g.- düm 019a/34, 019a/35,
 103b/29, 129a/17, 178a/12
 g.- düm 125b/12, 190a/22
 g.- düñ 103b/33
 g.- düñüz 046a/37, 103a/22
 g.- e 031a/11, 044b/50, 046a/31,
 052a/50, 078a/13, 082a/37, 151a/27,
 154a/22,
 245b/23, 285a/10
 g.- e 018b/23, 068b/12, 279a/15
 g.- ecek 020a/15, 071b/30,
 129b/25, 147a/39, 161a/19, 209b/17,
 221a/8, 223b/20,
 232a/5, 239b/1
 g.- ecekbizüm 182a/5

g.- ecekde 197a/22
 g.- ecekdehrin 235a/6
 g.- ecekdür 019b/4, 030b/27
 g.- eceknesnelerüñ 242a/20
 g.- ecekte 022b/32
 g.- eler 028b/33, 032a/8, 043a/5,
 076a/6, 091b/20, 116a/15, 259a/10
 g.- eler 090a/20
 g.- elüm 240a/22
 g.- em 027a/29, 155b/32, 188b/2
 g.- en 007b/11, 037a/9, 118a/21,
 121b/16, 136b/21, 166b/3, 186a/4, 250a/2
 g.- en 073a/10
 g.- ene 118b/4
 g.- enḳarındaşlar itmāmetdiler
 186a/9
 g.- enkātipler 058a/22
 g.- enler 073a/9, 116a/18
 g.- enleri 237a/25
 g.- enmübarekdür 042b/39
 g.- erek 093a/17
 g.- erek 100a/2
 g.- erüñ 239b/8
 g.- eyim 147b/9, 155a/24, 161a/19,
 171b/6, 175a/2, 175a/5, 269a/5, 270a/17,
 270b/3
 g.- eyim 155b/30, 187b/2,
 204b/25
 g.- eyimmi 161a/21
 g.- ıcek 007b/7, 015a/14, 029a/5,
 037b/23, 044b/45, 055a/31, 087a/1,
 109b/44,
 113b/7, 130a/7, 144b/9, 155b/29,
 197b/7
 g.- ıcek kıyās 035b/10
 g.- ıcek tertibideyim 169a/34
 g.- ıcekartukmüeddib 192b/25
 g.- in 038b/38, 074a/7, 287b/17
 g.- ince 100a/40
 g.- ir 022a/31, 211b/11, 215a/2,
 264b/20
 g.- ir 200b/7, 210b/21
 g.- irim 271a/11, 284a/15
 g.- irler 237b/8
 g.- irsem 266a/10

g.- irsiñ 227a/13
 g.- iserdür 044b/45
 g.- işinden 097b/52, 108b/24
 eḥaiķusuñ g.- işindenferḥed-erim
 175b/17
 g.- işinüñ'alāmeti 042b/3
 g.- işte 287b/17
 g.- işüm 203b/26
 g.- iyor 037a/5, 045a/6, 064b/48,
 067a/22, 267a/14, 268a/7
 g.- iyor 078b/18, 210a/7
 g.- iyorlar 073a/15, 079a/32,
 083a/3
 g.- medi 036b/28, 072a/45,
 285a/10
 g.- medim 019a/34
 g.- medin 192b/23
 g.- medüm 009b/17, 158a/2,
 177a/23
 g.- mege 137b/11, 155a/22
 g.- mege ḵasteyledüm 137b/13
 g.- megi ta'līmidersüñ 123b/21
 g.- meḡe ḵādirolmaz 226a/8
 g.- mek 027a/29, 030a/24, 039a/3,
 067b/34, 070b/14, 126a/30, 128b/8,
 155a/23,
 175b/13, 177a/15, 213b/18, 219b/5
 g.- mek revāḡörmedi 062a/37
 g.- mek teḥiritmeye 102a/39
 g.- mekten men'itmeye
 129b/24āna
 g.- memege 177b/1
 g.- mesi 043b/27, 044a/37,
 044a/39, 280a/11
 g.- mesini teḥirider 044b/49
 g.- meye 034a/14, 188a/14,
 217a/3, 227b/21
 g.- meye sa'yeyle 229b/12
 g.- meye sa'yeyle 227a/9
 g.- meye 099a/25, 109a/41
 g.- mezden 087b/21, 127a/16,
 191a/12
 g.- mezse 019b/39
 g.- mişdur 079b/43
 g.- miş 099b/28, 117a/2

g.- mişdur 264a/6, 286a/11
 g.- mişdur 007b/14, 102a/39,
 104b/6, 106b/12
 g.- mişdur 018a/8, 061b/27
 g.- mişler 036b/1
 g.- miştir 020b/19
 g.- miştür 029a/39
 g.- se 259a/10
 g.- seler 042b/37, 271a/10
 g.- sün 012a/10, 018a/13
 g.- sün 030a/25
 g.- süñ 068a/35
 g.- ub 115a/38, 177a/17, 265b/3,
 273a/7, 283a/4
 g.- üb 006a/9, 007a/23, 014b/7,
 014b/11, 014b/2, 015a/15, 015a/19,
 015b/25,
 015b/26, 015b/33, 023b/3,
 023b/10, 024b/27, 025b/54, 026b/12,
 027a/34, 028a/12,
 028a/23, 028b/25, 031a/12,
 031b/24, 033a/21, 033b/3, 034a/16,
 034b/22, 035b/10,
 038a/28, 045b/19, 045b/20,
 048b/50, 049a/60, 053a/9, 053b/13,
 053b/17, 060a/39,
 061b/23, 062a/38, 063b/29,
 064a/35, 066a/25, 068b/12, 070a/2,
 071a/21, 074b/10,
 075b/42, 079b/45, 080a/60,
 082b/43, 093a/21, 100a/6, 102a/39,
 103a/20, 104b/7,
 106a/7, 108a/16, 110b/20,
 114b/29, 125a/10, 129b/24āna, 131a/23,
 132a/11, 136a/13,
 188a/20, 271a/9, 275b/3
 g.- üb şākirdlerinesuāleyledi
 029b/13
 g.- üb tecrübeiderek 029a/1
 g.- üb vaftīzol 125b/16
 g.- übāna 038a/30, 056b/18,
 074b/14
 g.- übāna meşhideler 082b/1
 g.- übāna zaḡmetvirdiler 061b/25
 g.- übānaet-ti 126a/27

durı g.- übañatābi'ol-dı 056b/15
g.- übānı istikāletdiler 059a/4
g.- übānuğurla-yalar 052b/64
g.- übanlara 031a/7, 079b/41
g.- übanlara tazarru'etdiler 115a/39
g.- übanlaraetti 111b/7
g.- übanları 048b/40, 079a/37
g.- übanlarıtekrār 048b/43
g.- übanuñlibāsına 061b/28
g.- übāvāzını ref'eyledi 087b/14
g.- übBeṭrusaettılar 049b/73
g.- übçokcemā'ati 068b/14
g.- übetti 048b/48, 106b/11
g.- übettiYā 045b/22, 045b/24
g.- üb'ilaç 135b/10
g.- übrūh 105b/28
g.- übsizi 077b/37
g.- übsizigör-ür 203b/27
g.- übsiziyarakla-nmamış 184a/4
g.- übşākirdlere 048a/36
durı g.- übta'midolun-muşdur
101a/19
g.- ün 046a/34, 163a/5
g.- üñ 008b/19, 021a/28, 053a/6,
054b/17
g.- üp 006b/14, 007b/7, 008a/3,
008b/13, 010a/25, 105a/12
g.- ür 007b/15, 014b/5, 014b/9,
021b/9, 022a/25, 023a/44, 024a/19,
024b/25,
030b/28, 048b/44, 048b/47,
049b/64, 054a/7, 059b/21, 060b/3,
061b/22, 068a/2,
077a/26, 077b/35, 080a/63,
108b/25, 133b/7, 144a/16, 174a/35
g.- ür emekçekenler 021a/28
g.- ür 032a/8, 044a/43, 045a/14
g.- ürlər 013b/15, 056b/16,
058b/31, 061a/15, 062a/35, 071b/35,
073b/27, 074b/18
g.- ürsināndan 048b/50

gemi

g. 015b/24, 064a/32, 064b/47,
107b/5, 111a/26, 113a/39, 118a/18,

121a/3,
121a/6, 121b/15, 122b/2, 122b/3,
133a/1, 133b/11, 133b/6, 133b/9, 134a/15,
134a/20, 134b/30, 135a/37,
187a/25
g.+ ciler 134b/27, 134b/30,
286b/17
g.+ de 026b/13, 027a/33, 054b/18,
060a/36, 061b/21, 067a/14, 134b/31,
135a/37
g.+ deñ 027a/29, 064b/54
g.+ deñçık-duğu 060b/1
g.+ deñkaç-mağ 134b/30
g.+ i 135a/40
g.+ ler 027b/36, 248a/4
g.+ nüñ 134a/23, 135a/41, 135a/44
g.+ siñde 136a/11
g.+ ye 015a/23, 023b/2, 027a/22,
027a/31, 029a/39, 058b/1, 060a/38,
061a/17,
064b/45, 064b/51, 067a/10,
067a/13, 121b/13, 122b/38, 123a/6,
133b/10
g.+ yebin-üb 133a/2
g.+ yi 009a/22

genç

g.+ e 222b/24
g.+ id-en 198a/8
g.+ iyüm 173a/9
g.+ leri 012a/20
g.+ leri 012a/19
g.+ ün 071a/21
g.+ üñüz 012b/21
g. 034b/20, 034b/22, 188a/14,
221b/2, 228b/4
g.+ lerde 230a/11
g.+ lerdən 242a/27
g.+ leri 209a/3

geniş

g. 200a/26, 246a/11, 268b/14,
268b/17, 274a/12, 276b/2

gerçek

g. 239a/24, 256a/13, 258b/22,
266a/13, 287b/10
g.+ dur 260b/8, 261b/27
g.+ lık 260b/4
g.+ likte 219b/8
g.+ ligine 191a/14
g.+ likte 207b/6
g.+ likte 200b/10
g.+ lık Yesû'dadır 199b/22
g.+ siñ 074b/14

gerçi : aslına bakarsan

g. 182a/8, 189a/8, 234b/8,
244a/17, 251a/7

gerek

g. 013a/34, 023b/12, 030a/21,
031b/20, 033b/33, 036a/22, 041b/24,
046a/27,
048a/35, 076b/11, 077a/27,
109b/46, 111b/5, 112b/24, 122a/30,
122b/35, 126b/3,
129a/19, 132a/10, 134a/21,
144b/3, 151b/3, 152b/5, 159b/17, 177b/3,
187a/30,
203a/19, 215a/16, 225b/24,
228a/11, 232a/7, 232a/9, 239a/23,
239a/28, 244b/5,
251a/6, 255a/5, 259a/10, 266b/3,
268a/7, 270a/23, 282a/10, 288b/8, 289a/3
g.+ dur 220a/2, 254a/17, 259a/10,
268b/20, 269b/9, 271a/10, 278b/6,
281a/11,
285a/11
g.+ dur emekçeker 225a/6
g.+ durki 241a/6
g.+ durve 234b/4
g.+ dür 007b/14, 031a/11, 032a/7,
043a/6, 049b/64, 067b/31, 076b/12,
086b/22,
090a/21, 111a/23, 118a/21,
123b/22, 129a/15, 150b/25, 152a/2,
173b/25, 215a/17,
240b/37, 272a/2, 288b/4, 290b/7

g.+ dür 042b/37, 043a/7,
080a/63, 134b/26, 164b/3
g.+ dür ve 075b/41
g.+ dürki 168b/19
g.+ im 130a/10
g.+ ki 220b/15
g.+ lidür 203b/25
g.+ mez 076b/14
g.+ se 144a/17, 151b/6, 153a/8,
153b/9, 164b/5, 165a/6, 167b/31, 170a/14,
171a/9, 201b/9, 253a/14
g.+ siñ 134a/24
g.+ siñ 100b/7, 102b/7, 127a/12
g.+ siz 214b/2
g.- dür 013a/33, 013a/34
g.- eyim 119b/22
g.- mez 212a/9, 225a/15
g. 028a/14, 028a/15, 037b/22,
038b/41, 041a/14, 043a/15, 043b/29,
073b/24,
092b/10, 095b/8, 097a/38,
109a/40, 130a/5, 130b/13, 139a/7,
148b/29, 149a/10,
153b/12, 202a/21, 217b/4,
225a/17, 226b/13, 285a/17

gergi : perde

g. 146b/26

geri

g. 111a/21, 190b/1, 222a/15,
230a/12, 245b/20
g.+ sine 076b/16

getür - : getirmek

g. 259b/17
g.- di 015a/18, 026b/12, 059a/8,
092a/37, 108a/12, 117b/8, 141a/3, 192a/7,
245b/21
g.- diler 022a/22, 037a/7, 055a/32,
070b/13, 072b/7, 130b/19
g.- diler 102a/43
g.- dü 045b/20
g.- dük 105a/17, 174b/50
g.- düler 026b/12, 069a/20,

074b/16, 109b/48, 115b/12, 117a/34
 g.- düm 031a/16
 g.- düñüz 173a/11
 g.- e 073a/17, 104a/43, 186a/5,
 194b/10
 g.- e 051b/33, 195b/6
 g.- eler 118b/4
 g.- eler 111b/8
 g.- em 129a/18
 g.- en 083b/16, 083b/18, 140b/22
 g.- mediler 140a/3
 g.- mediler 130b/18
 g.- mege 065a/56, 069a/23
 g.- mege kâdirolduk 111b/10
 g.- mek 007b/11, 100b/16, 144b/6
 g.- mek 149a/7
 g.- meyen 083b/16
 g.- meyenlere 233a/19
 g.- mez 152b/4
 g.- ü 119b/25
 g.- üb 063b/28, 067a/22, 115b/4,
 196b/14
 g.- üldük 134a/15
 g.- üldüñüzbunuñ 169b/3
 g.- üle 063b/27
 g.- ülesiz 018b/18, 076b/9,
 195a/19
 g.- ülmeyem 162b/13
 g.- ülmış 131a/23
 g.- ülmüşdür 034a/13, 089a/2,
 119a/12
 g.- üñ 069a/20, 072b/3, 074b/16,
 195a/2
 g.- üñ 031a/18, 036b/3
 g.- üp 119b/19
 g.- ür 093a/16, 130a/8, 132b/27,
 140a/6, 154b/15
 g.- ür 171a/7
 g.- ürlər 059b/20, 066a/32
 g.- ürsiñ 099b/37
 g.- ürsin 132b/28
 g.- ürüb 110b/13
 g.- di 142a/18
 g.- diğim 224b/12
 g.- din 233b/3

g.- diñiz 252a/21
 g.- dügi 142a/17
 g.- dük 191a/16
 g.- e 147a/33, 161a/17
 g.- e 215a/15
 g.- ecek 219a/16
 g.- eler 149a/14
 g.- emediler 244a/20
 g.- en 148b/33, 248b/8
 g.- en hacilolmaya 252b/6
 g.- ene iltifâtidüb 247a/3
 g.- enlerde 216b/10
 g.- enlere 212a/8
 g.- esiñ 149a/9
 g.- esiz 240b/37
 g.- eyim 269a/6
 g.- ilmek 245a/9
 g.- irim 224a/6
 g.- irler 290a/25
 g.- iverir 243b/12
 g.- medikleri 149a/14
 g.- medik 223a/7
 g.- mek 149a/8, 175a/4, 266b/5
 g.- mek cesâretetmedi 266b/9
 g.- meyenleri helak 266b/5
 g.- ub 256b/5
 g.- ülür 149a/11
 g.- ür 142a/25, 179b/10

gevşek

g. 243b/13

gez -

g.- enlerden 115b/5
 g.- er 222a/13

gezin -

g.- dügi 073b/27
 g.- mek 075b/38

gıybet: çekiştirme

g.+ imde 204a/12

gibi

g. 005b/20, 005b/25, 011b/5,

011b/6, 012a/16, 012b/29, 014a/28,
 014a/29,
 015a/13, 018b/16, 018b/25,
 020a/7, 025a/43, 027a/33, 028b/28,
 030b/3, 031b/20,
 032a/3, 032b/18, 034b/20,
 035b/15, 036b/29, 037a/6, 037b/23,
 038a/27, 039a/46,
 040a/31, 044a/37, 046a/33,
 047b/20, 047b/21, 051b/32, 053a/1,
 053a/3, 053a/4,
 053a/5, 053a/6, 053a/9, 053b/15,
 054b/16, 054b/23, 055b/42, 056b/15,
 060a/36,
 060b/1, 064a/34, 064b/55,
 067b/24, 068a/3, 068b/9, 069a/26, 070a/2,
 070b/15,
 070b/17, 072a/46, 072b/6,
 073b/20, 073b/27, 075a/26, 076a/3,
 077b/3, 078b/17,
 078b/18, 078b/21, 078b/22,
 080b/66, 083a/11, 083a/13, 083a/8,
 087a/3, 087a/6,
 089b/11, 090a/22, 090b/1,
 093b/24, 096b/26, 096b/32, 097a/37,
 099b/32, 099b/36,
 101b/32, 101b/38, 102a/39,
 102b/7, 102b/9, 103a/17, 103a/19, 104b/5,
 106b/13,
 107b/2, 108b/25, 108b/29,
 110b/20, 113b/10, 113b/4, 114a/15,
 114b/24, 117b/5,
 121a/9, 121b/15, 121b/18,
 123a/10, 123a/12, 124a/25, 124a/31,
 125a/6, 126a/26,
 126b/7, 129b/25, 132a/12,
 132b/24, 133a/30, 134b/25, 134b/27,
 135a/35, 135b/4,
 136a/15, 136a/17, 138a/21,
 140a/7, 142a/18, 143a/15, 144a/19,
 146b/26, 148b/29,
 153a/13, 156a/18, 159b/10,
 160b/13, 161a/3, 161b/12, 162a/11,
 163b/25, 164a/30,
 164a/31, 165a/7, 165b/8, 166a/20,

166a/21, 166a/22, 166b/26, 166b/7,
 168a/3,
 168b/16, 171a/11, 174a/38,
 174b/46, 174b/48, 174b/49, 175a/2,
 177b/7, 178a/1,
 178a/17, 178b/12, 178b/13,
 181b/10, 181b/9, 183a/5, 183a/6, 184b/6,
 185b/11,
 186b/15, 186b/16, 187b/3, 187b/5,
 188b/2, 189a/8, 189b/9, 191a/14, 191a/15,
 192a/15, 193b/12, 193b/15,
 195a/1, 200b/15, 201a/27, 201a/28,
 201b/6, 201b/7,
 204a/8, 204a/12, 204b/15, 209a/7,
 209b/20, 211b/13, 212b/4, 212b/6,
 213a/11,
 215a/5, 215b/6, 217a/4, 218a/15,
 221b/1, 221b/2, 225a/10, 228a/6, 228a/7,
 228b/3, 229b/11, 230b/16,
 231b/11, 232b/5, 232b/6, 233b/3,
 235b/19, 240a/25,
 241b/12, 241b/14, 241b/9,
 242b/29, 243b/16, 244b/3, 245a/17,
 246a/11, 250a/3,
 251b/14, 252a/24, 252b/11,
 252b/12, 252b/5, 253a/16, 253b/7,
 254a/16, 255a/11,
 255a/13, 256a/8, 258a/12,
 261b/28, 262a/12, 262b/24, 265a/6,
 267a/10, 268b/14,
 268b/15, 268b/17, 270a/18,
 270a/24, 270b/3, 272a/1, 274a/11,
 274a/13, 276a/10,
 276b/2, 277a/17, 277a/8, 277a/9,
 277b/2, 277b/3, 278a/10, 278a/9, 280b/2,
 281a/12, 281b/2, 283b/4, 284a/15,
 285a/13, 286b/21, 287b/12, 289b/12,
 290b/1
 g. acolor 073a/13
 g. 'addetdiler 026a/6
 g. 'adetmek 218a/15
 g. beyazolmuşlardur 030b/3
 g. hâzırolasız 184a/3
 g. hoşidersiz 247a/8
 g. iğbâretidiler 111a/27

g. isti'mâletmez 253a/16
g. kâstetdi 121a/4
g. muḥabbetidesüñ 152b/10,
194b/15
g. nesneleri'amelideñler 138b/32
g. Pavluskaşteyledi 119b/20
g. sülükeyleyin 200b/9
g. taşdıķider 181a/4
g. tevazu'eyleye 032a/4
g. vâki'oldı 124b/35
g.+ ler 223a/5
g.+ lerde 163b/15
g.+ lere 065b/13, 065b/8, 195a/24
g.+ lere vaşiyetidüb 218a/12
g.+ leri 138b/3, 195a/21
g.+ leriñdür 034a/15
g.+ leründür 070b/15
g. 042b/37
g. 021b/14, 047a/8, 057b/6,
060a/34, 063a/16, 087a/5, 126a/24,
147a/37,
169b/12, 193b/15, 200a/1, 200a/4,
200b/16, 214b/6, 224b/4, 255a/11, 259a/9,
265a/5, 268b/16, 290a/21

gice : gece

g. 022b/40, 048a/34, 052b/64,
053b/13, 060a/27, 093a/18, 101a/24,
113b/9,
115b/10, 117b/9, 122a/31, 131b/7,
134a/23, 134b/27, 152b/12
g.+ de 048a/31, 078b/27, 079a/30
g.+ nün 064b/48
g.+ nüñ 114b/33, 127b/23

gir -

g.- di 031b/25, 082b/43, 103b/27,
110b/20, 115a/2, 142b/12, 143a/20,
235b/18,
279a/11
g.- diler 045a/11, 061a/13,
103a/24, 115a/40, 120a/29, 238a/6, 265a/7
g.- dük 123a/5, 136a/11
g.- dük 105a/13
g.- düñsende 039b/12

g.- düñve 104b/4
g.- e 078a/14
g.- ecek 039b/11
g.- eler 233b/3
g.- eler 233b/6
g.- e-lüm 061a/12
g.- en 028a/11, 109a/43
g.- enler 013b/14, 200a/32
g.- enler kabûlîder 137a/31
g.- enler 087a/11
g.- enlerden 089a/2
g.- enleri 041a/15
g.- er 235b/19, 247a/2
g.- eriz 233b/3
g.- erse 247a/3
g.- esin 014b/8
g.- esiñ 067b/26
g.- gil 045b/23
g.- ıcek 006b/11'azîm, 014b/5,
018a/12, 037a/10, 065b/18
g.- ilen 233b/10
g.- iser 014a/21
g.- me 069a/26
g.- medi 239a/24
g.- medi 104b/9
g.- mediler 233b/7
g.- mege 041a/15
g.- mege kâdirdegil 055b/45
g.- mek 034b/17, 070a/44,
070a/47, 120a/30, 240a/19
g.- mek 071a/25
g.- mekten 071a/26
g.- mekten 034b/25
g.- meñüz 018a/6
g.- mesinüñ 233b/1
g.- mesün 076b/15
g.- meye 233a/19
g.- meye sa'yedelüm 234a/11
g.- meye 070b/16
g.- meyeler 233a/19
g.- meyesiz 010a/21, 032a/4,
048b/41, 079a/38
g.- mez 065b/18
g.- mışdûr 089b/8
g.- miş 086b/18

g.- mişdur 235b/20
g.- mişdür 044a/39, 055b/1,
057a/26, 057b/1, 063b/22, 073a/11,
100b/17, 117b/7,
123b/18, 124a/26, 238b/12
g.- mişlerdir şafasürdüñüz 250a/5
g.- miştür 021a/4
g.- seler 122a/30
g.- ub 271b/20
g.- ub pavlusahabervirdi 127a/17
g.- üb 037a/12, 058b/27, 059b/19,
066a/24, 072b/2, 073a/15, 083a/5,
100b/12,
101b/28, 110a/1, 118a/19, 128a/33
g.- übānı 092b/10
g.- übçık-duğı 086b/21
evime g.- übkarareyle-ñ 114a/16
şāhkatına g.- übsuāleyle-di
063b/25
mecma'a g.- übta'limid-er 054b/22
g.- übYünānlılara 105b/20
g.- üñ 013b/13
g.- üp 022a/29, 023a/45
g.- üp namazkıldı 135b/8
g.- ür 020a/12, 062a/40, 062b/10,
065a/56, 065b/15, 065b/18, 098a/3,
102a/3,
123a/9
g.- ürlər 054b/21
g.- ürsiz 018a/11, 041a/15

giriş - müptela, yakalanmış
g. 135b/8
g. 009a/24, 009b/10, 058b/29

girit - müptela olmak
zacrete g.- mağa 048a/38
tekrār g.- mañ 194a/2
hükme g.- a 010a/22
ki g.- a 010a/22
hükme g.- a 010a/22
oduna g.- a 010a/23
rūhlara g.- anlar 119a/13

giril -

g.- mişlerdür 131a/23

giriş -

g.- ilmişdür 186b/15
g.- ilmişlerdür 186b/14

Girit

G. 133b/7
G.+ den 134a/21
G.+ te 228a/5
G.+ üñ 133b/13, 133b/14
G. 228a/12
G.+ ler 087a/11

girü : geri

g. 011b/5, 011b/6, 012a/18,
013a/3, 018a/13, 033a/27, 033a/29,
042b/39,
049b/63, 052b/59, 067b/26,
068b/12, 073b/27, 074a/4, 074b/18,
079a/40, 090a/21,
097a/39, 099a/25, 099b/28,
105a/11, 107a/25, 108a/14, 112a/16,
113a/36, 118a/21,
121a/4, 123a/7, 125b/17, 128a/33,
133b/12, 145a/10, 149a/8, 180b/16,
245b/21

ana g. 033b/35
borcı g. 033a/31
saña g. 033a/30
şehre g. 037b/18
g. kıyāmid 069b/32
g. şağolmuştur 021b/13
G.+ sine rücu'itmesün 043b/19

git -

g.- dı 279a/14
g.- di 038a/30, 074b/12, 113a/40,
277a/12
g.- di 045a/16
g.- diler 015b/32, 039a/5, 055b/37,
107b/5, 137a/30
g.- diler 040a/23, 064a/32
g.- dük 121b/13
g.- dükleri 053a/9

g.- düm 190a/18
 g.- eyim 079a/29
 g.- gil 011a/42
 g.- medi 038a/31
 g.- mek 015b/32, 027a/22,
 030a/21, 113b/3, 121b/14, 133b/9,
 167b/26, 183b/19
 g.- mekden 070a/43
 g.- melü 121a/3
 g.- meñüz 018a/5
 g.- mişdur 227a/11, 246b/24
 g.- mişdür 052b/60, 058a/22,
 066a/24, 067a/14, 074a/2, 078a/11,
 105b/26, 110b/20,
 183b/18
 g.- mişlerdür 286a/14, 286a/15,
 289a/5
 g.- miştir 034a/16
 g.- se 130a/5
 g.- e 119b/20
 g.- ecek 121a/7, 133a/2
 g.- elüm 048b/46, 055b/38
 g.- em 175a/4
 g.- en 100b/7, 244a/25
 g.- eñ 037a/9
 g.- eñler 073a/9
 g.- enlerün 132a/14
 g.- er 007a/23, 021a/1, 026b/13,
 028a/17, 034b/22, 042b/1, 045a/10,
 053a/7,
 053a/11, 057a/23, 061b/24,
 071a/22, 071b/31, 072b/52, 100a/40,
 101b/29, 102b/9,
 133a/3, 133b/7, 165b/7, 222b/24,
 241b/9, 266b/7, 285a/12
 g.- erler 222b/25
 g.- ereler 135a/40
 g.- eridi 006a/9
 g.- eriz 263b/18
 g.- erler 098b/5
 g.- erse 260b/11
 g.- eser 285a/8
 g.- üb 125a/6, 134b/28

giy - : giymek

g.- diñiz 210a/10
 g.- düñüz 192b/27
 g.- elüm 153a/13
 g.- esiz 199b/23
 g.- inmiş 012b/29, 271b/18,
 277b/1

g.- ürürise 012b/30
 g.- en 020a/8
 g.- inmiş 013a/32
 g.- meyeler 062b/10
 g.- üñ 153a/14, 201b/11

giydir -

g.- düñüz hāstaoldum 046a/36
 g.- mesi 253b/4
 g.- ür 055b/43
 g.- diler 081b/20
 g.- düler 051a/29, 051a/31
 g.- medüñüz 046b/43

giyin -

g.- miş 079b/52, 083a/5, 256a/5,
 270b/5, 275a/10, 279b/1, 287a/8
 g.- miş 202a/15
 g.- mişdur 284b/4, 287b/14
 g.- mişler 272a/4, 283a/6, 287b/15
 g.- mişler 278b/4

gizle -

g.- di 025a/34
 g.- düm 045b/25
 g.- düñ 020b/25
 g.- dür 259a/5
 g.- nmiş 270a/17

gizlen -

g.- mege kâdirdeğil 066a/25
 g.- mege kâdirolmaz 009b/15
 g.- meye 222b/25
 g.- miş 025a/35, 198b/9, 208b/26,
 253b/4
 g.- mişdür 210a/4

gizlü : gizli

g. 059b/22

g.+ ce 005b/19evvel

Gomore

G. 266b/7

G.+ un 257b/6

G. 148b/29

gök : gök, sema

g.+ e 026b/18, 083b/19, 090a/21,
098a/55, 103a/17, 105a/11

g.+ eyuḳarı 066b/34

g.+ i 091b/24, 102b/11, 110b/15

g.+ ün 029a/3

g.+ üñ 049b/64, 077a/28, 102b/13

g. 059a/6

g.+ e 064a/41

g.+ ün 080a/63

g.+ üñ 020b/25

g. 009b/18, 029a/3, 034b/21,

044a/35, 077a/25, 077a/31, 087a/6,
091a/12,

250b/18, 272a/5, 273b/1, 274a/13,
276a/5, 284a/18, 288b/11

g.+ de 012a/10

g.+ dedür 040a/31

g.+ deki 077b/32

g.+ den 087a/2, 104b/6, 132b/19

g.+ ler 008a/16, 280a/12

g.+ lerde 087b/19

g.+ lerededir 030a/18

g.+ lere 088b/34

g.+ leri 098a/56

g.+ lerüñ 007a/2

g.+ te 032b/18, 032b/19, 053b/18,
071a/21, 264a/7, 279a/15

g.+ te zuhūride 043b/30

g.+ ten 038a/25, 043b/29, 073b/30,
110b/17, 125a/6, 189b/8, 288b/9

gölge

g. 060a/32, 093a/16, 209b/17

g.+ si 093a/15, 239b/1

g.+ sinde 008b/17

g.+ sine hizmetederler 237b/5

gölge it -

anlara g.- er 068b/7

buluṭanlara g.- er 030b/5

g.- eriken 238a/5

göm -

g.- diler 092b/9

g.- diler 093a/11

g.- düler 026b/12

g.- mek 047a/13

gömlek

g.+ üñ 152a/21

g.+ e 152a/21

gömül -

g.- müşüz 143b/4

gönder -

g. 204b/22

g.- di 035a/3, 039a/3, 039a/4,

050b/19, 074a/2, 074a/4, 074a/5, 097a/35,
193a/6, 290b/6

g.- di 036b/2, 096a/12, 102b/9

g.- diler 074a/4, 115b/10, 116a/14

g.- diler 098b/15

g.- dim 205a/28, 211a/8, 213b/5,

230a/12

g.- diniz 207a/17

g.- düm 103b/33, 161a/17, 184a/3

g.- düm 103a/21

g.- e 037a/4, 072b/4

g.- eler 112a/22

g.- eler 105b/30

g.- evüz 112b/25

g.- eyim 229b/12

g.- eyim 097a/35

g.- ilen 103a/17

g.- ilmişdür 137a/28

g.- ilmişdür 108b/27

g.- ip 026b/10, 039a/7

g.- irüm 054a/2

g.- medi 157b/17
g.- mege 019a/34
g.- mek 204b/26
g.- meye 204b/18
g.- meye 061a/11
g.- mişdür 217b/11
g.- üb 006a/8, 006b/16, 063a/17,
063b/27, 077a/27, 078a/13, 096a/14,
102b/6,
103b/32, 106b/11, 119b/22,
120a/31, 121b/17, 128a/30, 131a/27
g.- üp 025a/41
g.- üp 019b/3
g.- ür 145b/3
g.- ür 072b/2
g.- ürlər 039b/16, 074b/13
g.- ürüm 020a/10, 042a/34

göñül

g. 088b/41, 091b/24, 093a/12,
117b/11, 183b/12, 189a/11
g.+ de 150b/20, 157b/11
g.+ de kaşdider 184b/7
g.+ den 255b/3
g.+ leri 178b/14
g.+ lerini 110a/2
g.+ lerüñüzün 151b/2
g.+ lü 152a/16, 204b/20
g.+ lü-9ler 249b/8
g. 145b/25, 203b/28, 208a/22,
254a/8
g.+ den içā'atetdüñüz 144a/18
g.+ leriñizi 206b/7
g.+ lerüñüz 186a/3
g.+ lü 154a/5, 204a/2, 204b/18,
246a/8
g.+ lüöl-mayalar 223b/17

gör -

g.- di 015a/15, 054b/16, 064a/34,
068b/14, 070b/5, 082a/39, 098a/55,
100b/12,
102a/3, 102b/11, 110a/9, 280a/13
g.- di 035a/4
g.- digine 006b/16

g.- diler 008b/16, 028b/30,
037a/15, 052a/54, 064a/33, 073b/21,
083a/4, 083a/5,
089b/10, 091a/13, 124a/29,
125a/9, 135b/5
g.- dilerkuvvet 068a/2
g.- dilerşākirdler 056b/16
g.- dü 050a/3, 051a/23, 056b/14,
069a/25, 075a/28, 242a/23
g.- dü 026b/14
g.- dügi 097b/45, 103a/17,
113b/10, 136a/15
g.- dügün 132a/15
g.- düğü 263b/20, 268a/3
g.- düğüm 280b/2
g.- düğün 285a/15
g.- düğün 285a/16, 285a/8
g.- dük 046a/37, 046b/44, 069b/38,
260a/2, 260a/3
g.- dük şehādetederiz 263b/14
g.- dükleri 006a/9, 135b/4
g.- düklerimizi 091b/20
g.- düklerinde 098b/7
g.- dükleriñi 068b/9
g.- düler 095a/15, 114a/19, 190b/7,
233a/10, 279a/13
g.- düm 088a/25, 096b/34, 104b/5,
125b/18, 132a/13, 268b/17, 272a/1,
272a/4,
273a/6, 273b/1, 273b/2, 274a/12,
274a/8, 274a/9, 274b/1, 274b/2, 275a/8,
275b/2, 277a/17, 277b/1, 280b/1,
280b/3, 281a/11, 281b/1, 282a/6, 282b/14,
283a/1, 283a/2, 283a/5, 284a/14,
284b/3, 284b/6, 285b/1, 287b/11,
287b/17,
288a/1, 288b/11, 288b/4, 289a/1,
289a/2
g.- düm 104b/6, 268b/13
g.- dümki 191a/14, 276b/1
g.- dün 260a/1, 268b/19, 285a/12
g.- dünüz 203b/30
g.- düñüz 206b/9, 250a/11
g.- dürsiz 042a/28
g.- e 217a/9

g.- eceğiniz 175a/3
 g.- ecek 021a/2, 284b/6
 g.- ekiler 150b/24
 g.- eler 030b/28, 155a/21, 278b/9,
 285a/9, 290b/4
 g.- eler 009b/9, 053a/11,
 233a/12, 286a/10
 g.- elüm 052a/50, 082a/37
 g.- elüm 047b/18, 262a/3
 g.- em 072b/52, 074b/16, 155a/24,
 268b/12
 g.- emediği 209b/18
 g.- emezsiz 251a/8
 g.- en 011b/4, 011b/6, 012a/18,
 214b/8, 240b/28
 g.- enler 286b/18
 g.- enler anlarabeyānetdiler
 061a/16
 g.- enler nazareyleñ 109a/41
 g.- enlere 083b/15
 g.- esiñ 088a/27
 g.- esin 050a/5, 271b/19
 g.- esiz 043a/15, 044a/33, 049b/64,
 051a/23, 053a/8, 076b/14, 080a/61,
 083a/7
 g.- esüz 036b/30
 g.- eyim 204b/24, 245b/23
 g.- eziñ 020b/21
 g.- gil 014b/4
 g.- ıcek 007b/7, 027a/30, 037b/20,
 057b/11, 065a/2, 105b/23, 109b/45,
 110a/11,
 124a/27
 g.- ıcek hayālolmağa 064b/50
 g.- ıcek muẓdaripoldular 027a/26
 g.- irsiñ 139b/18
 g.- medi 100a/40, 100b/8, 158b/9,
 223b/16, 262a/7
 g.- medi 109a/36, 266a/12
 g.- mediği 263b/20
 g.- mediler 024a/17, 031a/8,
 068b/8
 g.- medim 290a/21
 g.- medük 056b/13
 g.- medüm 165b/2, 190a/20

g.- meg 049a/59
 g.- mege 039b/11, 061a/15,
 109a/35
 g.- mege 028b/30
 g.- mege 113a/37
 g.- mek 022b/39, 053a/2, 061b/32,
 088a/27, 111b/6, 119b/22, 133a/3,
 137b/11,
 175b/7, 241a/5, 254a/10
 g.- mekdile-diler 024a/17
 g.- mekte 258a/8
 g.- memek 150a/10, 150a/8
 g.- memişdur 263b/12
 g.- mesiñ 175b/11
 g.- meye 020a/8, 020a/9, 190a/18,
 223b/16, 277b/21
 g.- meye müştākolub 224a/4
 g.- meye sa'yetdik 213b/18
 g.- meyeler 024a/15, 059a/10,
 122b/38, 284a/16
 g.- meyeserdir 243b/15
 g.- meyesiz 042b/39
 g.- meyesiz 024a/15, 122a/26,
 136b/27
 g.- meyim 286a/8
 g.- meyüb 107b/11, 256b/9
 g.- mez 067a/18, 100b/8, 100b/9,
 125b/11, 214b/9
 g.- mezim 145a/15
 g.- meziz 232a/9
 g.- mezüz 146b/25
 g.- müş 101a/27, 105a/13,
 158a/28, 251a/8
 g.- müşdür 088a/32, 109a/36
 g.- se 268a/7
 g.- sün 159b/10, 167a/13
 g.- üb 006a/10, 006a/2, 015a/19,
 049b/71, 053b/17, 056a/5, 060b/6,
 061b/22,
 070b/14, 082a/32, 087b/16,
 088a/31, 096b/24, 096b/34, 101b/35,
 102a/41, 106a/3,
 108a/12, 120a/26, 125b/14,
 134a/15, 214a/10, 262b/17, 266a/14,
 273a/11

g.- üb istimā'etdüğün 125b/15
 g.- übhayrān 098b/13
 g.- übki 075b/34
 g.- üldi 112b/25, 112b/28
 g.- ün 088a/29, 165a/9, 167a/18,
 200b/15, 233a/12
 g.- üñ 053a/6, 064a/38, 067a/15,
 118a/15, 175b/10, 194b/15, 215b/15,
 265a/8
 g.- üñ ızdırābolunmayasız 043a/6
 g.- ündi 279b/1, 279b/3
 g.- ünebizüm 168b/16
 g.- üneler 012a/16
 g.- ünmeysin 012a/18
 g.- ünmez 138a/20
 g.- üñn 042b/4
 g.- ünürler 138a/20
 g.- üp 009b/16, 037b/19, 038b/38
 g.- ür 008b/18, 024a/13, 036b/32,
 038a/32, 047a/9, 062a/39, 067b/24,
 067b/33,
 072b/52, 073a/13, 076a/2, 089a/3,
 106b/10, 114b/27, 116a/17, 125b/13,
 146b/25,
 192a/8, 205a/28, 209a/5, 241b/13,
 278a/5
 g.- ürler 019b/5, 024a/15, 061a/15,
 266b/9
 g.- ürse 175b/8
 g.- ürse سوالide 264b/16
 g.- ürsin 123b/20
 g.- ürsiñ 139a/4
 g.- ür-siñcemā'ati 061b/31
 g.- ürsiz 024a/17, 077a/29,
 131a/24, 158a/26, 195b/11
 g.- ürsiz 019b/5
 g.- ürsüñ 268b/11, 270a/20
 g.- ürsüz 240b/26
 g.- ürüm 067b/24, 098a/56,
 099a/23, 145a/23, 182a/8
 g.- ürüz 171a/12, 232a/9, 233a/19
 g.- üryā 187b/7
göre : uygun şekilde
 g. 006b/17, 030b/28, 038a/30,

038b/36, 040b/4, 048a/35, 059b/16,
 065a/5,
 082a/31, 088a/30, 090a/22,
 115a/2, 129a/15, 137a/4, 138a/27, 139a/5,
 139a/7,
 139b/16, 140a/6, 141a/4, 142a/19,
 142b/14, 142b/6, 145b/2, 145b/5, 146a/12,
 146a/13, 146b/27, 146b/28,
 147b/5, 147b/9, 147b/12, 150a/16, 150a/5,
 150b/24,
 151a/28, 151b/6, 156b/24,
 156b/26, 158a/26, 159a/3, 159b/10,
 159b/9, 163a/4,
 163a/5, 164b/40, 165a/10,
 167a/18, 169a/25, 172b/27, 172b/37,
 173a/4, 174a/32,
 174b/49, 179a/2, 180b/10,
 180b/16, 182b/10, 183a/8, 183b/12,
 183b/13, 185a/1,
 185a/3, 185a/7, 185b/13, 185b/16,
 186b/16, 186b/17, 189a/11, 190a/12,
 190b/2,
 191a/14, 193b/23, 194a/28,
 194a/29, 196b/10, 196b/11, 197a/1,
 198a/3, 198a/4,
 198a/7, 198b/11, 198b/16,
 199b/16, 199b/22, 199b/23, 201b/5,
 201b/6, 203a/20,
 205a/5, 205b/7, 206a/21, 207a/19,
 207b/11, 208b/25, 208b/29, 209a/8,
 209a/9,
 210a/11, 210b/22, 218a/7, 218b/2,
 219a/11, 219b/18, 220b/8, 222b/25,
 222b/4,
 224a/9, 227a/14, 227b/1, 227b/4,
 228a/9, 228b/6, 229b/5, 230b/15, 232a/5,
 233a/8, 235b/20, 236a/5, 236b/12,
 236b/15, 236b/16, 236b/17, 236b/20,
 236b/22,
 237b/9, 239a/19, 239a/21,
 239a/22, 241b/13, 247b/18, 248b/10,
 251a/2, 251a/3,
 251b/17, 253b/1, 253b/7, 255a/6,
 258a/10, 259a/4, 259b/16, 266b/8,
 267a/16,

267b/18, 270a/24, 282a/5, 285b/6,
290b/2

g. cenketmezüz 185a/4
g. fahriderler 186b/18
g. ihdâider 237b/5
g. ihdâoluñurlar 239b/8
g. i'tikâetdüm 179b/12
g. kaştiderimmi 177a/17
g. maḥzûnolduñuz 182b/11
g. müntazıroluruz 259b/14
g. sülûketmezsiñ 153b/15
g. şefkatitmedi 150b/21
g. tedibederler 243b/10
g. teeddübolmuş 125a/3
g. 035b/15, 083a/7, 141a/5,
145a/23, 145b/2, 145b/5, 147b/4, 148b/3,
151b/7, 154a/6, 156b/26, 169b/8,
189b/5, 196a/6, 196a/8, 196b/20, 198b/21,
199a/8, 209b/23, 224a/9, 225a/9,
225b/26, 229b/8, 234b/11, 234b/7, 235a/4,
236b/18, 237b/6

görül -

g.- dü 112a/22
g.- en 241a/4
g.- medür 030b/4
g.- memiş 241a/1
g.- müş 083a/12
g.- müşdür 108b/31

görün -

g.- di 173a/5, 173a/6, 173a/7,
220b/16
g.- diler 134a/20
g.- dü 173a/9, 213b/2
g.- e 145a/13, 195a/4, 246b/26
g.- en 208a/16, 209a/8
g.- enlerden 190b/6
g.- ıcek 122b/3
g.- meye 219a/17
g.- meyen 208a/16
g.- meyenlerüñ 241a/7
g.- meyim 185a/9
g.- mez 208a/15, 243b/11
g.- müşdür 146b/24

g.- se 239a/28
g.- ürlər 042a/27

göster -

g. 237b/5, 241b/14
g.- di 103b/28, 289b/10, 290b/1
g.- düm 122b/35
g.- e 078a/15, 197b/7, 219a/16,
235b/12
g.- e 029a/2
g.- eyim 100b/16, 148a/17, 272a/1,
284b/2
g.- eyim 095b/4, 247b/19,
289b/10
g.- ir 118b/28, 217a/5, 229a/2
g.- irken 228b/7
g.- mediler 135b/2
g.- medüm 121b/20
g.- mege 042b/1
g.- mege 030a/21
g.- mek 148a/22, 221b/4, 235b/17,
290b/6

g.- sin 223a/15
g.- siñ 248b/13
g.- üb 229a/10
g.- ün 039b/19, 184a/24
g.- ür 008b/9, 102a/39, 119b/18
g.- ürüm 170b/31

götür -

g.- di 253a/24, 289b/10
g.- düler 092a/34
g.- e 273b/4
g.- en 284b/7
g.- esiz 252b/7
g.- meye 223a/8
g.- mezler 258a/12
g.- ülelüm 235a/1
g.- üleserdür 251b/13
g.- ür 245a/13, 251a/8, 257b/2
g.- üyor 207b/6

götürül -

g.- di 220b/16
g.- mek 107a/19

g.- müş 267a/12

gövde

g. 233a/17
g.+ nüñ 146a/14
g.+ sini 063b/29
g.+ yi 082b/45

göygü : damat

g. 045a/10, 045a/5, 045a/6,
056b/20
g.+ nün 286b/23

göynü:- yanmak

g.+ ye 044b/2
g.- dü 064a/34

göz

g. 011a/39, 032a/9, 066a/22,
067a/22, 070a/47, 070a/48, 072a/46,
089a/4,
095a/15, 104b/6, 107b/10, 110a/9,
158b/9, 170a/16, 170a/17, 170a/21,
176a/24,
178b/14, 178b/7, 191b/1, 210b/22,
244a/17, 257a/16, 268a/7, 271b/19,
289a/3
g.+ de mülāyimolduk 212b/7
g.+ dür 012b/22
g.+ e 201b/6
g.+ i 011a/38
g.+ ler 024a/15, 136b/27, 243b/15,
272a/7, 272b/8
g.+ leri 036b/32, 067b/24, 100b/8,
140b/18, 150a/10, 150a/8, 254a/12,
258a/14,
268b/15, 270a/18, 287b/12
g.+ leri münevverolmuş 196b/18
g.+ leri sakıldoldular 048b/43
g.+ lerimiz 036b/32, 260a/1
g.+ lerimizde 038b/43
g.+ lerimüzde 074b/11
g.+ lerin 098a/55, 136b/27
g.+ leriñ 024a/15
g.+ lerinde 289a/3

g.+ lerinden 101a/18
g.+ lerine 036b/32, 234a/14,

271b/19

g.+ lerini 031a/8, 102a/41,

260b/11

g.+ leriñiz 024a/15
g.+ leriñüz 067a/18, 191b/1
g.+ lerüñ 261a/16
g.+ lerüñüzi 193b/16
g.+ süz 041b/24, 072b/51
g.+ süzi 072a/49
g.+ süzler 028b/30
g.+ süzleri 028b/30
g.+ süzüñ 067a/23
g.+ ü 273a/6
g.+ üñ 010b/29, 035b/16
g.+ üñ sâdeolursa 012b/22
g.+ üñdedür 013a/5
g.+ ündeki 013a/3
g.+ üñdeki 013a/3
g.+ ünden 013a/6
g.+ üñden 013a/5
g.+ üñol-ub 032a/10
g.+ üñsaña 070a/47
g.+ üñsaña mu'sireolañıçıkarub

032a/9

g.+ yaşları 121b/19

gözet - : korumak

g.- ürsiz 193a/10
g.- diler 057b/2
g.- diñ 260a/1
g.- düm 071a/21
g.- in 206a/17

gözle - : uzaktan izlemek

g.- di 089a/5
g.- mesin 204a/4
g.- meyeler 218b/4
g.- meyub 228a/14
g.- n 094a/35, 156a/18
g.- ñtañrınıñ 122a/28
g.- r 221a/1
g.- rsiz 089b/12
g.- ycek muḥavvefolub 102b/4

g.- yüb 257a/19
ġufrān : bağışlama
ğ.+ ı takdim 141a/25

ġulġule : gürültü
ğ.+ lerin 076a/7

ġulv : taşkınlık, tecavüz
ğ. 119b/23, 124b/38
ğ.+ larda 181a/5

gün : renk
g.- ā-gûn 151b/6

gusül : boy abdesti
g.+ ler 238b/10

ġuzat : gaziler
ğ.+ ı 219b/19

güç
g. 020a/13, 034b/24, 071a/24,
100a/5, 110b/18, 120a/29, 133b/7, 133b/8,
134a/16, 142b/7, 247a/6

ġüftār : söz
g.+ uñ 080b/71

gügercin : güvercin
g. 037a/12
g.+ ler 018b/16
g.+ leri 073a/15
g.+ leyin 008a/16
g.+ lin 054a/10

gümüş
g. 089a/6, 096a/16, 119b/24,
225b/20, 251b/18
g.+ den 050a/3, 050a/6, 119b/20
g.+ den ta'yıneylediler 047a/15
g.+ e 116b/29
g.+ e t̃ama'idenyok 220a/4
g.+ i 018a/9
g.+ ten 050a/5, 050b/9, 119b/24,

277b/20
g.+ ü 159b/12
g.+ üñ 286a/12
g.+ üne 122b/33
g.+ üñüz 250a/3

gün
g. 008a/2, 022b/40, 035b/7,
049a/55, 054b/13, 063b/21, 066b/2,
082b/42,
088b/41, 089a/2, 089a/46,
096b/26, 096b/29, 100b/9, 101a/19,
101a/23, 102a/43,
103a/24, 104b/48, 109a/34,
113b/6, 114a/18, 116a/18, 121a/7,
121b/15, 121b/16,
122b/1, 123a/10, 123a/4, 123a/8,
123b/18, 124a/26, 124a/27, 130b/13,
130b/14,
131a/23, 133b/7, 134a/19, 135b/7,
136a/12, 136a/14, 147a/36, 149b/21,
174a/30,
190a/19, 215a/4, 237a/27,
242b/31, 257a/19, 259a/8, 259a/9, 276a/8,
278b/3,
278b/10
g. ta'mīdidüb 136b/23
g.+ de 014a/22, 023b/1, 030a/22,
035a/2, 036a/20, 044b/50, 051b/40,
069b/32,
071b/34, 080a/59, 082a/30,
095b/8, 098a/1, 107a/21, 121a/6, 167a/8,
179b/17,
202a/13, 202b/6, 224b/17, 227a/8,
233b/5, 258a/13, 286a/8
g.+ de aḡşamolicak 060a/35
g.+ de ba'asoluna 031b/23
g.+ de 216b/11
g.+ deānı binaitmege 049a/62
üçinci g.+ deba'aset-di 104a/40
g.+ deki 139b/16, 237b/9
g.+ den 030b/1, 040b/46, 044a/36,
046b/2, 052b/64, 067b/31, 068a/2, 077b/1,
077b/32, 128b/11, 129b/24āna,
130a/6, 136a/13, 215b/8, 233b/9, 258a/8,

279a/11
 g.+ dūr 028b/32, 103b/30, 134b/33
 g.+ e 036a/20, 044a/38, 052b/64,
 078b/25, 132b/22, 134a/20, 150a/9,
 179b/17,
 258a/8, 269b/10, 277a/15
 g.+ i 087a/1, 087b/21, 117a/31,
 153a/5, 153a/6
 g.+ i hūrmetitmeyen 153a/6
 g.+ ki 012a/11
 g.+ ler 056b/20, 076b/19, 108b/31,
 113b/13, 200b/16
 g.+ ler kaşrolunmuş 043b/22
 g.+ lerde 007a/1, 044a/38, 054a/9,
 066b/1, 076b/18, 087b/18, 097a/41,
 226a/1,
 231a/2, 276b/6
 g.+ lerde 043b/20, 057a/21,
 250a/4
 g.+ lerdən 055b/1, 094a/36,
 094b/1, 111b/7, 113a/36, 123b/15,
 124b/38, 237b/10,
 240a/16
 g.+ lerdən hāstaolub vefātetdi
 101b/37
 g.+ lere maḳşurolalar 043b/23
 g.+ leri 044a/37, 106a/4, 123a/5,
 124a/26, 193a/10, 240b/31, 254a/10
 g.+ leri kaşretti 077a/21
 g.+ leri kaşritmeyeydi 077a/20
 g.+ lerinde 042a/30, 094a/37,
 234b/7, 278a/7, 278b/6
 g.+ lerinden 020a/12, 121a/6
 g.+ lerün 043b/29
 g.+ lerün 236a/3, 259a/3
 g.+ lük 286a/13
 g.+ ü 045a/13, 217a/3, 240b/26,
 259a/10
 g.+ ü i'tibaridr 153a/5
 g.+ üm 204b/25
 g.+ ün 087b/15, 102a/3
 g.+ üñ 035b/13
 g.+ ünde 018b/16, 020b/22,
 020b/24, 022b/36, 078a/12, 108a/15,
 113b/13, 121a/7,

121b/16, 139a/6, 157a/8, 160a/3,
 161a/5, 268a/10
 g.+ ünde maḳtünolmuş 205a/5
 g.+ ünde 250a/6, 252b/13
 g.+ ündeki 204b/16
 g.+ ünden 121b/18
 g.+ üne 200a/31, 202b/7, 233a/8,
 259a/7, 259b/18
 g.+ üne istibḳaetmek ma'ḳulolmaḳ
 258a/9
 g.+ üne 203a/11
 g.+ ünün 284a/14
 g.+ ünün 259b/12

günāh : vebal
 g. 130a/9
 g.+ ı anlaraḳamletme 098a/60
 g.+ ım 051a/23
 g.+ kār 068a/38
 g.+ lar 056a/9, 058b/28, 059a/13
 g.+ ları 056a/7
 g.+ ları a'fvitmek 056a/9
 g.+ larına itiraf 054a/6
 g.+ larınun 132a/18
 g.+ laruñ 047b/28, 088b/38,
 109a/38
 g.+ larunı 125b/16
 g.+ laruñsaña 056a/6
 g.+ laruñuz 090a/19
 g.+ larün 054a/5
 g. 140b/24, 142b/12, 142b/13,
 142b/14, 143a/16, 143a/21, 143b/12,
 144b/8,
 145a/10, 145a/11, 145a/13,
 145a/15, 145b/3, 162b/18, 164a/28,
 164b/37, 165a/12,
 165a/13, 174a/34, 175a/57,
 181a/21, 186a/7, 188b/2, 200a/26,
 222a/20, 229b/11,
 233a/17, 239b/6, 239b/7, 240a/19,
 240b/26, 245a/11, 246a/15, 253a/22,
 257b/4,
 260a/10, 260b/1, 262a/4, 262a/6,
 264b/16, 264b/18
 g.+ a 143b/10, 143b/2, 144a/20

g.+ a hizmet 143b/6
 g.+ aammā 143b/11
 g.+ aķarşu ictihādederek 243a/4
 g.+ dan 142b/12, 143b/7, 144a/18,
 254b/2, 260a/8
 g.+ dankurtul-muş 144a/22
 g.+ dur 264b/17
 g.+ dūr 154a/23, 249b/17
 g.+ ı 141b/9, 145b/3, 181a/21,
 243a/1, 246a/15, 264b/16
 g.+ ımız 234a/15, 260a/8
 g.+ iñ 217a/4, 233a/13, 242a/25
 g.+ iñhadimi 191b/18
 g.+ kar 140a/7
 g.+ karı 250b/20
 g.+ karlar 249b/8
 g.+ karlardan 243a/3
 g.+ kārlerden 237a/26
 g.+ lar 226a/6, 234b/3, 240a/12,
 240b/27, 250b/15
 g.+ larda mürdolmuş 197a/1
 g.+ ları 141b/8, 209a/11, 222b/24,
 239b/5, 285b/5
 g.+ larımız 173a/4, 189b/4
 g.+ larımıza 260b/2, 260b/3,
 263b/10
 g.+ larımıza i'tirāfederiz 260a/9
 g.+ larımızdan 268a/5
 g.+ larımızı 231a/3, 253a/24
 g.+ larımızı 'afidüb 260a/9
 g.+ larımızı ref'ide 262a/5
 g.+ larından 222b/23, 285b/4
 g.+ larını 151a/28, 213a/16,
 239a/28
 g.+ larınız 261a/12
 g.+ laruñ 141a/25, 144b/5,
 208a/15, 239b/2, 239b/3, 250b/20, 255a/9
 g.+ laruñ'afvı 196a/7
 g.+ laruñızda 173b/18
 g.+ luol-a 145a/14
 g.+ mı 144a/15
 g.+ midürol-masın 144b/7
 g.+ sız 239a/28
 g.+ sız 234a/16
 g.+ tan 146a/10

g.+ tan ferağatetmezler 258a/14
 g.+ un 144a/17
 g.+ uñ 143b/6, 144a/17, 144a/23,
 145b/24, 145b/25, 145b/3, 175a/57
 g.+ uñbil-mesi 140b/21
 g.+ uñnāmusundan 145b/2
 g. 140b/10
 g.+ ālākin 143b/13
 g. 022a/31
 g.+ larına i'tirāfider
 007b/6Yehūdiyyet
 g.+ larından ħalāşide 005b/22
 g. 145a/17, 145a/21

günāh it -: günah işlemek
 nāmusda g.- diler 139a/13
 nāmussuz g.- diler 139a/12
 doğmuşdur g.- mek 264b/18
 ta g.- meyesiz 260b/1
 olan g.- mez 262a/6, 262a/9
 mevte g.- mezler 264b/16
 ħaķķımda g.- e 033a/22
 ħaķķunda g.- e 032b/15
 her g.- en 262a/4, 262a/7
 bidāyetden g.- er 262a/8
 kim g.- er 262a/8
 ķarşu g.- er 162b/19

günāhkār: günah işleyen
 g.+ laruñ 020b/19
 g.+ lar 056b/15, 056b/17
 g.+ ları 056b/18
 g.+ lıķ 056b/16
 g.+ laruñ 079b/42
 g.+ lar 267a/15
 g.+ lara 219a/9
 g.+ ları ħalāşetmeye 219a/15
 g. 142b/8
 g.+ lar 143a/19, 191a/16, 191b/17

gündüz
 g. 022b/40, 060a/27, 060b/5,
 101a/24, 115a/35, 122a/31, 127a/12,
 134b/29,

134b/33, 135a/39, 152b/12,
159b/13, 187a/25, 214a/10, 218a/7,
221b/5, 272b/8,
280a/10, 282a/11
g. 'ibādetidüb 131b/7
g. niceoldu 022b/40
g. vāki'oldı 106b/18
g.+ de 153a/13

güneş

g. 023b/6, 025a/43, 030b/2,
043b/29, 055a/32, 077a/24, 083a/3,
087b/20,
134a/20, 274b/2, 277b/1, 279b/1,
283b/8, 284a/12
g.+ i 107b/11
g.+ in 132a/13
g.+ iñ 290b/5
g.+ üñ 174b/41

güyā : sözde, sanki

g. 185a/9, 210b/22, 217a/2,
230b/15, 243a/5, 243b/7, 253a/14,
255a/12,
268b/11, 268b/14, 268b/15,
273a/6, 273b/1, 276a/8, 280b/3, 281b/3,
283a/2,
287a/6
g. 049a/55, 059b/26, 079b/48,
087a/2, 089b/12, 095a/15, 101a/18,
102b/11,
105a/15, 116a/14, 116b/25,
127a/15, 134b/30, 136b/19, 147b/6,
148b/32, 154b/15,
159a/1, 160b/8, 161a/19, 168a/5,
173a/7, 178b/5, 179a/17, 181a/20, 184a/5,
185a/3, 185b/14, 186b/17,
186b/21, 192a/16

güzel

g. 024b/23, 025b/45, 042a/27,
089a/2, 089b/10, 133b/8, 136b/26,
223a/12,
223b/19, 227a/7, 247a/3, 248b/13
g.+ dür 068a/5, 149a/15

güzide : seçkin

g. 112a/22, 112b/25

ḥabāset : kötülük

ḥ.+ in 246b/21
ḥ. 138b/29
ḥ.+ ün 161b/8

ḥabbe : tane

ḥ.+ sine 024b/32, 060a/31

ḥaber

ḥ. 083a/13
ḥ. virdiler 015b/33

ḥaber vir-

baña ḥ.+ üñ 006a/8
segirdüb ḥ.- dıki 106b/14
binbaşıyā ḥ.- di 126a/26
bize ḥ.- di 105a/13
bana ḥ.- diler 130b/15
Yesū'a ḥ.- diler 026b/12
bize ḥ.- eceksizüñ 182a/7
kimesneye ḥ.- me 127b/22
şākirdlerine ḥ.- mege 053a/8

ḥabīb : dost, sevgili

ḥ.+ ler 206a/2
ḥ. 211a/9, 265b/2, 265b/5,
266a/11
ḥ. sizeselāmvirir 211b/13
ḥ.+ e 265b/1
ḥ.+ ler 262a/2, 262b/21, 263a/1,
263a/7, 263b/11
ḥ.+ üm 021b/17, 156a/8
ḥ.+ de maḥbuleyledi 196a/7

Hābil

H.+ iñ 244a/25
h. 241a/4

ḥabīr : haberli

ḥ. 234b/13

ḥabīs : kötülük, pislik
ḥ. 044b/48, 045b/26, 119a/13,
119b/16, 189b/4, 264b/19, 266a/10
ḥ. rūḥcevābvirübetti 119a/15
ḥ.+ e gālibolduñuz 261a/13
ḥ.+ e gālūbolduñuz 261a/15
ḥ.+ iñ 202a/16
ḥ.+ i 161b/12
ḥ. 033b/32, 088a/24

ḥabl : ip
ḥ. 246a/15
ḥ. 147b/10

ḥabs : hapis
ḥ.+ e 090b/3

ḥabs eyle -
i'tikatsızlıkta ḥ.- di 151a/32

ḥacālet: utanma
ḥ. 162a/5

ḥacer : taş
ḥ. 194a/25

ḥācet : ihtiyaç
ḥ.+ i 155b/2
ḥ.+ ler ḥizmetedeni 204b/25
ḥ.+ imüz 178a/1
ḥ.+ lerine 151b/13

ḥacīl : utangaç
ḥ. 182b/14, 185a/9, 224b/12,
225a/15, 228b/8, 254a/16, 261b/29
ḥ. 148b/33, 158a/27
ḥ. 203a/20, 218a/15, 232a/12

ḥacīl ol -: utanmak
gedüren ḥ.- maya 252b/7
biz ḥ.- avüz 184a/4
i'tikādiden ḥ.- maya 149a/12

ḥāç : hristiyanlık sembolü
ḥ.+ a 051b/32, 081b/25, 088b/36

ḥ.+ ını 051b/32
ḥ.+ lana 081b/16
ḥ.+ lanmışlar 082a/33
ḥ.+ larlar 081b/27

ḥaçlan -: haç takmak
ḥ.- mışdür 278b/9
ḥ.- dımı 157b/13
ḥ.- mağ 046b/3
ḥ.- mış 191b/2
ḥ.- mış 158b/3
ḥ.- mışdur 188b/4
ḥ.- mışım 191b/20
ḥ.+ mış va'ziderüz 158a/23

ḥadd : sınır
ḥ.+ den 066b/37
ḥ.+ en 132a/11

ḥ.+ en ziyāde 071a/26
ḥ.+ en 185b/14, 187a/23, 187b/7,
187b/8, 190a/13

ḥadır : tembel
ḥ.+ ı 167b/26, 225a/10
ḥ. 160a/6
ḥ.+ ı 230a/9
ḥ.+ uñuza 154b/15

ḥādim : hizmetçi
ḥ.+ leriñ 160a/1
ḥ.+ ler 159a/4
ḥ.+ leri 186b/15
ḥ.+ leriñ 178b/6
ḥ.+ i mükarrerkılmağ 154a/8
ḥ. 198a/7, 202a/21, 211a/7
ḥ.+ i 132a/15, 152b/4, 154b/16,
221a/6

ḥ.+ idür 152b/4
ḥ.+ leri 181a/4, 187a/23
ḥ.+ leridür 152b/6
ḥ.+ lerüñ 231a/8

ḥāfız : koruyan, ezberleyen
ḥ.+ ı 115a/36

h.+ lar 106a/7
h.+ ları 107a/19

hafta

h.+ nuñ 053a/1, 082b/2, 083a/9
h.+ nüñ 121a/7

hāin : ihanet eden
h.+ ler 226a/4

haḳāret: aşığılama
h.+ e 220b/8, 235a/7
h.+ te 174b/43

hakem: aracılık eden
h. 096b/28, 097a/35

haḳīkat: gerçek
h.+ de ta'limidersiñ 039b/16
h. 074b/14, 182b/15
h.+ de 080b/70
h.+ i 140a/7
h.+ te 049b/73
h.+ te 205b/8
h.+ tedür 213a/13
h. 202a/14
h.+ de 082a/39
h.+ de meshetdüğüñ 091b/27
h.+ i 062a/33, 190b/6, 193b/17
h.+ ine 265b/3
h.+ te 052a/55, 103b/35, 182b/14,
192b/21, 221b/5, 235b/14, 265a/1, 265a/3,
265b/1
h.+ teki 221b/3, 222a/16
h.+ ün 139b/21
h.+ te 027a/34, 172a/26

hakīm : hikmet sahibi
h. 157b/20, 159b/18
h.+ ler 158a/26
h.+ leri 158a/27
h.+ leri ḳabzider 160a/20
h.+ lerüñ 157b/19, 160a/20
h.+ ler 138a/22, 200b/15
h. 219a/17, 226b/15

h.+ lere 253a/14

hākim : yargıç

h. 006a/6, 050b/11, 050b/15,
095b/11, 127b/26, 128b/2, 133a/30,
156b/27,
248b/13
h. cevābvirüb 051a/21
h.+ e 127b/24, 128a/33
h.+ e teslimeylediler 050a/2
h.+ ler 076b/9, 108a/21, 115a/35,
115a/36, 152a/3
h.+ lerden 020b/25
h.+ lere 115a/38, 137b/15
h.+ leri 042a/34, 090b/9
h.+ lerün 018b/18
h.- ol-mağa 159b/18

haḳīr : değersiz
h. 124b/39
h. 185b/11

haḳḳ : tanrı, doğru, adalet
h. 257b/2
h.+ a 217b/12, 266a/9
h. 074a/33, 204b/20
h.+ a 139a/8, 189a/8, 194b/7,
199b/15, 225b/18
h.+ dan 250b/19
h.+ ı 138a/19, 186a/10, 219b/7,
221a/4, 228a/14, 260a/7, 261a/21, 263a/7,
265a/1
h.+ imdaki 203a/12
h.+ imdakileri 211a/7
h.+ ımızda 266a/10
h.+ ın 138a/25, 217b/14, 225b/25,
252a/22
h.+ iñ 217a/10, 220b/15
h.+ ına 126b/6, 185a/2
h.+ ında 020a/10, 020a/7, 040b/42,
047b/24, 061b/27, 067b/31, 068b/12,
068b/13,
078b/21, 088a/25, 088a/29,
105b/22, 108b/29, 119a/8, 127b/20,
128b/9, 130b/15,

130b/17, 131a/26, 137a/3,
 146b/27, 155a/21, 162b/1, 201a/33,
 203b/29, 211a/10,
 215a/1, 219b/18, 222b/4, 223b/21,
 231a/7, 233b/4, 236b/13, 236b/15, 241a/7,
 242a/20, 242a/22, 254a/15,
 257a/12, 259b/16, 264a/10, 266a/12,
 266b/3, 267a/14
 h.+ ında bahisider 266b/9
 h.+ ında ğarkoldular 219b/20
 h.+ ında muhteberolmamışlar
 226a/9
 h.+ ında ricāederim 265b/2
 h.+ ında taşhihederler 218b/8
 h.+ ında 242b/33
 h.+ ındaanlara 031a/14
 h.+ ındabenüm 131a/24
 h.+ ındabizümçok 234b/11
 kıyāmeti h.+ ındaḥūkmolun-urın
 126b/7
 h.+ ındakıleri 127a/15
 h.+ ındaki 075a/26, 136b/23
 h.+ ındaki maḥzūnolmayasız
 214b/13
 h.+ ındaki nesnelerita'limider
 137a/31
 h.+ ındakovicular 130b/18
 h.+ ından 080b/72
 h.+ ındasöyle-r 099b/34
 h.+ ındayā 099b/35
 h.+ ını 163a/4
 h.+ ınıza cūrretiderüm 185a/2
 h.+ ıñızda 235a/9
 h.+ ınkelāmın 225a/16
 h.+ ıñma'rifeti 227b/1
 h.+ ınma'rifetine 219b/5
 h.+ ıñma'rifetine 226a/8
 h.+ ıñma'rifetini 240b/26
 h.+ umuzda 184a/24
 h.+ umuzda şefā'atider 146b/26
 h.+ uñ 199b/23
 h.+ uñ'alāniyeti 179a/2
 h.+ unda 148b/27
 h.+ uñkelāmında 181a/7
 h.+ unuzda 157a/4

h.+ uñuzda 157b/11, 184a/2
 h.+ uñuzdaki 154b/14
 h. 035b/8, 171a/7, 203a/18,
 253a/20, 257a/13, 260a/8, 260b/8,
 264b/20,
 265a/2, 266a/12, 271b/14,
 274a/10, 283b/8, 287a/2
 h.+ dan 262b/19
 h.+ dan maḥrūmolanların 223a/5
 h.+ dur 206b/8, 228a/13, 290b/6
 h.+ larında 177b/3
 h.+ ta 265a/4, 265b/4, 265b/5

ḥāl : durum, vaziyet
 h. 027a/27, 203b/23, 236b/17,
 259a/11, 259b/12
 h.+ de 263a/4
 h.+ deyim 206b/11
 h.+ imim 021a/29
 h.+ ini 266b/6
 h.+ üm 253b/4
 h. 036b/3, 054b/20, 054b/22,
 055a/31, 059b/18, 080b/1, 087a/2,
 094a/39,
 101a/18, 124b/32, 135b/5
 h.+ de revāğör 007b/15
 h.+ in 122b/38, 219b/1
 h.+ leri 113a/36

ḥālā : şimdi
 h. 122a/25, 133b/9
 h. 217a/6

ḥalāş : kurtuluş
 h.+ dan ğāfilolur 231b/3
 h.+ ı 238b/12, 241a/7
 h.+ ı ḥāşiledeler 225a/10
 h.+ ın 231b/14, 234b/9, 266b/3
 h.+ ın 251b/10
 h.+ ıñ 215b/10, 215b/9
 h. 135a/44
 h.+ uñ 036b/28
 h. 197a/6, 217a/10, 227b/18,
 229a/14, 229b/5, 249b/12, 250b/15,
 250b/20,

267b/23, 275a/10, 287a/1
h. 043a/13, 057b/4, 076b/13,
091a/10, 109b/47, 111a/1, 137b/16,
142b/11,
142b/9, 148b/27, 150a/11,
150a/15, 161b/6, 163b/16, 166a/23,
168a/33, 178a/15
imdī h. 034b/26
h.+ a 'amelider 182b/10
h.+ a i'tirāfolunur 149a/11
h.+ ımız 152b/11
h.+ uñ 108b/27, 181a/2, 202a/17
h.+ uñgününde 181a/2
h.+ uñtarikini 114a/18
h.+ uñuz 176b/7

ḥalāṣ it -: kurtarmak

anı h.- meḡe 247b/15
ile h.- meye 237a/25
rūḥlarınızı h.- meye 246b/22
ḡayrileri h.- di 051b/42, 082a/32
seni h.- di 062a/34
canını h.- mek 030a/25
günāḥkārları h.- meye 219a/15

topraḡından h.- üb 266b/5
anı h.- e 068a/36
günāḥlarından h.- e 005b/22
ideñleri h.- e 157b/22
kendüsini h.- emez 051b/42,

082a/32

ḥalāṣ ol -: kurtulmak

ile h.- uruz 146b/24
doḡundularsa h.- dular 027b/36

ile h.- a 220a/15
ademlerden h.- alar 217b/2
ki h.- alar 213a/16
adamları h.- maḡ 219b/5
h.- muşlarıñ 290a/24
ile h.- ursuz 197b/8

cümle h.- a 150b/26
ki h.- a 061b/24

dek muvāzabetideñ h.- a 018b/23
ismine du'āide h.- a 149a/14
kendü h.- aammā 159b/16
h.- acaḡkimesneleri 089a/47
içindürki h.- alar 148b/2
gerekim h.- am 114b/31
ismine du'aide h.- aserdür

087b/22

doḡunam h.- ayım 061b/29
ḡalmayalar h.- maḡa ḡādirdegülsiz

134b/31

anda h.- maḡ 091a/13
içün h.- maḡ i'tikādiderüz 112a/12
kim h.- mayāḡādirdür 071a/27
cesedlü h.- maz 077a/20
cesetler h.- maz 043b/22
etdi h.- sañ 149a/10
cilden h.- uñ 088b/41
dahī h.- ursuz 173a/2
ki h.- uruz 157b/19

ḥalāyık: yaratılanlar

h. 110a/11, 110b/13
h. 091b/25
h. 110b/18, 110b/19

ḥālīḡ : tanrı

h.+ den 290a/19

ḥālī : boş

h. 225b/23
h. 230b/14
h. 237a/26
h. 204b/15

ḥālīfe : sonra gelen

h.+ sini 129b/27

ḥālīs : saf

h. 227b/4
h. 077b/3
h. 290a/19, 290a/21

ḥālḡ : tebaa

h. 027b/8, 047a/6, 051a/23,

051a/25, 065a/6, 075b/41, 090a/23,
091a/17,
091b/20, 093a/12, 093a/13,
095a/8, 105b/24, 107a/22, 110b/14,
114a/22, 124a/30,
166b/7, 181b/17, 237b/11,
252b/10, 252b/9
h.+ a 050b/15, 052b/64, 089b/12,
090b/1, 090b/2, 108b/32, 115b/5, 115b/8,
118b/4, 124a/27, 124b/40,
132b/24, 136a/17, 136b/26, 149b/21,
172a/21, 239a/19,
282a/7
h.+ a ızdırābvirübelleri 124a/27
h.+ a işāreteyledi 124b/40
h.+ açoḡşadaḡalar 102a/2
ki h.+ ava'zid-üb 104a/42
h.+ da 257b/1
h.+ da ʿilācider 009a/23
h.+ dan 093b/27, 138a/25, 234b/3
h.+ ı 095a/12, 116a/14, 129a/12,
154b/11, 239a/19, 266b/5
h.+ ı tadhiride 229a/14
h.+ ım 006a/6, 285b/4
h.+ ın 024a/15
h.+ ın 238a/7
h.+ ına 233b/10
h.+ ını 005b/21
h.+ ıtāḡdīs 245a/13
h.+ lar 278a/11
h.+ lardan 278b/9
h.+ tan 026a/5, 074a/32, 074b/12,
132a/17
h.+ tanḡorḡ-aruz 038a/26
h.+ um 148a/25
h.+ umı da'vetideyim 148a/25
h.+ un 048b/48, 050a/1
h.+ uñ 006a/4, 037b/23, 077b/2,
090b/9, 124b/36, 126b/5
h.+ uñḡalbi 136b/27

ḡālvet : yalnız kalma
h.+ ce 063b/31
h.+ ḡe 076a/4
h. 011b/6

h.+ ḡe 066a/33

ḡamāḡat: ahmaklık
h. 158a/24

ḡamd : şükür
h.+ ine 203a/12

ḡamd it -
Allaha h.- er 089b/9

Hananiyyā
h. 100b/10, 100b/12, 100b/17

h. 100b/10, 125b/12, 126b/2

ḡāne : ev
h.+ sine 056b/14

hangi
h. 243b/8, 286b/18
h.+ lerden 233a/17
h.+ nden 251b/11

ḡarāb : yıkık
h. 042b/2, 167a/11
h. 098a/3, 285a/16
h.+ uñ 076b/14
h. 286b/19
h.+ ın 112a/16

ḡarāb it -: yıkmak
ānı h.- düm 190a/14
vaḡitevinı h.- e 022a/30
evinı h.- e 058b/28
dinilmiş h.- mesinüñ 043a/15

ḡarab ol -: yıkılmak
ki h.- maya 076a/3
ḡanīlık h.- dı 286b/17

ḡarāc : haraḡ
h. 031b/25, 039b/19, 074b/14,
152b/7
h. 039b/18

ḥarāç vir -

daḥī ḥ.- ürsiz 152b/6

ḥarām : günah

ḥ. 028a/19, 066a/21

ḥarāmi: eşkiya

ḥ.+ lerüñ 187a/26

ḥaramzade -: haram yiyen

ḥ. 243b/8

ḥarāret: sıcaklık

ḥ. 246a/11, 283b/9

ḥ.+ ine 035b/13

ḥarb : savaş

ḥ.+ ine 284a/15

ḥarf

ḥ. 178b/7

ḥ.+ iñ 178b/6

ḥ.+ ler 178b/7

ḥ.+ üñ 144b/7

ḥarīş : hırslı

ḥ. 203a/20, 220a/3

ḥ. 228a/7

Hārūn

h. 234b/5

h.+ a 097a/40

h.+ uñ 238a/4

Harusultus

H. 290a/20

ḥāş : özgü, özel

ḥ. 087a/8, 091b/23, 147a/32,

148b/3, 150b/25, 174a/39, 214b/11,
220a/4,

220a/5, 220b/13, 221b/4, 223a/15,

224a/9, 228b/5, 229a/14, 238b/12, 253b/6,
259b/17

ḥ.+ dur 092a/32

ḥased : kıskançlık

ḥ. 170b/4

ḥ.+ e arzuidir 249a/6

ḥ.+ iñiz 248b/14

ḥ. 195a/26

ḥ.+ den 050b/18

ḥ.+ den āniteslīm 081a/11

ḥ.+ den 109b/45

ḥāşıl : ortaya çıkan

h. 166b/25, 179a/1

ḥ.+ ı 205a/1, 217b/1

ḥāşıl it -: ortaya çıkarmak

ḥalaşı ḥ.- eler 225a/10

rahmeti ḥ.- mediñiz 252b/10

ḥ.- eriken 235a/7

ḥaşm : düşman

h.+ un 010a/25

ḥ.+ iñ 010a/25

ḥasta

ḥ. 046b/43, 046b/45

ḥ.+ lar 083b/18

ḥ.+ lara 062b/5, 063a/13, 119a/12

ḥaşm : görkem, hiddet

ḥ.+ i 210a/8, 280a/12

ḥ.+ iñ 279a/18

ḥ.+ inüñ 282a/10

ḥaţır : zihin, hafıza

ḥ.+ ı 026a/3, 063a/17, 179b/11,

179b/6, 187b/10

ḥ.+ ıdavüz 174a/30

ḥ.+ ılarda 187a/26

ḥ.+ ılarında 187a/26

ḥ.+ ım 019b/39

ḥ.+ ımızdadur 052b/63

ḥ.+ iñiza 266b/5

ḥ.+ larda 187a/27

ḥ.+ ı 018b/22

h.+ ı 167b/27
h.+ u 160b/10
h.+ u 155b/30
h.+ uñuza 161a/17
h.+ ı 043b/23, 142a/23, 166a/23
h.+ um 009b/12, 068a/35, 071a/29
h.+ uñ 147a/36
h.- ı 223a/5
h.- nāk 133b/9
h. 018b/18

hattā : üstelik
h. 246b/19, 276a/8
h. 155a/19, 157a/6, 170b/2,
178b/7, 182a/7, 203a/13, 212a/7

hatun
h.+ u 129b/24āna
h.+ lardan 115b/5

hava
h. 276b/2
h.+ da 215a/17
h.+ sı 029a/2
h.+ ya 284a/17
h.+ yā 126a/24, 171b/9
h.+ yı darbideñ 166b/26

havāş : seçkin kişiler
h.- ı 163a/7
h. 213a/14, 218b/2, 219b/7,
228b/9

havb : günah
h. 219b/19, 223a/12, 223a/13,
224b/14, 229b/9, 242a/23, 247a/7

havf : korku
h. 053a/8, 152b/4, 152b/7,
182b/15, 204a/12, 251b/18, 253a/18,
254a/16,
263b/18, 267a/12, 267b/23,
279a/12, 282a/7
h.+ ı 263b/18

h.+ i 182b/11, 286a/10, 286a/16
h.+ in 263b/18
h.+ lar 182a/6

havl : güç
h.+ in 278b/2

Havvā
h.+ yı 186a/3
h. 220a/14

hayal
h.+ dür 027a/26

hayāt
h.+ a 223a/12
h. 203a/21, 260a/2, 262b/16,
264a/11, 264b/12, 264b/13, 264b/16,
290b/2
h.+ a 219a/16, 223b/20, 256b/3,
262b/14
h.+ ı 224a/10, 254a/10
h.+ ımız zuhuride 210a/4
h.+ ın 254b/3, 279a/11, 285a/8
h.+ ıñ 221a/8, 227b/2, 229b/7,
236a/3, 236b/16, 253b/7, 269b/10, 289b/6,
290b/1
h.+ ına 205a/30, 267b/22
h.+ ıñız 210a/3, 264b/14
h.+ ıñkelāmiñ taqdimeder 204b/16
h.+ ıñkitābında ferhyleñ 206a/4
h.+ ınüñ 281a/8
h. 105a/18, 144a/23, 145b/7,
147a/38, 150a/16, 179b/12
h.+ a 013b/15, 034b/17, 070a/44,
143a/21, 178a/16
h.+ a 046b/46
h.+ da 173b/19
h.+ dan 176b/8, 180a/5, 260a/2
h.+ ı 070b/17, 099b/33, 179b/11,
195b/9
h.+ ı mirasbula 035a/30
h.+ ı 071b/30, 139a/8
h.+ ıñ 145b/2, 246a/12
h.+ ına 109b/46

h.+ ina mürettebolanlar 109b/48
h.+ ında 142b/11
h.+ ını talebidenler
müteveffâoldılar 007a/21
h.+ ınız 249b/14
h.+ i 116b/25
h.+ lardan 167a/9
h.+ ta 143a/18
h.+ u'd-dāyimet 264b/21
h.+ un 134a/22
h.+ uñ 088a/28, 089b/15, 093a/20,
143a/19, 143b/4
h. 144a/23

ḥayf : yazık, vah
h. 263b/19

ḥayır : iyilik
h. 254a/9, 266a/11
h. du'āyleydi 242a/21
h. 139a/10, 146b/28, 180b/11,
236a/6, 248b/10, 248b/9
h. du'āetmişdur 236a/2
h. du'āeylen 151b/14
h. du'āiderüz matrûdolub 160b/12
h. du'āidüb beddu'āitmeñ 152a/15
h.+ lı 145a/13
h.+ lıy 145a/19
h.+ lu 145a/13
h.+ luyı edaitmek 145a/18

ḥaykır -: bağırarak
h.- ub 110b/14

ḥayli : epey
h. 020b/21, 061b/26, 063a/13,
131a/23, 231a/1

ḥayme : çadır
h.- i 030b/4
h.+ lerde 241b/9
h.- i 068a/5
h.+ deyim 257a/13
h. mevcudolub 180a/4
h.+ i 257a/14

h.+ uñ 180a/1

Haymes

h.+ iñtekrār 112a/16

ḥayrān: şaşkın, hayran
h. 087a/7, 108a/12
gāyette h. 034b/25

ḥayrān kal -
geldiler h.- dılar 104a/45
işitdenler h.- dılar 062b/2
anuñta'limine h.- urlar 040a/34

ḥayrān ol -
mecmu'ı h.- dılar 055a/27
ziyāde h.- dular 066b/37
anlar h.- ub 025b/54
hep h.- ub 022a/23, 056a/12
anlar h.- ub tābi'iderek 071b/31
mübālağa h.- ub te'accübetdiler
064b/52
didreyüb h.- ur 100a/6

ḥayrāt : iyilikler
h.+ ın 238b/11
h.+ uñ 239b/1

ḥayvan: canlı, hayvan
h. 244a/20, 272a/7, 273a/8
h.+ dan 283a/7
h.+ ı 135b/4, 273b/3, 273b/5
h.+ ın 272b/8, 273a/6, 274a/8,
281b/3
h.+ lar 258a/12, 272b/9
h.+ ları 102b/12, 104b/6
h.+ laruñ 273a/11, 275a/11
h.+ uñ 274a/6

Hazeķiyyā

h.+ yı tevlīditdi 005a/10

ḥazer : sakınma çekinme
h. 029b/11, 029b/7, 109a/40

hazer eyle -: sakınmak

başladı h.- n 076a/5
kendüñüze h.- ñ 076b/9
māyesinden h.- n 067a/15
siz h.- ñ 077a/23

hāzır : hazır

h. 079a/39, 091b/26, 102b/11,
137b/15, 147a/38, 160a/22, 161a/4,
183b/12,
185b/16, 188b/2, 255b/3
h.+ da temkinoluñur 257a/13
h.+ dur 039a/9, 145a/18, 184a/2
h.+ dur 145a/22
h.+ dür 255a/6
h.+ ım 188a/14
h.+ ım 193b/19
h.+ lar 127b/21
h.+ uz 127a/16
h. 185b/12, 223b/19

hāzır eyle -

'avretikendüsini h.- di 287a/8
kendüleri h.- diler 276a/7
cenkciyi h.- ñ 127b/23
baña h. 230b/22

hāzır la -

h.- nmış 078a/15

hāzır ol -

ki h.- a 184a/5
yanında h.- a 057b/9
dahī h.- alar 128a/35
bizi h.- an 189b/4
katumuzda h.- an 131a/24
ve h.- anlar 045a/10
olsun h.- anlarañani 244b/5
gibi h.- asız 184a/3
önünde h.- dılar 128b/2
şeyhler h.- dılar 123b/19
'amele h.- mağ 229a/2
katuñuzda h.- mağ 193b/20
Allahtan h.- muş 279b/6
cege h.- muş 276b/7

zamanda izhārolunmaya h.- muş

251a/5

katuñuzda h.- ub 186a/9
ki h.- ub 185a/2
siz h.- uñzirā 044b/44
ve h.- ur 185a/6

hazine

h. 034b/21
h.+ lerin 006b/11 'ažīm
h.+ sinde 022b/36
h.+ sinden 022b/35, 025b/52
h.+ ye 075b/41, 076a/44

hediye : armağan

h.+ dür 027b/5
h.+ ler 238b/9
h.+ leri 006b/11 'ažīm, 237b/5
h.+ lerine 241a/4
h.+ yi tağdīsiden 041b/20
h. 041b/18, 041b/19, 065b/11
h.+ yi İhdāeyle 014b/4
h. 010a/23
h.+ i 010a/24
h.+ i iğdāeyle 010a/25

hedm : yıkmak, harap etmek

h. 185a/5, 257b/6

hedm eyle -

mağamı h.- ye 095a/14

helāk : yok olma

h. 215a/3, 217a/8, 217a/10
gedürmeyenleri h. 266b/5
h.+ a 223a/10
h.+ lığı 257b/2
h.+ lığınüñ 259a/8
h.+ lıklarına tābi'olalar 257b/2

h. 057b/4, 157b/18, 167a/9
katilleri h. 039a/7
kemlikle h. 038b/41
h. itmek 006b/13

h.+ a 'aẓabolalar 216b/8
h.+ eyok'ākıbet 189a/11
h.+ in 257b/1
h.+ iñ 217a/4
h.+ ina 259b/17
h.+ lıǵa 148a/23
h.+ lıǵına 161a/5

helāk it -: yok etmek
isme du'aidenleri h.- di 101a/21
'ameliñ h.- me 153b/20
anı h.- me 153b/16
ve h.- meǵe 249b/12
anı h.- se 159b/17
Yesū'yu h.- erler 051a/21
anları h.- e 162b/13
nice h.- eler 021b/15
heykeli h.- eñ 051b/40
doǵmuşları h.-
enanlaradoqun-maya 242b/29
hikmetini h.- eyim 157b/19
topraǵında h.- üb 108a/19
cehennemde h.- mege 019a/28

helāk ol -: yok olmak
fesadında h.- alar 258a/13
ile h.- alar 049a/53
olub h.- dı 259a/6
bizi ħalāşeyle h.- uruz 015b/26

h.- a 165a/12
biri h.- a 010b/29
cesedi h.- a 143b/6
içinden h.- a 090a/24
ve h.- anlarda 178a/16
ve h.- dılar 167a/11
söylemesinde h.- dular 267a/12
uyuyanlar h.- dular 173b/19
ķāhibe h.- madı 242b/31
kimesneleri h.- maķ 259a/9
ammā h.- mamışlar 179b/10
daħī h.- ub 094a/37
ki h.- uruz 060a/39

helāl : dinen uygun

h.+ in 209b/17
h.+ dur 162b/13
h.+ dūr 162a/12, 167b/23

hele : bilhassa
h. 021b/12, 178a/14, 184b/10,
184b/15, 188a/16, 189a/7, 207a/18,
207a/20,
214a/11, 217b/16, 245b/20,
247b/11, 249b/14, 267b/24

hem : üstelik, bir de
h. 010b/31, 013b/15, 018b/21,
019a/28, 019a/32, 019a/33, 020a/10,
022a/23,
023b/12, 024a/22, 025a/38,
026b/12, 027b/3, 028b/24, 028b/27,
033a/25, 033a/28,
033a/29, 033a/31, 033b/33,
038a/33, 040a/26, 040a/27, 042a/28,
043b/19, 043b/25,
044b/44, 044b/49, 046a/29,
046b/44, 047a/13, 049b/69, 049b/71,
051a/29, 056b/15,
059b/26, 063b/30, 066a/28,
066b/37, 068b/13, 069a/22, 069a/23,
077a/23, 077b/34,
088a/29, 088b/36, 089a/47,
091b/27, 092b/7, 093a/15, 098b/13,
100a/2, 100a/39,
101a/24, 103a/20, 104a/39,
104b/48, 105a/17, 107b/2, 109b/50,
110a/1, 110a/5,
111b/8, 115b/7, 119a/10, 121a/5,
121b/21, 123a/12, 125a/4, 129a/15,
129a/16,
131a/24, 132a/11, 132a/12,
132a/15, 132a/17, 132b/22, 132b/23,
135b/9, 136b/23,
137b/14, 137b/15, 138a/26,
140b/10, 140b/9, 141b/15, 142b/14,
143a/15, 143b/11,
143b/6, 144b/7, 145a/13, 146a/17,
146b/21, 146b/29, 150a/5, 150b/22,
153b/9,

154a/3, 155a/20, 155a/23, 157a/3,
 158a/24, 159b/8, 160b/11, 161b/12,
 162b/13,
 162b/14, 163a/7, 163a/9, 164a/34,
 164b/37, 164b/38, 166a/16, 167b/27,
 168a/32,
 168a/33, 168a/6, 171b/15, 171b/9,
 174a/28, 174b/40, 175b/11, 177a/14,
 180a/2,
 181b/13, 183a/6, 184b/10, 184b/6,
 186a/1, 186b/13, 189b/9, 191a/16, 193a/8,
 194b/12, 194b/17, 196b/10,
 196b/11, 196b/13, 198a/6, 201a/23,
 202b/7, 203a/15,
 203a/20, 204a/2, 204a/8, 204a/13,
 204b/18, 204b/25, 205b/10, 206b/12,
 206b/13,
 206b/9, 207a/16, 207b/7, 210b/14,
 211a/8, 213a/10, 213a/14, 213b/18,
 214b/6,
 215b/15, 215b/16, 218a/5, 220b/7,
 221a/9, 225a/12, 230a/3, 230b/17,
 230b/19,
 231b/4, 234a/12, 234b/7, 236a/9,
 239a/19, 240b/34, 241b/9, 247b/11,
 248b/10,
 248b/7, 249b/15, 253a/18,
 253a/21, 253b/7, 256a/13, 256a/5,
 257a/15, 259b/18,
 260b/6, 262a/4, 263b/12, 263b/18,
 267b/25, 270b/1, 270b/4, 271b/16,
 280b/4,
 282a/10, 285a/11, 287a/6, 290a/16
 h. 'ameletmeye 204a/14
 h. istimā'etdiñiz 206b/9
 h. katletdiler 213a/15
 h. kıyāmidüb 153b/9
 h. öğütvirmek 228a/9
 h. tazarru'iderüz 181a/1

hemān : hemen

h. 061b/28, 062a/36, 062a/42,
 087a/1, 099a/16, 106a/6, 112b/27,
 114a/19,
 114b/33, 120a/26, 125b/13,

138b/1, 148a/17, 148a/21, 148a/24,
 152b/6, 157a/10,
 166b/3, 169b/11, 170a/26, 177b/3,
 181b/13, 183b/17, 191a/10, 202a/18,
 202a/22,
 203b/27, 213a/14, 234a/11,
 243b/10, 254b/1
 h. 008a/16, 011a/47, 015a/13
 h.+ dem 014b/3

hemāndem: derhal, o anda

h. 101a/20
 h. 036b/2, 036b/32, 037b/20,
 043b/29, 048b/48, 050a/75, 052a/48,
 054a/10,
 054b/12, 054b/18, 055a/31,
 055b/42, 056a/12, 056a/8, 059b/16,
 060b/1, 061b/29,
 061b/30, 063b/25, 064b/45,
 064b/50, 066b/35, 068b/15, 069a/20,
 072b/2, 072b/52,
 079b/43, 079b/46, 089b/7,
 092b/10, 101a/18, 101b/34, 105a/11,
 106b/11, 107a/23,
 113b/10, 114b/26, 115b/10,
 116a/14, 124a/30, 126a/29, 190a/16,
 246b/25
 h. mecma'dan 055a/29
 h. oğlanuñ 069a/24
 h. orākurur 060a/29
 h. 008b/20, 009a/22, 272a/2
 h. 114b/34

hemīşe: daima, her zaman

h. 215b/16, 216b/11, 228a/12,
 238a/6, 245a/15, 257a/12
 h.+ sini zikrideriken 230a/4

henüz : daha, hala

h. 023a/46, 028a/16, 028a/17,
 029b/9, 030b/5, 043a/6, 048b/47, 052b/63,
 062a/35, 067a/17, 067a/18,
 074a/6, 076a/8, 079b/43, 099a/16,
 104a/44, 140a/7,

142b/6, 142b/8, 148a/19, 159a/2,
159a/3, 164b/2, 173b/18, 176b/11,
177a/23,
191b/5, 194b/11, 217a/5, 232a/9,
236a/10, 241a/5, 241a/7, 243a/4, 244a/26,
274a/11, 285a/10, 285a/12
h. zāhirolmadı 238b/9

hep : bütün, her zaman

h. 008b/9, 009b/15, 020a/13,
023b/2, 025a/34, 025a/41, 025b/52,
026a/56,
026b/20, 029a/37, 033b/32,
033b/33, 033b/34, 034b/20, 037a/12,
038a/26, 039a/4,
041a/5, 042b/37, 048a/31,
048a/36, 049a/53, 049a/56, 050a/1,
058b/1, 059a/10,
068b/15, 071a/20, 073a/19,
078b/24, 078b/27, 080a/64, 087a/2,
087a/7, 087b/12,
089a/44, 091a/16, 091b/20,
093a/12, 093a/16, 094a/36, 094a/37,
095a/15, 096a/14,
097b/51, 098b/10, 101b/35,
103b/33, 104a/39, 112a/18, 112a/19,
114b/26, 114b/34,
115b/7, 116b/24, 119a/10, 123a/5,
129a/14, 131a/24, 139a/12, 140b/10,
140b/24,
147b/7, 154b/11, 157a/10, 166b/1,
166b/24, 167a/11, 169b/11, 169b/13,
170a/14,
170a/26, 170b/30, 188b/2, 189b/2,
210a/8, 211a/10, 211a/7, 215a/5, 217b/12,
224b/15, 224b/3, 227a/16,
232a/11, 237b/11, 243b/8, 248a/2, 254a/8,
259a/11,
264b/17, 268a/2, 286a/14
h. epsemolub 112a/12
h. hayrānolub 022a/23, 056a/12
h. iḥbāritdiler 091b/24
h. 'ilaçitmüştür 021b/16
h. kıyāmedüb 045a/7
h. şādirola 010a/19

h. selāmvirin 245b/24
h. selāmvirin 216a/26
h. şehādetvirmişdur 266a/12
h. tamāmolacaktır 076a/4
h. tekmlētdükleri 108b/29
h. yādidersiz 168a/1
h.+ iniz 245b/25
h.+ iniziñ 216a/3

hepsi

h. 045a/6, 047b/28, 064b/43,
064b/50, 079a/31, 079b/50, 087a/1,
098a/1,
113b/3, 123b/21, 135a/44,
168b/11, 172a/23, 172a/24, 172b/31,
174a/28, 202a/13
h. ḥarcitmiş 061b/26
h.+ nden 173a/7
h.+ ne 104a/37, 134b/33, 137b/7,
152b/7, 165b/12, 166a/20
h.+ ne 215b/16
h.+ ni 076a/44, 168a/32
h.+ niñāḥirette 075a/22
h.+ nün 040a/27
h.+ nün 040a/29, 079a/29,
135a/35, 199a/6
h.+ nünḥizmetkārı 069b/36
h.+ nünüzlerine 092a/34

her

h. 007b/10, 008a/5, 009a/23,
010a/22, 010b/28, 010b/31, 011a/39,
011a/41,
012a/11, 013b/10, 013b/17,
013b/19, 014a/21, 014a/24, 015a/19,
018a/11, 019a/32,
020a/6, 022a/25, 022a/31,
022b/36, 023a/50, 024a/19, 025b/46,
025b/52, 026a/7,
028a/13, 028a/17, 030a/19,
030b/27, 031a/12, 032a/4, 032b/17,
032b/18, 032b/19,
033a/26, 033b/35, 033b/4, 034a/9,
035a/29, 037b/22, 039a/9, 040b/3,
041a/12,

042a/27, 043b/28, 045a/15,
 046a/29, 047a/11, 047a/12, 047a/13,
 047b/22, 049a/55,
 055b/45, 058b/29, 060b/5,
 062b/10, 062b/11, 063b/23, 065a/56,
 065b/18, 067b/34,
 068b/13, 068b/18, 069b/37,
 070a/49, 070b/11, 071a/21, 071b/35,
 072a/43, 072a/44,
 073b/23, 073b/24, 077b/34,
 078a/14, 078a/8, 078a/9, 081a/9, 081b/24,
 083b/20,
 087a/4, 087a/6, 087a/8, 087b/22,
 088b/38, 088b/39, 088b/43, 089a/2,
 089a/45,
 089a/46, 090a/23, 091b/28,
 092a/35, 094b/2, 098a/3, 098b/4, 099a/19,
 103b/36,
 104a/43, 105b/29, 108b/27,
 111a/23, 111b/5, 112a/21, 112a/22,
 113a/36, 113b/6,
 116a/17, 116b/26, 116b/28,
 117a/4, 121b/19, 122a/23, 122a/31,
 124a/27, 125b/20,
 128b/4, 131b/7, 136b/22, 137b/16,
 138a/18, 139a/10, 139a/7, 139a/9, 140a/2,
 140a/4, 140b/18, 146a/14,
 148b/33, 149a/13, 149a/5, 151b/3, 151b/6,
 152a/1,
 153a/5, 153a/6, 153b/11, 153b/12,
 154a/2, 154a/23, 155a/24, 155b/2, 157a/3,
 157a/5, 157b/12, 159a/4, 159b/10,
 159b/13, 159b/14, 159b/8, 160a/5,
 161a/17,
 161a/18, 162b/18, 162b/2, 162b/3,
 163a/7, 163b/17, 163b/20, 163b/24,
 167b/25,
 167b/26, 168a/3, 168a/4, 168a/5,
 168b/21, 169a/26, 169a/27, 169b/7,
 169b/11,
 172a/26, 173b/23, 174a/30,
 174a/38, 174a/39, 175a/2, 175b/16,
 175b/7, 176a/4,
 177a/20, 178a/14, 179a/3, 179b/8,
 180b/10, 181b/18, 182a/1, 182a/5,

182b/16,
 183a/7, 184b/11, 184b/7, 184b/8,
 184b/9, 185a/5, 186a/9, 188b/2, 190b/6,
 192a/10, 192a/14, 192b/27,
 194a/3, 194b/10, 194b/18, 195a/4,
 195b/12, 195b/5,
 196a/3, 197a/21, 199a/7, 199b/16,
 199b/19, 199b/25, 200a/3, 200a/32,
 200b/5,
 200b/6, 201a/25, 201a/33, 201b/8,
 202a/18, 202b/3, 202b/4, 203a/18, 204a/4,
 204a/10, 204a/11, 206b/12,
 206b/6, 207a/21, 207b/10, 208a/16,
 208b/28, 210b/17,
 210b/23, 211a/6, 212a/2, 212a/8,
 213a/11, 214a/8, 214b/4, 215b/18,
 216a/20,
 216a/3, 217b/17, 218a/6, 219b/8,
 221a/4, 222a/10, 225b/22, 226b/17,
 227b/18,
 228a/10, 228a/5, 229a/2, 230a/6,
 231b/3, 232b/4, 234b/13, 235b/11,
 237a/27,
 237b/11, 239a/19, 239a/26,
 239b/4, 239b/11, 243a/1, 245b/21,
 246a/14, 246a/16,
 246b/19, 247b/10, 249b/16,
 251b/17, 254a/15, 255a/10, 257a/15,
 261a/16, 261b/23,
 261b/29, 262a/3, 262a/6, 262a/9,
 262a/10, 262b/15, 262b/22, 263a/1,
 263a/2,
 263a/3, 263b/15, 264a/1, 264a/4,
 264b/15, 264b/18, 266a/10, 267a/10,
 268a/7,
 270a/23, 271b/19, 272b/8, 273a/8,
 273a/9, 274a/11, 278b/6, 279a/17, 281a/7,
 282a/6, 283a/3, 283b/4, 283b/7,
 284a/14, 285b/2, 285b/3, 286a/12,
 286a/13,
 286b/17, 286b/23, 287a/7,
 287b/15, 289a/3, 290a/19, 290a/21,
 290b/2
 h. dilekeyleyen 013b/8
 h. günâhiden 262a/4, 262a/7

h. hükmiden 138b/1
h. icdihādiden 166b/25
h. i'tikādiden müteberrir olsa
109a/40
h. maḥlūkava'zeylen 083b/16
h. muḥabbetiden 263a/7
h. tesmiyeiden 225b/19

herkes

h. 056b/13, 057a/24, 088a/25,
102b/14, 110a/8, 137b/10, 150a/10,
171a/8,
184b/8, 193b/18, 201a/29,
203a/20, 204a/12, 211b/12, 213a/16,
215b/15, 216a/3,
217b/13, 239b/1
h.+ den 218a/7
h. 014a/23, 078a/7, 104b/9,
128b/4, 179b/11, 181b/10, 201a/20,
207b/3,
263b/12

Herodiyya

H.+ nuñ 026a/6

herze : saçma

h. 011b/6, 222a/13, 228a/10

ḥesāb : hesap

ḥ.+ ı girüvireler 022b/37
ḥ.+ laşur 045b/20
kendü ḥ. 033a/24
ḥ.+ laşmak 033a/24

hevā : istek, nefis

h. 197a/1

heykel

h. 041b/16, 041b/17, 041b/21,
076a/3, 139b/22, 283a/8
h.+ de 021a/6, 037a/12, 037a/13,
037a/15, 050a/5, 073b/27, 075b/35,
079b/49,
089a/46, 093a/21, 093b/25,
124a/27, 129a/12, 129a/18, 132b/21

h.+ de namazkılur 125b/18
h.+ de ta'limider 049a/55
h.+ deki 073a/15
h.+ den 021a/7, 073a/17, 124a/30,
278b/2, 282b/15, 282b/17, 283a/6, 283b/1
h.+ dençik-duğunda 076a/1
h.+ e 037b/23, 073a/11, 073a/15,
089a/2, 089b/8, 124a/26, 124a/27,
124a/29,
130a/9
h.+ egir-üb ta'limetdiler 093a/21
h.+ eşu'ud 089a/1
h.+ i 120a/27, 120b/35, 128b/6,
159b/17, 283a/5, 290a/21
h.+ i helākideñ 051b/40
h.+ idür 162b/19
h.+ iḥarap 080a/58
hey h.+ iḥarāpid-eñ 082a/30
h.+ in 042b/1, 093b/24
h.+ inde 271a/12
h.+ inden 284a/18
h.+ ine 037a/12
h.+ ini 049a/61, 159b/17, 278b/1
h.+ lerde 097b/49
h.+ lerde sākinolmaz 116b/24
h.+ leri 119b/24
h.+ üñ 008a/6, 041b/16, 052a/51,
082a/38, 089a/2, 089b/10, 090b/1

hezeyān: saçma sözler

h.+ lu 009b/11

ḥıfz : koruma, ezberleme

ḥ. 224b/14, 268a/3
kim ḥ. 040b/3
ḥ. 206b/7

ḥıfz it -: ezberlemek

vaşiyetlerini ḥ.- elüm 264a/3
vaşiyetlerini ḥ.- er 262b/24
vaşiyetlerini ḥ.- eriz 260b/4
vaşiyetlerüñ ḥ.- eriz 264a/3
azil ḥ.- esin 223a/14
ve ḥ.- eyim 186a/10
sā'atinden ḥ.- eyimki 271a/10

ile h.- di 187a/32
 nuḥsekizinci h.- di 257b/5
 ĩmānı h.- dim 227a/8
 sözünü h.- dim 271a/10
 kendümi h.- düm 186a/10
 nesneleri h.- mek 053b/20
 Allah'ın vaşiyetlerüñ h.- mesi
 163b/20
 asresiz h.- meye 267b/24
 vaşiyetlerini h.- meyen 260b/4
 şerlerden h.- se 217b/4
 nāmusu h.- e 247b/10
 kelāmını h.- en 260b/5
 libaslarını h.- en 284a/15
 ĩmānūñ h.- enler 282b/13
 ā'dilleriñ h.- er 139b/26
 kendüsini h.- er 264b/19
 zindānı h.- erler 106a/7
 vaşiyetlerüñ h.- üb 262b/22
 ve h.- medüñüz 098a/54
 bendinde h.- mege sa'yider 199a/3
 şer'atı h.- mek 112b/24
 anu h.- meye 106a/4

hınzır : domuz
 h.+ a 258b/22

hırs : hırs
 h.+ ın 280b/2
 h.+ lar 258a/14

hışım : akraba
 h.+ larum 156a/7, 156b/21
 h.+ lariñ 103a/24
 h.+ ım 156a/11
 h.+ larumdur 147b/4

hışım : öfke
 h. 139a/8
 h.+ ı 182b/11

hıtānet: sünnetçilik
 h. 139b/25
 h. 141b/9, 197b/12
 h.+ den 104a/45, 104b/2

h.+ iz 205a/3
 h.+ te 141b/10
 h.+ tenkilere 141b/12
 h.+ ün 141b/11, 141b/12
 h.+ den 140a/2
 h. 195b/15, 209a/11, 210a/11
 h.+ den 191a/13
 h.+ den hāzreyleñ 205a/3
 h.+ i 194b/11
 h.+ iñ 154a/8, 190b/8
 h.+ ten 228a/11
 h.+ tendürbunlar 211b/11
 h. 139b/27, 163b/19
 h.+ i 141a/30
 h.+ ün 139b/26

hicāb : utanma
 h. 168a/6, 178b/13
 h. 168a/7, 168b/15, 179a/15,
 179a/16

hiç
 h. 009b/13, 028b/32, 031a/9,
 031b/20, 035b/7, 037b/16, 038b/42,
 040b/46,
 041b/18, 043b/22, 044a/36,
 048a/34, 055b/44, 057a/21, 057a/22,
 058b/27, 060b/3,
 062a/43, 062b/5, 062b/8, 065b/15,
 066b/36, 068b/8, 069a/29, 073a/13,
 073a/14,
 075a/22, 075b/34, 095b/5, 095b/6,
 099a/21, 099a/24, 100b/8, 103a/20,
 104b/8,
 108b/28, 109a/34, 112b/29,
 117b/10, 118a/18, 118b/2, 120b/37,
 120b/40, 121b/20,
 122b/33, 127a/12, 127a/14,
 127b/22, 128a/30, 129b/23, 130b/18,
 131a/25, 132b/22,
 134a/22, 134b/34, 135b/5,
 136a/17, 140b/11, 140b/20, 145b/1,
 152a/17, 153a/7,
 153a/8, 153b/14, 157b/14, 158a/2,
 158a/29, 158b/8, 159a/16, 159b/11,

159b/18,
 160a/21, 163b/19, 164b/2, 164b/4,
 166a/15, 166a/16, 167a/13, 167b/24,
 167b/26,
 169b/3, 170b/3, 171b/11, 178a/13,
 180b/16, 181a/3, 181b/10, 182a/5,
 182b/10,
 186a/6, 188a/11, 190a/19,
 191a/16, 192a/11, 192a/15, 193a/1,
 194a/2, 197b/12,
 200a/29, 200a/4, 201a/27,
 201a/29, 203a/20, 203b/28, 204a/3,
 204b/20, 206b/6,
 209a/4, 213b/3, 214b/13, 218a/11,
 218a/7, 221a/4, 221a/12, 222a/14, 222b/4,
 223a/7, 223b/16, 224b/4, 225a/14,
 226a/7, 227a/16, 228b/8, 230b/14, 232a/8,
 234b/4, 238b/17, 243b/15,
 246a/13, 248b/8, 253b/7, 259a/9, 260a/5,
 262a/6,
 265b/6, 269b/9, 270a/18, 271a/11,
 271a/7, 271a/8, 271b/17, 272b/8, 273a/4,
 275a/8, 276b/4, 281b/3, 282a/11,
 287b/10, 287b/12, 288b/6, 289a/3, 290b/3
 h. cevābvir 050b/12
 h. fāideitmedi 051a/23
 h. farķitmedi 111b/9
 h. menfa'atbulmadı 061b/26
 h. sebepolmadı 136a/18
 h. şübheitmeyüb 105a/12
 h. şüpheetmeyub 246a/6
 h. teħiritmeyüb 130b/17
 h. zararitmedüm 130a/10
 h. zıyāvirmeye 286b/23
 h. zülümetmedüniz 193b/13
 h. 012b/24, 015b/28, 077a/20,
 077b/32, 081a/5, 083a/8, 091a/14,
 091a/18,
 093b/24
 h. cevābvirmedi 080a/61, 081a/4
 h. cevābvirmez 080a/60, 081a/4

hiçbir

h. 034b/17, 050b/14, 068a/3,
 072b/2, 091a/12, 093a/13, 157a/6,

158b/11,
 175b/12, 209b/23, 217a/3, 231b/1,
 248b/12, 262b/16, 263b/12, 274b/1,
 286b/23

hidāyet: doğru yol

h. 218a/5

hiddet : öfke

h. 079a/31

h.+ li 027a/30, 248a/4, 259a/10

h.+ lü 087a/2

hikmet: bilgelik

h. 020b/19, 094b/3, 095b/10,

158a/31, 248b/15, 275a/12

h.+ de 176b/12, 196a/8

h.+ den 158b/13, 246a/5

h.+ e 095a/10, 259b/16

h.+ i 025b/54, 145b/7, 158a/23,

160a/19, 198b/11, 285a/9

h.+ in 209a/3, 209b/23

h.+ iñ 248b/13

h.+ inde 096a/22, 157b/17,

157b/21, 158b/5

h.+ ini 157b/21, 158b/6, 158b/7

h.+ ini helākideyim 157b/19

h.+ ini 158a/25

h.+ inüñ 151a/33

h.+ lerdür 158a/25

h.+ te 207b/10, 210b/16, 211a/4

h.+ ün 158a/1, 158b/4

h.+ üñ 196b/17

h.+ üñkelāmı 169b/8

hıl'at : kaftan

h. 107a/21

h.+ i 051a/29, 051a/31

h.+ ler 275a/10

h.+ de 220a/10

hıle : düzen, oyun

h. 047a/5, 128a/30, 140b/13,

254a/11

h. 121b/20

h.+ de 179a/2
h.+ kar 186b/13
h.+ si 024b/23
h.+ ye 047a/10

hilkat : yaradılış
h. 146b/22
h.+ in 271b/15
h.+ inden 238b/12
h.+ üñ 070b/6

hilm : yumuşaklık
h. 195a/22, 199a/2, 225b/25,
246b/21, 254a/16
h.+ e 223a/12
h.+ i 185a/1, 229a/2
h.+ inde 248b/13
h.+ üñ 195a/1

himmet: çaba
h.+ ini 151a/34

hurfet : meslek
h.+ e 119b/24
h. 120b/38
h.+ tendür 120a/26

Hirodes
h. 026a/1, 026a/3
H. 063a/14, 063a/16, 063a/17,
063a/20, 063b/21, 091b/27, 106a/1,
106a/6,
106b/11, 107a/20, 107a/21
H. āmītalebidüb 107a/19
h.+ e 063a/18
h.+ e hoşgeldi 026a/7
h.+ lular 057b/6
h.+ ün 067a/15
h. 006a/7, 006a/3, 006b/13,
006b/16, 007a/22
h. müteveffāolup 007a/19
H.+ e girüdönmeyeler 006b/12
h.+ üñ 006b/15

his : duygu

h.+ de 203a/10
h.+ leri 097a/41

hişānet: at, aygır
h.+ lerüñ 185a/4

hişar : kale
h. 124b/35
h.+ a idhāl olunacak 124b/37

hişşe : pay
h. 150b/17, 176b/7
h. 086b/25

hişsi : duygusal
h. 199b/19, 209b/19

hitāb : konuşma
h. 112b/27
h.+ ı 087a/4
h. 087b/14

hitab it -
ile h.- eni 244a/25
sözlerini h.- erim 132b/26

hizmet: görev yapma
h. 204b/22, 227a/12, 239b/11
h.+ e 219a/12, 231b/14
h.+ i 204b/17, 211b/16, 270a/19
h.+ i taḥşileyledi 237b/6
h.+ in 205a/30
h.+ iñ 199a/13, 239a/21
h.+ kārımız 207b/7
h. 072a/45, 105b/30, 107b/2,
122b/34, 151b/7, 156a/18, 179a/1, 181a/3,
183b/20
günāha h. 143b/6
ta h. 144b/6
h. ider 151b/12
h. itdiler 008b/11
h.+ de taḥkiroluñdılar 094b/2
h.+ den 086b/25
h.+ i 122a/24, 123b/19, 178b/7,

178b/9

h.+ i tamāmidüp 107a/25
h.+ im 155b/31
h.+ imi temcīdiderüm 150a/14
h.+ iñ 180b/18
h.+ ine meşgulolavüz 094b/5
h.+ iñüz 186a/9
h.+ kārılar 080b/65
h.+ kārılar 080a/54
h.+ lenmege 072a/45
h.+ lenmege lākinhizmetitmege

036b/28

h.+ lenmiş 183b/21
h.+ lenür 183b/19
h.+ te 151b/7
h.+ üñ 183a/5, 184b/13
h.+ ün edaetmesi 184b/12

hizmet it -

hacetler h.- eni 204b/26
muzilleye h.- enlerüñ 245a/11
gölgesine h.- erler 237b/5
h.- erse 255a/11
nesneleri h.- diler 251b/12
efesusda h.- mişdur 224b/17
andan h.- sinler 220b/11
evla h.- sinler 222b/2
ile h.- dıktan 109a/36
āna h.- diler 082b/41
tañrıyā h.- düm 126b/1
birini h.- mekden 129b/24āna
kādıslere h.- mesine 184a/1
h.- mesinekendüleri 175b/15
h.- en 231b/14
hoş h.- enler 220b/13
birbirine h.- erikenAllahın 255a/10
lezzetlere h.- üb 229a/3
effendiye h.- emez 012b/24
küçüğe h.- e 147b/12
anlara h.- eler 155a/28
Mesīhe h.- eñ 153b/18
İncīlini h.- er 154b/16
kādıslere h.- erek 155a/26
ile h.- erim 145b/25
sofralara h.- evüz 094b/3

mala h.- mege 012b/25
anlara h.- mişdir 015a/16

hizmetkār: hizmetçi

h. 211a/8
h. darpitmege 044b/49
h.+ ı 033a/29
h.+ ina terahhūm 033b/33
h.+ lar 049a/59
h.+ ları 033a/31
h.+ larunuñ 033a/28

hod : kendi

h. 007b/11, 010b/28, 013b/16,
015a/22, 018a/13, 019a/26, 021a/7,
023b/3,
024b/32, 027a/24, 031a/12,
036a/23, 036b/32, 037a/8, 039a/5, 039a/8,
044a/35,
045a/15, 046a/27, 052a/50,
059a/4, 068b/12, 070b/6, 072a/39,
077b/32, 079a/39,
080a/61, 080b/71, 086b/18,
089b/14, 093b/23, 094a/41, 098a/54,
098b/4, 099a/25,
100b/7, 105a/19, 106a/5, 107b/4,
109b/49, 111b/3, 113b/5, 117a/32,
117b/14,
118b/2, 118b/4, 120a/32, 124b/39,
125a/9, 126a/29, 126b/8, 127b/22,
129a/18,
131b/4, 131b/9, 135a/44, 136b/22,
138a/18, 139a/7, 139b/25, 140a/2,
140b/18,
140b/22, 141a/3, 143a/16, 144b/9,
145a/12, 145b/25, 146a/10, 146a/17,
146a/9,
150a/12, 150a/13, 151a/28,
153a/2, 153a/5, 153b/20, 155a/26,
157b/12, 157b/18,
158a/24, 159a/15, 159a/4, 160a/4,
161a/18, 161a/3, 162a/4, 162a/7, 163a/8,
166b/24, 168a/7, 168b/18,
168b/21, 169a/31, 170a/19, 170b/28,
172a/20, 174a/39,

174b/51, 175a/5, 175a/57,
 175b/17, 177a/21, 178a/16, 179a/17,
 180a/3, 184a/1,
 185a/1, 185a/10, 187b/1, 188a/12,
 190b/6, 192a/16, 193a/8, 193b/20,
 193b/23,
 195b/11, 198a/2, 199a/9, 200b/13,
 203a/16, 203b/28, 204b/22, 205a/2,
 205b/13,
 208a/23, 209b/23, 213b/18,
 213b/4, 227a/12, 228a/7, 232b/5, 233a/14,
 233b/9,
 235a/4, 236a/2, 236a/8, 236a/11,
 236b/20, 236b/23, 238a/1, 238a/6,
 239a/23,
 239b/11, 240b/33, 241b/15,
 243b/10, 252a/20, 253a/14, 258a/10,
 266b/8, 267a/10,
 267b/22
 h. cevābvirdüm 130b/16
 h. firkatetse 163a/11
 h. ibdalidüb 224a/10
 h. i'tikātitmeyeñlere 172a/22
 h. kabûletdi 183b/17
 h. merizoldı 205a/27
 h. mutî' olmayub 139a/8
 h. zararidüb 130a/11

hor : kıymetsiz
 h. 158a/28
 h.+ mı 139a/4
 h. 109a/41, 214b/8, 240b/28

hor gör -: aşağılamak
 benliğini h.- mesin 221a/12
 ola h.- mesinler 222b/2
 itmeyeni h.- mesüñ 153a/3
 birini h.- meyesiz 032a/10
 ıarındaşını h.- ürsüñ 153b/10

horhor: sürekli akan su (yansıma)
 h.+ a 012b/24

Horus
 h. 050a/75, 079a/30, 080b/69,

080b/72

hoş : iyi, güzel
 h. 027b/7, 065a/6, 083b/18
 h.+ luğu 088b/41
 h. 094b/5, 103b/33, 112a/22,
 112b/28, 134a/22, 150b/20, 193b/17,
 194b/7,
 206b/13, 210b/21, 213b/2, 228b/5
 h. hizmetidenler 220b/13
 h. teğaddümiden 222a/17
 h.+ ça 155a/25
 h.+ lar 228a/12

hoşnüd: memnun
 h. 166b/6
 h.+ um 257a/18
 h. 180a/8
 h.+ turbenüm 021b/17
 h.+ tur sizüñ 245a/17

hub : sevgi
 h. 224b/4
 h. 022b/33, 024b/23, 024b/25,
 221b/4
 h. 178a/15, 219b/3
 h. 007b/10

huccet : delil, kanıt
 h.+ süz 110b/17

hufre : çukur
 h.+ ları 015a/20

hulāsa : özet
 h. 217b/13
 h. 226b/15, 235a/9, 239a/28,
 251a/5

hum : küp
 h. 020b/23

Humananus
 h. 219b/20

hurāfe : batıl inanç

h.+ lere tābī' 257a/16

h.+ lere 226b/5

h.+ leri 228a/14

hurre : cariye olmayan kadın

h.+ den 193b/22, 193b/23

h.+ nūñ 194a/31

hurūc : dışarı çıkma

h. 167a/13

h. 055b/38

h.+ u 242a/22

h.+ umdan 257a/15

h. 273b/4

h. 233a/17, 241b/8

h. 178a/13

huşūmet: düşmanlık

h.+ ler 195a/20

h.+ leri 229b/9

huşūş : konu, iş

h. 222a/17, 258a/10

h.+ ları 204b/24

h.+ ları 'ameletmeye 214b/11

h.+ ta 182b/11

h.+ uñhaqqındaki talebideler

032b/19

huşūşen: özellikle

h. 131b/3, 221a/11, 227a/13,

230b/16

h. 195b/11

Huṣā'na

h. 073a/10

h. 037b/16

h. 037a/9

h. 037a/9

huṣū' : sükunet, kapılma

h. 274a/9

huy : mizaç

h.+ lu 110a/2

huzūr : gönül ferahlığı

h.+ unda 011b/1

h. 183b/13

h.+ da 100b/16

h.+ luğ 135b/5

h.+ u 212a/3

h.+ um 178a/13

h.+ umda 088a/25

h.+ una 128a/31, 267b/24

h.+ unda 020b/26, 095b/10,

097b/46, 099a/22, 119b/19, 152a/17,

158a/29, 178a/17,

223a/13, 234a/13, 245b/21,

272a/6, 275a/8, 278b/5, 279a/16, 280a/10,

281a/12,

281a/14, 281b/3, 282a/11, 282a/6,

284a/19

h.+ unda ihzāretmek 208a/22

h.+ unda müheyyaide 054a/2

h.+ unda secdeedeler 283a/4

h.+ unda şehādeteylediler 265b/6

h.+ unda 102b/5, 162a/7, 179a/3,

182b/13, 219b/4

h.+ unda Allaha 135a/35

h.+ unda āna virmişdür 090a/17

h.+ unda 'azīm 253b/5

h.+ unda iç-mışdur 056a/12

h.+ unda hāzır 103b/33

h.+ unda inkāret-di 049b/70

h.+ undaki 277a/13

h.+ undan 090a/20, 288b/11

h.+ uñuzda 091a/10

h.+ ında 009b/16

h.+ unda 019a/34, 119a/8,

183b/22, 249b/11

h.+ uñda 020a/10

h.+ unda i'tirādideyim 019a/33

h.+ unda ettim 191a/14

hücūm: saldırı

h. 120a/29

h. 015b/32, 020a/12, 061a/13,

110a/5

h.+ unuñ 087a/2

Hüdā : Tanrı

h. 111b/7

h.+ nuñmelekütünden 075b/34

h.+ nun 059a/10

h.+ nuñmelekütüne 034b/25

h. 089b/15, 159a/6, 204a/11,

279a/13

h.+ lar 193a/3

h.+ mızıñ 280a/10

h.+ nın 054b/15

h.+ nıñ 038a/31, 070b/15, 153b/17,

210b/15, 212b/8, 216b/6, 218a/6, 222b/1,

225b/19, 231a/7, 240a/13,

246b/20, 255b/3, 276a/5, 284a/19

h.+ nuñhavfinde 201a/21

h.+ nuñmelekütün 070b/15

h.+ nuñmelekütüne 071a/25,

216b/5

h.+ nuñmelekütünü 195a/21

h.+ nun 139a/5, 139a/6, 162a/9

h.+ nuñ 013a/33, 059b/26, 068a/1,

087a/11, 102b/5, 119a/8, 159b/10

h.+ nuñ melekütüñva'zidüb

137a/31

h.+ nunkılisesine 168a/33

h.+ nunmelekütü 161a/20

h.+ nuñmelekütüne 111a/22

h.+ nuñmelekütünün 098b/12

h.+ nuñşureti 168a/7

h.+ nüñ 122a/25, 137b/11, 159b/9,

162a/10, 181a/7, 278b/1

h.+ sı 156b/23

h.+ yā 091b/24, 099a/22, 127a/10

hüküm : hüküm, emir

h. 013a/1, 073b/29, 074a/33,

090b/9, 132a/12, 160a/4

işleyenleri h. 138b/3

h. talebider 130b/16

h.+ e 189a/11

h.+ e giriftārola 010a/22

h.+ e giriftārola 010a/22

h.+ i 021b/17, 132a/11, 139a/6,

148a/21, 163a/4, 163a/5, 165b/12

h.+ ıaltında 162b/13

h.+ iḥaḳıḳatmû'cibi 138b/2

h.+ ivir-üñ 099a/19

h.+ ü 041b/23, 089b/14, 100b/14,

164b/37, 245a/11

h.+ ü za'fvere 021b/21

h.+ üḳullarına 077b/34

h.+ ümi 166a/18

h.+ ümüz 165b/4, 165b/5, 165b/6,

218a/9

h.+ üñüz 165a/10

h.+ ünüzden 165b/12

h.+ üsaña 073b/28

hüküm it -: yönetmek

mevte h.- diler 080b/65

kimesneyi h.- düğü 138b/1

yazub h.- dük 124a/25

benişerī'atince h.- mege 126b/3

eve h.- mek 220a/5

h.- meye 072a/42

artuḳ h.- meyelüm 153b/13

sırlarını h.- e 139b/16

her h.- eñ 138b/1

küllisini h.- er 159a/15

sen h.- er 138b/1

bunu h.- eriz 180b/14

ile h.- ersiz 013a/1

müstehaḳ h.- ersiz 109b/47

ḳarındaşını h.- ersüñ 153b/10

ben h.- erüm 112a/19

kendümi h.- erüm 160a/4

isrā'ile h.- iserdür 006a/7

yeter h.- meñ 013a/1

arasında h.- mege 162a/6

ümmeṭler h.- mege 154b/12

nesneyi h.- mek 160a/5

hüküm olun -: emir almak

ile h.- alar 139a/13

sizden h.- am 160a/3

şeyḫlerden h.- anḳānunları 113b/4

çün h.- dı 133a/1

benümḳatımda h.- maḡa 130a/10

- kim h.- maḵ 130a/10
kimesneden h.- maz 159a/16
niçün h.- ur 167b/30
çün h.- ursuñammā 140a/5
niçün h.- urum 140a/8
ötürî h.+ maḵammā 131a/21
- hürmet** : saygı
h.+ ideñ 153a/6
- hürmet it -**: saygı göstermek
rabbe h.- er 153a/6
güni h.- meyen 153a/6
rabbe h.- mez 153a/6
- hüsn** : güzellik
h.+ ü 246a/11
- hüzn** : üzüntü
h.+ e 177b/5
h.+ i ölümi'ameleder 182b/11
h.+ üm 147b/2
h.+ ün 205a/27
h. 177b/7, 205a/29, 253a/20
h.+ de 177b/2
h.+ den 184b/7
- ılıcak** : ılık
1.+ sıñ 271b/16
- ılıman** : ılık
1.+ lar 133b/8
1.+ lıḵ 015b/27
1. 133b/12
1.+ ıdur 133b/13
- ırak** : uzak
1.+ dan 256b/9, 286a/10
1.+ tan nazariderek 052a/55
1. 015b/30, 149b/1
1. seferegitmişdür 038b/34
1.+ dan 286a/15
1.+ ta 088b/39
1.+ tan 060b/6, 066b/3, 080a/54
1.+ tan nazarider 082a/40
- 1.+ dan 286b/17
- ırġat** : işçi, amele
1. 018a/10
1. 074a/2
1.+ ı 225a/15
1.+ lar 035a/2
1.+ lara 074a/1
1.+ ları 035a/1, 035b/8
1.- lara 074a/2
1. 222a/19
1.+ lar 074a/7, 186b/13
1.+ larıhelākîd-e 074b/10
1.+ laruñ 250a/4
- ırmak**
1.+ ında 054a/6
1.+ ı 284a/12
1.+ ında 277a/15
1.+ laruñ 276a/10
1. 113b/13
1.+ dan 284a/16
1.+ laruñ 187a/26
- ısıcaḵ** : sıcak
1. 271b/15, 271b/16
- ışır** -
1.- ub 194b/15
- ışlāḥ** : düzeltme, iyileştirme
1. 226b/16
1.+ ın 238b/10
- ışmarla -**: sipariş vermek
1.- la 224b/2
1.- landıġu 128a/31
1.- layışından 027b/2
1.- layışınız 027b/3
1.- layışınız 027b/6
1.- rım 155b/1
1. 190a/14
1.- dı 166a/15, 253a/23
1.- dıġım 175a/2
1.- dılar 111a/24

1.- duñuz 065b/13
1.- ndılar 111a/27
1.- nmişdur 166a/17
1.- nub 113a/40
1.- ruñ 219b/18
1.- yışarı 168a/3
1.- yışın 065a/4
1.- yışını 065b/8
1.- yışlarına 065a/5
1.- yışuñuzı 065b/10
1.- yub 179a/3
1.- yuşuñuz 065b/13

ıssuz : boş, تنها
1. 080b/67
1. 026b/15
1. 026b/13, 055a/36, 064a/32, 064a/36

'ıtır : koku
'i.+ ları 082b/1

ıztırāb : acı
1. 114a/20

ıztırāb olun -
görüñ 1.- mayasız 043a/6

ıztırāb vir -
kimesnelerine 1.- diler 115b/9
size 1.- en 194b/10
halka 1.- übelleri 124a/27

ıztırār : zorunluluk
1. 132a/11

ıztırār it -: zorunlu kılmak
āna 1.- diler 051b/32
şākirdlerine 1.- di 064b/45

'ibādet
'i. etseler 095b/8
'i.+ üñüzi 151a/1
'i. 147b/5, 278b/1
gündüz 'i.+ id-üb vüşülbulmak

131b/7
'i.+ iñ 238a/1
'i.+ leri itmāmideriken 238a/6

'ibādet it -

kim 'i.- eni 238b/9
ile 'i.- erek 201b/8
başirette 'i.- erim 224a/3
tañrılara 'i.- düñüz 193a/9
mañluğa i.- diler 138a/25
āna i.- erün 137b/9
rabbe 'i.- er 121b/19
öyle 'i.- erin 129a/14
Allah 'i.- üb 205a/3
çerisine 'i.- 097a/41

ibdāl it -: değıştirmek

i.- mezim 191b/21
hod i.- üb 224a/10
oldı i.- mez 192b/18

ibgāz : hoşlanmama

i. 267b/23
i. idesin 011a/44

ibgāz it -: hoşlanmamak

beşerini i.- medi 201a/29
qarındaşımı i.- en 260b/9
kim i.- erim 145a/16
şerri i.- üb 151b/9
qarındaşını i.- en 260b/11
birisini i.- üb 012b/24
sizi i.- enlere 011a/44
ile i.- ler 043a/11
anları i.- erim 269a/7
şey i.- erin 269b/16
işlerüñ i.- ersiñ 269a/6
ismi i.- diñ 231a/9
zāniyeyi i.- üb 285a/16
Allah'ı i.- iciler 138b/30

iblag : tebliğ etme

bağbanlara i. 038b/34
ziyāde i. 038b/36

iblis : şeytan
i. 046b/41, 262a/8, 262a/10,
266b/9, 269b/9, 280a/12, 280a/9, 288b/10
i.+ dur 288a/2
i.+ dūr 025a/39
i.+ in 220a/6
i.+ iñ 220b/8, 262a/9
i.+ tendür 262a/8
i.+ uñ 201b/12
i. 008a/5, 008a/8, 008b/11
i.+ den imtiḥān 008a/1

ibn : oğul, erkek evlat
i.- i 004b/1, 005b/20, 015a/20,
018b/23, 020b/19, 021b/8, 029b/14,
029b/17,
030b/28, 031a/12, 031b/23,
032b/11, 035a/28, 035b/18, 036b/32,
043b/27, 043b/30,
044a/37, 044b/44, 045a/14,
046b/3, 047b/24, 048b/44, 057a/28,
068a/38, 068b/12,
068b/9, 077a/26, 078b/21,
079b/42, 080a/61
İ.- i 044a/39
i.- i insāna 078b/21
i.- i insān 047b/24
i.- ullahsıñ 049b/63
i. 022b/32, 022b/40, 025a/41,
028a/22, 049b/63, 056a/9, 067b/31,
069b/31,
071b/33, 098a/56, 108a/21,
282b/14

ibnullāh: Tanrı'nın oğlu
i. 008a/3, 029b/16, 051b/40,
052a/55, 082a/39, 262a/8, 264b/13,
264b/20,
270a/18
i.+ dur 263b/15
i.+ dur 101a/21
i.+ ı 235a/6, 240b/29
i.+ iñ 264b/14
i.+ sıñ 027a/34, 058a/12
i.+ uñ 191b/20, 199a/13

i.- ım 051b/44
i.+ dur 264a/6

i. 015b/29
i. 060b/7

İbrahim: Hz. İbrahim

İ. 096a/16, 096b/32, 141a/2,
141a/3, 149b/1, 192a/6, 192a/9, 236a/2,
236a/4, 242a/17, 247b/21
İ. da'vet 241b/8
i.+ de 236a/10
i.+ den 'öşüraldı 236a/6
i.+ e 192a/16, 192a/8, 192b/18,
236a/1, 253b/6
İ.+ e 141b/10, 141b/13
i.+ e va'deelyediolarak 235b/13
i.+ e yemīnetdügi 096a/17
i.+ in 236a/5
i.+ iñ 192a/8
İ.+ iñ 147b/7
i.+ üñ 192a/14, 193b/22
İ.+ üñ 141b/12, 141b/16, 186b/22

i. 007b/9
İ. 004b/1, 004b/2, 014b/11
İ.+ den 005a/17
i.+ e 007b/9, 090a/25
i.+ iñtañrısı 075a/26
i.+ üñ 089b/13
İ.+ üñTañrısı 040a/32

'ibranī: yahudi

'i. 205a/5
'İ.+ lerdin 205a/5
İ.+ lere 245b/25
İ.+ lermidür 186b/22

ibtidā : başlangıç, ilk

i.+ sı 271b/15
i.+ sında 206b/15
i.+ sından 131b/4
i.+ sından 259a/5
i.+ dan 033b/4, 034a/8
i.+ sı 231b/3, 236a/3

i.+ sı 076b/9
i.+ sından 070b/6
i.+ sın 233a/15
i. 043a/8

i. 054a/1

ibtihāc: sevinme
i. 255a/13, 267b/24

ibtihāl: soyutlanma, inziva
i. 202a/18
i.+ i 148b/1

icābet it -: kabul etmek, uymak
ile i.- diler 123b/18

icāzet: mücadele, izin
i. 124b/40

icmāl: özetleme
i.+ en idrāk 152b/9
i.+ en istimā' 128b/5

ictihād: çalışma
i. 266b/4

ictihād it -
çalışırım i.- er 208b/29
ile i.- er 225a/6
karşı i.- erek 243a/4
dağ i.- e 225a/5

ictināb it -: kaçınmak
kulları i.- er 223b/20
bundan i.- üb 183b/20

iç: iç, dahil
i. 043b/27, 114b/24
i.+ erü 013b/13, 013b/14
i.+ erüde 182a/6
i.+ erüden 066a/21
i.+ inde 025a/34, 112a/13, 260b/11
i.+ indeki 145a/22, 179b/17
i.+ indekine 235b/19

i.+ ine 011b/6, 061a/12, 061a/13,
065b/18, 119a/8
i.+ inizde 158a/2, 212a/6, 218a/7,
246b/26, 249a/1, 255b/2
i.+ iñizde 215b/12, 218a/11,
250b/19
i.+ iñüzde 173b/13
i.+ iñüzde baş 036a/27
i.+ lerinde 052a/56, 082a/40,
130a/6
i.+ lerinde sākinolub 258a/8
i.+ lerinde ta'limider 117b/11
i.+ lerünüzde 168b/19
i.+ üne 065b/15, 065b/18
i.+ üñüzde 036a/26
i.+ üñüzde uluolmağ 036a/27

iç -
i.- diler 078b/24, 166b/5
i.- elüm 174a/33
i.- em 048a/30, 048b/43, 078b/25
i.- er 020b/19, 044a/38, 056b/17,
104a/41, 169a/27
i.- erler 235b/16
i.- ersiz 169a/26
i.- erüm 071b/38, 072a/39
i.- esiz 012b/25, 036a/23, 072a/39
i.- evüz 013a/32
i.- mege 036a/22, 071b/38
i.- mege 044b/50
i.- mek 051b/34, 051b/35,
081b/24, 154a/21, 168b/22, 283b/7
i.- mem 078b/25
i.- meye 167b/21
i.- meyeler 127a/12, 127b/21
i.- se 282a/10
i.- sem 036a/22
i.- sün 169a/29
i.- ti 100b/10
i.- tiler 166b/3, 285b/3
i.- ün 047b/28

içerü: içeri
i. 039b/11, 041a/15, 076b/15,
078a/14, 100b/12, 103a/25, 106b/14

i. da'vetidüb 103a/23
i.+ den taşraçıklar 066a/23

İçki

i.+ liklerde 254b/4

İçün : sebebiyle, dolayı, için

i. 006b/18, 009b/10, 009b/12,
010b/28, 010b/35, 011a/39, 011a/44,
012b/28,
014b/5, 018a/10, 018b/19,
018b/22, 019b/39, 020b/20, 022a/27,
022a/31, 023b/6,
023b/7, 024a/13, 024b/31,
025b/52, 026a/2, 026a/3, 026b/9, 027a/29,
030b/26,
031b/20, 031b/27, 033a/23,
033b/5, 034a/12, 034a/6, 034a/8, 034a/9,
035a/29,
035b/16, 035b/7, 036a/19,
036a/23, 038b/35, 038b/43, 039a/3,
039a/46, 041a/13,
041a/5, 041b/22, 041b/23,
042a/29, 042a/34, 043a/12, 043a/13,
043b/23, 044b/44,
044b/45, 046a/34, 046b/41,
047a/13, 047b/28, 049b/63, 050a/7,
050a/8, 050b/10,
055b/38, 055b/44, 056a/4, 056a/9,
057a/27, 057a/28, 057b/5, 057b/10,
058b/30,
059a/6, 059a/7, 060a/29, 060b/8,
062b/6, 062b/8, 063a/14, 063a/17,
063b/27,
064a/34, 065b/18, 066a/30,
067a/16, 068a/35, 068a/38, 070b/5,
070b/7, 071b/30,
072a/41, 073a/18, 073b/24,
074a/1, 074b/14, 075b/40, 076b/10,
076b/13, 076b/17,
076b/9, 077a/21, 078a/9, 078b/25,
080a/55, 083a/4, 088a/26, 088b/38,
089b/10,
089b/14, 090b/9, 091b/28,
092a/30, 092b/9, 095b/5, 096a/19,

096a/21, 097b/47,
098b/11, 099a/16, 099a/24,
101a/21, 102b/5, 103a/22, 104a/45,
104b/48, 105a/18,
105a/19, 105b/30, 106a/5,
107a/23, 108b/27, 109a/34, 109a/35,
109b/47, 110a/9,
110b/12, 111a/27, 111b/10,
112a/15, 112a/19, 113b/3, 116b/26,
117a/2, 117a/3,
117b/10, 117b/11, 119a/14,
122a/26, 122a/28, 124a/27, 125a/5,
125b/11, 125b/16,
127a/17, 129a/21, 129b/26,
131a/26, 131b/1, 131b/3, 131b/6, 131b/7,
132a/15,
132a/18, 132b/19, 132b/21,
132b/24, 133b/12, 133b/9, 134b/25,
135b/2, 135b/3,
136a/18, 136b/20, 136b/21,
137b/13, 137b/16, 137b/8, 138a/19,
138a/26, 140b/20,
141a/26, 141a/3, 141b/16,
142a/23, 142a/24, 142a/25, 142b/12,
142b/5, 142b/6,
142b/7, 142b/8, 143a/18, 143a/19,
143b/13, 144a/15, 144a/19, 144b/6,
145b/3,
145b/7, 146b/27, 146b/28,
147a/31, 147a/36, 147b/3, 147b/7, 147b/8,
148a/17,
149a/5, 150a/10, 150a/8, 150a/9,
151a/1, 151a/36, 152b/4, 152b/5, 152b/6,
153b/13, 153b/14, 153b/16,
153b/9, 154a/23, 154a/3, 154a/7, 154b/9,
155b/30,
155b/4, 156a/7, 156b/26, 157a/5,
157a/10, 157b/13, 158a/27, 158a/29,
160a/6,
160b/10, 160b/7, 161a/17, 161b/7,
162a/5, 162b/13, 163a/5, 163a/6, 164a/35,
165a/12, 165a/13, 165b/10,
166a/23, 167a/11, 167a/14, 167b/26,
167b/27, 167b/31,
168a/10, 168b/16, 168b/22,

169a/24, 169a/27, 169a/30, 169b/3,
 170a/16, 171b/13,
 172b/27, 173a/4, 173a/9, 173b/15,
 173b/24, 174a/29, 174a/30, 175a/1,
 175a/4,
 175a/58, 175b/13, 176b/11,
 176b/5, 177a/20, 177b/9, 178a/13, 178b/8,
 179a/1,
 179b/11, 179b/12, 179b/15,
 179b/16, 179b/6, 179b/7, 180a/9, 180b/15,
 180b/16,
 181a/20, 181a/21, 181b/17,
 182a/3, 182a/7, 182b/12, 182b/13,
 182b/15, 183a/3,
 183a/9, 183b/14, 183b/17,
 184a/23, 184a/5, 184b/10, 184b/13,
 184b/14, 185a/1,
 185a/8, 185a/9, 186a/9, 187b/7,
 187b/10, 188a/14, 188a/15, 188a/20,
 189b/4,
 190a/16, 190b/4, 191a/16,
 192a/10, 192a/13, 192b/19, 193a/6,
 194b/13, 195b/8,
 196b/15, 197a/4, 197b/11,
 197b/18, 199a/8, 199a/12, 199b/16,
 199b/25, 200a/30,
 200b/14, 200b/16, 200b/17,
 200b/6, 201a/20, 201a/23, 201a/30,
 201a/31, 201b/12,
 202a/13, 202a/18, 202a/19,
 202a/20, 202a/22, 202b/4, 202b/5, 202b/7,
 203a/15,
 203a/19, 203b/25, 203b/26,
 203b/30, 204a/9, 204b/16, 204b/26,
 205a/27, 205a/30,
 205b/11, 205b/8, 207b/5, 207b/8,
 207b/9, 208a/16, 208a/17, 208a/18,
 208a/20,
 208b/24, 208b/25, 209a/9,
 209b/23, 210a/6, 211a/3, 211a/8, 211b/12,
 211b/13,
 212b/4, 213a/13, 213a/17, 213b/1,
 213b/18, 213b/3, 213b/5, 214a/13, 214a/7,
 214a/9, 215a/16, 215b/10,
 215b/11, 215b/14, 215b/15, 216a/3,

216b/10, 216b/11,
 216b/4, 216b/6, 217a/2, 217b/11,
 217b/13, 218a/12, 219a/12, 219a/14,
 219a/16,
 219b/2, 221a/4, 221a/9, 221b/8,
 222a/12, 222b/2, 222b/24, 223b/18,
 224a/6,
 224b/12, 225a/10, 225b/26,
 226b/16, 226b/17, 228a/13, 229b/14,
 230a/7, 230a/8,
 230a/9, 230a/10, 230b/15, 231a/9,
 231b/1, 232a/10, 232a/9, 233a/10, 233a/7,
 234b/3, 234b/5, 235a/1, 235a/7,
 235b/16, 235b/20, 236b/19, 236b/21,
 236b/23,
 237a/25, 237a/27, 237b/11,
 237b/9, 238a/7, 238b/15, 238b/16, 238b/9,
 239a/25,
 239a/26, 239a/28, 239b/5, 239b/6,
 239b/8, 239b/9, 240a/12, 240a/19,
 240b/27,
 240b/33, 241a/5, 241b/11,
 241b/12, 241b/16, 241b/8, 242a/24,
 243a/2, 243b/10,
 243b/12, 245a/11, 245a/12,
 245b/21, 246b/21, 249a/3, 249a/6,
 250a/10, 251a/5,
 251b/13, 251b/16, 252a/24,
 252b/5, 252b/6, 253a/14, 253a/15,
 253a/20, 253a/21,
 254a/14, 254b/1, 255a/6, 255b/3,
 256a/5, 256a/8, 256b/10, 258a/12,
 259b/14,
 260b/8, 260b/11, 261a/13,
 261a/14, 261a/21, 262a/1, 262a/9,
 262a/11, 262b/14,
 262b/22, 263a/5, 263b/14,
 263b/18, 263b/20, 264a/6, 264a/9,
 264a/10, 265a/2,
 266a/10, 266b/3, 267a/11,
 267a/15, 268a/9, 270a/20, 270b/4,
 271a/11, 271a/8,
 271b/16, 272b/11, 273a/9,
 274a/10, 274a/9, 274b/3, 276a/8, 277a/11,
 278b/2,

279a/17, 279b/3, 280a/12,
 281a/14, 281a/6, 282a/5, 282a/7, 282a/8,
 282b/15,
 282b/18, 283a/1, 283a/4, 283b/5,
 285a/14, 285b/3, 285b/5, 285b/7, 286a/10,
 286a/11, 286a/16, 286a/8,
 286b/17, 286b/19, 286b/20, 286b/23,
 287a/2, 287a/6,
 287a/7, 287b/10, 288b/4, 289a/2,
 289b/6, 290b/5, 290b/6
 i. 'addolunmazmı 139b/27
 i. 'addolunmuşdur 141b/10
 i. 'amelideñ 180a/5
 i. binaidesiz 097b/49
 i. cem'itmeyesiz 169a/34
 i. cereyānetdiler 267a/11
 i. da'vetitmiş 113b/11
 i. da'vetolunmuş 103b/29
 i. dilekiderim 198b/13
 i. edāolunalar 176b/12
 i. emekçektiñ 269a/3
 i. gaibolub 189a/10
 i. ḥalāşolmak i'tikādiderüz 111b/11
 i. ḥaṭāitmez 075a/24
 i. ihtisāboluñdı 192a/7
 i. intibahederler ḥesabvirecek
 245a/17
 i. i'tizār 128b/11
 i. ḳabûleyleyelüm 266a/8
 i. kahilolayım 257a/12
 i. melûloldılar 122b/38
 i. muḳayyedolsunlar 170a/26
 i. müheyyāetmişdür 158b/10
 i. müheyyāeyleñ 078b/16
 i. müstebḳaolmuşlar 259a/7
 i. namazḳılavüzlākinrūḥ 146b/26
 i. namazḳılın 245a/18
 i. namazḳılıñ 216a/24, 250b/16
 i. namazḳılıñtañrınıñkelāmı
 217b/1
 i. namazḳılub 207b/9
 i. namāzḳılıñ 011a/44
 i. namazḳılur 207b/3, 211a/3
 i. ölübḳıyāmetmişdür 180b/16
 i. Pavlusanlaraḥitabetdi 121a/7

i. peydāolacak 024a/21
 i. peydaolıcaḳ 059b/17
 i. şatıñaluñ 045a/10
 i. şükritmekden 196b/16
 i. şüküredemiz 212a/2
 i. taḥammülide 100b/17
 i. taḳdimoluñurlar 266b/7
 i. ṭalebede 264b/17
 i. ta'mīdolunanlar 174a/29
 i. tedāriketmezse 221b/8
 i. telsīmeyledi 147a/32
 i. teslīmeylediler 113b/5
 i. uyanıḳolun 122a/31
 i. vaz'etdüm 109b/47
 i. yemīn 041b/21
 i. yemīnide 010b/36, 041b/16,
 041b/17, 041b/18, 041b/20
 i. yemīnideñ 041b/22
 i. yemīnideñanuñ 041b/21
 i. yemīnider 041b/20
 i. zāhiroidi 262a/8
 i. zāyi'eyleye 030a/25
 i.+ dūr 152b/4
 i. 006b/14, 009b/14, 033b/33,
 035a/2, 038a/33, 041b/21, 043a/10,
 046b/3,
 053a/2, 054a/5, 055a/33, 055b/45,
 061a/17, 062a/33, 079b/49, 088a/30,
 090b/3,
 091b/22, 097a/39, 100b/16,
 107a/20, 111b/6, 122a/25, 122a/31,
 123b/14, 124b/36,
 127b/19, 127b/21, 133a/3, 133b/5,
 138a/25, 138b/29, 146a/12, 150a/12,
 152b/6,
 154b/9, 155b/31, 158a/28,
 162b/14, 165a/11, 168a/10, 182a/4,
 185a/5, 186a/3,
 189a/9, 192b/18, 198a/2, 199b/19,
 199b/20, 200a/3, 202a/13, 205b/15,
 208a/22,
 212a/6, 212a/10, 218a/10, 218a/9,
 222b/24, 225a/15, 227a/12, 232a/10,
 232b/6,
 233b/7, 234a/16, 235b/19,

238b/14, 240a/25, 250a/2, 252a/21,
258a/10, 273a/6,
284a/15, 290b/3

idhāl : içeri alma
i. 236b/19
i. 124a/29

idhāl it -: içeri almak
şıkaqlarını i.- eler 257b/1
'āleminə i.- erek 257b/6
ile i.- diler 097b/45
meskūnete i.- er 231a/6
tecrübeye i.- me 012a/13

idi : hikaye çekim eki
i. 007a/22, 007b/6Yehūdiyyet,
009a/23, 009a/3, 014a/29, 014b/5, 014b/2,
015a/16,
015a/17, 015b/25, 021a/4,
021b/15, 021b/9, 022a/23, 023a/47,
023b/2, 023b/3,
025b/54, 026a/4, 026a/57,
026b/13, 027a/30, 028b/30, 029b/7,
030a/21, 030b/5,
031a/12, 033a/28, 034b/22,
036b/1, 036b/30, 037a/11, 037a/12,
037a/9, 038a/25,
038a/28, 038a/33, 039a/1,
040a/25, 040a/34, 040b/46, 041b/24,
042b/1, 043b/22,
047a/5, 047a/7, 047b/25, 048b/47,
049a/59, 049b/69, 050a/3, 050b/11,
050b/15,
050b/17, 050b/18, 050b/19,
051b/39, 052a/48, 052a/49, 052a/55,
052a/56, 052b/60,
053a/3, 054a/5, 054a/6, 054a/7,
054b/22, 054b/24, 055a/30, 055a/33,
055a/36,
055b/39, 055b/40, 055b/44,
055b/45, 056a/3, 056a/6, 056b/14,
056b/16, 057a/24,
057b/1, 057b/10, 058a/21,
058a/22, 058a/23, 058b/1, 058b/30,

058b/32, 059a/3,
059a/9, 059b/21, 059b/26,
060a/34, 060a/35, 060b/3, 060b/4,
060b/41, 060b/5,
060b/9, 061a/12, 061a/17,
061b/23, 061b/24, 061b/26, 061b/28,
061b/30, 061b/31,
062b/4, 062b/5, 062b/6, 063a/13,
063a/15, 063a/18, 063a/20, 063b/21,
064a/41,
064b/49, 065a/56, 066a/21,
066a/25, 066b/36, 066b/5, 066b/7,
067a/21, 067b/26,
067b/32, 068a/1, 068b/6, 069a/24,
069b/35, 071a/22, 071a/26, 071b/31,
072a/49,
072b/5, 072b/52, 073a/13,
073a/17, 073a/18, 074b/12, 074b/20,
075b/34, 075b/38,
077a/20, 077b/2, 077b/3, 077b/5,
078b/21, 079a/31, 079b/44, 079b/50,
080a/54,
080a/58, 080a/61, 080b/70,
080b/72, 081a/10, 081a/6, 081b/26,
082a/31, 082a/34,
082a/35, 082a/36, 082a/39,
082a/40, 082b/43, 082b/44, 082b/45,
083a/10, 083a/12,
083a/3, 087a/6, 088a/25, 088a/30,
089a/45, 089a/46, 089b/8, 091a/14,
092a/32,
092a/35, 092b/4, 093a/12,
093a/13, 093a/14, 094a/34, 094a/36,
094b/7, 096a/12,
096a/20, 096b/25, 096b/29,
097b/44, 098b/12, 098b/13, 098b/14,
098b/5, 098b/9,
099a/16, 099b/28, 100a/40,
100b/10, 101b/29, 101b/30, 101b/36,
101b/37, 102a/1,
102a/3, 104b/47, 105a/13,
105b/20, 105b/21, 105b/26, 105b/28,
106a/5, 106a/6,
106b/15, 106b/16, 106b/17,
107b/7, 109b/46, 109b/52, 110a/8,

110a/10, 110b/12,
 111a/27, 112a/13, 113b/3,
 114a/17, 114a/18, 114b/28, 116b/25,
 117a/4, 117b/11,
 118a/18, 119a/15, 119a/8,
 119b/20, 121a/9, 121b/13, 121b/16,
 124b/34, 125a/3,
 127a/12, 128a/30, 129a/19,
 129b/27, 130b/14, 131a/25, 134a/21,
 134a/23, 135a/39,
 135b/7, 135b/8, 137a/29, 158b/4,
 177b/3, 178a/12, 181a/20, 183b/15,
 192a/8,
 192b/21, 231a/3, 232a/10,
 234b/12, 237b/8, 238a/4, 239a/23,
 239a/26, 239b/2,
 241a/5, 241b/10, 241b/16, 241b/9,
 242b/32, 243b/10, 250b/17, 255a/12,
 257a/17,
 258b/21, 261a/19, 266b/3, 266b/9,
 268b/16, 268b/17, 272a/6, 272b/8, 273a/6,
 273a/8, 273b/1, 273b/2, 273b/3,
 273b/5, 274a/12, 274a/7, 274a/8, 274a/9,
 275b/1, 275b/3, 276a/6, 277a/14,
 277b/3, 277b/4, 279b/4, 280b/1, 281a/12,
 281b/1, 281b/3, 282b/15, 283b/5,
 285b/2, 288b/4, 289b/12
 İ. 014a/29
 i. dilencilikiderek 072a/47
 i. istimā'itmege 060a/33
 i. ta'yīdetdiler 111a/2
 i.+ ler 158b/8
 i.+ m 265a/4, 265b/3
 i. 006a/10, 007a/23, 012b/30,
 014a/28, 015b/29, 020b/22, 020b/24,
 021a/1,
 021b/9, 024b/26, 025a/35,
 031a/14, 039a/46, 044b/44, 047b/21,
 047b/25, 049a/58,
 050b/16, 051b/41, 053a/3,
 055a/32, 056b/13, 057b/10, 060b/4,
 062b/8, 063a/18,
 063a/20, 063b/21, 067b/24,
 070a/2, 071a/23, 072b/8, 073a/15,
 073a/19, 073b/20,

081a/11, 081a/6, 081a/8, 082b/43,
 083a/10, 083b/20, 086b/18, 091b/23,
 092a/32,
 095a/10, 095a/8, 096a/12,
 096a/23, 097b/47, 098b/12, 099a/17,
 099b/28, 100a/4,
 101b/28, 102a/2, 102a/40,
 102a/41, 102b/13, 103a/19, 103a/25,
 104b/2, 106b/10,
 106b/17, 107b/6, 110a/8, 110a/11,
 111a/27, 113b/11, 113b/6, 115a/2,
 116a/19,
 118a/18, 118a/20, 119a/12,
 119b/20, 119b/25, 120a/32, 121a/9,
 123a/4, 125a/7,
 126a/25, 126a/30, 128b/7,
 132a/10, 133a/32, 137a/3, 137a/31,
 178b/8, 183a/7,
 192b/22, 206b/11, 230b/14,
 233b/9, 236a/10, 251b/12, 258a/9,
 258b/17
 i. 081a/9

idrāk it -: anlamak
 sen i.- diñ 226a/10
 ile i.- e 198b/18

'iffet : namus
 'i. 220a/15

ifrād : göndermek
 i. 178b/10, 178b/9
 i. 187a/23, 199b/20

ifsād : bozma, fesat
 i.-182a/2

iftihār : övünme
 i. 186b/18
 i. 180b/12

iftihār it -: övünmek
 sizden i.- eriz 216b/4
 ümidinde i.- erüz 142b/3
 za'flarumda i.- eyim 187b/9

benim i.- mek 154b/17

iftirā : suçu yıkma
i. 120b/37, 200a/32, 222b/1
i. 139b/25, 160b/13
i.- et-mek 281a/6
i. 257b/2

iftirā it -: iftira etmek
ise i.- erler 267a/10
mecdleri i.- erler 266b/9
ismiñ i.- mezlermi 247a/7
mecdleri i.- mek 258a/10
bilmezler i.- üb 258a/12

iğvā : ayartmak
i. 265a/7, 265a/8

iğzāb : öfkelenendirme
i. 170b/6
i. 210b/22

iğzāb it -: öfkelenendirmek
sizi ī.- eyim 149b/20

igrās : ağaç dikme
i. 159b/8

ihānet : hainlik
i.+ e 225b/21
i.+ e 186b/21

ihbār : haber verme
i. 090a/18, 090b/2, 106b/18,
107b/5, 158a/2, 166a/14, 203a/18

ihbār it -: haber vermek
ümmetlere i.- e 021b/19
anı i.- eriz 208b/28
Mesīhi i.- erler 203a/16
ötür i.- erler 212a/9
sizeİncīli i.- erüz 110b/15
fazīletlerüñ i.- esiz 252b/9
ķarındaşlarıma i.- eyim 232a/12

bugünleri i.- diler 090a/25
dönüb i.- diler 093b/23
gibi i.- diler 111a/27
köyistanlarda i.- diler 061a/14
İncīli i.- mege 157b/17
peygamberlere i.- mişdur 278a/7
işte i.- tiler 053b/12
nur i.- ecekdür 132b/24
nesneleri i.- eler 112b/27
pişin i.- eñleri katlitdiler 097b/52
rücūī i.- er 111b/3
ādemlere i.- erki 117a/31
'adetleri i.- erler 114a/21
bize i.- erler 114a/18
ölümünü i.- ersiz 169a/26
hep i.- diler 091b/24
şākirdlerine i.- mege 053a/9

ihdā : hediye etme
i. 097a/41
i. 097b/43, 238a/7, 240a/12,
245a/15

ihdā it -: hediye etmek
üzerine i.- e 275b/4
muttaşıl i.- erler 239b/1
i.- mek 234b/4
zahiyetleri i.- mek 252b/5
zahıyyetleri i.- mek 237a/27
i.- mesi 239b/11
i.- miş 237a/27
ile i.- mişdur 234b/7
kendisini i.- e 239a/25
göre i.- er 237b/5
mezbaħa i.- erseñ 010a/23
aña i.- diler 006b/11'azīm

ihlāş : dürüstlük
i.+ ın 161b/8
i. 203a/16, 204b/21
i.+ ı 176b/12

ihmāl : önemsememe
i.+ ci 045b/26

ihrāc it -: çıkartmak

şeytānları i.- esiz 022a/27
kimünle i.- erler 022a/27
taşra i.- er 266a/11
bizi i.- di 097a/40
şeytānşeytānı i.- e 022a/26
kızindān i.- e 066a/26

ihrāk : yakma

i.+ muñ 286b/18

ihrāk it -: yakmak

āteşe i.- e 007b/13

ihsān : iyilik

i. 089a/47
i. 097b/46

ihsān it -: iyilikte bulunmak

Yahūdilere i.- mek 130a/9
Yahūdilere i.- mek 129b/27
bunu i.- mek 202b/7

ihtibās: hapsedme

i. 163a/9

ihtilāt : karışma, kaynaşma

i. 161b/9
i.+ ımuñ 218a/14

ihtimāl: olasılık

i. 088a/24
i.+ dür 235b/18

ihtimām: önemseme

i. 191a/11
i.+ da 183a/7
i.+ ı 183a/8, 235b/11
i.+ ı 183b/17
i. 205a/28, 256b/5
i.+ ı 266b/3

ihtisāb : hesap sorma

i. 227a/17
i. 147a/36

i. 141a/3, 141a/4, 141b/12,
141b/7, 141b/9, 142b/14

ihtiyāc: gereksinim

i. 215a/1
i.+ ı 057a/24
i.+ ım 271b/17
i.+ ıma 207a/17
i.+ ımızda 214a/8
i.+ ıñız 214b/9
i.+ ıñızı itmamide 207a/19
i.+ ı 056b/17, 170a/24, 237a/27
i.+ ıñız 261b/27
i.+ umı 186a/9
i. 262b/17
i.+ larıyoğdur 290b/5
i.+ larına 184b/12

ihtiyār: seçilme

i. 035b/16
i. 221b/9, 255b/2
i.+ ın 209b/23
i.+ ıñızı 212a/5
i. 150a/7, 183b/19
i. 240b/26

ihtiyar it -: seçilmek

bidayetden i.- dı 217b/13
er i.- diler 094b/5
ammā i.- dügi 077a/20
kağısın i.- düñ 086b/25
tañrı i.- medimi 247a/5
evla i.- eriken 242a/25
ne i.- im 203b/22
silasi i.- üb 113a/40
benüm i.- tügüm 021b/17

ihyā it -: diriltmek

eger i.- meye kādırolan 192b/21

bile i.- di 197a/6
tenlerüñüzi i.- e 146a/11
ādem i.- en 174b/46
emvātı i.- en 142a/17
nesneleri i.- en 223a/13

- rūḥ i.- er 178b/7
- iḥzār** : hazırlama
i. 160b/9
- iḥzār it -:** hazırlamak
adamı i.- eriz 208b/28
huzurunda i.- mek 208a/22
anlarıḥākimlere i.- üb 114a/20
- ikāmet:** oturma
i.+ inñiziñ 251b/18
- ikāmet it -:** oturmak
Antākiyyede i.- diler 113a/35
ile i.- mek 136a/17
i.- mişdur 241b/9
- ikāz it -:** uyarmak
sizi ī.- em 257a/13
emvātdan i.- mişdur 209a/13
anı i.- di 106a/7
anı i.- üb 088a/24
- iken** : -dıǵı esnada
i. 006b/18, 007b/7, 008b/18,
009a/23, 013b/10, 015b/31, 020b/18,
020b/19,
022b/34, 023a/43, 023a/44,
023a/46, 023a/48, 024a/13, 024a/15,
024b/29, 027a/26,
028a/10, 029b/8, 030b/28, 030b/5,
031a/14, 031a/9, 031b/22, 033b/3, 035a/4,
035b/17, 036a/20, 036b/30,
037a/5, 037b/16, 037b/23, 038a/32,
039a/46, 039b/18,
040a/25, 040a/29, 040b/42,
042b/3, 043a/15, 044a/38, 044a/41,
044b/47, 045a/10,
045a/6, 045b/24, 047a/9, 048a/38,
048b/40, 048b/47, 049a/55, 049a/57,
049b/64,
051a/29, 051b/35, 051b/36,
051b/40, 052a/53, 052a/56, 052b/62,
052b/63, 053a/11,
053b/13, 053b/19, 053b/20,
054a/4, 054a/6, 054b/15, 054b/17, 056a/3,
056a/6,
056a/8, 056b/14, 057a/23,
058b/32, 059a/8, 060a/38, 061a/12,
061a/15, 061b/30,
061b/31, 062a/33, 062a/35,
064a/33, 064b/48, 064b/50, 064b/55,
065b/13, 065b/15,
065b/18, 065b/8, 066a/32, 066b/1,
067a/14, 067b/24, 067b/33, 068b/10,
068b/7,
069a/26, 069b/38, 071b/31,
073a/13, 074a/5, 075a/28, 075b/35,
076b/14, 077a/26,
077b/37, 078a/14, 079a/37,
079b/43, 079b/49, 080a/63, 080b/67,
081b/21, 081b/24,
082a/39, 082a/40, 083b/20,
087a/6, 087a/11, 088a/30, 089a/3,
089a/46, 089a/47,
089b/10, 089b/8, 089b/9, 091a/14,
092b/2, 092b/4, 093a/15, 093a/16,
093b/23,
094b/1, 094b/2, 095b/3, 095b/9,
097a/36, 098a/3, 098b/13, 099b/30,
100a/6,
100b/8, 101a/22, 101b/29, 102a/3,
102a/39, 102b/11, 102b/9, 103b/36,
104a/38,
104a/39, 104a/40, 104a/44,
104b/7, 107a/25, 109b/46, 110a/3, 110a/8,
110a/9,
110b/17, 110b/18, 110b/19,
111a/22, 111b/10, 111b/3, 111b/8,
112a/12, 112b/23,
112b/24, 113a/35, 113a/40,
113b/10, 114b/23, 114b/27, 115a/3,
115a/35, 115a/37,
115b/12, 116a/14, 116a/15,
116b/23, 117a/2, 118a/24, 118b/1,
118b/28, 119a/8,
119b/19, 119b/24, 120a/33,
120b/40, 121b/19, 121b/21, 122a/25,
122a/30, 122b/2,

123a/13, 123a/9, 124a/26, 125a/3,
125b/18, 128b/10, 128b/8, 129a/12,
129a/13,
130a/3, 130a/8, 130b/16, 130b/17,
132a/11, 132a/13, 132b/22, 133a/3,
133b/7,
134a/17, 134b/29, 135a/40,
136a/17, 136b/26, 137a/31, 137b/10,
138a/21, 138b/1,
139a/4, 139b/16, 140a/6, 141b/10,
142b/10, 142b/4, 143b/7, 145b/3,
146b/24,
147b/11, 148b/3, 149a/4, 150b/17,
151b/12, 151b/14, 151b/5, 152a/17,
152a/20,
152b/11, 152b/7, 154b/15,
154b/16, 160b/12, 165a/10, 165a/12,
165a/13, 166a/18,
167a/17, 168a/33, 169a/30,
169b/12, 172a/25, 175a/58, 176b/7,
179b/10, 179b/14,
180a/6, 181a/1, 181a/3, 181a/4,
181b/10, 185a/4, 185a/5, 186a/7, 186a/9,
188a/17, 189a/10, 190b/2,
191a/13, 191a/16, 192a/8, 193a/6, 193a/8,
193a/9,
195a/26, 196b/17, 196b/18,
197a/3, 197a/4, 197b/12, 197b/14,
197b/15, 198a/4,
199a/8, 199b/15, 200b/11,
200b/16, 200b/19, 201a/20, 201a/27,
201b/8, 201b/9,
202a/16, 202a/18, 203a/17,
203b/27, 204a/2, 204b/16, 205a/28,
205a/30, 205a/4,
205b/6, 205b/9, 207a/18, 207b/12,
207b/9, 208a/22, 208b/28, 208b/29,
209a/6,
209b/15, 209b/18, 209b/19,
210a/2, 210b/13, 210b/16, 210b/17,
210b/22, 211a/1,
211a/3, 211b/12, 212a/3, 212a/4,
212a/6, 212b/2, 212b/6, 213a/16, 214a/10,
216b/8, 217a/5, 218a/11, 218a/12,
218a/7, 219a/9, 219b/19, 219b/9, 220a/11,

220b/10, 220b/13, 221a/2, 221b/6,
222a/12, 222a/13, 222a/14, 222b/24,
222b/4,
223a/9, 223b/19, 223b/20, 224a/4,
224b/17, 225a/7, 225b/19, 225b/24,
225b/25,
226a/6, 226a/7, 226b/15, 227a/9,
228a/6, 228a/9, 228b/9, 229a/10, 229a/4,
230a/5, 230a/9, 230b/21, 231a/3,
231b/3, 231b/4, 232b/2, 233a/16, 235a/1,
235b/16, 235b/17, 235b/19,
236a/2, 236a/3, 236a/10, 236b/12,
238b/13, 238b/9,
239b/5, 239b/7, 240a/19, 240a/25,
240b/31, 240b/34, 240b/37, 241a/5,
241b/13,
242a/27, 242b/32, 243a/2, 243a/4,
243b/15, 244a/17, 244b/4, 244b/5,
246b/18,
246b/21, 246b/26, 246b/27,
247a/2, 247b/10, 248a/1, 248a/4, 249b/13,
250b/15,
251a/7, 251a/8, 251b/11, 251b/9,
252a/23, 252b/12, 253a/16, 253a/20,
253b/6,
254a/17, 254a/9, 254b/1, 255a/5,
256a/6, 256a/8, 256b/5, 257a/14, 257a/19,
258a/13, 258a/14, 258b/19,
258b/20, 259a/3, 259a/6, 259a/9, 259b/12,
259b/14,
259b/16, 265a/5, 266b/3, 266b/7,
267a/12, 267a/13, 267a/16, 267a/17,
267b/19,
272a/1, 273a/8, 273b/3, 274b/1,
274b/2, 275a/8, 275b/3, 276a/10, 276a/8,
277b/1, 278b/5, 279a/16, 280a/13,
280b/5, 281b/2, 282a/6, 282b/15, 282b/18,
283a/2, 283a/6, 284a/14, 285b/1,
286a/10, 287b/17, 288a/1, 289b/12,
290b/2
009a/23, 023a/47, 027a/26,
030b/3, 035a/29, 036a/21, 037a/7,
045b/25,
048b/44, 051b/40, 054a/10,
054b/18, 060b/6, 062b/7, 065a/4, 066a/20,

067a/12,
068a/2, 068b/15, 071a/22, 072b/5,
079a/40, 080a/63, 083a/3, 089a/6,
089b/12,
095a/10, 095b/6, 096b/25,
098a/56, 098a/57, 098b/5, 100b/8,
101a/27, 105b/21,
106a/5, 108a/13, 110b/20,
114a/21, 114a/22, 114b/28, 116a/17,
117b/11, 118b/26,
119a/10, 121b/14, 122a/30,
125a/5, 125b/17, 132b/21, 134b/34,
135a/39, 138b/28,
142a/21, 142a/25, 145b/24,
151b/10, 151b/11, 151b/12, 152a/18,
157a/8, 158a/2,
159a/14, 169b/7, 170a/25, 180a/3,
185a/3, 185a/6, 197a/1, 199a/4, 200b/18,
201b/7, 202b/5, 203a/17, 203b/28,
204a/4, 205b/14, 206b/13, 207a/19,
207b/11,
207b/3, 210b/18, 210b/23, 211a/6,
212b/6, 220b/15, 222b/22, 225a/16,
226a/8,
226b/14, 226b/4, 228b/9, 229a/3,
237a/28, 237b/5, 238b/13, 242b/31,
244a/25,
245a/13, 245b/19, 246b/23,
251b/15, 253a/20, 253b/7, 254a/18,
255a/14, 256b/10,
257a/19, 257b/2, 258a/11, 266b/5,
266b/8, 267b/21, 267b/23, 267b/24,
289b/11,
290b/1

iki

i. 006b/16, 008b/18, 008b/21,
011a/42, 012b/24, 015b/28, 018a/10,
018a/5,
019a/29, 026b/17, 026b/18,
026b/20, 031b/24, 032a/8, 032a/10,
032b/16, 032b/17,
033a/20, 034a/6, 035a/28,
035b/17, 036a/21, 036a/24, 036b/1,
036b/30, 038a/28,

040b/41, 044a/40, 044a/41,
044b/51, 045a/15, 045b/22, 046b/2,
047b/21, 048a/37,
049a/54, 049a/60, 051b/38,
052a/51, 053b/16, 059a/10, 061a/13,
061a/19, 061b/26,
062a/42, 062b/7, 062b/9, 064a/37,
064a/39, 064a/41, 064b/43, 070a/43,
070a/44,
070a/48, 072b/5, 075b/42, 077b/1,
078a/13, 078b/18, 079a/30, 080b/72,
081b/27,
082a/39, 083a/12, 086b/25,
096b/30, 102b/7, 106a/6, 119a/10, 119a/8,
120b/34,
124b/33, 127b/23, 128b/11,
129b/27, 131b/7, 135a/41, 137a/30,
188b/1, 193b/22,
193b/24, 207a/16, 213b/18,
222a/20, 234a/12, 235b/18, 240b/28,
242a/21, 242b/37,
246a/8, 249b/8, 267a/12, 268b/16,
269b/12, 277a/13, 277a/16, 278b/3,
278b/4,
279b/6, 280b/5, 281a/11, 285b/6,
285b/7, 289b/12, 289b/13, 289b/14,
290a/16,
290a/21
i. irsālitmege 062b/7
i.+ den 086b/24
i.+ miz 197b/19
i.+ nci 269b/12, 273b/3, 276a/8,
279a/14, 283b/3
i.+ ncisi 040a/26, 040b/39
i.+ ñüz müttefikolalar 032b/19
i.+ si 034a/6, 162b/17, 197b/14,
201a/32
i.+ sin 072b/2
i.+ sini 019b/3, 197b/15, 197b/16
i.+ sinüñ 047a/14

ikinci

i. 048b/42, 080b/72, 102b/15,
106b/10, 174b/47, 188b/2, 227b/22,
229b/11,

238a/3, 239a/28, 288b/6, 289b/8,
290a/19, 290a/20, 290b/2
i.+ nūñ 237b/8
i. 096a/13
i.+ e 177a/15

i. 075a/21, 075a/31, 136a/13
i. 238a/7, 239b/9

ikiyüz

i. 127b/23, 135a/37, 278b/3

iklīm : ülke

i.+ lerde 155a/23
i.+ lerinde 186b/11
i.+ lerine 190a/22

İkoniyye

i.+ de 113b/2
İ.+ de 110a/1
i.+ den 110b/19
i.+ ye 109b/52, 111a/21
i.+ da 226a/11

ikrāh : tiksınme

i. 139b/22

ikrām : sunma

i. 170a/27

ikrām eyle -: sunmak

şaha i.- yin 253a/18

ikrār : itiraf, kabullenme

i. 223a/13
i. 138a/22
i. 129a/14
i.+ a 223a/12

ikrār it -: kabullenmek

diyānete i.- er 220a/11
ki i.- esin 229b/8
azatlığı i.- er 258b/19

il : ülke

i.+ den 061a/10
i.+ i 007b/6Yehūdiyyet
i.+ inde 008b/16, 104a/39, 132b/20
i.+ ine 015b/28, 055a/29, 060b/1
i.+ ini 064b/55, 118a/23

'ilāc : çare, ilaç

'i. 014b/7

'i. 028b/30, 063a/13, 091a/14,
093a/16, 110a/9, 170b/30, 290b/2

'ilāc it -: ilaç hazırlamak

'i.- er 015a/17

i.- er 009a/23

ğayriye 'i.- mesiniñ 169b/9

'i.- di 026b/15

andan 'i.- mesinüñ 170b/28

marazlara 'i.- mek 058a/15

sebtlerde 'i.- mek 021b/9

çoqlulara 'i.- miş 057b/10

hep 'i.- müştür 021b/16

ilāh : tanrı

i.+ i 052a/46

i.+ i 149b/4

i.+ ī 082a/35

ilāhī : kutsal

i.+ yeden 256b/4

i.+ yenüñ 256b/3

i'lān : duyurma, yayma

i. 280a/15

i.+ ı 288a/2

i.+ lara 277b/20

i.+ üñ 280a/15

i. 217a/7, 251b/12

ile

i. 005b/23, 006a/4, 006a/6,
006b/11, 006b/15, 007a/23, 007b/11,
008b/15,
009b/13, 010a/25, 010b/28,
013a/1, 013a/32, 013b/15, 014b/11,

015a/12, 015a/16,
 015b/24, 015b/32, 020a/12,
 020a/13, 020a/7, 020a/8, 022a/27,
 022a/28, 022a/29,
 022b/41, 023a/42, 024a/15,
 024a/20, 024b/29, 025a/35, 025a/37,
 026a/56, 026a/8,
 027a/25, 027b/4, 027b/6, 027b/8,
 028a/20, 028a/22, 028b/30, 028b/32,
 030b/27,
 031b/21, 032b/15, 032b/16,
 033a/24, 034a/10, 034b/24, 035a/2,
 035b/11, 036a/20,
 037a/4, 039b/12, 039b/16,
 040a/25, 040b/36, 040b/38, 041a/5,
 041a/8, 042a/26,
 042a/31, 042a/34, 044a/31,
 044b/50, 045a/4, 045b/20, 046a/27,
 047a/11, 047a/12,
 047a/5, 047b/19, 047b/21,
 047b/23, 048a/35, 048a/36, 048a/38,
 048b/47, 048b/51,
 049a/55, 049a/59, 049b/70,
 049b/72, 051a/26, 051b/34, 051b/38,
 051b/41, 052a/46,
 052a/48, 052a/51, 052b/64,
 052b/66, 053a/8, 053b/12, 053b/13,
 054b/13, 054b/21,
 054b/24, 055a/26, 055a/27,
 055a/30, 056b/15, 056b/16, 056b/17,
 056b/19, 057b/5,
 057b/6, 057b/7, 058a/13, 058a/22,
 059a/10, 059b/16, 059b/24, 060a/31,
 060a/33,
 060b/3, 060b/4, 060b/41, 060b/6,
 060b/7, 061a/13, 061a/19, 062a/40,
 062a/42,
 062b/9, 063b/21, 063b/25,
 064a/32, 064b/50, 065a/2, 065a/3, 065a/6,
 065b/10,
 065b/13, 066a/32, 067a/10,
 067a/15, 067b/34, 068a/2, 068a/38,
 068a/5, 068b/16,
 069a/24, 069a/29, 069a/30,
 070a/43, 070a/44, 070a/47, 070a/48,

070a/49, 070a/50,
 071a/24, 071b/30, 071b/38,
 072a/39, 072a/46, 073b/28, 073b/29,
 074a/33, 074a/4,
 074a/7, 075a/30, 075b/33,
 077a/27, 077b/1, 078a/12, 078a/15,
 078a/7, 078a/8,
 078b/18, 078b/19, 078b/20,
 079a/31, 079b/43, 079b/44, 079b/45,
 079b/48, 079b/52,
 080a/55, 080a/58, 080a/59,
 080a/63, 080b/1, 080b/65, 080b/67,
 081a/14, 081a/7,
 081b/15, 081b/19, 081b/27,
 081b/28, 082a/31, 082a/34, 082a/36,
 083a/10, 083a/5,
 083b/17, 083b/20, 086b/18,
 086b/21, 086b/23, 086b/25, 087a/4,
 087b/14, 087b/22,
 088a/24, 088b/40, 088b/42,
 089a/47, 089a/5, 089b/12, 089b/7, 089b/8,
 090a/25,
 090b/7, 090b/8, 091a/10, 091a/14,
 091a/15, 091b/24, 091b/26, 091b/28,
 091b/29,
 092a/30, 092a/31, 092a/32,
 092a/33, 092b/1, 093a/12, 093a/18,
 093b/23, 093b/26,
 093b/28, 093b/32, 094b/3, 094b/5,
 095a/10, 095a/8, 097a/38, 097b/48,
 098a/55,
 098a/57, 098a/60, 098b/12,
 098b/13, 098b/7, 099a/18, 099a/22,
 099b/32, 099b/37,
 100b/8, 101a/20, 101a/24,
 101a/25, 101b/28, 102a/2, 103b/30,
 104a/38, 104a/44,
 104a/45, 104b/4, 105a/12,
 105a/16, 105a/17, 105b/21, 105b/23,
 105b/24, 105b/26,
 106a/3, 106a/6, 106b/17, 107a/21,
 107a/23, 107b/10, 107b/5, 107b/7,
 108a/12,
 108a/18, 108a/19, 108b/32,
 109a/39, 109b/52, 110a/5, 110a/10,

110b/17, 110b/18,
 110b/20, 111a/2, 111a/26,
 111a/27, 111a/28, 111b/10, 111b/3,
 111b/5, 111b/8,
 111b/9, 112a/13, 112a/22,
 112b/24, 112b/25, 112b/26, 112b/27,
 113a/33, 113a/36,
 113a/38, 113a/39, 113b/3, 113b/7,
 113b/9, 114a/16, 114b/28, 115a/35,
 115a/37,
 115b/10, 115b/4, 116a/15,
 116a/17, 116a/18, 116b/24, 116b/25,
 116b/29, 116b/30,
 117a/2, 117a/31, 117a/4, 117b/11,
 117b/8, 117b/9, 118a/18, 118b/25,
 118b/28,
 119a/11, 119a/7, 119b/20,
 120a/27, 120a/29, 120b/34, 120b/37,
 121a/2, 121a/3,
 121a/6, 121b/14, 121b/15,
 121b/19, 122b/1, 123a/5, 123a/6, 123a/9,
 123b/16,
 123b/18, 123b/19, 123b/24,
 124a/26, 124a/29, 124b/33, 124b/35,
 124b/40, 125b/13,
 125b/18, 126a/25, 126a/26,
 126a/28, 126b/1, 126b/7, 127a/10,
 127a/12, 127a/15,
 127b/20, 127b/21, 127b/25,
 128a/32, 128b/3, 128b/4, 128b/7, 129a/18,
 129b/24āna,
 130b/12, 131a/23, 131a/24,
 132a/11, 132a/12, 132a/14, 132b/24,
 133a/1, 133a/3,
 133a/30, 133a/31, 133b/10,
 133b/7, 133b/8, 133b/9, 134a/17, 134a/18,
 134a/20,
 134a/22, 134b/25, 134b/30,
 135a/37, 135a/42, 135b/8, 136a/14,
 136b/21, 136b/25,
 136b/27, 137a/3, 137a/31,
 137b/11, 137b/12, 137b/13, 138b/29,
 139a/14, 140b/13,
 140b/14, 140b/15, 140b/21,
 140b/22, 141a/25, 141a/27, 141a/28,

141a/31, 141b/11,
 141b/13, 141b/16, 142a/1, 142a/2,
 142a/20, 142b/10, 142b/7, 142b/9, 143b/4,
 143b/7, 144b/2, 144b/4, 145a/11,
 145a/12, 145a/13, 145a/14, 145b/25,
 146a/14,
 146a/16, 146a/17, 146b/25,
 149a/10, 149a/11, 149a/12, 149a/9,
 149b/19, 149b/20,
 150b/20, 151a/36, 151b/10,
 151b/11, 151b/2, 151b/8, 152a/15,
 152a/16, 152a/19,
 153a/13, 153b/15, 154a/5, 154a/6,
 154b/13, 154b/17, 155a/19, 155a/25,
 155a/27,
 155b/30, 155b/32, 155b/33,
 156a/16, 156a/18, 156b/20, 156b/21,
 156b/24, 157a/2,
 157a/3, 157b/21, 158b/4, 159a/14,
 159b/13, 160a/6, 160b/11, 160b/12,
 160b/8,
 161a/21, 161b/1, 161b/10,
 161b/12, 161b/8, 161b/9, 162a/2, 162a/7,
 162b/15,
 163a/14, 163a/5, 163a/6, 163a/7,
 164a/34, 164b/39, 165a/11, 165a/6,
 165a/7,
 166a/14, 167a/13, 167b/21,
 167b/30, 168b/11, 169a/27, 169a/29,
 169a/32, 169b/3,
 169b/9, 170b/1, 170b/30, 170b/5,
 171a/2, 171a/4, 171a/7, 171b/14, 171b/15,
 171b/6, 171b/7, 171b/9, 172a/16,
 172a/18, 172a/21, 172a/23, 172b/27,
 172b/28,
 172b/40, 173a/2, 173a/10,
 173a/11, 174a/32, 174a/35, 174b/42,
 175a/3, 175b/11,
 175b/12, 175b/14, 175b/15,
 176a/1, 176a/20, 176a/22, 176a/24,
 176b/11, 176b/12,
 176b/5, 176b/8, 177a/17, 177a/19,
 177b/4, 177b/7, 178b/3, 178b/5, 178b/7,
 179a/17, 179a/2, 180a/1, 180a/7,
 181a/20, 181a/7, 181a/8, 181b/14,

181b/15,
 181b/16, 182a/4, 182a/7, 182b/15,
 183a/4, 183a/5, 183a/10, 183b/18,
 183b/19,
 183b/21, 183b/22, 184a/4,
 184b/12, 184b/13, 184b/6, 184b/8, 185a/2,
 185a/10,
 185b/11, 186a/2, 186a/3, 186b/21,
 187a/23, 187a/27, 188a/12, 188a/17,
 188a/18,
 189a/12, 189a/13, 189b/1, 189b/2,
 190a/15, 190a/16, 190b/2, 190b/3, 190b/8,
 191a/12, 191a/14, 191a/15,
 191a/16, 191b/19, 191b/20, 191b/4,
 192a/15, 192a/8,
 192a/9, 192b/18, 192b/20,
 192b/26, 193b/14, 194a/25, 194a/27,
 194b/13, 194b/5,
 195a/19, 195a/25, 195b/12,
 196a/1, 196a/3, 196a/5, 196a/7, 196b/14,
 197a/4,
 197a/6, 197b/12, 197b/8, 198a/7,
 198b/10, 198b/17, 198b/19, 199a/2,
 199b/20,
 200a/27, 200a/30, 200b/11,
 200b/15, 200b/18, 200b/6, 200b/7,
 201b/3, 201b/5,
 201b/6, 202a/14, 202a/15,
 202a/16, 202a/18, 202a/20, 202a/23,
 202b/1, 202b/2,
 203a/11, 203a/16, 203a/18,
 203a/19, 203a/20, 203a/21, 203b/24,
 203b/27, 203b/28,
 204a/3, 204a/13, 204b/21,
 204b/22, 205a/28, 205a/29, 205b/16,
 206a/3, 206a/4,
 206b/10, 206b/13, 206b/6,
 207a/21, 207a/23, 207b/10, 208a/15,
 208a/17, 208a/20,
 208a/22, 209a/11, 209a/12,
 209a/8, 209b/19, 209b/20, 209b/23,
 210a/1, 210a/4,
 210a/10, 210b/16, 211a/6, 211a/9,
 211b/18, 212a/7, 212b/3, 212b/4, 213a/10,
 214a/9, 214b/3, 214b/11, 214b/12,

215a/15, 215a/16, 215a/17, 215a/18,
 215a/2,
 215b/11, 215b/8, 216a/27,
 216a/28, 216b/7, 217a/2, 217a/8, 217a/9,
 217a/10,
 217b/15, 218a/12, 218a/14,
 219a/13, 219a/14, 219b/18, 220a/11,
 220a/12, 220b/14,
 220b/16, 221a/4, 221a/5, 221a/8,
 221b/3, 222a/11, 222b/22, 223a/11,
 223a/6,
 223b/18, 223b/21, 224a/10,
 224a/4, 224a/6, 224a/9, 224b/14, 224b/17,
 224b/3,
 225a/11, 225b/25, 226a/6, 226a/7,
 226b/12, 226b/2, 227a/11, 227a/9,
 227b/20,
 227b/22, 228a/14, 229a/12,
 229a/15, 229b/11, 229b/13, 229b/15,
 229b/6, 229b/7,
 230b/19, 230b/21, 230b/25,
 231a/1, 231a/2, 231a/3, 231b/2, 231b/4,
 232a/10,
 232a/7, 232a/9, 233a/17, 233b/2,
 234a/16, 234b/7, 235a/7, 235b/12,
 235b/16,
 235b/17, 235b/18, 236a/11,
 236b/13, 236b/21, 237b/8, 237b/9, 238a/4,
 238b/10,
 238b/11, 238b/12, 238b/15,
 239a/19, 239a/22, 239a/23, 239a/24,
 239a/26, 239a/27,
 239b/1, 239b/11, 240a/14,
 240a/22, 240a/23, 240b/26, 240b/29,
 240b/33, 241a/3,
 241a/4, 241a/5, 241a/7, 241b/11,
 241b/8, 241b/9, 242a/17, 242a/20,
 242a/21,
 242a/22, 242a/23, 242a/24,
 242a/25, 242a/27, 242b/28, 242b/29,
 242b/30, 242b/31,
 242b/33, 242b/37, 243a/1, 243a/2,
 243b/14, 244a/17, 244a/20, 244b/2,
 244b/6,
 245a/11, 245a/12, 245a/9,

245b/19, 245b/23, 245b/25, 246a/11,
 246a/13, 246a/15,
 246a/5, 246a/6, 246b/18, 246b/21,
 247a/3, 247a/6, 247b/12, 247b/16, 248a/3,
 248a/4, 248b/9, 249a/4, 250a/3,
 251a/4, 251a/7, 251b/12, 251b/17,
 251b/18,
 252a/19, 252a/21, 252a/22,
 252b/12, 253a/18, 253a/23, 253b/2,
 254a/16, 254b/1,
 255b/2, 256a/12, 256a/5, 256b/1,
 256b/3, 256b/4, 257a/11, 257a/14,
 257a/16,
 257a/17, 257b/2, 257b/3, 258b/17,
 258b/20, 259a/10, 259a/2, 259a/6, 259a/7,
 259b/12, 259b/17, 260a/1, 260a/3,
 260a/7, 261a/19, 262a/12, 262b/17,
 262b/18,
 262b/19, 262b/24, 263a/9,
 263b/17, 264a/6, 265a/2, 265a/3, 265b/5,
 266a/10,
 266a/14, 266a/15, 267a/10,
 267a/12, 267a/15, 267b/23, 267b/24,
 268a/2, 268a/7,
 268b/12, 268b/14, 269a/5,
 269b/16, 270a/17, 270a/23, 270b/4,
 270b/5, 271b/18,
 271b/21, 272a/1, 272a/7, 272b/8,
 273b/2, 274a/10, 274a/8, 274a/9, 274b/2,
 275a/10, 275b/3, 276a/5, 276a/7,
 276a/8, 277b/1, 277b/18, 277b/3, 278a/6,
 278a/8, 278b/4, 278b/8, 279a/15,
 279b/1, 279b/3, 280a/11, 281a/10, 281b/4,
 282a/7, 282a/9, 282b/15, 282b/18,
 283a/6, 283b/9, 284b/1, 284b/4, 284b/5,
 284b/6, 285a/13, 285a/17, 285b/1,
 285b/2, 286a/16, 286b/17, 286b/21,
 286b/23,
 287a/8, 287b/11, 287b/13,
 287b/15, 287b/17, 288b/4, 289a/3, 289b/8,
 289b/9,
 290a/15, 290a/16, 290a/19, 290b/7
 i. 'ahidedeyim 237b/10
 i. 'ameleder 208b/29
 i. 'amelider 184b/12

i. 'amelider 194b/7, 196b/12
 i. anlaraḥalāşvire 096b/25
 i. anlaraizhāretti 068a/4
 i. 'arżidiserdür 179b/15
 i. āşikareolurlar 200b/13
 i. 'azābider 258a/9
 i. baḥsider 068b/15, 118a/20
 i. bākiola 203b/25
 i. cem'etmeyen 022a/31
 i. cem'oldular 091b/28
 i. cenkedeler 285a/14
 i. cenketmek 281a/7
 i. cenkeyleye 278b/7
 i. cevābvirmiş 075b/34
 i. daretmek 278b/6
 i. da'vaider 162a/7
 i. da'vetetmişdür 217b/14
 i. da'vetitmişdür 190a/15
 i. dirlikideriz 188b/5
 i. dirlikitmeye 008a/4
 i. eklider 153b/20
 i. farzolundu 237b/7
 i. fesādetmişdür 287a/2
 i. ḥalaşetmeye 237a/25
 i. ḥalaşola 220a/15
 i. ḥalaşolunasın 105a/15
 i. ḥalaşolursuz 197b/8
 i. ḥālāşoluruz 146b/24
 i. hāşılolmağa zanneyledüñ
 099a/21
 i. ḥayātagirmek 032a/9
 i. helakolalar 049a/53
 i. ḥıfzetdi 187a/32
 i. ḥitabedeni 244a/25
 i. ḥizmetetdikten 109a/36
 i. ḥizmetiderim 145b/25
 i. ḥükmidersiz 013a/1
 i. ḥükmolunalar 139a/13
 i. ḥükümedecek 279b/5
 i. 'ibādetederek 201b/8
 i. ibgāzideler 043a/11
 i. icābetetdiler 123b/18
 i. ictihādeder 225a/6
 i. idḥāletdiler 097b/45
 i. idrākide 198b/18

- i. iẖa̱aolunmuştur 234b/3
i. iẖḏa̱etmişdur 234b/7
i. iḱāmetetmek ānıḱıfzeyleyen
136a/17
i. i'lāmider 105b/28
i. inkāretdi 049b/72
i. intizāretmiş 235b/15
i. irṣādolunalar 146a/14
i. istimā'etdiğimiz 231b/1
i. isti'mālede 219a/9
i. iṣāretidüb 108a/16
i. i'tibāredesiz 215b/13
i. ḱabūletdiler 115b/11
i. ḱabulideñler 088b/41
i. ḱabulidenpeygamberiñ 019b/41
i. ḱani'olalüm 223a/9
i. keṣfeyledi 158b/10
i. keṣfoluñmuşdur 198a/6
i. laḱırdı 038a/25
i. laḱırdıetdiler 067a/16, 073b/31
i. ma'dūdoldı 086b/25
i. maḱkumetmişdur 257b/6
i. mannānol 010a/25
i. mebāḱeseeyledi 116a/17
i. medetbulunmuş 209b/19
i. memlūoldı 120a/29
i. memlu'oldılar 087a/4
i. memlūolmuş 154b/14
i. memlūolurlar 109b/52
i. mestolmuş 284b/6
i. mestolmuşlardür 284b/3
i. mevcūdolanlar 125a/9
i. mevcudolanlara 122b/34
i. mevcūdolanlardan 125b/11
i. mevcūdolmayān 022a/30
i. mevcūdolmuş 257a/19
i. mevcūdolub 102a/40
i. mevcutolmayān 193a/8
i. mutebbilolına 009b/13
i. muṣafferolana 271b/21
i. mubāḱeseider 129a/12
i. müdāvimolur 151b/12
i. müeyyidolasız 198b/17
i. mulebbisolmuş 202a/16
i. müsālaḱatide 197b/16
i. müṣāreketetsüñ 195b/7
i. müzeyyenolmuş 284b/4
i. namazḱıldı 122b/37
i. namazḱılur 202b/4, 214a/10
i. nizaidüb 266b/9
i. pūrolmuş 283a/8
i. refiḱoldılar 115b/4
i. rızāvirmedi 123b/14
i. riyazatolunmuş 258a/14
i. sākinolmak 163a/12
i. ṣatunaldılar 050a/7
i. selāmvirin 256a/14
i. sizebeṣāretolunur 109a/39
i. sūkūnitmek rızāvirür 163a/13
i. sülūkedesiz 200b/15
i. sülūkiderler 195b/16
i. şüküredir 210b/18
i. ta'mīdeyleye 007b/12
i. tābi'ederler 282b/14
i. tadhiroluñurlar 239a/22
i. ta'dīleyleñ 195a/1
i. taḱşileyledi 122a/28
i. ta'limidersiñ 074b/14
i. ta'lūmoluñduñuz 199b/21
i. ṭama'eyleñ 170b/31
i. ta'mid 036a/22, 036a/23
i. ta'midetdüm 054a/8
i. ta'mīdeyledi 118b/4
i. ta'midide 054a/9
i. ṭaşrairsāl olunmuş 107b/4
i. te'kidolunmuş 207b/11
i. tecrübeolunmuş 054b/13
i. tefsireylediler 118b/26
i. teftiṣidesiz 127a/15
i. teftiṣoluna 126a/24
i. tehdididelüm 091a/17
i. tekmiiletmek 232a/10
i. temamidem 122a/24
i. tembihetmekden feraḱatitmedüm
122a/32
i. tenbiholundı 103a/22
i. tevaṭṭunide 198b/17
i. teveccühedeler 175a/5
i. tevlidetdim 160b/16
i. ticaretetdi 045a/17

i.          066b/4
i. uyanı  olmadı  ız 048b/40
i. va'deeyledi 026a/7
i. v  risolmay   194a/31
i. vaz'ide 044b/51
i. va'  olunmu  dur 177a/19
i. yeminetdi 235b/13
i. yeminetmek 235b/13
i.   araredler 277b/20
i. zeb  hetmek 110b/14
i. ziy  fetider 258a/14
i.+ d  r 262b/20

ilelebet: sonsuza kadar
i. 265a/2

iler   : ileri
i. 008b/21, 054b/18, 064b/45,
073a/9, 121a/5
i.+ de 037a/9

ilet - : ula  tırmak
i.- de 127a/15
i.- de 101a/22
i.- deler 115b/6, 124b/35,
127b/25, 190b/5
i.- den 106b/10
i.- desin 127b/20
i.- d   124a/27
i.- di 093b/26, 101a/27, 127b/18,
284b/3
i.- diler 009a/24, 015a/16, 049a/57,
050a/2, 051a/31, 080a/53, 081b/16,
101b/30,
102a/39, 116a/15, 121b/12
i.- diler 117b/13, 123b/17,
128a/32
i.- du   079b/45
i.- d  b 100b/9, 126a/30
i.- d  m 127b/19
i.- d  m 128a/29
i.- d  n 124b/39
i.- d      120b/37
i.- d  r 030b/2, 056a/3, 105b/26
i.- d  rler 081b/22

i.-   cek 093b/27
i.- mek 093b/28, 125a/5, 203a/17
i.- meye 165b/5
i.- s  nler 115a/38
i.- s  nler 127a/11
i.-   b 114b/30
i.-   r 013b/13, 013b/15
i. 127a/17, 227a/11

il     : katma, karı  tırma
i. 256b/6
i. 088b/42, 106a/3

il     eyle -: katmak
kendisine i.- di 089a/47

il    m : esin kayna  ı
i. 226b/16

  li'  z  r
  . 005a/15

  liyy  
i. 031a/12
  . 020a/15, 030b/3
i.+ dur 063a/15
i.+    052a/48
i. 052a/50, 067b/29, 068a/4,
082a/37, 149b/2
  . 068b/12, 068b/13
  .+ ya 068b/6
  .+ yagarekd  r 068b/12
i.+ y   082a/35
  . 005a/14
  .+ i tevl  ditdi 005a/13
  . 030b/5, 031a/10

  liyy  d
  . 005a/15
  .+    tevl  ditdi 005a/14

ilk : birinci
i. 041a/6, 075b/39, 201b/2,
244a/23

ilkā : atma, bırakma

- i. 117a/4, 123b/14
- i. 107a/20, 158b/4, 268a/8
- i. 147a/38
- i. 194b/8

ilḳā it -: bırakmak

- āna i.- üb 053b/14
- ādemleri i.- er 117b/14
- idüb i.- er 119a/8
- nesnelerianlara i.- üb 136b/23
- Pavlus i.- üb 120a/26
- olmağa i.- ersiñ 133a/29
- ādemleri i.- erüz 180b/11

illā : ille de, mutlaka

- i. 225a/6, 233a/19, 234b/5, 264a/6, 281b/3
- i. 269a/6
- i. 009b/13, 021a/4, 022b/40, 026b/17, 031b/21, 034a/9, 034b/17, 062b/5, 062b/8, 069a/29, 077b/32, 116a/21, 124a/25, 134a/23, 144b/7, 150a/16, 152b/8, 153b/14, 157b/15, 158a/2, 158b/12, 159a/4, 159b/12, 163a/5, 164b/4, 167a/13, 169b/4, 171b/6, 172a/16, 174a/36, 177a/13, 177b/3, 190a/12, 190a/20, 191a/16

'illet : hastalık

- 'i. 194b/13

'ilm : bilim

- i.+ üñ 139b/20
- 'i. 171a/9
- 'i.+ iñcemī' 209a/3
- 'i. 170b/2

ilticā it -: sığınmak

- kim i.- dim 235b/18

iltifāt it -: övmek

- cezāsına i.- eridi 242a/27
- gedürene i.- üb 247a/3
- yüzüne i.- 074b/14

i'māl : yapmak

- i.+ suz 141b/7
- i.+ i 262a/9

īmān : inanma

- i. 219a/16
- i.+ i 029b/8
- i.+ suz 031a/17
- ī. 140a/3, 140b/22, 141a/25, 141a/3, 141b/15, 142a/18, 142a/2, 142a/25, 149a/10, 149a/14, 149a/9, 150b/20, 171a/13, 173a/11, 180a/7, 191a/16, 192a/15, 192a/7, 192a/8, 192b/23, 192b/25, 192b/26, 194b/7, 196b/13, 197b/8, 198b/17, 199a/6, 202a/23, 212a/7, 216b/10, 216b/4, 219a/14, 220b/16, 223b/21, 224b/12, 227b/4, 233a/19, 233b/2, 233b/3, 235b/12, 241a/1, 241a/3, 241a/4, 241a/5, 241a/7, 241b/11, 241b/8, 241b/9, 242a/17, 242a/20, 242a/21, 242a/22, 242a/23, 242a/24, 242a/27, 242b/28, 242b/29, 242b/30, 242b/31, 242b/33, 247b/15, 247b/17, 247b/21, 251a/8, 252a/21, 252b/7, 266b/3, 266b/5
- ī. 149b/17
- ī. 069a/23, 069a/25, 073b/23, 083b/16, 083b/17, 094b/5, 099b/37, 102a/43, 104a/43, 105a/17, 105b/24, 108a/12, 109b/48, 111a/28, 111b/10, 111b/8, 114b/32, 115b/12, 115b/4, 117a/34, 117b/8, 118b/4, 132b/27, 132b/28, 137b/13, 142a/17,

148b/33, 149a/14
 ĩ. 117b/8
 ĩ.+ a 129b/25, 137b/17, 192b/24,
 221b/8, 223a/11, 225b/22, 241b/13
 ĩ.+ da 111a/22, 113b/5, 142a/19,
 175b/14, 183a/7, 218b/2, 220a/15,
 220b/13,
 221a/13, 228b/2, 229b/15, 247a/5,
 256a/9
 ĩ.+ da bāķikalırsız 208a/23
 ĩ.+ da muħkemoldı 142a/20
 ĩ.+ da muħkemolmuş 209a/7
 ĩ.+ da suāletdim 246a/6
 ĩ.+ dadır 218b/5
 ĩ.+ dan 107b/9, 137b/17, 138a/18,
 148b/32, 154a/23, 192a/12, 192a/8,
 192a/9,
 192b/24, 194b/5, 218b/6, 223a/10,
 226b/16
 ĩ.+ dandur 148b/30
 ĩ.+ dandurki 141b/16
 ĩ.+ dasınız 188b/5
 ĩ.+ ı 014b/11, 041b/23, 110a/10,
 191a/16, 209a/12, 219b/19, 222a/13,
 226a/11,
 227b/1, 230a/5, 247b/14, 281a/11
 ĩ.+ ı azolanlar 015b/26
 ĩ.+ ı hıfzetdim 227a/8
 ĩ.+ ı 'imāretidüb 267b/20
 ĩ.+ ı taħşīlidenlere 256b/1
 ĩ.+ ıma inkāretmedim 269b/13
 ĩ.+ ımı 247b/19
 ĩ.+ ımız 264a/5
 ĩ.+ ın 241b/8
 ĩ.+ ın 235a/2
 ĩ.+ ına 203b/28, 244b/7
 ĩ.+ ında 191b/20
 ĩ.+ ında 217b/14
 ĩ.+ ından 141b/16, 191a/16, 205b/9
 ĩ.+ ımı 140a/3, 247b/18
 ĩ.+ ının 137b/9
 ĩ.+ ınız 158b/5, 212a/8
 ĩ.+ ınıza 256b/5
 ĩ.+ ınız 213b/3
 ĩ.+ ınızı 207b/4

ĩ.+ ınız 213b/5
 ĩ.+ ınızın 209a/6, 251a/7
 ĩ.+ ınızın 204b/17, 212a/3, 214a/10
 ĩ.+ ıyoktur 217b/3
 ĩ.+ sız 069a/19, 163a/12
 ĩ.+ sızlara 289b/8
 ĩ.+ sızlar 225a/13
 ĩ.+ sızlığın 234a/11
 ĩ.+ sızlığın 233a/12
 ĩ.+ sızlık 233a/19, 233b/7
 ĩ.+ sızlıkda 150b/23
 ĩ.+ sızlıkta 219a/14
 ĩ.+ suz 163a/13, 163a/14, 163b/15,
 172a/24, 181b/15
 ĩ.+ suz rāzietmek 241a/6
 ĩ.+ suzlar 162a/7, 172a/23,
 181b/14
 ĩ.+ suzların 167b/26
 ĩ.+ suzlığı 140a/3
 ĩ.+ şuzlık 142a/20
 ĩ.+ uñ 151b/6, 156b/26, 191b/2
 ĩ.+ undan 192b/22
 ĩ.+ uñuz 060b/41
 ĩ.+ unuz 196b/15
 ĩ.+ üñ 137a/5, 141b/14, 149a/6,
 149a/8, 151b/3, 154a/22, 179b/12, 192a/6,
 195b/11, 199a/13, 202a/16,
 203b/26, 214a/8, 215b/8, 219b/20, 220b/9,
 221a/6,
 223a/12, 225b/18, 226a/8, 230a/6,
 247a/1, 247b/18, 250b/15
 ĩ.+ üñ hıfzidenler 282b/13
 ĩ.+ üñ ziyādeolmuşdur 185b/15
 ĩ.+ üñibtida 243a/2
 ĩ.+ üñtamam 240a/22
 ĩ. itā'atetdiler 095a/8
 ĩ. 228a/14
 i. 027a/31
 ĩ. 198b/12
 ĩ. azolanlar 013a/31

'imāret: bayındırlık
 'i. 172b/27, 185a/8
 'i.+ e 189a/11
 'i.+ e 154a/3

'i.+ i 171b/6, 199b/16
'i.+ imizi 180a/3
'i.+ iñ 200a/30
'i.+ inden 218b/5
'i.+ ine 199a/13
'i.+ üñüz 188a/20

'imāret it -: bayındır hale getirmek
ve 'i.- mesinün 153b/20
ammāmuḥabbet 'i.- er 164b/1
kendüsini 'i.- er 171a/5
kimesneyi 'i.- er 171a/5
īmānı 'i.- üb 267b/21
nesneler 'i.- mezler 167b/24
üzerine 'i.- meyem 155a/21

imdād it -: yardım etmek
anlara i.- sin 222a/16
karılara i.- e 222a/17

imdi : şimdi
i. 005a/17, 007b/10, 007b/8,
010a/19, 010a/23, 011a/48, 011b/2,
011b/9,
012b/22, 012b/23, 013a/34,
013b/10, 013b/20, 018b/16, 019a/26,
019a/31, 019a/32,
021b/13, 024a/18, 024b/27,
024b/28, 025a/40, 026a/57, 031a/10,
031b/26, 032a/4,
033a/26, 033a/29, 034a/6, 034a/7,
038a/26, 038b/40, 039a/9, 039b/17,
039b/21,
040a/28, 040b/3, 040b/44,
040b/45, 041b/20, 042a/31, 043a/15,
043b/26, 044b/45,
046a/27, 046a/28, 049a/54,
050b/17, 051a/21, 053b/18, 063a/19,
070b/8, 070b/9,
074a/6, 074a/9, 075a/23, 075a/28,
075b/37, 081a/12, 086b/18, 086b/21,
088a/30,
088b/36, 088b/41, 094a/41,
094b/2, 094b/3, 098b/4, 099a/22, 101b/31,
103a/20,

103a/23, 103b/32, 103b/33,
105a/17, 105a/18, 105a/19, 106a/5,
109a/38, 109a/40,
110a/3, 111a/2, 111b/10, 112b/27,
112b/30, 113a/39, 113b/11, 115b/12,
116a/17,
116a/20, 116b/23, 116b/29,
116b/30, 118b/3, 120a/32, 120b/38,
122a/26, 122a/28,
123b/22, 123b/23, 126a/29,
127a/15, 127b/18, 127b/21, 128a/31,
130a/5, 130b/17,
131a/23, 131b/4, 131b/9, 132b/22,
134b/34, 135b/5, 135b/9, 136b/20,
137a/28,
138b/1, 139b/21, 139b/26, 140a/1,
141a/1, 141a/27, 141a/28, 141a/31,
141b/10,
141b/9, 142a/1, 142b/9, 143a/18,
143b/12, 143b/4, 144a/15, 144a/21,
144b/3,
144b/4, 144b/7, 145a/12, 145a/20,
145a/21, 145b/25, 146a/12, 147a/31,
148a/14,
148a/16, 148a/18, 148a/19,
149a/14, 149b/17, 150a/11, 150a/5,
150a/7, 150b/19,
152a/2, 152b/10, 152b/12, 152b/7,
153a/8, 153b/12, 153b/13, 153b/16,
153b/19,
154b/17, 155a/28, 159a/7,
160a/21, 160a/5, 160b/16, 161b/12,
161b/7, 162a/4,
162b/15, 162b/20, 163a/8,
164b/38, 164b/4, 166a/18, 166b/25,
166b/26, 167a/12,
167a/19, 167b/31, 168b/20,
169a/33, 171b/11, 171b/15, 172a/26,
172b/39, 173a/11,
175b/11, 176a/19, 177a/17,
179b/12, 180a/6, 180b/11, 181a/20,
182a/1, 182b/16,
186b/15, 187b/9, 191b/21, 191b/5,
192a/7, 192a/9, 192b/19, 192b/21,
193b/15,

193b/16, 194a/1, 194a/31,
 195b/10, 197b/19, 199a/1, 199b/17,
 200a/1, 200b/15,
 200b/7, 202a/14, 203a/18,
 204a/12, 204b/22, 205a/29, 206a/1,
 209a/6, 209b/16,
 209b/20, 210a/1, 210a/5, 210a/12,
 215a/18, 215b/6, 215b/9, 217b/15,
 217b/17,
 219b/8, 220a/2, 222a/14, 224a/8,
 224b/1, 224b/3, 225b/21, 226b/1, 227b/2,
 230a/12, 230b/17, 232a/14,
 233b/1, 233b/6, 233b/9, 234a/11, 234a/16,
 236a/11,
 238a/1, 239a/23, 240a/19,
 240b/35, 243a/1, 245a/13, 245a/15,
 246a/7, 249a/4,
 249a/7, 249b/13, 249b/17, 250a/7,
 252b/13, 252b/7, 254b/1, 255a/7, 256a/6,
 259a/11, 259b/17, 261b/24,
 266a/8, 269a/5, 270b/3, 271b/19
 İ. 014a/24
 i. emreyle 052b/64
 i. kıyāsiderüm 163b/26
 i. lāzımolmaḳkıyāsetdüm 184a/5
 i. mükemmelolmuşlar 205b/15
 i. münkādolmaḳ 152b/5
 i. müşevveşolmañ 013a/31
 i. suālilerin 103b/29
 i. taḥşiletmek 235b/18
 i. te'yīdidelüm 161b/8
 i. tevbeidüb rücu'yleñ 090a/19
 i. tezekküreyle 270b/3
 i. uyanıḳoluñ 044a/42, 077b/35
 i. uyanıḳoluñzirā 045a/13

imiş : rivayet çekimi
 i. 005b/18, 021b/9, 027a/24,
 033a/25, 033a/28, 038a/25, 044b/3,
 052a/55,
 052b/61, 054a/6, 054b/13,
 055b/45, 056b/18, 060a/38, 060b/5,
 061a/14, 062a/42,
 064b/47, 064b/48, 066a/26,
 073b/30, 077b/1, 081a/7, 081b/25,

082a/39, 082b/42,
 083a/5, 089b/10, 092a/32,
 092a/34, 093a/17, 097b/44, 099b/32,
 104a/39, 105b/20,
 105b/24, 107a/20, 107b/7, 113a/1,
 114a/16, 118b/28, 119b/16, 120b/34,
 123a/9,
 124a/27, 124b/37, 126a/30,
 126b/6, 129b/24āna, 131b/4, 134b/33,
 135a/42, 135b/7,
 142b/14, 144b/5, 166b/5, 180b/19,
 190b/3, 191a/12, 193b/15, 220a/15,
 232b/5,
 234b/8, 236a/4, 236a/10, 236a/11,
 238b/9, 241b/8, 244a/21, 250b/17,
 258b/21,
 262a/12, 268a/4, 268a/8, 268b/14,
 269b/9, 272a/1, 272a/3, 274b/2, 277a/10,
 278a/10, 279b/5, 280b/2, 282a/6,
 283b/2, 284b/1, 285a/11, 288a/2, 290a/19,
 290a/21
 i. 007a/5, 020a/15, 027a/24,
 027a/25, 049b/72, 052b/58, 056a/2,
 057b/2,
 061b/22, 074a/33, 090b/4,
 098b/10, 101b/29, 110b/13, 113b/4,
 118a/24, 134b/28,
 136a/12, 192b/24, 272a/4

imsāk : oruç başlangıcı
 i. 147a/32
 i.+ sızlar 226a/4

imtiḥān: sınav
 i. 165b/3, 167a/13, 167a/9,
 195a/1, 233a/9
 beni i. 039b/19
 i. 070a/2, 246a/13
 ānı i. 040a/35
 i.+ dan 258a/9
 i.+ üñ 233a/8

imtiḥān it -: denemek
 nesneleri i.- e 203a/10
 sizi i.- mek 255a/12

kimesne i.- mez 246a/14
kendüsini i.- sün 169a/28
Mesîhi i.- elüm 167a/9
beni i.- ersiz 074b/15
anı i.- üb 033b/3
Allahı i.- ersiz 111b/10
ve i.- ici 008a/3
beni i.- üb 136a/18
rabbüñrûhun i.- mek 092b/9

imtiyâz: ayrıcalık
i.+ ları 169b/10

in -
i.- di 014a/25, 014a/27, 014b/1
i.- diler 100a/38
i.- diler 105b/28, 110b/12,
111a/25
i.- dügi 099a/27
i.- dükleri 068b/9
i.- er 031a/9, 054a/10, 102b/11,
277b/1, 285b/1, 288a/1, 289a/2, 289b/11
i.- ilirüz 180a/4
i.- ilür 146b/22
i.- ilürüz 146b/23, 180a/2
i.- mesin 043a/18
i.- mesün 076b/15
i.- mişdur 280a/12
i.- mişdür 130a/6
i.- se 215a/16
i.- sün 051b/42, 082a/32
i.- üb 027a/29, 053a/2, 098b/6,
103a/21, 107a/20, 118a/22, 121a/10,
127a/10
i.- üñ 247b/16
i.- üp 008a/16

in'âm : bağış
i. 210b/13, 230b/22
i.+ ını 224a/7
i. 143a/15, 143a/16, 147a/33,
158b/12, 176b/12, 190a/15, 192b/19
i.+ da 157a/6
i.+ ı 144a/23, 163a/7
i.+ lara 171a/1

i.+ ları 151a/29, 169b/9, 170b/31
i.+ larımız 151b/6
i.+ larını 170b/28
i.+ laruñ 169b/4
i. 200a/32
i.+ ı 137b/11, 255a/10

inan -

i.- a 073b/23
i.- alar 217b/12
i.- an 069b/42
i.- avüz 082a/32
i.- dı 149b/17
i.- dılar 038a/32, 090b/4, 136b/24
i.- dılar 110a/2
i.- duğuñ 015a/13
i.- duñuz 173a/2
i.- ılmaz 131b/8
i.- ılmışdur 216b/11, 226b/14,
227b/3
i.- ılmışdur 140a/3
i.- ılmışdür 219a/12
i.- ınız 215a/14
i.- ırlar 247b/20
i.- ırsa 264a/1
i.- ırsıñ 247b/19
i.- ırum 168b/18
i.- madılar 083a/12, 083b/15
i.- maduñuz 038a/32
i.- mak 241a/6
i.- mañ 043b/27, 077a/21
i.- maz 101a/27
i.- mışlar 098b/12
i.- ur 073b/24, 153a/2, 171a/7
i.- urum 134b/25
i.- urum 129a/15
i.- uruz 143b/7
i.+ mışdur 133b/12

inās : kadınlar
i.+ da 148a/22, 207b/12, 226b/2
i.+ dür 259a/9
i.+ ı 219a/16, 259b/15
i.+ da 181a/6
i.+ ı 226a/11

i.+ ıdır 194a/27

inbisāt: genişleme, yayılma
i. 092a/30, 092a/32
i.+ ımız 262b/22
i. 263b/17
i. 137a/31
i.+ ını 091a/13

incām : meydana çıkma
i.+ ın 250a/11

incāz : sözünde durma
i. 183b/12

ince
i. 052b/59, 079b/50, 082b/46

inci : değerli taş
i.+ den 290a/21
i.+ ler 286b/17
i.+ lerde 220a/10
i.+ nüñ 286a/12
i.+ yü 025b/46

İncil : hristiyanların kutsal kitabı
i. 198a/7, 212b/4, 224a/10,
282a/6
İ. 047a/13, 076b/10, 078a/9
i.+ de 202b/5, 204b/22, 206a/3
i.+ i 202a/15, 249b/16
i.+ ime 225a/9
i.+ imiz 217b/14
i.+ in 013b/17
İ.+ in 031a/12
i.+ iñ 203a/18, 203b/28, 204b/18,
206b/15, 208a/23, 228b/3, 230b/14,
243a/3,
248a/5, 256a/5
İ.+ iñ 284a/18
i.+ iñ tecrübe olunmuş 234a/16
i.+ iñ'avretler 220b/11
i.+ ine 219a/11
i.+ ini 212b/8
i.+ iñşıldk 207b/6

i.+ iñsırrını 202a/20
i.+ üñ 202b/7
İ. 020a/6, 160b/16
İ.+ de 166a/18
İ.+ dedür 183b/19
İ.+ den 166a/15
İ.+ e 151a/28, 189b/7
İ.+ e ĩmānetirüñ 054b/15
İ.+ e itā'atitmediler 149b/16
İ.+ i 166a/14, 179a/5, 190a/12,
190b/7
İ.+ i daḥīkabûletdüğünüzi 173a/1
İ.+ i iḥbāretmege 157b/17
İ.+ i va'zetdiler 099a/26
İ.+ i va'ziderler 110a/8
İ.+ i va'zidüb 111a/21
İ.+ i va'zitmeye 185b/16
ol İ.+ ianlaratefsiret-düm 190b/2
İ.+ ime 139b/16
i.+ in 023a/45
İ.+ in 032a/5, 045a/17, 079a/31,
166a/23
İ.+ iñ 051b/41, 191a/14
İ.+ inden 137b/16
İ.+ ine 165b/12, 184b/13
İ.+ ini 155a/20, 186a/8
İ.+ ini ḥizmetider 154b/16
İ.+ ini şehadetitmek 122a/24
i.+ ini va'azider 009a/23
İ.+ ini va'zider 054b/15
İ.+ inüñ 155b/29
İ.+ ümüz 179a/4
İ.+ üñ 190b/5
İ.+ üñ 071b/30
ve İ.+ üñzāyi'eyle-ye 068a/35
İ.+ iñ 040a/26
İ.+ indeki 137b/10
İ.+ ine 137a/2
İ. 043a/13

incin -
i.- di 070b/14
i.- diler 037b/16
i.- mege 072a/42
i.- mişdur 233a/17

i.- mişlerdür 036a/25
i.- ub 233a/10
i.- ürlər 059b/18

incīr : meyve, incir
i. 037b/19, 037b/21, 044a/32,
073a/13, 073b/20, 073b/21, 077a/28,
248b/12
i.+ ler 284b/4
i.+ lerimi 248b/12
i.+ lerüñvaḳti 073a/14
i. 013b/16

indir -
i.- ir 281a/13
i.- ub 258a/14
i.- üb 082b/46, 134a/17, 134b/30

indiril -
i.- mişdür 246a/15

indür -
i.- e 082a/37
i.- üb 108b/29
i.- ülesin 020b/23

inkār : reddetme
i. 067b/34, 089b/13, 089b/14,
221b/8, 242a/24, 261b/22

inkār it -: reddetmek
bize i.- e 225a/12
rabbe i.- eler 257b/1
ḳuvvetine i.- er 226a/5
eger i.- eriz 225a/12
kerre i.- esin 080b/72
bana i.- esin 079a/31
ile i.- di 049b/72
yine i.- di 080b/70
īmānıma i.- medim 269b/13
ismime i.- mediñ 271a/9
kendüsine i.- meye 225a/13
oḡula i.- se 261b/23
nefsine i.- sün 030a/24
bana i.- esin 050a/75

bana i.- esin 048a/35
baña i.- e 019a/33
Mesīḥe i.- er 266b/5
āna i.- eyim 019a/33
kendü i.- üb 080b/68
şehvetlere i.- üb 229a/12
biz i.- mege 091a/17

inḳızā : geçip gitme
i. 043a/13, 043a/6

inşāf : acıma
i.+ un 138b/32
i. 075b/34, 117b/14, 126b/1,
152b/5
i.+ ında 128b/4

insān
i. 219b/5, 268b/13
i.+ ı 217a/4
i.+ ı mükemmelola 226b/17
i.+ üñ 232a/6
i.+ a 282b/14
i. 018b/23, 020b/19, 021b/8,
022b/40, 025a/41, 031a/12, 031a/9,
035b/18,
036b/28, 044b/44, 045a/14,
046b/3, 057a/28, 071b/33, 079b/42
i.+ a 022b/32, 067b/31, 174a/32
i.+ ı 030b/28, 077a/26, 098a/56
i.+ ım 029b/14
i.+ ın 043b/30, 044a/39, 068b/12
i.+ in 025a/38
i.+ u 049b/63
i.+ uñ 015a/20, 043b/27, 044a/37
i.+ uñşaltanatu 056a/9

insāniyet
i.+ li 248b/7
i.+ lü 144a/19, 158b/4
i.+ lü 167a/13
i.+ lü 158b/13

intihā : sona erme
i.+ sı 236a/3

i.+ yā 177a/14
i.+ sı 058b/27, 255a/7
i.+ sıdur 025a/40
i.+ sında 025a/40, 025b/49
i.+ yā 076b/13
i. 235b/12
i. 233a/15

intikāl : göçme, taşınma

i. 170b/3
i. 160a/6

intikāl it -: göçmek

anı i.- miş 241a/5
melekūtüne i.- mişdur 208a/14

öte i.- eyim 097b/44
mukaddese i.- üp 008a/5

intikām: öç

i.+ ını 274a/10
i. 135b/5
i. almağa 185a/6
i.+ uñuz 152a/19
i. 152a/20, 152b/4, 240b/30
i.+ ı 182b/11
i.+ ını 287a/3

intizār : bekleme, bekleyiş

i.+ ına 218a/6
i. 250a/7
i.+ ı 240b/27
i.+ ıma 203a/20
i.+ ından 106b/12
i. 146b/25
i.+ ı 146b/19

intizār it -: beklemek

ile i.- miş 235b/16
daḥī i.- erler 129a/15
i.- er 146b/24

irādet : isteme, istek

i.+ i 109a/36, 137b/11, 155b/32,
164b/37

i.+ ine 148a/19
i. 032b/13
i.+ i 151b/3, 157a/2, 196a/1,
200b/17, 214b/3, 215b/18, 253a/15,
254a/17
i.+ in 023a/50, 038a/31, 125b/14,
272b/11
i.+ iñ 058b/35
i.+ ince 264b/14
i.+ inde 239b/10
i.+ ine 189b/5, 225b/26
i.+ ine 254b/3
i.+ ini 014a/21, 201b/7, 240b/37,
254b/3
i.+ inüñ 196a/9, 207b/9
i.+ lerümi 108b/23
i.+ ü 139b/18
i.+ ün 196a/6
i.+ üñ 012a/10
i.+ üñi 239b/9
i.+ üñol-sun 048b/43
i. 183a/5

i'rāz : çekinme

i. 226a/6
i. 122a/27

i'rāz it -: çekinmek

benden i.- diler 224b/15
kemlikten i.- üb 254a/11

irfāş : daimi ikamet

i. 042a/26, 200b/19
i.+ ının 285b/3
i.+ larda 254b/4
i.+ lar 195a/21

iriş - : erişmek, yetişmek

i.- cek 051b/33
i.- diler 006a/2, 064a/33
i.- dügi 102a/39
i.- dük 122b/3, 136a/13
i.- dük 121b/16
i.- dürmez 184b/12
i.- ecek 031b/24, 123b/18

i.- ıcek 015b/28, 101a/26, 103b/33
i.- mek 133b/12
i.- mez 171a/8
i.- ti 105b/22
i.- tiler 060b/1
i.- üb 008b/11, 053a/2, 105b/23,
107a/20, 111a/27, 111b/4
i.- übanları 118a/19
i.- übet-tilar 127a/14

ırsāl : gönderme
i. 058a/13, 101b/30, 105a/11,
132a/17, 231b/14
anlara i. 038b/38
i. olunmuş 273a/7

ırsāl it -: göndermek
i.- eyim 175a/3
ve i.- dik 213b/2
İsrāile i.- di 103b/36
Barnabası i.- diler 105b/23
silası i.- dük 112b/27
feriştelerini i.- e 044a/31
ırakümmetlere i.- e 126a/21
Mesīhi i.- e 090a/21
ānıkaysere i.- em 131a/21
sizi i.- erin 018b/16
iki i.- mege 062b/7
anı i.- mek ta'yinetdüm 131a/25

ırşād : doğru yolu gösterme
i. 159a/16

ırşād it -: doğru yola sevk etmek
daḥī i.- em 172a/19

irtidād: dinden çıkma
i.+ ı 217a/3

ısbāt : kanıtlama
i. 233b/10

ısbāt it -: kanıtlamak
i.- er 101a/22
anları i.- emediler 130a/8

evvel i.- üñ 140b/9
anlar i.- mege 129a/13

ıse
i. 009b/13, 010a/24, 018a/13,
020a/16, 022b/40, 023b/10, 025a/40,
030a/24,
030b/26, 033a/26, 034b/21,
046a/29, 048b/43, 051b/42, 051b/44,
059b/25, 065a/4,
065b/17, 066b/36, 067b/34,
068b/13, 068b/18, 069b/36, 069b/37,
070a/50, 071a/21,
073b/25, 076a/44, 086b/25,
090a/24, 092a/34, 094a/36, 094a/37,
094a/39, 100a/2,
108a/15, 109b/48, 118a/15,
120b/38, 127a/10, 127a/11, 129a/20,
131a/21, 131b/5,
133b/12, 135b/10, 139b/26,
140b/18, 141a/2, 143a/21, 143b/4, 143b/6,
144b/3,
148a/19, 148b/27, 148b/29,
150b/24, 152a/18, 152b/9, 154a/23,
154a/4, 160b/8,
161a/19, 162b/18, 163a/12,
163a/13, 163a/14, 164b/2, 164b/37,
164b/39, 164b/4,
164b/40, 165b/11, 165b/12,
169a/27, 170b/3, 172a/23, 172b/37,
173b/13, 173b/14,
174a/29, 174a/32, 175a/4,
177a/20, 177b/5, 180b/17, 182b/14,
183b/12, 184a/4,
187a/30, 190b/6, 198a/3, 199b/21,
201a/24, 201b/8, 205a/4, 206b/8, 210a/1,
210b/13, 210b/14, 211b/11,
220a/1, 222a/10, 226a/8, 230b/19, 231b/2,
237b/8,
238b/17, 240a/18, 244a/25,
247a/2, 248b/14, 249a/5, 250b/15, 251a/7,
255a/10,
255a/11, 256b/8, 257b/4, 257b/5,
260b/6, 263b/11, 264a/4, 264b/18, 278b/7
i. ānıḥāllitmege 094a/39

i. ānimelāmetetsinler 130a/6
i. iftirāederler 267a/10
i. niceoldu 022b/40
i. rahmet 148a/19
i. şadaiden 170b/1
i. žāyi'olmuşlara 179a/4
i. zülümideññ 182b/12
i. 090b/7, 129a/19, 173b/16,
222a/11, 248a/5

İşhak

i.+ uñtañrısı 075a/26
i. 095b/9
i. 241b/9, 242a/20
İ. 004b/2
i.+ da 242a/18
i.+ ı kurbaneyledi 242a/17
i.+ uñ 089b/13
İ.+ a 194a/28
i.+ da 147b/7
i.+ dan 147b/11
i. 014b/11
İ.+ un 040a/32
İ. tevlīditdi 004b/2

İsim : ad

i. 043a/12, 090b/7, 091a/12,
266a/15, 284b/5
i.+ de 091a/18
i.+ de artuқта'limetmeyesiz
093b/28
i.+ den 197a/21
i.+ ler 289b/12
i.+ lerden 118a/15, 284b/3
i.+ leri 258a/9, 281a/8, 285a/8,
289b/14
i.+ lerüñ 240a/18, 259b/17, 270b/4

i.+ i 123b/14, 137a/6, 139b/24,
157a/10, 204a/10, 222b/1, 231a/5,
261a/13,
265b/6, 274a/8, 280b/2, 281b/1,
287b/14, 287b/16, 290b/4
i.+ i ibğāzetdiñ 231a/9
i.+ im 043a/10, 148a/18, 269a/3

i.+ imde 033a/20, 069b/40,
157b/16
i.+ imde qabulider 069b/37
i.+ ime inkāretmediñ 271a/9
i.+ imi 269b/13
i.+ imi 271b/13
i.+ in 217a/7
i.+ iñ 012a/10, 270b/1
i.+ iñ iftirāetmezlermi 247a/7
i.+ inde 037a/9, 042b/39, 053b/19,
069b/38, 073a/10, 088b/38, 089b/7,
094a/41,
101b/28, 161a/4, 162a/11,
201a/21, 210b/17, 250a/10, 250b/15,
255a/14
i.+ inde ta'mīdolundu 157b/13
i.+ inde ta'mīdolundular 119a/5
i.+ inde ümidtutalar 022a/22
i.+ indeammāBeṭrus 091a/19
i.+ indeki 218a/6
i.+ inden 092a/31
yeşu'u i.+ indeta'mīdolun-ur lar
099a/17
i.+ ine 131b/9, 157a/2
i.+ ine du'āide ḡalāşola 149a/14
i.+ ine du'aide ḡalāşolaserdür
087b/22
i.+ ine du'aider 125b/17
i.+ ine i'durafideriken 245a/15
i.+ ine i'tikādederiz 262b/23
i.+ ine i'tikādedesiz 264b/14
i.+ ine i'tikādidenler 264b/13
i.+ ine temcīdvirmeye 283a/4
i.+ ine teslīmeylediler 112b/27
i.+ ini 119a/13, 281a/6
i.+ inüñ 282b/12, 283a/2
i.+ inünkileri 098b/12
i.+ iñüzeline 204a/10
i.+ ler 081b/28
i.+ leri 141b/8
i.+ üm 035a/29, 076b/13, 100b/17
i.+ ümde qabulideñbeni qabulider
032a/5
i.+ ümi 100b/15
i.+ üñde 014a/22

i.+ üñe 154b/10
i.+ i 014a/23
i. 101a/21
i. 090a/16, 104a/44, 112a/15
i. ta'zīm 119b/18
i.+ nde 019b/41, 019b/42

İspanya

i.+ ya teveccühideyim 155a/24

isrāf : savurganlık

i.+ iñ 254b/4
i.+ uñuz 163a/6

İsrā'ıl

i.+ in 237b/8
i.+ iñ 205a/5, 237b/10, 242a/22, 269b/14
i.+ üñ 197b/12
i. 075a/30
İ. 018b/23, 028b/25, 147b/7, 148b/27, 148b/30, 149b/19, 150b/26, 178b/13
İ. talebider 150a/7
İ.+ de 014b/10
İ.+ den 050b/9
İ.+ denkıler 147b/7
i.+ e 093b/32
İ.+ e 082a/32, 097a/37, 108b/24, 149b/2, 149b/21, 150b/25
İ.+ e irsāletdi 103b/36
İ.+ i 167a/18
İ.+ i ziyāretide 096b/24
İ.+ in 097a/41
i.+ iñ 289b/12
İ.+ iñpadişahı 051b/42
İ.+ liler 089b/12
İ.+ lüler 087b/22, 094a/35, 108a/17
İ.+ lüler medeteylen 124a/27
İ.+ lülerdür 147b/4
İ.+ lülermidür 186b/22
İ.+ lüyüm 149b/1
i.+ uñ 088b/36
İ.+ ün 028b/30

i.+ üñ 093a/21
İ.+ üñ 018a/6, 090b/9, 100b/15, 108a/17, 136b/20, 148b/27, 195b/16
İ.+ üñcemi' 091a/10
İ.+ iñ 035a/28

iste -

i. 188a/20
i.- di 102b/10, 120b/34, 208b/27
i.- di 033a/24, 170a/18
i.- digü 058a/13
i.- digüm 035b/15
i.- diği 209b/18
i.- dik 213b/18
i.- diler 068b/13, 134b/30, 136a/18
i.- dügi 123b/15, 169b/12, 174a/38
i.- dügüm 145a/19
i.- dügüñ 028b/28
i.- dükleri 124a/31
i.- medi 006b/18, 033a/30, 051b/35, 063b/27, 066a/24, 069a/30
i.- medigüm 145a/19
i.- medim 230b/14, 239b/5
i.- medügümi 145a/20
i.- medüler 097a/39
i.- medüñ 239b/8
i.- medüñüz 042b/37
i.- mege 183a/10
i.- mek 145a/18
i.- mem 028b/33, 038a/29, 145a/17, 167b/21, 175b/7, 214b/13
i.- meye 204a/13
i.- meyüb 166a/17
i.- mez 259a/9
i.- mezim 150b/25, 166b/1, 266a/14
i.- mezler 041a/5
i.- mezlerdi 039a/3
i.- mezse 218a/11
i.- mezüm 137b/13
i.- mezüm 118a/16
i.- mezüz 176b/8, 180a/4
i.- r 036a/27, 042b/37, 063a/20, 064b/49, 081a/12, 081a/9, 106a/5, 116a/18,

121b/14, 128b/7, 131a/21, 131b/5,
 148a/19, 161a/19, 164b/37, 164b/40,
 177a/15,
 219b/5, 235b/17, 245b/19,
 246b/18, 248a/5, 278b/5
 i.- rdim 230b/13
 boşamak i.- ridi 005b/20
 i.- rim 055b/41, 063b/25, 145a/15,
 163a/7, 164a/32, 172a/19, 193b/20,
 203a/12,
 219b/8, 222a/14, 229b/8, 266b/5
 i.- rimki 168a/3
 i.- rin 048a/38
 i.- rin pāköl 014b/3
 i.- rler 031a/12, 050b/16, 058b/33,
 189b/7, 193b/17, 195b/12, 195b/13,
 222a/12,
 278b/7
 i.- rler 116a/21
 i.- rlerse 172b/35
 i.- rmisiñ 096b/28, 130a/9,
 247b/20
 i.- rse 278b/5
 i.- rsem sefiholmayım 187b/6
 i.- rseñ 030b/4, 055b/41
 i.- rseñiz 194b/18
 i.- rseñüz 013b/10, 020a/14
 i.- rseñvar-ub 034b/21
 i.- rsin 014b/3
 i.- rsiñ 034b/17, 048a/38, 063b/22,
 078a/12, 079a/37, 100a/6, 193a/9
 i.- rsiñāna 036a/21
 i.- rsiz 036b/32, 047a/15, 050b/17,
 051a/21, 071b/36, 161a/21, 167b/26
 i.- rsiz 093b/29
 i.- rsizüñhadimiñiz 036a/27
 i.- rsüñsaña 072b/51
 i.- rüm 035b/15, 079a/35, 191b/2
 i.- rüz 071b/35
 i.- üz 022b/39
 i.- ye 011a/40, 021a/28, 068a/35,
 072a/44
 i.- yecek 026a/5
 i.- yen 254a/10
 i.- yenden 011a/42

i.- yenler 193b/22, 223a/9,
 226b/13
 i.- yenlerden 186b/12
 i.- yenleri menidüb 266a/10
 i.- yim 259a/5
 i.- yub 126a/30, 218b/7
 i.- yub ğarkoldılar 242b/29
 i.- yüb 081b/15, 129b/27, 135a/43,
 145a/21, 148a/22, 166a/17
 i.- yüb 130a/9
 i.- yüb 187a/32
 i.- r 023a/47, 023a/48, 024b/28,
 030a/24, 051b/44, 067b/34, 069b/36,
 106a/6,
 113b/3, 148a/19, 249a/5

istibķā it -: devamını istemek
 gününe i.- mek 258a/9

istic'al : acele etme
 i.+ inde 141a/26

isti'cāl it -: acele etmek
 katlanub i.- er 259b/12

isti'dād: yetenek
 i.+ mñızı 184a/2
 i.+ mñizuñ 183b/19
 i.+ ı 202a/15

istid'a et -: emanet etmek
 kıysere i.- dükñmi 130b/12
 kıysere i.- erim 130b/12
 kıysere i.- mege 136b/19
 kıysere i.- miş 131a/25, 133a/32

istidrak: nail olmak, varmak
 i.+ sızlardur 151a/33

istihzā: alay etme
 i. itdiler 117a/32
 i. 036a/19, 195b/7
 i.+ laruñ 242b/36

istihzā it -: alay etmek

anı i.- dükden 081b/20
hıcaleti i.- er 243a/2
ğayriler i.- üb 087b/13
kāhinler i.- üb 082a/31
yā i.- e 130a/4

istikāmet: yön

i.+ i 228b/8
i.+ iñ'aşası 231a/8

istikbāl: gelecek

i.+ e 044b/2
i. 236a/1
i.+ ine 215a/17

istikşām: bölme, paylama

i. 119a/14

istimā': duyma, dinleme

i. 095a/2
eger i. 032b/16
mecmū' vaşiyetettü i. 103b/34

i. 149b/17, 155a/21, 171a/2,
225a/14, 263a/3
i.- eyle-diñiz 261a/18
i. 059b/24, 065b/15, 090b/4,
104a/44, 112a/13
kiliseyi i. 032b/17
seni i. 032b/16
i. idesin 131b/3

istimā' it -: duymak, dinlemek

ümme'tler i.- eler 227a/17
yürüdükleri i.- em 265b/5
hala'tolunmayub i.- enlerde 233b/3
alub i.- enlerden 231b/3
anları i.- er 263a/6
ile i.- diğimiz 231b/1
olmuşlar i.- diğiniz 208a/23
ve i.- dik 260a/3
bidāyetden i.- diñiz 260b/7
hem i.- diñiz 206b/9
adem i.- meye 246b/19
Pevlusi i.- diler beyānider 112a/12

görüb i.- düğün 125b/15
ve i.- diñ 270b/3
olub i.- di 114a/14
müte'allikānı i.- di 129b/25
kelāmīñ i.- diler 119a/10
küfrünü i.- düñüz 049b/66
i.- n 059a/3
dahī i.- ñ 038a/33
i'tizārumı i.- ñ 125a/2
anı i.- ñ 030b/6, 068b/8
korkanlar i.- ñ 108a/17
nedür i.- sin 271a/7, 271b/14
anlar i.- yiserlerdür 137a/29
nice i.- e 149a/14
beni i.- eler 172a/21
i.- enola 246b/23
bizi i.- er 264b/15
nāmusu i.- iciler 139a/13
sözlerüñ i.- üb 268a/3
kelāmullahı i.- e 107b/8
süleymānıñhikmetin i.- e 023a/42
sözlerümi i.- en 014a/26
cemī' i.- enler 133a/29
cemi' i.- eñler 092b/6
cemī' i.- enler 101a/21
anı i.- er 063b/21
sözü i.- er 024a/22
rıżā i.- erler 075b/37
kim i.- ersiz 019b/5
icmalen i.- esiñ 128b/5
anı i.- esiñ 131a/22
hakkında i.- evüz 117a/33
anı i.- üb 063a/20
kimesne i.- üb 117b/8
sözlerümi i.- üb 014a/24
eydürin i.- medilermi 149b/18
anı i.- medükleri 149a/14
īmān i.- mekten 149b/17
kelāmīn i.- mege 109b/44
idi i.- mege kādiroldu 060a/33
añları i.- mek 032b/17
peygamberi i.- meye 090a/23

isti'māl: kullanma

i. 163b/21

i. 138a/27, 164a/31, 165b/12,
166a/19, 209b/23

i.+ i 200a/30

i.+ in terk 138a/27

isti'māl it -: kullanmak

ile i.- e 219a/9

ayinleri i.- ersiz 209b/20

yardımları i.- diler 134a/17

bunu kaşdidüb i.- dümmi 177a/17

sertlik i.- meyim 189a/10

gibi i.- mez 253a/16

südü i.- en'adliñ 234b/13

imbisāṭi i.- erüz 178b/13

birini i.- medüm 166a/15

istirāhat it -: dinlenmek

i.- mişdur 233b/10

ümitde i.- e 088a/27

istirfāh: refah, bolluk

i. 230a/7

iş : amel, iş

i. 021b/11, 022a/24, 028a/11,

030a/18, 030a/22, 030b/5, 032a/10,
034b/26,

035b/11, 035b/15, 037a/11,

037b/21, 038b/42, 042b/37, 046b/45,
047a/13, 047b/23,

049b/71, 051a/23, 052a/48,

052b/58, 053b/13, 055a/27, 068a/35,
068b/7, 074b/11,

076a/44, 080b/70, 086b/18,

087b/13, 088a/32, 091a/10, 093b/24,
094b/4, 097a/36,

097a/40, 099a/22, 099a/27,

100b/15, 101a/21, 102b/16, 103b/32,
105a/10, 110a/9,

126b/9, 128b/10, 134b/34, 135b/9,

146a/9, 151a/27, 152b/9, 155a/28, 161a/4,
162a/7, 163a/12, 164b/4, 167b/27,

180a/2, 194b/15, 197b/8, 203a/19,
203b/22,

203b/29, 210b/21, 215b/18,
221b/4, 240a/16, 240b/33, 245a/17,
246b/23, 246b/25,

248b/15, 252b/7, 253a/19, 256b/5,
257a/18, 263a/3, 269a/6, 288b/6

i.+ i 109a/41, 161b/1

ellerinüñ i.+ idir anlar 231b/11

i.+ im 161b/12

i.+ ini katleylemiştir 262a/12

i.+ lerde 096a/23

i.+ lerinde 097a/41

i.+ lerinden 277b/20

i.+ lerüñ ibğazedersiñ 269a/6

i.+ li 225a/10

i.+ liler 254a/16, 254a/18

i.+ lilerden 205a/2

i.+ süz 035a/4, 035b/7

i.+ ten 227b/18

i.+ üm 060b/7

işāret

i. 216b/5

işāret it -: göstermek

söylemege i.- ıcek 128b/10

ile i.- üb 108a/16

İşa'yā

i. 021b/17

i. 027b/7

i.+ ı 148b/27

i. 065a/6, 099b/28, 099b/30

İ. 015a/17

i. 154b/12

işbu : işte bu

i. 007a/3, 010a/19, 018a/5,

040b/38, 043a/13, 077b/5, 087a/8,
169a/25,

219b/3, 246b/25, 286a/15

işçi

i. 213b/2

i.+ lerdür 211b/12

i.+ lerim 206a/4, 230b/25

- i.+ mize 230a/2
- işit -** : duymak
- i.- dicek 006a/3
i.- icek 014b/10
i.- ilmişdür 006b/18
i.- üb yolagitdiler 006a/9
i.- ürken 024a/14
i.- de 018a/14
i.- de 021b/20, 103a/23
i.- decek 131a/23
i.- deler 123b/23
i.- denler hayrānqaldılar 062b/2
i.- denlere 093a/12
i.- desin 125b/14
i.- desiz 090a/22, 136b/26
i.- deyim 128a/35
i.- dı 187b/4
i.- di 007a/22, 030b/6, 052a/47, 062a/36, 063a/14, 072a/47, 099b/31, 110a/9
i.- di 087a/6
i.- dicek 020a/15, 022a/24, 026b/13, 034b/22, 034b/25, 036a/24, 038b/45, 039a/7, 040a/33, 056b/17, 057b/9, 058a/21, 059b/16, 061b/27, 063a/16, 063b/29, 072a/41, 088b/37, 093a/21, 094a/33, 098a/54, 117a/32, 120a/28, 123b/20, 127a/16, 196b/15
i.- dicek şādoldılar 078a/11
i.- dicek te'accüb 039b/22
i.- dicek 115b/9
i.- diğim 278a/8
i.- diğimiz 260a/5, 265a/6
i.- diğın 224b/2
i.- diğınız 261b/24
i.- diğini 213a/13
i.- dik 257a/18, 260a/1
i.- dikleri 065a/56
i.- dildi 056a/2
i.- diler 036b/30, 040a/34, 083a/11, 091b/24, 098b/14, 115a/39, 125a/2, 126a/22, 136a/15, 279a/12
i.- dilmiş 053b/13
i.- dilür 161a/1
i.- dim 268b/11, 272a/1, 273a/11, 273b/1, 273b/3, 273b/5, 274a/6, 274a/8, 274b/4, 277a/17, 280a/10, 281b/2, 282b/13, 283b/1, 283b/5, 283b/7, 285b/4, 287a/1, 287a/6, 289a/3
i.- dim 277a/14
i.- din 224b/13
i.- diñ 024a/19
i.- diñiz 205a/27, 250a/11, 261b/24
i.- diñiz 207b/6
i.- diñüz 010b/27, 198a/3
i.- dirüz 087b/12
i.- düb 026b/13, 059a/10, 066a/25, 073a/18, 092b/5, 098b/6, 100b/7, 105a/18, 111b/8, 119a/5, 199b/21
i.- düb 059b/20
i.- düb 028a/11
i.- dügi 126a/26
i.- dügümüz 123a/12
i.- dük 080a/58, 095a/14, 112b/24
i.- dükleri 093b/24
i.- düm 100b/13, 125a/7, 132a/14, 203b/27
i.- düñ 087b/22
i.- dün 095a/12
i.- düñüz 010a/21, 010b/33, 011a/38, 011a/43, 080a/64, 190a/13
i.- düñüz 024a/18
i.- düp 024a/20, 024b/23
i.- düp 028a/12
i.- dür 037b/16, 075a/28, 120a/26, 136b/26, 187b/7
i.- dürler 019b/5, 059b/19, 073a/15, 136b/27
i.- dürsiz 019a/27, 024a/17, 059b/24, 088b/34
i.- dürsiz 076a/7
i.- dürümki 168b/18
i.- dürüz 087a/8
i.- enler 244a/19
i.- enlere 200a/30
i.- esiz 024a/14, 233b/7

i.- esiz 233a/8
i.- esiz 233a/15
i.- ıcek 019b/3, 207b/4
i.- ıcıid-enol-mamış 246b/25
i.- iñ 247a/5
i.- medesiz 043a/6
i.- medi 125a/9, 158b/9
i.- mege 023b/9, 059a/9, 059b/23,
066b/37
i.- mek 024a/17, 136b/22
i.- mek 116b/22
i.- mekle 024a/14
i.- mekte 024a/15, 258a/8
i.- memek 150a/9
i.- mesi 226b/4
i.- meye 025a/44, 234b/12,
277b/21
i.- meyeler 024a/15
i.- mez 050b/13, 067a/19, 263a/6
i.- mezler 024a/14
i.- mişler 190a/23
i.- señiz 097a/38
i.- sin 269b/11, 281a/10
i.- sin muzafferolana 269a/7
i.- sün 023b/10, 025a/44, 059a/10
i.- sün 059b/23, 065b/17
i.- süñ 020a/16
i.- sünler 059a/10
i.- tiklerimizi 091b/20
i.- ub 207b/7, 271b/20
i.- ub tahrizetdiler 233a/16
i.- ürler 024a/17

işkence

i. 279a/11
i.+ lenmiş 027a/25
i.+ lenmiş 279b/3
i.+ si 276b/5
i. 107a/19

işle - : yapmak, gerçekleştirmek
i.- di 250b/15
i.- di 078a/7, 161a/4
i.- diğimiz 265a/8
i.- dik 254b/3

i.- diler 035b/11, 242b/33
i.- medi 131a/25
i.- mege 165b/6
i.- mek 199b/20, 218a/11
i.- mem 145a/17
i.- meye 214b/11
i.- mez 136a/17, 218a/11, 246b/20
i.- mez 133a/32
i.- nlere 138b/3
i.- nürler 128b/3
i.- r 141b/15, 218a/12, 218a/7
i.- rüm 109a/41, 145a/15
i.- yelüm 195b/11
i.- yen 103b/36, 139a/9, 261a/18,
261b/29, 266a/11
i.- yene 139a/11
i.- yenleri hüküm 138b/3
i.- yici 246b/25
i.- yiciler 252b/12
i.- yub 200a/29

işte : işaret etme manasında

i. 005b/20, 006a/9, 006a/1,
006b/13, 007a/19, 008a/16, 008b/11,
013a/4,
015b/24, 015b/29, 015b/32,
015b/34, 020a/10, 020a/8, 020b/19,
021a/2, 021b/17,
021b/9, 022b/41, 023a/42,
023a/46, 023a/47, 023a/49, 023b/3,
028a/22, 030b/3,
030b/5, 034a/16, 034b/27,
035b/18, 036b/30, 037a/5, 039a/4,
042a/34, 042b/37,
043b/23, 043b/25, 045a/6,
045b/22, 045b/25, 048b/44, 048b/46,
048b/47, 048b/51,
049b/64, 052a/51, 053a/2, 053a/7,
053a/8, 053a/9, 053b/20, 054a/1, 057a/24,
058b/32, 058b/35, 059a/3,
061b/22, 071a/28, 071b/33, 077a/21,
077a/23, 079b/42,
079b/43, 082a/35, 087a/7, 092b/9,
093b/25, 093b/28, 098a/56, 099b/37,
100b/11,

103a/17, 103a/20, 103a/21,
 103b/30, 105a/11, 106a/7, 107b/11,
 108b/25, 109b/47,
 113a/1, 122a/22, 122a/25,
 139b/17, 148b/33, 174b/51, 181a/2,
 181b/9, 182b/11,
 188a/14, 190a/21, 194a/2,
 232a/13, 239b/6, 239b/8, 248a/3, 248a/4,
 248b/6,
 250a/11, 250a/4, 250a/7, 250a/9,
 252b/6, 267a/14, 268a/7, 268b/18, 269b/9,
 270a/22, 271a/11, 271a/8, 271a/9,
 271b/20, 272a/1, 272a/2, 273a/5, 273a/6,
 273b/2, 274a/12, 274a/8, 275a/8,
 277a/12, 279a/14, 279b/3, 281b/1,
 282b/14,
 283a/5, 284a/15, 287b/11, 289a/3,
 290b/7
 i. iḥbārettiller 053a/11
 i. la'netitdügüñ 073b/21
 i. namazkılur 100b/11

it - : etmek, yapmak
 i.- diler 110b/18
 hizmet i.- diler 008b/12
 istihza i.- diler 117a/32
 i.- dügi 101b/37
 i.- düniz 041b/23
 i.- medi 075b/35, 142a/19, 164a/28
 i.- medilākin 142a/20, 147a/32
 i.- mediler 097b/52, 138a/21,
 155a/22
 i.- medim 157b/14
 i.- medimi 157b/21
 i.- medük 165b/12
 i.- medük 014a/22
 i.- medüm 122a/28
 i.- mege 065b/13, 072a/46,
 095a/10, 096b/31, 105a/17, 105b/26,
 127b/20, 157b/17,
 169a/33, 183a/11, 183b/12
 i.- mege 033a/24
 i.- mege kâdirdegülüm 049a/53
 i.- mege kâdirolmaz 062b/5
 i.- mek 033a/25, 033b/33, 040b/3,

041b/24, 094a/35, 100a/38, 114b/23,
 117a/32,
 125b/11, 127b/21, 128b/7, 131b/9,
 136b/19, 138b/29, 162a/2, 163a/5,
 192b/18,
 239b/9
 helāk i.- mek 006b/14
 i.- mek 155a/27
 i.- mem 035b/13, 145a/19,
 190a/21, 196b/16
 i.- memek 139b/22
 i.- memek 041b/24
 i.- men 040b/4
 i.- mesi 141a/26, 141a/3, 143a/15,
 151a/29
 i.- mesidür 152b/10
 i.- mesiñ 153a/3
 i.- mesine 141a/25
 i.- mesini 193a/6
 i.- mesinüñin'āmları 170b/30
 i.- mesüñ 143b/13
 i.- meye 032b/12, 032b/16,
 070b/16, 083b/18, 194a/3, 194a/4
 i.- meye kâdirolan qabul 034a/12
 i.- meye 141b/9
 i.- meye tañrınıñ 147a/33
 i.- meyeler 096a/19, 163a/9
 i.- meyeler 021b/17
 i.- meymem 166a/19
 i.- meyen 014a/26, 139a/5
 i.- meyen 115b/5
 i.- meyeñelākin 141a/5
 i.- meyenı ħorgörmesüñ 153a/3
 i.- meyenler 138b/32
 i.- meyenlere 142b/14
 i.- meyesiñ 034b/18
 i.- meyesiz 011b/1, 120b/37,
 189a/7
 i.- meyesiz 194b/8
 i.- meyevüz 185b/13
 i.- meyevüz 143b/6
 i.- meyüb 103a/20
 i.- mez 145a/18, 153a/7, 153a/8,
 171a/2
 i.- mez nikāḥetsüñler 164b/37

i.- mez-13misiz 161b/12
 i.- mezem 166a/17
 i.- mezim 155b/4
 i.- mezler 011a/47, 011a/48,
 034a/11
 i.- mezler 040b/4
 i.- mezmisiñ 139b/21
 i.- mezsın 013a/4
 i.- mezsıñ 039b/17
 i.- mezüz 165a/9, 180b/12
 i.- miş 098b/12, 101b/28, 110b/19,
 147b/11, 197b/15
 i.- mişdür 005b/25, 038a/31,
 038b/36, 088b/36, 091a/10, 116b/24,
 118b/28, 181a/21,
 189b/2
 i.- mişdür 111b/5
 i.- mişdür 033b/5, 035a/6,
 039a/3, 047a/13, 070b/7, 110b/15
 i.- müş 089b/12
 i.- müşdür 066b/37
 i.- sin 034a/13
 i.- ti 040a/28
 i.- tükleri 102b/11
 i.- e 019a/32, 032b/16, 034a/14,
 038b/41, 041a/13, 140a/5, 140a/8, 147b/3,
 157a/8, 159b/13, 189b/10,
 227b/18, 229a/14, 235b/14, 250b/15,
 279a/16
 katl i.- e 010a/22
 i.- e zināider 010b/33
 i.- e 140a/7, 142b/8, 159b/11,
 164a/35
 i.- ecek 055a/27
 i.- eceksiñ 126a/26
 i.- eler 013b/10, 083b/18, 143a/18,
 171a/9
 i.- eler 036a/19, 038b/38,
 039b/15, 112a/21
 i.- eler ammā 166a/15
 i.- elüm 078a/12, 153a/13
 i.- em 035b/15, 166a/20, 166a/22
 vaz' i.- em 088b/35
 i.- em 040b/45, 137a/28,
 150a/15, 166a/20, 166a/21, 166a/23

i.- en 014a/22, 140b/12, 140b/13,
 146a/11, 170b/1, 171a/5, 206b/13,
 219b/18,
 223a/13, 232b/5, 240a/24, 257b/4,
 266a/10, 270a/23, 286a/9
 i.- eñ 041b/18, 151b/8, 157b/21,
 158a/31, 158b/4, 159a/7, 159b/8, 161a/3
 i.- en teknilide 202b/6
 i.- en 112a/18
 i.- eni 061b/32
 i.- eñden 146b/20
 i.- eñe 137b/16, 141a/4, 142a/25,
 152b/5
 i.- enķabı 104b/5
 i.- eñkimesneye 081b/21
 i.- enler 104a/45, 111b/5, 115b/7,
 152a/15, 200a/32, 226a/8, 233a/17,
 254a/13,
 254a/8, 266b/4, 279a/12
 i.- eñler 051b/39, 082a/29,
 138b/30, 143a/17, 150b/22, 157a/3,
 164a/31, 194b/12
 i.- eñler 164a/30
 i.- eñlerden 090b/4
 i.- eñlerdür 120b/38
 i.- enlere 009b/9
 i.- eñlere 071a/25, 138b/32,
 146b/28, 165b/4
 i.- enlere va'deetdim 247a/6
 i.- enleri 073a/15
 i.- eñleri 037a/12
 i.- eñleri ħalāşide 157b/22
 i.- eñlerinin 042a/32
 i.- eñlerüñ 141b/11, 149a/15,
 154a/3
 i.- enmecd 178b/11
 i.- enmuħabbetini 198b/19
 i.- enyok 228a/7
 i.- er 009a/3, 034a/9, 035a/29,
 036a/21, 037b/23, 039a/46, 041b/22,
 054a/6,
 068b/18, 083b/20, 095a/10,
 101b/30, 101b/34, 108b/28, 116a/14,
 117a/4, 141b/7,
 142b/8, 148a/19, 149b/3, 158b/11,

159b/17, 161b/12, 164b/38, 165a/12,
189b/8,
194a/25, 197a/3, 197b/15, 199a/8,
199b/16, 236a/2, 240a/16, 242b/32,
249a/6,
250b/15, 255a/14, 256b/10,
258a/13, 258b/17, 266b/3, 267b/19,
267b/24, 270b/1,
271a/7, 271b/14, 274b/2, 278b/5,
282a/11, 287b/12
hizmet i.- er 151b/12
i.- er 014b/10, 034a/10, 164b/39,
178b/10
i.- erler 038a/25, 038a/32, 040a/30,
041a/5
i.- erler 041a/5
i.- er 233a/8
i.- erek 098b/9, 100a/40, 130a/4,
202b/6, 240a/13
i.- erek 070b/3, 199a/3
i.- ergöre 237b/5
i.- eriken 255b/2, 256a/12
i.- erim 145a/20, 153b/11,
166a/23, 173a/1, 190a/11
i.- erim 074a/33, 204b/18, 259a/2
i.- erin 128b/11, 145a/22, 166b/26
ikrār i.- erin 129a/14
i.- eriñ mahtûnolmuş 163b/18
i.- erişte 237b/8
i.- erkendüsi 229b/11
i.- erler 011b/2, 036a/25, 057a/24,
059b/17, 072a/42, 081b/21, 138b/32,
139a/14,
180b/13, 259b/16, 268a/4
i.- erler 076a/43
i.- erlerse 172a/24
i.- ermi 140a/4
i.- ermiş 139b/22
i.- ersiñ 073b/28, 100a/5, 153a/4,
191a/14, 191a/15
i.- ersiñ 073b/28, 138b/1,
139b/24
izdihād i.- ersiñ 125a/8
i.- ersiñkaç 042b/37
i.- ersiz 038a/28, 039b/19,

040b/43, 041a/13, 041b/23, 042a/30,
059b/25, 072b/3,
097b/52, 116b/24, 162a/7, 162a/8,
165a/13, 167b/31, 169a/34, 194b/15,
194b/18,
235b/11
i.- ersiz itā'atitmege 144a/16
i.- ersiz 041b/16, 068b/16,
095b/5
i.- erüm 147b/1, 166a/16, 182a/4
i.- erüm 132a/18
i.- erüz 116b/28, 141a/28, 141a/31,
141b/9, 149a/9, 165a/8, 165b/12, 180a/9,
263b/20
i.- erüz 119a/14, 146b/25,
160b/13, 171a/10
i.- erüzsizüñ 189a/10
i.- esin 163b/16
i.- esiñ 040b/36
ibgāz i.- esin 011a/44
istimā' i.- esin 131b/4
i.- esin yā 163b/16
i.- esiz 146a/14, 154a/7, 155b/30,
164a/36
şek i.- esiz 078b/27
i.- esiz 042a/35, 166b/25
firār i.- esiz 007b/8
i.- evüz 143b/7, 144b/6, 235a/4
i.- eydüm 133a/29
i.- eyim 020a/16, 030a/19,
037b/24, 054b/17, 162b/16, 186b/19,
191b/18
mütāba'at i.- eyim 015a/20
i.- eyim 008b/20, 036b/32,
080a/59, 155b/29
i.- icek 119b/20
i.- iciler 139a/14
i.- iciler red 038b/42
i.- icilerine 128a/30
i.- icinüñ 103b/32
i.- iserüz 162a/3
i.- rsiñbunlardan 139b/22
i.- ub 040a/24
i.- üb 006a/4, 040a/24, 040a/35,
097a/39, 097a/41, 102a/2, 107b/2,

109b/50,
 110a/6, 117a/32, 118a/22,
 138a/22, 139b/22, 147b/10, 182a/2,
 190a/14, 191b/20,
 194a/27, 213a/11, 217b/17,
 226a/6, 240b/29, 246b/24, 252a/21,
 253b/7, 267a/15,
 274a/10, 276a/5
 mürür i.- üb 111a/24
 şehadet i.- üb 099a/25
 teserru' i.- üb 125b/18
 teskin i.- üb 120b/35
 i.- üb ilkaider 119a/8
 i.- üb şulhtaletdiler 107a/20
 i.- üb tābi'olan 083b/20
 i.- üb vefāt 040a/25
 i.- üp 034b/26, 035a/2, 036b/32
 i.- üp ta'līmiderse 010a/19

it : köpek
 i.+ ler 028b/27
 i.+ lere 028b/26
 i. 102b/14

itā'at : emre uyma
 i.+ ine 137a/5
 i.+ i 234b/8
 i. 194b/7, 204a/12, 210b/19,
 229a/1
 i.+ uñ 144a/17
 i.+ e 251a/2
 i.+ i 156b/26
 i.+ inde 252a/22
 i.+ ine esirılur 185a/6
 i.+ ine tevekkülederek 230b/21
 i.+ ini zıkrider 182b/15
 i.+ iniz 156a/19

itā'at it -: emre uymak
 kendüsine i.- enlere 234b/9
 gönülden i.- düñüz 144a/18
 āna i.- mek 143b/13
 ĩmāna i.- diler 095a/8
 nesnelerde i.- ñ 210b/22

efendilere i.- ñhavf 201b/5
 vālideñize i.- ñrabbde 201b/1
 āna i.- erler 055a/28
 zulme i.- erler 139a/8
 āna i.- ersiz 144a/16
 ana i.- erler 060b/41
 aña i.- erler 015b/28
 ĩncile i.- mediler 149b/16
 idersiz i.- mege 144a/16

İtaliyya

İ. 245b/24
 İ.+ yā 133b/7
 i.+ den 117a/2
 i.+ dan 245b/25
 i.+ yā 133a/1

i'tibar : saygınlık
 i. 098b/11, 205a/30

i'tibār it -: inanmak
 ile i.- esiz 215b/13
 üzere i.- er 153a/5
 günü i.- r 153a/5

i'tidal : ılımlı olma
 i.+ e 256b/6
 i.+ i 256b/6
 i.+ iñiz 206a/5

i'tikād : inanç
 i. 037b/22
 i.+ iña'zımdür 028b/28
 i.+ uñuz 037b/21
 i.+ uñuzolsa 031b/20
 i. 141a/30, 265b/5
 i.+ iden 149a/12
 i.+ uñ 141b/11
 i. 111b/5
 i. etmeyen 110a/2
 i. 090a/16
 i.+ ı 140b/22
 i.+ ında 090a/16
 i.+ iñuz 173b/18
 i. 142a/1, 213a/11

i.+ ı 270a/19
i.+ ı 122a/22
i. 195a/22
i. 095a/8, 141b/11, 141b/9
ammā i. 115b/5
i.+ ın 141a/27
i.+ indandur 141a/27
i.+ ınız 173b/15
i.+ sız 210a/6
i.+ sızlığından 151a/31
i.+ sızlıkta habseyledi 151a/32

i. 141a/28
i.+ sızlıktan 150b/20
i.+ ta 153a/1

i'tikād it -: inanmak, tevekkül
ismine i.- eriz 262b/23
ismine i.- esiz 264b/14
anları i.- dü 111a/23
i.- düğümüz 152b/11
rūḥa i.- mek 263a/1
Allaha i.- meyen 264a/10
şehādeti i.- medi 264a/11
bana i.- eñ 032a/6
i.- eñe 149a/5
her i.- en 109a/40
saña i.- enleri 125b/19
tañrıyā i.- er 115a/35
ki i.- erler 123b/21
içün ḥalāşolmak i.- erüz 112a/12

bir i.- en 113a/1
ve i.- eñler 089a/44
oğluna i.- en 264a/10
ismine i.- enler 264b/13
içindür i.- enlere 172a/22
lākin i.- enlere 172a/23
ki i.- erüz 196b/19
āna i.- meyesiz 109a/42
ve i.- enlerden 119b/18
sizdeki i.- ersiz 213a/14
anlardan i.- düñüz 159a/4
aña i.- mek 203b/29
tañrıyā i.- mediñiz 151a/30

doldursun i.- mekte 154b/13
göre i.- düm 179b/12
tañrusı i.- meyenlerüñ 179a/4
eri i.- enoğulları 228a/6
va'de i.- eñlere 192b/22
i.- enden 118b/2
ni'metden i.- eñlere 118b/28
'aded i.- üb 105b/22
Yahûdiyette i.- meyenlerde
155b/31
ḥod i.- meyeñlere 172a/22

i'timād: güven
i.+ da 177a/15
i. 071a/24

i'timād it -: güvenmek
cümleñüze i.- üb 177b/3
kendü i.- meyvüz 176b/10
ḥuzûrunda i.- eyim 019a/33

i'tirāf : söyleme
günahlarına i. 054a/6
i. eyleñ 250b/16
ḥuzûrunda i. 019a/32
i.+ ını 240a/23

i'tirāf it -
günāhlarımıza i.- eriz 260a/9
geldiğine i.- erse 263a/3
anlarıkucaḳlayub i.- diler 241b/13
geldiğine i.- mezse 263a/3
geldiğine i.- mezler 265a/7
lisan i.- e 204a/11
Yesû'a i.- esiñ 149a/9
ikisine i.- erler 126b/9
anlara i.- eyim 014a/23
saña i.- eyim 154b/9
saltanata i.- eñ 152a/2

i'tizār : af dileme
i.+ ım 165b/3
i.+ ına važ'olunmuşum 203a/18
i.+ ında 202b/7
i.+ sını 138b/1

içün i. 128b/11 i.+ uñ 130b/17 i. 138a/21 i.+ ı 182b/11 i.+ ımda 227a/16 i.+ umı 125a/1 i'tizār it -: af dilemek hāzıroluñ i.- mek 254a/15 size i.- erüz188a/19 katunda i.- eceğim 131b/2 kendü i.- er 130a/8 itlāf : telef etme i.+ ı 077b/5 i. 047a/9 itmām: tamamlama i. 288b/8 i. 176a/18, 208b/25, 227a/6 itmām it -: tamamlamak yaña i.- e 205a/30 noqşanlaruñ i.- eriz 214a/11 qarındaşlar i.- diler 186a/9 ihtiyacıñızı i.- e 207a/19 'ibādetleri i.- eriken 238a/6 ittifaq: birleşme i.+ ı 086b/25, 181b/16 i. etdünüz 092b/9 İyakintus İ. 290a/20 iyi i.+ ciler 206a/17 i.+ ler 210b/16 i.+ lere 253a/18 i.+ lıqten 222b/2 i.+ liğın 230b/15 i.+ nūñ 250a/11 iyilik it - i.- erek 218a/14	ammā i.- meyi 245a/16 iz : belirti, emare i.+ ine 102b/12 i.+ lerde 188a/18 i.+ leri 243b/13 i.+ lerinde 141b/13 i.+ lerini 007a/4, 054a/4 i. 262b/20 izāhat : açıklama i.+ ı 257b/3 i. 206a/19 i.+ a garkederler 223a/10 i.+ ın 203b/29 i. 258a/12 i.+ e 285a/12, 285a/8 i. 099a/20 izāle : yok etme i. 090a/19 izāle it -: yok etmek kinahi i.- mek 239a/26 izdiyād: çoğalma i. 202b/9, 207b/11, 209a/7 i.+ ını 199b/16 i. 140a/7, 179b/16 i. 256b/8 i. 154b/13 izhār : gösterme i. 021b/16, 138a/19 izhār it -: göstermek anı i.- em 211a/4 adamlara i.- dı 229a/11 mücdeliyyete i.- di 083a/9 yürüyenlere i.- di 083a/12 anlara i.- diler 030b/3 kimesnelere i.- diler 052a/54 ammārūhun i.- mesi 169b/7 anlarda i.- eceğim 132a/17 aña i.- eñ 097a/35

aña i.- di 005b/20 rüyāda i.- di 006b/13 yıldızuñ i.- dügi 006a/8 bende i.- mek 190a/16	
izin : müsade i. 163a/6	ķabīḥ : çirkin ķ. 117b/14, 200a/4, 210a/9 ķ.+ dir 172b/36
izin vır -: müsade etmek ammā i.- ildi 136a/16 ḥodāna i.- medi 061a/19	ķābil : yetenek ķ.+ lerdür 034b/27, 071a/28 ķ. 133b/12, 219a/17, 228b/8, 244a/18 ķ.+ den 274a/12 ķ. 220a/3
'izzet : değer, yücelik 'i. 065a/6, 065b/10, 139a/10, 151b/11, 201b/2, 221b/3 'i.+ e lāyık'adetsinler 222b/1 'i.+ e lāyık'adoluñunlar 222a/17 'i.+ i 139a/7 'i.+ lü 128b/3, 132b/25 'i.+ süz 026a/57, 062b/4 'i.+ süzler 160b/11 'i.+ te 209b/23 i.+ ivir-ür 170a/25 i.+ süzerek 170a/23	ķabīle : aşiret ķ.+ den 236b/13, 236b/14 ķ.+ leriñizden 213a/14 ķ.+ miz 131b/7 ķ.+ sinden 205a/5 ķ.+ ye 236b/14 ķ.+ sinden 149b/1 ķ. 281a/7 ķ.+ den 273a/9 ķ.+ lerden 275a/8, 278b/9 ķ.+ leri 268a/7 ķ.+ sinde 275a/6 ķ.+ sinden 273a/5, 275a/5, 275a/6, 275a/8 ķ.+ sinindir 289b/13 ķ.+ ye 282a/7
ķab : kap k. 225b/21 ķ.+ a 253b/7 ķ.+ ları 225b/20 ķ.+ laruñ 239a/21 ķ. 073a/17, 103a/17, 148a/22 ķ.+ ı 102b/11 ķ.+ ıñ 286a/13 ķ.+ ına 214b/4 ķ.+ laruñ 065b/8	ķābiliyet: yetenek ķ. 183a/4 ķ.+ ince 045a/15, 105b/29, 183a/3 ķ.+ den 255a/11
Kabadokiyya ķ.+ dave 087a/9	ķābil ol -: mümkün olmak eger ķ.- sa 077a/22 ķ.- mayan 248b/8
kabar - ķ.- mış 267a/16 ķ.+ mış 161a/19 ķ.- mış 258b/18 ķ.- mışsız 161a/2	ķabir : mezar ķ.+ lere 278b/10 ķ. 052b/61, 052b/64, 140b/13, 175a/56, 223a/15 ķ.+ de 082b/46, 096a/16, 108b/29 ķ.+ den 053a/8, 083a/8

ķ.+ ler 052a/52
ķ.+ lerden 052a/53
ķ.+ lere 042a/27
ķ.+ e 083a/3, 083a/5
ķ.+ i 052b/66, 053a/2, 088a/30
ķ.+ inde 052b/60
ķ.+ iñ 052b/60
ķ.+ uñ 082b/47, 083a/4

ķabūl : razı gelme
ķ. 059b/16, 070b/15, 088b/39
etdiler ķ. 034a/12
itmeye ķādirolan ķ. 034a/12
sōzi ķ. 034a/11
ķ.+ sūzlūķū 251b/17
ķ.+ ū 201b/10
ķ. 242b/31, 266a/10
ķ. 114a/21, 230b/13
ķ.+ ūnde 247a/2

ķabūl it -: razı gelmek
kim ķ.- er 243b/7
şehādetini ķ.- eriz 264a/9
beni ķ.- diñūz 046a/34
tutmaķa ķ.- dūler 065a/4
kendū ķ.- medi 081b/24
eger ķ.- mek 020a/14
anı ķ.- di 153a/4
ħod ķ.- di 183b/17
andan ķ.- diñiz 261b/27
beni ķ.- dūñūzYesū'Mesīh 193b/15
mūşālahatıise ķ.- me 150a/15
ileri ķ.- mek 266a/10
yūzūni ķ.- mez 190b/6
cūmlemizi ķ.- diler 135b/2
ile ķ.- diler 115b/11
isminde ķ.- en 019b/42
sizi ķ.- eñ 019b/40
beni ķ.- en 019b/41
ismūmde ķ.- eñ 032a/6
ile ķ.- eñler 088b/41
ile ķ.- enpeyķamberiñ 019b/41
beni ķ.- er 019b/40, 069b/37
ismimde ķ.- er 069b/37
irsāleyeyeni ķ.- er 019b/41

işitdūb ķ.- erler 059b/20
beni ķ.- erse 069b/37
anı ķ.- esiz 155b/2
sizi ķ.- eyim 181b/18
girenler ķ.- er 137a/31
dīzārı ķ.- erseñiz 247a/9
yirde ķ.- erüz 128b/4
dizarı ķ.- ici 103b/35
beni ķ.- medūñūz 046b/43
beni ķ.- mez 069b/37
yā ķ.- medū 186a/4
dīzārı ķ.- mek 139a/12
ķ.- mez 159a/14
sizi ķ.- meye 018a/14
kelāmullahı ķ.- miş 098b/14
ķ.- mişler 104b/2

ķabz : tutma
ķ. 288a/2

ķabz it -: tutmak
dahī k.- em 205b/11
sizi ķ.- e 215a/5
ki ķ.- dim 205b/13
hakīmleri ķ.- er 160a/20

ķaç : ne kadar, nice
k. 033a/21, 225b/22
k.+ a 249b/8, 276b/7

ķaç - : kaçmak
k.- an 265b/3, 288b/8
ķ. 006b/13, 050b/14, 067a/20,
081a/4, 223a/11
ķ.+ dılar 015b/33
ķ.+ uñ 018b/23
ķ.- an 042b/3, 046a/37, 076a/4,
129b/25, 144b/5
ķ.- asız 042a/34
ķ.- dılar 083a/8, 110a/7
ķ.- ma 215a/3
ķ.- maya 135a/43
ķ.- miş 256b/5
ķ.- sunlar 076b/15
ķ.- sunlar 043a/17

ķ.- tı 279b/6, 288b/11
ķ.- tılar 079b/50
ķ.- tılar 049a/56
ķ.- ub 061a/14
ķ.- un 162b/18, 167a/15

ķaçan : ne zaman
ķ. 077b/33, 155a/24, 264a/2

ķadar : ölçüde, derecede
ķ. 222b/1, 224b/17, 231a/4,
238b/14, 240b/26, 240b/29, 241b/12,
248a/4,
253a/22, 285b/7, 286b/17
ķ. 012b/24
ķ. 014b/11, 021b/12, 029a/34,
029b/10, 029b/9, 039a/10, 052b/66,
057b/10,
066b/5, 067a/19, 090a/24, 090b/7,
092a/34, 092b/8, 094a/36, 094a/37,
100b/13,
100b/16, 109b/48, 123b/20,
137b/15, 143b/3, 152a/19, 182b/11,
189b/6, 195b/11,
205b/15, 233b/7, 236b/22, 237b/6,
240b/26, 290a/16

ķadeķ
ķ.+ i 036a/22
ķ.+ imi 036a/23
ķ. 019b/42
ķ.+ i 071b/38
ķ.+ lerüñ 065a/4, 065b/8
ķ.+ te 285b/6
ķ.+ üñ 042a/26

ķadı : hakim
ķ. 249b/11
ķ. 128b/10, 227a/8, 250a/10
ķ.+ ları 247a/5
ķ.+ sıdürve 234a/13

ķadım : eski
ķ.+ ĩlerden 010b/33
ķ. 260b/7, 280a/9

ķ.+ den 259a/5, 266b/4
ķ.+ den 257b/3
ķ.+ ĩlerden 010a/21, 010b/27

ķādir : güçlü, muktedir
ķ. 167b/21, 174b/50, 185a/4,
189a/9, 248b/8
ķ.+ dūr 012b/27

ķ.+ midir 247b/15
ķ.+ midūr 248b/12
ķ. 099b/31
ķ. 170a/21, 222b/25, 223a/8,
225a/14, 226b/15, 233a/19, 249a/2,
249b/12,
257a/16, 263b/21, 267b/24,
271a/8, 272b/8, 275a/8, 279a/17, 281b/3,
283a/3,
283b/8, 287b/15
ķ.+ dir 206a/21, 280b/5
ķ.+ dirler 277b/21
ķ.+ dūr 223b/16, 224b/12,
242a/19, 246b/22
ķ.+ dūr 237a/25
ķ.+ im 206b/13
ķ.+ iz 214a/9
ķ. 019a/28, 036a/22, 058a/25,
065b/15, 069a/22, 069a/23, 091a/17,
091b/20,
094a/39, 105a/17, 111a/2,
118a/24, 147a/39, 154b/15, 156b/24,
159a/1, 159a/14,
159a/2, 159b/12, 162a/6, 167a/13,
167a/14, 167b/21, 178b/7
ķ.+ dir 022a/29
ķ.+ dūr 007b/9, 034b/26, 056a/8,
058a/24, 150b/24, 169b/3, 184b/8
ķ.+ dūr 142a/22, 146a/8, 153a/5
ķ.+ im 049a/62
ķ.+ lerdūr 060a/33, 129a/13
ķ.+ mi 116a/19
ķ.+ sin 014b/3, 128b/11
ķ.+ siñ 163b/21
ķ.+ siz 022b/35, 071b/38
ķ.+ siz 198a/5

ķ.+ sũñ 055b/41
ķ.+ ũz 036a/23
ķ.- ũz 072a/39
k. 248a/3

ķādir ol -: gũcũ yetmek

eger iħyāetmeye k.- an 192b/21
etmeye k.- ursuz 172b/31
ta ķ.- a 228a/9
etmeķe ķ.- ana 198b/20
durmaya ķ.- asız 201b/12
etmeye ķ.- asız 202a/13
sũyũndũr ķ.- asız 202a/17
ķ.- -madılar 238b/10
gelmeķe ķ.- -maz 226a/8
olmaya ķ.- ur 212b/6
nesneye ķ. 284a/14
itmeye ķ.- an ķabul 034a/12
iķlerũnũzde ķ.- anlar 130a/5
yũzmeķe ķ.- anlar 135a/43
bilmeķe ķ.- asıñ 128b/9
virmeķe ķ.- avũz 120b/40
ķ.- du 060a/33
alıķomaķa ķ.- duķ 134a/17
getũrmeķe ķ.- duķ 111b/11
şuyu yaşıķitmeķe ķ.- ırmı 104b/47
durmaķa ķ.- madı 134a/15
anı yavaşıtmeķe ķ.- madı 060b/5
niķũn ķ.- madıķ 031b/20
anlar ķ.- madılar 058a/21
ķ.- madılar 031a/16
ķ.- maduķ 069a/28
ķ.- maduñuz 109a/39
itmeķe ķ.- maz 062b/5
gizlenmeķe ķ.- maz 009b/15
baķlamaķa ķ.- ur 060b/4
ķandan ķ.- ur 066b/4
ķ.- urlar 056b/19
ķ.- ursız 078a/8

ķādis : kutsal kişiler

k.+ lere 202b/1
k.+ lerũñ 199a/12
k.+ leri 238a/4
ķ. 063a/20, 196a/4

ķ.+ ler 137b/7, 157a/2, 161b/1
ķ.+ lerde 196b/19
ķ.+ lerden 132a/10
ķ.+ lere 155a/27, 196a/2, 266b/3
ķ.+ lere ħizmetetmesine 184a/1
ķ.+ lere ħizmetiderek 155a/26
ķ.+ lere maķbulola 155b/31
ķ.+ lerũñ 151b/13, 184b/12
ķ.+ ler 162a/2, 175a/1, 189a/13,
210a/12, 281a/7
ķ.+ lere 183a/4
ķ.+ leroluñ 251b/16
ķ.+ lersize 207a/22
ķ.+ lere 156a/15
ķ.+ lerelāyık 155b/2

ķāfi : yeterli

k.+ dũr 018b/25
ķ. 178a/17
ķ.+ vũz 178b/5

ķaftān : sũslũ ũstlũk elbise

k.+ ı 267b/23
ķ.+ ı 018a/10

ķāhil : tembel

k. 228a/13, 234b/12
k.+ ler 235b/12
k. 198b/13, 246b/20
ķ. 151b/11, 186a/9
ķ. 195b/9
k. 246b/20

ķāhin : bũyũcũ

k.+ sin 236b/21
k.+ e 014b/4
k.+ ler 049a/59, 050a/1, 050a/6,
236b/21
k.+ lerden 050b/12
k.+ lere 050a/4
k.+ lerine 047a/14
k.+ ũñ 047a/4
k.- lerden 048b/48
k. 049a/57, 049a/62, 057a/26,
080a/61, 093a/17, 093a/21, 093b/24,

093b/27,
 100a/2, 126b/2, 130a/2, 234b/6,
 236b/18, 237a/26, 238a/7, 239a/25,
 239b/11,
 240a/22, 245a/11
 k. 049b/63
 k. 234b/10
 k.+ e 055b/44, 080a/53, 126b/4
 k.+ i 110b/13, 238b/11
 k.+ i 232b/1
 k.+ ler 021a/5, 037a/15, 037b/23,
 038b/45, 050b/20, 052b/62, 073a/18,
 073b/27,
 077b/1, 080a/54, 080a/55,
 081a/10, 090b/1, 093b/24, 130b/15,
 236b/23, 237a/27,
 238a/6, 273a/10
 k.+ ler 082a/31
 k.+ ler 081a/3
 ulu k.+ ler 051b/41
 k.+ lerden 030a/21, 067b/31,
 079b/44, 100b/14, 132a/10, 132a/12
 k.+ lere 021a/4, 035b/18, 071b/33,
 078a/11, 101a/22, 127a/14
 k.+ ler 081a/11
 k.+ leri 006a/4, 126a/30, 268a/6,
 288b/7
 k.+ ler 080b/1
 k.+ leriñ 091b/23
 k.+ leriñ 090b/6, 119a/14, 126b/5
 k.+ lık 236a/11
 k.+ lık 236b/12, 236b/15, 252b/5,
 252b/9
 k.+ lık 165b/13
 k.+ liği 236a/5, 237a/25
 k.+ uñ 079b/47
 k.+ üñ 080a/54, 080b/66, 090b/7

ķahpe : alçak, namussuz
 ķ.+ ler 038a/31, 038a/32
 ķ.+ nüñ 162b/16
 ķ.+ ye 162b/16

ķaht : kıtlık
 ķ. 274a/8

ķ. 286a/8
 ķ.+ lar 043a/7

ķā'ide : kural
 ķ. 205b/16
 ķ.+ ñüñ 185b/13
 ķ.+ sinde 185b/16
 ķ. 195b/16

ķak - : ittirmek
 ķ.- duğı 106b/13

kal -
 k.- anlar 222a/21
 k.- ırlar 226a/6
 ķ.- dı 012b/30
 ķ.- a 074b/19, 159b/14
 ķ.- an 045a/11, 191a/13
 ķ.- anlar 135a/44, 215a/16, 215b/6
 ķ.- anlara 203a/14
 ķ.- anlardan 115b/10
 ķ.- anlarıñ 135b/9
 ķ.- anlara 083a/13
 ķ.- anlardañı 197a/4, 215a/14
 ķ.- aydı rızāvirmedı 118a/20
 ķ.- ayım 203b/25
 ķ.- dı 075a/22, 133a/29, 135a/41,
 150a/12, 227b/20
 ķ.- dı 019a/26, 119b/23
 ķ.- dılar 068b/15, 071a/24,
 087b/12, 091a/13
 ķ.- dılar 116a/15
 ķ.- dım 205b/8
 ķ.- dıralar 083b/18
 ķ.- dırduñuz 097b/43
 ķ.- dırmağ 076b/17
 ķ.- dırub 091b/24, 110a/11,
 133b/14
 ķ.- dır-ub 056a/12, 068a/35
 ķ.- dırulub 073b/23
 ķ.- dırur 071a/22
 ķ.- dır-ur 059b/16
 ķ.- duk 123a/8
 ķ.- duk 123a/9, 136a/13
 ķ.- dum 149b/3, 187a/25

.- du uz 134b/33
 .- dur 056a/9
 .- durulmu dur 121a/9
 .- ır 221b/5, 225a/13, 237a/25,
 262b/14
 .- ır 233b/10, 236a/4
 .- ırki 233b/6
 .- ırsa  150b/22
 .- madılar 237b/10
 .- mağ 104b/48
 .- mak 206b/13, 285a/10
 .- makbil- rim 206b/12
 .- maksiz   203b/25
 .- maya 243b/15
 .- maya 074b/19
 .- mayalar 150b/23
 .- mayalar  al   olma a
   dirdeg lsiz 134b/31
 .- mayub 130a/6
 .- maz 240b/27
 .- maz 262b/16
 .- mı  221b/5
 .- mı ım 190a/19
 .- mı lar 020b/24
 .- ub 028b/32, 048a/38, 117a/4,
 121b/16
 .- ub m           118a/23
 .- ub uyanu olu  079a/35
 .- u  018a/11
 .- u   na 062b/11
 .- ur 092b/4, 263b/16
 .- ur 184b/10
 .- urlar 066b/2, 073a/19, 173a/6,
 259a/5
 .-  b 074a/6
 .-an 059b/19, 088b/37, 137b/14,
 165b/5, 178b/12, 188a/13, 199b/17,
 206a/3,
 254b/2, 259b/17, 270b/2, 277b/20
 .+ ı 112a/17
 .+ lar 039a/6, 150a/8
 .+ lara 163a/12, 188b/2, 270a/24
 .+ lardan 093a/13
 .+ ları 169a/34, 288b/5

 al'a : kale,  ehir
 .+ y  127a/17, 128a/33
 .+ y  id      na 126a/24

 alabalı 
 .+ dan 057b/9

 alb : kalp, g    
 .+      012b/22
 . 075b/33, 099b/37, 149a/10,

240a/22
 .+ de 009b/7
 .+ den 218b/5, 225b/22
 .+ den 252a/23
 .+ i 064b/53, 065a/6, 065b/18,
 092a/32, 097b/51, 138a/21, 139b/21,
 179a/15,
 258a/14
 .+ imi 123a/13
 .+ imiz 181b/12, 262b/21
 .+ imizi 262b/20
 .+ im   147b/2
 .+ im   148b/1
 .+ in 234a/12, 253b/4
 .+ i  022b/35, 114a/14
 .+ inde 010b/28, 285b/7
 .+ i de 044b/49, 164b/37
 .+ i de 073b/23
 .+ i den 066a/21
 .+ ine 144a/18
 .+ i e 183b/17
 .+ ini 246b/26
 .+ i izde fa retmek 248b/15
 .+ i iz   201b/6
 .+ in   199b/19
 .+ i    172a/25
 .+ i    067a/18
 .+ ler 202a/22
 .+ leri 138a/24, 270a/23
 .+ leri pa      249b/8
 .+ leri tefah       146b/27
 .+ lerimizde 142b/5, 178a/2,
 182a/4
 .+ lerine 240a/17, 285a/17
 .+ lerini 156a/18

ķ.+ lerinizde 210b/15
ķ.+ lerinizi 250a/9
ķ.+ leriñizi 218a/5, 250a/6
ķ.+ lerinizi kıatietmek 233b/8
ķ.+ lerümüzde 177a/23
ķ.+ lerüñ 160a/5
ķ.+ lerüñüze 193a/6
ķ.+ miz 262b/20
ķ.+ ümdesiz 202b/7
ķ.+ üñ 022b/35, 040b/36, 105b/23
ķ.+ üñde 092b/4, 149a/8, 149a/9
ķ.+ üñden 158b/9
ķ.+ üñe 139a/5
ķ.+ üñle 075a/30
ķ.+ üñza'ifetinden 177b/4
ķ. 024a/15
ķ.+ leri 111b/8
ķ.+ leriñ 111b/10
ķ.+ lerinde 097a/39
ķ.+ lerinde fikrettiler 056a/6
ķ.+ te 021a/29, 088b/37
ķ.+ ten ħuruciderler 028a/18

ķaldur -: kaldırmak

ķ.- a 239b/5, 250b/15
ķ.- dı 209b/15
ķ.- duñuz 067a/20
ķ.- ıl 179a/16
ķ.- ır 219b/9
ķ.- mak 239a/28
ķ.- maya 021b/12
ķ.- ub 030a/25, 123b/15
ķ.- ul 037b/21
ķ.- uñ 039b/13
ķ.- up 031a/8
ķ.+ duñuz 029b/10
ķ.- duñuz 029b/11
ķ.- maķ 011a/40
ķ.- a 081b/22
ķ.- alar 008a/6
ķ.- ayım 151a/28
ķ.- dılar 026b/20, 063b/30
ķ.- dılar 029a/38, 066b/9
ķ.- dular 064b/44
ķ.- duñuz 067a/20

ķ.- ılmışdur 099b/33
ķ.- maga 076b/15
ķ.- maya 043a/18
ķ.- muşdur 044a/39, 089b/7
ķ.- ub 135a/40
ķ. 031b/27, 126a/22
ķ. 124b/37

ķalk -

ķ.- arlar 020a/6
ķ.- dı 100b/8
ķ.- dıgundan 083b/15
ķ.- sagarekdür 076a/8
ķ.- tı 056a/12
ķ.- tılar 167a/8
ķ.- ub 007a/21, 072b/51, 083a/9,
092b/6, 099a/26, 099a/27, 100b/11,
132a/15,
278b/1
ķ.- ub tařraçıķtı 055a/35
ķ.- ubanları 018b/22
ķ. 056a/12, 056a/9, 062a/42,
101b/34, 106a/7
ķ.+ a 060a/27

ķamçı : kırbaç

ķ. 042a/34, 051a/26, 081b/15,
161a/21
ķ.+ lar 126a/24

ķāmet : boy

ķ.+ ine 012b/28
ķ. 199a/14

ķāmil : olgun

ķ. 199a/13, 208b/28, 246b/25,
260a/5, 270b/3
ķ.+ dūr iħtirāzeyleñ 011a/48
ķ.+ lersiz 209a/10
ķ. 151b/3, 171a/10
ķ.+ ler 158b/6
ķ. 248a/2

ķāmil ol -: olgunlaşmak

eger ķ.- maķ 034b/21

size k.- uñ 011a/48
elveda k.- ub 189a/11

ķamu : bütün

k. 024b/32, 222b/1, 226b/2
ķ. 063b/30, 065b/14, 088b/39,
093a/17, 107b/10, 108b/23, 108b/24,
156a/15,
173b/24, 179b/15, 220a/12,
232b/5, 239a/19

ķan : kan

ķ. 029b/17, 050a/8, 190a/16,
201b/12, 239a/22, 264a/6, 264a/9, 276a/7,
276a/9, 282b/20, 283b/4
ķ.+ a 087b/20, 243a/4, 274a/13,
278b/6, 287b/13
ķ.+ da 019a/26, 043b/28, 047a/13,
059a/5, 062b/10, 065a/56, 068b/18,
078a/12,
078a/14, 078a/9, 150a/12, 162a/4,
210a/11, 240a/18, 278b/8
ķ.+ dadür 259a/4
ķ.+ dan 024b/28, 026a/57,
038a/25, 062b/2, 075b/37, 112a/21,
112b/29, 116b/26,
124a/25, 206a/20, 249a/1
ķ.+ dan ķādirolur 066b/4
ķ.+ ı 087b/19, 122a/28, 157b/20,
175a/55, 238b/12, 238b/13, 238b/14,
239b/5,
245a/11, 252a/19, 260a/8,
280a/11, 283b/4, 283b/7, 284b/6
ayakları ķ.+ ıdök-mek 140b/15
ķ.+ ımın 287a/3
ķ.+ ıñ 093b/28
ķ.+ ına 169a/28, 244a/24
ķ.+ ında 141a/25
ķ.+ ında 245b/21
ķ.+ ından 051a/23, 122a/26
ķ.+ ından şulhetmiş 208a/20
ķ.+ ını 239a/19
ķ.+ ınuñ 251a/2
ķ.+ isenüñzagerüñ 175a/56
ķ.+ sız 238a/7, 239a/18

ķ.+ üñ 239a/22, 283b/6

ķanā'at: yetinme

ķ.+ üñüz 184b/9

ķanat

ķ.+ ı 272b/8
ķ.+ larınüñ 277a/9

ķanda : nerede

ķ. 012a/19, 012a/20, 012b/30

ķ. 015a/19, 235b/20

ķ. 238b/17

ķ.+ dür 006a/2

ķandil : bir tür aydınlatma aracı

ķ. 276a/10

ķ.+ leri 272a/5

ķ.+ lerimiz 045a/9

ķ.+ lerini 044b/2, 045a/4

ķandur -: kandırmak

ķ.- am 150a/15

ķ.- ayım 149b/19

ķ.- uruzmı 167b/22

ķangı : hangi

ķ. 013b/9

ķ.+ ñuz 012b/27

ķ. 070a/50

ķ.+ lar 034b/18

ķ.+ sı 038a/31

ķ.+ sızdır 075a/29

ķ.+ sına 075a/24

ķ. 009b/13

ķ. 056a/9

ķ. 086b/25

ķ. 051a/21

ķanı

ķ. 196a/7, 208a/15, 239a/26

ķāni' : yetinen

ķ. 189b/10

ḳāni'ol -: yetinmek

ile ḳ.- alüm 223a/9

aña ḳ.- maḳ 206b/12

ḳanṭar: tartı

ḳ. 033a/24

ḳ. 045a/16

ḳ.+ ı 045a/15, 045a/17, 045b/20,
045b/22, 045b/24, 046a/29

ḳ.+ ı 046a/28

ḳ.+ ı 045b/20

ḳ.+ uñ 045b/20

ḳānun: yasa

ḳ. 086b/19

ḳ. 061b/26

ḳ. 050a/7

ḳap - : yakalamak

ḳ.- maḡa 058b/27

ḳ.- maḳ 024a/19

ḳ.- ub 267b/23

ḳapa -: kapamak

k.- maya 271a/8

ḳ.- yub 011b/6

ḳ.- dılar 098a/57

ḳ.- dum 132a/10

ḳ.- maḳ 193b/17, 278b/6

ḳ.- maz 271a/8

ḳ.- r 271a/8

Kapadokyā

k.+ da 251a/1

ḳapan -: kapanmak

ḳ.- dılar 124a/31

ḳ.- mış 093b/23

ḳ.- muştur 045a/11

ḳapu : kapı

ḳ. 013b/13, 013b/14

ḳ.+ dan 013b/13

ḳ.+ ñı 011b/6

ḳ. 045a/11, 056a/3, 072b/5,
103a/17, 106a/7, 124a/30, 175b/9, 271a/8,
271b/20, 272a/1, 289b/13,

289b/14, 290a/21

ḳ.+ cıyā 077b/35

ḳ.+ da 271b/20

ḳ.+ dadır 092b/9

ḳ.+ dan 053a/2, 245a/13

ḳ.+ lar 093b/23, 110b/13, 114b/26,
250a/10

ḳ.+ larda 289b/12

ḳ.+ larda 044a/34, 077a/30

ḳ.+ ları 030a/19, 101a/24, 114b/27

ḳ.+ larını 290a/16

ḳ.+ laruñ 093a/18, 290a/21

ḳ.+ sı 289b/12

ḳ.+ sım 111a/28

ḳ.+ sına 082b/47

ḳ.+ sında 089a/2, 089b/10

ḳ.+ sını 211a/3

ḳ.+ sundan 083a/4

ḳ.+ yā 106b/10

ḳ.+ yā 055a/33

ḳ. 289b/14

ḳara : siyah

ḳ. 058b/1, 133b/13, 274a/13

ḳ.+ da 135a/44

ḳ.+ da 064b/48

ḳ.+ yı 041a/15

ḳaranluḡ: karanlık

ḳ. 082a/33

k.+ ın 257b/4

ḳ.+ ıñ 267a/14

k. 260b/11

k.+ ta ziyāvirir 257a/19

k.+ tadır 260b/10

k.+ tadür 260b/11

k.+ tan 252b/9

ḳ. 276a/8, 276b/2

ḳ.+ ta 260b/11

ḳarār : kesin hüküm

ḳ. 098b/13, 163b/21, 187b/10,

194b/12, 261a/19
k.+ dūr 176b/7
k. 175a/58, 175b/7, 223b/17

karār it -: karar vermek
k.- eyim 175b/6
rüzgar k.- di 064b/51
rüzgar k.- ti 027a/33
nāmusda k.- ersiñ 139b/17
āna k.- mege 153a/5

karavaş: cariyeye
k. 080b/69
k.+ dan 193b/22, 193b/23
k.+ ın 194a/31
k.+ larından 080b/67
k.+ larum 087b/18
k.+ uñ 194a/30

karı : yaşlı kadın
k. 228b/8
k.+ cıkları 226a/6
k. 025a/33, 061b/25, 062a/33,
075b/42, 221b/5, 221b/9
k.+ lara 222a/16
k.+ ları 222a/11, 222a/16
k.+ sı 042a/26

karınca
k. 220a/3

karındaş: kardeş
k.+ ıñuñ 013a/3, 013a/5
k.+ laruñuza 011a/47
k.+ uña 013a/4
k. 018b/21, 023a/50, 076b/12,
111b/3, 113b/2, 123b/20, 151b/10,
156b/23,
161b/11, 162a/6, 163b/15, 211a/9,
218a/15, 230a/1, 246a/9, 247b/15,
256a/12
k. 245b/23
k.+ a 153b/13, 175b/12
k.+ ı 018b/21, 026a/3, 054b/16,
054b/18, 063a/18, 074b/20, 076b/12,

106a/2,
165b/5, 183b/18, 188a/18,
190a/20, 204b/25, 213b/2, 262b/14
k.+ ımı 260b/9
k.+ ımız 259b/15
k.+ ın 163a/12, 262b/17, 263b/21,
264b/16
k.+ ına 033b/35, 040a/25, 074b/20,
156a/15, 249b/11
k.+ ına 260b/10
k.+ ına 237b/11
k.+ ını 214b/6, 249b/11, 262a/11,
262a/12, 263b/20
k.+ ımı 263b/20
k.+ ını 262b/15
k.+ ını 153b/10
k.+ ını 153b/10
k.+ ını 260b/11
k.+ ınız 268a/9
k.+ ınuñ 211a/10, 262b/13
k.+ ki 230b/20
k.+ lar 074b/20, 088a/29, 088b/38,
090a/17, 094b/3, 095a/2, 101b/30,
103a/23,
108a/15, 111b/7, 112a/13,
116a/14, 126b/1, 126b/5, 136a/15,
137b/13, 144b/1,
146a/12, 148b/1, 150b/25, 151a/1,
154b/14, 154b/15, 155b/30, 156a/17,
157a/10,
158a/26, 159a/1, 160a/6, 163b/24,
164a/29, 166b/1, 168a/1, 171b/6, 172a/26,
172b/39, 174b/50, 175b/12,
176b/8, 183a/1, 187a/26, 189a/11, 189b/2,
190b/4,
192a/15, 193b/12, 194a/28,
194a/31, 194b/11, 194b/13, 195a/1,
203a/12, 205b/13,
206b/8, 212a/4, 214a/7, 214b/10,
214b/13, 215a/1, 215a/4, 215b/12,
215b/14,
216a/3, 217b/13, 218a/6, 221b/1,
221b/2, 232b/1, 233a/12, 245b/22, 247a/1,
249b/11, 250a/9, 250b/19,
256b/10, 260b/7, 265b/3

 . + lar 169b/1
  . + lar 218a/13
  . + lar 250a/7
  . + lar 217b/15
  . + lara 105b/30, 110a/2, 112b/24,
 123a/7, 125a/5, 156a/15, 165a/12, 184a/5,
 202a/23, 214b/10, 216a/28,
 254a/8, 265b/5
  . + lara 211b/13
  . + lara 111a/1
  . + lara 118a/18
  . + lara 162a/9
  . + lar112b/23
  . + larba a 206a/17
  . + larbil- rsiz 212b/1
  . + larbiziriz  123b/18
  . + larbiz m 216a/24, 217a/1,
 217b/1, 240a/19
  . + lardan 113a/33, 113a/40
  . + lard r 222b/2
  . + ları 023a/46, 035a/29, 071b/30,
 096b/25, 115a/40, 115b/10, 136a/14,
 184a/3,
 262b/14, 266a/10, 274a/11
  . + larım 144b/4, 246a/16, 247a/5,
 247b/14, 248a/1, 248b/10, 248b/12,
 250a/10,
 250a/12, 262b/13
  . + larım 201b/10
  . + larım 205a/1
  . + larımu  046b/40
  . + larına 096a/13
  . + larından 236a/5, 287b/10
  . + larını 096b/24
  . + larını 004b/3
  . + larıy  071a/29
  . + lar 108b/26
  . + lar 118b/27
  . + laro lancıklar 172a/20
  . + larsız 096b/27
  . + larsız 041a/9
  . + larsize 173a/1, 207a/22
  . + larsizegel- b 158a/1
  . + lars109a/38
  . + larsizi 175b/15

 . + larum 147b/3, 157b/11,
 169a/33, 175a/58
  . + larum 058b/34, 058b/35
  . + laru  136b/21, 203a/14
  . + laru    ra 058b/32
  . + larunuzdan 097a/37
  . + laru uzdan 090a/22
 ve  . + laru  023a/47
  . + larYes 'Mesihde 213a/14
  . + lı a 253a/17
  . + lı ı ızda 256a/9
  . + lık 214b/9, 244b/1, 252a/22,
 256b/7, 256b/8
  . + tan 036a/24, 173a/6, 218a/6
  . + um 058b/35
  . + uma 165a/13
  . + umı 178a/13
  . + u  010a/24, 154a/21
  . + un ma z nola 153b/15
  . + unı 032b/16
  . + ı 008b/18
  . + ına 010a/22
  . + ına 010a/22
  . 157a/2

 arış -

 . - mış 051b/34

 arib : yakın

 . 235a/8, 249b/8
  . 197b/18

 arn : karın

 . + a 028a/17
  . + ım 278a/11

 ar u : di er taraf

 . 010a/24, 019a/35, 021b/14,
 022a/25, 022b/32, 035b/11, 043a/7,
 049a/59,
 064b/45, 078a/6, 080a/58,
 080a/61, 091a/14, 094a/40, 094b/1,
 095a/12, 095a/14,
 100a/1, 100a/5, 103b/29, 109b/45,
 109b/51, 110a/2, 120b/38, 124a/27,

128b/2,
 130a/8, 130a/9, 130b/16, 130b/19,
 131a/27, 131b/9, 132a/15, 133b/5,
 134a/15,
 136b/19, 136b/22, 142a/18,
 147a/33, 149b/2, 149b/21, 150b/18,
 150b/24, 156a/17,
 165a/12, 165a/13, 189a/8,
 191a/12, 194b/17, 195a/24, 201b/12,
 210b/13, 222a/11,
 228a/10, 228b/9, 243a/3, 247b/14,
 249b/11, 250a/9, 252b/12, 253a/23,
 254a/9,
 258a/12, 267a/11, 267a/15,
 269a/4, 270a/20, 281a/6
 k. cenkedeğim 270a/17
 k. cenkitmeyelüm 127a/10
 k. günāhider 162b/19
 k. küfürsöyleye 058b/29
 k. maḫsūmola 058a/25
 k. meşveretaldular 050a/2
 k. yalansöylemek 248b/15
 k.+ dur 022a/31
 k.+ larına galüboldı 119b/16
 k.+ nızda 036b/2
 k.+ nızdaki 072b/2
 k.+ sında 076a/3, 082a/39
 k.+ sında 052b/61

ḳartal

k.+ a 272b/8
 k.+ ıñ 280a/14
 k.+ lar 043b/29

ḳaṣaba

k.+ dan 067b/26
 k.+ lara 055b/38
 k.+ larına 067b/27
 k.+ yā 067b/26

ḳaṣd it -: kastetmek

bunu k.- di 164b/37
 yana k.- diler 135a/40
 kendüme k.- düm 177b/1
 kendüde k.- mişdür 196b/10

gönülde k.- er 184b/7
 kim k.- erim 177a/17
 bunu k.- üb 177a/17
 gibi k.- di 121a/4
 Barnabas k.- di 113a/37
 öldürmege k.- diler 132b/21
 k.- düm 158a/2

kāse : çukur kap

k. 284b/4
 k.+ i 047b/27

ḳasis : su yolu

k.+ e 222a/19
 k.+ ler 222a/17
 k.+ leri 228a/5
 k.+ im 255b/1
 k.+ lere 255b/1
 k.+ lerin 121b/18

ḳaṣṣar : çamaşırcı

k. 068a/3

ḳat : kat, derece

k.+ ı 285b/6, 285b/7
 k.+ ına 241a/6, 244a/22
 k.+ ında 246b/27, 253a/21,

258a/11

k.+ a 012b/28

k.+ ında 011b/2

k. 035a/29, 071b/30, 148b/28,

186b/12

k.+ ı 055b/43

k.+ ıma 229b/12

k.+ ımda 230b/13

k.+ ımız 062b/3

k.+ ımıza 123a/11

k.+ ına 007b/14, 014b/5, 015a/19,

015b/25, 018b/18, 024b/27, 025a/36,

026b/15,

027b/1, 028a/10, 028a/12,

028b/32, 029a/1, 032a/1, 032a/3, 034a/16,

036a/20,

037a/13, 037b/19, 037b/23,

042b/1, 045b/20, 045b/22, 045b/24,

049b/69, 051a/28,
 055b/40, 057b/9, 057b/11, 062b/7,
 064a/33, 064a/35, 068b/15, 070a/2,
 070b/13,
 071b/35, 072b/7, 074b/18, 076b/9,
 080a/55, 100a/2, 102b/11, 103b/28,
 107a/20,
 110b/13, 114a/20, 114b/30,
 115a/40, 117b/13, 121b/18, 124b/35,
 126a/27, 127a/17,
 127b/23, 129b/24āna, 211a/6,
 220b/14, 237a/25, 240a/22, 271b/20
 k.+ ina 055b/45, 058b/1, 065a/1
 k.+ ina cem'olub 063b/30
 k.+ ina tenhāgelüb 031b/19
 k.+ inagel-di 072b/51
 k.+ ina 095a/13
 k.+ inakoyalar 066b/5
 k.+ inaoķu-r 058a/13
 k.+ inaoķu-yub 065b/14, 082b/44
 k.+ ina 072b/2
 k.+ inaṭaṣrada 072b/5
 k.+ inḍa 032b/13, 034b/26,
 042a/31, 056a/3, 066b/7, 071a/28,
 127a/11, 132b/26,
 139a/11, 139a/13, 140b/20,
 148a/15, 154a/22, 160a/19, 201b/9,
 206b/7, 259a/8,
 262b/22, 275b/3, 278a/11
 k.+ inḍa 018b/22
 k.+ inḍa 043a/10
 k.+ inḍa 273a/9
 k.+ inḍa 163b/25
 k.+ inḍadur 102b/6, 103a/17
 k.+ inḍaki 182b/15
 k.+ inḍaṣimdi 142b/9
 k.+ inḍayok 071a/27
 k.+ inḍiza 212a/9
 k.+ inḍizda 213b/4
 k.+ inḍizda 216b/11, 218a/10,
 269b/13
 k.+ inḍizda 217b/2
 k.+ inḍizda 079b/49
 k.+ larına 049a/60, 064b/51
 k.+ larında 066b/8, 123a/8

k.+ uma 021a/28, 046a/37,
 070b/14, 105a/11, 125b/13
 k.+ umda 066b/2, 134a/23
 k.+ umuzda 131a/24
 k.+ una 027a/28, 028a/23, 036b/1,
 066b/1, 067b/34, 099b/30, 102a/3,
 127b/18
 k.+ unaçık-mışdur 056b/13
 k.+ unda 047b/18, 154b/16,
 171b/11
 k.+ undakilerde 154b/17
 k.+ unızda 069a/19, 193b/19
 k.+ uñuza 177a/15, 184a/5
 k.+ unuza zāhirola 182b/12
 k.+ unuzda 131b/8, 150b/25,
 152a/17, 167b/26, 182a/4
 k.+ uñuzda 049a/55, 190b/6
 k.+ uñuzda 193b/20
 k.+ uñuzda 186a/9
 k.+ uñuzda 158b/4

kat - : eklemek
 k.- maz va'deler 192a/16
 k.- tı Ma'zūbolmuş 014b/6
 k.- üb 120b/35

katı : sert
 k. 020a/10, 064b/53, 148a/19,
 150a/8, 177b/7
 k.+ lıgı 034a/8
 k.+ luğuna 139a/5

katıl -
 k.- anub 119a/8
 k.- mış 059b/24

kātib : yazıcı
 k. 015a/19
 k.+ ler 014a/29
 k.+ lerini 006a/4
 k. 157b/20
 k.+ ler 073b/27
 k.+ ler talebetdiler 077b/1
 k.+ lerüñ 010a/20
 k.+ ler 049a/58, 051b/41

k. 025b/52
 k.+ ler 027b/1, 031a/10, 037a/15,
 040b/2, 041a/13, 041a/14, 041a/15,
 041b/23,
 041b/25, 042a/27, 042a/29,
 054b/23, 056b/16, 068b/11, 073a/18,
 075b/35, 080b/1,
 082a/31
 k.+ ler 080a/54
 k.+ lerānaşor-dılar 065a/5
 k.+ lerden 030a/21, 065a/1,
 075a/28, 079b/44
 k.+ lerden hāzreylen 075b/38
 k.+ lerden merdūdola 067b/31
 k.+ lere 035b/18, 068b/16
 k.+ lere teslīmoluña 071b/33
 k.+ leri 042a/34, 068b/15, 090b/6
 k.+ leri tahrişetdiler 095a/12
 k.+ lerķalk-ub nizā'etdiler 126b/9
 k.+ lerüñ 022b/38
 k.+ lerüñba'zıları 056a/6

ķatil

ķ. 089b/14, 135b/4
 ķ.+ ler 097b/53
 ķ.+ lerden 124b/38
 ķ.+ leri helāk 039a/7
 ķ.+ lerinden 277b/21
 ķ.+ lere 289b/8

ķatl

: öldürme
 ķ. 042a/31, 108b/29
 ķ. ide 010a/21
 ķ.+ den 138b/30
 ķ.+ i 100a/1, 242b/37
 ķ.+ ine 098a/1
 ķ.+ ine rızāvirdüm 125b/20
 ķ.+ ler 028a/19, 195a/21
 ķ.+ ler 066a/22

ķatlan -: dayanmak

k.- ır 250a/7
 ķ.- dılar 135b/5
 ķ.- dılar 121a/6
 ķ.- ırız 206a/21

ķ.- ıruz 019b/4
 ķ.- nur 146b/20
 ķ.- ub 134b/33, 135b/5
 ķ.- ub i259b/12
 ķ.- uñ 169a/34
 ķ.- ur 089a/6

ķatl it -: öldürmek

ķ.- ersiñ 247b/12
 hem ķ.- diler 213a/15
 ķ.- diler 149b/3
 ķ.- düñüz 088a/24
 ķ.- mişler 127a/12
 anları ķ.- e 278b/8
 tutup ķ.- eler 047a/5
 ķ.- diler 097b/52
 ķ.- meyesin 010a/21

ķavī

: güçlü
 ķ. 158a/25, 286b/21, 287a/6
 ķ.+ vüz 154a/1
 ķ. 058b/28, 234b/12, 234b/7,
 277b/1
 ķ.+ dir 188b/4
 ķ.+ dūr 007b/11, 286a/9
 ķ.+ nüñ 058b/27

ķavl

: söz
 dinara ķ. 035a/2, 035b/14
 ķ.+ i 219a/15, 283a/3
 ķ.+ i 211b/12
 ķ.+ idūr 163b/23
 ķ.+ iñizi 214a/13
 ķ.+ üm 158b/4
 ķ. 171b/9, 225a/11

ķavm

: kavim
 ķ.+ i 108a/17
 ķ.+ ini 149b/1
 ķ.+ ini 149b/2

ķaya

ķ. 014a/25, 030a/18
 ķ.+ da 052b/60
 ķ.+ dan 082b/46, 166b/5

ķ.+ lar 052a/52
ķ.+ lı 059a/5
ķ.+ lu 059b/16
ķ. 166b/5

ķayır - : iltimas geçmek
ķ.- ır 256a/8
ķ.- madım 237b/10
ķ.- mañ 153a/14
ķ.- mayub 039a/5
ķ.- maz 118a/18
ķ.- mazzın 039b/16
ķ.- ur 220a/6
ķ.- urmı 165b/10

ķaymaķam: ilçe yöneticisi
ķ. 117b/11
ķ.+ ı 107b/9
ķ.+ lar 120b/39

ķayser : hükümdar
ķ. 105b/29, 227b/22
ķ.+ e 039b/21, 074b/14, 074b/17,
130a/9, 130b/12
ķ.+ e 130b/12
ķ.+ e istid'āiderim 130b/12
ķ.+ e istid'āitmege 136b/19
ķ.+ e istid'āitmiş 131a/25, 133a/32
ķ.+ ün 039b/21, 130a/10
ķ.+ üñ 074b/16
ķ.+ üñ 115b/7
ķ.+ üñkilerin 039b/21
ķ.+ iñ 207a/23

Kayseriyye
ķ. 127b/23
ķ.+ den 105a/11, 130a/2
ķ.+ ye 107a/20, 128a/33, 130a/6,
130b/14

ķaz -
ķ.- dı 038a/33, 074a/1
ķ.-ınca 220b/9

ķazan -

ķ.- duñ 032b/16
ķ.- ur 030b/26
ķ.- ursa 068a/37

ķāzib : yalancı
ķ. 263a/1
ķ. 043b/24

ķebīr : büyük
ķ. 057b/8, 275a/8
ķ.+ den 287a/1
ķ.+ iñ 287a/6
ķ.+ ler 287a/6
ķ.+ lerine 063b/21

ķeçi
ķ. 162a/2

ķedi
ķ.+ nūñ 286b/23

ķelām : söz
ķ. 244a/19, 262b/18
ķ.+ a 218b/6, 252b/8
ķ.+ ı 048b/44, 212a/6
ķ.+ ı tezekküreyledi 050a/75
ķ.+ ında 011b/8
ķ.+ sız 253b/2
ķ. 053b/15, 094b/5, 103b/36,
149a/8, 172b/36, 173a/2, 194b/14,
200a/29,
217a/2, 221a/9, 252a/25
ķ. sābitoldı 231b/2
ķ. tamamola 015a/17
ķ.+ a 253b/1
ķ.+ da 157a/5, 183a/7, 186a/6,
201a/27, 212a/5, 221a/12, 222a/17
ķ.+ da 195b/6
ķ.+ dan 118a/15
ķ.+ davüz 185b/11
ķ.+ ı 028a/12, 060a/33, 083b/20,
098b/5, 104a/37, 108b/27, 109b/49,
111a/25,
116a/13, 119b/20, 147b/6, 149a/8,
157b/18, 210a/9, 220a/1, 225a/10, 226b/2,

228b/8, 237a/28, 246b/23,
252a/25, 257a/19
k.+ ı faşetmege 055b/45
k.+ ıanlara 056a/3
k.+ ıanlara fāide 233b/2
k.+ ımı hıfzeylediñ 271a/9
k.+ ın 208b/25, 213a/13, 235a/5
k.+ ıñ 088b/41
k.+ ına 268a/2
k.+ ında 207b/6, 212b/5, 234b/13
k.+ ını 235a/1
k.+ ını hıfziden 260b/5
k.+ ını ızhāreyledi 227b/3
k.+ ını 113a/36
k.+ ı sizde 210b/16
k.+ ıtamām 115b/11
k.+ ın 113a/35, 117b/11, 121a/8
k.+ ıñ 119a/10
k.+ ın istimā'itmege 109b/44
k.+ ıñ telbisiderek 179a/2
k.+ ın 109b/48
k.+ ına 110a/3
k.+ ınāna 114b/33
k.+ ında 039b/15
k.+ ını 099a/25, 181a/20
k.+ ını tezekkürider 105a/16
k.+ ınu terkidüb 094b/2
k.+ umız 177a/19
k.+ un 094b/5, 157b/17, 158a/1
k.+ uñ 107b/5

kelāmullāh: tanrı sözü

k. 107a/24, 261a/14, 268a/9,
274a/9
k.+ dır 202a/18
k.+ ı 244b/7
k. 094b/7, 109b/46, 149b/18,
221a/5, 287b/14, 288b/4
k. 228b/5
k.+ a 178a/17
k.+ ı 092a/32
k.+ ı istimā'ide 107b/8
k.+ ı kabūlitmiş 098b/14
k.+ ı menşuhider 065b/13

kem : kötü

k. 013b/17, 013b/18, 035b/16,
066a/21, 066a/22, 066a/23, 107b/10,
138b/30,
226b/13, 254a/13, 283b/2
k. suāledersiz 249a/3
k.+ leri 025b/49

kemāl : olgunluk

k.+ i 236a/11
k.+ iñüz 189a/10
k. 191b/4, 237a/25
k.+ e 235a/1
k.+ iñ 210b/14
k.+ ine 125a/3

kemend: kement

k. 150a/10, 164a/35
der k. 039b/15
k.+ inden 225b/26
k.+ ine 220b/8

kemik

k.+ lerinden 042a/27, 201a/30
k.+ lerine 242a/22

kemlik: kötülük

k. 152b/5
k.+ i 039b/18
k. 126b/6
k.+ le helāk 038b/41
k.+ te 229a/3
k.+ ten 254a/10
k.+ ten i'raizidüb 254a/11

Ken'ān: Filistin

K. 028a/22
K.+ lı'yu 058a/19
K. 108a/19
K.+ lu 018a/4

kendü : kendi, dönüşlülük

k. 005b/21, 007a/4, 010a/22,
011b/5, 012b/28, 013a/34, 013a/4, 013a/5,
013a/6, 015a/17, 015b/24, 019b/1,

023a/50, 023b/2, 026a/2, 026a/58, 027b/8,
030a/20, 030a/24, 030b/26,
030b/28, 030b/5, 031b/25, 032a/4,
033b/35, 034b/17,
036b/28, 037a/8, 039a/2, 039a/5,
040a/24, 040b/40, 042b/3, 043a/13,
044b/48,
045a/15, 046a/34, 052b/57,
054a/8, 055b/45, 056a/8, 057a/26,
059b/26, 060a/28,
060a/38, 062b/5, 062b/1, 063a/17,
063b/21, 063b/22, 064b/47, 067a/12,
067b/34,
068a/37, 068a/38, 072a/46,
074b/15, 075a/31, 075b/33, 075b/37,
076a/3, 076b/13,
077b/3, 078a/8, 078b/21, 079b/52,
081b/20, 082b/43, 086b/25, 087a/6,
088a/25,
088a/30, 089a/3, 089a/5, 089b/12,
089b/13, 092b/7, 094a/36, 096a/13,
096a/15,
096a/19, 096a/23, 098a/55,
098a/58, 098b/9, 101a/21, 102b/6,
103a/22, 104a/37,
104a/42, 106b/10, 106b/11,
109a/36, 109a/40, 110a/3, 110b/12,
110b/16, 114a/16,
114a/17, 114b/34, 116b/24,
117a/3, 118a/19, 118b/26, 118b/27,
119b/23, 121b/14,
122a/28, 122b/35, 124a/29,
124b/32, 130a/5, 131a/25, 137a/3,
137a/30, 137b/9,
140a/7, 142b/8, 143b/4, 145b/3,
146b/21, 146b/29, 149a/12, 151a/36,
152a/17,
152a/19, 153a/4, 153a/6, 155b/2,
157a/5, 157b/15, 159a/16, 159b/8, 159b/9,
160a/20, 160b/12, 161a/17,
162b/19, 162b/3, 163a/13, 163a/4, 163a/5,
164a/35,
164b/37, 165b/7, 168a/33,
168b/14, 168b/21, 169b/5, 169b/10,
170b/5, 172b/35,

173b/23, 176b/6, 177a/20,
178b/13, 180a/5, 182b/11, 183b/17,
183b/19, 188a/18,
188b/4, 190a/15, 193a/6, 193b/16,
194a/25, 195b/13, 195b/6, 195b/8, 196a/4,
196a/6, 196a/7, 196b/12, 196b/15,
197b/14, 197b/15, 197b/17, 199a/10,
199a/11,
199b/19, 199b/25, 201a/23,
201a/28, 201a/29, 201a/30, 201a/31,
201a/33, 201b/9,
204a/2, 205a/1, 205b/16, 208a/13,
208a/17, 208a/18, 208a/22, 209a/6,
209b/18,
209b/23, 210a/4, 211a/8, 212b/7,
212b/8, 214b/4, 215a/15, 216a/22, 217a/4,
217a/6, 218a/13, 218a/9, 226b/3,
227b/3, 233a/18, 233b/10, 235b/11,
237b/11,
239a/24, 239a/26, 239b/11,
244b/5, 245a/8, 246a/14, 247b/17, 248a/2,
248b/10,
248b/11, 253a/24, 256a/10,
256a/9, 259a/7, 260b/2, 260b/7, 262b/16,
263b/16,
265a/8, 266a/10, 267a/16, 268a/6,
270b/5, 277b/3, 278a/7, 282a/10, 285a/11,
287a/2, 287b/15, 289b/7, 290b/6
k. 'ādilola 141a/26
k. canınızāyi'ide 068a/37
k. geridönmüşdür 258b/22
k. ḥalāşolaammā 159b/15
k. ḥeşap 033a/24
k. inkāridüb 080b/68
k. i'timaditmeyevüz 176b/9
k. i'tirakolub 203b/30
k. i'tizārider 130a/8
k. kabuletmedi 081b/24
k. rūḥ'amelider 169b/11
k. şafāsürüp 258a/13
k. taṭhirider 262a/3
k.+ de 116b/28, 151a/36, 177a/20,
202a/20, 205b/9, 208a/16, 209a/10,
209a/7,
209a/9, 260a/5, 260b/5, 260b/6,

260b/8, 260b/11, 261a/16, 261b/23,
 262b/17,
 264b/12, 264b/13
 k.+ de ariderler 063a/14
 k.+ de adetmidr 196b/10
 k.+ de mevcdolmu 005b/20
 k.+ de sabitolasız 261b/28
 k.+ de sabitolu 261b/28
 k.+ de tevatunide 208a/20
 k.+ de 196b/11, 209b/16,
 263b/17
 k.+ dedr 271a/7
 k.+ den 095b/5, 151a/36, 158a/30,
 164b/4, 167b/22, 197b/18, 237a/25,
 261b/29
 k.+ kilerden 228a/12
 k.+ ler 009a/5, 029b/7, 038a/25,
 045a/4, 055a/27, 073b/31, 074a/7,
 115a/38,
 129a/15, 129a/20, 138a/25,
 185b/12, 212a/9, 213a/14, 247a/6,
 258b/19
 k.+ ler 009a/4
 k.+ ler 112b/32
 k.+ lerde 038b/38, 068b/10
 k.+ lerden 112a/22
 k.+ lere 051b/35, 076a/44,
 108a/19, 139a/15, 152a/2, 223b/19,
 226b/3, 235a/6,
 251b/12, 257b/2, 258a/12
 k.+ leri 127a/12, 127b/21, 135a/44,
 138a/22, 199b/19, 221b/8, 226a/2, 271a/9
 k.+ leri hzireylediler 276a/7
 k.+ lerinde 056a/8, 059b/17,
 137a/30, 138b/28, 185b/12
 k.+ lerinden 204a/4
 k.+ lerine 071a/26, 267a/12
 k.+ lerine 185b/12
 k.+ lerine atunalalar 026b/16
 k.+ lerine tasiledeler 220b/13
 k.+ lerini 034a/12, 185b/12,
 223a/11, 253b/5
 k.+ leriiz 185b/12
 k.+ lerinize 200b/19
 k.+ lerinkilern 204b/21

k.+ lern 155b/4, 157a/3, 206a/19,
 221a/2, 237b/9, 259a/4, 266b/6, 267a/13,
 267b/18, 280a/11
 k.+ lernde 064b/51
 k.+ lerndr 009a/4, 009b/11
 k.+ lerne 064a/36
 k.+ lern hknda 039a/46
 k.+ lernz 045a/10
 k.+ m 128b/11, 145b/25, 147b/3,
 154b/14, 163a/7, 188a/13
 k.+ mde 131b/9
 k.+ mde 187b/6
 k.+ me 160a/6
 k.+ me adetdm 177b/1
 k.+ me 155b/3
 k.+ mi 131b/2, 166a/20, 186a/7
 k.+ mi 'adetmem 205b/13
 k.+ mi hfzetedm 186a/9
 k.+ mi hkmiderm 160a/4
 k.+ mi tecvzedici 191b/18
 k.+ miz 216b/4
 k.+ mizde 176b/9
 k.+ mizden 178b/5
 k.+ mizi 179a/2, 179a/5, 182a/1,
 185b/12, 260a/8
 k.+ mizi hkmide 169a/31
 k.+ mizi 154a/2
 k.+ mizin 240a/25
 k.+ mizisize 180b/12
 k.+ mizitarnn 181a/4
 k.+ mzdah 146b/23
 k.+ mzde 146b/23
 k.+ mzden 178b/5, 180b/13
 k.+ mze 178a/1
 k.+ mzi 127a/14, 185b/14
 k.+ n 131b/1, 194b/15
 k.+ nde 154a/22
 k.+ ndedr 158b/11
 k.+ ndedr 121a/11
 k.+ nden 094a/37, 106b/10, 234b/3
 k.+ ne 101b/34, 139a/5, 139b/21,
 151a/36, 255a/8
 k.+ ne raifol 030a/22
 k.+ netarnn 181a/21
 k.+ ni 222b/23, 228b/7

k.+ ñi 008a/6, 014b/4
 k.+ ni ħālāseyle 051b/40
 k.+ ni ħalāseyle 082a/30
 k.+ ni maḥkûmķılırsın 138b/1
 k.+ ni mücerribolmuş 225a/15
 k.+ ni 221a/8
 k.+ niñ 099b/34, 232b/6
 k.+ niñkileri 204a/4
 k.+ niz 154b/14, 213b/3, 244b/3
 k.+ ñiz 118a/15, 212b/1, 214b/9,
 215a/2
 k.+ ñizde 215b/14, 247a/4
 k.+ ñizde 168b/13
 k.+ nizden 161b/12
 k.+ nizdesizüñ 240b/34
 k.+ ñize 200a/32
 k.+ nize in'amķılur 210b/13
 k.+ ñizħod 122b/34
 k.+ nizi 112b/29, 143b/13,
 233a/13, 246b/22, 267b/20
 k.+ ñizi 109b/46, 122a/28, 188b/5,
 218a/7, 267b/21
 k.+ ñizi ħod'addeyleñ 143b/11
 k.+ ñizi imtiħaneyleñ 188b/5
 k.+ ñizi tecrübeyleñ 188b/5
 k.+ ñiziñħalaşıñızı 204a/12
 k.+ ñiziñrabbini 201b/9
 k.+ nkilerden 234a/11
 k.+ nüñ 052b/60, 123a/11,
 140b/24, 141a/25, 167b/24, 199b/16,
 213a/13
 k.+ nüñ 225b/19
 k.+ nüz 063b/31
 k.+ ñüz 029b/8
 k.+ nüzde 070a/50
 k.+ ñüzden 122a/30
 k.+ ñüze 042a/31
 k.+ ñüze ħazereyleñ 076b/9
 k.+ nüzi 094a/35
 k.+ ñüzi 144a/16, 182b/11
 k.+ ñüziñ 162b/19
 k.+ si 060b/5, 062a/40, 075b/35,
 136a/16, 146a/16, 146b/26, 153b/14,
 186b/14,
 209a/12, 215a/16, 231a/3,

235b/13, 238a/7, 241b/11
 k.+ sin 231b/13
 k.+ sinde 197b/15, 264a/10
 k.+ sinde 103a/17
 k.+ sinde şadırolduğu 062a/33
 k.+ sinden fikretsün 185a/7
 k.+ sine 094a/33, 106b/11, 153a/7,
 153a/8, 172b/29, 180b/19, 185a/7, 196a/5,
 199b/15, 206a/21, 208a/20,
 243a/3, 246b/24, 270a/20
 k.+ sine arzide 201a/27
 k.+ sine inkāretmeye 225a/13
 k.+ sineķarşu 133b/7
 k.+ sini 032a/4, 050a/6, 110b/17,
 114b/27, 189b/4, 191b/21, 195a/4,
 201a/25,
 204a/8, 217a/5, 219b/6, 225b/21,
 229a/14, 237a/27, 243b/7, 285b/7
 k.+ siñi 120a/31, 201a/28
 k.+ sini ħalāşidemez 051b/42,
 082a/32
 k.+ sini ħıfzider 264b/19
 k.+ sini 'imāretider 171a/4
 k.+ sini imtiħānetsün 169a/28
 k.+ sini imyāzeyledi 191a/12
 k.+ sini irtifa'ide 041a/12
 k.+ sini rāziitmedi 154a/3
 k.+ sini teslīmeyledibize 200a/1
 k.+ sini tevāzu' 041a/12
 k.+ sü 153b/13
 k.+ sünde 061b/30
 k.+ süne 058a/25, 096a/21,
 169a/29
 k.+ süni 154a/22

kenīse : kilise

k. 105b/26, 111b/3, 171b/6,
 189b/2
 k. 256a/13
 k.+ de 198b/21
 k.+ den 106a/5, 111b/4
 k.+ dir 208b/24
 k.+ ler 101b/31
 k.+ lere 269b/11, 270a/17, 271a/6
 k.+ lere irsāleyle 268b/11

k.+ leri 155b/5
k.+ nüñ 155b/2, 265b/6, 269b/12,
270a/18, 270b/1
k.+ nüñortasında 232a/12
k.+ sine 227b/22
k.+ ye 118a/22, 122a/28
k.+ yi 098a/3, 201a/30
k.+ yi cem'etdükleri 111a/27
k.- i izdihâdeder 205b/6

kerāhat: iğrenme

k.+ ini 043a/15
k.+ lerinüñ 284b/6
k.+ ini 076b/14
k.+ ler 284b/4

kerāmet: mucize

k.+ i 257a/17
k. 219a/17, 223b/17, 232a/7,
232a/9, 272b/11, 287a/1
k.+ e 225b/21, 251a/7
k.+ i 232b/4, 272b/9
k.+ ikendüsine 234b/4
k.+ in 290a/25
k.+ lilerüñ 229b/15
k.- düamma 252b/7

kerem : cömertlik

k. 195a/22
k.+ i 210a/12, 229a/4

kerim : cömert

k.+ lık 246a/5
k.+ lıkte 197b/8
k.+ liğünüñ 183a/3
k.+ likte 181a/6

kerrāt : defalarca

k. 235a/7
k. 065a/3, 132a/11, 187a/23,
187a/27
k.+ lar 031a/16
k.+ le 031a/16

kerre : defa

k. 048a/35, 048b/42, 050a/75,
060b/4, 069a/22, 079a/30, 079a/31,
079b/41,
080b/72, 090b/8, 096a/12,
102b/15, 102b/16, 137b/13, 143b/10,
187a/24, 187a/25,
187a/26, 187a/27, 187b/8,
188a/14, 188b/1, 206a/18, 207a/16,
213b/18, 224b/16,
226a/8, 227b/22, 237a/27, 238a/7,
238b/12, 239a/25, 239a/26, 239a/28,
239b/2,
239b/11, 244a/26, 266b/5, 267a/12
k. gāyibolub 188b/2
k. ḥorüsötdi 080b/72
k. ihdāolunmuşçok 239a/28
k. inkāredesiñ 080b/72
k. münevveroldılar 235a/4
k. namazkıldı 048b/44
k. telsimolunmuş 266b/3

kes -

k.- di 063b/28
k.- er 060b/6, 225a/16
k.- gil 010b/30
k.- ti 026b/11
k.- tim 063a/16
k.- ub 037a/9
k.- üb 032a/8, 044b/51, 072b/8,
134b/33

kesb : çalışarak kazanma

k. 045b/22, 119b/25, 134a/21,
163b/26, 166a/20, 166a/21, 166a/22,
205b/7,
223a/6, 228a/12, 253b/2, 255b/3

kesb it -: çalışarak kazanmak

Mesīhi k.- em 205b/9
şehādet k.- di 241a/4
va'deleri k.- diler 242b/33
şehādet k.- diler 241a/2
rahmet k.- dim 219a/16
lākinrahmeti k.- dim 219a/13
mirās k.- dük taqdirolunmuş

196b/11
merhameti k.- düñüz 151a/30
merhameti k.- eler 151a/31

kesik : kesilmiş
k.+ ten 148a/21

kesil -
k.- düñ 150b/24
k.- miş 150b/22, 194b/12
k.- mişlerdür 288b/4

keşir : çok, bol
k. 075b/41, 206a/18

k. 061b/25
k.+ in 007b/7
k. 058b/1

keskin
k. 234a/12, 268b/16, 269b/13,
282b/15, 282b/17, 282b/18, 287b/15

kesret : çokluk, bolluk
k. 112a/12
k. 126b/8
k.+ in setrede 250b/20
k.+ ini 143a/17
k.+ ini setrede 255a/9
k.+ te 241b/12
k.+ i 011b/8
k. 124b/36

keşf : keşif, buluş
k. 020b/25
āşumāndan k. 138a/18

keşf it -: bulmak, keşfetmek
oğul k.- mek 021a/28
saña k.- medi 029b/17

keşf olun -: keşfedilmek
nesne k.- a 172b/30
ki k.- acak 192b/24
ğudüslerine k.- du 208b/27

ki k.- maya 019a/26
şimdi k.- muş 156b/26
ile k.- muşdur 198a/6

kethüdā: kahya
k.+ sına 035b/8
k.+ ları 255a/11
k.+ laruñ 160a/2
k.+ sı 228a/7

kevn : varlık
k. 255a/10
k.+ üñ 266b/6

kevnī : varlığa ait
k. 233b/7

kez : defa
k. 023a/45, 033a/24, 094a/34,
124b/33, 134b/32, 145a/17, 154a/5,
154a/8,
154b/13, 156a/17, 157a/10,
170a/18, 173a/1

Kıbrıs
k. 122b/3, 133a/3
k.+ da 123b/16
k.+ lu 092a/37
k. 105a/19, 107b/5

kıç : arka
k.+ dan 134b/29
k.+ ı 135a/41
k.+ da 060a/38

kıl - : yapmak, yerine getirmek
k.- a 171b/14, 216b/11, 250b/20
k.- a 168b/14, 200b/15
k.- alar 219b/9
k.- an 192a/13
k.- ar 243b/6, 281a/12
k.- arım 271b/19
k.- asız 112b/29, 155b/2
k.- ayım 171b/15
k.- ayım 157b/20

ķ. 008a/2, 054b/13, 091b/23,
096b/30, 097a/37, 097a/41, 127a/13,
127b/21,
187a/24, 233a/10, 233a/17,
278b/3, 280b/5, 281b/1, 281b/3, 290a/17

kırmızı

k. 239a/19

kısmet : bölme, nasip

ķ. 089a/45
ķ.+ ideñ 151b/8

kısmet it -: bölmek, paylaştırmak
libāslarını ķ.- diler 081b/24
bize ķ.- dügi 185b/13

kışla - : kış geçirmek
k.- mağa 133b/12
k.- mağa 229b/12
ķ.- mağ 133b/12

ķıtāl : savaş
ķ.+ inden 236a/1

ķıyām : kalkma

ķ. 200b/15
ķ. 036a/20

ķıyām it -: kalkmak
hep ķ.- üb 045a/7
yine ķ.- mişdür 215a/14
emvātdan ķ.- di 173a/12
insānemvātdan ķ.- dügi 068b/9
Mesīh ķ.- medi 173b/17
Mesīhūñ ķ.- medi 173b/17
ölmüşler ķ.- mezler 173b/16
ölüler ķ.- mezler 174a/29
ölmüşler ķ.- mezlerse 173b/16
emvāttan ķ.- mişdür 052b/64
emvāttan ķ.- ti 026a/2
girü ķ.- e 069b/32
yine ķ.- e 031a/10, 067b/32
yine ķ.- e 071b/35

gine ķ.- eyim 052b/64
emvātdan ķ.- üb 173b/20
hem ķ.- üb 153b/9

ķıyāmet -: fani dūnyanın sonu

ķ. 040a/23, 225b/18, 288b/6
ķ.+ den 242b/35
ķ.+ i 090b/2, 129a/15, 174b/42,
251a/3
ķ.+ i anlarava'zider 116a/19
ķ.+ i 126b/7
ķ.+ i 173b/22
ķ.+ iñ 235a/3
ķ.+ in tahşiledeler 242b/36
ķ.+ inden 088a/31, 132b/23
ķ.+ ine 040a/31, 086b/22, 092a/33,
129a/22, 205b/11
ķ.+ inüñ 143b/6, 205b/10
ķ.+ iyoğ 173b/13
ķ.+ te 040a/28, 075a/23, 288b/6

ķıyās : karşılaştırma

ķ. 164a/36
ķ. 035b/10
ķ.+ ı 252b/8
ķ.+ ını 148b/33
ķ.- ed-erim 257a/13

ķıyās it -: karşılaştırmak

netekim ķ.- erim 256a/12
'ala ķ.- er 204a/4
çün ķ.- diler 133b/13
emin ķ.- dūñüz 114a/15
adem ķ.- mesin 246a/7
olmayā ķ.- mesūñ 186b/16
benden ķ.- meye 187b/6
bunu ķ.- sūn 185b/11
bunu ķ.- ermisiñyā 138b/3
durmaga ķ.- eñ 167a/12
ķ.- er 203a/17
bilmek ķ.- er 164b/2
zīrā ķ.- er 096b/25
serveti ķ.- eriken 242a/26
zīrā ķ.- erim 132b/26
zīrā ķ.- erimki 186a/6

imdi .- erüm 163b/26
olub .- memek 116b/29

ıymet: değer

k.+ li 286a/12
.+ inden 286b/19
.+ li 025b/46, 284b/4, 286a/12,
289b/11, 290a/19
.+ lü 159b/12

ız

. 023a/50, 062a/39, 123a/10,
156a/15, 163b/15, 163b/25, 164a/28,
164a/34,
164b/38, 165b/5, 211a/10, 221b/2,
247b/15
.+ a 026b/11
.+ ağız 106b/13, 114a/16
.+ ı 019a/35, 019b/38, 026a/7,
066a/31
.+ ı hāmıle 005b/23
.+ ın 062a/40
.+ ıñ 062a/40
.+ ına 037a/5
.+ inā teṣbīholuna 044b/1
.+ indān iḥrāḥide 066a/26
.+ lar 045a/11, 045a/7, 181b/18
.+ laruñuz 087b/16
.+ lı 147a/35
.+ uñ 062a/40

ızcağız

. 062a/42, 063b/28

ızıl : kırmızıya alan bir renk

. 029a/3, 097a/36, 242b/29,
279b/3

ızr : kirli

k. 116b/23
. 105b/23

ki : ki (bağla)

k. 004b/6, 005a/16, 005b/18,
006a/4, 006b/12, 006b/17, 007a/22,

007a/23,

007b/10, 007b/14, 007b/7, 007b/9,
008a/4, 008a/6, 008b/12, 008b/14,
008b/18,

009b/12, 009b/14, 009b/16,
009b/17, 009b/6, 010a/19, 010a/20,
010a/21, 010a/22,

010a/23, 010a/26, 010b/27,
010b/28, 010b/29, 010b/30, 010b/31,
010b/32, 010b/33,

011a/38, 011a/39, 011a/43,
011b/3, 011b/5, 011b/1, 011b/8, 012a/16,
012a/18,

012a/20, 012b/23, 012b/28,
012b/29, 012b/30, 013a/1, 013a/33,
013a/5, 013b/10,

013b/13, 013b/14, 013b/15,
014a/23, 014a/24, 014a/28, 014b/5,
014b/9, 014b/11,

015b/34, 018a/14, 018a/4, 018a/7,
018b/15, 019a/32, 019a/33, 019a/34,
019a/35,

019b/1, 020a/11, 020a/7, 020b/20,
020b/23, 020b/24, 020b/25, 021a/5,
021a/7,

022a/22, 022a/25, 022a/29,
022b/32, 022b/36, 022b/40, 023a/50,
023b/2, 023b/11,

024a/13, 024a/17, 024a/22,
024b/23, 024b/28, 024b/30, 024b/32,
025a/33, 025b/52,

025b/53, 026a/7, 027a/26,
027a/28, 027b/36, 027b/5, 028a/12,
028a/13, 028a/17,

028b/32, 028b/33, 029a/2,
029b/11, 029b/12, 029b/13, 029b/16,
029b/8, 029b/9,

030a/18, 030a/20, 030a/21,
030a/23, 030a/25, 030b/28, 030b/4,
030b/6, 031a/10,

031a/11, 031a/12, 031a/13,
032a/6, 032a/7, 032b/13, 032b/19,
033a/24, 033a/25,

033a/29, 033b/1, 033b/4, 034a/12,
034a/8, 034a/9, 034b/24, 035a/1, 035a/28,

035b/10, 035b/11, 035b/13,
 035b/14, 035b/15, 035b/16, 035b/7,
 036a/21, 036a/26,
 036a/27, 036b/3, 036b/30,
 036b/31, 036b/32, 037a/4, 037b/16,
 037b/21, 038a/31,
 038a/33, 038b/41, 039a/46,
 039b/15, 039b/16, 040a/23, 040a/25,
 040a/34, 041a/12,
 041a/14, 041b/16, 041b/18,
 041b/20, 041b/23, 041b/24, 042a/27,
 042a/29, 042a/31,
 042a/35, 042b/2, 043a/12,
 043b/20, 043b/21, 044a/33, 044a/34,
 044a/38, 044a/39,
 045b/24, 045b/26, 046b/1, 046b/2,
 046b/40, 046b/45, 047a/12, 047a/4,
 047a/6,
 047b/21, 047b/28, 047b/29,
 049a/53, 049a/55, 049a/58, 049b/63,
 049b/64, 050a/3,
 050a/7, 050a/75, 050b/15,
 050b/17, 050b/18, 051a/21, 051a/23,
 051a/26, 051b/32,
 051b/33, 051b/44, 052a/48,
 052a/55, 052b/57, 052b/60, 052b/62,
 052b/64, 053a/5,
 053a/7, 053a/10, 053b/13, 054a/9,
 054b/15, 055b/37, 055b/38, 055b/40,
 056a/2,
 056a/3, 056a/8, 056a/9, 056b/13,
 056b/14, 056b/15, 056b/16, 056b/18,
 056b/19,
 056b/20, 057a/21, 057a/23,
 057a/24, 057a/26, 057b/9, 058a/17,
 058a/19, 058a/21,
 058b/1, 058b/28, 058b/30,
 058b/35, 059a/4, 059b/16, 059b/18,
 059b/20, 059b/22,
 059b/24, 059b/25, 059b/26,
 060a/28, 060a/29, 060a/31, 060a/32,
 060a/38, 060b/41,
 061a/10, 061a/19, 061b/23,
 061b/28, 061b/29, 061b/30, 062a/35,
 062a/36, 062a/40,

062a/43, 062b/2, 062b/4, 062b/8,
 063a/12, 063a/14, 063a/15, 063a/16,
 063a/18,
 063a/20, 063b/21, 063b/23,
 063b/25, 063b/27, 064a/34, 064a/36,
 064a/37, 064a/39,
 064b/45, 065a/1, 065a/4, 065a/56,
 065a/6, 065b/11, 065b/15, 065b/18,
 066a/21,
 066a/24, 066a/26, 066a/32,
 066b/2, 066b/3, 066b/35, 066b/36,
 066b/5, 066b/8,
 067a/16, 067a/17, 067a/23,
 067b/28, 067b/29, 067b/31, 067b/34,
 068a/1, 068a/38,
 068b/12, 068b/9, 069a/21,
 069a/25, 069a/27, 069a/30, 069b/31,
 069b/35, 069b/38,
 069b/39, 069b/40, 069b/41,
 069b/42, 070b/13, 070b/15, 070b/17,
 071a/29, 071b/30,
 071b/33, 071b/35, 071b/36,
 071b/38, 072a/39, 072a/42, 072a/43,
 072a/44, 072a/47,
 072a/48, 072b/3, 072b/52,
 073a/11, 073a/13, 073a/16, 073a/17,
 073a/18, 073b/23,
 073b/25, 073b/26, 073b/28,
 074a/2, 074a/33, 074a/6, 074a/7, 074b/12,
 074b/14,
 074b/16, 074b/18, 074b/19,
 075a/24, 075a/28, 075a/29, 075b/35,
 075b/38, 075b/40,
 076a/4, 076a/43, 076a/5, 076a/7,
 076b/18, 076b/19, 077a/29, 077a/30,
 077a/31,
 077b/36, 078a/12, 078a/14,
 078b/19, 078b/25, 078b/27, 079a/30,
 079a/31, 079a/35,
 079a/38, 079b/41, 079b/48,
 079b/49, 080a/58, 080b/70, 080b/72,
 081a/10, 081a/12,
 081a/14, 081a/8, 081a/9, 081b/16,
 081b/21, 081b/22, 082a/32, 082a/34,
 082a/37,

082a/39, 082b/1, 082b/41,
 082b/42, 082b/43, 082b/46, 083a/10,
 083a/11, 083a/4,
 083a/6, 083a/7, 086b/19, 086b/22,
 086b/23, 086b/24, 086b/25, 087a/2,
 087a/10,
 087b/14, 087b/21, 087b/22,
 088a/25, 088a/27, 088a/29, 088a/30,
 088b/35, 088b/36,
 089b/10, 089b/12, 090a/17,
 090a/18, 090a/22, 090a/23, 090a/25,
 090b/5, 090b/6,
 091a/10, 091a/13, 091a/14,
 091a/16, 091a/17, 091a/18, 091b/24,
 091b/25, 092a/30,
 092a/32, 092a/36, 092b/3, 092b/7,
 092b/9, 093a/15, 093a/17, 093b/24,
 093b/28,
 094a/34, 094a/36, 094a/39,
 094a/40, 094b/2, 094b/4, 095a/13,
 095a/14, 095a/15,
 095a/9, 095b/3, 095b/5, 096a/18,
 096a/23, 096b/25, 096b/33, 096b/34,
 097a/38,
 097a/40, 097b/45, 097b/53,
 098a/1, 098a/59, 098b/11, 098b/14,
 098b/9, 099a/18,
 099a/19, 099a/20, 099a/22,
 099a/23, 099a/24, 099b/32, 100a/2,
 100a/3, 100a/6,
 100b/12, 100b/14, 100b/17,
 101a/18, 101a/21, 101a/23, 101a/27,
 101b/32, 101b/33,
 101b/36, 101b/37, 102a/39,
 102a/43, 102b/11, 102b/14, 103a/22,
 103a/25, 103a/26,
 103b/28, 103b/30, 103b/33,
 103b/35, 103b/36, 104a/37, 104a/42,
 104a/43, 104a/45,
 104b/2, 104b/47, 104b/48, 104b/9,
 105a/13, 105a/15, 105a/17, 105a/19,
 105b/22,
 105b/23, 105b/28, 105b/29,
 106a/1, 106a/4, 106b/10, 106b/11,
 106b/12, 107a/20,

107b/6, 107b/7, 107b/8, 108a/13,
 108a/14, 108b/25, 108b/27, 108b/29,
 109a/34,
 109a/38, 109a/41, 109a/42,
 109b/44, 110a/1, 110a/3, 110a/5, 110b/12,
 110b/15,
 111a/1, 111a/2, 111a/22, 111a/27,
 111b/10, 111b/5, 111b/7, 112a/19,
 112a/20,
 112a/22, 112b/24, 112b/25,
 112b/29, 113a/37, 113a/39, 113b/11,
 113b/3, 114a/14,
 114a/16, 114a/18, 114a/19,
 114a/21, 115b/11, 115b/12, 115b/5,
 115b/6, 116a/13,
 116a/14, 116a/15, 116a/18,
 116a/20, 116b/22, 116b/25, 116b/27,
 116b/29, 117a/2,
 117b/10, 118a/20, 118a/21,
 118a/24, 118b/1, 118b/28, 119a/11,
 119a/13, 119a/15,
 119b/20, 120a/26, 120a/27,
 120a/29, 120a/31, 120b/34, 120b/35,
 120b/36, 120b/37,
 121a/4, 121b/16, 121b/19,
 121b/20, 122a/23, 122a/24, 122a/25,
 122a/26, 122a/29,
 122a/31, 122b/34, 122b/35,
 122b/38, 123a/10, 123a/13, 123a/4,
 123a/9, 123b/21,
 124a/25, 124a/27, 124a/31,
 124b/34, 124b/35, 125a/5, 125b/14,
 125b/17, 125b/19,
 126a/22, 126a/24, 126a/25,
 126a/30, 126b/2, 126b/5, 126b/6, 126b/8,
 126b/9,
 127a/10, 127a/12, 127a/13,
 127a/14, 127a/15, 127b/18, 127b/19,
 127b/20, 127b/21,
 127b/22, 127b/23, 128a/30,
 128a/34, 128a/35, 128b/10, 128b/11,
 128b/4, 128b/6,
 129a/12, 129a/14, 129a/15,
 129a/16, 129a/21, 129b/23, 129b/24āna,
 129b/25, 129b/26,

130a/3, 130a/4, 130a/8, 130b/14,
 130b/16, 130b/18, 131a/24, 131a/25,
 131b/3,
 131b/4, 131b/5, 131b/7, 131b/8,
 131b/9, 132a/14, 132a/15, 132b/22,
 132b/23,
 132b/26, 132b/28, 133a/1,
 133a/29, 133a/31, 133b/10, 133b/12,
 133b/13, 133b/5,
 133b/8, 134b/27, 134b/29,
 134b/30, 134b/33, 134b/34, 135a/39,
 135a/42, 135a/43,
 135b/1, 135b/5, 135b/10, 135b/9,
 136a/11, 136a/18, 136b/19, 136b/22,
 136b/25,
 137a/2, 137a/28, 137a/4, 137b/11,
 137b/12, 137b/13, 137b/16, 137b/8,
 138a/19,
 138a/21, 138a/25, 138a/26,
 138a/27, 138b/2, 138b/32, 139a/12,
 139a/15, 139a/4,
 139a/7, 139a/8, 139b/19, 139b/20,
 139b/23, 139b/27, 140a/2, 140a/8,
 140b/11,
 140b/18, 140b/9, 141a/1, 141a/27,
 141a/28, 141a/30, 141b/11, 141b/16,
 141b/9,
 142a/17, 142a/18, 142a/25,
 142b/4, 142b/5, 142b/8, 143b/10, 143b/2,
 143b/3,
 143b/6, 143b/7, 144a/15, 144a/16,
 144a/17, 144b/2, 144b/4, 144b/5, 145a/13,
 145a/14, 145a/17, 145a/18,
 145a/21, 145b/1, 145b/4, 145b/5, 145b/7,
 146a/17,
 146a/18, 146b/21, 146b/22,
 146b/23, 146b/24, 146b/25, 146b/27,
 146b/28, 147a/32,
 147a/34, 147a/35, 147a/36,
 147a/38, 147a/39, 147b/2, 147b/3, 147b/5,
 147b/6,
 147b/7, 147b/12, 148a/17,
 148a/23, 148a/26, 148b/30, 148b/32,
 149a/5, 149a/6,
 149a/8, 149a/9, 149b/19, 150b/24,

150b/25, 150b/26, 151a/36, 151b/2,
 152b/11,
 152b/4, 153a/2, 153a/3, 153a/4,
 153b/11, 153b/13, 153b/14, 153b/20,
 154a/1,
 154a/21, 154a/23, 154a/5, 154a/8,
 154b/18, 155a/21, 155a/24, 155a/27,
 155b/1,
 155b/2, 155b/30, 155b/31, 155b/4,
 155b/5, 155b/6, 156a/12, 156a/13,
 156a/17,
 156a/7, 156b/23, 156b/27, 157a/5,
 157a/10, 157a/8, 157b/12, 157b/14,
 157b/15,
 157b/21, 158a/26, 158b/10,
 158b/11, 158b/12, 158b/7, 159a/1,
 159b/12, 159b/13,
 159b/16, 160a/21, 160a/3, 160a/5,
 160b/7, 160b/8, 160b/9, 161a/1, 161a/17,
 161a/19, 161a/2, 161a/4, 161b/6,
 161b/7, 162a/2, 162a/3, 162a/5, 162a/7,
 162a/9, 162b/15, 162b/16,
 162b/18, 162b/19, 163a/5, 163a/7, 163a/8,
 163b/21,
 163b/24, 163b/25, 163b/26,
 164a/29, 164a/32, 164a/33, 164a/34,
 164a/35, 164b/1,
 164b/39, 164b/4, 164b/40, 164b/5,
 165a/10, 165a/6, 165b/10, 165b/13,
 166a/15,
 166a/18, 166b/1, 166b/24,
 166b/25, 167a/13, 167a/19, 167a/20,
 167b/21, 168a/1,
 168a/3, 168a/4, 168a/5, 168a/6,
 168a/7, 168b/13, 168b/14, 168b/17,
 169a/26,
 169a/32, 169b/1, 169b/2, 169b/3,
 170a/16, 170a/23, 171a/11, 171a/2,
 171b/12,
 171b/14, 171b/6, 172a/21,
 172a/22, 172a/24, 172a/26, 172b/38,
 173a/5, 173a/7,
 173a/10, 173a/12, 173a/9,
 173b/15, 174a/27, 174a/28, 174b/50,
 175a/4, 175a/53,

175a/57, 175a/58, 175b/10,
 175b/12, 175b/15, 175b/16, 175b/7,
 176b/11, 176b/12,
 176b/5, 176b/6, 176b/7, 176b/8,
 177a/14, 177a/17, 177a/19, 177a/23,
 177b/3,
 177b/4, 177b/7, 177b/8, 177b/9,
 178a/14, 178a/17, 178b/3, 178b/5,
 179a/17,
 179b/14, 180a/1, 180a/4, 180a/6,
 180b/14, 180b/16, 180b/18, 180b/19,
 181a/1,
 181a/20, 181b/16, 182a/3, 182a/8,
 182b/11, 182b/13, 182b/14, 182b/16,
 183a/2,
 183a/3, 183a/4, 183a/6, 183a/9,
 183a/10, 183b/13, 183b/15, 183b/16,
 183b/19,
 184a/2, 184a/5, 184b/14, 185a/1,
 185a/2, 185a/3, 185a/5, 185a/7, 185a/10,
 185b/11, 185b/14, 185b/15,
 186a/6, 186a/10, 186b/12, 186b/13,
 186b/17, 186b/21,
 187b/4, 187b/5, 187b/8, 188a/11,
 188a/12, 188a/13, 188a/14, 188a/17,
 188a/19,
 188a/20, 188b/2, 188b/4, 188b/6,
 189a/11, 189a/7, 189a/9, 189b/2, 189b/4,
 189b/6, 189b/7, 190a/12, 190a/20,
 190b/7, 191a/10, 191a/16, 191a/9,
 191b/20,
 192a/11, 192a/12, 192a/16,
 192a/8, 192b/17, 192b/24, 193a/6,
 193b/13, 193b/15,
 193b/20, 193b/22, 193b/23,
 193b/24, 194a/2, 194a/26, 194a/4,
 194b/15, 194b/18,
 194b/7, 195a/1, 195a/20, 195a/21,
 195b/14, 195b/8, 196a/3, 196b/11,
 196b/17,
 197a/1, 197a/23, 197b/11,
 197b/12, 197b/18, 198a/4, 198a/6, 198a/8,
 198b/10,
 198b/11, 198b/16, 198b/17,
 198b/19, 199a/1, 199a/6, 199a/9, 199a/10,

199a/13,
 199a/14, 199b/15, 199b/16,
 199b/21, 199b/22, 199b/23, 200a/4,
 200b/16, 200b/18,
 200b/5, 201a/23, 201a/26,
 201a/30, 201a/33, 201b/8, 201b/9,
 201b/12, 202a/18,
 202a/21, 202b/6, 202b/7, 202b/9,
 203a/12, 203a/18, 203a/19, 203a/20,
 203b/23,
 203b/24, 203b/26, 203b/27,
 204a/2, 204a/5, 204a/6, 204a/11, 204b/18,
 204b/20,
 204b/22, 204b/25, 205a/28,
 205a/30, 205a/4, 205b/10, 205b/9,
 206a/19, 206a/21,
 206a/3, 206b/11, 206b/15,
 207a/16, 207a/17, 207a/22, 207b/12,
 207b/5, 207b/6,
 207b/7, 207b/8, 207b/9, 208a/16,
 208a/18, 208a/23, 208b/24, 208b/25,
 208b/26,
 208b/29, 209a/10, 209a/4, 209a/5,
 209a/9, 209b/14, 209b/21, 209b/23,
 210a/5,
 210a/6, 210a/7, 210b/14, 210b/17,
 210b/22, 211a/2, 211a/3, 211a/4, 211b/11,
 211b/12, 211b/13, 212a/8, 212a/9,
 212b/1, 212b/2, 212b/4, 212b/9, 213a/12,
 213a/13, 213a/14, 213a/15,
 213b/3, 214a/10, 214b/3, 214b/6, 214b/10,
 214b/12,
 214b/13, 215a/14, 215a/16,
 215a/2, 215a/4, 215b/12, 215b/8, 216a/27,
 216a/3,
 216b/10, 216b/11, 216b/4, 217a/2,
 217a/4, 217a/5, 217b/12, 217b/3, 218a/10,
 218a/12, 218a/9, 218b/4, 218b/5,
 218b/7, 218b/8, 219a/12, 219a/15, 219a/9,
 219b/1, 219b/18, 219b/8, 220b/7,
 221a/4, 221a/9, 221a/13, 222a/12,
 222a/14,
 222b/2, 222b/4, 223a/14, 223b/17,
 223b/21, 224a/3, 224a/6, 224a/9, 224b/12,
 224b/17, 224b/2, 225a/10,

225a/15, 225a/8, 225b/24, 226a/1,
 226a/11, 226b/1,
 226b/15, 226b/16, 226b/17,
 227b/1, 227b/2, 228a/9, 228b/1, 229a/12,
 229a/13,
 229b/15, 229b/8, 230a/7, 230a/12,
 230b/14, 230b/15, 230b/17, 230b/21,
 231b/14,
 231b/3, 232a/14, 232a/7, 232a/9,
 233a/17, 233a/18, 233a/19, 233b/3,
 234a/14,
 234b/8, 235a/4, 235a/6, 235b/11,
 235b/18, 236a/2, 236a/5, 236a/7, 236a/9,
 236b/16, 236b/17, 236b/20,
 236b/23, 237a/24, 237b/10, 237b/11,
 237b/9, 238a/2,
 238a/3, 238a/4, 238b/14, 238b/8,
 238b/9, 239a/20, 239a/22, 239a/23,
 239a/24,
 239b/1, 239b/2, 239b/4, 239b/7,
 239b/8, 240b/27, 240b/29, 240b/30,
 240b/33,
 241a/3, 241a/4, 241a/5, 241b/12,
 241b/13, 241b/15, 241b/16, 241b/8,
 242a/18,
 242b/32, 243a/5, 243b/16, 243b/7,
 244a/17, 244a/19, 244a/21, 244a/25,
 244a/26,
 245a/11, 245a/17, 245b/20,
 245b/23, 246a/12, 246a/13, 246a/5,
 246a/6, 246a/7,
 246b/23, 247a/5, 247a/7, 247b/10,
 247b/11, 247b/14, 247b/19, 247b/20,
 248a/1,
 248b/13, 248b/6, 248b/9, 249a/3,
 249a/4, 249a/5, 249b/13, 250a/10,
 250a/11,
 250a/7, 250b/20, 251a/7, 251a/8,
 251b/12, 251b/13, 251b/14, 251b/16,
 251b/17,
 251b/18, 252a/24, 252a/25,
 252b/12, 252b/5, 252b/7, 253a/14,
 253a/21, 253a/22,
 253a/23, 253a/24, 254a/10,
 254a/14, 254a/18, 254a/9, 254b/3, 254b/4,

 255a/11,
 255a/12, 255a/6, 256a/12,
 256a/13, 256a/14, 256a/5, 256a/8, 256b/3,
 256b/5,
 257a/13, 257a/14, 257a/15,
 257a/18, 257b/1, 258a/10, 258a/12,
 258b/21, 258b/22,
 259a/10, 259a/3, 259a/5, 259a/6,
 259a/8, 259a/9, 259b/16, 260a/1, 260a/2,
 260a/3, 260a/5, 260a/6, 260a/8,
 260a/10, 260b/4, 260b/6, 260b/7, 260b/8,
 260b/11, 261a/12, 261a/13,
 261a/14, 261a/16, 261a/18, 261a/19,
 261b/22, 261b/27,
 261b/29, 262a/2, 262a/3, 262a/5,
 262a/9, 262a/11, 262a/12, 262b/14,
 262b/16,
 262b/19, 262b/22, 262b/23,
 263a/2, 263a/3, 263b/10, 263b/13,
 263b/14, 263b/17,
 263b/18, 263b/20, 263b/21,
 264a/1, 264a/2, 264a/3, 264a/6, 264a/9,
 264a/10,
 264a/11, 264b/13, 264b/14,
 264b/15, 264b/16, 264b/17, 264b/18,
 264b/19, 264b/20,
 265a/1, 265a/2, 265a/4, 265a/5,
 265a/6, 265a/7, 265b/2, 265b/3, 265b/6,
 266a/10, 266b/3, 266b/5, 266b/6,
 267a/10, 267a/11, 267a/15, 267b/18,
 268a/2,
 268a/5, 268b/11, 268b/14,
 268b/15, 268b/19, 268b/20, 269a/2,
 269a/4, 269a/7,
 269b/9, 270a/17, 270a/20,
 270a/23, 270b/1, 270b/4, 271a/10, 271a/8,
 271a/9,
 271b/15, 271b/16, 271b/17,
 271b/18, 272a/1, 272b/11, 272b/9, 273a/4,
 273a/8,
 273b/1, 273b/4, 274a/11, 274a/8,
 274b/1, 275a/8, 275b/2, 276a/8, 276a/8,
 276b/4, 276b/5, 277b/20, 277b/21,
 277b/3, 278a/7, 278b/2, 278b/6, 279a/17,
 279b/4, 279b/5, 280a/12, 280a/13,

280b/3, 281a/12, 281a/13, 281a/14,
 281b/3,
 281b/4, 282a/7, 282a/8, 282b/13,
 282b/15, 282b/18, 283a/1, 283a/2, 283a/4,
 283b/5, 284a/13, 284a/18, 284b/1,
 284b/2, 285a/11, 285a/12, 285a/14,
 285a/9,
 285b/3, 285b/5, 285b/7, 286a/11,
 286a/16, 286a/8, 286b/17, 286b/19,
 286b/23,
 287a/2, 287a/6, 287a/7, 287a/8,
 287b/12, 288a/1, 288a/2, 288b/8, 289a/5,
 289b/12, 289b/6, 290a/18,
 290a/23, 290b/5, 290b/6
 k. 'adletmezse 262a/10
 k. 'alîmolmak 151b/3
 k. ânıkabûlideler 118b/27
 k. âniteslimetdi 050a/3
 k. âniteslimeyleye 047a/16
 k. anlarıhıtanitmek 111b/5
 k. 'arzidesiz 151a/1
 k. 'ayıpsızola 220a/2
 k. bizemuḥabbetidüb 217b/16
 k. cem'olursuz 172a/26
 k. da'veteyledi 148a/24
 k. deynetdi 286b/20
 k. emvâttan 068b/11
 k. giriftârola 010a/22
 k. ḥalâşola 061b/24
 k. ḥalaşolalar 213a/16
 k. ḥalâşoluruz 157b/19
 k. ḥālisolasız 203a/11
 k. ḥalkava'zidüb104a/42
 k. ḥarabolmayā 076a/3
 k. ḥāzırola 184a/5
 k. ḥāzırolub 185a/2
 k. helākoluruz 060a/38
 k. ḥelaldegül 057a/24
 k. ḥıfzoluna 131a/21
 k. ikrāredesin 229b/8
 k. i'tikādiderler 123b/20
 k. i'tikādiderüz 196b/19
 k. izhāroluñmayā 059b/22
 k. ḳabzetdim 205b/13
 k. ḳatloluñdun 273a/9

k. ḳatlolunmuş 273a/6
 k. keşfolunacak 192b/24
 k. keşfolunmaya 019a/26
 k. küfürsöyleyeler 058b/29
 k. maḥvoluñacak 178b/8
 k. Ma'lūmolmayā 019a/26
 k. medarolmaya 228b/8
 k. medfūnoldı 173a/4
 k. memlūolacak 025b/48
 k. Mesīḥiba'asetdi 173b/15
 k. mevcūdegildür 006b/18
 k. mevcūdoldı 285a/9
 k. muḥāşameiden 010a/25
 k. muşībetçekersiz 216b/7
 k. müsemmaölur 197a/21
 k. mütercimolmuş 005b/23
 k. nazaridelerAllahı 252b/12
 k. oruçtutanlar 056b/18
 k. redoluna 120a/27
 k. şabreyle 131b/3
 k. sebtetmek cāizdegıldür
 021a/2
 k. sizeizdırābvirüb 189b/7
 k. sualederiz 262b/22
 k. suāletmezsiz suālidüb 249a/3
 k. şahitlıkider 264a/6
 k. taḥammületmege 167a/14
 k. terk 035a/29
 k. tevbeetmediler 020b/20
 k. tevbeideler 063a/13
 k. tevbeidüb 132b/20
 k. uyanıkola 077b/35
 k. üçüncügündeḳıyāmetdi 173a/4
 k. va'deetdügini 142a/22
 k. yalandimem 187a/32

kibrit

k.+ i 277a/17
 k.+ in 288b/10
 k.+ te 282a/10

kiler

: erzak konulan yer
 k. 050b/9, 155a/26, 192a/9
 k.+ ün 065a/5

kilise : hristiyanların ibadet yeri
 k. 112a/22, 156a/16, 176a/20,
 197a/22, 201a/24, 222a/16
 k.+ de 097a/38, 111a/23, 172a/19
 k.+ de cem'idersiz 168b/18
 k.+ de epsemolsun 172b/28
 k.+ de ta'lîmiderim 161a/18
 k.+ de vaz'eyledi 170b/28
 k.+ den 198b/10
 k.+ ler 113b/5, 120b/37, 270a/23
 k.+ lerde 183b/19
 k.+ lerden 183b/19
 k.+ lere 269a/7, 271b/13
 k.+ lere temkînider 113a/40
 k.+ leri sizeselâmvirirler 176a/19
 k.+ lerinde 216b/4
 k.+ lerinde 172b/34
 k.+ lerine 183a/1
 k.+ lerinüñ 213a/14
 k.+ lerün 184a/23
 k.+ nüñ 201a/33, 208a/18
 k.+ nüñ'imâretine 171b/13
 k.+ sidür 220b/15
 k.+ sinde 211b/16
 k.+ sine 212a/1, 229b/15
 k.+ sini 190a/13, 220a/5
 k.+ sinün 269a/1, 271b/14
 k.+ ye 032b/17, 093a/11, 098a/1,
 268a/4
 k.+ ye 211b/16, 216a/2
 k.+ ye ni'metsize 230a/3
 k.+ yi istimâ' 032b/17
 k. 106a/1, 163b/17, 172a/23
 k.+ de 162a/4
 k.+ lerde 172b/34
 k.+ lerden 188a/13
 k.+ leri 168b/16
 k.+ lerine 190a/23
 k.+ lerün 184a/24
 k.+ sine 157a/2, 176a/1
 k.+ sini 168b/22
 k.+ ye 155b/5

kim : ki (bağlaç)
 k. 005a/16, 005b/25, 006a/6,

006a/9, 006b/13, 007a/3, 007b/11,
 007b/12,
 007b/7, 010a/19, 010a/21,
 010a/22, 010a/26, 010b/31, 010b/32,
 011a/39, 011a/40,
 011a/41, 013b/15, 013b/9,
 014a/24, 014a/26, 014b/8, 015b/24,
 015b/28, 018a/12,
 018a/14, 018a/3, 018b/16,
 018b/23, 018b/25, 019a/27, 019a/32,
 019a/33, 019b/4,
 019b/42, 020a/10, 020a/15,
 020a/16, 020a/7, 020b/23, 021a/4,
 021b/11, 021b/16,
 021b/17, 021b/21, 021b/9,
 022a/23, 022b/32, 023a/43, 023a/44,
 023a/50, 023b/12,
 023b/5, 023b/9, 024a/20, 025a/34,
 025a/44, 025b/46, 025b/54, 027a/23,
 027b/36,
 027b/5, 028b/30, 030a/19,
 030a/25, 030b/28, 031a/9, 032a/4, 032a/6,
 032b/18,
 033a/20, 033a/23, 033a/28,
 033b/34, 034a/12, 034a/6, 034a/9,
 034b/26, 035a/29,
 036a/22, 036a/23, 036a/26,
 036a/27, 037b/22, 037b/23, 037b/24,
 038b/45, 039a/2,
 039a/9, 040b/44, 041a/10,
 041a/12, 041b/16, 041b/18, 041b/20,
 042b/37, 042b/39,
 043b/24, 044a/39, 044b/1,
 044b/45, 044b/47, 044b/50, 044b/51,
 045a/14, 046a/28,
 046a/29, 047a/7, 047b/24,
 048a/37, 048b/48, 049b/73, 050a/74,
 050b/15, 050b/16,
 050b/9, 054a/2, 054a/7, 054b/12,
 056a/12, 057a/28, 057b/1, 057b/10,
 058a/22,
 058b/29, 058b/35, 059a/9,
 059b/26, 060b/3, 061a/15, 061b/26,
 061b/31, 061b/32,
 062b/11, 063a/16, 065b/13,

066a/25, 067b/30, 067b/34, 068a/1,
 068a/3, 068a/38,
 068b/18, 069b/37, 069b/41,
 069b/42, 070a/44, 070a/46, 070a/48,
 070b/15, 071b/38,
 072a/40, 072a/43, 072a/44,
 072b/2, 073b/23, 073b/28, 075b/35,
 077b/3, 078b/21,
 078b/25, 079a/32, 079b/44,
 080b/71, 081a/13, 081a/6, 083a/4, 083a/9,
 086b/25,
 087b/22, 088a/24, 088a/30,
 088a/31, 088a/32, 088b/39, 089a/2,
 089b/13, 089b/15,
 090a/16, 090a/21, 091a/10,
 091a/13, 091b/22, 091b/28, 092b/9,
 093a/16, 093b/30,
 094a/36, 094b/1, 095a/10, 095b/4,
 095b/6, 096a/16, 096b/25, 096b/27,
 096b/29,
 097a/35, 097a/37, 097a/38,
 097a/39, 097a/41, 097b/45, 097b/46,
 097b/52, 098b/10,
 099a/20, 099b/28, 099b/31,
 099b/33, 100a/5, 100b/11, 101a/25,
 102a/1, 102b/12,
 102b/6, 103a/18, 103a/22,
 103b/32, 103b/33, 104a/39, 104a/41,
 105a/14, 105a/15,
 105a/17, 105b/20, 105b/23,
 105b/30, 106b/12, 107a/25, 107b/7,
 107b/9, 108a/12,
 108b/25, 108b/26, 108b/32,
 108b/33, 109a/39, 109a/41, 110a/3,
 110a/8, 110a/9,
 110b/15, 110b/16, 111a/26,
 111a/27, 111b/5, 112a/17, 112b/24,
 112b/26, 113a/37,
 113a/38, 113b/12, 113b/2,
 114a/14, 114a/16, 114a/18, 115a/2,
 115a/36, 115b/11,
 115b/4, 116a/19, 116b/23,
 116b/24, 117a/31, 117a/34, 117b/7,
 118b/4, 119a/10,
 119a/12, 119b/16, 119b/25,

120a/27, 120b/40, 122a/25, 122a/28,
 123a/11, 123b/16,
 123b/23, 124a/26, 124a/29,
 124b/38, 124b/40, 125a/5, 125a/2,
 127a/12, 127a/15,
 127b/21, 130b/15, 130b/18,
 130b/19, 131a/21, 131a/24, 131a/26,
 131b/3, 132a/10,
 132a/17, 132b/26, 134a/23,
 134b/25, 136a/11, 136a/18, 137a/5,
 137a/6, 137b/9,
 139a/6, 140a/8, 140b/14, 141a/25,
 141b/6, 141b/7, 141b/8, 142a/18, 142a/2,
 142b/11, 142b/13, 142b/14,
 144a/16, 144a/21, 145a/15, 145a/16,
 145b/25, 146a/14,
 146a/15, 146b/25, 146b/26,
 147a/31, 147a/33, 147a/34, 147a/35,
 147b/4, 147b/5,
 148a/18, 148a/19, 148a/26,
 149a/6, 149b/16, 150a/7, 151a/34,
 151a/35, 152b/7,
 152b/8, 153b/16, 154b/15,
 155a/21, 155b/4, 157a/9, 158a/30, 158b/7,
 158b/8,
 159a/16, 159a/4, 159b/17, 160a/3,
 160b/7, 162b/19, 162b/20, 164b/37,
 164b/40,
 165a/12, 165a/6, 165b/7, 167a/16,
 167a/17, 168b/23, 169a/27, 171b/9,
 173a/1,
 173a/3, 173a/6, 173b/13, 173b/15,
 174a/30, 174a/36, 175b/6, 176a/4,
 176b/10,
 177a/13, 177a/22, 177b/2, 177b/3,
 177b/10, 178a/17, 178b/6, 179a/4,
 180b/16,
 183b/19, 185a/2, 185a/8, 185b/17,
 186a/1, 186b/15, 187a/29, 189b/1, 189b/5,
 189b/6, 190b/2, 190b/3, 191b/1,
 192a/10, 192b/19, 192b/27, 193b/12,
 193b/19,
 193b/20, 194a/25, 194b/7,
 195a/21, 195b/12, 195b/14, 195b/16,
 195b/8, 196a/5,

196a/7, 196a/8, 196b/10, 196b/11,
 196b/12, 196b/13, 196b/14, 196b/20,
 197a/1,
 197a/3, 197a/4, 197b/11, 198a/3,
 198a/5, 198a/7, 198b/12, 198b/15, 199a/2,
 199a/10, 199b/16, 199b/19,
 200a/30, 202a/16, 202a/20, 202a/22,
 202b/7, 203b/28,
 203b/30, 204b/15, 205b/11,
 205b/8, 206a/18, 206a/19, 206a/21,
 206a/4, 206b/10,
 206b/8, 206b/9, 207b/6, 208a/13,
 208a/14, 208a/15, 208b/24, 208b/25,
 208b/27,
 208b/28, 208b/29, 209a/11,
 209a/12, 209a/13, 209a/3, 209b/19,
 210a/11, 210b/23,
 211a/3, 211a/10, 211a/8, 211b/12,
 214a/9, 215a/14, 215b/10, 216a/24,
 216b/6,
 217a/7, 217a/8, 217a/9, 217b/14,
 218b/6, 218b/8, 219a/11, 219a/13,
 219a/14,
 219a/15, 219b/20, 219b/4, 219b/7,
 220a/10, 221a/3, 221a/11, 222b/2,
 223a/12,
 223a/15, 223a/9, 223b/16,
 223b/21, 224a/10, 224a/11, 224a/3,
 224a/9, 224b/13,
 224b/15, 225a/9, 225b/26,
 226b/14, 227a/14, 227a/8, 227b/18,
 227b/2, 227b/3,
 228a/11, 228a/14, 229a/14,
 229b/6, 230a/6, 230a/11, 230a/12,
 230b/13, 230b/19,
 231a/2, 231a/3, 231b/14, 232a/10,
 232a/6, 233a/13, 233a/17, 233b/7,
 234a/11,
 234a/14, 234b/11, 234b/5, 234b/7,
 235a/9, 235b/12, 235b/17, 235b/19,
 236a/1,
 236a/2, 236a/4, 236a/8, 236b/13,
 236b/14, 236b/19, 237a/27, 237a/28,
 237b/5,
 238a/2, 238a/4, 238a/7, 238b/9,

239b/10, 240a/13, 240a/16, 240a/20,
 240b/29,
 241a/4, 241b/10, 241b/15, 241b/8,
 242a/18, 242a/19, 242b/29, 242b/33,
 243a/2,
 243b/15, 243b/6, 243b/8, 244a/19,
 244a/26, 245a/10, 245b/21, 245b/23,
 246a/12,
 247b/10, 249a/4, 251a/3, 251a/6,
 251a/8, 251b/10, 251b/11, 251b/12,
 252a/21,
 252b/10, 252b/8, 252b/9, 253b/6,
 254b/1, 254b/4, 255a/11, 255a/12, 255a/5,
 256a/10, 256a/13, 256a/8, 256a/9,
 256b/4, 256b/9, 257a/18, 257a/19, 257b/1,
 257b/2, 258a/16, 258b/17,
 258b/19, 259a/10, 259a/4, 259a/6,
 259b/12, 259b/14,
 259b/16, 261b/23, 261b/24,
 262a/11, 262b/17, 262b/24, 263a/3,
 263a/4, 263a/5,
 263b/15, 263b/18, 264a/1, 264a/4,
 264b/12, 264b/13, 264b/18, 265a/1,
 265b/1,
 265b/5, 265b/6, 266b/5, 267a/10,
 267a/13, 267b/19, 268a/3, 268a/4, 268a/7,
 268a/8, 268a/9, 268b/11, 269a/1,
 269a/6, 269a/7, 269b/11, 269b/12,
 269b/13,
 269b/14, 269b/16, 270a/17,
 270a/18, 270a/24, 270b/1, 271a/6, 271a/7,
 271a/9,
 271b/13, 271b/19, 271b/21,
 272a/2, 272a/6, 272b/8, 274a/11, 274b/2,
 274b/3,
 276a/9, 276b/5, 277a/11, 277a/14,
 277a/17, 277b/19, 278a/5, 278a/6, 278b/8,
 279b/3, 279b/6, 280a/10, 280a/13,
 280a/14, 280a/9, 280b/1, 280b/4, 281a/13,
 281a/14, 281a/8, 281b/1, 282a/11,
 282a/6, 282b/14, 282b/18, 283a/1, 283a/4,
 283b/2, 284a/14, 284b/2, 284b/3,
 284b/4, 284b/7, 285a/8, 285a/9, 285b/6,
 286a/15, 286b/19, 287a/2,
 287b/10, 288a/3, 288b/10, 288b/11,

288b/4, 288b/6,
288b/8, 289b/11, 289b/8, 289b/9,
290b/7
k. a'fvitmege 056a/8
k. añadaḥīda'vetoluñursuz 210b/15
k. ānainkāretdiler 097a/35
k. añaittiba'etdik 221a/7
k. ānaḥullukideler 095b/7
k. ānasuālidüb 128b/8
k. āniāşikāreitmeyeler 058a/13
k. anlara 129a/19
k. anlarazebḥitmeyeler 110b/18
k. beniṭardidersiñ 132a/15
k. da'vetetdi 147a/30
k. günāhider 262a/8
k. ḥalāşolmayākādirdür 071a/27
k. ḥıfẓ 040b/3
k. ḥükmolunmak 130a/10
k. 'ibādetedeni 238b/9
k. ibğāziderim 145a/16
k. ilticāetdim takdimolunmuş
235b/18
k. inkāreyleye 261b/22
k. istimā'idersiz 019b/5
k. izdihādidersiñ 125a/8
k. ḳabûleder 243b/7
k. ḳaşdiderim 177a/17
k. mecnunolmuş 061a/17
k. namazḳılıb suāliderseniz
073b/24
k. namazḳilām 079a/33
k. nāmusaḳābilolmadı 145b/3
k. nisbetianlardan'adolunmaz
236a/6
k. nüzûlide 149a/7
k. nüzulidicek namazḳıldılar
098b/15
k. rahmetideyim 148a/15
k. suālidesiñ 063b/23
k. şüküriderim 167b/31
k. takḍireyledi 147a/30
k. ṭalāḳvirilmiş 010b/32
k. ṭalebidersiz 103a/21
k. tecācüzidüb 265a/9
k. va'deetmiş 241b/11

k. vusûlbulub 118b/27

kim : hangi kişi, kim
k.+ de 256b/9, 264b/12
k.+ den 115b/4
k.+ dir 044b/45, 058b/33
k.+ dir 249b/17
k.+ dūr 037a/11, 049b/69,
120b/35, 124b/34, 147a/34, 159a/4,
254a/13, 261b/22,
264a/5, 280b/4
k.+ dūr suāleyleñ 018a/11
k.+ e 148a/15
k.+ i 023b/9, 024b/23, 024b/24,
027a/24, 029b/13, 029b/16, 038b/35,
067b/29,
081a/6, 124b/34, 136b/24, 163a/8,
271b/19
k.+ iḥod 023b/8, 024b/23,
038b/35, 136b/24
k.+ ilere yeminayıtdı 233a/18
k.+ in 025a/44, 258b/19, 262b/17,
269a/7, 269b/11, 270a/17, 271a/6,
271b/13
k.+ iñ 038b/45, 262a/3
k.+ iñiz 192b/27
k.+ inle 032a/8
k.+ iñşuretidür 074b/16
k.+ ki 068a/35, 149a/13
k.+ ki canınıḥalāşitmek 068a/35
k.+ ler 270a/24
k.+ lerde 286b/17
k.+ lerdin 031b/25
k.+ lerdür 023a/49
k.+ lere 152a/3
k.+ lerüñ 276a/9
k.+ sin 249b/13
k.+ siñ 100a/5, 125a/8, 132a/15,
148a/20, 153a/4
k.+ siz 119b/16
k.+ ün 023b/12, 039b/20, 040a/28,
059a/9, 059b/25, 187a/30
k.+ üñ 020a/15, 020a/7, 040b/43,
059b/25
k.+ ünle iḥrāciderler 022a/27

kimesne: kimse, kişi

k. 012b/24, 014a/22, 014a/24,
015b/28, 021b/19, 022a/23, 022a/29,
025b/55,
030a/24, 035b/7, 040b/46, 042b/4,
043b/23, 044a/36, 045a/16, 049a/61,
056a/7,
057a/21, 057a/22, 058b/27,
060b/3, 060b/5, 062a/43, 066a/24,
069a/27, 069b/31,
069b/35, 069b/39, 071a/29,
072a/48, 072b/3, 073a/14, 073a/17,
076a/6, 077a/21,
077b/32, 079b/47, 080a/56,
081b/25, 087b/22, 089b/10, 090b/4,
091a/12, 093a/13,
094a/36, 098b/10, 098b/11,
099b/31, 100b/8, 102a/43, 104b/47,
106b/13, 107b/7,
115b/12, 117b/10, 117b/13,
118b/25, 119b/18, 119b/19, 119b/24,
129a/12, 132b/24,
135a/42, 146b/25, 153a/6,
154b/13, 157b/15, 159b/11, 159b/12,
159b/17, 159b/18,
159b/8, 160a/21, 160a/3, 161a/1,
161b/1, 161b/11, 163b/18, 163b/25,
164a/36,
164b/2, 164b/3, 165a/10, 166a/15,
167b/24, 167b/25, 167b/27, 168b/16,
169a/29,
169a/30, 169a/34, 169b/3, 171a/2,
172b/27, 172b/37, 172b/39, 174a/35,
176a/22,
177b/5, 177b/7, 180b/10, 180b/17,
183b/20, 184b/7, 185a/7, 185b/11,
186b/18,
186b/20, 186b/21, 187b/6,
188a/18, 189b/9, 190a/19, 192a/11,
194b/11, 195a/3,
195b/5, 200b/6, 201a/29, 201b/8,
204a/4, 205a/4, 209a/4, 209b/16, 209b/18,
213b/3, 215b/15, 217a/3, 218a/10,
218a/14, 219a/9, 220a/1, 220a/5, 221a/12,

221b/8, 222b/3, 225b/21, 227a/16,
228a/6, 232a/6, 232b/3, 233a/13, 234a/11,
234b/4, 236a/4, 236a/6, 236b/13,
236b/21, 240a/12, 240b/28, 242a/17,
243b/15,
243b/16, 246a/13, 246b/23,
246b/26, 247b/14, 247b/18, 248a/2,
250b/13, 250b/19,
253a/19, 255a/11, 257b/2, 258a/8,
258b/20, 260b/1, 260b/5, 261a/15,
261b/27,
261b/29, 262a/4, 262a/7, 264b/16,
270a/18, 271a/11, 271a/7, 271a/8,
271b/20,
273a/4, 275a/8, 278b/5, 281a/10,
281b/3, 282a/11, 282a/9, 287b/13
k. ānaartuksuāletmek 075b/34
k. cem'oldılar 056a/2
k. cesāretider 186b/21
k. faḥritmeye 197b/9
k. ḥodva'zītmedüğümüz 186a/4
k. imtiḥānetmez 246a/13
k. imtiḥanoluñur 246a/14
k. istima'idüb 117b/8
k. kazāeder 224b/4
k. muḥtaçoldı 092a/34
k. taracetmeye 209a/8
k. vefāt 040a/24
k.+ de 146a/9, 233a/12
k.+ den 130b/19, 226b/15, 232b/4
k.+ den ḥükmolunmaz 159a/16
k.+ den i'rāzoluñuruz 244a/26
k.+ dür 015b/27, 060b/41
k.+ i 031a/8
k.+ ler 014b/11, 020a/8, 072b/8,
094a/36, 094a/37, 178a/17, 195b/12,
243b/15,
245a/17, 259b/16
k.+ ler sülükederler 206a/18
k.+ lerden 177b/6, 258b/19
k.+ lere 061a/19, 166a/22, 247b/13
k.+ lere izḥāretidiler 052a/54
k.+ leri 039a/3, 043a/12, 058a/13,
100a/2, 108a/12
k.+ leri helākolmak 259a/9

k.+ leri
 irsāledeyimsizüñni'metiñizi 175a/3
 k.+ lerine 115b/6
 k.+ lerine ızdırābvirdiler 115b/9
 k.+ lerüñ 156a/18, 219a/16,
 239a/28, 240b/34, 257b/7
 k.+ m 204b/20
 k.+ nün 059b/23
 k.+ nüñ 119a/10, 122b/33,
 143a/15, 159b/13, 159b/14, 183b/12,
 210b/13, 246b/27,
 281a/9
 k.+ nüñişit-megeķulakları 065b/17
 k.+ nüñķarındaşı vefātīdüb
 074b/19
 k.+ si 235b/13
 k.+ sini 229a/15
 k.+ ye 014b/4, 026a/57, 030a/20,
 030b/27, 031a/9, 047b/18, 055b/44,
 066b/36,
 067b/26, 067b/31, 068b/9, 083a/8,
 089a/46, 092a/35, 120b/38, 149a/14,
 152a/17,
 152b/8, 160a/5, 169b/7, 181a/3,
 210b/13, 211a/7, 222b/22, 236a/6
 k.+ ye cezaetmeye 215b/15
 k.+ ye ĥabervirme 127b/22
 k.+ yeķarşı 073b/25
 k.+ yi 039b/16, 062a/37, 068b/8,
 069b/38, 093b/24, 100b/8, 103b/28,
 131a/24,
 157b/16, 161a/5, 180b/16, 187b/3,
 224b/12
 k.+ yi 'imāretider 171a/5
 k.+ yi israetmek 229a/2
 bir k.+ yitālebeyle 100b/11
 k.+ yi'ufūneti 109a/36

kimse : kişi
 k. 186b/16, 237a/24
 k.+ nüñĥaķķında 099b/35
 k.+ nüñķayusı 074b/14
 k.+ nüñżararına 186a/9
 k.+ yi 032b/16

kir : pislik
 k. 160b/13

kirā : icar
 k.+ layā 038b/41
 k.+ yā 137a/30
 k.+ layub 038b/34

kirāla -
 k.- yub 074a/1

kişi : şahıs
 k. 023a/47, 036b/3, 126a/22,
 136b/23, 153a/2, 225a/5, 250b/14,
 262a/10
 k.+ ler 169a/30, 212a/5
 k.+ nüñ 117b/7, 180a/5

kitāb : kitap
 k. 148a/17, 149a/11, 192a/8
 k.+ ı 074b/10
 k.+ ında 075a/26, 086b/20,
 097a/41, 192a/10
 k.+ lardan 156b/26
 k.+ larıñ 119b/19
 k.+ uñoķu-dıĥı 099b/32
 k.- ı 149b/2
 k. 141a/3, 222a/18, 249a/5
 k.+ da 268b/11
 k.+ ı 239a/19, 273a/4, 273a/6,
 273a/8, 273a/9
 k.+ ın 239b/6
 k.+ ınca 247a/8
 k.+ ında 281a/9, 285a/8
 k.+ ları 259b/17
 k.+ u 004b/1
 k. 081b/28, 192b/22, 194a/30
 k.+ çıĥı 277b/2, 278a/10, 278a/9
 k.+ dan şürü'iderek 099b/36
 k.+ lar 049a/55, 079b/49
 k.+ lar 115a/2
 k.+ lara 173a/4, 173a/5
 k.+ larda 038b/42, 118a/24, 137a/2
 k.+ lardan 118b/28
 k.+ ları 040a/29, 075a/25, 227a/13

k.+ ları tamamlalar 049a/56
k.+ ları teftişider 115b/11
k.+ laruñ 154a/4
k.+ ta 252b/6

kizb : yalan
k.+ den 227b/2
k.+ e 217b/12
k.+ ümde 140a/7

kizb it -: yalan söylemek
birbirinize k.- mek 210a/9
Mesîhde k.- mem 219b/7
tañrı k.- e 235b/18
sözi k.- erek 009b/11
Mesîhde k.- mem 147b/1

ko - : koymak, bırakmak
k.- dı 008b/11, 052b/60, 092b/2,
129b/27, 135b/3, 170a/18
k.- dı 133b/7, 173b/26, 181a/20
k.- dı 092a/37
k.- dılar 037a/8, 090b/3, 092b/7,
134b/33
k.- dılar 065a/56, 072b/7,
081b/18, 098a/59, 101b/38
k.- duğunuz 093b/25
k.- dular 051a/29, 051b/37,
066b/7, 089a/2, 093a/15
k.- gel 066a/27
k.- gıl 010a/24, 015a/21, 015a/23,
052a/49
k.- ma 222b/22
k.- madı 073a/16, 148b/29
k.- madı eyilükidüb 110b/17
k.- madı 113b/8
k.- madılar 120a/31
k.- mak 262b/17, 269b/15
k.- mamağ 112b/29
k.- maz 135b/5
k.- ndı 082b/46
k.- rlar 092a/35
k.- rlar 235a/7
k.- yub 253a/21

koça : yaşlı
k. 143b/6, 210a/9

kol : kol, uzuv
k.+ u 238b/13
k.+ uñuz 010b/37
k.+ ın 102b/7
k.+ ları 186b/15
k.+ larını 038b/35
k.+ luğcınıñ 010a/26
k.+ uñı 079b/47

kolay
k. 175a/2

komşu
k.+ nu 247a/8
k.+ suna 237b/11
k.+ ñı 075a/31
k.+ ñu 034b/20
k.+ ñı 011a/43
k.+ na 152b/10, 194b/15
k.+ na 040b/40
k.+ yā 075b/33, 152b/10
k.+ yu rāzietsüñ 154a/2

kon - : konaklamak
k.- acak 123b/16
k.- acık 230b/22
k.- ar 102b/6
k.- arlar 025a/33
k.- dı 037b/18
k.- mağa 060a/33
k.- ulur 103a/19

konul -
k.- a 059b/21
k.- alar 066b/8
k.- duğı 082b/47
k.- muş 167b/26
k.- muşdur 096a/16, 103b/32,
248b/6

konuş -

k.- maklıkta 251b/15
k.- mak 220b/15, 245a/18
k.- ması 253b/1
k.- ur 252b/12

kop -

k.- a 236b/15
k.- an 154b/13
k.- arlar 075a/26, 174a/35
k.- dı 094a/36, 094a/37, 126b/8
k.- dılar 111b/5
k.- iserdür 122a/30
k.- iserdür 174b/52
k.- madı 020a/11
k.- salar 215a/16
k.- tu 236b/14
k.- tukları 075a/23
k.- up 022b/41
k.- upanları 023a/42

kopar -

k.- a 007b/10
k.- asız 024b/29
k.- dı 079b/48
k.- dılar 109b/50
k.- dum 148a/17
k.- ıcı 128b/5
k.- ılsa 028a/14
k.- mağa 021a/1
k.- maya 242a/19
k.- mışdur 108b/24

koparıl -

k.- mışlar 267a/13

Korintos

k.+ lulardan 117b/8
k.+ da mevcudolan 157a/2
k.+ ta 118b/1
k. 227b/20

kork -

k.- a 108b/26
k.- alüm 233b/1
k.- anlar istimā'eyleñ 108a/17

k.- anlara 289b/8
k.- anları 287a/6
k.- ar 063a/20, 134b/29, 210b/23
k.- arım 186a/3
k.- arın 193b/12
k.- arıñ 188a/20
k.- arlar 071b/31
k.- dı 027a/30, 126a/29
k.- dılar 039a/46, 052a/55,

074b/12

k.- dılar 061a/16, 069b/33
k.- dular 060b/41, 074a/32,

093b/27, 115a/38

k.- ma 005b/20, 062a/37, 269b/9

k.- maammā 117b/10

k.- madılar 242a/24

k.- man 053a/5

k.- mañ 019a/26, 019a/28,

019a/32, 027a/28, 254a/15

k.- man 031a/7

k.- mayım 244b/7

k.- maz 242a/27, 253b/7

k.- tı 026a/5

k.- tuğunda 234b/8

k.- tular 031a/7, 083a/9

k.- u 119b/17

k.- ub 045b/25, 062a/33, 127a/10,

134a/17

k.- ucı 102a/2, 103a/22

k.- uluk 152a/3

k.- un 253a/18

k.- unç 240b/27

k.- usı 140b/18

k.+ ar 007a/22

k.+ ma 268b/18

k.+ maya 283a/4

k. 150b/21

korkak

k.+ sız 060b/40

korku

k. 088b/43, 092b/5

k.+ da 158b/3

ķ.+ dan 027a/26
ķ.+ luķ 258a/10

ķorķut -
ķ.- dum 185a/10

Kornilyus
ķ. 103a/22, 103a/24, 103b/30,
103b/31
ķ. 103a/25
ķ.+ a 102b/7
ķ.+ dan 103a/17
ķ. 102b/4

ķoru -
ķ.- dan 242b/29

ķoŗ -
ķ.- dı070b/9
ķ.- tu 034a/6

ķov -
ķ.- un 094a/38

ķovala -
ķ.- dılar 081a/4

ķovul -
ķ.- an120b/40
ķ.- maķ 129a/19
ķ.- sunlar 120b/39

ķoy -
ķ.- a 034a/14
ķ.- acak 015a/21
ķ.- alar 083b/18
ķ.- am 099a/20
ķ.- arsız 041a/15
ķ.- arum 148b/33
ķ.- asıñ 061b/23
ķ.- ayım 021b/17
ķ.- dı 277b/2
ķ.- dılar 108b/30
ķ.- dular 063b/30, 136a/11
ķ.- dun 092b/5

ķ.- ıcaķāna 082a/36
ķ.- maķgerekdūr 057a/23
ķ.- maz 057a/22
ķ.- ub 032b/13, 052a/49, 054b/21,
099a/18, 122b/3, 201b/9, 235a/1, 243a/1
ķ.- ub 054b/18
ķ.- ub 070b/17
ķ.- uñ 210a/8
ķ.- up 008b/13, 008b/21, 067b/24

ķoyul -: koyulmak (yola)
ķ.- an 219a/13
ķ.- ırsız 160b/11
ķ.- maķ 278b/10
ķ.- muŗdur 290a/16

ķoyun
ķ. 099b/32
ķ.+ lar 046a/33, 064a/34, 078b/27,
286a/13
ķ.+ ları 046a/33, 048a/32, 147a/37
ķ.+ larına 018a/7
ķ.+ larına 028b/25
ķ.+ laruñ 242b/37, 245b/20
ķ.+ u 021b/11, 032b/12
ķ.+ uñ 276b/3

koyuvir -: koyuvermek
ķ. 213b/1
ķ.- ilüb 233b/1
ķ.- meyeler 278b/10
ķ.- ub 201a/31
ķ.- diğim 227a/13
ķ.- dim 228a/5
ķ.- dim 227b/21
ķ.- ilmiŗdur 130b/15
ķ.- mesüñ 163a/14
ķ.- meyesin 088a/27
ķ.- miŗdūr 110b/16

ķoyuviril -: koyuverilmek
ķ.- e 044a/41, 044a/42
ķ.- meye 042b/2, 076a/3
ķ.- miŗdūr 088a/32

kök : kök, temel

k. 150b/17, 150b/19
k.+ i 150b/19, 154b/12
k.+ lenmiş 209a/7
k.+ ler 259a/10, 259a/5, 259a/7,

267a/12

k.+ lardan 073b/20, 199a/10
k.+ te 164b/5
k.+ ten 150b/17
k.+ ü 023b/7, 243b/15
k.+ üne 007b/10

köpek

k. 258b/22
k.+ lardan 205a/2
k.+ lere 013a/6

köpür -

k.- ür 068b/18, 069a/21, 267a/13

kör : âmâ

k. 022a/22, 022a/23, 028a/14,
041b/16, 042a/26, 107b/11, 150b/22
k.+ dü 022a/23
k.+ i 028a/14
k.+ ler 037a/13
k.+ lerün 028a/14

köy

k.+ den 067a/23
k.+ e 018a/11, 036b/2, 072b/2
k.+ ler 222a/13, 228a/10
k.+ lere 026b/15, 064a/36, 065a/56
k.+ lerine 099a/26
k.+ lerün 062b/6
k.+ lük 200a/4

kudret : güç

ķ. 077a/27, 267b/25, 280a/10
ķ.+ de 137a/4
ķ.+ den 197a/21
ķ.+ i 196b/20
ķ.+ idür 157b/19
ķ.+ iñ 216b/7

ķ.+ inde 181a/7, 201b/11

ķ.+ inde maḥfūzolmuşlar 251a/5

ķ.+ inden 188b/4

ķ.+ ine 207b/11, 224a/9, 236b/17

ķ.+ ini 040a/30, 148a/22, 257a/16,

279a/18

ķ.+ ler 147a/38

ķ.+ leri 043b/29

ķ.+ lermi 170b/30

ķ.+ li 256a/6

ķ.+ lüler 158a/26

ķ.+ te 258a/11

ķ.+ te ba'asolunur 174b/44

ķ.+ üñşaglarında 049b/63

Kudüs

ķ. 007b/11, 054a/9, 076b/12,
087a/4, 090b/8, 092a/31, 094b/3, 094b/5,
098a/55, 099a/18, 104a/38,
105a/15, 105a/17, 105b/24, 107b/10,
107b/2, 107b/4,
109b/52, 113b/7, 119a/6, 122a/23,
122a/28, 123a/11, 136b/25, 154b/17,
169b/4,

233a/8, 238b/8, 251b/12, 264a/8,
271a/7, 274a/10

ķ. mevcūdola 118b/2

ķ.+ de 075b/35

ķ.+ den 005b/19evvel, 235a/5

ķ.+ den 142b/5

ķ.+ dendür 005b/21

ķ.+ dūr 251b/15

ķ.+ e 092b/3, 097b/51, 207a/21,
228b/3, 252b/9

ķ.+ i aahzide 099a/20

ķ.+ i ahzetdiler 104b/48

ķ.+ i ahzideler 099a/16

ķ.+ lere 207b/4

ķ.+ lere 230a/6

ķ.+ leri 214a/13

ķ.+ lerinde 216b/10

ķ.+ lerine keşfolundu 208b/27

ķ.+ lerün 172b/34, 207b/12,
222a/10, 230a/7, 273a/8, 275b/3, 275b/4,
281a/11,

282b/12, 283a/3, 283b/6, 284b/6,
288b/9

ķ.+ lerüne 100b/14
ķ.+ süñ 283a/4
ķ.+ te namazķılar 267b/21
ķ.+ te sabitķılmaķ 214a/13
ķ.+ te 153b/18
ķ.+ ten 261a/20
ķ.+ ü aķzetdiler 099a/18
ķ.+ üm 251b/17
ķ.+ ün 104a/46, 154b/13, 212a/7
ķ.+ üñ 101b/32, 229b/6, 231b/4
ķ.+ üñ 053b/19
ķ.+ üñ'aıııııııııı 088b/39
ķ.+ ünden 243b/10
ķ.+ üni 109a/35
ķ.+ ünü 214b/9

ķul : köle, abd
ķ. 018b/24, 018b/25, 033a/26,
033b/32, 044b/45, 044b/48, 045b/21,
045b/23,
045b/26, 074a/2, 074a/4, 192b/28,
201b/9, 210a/11, 229b/8, 230b/16, 232b/5
ķ.+ ı 015a/13, 072a/44, 137a/1
ķ.+ lar 024b/28, 144a/19, 144a/20,
201b/5, 210b/22, 222b/1
ķ.+ lara 211a/1
ķ.+ lar 253a/18
ķ.+ ları 024b/27, 039a/4, 144a/16,
144a/17, 144a/19, 144a/20, 163b/24,
201b/7,

202b/1, 228b/9, 234b/12, 253a/16,
255a/11, 258b/19, 287a/2, 287a/5
ķ.+ ları 290b/3
ķ.+ ları 223b/20
ķ.+ larımı 270a/20
ķ.+ ların 045b/19
ķ.+ larına 278a/7, 290b/6
ķ.+ larıñızı 179a/5
ķ.+ larilesade 156a/18
ķ.+ larol-ub 144a/22
ķ.+ laruñ 224b/13
ķ.+ laryollaraķıķ-ub 039a/10
ķ.+ luķa 166b/27

ķ.+ luķuñ 194a/2
ķ.+ luķ 194a/26, 201b/6
ķ.+ luķlarında 210b/22
ķ.+ u 046a/30, 256b/1, 268a/2
ķ.+ um 014b/6, 021b/17, 287b/10
ķ.+ um řaķola 014b/9
ķ.+ uma 014b/9
ķ.+ un 044b/50
ķ.+ uñ 033a/27, 193a/1
ķ.+ unu 153a/4

ķulaķ

ķ. 158b/9, 170a/16
ķ.+ lar 024a/15
ķ.+ ları 020a/16, 023b/10, 024a/15,
025a/44, 059a/10, 059b/23, 136b/27,
150a/8,
226b/4
ķ.+ ları 097b/51
ķ.+ ların 098a/57
ķ.+ larına 250a/4
ķ.+ larıñız 024a/17
ķ.+ laruna 066a/33
ķ.+ laruñuz 067a/19

ķulaķ vir -

ķ.- üñ 087b/15

ķule

ķ. 074a/1
ķ.+ yi 038a/33

ķur - : kurmak, yapmak

ķ.- 'a 086b/25
ķ.- maķa 159b/11
ķ.- dı 074a/1
ķ.- dum 159b/10
ķ.- ulmışdur 009b/15
ķ.- ulmuşdur 014a/26

ķur'a : talihe dayalı seķim

ķ. 081b/24, 108a/19
ķ.+ larıñ 086b/25
ķ. 051b/35

kurbaga

k.+ lara 284a/14

ķurbān: kesim ibadeti

k.+ ları 129a/18

ķ. 065b/11, 240a/14, 240a/19

ķ. 124a/27

ķ.+ ı 200a/1, 239b/5, 239b/7

ķ.+ ı maķbūla 154b/17

ķurt

ķ.+ lardur 013b/16

ķ.+ ı 070a/44, 070a/46, 070a/49

ķ.+ lar 122a/29

k.+ lar 107a/23

ķ.+ lar 018b/16

ķurtar -

ķ.- a 227b/18

ķ.- atańrınıń 189b/4

ķ.- aydı 176b/10

ķ.- ıyor 176b/10

ķ.- maga 052a/50

ķ.- mak 258a/9

ķ.- maya 234b/7

ķ.- mışdur 106b/12

ķ.- sun 051b/43

ķ.- ub 095b/10, 208a/13

ķ.- uraķ 132a/17

kurtul -

k.- am 155b/31

k.- dular 258b/19

k.- muş 135b/5, 258b/20

k.- muşuz 144b/6

ķ.- asıń 139a/4

ķ.- dular 242b/34

ķ.- dum faķretmek 187a/33

ķ.- muş 135b/1, 144a/19, 227a/17

ķ.- uruz 231b/3

kuru

k. 021b/9, 057b/2, 057b/3

k.+ yā 134a/17

kuru -

k.- dı 059a/7

k.- muşdur 282b/16

ķ.- dı 073b/21

ķ.- dular 023b/7

ķ.- muşdur 284a/12

ķurul -

ķ.- muş 159b/12

ķ.- muşdur 272a/2

ķ.- muştur 179a/16

ķ.- ub 070a/43

kurulan -

k.- mış 073b/20

k.- mışdur 037b/21, 061b/29

k.- mışdur 037b/20

ķuş

ķ.+ lara nazareyleń 012b/26

ķ.+ lar 023b/3

ķ.+ lara 287b/17

ķ.+ ları 060a/32, 102b/13

ķ.+ larınıń 015a/20

ķ.+ laruń 138a/23, 248b/7

ķ.+ laruń 174b/40

ķuşak : bele baĵlanan kemer

ķ.+ ı 123a/11

ķ.+ ı 268b/14

ķ.+ lar 283a/7

ķ.+ laruńuzda 018a/10

ķ.+ ta 062b/9

ķuşan -

ķ.- ılmış 202a/14, 268b/14

ķ.- ılmışlar 283a/7

kut : kutsal

k.+ una 128b/8

ķ.+ uńuza 175a/5

ķ.+ uńuzda 116b/28

kuvvet: güç

k.+ imi 148a/17

k.+ süz 142b/6
k.+ üñ 158b/4
ķ. 090b/7, 092a/33, 095a/8,
104a/38, 119b/20, 190b/8, 198b/16,
207b/11,
208b/29, 217a/9, 275a/12, 287a/1
ķ.+ de 161a/21
ķ.+ e 198b/21
ķ.+ i 069b/40, 138a/20, 155a/19,
161a/5, 162b/15, 175a/57, 241b/11,
256b/3
ķ.+ idür 137b/16
ķ.+ imiz 089b/12
ķ.+ in 171b/11, 242b/34, 271a/8
ķ.+ iñ 285a/13
ķ.+ in 161a/20
ķ.+ inde 154b/13, 155a/19
ķ.+ inden 285b/3
ķ.+ ine inkāreder 226a/5
ķ.+ ini 205b/10, 280b/2
ķ.+ inüñ 196b/19, 198a/8, 216b/8,
231a/3
ķ.+ iyoktur 238b/17
ķ.+ lendi 101a/19, 101a/22
ķ.+ lendiler 089b/8
ķ.+ ler 020b/21, 020b/23, 062b/2,
077a/26, 087b/22, 231b/4
ķ.+ lerde 188a/12
ķ.+ leri 170b/28
ķ.+ lerüñ 235a/6
ķ.+ li 175b/14, 261a/14, 286a/10
ķ.+ lisiz 189a/9
ķ.+ siz 110a/8
ķ.+ te 258a/11
ķ.+ uñ 080a/61
ķ.+ ün 179b/7, 201b/11
ķ.+ üñ 075a/30

ķuyruk

ķ.+ ları 277a/10, 277b/19
ķ.+ larında 277a/10
ķ.+ larındadür 277b/19

ķuyu

ķ.+ dan 276b/2

ķ.+ su 276b/1
ķ.+ sun 276b/2

ķuzu

ķ. 273a/6, 273a/8, 273b/1,
275a/8, 281a/12, 281b/1, 285a/14,
290a/23,
290a/24
ķ.+ nun 282a/11, 289b/14, 290b/3
ķ.+ nuñ 280a/11, 281a/8, 283a/3,
287a/7
ķ.+ nuñ 252a/20
ķ.+ nuñ'arşından 290b/1
ķ.+ nuñ'avretini 289b/10
ķ.+ ya 275a/11, 282a/5

ķüçük

k. 046b/40
k.+ lerün 019b/42, 032a/6,
032a/10, 032b/13, 046b/46
k.+ lük 147b/1

ķüfr : gizleme, örtme, ķüfür

k. 049b/64
k.+ i 080a/64
k.+ ü 022a/31
k.+ üñ 280b/2, 284b/3
k.+ ünü 049b/64
k. 022a/31, 056a/7, 066a/22,
095a/12, 095a/13, 109b/46, 132a/11,
219a/13,
219b/20, 255a/5
k.+ de 281a/6
k.+ ler 058b/28
k.+ ler 028a/20
k.+ leri 280b/5

ķükürt: sarı renkli yanıcı bir madde

k. 277b/18, 289b/8
k.+ den 277b/19

ķül : ateşten arta kalan toz

k. 020b/19, 168a/33, 202a/16,
210b/16, 223a/10

- k.+ de 289b/8
k.+ lü 154b/13
k.+ lüñüzden 202b/7
k.+ lüñüze 202b/9
k.+ üne 288b/10
- külfet** : zahmet
k.+ te 163b/18
k.+ ü 163b/18
- küllü** : bütün, hep
k. 183a/7, 199a/7, 260a/8,
268a/8, 290a/23
k.+ si 034a/11, 109a/43, 121b/15,
122b/1, 123b/18, 124a/26, 127a/11,
172b/27,
172b/31
k.+ si 172b/32
k.+ sinden 172a/24
k.+ sine 140b/23, 214b/6
k.+ sini 033a/26
k.+ sini ayāngörür 067b/26
k.+ sini hükmidir 159a/15
k.+ sini rāzıiderim 168a/33
k.+ sinün 069b/36
k. 122b/38, 200a/31, 202a/13,
202a/18, 203a/20, 206a/5, 207b/10,
207b/11,
211b/16, 217a/10, 219a/16,
219b/1, 219b/2, 220a/5, 226b/16, 229a/10,
229a/14,
229a/15, 232b/3, 235b/16, 236a/7,
243b/11, 252a/24, 253a/18, 256a/10,
256a/6,
256b/5, 267b/25
- kürsi** : sandalye
k.+ leri 041a/7, 075b/39
k.+ yi 040b/2
- küstāh**: hadsiz
k.+ lık 185a/2
- küstaḥane**: hadsiz şekilde
k. 154b/15
- k. 082b/43
- küttāb** : katipler
k.+ ı 021b/21
- lāf** : söz
l.+ larıñızda 249b/16
- laḳab** : takma ad
l.+ ı 018a/3, 102b/6, 103a/18,
103b/32, 105a/14, 106b/12, 107a/25,
113a/38
- laḳırdı**: söz
ile l. 038a/25
l.+ lar 174a/33
- laḳırdı it -:** konuşmak
ile l.- diler 067a/16, 073b/31
birbirine l.- er 069b/35
ne l.- er 069b/34
içinde l.- ersiz 029b/9
ne l.- ersiz 067a/17
içinde l.- erler 029b/7
- lākin** : ama, fakat
l. 005b/22, 008a/4, 009b/15,
010b/33, 011a/39, 012a/13, 012a/18,
014a/21,
014b/8
l. 009b/17
l. 019a/35, 020b/22, 020b/24,
024a/21, 024b/31, 026b/9, 030a/18,
031b/21,
031b/27, 032a/8, 033a/30,
034a/11, 040a/33, 056a/9, 056b/17,
058b/27, 058b/29,
059b/17, 062b/9, 065a/6, 065b/16,
065b/18, 068a/35, 069b/37, 070b/8,
072a/45,
073b/23, 075a/26, 075a/27,
077a/24, 079a/28, 079a/30, 087b/16,
090b/4, 091a/17,
093a/13, 093b/23, 095b/5,
103b/35, 104a/41, 111b/11, 115a/38,

117a/34, 128b/4,
 138a/21, 139a/13, 141a/3,
 141a/31, 141a/5, 141b/10, 141b/14,
 141b/16, 142a/24,
 142b/3, 142b/7, 144a/16, 145a/13,
 145a/16, 145a/17, 145a/19, 145a/21,
 146a/15,
 146b/20, 146b/23, 147a/37,
 147b/7, 148a/16, 148a/25, 148b/32,
 150a/11, 150b/19,
 150b/20, 151b/2, 151b/3, 152a/21,
 152b/5, 153a/14, 153b/18, 155b/4,
 157a/10,
 157b/17, 158b/12, 158b/4, 158b/6,
 159a/15, 160b/14, 160b/15, 161a/20,
 161b/8,
 162a/6, 162b/13, 163a/11, 163a/4,
 163a/5, 163b/20, 163b/25, 164a/29,
 164a/35,
 165b/12, 165b/2, 166a/21,
 166b/27, 167a/20, 167b/29, 168a/33,
 168a/5, 168b/17,
 169b/6, 170a/26, 171a/10, 171a/2,
 172a/19, 172a/20, 172b/33, 172b/34,
 174b/46,
 174b/51, 176b/10, 176b/12,
 176b/9, 177a/19, 177b/1, 177b/4, 177b/5,
 178b/14,
 178b/3, 178b/6, 178b/7, 179a/2,
 179a/5, 180a/4, 180b/12, 180b/16, 181a/4,
 182a/5, 182b/12, 183a/10,
 183b/14, 184b/12, 185a/4, 185b/17,
 186b/17, 188a/14,
 188a/16, 188b/4, 189a/7, 189b/1,
 189b/8, 190a/18, 190a/23, 190b/2, 190b/7,
 192a/13, 192b/22, 193a/7, 193a/8,
 193b/23, 194a/31, 197a/21, 200b/15,
 201a/28,
 201a/29, 201a/33, 201b/5, 201b/6,
 201b/12, 203a/18, 203a/20, 204a/3,
 204a/4,
 204b/17, 205b/9, 206b/13,
 207a/17, 212b/2, 213a/13, 214b/8, 214b/9,
 215b/10,
 215b/15, 218a/9, 219a/9, 220a/10,

221a/12, 222b/2, 222b/23, 223b/17,
 224a/9,
 225a/10, 225b/20, 225b/24,
 226a/9, 226b/3, 229a/10, 229b/5, 233a/13,
 234a/13,
 234a/15, 234b/5, 236b/16,
 239a/24, 244a/26, 246b/25, 251b/12,
 253a/16, 254a/9,
 254b/2, 255a/13, 255b/2, 257a/16,
 257b/4, 259a/10, 260b/3, 260b/7, 261a/17,
 261a/19, 262b/19, 263a/1,
 263b/10, 264b/18, 265a/1, 265a/5,
 267a/10, 269b/9,
 270a/20, 276b/5, 278a/7
 l. 021a/3
 l. 'amel 138b/32
 l. da'vetideden 147b/12
 l. i'tikādidenlere 172a/23
 l. öğütvirir 240a/25

la'net : bela

l. 050a/74, 080b/71, 127a/12,
 127a/14, 127b/21, 140b/14
 l.+ e 235a/8
 l.+ iñ 258a/15

la'net it -

anaya l.- eñ 027b/4
 size l.- eler 009b/11
 işte l.- düğün 073b/21

la'net olun -

l.- muş 192a/13
 l.- urnāmusuñ 192a/10
 aşılın l.- muş 192a/14

laṭif : hoş, yumuşak

l. 246a/11

lāyık : uygun, münasip

l. 128b/3, 162a/2
 olanlar l. 039a/9
 l.+ ım 194b/12
 l. 007b/11, 173a/9, 216b/11,
 219a/15, 232b/3, 265b/6, 273a/4

l. 'addolunasız 216b/5
l. sülükidesiz 199a/1
l.+ dur 222a/19
l.+ dür 283b/7
l.+ lardur 270b/5
l.+ sın 272b/11, 273a/9
l.+ sızlık 169a/27, 169a/29
l. 221a/9

lāzım : gerekli
l. 204b/25
l.+ dır 238b/17
l. 026b/17, 247b/16
l.+ dur 120b/36
l.+ dur 170a/23

lāzım ol -: gerekli olmak
l.- maḵ 184a/5

Lebavüs
L. 018a/3

leke : kir izi
l.+ lendirir 248b/6
l.+ lenmiş 267b/23
l.+ ler 258a/13
l.+ lerdür 267a/12
l.+ si 201a/27
l.+ siz 223a/14, 252a/20, 259b/15

leş : ölü
l. 043b/28
l.+ lerini 278b/9
l.+ lerüñ 278b/10

levāzım: gereçler
l.+ dan 234a/16

levḥa : tabela
l.+ larında 178b/4
l. 098a/3
l.+ ları 238a/5
l.+ lāra 178b/4

levm : çekiştirme, gıybet

l. 128b/3, 130b/18, 147a/33

levn : renk, tür
l.+ inde 222a/20

lezzet : tat
l.+ lere 229a/3
l. 221b/6
l.+ i 258a/13
l.+ leri 226a/4
l.+ lerinizde 249a/4
l.+ leriñizden 249a/1

libās : elbise
l. 268b/13
l.+ ı 053a/4
l.+ lar 270b/5, 274a/11
l.+ larda 272a/4
l.+ ları 051a/31, 271b/18
l.+ larıñı 270b/4
l.+ larını hıfziden 284a/15
l.+ laruñ 253b/3
l. 012b/28, 103b/30, 231b/11,
247a/3, 287b/13
l.+ ed 057a/21
l.+ ı 007a/4, 013b/15, 039b/12,
065a/56, 247a/3
l.+ ına 122b/34
l.+ ında 012b/26, 287b/16
l.+ ını 072b/50, 076b/17, 106a/9,
117b/6
l.+ ınıñ 027b/36
l.+ lar 020a/8, 223a/8
l.+ ları 020a/8, 030b/3, 102a/39
l.+ larıñ 098a/58
l.+ larına 061b/29
l.+ larını 037a/8, 072b/7, 072b/8,
081b/20, 110b/14
l.+ larını kısmettdiler 081b/24
l.+ larıñız 250a/3
l.+ larınuñ 041a/5
l.+ laruma 061b/31
l.+ ta 247a/2

Lidiyyā

L. 114a/14, 115a/40

m.+ ını 116b/23

lisān : dil

l. 171b/14, 262b/18, 281a/7

l. i'tirāfide 204a/11

l.+ da 172a/20

l.+ dan 273a/9

l.+ ım mesrūoldı 088a/26

l.+ ını 254a/10

l.+ ını kad'etmez 246b/26

l.+ lar 083b/17, 087a/3, 171a/9

l.+ lardan 278b/9

l.+ ları 170b/1

l.+ laruñ 169b/10

l.+ laruñşınıflarını 170b/29

l.+ laruñtercümesi 169b/11

l.+ a 282a/7

l.+ ar 285a/16

l. 171a/2, 171a/4

l.+ ı 248b/8

l.+ ına 066b/34

l.+ ınıñ 066b/35

l.+ lar 278a/11

l.+ lardan 275a/8

l.+ ları 140b/13

l. 153b/12

lodos : rüzgar

l.+ a 133b/13

Louis

L. 224a/5

Lukas

l. 227a/11, 230b/24

l. 211b/13

mā'adā: -den başka, yanı sıra

m. 157b/16, 160a/2

m. 124a/27

ma'aş : aylık

m.+ ı 262b/17

ma'budāt: tanrılar

macerā : serüven

m.+ ları 052a/54

m. 091b/20

m.+ yı 061a/14, 108a/12, 120a/28

mācid : yüce, kerim

m. 247a/1

m.+ ler 160b/11

ma'delet: adalet

m. 141b/12, 153b/18, 158a/31

m.+ den 129b/25

m.+ e 144a/17

m. 141b/10

mādem: -dığına göre

m. 257a/13

m. 046b/40, 046b/45, 164b/39

m. 144b/2, 193a/1

ma'dūd: belli , sayılan

m.+ dür 019a/31

ma'dūm: namevcut, yok

m.+ kileri 158a/28

maşal : eklem

m.+ dan 199b/16

mağara

m.+ sın 037a/13, 073a/17

Mağdela

m. 029a/39

mağdūb ol -: hiddete uğramak

rabbi m.- ub 033b/34

ğāyetde m.- dı 006b/16

mağfiret: günahları örtme

m.+ i 088b/38, 109a/39, 141a/26

m.+ iñ 104a/44

m.+ ini 093b/32
 m.+ i 054a/5
 m.+ inden 047b/29
 m.+ inüñ 151a/33

mağfūr: dua alan ölmüş kişi
 m.+ dur 141b/8
 m.+ dur 056a/9
 m.+ dur 056a/6

mağlūb: yenilmiş
 m.+ ı 152a/21
 m. 258b/20
 m.+ dur 258b/20

mağrib: kuzey afrika ülkeleri
 m.+ den 014b/11
 m.+ lere 043b/27
magrūr: gururlu
 m.+ lar 226a/2

magrūr ol -: gururlanmak
 ya'ni m.- muşdur 222b/4

māh : ay
 m. 274a/13

maḥal : yer
 m.+ linde 074a/2

mahalle
 m.+ lerüñ 011b/5

maḥbūb: sevgili, dost
 m.+ a 148a/25
 m.+ lar 182a/1
 m.+ lardur 151a/29
 m.+ larım 167a/15
 m.+ larsizüñ 188a/19
 m.+ um 156a/8
 m.+ um 155b/5
 m. 160b/14, 161a/17
 m. 175a/58, 200a/1, 212a/4,
 246a/16, 247a/5, 257a/18, 259b/15,
 288b/9

m.+ a 230a/2
 m.+ lar 206a/1, 210a/12, 212b/9,
 217b/13, 222b/2, 252b/11, 255a/12,
 259a/8,
 259b/14, 259b/17, 266b/3,
 267b/20
 m.+ larım 204a/12
 m.+ larsizüñ 235a/9
 m.+ umuz 112b/25
 m.+ e 156a/12
 m.+ eyi 148a/26
 m.+ lara 137b/7

maḥbūs: hapsedilmiş
 m.+ ı 050b/17, 131a/27
 m.+ ı azādide 050b/15
 m.+ ıanlara 081a/6
 m.+ lar 114b/27
 m.+ ları 133a/1
 m.+ u 224a/8
 m. 130b/14, 136a/17
 m.+ ları 135a/42, 136a/16
 m.+ u 198a/1
 m.+ u 230a/10
 m.+ ü 230a/1

maḥfi : gizli
 m. 179a/2

maḥfūz: saklanmış
 m. 106a/5

maḥkeme: hüküm yeri
 m. 050b/19, 117b/13, 118a/16,
 118a/17
 m.+ de 130a/6, 130b/17
 m.+ lere 247a/7
 m.+ nüñ 257a/19
 m.+ si 153b/11, 180b/10
 m.+ sinde 130a/10

maḥkūm: hüküm giymiş
 m. 145b/3, 169a/31
 m. 108b/27

maḥkūm it -: hüküm giydirmek

m.- mişdur 257b/6
m.- medüñüz 021b/8
ölüme m.- eler 071b/33
şadıkı m.- üb 250a/7

maḥlūk: yaratılan

m. 146b/20, 146b/21, 147a/39
m.+ a 138a/25
m.+ ava'zeyle-n 083b/16
m.+ larınüñ 246b/19
m.+ u 221a/4
m.+ un 208a/16
m.+ uñhariş 146b/19
m. 195b/16

maḥrūm: yoksun

m. 205b/8

maḥrum ol -: yoksun olmak

ḥaḥdan m.- anlaruñ 223a/5

maḥtūn: sünnet olma

m. 190b/3
m. 194a/2
m. 111a/1

maḥtūn ol -: sünnet olmak

diyü m.- ub 112b/24
m.- mamışlar 097b/51
m.- an 194a/3
mı m.- masun 163b/19
ideriñ m.- muş 163b/18
gününde m.- muş 205a/5

maḥv : yok etme, yok olma

m. 158b/7

maḥv it -: yok etmek

m.- erken 209b/14
m.- mek 158a/29

maḥv ol -: yok olmak

ki m.- uñacaḥ 178b/8

maḥzūn: hüznü

m.+ dūr 048a/38
m.+ ler 181b/10

maḥzūn it -: hüznlendirmek

sizi m.- em 177b/2
beni m.- medi 177b/5

maḥzūn ol -: hüznlenmek

anlarabakıcaḥ m.- muş 057b/5

ḫarındaşun m.- a 153b/15
göre m.- duñuz 182b/11
gāyette m.- dılar 031b/23
şāhgāyette m.- ub 063b/26

maḥzūr: sakınca

m.+ undadır 268a/5

ma'īset: geçim, dirlik

m.+ e 162a/4
m.+ ini 076a/44

maḥam : mevki, statü

m.+ da 148a/26
m.+ ı 095a/14
m.+ um 155a/23

maḥber: mezar

m.+ lerden 015b/28
m.+ si 050a/8
m.+ lerde 060b/5
m.+ lerde meskenṭutdı 060b/3

maḥbūl: kabul görmüş

m. 153b/18, 181a/2, 200b/10,
207a/19, 219b/3
m.+ dūr 183b/12, 221b/4
m.+ lerdür 252b/5
m. 151a/1, 151b/3

maḥbūl ol -: kabul görmek

ḫadıslere m.- a 155b/31
āna m.- maḡa 180a/9
Yahūdilere m.- duḡı 106a/3

ķurbānı m. 154b/17

maķdem: gelme, geliş
m.+ inde 173b/24, 214a/13

maķşūd: maksat, gaye
m.+ unı 133b/13

maķşūm: kısımet, nasip, bölünmüş
m. 087a/3
m. 022a/25

maķşūm ol -: bölünmek
ķarşu m.- a 058a/25
ķarşukalkub m.- a 058b/26
kesret m.- dı 126b/8

maķtūl: öldürölmüş, katledilmiş
m. 181b/10
m. 147a/36

ma'ķūl: akla yatkın
m. 257a/13
m. 139b/18
m. 151a/1

ma'ķūl gör -: reddetmek
alıķomak m.- mediler 138b/28
na m.- ūlür 131a/27
etmeyen m.- düķinde 154a/22

ma'kus: uğursuz, ters
m. 204b/15

māl : mal, servet
m. 250a/3, 278b/3
m.+ a 012b/25
m.+ dar 271b/17
m.+ dara 034b/25
m.+ darlar 075b/41
m.+ ı 044b/48
m.+ ını 045a/14
m.+ ları 034b/22
m.+ dār 034b/24

ma'lūm: bilinen

m. 080b/68, 087b/14, 091a/10,
102a/42, 116b/23
m.+ dur 136b/22
m.+ dur 112a/19
m.+ dur 174a/34
m.+ ıdur 132b/26
m. 166b/1, 178a/12, 190a/23
m.+ ı 138a/19
m.+ uñuz 149b/2, 214b/13

ma'lūm ol -: bilinmek
nā m.- a 176b/8
bu m.- dı 119b/17
olanlara m.- dı 086b/19
size m.- a 168a/3
eyü m.- an 171b/9
na m.- maķ 150b/25
ki m.- maya 019a/27
adamlara m.- sun 206b/6
size m.- sun 137a/28

mahmūdiyet: övölmeye layık olma
m. 036a/22, 036a/23, 199a/6
m.+ den 143b/4
m.+ i 118b/4
m.+ in 118b/26
m.+ in va'zķılur 054a/4
m.+ inde 118b/4
m.+ inden 086b/22
m.+ ini 108b/24
m.+ lerüñ 235a/2
m.+ te 209a/12
m.+ den 104a/38
m. 071b/38, 072a/39
m.+ i 038a/25, 073b/30
m.+ ine 007b/7

ma'mūr: imar edilmiş
m. 172a/17

ma'nā: anlam
m.+ sı 193b/24
m.+ sına 021a/28, 022a/25,
022a/31, 025b/55

mānend: gibi

- m. 270a/19, 276b/7, 289b/12
- m. zinaidüb 266b/7
- m. 110b/15, 274a/13, 277b/20
- m. 075a/22

ma'ni : engel

- m. 217a/6

ma'ni ol -: engel olmak

- şimdi m.- an men'ide 217a/7
- bāki olmaya m.- dular 237a/24
- gāyetle m.- dum 155a/23
- size m.- dum 137b/13

manzar: seyir yeri, görünüş

- m. 100b/12, 103a/17, 103a/24
- m.+ da 100b/10
- m.+ dan 103a/19
- m.+ ı 031a/9, 096b/31, 106b/10, 113b/10, 113b/9
- m.+ na 132b/19
- m.+ ları 087b/16

manzūr: bakılan

- m.+ i 102a/3

maraz : hastalık

- m.+ larumızı 015a/17
- m. 009a/23
- m.+ lar 119a/12
- m.+ lara 009a/24
- m.+ lara 'ilaçitmek 058a/15
- m.+ ları 135b/9

ma'rifet: bilme, ustalık

- m. 154b/14, 164b/1, 165a/7, 171b/6
- m.+ de 138b/28
- m.+ den 198b/19
- m.+ e 148b/3, 210a/10, 256b/6
- m.+ i 207b/9, 253b/7, 256b/3, 258b/20

- m.+ i 256b/6
- m.+ imi 198a/4
- m.+ imüz 164b/1
- m.+ iñ 223b/21
- m.+ inde 256b/3, 259b/18
- m.+ inde 196b/18
- m.+ indeki 230a/6
- m.+ ine 209a/3
- m.+ ini 179b/7
- m.+ inüñ 199a/13, 205b/8
- m.+ li 248b/13
- m.+ lüsin 165a/10
- m.+ süz 138a/21
- m.+ te 157a/5, 181a/6, 183a/7, 203a/10
- m.+ ün 165a/11
- m.+ üñkelāmı 169b/8

Markos

- M. 230b/24
- M. 256a/14
- M. 113a/38, 211a/10
- M.+ ual-ubkıbrıs'a 113a/39
- M. 107a/25

maşhara: soytarı

- m.+ yā 051a/29, 071b/34
- m.+ yaal-dılar 062a/40

ma'şiyet: günah, isyan

- m.+ iñ 200b/6
- m. 231b/3
- m.+ ün 197a/1
- m.+ den 143a/19

maşlahat: iş, dirlik

- m.+ ta 155b/2
- m.+ ta 214b/6

ma'şüm: günahsız

- m.+ cıklar 172a/20
- m.+ lara 020b/25
- m.+ lar 228b/5

maşrık: doğu

m.+ dan 014b/11
m.+ da 006a/9, 006a/2
m.+ dan 006a/1

matrūd: kovulmuş
m. 179b/9, 194a/30
m. 280a/13
m.+ lığa 009b/10
m. 097b/52
m.+ luk 024a/21, 059b/17
m.+ luğlar 071b/30

matrūd it -: kovmak
cehime m.- üb 257b/4
size m.- enler 011a/44

Mattā
M. 018a/3
M. 058a/18

māye : maya
m.+ lanmıstır 025a/34
m.+ sından 029b/12
m.+ sine 025a/33
m. 161b/7, 161b/8
m.+ si 161b/8
m.+ siz 161b/7
m.+ yi 161b/7
m.- ler 161b/7
m. 194b/8
m.+ ler 194b/10
m.+ sinden 029b/11, 029b/7,
067a/16
m.+ sinden 067a/15

maẓalle: gölgelik yer
m.+ si 097b/44
m.+ yi 097b/47

maẓlūm: zulüm görmüş
m.+ ı 096b/24
m.+ ları 104a/39
m.+ uñ 096b/24, 182b/12

mebādā: sakın, aman

m. 010a/25

mebāhise: bahsetme, konu açma
m.+ leri 223a/5
m. 075a/28, 117a/4
m.+ lerden 204b/15

mebgūz ol -: sevilmemek
katında m.- asız 018b/22
m.- asız 076b/13
katında m.- asız 043a/10

mecāl : takat, güç
m. 122a/30
m.+ inden 104a/38
m.+ inüñ 196b/19
m.+ leri 019a/28

mecd : ululuk
m. 044a/31, 077a/27, 139a/10,
151a/36, 156b/27, 177a/20, 178b/11,
178b/9,
181a/8, 189b/5, 225a/11, 232a/7,
232a/9, 245b/22, 253a/20, 255a/11,
257a/17,
259b/18
m.+ de 174b/42, 178b/7, 178b/9
m.+ de 174b/43
m.+ dedür 178b/12
m.+ den 255b/2
m.+ e 179a/17, 232b/3, 256b/3
m.+ e 146b/19
m.+ i 107a/23, 125b/11, 139a/7,
142a/2, 142a/21, 143b/4, 146b/22,
174b/40,
174b/41, 174b/42, 178b/8, 196a/6,
196b/19, 206a/19, 216b/8, 219a/11,
219a/17,
267b/25, 272b/11, 272b/9,
275a/12, 279a/14, 282a/7, 285b/1, 287a/1,
287a/7,
289b/11
m.+ i 207a/20
m.+ iñ 208b/28, 238a/5, 255b/4
m.+ inde 046a/31, 068a/38,

168a/32
m.+ inden 140b/24
m.+ ine 140a/7, 154a/8, 179a/17,
179b/16, 183b/19, 203a/12, 204a/12
m.+ ine 213a/13, 256a/10
m.+ ini 098a/55, 257a/17
m.+ ini tebdil 138a/23
m.+ iniñ 035a/28
m.+ inün 046a/32
m.+ inüñ 148a/23, 196b/12,
196b/15, 198b/16, 206a/21, 207b/11,
208b/27, 217b/14,
229a/13, 231a/3, 255a/13, 267b/24
m.+ i 212b/6
m.+ leri 251b/12
m.+ leri 266b/9
m.+ leri 258a/10
m.+ ümüze 158b/8
m.+ ün 158b/8
m.+ üñ 095a/2, 196b/17
m.+ ünde 071b/38

mecid : ulu

m. 251a/8
m.+ de 178b/9
m.+ den 179a/17
m.+ e 201a/27
m. 178b/10

meclis

m. 049a/59

mecma': toplantı yeri

m. 062a/37, 062a/38, 118a/19,
118b/26, 119a/8
m.+ a 054b/22
m.+ da 062b/2, 116a/17, 117a/4,
125b/20
m.+ dan 055a/29
m.+ ñ 108a/15, 117b/8
m.+ in 118a/17
m.+ larda 011b/2, 011b/5, 101a/20,
129a/13
m.+ lardan 132a/11
m.+ larında 018b/18, 107b/5

m.+ sı 115a/2
m.+ sına 115b/11
m.+ sında 054b/23
m.+ sından 095a/9
m.+ sine 110a/1
m.+ larda 009a/23

mecmū': bütün, hepsi

m. 020b/26, 051a/21, 053b/18,
053b/20, 071a/28, 075a/30, 075b/33,
079a/35,
089a/45, 092a/31
m. 054a/5
m. 056b/13
m. 055b/38
m.+ a 057b/1
m.+ ı 077a/23
m.+ ı hayrānoldılar 055a/27
m.+ ın 064a/39
m.+ ları ta'miride 031a/12
m.+ ñ 062a/40
m. 153b/20, 166b/2, 170b/2,
209b/14, 267a/15, 270a/23
m.+ da 166b/25
m.+ lar 180b/17
m.+ larda 165a/7, 210a/12
m.+ larda 'amelider 169b/7
m.+ larda 197a/23
m.+ lardan 208a/17, 226a/11
m.+ ları 169b/6, 192b/22
m.+ u 171a/7
m.+ un 217a/4
m.+ unuza 247a/2
m. 015a/16, 019a/31, 124a/27
m. 103b/33
m.+ ları 015b/33

mecmū'a: risale

m.+ sı 269b/9
m.+ sınıñ 271a/9
m.+ laruñ 018b/22

mecnūn: deli, çılgın

m.+ a 061a/16
m.+ ları 055a/32

m.+ laruñ 015b/34
m. 015b/28, 132a/11
m.+ u 061a/15
m.+ ları 015a/16

mecnûn ol -: deli olmak
kim m.- muş 061a/17

mecrûh: yaralı
m. 165a/12
m. 119b/17

mecûsî: ateşe tapanlar
m.+ ler 006a/1
m.+ lerden 006b/17
m.+ lerden 006b/16
m.+ leri 006a/7

med : uzatma, çekme
m. 180b/12

meded : yardım
m. 069a/25
m. 155b/2, 203a/20, 222a/10

medfûn: defnedilmiş
m. 088a/30

medfûn ol -: defnedilmek
ma'mudiyette m.- muş 209a/12

ki m.- dı 173a/4

medh : övgü
m. 160a/5
m. 206b/8
m.+ ine 196a/6, 196b/12
m.+ ine 196b/15
m.+ ine 183b/20

medhâl: başlangıç
m.+ i 106b/14
m.+ iñ 106b/15
m.+ uñkapusını 106b/13

medh it -: övmek
m.- er 089a/47
m.- erler 185b/12
m.- erüm 168a/1
m.- mem 168b/17
m.- mezem 168b/23

medhûş: dehşete uğramış, şaşkın
m. 098b/9

medrese : yüksek okul
m.+ sinde 119a/10

medyun: borçlu
m.+ larıdur 155a/27

mefâharet: övünülecek şeyler
m.+ imiz 182b/15
m.+ te 184a/5
m.+ ümüzüñ 184a/24
m.+ üm 166a/16
m.+ ümi 166a/16
m. 141a/27

meflûc: felçli
m.+ e 056a/5
m. 014b/6
m.+ leri 009a/24
m. 056a/9
m. 101b/33
m.+ i 056a/3
m.+ ler 098b/7
m.+ üñ 056a/4
m. 056a/9

meger : oysa, halbuki
m. 007a/1, 019b/2, 022a/29,
031a/8, 037b/19, 040a/25, 047a/17,
047a/6,
048b/43, 052a/54, 056a/8, 062b/5,
065a/3, 068b/8, 068b/9, 077a/28, 099b/31,
106a/1, 107b/10, 129a/21,
158b/11, 162b/1, 163b/17, 168a/1, 169b/1,
169b/4,

187b/6, 192b/20, 193b/13,
195a/19, 195b/14, 198b/20, 206b/10,
206b/15, 218a/6,
218b/5, 219a/17, 222a/19, 236a/4,
238a/6, 243b/11, 261b/27, 276b/4
m. 005b/18, 006a/1
m. 048b/48
m. 110a/1
m. 028b/24, 058b/27, 089a/1

m. 164b/1, 166b/1, 188b/5,
217a/1, 241a/1, 261b/22

mehābet: heybetli
m. 253b/3

mehcūr: uzaklaşmış
m. 179b/10
m.+ nüñ 194a/27

mekān
m.+ a 048a/36
m.+ da 043a/15
m.+ a 081b/22
m.+ ın 244a/17

Mekeduniye
m.+ deki 214b/10
m.+ den 175a/5
m.+ nüñ 229b/15
m. 218b/3
m.+ nüñ 113b/12
m.+ ye 119b/22
m.+ ya 113b/9
m.+ de 212a/8
m.+ den 119b/20, 121a/4, 155a/26,
177a/16, 186a/9
m.+ nüñ 183a/1
m.+ ye 178a/13, 182a/5
m.+ ye 113b/10

mekr : hile
m.+ i 186a/3
m.+ inde 160a/20

mekrūh: caiz olmayan
m. 254b/4
m.+ lara 289b/8

mektüb
m. 127b/25, 182a/8, 217a/2
m.+ ı 128a/33
m.+ lar 185a/10, 185b/11
m.+ ları 125a/5
m. 195b/12
m.+ lar 175a/3, 185a/10
m.+ ları 136b/21

melāmet: kınanmışlık, rezillik
m. 065a/2, 128a/29, 128a/30,
136b/19, 280a/10, 280a/11
m.+ inde 228a/6
m.+ leri 130a/7
m.+ siz 228a/7

melāmet it -: kınamak
bizi m.- erse 262b/20
bizi m.- mezse 262b/21

mel'ānet: lanetli
m. 254a/17

melekūt: melekler, ruhlar alemi
m.+ ı 008b/18
m.+ i 054b/15
m.+ u 153b/17
m.+ ü mirasyiyüñ 046a/34
m. 012a/13
m.+ ı 009a/4, 009b/10
m.+ ına 010a/21
m.+ i 018a/8, 020a/12, 073a/10,
119a/8
m.+ in 041a/14, 068a/2, 162a/10
m.+ ĩn 013a/33
m.+ u 022a/28, 023b/11
m.+ uñ 009a/23, 015a/12
m.+ unda 010a/19, 010a/20
m.+ unde 015a/12
m.+ une 014a/21

m.+ ü 024b/25, 024b/31, 025a/33,
025b/45, 025b/46, 033a/23, 034a/12,
034a/15,
054b/15, 059a/10, 059b/26,
070b/15, 280a/10
m.+ üñ 012a/10, 024a/19, 043a/13
m.+ ünde 020a/11, 025a/43,
030b/28, 032a/2, 032a/5, 078b/25, 200b/6
m.+ ünde 036a/22, 226b/2
m.+ ünden cem'ideler 025a/42
m.+ üne 038a/31, 071a/24,
082b/43, 211b/11, 213a/13, 227b/18
m.+ üne 208a/14
m.+ üne ta'limolunan 025b/52
m.+ üne 257a/12
m.+ üni 162a/9
m.+ üni va'zider 122a/25
m.+ üñ 025a/38
m.+ ünü 174b/50
m.+ ünün 030a/19
m.+ üñ 137a/31

melik : hükümdar
m. 063a/14, 132b/27
m. 131a/26, 131b/2, 131b/7
m. 132b/19
m. 006a/3, 131a/24

melül : mahzun, bıkmış
m. 026b/9, 034b/22

mel'ün: lanet
m.+ lar 046b/41

memāt: ölüm
m. 203a/21

memleket
m. 022a/25, 043a/7, 058a/24,
076a/8
m.+ e 043a/7
m.+ i 022a/27, 285a/12
m.+ im 063b/24
m.+ leri 242b/33, 279a/15

memlū: dolu
m.+ lugi 197a/23
m.- dur 042a/26
m. 090b/8, 198b/20, 199a/11,
224a/4, 248b/9, 265a/9
m.+ dur 140b/15
m.+ dür 087b/14
m.+ lıgi 150b/26
m.+ lügi 193a/4
m.+ lüğünüñ 196b/10
m.+ suz 042a/29

memlū ol -: dolu olmak
ile m.- dılar 087a/4
ki m.- acağ 025b/48
ile m.- dı 120a/29
ile m.- muş 154b/15
le m.- uñ 200b/19
ile m.- urlar 109b/52

men' : yasak etme
m. 105a/17
m. 194b/7, 213b/19, 238a/4
m.+ den 270a/17

menākıb: menkıbeler
m.+ ı 025b/54
m.+ i 026a/58
m.+ iñ 169b/10
m.+ i 020b/20
m.+ i 014a/22

Meneşşā
M. 005a/10

menfa'at: çıkar, yarar
m. 169b/8, 243b/10, 267a/17
m.+ siz 141b/15, 236b/18, 245a/17
m.+ süz 140a/3
m.+ ümi talebetmez 168a/33
m.+ üñüz 164a/35

mengene: sıkıştırma demiri
m. 282b/20
m.+ den 282b/20

m.+ sine 282b/20
m.+ sini 287b/16
m.+ yi 038a/33

menkūr: inkar edilmiş
m.+ ı 075b/42

menkūş: eksik olan
m. 229b/11

mennān: ihsanı bol
m.+ dur 170b/4

mensūb : üye
m. 163b/15
m. 131b/6, 144b/2, 146a/8,
146b/20

mensūb ol -: üye olmak
yoğya m.- mayanlar 228a/7
elemlere m.- muş 110b/15

mensūh: hükmü kaldırılmış
m. 171a/9
m. 027b/6, 178b/11, 178b/13,
192b/18, 194a/4
m. 197b/15

menşuḥ it -: hükmünü kaldırmak
m.- er 065b/13
m.- mez 192a/15

menşūr: ferman
m.+ lara 178a/2

merāret: acılık
m.+ iñ 243b/15
m. 200a/31

merdār: adamlık
m. 220a/3, 221a/7, 223b/20,
228a/12, 228a/7
m.+ lıklarından 258b/20
m. 023a/43
m.+ lıgından 182a/1

merdūd ol -: reddedilmek
kātiplerden m.- a 067b/31
nesne m.- mamağ 221a/4

mergūb ol -: rağbet görmek
kalanlar m.- dılar 279a/13

merḥamet: acıma
m.+ liler 200a/32
m. 009b/7, 154b/9, 247b/14
m.+ e 179a/2
m.+ i 041b/23
m.+ i kesbetdüñüz 151a/30
m.+ i kesbideler 151a/31
m.+ iñizden 151a/31
m.+ lerüñ 176a/3
m.+ lülere 009b/7
m.+ süzler 138b/32

mermer
m.+ den 286a/13

mersūm: çizilmiş
m. 178b/7

mertebe : statü
m.+ de 219b/2, 231b/3, 232b/4
m.+ yi 220b/13

mer'ūb: ürkmüş, korkmuş
m. 203b/28
m.+ ım 244a/22

mer'ūb ol -: korkmak
bekçiler m.- ub 053a/5

Meryem
M. 006b/11'aẓīm, 052a/56,
052b/61, 053a/1, 082b/1, 082b/47, 083a/9
M.+ i 005b/20
M.+ iñ 062b/3
m.+ iYa'kubuñ 082b/1
m.+ üñ 106b/12
M.+ üñ 005a/16

M.+ e 155b/6

meşāib: musibetler
m.+ inden 224a/8

mescid: ibadet yeri
m. 012a/14
m.+ inde 012b/29

mesel : öğretici hikaye
m. 238b/9
m.+ de 242a/19
m.+ den 065b/18
m.+ i 038a/33, 059a/14
m.+ in 025a/36
m.+ iñ 258b/22
m.+ ini 044a/32
m.+ ler 060a/33
m.+ lerde 023b/11, 024a/13,
025a/34, 025a/35, 039a/1, 059a/10,
059a/2, 074a/1
m.+ leredir 058a/23
m.+ leri 059a/14
m.+ leri 025b/54
m.+ leriñ 038b/45
m.+ süz 025a/34, 060a/34
m.+ ü 028a/15

mesele : sorun, konu
m. 118a/15
m.+ leri 131b/3, 229b/9
m.+ lerinden 128a/29
m.+ lerüñ 222b/4
m.+ nüñ 130b/20
m.+ ye 111b/3

mesḥ : mesh etme, silme
m. 078a/8, 250b/15, 271b/19

mesḥ it -: mesh etmek, silmek
ḥaḳīkatde m.- düğüñ 091b/27
gelübāna m.- eler 082b/2
m.- en 177a/22
zeyti m.- üb 063a/13

Mesīḥ : Hz. İsa
M.+ im 043a/6
M.+ ler 043b/24
M. 006a/4
M. 005a/17, 041a/8, 043b/23,
049b/63, 050b/17, 051a/21, 075b/35,
089b/7,
090a/18, 115b/4, 118b/28, 118b/4,
137a/31, 142b/6, 142b/9, 143a/21,
143b/11,
143b/7, 144a/23, 145b/25,
146a/17, 147a/39, 147b/5, 153b/16,
153b/9, 154a/3,
154a/7, 154a/8, 154b/18, 155b/4,
157b/13, 157b/17, 160a/23, 161b/7,
165a/12,
166b/5, 173a/4, 173b/20, 173b/24,
174a/30, 178b/5, 179a/5, 181a/20, 188b/5,
189b/1, 191b/18, 191b/20,
191b/21, 192a/13, 193b/20, 194a/1,
196a/5, 197a/5,
198b/10, 199b/15, 200a/1,
200b/15, 201a/24, 203a/18, 203a/20,
203b/22, 203b/24,
204a/5, 204a/11, 205b/8, 206b/13,
208b/29, 209b/20, 210a/1, 210a/4, 214b/3,
215b/10, 217b/16, 218b/2, 218b/3,
224b/14, 225a/8, 228a/5, 229b/7, 230b/23,
232b/6, 234b/5, 239a/24, 239a/28,
254a/18, 254b/1, 257a/15, 260a/4,
261b/22,
264a/1, 264a/6, 265a/3, 288b/4
M. kıyāmetmedi 173b/17
M. va'z olunursa 173a/12
M.+ a 209a/9, 222a/11
M.+ de 129b/24āna, 140b/24,
145b/1, 145b/2, 153b/14, 154b/17,
173b/19, 176a/24,
178a/14, 180b/17, 180b/19,
186a/3, 187b/2, 196b/10, 196b/12, 197a/6,
197b/13,
198a/6, 198b/21, 203a/13, 212a/1,
215a/16, 216a/19, 219a/14, 226b/12,
230a/7,
230a/9, 254a/17, 256a/14, 264b/20

M.+ de 'ameleyledi 196b/20
 M.+ de kızbetmem 219b/7
 M.+ de kızbitmem 147b/1
 M.+ de 196a/4
 M.+ dedir 224b/2
 M.+ deki 161a/17, 190a/22,
 209a/6, 216a/2, 220b/13
 M.+ den 104a/37, 121b/21,
 137b/8, 176a/3, 180b/18, 189b/4, 194a/4,
 203a/11,
 216a/2, 230a/3, 233a/14, 245b/21,
 255a/11, 268a/5
 M.+ den 142a/2, 175a/58,
 193a/8, 202b/3, 207b/3, 212a/1
 M.+ desize 200a/32
 M.+ dir 117b/6
 M.+ dür 147a/34, 149a/5, 168a/3,
 192b/17, 208b/28
 M.+ dür 159b/12
 M.+ e 005a/17, 105a/17, 114b/32,
 154a/5, 165a/13, 166a/21, 173b/20,
 176a/23,
 186a/2, 192b/17, 192b/24, 192b/27
 M.+ e hizmetideñ 153b/18
 M.+ e inkārider 266b/5
 M.+ e ta'mīdolunduğ 143b/3
 M.+ e 168a/1
 M.+ eyok 201b/6
 M.+ i 088b/36, 149a/7, 153a/14,
 158a/2, 158a/23, 158a/24, 180b/16,
 192b/27,
 199b/20
 M.+ i ba'sidiserdür 088a/30
 M.+ i iḥbārederler 203a/16
 M.+ i irsālide 090a/21
 M.+ i kesbedem 205b/9
 M.+ i va'aziderler 203a/16
 M.+ i va'zeyledi 101a/20
 ki M.+ iba'aset-di 173b/15
 M.+ ide 207a/20
 M.+ in 176a/24, 247a/1, 251a/2,
 251a/8
 M.+ iñ 088a/31, 111b/11, 144b/4,
 147a/35, 154b/16, 176a/3, 179a/4,
 184b/13,

185a/1, 191a/16, 198a/1, 198b/14,
 199a/13, 200b/5, 201a/33, 201b/6, 202b/1,
 203a/11, 203b/29, 204b/16,
 205b/9, 206a/19, 207b/3, 208b/24,
 209a/11, 210b/16,
 211a/3, 212a/3, 213b/19, 214a/13,
 216a/22, 216a/28, 217a/3, 217b/14,
 218a/6,
 218b/1, 222b/3, 223a/13, 223a/15,
 224b/4, 226b/1, 229a/13, 230a/1, 230a/10,
 230b/25, 235a/1, 238b/14,
 242a/26, 251a/1, 251a/3, 251b/11,
 255a/13, 255a/14,
 255b/1, 256b/1, 256b/2, 257a/12,
 257a/16, 259b/18, 260a/8, 261a/18,
 261b/22,
 262b/23, 263a/2, 263a/3, 265a/7,
 265a/8, 265a/9, 267b/21, 268a/10, 268a/2,
 288b/6
 M.+ iñ 209b/18
 M.+ iñ'ameli 205a/30
 M.+ iñ'amellerini 019b/2
 M.+ iñcesette 263a/3
 M.+ iñdür 185a/7
 M.+ iñdüröyle 185a/7
 M.+ ine 091b/26
 M.+ iñḥādimi 207b/8
 M.+ iñinciliñde 213b/2
 M.+ iñincinelāyık 203b/27
 M.+ iñismini 225b/19
 M.+ iñma'rifetinde 256b/9
 M.+ iñmelekütünde 268a/9
 M.+ iñresulleri 186b/13, 212b/6
 M.+ iñüñ 279a/15, 280a/10
 M.+ ler 077a/22
 M.+ siñ 029b/16
 M.+ siñ 067b/30
 M.+ te 159a/2, 178a/17, 191b/17,
 192b/26
 M.+ uñ 088b/38
 M.+ ül 260b/2
 M.+ ün 112b/26, 137b/16,
 140b/22, 155b/29, 176b/5, 178a/15,
 178b/3, 185a/6
 m.+ üñ 176a/1

M.+ üñ 005b/18, 098b/12,
 153b/11, 154a/7, 155a/19, 155a/20,
 170b/28, 178a/11,
 180b/10, 180b/14, 181b/15,
 184a/23, 186a/10, 187a/23, 187b/10,
 189a/13, 190a/11,
 191a/16, 196a/1, 196a/3, 196b/17,
 198b/19, 198b/9, 199a/14, 202b/9,
 239b/11
 M.+ üñ kıyāmetmedi 173b/17
 M.+ üñ 185a/8
 M.+ üñatasınuñ 199a/8
 M.+ üñhacı 195b/12
 M.+ üñhücetin 188b/3
 M.+ üñİncīlinde 185b/15
 M.+ üñİncīlinden 178a/12
 M.+ üñisminde 114a/18
 M.+ üñkanında 197b/14
 M.+ ünkiler 173b/24
 M.+ ünkileri 195a/24
 M.+ üñkuvveti 187b/9
 M.+ üñrūhu 146a/9
 M.+ üñrūhunuñ 203a/20
 M.+ üñsiz 069b/41
 M.+ üñşerī'atini 195a/3
 M.- i 082a/32
 M.- i imtiḥanidelüm 167a/9
 M.+ üñ 190a/12
 M. 041a/11, 101a/23, 169b/13,
 210a/12, 219b/5
 M.+ de 151b/5, 156a/10, 156a/7,
 156a/8, 157a/2, 158a/30, 160b/10,
 160b/15,
 160b/16
 M.+ de 155b/6, 157a/5
 M.+ den 137b/8, 142b/11, 147b/3,
 156b/27
 M.+ den 139b/16, 143a/18,
 157a/4, 157b/13
 M.+ den 143a/15
 M.+ e 156a/18
 M.+ in 040b/42, 156b/24, 157a/2,
 161a/5, 162b/15, 167a/17
 M.+ iñ 167a/16
 M.+ ün 137a/1, 137a/6, 155b/30,

156a/16, 156b/20, 157a/6, 157a/10,
 157a/8,
 159a/16, 160a/1, 160a/23,
 160b/10, 161a/4, 162b/15, 163b/23,
 165b/12, 168a/4
 M.+ ün 157a/10
 M.+ ünḥacı 157b/17
 M.+ üñİncīlini 166a/18
 M.+ ünresulü 157a/1

mesken: yurt

m.+ i 086b/20
 m.+ i terkidüb 266b/6

meskūn: oturulan yer

m.+ iyeti 117a/31

meskūnet: oturulan yerler

m. 120a/27
 m.+ e 284a/14
 m.+ te va'zöluna 043a/13
 m.+ teki 128b/5
 m. 271a/10
 m.+ e idḥālider 231a/6
 m.+ i 280a/9
 m.+ te 105b/28
 m.+ üñ 149b/19

mesrūr: sevinçli

m. 181b/10

mesrūr ol -

lisanım m.- dı 088a/26

mest : sarhoş, mest

m. 161b/11
 m. olanlar 215b/7
 m.+ ler 044b/50
 m.+ lerdir 215b/8

mestūr: örtülmüş, gizlenmiş

m. 179a/4
 m.+ dur 179a/4
 m. 132b/26, 191b/1

meşakkat: sıkıntı, zorluk

m.+ üñüz 175a/58

m.+ te 187a/27

meşgûl: bir işle uğraşan

m.+ üm 129a/16

meşgûl ol -

hizmetine m.- avüz 094b/5

buna m.- ur 152b/6

meşhûr: tanınmış

m. 050b/17, 091a/16, 096a/14,
104a/40

m.+ dur 156a/7, 174a/27

meşhûr it -: tanıtmak

yirde m.- er 178a/15

meşhûr ol -: tanınmak

adı m.- muşdur 063a/14

meşru': doğru, hak

m. 120b/39

meşveret: danışma

m. 039b/15

m.+ ci 082b/43

m.+ ciler 130b/12

m.+ cisi 151a/34

meta' : mal

m.+ larıñ 089a/45

metropolis : büyük şehir

m.+ idir 223b/21

mevc : dalga

m.+ iler 060a/38

m.+ ler 015b/24, 027a/24

m.+ lerüñ 135a/42

mevcûd: var olan

m. 066b/1, 158a/28

m.+ uz 116b/28

m. 142a/18, 244b/4

m. 104b/1, 133a/3, 259a/6,

285a/11

m.+ uz 264b/20

m. 142a/18, 146a/8, 184a/4

m.+ sıñ 099a/24

m. 268a/4, 268a/8, 273a/5

m.+ tur 241a/6, 268a/4, 268a/8,

268b/19, 272b/11, 272b/8, 279a/17,

283b/5,

285a/10

m.+ tur 285a/9

mevcûd ol -: var olmak

korintosda m.- an 157a/2

tarlada m.- an 076b/16

ile m.- anlara 122b/34

haymede m.- ub 180a/4

kudüs m.- a 118b/3

anda m.- an 116a/21

anlarda m.- an 199b/18

m.- an 136a/17

Yahûdiyede m.- an 213a/14

bidâyetden m.- anı 260a/1

ile m.- anlar 125a/9

ile m.- anlardan 125b/11

m.- anlaruñbil-ür 225b/19

ki m.- dı 285a/9

ile m.- mayan 022a/30

ile m.- muş 257a/19

kendüde m.- muş 005b/21

bugün m.- ub 012b/30

ile m.- ub 102a/40

sizde m.- ub 256b/8

efesusda m.- an 196a/2

ve m.- an 152a/1

içünüzde m.- ana 151b/3

m.- an tañrınıñ 176a/1

ile m.- mayan 193a/8

Filibbosda m.- an 202b/1

vañış m.- dı 285a/8

ve m.- dı 279a/17

m.- ub 204a/6

mevhıbe: bağış
m.+ tın 235a/4

mevhūm: evham mahsulü
m.+ ı 146b/27

mev'izāt: nasihat
m.+ üñ 157b/21
m.+ ina 156b/24

mevlūd: doğma
m.+ ü 026a/6
m. 262a/9
m.+ i 264a/1
m.+ ünde 063b/21

mevt : ölüm
m. 147a/38, 173b/21, 175a/55,
270a/23, 274a/8, 286a/8
m.+ den 237a/24, 262b/14,
269b/12
m.+ den 234b/7
m.+ dir 289b/9
m.+ e 108b/28, 128a/30, 130a/11,
133a/32, 138b/32, 178a/16, 264b/16,
264b/18,
269b/10, 280a/12
m.+ e günāhetmezler 264b/16
m.+ e müsteḥakolmak 080a/64
m.+ e teslīmide 018b/21
m.+ i 068a/1, 224a/10, 246a/15
m.+ i 'amelidüb 145a/13
m.+ i vefātitsün 027b/4
m.+ iñ 232a/9, 268b/19, 288b/6
m.+ ine 204a/9, 205b/10
m.+ inüñ 143b/5
m.+ lerün 040a/31
m.+ te 262b/14
m.+ üñ 008b/16, 175a/56, 178a/16,
178b/7
m.+ üñkazası 176b/9
m.+ üñteninden 145b/25

meyān : orta, ara
m.+ darıdır 238b/15

m.+ ında 273a/6
m.+ cı 192b/21
m.+ cınuñ 192b/20
m.+ da 086b/18

meydan
m.+ da 166b/24

meyl : eğilim, istek
m. 228b/3
m.+ edeni 099b/33

meyl it -: eğilimi olmak
m.- meyenlerdür 220b/9
diz m.- e 204a/10
m.- enyoğ 20a/3
tasmasının m.- üb 054a/7

meyt : ölü
m.+ in 283b/3
m.+ ler 075a/26
m.+ lere 282b/13
m.+ lerüñ 288b/5
m.+ lerüñtañrısı 075a/27

meyve
m.+ leri 203a/11, 286a/14
m.+ si 195a/22, 200b/9, 203b/22
m.+ sinde 088a/30
m.+ sini 243b/12, 250a/7
m.+ siz 200b/11, 256b/8
m.+ yi 155a/28
m.+ yi talebederim 207a/17

meyyit : ölü
m. 069a/26
m.+ ler 053a/5
m.+ leri 015a/22
m.+ lerin defnetmek 015a/23

mezbaḥ: hayvanların kesildiği yer
m.+ muñ 277a/13
m. 274a/9, 275b/3
m.+ a 236b/14
m.+ ı 275b/3, 278b/1

m.+ iñ 276a/5
m.+ tan 282b/18, 283b/7
m. 010a/24, 041b/18, 041b/20
m.+ a ihdâiderseñ 010a/23
m.+ larunı 149b/3
m.+ tan 167a/18

mezellet: düşkünlük
m.+ imiziñ 206a/21
m.+ üñ 138a/26

mezemmed: kınama
m. 139b/24

mezheb: yol, mezhep
m.+ i 093a/17
m.+ den 136b/22
m.+ i 131b/5
m.+ inde 111b/5
m.+ inüñ 128b/6

mezmūr: zeburun bölümleri
m.+ larda 210b/16
m.+ ı 172a/26
m. 250b/14

mi : soru edatı
m. 014a/22, 014a/23, 019a/29,
021b/12, 025b/52, 041b/17, 049a/55,
056b/19,
064a/37, 079b/48, 092b/4,
093b/28, 139b/22, 162b/16, 165a/10,
165b/11, 193b/17,
263a/1
m. 074b/10
m. 163b/18

mıhla -: öldürmek
m.- maķ 036a/19
m.- yub 051b/35
m.- dı 081b/25
m.- duğuz 088b/36
m.- yalar 051b/32
m.- yıp 209b/15
m.- yub katletdüñüz 088a/24

mırılđa -: ne dediğı belli olmamak
m.- dılar 078a/6, 167a/10
m.- yıcılardür 267a/16
m.- yışlar 255a/10

Mışır

m. 095b/10, 095b/9, 266b/5,
278b/8
m.+ a 097a/39
M.+ a 006b/13
m.+ a teveccühitdi ve 006b/15
m.+ da 087a/10, 096a/12, 096b/34
m.+ da izhâreyledi 007a/20
m.+ daki 242a/26
m.+ dan 006b/16, 233a/16
m.+ ı terkeyledi 242a/27
m.+ lıyu 096b/29
m.+ lu 096b/24, 124b/38
m.+ lular tecrübeetmek 242b/29
m.+ uñtamām 095b/11

mi : soru edatı
m. 011a/47, 011a/48, 013b/10,
013b/16, 013b/9, 014a/22, 020a/16,
020a/7,
020a/8, 024b/27, 025b/55,
038a/25, 048b/40, 059b/21, 073b/30,
074b/15, 092b/4,
099b/34, 139b/22, 139b/24,
141a/27, 159a/3, 162a/5, 165b/12, 165b/2,
165b/8,
167a/16, 187a/23, 189b/10, 192a/6
m. 107b/11
m. 031b/24, 032b/13, 035b/14,
039b/18, 064a/38, 097b/43, 097b/51,
167a/17

Michael

M. 266b/9

miftah: anahtar
m.+ ları 268b/19
m.+ ı 271a/7, 288a/2

mihmān: misafir
m. 078a/14

miḥnet: sıkıntı, dert
m. 246a/12

miḫtār: değer, derece
m.+ ı 052a/46, 275b/2
m.+ ı 026b/21, 035a/3, 035a/5,
035a/6, 064b/44, 064b/48, 119a/8
m.+ ı sā'atte 035b/10
m. 088b/41, 090b/4, 094a/36,
102a/3, 102b/10, 108a/18, 108a/20

Miletos
m.+ dan 121b/17
m.+ a 121b/16

mi'mar: imar eden
m. 159b/10
m.+ ı 241b/11

minvāl: yol, tarz
m. 121b/18

mīrās : tereke
m. 074a/8, 095b/5, 162a/11,
162a/9, 174b/50, 192b/18, 195a/21,
235b/13,
244a/17, 254a/10
m.+ ı mizuñ 196b/14
m.+ ıñ 210b/24
m.+ ıñ 196b/19, 207b/12
m. 196b/11
m. 009a/5
m. 200b/6, 231a/5, 241b/8
m.+ a 251a/4
m.+ ı 238b/16
m.+ ına 038b/39
m. 070b/17

misāfir : yolcu, konuk
m.+ ler 252b/11
m.+ leri 151b/13

misāk: sözleşme
m.+ ları 147b/4
m.+ uñkāfı 178b/6
m.+ ını 095b/8

Mişayya
m.+ dan 113b/8
m.+ yā 113b/7

miskīn: uyuşuk
m.+ lik 140b/17
m. 145b/25

misl : gibi, kat
m.+ in 024a/18
m. 024b/31, 059a/10
m. 077a/28

mīzan : terazi
m.+ ı 274a/6

mu'āf : bağışlanmış
m. 126a/29
m.+ lığı 126a/28

mu'allim: öğretmen
m. 015a/19, 022b/38, 039b/16,
040b/36
m.+ i 018b/24, 018b/25, 139b/20,
219b/7, 224a/11
m.+ ler 234b/12, 257b/1
m.+ leri 041a/10, 218b/7, 226b/3
m.+ leri 199a/12
m.+ leriñüz 160b/15
m. 069b/38, 070b/17, 071a/20,
071b/35, 074b/14, 076a/2, 078a/14
m.+ e 062a/35
m.+ i 094a/34
m.+ leri 170b/28
m.+ lermi 170b/30
m.+ üm 068b/17

mu'āned: inat etme
m. 222a/14

mu'arız: itiraz eden
m.+ lar 175b/9

mu'avenet: yardım
m. etdüm 181a/2
m.+ i tahşilolunub 132b/22

mu'avenet it -: yardım etmek
bile m.- er 146b/26
bile m.- üb 176b/11

mu'avin: yardımcı
m.+ ler 266a/9

mu'avvec: eğri, eğik
m. 204b/15

mu'azzama: haşmetli
m.+ dur 120a/28, 120b/35

mū'cib: icap eden, gerektiren
m.+ ince 108b/23, 227b/1
m. 224a/9, 253b/7, 265a/6
m. 128b/7
m.+ ler 195a/26
m.+ i 198a/8

mu'cize : olağanüstü olay
m.+ ler 087b/22, 217a/10, 231b/4
m.+ ler şadırolalar 110a/3
m.+ lerde 188a/12
m.+ leri 077a/22, 087b/19, 095a/8,
097a/36, 112a/12
m.+ lerüñ 155a/19

mufaşşal: ayrıntılı, izahlı
m.+ lerüñ 234a/12

muğāyeret: zıtlık
m.+ ler 195a/20

muḥabbet : sevgi
m. 152b/10, 170b/4, 171a/13,
175b/15, 176a/23, 200a/1, 201a/25,

202a/23,
219a/14, 230a/9, 247a/5, 253a/17,
254a/8, 255a/9, 263a/7, 263b/17, 263b/19,
265a/6, 266a/9, 266b/2, 280a/11
şālihlere m. 228a/8
m. eyleñ 011a/44
m.+ de 161a/21
m.+ den 203a/17
m.+ dür 171a/13, 263a/8, 263b/10
m.+ e 171a/1, 171a/8, 223a/12,
225b/22
m.+ i 180b/14, 197a/4, 223a/10,
226a/11, 229b/5, 261a/16, 262b/16,
263b/13,
263b/16, 270a/19
m.+ i bākiolsun 244b/1
m.+ i 207b/5
m.+ ihakkında 214b/9
m.+ im 170b/3, 176a/24
m.+ in 212a/3, 224a/7, 256a/14
m.+ iñ 215b/8, 240a/24
m.+ inde hıfzıyleñ 267b/21
m.+ ine 218a/6, 252a/22, 256b/8,
265b/6
m.+ ini 216a/3, 217a/10, 256b/7
m.+ iñi 230a/5
m.+ iñi terkeyledin 269a/4
m.+ iñiz 255a/8
m.+ iñizi 207b/9
m.+ inüñ 208a/13
m.+ te 198b/17, 199a/2, 199b/15,
199b/17, 214a/12, 215b/13, 220a/15,
228b/2,
263b/18, 263b/19
m.+ te sülükeyleñ 200a/1
m.+ te 265a/4
m.+ teki 224b/14
m.+ terühda 221a/13
m.+ üm 170b/1
m. 151b/9, 152b/10, 191b/20,
194b/7
Allaha m. 146b/28
Tañruna m. 040b/36
m.+ de 181a/6
m.+ dür 195a/22

m.+ e 153b/15
m.+ i 043a/13, 151b/10, 155b/30,
189a/13
m.+ i 196b/16
m.+ iāna 177b/8
m.+ imi 177b/4
m.+ inden 147a/35, 147a/39
m.+ ini 142b/8
m.+ iñüzüñ 184a/24
m.+ te 196a/4
m.+ üñ 189a/11
m.+ ünüzde 183a/7
m.+ ünüzüñ 183a/8

muḥabbet it -: sevmek, alaka göstermek

birbirimize m.- elüm 265a/6
cemī' m.- enlere 227a/9
muḥaddema m.- erdi 263b/20

birbiriñize m.- mek 214b/9
ve m.- meyen 263a/8
m.- sin 201a/33
birbirine m.- mek 152b/8
size m.- mezim 186b/12
öbürisine m.- e 012b/24
her m.- en 263a/7
ḫarındaşına m.- en 260b/10
size m.- enleri 011a/46
bize m.- üb 268a/5
gayriye m.- en 152b/8
āna m.- eñler 158b/10
ḫonşuna m.- esin 040b/40
gibi m.- esüñ 152b/10, 194b/15
birbirine m.- üb 151b/10

muḥabbetullāh: tanrının sevgisi
m. 260b/6, 262b/17, 263a/9
m. 142b/5

muḥādeme: hizmet etmek
m.+ lerüñ 169b/5

muhāfaza: saklamak
m. 052b/65

m. 052b/66

muḥāl: imkansız
m.+ dūr 034b/26

muḥalefet : karşıt görüş
m.+ iñ 235b/17
m.+ siz 236a/7

muḥālefet it -
m.- erler 115b/7

muḥālif : karşıt görüşte olanlar
m. 064b/48, 164a/31, 166a/19

m. 027a/25
m. 126b/3, 136a/17

muḥāllaş: kurtuluş
m. 150b/26
m.+ ı 093b/31
m. 256b/1, 257a/12, 258b/20,
259b/18
m.+ ı 206a/21
m.+ ı irsaleyledi 263b/14
m.+ ıdır 221a/11
m.+ ımız 218b/1, 229a/13
m.+ ımıza 267b/25
m.+ ımızdan 228a/5, 229b/7
m.+ ımızın 227b/4, 229a/4
m.+ ımızıñ 219b/4
m.+ ımızıñ 229a/10
m.+ ın 259a/3

muḥanne: kalleş
m.+ ler 162a/10

muḥārebe it -: savaşmak
ve m.- erve 287b/12

muḥāsebe: hesaplama
m. 120b/40, 153b/13

muḥāşşıl: hasıl eden, ortaya çıkaran
m.+ iñ 141a/28

muḥkem: sağlam

m. 062a/43, 121a/9, 228a/9,
233a/15, 233a/7, 235b/18, 256a/9,
271a/11

m. 'ameleler 213a/14

muḥkem ol -: sağlam olmak

īmānda m.- dı 142a/21

īmānda m.- muş 209a/7

muḥliş: halis, saf

m.+ i 201a/24

muḥtāc: ihtiyacı olan

m. 089a/46

muḥtāc ol -: ihtiyacı olmak

nesneye m.- ur 116b/25

ta m.- ana 200a/29

kimesne m.- dı 092a/34

süde m.- anlar 234b/12

muḥtār: seçilmiş

m.+ larını 044a/31

m. 251a/1

m. 043b/22, 077a/20, 252b/6

m.+ lar 225a/10, 285a/15

m.+ ları 210a/12

m.+ ları 043b/25, 077a/23

m.+ larına 147a/33

m.+ larını 077a/27

muḥtār ol -: seçilmek

siz m.- muş 252b/9

azlular m.- muş 039b/15

kenise m.- 256a/13

muḥtasar: kısa, özlü

m.+ ca 245b/23, 256a/12

m. 148b/29

muḥteber: deneyen

m. 166b/27, 188b/5, 188b/6,
189a/7

m.+ ler 168b/20, 189a/8

muḥtelif: çeşitli

m. 110a/4

muḥabele: karşılıklı yapılan

m.+ sinde 121b/15, 133b/7

m.+ sine 091b/26

muḥābil: karşılık

m. 130a/3, 269b/14

m. 091b/27

muḥ'addem : önce, önceki

m. 055a/35

m. 151b/8, 219b/18

m.+ a 263b/20

m. 112a/14, 177a/15

m. 168b/18

m. 132b/20

muḥaddes : kutsal

m. 043a/15, 046a/31, 095a/14,
137a/2, 150a/16, 151a/1, 176a/21,
189a/12,

201a/28, 216a/27, 216a/28,
225b/21, 228a/9, 232a/11, 232b/1,
237a/26, 251b/15,

252b/5, 259a/2, 267a/15, 267b/20,

282a/10, 288b/6, 289b/11, 290b/6

m.+ dür 145a/13, 163b/15

m.+ dür 096b/33

m.+ e 224a/9, 238b/12

m.+ e intikāl 008a/5

m.+ i 238a/2, 278b/2, 289a/2

m.+ lere 219a/9, 239a/26

m.+ lere gedürilir 245a/11

m.+ lerün 238a/3, 238b/8

m.+ te 257a/18

m. 068a/38, 090a/21, 103a/22,
124a/27, 156a/16

m.+ dür 159b/17

m.+ e 052a/53

muḥarrer: kararlaştırılmış, kesin

m. 083b/20, 111a/22, 141a/31,
148b/3, 153a/4, 157a/6, 177b/8, 188b/2,
192a/15, 192b/17, 217b/3
m.+ dūr 238b/17

mukāveṣmet: direnç

m. 225b/25
m. 095a/10, 148a/20
m. 097b/51, 202a/13, 226a/8
m.+ e 243a/3
m.+ leri 223b/21

muḳāveṣmet it -: direnmek

m.- mediniz 243a/4
size m.- mez 250a/7
ammā m.- eñler 152a/2
mütekebbirlere m.- er 249a/6
vaşıyyete m.- er 152a/2
mütekebbirlere m.- erve 256a/5
anlara m.- üb 107b/8
şerre m.- meñ 011a/39

muḳayyed: koruma, kollama

m. 204b/21
m. 114a/15, 116a/21, 206b/10,
231b/1
m.+ dūr 164a/35
m.+ erek 183b/17

muḳayyed ol -: korumak

cānıñıza m.- mañ 012b/25
yārına m.- mañ 013a/34
nesnelere m.- sa 013a/34
namaza m.- maḳ 163a/5
sizi teslīmiderler m.- mañ 018b/19
içün m.- sunlar 170a/26

mum

m. 059b/21
m.+ ı 009b/15
m.+ lar 121a/9

mumedān: şamdan

m.+ ı 026a/2, 031a/14
m.+ ınıñ 026a/8

m. 063b/24
m.+ ınun 063b/25
m. 029b/14
m. 067b/28

muntazır: bekleyen

m. 082b/43, 240a/13, 267b/22
m.+ laruz 194b/6

muntazır ol -: beklemek

bunlara m.- ur 259b/14

murād: istek, arzu

m. 189a/9
m.+ ı 248a/5

murād it -: istemek

kimki m.- er 180a/3

murāi : riayet eden

m.+ ler 065a/6

murdār: pis, kirli

m. 093a/16, 098b/7
m. 119a/13, 255b/3

Mūsā

m. 227b/20, 232b/2, 232b/5,
233a/17, 236b/14, 239a/19, 242a/23,
242a/24,
244a/21
M. 030b/3, 030b/5, 034a/7,
055b/44, 068a/4, 070b/3, 075a/26,
095a/14,
096a/20, 096b/32, 097a/37,
149a/5, 149b/19, 178b/13
m.+ nın 266b/9, 283a/3
m.+ nıñ 240b/28
M.+ nuñ 111a/1, 112a/21, 136b/23
M.+ nuñşerī'atini 111b/5
m.+ ya 226a/8, 237b/5
m.+ yā 095a/11
M.+ yā 097b/44
M.+ yā ta'mīdolundılar 166b/2
m.+ yı 097a/35

m. 070b/4
m.+ dan 232b/3
M. 014b/5
M.+ yave 068b/6
M. 132b/23
M.+ nuñ 165b/9
M.+ yā 142b/14

musahhar: feth edilmiş

m. 206a/21
m. 146b/20

muşavver: tasvir edilmiş

m. 220a/13
m. 148a/20

muşibet: bela

m.+ i 203a/16
m. 024a/21, 076b/19, 139a/9,
164a/28, 176b/6, 269b/10
m. cezaetmek 216b/6
m.+ den 077a/24, 105a/19
m.+ e 270a/22
m.+ i 269b/9
m.+ im 206b/13
m.+ imiz 182a/4
m.+ imizden 176b/8
m.+ iñ 183a/2
m.+ inden 043b/29
m.+ ler 122a/24, 181a/4, 240b/33
m.+ lerde 142b/3
m.+ lerde 213b/3
m.+ lerdeki 216b/5
m.+ lerimde 198b/14
m.+ lerinüñ 208b/24
m.+ lilere 222a/10
m.+ mi 147a/35
m.+ te 151b/12, 268a/9

mu'sir : fakir

m. 025a/41, 031b/27, 032a/8,
070a/47, 129a/16
m. 070a/44
m.+ i 153b/13
m.+ ler 032a/7

m.+ siñ 030a/23
m.+ yi 181a/3

mu'sire ol -: fakir olmak

m.- a 070a/43
m.- a 032a/6
m.- a 032a/9
saña m.- aañları 032a/8

mu'tad: adet, alışılmış

m. 115a/2

mu'teber: itibar gören

m. 153b/18, 190b/2
m.+ üñ 050b/9

mu'tedil: ılımlı

m.+ ler 228b/2
m.+ ler 228b/6

müti' : itaat eden

m. 093b/30, 094a/33
m. 138b/31, 253b/6

müti' ol -: itaat etmek

hod m.- mayub 139a/8
ve m.- mayanlara 219a/9
alçakladı m.- unmuş 204a/8
bana m.- ub 134a/21
āna m.- maḵ 097a/39
bize m.- alar 248a/3
vālidelere m.- maya 226a/2
m.- mayalar 253b/1
m.- ub 245a/17
nesnede m.- ursız 177b/10

muttaşıl: sürekli

m. 117b/7
m. ihdāederler 239b/1

muvāfaḳat: başarı

m. 163a/5

muvāfıḳ: başarmış kimse

m. 133b/12

m.+ dur 112a/16

muvāfık ol -: başarmak
m.- dı 080a/60

muẓaffer: zafer kazanmış
m. 269b/12
m.+ lerden 147a/37

muẓaffer ol -: zafer kazanmak
almaya m.- an 271a/12
vireyim m.- an 289b/7
eylesin m.- ana 270a/17
ile m.- ana 271b/21
işitsin m.- ana 269a/7
'adedine m.- anları 283a/2

muzdarib ol - : acı çekmek
ve m.- mayasız 217a/2
ne m.- uñ 254a/15
ānıgördilerve m.- dılar 064b/50

göricek m.- dular 027a/26
işitdürsüz m.- mañ 076a/7

mübādelet: alışveriş
m.+ i 030b/27, 068a/38

mübahāşe: karşılıklı konuşma
m.+ i 111a/2

m.+ e 067a/11
m. 157b/21
m. 101b/29
m. 095a/10
m. 119a/8

mübālağa: abartı
m.+ sı 179b/7
m. 170b/31, 182a/4, 184b/15,
196b/19, 197b/7, 198b/20
m. 064b/52
m.+ sı 187b/7
m. 145a/14, 176b/8

mübārek : muhterem
m. 246b/26
m.+ lersiz 254a/14
m.+ tir 044b/45
m. 009b/11, 046a/34, 187a/31,
219a/11, 223a/15, 229a/13, 235b/14,
251a/3,
288b/6
m.+ dur 176a/3, 268a/3, 284a/15,
290b/7
m.+ dür 020a/6, 037a/9, 073a/10,
122b/35, 138a/26, 141b/7, 154a/22,
164b/40,
196a/3
m.+ lenir 236a/7
m.+ lerdür 192a/10
m.+ ligi 155b/30
m.+ liğini 141b/6
m.+ lik 141b/9
m.+ tür 024a/15

mübeddil: değiştiren
m. 231b/12

mübeşşir: müjdeci
m.+ leri 199a/11
m.+ ün 123a/8

mübtelā: tutulmuş, yakalanmış
m. 182a/5
m. 031a/15, 093a/16, 179b/8
m.+ dır 028a/22

mübtelā ol -: tutulmak
deyiveren m.- acak 213b/4
çok m.- anlara 055a/33
sıtmaya m.- muş 015a/15
cemī^c m.+ ları 009a/24

mücāvezet: aşırıya kaçma
m.+ dir 262a/4
m. 141b/15, 231b/3
m.+ i 142b/14
m.+ ler 192b/19

m.+ lerüñ 238b/15
m.+ te 220a/15

müceddid: yenilikçi
m.+ e 207a/19, 220b/16
m.+ e zühurede 210a/4

mücerreb: deneyimli
m. 220b/10, 242a/17, 246a/12,
251a/7

mücerrib ol -
kendüni m.- muş 225a/15

mücma': toplanma
m. 062a/35
m.+ lara 076b/9
m.+ larda 075b/39
m.+ larda 041a/7

mücmere: katı ve sağlam
m. 238a/4

mücrim: suçlu
m.+ dir 247b/11
m.+ lerüñ 253a/14

müdān: yakın
m. 115a/37, 229b/12
m.+ dur 154a/23
m. 169a/33
m. 050a/3, 083b/17, 126a/25

müdāvemet: devamlılık
m. 088b/42, 106b/16

müdāvim: devam eden
m. 089a/46, 147b/3

müdāvim ol -: devam etmek
ile m.- ur 151b/12

müdāyenet: borç alıp vermek
m. 143a/18
m.+ e 143a/16, 266b/4

m. 145b/1, 182a/3
m.+ iñ 178b/9

müddet : süre
m. 108a/18, 249b/15, 251a/6
m.+ inde 119a/10, 119a/8
m.+ inden 092b/7
m.+ süzler 138b/32
m.+ te 242a/25
m. 096a/23

müdebbir: tedbirli
m.+ lerüñ 157b/19

müeddeb: edepli
m.+ i 139b/20

müeddib: terbiye eden
m.+ imiz 192b/24
m.+ ler 243b/9

müeyyid: onaylayan
m. 206b/13, 224b/1, 227a/17,
242b/34, 256a/10, 270b/2

müeyyid it -: onaylamak
sizi m.- sin 217b/17
beni m.- en 219a/12

müfāharet: karşılıklı övünme
m.+ ün 161b/6
m. 204b/16
m. 180b/12, 249b/16
m.+ im 182a/4
m.+ üñüz 174a/30

müfid : yararlı
m. 227a/12
m.+ dürkim 221a/8
m.+ lerdir 229b/9
m. 121b/20

müfsid: fesat çıkartan
m. 199b/22, 200a/29, 223a/5,
226a/8, 251b/18

m. 186a/4

müheyyā: hazır
m. 020a/10, 078a/12, 197b/11

müheyyā it -: hazır etmek
içün m.- mişdür 158b/10
m.- e 054a/3
m.- üb 054a/4

mühezzib: temizleyen
m.+ dür 206b/8

mühlet: süre
m. 270a/21

mühr : mühür
m.+ isiz 165b/3
m.+ ü 273b/3, 273b/5, 274a/12,
274a/9, 274b/2
M.+ ü 274a/7, 275b/1
m.+ ü 276b/5
m.+ üni 141b/11
m.+ ünü 273a/6
m. 225b/19
m. 288a/3
m.+ le 278a/5
m.+ ledi 177a/22
m.+ lediñ 274b/4
m.+ lenmişdür 275a/5, 275a/6,
275a/8
m.+ lenmişdür 275a/8
m.+ lenmişlerüñ 274b/4
m.+ lenmişsiz 196b/14
m.+ lerüñ 273a/9, 273b/1

mühürle -
m.- yüb 052b/66

mühürlen -
m.- irsiz 200a/31

müjde
m.- lenür 020a/6
m. 098b/12

m.+ lenmiş 190a/12
m.+ ler 098b/5
m.+ leriz 260a/2

müķāfat: ödöl
m.+ ı 115b/10

mükemmel : kusursuz
m. 211b/12, 263b/19
m.+ dür 260b/6, 263b/13

mükemmel ol -
insanı m.- a 226b/17
bunda m.- muşdur 263b/17
imdi m.- muşlar 205b/15
şimdi m.- muşum 205b/11

mükerrer: tekrarlanmış
m. 222b/24

mülaķķab: lakaplı
m. 086b/24, 092a/36

mülāyim: yumuşak
m. 020a/8, 044a/32
m.+ leri 020a/8

mülāzım: teğmen
m. 102b/7, 221a/14

mülhāk: ilhak olunmuş
m. 093a/14
m. 109a/36

mülk : mal
m. 095b/5
m.+ iye 234b/7
m.+ leri 135b/7
m.+ lerin 089a/45
m.+ üne 097b/45

mülkiye: memurlar sınıfı
m. 234b/10, 235b/20, 236a/1,
236a/10, 236b/15, 236b/18, 236b/22

mü'min: iman eden

m. 192a/9, 211a/9, 222b/2

m.+ ler 092a/32, 093a/14, 104a/45,
285a/15

m.+ lerdən 221a/4

m.+ lerdür 222b/2

m.+ lere 196a/2

m.+ lerüñ 221a/11, 221a/12

m.+ üñ 181b/15, 222a/16

mümkün: imkan olan

m. 079a/35, 135a/40, 152a/18,
193b/15, 239b/4, 241a/6

m.+ dür 079a/35

m.+ dür 069a/24

mümkün ol -: imkan dahilinde olmak

eger m.- a 048a/38

eger m.- sa 043b/25

münādat: kavga

m. 093a/21

m. 081b/16, 136a/17

münāsebet: yakınlık

m. 078a/12

münāsib: uygun

m. 225b/24

m. 230a/9

m. 126a/22, 175a/4, 175b/13,
200a/4, 224b/3

münāza': çatışma, kavga

m. 168b/16

m.+ lar 229a/2

m.+ ñız 248b/14

m.+ tan 203a/16

m. 113a/39

müneccis: kirli

m.+ leri 238b/13

münevver: parlak, nurlu

m. 200b/15, 240b/31, 285b/1,
290a/24

m. olur 012b/22

münezzeh: tenzih edilmiş

m. 138a/23, 166b/26, 174b/52,
219a/17, 227b/2, 251a/4, 252a/23, 255b/4

m.+ ligi 139a/8

m.+ liğinde 253b/4

münkād: itaat eden

m. 152a/1, 201a/23, 201a/24,
210b/18, 253b/6

m.+ ımı 243b/9

m. 172b/33, 172b/34, 174a/28

münkād ol -: itaat etmek

imdi m.- mak 152b/5

erlere m.- anlar 228b/5

birinize m.- ub 201a/21

salṭanatlarā m.- ub 229a/1

muṭī'olub m.- uñ 245a/17

efendilere m.- mak 228b/9

gibilere m.- sız 175b/16

tañrıya m.- un 249a/7

mürāca'at: geri dönme

m. 236a/1

mürāfeqat: yoldaşlık

m. 175b/11

mürāi: iki yüzlü

m.+ ler 041a/13

m.+ ler 039b/19

m.+ lertzirā 042a/27

m.+ lıkten 042a/29

m.+ liği 191a/14

m. 013a/5

m.+ ler 011b/2, 011b/5, 012a/16,
027b/7

M.+ ler 029a/3

m.+ lıgıñ 074b/15

mürd : ölü

m. 191b/19
m.+ e 221b/6, 235a/1
m.+ elere 255a/6
m.+ eleri 255a/6

mürde : ölü
m. 209a/13, 226b/1, 238b/14,
241a/5, 268b/17, 268b/18, 269b/9, 270b/2
m.+ dür 247b/18, 247b/21

mürd ol -: ölmek
şularda m.- dılar 015b/33
zilletlerde m.- duḡ 197a/5
günāhlarda m.- muş 197a/1

mürekkēb: oluşma
m. 178b/3, 266a/14

mürşid: doğru yolu gösteren
m.+ lerinize 245b/24
m.+ lerinize 245a/17
m.+ lerinizi 244b/7
m. 099b/31

mürūr : geçme
m. 105a/19, 119b/20
m. idüb 111a/24

mürūr it -: geçmek, gitmek
ekinliklerden m.- di 057a/23
ileki m.- di 104a/38
kılıḡıyyeden m.- di 113a/40
samiretten m.- diler 111b/3
ṡaraflarda m.- düḡi 101b/32
şehirlerden m.- dükleri 113b/4
iḡüñüzde m.- düm 122a/25
mekedoniyyeye m.- üb 177a/16

berceden m.- üb 108a/14
ṡaraflardan m.- üb 121a/2

müsaḡḡar: zapt edilmiş
m. 242b/33
m. 190b/5, 232a/5
m. eyleyiserdür 095b/6

müşalaḡat: barış yapma
m.+ ı ḡabûletme 150a/15

müsāvāt: eşitlik
m.+ ı 211a/1

müstahāḡ: hak kazanmış
m.+ dur 049b/67

müstakīm: doğru yol
m. 107b/10
m. 099a/22, 258a/15

müstebḡi: baki olan
m. 257b/5

müstebḡi ol -: baki olmak
iḡün m.- muşlar 259a/7
ebed m.- muştur 258b/18

müstecāb: kabul edilen
m. 181a/2, 234b/7

müstecāb it -: kabul etmek
bizi m.- erse 264b/15

müstefid: istifade eden
m. 162a/12, 167b/23, 230b/20

müstefid ol -: istifade etmek
benden m.- asıñ 027b/6
benden m.- asız 065b/12

müstehāḡ: hak kazanmış
m. 128a/30
m. 007b/8, 018a/13, 130a/11,
131a/25, 133a/32
m. 109b/47
m.+ dur 138b/32
m.+ dur 018a/11

müstehāḡ ol -: hak etmek
ev m.- a 018a/13
anda m.- an 018a/11

mevte m.- mak 080b/65

müşābehēt: benzerlik

m.+ ine 138a/23

m.+ inde 145b/3, 204a/8

m.+ ine 142b/14, 143b/5, 236b/15,
248b/9

müşābih: benzer

m. 039a/2

müşāreket: ortaklık

m. 200b/11

m.+ i 155a/26, 198b/9

m.+ in 184b/14

m.+ ini 183a/5

m.+ iñiz 202b/5

müşāreket it -: ortaklık etmek

bilice m.- er 206b/13

ile m.- süñ 195b/7

müşāvere: danışma

m. 021b/14, 101a/24

müşāvere it -: danışmak

ve m.- üb 050a/7

ve m.- er 053b/12

müşāya'a: dostluk etme

m. 155a/24

m. 265b/6

m. 111b/3, 175b/6, 177a/17

müşfik: şefkatli

m.+ ler 254a/8

müşrif: şerefli

m.+ dür 227a/7

müştaḳ: istekli

m.+ lar 206a/1

müştaḳ ol -: istemek

size m.- ub 212b/8

nesnelere m.- mayub 152a/16

görmeye m.- ub 224a/4

size m.- urlar 184b/14

müşterek: ortak

m. 089a/45, 092a/32, 266b/3,
268a/9

müşteri : alıcı

m. 110b/12

m.+ deñ 120b/36

m.+ nüñ 110b/13

müte'accib ol -: şaşırmak

ve m.- dı 280b/4

ve m.- maya 216b/10

müte'allik: ilgili

m. 175b/12

m. 175a/1

m. 033b/5, 094a/35, 105b/23,
162a/4, 163b/25, 184a/1, 186b/21,
201a/32,

205b/6, 225b/18, 242a/22,
251b/10, 256b/3

m. 094a/36

m. 093a/13, 124a/25, 131b/3,
141a/1, 164b/4

m. 213b/3

m. 111b/3

müteberrir: itaat eden

m. 139a/14, 142b/9, 160a/4,
162a/11, 191a/16, 191b/17, 192a/11,
192b/24,

229b/7, 247b/21

m. 191b/17

müteberrir ol -: itaat etmek

sözlerüñden m.- a 022b/37

ammā m.- dı 020b/19

anlardan m.- maḡa 109a/39

i'tikādiden m.- sa 109a/40

müteḥarrir: hareket eden

m. 217a/2

müteharrik ol -: hareket etmek
şehir m.- muşdur 037a/10
şehir m.- ub 124a/30
muşibetlerde m.- maya 213b/3

mütehayyir: şaşkın
m. 062a/42, 068b/15, 071a/24,
073a/19

mütehayyir kal -
m.- dılar 054b/22
ta'lîminden m.- urlar 014a/28

mütehayyir ol -
m.- ub 101a/21
m.- urlar 106b/17

mütekebbir: kibirli
m.+ ler 138b/30
m.+ ler ifdırâidenler 226a/2
m.+ lere muķāvetidder 249a/6
m.+ lere muķāvetidderve 256a/5

mütenebbih ol -: tenbih edilmek
m.- muş 006b/12
m.- up 007a/22

müterākım: yığılmış
m. 199b/16

mütercem: çevrilmiş
m. 020a/12, 062a/40, 082a/34,
101b/36, 107b/8

mütercim: çevirmen
m. 081b/23, 092a/36, 236a/2

mütereddid: tereddütlü
m. 093b/24, 193b/21

müterettüb: tertipli
m. 192b/20

mütesellî : teselli bulan
m. 137b/12, 182a/7, 182b/13,
189a/11
m. 121b/13

müteselli ol -: teselli bulmak
kendüler m.- alar 009a/5
üzerinizde m.- duķ 214a/7
ve m.- maķ 006b/18
gerekse m.- uruz 176b/6
küllisi m.- alar 172b/32

mütevāzı': alçakgönüllü
m. 021a/29
m.+ lara 256a/5
m. 249b/10
m.+ leri 182a/6

müteveffa: ölmüş
m. 096a/15
m. 069a/27, 088a/29

müteveffā ol -: ölmek
m.- dılar 007a/21
m.- up 007a/19
m.- du 062a/35

müvācehet : yüz yüze
m.+ en 191a/11

müzāyaķa: sıkıntı, darlık
m. 117b/5, 147a/35, 181b/12,
181b/13
m.+ larda 187b/10
m.+ larda 181a/5

müzeyyen: süslü
m. 253b/5

müzeyyen ol -: süslenmek
gelin m.- muş 289a/2
ile m.- muş 284b/4

nā : olumsuzluk öneki
n. 042a/27, 058b/30, 062b/7,

065a/2, 103b/29, 116b/23, 164a/36,
166b/1,
170b/5, 178a/12, 179a/2, 181b/17,
195a/20, 210a/5, 234a/13, 244b/4,
253a/20,
266b/8
n. ma'kulgörülür 131a/27
n. ma'lūmolmak 150b/25
n. pāk 028a/21
n. pākideñ 028a/20
n. pākitmez 028a/11
n.- pāk 104b/9
n. 020b/23, 028a/11, 054b/24,
055a/26, 057b/11, 060b/3, 060b/9,
061a/13,
066a/25, 068b/8, 174a/34,
199b/19, 200a/3, 214b/7, 251a/4, 258a/10,
285b/3
n. ma'lumola 176b/8
n. paḳ'adayıtdı 240b/29
n. pākiderler 028a/19
n.- pākına 144a/19
n.- pāk 138a/24

nāḫīz : değersiz, önemsiz
n. 094a/36
n. 195a/4
n.+ im 188a/12
n. 170b/3

nādān : cahil
n.+ lıḡın 258b/17
n.+ lıḡta 186b/17
n. 186b/16
n.+ lar 186b/19, 229a/3
n.+ lara 186b/19
n.+ lıḡıma 186a/1
n.+ lıḡ 186b/21

nafi' : faydalı
n. 226b/16

nāḡāh : ansızın
n. 114b/26
n. 077b/36, 100a/3, 125a/6

Nāhuma

n. 054b/21
n. 055b/1
n. 069b/33

nāḫış : eksik
n. 140b/24
n. 157a/6, 170a/24
n. 246a/5

naḡl : nakil, anlatma
n.+ inden 241a/5

nām : ad, ün
n.+ lıdūr 206b/8
n.+ lıḡ 181a/8
n. 051b/32, 052b/57, 089a/2,
100b/10, 100b/12, 106b/13, 107b/7,
113a/1,
114a/14, 117a/2, 118a/17,
119a/14, 119b/24, 123b/16, 133a/2,
135b/7, 270a/20

namāz
n. 031b/21, 034a/14, 037a/13,
069a/29, 073a/17, 079a/39, 092a/31,
102a/2,
106a/5, 106b/13, 111a/23,
114a/16, 114b/25, 168a/4, 168b/14,
171b/14, 171b/15,
176b/11, 202a/18, 215b/16,
219b/8, 221a/5, 250b/13, 250b/14
n.+ a 094b/5
n.+ a muḡayyedolmak 163a/5
n.+ da 151b/12, 206b/6, 211a/2
n.+ da dilekidesiz 037b/22
n.+ iñ müstecāboldı 103b/31
n.+ iñız 203a/19
n.+ lar 041a/13, 075b/40, 219b/1
n.+ lara uyanıḡoluñ 255a/8
n.+ larda 088b/42, 211b/12,
221b/5
n.+ ları 234b/7, 275b/3, 275b/4

n.+ larıdır 273a/8
n.+ larımda 224a/4, 230a/5
n.+ larımız 212a/2
n.+ larına 254a/12
n.+ larınız 254a/8
n.+ laruñ 102b/4
n.+ uñ 089a/1

namāz kııl -

bunu n.- ıveren 202b/9
ammā n.- ıcağ 011b/6
ataña n.- ıvir 011b/6
iken n.- mağa 011b/5
çün n.- ursın 011b/5, 011b/6
kudüste n.- ar 267b/21
ve n.- ar 250b/17
dağī n.- arız 216b/11
içün n.- avüz 146b/26
n.- ayım 171b/15
girüp n.- dı 135b/9
iken n.- dı 102a/40
kerre n.- dı 048b/44
tekrar n.- dı 250b/18
varub n.- dı 048b/42
ve n.- dı 079a/35
ile n.- dı 122b/37
n.- dılar 098b/15
çöküb n.- duk 123a/6
evimde n.- dum 103b/30
anlar n.- ıcağ 094b/6
tutub n.- ıcağ 107b/4
içün n.- ın 245a/18
içün n.- ıñ 216a/24, 250b/16
içün n.- ıñ 217b/1
anda n.- ır 055a/36
çıkdı n.- mağa 102b/9
getdi n.- mağa 064b/47
çıktı n.- mağ 027a/23
durasız n.- u 073b/25
içün n.- ub 207b/9
ve n.- ub 086b/24
kim n.- ub 073b/24
ammā n.- uñ 043b/20
n.- uñ 079a/38
ve n.- un 048b/41

ve n.- uñ 076b/18
n.- uñ 077b/33
'avretki n.- ur 168a/5
düşdi n.- ur 048a/38
heykelde n.- ur 125b/18
içün n.- ur 207b/3, 211a/3
ile n.- ur 202b/5, 214a/10
işte n.- ur 100b/11
idüm n.- urak 104b/5
içün n.- uñ 011a/44

nāme : mektup, kitap

n.+ yi 281b/3
n. 112b/30
n.+ lere 178a/1
n.+ miz 178a/2

nāmūs : ırz, namus, yasa

n. 236b/19, 237a/28
n.+ a 205a/5, 237b/5, 239a/22
n.+ da 239b/1
n.+ taki 205b/7
n.+ tan 205b/9, 237a/28, 258a/16,
262a/4
n.+ tan 262a/4
n.+ uñ 236b/13
n.+ una 236b/16
n.+ suzları 166a/21
n. 020a/13, 040b/41, 139a/13,
139a/14, 141b/15, 142b/14, 143a/20,
144a/16,
144b/2, 144b/7, 145a/12, 145a/14,
165b/8, 166a/20, 191b/19, 191b/21,
192a/12,
192b/19, 192b/21, 192b/23,
193a/4, 193a/5, 193b/21, 195a/19,
195a/24
n.+ a 123b/21, 124a/27, 142b/13,
144b/4, 191b/19, 239a/19, 249b/11
n.+ a 095a/14
kim n.+ a 145b/3
ben n.+ a 145a/17
n.+ da 021a/5, 192a/11
n.+ da günāhetdiler 139a/13
n.+ da qararidersiñ 139b/17

n.+ da 139b/21
n.+ dan 139b/19, 140b/21, 144b/5
n.+ dankiler 141b/14
n.+ ı 145a/23, 152b/8
n.+ ı işit-mezmisiz 193b/22
n.+ suz 139a/12, 140b/21, 144b/8,
166a/21
n.+ suz günāhetdiler 139a/12
n.+ suzlara 166a/21
n.+ ta 040b/36, 166a/21, 172a/21
n.+ tan 141b/16, 144b/6, 192b/18,
192b/22
n.+ tan tecāvüzedici 247b/12
n.+ u 125a/3, 144b/1, 152b/10,
194a/4, 247b/12
n.+ u deynederseñ 249b/11
n.+ u deynider 249b/11
n.+ u hıfzide 247b/10
n.+ u istimā'idiciler 139a/13
n.+ u vaż'iden 249b/12
n.+ uñfızid-erler 195b/13
n.+ un 041b/23
n.+ uñ 148b/32, 149a/4, 191a/16
n.+ uñ 'ameledici 249b/11
n.+ uñ vaż'itme 147b/4
n.+ una 145b/24, 145b/25, 148b/32
n.+ una 148b/32
n.+ uñ 191b/17
n.+ uñ 192a/10
n.+ uñ'amelleründen 191b/2
n.+ unda 145a/22
n.+ uñ 192a/13
n. 013b/13
n.+ a 239b/8
n.+ ı 009b/17
n. 175a/57
naşıl : ne türlü, ne gibi
n. 015b/27, 055a/27, 060b/41,
076a/2

Naşırat

n.+ lüler 128b/6
n.+ inden 037a/12
n.+ lü 049b/72
n.+ ından 054a/9

n.+ li 080b/67
n.+ den 104a/38
n.+ linüñ 089b/7
n.+ liyi 083a/6
n.+ lü 087b/22, 095a/14
n.+ lüdür feryādetmege 072a/47
n.+ lünüñ 131b/9
n.+ lüyim 125a/8

nasīb : pay

n.+ imi 132a/11
n. 120a/27
n.+ i 288b/6, 289b/8
n.+ ine 207b/12
n.+ in 044b/51
n.+ iñyoğdur 099a/21

naşihat: öğüt

n. 105b/23, 121a/2
n.+ i 171a/4, 183b/17
n.+ inde 201b/5
n.+ te 151b/8
n.+ üñ 108a/15

naşihat it -

n.- er 111a/22
n.- mışdur 088b/40
n.- mege 154b/15

nātık : konuşan

n. 258a/12

nażar : bakış

n. 091b/29, 246b/24
Yesū' n. 034b/26
yüzüne n. 039b/17
n.+ ina 243b/10

nażar it -: bakmak

anlara n.- enlere 279a/12
n.- er 246b/24
yire n.- diler 082b/47
āna n.- düm 125b/14
aña n.- meye 273a/4
ki n.- elerAllahı 252b/13

'avrata n.- en 010b/28
n.- enve 246b/25
ıraktan n.- er 082a/40
yüzüne n.- erler 032b/11
iraktan n.- erek 052a/55
n.- eriken 243a/2
şırtınıza n.- eriken 253b/3
tūlāyane n.- üb 058b/34
ve n.- üb 083a/4
aña n.- mek 273a/5

nāzır : bakan
n.+ lık 255b/2
n. 105a/17
n.+ dür 116b/29
n.+ lar vaz'etdüğü 122a/28

nāzik : ince, zarif
n. 286a/16, 287a/8
n. 286a/12, 287b/14

ne : soru edatı, hangi şey
n. 006a/5, 009b/15, 010b/34,
010b/35, 010b/36, 011a/47, 012a/15,
012a/20,
012b/21, 012b/24, 012b/25,
012b/26, 012b/29, 013a/1, 013a/31,
013b/18, 014b/10,
015b/29, 018a/10, 018a/14,
018a/9, 018b/20, 018b/24, 020a/7, 020a/8,
020a/9,
020b/18, 021a/3, 021a/4, 021b/11,
021b/12, 021b/19, 022b/32, 024a/14,
029a/34,
029b/10, 029b/9, 030a/19,
030b/27, 031a/12, 031a/17, 032b/19,
033a/26, 034a/6,
034b/20, 035a/28, 035a/4, 035b/8,
036a/21, 036b/32, 037b/16, 037b/23,
037b/24,
038a/27, 038b/41, 039b/17,
040a/29, 040a/30, 040b/42, 040b/46,
041a/10, 041a/14,
041a/15, 042b/3, 043b/21,
043b/22, 044a/37, 044a/43, 046b/46,

047a/15, 049b/64,
049b/71, 050a/4, 051a/23,
056b/16, 057b/10, 058a/21, 058b/29,
059a/15, 059b/22,
059b/24, 060a/31, 060b/3, 060b/7,
061a/14, 061a/19, 061a/20, 063b/22,
063b/23,
065a/56, 066b/5, 067a/19,
067b/26, 068a/36, 068a/38, 068b/13,
068b/16, 068b/6,
069a/24, 070b/3, 070b/9, 071b/36,
072b/51, 073b/26, 073b/28, 073b/29,
074a/33,
074b/10, 075a/21, 075a/25,
076a/4, 076a/44, 076b/11, 077b/1,
077b/32, 077b/35,
077b/37, 080a/59, 080a/63,
080b/69, 081a/12, 081a/14, 081b/25,
083a/14, 087b/13,
088a/27, 088a/32, 088b/38,
090a/24, 090b/7, 090b/9, 091a/12,
091a/16, 091b/28,
092a/32, 092a/34, 093b/24,
094a/35, 094a/36, 094a/37, 095b/5,
097a/41, 097b/49,
100a/6, 100b/10, 100b/13,
100b/16, 100b/7, 102b/7, 103a/17,
104a/45, 109b/48,
111a/27, 111b/10, 112a/12,
115a/2, 116a/18, 116a/20, 116b/25,
120a/33, 120b/37,
121b/18, 122a/24, 123b/20,
123b/21, 124b/34, 125a/10, 126a/26,
126b/8, 127b/19,
128a/34, 129a/13, 129a/18,
130a/8, 130a/9, 134a/20, 136b/21,
136b/22, 138a/21,
140a/1, 140a/5, 140b/11, 141a/1,
142a/20, 143b/13, 143b/3, 144a/15,
144a/21,
144b/7, 146a/8, 147a/31, 147a/38,
147a/39, 147b/7, 147b/11, 148a/14,
148a/16,
148a/22, 148b/30, 149a/15,
149a/8, 149b/2, 149b/4, 150a/16, 150a/7,

150b/22,
 154a/21, 154a/4, 155b/5, 158b/6,
 159a/2, 159a/7, 159b/8, 160a/4, 161a/1,
 161a/21, 161b/12, 161b/8,
 162a/10, 162a/5, 162a/9, 163b/16,
 164b/37, 165a/8,
 165a/9, 166a/18, 166b/7, 167a/10,
 167a/16, 167a/9, 168b/11, 168b/22,
 171b/15,
 171b/7, 172a/17, 172a/21,
 174a/29, 174a/32, 174a/35, 174b/50,
 178b/10, 179a/2,
 181b/14, 181b/15, 181b/16,
 182b/11, 182b/12, 186b/12, 186b/16,
 188a/13, 189b/1,
 190a/12, 190a/17, 190b/3, 190b/5,
 192b/19, 192b/28, 193b/15, 194a/30,
 194b/11,
 194b/18, 194b/6, 194b/7, 195b/11,
 195b/12, 195b/13, 195b/15, 195b/8,
 198b/19,
 199a/9, 201b/8, 203a/18, 204b/16,
 205b/15, 206b/11, 210b/23, 212a/9,
 212b/3,
 212b/4, 212b/5, 212b/6, 213a/11,
 214a/9, 214b/3, 215b/6, 217a/2, 218b/7,
 220a/12, 222b/1, 222b/22,
 223b/16, 224a/8, 224b/17, 225a/7,
 226a/11, 226b/15,
 231a/5, 232b/4, 235b/18, 236a/3,
 236a/4, 237b/6, 238b/12, 238b/14,
 239a/18,
 239b/8, 240b/26, 240b/29, 243a/5,
 244b/6, 244b/7, 246b/25, 247b/14,
 247b/17,
 248b/6, 253a/20, 253a/22, 255b/3,
 260b/11, 261a/16, 262a/2, 262a/7, 264a/4,
 265b/5, 266a/10, 269a/5, 269a/7,
 269b/11, 269b/16, 270b/3, 271b/15,
 271b/16,
 273a/4, 274b/1, 274b/3, 276b/4,
 277b/21, 280a/8, 285b/7, 286b/17,
 286b/23,
 288b/4, 289a/3, 290a/16, 290a/23
 n. 'amelitmek 114a/22

n. cevābvireler 079b/41
 n. dilekidevüz 071b/35
 n. ekletsin 218a/11
 n. emekçekerler 012b/28
 n. fāideolur 030b/26
 n. ifrātidersiz 011a/47
 n. ihtiyāridim 203b/22
 n. kâdaranlaravaşiyettdi 066b/36
 n. kōrkākolursız 015b/26
 n. laķırdıider 069b/34
 n. laķırdıidersiz 067a/17
 n. manfa'atideyim 171b/6
 n. muzdariboluñ 254a/15
 n. nikāh 040a/30
 n. nikāhiderler 075a/25
 n. redetdüñüz 193b/14
 n. suālidersiz 071b/38
 n. suālideyim 063b/24
 n. şehadetiderler 049b/63, 080a/61
 n. talebederse 026a/7
 n. talebidersiz 036a/22
 n. teemmüyleñammā 076b/11
 n. zināidelüm 167a/8
 n.+ dūr 200b/18
 n.+ ler 011b/8, 267a/10
 n.+ leri 013b/10, 140b/18
 n.+ ye 267a/10

nebāt : bitki

n. 024b/26
 n.+ ı 060a/29
 n.+ lardan 024b/32
 n.+ ları 235a/7

nebi : peygamber

n.+ lık 171a/5, 172a/24, 172b/31,
 172b/39
 n.+ lık171a/3
 n.+ lik 080b/65, 267a/14, 278a/11,
 278b/3
 n.+ liķ 171a/10
 n.+ lik 171a/2
 n.+ lik 123a/10
 n.+ liķ 014a/22

necāset: pislik
n.+ ler 205b/8
n.+ lerinden 112a/20

neccār : marangoz
n.+ un 025b/55

nedāmet: pişmanlık
n.+ sizdür 151a/30

nedür : nedir
n. 055a/27, 102b/4, 113a/36,
123b/22, 140a/3, 146b/27, 196b/18,
196b/19,
208b/27, 234b/12
n. 271a/6, 271b/13
n. 151b/3
n. 040b/36, 068b/11, 097b/50,
099b/37

nefs : nefis, can
n.+ i 116b/25
n. 090a/23, 122a/24, 174b/45,
216a/22, 220a/10, 250a/7, 252a/19,
256b/1,
256b/4, 283b/4, 286a/14
n.+ ler 135a/37, 204a/2
n.+ li 248b/16
n. 088b/42
n.+ i 092a/32
n.+ ine 067b/34, 088b/43
n.+ ine 075b/33
n.+ iñi 075a/31
n.+ üñe 040b/40
n.+ üni 034b/20

nefsānī : arzu ve istek
n.+ i 174b/44
n. 174b/45, 174b/47

Neftālīm
n. 008b/14, 008b/15

nehr : nehir
n.+ lere 283b/4

n.+ iñ 290b/2
n.+ ini 290b/1

nehy : yasaklama
n. 070b/14, 113b/7
anları n. 034a/14

nehy it -: yasaklamak
n.- enlerüñ 221a/3
n.- er 213a/16
n.- di 007b/14
n.- dük 069b/38
n.- men 069b/39

nere : hangi yer
n. 037a/12
n.+ den 242a/19
n.+ ye 241b/9, 248a/5
n. 141b/15, 233a/9, 269b/13,
269b/14
n.+ dür 141a/27
n. 269a/5

Nerkisos
n.+ unkilere 156a/12

nesh it- : hükümsüz kılma
n.- mesi 236b/18

nesne : şey
n. 010a/24, 019a/26, 031b/20,
036b/3, 037b/19, 041b/16, 041b/18,
059b/22,
064a/37, 065b/15, 071a/21,
073a/13, 073b/24, 083a/8, 099a/25,
102b/14, 104b/8,
120b/37, 130a/9, 132b/26,
133a/32, 136a/17, 145a/18, 153b/14,
154a/21, 154a/23,
159a/7, 160a/4, 163b/19, 164b/4,
165a/7, 167b/31, 172b/35, 180a/5,
182b/10,
182b/11, 184b/8, 194b/6, 195b/15,
204a/3, 210b/17, 211a/8, 212a/9, 219a/10,
230b/18, 235b/18, 236b/15,

244a/21, 245a/9, 254b/4, 255a/12, 259a/8,
262b/20,
262b/22, 265b/6
n. borçluolman 152b/8
n. keşfoluna 172b/30
n. kıyāsoluna 131b/8
n. merdūdolmamak 221a/4
n. takrīreyledi 136b/21
n.+ de 099a/21, 138b/1, 160a/4,
179b/8, 181a/3, 181a/4, 182b/16, 183a/7,
184b/11, 186a/9, 186b/13,
203a/20, 203b/28, 206b/6, 228b/9
n.+ de muṭī'olursız 177b/10
n.+ de şüküreyleñ 215b/18
n.+ de 201a/25
bu n.+ de 168b/22
n.+ devir-ürüm 183a/10
n.+ dür 159b/8, 160a/3
n.+ dür 167a/20
n.+ ler 025b/53, 034b/26, 041b/21,
042b/3, 042b/36, 045b/21, 066a/23,
073b/23,
095a/1, 115b/12, 119b/20,
125b/15, 128b/10, 132b/26, 147b/5,
154a/4, 155a/27,
160a/22, 160a/23, 162a/12,
165a/6, 166a/22, 167b/23, 171b/7,
172b/40, 180b/17,
180b/18, 188a/19, 195b/7,
197a/22, 198b/20, 201a/20, 205b/8,
208a/16, 208a/17,
232a/10, 234a/13, 235a/9, 238a/6,
239a/22, 239a/23, 241a/4, 248b/10,
250a/12,
251b/18, 259a/5, 259b/16,
286a/14, 289a/5
n.+ ler ibtāleyledüm 171a/11
n.+ ler 'imaretitmezler 167b/23
n.+ ler vakıfolurlar 208a/18
n.+ ler 147a/39
dügeli n.+ ler 174a/28
n.+ leranlara 089a/45, 092a/32
n.+ lerbunları 224b/2
n.+ lerde 144a/21, 147a/37,
157a/5, 168a/33, 174a/29, 185b/13,

185b/16, 199b/15,
210b/19, 220b/11, 226b/14,
226b/5, 228b/6, 234a/16, 245a/18, 248a/2,
255a/11
n.+ lerde faḥritmeyüb 185b/15
n.+ lerde irşadoluñurun 206b/12
n.+ lerde iṭā'ateyleñ 210b/22
n.+ lerde 229a/10
n.+ lerde 186a/7
n.+ lerdeki 258a/12
n.+ lerden 109a/39, 112b/29,
124a/25, 130b/18, 131a/21, 205b/8,
234b/9, 261b/27,
269b/9
n.+ lere 022b/35, 073a/11,
090a/22, 100b/17, 104a/39, 116b/22,
129a/14, 131b/2,
132a/17, 136b/24, 164a/32,
164a/33, 164a/34, 178a/16, 181b/10,
185a/7, 206b/13,
221a/8, 231a/2, 231b/1, 251b/13,
268a/3
n.+ lere daḥleder 209b/18
n.+ lere müştākolmayub 152a/16
n.+ lere sa'yeder 205b/14
n.+ lere taḥammülederim 224b/12,
225a/10
n.+ lere tama'ideñler 166b/6
n.+ lere 132a/17
n.+ lerekarşu 120b/36
n.+ leremüte'allık 164b/1
n.+ leri 013a/32, 013b/10,
022b/34, 023b/3, 025a/41, 028b/32,
037a/15, 068b/12,
071b/31, 091b/25, 093b/24,
097b/51, 098a/54, 102b/13, 104b/6,
110b/15, 116b/24,
118a/18, 122a/23, 122a/30,
123b/19, 128a/31, 131b/9, 138b/1,
138b/29, 139b/18,
140a/8, 147a/32, 149a/5, 153a/2,
155a/27, 158a/27, 158b/11, 158b/12,
158b/13,
158b/9, 162a/2, 162a/4, 165a/11,
165b/8, 167a/20, 170b/6, 172a/25,

172b/38,
 174a/27, 182b/14, 190a/20,
 196b/10, 197a/22, 197a/23, 198b/10,
 199a/11, 200b/13,
 202a/21, 204a/14, 205a/1,
 205b/13, 205b/8, 206a/21, 207a/18,
 210a/2, 210a/8,
 210b/17, 211a/10, 217a/5,
 222a/14, 223b/18, 228b/1, 228b/3, 231a/3,
 232a/8,
 232b/4, 241b/14, 244a/25,
 254a/13, 256b/3, 260a/4, 260b/1, 261a/15,
 261a/21,
 267a/16, 268a/3, 268b/19,
 268b/20, 270b/1, 270b/2, 271a/7, 272a/1,
 272b/11,
 278a/6, 278a/7, 280b/5, 283b/6
 n.+ leri ala'ameletdiğine 180b/10
 n.+ leri ānabeyānetdiler 063b/30
 n.+ leri emiridüb ta'lümet
 221a/12
 n.+ leri fikritdügi 005b/20
 n.+ leri hıfzetmek 053b/20
 n.+ leri hizmetetdiler 251b/12
 n.+ leri hoşyledi 066b/37
 n.+ leri işlāhedesin 228a/5
 n.+ leri icādediciler 138b/31
 n.+ leri ihbārideler 112b/27
 n.+ leri ihdāeyle 055b/44
 n.+ leri ihyāiden 223a/13
 n.+ leri imtiḥanede 203a/10
 n.+ leri mīrasbula 289b/7
 n.+ leri musahḥarolmuş 232a/8
 n.+ leri müjdeyleyenlerüñ
 149b/16
 n.+ leri 081a/4
 n.+ leri 210a/1
 n.+ leri ta'lümederek 228a/11
 n.+ leri tecrübeyleñ 216a/20
 n.+ leri tedarikider 152a/18
 n.+ leri 030a/24
 n.+ leri telaffuzideyim 025a/35
 n.+ leri terk 041b/23
 n.+ leri zayı'etmeyelüm 265a/8
 n.+ leri 138a/20

n.+ leri'amelid-eñler 138b/32
 n.+ lerianlara ilḳaidüb 136b/23
 n.+ leriḳıl-ur 063b/21
 n.+ lerim 266a/13
 n.+ lerīmān 069a/24
 n.+ lerin 015b/34, 109a/35
 n.+ leriñ 158a/27, 158a/28
 n.+ leriñ fikiriderler 145b/5
 n.+ leriñ reddetdük 179a/2
 n.+ lerinciliñ 203a/12
 n.+ leriñdikḳat 118b/25
 n.+ lerine 013a/34
 n.+ leriniz 175b/15
 n.+ lerişakla-mayalar 124a/25
 n.+ lerişize 122b/35
 n.+ lerita'limid-er 137a/31
 n.+ leriüstünde 135a/44
 n.+ lermüşahḥarol-alar 174a/27
 n.+ lersizüñ 179b/15
 n.+ lerün 128b/8, 160b/13
 n.+ lerün 090a/21, 162b/1,
 191b/18, 202a/22, 209b/17, 232b/6,
 239b/1, 241a/1,
 248b/7, 255a/7, 258b/18, 259b/16,
 286a/15
 n.+ lerün ekletmesine 164b/4
 n.+ lerün tedārikiderek 183b/21
 n.+ lerüzerine 045b/23
 n.+ leryā 160a/23
 n.+ si 033a/25, 066b/3, 091a/14,
 127a/17, 127b/19, 129a/19, 201a/27
 n.+ ye 009b/13, 069a/22, 116a/21,
 129a/16, 181b/17, 189a/9, 202b/6,
 244a/20,
 271b/17, 272b/8, 279a/17, 283a/3,
 283b/7, 287b/15
 n.+ ye ḳādirol 284a/14
 n.+ ye muḥtacolur 116b/25
 n.+ yeiḥtiyacıñız 214b/13
 n.+ yeḳādir 181b/18
 n.+ yeḳādirpadişahlık 287a/7
 n.+ yi 043a/17, 055b/44, 062b/8,
 065b/12, 066b/1, 067b/24, 076b/15,
 083b/18,
 089a/6, 092b/4, 116a/21, 120a/32,

124b/34, 124b/37, 126b/9, 127a/14,
127b/20,
130a/11, 131a/25, 131a/27,
148b/29, 154b/18, 157a/10, 158a/2,
164b/2, 164b/3,
177b/10, 178b/5, 187b/7, 201b/9,
205b/13, 222b/4, 223a/7, 224b/17, 232a/8,
246a/8, 264b/14
n.+ yi dilek 036a/20
n.+ yi hükmitmek 160a/5
n.+ yi nidāylemege 055b/45
n.+ yi ra'yedelüm 206a/17
n.+ yi re'yider 204a/2
n.+ yi setrider 171a/7
n.+ yi şehadetvirürler 050b/14
n.+ yi tamāmidüb 148b/28
n.+ yi tekmlitmedi 236b/19
n.+ yiānasızden 182b/14
n.+ yidaḥī 191a/10
n.+ yidünyāya 223a/7
n.+ yiet-mek 230b/14
n.+ yiol-mayānlar 181b/10

neşāt : sevinç

n. 151b/8
n. 115b/11

netekim : gerçekten, nasıl ki

n. 011a/48, 011b/2, 012a/10,
012a/11, 033b/33, 036b/28, 040b/40,
045a/14,
047b/24, 048a/38, 054a/1, 065a/6,
068b/13, 075a/31, 075b/33, 081a/9,
087b/15,
088a/23, 089a/45, 090a/17,
097a/41, 097b/44, 097b/49, 097b/52,
099b/32, 104b/48,
105a/16, 105a/17, 111b/8,
112a/12, 112a/16, 116b/28, 125a/3,
125a/5, 130a/10,
137b/14, 137b/17, 138b/28,
139b/25, 140a/4, 140a/8, 140b/10, 141b/6,
142a/17,
142b/12, 143a/16, 143a/18,
143a/19, 143b/13, 147a/36, 147b/12,

148a/25, 148b/29,
148b/33, 149a/15, 150a/8,
150b/26, 151a/30, 151b/3, 151b/4, 154a/3,
154a/7,
154b/9, 155a/21, 157a/6, 158b/9,
159a/1, 159a/6, 159b/16, 160a/1, 160b/14,
160b/9, 161a/17, 161b/7, 163a/7,
163a/8, 163b/17, 164b/3, 165a/6, 165b/5,
166b/7, 167a/10, 167a/15, 167a/8,
167a/9, 168a/1, 168a/33, 168b/11, 169b/3,
169b/12, 170a/18, 171a/13,
172b/34, 173b/22, 174b/49, 175b/11,
176b/7, 177a/14,
178a/17, 179a/17, 181b/13,
181b/16, 183a/7, 183b/15, 184b/7, 184b/9,
185a/7,
186b/13, 190b/8, 192a/6, 195a/21,
196a/4, 197a/4, 198a/4, 198a/5, 199a/4,
199b/17, 199b/22, 200a/1,
200a/32, 201a/23, 201a/25, 201a/30,
201a/33, 201b/6,
202b/7, 203a/20, 204a/12,
204b/22, 206a/17, 207b/6, 209a/6,
210b/19, 210b/24,
211a/4, 212a/5, 212b/2, 212b/4,
212b/6, 212b/7, 213a/11, 213a/13,
213a/14,
214a/13, 214b/1, 214b/11, 215a/2,
215a/3, 215b/11, 217a/2, 217b/1, 218b/3,
226a/9, 230a/9, 232b/2, 233a/7,
233a/8, 233b/2, 233b/3, 233b/7, 234b/3,
234b/5, 234b/6, 237a/27, 237b/5,
239a/25, 239a/27, 244b/3, 247b/12,
250a/6,
251b/15, 253a/14, 253b/6, 253b/7,
255a/10, 255a/11, 256b/3, 257a/15,
257a/19,
257b/1, 259a/10, 259a/5, 259a/9,
259b/15, 259b/16, 260a/7, 261b/27,
262a/2,
262a/4, 265b/3, 265b/4, 266b/7,
271b/21, 276b/3, 278a/7, 289a/2
n. 'arzetdüñüz 144a/19
n. kıyasederim 256a/12
n. vaḳi'olmultur 213b/4

nevmîd: umutsuz

n.+ e 266b/8

n. 176b/8

nice : pek çok

n. 021a/4, 022a/27, 022a/29,
022b/35, 025a/40, 029b/11, 031a/10,
037b/21,

039b/12, 040b/44, 040b/46,
042a/34, 043b/27, 044a/38, 056b/16,
056b/19, 057a/26,

058a/24, 059a/14, 060b/40,
067a/21, 068b/12, 071a/24, 075b/35,
075b/41, 078a/12,

082b/44, 091b/20, 099b/31,
101a/27, 102a/39, 104a/38, 105a/13,
106b/17, 111a/27,

112a/14, 113a/36, 121b/20,
122b/35, 123b/22, 127a/11, 140a/1,
140a/7, 141b/10,

143a/21, 143b/2, 149a/14, 149b/2,
151a/33, 156a/14, 156a/15, 159b/11,
159b/14,

164a/32, 164a/34, 164a/35,
167a/19, 171b/7, 171b/9, 172a/17,
172a/26, 173b/13,

174a/35, 175b/7, 176b/5, 178b/9,
182b/14, 182b/15, 186a/3, 193a/9,
194a/29,

200b/15, 201a/24, 202a/21,
202b/8, 207b/7, 210b/13, 212a/9, 213a/10,
214b/1,

216a/3, 218a/7, 220a/5, 220b/15,
226a/8, 231b/3, 260b/6, 261a/18, 262b/16,
262b/17, 263b/21, 267b/18,

269a/2, 270b/3

n. 073a/18

n. cevabvirmek 211a/7

n. du'âideler 149a/14

n. helâkideler 021b/15

n. istimâ'ide 149a/14

n. tamamolalar 049a/55

n. vâki'olmuştur 061a/16

n. va'zideler 149a/15

n. zann 038a/28

n. zannedersiz 032b/12

n. zannidersiñ 031b/25

n. zannidersiz 049b/66, 080a/64

n.+ dürsiz 262b/15

n.+ ler 023b/3

n.+ nizler 206b/8

n.+ si 059a/5

n. 012b/28, 013a/4, 018b/19

n. 055b/1, 075a/26, 087a/8,

115b/5, 118a/20

n.+ si 059a/8

n.+ ye 069a/19

niçün : neden

n. 012b/28, 013a/3, 023b/11,

027a/31, 029b/8, 034a/7, 034b/17, 035b/7,
038a/26, 039b/18, 047a/10,

047a/9, 048b/50, 052a/47, 056a/7, 056a/8,
057a/24,

060b/40, 062a/35, 065a/5,
068b/12, 069a/28, 072b/3, 074b/15,
077b/5, 078a/6,

082a/35, 089b/12, 091b/25,
092b/3, 092b/4, 096b/27, 100a/4, 110b/15,
111b/10,

125a/8, 125b/16, 126a/25, 131b/8,
146b/25, 147a/32, 148a/19, 148a/20,
153b/10,

160b/8, 162a/7, 162a/8, 167b/30,
174a/29, 174a/30, 186b/11, 191a/14,
194b/11,

209b/20

n. 'alâmetiṭalebider 067a/12

n. beniṭardidersiñ 132a/14

n. galebeidüb 062a/39

n. ḥükmolunur 167b/29

n. ḥükmolunurum 140a/8

n. ḳâdirolmadık 031b/20

n. oruçtutarlar 056b/18

n. te'accübeylediñ 284b/7

n. tecāvüzedersiz 027b/3

n. tecāvüziderler 027b/2

n. tilâvetiderler 091b/26

nidā it -: seslenmek
n.- diler 066b/36
nesneyi n.- mege 055b/45
diyü n.- yenüñ 007a/3

nihāyet : son
n. 203b/24, 204b/25, 220a/15,
266b/9, 269a/4
n.+ e 213a/17
n.+ i 218b/5
n. 012b/29, 064b/49, 103b/28,
110b/17, 133b/11, 134b/26, 135b/5,
144a/17,
164b/37, 165b/12, 171a/2,
174b/46, 179a/16, 182a/6, 184a/3,
219a/16, 224b/12,
225b/19, 227a/17, 232a/8,
243b/11, 247a/8, 249a/3, 259b/13,
259b/18
n.+ e 018b/22
n.+ i 021a/6, 149a/5

nikāḥ : evlenme
n. 244b/4
n. 201b/7
n. 163a/9
n. 040a/24
n. 040a/25
ne n. 040a/30
n.+ lıḡa 040a/30
n. 010b/32, 163a/9, 164a/28,
164b/40, 222a/11
olsa n. 034a/10
n.+ ı 287a/7
n.+ lıḡa 075a/25
n.+ lu 163a/8, 164a/34
n.+ lulara 163a/10
n.+ suz 163a/11

nikāḥ it -: evlenmek
'avretler n.- eler 222a/14
olur n.- mekten 221a/3
itmez n.- süñler 164b/37
ve n.- üp 044a/38
ḡayriye n.- e 070b/12

ḡayriye n.- e zinā 034a/9
ḡayriye n.- e zināider 070b/12
virilmiş n.- eñ zinā 034a/10
ne n.- erler 075a/25

Nikolay
n. 269a/6, 269b/15

Nikopolis
n.+ den 229b/15

ni'met : rızık
n. 092a/34, 141b/16, 143a/21,
144a/15, 144a/16, 150a/6, 157a/3,
167b/30,
197a/6, 197b/8, 198a/8, 210b/16,
227b/4, 229b/15, 245b/25, 251a/2, 256b/2,
265a/3, 268a/4
n.+ den 150a/6, 151b/3, 154b/15
n.+ den 118b/28
n.+ dir 253a/21
n.+ e 141a/4, 142a/2, 151b/6,
224a/9
n.+ i 105b/23, 111b/11, 143a/15,
156b/20, 156b/24, 157a/4, 173a/10,
173a/11,
183a/4, 183a/7, 184b/15, 184b/8,
189a/13, 190a/15, 191a/9, 200a/30,
207a/23,
207b/6, 216a/28, 218b/2, 229b/7,
230b/25, 249a/6, 256a/13, 256a/6
n.+ i 229a/11
n.+ in 234a/16, 256a/10
n.+ inde 109b/44, 177a/13
n.+ inden 140b/24, 243b/15
n.+ ine 111a/26, 113a/40, 159b/10
n.+ ini 181a/2, 183a/2, 266b/4
n.+ inüñ 110a/3, 196a/6, 196a/7,
197b/7, 198a/2, 253b/7, 255a/11
n.+ te 183a/7, 211a/6, 251b/13,
259b/18
n.+ te 217b/17
n.+ teki 143a/15, 224b/1
n.+ ümden 202b/8
n.+ ümsaḡa 187b/9

n.+ üñ 150a/5
n.+ üñrūhuña 240b/30
n.+ üñ 223b/21
n.+ e 137b/7, 189b/3, 196a/2,
202b/2, 212a/1, 216a/2
n.+ üñ 227b/22

ni'metullah: Allah'ın nimeti
n. 173a/10

Ninova

n. 022b/41

nisbet : oran

n. 185b/12
kim n.+ i 236a/6
n.+ ine 151b/7
n.+ siz 236a/3

nispet it -: oranlamak

n.- er 159a/14
n.- erek 185b/13

nişān : evlilik öncesi anlaşma

n.+ a 205b/14
n.+ dan 225b/18
n.+ ı 136a/11, 282a/9, 283b/2
n.+ ı 288b/4
n.+ iñ 141b/11
n.+ ina 283a/2
n. 079b/44

niyāz : yalvarma

n. 202a/18

niyet : önceden tasarlama

n.+ e 146b/28, 224a/9
n.+ i 147b/11, 226a/10
n.+ inde 153a/6, 251b/14
n.+ ine 196b/11, 198b/11
n.+ lerine 187b/2
n.+ lerinüñ 234a/13
n.+ i 105b/23

nizā' : çekişme, kavga
n. 203a/15, 212b/3
n.+ da 153a/14
n.+ dandur 139a/8
n.+ ları 225b/24
n.+ dan 138b/30
n.+ lar 157b/12
n. 104b/2

nizā' it -: kavga etmek

n.- mek 225b/24
n.- diler 126b/9
n.- dükleri 096b/26

n.- üb 266b/9
n.- meye 021b/19

noḡṣān: eksik

n. 165a/9
n.+ laruñ 214a/11
n. 246a/5

nöbet : sıra

n. 172b/27
n.+ i 106b/10
n.+ inde 064b/48
n. 108b/25

Nūḡ

N. 044a/39
N.+ un 044a/37

nuḡre : gümüş para

n.+ mı 046a/27
n.+ sını 039b/19
n.+ yı 053b/13, 053b/14, 075b/41,
078a/11, 092a/37, 099a/19
n.+ yu 062b/9

numūne : örnek

n. 266b/7
n.+ si 221a/12, 250a/10
n.+ sinde 234a/11
n.+ sine 237b/5
n.+ sini 257b/7

n.+ ye 237b/6
n.+ yi 253a/21
n.+ leri 255b/3

nūr : ışık, ziya
n. 030b/3, 106a/7, 109b/47,
125a/6, 172b/37, 200b/13, 260b/8,
260b/10
n. 132b/24
n.+ a 132a/18
n.+ da 207b/12, 260a/7
n.+ dayım 260b/9
n.+ dur 260a/5
n.+ ı 125a/9, 132a/13
n.+ ı 139b/20
n.+ lar 204b/15
n.+ lı 030b/5
n.+ u 286b/23, 289b/11
n.+ u sükuniden 223b/16
n.+ uñ 125b/11, 153a/13, 186b/14,
200b/8, 215a/5
n.+ una 252b/9
n.+ unda 290a/24
n.+ uñzulmet 181b/14
n. 008b/17, 012b/23
n.+ da 019a/27
n.+ ı 008b/16
n.+ iñuz 009b/16
n.+ ısı 009b/14
n.+ una 290b/5

nübüvvet : peygamberlik
n. 171b/7, 172a/22
n.+ iñ 268a/3, 287b/10
n.+ inüñ 278b/6
n.+ ler mensuholalar 171a/8
n.+ leri 216a/19

nüzül : inme
n. 199a/10, 248b/16
n. 104b/5, 107b/4

nüzül it -: inmek, nazil olmak
n.- di 096a/15
n.- di 118a/22

n.- di 123a/11
n.- diler 130b/14
geçüb n.- diler 113b/9
kim n.- ıcek 098b/15
kim n.- e 149a/7
n.- eñ 130a/7
n.- üb 130a/5
n.- üb 111a/1

o : 3. tekil şahıs
o. 008a/5, 014b/2, 043b/30,
050b/11, 050b/16, 057b/6, 058b/26,
146a/8,
172a/17, 176b/10, 222b/24
o.+ nda 229b/12, 235b/16, 236a/8,
238a/2, 238a/4, 247a/3, 251a/6, 256a/13,
259a/10, 260b/4, 262a/3, 262a/6,
262a/9, 263b/13, 265a/7, 265a/9, 268a/3,
274b/2, 278b/1, 281a/12, 282a/6,
288a/2, 288b/10, 290a/21, 290a/23,
290b/3
o.+ ndadır 270b/1
o.+ ndaki 278a/6, 278a/7
o.+ ndakisizekarşu 254a/16
o.+ ndaol-maya 290b/5
o.+ nda 235b/17
o.+ nunla 256b/4, 260a/6, 270a/22
o.+ nunla rāziolmadı 266a/10
o.+ nunla zināetdiler 284b/2,
285b/3
o.+ rada 269b/14, 279b/6

od : ateş
o. 011b/6, 051b/34, 135b/5,
252a/24
o.+ una giriftārola 010a/23

oda
o.+ larda 043b/27
o.+ sı 107a/20

odun
o.+ a 032a/10

oğlan : erkek evlat

o. 031b/19, 194a/27
o.+ cığ 032a/2
o.+ cığı 069b/36
o.+ cıguñ 007a/21
o.+ cık 006a/9
o.+ cıkdan 006a/8
o.+ cıkı 006b/11'azīm, 006b/13,
006b/14, 007a/20, 007a/21
o.+ cıkı talebeyeye 006b/13
O.+ cıklardan 027a/22
o.+ cıkları 070b/13, 070b/14
o.+ cıklarun 069b/37
o.+ ı 121b/12, 123a/10
o.+ laruñ 066a/29
o.+ uñ 069a/24
o. 164a/28, 215a/3, 279b/2
o.+ ı 164a/36, 164b/38, 280a/13
o.+ lara 163b/25
o.+ üñ 164a/34

oğlancık

o.+ ibenüm 032a/5
o. 032a/4, 070b/15
o.+ lar 032a/3
o.+ lara 020a/16
o.+ lardan 029a/39
o.+ ları 034a/14, 037a/15

oğul : erkek evlat

o.+ ı 008a/6, 013b/9, 072a/49,
092a/36, 113a/1, 194a/30
o.+ ını 005b/25
o.+ ının 137b/10
o.+ u 022a/24, 074a/6, 075b/37,
211a/10, 232a/6, 237a/28, 242a/24,
243b/7,
258a/15, 260a/4, 260a/7, 264b/20,
279b/5
o.+ u izhāroluña 217a/4
o.+ u 137a/4
o.+ udur 075b/35
o.+ udur 025a/38
o.+ um 054b/11
o.+ um 256a/14
o.+ uma 218b/2, 227b/4

o.+ uma tekrimideler 074a/6
o.+ umdur 068b/7
o.+ umı 006b/16, 068b/17
o.+ una 212a/10
o.+ una 264a/10
o.+ undadır 264a/11
o.+ unu 190a/16, 194a/30, 263a/9,
263b/10, 263b/14
o.+ onun 137a/3, 264a/9
o.+ unuñ 193a/6, 264a/10
o. 018a/3, 018b/21, 019a/37,
030b/27, 038a/28, 054a/1, 058a/18,
072a/46,
076b/12, 080a/61, 119a/14,
126b/6, 127a/16, 194a/31
o.+ nuñ 053b/19
o. 025b/55, 031a/10, 036b/28,
038b/38, 040b/46, 056b/14, 058a/17,
062b/3,
072a/45, 072a/48, 089b/13,
095b/6, 107b/10, 193b/22, 208a/13,
262b/23
o. 036b/31
o. tevlietdi 096b/30
o.+ dur 040b/43
o.+ ma 038b/38
o.+ na 037a/9, 037b/16, 268b/13
o.+ na düğün 039a/3
o.+ nu 038b/36
o. 005b/21, 005b/23, 035b/15,
038a/28, 056a/6, 077b/32, 096a/21,
193a/7,
193a/8, 204b/22, 219b/18, 224b/1,
231a/2, 232b/6, 234b/8, 243b/8, 264b/12,
264b/13, 289b/7
o. keşfetmek 021a/28
o.+ a 231a/8, 261b/22
o.+ a inkāretse 261b/23
o.+ cuğun 091b/27, 092a/31
o.+ cuğu 279b/5
o.+ cuklar 261a/12, 261a/13,
261a/18, 261b/28, 262a/7, 263a/4,
264b/21
o.+ cuklarım 260b/1
o.+ cuklarım 262b/18

o.+ da 261b/25
 o.+ lar 018b/21, 071a/24, 076b/12,
 123a/5, 181b/18, 188a/15, 194a/28,
 200a/1,
 210b/19
 o.+ lar 232a/14
 o.+ lara 181b/13, 188a/14, 243a/5,
 243b/7
 o.+ lar hürlerdür 031b/27
 o.+ ları 009b/10, 011a/45, 015a/12,
 035a/29, 042a/32, 052b/57, 058a/17,
 071a/29,
 071b/30, 071b/35, 090a/25,
 096a/16, 108b/26, 192b/26, 194a/25,
 194a/27, 194a/31,
 200b/7, 200b/9, 210a/7, 215b/6,
 220a/5, 222a/10, 222a/14, 228b/5,
 251b/14,
 258a/15, 262a/10, 270a/23
 O.+ ları 007b/10
 o.+ ları 262a/1
 o.+ ları 056b/19
 o.+ ları tokolmağa 066a/27
 o.+ larıdur 192a/8
 o.+ larıdur 025a/38
 o.+ larım 265b/5
 o.+ larına 058b/28, 242a/21
 o.+ larına 198a/5
 o.+ larında kārider 197a/3
 o.+ larından 031b/25
 o.+ larını 048a/37
 o.+ larını hitanetmek 123b/21
 o.+ larınız hāzneder 212b/7
 o.+ lariñiza 088b/39
 o.+ lariñızdan 265a/4
 o.+ lariñızı cemi'itmek 042b/37
 o.+ larısız 215a/5
 o.+ larıyız 262a/2
 o.+ larsız 193a/6
 o.+ larsizüñ 201b/1
 o.+ laru 033a/26, 066a/27
 o.+ larunuz 087b/16
 o.+ laryok 243b/9
 o.+ ı 157a/9
 o.+ ınıñ 142b/10

o.+ umdur 161a/17
 o.+ unı 147a/32
 o.+ unu 145b/3
 o.+ unuñ 146b/29
 o. 147b/10
 o.+ lar 146a/17, 147b/7
 o.+ ları 146b/20, 147b/8
 o.+ larıvüz 146a/17
 o.+ laruma tenbihiderin 160b/15
 o.+ lığa važ'etmesi 147b/4

oķu - : çağırmaq, okumak
 o.- dı 036b/32, 045a/14, 069b/35,
 129b/24āna
 o.- dı 121b/18
 o.- dı 005b/25
 o.- dum 006b/16
 o.- duñuz 074b/10
 o.- duñuz 103b/30
 o.- ma 040a/31
 o.- maduñuz 021a/5, 033b/4,
 037b/16, 057a/24, 075a/26
 o.- maduñuz 021a/4
 o.- maduñuz binā 038b/42
 o.- mağ 039a/3
 o.- mağa 056b/17
 o.- mağa 119a/13
 o.- maķ 273a/4
 o.- mamış 091a/13
 o.- mañzirā 041a/9
 o.- muş 103a/25
 o.- nasız 041a/11
 o.- nmağa 041a/8
 o.- nmaķ 072a/49
 o.- nmayasız 041a/8
 o.- nmuş 039a/9, 163b/23
 o.- nmuşdur 163b/21
 o.- nmuşlara 157a/2
 o.- nmuştur 035b/16
 o.- nur 233a/13
 o.- nurlar 108b/27
 o.- r 040b/44, 052a/48, 082a/36,
 198a/4, 253b/6, 268a/3
 o.- rlar 072a/49
 o.- rşaanuñ 040b/46

o.- rsız 177a/13
o.- rsuñ 034b/17
o.- rsuñ 099b/31
o.- rum 177a/23
o.- yan 043a/16, 076b/14
o.- yan 142a/18
o.- yasız 211b/16
o.- yayım 129b/26
o.- ycağ 112b/31
o.- yub 058a/23, 062b/7, 066b/1,
067b/34, 091a/18, 103a/22, 127a/17,
127b/18,
127b/23
o.- yub 094a/40
o.- yup 028a/10, 028b/32, 032a/3,
036a/25
o. 102b/6, 103b/32, 105a/14,
244a/20
o.+ cağāna 033b/32
o.+ nmuşlara 137b/7
o.+ nmuşlarırsız 137b/7

okun -

o.- muştur 050a/8
o.- a 216a/28
o.- muş 112a/22, 178b/3, 211b/16
o.- muşdur 112a/18
o.- muşım 129a/22

oğut -

o.- un 211b/16

ol - : olmak

o.- a 011b/4, 013b/9, 018b/15,
018b/25, 020a/12, 021b/11, 023b/12,
025a/35,
030a/19, 032b/12, 033a/25,
034a/6, 035a/28, 035b/8, 037a/13,
038b/44, 070a/2,
070a/44, 071a/21, 072a/45,
077a/25, 079a/30, 099b/31, 127a/10,
129a/16, 129b/26,
140b/20, 141b/16, 142a/19,
144b/3, 146a/9, 147a/39, 150a/16,
159b/14, 159b/18,

164a/34, 164b/37, 165a/13,
166a/15, 168a/6, 168b/15, 171b/11,
174a/28, 175b/11,
177a/18, 179b/8, 183b/14,
183b/15, 222a/16, 249b/8, 250a/3,
278a/10, 289b/7
o.- a ħarapoluserdür 022a/25
o.- a 009b/7, 015a/13, 030a/20,
039b/14, 041a/12, 041a/13, 076b/14,
120b/40,
121b/17, 134b/30, 143b/2, 144b/4,
147a/30, 147b/10, 161b/6, 162a/6,
165b/11,
168a/6, 188b/2, 207a/17, 215b/14,
217a/3, 218a/15
o.- aammāgūnāh 143a/20
o.- aāndan 020b/25
o.- aāna'ayıpdur 168b/15
o.- aāndan 032b/13
o.- acağız 262a/2
o.- acak 238a/6, 242a/17, 255b/4,
257b/7
o.- acak 094a/35, 134b/33
o.- acakdur 132b/22, 133b/10
o.- aki 166b/1
o.- alar 019a/36, 032b/18, 035a/30,
035b/16, 036b/31, 036b/32, 042b/3,
071b/31,
073b/24, 076a/4, 076b/19,
077a/26, 077a/31, 079b/50, 139a/12,
168a/33, 168b/19,
198a/7, 206a/3, 217b/12, 228b/2,
231b/12, 231b/14, 243b/16, 254a/16,
258b/21,
259a/11, 288b/10, 288b/7
o.- alar 008a/3, 032b/19,
073b/25, 078b/27, 083b/19, 105b/23,
138a/21, 168b/20,
186a/4, 194b/13, 217b/11, 221b/8,
231b/12, 237b/11
o.- alar bunuñ 181b/17
o.- alım 262a/2
o.- alüm 215b/8
o.- alüm 215b/7, 266a/9
o.- am 224a/4, 230b/21, 265a/5

o.- am 155a/25, 166b/24
 o.- aMesîhi 146a/11
 o.- an 009b/17, 011a/45, 011b/6,
 014a/21, 041a/12, 135b/2, 138a/23,
 145a/21,
 155b/2, 156a/15, 171a/11, 184a/5,
 211b/16, 220a/3, 249a/5, 255b/2, 256a/5,
 269b/12
 o.- an günâhetmez 262a/9
 o.- ana 156b/24, 170a/24, 215a/3,
 267b/24
 o.- andan havfeyleñ 019a/29
 o.- anı 217a/6, 261a/13, 261a/14
 o.- anı tecrübeeder 200b/10
 o.- anı 166b/26
 o.- anlar 076b/15, 143b/14, 146a/9,
 147a/39, 187a/28, 219b/2, 222b/25
 mest o.- anlar 215b/7
 o.- anlar layık 039a/9
 o.- anlara 088b/39, 197b/18
 o.- anları 121b/20, 142a/18
 o.- anlara 157b/18, 250a/11
 o.- anlara 253a/19
 o.- anları 156a/18, 158a/29,
 197b/12, 226b/1, 247b/16
 o.- anlarıñ 160a/5
 o.- anuñ 144b/4, 178b/14
 o.- arak 229a/13
 o.- asın 201b/4, 221a/6
 o.- asıñ 107b/11, 271b/15
 o.- asıñ 109b/47, 150b/23
 o.- asız 134a/22, 144b/4, 154a/5,
 157b/11, 166b/7, 177b/4, 181b/18, 186a/7,
 194a/2, 204a/2, 204b/15, 205b/15,
 255a/13, 256b/4
 o.- asız 105a/17, 137b/12,
 171b/10, 183a/8, 183a/10, 193b/18,
 254a/14, 257a/16
 o.- avüz 191a/16, 192b/25, 196a/4
 o.- avüz 013a/32, 189a/8,
 243b/11
 o.- ayā 135b/5
 o.- aydık 042a/30
 o.- aydılar 020b/21, 133a/30
 o.- ayım 031a/17, 069a/19,

181b/17, 181b/18, 231a/6, 237b/10,
 289b/7
 o.- aazarar 159b/15
 o.- aẓay'ıflara 165a/10
 o.- azirā 040a/29
 o.- dı 006b/15, 007a/4, 014a/28,
 037b/19, 038b/42, 068b/7, 069a/27,
 083a/6,
 093a/11, 096a/15, 101a/24,
 102b/16, 114b/26, 120a/32, 122b/37,
 123a/10, 125b/17,
 126b/9, 134a/20, 135a/39,
 136b/27, 137a/30, 141b/15, 143a/21,
 143b/4, 145a/10,
 146b/20, 147a/34, 155b/2,
 178b/10, 183a/3, 191b/2, 212a/9, 224a/5,
 234b/8,
 237b/7, 260a/2, 260b/7, 262a/5,
 272b/8, 274a/13, 276a/11, 276a/9,
 279a/13,
 280a/10, 281b/2, 282b/18,
 284a/19, 285b/2, 287b/12
 o.- dı ibdālitzmez 192b/17
 o.- dı 015b/27, 039b/13, 040a/29,
 095b/3, 117b/7, 118a/18, 124b/32,
 136b/20,
 143a/15, 157a/6
 o.- dılar 026b/21, 052b/63,
 069b/34, 087a/6, 088b/41, 091b/26,
 092a/33, 093b/24,
 098a/1, 105a/18, 109b/45, 110a/4,
 115b/11, 119a/8, 125a/3, 127a/13,
 138a/21,
 155a/27, 186b/15, 190b/6,
 226a/11, 235a/5, 236b/23, 241b/13,
 242b/34, 242b/37,
 276a/5, 277a/10, 277a/9, 279a/15,
 279a/18, 286a/15
 o.- dılar fedayıkabûletmeyub
 242b/35
 o.- dılar te'accübetdiler 087a/7
 o.- dılar 040a/35, 058b/1, 090b/6,
 093a/17, 098b/8, 109b/45, 125b/11,
 128b/10,
 135b/10, 156a/8, 167a/10

o.- du 036b/30, 045a/6, 072b/52,
074b/11, 090b/5, 101b/37, 102a/43,
118b/1,
221b/9
o.- du 141b/15, 190b/4, 276a/9
o.- du ibtihaceyle 286b/20
o.- duğı 006a/9, 064b/55, 080b/66,
082b/41, 117a/3, 121a/3, 124b/35,
137b/15
o.- duğı 060a/36, 128a/28
o.- duğum 105a/11, 130b/15
o.- duğumdan 079a/28
o.- duğı 145b/3, 155a/20, 266a/13
o.- duğunuz 167a/13
o.- duķ 123b/15, 123b/17, 143b/6,
144b/5, 160b/10, 160b/13, 176b/9, 186a/7,
193a/3, 212a/6, 212b/5
o.- duķ 176b/5, 213a/11, 257a/17
o.- duķça 144b/3, 195b/10
o.- duki 135a/44, 135b/8, 136a/17
o.- duķķuvvet 176b/8
o.- duķları 119b/20
o.- duķları 222a/11
o.- duķlarıñ 115a/39
o.- duķsize 213b/4
o.- duķsizüñtesliyetinizde 182b/13
o.- duktan 111b/7, 119b/20,
134a/21
o.- dular 026b/14, 028b/30,
029a/38, 034b/25, 036b/32, 056b/16,
057b/5, 166b/1
o.- dular 068b/7, 166a/14
o.- dum 046a/37, 121b/19,
136b/19, 158b/3, 166a/22, 171a/11,
187a/25, 193b/17,
219a/13, 268a/10, 268b/18,
271b/17, 272a/2
o.- dum 125b/18, 227a/17
o.- dumı 145a/13
o.- dun 150b/18
o.- duñ 247b/12
o.- duñuz 018a/9, 144a/20, 157a/5,
162a/11, 189b/6, 200b/8, 206b/11, 212a/6,
212a/7, 213a/14, 234b/12,
240b/33, 250a/5

o.- duñuz 097b/53, 144a/19,
144a/21, 212b/9, 247a/5
o.- duñuzammā 144a/17
o.- duñuzillā 188a/13
o.- dur 020a/10, 024a/22, 024b/23,
079b/45, 208a/18, 262a/3
o.- ıcaķ 005b/18, 015a/16, 029a/2,
047b/21, 063b/21, 073b/20, 078b/18,
082a/33,
082b/42, 117b/11, 117b/14,
127a/10, 129b/27, 134b/27
o.- ıcaķanlaraşor-dıyolda 069b/33
o.- ıcaķşākirdleri 064a/35
o.- ıcaķYahūdilerin 127a/12
o.- ımaz 015b/29
o.- ınalar 148b/27
o.- ma 039b/12, 152a/21, 201a/27,
224a/8
o.- ma 117b/10
o.- madı 023b/5, 033b/33,
043b/22, 073a/14, 119b/23, 135b/5,
166b/6, 178a/13
o.- madı 067a/15, 183b/16
o.- madıgu 059a/6
o.- madıķları 023b/6
o.- madılar 080a/57, 116a/21,
261a/19
o.- madılar 039a/9, 121b/13,
149a/4, 241a/4
o.- maduğı 133b/12
o.- madum 186a/9, 188a/11,
188a/13
o.- madum 132b/20
o.- mağ 110a/9, 137b/13
o.- mağa 034b/26, 079a/33,
104a/41, 111a/2, 205b/8
o.- mağa da'vetolunmuş 137a/1
o.- mağa ilkāidersiñ 133a/29
o.- mağa 138a/22, 143b/11,
163b/26
o.- mağa 'addoluna 153b/14
o.- mağıla 190b/5
o.- mağın 235b/13
o.- maķ 036a/27, 069b/35,
072a/44, 087b/13, 137b/13, 145a/11,

164a/27, 168b/16,
 172b/34, 190b/6, 193b/21,
 200b/18, 200b/7, 204a/6, 206b/13, 221a/4,
 223a/9,
 225a/15, 225b/25, 229a/2,
 239a/28, 246b/26, 249a/5, 268b/20,
 269a/2, 271a/9,
 272a/2, 290b/7
 o.- maḵ taṣṣiḥetdi 130b/20
 o.- maḵ 210b/19, 220a/13, 225a/7
 o.- maḵ gerekdurtāñrınıñ 228a/7
 o.- maḵ gerekdūrlākin 076a/8
 o.- maḵḳıyās 204b/25
 o.- maḵsize 234b/12
 o.- maḵta'lime 225b/24
 o.- maḳyā 172b/37
 o.- malıdūr 270b/2
 o.- mama 151b/3
 o.- mamağı 023b/7
 o.- mamaḵ 059a/7, 182b/11
 o.- mamaḵbenüm 198b/13
 o.- mamaḵlākin 200b/17
 o.- mamiş 126a/25, 203b/28,
 237a/26
 o.- mamişdur 173a/10, 177a/19,
 236b/16, 284a/18
 o.- mamişdur 034a/8
 o.- mamişdūr 212b/2
 o.- mamişlar 179b/10
 o.- mamişlar 181b/10
 o.- mamişlara 163a/8
 o.- man 121a/11, 151b/2
 o.- man 163b/24
 o.- mañ 152a/17
 o.- masın 037b/19
 o.- masın 162b/16, 253b/4
 o.- masınıñ 141b/13
 o.- masun 086b/20, 140a/4,
 140a/6, 141a/31, 143b/2, 150a/11,
 243b/16, 259a/8
 o.- masuñ 043b/21, 145a/13
 o.- masun 144a/16
 o.- maya 148a/25, 206b/10,
 214b/13, 218b/7, 222a/13, 230b/15,
 233a/12, 243b/9,

278a/7, 282a/11, 289a/3
 o.- maya 028b/33, 036a/26,
 043b/22, 078b/19, 094a/39, 134a/22,
 146a/9, 148b/33,
 158b/5, 167b/21, 168a/6, 172b/28,
 181a/21, 181a/4, 190b/3, 194b/10,
 195b/14
 o.- maya 'adedenlerüñ 223a/5
 o.- maya ḳādirolur 212b/6
 o.- maya sa'yedesiz 214b/11
 o.- maya 205a/28, 229b/14,
 257b/5
 o.- maya 020a/7, 043b/22,
 048a/34, 076b/19, 157b/18, 177b/8
 o.- maya ve 077b/3
 o.- mayaammā 072a/43
 o.- mayalar 157a/10
 o.- mayalar 210b/22, 229b/15
 o.- mayalar 093b/27, 175a/3
 o.- mayalum 195a/26
 o.- mayalüm 195b/9
 o.- mayam 203a/20
 o.- mayam 188a/14, 190a/11
 o.- mayam 165a/13, 185a/9
 o.- mayan 263a/6, 264b/16,
 264b/18
 o.- mayan 064a/34, 164a/32,
 164a/34
 o.- mayan 228a/8
 o.- mayana 183b/13
 o.- mayanı 148a/25
 o.- mayanlar 164a/30, 164a/31
 o.- mayanlar 138b/31
 o.- mayanları 142a/18
 o.- mayasın 011b/5, 236b/21
 o.- mayasıñ 250a/9, 270b/3
 o.- mayasız 012a/16, 235b/12
 o.- mayasız 032a/4, 111a/1,
 150b/25
 o.- mayasız 013a/1
 o.- mayasız 160b/7
 o.- mayasız243a/4
 o.- mayavüz 031b/27
 o.- mayavüz 169a/33, 195b/10
 o.- mayaydı 078b/22

o.- mayaydı 239b/3
 o.- mayayduḡ 169a/31
 o.- mayı 228b/5
 o.- mayıp 142b/14
 o.- mayıserdür 030a/23
 o.- mayıserdür 191b/17
 o.- mayız 261b/29
 o.- mayub 066b/1, 142a/19,
 151b/12, 155a/23, 166a/21, 246a/5
 o.- maz 042a/31, 070a/44,
 070a/46, 070a/49, 120b/36, 123b/21,
 243b/11
 o.- maz 043a/7, 131a/24,
 139a/12, 170b/3, 238a/6, 264b/13
 o.- mazsa 264b/13, 265a/9
 o.- muş 005b/19evvel, 026a/8,
 040b/42, 061a/15, 062a/40, 081b/23,
 082a/34, 087a/3,
 091a/14, 091b/22, 100a/2,
 108a/13, 122a/22, 141b/10, 148b/29,
 152a/1, 156a/14,
 160b/9, 178b/7, 192b/20, 193a/4,
 200b/13, 208a/22, 208b/29, 209a/13,
 209b/19,
 211a/6, 224b/17, 225b/21, 229b/7,
 231a/5, 240b/31, 243b/13, 250a/2, 251a/7,
 252a/20, 252b/5, 284a/18
 o.- muş 250a/4
 o.- muş 187b/3, 205b/10,
 209b/19, 225b/22, 237a/28
 o.- muş 236a/2
 o.- muşdur 005b/22, 037a/4,
 038b/42, 054b/11, 060b/40, 061b/30,
 075a/24, 077b/5,
 081b/28, 082a/33, 086b/24,
 088a/30, 091a/10, 091a/12, 094b/1,
 102a/42, 104a/37,
 119a/10, 138a/22, 146a/10,
 150b/25, 158a/31, 173a/4, 182b/15,
 183a/9, 187b/4,
 192b/17, 192b/24, 209b/14,
 220a/14, 226a/10, 229b/11, 255a/12,
 274a/12, 276a/8,
 276a/7, 276b/3, 278a/11, 283b/2,
 283b/4, 284a/18, 285b/2, 289b/6

o.- muşdur 249a/5
 o.- muşdur 074b/11, 098b/8,
 137a/4, 139b/26, 177a/20
 o.- muşdür 059b/22
 o.- muşğazaptan 142b/9
 o.- muşım 166a/20
 o.- muşlar 060b/5, 083a/10,
 091a/14, 098b/4, 140b/12, 179b/8, 179b/9,
 203a/11,
 226a/8, 232a/11, 244b/3, 255a/13,
 258a/12
 o.- muşlar 208a/23
 o.- muşlardur 034a/12, 053a/5,
 068a/3, 166b/6, 236b/21
 o.- muşlardur 138a/23, 150a/8,
 209a/4, 276a/8
 o.- muşlardür 242b/34, 243b/8,
 258b/19, 279a/15, 282b/19, 283a/5
 o.- muşsanız 209b/20
 o.- muşsız 160b/8
 o.- muşşurecini 148a/20
 o.- muş-suz 234b/12
 o.- muş 199b/18
 o.- muştur 022a/27, 049a/56,
 057a/27, 069a/21, 069a/26, 091a/16,
 191b/21
 o.- muştur 090b/5, 204a/8,
 234b/9, 252b/8, 283b/5
 o.- muşum 166a/22, 191b/19,
 198a/7
 o.- muşum faḥriderek 188a/11
 o.- muşum 170b/2
 o.- muşumdan 199b/16
 o.- muşuz 147a/36, 233a/14
 o.- muşuz 193a/4
 o.- sa 032b/13, 037b/22, 059b/23,
 079a/35, 118a/22, 129a/15, 135a/40,
 161b/11,
 163a/13, 193b/16, 262b/17
 o.- sa nikāḥ 034a/10
 o.- sa 247b/16
 o.- salar 022a/28, 043a/7
 o.- sun 010b/37, 012a/10, 015a/13,
 036a/27, 070a/50, 086b/20, 087b/15,
 123b/15,

149b/1, 150a/10, 151b/9, 159b/18,
162b/3, 201b/3, 246b/19, 251a/3, 260a/3,
261a/19, 265a/3
o.- sun 244b/5
o.- sun 153a/6, 176a/23, 189b/10
muḳaddes o.- sun 012a/10
o.- sunlar 150a/10, 172b/40,
220b/10, 220b/11, 220b/12, 253b/7
o.- sunlar 175b/15
o.- ub 005b/19evvel, 032a/3,
032b/12, 038a/30, 047a/7, 050a/3,
067a/18, 067a/19,
071a/22, 079b/43, 083a/11,
089a/2, 089a/3, 089a/44, 089a/46,
094a/36, 096a/22,
100a/2, 103b/30, 109a/36, 111b/3,
112b/32, 120a/28, 120a/31, 120b/36,
121a/7,
121b/13, 128b/10, 130b/16,
132a/11, 132a/14, 133a/2, 133b/9, 135b/1,
135b/8,
136b/25, 138b/29, 142a/1,
142a/20, 142b/10, 142b/6, 142b/9,
144a/19, 144b/6,
151b/6, 155a/23, 160b/12,
161b/11, 165a/8, 168a/4, 183b/17,
184b/11, 184b/9,
185a/2, 186b/19, 192a/15, 217a/5,
220a/6, 226a/5, 234a/14, 236b/12, 239b/1,
240a/13, 243a/1, 247b/15,
254a/16, 255a/8, 256a/5, 256a/9, 258a/11,
258b/20,
260a/3, 266b/8, 267b/22, 274a/13,
279b/2, 281a/15, 283a/2, 284a/18
o.- ub anlaratevkiretdin 243b/9
o.- ub cesaretidermi 161b/1
o.- ub helakoldı 259a/6
o.- ub kıyāsıtmemek 116b/29
o.- ub şekk 037b/21
o.- ub teşekküridüb 078b/23
o.- uben 255b/3
o.- uci 041b/22
o.- un 152a/16, 250a/8
o.- uñ 018b/16, 109a/41, 168a/1,
172a/21, 172b/40, 174a/34, 189a/11,

193b/12,
200a/1, 201a/23, 206a/17,
210b/19, 211a/3, 247b/16, 249b/10,
249b/8
o.- un 152a/19, 161a/17
o.- uñ 112b/30, 210b/15, 215b/15
o.- una 036a/19
o.- una- 125a/5
o.- una 141b/12, 151a/36
o.- uña 070a/50
o.- uñ'aḳılda 172a/20
o.- unalar 259a/11
o.- uñalar 090a/19
rücū' o.- unalar 137a/28
o.- unanlar 122b/33
o.- unavüz 146a/18
o.- undı 233b/2
o.- undı 142a/25
o.- uñdı 082a/29
o.- uñdılar 088b/42
o.- uñdu 092a/36
o.- unduk 147a/36
o.- undum 136a/18
o.- uñhareketsüz 175a/58
o.- unmağa 167a/13
o.- unmamış 259b/16
o.- unmuş 128a/29, 140b/21,
226b/16
o.- uñmuşdur 183b/19
o.- unsun 221b/9
o.- unub 133b/9, 142a/25
o.- unur 048b/46, 138a/18
o.- unurlar 174a/30
o.- up 190a/15
o.- ur 009b/13, 012b/23, 012b/29,
013b/19, 039a/2, 049b/70, 068a/36,
075b/37,
077b/33, 082b/43, 082b/45,
083a/12, 089a/46, 105b/21, 123a/4,
140a/1, 157a/8,
161a/1, 168b/21, 172b/27, 183a/9,
193a/1, 241b/10, 242b/32, 256a/9,
264b/12,
290a/16
o.- ur 012b/22, 059b/20, 140b/21,

220b/11, 223a/6
münevver o.- ur 012b/23
o.- urlar 033a/21, 059a/10, 078a/7,
089a/45, 163b/15, 172a/25, 173b/22,
209b/23,
218a/12, 261a/19
o.- urlar 139a/15, 140b/24,
172b/33
o.- ursa 117b/14, 264b/12
o.- ursız 162a/11, 243b/9
o.- ursız ve 197a/6
o.- ursız zira 202b/8
o.- ursunuz 253a/20
o.- ursuñuz 243b/8
o.- urum 208b/24
o.- urum 193b/21
o.- uruz 215a/18, 229b/7, 231b/1
o.- uruz 206a/18, 246b/19
o.- userdir 224b/3
o.- userdür 134b/26, 185a/7

ol : 3. tekil şahıs zamiri
o. 006b/13, 006b/14, 006b/16,
006b/17, 007a/1, 007a/21, 007a/22,
007a/5,
007b/11, 007b/13, 008a/1,
008a/16, 008a/4, 008b/10, 008b/11,
008b/17, 009a/1,
010a/25, 010b/32, 010b/35,
011a/40, 012b/23, 013a/5, 014a/22,
014a/23, 014a/25,
014a/27, 014b/4, 014b/9, 014b/10,
014b/11, 015a/23, 015b/26, 015b/28,
018a/13,
018a/14, 018a/3, 018b/16,
018b/20, 019b/4, 020b/20, 020b/21,
020b/23, 020b/25,
021a/3, 021b/11, 021b/13,
021b/14, 022a/29, 022a/30, 023a/45,
023a/46, 023b/1,
024a/19, 024b/26, 024b/28,
024b/29, 025a/37, 025b/52, 026a/1,
026a/8, 026b/18,
027a/35, 027b/3, 028a/12,
028a/22, 028a/23, 028b/25, 028b/28,

029a/36, 029b/12,
029b/7, 030a/20, 030a/21,
030a/23, 030a/24, 030b/27, 031a/13,
031b/19, 031b/25,
032a/1, 032a/8, 033a/21, 033a/26,
033a/27, 033a/28, 033a/29, 033a/30,
033b/32,
034a/11, 034a/13, 034b/22,
034b/27, 036a/20, 036a/21, 036a/22,
036a/23, 036b/1,
037a/10, 037b/23, 038a/27,
038b/41, 039a/10, 039a/7, 039b/13,
039b/15, 040a/23,
040b/46, 041b/16, 041b/18,
043a/10, 043a/13, 043a/16, 043b/20,
043b/21, 043b/22,
043b/23, 043b/29, 043b/30,
044a/36, 044a/38, 044a/40, 044b/1,
044b/45, 044b/48,
044b/50, 045a/13, 045a/7,
045b/19, 045b/22, 046a/30, 046a/32,
046a/34, 046a/37,
046b/3, 046b/41, 047a/14,
047a/16, 047b/18, 047b/24, 048a/31,
048a/36, 048b/47,
049a/55, 049b/64, 049b/67,
049b/70, 049b/73, 050a/75, 050a/8,
050b/19, 050b/9,
051a/27, 052a/54, 052b/61,
053a/1, 054a/9, 055a/25, 055b/45,
056b/15, 057a/21,
057a/24, 058a/24, 058a/25,
058b/29, 060a/35, 060a/38, 061a/17,
061a/20, 061b/29,
062a/34, 062a/40, 063a/12,
063b/24, 063b/28, 064a/38, 064b/55,
066a/21, 066b/1,
066b/36, 067a/10, 067b/29,
067b/30, 067b/32, 067b/33, 068b/10,
069a/21, 069b/33,
069b/38, 069b/41, 070a/44,
070a/46, 070a/48, 071a/22, 071b/36,
071b/38, 072a/39,
072a/48, 073b/20, 073b/23,
074a/7, 076b/11, 076b/15, 076b/18,

076b/19, 077a/20,
 077a/21, 077a/24, 077a/26,
 077a/27, 077b/32, 078a/15, 078b/21,
 078b/25, 079a/31,
 079a/35, 079a/37, 079b/43,
 080a/61, 080b/70, 080b/71, 083a/10,
 083a/6, 086b/19,
 087b/18, 087b/21, 088b/36,
 088b/38, 088b/41, 089b/11, 090a/16,
 090a/23, 091a/14,
 091b/22, 091b/24, 092b/8,
 093b/26, 094a/37, 094b/1, 094b/5, 095a/1,
 095a/10,
 095a/14, 095b/3, 095b/4, 095b/7,
 096a/16, 096a/20, 096b/29, 096b/33,
 097a/38,
 097a/41, 097b/44, 098a/1, 098b/4,
 098b/8, 098b/9, 099a/17, 099a/27,
 099b/31,
 099b/34, 099b/36, 100a/39,
 100b/11, 101a/21, 101a/23, 101b/37,
 102a/40, 102b/4,
 102b/7, 103a/17, 103b/33,
 103b/36, 104a/37, 104b/47, 105a/14,
 105a/16, 105b/30,
 106a/1, 106b/15, 107a/25, 107b/7,
 107b/8, 108a/12, 108b/32, 109a/35,
 109b/45,
 110a/9, 110a/11, 110b/15,
 111a/21, 111a/27, 112a/12, 112a/22,
 112b/24, 113b/3,
 114b/24, 115a/36, 116b/23,
 116b/24, 117a/31, 119a/11, 119a/8,
 119b/16, 119b/23,
 119b/24, 120b/35, 121a/2,
 122a/28, 123a/11, 123a/12, 123a/5,
 123b/15, 124a/26,
 124a/27, 124b/37, 124b/38,
 125b/11, 125b/14, 126a/28, 127a/16,
 127b/18, 129a/14,
 130a/7, 131a/22, 131b/7, 132a/15,
 132b/25, 133b/12, 134a/23, 134b/33,
 135b/1,
 135b/5, 135b/7, 137b/8, 138a/21,
 139b/16, 139b/27, 140a/2, 140b/24,

141b/11,
 141b/8, 144a/21, 144b/3, 145b/3,
 147a/32, 148a/26, 148b/30, 148b/32,
 149a/5,
 149a/8, 150b/24, 152a/1, 152a/21,
 154b/12, 154b/15, 158b/12, 158b/13,
 158b/7,
 158b/9, 159b/13, 159b/8, 160a/5,
 161b/12, 163a/8, 163b/20, 164a/35,
 164b/37,
 165a/6, 166b/5, 167a/20, 167b/31,
 169a/29, 169b/12, 171a/11, 171a/12,
 171b/10,
 171b/12, 172b/37, 173a/3,
 174a/28, 175a/2, 175a/54, 176b/11,
 177b/4, 179b/17,
 182a/8, 183b/15, 183b/16,
 183b/17, 183b/18, 185a/2, 185b/17,
 187a/31, 188a/11,
 188b/2, 189a/10, 190a/20,
 191a/10, 191a/12, 191b/4, 191b/5,
 192b/19, 192b/24,
 193a/8, 194a/25, 194a/26,
 194a/29, 197a/1, 197b/12, 198b/20,
 199a/1, 199a/10,
 202a/16, 205a/30, 205b/9,
 206a/21, 207b/6, 207b/9, 208a/16,
 208b/26, 210a/4,
 212a/5, 212b/2, 212b/9, 213b/4,
 214b/7, 215a/16, 215a/3, 215a/4, 216b/11,
 217a/3, 217a/7, 217a/8, 219a/15,
 219a/16, 220a/13, 220b/10, 221a/14,
 221b/4,
 222b/2, 222b/23, 222b/24,
 223a/15, 223b/17, 224a/5, 224a/8, 224b/1,
 224b/12,
 224b/17, 225a/13, 226b/14,
 226b/16, 227a/8, 227b/21, 227b/22,
 227b/3, 229a/13,
 229b/15, 231a/4, 231a/6, 232a/14,
 232b/1, 233a/10, 233b/6, 233b/7, 234a/11,
 234b/5, 236a/4, 236a/6, 236a/8,
 236b/13, 236b/14, 237a/24, 237a/27,
 237b/10,
 237b/7, 237b/9, 239a/18, 239b/1,

239b/2, 239b/6, 239b/8, 240a/16, 241a/5,
 241b/10, 241b/11, 242b/28,
 243a/1, 243a/5, 243b/10, 243b/6, 244a/26,
 245a/11,
 245b/20, 246a/12, 246a/13,
 246a/7, 247a/5, 247a/7, 247b/11, 248a/4,
 249a/3,
 249b/12, 251a/2, 251b/10,
 251b/12, 251b/16, 252a/20, 252a/25,
 253b/4, 253b/5,
 254a/13, 254a/16, 254b/1, 254b/4,
 255a/8, 256b/4, 258a/12, 258a/8, 259a/2,
 259a/6, 260a/2, 260a/9, 260b/6,
 260b/7, 260b/10, 261a/12, 261b/22,
 261b/27,
 262a/1, 262a/4, 262a/5, 262a/8,
 262a/11, 262b/24, 263a/3, 263a/5,
 263b/10,
 263b/14, 263b/16, 263b/20,
 264a/1, 264a/11, 264b/18, 264b/19,
 265a/2, 265a/6,
 265a/8, 266b/9, 268a/3, 268a/5,
 268b/11, 268b/18, 268b/19, 269a/1,
 269a/4,
 269b/10, 269b/12, 269b/13,
 269b/16, 270a/17, 270b/1, 270b/2,
 271a/10, 271a/7,
 271b/14, 271b/17, 271b/21,
 272a/1, 272a/4, 272a/5, 272b/9, 273a/4,
 276b/4,
 276b/6, 278a/5, 279a/13, 280a/14,
 280a/9, 281a/14, 281b/3, 282a/8, 283a/4,
 283a/6, 283b/2, 284a/12, 284a/19,
 284b/6, 285a/11, 285a/8, 285b/2, 285b/6,
 285b/7, 286a/10, 286a/16,
 286b/17, 286b/19, 286b/22, 286b/23,
 287a/2, 288a/2,
 288a/3, 289b/10, 290a/16, 290b/2,
 290b/7
 O. 021a/1, 021b/13, 027b/1,
 040b/1, 240b/26
 o. beşâretider 192a/8
 o. bizikabûlidüb 135b/7
 o. cevâb 038a/29
 o. cevâbverüp 022b/39

o. cevâbvirüb 025a/37, 028a/13,
 028b/24, 028b/26, 035b/13, 047b/23,
 064a/37, 065a/6,
 066a/28, 068b/12, 069a/19,
 070b/3, 071a/20, 078b/20, 081a/2
 o. cevâbvirübetti 038a/30, 045a/11
 o. cevâbvirüp 023a/48, 023b/11
 o. cevâpvirüb 029a/2
 o. cümlesini 174a/28
 o. da'vetolunanlara 146b/28
 o. hodetti 028b/27
 o. ırğatlarıhelâkide 074b/10
 o. İncîlianlaratefsiretdüm 190b/2
 o. mecdûdolmuş 178b/10
 o. mu'anedolan 217a/4
 o. peydâolacak 262a/2
 o. sizebeşâretetdigüm 173a/1
 o. tevbeyle 271b/19
 o. vaftizideñ 063a/14
 o. vakîtanlaracevâbvire 046b/45
 o. vaktcevâbvireler 046b/44
 o. va'zîtîdîgi 117a/31
 o. zâhirolacak 261b/28
 o.+ alar 009b/10
 o.+ an 006b/16
 o.+ asız 011a/45
 o.+ dılar 259a/5
 o.+ mağ 009b/14
 o.+ muşdur 144b/8
 o. 038a/31, 055b/42, 106a/9,
 128a/31

on : on (sayı)

o. 005a/17, 018a/5, 026b/20,
 033a/24, 035a/28, 035a/6, 035b/17,
 035b/9,
 036a/24, 044b/1, 046a/28,
 047a/14, 047b/21, 048b/47, 049a/54,
 053b/16, 058a/13,
 059a/10, 061b/26, 062a/42,
 062b/7, 064b/43, 067a/20, 069b/35,
 071b/31, 072a/41,
 078a/10, 078b/18, 078b/20,
 079b/43, 083a/14, 086b/25, 087b/14,
 119a/7, 128b/11,

130a/6, 131b/7, 134b/29, 160b/15,
172a/19, 173a/5, 187b/2, 190a/19, 190b/1,
272a/7, 280b/1, 285a/12, 285a/16,
289b/12, 289b/14, 290a/16, 290a/20,
290a/21,
290b/2

ondördüncü

o. 134b/27
o. 134b/33

oniki

o. 275a/5, 275a/6, 275a/8, 279b/1
o.+ si 073a/12

onikinci

o. 290a/21

ora : o yer

o.+ da 015a/12, 039b/14, 078a/15,
103a/19, 122a/23
o.+ da 010a/23
o.+ dan 008b/21, 019b/1, 026b/13,
028b/29, 034a/16, 117b/7, 121b/15,
122b/2,
133a/3, 136a/13, 136a/15
o.+ dan 021b/15
o.+ dançık-ub 028a/21
o.+ dandaḥī 133b/12
o.+ danḳalk-ub 066a/24, 070a/1
o.+ ya 007a/22, 031b/20
o.+ yā 155a/24

orada

o. 018a/11, 025a/43, 025b/50,
044b/51, 053a/7, 053a/11, 061a/11,
083a/7,
095b/5, 096b/29, 110a/7, 111a/28,
121b/13, 130a/9, 133b/6, 249b/13
o. namazkılām 048a/37

oradan

o. 054b/18, 095b/4, 113b/12

oraḳ : ekin biçme aleti

o.+ ı 282b/15, 282b/17, 282b/18
o.+ ını 282b/15, 282b/16, 282b/18,
282b/19

o. 024b/30
o.+ cılar 025a/40
o.+ çılarada 024b/30

ordu

o.+ dan 245a/11, 245a/13
o.+ sunu 288b/9

orta

o. 135a/40, 197b/15
o.+ da 057b/3, 080a/60
o.+ dan 209b/15, 217a/7
o.+ lardan 117a/34
o.+ larında 032a/3, 069b/36
o.+ larından 127a/10
o.+ larıñuzda 087b/22
o.+ ñda 032b/15
o.+ nızdan 161a/3
o.+ sına 090b/3
o.+ sında 018b/16, 024b/26,
027a/24, 064b/47, 204b/15, 268b/13,
269a/2, 269a/8,
272a/6, 273a/6, 274a/6, 282a/6,
287b/17, 290b/2
o.+ sında 134a/21
o.+ sında 026a/7
o.+ sında 033a/21
o.+ sından 025b/49
o.+ sından 066a/32
o.+ yā 119b/19

oruç tüt -

ādemlere o.- an 012a/18
ādemlere o.- anlar 012a/16
çün o.- arsin 012a/17
çün o.- arsız 012a/16
ki o.- anlar 056b/18
o.- arlar 056b/18
o.- maḡa ḳādirolurlar 056b/19
o.- mazlar 056b/19

oruç

o. 056b/19, 069a/30, 107b/2,
107b/3, 133b/9
o. tutdı 008a/2
o.+ lar 111a/23
o.+ larda 187a/27
o.+ larda 181a/6
o. 031b/22

otur -

o.- a 035a/28, 247a/3, 271b/21
o.- a 099b/32
o.- acak 041a/6, 075b/39
o.- alar 015a/12, 036a/21
o.- an 008b/16, 020a/16, 089b/10,
282b/14, 282b/16, 287b/11
o.- ana 272b/9, 273b/4
o.- āna 040b/44
o.- ane 172b/30
o.- anın 273b/2, 274a/8
o.- anlar 063b/27, 095a/15
o.- anlara 058b/34
o.- anlara 063b/22
o.- anlara 008b/17
o.- anlarşālihler 228b/5
o.- arak 284b/3
o.- asız 035a/28
o.- avuz 071b/38
o.- dı 037a/8, 231a/4, 243a/3
o.- dılar 064a/40, 167a/8
o.- dılar 040b/2, 108a/15
o.- duğı 056b/15
o.- duğı 047a/8, 076a/3, 077b/3
o.- duğı 285a/15
o.- dukları 087a/2
o.- madı 072b/3
o.- mağ 088a/30
o.- mağ 026b/18, 029a/36, 066b/5
o.- mağbenüm 072a/40
o.- mağ 036a/23
o.- ub 009a/1, 058b/32, 069b/35,
078b/18, 080a/55, 083a/5, 099b/28,
114a/14,
121a/9, 126b/3, 130a/6
o.- ucu 041b/23
o.- un 048a/37, 079a/33

o.- up 025b/48, 049b/63, 075b/41
o.- ur 023b/2, 028b/30, 036b/30,
037a/5, 042b/3, 047b/21, 049a/55,
049a/59,
049b/69, 050b/19, 051b/36,
052b/61, 053a/3, 056a/6, 056b/14,
056b/15, 058b/1,
061a/15, 072a/47, 072b/8,
080a/61, 083b/20, 107a/22, 110a/8,
117b/11, 130b/17,
165a/10, 210a/2, 217a/5, 240a/13,
279a/16, 285a/10
o.- ur 284b/2
o.- urken 272a/4
o.- urlar 288b/4
o.- urum 285b/7

oğuz

o. 047a/15, 050a/3, 050b/9,
192b/17
o.+ ı 059a/8, 059b/21
o. 023b/9, 024b/24

öğret - : öğretmek

ö.- ür 053b/20, 054b/22, 075b/35
ö.- ür 073a/17
ö.- düp va'zide 019b/2
ö.- mege 064a/35
ö.- düb va'zider 113a/35
ö.- dükleri 090b/2
ö.- dükleriñi 063b/31
ö.- düp 059a/2
ö.- dür 028a/10, 079b/49
ö.- mege 058b/1, 067b/31
ö.- meye 062b/2
ö.- di 269b/14
ö.- diğı 261b/27
ö.- ici 228b/3
ö.- mek 220a/12, 224b/2
ö.- meyeler 218b/4
ö.- mezmi 168b/14
ö.- sinler 228b/4
ö.- ub tenbiheder 210b/16

öğren - : öğrenmek

ö.- üñ 077a/28	ö.- düreler 069b/32
ö.- üñ 021a/29	ö.- dürelüm 038b/39
ö.- di 234b/9	ö.- dürmeyeler 276b/5
ö.- diğın 226b/14	ö.- dürülmek 281a/11
ö.- dım 206b/11	ö.- dürülmüştür 039a/4
ö.- din 226b/15	ö.- dürülüb 069b/32
ö.- diñiz 206b/9, 207b/7	ö.- dürür 178b/7
ö.- düğünüz 156a/17	ö.- e 142b/7
ö.- eler 172b/32	ö.- enler 181b/9
ö.- eler 219b/20	ö.- mek 048a/35, 142b/8, 166a/15,
ö.- ir 226a/7	182a/4, 276b/7
ö.- irlar 222a/13	ö.- mesin 179b/10
ö.- me 199b/20	ö.- meye 052b/64
ö.- mek 172b/35, 191b/2	ö.- mez 143b/7
ö.- meye 281b/3	ö.- mez 153a/8
ö.- sinler 221b/4	ö.- müş 062a/40, 082b/44,
ö.- üñ 044a/32	092b/10, 135b/5, 142a/19, 143b/11,
	144b/6, 164b/39
öğüt : nasihat	ö.- müşdür 142b/7, 143b/10,
ö. 134a/22	174b/45, 180b/15, 215b/10
ö.+ i 243a/5	ö.- müşdür 142b/9
ö.+ ü 135a/42	ö.- müşler 174a/29, 174a/35,
ö.- dür 044a/41	215a/16, 267a/12
ö. 226b/2, 228b/6, 229a/15	ö.- müşler 173b/16
	ö.- müşler 173b/16
öğüt vir -: nasihat vermek	ö.- müşlerden 200b/14, 242a/19
lâkin ö.- ir 240a/25	ö.- müşlerden ba'aseyledi
hem ö.- mek 228a/9	108b/30
ö. 222b/3	ö.- müşlerdür 143a/15
öküz	ö.- müşlerdür 180b/15
ö.+ leri 165b/10	ö.- müşlere 153b/9
ö.+ ün 222a/18	ö.- müşleri 046a/34, 131b/9
ö.+ üñ 165b/10	ö.- müşleri ıķāzeyleñ 018a/8
	ö.- müşlersiz 210a/3
öl -	ö.- müşlerün 129a/15
ö.- di 075a/21, 144b/3, 153b/9,	ö.- müşlerüñ 042a/27, 173b/13,
276a/9, 283b/4	205b/11
ö.- di 075a/23	ö.- müşlügi 142a/20
ö.- diler 044a/38, 180b/18	ö.- müştür 153b/16, 173b/21
ö.- dükten 095b/4	ö.- müşüz 143b/2, 143b/7, 225a/11
ö.- düm 145a/10	ö.- üb 180b/16
ö.- dürdiler 038b/35, 038b/40	ö.- ümde 143a/21
ö.- dürdüler 039a/7	ö.- üme 280b/3
ö.- düre 281a/10	ö.- ümünün 280b/3
	ö.- ümünüñ 281a/13

ö.- ün 134b/25
ö.- üp 215a/14
ö.- ür 080b/67
ö.- ürlər 282b/13
ö.- ürümsizüñ 174a/30
ö.- ürüz 153a/8, 153b/9
ö.- ürüz 174a/33

ölç -

ö.- e 290a/16
ö.- erek 185b/12
ö.- ersiz 013a/1, 059b/24
ö.- i 059b/24
ö.- meyesin 278b/2
ö.- müş 013a/3
ö.- tü 290a/16, 290a/17

ölçü

ö.+ sü 274a/6, 290a/18
ö.+ sünü 042a/33, 151b/3

öldür -

ö.- di 074a/8
ö.- di 145a/12
ö.- düğüz 042b/36
ö.- düñüz 250a/7
ö.- eler 050a/2
ö.- eler 077b/2
ö.- elüm 074a/8
ö.- enlerden 019a/28
ö.- enlere 219a/9
ö.- enlärün 125b/20
ö.- esiz 146a/14
ö.- mege 094a/34
ö.- mege kaçetdiler 132b/21
ö.- mege talebetdiler 101b/30
ö.- mek 063a/20
ö.- meyesin 071a/19, 152b/9
bunlar ö.- meyesin zinā 034b/18
ö.- ücülere 219a/9
ö.- ür 074a/5
ö.- ürsin 042b/37

ölü

ö.+ ler 174b/52
ö.+ ler 020a/6
ö.+ ler 174a/29
ö.+ ler 174a/32
ö.+ leri 176b/10
ö.+ leriñ 136a/17
ö.+ leriñ 104a/43

ölüm

ö. 083b/18, 088a/24, 142b/12,
142b/14, 143a/17, 143b/7, 144a/23,
145a/13,
160a/22, 179b/12, 208a/22,
238b/15, 248b/8, 276b/7, 289a/3
ö.+ den 176b/10, 219a/17, 250b/20
ö.+ dür 145b/6
ö.+ e 049b/67, 079a/34, 125a/4,
131a/25, 136a/18, 143b/4, 144a/17,
144b/6,
145a/11, 160b/9
Ö.+ e 048a/38
ö.+ e 071b/33
ö.+ e 179b/11
ö.+ i 182b/11
ö.+ lerde 187a/23
ö.+ li 143b/12, 146a/11
ö.+ lü 175a/54, 179b/11, 180a/5
ö.+ süzlüğü 175a/54, 223b/16
ö.+ süzlüğü 224a/10
ö.+ ü 030b/28, 142b/10, 238b/17,
241a/5, 276b/6
ö.+ ü 232a/9
ö.+ üñ 145b/2
ö.+ üne 143b/4
ö.+ üni 169a/26

'ömür : yaşam

'ö. 131b/6, 143b/3, 146a/12,
146a/13, 203b/22, 219b/2, 226b/12,
229a/12,
229a/3, 249b/15, 254b/2
'ö.+ den 278b/7

öñ

ö. 119a/12

ö.+ deki 205b/14
ö.+ din 053a/7, 079a/28
ö.+ dinki 009b/13
ö.+ lerince 071b/31
ö.+ lerinde 030b/2, 068a/2
ö.+ ünde 027a/22, 054a/2,
099b/32, 129a/21, 142a/17, 161b/1,
213b/19, 214a/13,
221b/4, 223a/13, 226b/1, 250a/10,
270b/2, 271a/6, 271a/9, 272a/5, 272b/10,
272b/11, 273a/8, 275a/11, 275a/8,
275b/3, 279b/4, 281a/13, 282a/11,
287b/10

ö.+ ünde 020a/10
ö.+ ünde 118a/17
ö.+ ünde 161b/1
ö.+ ünde 051a/29
ö.+ ünde 214a/10
ö.+ ünde 128b/2
ö.+ ünde 276a/5
ö.+ ündeki 275b/3
ö.+ ünde 191b/1
ö.+ üne 062a/33, 271a/8
ö.+ üne 276b/4
ö.- ünde 196a/4

ö.+ ünde 010a/24, 013a/6
ö.+ ünde borıçalma 011b/2
ö.+ üne 006a/9

öp -

ö.- dı 048b/50
ö.- diler 122b/38
ö.+ eyim 079b/45

örnek : misal, numune
ö.+ leri 239a/23

ört -

ö.- mege 080b/65
ö.- ülmüş 019a/26
ö.- ülmüşdür 015b/24

örtül -

ö.- e 168a/7

ö.- meyüb 168b/13
ö.- müş 168a/4, 238a/4
ö.- müşdür 141b/8

örül -

ö.- mesi 253b/3

'öşr

: bir tür vergi
'ö. 041b/23
'ö. 236a/5, 236a/10
'ö. 236a/10

öt -

ö.- di 080b/69
ö.- mezden 048a/34, 050a/75,
079a/30, 080b/72
ö.- müşdür 050a/75

öte

: daha uzak
ö. 008b/15, 015b/28, 029a/5,
033b/2, 060a/36, 061b/21, 064b/53,
121b/16,
134b/28, 185b/16, 214b/6,
241b/11
ö. intıkalideyim 097b/43
ö.+ sinde 070a/1
ö.+ sinden 009a/25, 057b/8
ö.+ sine 015a/19, 027a/22,
027a/35, 064b/45, 067a/14

ötüri

: -den dolayı
ö. 057b/9, 103b/29, 119b/24,
120b/40, 124b/34, 136b/22, 146a/11,
146b/20,
148b/32, 151a/28, 151a/29,
153b/15, 155b/6, 178a/12, 182b/14,
184a/3, 193b/19,
202b/7, 206b/11, 234b/12, 234b/3,
236b/14, 260a/2, 261b/27, 272b/10
ö. 050b/18
ö. cem'oldılar 120a/33
ö. 131a/21
ö. iğbârederler 212a/9
ö. 146a/11
ö. 006a/8

öyle : onun gibi
 ö. 011a/48, 012b/30, 022b/40,
 025a/40, 033b/35, 034a/10, 034a/8,
 036a/26,
 043b/28, 044a/37, 044a/40,
 048b/40, 072a/43, 099b/33, 110a/1,
 115a/37, 115b/12,
 123a/11, 126a/25, 128b/10,
 132a/13, 134a/17, 134b/25, 142a/19,
 143a/15, 143a/16,
 143a/19, 143b/5, 144a/19,
 145b/25, 151a/31, 151b/5, 162a/5,
 163b/17, 164b/40,
 166b/24, 166b/26, 175a/2, 176b/5,
 176b/8, 182b/15, 186a/4, 194a/30,
 201a/24,
 201a/28, 210b/14, 212b/4,
 215a/17, 215a/2, 226a/8, 246a/11,
 247b/12, 247b/17,
 254a/17, 260b/7, 263b/11
 ö. 'ibâdetiderin 129a/14
 ö. sülükedenleri 206a/17
 ö. şehâdetitmek 127a/11
 ö. ta'amıñhâzır 039a/4
 ö.+ dir 149a/6
 ö.+ dür 107b/8
 ö.+ ki 254a/14
 ö.+ ye 125a/6

öz : kendi
 ö.+ ü 064a/34
 ö.+ üme 019b/38
 ö. 033a/27, 036b/32

'özü : mazeret
 'ö.+ i 132b/24

pabuç : ayakkabı
 p.+ larıñ 096b/33
 p.+ larınü 108b/25

padişâh : hükümdar
 p. 285b/7
 p.+ ı 050b/12, 285a/14, 287b/16

p.+ ina 219a/17
 p.+ ları 285b/3, 286a/9
 p.+ larınuñ 268a/5
 p.+ laruñ 285a/14, 287b/18
 p.+ lıgı 223b/16
 p.+ lık 223a/15, 225a/12, 279a/16,
 279a/18
 p.+ lık 278a/11
 p. 046a/34, 115b/8
 p.+ ı 081a/2, 082a/32, 095b/10
 p.+ ı 081b/19
 p.+ ını 081a/10, 081a/13
 p.+ lar 076b/9
 p.+ ları 091b/26
 p.+ laruñ 020a/8, 100b/15
 p.+ lıgı 173b/24
 p.+ lık 142b/14, 173b/25
 p.+ uñ 037a/5
 p.+ ı 006a/2
 p.+ laruñ 018b/18
 p.+ uñ 010b/36

pāk : temiz
 p. 201a/26, 219b/9, 220b/10,
 222b/23, 224a/3, 225b/22, 240a/22,
 252a/23,
 266b/8, 283a/6, 285b/3
 p.+ lar 208a/22
 p.+ lıgı 214b/7
 p.+ lıgı 210a/5
 p.+ lık 200a/3
 p.+ lıkta 221a/13
 p.+ lıgın 258a/10
 p.+ lık 221b/3
 p. 009b/9, 028a/11, 052b/59,
 055b/41, 055b/42, 065a/2, 102b/15,
 111b/10,
 117b/6, 164a/34, 246b/27, 287a/8,
 287b/14, 290a/19, 290b/1
 na p. 028a/21
 p.+ ım 122a/26
 p.+ lākin 153b/20
 p.+ lanmış 129a/18
 p.+ lıkta 181a/6
 p.+ lıktan 042a/27

p. 181b/17, 182b/12
p.+ lık 195a/20

pāk it -: temizlemek

na p.- eñ 028a/20
nā p.- erler 028a/19
p.- eriken 252a/22
beni p.- mege 014b/3
na p.- mez 028a/11

Pamfiliyya

P.+ nūñ 108a/13
p.+ yā 133b/5

pāre : parça

p. 060b/4
p.+ lerdən 026b/20, 029a/37,
064b/43, 066b/9, 067a/19, 067a/20
p.+ si 057a/21
p. 050a/5, 050a/6, 050b/9
p. 123a/13
p. 050a/3

Pavlus

p. 198a/1, 208b/24, 213b/18,
227b/22, 230a/9, 230b/19, 259b/16
P. 108a/13, 109b/46, 112a/22,
112b/26, 113a/35, 113a/36, 113a/40,
113b/3,
115a/2, 115b/4, 116b/22, 117a/1,
117a/34, 118b/1, 119a/6, 121a/10, 121a/9,
121b/16, 123a/8, 124a/26,
124b/37, 124b/40, 126a/25, 126b/1,
126b/6, 127a/10,
127a/11, 127a/17, 130b/19,
131a/23, 132b/24, 133b/9, 134b/31,
134b/33, 136b/25,
137a/1, 137a/30, 157a/1, 157b/13,
159a/4, 160a/22, 176a/1, 189b/1, 196a/1,
202b/1, 216a/1, 227b/1, 230a/1
P. 120a/26
P. 131a/21
p.+ a 117b/10
P.+ a 130a/7, 136a/16
P.+ a 130a/9

p.+ a di-diler 123a/4

P.+ a et-ti 132b/28

P.+ a 131b/1

p.+ a 127a/17

P.+ dan 129b/26, 218b/1

P.+ danım 157b/12, 159a/4

P.+ ı 121b/13, 124a/30, 126a/30,
127a/15, 127b/20, 127b/24, 128a/31,
128a/33,

129b/24āna, 129b/27, 130a/7,

133a/1

P.+ ı 124b/33

P.+ ı katletmişler 127a/12

P.+ ı 135a/43

P.+ ı şakla-yub 129b/23

p.+ u 133a/3

p.+ uñ 119a/11

p.+ uñ 211b/18

P.+ uñ 157b/13

P. 120a/29, 122b/37, 133b/11,
176a/22

P.+ a 116a/16

P.+ a 115a/37

P.+ a 121a/7

P.+ ı 136a/15

P.+ uñ 134a/21

p. 117b/14

P.+ den 109b/45

p.+ e 110b/12, 114a/17

P.+ e 109b/50

p.+ e iḥbāreyledi 115a/36

p.+ e zühüretti 113b/9

p.+ i 110a/9, 110b/19, 114a/19,
115b/10, 116a/14, 116a/15

P.+ i 112a/12

p.+ iñ 114b/29

p.+ ten 116a/13

p.+ ü 119b/16

p.+ uñ 110a/11, 111a/2, 114a/14

pay : hisse

p.+ dan 150b/25

p.+ ı 168b/18

pāyidār : kalıcı

p. 262a/6
p. 235b/19

pāyimāl : hakir görülen
p. 240b/29

peder : din adamı, baba
p. 020b/25, 020b/26, 077b/32,
079a/35, 165a/6, 189b/1, 193a/7, 208a/18,
239b/5, 260a/3, 261b/23, 263b/14,
264a/7
p.+ den 189b/3, 202b/2, 227b/4,
257a/17, 261a/16, 265a/3
p.+ dür 007b/9
p.+ e 248b/9, 261b/22
p.+ e şükreder 207b/12
p.+ e 201a/20
p.+ i 176a/4, 187a/31, 196b/17,
199a/6, 251a/3
p.+ iñ 204a/12, 251a/2
p.+ ini 268a/6
p.+ iñ 265a/3
p. 146a/16

pek : katı, sert, çok
p. 031a/15, 037b/16, 045b/24,
097b/51, 111b/7, 128b/7, 132a/14,
178b/14,
182b/13, 190a/15, 203b/24,
214a/10, 215b/13, 231b/1, 235b/17

pencere
p.+ de 121a/9
p.+ den 187a/33

perākende : ayrı ayrı
p. 078b/27, 094a/36, 251a/1
p. 022a/31, 098a/1, 098b/4

perde
p.+ den 238a/3, 240a/21
p.+ nüñ 235b/19
p.+ si 052a/51, 082a/38, 253a/16

perhiz : diyet, aza kanaat etme

p. 112a/21, 112b/29
p.+ karlıkdan 129b/25
p. 214b/3

perhizkār : kanaatkar
p. 220a/2
p.+ lık 195a/22
p. 228a/9

perışān : dağınık
p. 087a/6, 179b/9
p.+ lık 164a/36

pervā : çekinme, korku
p. 202a/20
p.+ sız 110a/3
p.+ suz 101b/28, 119a/8, 132b/26

p.+ sız 088a/29, 202a/20
p. 118b/26

pes : öyleyse, şimdi
p. 005b/19evvel, 005b/24,
006b/16, 008b/12, 010b/29, 011b/8,
015b/31, 018b/19,
018b/23, 020b/20, 021b/13,
021b/14, 022a/28, 024b/27, 025b/52,
027a/28, 027a/33,
029b/13, 029b/6, 030b/4, 031a/17,
031b/26, 033a/27, 038b/34, 038b/36,
044a/32,
045a/16, 045b/24, 049a/52,
049a/59, 050a/3, 050a/74, 052b/59,
052b/65, 053b/16,
058b/31, 060a/29, 070b/8,
071a/21, 080a/63, 081a/14, 083b/19,
088a/30, 088b/38,
089a/6, 092b/9, 093a/17, 093b/25,
093b/29, 095a/1, 095a/11, 096a/23,
096b/29,
096b/33, 097a/41, 098a/57,
098b/13, 098b/14, 098b/5, 099a/18,
099a/25, 100b/13,
101a/19, 101a/26, 101b/31,

102a/39, 102a/40, 102a/41, 103a/21,
103b/33, 103b/34,
105b/29, 106a/6, 106b/15, 107b/9,
108a/13, 109a/43, 109b/46, 111b/10,
111b/3,
112a/12, 113a/1, 113b/5, 113b/8,
114a/19, 115a/36, 115b/12, 116a/14,
116b/22,
117b/14, 119a/13, 119a/8,
120b/38, 121a/11, 122a/26, 124a/26,
124b/34, 126a/25,
126a/28, 126b/5, 126b/6, 127a/15,
127b/22, 128a/31, 128b/10, 129a/17,
130b/12,
131a/22, 131b/1, 133a/32,
134a/20, 134b/30, 135a/36, 135a/39,
140a/1, 140a/6,
140b/9, 143a/18, 143b/7, 144a/18,
144b/4, 145a/13, 145a/16, 145a/17,
145b/1,
146a/12, 146a/8, 147a/30,
148a/16, 148a/18, 148b/30, 149b/1,
149b/17, 150a/12,
150a/16, 150a/6, 151a/1, 151b/6,
152a/20, 152b/5, 153b/12, 153b/19,
154a/1,
154b/14, 155b/30, 156b/24,
159a/4, 162a/7, 167b/26, 169a/28,
170a/19, 170a/27,
172a/23, 172b/39, 173a/12,
173b/16, 173b/18, 174a/28, 174a/29,
175a/54, 178a/12,
179b/12, 180b/15, 180b/17,
181a/1, 181b/13, 182b/12, 183a/1, 183a/7,
183a/11,
191a/11, 194a/28, 194b/11,
194b/16, 195b/10, 197b/19, 204a/12,
214b/8, 215b/6,
217b/15, 240a/18, 243a/1, 266b/5
P. 014b/1, 138b/1
p. 219b/1
p. 173b/13
p. 099a/24
p. 180a/8

peşīmān: pişman

p. 050a/3, 182a/8

peşīmān ol - : pişman olmak

p.- maduñuz 038a/32

peşīn : önceden verilen

p. 104a/41, 192a/8, 251b/12,
252a/20, 259b/17, 266b/4

Petrus

p. 190a/18

P. 251a/1, 256b/1

p.+ a 191a/14

P.+ a 190b/8

P.+ da 190b/8

P. 008b/18

peydā : aşikar

p. 241b/12

peydā ol -: ortaya çıkmak

fevrī p.- dı 059a/5

içün p.- ıcağ 059b/17

p.- acağ 174a/36

p.- acağ 024a/21

p.- acağ 262a/2

peygamber : nebi

p. 263a/1, 288b/10

p.+ den 015a/17, 043a/15, 050b/9,
051b/35

p.+ i 228a/12

p.+ iñ 258b/17, 284a/13

p.+ ler 231a/2, 251b/10, 257b/1,

259a/2, 286b/20

p.+ lere 278a/7

p.+ leri 042b/37, 250a/10

p.+ lerine 198a/5

p.+ lerüñ 242b/33, 283b/6, 290b/6

p. 005b/23, 006a/6, 006b/15,
008b/15, 022b/40, 024a/14, 025a/35,
026a/5,

026a/57, 037a/4, 038a/27,
039a/46, 062b/4, 065a/6, 074a/33,
088a/30, 097b/49,
099b/34, 112a/15, 123a/10,
172b/37
p.+ den 006b/18, 007a/3, 020a/10,
021b/17, 076b/14, 136b/25
p.+ dūr 037a/12, 063a/16
p.+ e 108a/21
p.+ i 019b/41, 090a/22, 097a/38,
107b/6
p.+ i 090a/23
p.+ imi 020a/9
p.+ iñ 019b/41
p.+ iñoķu-r 099b/28, 099b/30
p.+ ler 007a/23, 013b/13, 020a/13,
024a/17, 040b/41, 090a/24, 105b/27,
132b/22,
137a/2
p.+ ler 104a/43
p.+ lerde 054a/1, 109a/41
p.+ lerdē 013b/15, 136b/23
p.+ lere 132b/27, 172b/33
p.+ leri 009b/17, 042a/34, 170b/28
p.+ leri țarditdiler 009b/13
p.+ leriñ 042a/31
p.+ leriñāvāzlaruñ 108b/27
p.+ leriñķabirlerini 042a/29
p.+ lerķopub 043a/11
p.+ lerķop-ub 043b/24
p.+ lerķopuserdür 077a/22
p.+ lermi 170b/30
p.+ leruñ 029b/15, 042a/31,
049a/56, 063a/16, 090a/18, 090a/21,
090a/25, 097a/41,
172b/32
p.+ leruñi 149b/3
p.+ leruñ 097b/52
p.+ lık 087b/16, 087b/19, 151b/6,
170b/2
p.+ liket-ti 027b/8
p.+ lik 065a/6, 168a/4, 168a/5,
169b/10
p.+ üñ 087b/16
p.+ ün'alāmeti 022b/40

pinhān : gizli

p. 209a/3
p.+ da 011b/4, 011b/6
p. 059b/22
p.+ da 012a/18

pīr : üstat, bilge

p. 199b/22
p.+ leri 037b/23
p.+ leri 090b/9
p.+ leriñ 027b/2
p.+ lerün 091b/23
p.+ leruñüz 087b/16
p.+ lerdē 030a/21
p.+ leruñ 065a/4

pirinç

p.+ ten 277b/20

piskopos : başpapaz

p. 227b/22
p. 229b/15
p.+ lar 202b/1
p. 220a/2, 228a/7

piş -

p.- er 235b/20
p.- in 077a/23
p.- iñ 148a/23

pīšin : önceki, önceden

p. 078a/8, 088a/25, 088a/31,
090a/18, 146b/29, 148b/29, 149b/2,
154a/4,
188b/2, 195a/21
p. iħbārideñleri 097b/52
p. ta'yinitmişdür 091b/28
p. tertibidem 132a/15
p. tertib 116b/26
p. va'deitmiş 137a/3
p. va'zoluñduğı 090a/20

pişmān : hayıflanan

p. 236b/21

şoñra p. 038a/30

pişmān ol -: üzülerək hayıflanmak

p.- madılar 284a/12

p.- mayalar 270a/22

Plaṭus

p. 050a/2, 050b/13, 051a/23,
052b/59, 081a/4

P. 091b/27

p. te'accübider 081a/6

p.+ a cem' 052b/63

ve p.+ ateslīmet-diler 081a/2

p.+ avar-ub 052b/58

p.+ ledi 082b/44

ve p.- di 081a/2

p.+ a 051a/21, 081a/14

p.+ aetti 052b/65

Ponṭus

P. 091b/27

P. 223a/13

p.+ da 251a/1

P. 050a/2

p.+ da 087a/9

put : heykel

p. 210a/5

p.+ lara 277b/20

p.+ lardan 212a/9

putperest : puta tapan

p. 161b/11

p.+ dür 200b/5

p.+ ler 161b/10

p.+ lere 289b/8

p.+ liklerde 254b/4

pür : saf

p. 087a/2, 088a/28, 089b/10,
093a/17, 101b/37, 109b/45, 120a/28,
138b/29,

257a/17, 272b/8, 276a/5, 284b/3,
284b/4

ra'y : teslim olma

r.+ i 285a/13

r.+ ilerini 160a/5

r.+ ime 164b/40

r.+ ini 285a/17

r.+ inüñ 235b/17

ra'y it -: teslim olmak

bunu r.- elüm 205b/15

nesneyi r.- elüm 206a/17

rabb : tanrı

r. 024b/27, 047b/23, 201a/30,

201b/5, 206a/21, 214a/12, 214b/6,

215a/16,

215a/18, 216a/27, 217a/8, 217b/3,

224b/17, 225a/8, 225b/19, 226a/11,

227a/14,

227a/17, 227a/8, 227b/18, 227b/4,

231b/10, 236b/21, 237b/10, 240b/30,

243b/6,

246a/12, 250b/15, 253b/6,

258a/11, 258a/9, 258b/20, 259a/9, 266b/4,

266b/5,

267a/10, 267a/14, 272b/11,

272b/8, 274a/10, 290a/21, 290b/5

R. 040b/44, 045a/11, 045b/20,

045b/22, 045b/24, 046a/37, 046b/44,

047b/25,

048b/50, 279a/17, 283a/3, 283a/4,

283b/5, 283b/7

r. raḥmetvirsin 224b/16

r.+ de 164b/40, 175a/58, 176a/19,

282b/13

r.+ de 156a/13, 156a/8

r.+ den 074b/11, 163b/25, 253b/7

r.+ denānı 168b/23

r.+ dür 075a/30

r.+ lerüñ 285a/14

r.+ ten 038b/42

r. 204a/13

r. 025b/52

r. 008a/7, 008b/10, 027a/28,

027a/30, 028a/22, 028b/26, 028b/27,

030a/22,

030b/4, 031a/15, 033a/21,
033a/26, 036b/31, 036b/32, 040b/44,
040b/46, 050b/11,
053a/6, 061a/19, 066a/28,
069a/25, 075a/30, 075b/35, 075b/37,
083b/19, 083b/20,
086b/21, 086b/24, 088b/34,
088b/39, 089a/47, 090a/22, 091b/24,
091b/29, 096b/33,
098a/59, 098a/60, 099a/16,
100a/5, 100a/6, 100b/10, 100b/11,
100b/13, 100b/15,
101b/29, 102b/14, 102b/4, 104b/8,
105a/17, 106b/11, 106b/17, 109b/47,
110a/3,
111b/11, 112a/18, 113b/11,
114a/14, 114b/31, 117b/9, 119a/10,
119a/13, 119a/5,
119b/18, 122a/24, 122b/35,
125a/8, 125a/10, 125b/19, 127a/11,
132a/15, 137a/31,
137b/8, 141b/8, 148b/29, 149a/9,
149b/16, 149b/3, 152a/20, 153a/14,
153b/11,
157a/4, 159a/6, 160a/20, 160a/4,
160a/5, 161a/19, 162a/11, 162b/13,
162b/14,
163a/11, 163a/12, 163b/17,
165a/6, 166a/14, 172a/22, 175b/7,
177a/15, 179a/17,
179b/10, 181b/17, 181b/18,
185a/8, 185b/17, 189a/11, 196a/2, 199a/5,
206b/6,
240a/16, 287a/7, 290b/6
R. 014a/21, 014a/22, 014b/6,
014b/8, 014b/2, 015a/21, 015b/26,
040b/36,
250a/12
r.+ dan 005b/22
r.+ de 155b/2, 156a/12, 156a/14,
156b/23, 158a/31, 161a/17, 178a/12,
200b/8,
202a/21, 206a/2, 206a/5, 210b/19,
211b/16, 214a/9, 230b/17, 230b/21
r.+ de 215b/12

r.+ de 165b/2, 165b/3, 168b/11,
206a/3, 211a/8
r.+ debenim 230b/21
r.+ de 203a/14
r.+ dedür 156a/12
r.+ deferheyle-ñ 205a/1
r.+ dekabûleyle-ñ 205a/29
r.+ deki 194b/10, 199b/17,
206b/10
r.+ den 006b/15, 163b/25, 169a/32,
201b/8, 217b/13, 224b/17, 231b/3, 246a/8
r.+ den seyâhatideriz 180a/7
r.+ desize 199a/1
r.+ dür 104a/37
r.+ e 102a/43, 105b/23, 105b/24,
107b/2, 111a/24, 114a/15, 117b/8,
151b/12,
153a/6, 153a/8, 154b/11, 162b/17,
164a/36, 186b/17, 187b/8, 200b/10,
201a/23,
201b/7, 210b/24, 212a/6, 225b/22
r.+ e du'âeyleñ 099a/24
r.+ e du'aidenler 225b/23
r.+ e eklider 153a/6
r.+ e hürmetider 153a/6
r.+ e hürmetitmez 153a/6
r.+ e inkâredeler 257b/1
r.+ e rücû'etdiler 101b/36
r.+ e rücû'oluña 179a/16
r.+ e şükrider 153a/7
r.+ e tevekküledirim 204b/25
r.+ e tevekkülederiz 217b/4
R.+ e vefâidesin 010b/33
r.+ e 210b/17
r.+ e 207b/10
r.+ e 201a/20
r.+ i 020b/25, 041a/8, 149a/12,
207b/3, 209a/6, 210b/17, 213a/15, 214b/1,
216a/1, 216a/2, 218b/2, 226b/1,
230a/3, 237b/11, 265a/3, 286a/9, 287a/2,
287b/17
R.+ i 044b/50, 045b/19, 068a/5,
079b/46, 088b/36, 092a/33, 105b/20,
176a/23,
176a/3, 179a/5

r.+ i 033b/34
 r.+ idir 021b/8
 r.+ idür 268a/8, 285a/14
 R.+ idür 057a/28
 R.+ im 105b/21
 r.+ imiñ 205b/8
 r.+ imiz 156a/18, 156b/20,
 198b/14, 207b/3, 212a/3, 213b/19,
 214a/13, 215b/10,
 216a/22, 216a/28, 217a/1,
 217b/14, 217b/16, 218a/6, 222b/3,
 223a/14, 230b/25,
 245b/20, 251a/3, 256b/9, 257a/11,
 257a/15, 257a/16, 259b/18, 267b/21,
 278b/9
 R.+ imiz 175a/58, 176a/3,
 189a/13, 196a/3, 196b/17
 r.+ imizde 143b/12
 R.+ imizde 174a/32
 r.+ imizdedür 147a/39
 r.+ imizden 143a/21
 r.+ imizi 165b/2
 r.+ imizin 256b/3, 259b/15
 r.+ imiziñ 279a/15
 r.+ imizYesû' 154a/6
 R.+ imizYesû' 189b/3
 r.+ imizYesû'Mesîh 218a/12
 r.+ imizYesû'Mesîhiñ 207a/23
 R.+ imizYesû'Mesîhüñ 187a/31
 R.+ imüñ'aşâisiñ 168b/21
 r.+ imüz 121b/21, 142a/24,
 156b/24, 157a/2, 161a/4
 r.+ imüzden 145b/25
 r.+ imüzdür 144a/23
 r.+ imüzün 137a/5
 r.+ in 167b/21, 216b/8, 249b/10,
 250a/11, 250a/7, 250a/9
 r.+ iñ 037a/9, 200b/17, 201b/5,
 215a/15, 215a/17, 215a/2, 243a/5,
 250a/10,
 250b/14, 252a/25, 254a/12,
 254a/13, 259a/10, 259a/3, 259a/8, 268a/10
 R.+ iñ 109b/48
 R.+ iñ 175b/11
 R.+ iñ'ameline 175a/58

r.+ ini 158b/8
 R.+ iñiz 044a/43
 r.+ iñkavli niza'etmek 225b/24
 r.+ iñtarikin 118b/26
 r.+ inüñ 250a/4
 r.+ iñüz 153b/9
 R.+ iñvaşiyetleridir 172b/38
 R.+ isemādan 174b/48
 r.+ iye 153a/4
 R.+ iye 093a/14
 r.+ iYesû' 202b/2, 204a/11, 212a/1
 R.+ iYesû' 176a/22
 r.+ iYesû'a 230a/6
 R.+ iYesû'ı ba'asideñ 179b/14
 r.+ iYesû'āsımāndan 216b/7
 r.+ i 227b/22
 r.+ iyi 162b/14, 164a/32
 R.+ iyi 088a/25, 112a/17
 R.+ iyi talebideler 116b/27
 zeminüñ R.+ iyiol-ub 116b/24
 r.+ ler 165a/6
 r.+ ü's-şabāvüs 148b/29
 r.+ üm 107b/10
 R.+ üm 044b/49
 r.+ üme 075b/35
 R.+ üme 040b/44
 r.+ üñ 005b/20, 005b/24, 007a/19,
 007a/3, 053a/2, 073a/10, 087b/22,
 090a/20,
 091b/26, 096b/30, 099a/25,
 099a/26, 101b/31, 106a/7, 107a/23,
 107b/11, 109b/49,
 113a/35, 113a/36, 114b/32,
 119b/20, 125b/17, 149a/13, 151a/34,
 163b/22, 164a/32,
 164a/34, 167b/21, 169a/26,
 169a/27, 169a/30, 179a/17, 180a/9,
 183b/19, 187b/1
 R.+ üñ 042b/39
 r.+ üñānaḥāceti 072b/3
 r.+ üñanlaraḥaceti 036b/3
 r.+ üñāvāzīānagel-di 096b/32
 r.+ üñ'azīm 087b/21
 r.+ ündür 167b/29
 r.+ üñḥuzurunda 183b/21

r.+ üñisminde 104b/48
r.+ üñ 073a/10
r.+ üñkaisiñ 169a/27
r.+ üñkarındaşları 165b/5
r.+ ünki 118b/25
r.+ üñkorķuluķu 180b/11
r.+ üñrūhı 100a/39
r.+ üñrūhu 169b/3
r.+ üñrūhun 092b/9
r.+ üñşākirdlerine 100a/1
r.+ üñta'limine 108a/12
r.+ üñtarıkında 118b/25
r.+ üñtarıkini 054a/3
r. 'ameletmelerinüñ 169b/5
r.+ evir-diler 183a/5
r. rücū'etdiler 105b/22
r. 247a/1
r.+ iñ 218a/5
r. 006b/13

ra'd : gök gürültüsü
r. 277b/3, 277b/4
r.+ in 281b/2
r.+ ler 284a/18

raḥat : müsterih
r.+ a 233b/3, 234a/11
r.+ ı 182a/5, 272b/8, 282a/11
r.+ ı talebider 023a/43
r.+ ima 233b/3, 233b/6
r.+ ımı 233a/12
r.+ imuñ 097b/50
r.+ ina 233a/18, 233b/1, 233b/10
r.+ ta 120b/36
r. 021a/29

raḥīm : merhametli
r.+ ler 254a/8
r. 250a/12

raḥm : acıma, merhamet
r.+ inden 034a/12, 089a/2, 110a/8
r.+ inden 190a/15
r.+ inüñ 142a/20

rahmān : Tanrı
r.+ dūr 250a/12

rahmet : acıma, merhamet
r. 148a/17, 151b/8, 195b/16,
218b/2, 227b/4, 247b/13
ise r. 148a/19
r. 219a/16
r.+ de 197a/4
r.+ i 163b/25, 224b/17, 234a/16
r.+ i 252b/10
r.+ in 262b/17
r.+ ine 251a/3, 267b/22
r.+ lerüñ 210a/12
r. 252b/10

rahmet it -: acımak
cümleye r.- e 151a/33
dir r.- eyim 148a/15
kim r.- eyim 148a/15

rakş it -: dans etmek
ve r.- mediñiz 020a/17
ortasında r.- üb 026a/7
ve r.- üb 063b/22

rast : doğru, düz
r. 060b/1, 066b/35, 078a/13,
100b/11, 116a/18, 191a/14, 243b/13

ra'y : teslim olma
r.+ inden 135a/43
r.+ ini 122a/27

rāyiḥā : koku
r.+ sı 178a/16
r.+ sıvüz 178a/15
r.+ sını 207a/18
r.+ sı 200a/3
r.+ sını 178a/14

rāzı : rıza gösteren
r.+ yım 030b/6
r. 118a/21, 164a/33, 164a/34,
164a/35, 189b/10, 245b/21

r. 146a/9	ref' : yüceltme, kaldırma r. 161a/3
rāzı it - : ikna etmek adimleri r.- er 210b/22 Allahı r.- di 241a/5 īmānsuz r.- mek 241a/6 kendümüzü r.- meyelüm 154a/2 konşuyu r.- süñ 154a/3 edeni r.- e 225a/5 adimleri r.- enler 201b/6, 212b/4 küllisini r.- erim 168a/33 kendüsünü r.- medi 154a/3	ref' it -: yüceltmek r.- e 262a/5 r.- erta 239b/9
rāzı ol -: kabul etmek zīrā r.- dılar 155a/27 zulümde r.- dular 217b/13 onunla r.- madı 266a/10 zaḥiyyetlere r.- madın 239b/6	ref' olun -: yüceltilmek r.- mayanbunuñ 187b/8 r.- muşdur 099b/34 r.- muşdur 134a/21
re'y : görüş, oy r. 194b/10 r.+ de 157b/11 r.+ imi 163b/25 r.+ inden 088a/23 r. 196b/12	rehāvet : gevşeklik r. 018b/15 r.+ i 216b/7
redd : geri çevirme r. 221a/8, 222a/11, 222a/13, 225b/24, 228a/14, 229b/11, 235a/8, 244a/17, 244a/25 r. 038b/42	reīs : başkan r.+ e 133b/11 r.+ i 286b/17
redd it -: geri çevirmek ḳavmini r.- dimi 149b/1 nesnelerini r.- dük 179a/2 ḳavmini r.- medi 149b/2 r.- dikleri 252b/7 r.- dükleri 074b/10 r.- düñüz 065b/9 ne r.- düñüz 193b/14 anı r.- mek 063b/27 söyleyenü r.- meyesiz 244a/25 ba'zıları r.- üb 219b/20	remz : işaret r.+ deammā 171a/12
	renc : sıkıntı, zahmet r.+ lülere 'ilācider 015a/17 r.+ lüleri 027b/36, 055a/32, 064b/55
	renk r.+ li 284b/3
	resm : resim r. 127b/25, 218a/10 r.+ lerde 167a/11 r.+ lerimiz 166b/6 r. 097b/45 r.+ in 224b/13
	resül : peygamber r. 137a/1, 173a/9, 224a/11 r. 219b/7 r.+ lar 063b/30, 094a/34 r.+ ler 092a/33, 112b/23, 160b/9, 165b/5, 170b/29, 269a/2

r.+ ler 093b/29
 r.+ lerden 092a/36, 098a/1, 111b/4,
 113b/4, 186a/6
 r.+ lerden 089a/44
 r.+ lerdür 186b/13
 r.+ lere 088b/38, 093a/18, 101a/27,
 173a/7
 r.+ lere 190a/17
 r.+ leri 094a/40, 170b/28, 259a/3
 r.+ leriñ 092a/35, 099a/18
 r.+ ler 104b/1
 r.+ leriñ 088b/42, 092a/37, 092b/2
 r.+ leriñ 093a/12, 173a/9
 r.+ lügi 137a/5
 r.+ lügümün 165b/3
 r.+ lügüñ'alāmetleri 188a/12
 r.+ lükten 086b/25
 r.+ ü 218b/1, 227b/1, 232b/1,
 256b/1
 r.+ ünün 289b/14
 r.+ üñüzü 204b/25
 r.+ üyim 150a/14
 r. 165b/2
 r. 189b/1
 r.+ ü 251a/1
 r.+ ümü 020a/10

revā : uygun, layık
 r. 124b/40, 134a/15, 175b/8,
 270a/20
 r. 070b/4, 088a/27, 235a/4
 boşamağ r. 034a/8

revā gör-: uygun görmek
 hālde r. 007b/15
 anı r.- di 008a/16
 gelmek r.- medi 062a/37
 'avrete r.- mezim 220a/12
 bize r. 015b/32

rızā : istek, kabul
 r. 146b/20
 r. 020b/26, 094a/36, 094a/37,

128b/9, 138b/32, 163a/12, 203a/16,
 204a/14
 r. 075b/37
 r. 186b/19
 r.+ sı 148b/1
 r.+ sına 196a/6, 196a/9
 r.+ sını 216b/11

rızā vir -: kabul etmek
 r.- di 098a/1
 r.- diler 094a/40
 katline r.- düm 125b/20
 ile r.- medi 123b/14
 kalaydı r.- medi 118a/20
 alçaqlara r.- ür 152a/16
 ile sükûnitmek r.- ür 163a/13

ri'ayet : uyma
 r.+ ler 135b/10

riāyet it -: uymak
 anı r.- er 063a/20

ricā it -:
 hakkında r.- erim 265b/2
 sidesinden r.- erim 265a/5

risāle : mektup
 r.+ si 178b/3
 r.+ i 156b/23
 r.+ te 161b/9
 r. 211b/16, 216a/27, 218a/14,
 227b/22
 r.+ imiz 217b/16
 r.+ inden 223b/21
 r.+ lerde 259b/16

riyā : ikiyüzlülük
 r. 228a/7
 r. 252a/22
 r. 218b/6

riyāset : başkanlık
 r.+ den 197a/21

r.+ i 173b/24
r.+ in 209a/10
r.+ ler 147a/38
r.+ lere 198b/10, 201b/12, 229a/1
r.+ leri 209b/15

Rodos

R.+ a 122b/1

rūh : ruh, kutsal ruh

r.- i 005b/21
r.+ ları 015a/16
r.- ı 142b/5
r.- i 005b/19evvel
r.+ ı 090b/8
r.- ı 048b/41, 058b/29, 097b/51,
099a/16, 099a/18, 101b/32, 104a/44,
104b/47,
113b/6, 118b/2, 119b/16, 153b/18,
154b/17, 169b/4
r.- ı kudüse 112b/28
r.- ı kudüste 147b/2
r.- ı kudüsün 162b/19
r.- i 007b/11, 094b/3, 094b/5,
098a/55, 099a/20, 104a/38, 105a/15,
105a/17,
105b/24, 107b/10, 107b/2, 107b/4,
109b/52, 119a/6, 122a/23, 122a/28,
123a/11,
136b/25, 224b/15, 233a/7, 240a/15
r.- u 053b/19, 087a/4, 088b/39,
092a/31, 092b/3
r. 060b/9, 069a/20, 069a/25,
079a/39, 099b/29, 103a/19, 104a/45,
105a/12,
146a/13, 146a/16, 146b/26,
158b/10, 162b/17, 169b/10, 171b/15,
174b/46, 188a/18,
194b/17, 194b/5, 195a/19, 197a/1,
198a/6, 199a/4, 200b/19, 217a/2, 238b/14,
238b/8, 249a/6, 251b/12, 252a/22,
263a/2, 263a/3, 264a/8, 267b/19, 269a/7,
269b/11, 271a/6, 271b/13
r. ihyāider 178b/7
r.+ a 022a/31, 095a/10, 114a/18,

194a/29, 194b/17, 195b/9
r.+ a 263a/1
r.+ da 009a/3, 118b/25, 119b/20,
122a/22, 151b/12, 164a/34, 191b/3,
197b/19,
255a/7, 284b/3, 289b/10
r.+ da 207b/9
r.+ da 220b/16
r.+ dan 008a/1, 123a/4
r.+ dur 179a/17
r.+ ı 019a/28, 054a/10, 068b/18,
114a/16, 116a/16, 146a/12, 146a/14,
158b/11,
158b/12, 191b/2, 195a/1
r.+ ı 158b/12
r.+ ı 111b/8
r.+ in 158b/12
r.+ in 146a/15
r.+ ināmusu 145b/2
r.+ iöldür-mege 019a/28
r.+ ısızde 018b/20
r.+ i 023a/45
r.+ lar 119a/13, 231b/14
r.+ lara 093a/16
r.+ lara 119a/13
r.+ ları 098b/7, 172b/32, 221a/1,
244a/23, 263a/1
r.+ larıdür 284a/14
r.+ larınızı hālaşetmeye 246b/22
r.+ larid-er 231a/7
r.+ laruñ 169b/10, 274a/10
r.+ ta 169b/13, 170a/14, 171a/3,
194b/16, 195a/25, 195a/26, 202a/18,
203b/27,
205a/3, 272a/2, 282b/13
r.+ tan 195b/9, 268a/4
r.+ tankılereğuyûrlarsız
talebeyleñki 171b/12
r.+ tur 264a/6
r.+ u 075b/35, 088a/31, 154b/13,
155a/19, 158b/10, 179a/17, 182b/14,
198b/17,
212a/6, 214b/9, 216a/19, 229b/6,
231b/4, 235a/4, 263a/2, 267b/21, 270a/17,
270b/1, 279a/11, 284a/14

r.+ u i'lāmeyledi 251b/11
 r.+ udur 273a/7, 287b/11
 r.+ udur 272a/6
 r.+ uķuduse 022b/32
 r.+ uķudüsi 196b/14
 r.+ uķudüste 181a/6
 r.+ uķudüsün 189a/13
 r.+ uķudüste 212a/5
 r.+ ullah 164b/40
 r.+ ullah 159a/14
 r.+ um 021b/17
 r.+ umda 137b/9
 r.+ umdan 087b/19
 r.+ un 008a/16, 022a/31, 155b/30,
 177a/22, 178b/8
 r.+ uñ 144b/7, 146b/23, 146b/27,
 158b/4, 180a/5, 182a/1, 195a/22, 199a/3,
 200b/9, 202a/17, 204a/1, 217b/13,
 234a/12, 235b/19, 251a/2, 253b/4, 265b/3,
 285b/2
 r.+ uñ fikritmesi 145b/7
 r.+ una 137a/4
 r.+ unda 056a/8, 161a/21, 162a/12
 r.+ uñda 199b/23
 r.+ undan 263b/14
 r.+ unı 150a/8, 196b/17
 r.+ unkılarını 145b/6
 r.+ unu 146a/15, 193a/6
 r.+ uñu 224a/7
 r.+ uñuz 216a/22, 230b/25
 r.+ uñuzda 162b/20
 r.+ uñva'desini 192a/14
 r.+ usizde 146a/11, 146a/9
 r.+ uteslimet-di 052a/51
 r. 169b/5
 r.+ den 023a/43
 r.- er 169b/11
 r.+ ler 126b/8
 r.+ a 054b/12

rūḥanī: ruhla ilgili

r. 174b/44, 174b/45, 174b/46
 r.+ ye 169b/1
 r. 174b/47

rūḥaniyet : ruhanilik

r. 278b/8
 r.+ li 155a/27, 166b/3, 172b/37,
 200b/19, 207b/10, 252b/5
 r.+ lilerine 202a/13
 r.+ lü 145a/14, 166b/3, 171a/1,
 196a/3
 r.+ lülere 159a/14
 r.+ lünesnelerüñ 165b/11
 r.+ lüta'āmı 166b/3
 r.+ li 210b/16
 r.+ lüler 195a/1
 r. 159a/14
 r.+ lü 137b/11, 159a/15
 r.+ lülere 159a/1

Rūmī : Romalı

r. 126a/28, 126a/30, 128a/28
 r.+ dür 126a/27
 R.+ ler 115a/37, 115a/38
 R.+ lerin 136a/17
 R.+ lerin'ādiyetü 130b/16
 r. 126a/25

Rūmīyet : Romalılık

r.+ deki 137b/15
 r.+ den 136a/14, 227b/22
 r.+ te 127a/11, 224b/17
 r.+ te 137b/7
 r.+ den 117a/2
 r.+ e 136a/16
 r.+ i 119b/22

rūṣen : aydınlık

r. 087b/21, 216b/5, 283a/6
 r.+ liği 217a/8
 r. 138a/20
 r. 198b/9

rücu' : geri dönme

r. olunalar 137a/28

rücu' it -: geri dönmek

şeytāna r.- diler 222a/15

tañrıya r.- diñiz 212a/9
dalâletinden r.- diren 250b/20
resullere r.- düm 190a/17
rabbe r.- diler 101b/36
rabbe r.- diler 105b/22
Allaha r.- eler 132b/21
istağoslara r.- ersiz 193a/9
tañrıyâ r.- esiz 110b/15
girüsine r.- mesün 043b/19

rüsvâ : rezil, kepaze
r. 247a/6
r.+ dır 200b/13
r. 168a/5
r. 138a/25

rüsvâ it -: rezil etmek
başını r.- er 168a/4
anı r.- mek 005b/19evvel

rü'yâ : hayal
r.+ da 007a/20
r.+ da 006b/12
r.+ da 117b/9, 277a/17
r.+ da 006b/13
r.+ da 007a/22

rüzgār
r. 027a/25, 064b/48, 133b/7
r. kararretti 064b/51
r. kararretti 027a/33
r.+ a 134a/15
r.+ ı 027a/30
r.+ lar 133b/5
r.+ dan cem'itse 077a/27

sa'y : çalışma
s. 227b/21

sa'at
s.+ çe 230b/15
s.+ de 015a/14
s.+ te 032a/1
s. 026b/15, 125b/14, 270b/3,
282b/15, 285a/13

S. 044a/36, 079a/35, 081b/25,
082a/33
s.+ de 018b/20
S.+ de 103b/30
s.+ dir 261a/19
s.+ dür 152b/11, 261a/18
s.+ e 052a/46, 182a/8, 190b/5,
277a/15
S.+ e 103b/30, 160b/11
s.+ i 035b/11, 045a/13, 282a/7
s.+ inde 102a/3, 114b/33
S.+ inde 089a/2
s.+ inden 271a/10
s.+ te 035a/3, 035a/6, 076b/11,
279a/13, 286b/17, 286b/19
S.+ te 044a/43, 044b/51
s.+ te 102b/10
S.+ teki 044b/45
s.+ ten 'ilâçoldı 031b/19
s.+ ten 052a/45
s.+ ten 028b/28
s.+ te 286a/11
s. 174a/30, 275b/2
s.+ üm 048b/40
s. 082a/34
s. 087b/16
s. 127b/23
s. 049a/55

sabāḥ
s. 082a/34
ş. 257a/19
ş.+ da 082b/2
ş.+ da 077b/36
ş.+ dan 136b/23
ş.+ ta 029a/3, 037b/18, 055a/35,
073b/20, 080b/1, 083a/9

şabāḥ ol -
ve ş.- ıcaḳ 050a/1

sābir : dayanma, tahammül
s. 033a/29
ş. 142b/4, 151b/12, 235b/12,
235b/15, 240b/36, 243a/1, 250a/11,

250a/8,
 253a/20, 269a/3
 ş.+ da 207b/11
 ş.+ dan 228b/3
 ş. 146b/25
 ş.+ a 223a/12, 256b/7
 ş.+ ı 139a/7, 256b/7, 281a/11
 ş.+ ı 226a/11
 ş.+ idür 282b/12
 ş.+ imiñ 271a/10
 ş.+ ın 250a/10
 ş.+ ında 268a/9
 ş.+ ını 139a/4, 250a/11, 269a/2,
 270a/19
 ş.+ ıñız 216b/4
 ş.+ uñ 154a/5

sābit : durağan
 s. 263b/13
 s.+ dūr 260b/11, 261b/27, 262a/9,
 263b/12
 s.+ im 260b/6
 s. 250a/9
 ş. 141b/16, 164b/37

sābit ol -
 kendüde s.- asız 261b/28
 sizde s.- sa 261b/24
 sizde s.- sun 261b/24
 kendüde s.- uñ 261b/28
 aṭada s.- ursuz 261b/25
 kelām s.- dı 231b/2

şaç
 ş.+ ı 168b/15
 s.+ laruñ 253b/3
 ş.+ ı 168b/15
 ş.+ ları 019a/31, 268b/14, 277a/8

şaç -
 ş.- āna 168b/15
 ş.- dı 239a/22
 ş.- ma 045b/26
 ş.- madugun 045b/25
 ş.- masın 242b/28

ş.- mışdur 239a/20
 ş.- tı 184b/10
 ş.- tılar 073a/9

şaçıl -

ş.- mışlar 240a/22

şadā : ses

ş. 044a/31
 ş.+ laruñ 171b/7
 ş.+ sı 149b/18
 ş.+ yı 171b/8
 ş.+ sı 286b/23

şadaḳa

ş. 089a/2, 089a/4, 089b/10,
 129a/17
 ş.+ lardan 101b/37
 ş.+ laruñ 102b/4

şadaḳat : sadık olma

ş.+ üñ 011b/4
 ş.+ üñüzi 011b/1

sāde : yalın

s. 210b/22
 s.+ liği 089a/47
 s.+ lik 151b/8
 s. 172b/36
 s.+ liği 184b/14
 s.+ liğinde 201b/6
 s.+ likteki 184b/12
 ş.+ lıktan 186a/4

şādık : sadakatli

ş. 103a/22, 142b/7, 192a/12
 ş.+ dur 216a/24, 217b/3
 ş. 140b/11, 219a/15, 220a/1,
 221a/9, 225a/11, 225a/13, 229b/8, 258a/8,
 260a/9, 287b/11
 ş.+ dur 240a/24
 ş.+ dūr 289b/6
 ş.+ ler 254a/12
 ş.+ ı maḥkūmidüb 250a/6
 ş.+ ıñ 250b/17

ş.+ dur 157a/9
ş.+ lar 024a/17, 042a/28
ş.+ ları 056b/17
ş.+ larıñ 042a/30
ş.+ laruñ 129a/16
ş.+ lar 143a/19
ş.+ ı 125b/14
ş.+ azirāçok 050b/19
ş.+ ı 019b/41
ş.+ ın 019b/42
ş.+ ıñ 019b/41
ş.+ un 051a/23

sādır ol -: zuhur etmek, ortaya çıkmak

anlara s.- a 033a/20
hep ş.- a 010a/19
mu'cizat ş.- alar 092a/30
heb ş.- alar 044a/35
mu'cizeler ş.- alar 110a/3
kendüsünde ş.- duğu 062a/33
menākıbi ş.- dular 020b/20
resullerden ş.- dular 089a/44
bu ş.- ıcağ 135b/9
bucağda ş.- mamışdur 132b/26
şaydāda ş.- muş 020b/21
sende ş.- muş 020b/23
sizde ş.- muş 020b/21
şodomlarda ş.- muş 020b/23
içinde ş.- muşlar 093a/12

şag : sağ, yön
ş. 056b/17, 057b/5, 091a/10,
093b/31, 098a/56, 128a/31
ş.+ lar 036a/21, 088a/25
ş.+ larda 051b/38
ş.+ lardan 181a/8
ş.+ larında 046a/34, 080a/61,
083a/5, 083b/20
ş.+ larumda 075b/35
ş.+ larunda 081b/27
ş.+ uñ 011b/4
ş. 010b/30, 011a/39
s. 222b/3, 224b/12, 265b/2,

268b/16, 268b/17
ş.+ ıma 272a/4
ş.+ ında 240a/13
ş.+ larımda 231b/13
ş. 277b/2
ş.+ ında 210a/2, 269a/1
ş.+ ındadır 147a/34

şagır : sağır
ş. 069a/25
ş.+ ı 066a/32
ş.+ lar 019b/5
ş.+ ları 066b/37

şaglık

ş.+ uñ 091b/22
ş.+ uñuz 134b/34
ş. 092a/30

şag ol - : hayatta olmak
kulum ş.- a 014b/9
şakağları ş.- mağa 028b/30
sa'atde ş.- muşdur 015a/14
sā'atten ş.- muşdur 028b/28
girü ş.- muştur 021b/14

şahib : malik
ş.+ i 025b/52, 035a/1, 035b/8,
038b/40, 074a/9, 077b/35, 110b/13
ş.+ ine 078a/14, 133b/11
ş.+ leri 092a/34, 114a/19
ş.+ lerine 114a/17
ş.+ i 014a/29
ş.+ ıñ 248a/5
ş.+ nün 024b/27
ş.+ ye 035b/11

sahih : doğru
s. 290b/6
ş. 131a/26

şahrā : çöl
ş.+ nuñ 012b/28, 012b/30

şahūr : oruç için gece yemeği

ş.+ dan 055a/35

sāir : başka, diğer
s.+ ler 242b/35, 242b/36
s. 023a/45, 060a/36, 075a/31,
087a/4, 147a/39, 153a/5, 161b/1
s. 008b/21
s.+ ler 067b/29, 072b/8, 113a/35
s.+ lere 165b/2
s.+ leri 074a/5
s.+ lerüñ 185b/15

saķat
s. 150b/22, 235a/6
ş.+ lar 028b/30
ş.+ ları şağolmağa 028b/30

saķın - : korunmak
s.- uñ 013b/15

saķıl : çirkin, kaba
s. 122a/29

sākin : oturan
s. 145a/21, 146a/11, 146a/9,
224a/5, 249a/5, 253b/4, 253b/7, 269b/13,
269b/14, 271a/11, 274a/10,
279a/11, 280a/12, 281a/12, 281a/14,
281a/6, 281a/8,
282a/6, 284b/2, 285a/8
s. 041b/22, 086b/19, 086b/20,
087a/5, 087b/14, 091a/16, 101a/22,
101b/32,
101b/35, 105b/30, 116b/26,
119a/10, 119b/17, 125b/12, 126a/26
s. 095b/3
s.+ uñ 032a/10

sākin ol - : oturmak, ikamet etmek
bende s.- an 145a/17
sizde s.- an 146a/12
içlerinde s.- ayım 181b/16
ile s.- maķ 163a/12

kelāmı sizde s.- sun 210b/16
içlerinde s.- ub 258a/8
'adl s.- ur 259b/14
mazopotamiyyada s.- anlar 087a/9
kefernaħumda s.- dı 008b/14
şehirde s.- dı 007a/23
heykellerde s.- maz 116b/24

şakla -
ş.- dum 034b/20
ş.- mağa ħayrider 164b/38
ş.- maķ 114b/24
ş.- r ħoşidesiz 112b/29
ş.- ya 111b/5
ş.- maya 224b/12
ş.- mışdūr 266b/7
ş.- yasız 065b/10
ş. 270b/3
ş. 222b/23
ş. 040b/3
ş.- mışdur 267a/14
ş.- sun 216a/22

saķlı : gizli
s. 207b/5, 259a/7
ş. 125b/20, 227a/8

şal - : salmak, bırakmak
ş.- a 060a/27
ş.- alar 025a/43
ş.- am 164a/35
ş.- anlar 076a/44
ş.- ar 008b/18, 054b/17
ş.- dı 033a/31, 069a/22, 076a/43,
076a/44, 114b/25, 276a/5, 282b/17,
282b/19,
282b/20
ş.- dılar 072b/8, 075b/41, 076a/44,
114b/23, 115a/37
ş.- dılar 075b/42, 093a/18
ş.- duķları 126a/24
ş.- ıvir 011a/41
ş.- maķ 046a/27
ş.- maķcāiz 050a/6
ş.- ub 047a/13, 106a/4, 106a/9,

134b/28

ş.- ub darbider 125b/20
ş.- un 046a/31

şalāt : namaz
ş.+ larda 155b/31
ş.+ ı 250b/15
ş.+ ımda 202b/4

şalavāt : namazlar
ş.+ lar 219b/1
ş.+ larımda 196b/17

şalhāne : mezbaha
ş.+ de 167b/25

şahvir -: salıvermek
ş.- di emriderek 127b/22
ş.- di 120b/40
ş.- diler 101a/25, 135a/40
ş.- diler 107b/4
ş.- e 027a/23
ş.- e 064b/46
ş.- eyim 066b/3
ş.- ildiler 113a/34
ş.- ile 115a/36
ş.- ilmiş 091b/23
ş.- mek 136a/18
ş.- üb 128a/33
ş.- üp 025a/36
ş. 026b/15
ş. 115a/36

şālih : dinin kurallarına uyan
ş. 115b/12, 142b/8
ş.+ lere 228a/8
ş.+ leri 226a/4
ş.+ lık 252b/12
ş.+ lık 214b/12
ş.+ lıkte 219b/3

sālim : sağlam
s.+ dir 205a/2
s. 112b/30
s.+ iñ 236a/1, 236a/2

sālis : üçüncü
s.+ e 269b/9
s. 170b/28

salkım
s.+ ları 282b/18

Salmūn
S. 004b/5
S.+ ı tevlīditdi 004b/5

salṭanat : hakimiyet, hüküm sürme
s. 012a/13, 014a/29, 014b/9,
152a/1, 255a/11, 267b/25, 274a/8, 276b/3,
280b/5, 281a/7
s.+ a 152a/2
s.+ dan 197a/21
s.+ ı 276b/4, 277a/10, 278b/6,
280a/10, 280b/3, 280b/4, 282b/18,
285a/13,
285b/1
s.+ ın 209a/10, 285a/13
s.+ ın icrakılar 281a/12
s.+ ından 208a/13
s.+ ınüñ 197a/1
s.+ ıyokdur 288b/6
s.+ lar 152a/1, 208a/16
s.+ lara 152a/1, 198b/11
s.+ lar 229a/1
s.+ ları 209b/15
s.+ larıanlarıñ 277b/19
ş. 055a/27, 143b/7
ş.+ ı 037b/23, 058a/15
ş.+ ta 037b/23, 037b/24, 038a/27

Sāmiret
s.+ den 111b/3
s.+ ki 101b/31
S.+ lülerüñ 018a/5
ş. 098b/14, 098b/5, 098b/9
ş.+ lü 099a/25
ş.+ üñ 098a/1

Samuel

s.+ in 242b/33 ş. 108a/21 ş.+ den 090a/24	ş.- mışdur 082b/46
şan - : zannetmek ş.- dılar 064b/50, 124a/30 ş.- ırlar 254b/4 ş.- ırmısız müsteħakkıyāsoluña 240b/29 ş.- ırmusuz 188a/19 ş.- malardan hıfzıyleñ 264b/21 ş.- mañsızdeki 255a/12 ş.- mañüz 019a/34 ş.- mazsız 044b/45 ş.- mış 038b/44 ş.- ur 049a/53, 110b/20, 114b/28 ş.- ursıñkaysere ħaraç 039b/18 ş.- urum 164b/40	şarāmet : yiğitlik ş. 150b/22 ş.+ ini 150b/22
san'at : ustalık, hüner s. 286b/23 s.+ dan 286b/23 s. 116b/29 ş.+ i 197b/9 ş. 117a/3, 117a/4 ş.+ lardan 119b/19	şarar - ş.- dı 059a/6 ş.- maķ 283b/9 ş.- mışlardür 283b/9
şandal ş.+ ı 134a/17, 134b/30 ş.+ uñ 134b/32	saray s.+ ında 047a/4 ş. 080a/54 ş.+ ā 147b/9 ş.+ da 049b/69 ş.+ ına 049a/58
şanem : put ş. 164b/4, 167a/19 ş.+ e 165a/7, 167a/20 ş.+ lere 164b/4, 165a/10 ş.+ lerezebñ 164b/1 ş.+ ün 165a/7	sāre : ihtiyaç s. 253b/6 ş.+ nüñ 142a/20
sāni : ikinci s. 241b/11	şarf : harcama ş. 133b/9 ş. 121b/16
şap - ş.- masın 243b/13	sarı s.+ lık 228a/14
şar -	şark - ş.- ılıb 104b/6
	şarkıt - ş.- dılar 056a/5 ş.- dub 134b/28 ş.- dub 101a/26
	şarp : çıkılması zor ş. 134b/29
	şarrāf : kuyumcu ş.+ laruñ 037a/12 ş.+ laruñşofralarıñ 073a/15

sat - : satmak
 s.- mışdır 244a/17
 ş.- anların 073a/16
 ş.- anların 037a/13
 ş.- dılar 095b/9
 ş.- duñuz 092b/8
 ş.- ı 073a/15
 ş.- ıcı 114a/14
 ş.- tı 025b/46
 ş.- tı 092b/2
 ş.- tın 064a/37
 ş.- ub 034b/21, 092a/34
 ş.- un 082b/46, 162b/20, 163b/24,
 164a/31
 ş.- uñ 082b/1
 ş.- unal-alar 026b/16
 ş.- üb 092a/37

şatıcı
 ş.+ lara 045a/10

şatıl -
 ş.- mağ 047a/10
 ş.- maz 019a/29
 ş.- miş 033a/25, 092b/4
 ş.- miş 145a/15

şatun al -: satın almak
 kendülerüne ş.- alar 064a/37
 altını ş.- asın 271b/18
 anları ş.- dı 257b/1
 bahāsına ş.- dı 096a/16
 ile ş.- dılar 050a/7
 ʔatında ş.- dın 273a/9
 anlar ş.- mağa 045a/10
 ş.- maz 286a/11
 ş.- ur 200b/16, 211a/6

şavaş -
 ş.- a 171b/8

sa'y : ʔalışmak
 s. 259b/14
 şöyle va'zıtmege s. 155a/20

şay - : saymak
 ş.- dılar 074a/33
 ş.- maya 275a/8

Saydā

ş. 020b/21
 ş.+ lulara 107a/20
 ş.+ nın 028a/22
 ş.+ nuñ 057b/8, 066a/24
 ş.+ yā 133a/3
 ş.+ da şādirolmuş 020b/21
 ş.+ nuñ 066a/31
 ş.+ ya 020b/22
 ş.+ yā 064b/45, 067a/22

sa'y it -: ʔalışmak
 girmeye s.- elüm 234a/11
 nesnelere s.- er 205b/14
 olmaya s.- esiz 214b/11
 daḥī s.- eyim 257a/15
 görmeye s.- dik 213b/18
 s.- er 199a/4
 ʔondurmağa s.- er 151b/14

şayı
 ş.+ m 103b/30

şayıl -
 ş.- mişlardur 147b/8

şayyād: avcı
 ş.+ ların 008b/20

sebāt : kararlılık
 s. 156b/24
 ş.+ ını 209a/6
 ş.+ ıñız 259b/17
 ş.+ sız 258a/14
 s. 088b/42, 113b/6

sebeb : neden

s. 103a/21, 152b/4, 156a/17
s.+ den 033b/4, 069b/38, 112b/24,
138a/21, 140a/2, 142a/22, 155a/22,
159b/13,
171b/12, 205a/30, 212b/9, 222b/2,
232a/11, 232a/14, 232b/1, 239a/18,
239b/2,
262a/2, 271a/10, 273a/4, 283a/4,
286b/23, 287a/2
s.+ denki 117a/31
s.+ i 024a/21, 108b/28, 136b/20,
178b/11, 222a/14, 224b/12, 228a/13,
234b/9
s.+ i talepedene 254a/15
s.+ inden 010b/32, 032a/7,
091b/20, 162b/2, 182b/12
s.+ ini 051b/37, 128a/29
s.+ ini 180b/12
s.+ inüñ 081b/26
s. 070b/7, 224a/6
s. 090b/9, 120b/40, 177b/5
s.+ den 069b/41, 103b/29, 120a/33
s.+ leri 131a/27
s.+ ten 029b/7, 137b/8, 276b/3

sebt : şabat, kutsal cumartesi günü
s. 057a/27, 057a/28
s.+ de 043b/21
s.+ lerde 054b/22, 057a/24, 057b/2
s.+ lerde hayırlıtmek 057b/4
s.+ ün 057a/28
s.+ üñahşamında 053a/1
s. 082b/1, 108a/14, 108b/27,
109a/43, 109b/44, 113b/13, 117a/4,
233b/4
s.+ de 112a/22
s.+ den 082b/42
s.+ e 021a/1
s.+ i 021a/6
s.+ ini 035a/28
s.+ lerde 021a/5, 021b/11
s.+ lerde hayırlıtmek 021b/13
s.+ lerde 'ilaçitmek 021b/9
s.+ üñ 021b/8

secde : yere kapanarak yapılan ibadet
s. 103a/25, 116b/23, 116b/25,
242a/21, 271a/9, 272b/10, 279a/16,
282a/9,
283b/2
s.+ sinde 209b/18

secde it -
huzurunda s.- eler 283a/4
aña s.- erdür 281a/8
şuretime s.- erler 282a/11
Allaha s.- diler 275a/12
ejderhaya s.- diler 280b/4
tañrıya s.- diler 287a/5
vahşe s.- diler 280b/4
vahşe s.- mediler 288b/4
karşuAllaha s.- mege 117b/14
on s.- sinler 231a/7
āna s.- tiler 053a/10
aña s.- em 006a/9
Allaha s.- en 117b/7
āna s.- er 120a/28
bana s.- erlerta'limleri 027b/9
baña s.- esin 008b/10
mañluğa s.- üb ibādetetdiler
138a/25

aña s.- diler 006b/11'azīm
aña s.- mege 006a/2
Yeruşalime s.- mege 099b/28
yā s.- mege şu'uditdüm 129a/12
anlara s.- meye 097b/43

secde eyle -
āna s.- di 028b/26
āna s.- di 060b/7
aña s.- ñ 282a/7
Allaha s.- ye beyānider 172a/25

tañrıya s. 287b/10

sefa : zevk, eğlence
s. 258a/13

sefer : yolculuk
s.+ e 045a/16, 074a/1, 100b/7,

125a/6, 132a/14, 183b/19

s.+ i 133b/10

s.+ i 123a/7

s.+ lerinde 187a/26

s. 238a/2

sefere git -: yolculuğa çıkmak
ırak s.- mişdür 038b/34

sefer eyle -

âdem'azmi s.- yüb 045a/14

a'zmi s.- yüb 077b/34

sefih : zevk ve eğlence düşkünü

s. 157b/21

s.+ ler 045a/8

s.+ lerün 139b/20

s. 010a/22, 014a/26, 188a/11

s.+ ler 138a/22

s. 044b/3

sefih ol -

istersem s.- mayım 187b/6

ve s.- anlar 044b/3

segirt -: koşarak uzaklaşmak

s.- üb 099b/30

s.- üb 106b/14

s.- ür 064b/55

s.+ üren 166b/26

s. 068b/15

s.- denden 148a/16

s.- di 060b/7, 082a/36, 124b/32

s.- diler 061a/13

s.- diler 089b/12

s.- dim 190b/3

s.- düb 134a/16

s.- dük 113b/11

s.- dün 166b/24

s.- dür 194b/7

s.- dürler 166b/24

s.- miş 190b/3

s.- üb 070b/17

s.+ denler 166b/24

s.- elüm 243a/2

s.- diler 015b/33, 053a/8

seher : fecr vakti

s.+ de 093a/21

sekiz

s. 101b/33

sekizinci

s. 095b/8

s. 285a/12

s. 290a/20

selām : esenlik

s. 051a/29, 053a/9, 068b/15,

081b/18, 155b/3, 155b/6, 156a/10,

156a/11,

156a/12, 156a/13, 156a/14,

156a/16, 202a/23, 207a/21, 207a/22,

229b/15, 256a/14,

266a/15

s.+ da 062a/34

s.+ ı 197b/15

s.+ ı 176a/22

s.+ lar 156b/23, 207a/22

s.+ ları 041a/7, 075b/38

s.+ lıyacak 118a/22

s.+ unuz 070a/50

s.+ uñuz 018a/13

s. 112b/24, 127b/27

selāmet : esenlikler

s. 113a/33, 127b/25, 128b/3,

137b/7, 139a/10, 140b/17, 145b/7,

153b/18,

154b/13, 176a/2, 195a/22,

195b/16, 196a/2, 215a/3, 216a/2, 218b/2,

242b/31,

247b/16, 256b/2, 266b/2, 268a/4

s.+ de 101b/31

s.+ e tābi'ol 225b/22

s.+ i 019a/34, 149a/15, 206b/7,
210b/15

s.+ i beşareteyledi 197b/17

s.+ i müjdeider 103b/36

s.+ i tābi' 243b/14
s.+ i talepidüb 254a/12
s.+ imizdürki 197b/14
s.+ in 155b/33, 206b/9
s.+ iñ 172b/34, 199a/3, 202a/15,
216a/22, 236a/2, 245b/20
s.+ te 152a/19
s.+ te 259b/15
s.+ ün 156b/20
s.+ üñ 189a/11

selām vir -: selam vermek
anlara s.- ıcek 123b/19
birbirine s.- iñ 176a/21
hep s.- in 245b/24
hep s.- iñ 216a/26
ile s.- iñ 256a/14
ķarındaşlara s.- in 211b/13
s.- ir 256a/13
size s.- ir 211a/10
saña s.- irler 229b/15
s.- üñ 189a/12
ampiliyasa s.- ün 156a/8
āna s.- üñ 018a/12
s.- ürler 189a/13
s.- ürler 176a/21
tenhā s.- ürseñüz 011a/47

selīm : sağlam
s.+ e muķālifola 219a/10
s.+ e 226b/3
s.+ in 224a/8
s.+ ler 228b/2

semā : gökyüzü
s.+ laruñ 044a/37
s.+ laruñ 044a/32
s.+ nuñ 015a/20
s. 032a/1, 189b/10, 196b/10,
240b/34, 286b/20
s.+ da 272a/1
s.+ daki 282b/17, 283a/5
s.+ dan 029a/2, 257a/18
s.+ dan 251b/12
s.+ lar 231b/11, 234a/14, 259b/12
s.+ lara 259b/13

s.+ larda 009b/12, 009b/16,
011a/45, 011a/48, 011b/1, 013b/10,
014a/21, 019a/32,
019a/33, 030a/20, 032b/19,
198b/15, 207b/5
s.+ larda 251a/5
s.+ larda 041a/10, 180a/2
s.+ lardadur 073b/25, 073b/27,
206a/20
s.+ lardakiler 208a/16
s.+ lardakiler 208a/21
s.+ lardakileruñ 239a/23
s.+ lardaki 075a/26, 077a/26
s.+ lardan 032b/13, 180a/2,
212a/10, 237a/26, 244a/26
s.+ ların 020a/12, 033a/23
s.+ larıñ 039a/2
s.+ laruñ 010a/19, 010a/20,
010a/21, 014a/21, 024b/24, 032a/4,
034a/12
s.+ laruñ 032a/4, 034b/24
s.+ nın 282a/6
s.+ ya 239a/25
s.+ yā 187b/3
s.+ yı 278a/6

semavāt: gökler
s.+ uñ 008b/17, 009a/3, 009b/10
s.+ iñ 020a/11, 023b/11, 025b/45
s.+ ta 023a/50
s.+ uñ 015a/12, 018a/7, 024b/31,
025a/33, 025b/52
s.+ ün 030a/19
s.+ üñ 035a/1

semāvī : gökle ilgili
s. 174b/48, 227b/18, 239a/23,
241b/16, 244a/22
s.+ larde 196a/3
s.+ lerdeki 202a/13
s.+ leruñ 204a/10
s.+ niñşuretiñdahī 174b/50
s.+ ye 174b/40, 232b/1
s. 012a/15, 012b/26, 013a/32,

028a/13, 033b/35, 197a/6, 198b/10

sen : ikinci tekil şahıs zamiri

s. 006a/6, 007b/14, 008a/6,
008b/10, 011b/3, 011b/6, 012a/17, 019b/4,
020b/23, 027a/28, 027a/34,
029b/16, 030a/18, 030a/23, 039b/16,
039b/17, 047b/25,
048a/38, 049b/63, 049b/69,
049b/73, 050a/4, 050b/11, 050b/12,
054b/11, 058a/12,
067b/30, 073b/23, 074b/14,
075b/34, 079a/37, 080a/61, 080b/67,
081a/2, 081a/3,
086b/24, 088a/27, 091b/24,
099a/23, 099a/26, 100a/6, 100b/11,
102b/16, 105a/10,
105a/15, 124b/38, 125b/15,
126a/27, 126b/3, 127b/21, 128b/8,
130a/10, 132a/15,
139a/4, 139b/17, 139b/19,
139b/22, 139b/23, 148a/20, 150b/17,
150b/20, 150b/22,
150b/24, 153a/4, 153b/10,
163b/21, 174a/36, 191a/14, 195a/1,
223a/11, 224b/1,
224b/17, 226b/14, 226b/5,
227a/14, 228b/1, 230a/12, 230b/19,
231a/5, 231b/10,
231b/13, 234b/5, 236b/17,
236b/18, 247a/3, 247b/19, 249b/13,
265b/4, 271b/17,
272b/11
s. bākiolasıñ 231b/11
s. ħalāşolasıñ 114b/32
s. ħod 172a/17
s. ħükmider 138b/1
s. idrāketdiñ 226a/10
s.+ de 045b/25, 148a/17, 153b/10,
224a/7, 271a/11, 286a/14, 286b/23
s.+ de mübārekolalar 192a/9
s.+ de şadırolmuş 020b/23
s.+ dedür 012b/23
s.+ dedürki 269a/6
s.+ deki 221a/14, 224a/5

s.+ den 006a/6, 010b/29, 010b/30,
022b/38, 032a/8, 032a/9, 037b/19,
073a/14,
103a/22, 116a/19, 127b/20,
127b/21, 128b/3, 136b/21, 136b/22,
150b/22, 230a/8,
230b/20, 283a/4, 286a/14
s.+ den dilekidene 011a/42
s.+ den ödüncalmağ 011a/42
s.+ den ta'mīdolunam 007b/14
s.+ i 008a/6, 010a/26, 045b/24,
050a/74, 058b/33, 061a/19, 092b/9,
097a/35,
103a/22, 117a/33, 129b/26,
139a/5, 148a/17, 165a/10, 174a/28,
181a/2, 267a/10,
271a/10, 271b/17
s.+ i acolmuş 046a/37
s.+ i darbetse 126b/3
s.+ i ħaribkağan 046a/38
s.+ i ħalāşetdi 062a/34
s.+ i tevlīdetdim 234b/5
s.+ i tevlīdetdüm 109a/34
s.+ ibizüm 096b/27
s.+ i 045b/23
s.+ ikağan 046b/44
s.+ imışıra 097a/35
s.+ iñ 048b/43
s.+ iñki 045b/25
s.+ ioķu-r 072b/50
s.+ i 055b/38
s.+ i 103a/20
s.+ i 109b/47
s.+ ki 200b/14
s.+ ün 010a/25
s.+ üñ 005b/20, 008a/6, 008a/7,
008b/10, 010a/23, 010a/24, 010a/25,
010b/29,
010b/30, 010b/31, 010b/33,
011a/39, 011a/40, 011a/43, 011b/4,
011b/6, 012a/10,
012a/18, 012b/22, 013a/3, 013a/4,
013a/5, 014a/22, 020a/10, 021a/2,
021b/13,
022b/37, 023a/47, 027b/4,

031b/27, 032a/8, 032a/9, 032b/15,
032b/16, 033b/33,
034b/19, 035b/15, 036a/21,
036a/22, 037a/5, 040b/36, 040b/39,
040b/44, 042b/3,
042b/37, 054a/2, 056a/12, 056a/6,
056a/9, 057b/5, 058b/32, 060b/7, 061a/19,
065b/10, 069b/38, 070a/43,
070a/44, 070a/47, 071a/21, 071b/36,
071b/38, 075a/30,
075a/31, 075b/35, 080b/71,
088a/29, 090a/25, 091b/28, 092a/30,
092b/9, 099a/21,
103b/31, 106a/8, 109a/35,
114b/32, 117b/10, 125b/16, 125b/20,
126b/5, 127b/19,
128a/35, 128b/3, 128b/4, 132a/15,
139a/5, 139b/20, 139b/26, 140a/4,
142a/19,
147a/36, 149a/6, 149a/8, 149b/3,
152b/10, 153b/10, 153b/15, 154a/21,
154b/10,
165a/11, 167b/29, 175a/56,
219b/18, 221a/12, 222b/23, 224a/4,
224a/5, 224a/6,
230a/5, 230a/6, 230b/14, 230b/21,
231a/8, 231b/11, 232a/7, 242a/19, 265b/3,
269a/2, 269a/4, 269b/13, 269b/15,
269b/9, 270a/19, 270b/1, 270b/2, 270b/4,
271a/11, 271a/8, 271a/9, 271b/15,
271b/18, 272b/11, 273a/9, 278a/9,
279a/18,
282b/15, 282b/18, 283a/3, 283a/4,
283b/8, 286b/23, 287b/10
s.+ üñbabalarınüñ 096b/32
s.+ üñbenüm 125b/18
s.+ üñdür 012a/13
s.+ üñgözüñ 012b/23
s.+ üñgözüñden 013a/4
s.+ üñhabāsetüñden 099a/22
s.+ üñhakkında 136b/21
s.+ üñhakkında 008a/6
s.+ üñīmānuñs 072b/52
s.+ üñismine 100b/14
s.+ üñisini 232a/12

s.+ üñkalbüñ 099a/21
s.+ üñkarındaşıña 010a/24
s.+ üñkarındaşınıñ 063a/18
s.+ üñ 032b/15
s.+ üñkatunda 131a/26
s.+ üñkatunda 131b/2
s.+ üñkılıcuñanuñ 049a/52
s.+ üñkızuñ 062a/35
s.+ üñkudretünde 092b/4
s.+ üñkuluñDāvud 091b/25
s.+ üñle 099a/20
s.+ üñle vefātidem 079a/31
s.+ üñpāk 088a/27, 091b/27,
092a/30
s.+ üñRabbiñiñ 045b/23
s.+ üñRabbiñüñ 045b/22
s.+ üñşadağaların 103b/31
s.+ üñsağ 010b/29
s.+ üñsağlarında 071b/36
s.+ üñşākirdlerin 027b/2
s.+ üñşākirdlerin 056b/19
s.+ üñşākirdlerüñ 065a/5
s.+ üñtañhirüñ 055b/44
s.+ üñüzeredür 107b/11
s.+ üñyoluñı 054a/2
s. 124b/40, 132a/14, 247b/19
s. hibeola 010b/29
s. 006b/13, 010a/24, 010a/26,
010b/29, 010b/30, 011a/40, 011b/5,
011b/6,
012a/18, 015a/13, 015a/19,
015b/29, 020b/21, 023a/47, 029b/17,
030a/18, 030a/19,
030a/23, 030b/5, 032a/9, 033a/22,
033a/27, 033b/33, 037b/23, 042b/37,
056a/9,
061a/19, 063b/22, 063b/24,
068a/5, 069a/25, 070a/44, 071a/21,
074b/14, 079a/30,
079a/35, 080a/61, 095b/4, 100a/5,
100b/7, 102b/7, 103b/33, 117b/10,
123b/23,
127b/19, 128b/4, 131b/3, 132a/17,
147b/7, 152b/4, 154a/3, 181a/2, 201b/3,
218b/3, 219b/18, 226b/14, 228a/5,

229b/12, 230a/9, 230a/10, 230a/11,
230b/14,
230b/17, 230b/19, 230b/21,
235b/14, 237b/5, 265a/5, 266a/14,
266a/15, 269a/4,
269a/5, 269b/10, 269b/14,
269b/16, 270a/20, 270b/3, 271b/18,
272a/1, 282b/15,
284b/1, 284b/7, 289b/10
s. andvirürem 060b/8
s. cefâ 035b/13
s. girü 033a/30
s. i'tikâdidenleri 125b/19
s. i'tirâfideyim 154b/9
s. keşfîmedi 029b/17
s. ma'sereola 010b/30
s. musireolaañları 032a/8
s. muṭṭalî'oldılar 123b/21
s. selâmvirirler 229b/15
s. şefkatide 150b/22
s. şükridürem 020b/25
s. şükürederiz 279a/17
s. tesbihkılarım 232a/12
s. vaşiyetederim 223a/13
s. vireyüm 008b/9
s. zaḥmetvirür 061b/31
s. zararledi 230b/18
s. zühüretüm 132a/15
s. 010a/25, 011a/39, 123b/24,
126a/21, 128a/35, 128b/10, 132a/15,
132a/17,
132b/24, 142a/17, 200b/15,
224a/3, 224a/4, 226b/15, 228a/5, 231a/5,
244b/5,
266a/14
s. ıstıfaeyledi 125b/14
s. istimâ' 032b/16
s. musahḥhareyleye 011a/41
s. teksîreyleyim 235b/15
s. temyizeyledi 160b/7
s. terkedeyim 244b/6

sengsâr: taşlık yer

s. 110a/6, 110b/19
s. 093b/27, 187a/25

s. 098a/58, 098a/59

sepet

s. 029a/38, 064b/43
s.+ i 066b/9, 067a/20
s.+ i 026b/20, 029b/10, 029b/11

ser

: baş, kafa, lider

s. 046a/32, 051a/25, 087a/8,
110b/16, 117a/2, 122a/26, 135b/2, 137b/8,
140b/23, 142b/13, 150b/26,
153b/10, 156a/19, 166a/19, 167a/17,
173b/22, 173b/23,
180b/10, 180b/15, 195b/10,
215b/14, 250a/11, 256a/5
s.+ dir 278a/7

sercümle : hepsi, tamamı

s. 101a/26, 109b/44, 172b/34,
256a/5
s.+ mizüñ 194a/27
s.+ ñiz 229b/15

serçe

s. 019a/29, 290a/21
s.+ den 283a/2
s.+ lerden 019a/32
s.+ ye 290a/19

serdâr : komutan

s.+ ı 090b/2, 093b/24
s.+ ı 128b/6
s.+ ına 136a/16
s. 093b/26

serhad : sınır

s.+ lardan 028a/22
s.+ leri 066a/32
s.+ lerinde 008b/14
s.+ lerinden 061a/17
s.+ lerine 066a/24, 070a/1
s.+ lerine 033b/2

serî : hızlı

- s. 246b/19, 257b/1
s.+ dūr 140b/15
- server** : lider
s. 026a/1, 096b/28, 097a/35
s.+ i 022a/24, 058a/22, 126b/6, 255b/4, 268a/5
s.+ ine 197a/1
s.+ ini 089b/15
s.+ ler 114a/20
s.+ lerinüñ 158b/6, 158b/8
s.+ liğ 266a/9
- servet** : zenginlik
s.+ i 242a/26
s.+ i 196b/19
s.+ ine 183a/3, 196a/8, 198b/16
s.+ ini 148a/23, 198b/9
s.+ inüñ 151a/33
- ses**
s. 087a/2
- setr it** - : örtmek, gizlemek
kesretin s.- e 250b/20
kesretini s.- e 255a/9
nesneyi s.- er 171a/7
- sev** -
s.- di 071a/21, 263b/10, 263b/11
s.- diğimiz 262b/14
s.- diğimizden 263b/10
s.- diñ 231a/9
s.- düm 148a/14
s.- e 263b/21
s.- elüm 263a/7
s.- elüm 263b/12
s.- en 019a/37, 019b/38, 201a/28, 263b/21
s.- enler 226a/2, 226a/4
s.- enlerden 226a/4
s.- enlere 229b/15
s.- enlere 246a/12
s.- er 164b/4, 201a/28, 227a/9, 243b/6, 264a/1
- s.- er 184b/8
s.- erlerahşam 041a/6
s.- erim 263b/20, 265a/1, 265b/1, 271b/19
s.- eriz 263b/12, 264a/2, 264a/3
s.- erler 011b/5
s.- erse 261a/15, 264a/1
s.- erseñiz 011a/46
s.- ersiz 251a/8
s.- esin 011a/43
s.- esiñ 034b/20, 075a/30, 075a/31
s.- ici 228a/8
s.- ici ta'lümetmeğe 220a/2
s.- iciler 226a/2, 228b/4
s.- iciler 228b/5
s.- iciye 220a/3
s.- imde 253a/23
s.- inüb 151b/12
s.- mek 075b/33, 254a/10, 261a/15, 263b/20
s.- meyelüm 262b/18
s.- meyen 262b/14, 263b/20
s.- meyenler 226a/4
s.- mez 262a/11
s.- mişdur 258a/16
s.- üb 188a/15
- şevāb** : hayır, iyilik
ş.+ dır 201b/2
- sevgili**
s. 054b/11
s.+ dūr 206b/8
s. 030b/5, 068b/7
s.+ si 074a/6
- sevici**
s.+ ye 220b/8
- sevil** -
s.- üb 258b/18
- sevin** -
s.- di 088a/26
s.- di 240b/30

s.- dirdiler 242b/34
s.- irüz 189a/9
s.- ub 209a/5

seviş -
s.- elüm 262a/12

Sevlus
S. 098a/1, 098a/58, 100b/11,
100b/8, 101a/19, 101a/22, 107a/25,
107b/9,
125a/8
S.+ ı 107b/2

seyāhat : gezi
s. 252b/11
s.+ te 120a/29
s. 180a/8

seyāhat it -: yolculuk etmek
rabbden s.- eriz 180a/7
gerekse s.- üb 180a/9

seyret - : izlemek
s.- üb 217b/1
s.- medim 204b/16
s.- mezsiz 254b/4

sıcağ
s. 271b/15

sıçra -
s.- yub 110a/11, 119b/16
ş.- dı 114b/29
ş.- dılar 110b/14
ş.- yub 089b/8

şiddik : sözünün eri
ş. 005b/19evvel

şidk : doğruluk
ş. 262b/19
ş. 236a/10
ş.+ ı 236a/1

ş.+ ın 234b/10, 235b/20
ş.+ ın 236b/15, 236b/18, 236b/22

şihhat : sağlık
ş.+ ini 225b/26

sıklet : ağırlık
s.+ süz 186a/9
s. 188a/16

sın - : kırmak
s.- dı ve 135a/42
ş.- mışdur 169a/24

sınır : hudut
s.+ larundan 066a/31

s.+ larını 116b/27
s.+ suz 108b/25
ş.+ larına 029a/39
ş.+ larında 006b/16
ş.+ larından 109b/51

sırr : giz
s. 150b/25, 208b/26, 284b/5
s.+ da 158b/7
s.+ ları 160a/2, 171a/3
s.+ ların 059a/10
s.+ larını 139b/16
s.+ ı 217a/7, 220b/16, 278a/7
s.+ ın 156b/24, 208b/27
s.+ ında 198a/4
s.+ ını 196a/9, 211a/3, 220b/9,
268b/20, 284b/7
s.+ ların 023b/12

sırça : cam
s. 272a/6

sıtma : bir tür mikrobik hastalık
s. 015a/15, 055a/30, 055a/31
s.+ ya 015a/15

sihir : büyü
s. 195a/20

s.+ den 035a/1 s.+ ler 098b/11	sivri s. 041b/24
siḥirbāz : büyü yapan kimse s.+ lardür 119a/13 s.+ lar 226b/14	siz : ikinci çoğul kişi zamiri s. 007a/3, 009b/11, 009b/13, 009b/14, 011b/9, 012a/14, 012a/15, 012b/26, 012b/30, 013b/10, 018a/5, 018b/18, 018b/20, 019a/27, 021a/7, 022b/34, 024a/17, 024a/18, 026b/17, 027b/3, 027b/5, 028a/16, 029a/3, 029b/16, 032a/3, 033b/4, 035a/28, 035a/4, 035b/8, 036a/25, 036b/3, 037a/13, 037b/21, 038a/26, 038a/32, 041a/14, 041a/8, 042a/27, 042a/28, 042a/29, 042a/31, 042a/32, 042b/39, 044a/33, 046b/2, 048a/31, 048a/38, 051a/23, 053a/5, 053b/18, 054a/3, 063b/31, 064a/37, 064a/38, 065b/11, 065b/15, 065b/18, 067b/29, 072a/42, 073a/17, 073b/26, 074b/15, 075a/28, 076b/11, 077a/29, 088a/23, 089b/13, 089b/14, 090a/16, 090a/25, 090b/7, 091a/10, 093b/30, 095b/5, 096b/26, 097b/51, 097b/52, 099a/24, 103b/28, 104a/37, 105a/16, 109b/46, 111a/1, 111b/7, 115a/36, 116b/22, 116b/23, 118a/15, 119b/16, 120a/26, 120b/36, 121b/18, 122a/25, 125a/3, 127a/15, 137a/6, 143b/11, 144a/16, 144b/4, 146a/15, 146a/9, 151a/30, 158a/30, 159a/3, 159b/17, 159b/9, 160a/23, 160b/10, 160b/11, 160b/8, 161a/2, 161a/4, 161b/12, 162a/8, 165b/2, 167a/16, 170a/27, 170b/28, 171b/12, 171b/9, 175a/2, 175b/16, 176a/24, 176b/11, 177a/15, 178a/2, 178b/3, 181b/13, 181b/16,
silāḥ s.+ ları 181a/7, 185a/4 s.+ larını 143b/13, 143b/14 s.+ ını 201b/11, 202a/13	
silk - : sallamak, sarsmak s.- ub 117b/6 s.- üb 109b/52, 135b/5 s.- üñ 018b/15	
silkin - : sallanmak s.- miş 020a/7, 043b/30, 077a/26	
Sim'on s. 051b/32, 079a/37, 081b/21 S. 018a/4, 029b/17, 031b/25, 055a/36, 058a/18, 098b/13, 102b/6, 103a/18 S.+ a 058a/17 S.+ ı 103b/32, 105a/14 S.+ u 054b/16 S.+ uñ 047a/7, 055a/29, 102a/43, 103a/17, 103b/32 S.+ uñ 055a/30 S. 077b/3 S.+ uñ 062b/3 S. 256b/1	
sipāriş : ısmarlama s.+ e 218a/7 s.+ ine 209a/8	
sīret : hal, durum s.+ i 226a/10	
sirke s. 052a/48, 082a/36 s.+ yi 051b/34	

181b/18, 182a/3, 182a/4, 183a/9, 184a/4,
186a/7, 186b/19, 188a/11,
189a/13, 189a/7, 189a/9, 192b/26,
192b/28, 194b/13,
195a/1, 196b/13, 197b/11,
197b/13, 197b/19, 198a/1, 198b/19,
199b/20, 199b/22,
201a/33, 201b/4, 201b/9, 202a/21,
202b/7, 203a/12, 204b/18, 206b/15,
208a/21,
209a/10, 209a/13, 210a/4, 210a/5,
210a/7, 210a/8, 211a/9, 211b/16, 212a/6,
212a/7, 213a/10, 213a/11,
213a/14, 213b/19, 213b/20, 214a/9,
214b/9, 215a/4,
215a/5, 218a/13, 247a/6, 249b/14,
250a/8, 251b/15, 252b/5, 252b/9, 253b/6,
254b/1, 255a/5, 256a/14, 259b/17,
261a/14, 261b/24, 261b/27, 262a/5,
263a/4,
266a/13, 267a/17, 267b/20
S. 162b/1
s. h         077a/23
s. h            044b/44
s. mu         252b/9
s.          013b/10
s.+ de 029a/34, 052b/65, 072a/43,
108a/15, 157a/6, 157a/10, 157b/12,
159b/17,
169a/30, 179b/12, 180b/12,
184b/15, 185a/1, 188b/4, 193b/20,
194b/10, 200a/4,
202b/6, 204a/13, 208b/28,
245b/21, 257b/1, 260b/7, 260b/8, 261a/15,
261b/27,
263a/5
s.+ de 188a/12
s.+ de mevc       256b/8
s.+ de sabitolsa 261b/24
s.+ de sabitolsun 261b/24
s.+ de          020b/21
s.+ de s        146a/12
s.+ de 203b/30
s.+ ded    188b/5
s.+ ded    172a/26

s.+ deki 162b/19, 254a/15, 255b/1
s.+ deki i'ti          213a/14
s.+ den 009b/12, 038b/43, 053a/7,
079a/28, 139b/24, 151a/28, 155a/28,
176b/7,
178a/1, 184a/3, 188b/4, 191b/2,
193b/19, 198a/3, 212b/6, 228b/9, 233a/13,
233b/1, 249b/8, 254a/15
s.+ den h          160a/3
s.+ den ifti          216b/4
s.+ den t            188a/11
s.+ dend          211b/12
s.+ den              200a/32
s.+ denmi 172b/37
s.+ den 212a/8
s.+ de     ' 230a/6
s.+ dezin       161a/1
s.+ e 007b/9, 009b/18, 010a/20,
010a/22, 010b/28, 011b/3, 012a/15,
012a/16,
012a/19, 012a/20, 013a/1,
013a/33, 013a/6, 013b/10, 013b/15,
013b/7, 013b/8,
014a/23, 014b/10, 018a/14,
018b/15, 018b/20, 018b/23, 019a/27,
019b/42, 020a/10,
020a/11, 020b/22, 020b/24,
021a/6, 022a/28, 022a/31, 022b/36,
023b/11, 029b/11,
031a/12, 032a/10, 033b/35,
034a/9, 034b/24, 036b/3, 036b/32,
038a/27, 038b/43,
040b/3, 041a/13, 041a/14,
041a/15, 041b/16, 041b/23, 041b/25,
042a/27, 042a/29,
042a/34, 042b/2, 042b/36,
042b/39, 043b/23, 043b/25, 043b/26,
044a/34, 044b/47,
045a/11, 045a/9, 046b/40,
046b/45, 047a/13, 047b/21, 053a/8,
053a/9, 059b/24,
070b/3, 071b/36, 072b/3, 073b/24,
073b/25, 073b/29, 074a/33, 076b/11,
077a/21,
077a/23, 077b/37, 078a/15,

083a/7, 087b/14, 088a/29, 089b/14,
 090a/20, 090a/22,
 093b/28, 108b/27, 108b/32,
 109a/35, 109b/46, 112b/25, 115b/4,
 118a/21, 121b/20,
 125a/1, 134a/22, 134b/34,
 137b/11, 137b/13, 150b/25, 154a/5,
 154b/15, 155a/22,
 155a/23, 155a/24, 155b/1,
 155b/29, 155b/30, 155b/32, 156a/17,
 156b/23, 156b/24,
 157a/3, 157a/5, 158a/2, 159a/1,
 160b/16, 161a/17, 161a/19, 161a/21,
 161b/11,
 161b/9, 162a/5, 165b/11, 166b/1,
 167b/27, 168b/14, 168b/22, 168b/23,
 169b/3,
 171b/6, 172b/37, 172b/38,
 174b/51, 175b/12, 175b/15, 176b/8,
 177a/17, 177a/19,
 177b/3, 177b/4, 177b/8, 181b/11,
 181b/18, 182b/14, 183a/2, 183a/10,
 183b/18,
 184a/2, 185a/1, 185b/13, 185b/14,
 186a/8, 186a/9, 188a/14, 188a/17,
 189a/13,
 190a/21, 191b/1, 193b/12,
 193b/14, 193b/17, 193b/21, 195a/21,
 195b/12, 196b/17,
 197b/18, 198b/16, 202a/22,
 203b/27, 204b/18, 204b/26, 205a/2,
 206a/18, 207b/5,
 207b/6, 211a/10, 211a/7, 211a/8,
 212b/8, 213b/18, 214b/3, 214b/6, 214b/9,
 214b/10, 214b/11, 215a/15,
 215a/2, 215b/12, 215b/14, 216b/7, 217a/1,
 217a/5,
 218a/10, 230b/22, 240b/36,
 243a/5, 244b/7, 245a/17, 245b/20,
 245b/22, 245b/23,
 251b/11, 251b/12, 251b/13,
 252a/25, 252b/12, 252b/7, 253a/21,
 255a/12, 255a/14,
 256a/12, 256b/2, 257a/11,
 257a/12, 257a/16, 259a/8, 259b/16,

260a/2, 260a/3,
 260a/4, 260a/5, 260b/1, 260b/7,
 260b/8, 261a/12, 261a/13, 261a/14,
 261a/21,
 261b/26, 261b/27, 264b/13,
 266b/2, 266b/3, 267b/18, 268a/4, 269b/9,
 270a/24,
 280a/12, 285b/6
 s.+ e 'afoluñmuşlardur 261a/13
 s.+ e āzādidem 050b/17, 051a/21
 s.+ e beddu'āidenlere 011a/44
 s.+ e beşāretederiz 260a/3
 s.+ e cevride 254a/14
 s.+ e dūdükçaldık 020a/17
 s.+ e emrederiz 218a/6
 S.+ e fiğāneyledük 020b/18
 s.+ e ẖarabkalmışdur 042b/37
 s.+ e hidāyetetsin 214a/12
 s.+ e ẖükmolana 013a/1
 s.+ e ızdırābviren 194b/10
 s.+ e in'amoluñmuşdur 203b/29
 s.+ e 188a/19
 s.+ e kāmīloluñ 011a/48
 s.+ e la'netideler 009b/11
 s.+ e ma'lūmola 168a/3
 s.+ e ma'lūmolsun 137a/28
 s.+ e māni'oldum 137b/13
 s.+ e maṭrūdidenler 011a/44
 s.+ e muḥabbetmezim 186b/12
 s.+ e muḥabbetidenleri 011a/46
 s.+ e muḥālolmayıserdür 031b/20
 s.+ e mülḥaḳolsalar 013a/33
 s.+ e müştāḳolub 212b/8
 s.+ e müştāḳolurlar 184b/14
 s.+ e nama'lūmola 169b/1
 s.+ e rencişvirenler 011a/44
 s.+ e selāmiderler 156a/17
 s.+ e selāmvirir 211a/10
 s.+ e sūtūiçirdüm 159a/2
 s.+ e şefḳatiderim 164a/29
 s.+ e taḥammülider 118a/15
 s.+ e taḥammülideyim 031a/17
 s.+ e ta'lūmide 261b/27
 s.+ e ta'lūmider 261b/27
 s.+ e tazarru'iderim 157a/10

s.+ e tenbih 213a/11
 s.+ e tenbihedenleri 215b/12
 s.+ e tenbihitmişdür 007b/7
 s.+ e tenkinidüb 213b/2
 s.+ e teslîmetdügüm 168a/3
 s.+ e teslîmetdüm 173a/3
 s.+ e 182b/16, 194b/10
 s.+ e tezzarru'idürem 151a/1
 s.+ e vaşıyyetdügüm 053b/20
 s.+ e 020b/23, 177a/13, 216a/19
 s.+ e'avretleriñizi 034a/8
 s.+ eâzâd 081a/10
 s.+ ebenümismimde 069b/41
 s.+ ebeşâret 173a/2
 s.+ ebeşâretet-digüm 173a/1
 s.+ e 189b/8
 s.+ ebeşâretolun-ur 109a/39
 s.+ e 206a/18
 s.+ eçoğselâmvir-irler 176a/19
 s.+ edağî 157a/8
 s.+ edür 088b/39
 s.+ eeydürem 094a/38
 s.+ eeydür-em 010b/32, 010b/34,
 011a/39, 011b/5, 012b/29, 014b/11
 s.+ eeydür-emsizüñ 011a/44,
 012b/25
 s.+ egel-irüm 188b/1
 s.+ egel-mışdür 038a/32
 s.+ egerekdurki 234b/12
 s.+ eḥâcetim 170a/21
 s.+ eḥalaşuñ 203b/29
 s.+ e 189b/7
 s.+ eiḥbârid-erim 116b/24
 s.+ e 122a/27
 s.+ e'ilân 205b/15
 s.+ eİncîli iḥbârederüz 110b/15
 s.+ eḡarşu 009b/11, 069b/41
 s.+ eḡopar-a 090a/22, 097a/38
 s.+ emedḥ 178a/1
 s.+ emuşîbet 216b/6
 s.+ emuşîbet 183b/14
 s.+ eol-madı 212a/5
 s.+ eonuda 216a/27
 s.+ esaḡıl 188a/14
 s.+ esaḡıl 188a/13

s.+ eselâm 156b/21, 156b/23,
 245b/25
 s.+ eselâmlaruñ 156b/23
 s.+ eselâmvir-ir 211b/13
 s.+ eselâmvir-ir 211b/12
 s.+ eselâmvir-irler 176a/19
 s.+ esöyle-meye 212b/2
 s.+ esözler 112b/24
 s.+ etaḥammülid-eyim 069a/19
 s.+ eṭanıklıkvir-ürüm 193b/15
 s.+ eümmetlerkieydürem 150a/13
 s.+ evir-ürüz 180b/12
 s.+ eyim 165b/2
 s.+ i 007b/11, 008b/20, 018b/23,
 038a/31, 042b/4, 043a/8, 045a/11,
 048a/33,
 053b/14, 054b/17, 076a/6, 076b/9,
 097b/43, 122a/28, 137b/11, 149b/19,
 154b/13,
 155a/24, 160b/16, 167a/13,
 177a/13, 182a/8, 185a/10, 186a/2,
 186b/21, 188a/15,
 188a/18, 193a/10, 193b/17,
 194b/12, 194b/7, 197a/1, 200b/6, 202b/3,
 208a/22,
 209a/4, 209b/16, 209b/18,
 213a/12, 213b/2, 217a/3, 217b/14, 217b/3,
 245b/23,
 251b/15, 252b/9, 256a/10, 256b/8,
 257b/3, 262a/7, 263a/4, 267b/24
 s.+ i esiretse 186b/20
 s.+ i ibḡâzidenlere 011a/44
 s.+ i iḡzâbideyim 149b/20
 s.+ i iḡvaedenler 261b/26
 s.+ i İḡazedem 257a/13
 s.+ i imtiḡânetmek 255a/12
 s.+ i irsâliderin 018b/16
 s.+ i izdihâdideñlere 151b/14
 s.+ i ḡabulideñ 019b/40
 s.+ i ḡabûlideyim 181b/18
 s.+ i ḡabûlitmeye 018a/14
 s.+ i ḡabzede 215a/5
 s.+ i maḡzûnidem 177b/2
 s.+ i medḡiderüm 168a/1
 s.+ i müeyyidetsin 217b/17

s.+ i takdiseylesin 216a/22
s.+ i tecrübeetdi 213b/6
s.+ i teksiridüb 214a/12
s.+ i teslîmiderler 018b/19
s.+ i zikrider 196b/16
s.+ i 214a/7
s.+ i 018b/18
s.+ ida'vete 216b/11
s.+ ida'vete-em 216a/24
s.+ ida'vetid-enden 194b/8
s.+ igör-üsize 136b/20
s.+ ihacil 160b/14
s.+ ihile 188a/17
s.+ iilet-düb t 076b/11
s.+ i 189b/6
s.+ imuşibete 043a/8
s.+ in 235a/10, 250a/8, 254a/8
s.+ iñdür 249b/15
s.+ indür 160a/22, 160a/23
s.+ inle 155b/32
s.+ iñle 121b/19
s.+ ioķu-dum 136b/20
s.+ ioķu-rsa 167b/26
s.+ ioķu-rum 122a/26
s.+ iPavlus' uñ 119a/13
s.+ irūhullah 159b/17
s.+ irūh-ı 054a/8
s.+ itahzînet-düm 182a/8
s.+ ivaķitte 256a/6
s.+ izikr 212a/3
s.+ lerde 072a/44, 159b/18, 183a/7
s.+ lerdin 013b/9, 021b/11,
072a/44, 197b/8, 269b/9
s.+ lerdin a'zām 041a/12
s.+ lerdinkileri 207a/18
s.+ lere 137b/15, 155b/2
s.+ lere rāhatvireyim 021a/28
s.+ leri 007b/11, 018b/17
s.+ leri teknilide 245b/21
s.+ leri zikriderim 137b/10
s.+ unle 031a/17
s.+ üñ 009b/12, 009b/16, 009b/17,
010a/20, 010b/37, 011a/45, 011a/48,
011b/1,
012a/15, 012b/21, 012b/26,
013a/32, 013a/6, 013b/10, 018a/10,
018a/13, 018a/14,
018b/15, 019a/30, 019a/31,
021a/29, 024a/15, 027b/3, 027b/6,
031b/24, 032b/13,
041a/10, 041a/9, 042a/32,
042a/35, 042b/37, 043b/20, 044a/43,
045a/8, 046a/34,
047a/11, 053b/20, 065b/10,
065b/13, 067a/17, 069b/41, 073b/25,
073b/26, 073b/27,
078a/7, 078a/8, 087b/16, 088b/39,
090a/19, 091a/10, 097a/37, 112b/24,
112b/28,
116b/23, 117b/6, 120b/37,
134b/34, 137b/12, 137b/13, 137b/9,
143b/12, 143b/13,
143b/14, 144a/19, 144a/22,
146a/11, 150b/25, 151a/1, 151a/31,
154b/14, 155a/25,
156a/19, 156b/20, 157a/4,
157b/11, 157b/13, 158a/26, 158b/5,
160a/6, 160b/15,
160b/8, 161b/6, 162a/2, 162a/4,
162b/15, 162b/19, 162b/20, 163a/14,
165a/10,
165b/11, 165b/12, 173b/15,
177a/17, 179a/5, 179b/15, 181b/12,
183b/19, 184b/10,
184b/8, 186a/9, 189a/12, 193a/6,
193b/15, 193b/17, 195b/13, 196b/16,
196b/18,
198b/14, 199b/23, 200a/26,
200a/29, 201b/6, 202a/22, 202b/5,
203a/19, 203b/26,
204b/25, 206b/6, 206b/9, 207a/19,
207b/3, 207b/4, 207b/8, 207b/9, 208b/24,
209a/5, 209a/6, 210a/3, 210a/5,
210a/9, 210b/21, 211a/2, 211a/8, 211b/12,
211b/13, 212a/3, 212a/4, 212a/6,
213b/3, 213b/5, 214a/10, 214a/13, 214a/8,
214a/9, 215b/14, 216a/22,
216a/28, 216a/3, 216b/11, 216b/4, 217a/5,
217b/13,
217b/17, 230b/25, 233a/9, 233b/7,

240b/34, 240b/35, 244b/7, 245a/17,
245b/24,
246b/21, 247a/2, 248b/14, 249a/1,
249a/3, 249b/8, 250a/2, 250a/3, 250a/4,
250a/5, 251a/7, 252a/20, 254a/17,
256a/9, 256b/5, 258a/14, 261a/20, 265a/3,
267a/12, 268a/9, 270a/24, 286b/20
s.+ üñ 'ameledicileri 246b/22
s.+ üñ iftirāolunmasun 153b/16
s.+ üñAllahıñuz 090a/22
s.+ üñatañuz 012a/15
s.+ üñatañuzuñ 011b/2
s.+ üñbabalarıñuz 097b/52
s.+ üñbabalaruñuz 097b/52
s.+ üñbaşiretinizi 238b/14
s.+ üñbenim 182a/7
s.+ üñda'vetiñizüñ 199a/5
s.+ üñfahriñiz 203b/26
s.+ üñgünlerüñüzde 109a/41
s.+ üñhāduriñızıñ 251b/13
s.+ üñhākimleriñüz 090a/18
s.+ üñhākķıñızda 214a/9
s.+ üñhākķıñızdakileri 204b/18
s.+ üñhākķıñızda 027b/7
s.+ üñhākķuñızda 065a/6
s.+ üñhalāşuñuzuñ 196b/13
s.+ üñharāretli 255a/8
s.+ üñhardaldan 031b/20
s.+ üñhasebinize 207a/17
s.+ üñhelākıñız 185a/9
s.+ üñhizmetķarıñız 072a/44
s.+ üñhizmetķāruñuz 041a/12
s.+ üñīmānıñız 216a/3
s.+ üñīmānınızın 251b/9
s.+ üñķaç 064a/38
s.+ üñķaç-ıñız 076b/18
s.+ üñķādılar 022a/27
s.+ üñķalbiñizde 210b/17
s.+ üñķalbleriñizi 206b/7
s.+ üñķalplerüñüzde 056a/8
s.+ üñķalplerüñüzden 033b/35
s.+ üñķatuñnuza 127a/15
s.+ üñķatuñızda 211b/16
s.+ üñkelāmın 211a/6
s.+ üñkileri ħalebetmem 188a/14

s.+ üñķuluñuz 036a/27
s.+ üñle 155a/24
s.+ üñmu'allimuñüz 041a/11,
041a/8
s.+ üñmuħabbetiñiz 202b/9
s.+ üñnokşanınız 175b/17
s.+ üñoğullarıñızı iğżabetmek
201b/4
s.+ üñoğullaruñuza 013b/10
s.+ üñşerī'atuñuzden 118a/15
s.+ üñtaķdīsiniñiz 214b/3
s.+ üñta'limiñiz 093b/28
s. 042a/32, 210b/14, 211b/18,
214b/10, 257a/13

Sodom

S. 018b/15
S.+ a 148b/29
S.+ ların 020b/24
ş.+ larda 020b/23
S. 266b/7

şofra

ş. 028b/27, 066a/28
ş.+ lara 094b/2

şoğuk

ş. 019b/42
ş.+ lana 043a/13
ş.+ luķ 135b/2
s. 271b/15, 271b/16
ş.+ suñ 271b/15

soķak

s.+ lara 093a/15
ş.+ dan 106b/11

şol

: sol taraf
ş.+ larda 051b/39
ş.+ lardan 181a/8
ş.+ larında 046a/34, 081b/28
ş.+ larumda 036a/23, 072a/40
ş.+ larunda 071b/38
ş.+ laruñda 036a/22
ş.+ u 277b/2

ş.+ uñ 011b/4

soñ : nihayet

s. 250a/4, 251a/5

s.+ ı 144a/22

s.+ u 235a/9

s.+ un 251b/9

ş. 174b/52

ş.+ a 157a/8

ş.+ u 186b/16

ş.+ uñ 201a/26

ş.+ uña 178b/14

soñra : -nın ardından

s. 229b/11, 233b/7, 233b/9,
237a/28, 237b/10, 238a/3, 239a/28,
240a/16,

240b/26, 243b/11, 244a/17,
256a/10, 257a/15, 258b/21, 266b/5,
268b/20, 272a/1,

272a/2, 274b/1, 275a/8, 277a/12,
279a/11, 282b/13, 283a/5, 285b/1, 287a/1,
288a/3

ş. 160b/9, 169a/25, 170b/28,
173a/6, 173a/7, 173b/24, 174b/47,
190a/21

ş. 005a/12, 030b/1, 043b/29,
045a/11, 045b/19, 051a/31, 052a/53,
052b/64,

054b/14, 055b/1, 059b/17,
060a/29, 067b/31, 068a/2, 077a/24,
077b/1, 079a/28,

081b/20, 083a/12, 083a/14,
083b/15, 083b/19, 092b/7, 094a/37,
095b/11, 095b/4,

095b/5, 095b/7, 101a/19, 104a/38,
106a/4, 108a/15, 108a/20, 108a/21,
108b/25,

109a/36, 111b/7, 113a/36, 117a/1,
117b/6, 118a/18, 119b/20, 121a/3, 121a/6,
122a/29, 123b/15, 129a/17,

129b/24āna, 134a/21, 136a/11, 136a/13,
136a/17, 192b/17

ş. fesholur 046b/2

ş. mürāca'atidüb 112a/16

ş. 038a/32

ş. pişmān 038a/29

ş. Ya'kubcevābvirdi 112a/13

ş.+ dur 052b/62

ş.+ ki 048a/33

ş.+ kiler 090a/24

ş. 104a/42

şor -

ş.- ar 080a/61

ş.- ayım 073b/29

ş.- dı 067b/24, 068b/16, 080a/60,
124b/34, 128a/34, 281a/15

ş.- dıkaç 069a/21

ş.- dılar 059a/10, 070a/2

ş.- dılar 065b/18, 070b/11

ş.- dular 103a/18

şoy -

ş.- ar 209b/15

ş.- dum 186a/9

ş.- duñuz 210a/9

ş.- masında 209a/11

ş.- ub 077b/4, 135a/35

şoyul -

ş.- mak 180a/4

sökül -

ş.- müş 253a/23

söyle - : demek

s.- di 022a/23, 023b/3, 025a/33,
027a/27, 049b/64, 053b/18, 088a/31,
097a/38,

099a/26, 124b/40, 126b/9, 231a/2,
278a/8, 284b/1, 289b/9

s.- di 136b/22, 136b/26

s.- diklerüñ 278a/5

s.- diler 090a/24, 099a/25,
109b/45, 110a/1, 114b/33, 132b/22,
133a/31, 244b/7,

250a/11, 277b/4

s.- diler 267a/15

s.- dim 171a/11
 s.- dügi 126b/7
 s.- dük 182b/14
 s.- dük 114a/14
 s.- dükleri 090b/1
 s.- dükten 083b/19
 s.- düm 179b/12
 s.- m 188a/16
 s.- me 231b/3
 s.- medi 236b/15
 s.- medüñ 092b/5
 s.- mege 022b/34, 055a/33,
 066b/37, 087a/4, 091b/20, 095a/12,
 105a/15, 118b/26,
 132a/11, 159a/1
 s.- mege 028b/30
 s.- mege 128b/10
 s.- mek 011b/6, 023a/47, 023a/48,
 116a/21, 120b/36, 124b/37, 127b/19,
 154b/18,
 172a/19, 172b/34, 172b/36,
 200b/13, 203a/14, 211a/4, 238a/5,
 249b/11
 s.- mek cāizdegüldür 187b/5
 s.- mek revāolur 131b/1
 s.- mek 212a/9
 s.- mekden 095a/13, 113b/6
 s.- mekten nehietmek 172b/40
 s.- mekten nehyeder 213a/16
 s.- mem 186b/17
 s.- mesinde helākoldular 267a/12
 s.- mesinler 254a/11
 s.- meye 211a/3, 219b/20, 246b/19
 s.- meyeler 091a/18, 094a/41
 s.- meyim 171b/6
 s.- meyüb 103b/29
 s.- mez 025a/34, 060a/34, 171a/2,
 228b/9, 233b/9
 s.- mişdür 090a/21
 s.- mişdur 095b/6, 239a/19
 s.- mişdür 231a/2
 s.- mişdür 040b/1
 s.- mişler 277b/4
 s.- miştür 025a/34
 s.- ñ 171b/14

s.- n 093a/21
 s.- ndiği 259a/2
 s.- ndüklerinden 133b/11
 s.- ne 171b/11
 s.- necek 232b/6, 290a/15
 s.- neler 109a/43
 s.- nen 116a/19
 s.- nicek 128a/30
 s.- nmek 109b/46
 s.- nmiş 100b/7
 s.- nmişdür 007a/3
 s.- nür 136b/23
 s.- r 018b/20, 022b/35, 030b/5,
 048b/47, 056a/3, 056a/7, 062a/35,
 066a/32,
 066b/36, 079b/43, 087a/6,
 087a/11, 097b/44, 104a/44, 109b/46,
 110a/3, 110a/9,
 119a/8, 122a/30, 125a/3, 129b/27,
 169b/3, 200b/19, 222a/14, 243a/5,
 244a/25,
 249b/11, 255a/11, 255a/5, 272a/1,
 280b/5, 281a/12
 s.- r te'accübider 267a/16
 s.- r 171a/3, 171a/4, 241a/5
 s.- rim 167a/16, 187a/23
 s.- rin 144b/1
 s.- riñ 024a/13, 144a/19
 s.- riz 158b/6, 212b/4, 235a/10
 s.- riz 232a/6
 s.- rken 172a/19
 s.- rler 092a/32, 105b/20, 172a/23
 s.- rse 172b/27
 s.- rsiñ 023b/11
 s.- rsiz 018b/19
 s.- rüm 132b/26, 165b/8, 174a/34,
 186b/17
 s.- rüñ 202a/21
 s.- rüz 158b/13, 158b/7, 178a/17,
 188a/19
 s.- rüz 179b/12
 s.- sinler 172b/29
 s.- siñ 172b/29
 s.- ycek 111a/25
 s.- ye 105a/14

s.- ye 103b/33
s.- yeler 022b/36, 092a/30
s.- yeler 083b/17
s.- yem 136b/20, 172a/21
s.- yen 102b/7, 149b/21, 171a/2,
171a/4, 171b/11, 249b/11, 268b/12
s.- yeni 244a/25
s.- yenler 018b/20, 076b/11,
087a/8, 171b/10
s.- yenün 125a/9
s.- yerek 258b/17
s.- yeserdür 090a/22
s.- yesiz 076b/11
s.- yesiz 018b/20
s.- yi 091a/18
s.- yici 219a/13
s.- yim 170b/1
s.- yim 124b/40
s.- yin 171b/6, 188b/3
s.- yin 247b/12
s.- yorlar 263a/6, 271a/9
s.- yub 119a/8
s.- yüb 064b/51, 092b/3, 132a/14,
266a/10
s.- yüb 118b/25
s.- yüb 119a/7
s. 042a/28, 117b/10, 229a/15

s. 228b/1

söylen -

s.- meye 244a/20
s.- miş 047a/14, 062a/36
S.- miş 078a/10
s. 076b/11

söyleş -

s.- di 130b/12
s.- diler 131a/24
s.- ir 030b/3
s.- üb 068a/5, 103b/27

söyün -

: sönmek
s.- dür 070a/47
s.- dürölmez 007b/13, 070a/43,

070a/44

s.- mez 070a/44, 070a/46, 070a/49

s.+ müştür 045a/9

söyündür -: söndürmek

s. kâdirolasız 202a/16

s.- meñ 216a/19

s.- meye 021b/21

söz : laf

s.+ i 136b/25

s. 015a/16, 022b/32, 024a/21,

040b/46, 059a/15, 059b/17, 066a/29,
105b/22,

110b/13, 121a/2, 160b/8, 188b/2,

217b/15, 259a/7

s. cevâbvirmede 028a/23

s. kararola 032b/17

s.+ de 152b/9, 161a/20, 172a/20,

210b/17, 217b/17, 248a/2

s.+ den 071a/22

s.+ e 050b/14, 126a/22

s.+ i 008a/5, 014b/8, 022b/36,

034b/22, 059a/15, 059b/16, 059b/18,
080b/72,

108a/15, 113b/6, 122b/38, 172a/19

s.+ i kabul 034a/11

s.+ i kızbiderek 009b/11

s.+ im 161a/19

s.+ ler 156a/18, 158b/4, 200b/6,

209a/5, 215a/18, 222b/4, 266a/10, 290b/6

s.+ leri 033b/1

s.+ leranlara 109a/43

s.+ lerde 096a/23

s.+ lerden 225a/14

s.+ lerhak 289b/6

s.+ leri 046b/1, 087b/22, 092b/5,

095a/12, 095a/13, 103a/22, 104a/44,
112a/16,

115a/36, 115a/38, 149b/18, 187b/4

s.+ leri kad'eyle 225a/17

s.+ leri tamâmetdügi 014a/28

s.+ leri tezekküreyleñ 267b/18

s.+ leridür 287b/10

s.+ lerinde 221a/6
 s.+ lerinden 267a/15
 s.+ lerine 222b/3
 s.+ lerini 093a/21
 s.+ lerini 132b/26
 s.+ lerümden 068a/38
 s.+ lerümi 014a/26
 s.+ lerümi 014a/24
 s.+ lerüñ 224b/12, 244a/19
 s.+ lerüñ 268a/3
 s.+ lerüñde 140a/4
 s.+ lerüñden 022b/38
 s.+ lerüñden 022b/37
 s.+ lerüñüzi 018a/14
 s.+ lülük 200a/4
 s.+ süz 161b/7
 s.+ ü 024a/20, 024b/23, 059b/16,
 062a/36, 079a/40, 090b/4, 147b/9,
 203a/14,
 231a/3, 236a/9, 259a/6
 s.+ ü aşikâresöyler 067b/32
 s.+ ü istimâ'ider 024a/22
 s.+ ü suâl 037b/24
 s.+ üdür 260b/7
 s.+ ümüz 234b/11
 s.+ ümüzü 218a/14
 s.+ üñ 024a/19
 s.+ ünde 074b/14
 s.+ ündeki 215a/15
 s.+ üne 245b/22
 s.+ ün 246b/21
 s.+ ünü 111b/7
 s.+ ünü 271a/10

su : başlıca içecek
 s. 222b/23, 240a/23, 259a/6,
 264a/6
 s.+ dan 259a/6
 s.+ lar 285a/15
 s.+ laruñ 276a/10, 281b/2, 282a/8
 s.+ yu 248b/11
 ş. 007b/11, 264a/6, 264a/9
 ş. 099b/37
 ş.+ cı 057a/22, 074a/1
 ş.+ cu 020b/19, 274a/6, 286a/13,

287b/16
 ş.+ dan 054a/10, 100a/39
 ş.+ lar 027a/28, 027a/30, 278b/6
 ş.+ lara 069a/22
 ş.+ larda 015b/33
 ş.+ lardan 276a/11
 ş.+ laruñ 276a/11, 283b/4, 283b/5,
 287a/6
 ş.+ suz 023a/43, 258b/17, 267a/12
 ş.+ yâ 099b/36
 ş.+ ya 031a/16
 ş.+ yı 248b/13
 ş.+ yu 019b/42, 051a/23, 078a/14,
 280a/15, 284a/12
 ş.+ yu 104b/47

su'âl : soru
 s.+ de 264b/15
 s.+ ler 264b/16
 s.+ leri 218b/4, 225b/23
 s. 093b/27, 198b/20, 246a/5
 artık s. 040b/46
 sözü s. 037b/24
 şeria'tçı s. 040a/35

su'âl it -: soru sormak
 ki s.- eriz 262b/22
 kem s.- ersiz 249a/3
 durdurub s.- diler 090b/7
 ĩmānda s.- dim 246a/6
 s.- mezsiz 249a/3
 erlere s.- sinler 172b/36
 görürse s.- e 264b/16
 aña s.- enlere 013b/10
 imdi s.- erin 103b/29
 kim namazkılub s.- erseniz
 073b/24
 ne s.- ersiz 071b/38
 kim s.- esiñ 063b/23
 ne s.- eyim 063b/24
 ki suāletmezsiz s.- üb 249a/3
 s.- meyenlere 149b/21

suç : cürm
 s.+ lu 253a/20

s.+ suz 237b/7
s.+ suzlar 208a/22
ş. 130a/5, 162a/7
ş.+ ları 250b/16
ş.+ suz 157a/8
ş.+ suz 238b/14
ş.+ suzdur 021a/6
ş.+ şuzkanın 050a/4

şulh : barış
ş.+ ü 273b/4
ş.+ üñüz 215b/14

şulh it -: barış yapmak
kanından ş.- miş 208a/20

sulṭān : hükümdar
s.+ ı 093b/31
s.+ lık 072a/43

şūret : görünüş
ş. 151b/2, 174b/49
ş.+ i 039b/21, 208a/15, 226a/5,
231a/3, 281a/14
ş.+ idür ammā 143a/15
ş.+ ine 146b/29, 186b/13, 186b/15,
210a/10, 282a/9, 283a/2, 283b/2, 288b/4
ş.+ ine secdeederler 282a/11
ş.+ ini 204a/7
ş.+ leri 097b/43
ş.+ li 205b/10
ş.+ lü 151b/2
ş. 186b/15, 221b/6
ş.+ i mevcûdolan 179a/4

Suriye
s.+ ya 009a/24
S. 190a/21
S.+ dan 113a/40
S.+ de 112b/23
S.+ ye 118a/18, 121a/3, 122b/3

şuša -
ş.- dım 046a/34

ş.- miş 046a/38

şu'ūd : yükselme, yücelme
ş. 118a/22, 123b/15, 190b/1,
190b/2, 199a/8, 272a/1, 274b/2, 276a/5,
279a/12, 280b/1, 281a/11, 282a/11

şu'ūd it -: yükselmek, yücelmek
yeruşalime ş.- di 104b/2
Yeruşalime ş.- di 130a/2
şadağalaruñ ş.- diler 102b/5
üzere ş.- diler 288b/9
Yeruşalime ş.- meye 123a/5
yeruşalime ş.- eler 111b/3
bilesince ş.- enler 108b/31
yeruşalime ş.- er 071b/31
yeruşlimeye ş.- er 035b/17
yeruşlime ş.- erüz 035b/18,
071b/33
yā secdeitmege ş.- düm 129a/12
yeruşalime ş.- meye 123a/13

sücūd : secde etme
s.+ unda 209b/23

sücūd et -: secde etmek
āna s.- diler 053b/17

süknā : oturacak yer, mesken
s.+ larınuñ 116b/27

sükūn : sakinlik
s. 262b/17
s. 159b/17
s. 095b/4, 145a/18

sükūn it -: sakinleşmek
cesedane s.- er 209a/10

nuru s.- en 223b/16
anda s.- erler 023a/45
ile s.- mek 163a/13

sükūt : sessizlik
s. 156b/24, 218a/12

s.+ ta 220a/11, 220a/13
s. 124b/40

Süleymān

S. 005a/7, 012b/29
s.+ dan 023a/42
S.+ ı tevīditdi 004b/6
s.+ iñ 023a/42
s.+ uñ 093a/13

sülük : bir tarikata girme

s. 211a/4
s. 153a/13, 194b/16, 199b/17

sülük et -: tarikata girmek

göre s.- mezsîñ 153b/15
izlerinde s.- eñlere 141b/13
anlar s.- enlere 245a/10
öyle s.- enleri 206a/17
kimesneler s.- erler 206a/18
şehvetinde s.- erler 258a/10
ile s.- esiz 200b/15
s.- esiz 207b/10
vakit s.- diñiz 210a/8
tertipsiz s.- en 218a/6
ile s.- erler 195b/16
lāyık s.- esiz 199a/2

sür - : sürmek

s.- di 097b/45, 118a/17
s.- düler 288b/4
s.- düm 131b/6, 144b/9
s.- e 165b/10
s.- elüm 219b/2
s.- elüm 143b/3
s.- en 268b/18
s.- enler 209b/20
s.- er 143b/11, 164b/39, 229a/3,
272b/9

s.- er 144b/2, 194a/26, 239a/18
s.- erim 203b/22
s.- eriz 229a/12
s.- eriz 215b/11
s.- esiz 146a/13, 249b/15
s.- mek 146a/12, 226b/12

s.- mek vācib 131a/24
s.- mekten 242a/25
s.- mesi 258a/13
s.- meye 254b/2
s.- mez 143b/10
s.- ürüm 191b/20

sür'at : hız

s. 063b/25, 106a/7, 116a/15,
156b/20, 189b/6, 220b/14, 222b/22,
227a/9,
245b/23, 257a/14, 269a/5,
279a/15, 290b/7

sürç - : tökezlemek

s.- diler 148b/32
s.- e 154a/21
s.- ecek 148b/32, 148b/33, 252b/8
s.- emezse 248a/2
s.- enlere 252b/8
s.- eriz 248a/2

sürür : sevinç

s.+ uñuz 249b/10
s. 154b/13
s.+ dan 088a/28

sürü : hayvan sürüsü

s.+ nün 165b/7, 255b/3
s.+ si 061a/12
s.+ süne 255b/2
s.+ ye 165b/7

sürükle -

s.- nen 102b/13, 104b/6
s.- nenlerüñ 138a/24
s.- en 248b/7

sürül -

s.- düğümüz 134b/27
s.- müşdür 235a/7
s.- müşler 248a/4, 258b/17

şād : sevinçli

ş. 204b/18, 250b/13, 255a/13
ş.+ lık 215b/16, 280a/12
ş. 109b/48, 170b/6
ş.+ lık 097a/41, 154b/10, 170a/27,
177b/2, 177b/3, 182a/4, 182a/8, 182b/16

şāh : hükümdar
ş. 285a/10
ş.+ dur 285a/12
ş.+ ı 236a/2
ş.+ ıdır 236a/2
ş.+ ın 242a/24, 242a/27
ş.+ lar 219b/2, 273a/10, 285a/13
ş.+ ları 268a/6, 284b/2
ş.+ larına 284a/14
ş.+ laruñ 236a/1, 284a/13, 290a/25
ş.+ lık 273a/11, 288b/4, 290b/5

ş. 026b/9, 063b/27, 132a/13
ş.+ a 033a/23, 039a/2
ş.+ a beyānetdi 130b/14
ş.+ ı 006a/9, 081b/27
ş.+ ı talebidüb 108a/21
ş.+ lık 143a/17, 143a/18, 143a/21,
143b/12, 160b/8, 160b/9
ş.+ un 132b/26
ş.+ uñ 107a/20
ş.+ unkisinden 107a/20

şāhāne: harika
ş. 252b/9
ş. 247a/8
ş. 107a/21

şāhid : tanık
ş. 271b/14
ş. 086b/23
ş.+ i 132a/15
ş.+ im 255b/1
ş.+ ler 098a/58, 240b/28
ş.+ dür 202b/8, 266a/12, 268a/5
ş.+ ler 049b/64
ş.+ lerime 278b/3
ş.+ lıkid-er 264a/6
ş. 222a/20

ş.+ ler 080a/63, 122a/26, 223a/13
ş.+ lerde 224b/2
ş.+ leri 095a/13
ş.+ leridir 108b/32
ş.+ leruñ 188b/1, 243a/1
ş.+ lerüz 088a/32, 089b/15,
104a/39
ş. 212b/6

şāhid ol -
āna ş.- asıñ 125b/16

şāhin
ş. 187a/32

şā'ir
ş.+ lerden 116b/28

şakak : alnın iki yanı
ş.+ lar 157a/10, 159a/3, 168b/18
ş.+ lara 156a/17

şakī : eşkiya
ş. 271b/17

şākir : şükür eden
ş.+ len 210b/15
ş. 138a/21

şākird : talebe, mürit
ş. 018b/24, 035b/17, 079a/32,
100b/10, 101a/26, 113a/1, 120a/30
ş.+ i 123b/17
ş.+ ler 029a/36, 030b/6, 032a/1,
037b/20, 042b/3, 047a/17, 047b/19,
048a/36,
070b/13, 086b/25, 094b/1,
101a/20, 101b/38, 105b/26, 109b/52,
111a/28
ş.+ ler 121a/7
ş.+ lerānı 027a/26
ş.+ lerānları 034a/14
ş.+ ler 071a/24
ş.+ lercelile 053b/16
ş.+ ler 026b/20

ş.+ lerde 027a/22
 ş.+ lere 026b/18, 047b/26,
 048b/40, 068b/14, 101a/26
 ş.+ leri 009a/2, 015b/24, 015b/25,
 025a/36, 026b/12, 028a/23, 028b/33,
 034b/25,
 036b/1, 042b/1, 047a/8, 062b/1,
 065b/18, 067b/34, 069a/28, 070b/11,
 073a/15,
 078a/12, 118b/1, 119a/8, 122a/31,
 123a/4
 ş.+ lerim 047b/19
 ş.+ leriñ 111b/10
 ş.+ leriñâmı 021a/2
 ş.+ lerine 029a/36, 040b/1, 053a/7,
 057b/9, 064a/41, 066b/5
 ş.+ lerine ızdırârettdi 064b/45
 ş.+ lerine iħbâritmege 053a/9
 ş.+ lerine suâleyledi 067b/27
 ş.+ lerine 019b/1
 ş.+ lerine 029b/13
 ş.+ lerini 028b/32, 066b/1,
 067b/33, 078a/13
 ş.+ leriniñ 076a/1
 ş.+ lerinüñ 015a/21, 019b/3
 ş.+ lerinüñ 065a/2
 ş.+ leritaşraçık-ub 078b/16
 ş.+ lerkatına 023b/10
 ş.+ lerün 094b/2, 094b/7, 105b/29,
 111a/22
 ş.+ lervar-ub 037a/6
 ş.+ üñ 019b/42
 ş.+ leri 118a/23
 ş.+ lerine 030a/20
 ş.+ lerineetti 046b/2
 ş.+ lerüm 078a/15
 ş.+ lerine 060a/35
şān : şöhet, ün
 ş. 204b/17
 ş.+ lık 110b/17, 112b/31, 194a/27,
 205a/29
 ş.+ lıkvir-diler 111b/4
 ş. 032b/13
 ş.+ lık 009b/12

şark : doğu
 ş.+ dan 289b/13

şāyed : eğer
 ş. 073a/13
 ş. 225b/25, 230b/15
 ş. 024b/29, 045a/9, 142b/8,
 150b/22, 165a/9, 177b/7, 184a/4, 186a/3,
 188a/20, 233b/1

şebeke : balık ağı
 ş.+ yi 008b/18, 054b/16

şebih : benzer
 ş. 148b/29, 280b/2, 280b/4,
 282b/14, 286b/19
 ş.+ dür 075a/31
 ş.+ ler 195a/21
 ş. 290a/19

şefā'at : bağışlanma için aracı olma
 ş. 146b/27, 149b/2

şefā'at it -: aracı olmak
 hāḡḡumuzda ş.- er 146b/26
 bize ş.- er 147a/35

şefḡat : sevgi
 ş. 188b/2
 ş.+ sizliğinde 209b/23

şefḡat it -: sevmek, acımak
 feriştelere ş.- medi 257b/4
 dünyāya ş.- mesi 257b/5
 saña ş.- e 150b/22
 size ş.- erim 164a/29
 bize ş.- üb 177a/23
 göre ş.- medi 150b/21

şehādet : tanıklık
 ş. 043a/13, 055b/45, 076b/10,
 092a/33
 ş. 140b/21, 176b/12, 213a/12,
 219b/6, 223a/13, 226b/1, 228a/13,

236b/17,
250a/3, 256a/12, 264a/7, 264a/8,
264a/11, 265b/3, 266a/12, 274a/10,
278b/7,
287b/10
ş. kesbetdi 241a/4
ş. kesbetdiler 241a/2
ş.+ e i'tikâdetmedi 264a/11
ş.+ i 157a/6, 220b/8, 232b/6,
241a/5, 264a/9, 264a/10, 268a/10
ş.+ ianlardadır 287b/10
ş.+ imiz 216b/10, 266a/12
ş.+ in 283a/5
ş.+ inden 224a/8
ş.+ ine 268a/2
ş.+ ini 158a/2
ş.+ ini kabûlederiz 264a/9
ş.+ inüñ 280a/11
ş.+ lenmiş 222a/10
ş. 014b/5, 097b/44, 113b/3,
122a/23, 125a/5, 125b/13, 136b/23,
236a/9
ş. etdi 111b/8
ş. etmek 131b/5
ş. idüb 099a/25
ş. virdün 127a/11
ş.+ i 288b/4
ş.+ ler 028a/19
ş.+ üñ 125b/18

şehâdet it -: tanıklık etmek

ş.- erek 225a/14
ş.- eriz 263b/14
Allahın ş.- diği 264a/10
ne ş.- erler 049b/63, 080a/61
tekrâr ş.- erim 194a/3
ve ş.- erin 199b/17
kelâmına ş.- üb 110a/3
İncîlini ş.- mek 122a/25
öyle ş.- mek 127a/11

şehâdet vir -: tanık olarak ifade vermek

ş.- üb 088b/40
nesneyi ş.- ürler 050b/14

ve ş.- dik 214b/7
bile ş.- ir 231b/4
hep ş.- mişdur 266a/12
büyüğe ş.- ür 132b/22
peygamberler ş.- ürler 104a/43

şehir : şehir, kent

ş. 009b/14, 015b/34, 055a/33,
110b/19, 120a/29, 282a/8, 286a/11,
286a/16,
286b/19, 286b/22, 289b/14,
290a/16, 290a/19
ş. 037a/10
ş. 124a/30
ş.+ de 061a/14, 098b/9, 112a/21,
113b/12, 122a/23, 124a/29, 125a/3,
187a/26
ş.+ de 018b/23
ş.+ de sâkinoldı 007a/23
ş.+ de 129a/13
ş.+ de çokhalkum 117b/11
ş.+ deki 113a/36
ş.+ den 018a/14, 037b/17, 042a/34,
073b/20, 098a/58, 113b/13, 115a/39,
123a/5,
124b/39, 282b/20
ş.+ ler 266b/7
ş.+ lerden 093a/16
ş.+ lerden 113b/4
ş.+ lere 065a/56
ş.+ lere va'zeyledi 100a/40
ş.+ leri 284a/19
ş.+ leri 020b/20
ş.+ lerinde 019b/1
ş.+ lerini külidüb 257b/6
ş.+ lerini 018b/23
ş.+ lü 124b/39
ş. 100a/6, 110a/6
ş.+ e 015b/33, 018a/11, 018b/16,
042a/34, 047b/18, 055b/45, 102b/9,
106b/10,
109b/44, 111a/21, 241b/10,
249b/13, 286b/19
ş.+ e girü 037b/18
ş.+ e 063a/12

ş.+ evar-uñ 078a/13
ş.+ i 110b/13, 116a/17, 120b/35,
242a/17, 278b/2, 284a/19, 288b/9, 289a/2,
289b/11, 290a/15, 290a/16
ş.+ iānaḡarīb 133b/8
ş.+ idür 113b/12
ş.+ imizyokdur 245a/14
ş.+ in 187a/32, 278b/8, 290a/21
ş.+ iñ 279a/13
ş.+ inde 098b/6, 104b/5, 114a/14
Ş.+ ine 018a/6
ş.+ ini 039a/8
ş.+ iya 022a/25
ş.+ ümüze 114a/20
ş.+ ün 109b/50, 131a/23, 156b/23
ş.+ üñ 115b/6, 115b/8
ş.+ üñçokluğu 110a/4
ş. 078b/16, 110b/20
ş. taḡrişetdiler 115b/5
ş.+ dūr 010b/36
ş. 290a/23

şehvet : cinsel arzu

ş. 214b/5, 246a/15, 256b/5
ş.+ i 144b/7, 210a/5, 246a/15,
261a/16, 261a/17
ş.+ i 144b/8
ş.+ inde 258a/10
ş.+ ini 194b/17
ş.+ ler 195a/25, 226a/7
ş.+ lerde 254b/3
ş.+ lerden 225b/22
ş.+ lere 153a/14, 223a/9, 229a/3,
251b/15
ş.+ lere 229a/12
ş.+ lerince 226b/3
ş.+ lerince 199b/23
ş.+ lerinde 138a/24, 197a/3,
258b/18
ş.+ lerinde 143b/13
ş.+ lerinden 252b/11
ş.+ lerine 254b/2, 259a/4, 267a/16,
267b/18
ş.+ lerüñ 059b/19

ş.+ li 222a/11

şekk : şüphe

ş. 043a/10, 103a/20, 165a/13,
260b/11
ş. idesiz 078b/27
ş.+ lere 156a/17
ş. 269b/15
ş. 037b/21
ş.+ i 020a/7, 024a/22, 026a/57,
048a/34, 079a/29, 154a/21, 154a/23,
187a/30
ş.+ ī 062b/4
ş.+ i bāṭııoldı 194b/12
ş.+ i 153b/14
ş.+ üm 048a/34

şekil : şekil, resim

ş.+ de 083a/12
ş.+ leri 276b/7
ş.+ leridür 239a/24
ş.+ li 198b/11
ş.+ i 164a/32, 272a/3
ş.+ inde 110b/12
ş.+ ine 272a/3
ş. 068a/2
ş. 030b/2
ş.+ müz 179a/17
ş. 206a/21

şekvā : şikayet

ş.+ sı 210b/13

şem' : mum

ş.+ den 282b/13
ş.+ dān 009b/15

şem'dan : şamdan

ş.+ 238a/2
ş.+ 268b/13, 278b/4
ş.+ iñ 268b/13
ş.+ iñı 269a/5
ş. 059b/22
ş.+ iñ 269a/1

şer : kötülük
ş. 057b/4, 081a/14, 189a/7,
219a/9, 248b/8, 256a/8, 266a/11
ş.+ den 237a/26
ş.+ ler 100b/13
ş.+ lerden 217b/4
ş.+ leri 227a/14
ş.+ lerüñ 223a/10
ş.+ in 218b/7
ş.+ isizlere 219a/9
ş.+ ün 094a/34
ş. 051a/23, 138b/29, 145a/21
ş.+ e 011a/39
ş.+ i 013a/34, 228b/8
ş.+ iihrâc 022b/36
ş.+ in 253a/16
ş.+ iñ 216a/22
ş.+ ir 023a/45, 029a/4
ş. 180b/11

şerî'at : din hükümleri
ş. 218b/8
ş.+ e 236a/5
ş.+ i 219a/9
ş.+ ine 246b/25
ş.+ ini 197b/15
ş.+ siz 217a/8
ş. 139a/15, 140b/18, 140b/20,
140b/21, 141a/27
ş.+ den 144b/3
ş.+ den 139b/25
ş.+ e 126b/3
ş.+ ı 109a/39, 141a/27
ş.+ i 098a/54, 139a/14, 139a/15,
141a/31, 145a/21
ş.+ i hıfzıtmek 112b/24
ş.+ i icrâidersiñ 139b/25
ş.+ i 247a/8
ş.+ imiz 128b/6
ş.+ in 139b/26, 240b/28
ş.+ inca 125b/12
ş.+ inden 136b/23, 144b/3
ş.+ ine 130a/8
ş.+ li 229b/9

ş.+ te 139b/23
ş.+ tekileri 139a/14
ş.+ tekilere 140b/18
ş.+ ün 141a/29
ş.+ üñ 139a/15

şerîk : ortak
ş.+ ler 167b/21
ş.+ leri 240b/34
ş.+ ümdür 184a/23

şerîr : kötü insan
ş.+ de 264b/20
ş.+ dür 262a/12
ş.+ ler 022b/34
ş.+ lere 269a/2
ş.+ leri 025b/50, 038b/41
ş.+ ün 025a/38
ş.+ dendür 011a/38
ş.+ leri 011a/45
ş. 024a/19
ş.+ den 012a/13

şetm : küfür, sövgü
ş. 221a/9, 246a/5, 254a/9
ş. 138b/30, 154a/3, 255a/14
ş.+ in 242a/26
ş.+ ini 245a/13
ş.+ leri 154a/4

şetm it -: küfür etmek
āna ş.- diler 082a/33

şevk : istek, arzu
ş. 213b/18
ş.+ i 182b/11
ş. 236b/20

şevket : ululuk
ş. 268a/6

şey
ş. 018b/19, 065a/4, 132b/26,
165b/11, 186b/15, 190b/6, 195a/3

ş. 243a/5
ş. 269b/16
ş.+ dürki 188a/13
ş.+ i 167a/19
ş.+ in 268a/9

şeyh : ihtiyar, önder
ş. 272b/10
ş.+ lerüñ 250b/14, 273a/11,
273a/5, 273a/6, 281b/3
ş. 272a/4, 273a/8, 287a/4
ş.+ den 265a/1, 265b/1
ş.+ e 221b/1
ş.+ ler 049a/58, 049a/59, 051b/41,
053b/12, 080a/54, 111b/6, 112b/23,
228b/2
ş.+ ler 123b/19
ş.+ lerden 050b/12, 067b/31,
079b/44
ş.+ lerden 113b/4
ş.+ lerden 111b/4
ş.+ lere 112a/22, 127a/14, 256a/5
ş.+ lere 050a/4
ş.+ leri 050a/1, 090b/6, 095a/12,
130b/15
ş.+ lerinden 048b/48
ş.+ lerkatına 111b/3
ş.+ ler 073b/28
ş.+ lerüñ 065a/5, 275a/11
ş.+ li 241a/2

şeytân
ş.+ a telsîm 161a/5
ş. 213b/18
ş.+ a teslîmeyledim 219b/20
ş.+ larüñ 221a/1
ş.+ üñ 217a/9
ş. 008b/10, 028a/22, 030a/23,
031a/18, 054b/13, 058b/26, 107b/10,
186b/14,
269b/14, 280a/9, 288a/2, 288b/8
ş.+ a rücu'etdiler 222a/15
ş.+ dan 178a/11
ş.+ ı 020b/19, 058a/24, 066a/26,
066a/31, 083a/10, 156b/20

ş.+ ın 271a/9
ş.+ ın 104a/38, 270a/24
ş.+ lar 247b/19
ş.+ lara 277b/20
ş.+ ları 022a/24, 022a/28, 055a/33,
058a/22, 069b/38
ş.+ ları 022a/27
ş.+ larıçıkar-ur 055b/40
ve ş.+ ları 058a/17
ş.+ larüñ 058a/22
ş.+ lıdır 248b/16
ş.+ uñ 187b/7
ş.+ uñ 132a/18
ş.+ üñ 269b/13, 269b/9
ş.+ 092b/3, 066a/30

şiddet : sertlik, aşırılık
ş. 118b/28, 134a/18, 286b/21
ş.+ i 124b/35, 135a/42

şikâr : av
ş. 258a/12

şikâyet
ş.+ çiler 267a/16

şikeste : kırık
ş. 140b/15

şimâl : kuzey
ş.+ den 289b/13

şimdi : şu anda
ş. 007b/10, 010b/28, 026b/15,
027a/24, 028b/32, 048b/44, 049a/53,
049b/64,
051b/42, 051b/43, 060a/38,
064a/35, 064a/36, 066b/2, 071b/30,
073a/11, 082a/32,
082b/42, 082b/44, 090a/17,
090b/4, 091b/29, 094a/38, 095b/5,
097b/53, 102b/5,
106b/11, 107b/11, 113a/36,
115a/36, 115a/37, 122a/22, 125a/1,
125b/16, 127b/21,

129a/13, 129b/25, 131b/6,
 132a/17, 133b/9, 134a/22, 140b/21,
 142a/19, 142b/11,
 144a/22, 144b/6, 145a/21, 145b/1,
 151a/30, 152b/11, 155a/23, 155a/25,
 159a/2,
 160b/8, 161b/11, 162a/7, 170a/19,
 171a/12, 171a/13, 175b/12, 175b/7,
 180b/16,
 181a/2, 183a/11, 188b/2, 189b/10,
 191b/3, 193a/9, 193b/20, 197a/1, 197b/13,
 198a/5, 198b/10, 200b/8, 203a/20,
 203b/30, 204a/12, 206a/18, 206b/10,
 208a/22,
 208b/24, 208b/27, 210a/8, 213b/6,
 214a/9, 222a/15, 225b/18, 229a/13,
 230a/10,
 230a/11, 230b/16, 232a/8, 237b/6,
 238a/5, 239a/25, 239a/26, 249b/16,
 251a/8,
 251b/12, 252b/10, 259b/18,
 261b/28, 262a/2, 265a/5, 267b/25,
 280a/10
 ş. aḥzetdim 205b/11
 ş. 'arḫyleñ 144a/19
 ş. ferḥiderim 182a/9
 ş. iḥbāreyledi 244a/26
 ş. iḥdāoluñmakım 227a/6
 ş. i'tiākātitlediler 151a/31
 ş. kareder 217a/7
 ş. keşfolunmuş 156b/26
 ş. mani 217a/7
 ş. mükemmel 205b/11
 ş. tekrārederim 189b/9
 ş. zāhirolmuş 224a/10
 ş. ziyāeder 260b/8
 ş.+ den 268b/20, 272a/2
 ş.+ deñ 047b/29, 079b/41
 ş.+ ki 007b/15, 259a/7, 263a/4
 ş.+ ye 020a/12, 043b/21, 137b/13,
 160b/13, 165a/7, 260b/9
 ş. 194a/30
 ş. 146a/18, 150a/5, 183b/14,
 221a/8, 223b/17, 227a/9, 238b/9, 251a/6

ş. 146b/22, 202b/6

şirket : ortaklık

ş. 260a/3

ş.+ de 088b/42

ş.+ i 167a/16, 167a/17, 181b/14,

189a/13, 204a/1, 230a/6

ş.+ imiz 260a/3, 260a/6, 260a/7

ş.+ ine 157a/9

ş.+ ini 205b/10

ş.+ inşağlarını 191a/9

şiş -

ş.- miş 135b/5

ş.- mişdur 222b/4

ş.- mişer 226a/4

şişir -

ş.- ür 164b/1

şol : şu, o

ş. 043b/21, 060a/28, 118a/18

şöyle : şunun gibi

ş. 006a/6, 007b/15, 009b/12,

013b/10, 015b/24, 015b/28, 020b/26,
 022a/23,

023b/2, 025b/49, 025b/54,

028b/30, 032b/13, 034a/12, 035b/16,
 043b/24, 044a/33,

049a/55, 050b/15, 056a/12,

056a/2, 057a/28, 057b/10, 058b/1,
 060a/32, 060a/38,

060b/40, 065b/18, 068a/3,

077a/29, 080a/60, 082a/39, 086b/19,
 093a/15, 095b/8,

106a/8, 106b/15, 113a/39,

117a/33, 119a/10, 119a/12, 121b/12,
 122b/35, 135a/44,

136a/14, 137b/15, 142b/12,

143a/18, 150a/5, 150b/26, 158b/11,
 159b/16, 161a/1,

163b/17, 165a/12, 166a/14,

166a/15, 168b/11, 169a/29, 169b/13,
 171b/12, 171b/9,

172a/21, 172a/22, 172a/25,
173a/11, 173b/22, 174b/42, 176b/8,
177b/7, 183a/6,
183a/7, 183b/12, 191b/3, 192b/24,
193a/3, 195a/2, 199b/20, 201a/33, 206a/2,
212a/9, 212b/8, 215a/14, 216b/4,
233a/11, 234b/3, 234b/5, 235b/15, 238a/6,
241a/4, 244a/21, 248b/10,
248b/12, 248b/6, 257a/11, 269b/15,
271b/16, 277a/17,
281a/13, 284a/18, 286b/21
ş. 'addetsün 160a/1
ş. fikirediyorlar 056a/8
ş. ta'lîmiderse 010a/19
ş. ta'yînitmiş 121b/13
ş. vaşiyeteyledi 109b/47
ş. va'ziderüz 173a/11
ş. va'zitmege sa'y 155a/20
ş. ziyâetsun 009b/16
ş.+ dūrtañrınũñ 253a/15
ş.+ ki 055b/45, 058a/20, 119b/16

şu'le : alev
ş. 043b/27
ş. 204b/15
ş.+ si 132a/13

şükr : şükür, teşekkür
ş. 128b/4, 154b/12
ş.+ edüb 047b/27
ş.+ ü 184b/12, 214a/9, 272b/9
ş.+ üne 172a/17
ş. 153a/6, 178a/14, 183b/16,
184b/15, 200b/5, 206b/6, 211a/3, 221a/4,
221a/5, 275a/12
ş.+ ler 184b/12, 219b/2
ş.+ lerbizüm 176b/12

şükr it -: teşekkür etmek
pedere ş.- er 207b/12
ş.- erim 224a/3
ş.- üb 169a/24
ş.- mesi 209a/7
rabbe ş.- er 153a/7
ş.- erim 172a/18

dāima ş.- erim 157a/4
tañrıyā ş.- erim 145b/25
tañrıyā ş.- erüm 157b/14
tanruma ş.- erüm 137b/8
Allaha ş.- üb 136a/15
alub ş.- üb 066b/5
saña ş.- ürem 020b/25
içün ş.- mekden 196b/16
ş.- er 219a/12
ş.- er 202b/3
ile ş.- er 210b/18
ş.- er 201a/20
tañrıma ş.- erim 230a/4
atasına ş.- eriz 207b/3
durmayub ş.- eriz 213a/13
içün ş.- eriz 212a/2
saña ş.- eriz 279a/17
tañrıya ş.- mek 216a/3, 217b/13

kim ş.- erim 167b/31

şüphe : kuşku
ş.+ lediler 087b/12
ş.+ ledüñ 027a/31
ş.+ siz 219b/9

şüphe it -: kuşkulananmak
hiç ş.- meyub 246a/6
ş.- enkimesne 246a/6
kalbiñde ş.- meye 073b/23

tā : uzaklık ya da zaman anlatan sıfat
t. 005b/22, 008b/15, 021b/9,
023a/42, 024a/15, 025a/35, 031b/27,
037b/19,
042a/26, 050a/2, 051b/35, 056a/9,
057b/6, 059a/10, 059b/21, 061a/12,
064a/36,
064a/41, 065b/10, 077b/2,
079b/49, 081b/20, 086b/25, 088a/26,
089a/2, 090a/19,
091a/17, 091b/28, 093b/27,
093b/32, 096a/19, 098b/11, 099a/16,
100a/40, 100b/13,
103b/33, 104b/47, 105b/23,

109b/47, 112a/17, 115a/36, 116b/27,
126a/24, 127b/24,
128b/4, 129a/17, 129b/26,
132a/18, 135a/42, 136b/20, 136b/23,
136b/27, 137b/11,
137b/13, 138a/21, 140a/4,
141a/26, 141b/12, 141b/16, 143a/20,
143a/21, 143b/4,
145a/13, 147b/5, 147b/11,
148a/18, 148a/23, 150a/11, 150b/20,
150b/25, 151a/31,
151a/32, 151a/36, 151b/2, 153b/9,
154b/13, 154b/16, 155a/19, 155a/20,
155b/32,
156b/27, 157b/15, 158b/12,
158b/5, 159b/18, 160a/5, 160a/6, 160b/8,
161b/7,
164a/34, 165a/13, 165a/9,
165b/12, 166a/20, 166a/21, 166a/22,
166a/23, 166b/27,
166b/6, 168a/33, 168b/19,
169a/32, 169a/34, 170a/25, 172b/31,
175a/2, 175b/6,
176b/11, 176b/9, 177a/15, 177b/4,
178a/11, 178b/13, 179b/15, 179b/7,
180b/12,
180b/15, 181a/3, 183a/6, 183a/9,
183b/14, 183b/20, 184a/3, 184a/4, 186a/7,
186b/12, 187b/9, 189a/7, 190b/5,
191a/10, 191a/16, 191b/19, 192a/14,
192b/24,
193a/5, 195b/12, 195b/13,
197b/15, 197b/7, 197b/9, 199a/11,
200a/30, 201a/28,
201b/3, 202a/22, 203a/10,
203b/27, 204a/10, 204b/15, 205a/27,
205a/30, 205b/10,
206a/21, 207b/10, 208b/28,
210b/22, 211a/6, 211a/8, 211b/12,
211b/16, 213a/12,
215b/10, 215b/15, 216b/5, 217a/6,
217a/10, 217b/12, 217b/2, 218a/9, 218b/3,
219a/16, 219b/2, 219b/20, 220a/6,
220b/15, 220b/8, 221b/8, 222a/16,
222a/21,

222b/1, 223b/20, 224a/4, 226b/17,
227a/17, 228a/5, 228b/4, 228b/5, 229a/10,
229a/14, 229b/14, 229b/15,
229b/7, 230a/6, 230b/14, 230b/15,
230b/19, 231b/1,
233a/12, 233a/13, 233b/1,
234a/11, 234a/16, 235b/18, 235b/20,
236a/4, 236b/18,
236b/21, 237a/25, 237a/28,
238b/15, 242b/28, 242b/35, 243b/10,
243b/13, 243b/15,
243b/16, 245a/12, 245b/19,
246b/18, 248a/3, 249a/3, 250a/9, 250b/13,
250b/17,
251a/7, 252a/24, 252a/25,
252b/12, 252b/9, 253a/21, 253b/1,
254a/16, 254b/2,
255a/11, 255a/13, 256b/4,
258b/18, 259a/2, 259b/17, 260a/4, 260a/9,
261a/19,
261b/28, 262a/5, 262a/9, 263a/9,
263b/17, 264b/13, 264b/14, 264b/20,
265a/8,
266a/8, 268b/12, 270a/21,
271a/11, 271b/18, 271b/19, 273b/3,
274a/11, 274b/1,
275b/3, 276a/7, 276b/5, 277a/16,
277b/20, 278b/6, 279b/4, 279b/6, 284a/12,
284a/15, 285b/4, 287b/15, 288a/3
t. ānıanlarateslīmide 078a/11
t. ānıhelākide 069a/22
t. ānımelāmetideler 057b/3
t. deynolunalar 255a/6
t. faḥretdıkları 186b/12
t. günāhetmeyesiz 260b/1
t. ḥızmet 144b/6
t. iḥtilafiden 228b/8
t. imtiḥānoluñasız 269b/9
t. kādırola 228a/9
t. muḥtācolana 200a/29
t. şifābulasız 250b/16
t. teftişolunub 131a/26
t. teslīmolar 228a/14
t. 243a/3
t. 006b/15, 007a/23, 008a/1,

008a/3, 008a/6, 009b/18, 011a/45, 011b/2,
011b/4, 011b/5, 011b/1, 012a/14,
012a/16, 012a/18, 013a/1, 013a/6,
015a/17,
015a/21, 021b/17, 024b/29,
026b/15, 032b/17, 034a/13, 042a/35,
058b/29, 073a/14,
140b/18, 142a/18, 144b/4, 154a/6,
154b/9, 180a/5, 180b/10, 181a/21,
184b/10,
184b/8, 185a/9, 186a/3, 187b/6,
189b/4, 192a/14, 193b/12, 193b/17,
195a/1,
196b/10, 196b/12, 196b/18,
198b/10, 201a/24, 201a/27, 201b/11,
202a/21, 205b/9,
230b/19, 240b/37, 253b/7, 290a/15
t. ekledesiz 287b/18
t. şabreyle 154a/4

ta'am : yemek

t.+ ı 007a/5
t. 041a/6
t. 165a/13, 165a/8
t.+ a 234b/12, 244a/17
t.+ dan 153b/15
t.+ ı 044b/45, 089a/47
t.+ ın 271b/21
öyle t.+ ın hâzır 039a/4
t.+ lar 096a/12, 223a/8, 245a/9
t.+ lardan 221a/3
t.+ ları 066a/20
t. 153b/17, 247b/16
t.+ ı 159a/2
t.+ lar 162b/13
t. 134b/33, 135a/37
t.+ dan 012b/26
t.+ ı 134b/34
t.+ ına 018a/11
t.+ ına cem'oluñ 287b/17
t.+ ın 153b/15

ta'mid it -: vaftiz etmek

tevbeye t.- erin 007b/11

ta'mid ol -: vaftiz olmak

Yesü' t.- ıncağ 008a/16
senden t.- unam 007b/14
andan t.- unmağ 007b/14
andan t.- unurlar

007b/6 Yehüdiyyet

ta'accüb it -: şaşırmak

âdemler t.- diler 015b/27
etse t.- mek 262b/14
işidicek t.- di 014b/10

ta'aqqul it -: akıl etmek

nedür t.- er 200b/18
ve t.- n 065b/15

ta'arruż it -: saldırmak

mīrasına t.- elim 038b/39

tabanca : silah

t.+ lar 160b/11, 253a/20
t.+ lar 049b/68, 080b/65, 187b/7

tabī' : doğal

t. 014b/1, 106a/9, 254a/12,
274a/8
ana t. 036b/30

tabī'at : doğa, huy

t. 139a/14, 193a/8
t.+ a 150b/21
t.+ dan 139b/27
t.+ lu 159a/14
t.+ lü 138a/27
t. 191a/15
t. 267a/10
t.+ den 197a/3
t.- ı 256b/4
t.+ inden 258a/12
t.+ inüñ 248b/6
t.- a 138a/27
t. 168b/14
t.+ a 150b/24

tabīb : doktor

t. 047a/9, 211b/13

ṭ.+ ün 047a/7

ṭabibbān : doktorlar
ṭ.+ üm 047a/12

tābi'ol -: uymak, boyun eğmek
getürenlere t.- alar 083b/17
helaklıklarına t.- alar 257b/2
idüb t.- an 083b/20
ve t.- anlara 014b/10
anlara t.- dı 282a/9
ferişte t.- dı 282a/8
aña t.- dılar 287b/14
āna t.- dılar 054b/21
aña t.- dılar 015b/24
āna t.- dular 062b/2
baña t.- duñuztekrār 035a/28
ḥurafetlere t.- madık 257a/16
bize t.- mayan 069b/38
bize t.- maz 069b/38
bize t.- ub 114a/17
ṭarıkına t.- ub 258a/15
t.- uñ 243b/14
bana t. 056b/14
baña t. 015a/22
selāmete t. 225b/22
aña t.- dılar 008b/21, 009a/25
aña t.- dılar 009a/23
ḥayra ṭ.- uñ 215b/15

tabut

t.+ a 044a/39
t.+ u 238a/4

tāc

: taç
t. 279b/3
t.+ ı 213b/19, 227a/8
t.+ ım 206a/2
t.+ ın 256a/5
t.+ iñ 166b/25, 246a/12
t.+ ları 110b/13
t. 273b/2
t.+ ı 081b/17, 280b/1, 282b/15
t.+ ım 269b/10, 271a/12
t. 279b/2

t. 051a/29
t.+ lar 287b/12
t.+ ları 272a/5
t.+ larını 272b/11

tafşıl : ayrıntılı açıklama
t.+ inde 209b/16
t. taḫsīmider 169b/11

taḥammül: dayanma, katlanma
t. 035b/13, 162a/7, 165b/12,
199a/2, 224b/3
t.+ ün 212a/3
t.+ ünde 176b/6

taḥammül it -: dayanmak
mecmû'ası t.- ecek 269b/9
artuḫ t.- emeyub 213b/1
şerirlere t.- emezsiñ 269a/2
birbirinize t.- er 210b/13
nesnelere t.- erim 224b/12,
225a/10
tedibe t.- erseniz 243b/7
yiyüb t.- erseniz 253a/20
muş̣betlerdeki t.- ersiz 216b/5

izdihādılar t.- dim 226a/11
cihāda t.- diniz 240b/33
yire t.- düñüzmi 191b/5
ki t.- mege 167a/14
cefāya t.- mek 225b/25
selime t.- meyeler 226b/3
biraz t.- seniz 186a/1
beriyyede t.- ti 108a/19
çilipaya t.- di 243a/2
ğazabıñkablerına t.- di 148a/23
muḫāvemete t.- di 243a/3
ve t.- diñ 269a/3
bana t.- n 186a/2
zayıflara t.- ñ 215b/14
sözüne t.- ñziraki 245b/22
içün t.- e 100b/17
denk t.- eñ 043a/13
intihāyā t.- eñ 076b/13
t.- er 231a/3

'azabına t.- er 266b/8
size t.- er 118a/15
zor t.- er 020a/12
rıẓā t.- ersiz 186b/19
zīrā t.- ersiz 186b/20
size t.- eyim 031a/17
çoknesnelere t.- üb 061b/26

taḥl

t. 096a/12
t.+ ı 060a/29
t. 057a/23

ṭāḥir : temiz
ṭ.+ dir 262a/4

taḥḳīḳ : araştırma
t. 153a/6
t. 106b/11, 113b/10, 260b/5

taḥḳīr : aşağılama
t. 216a/19

taḥḳīr it -: aşağılamak
t.- ersiñüz 168b/22

taḥrīm: yasaklama
t. 234b/9
t. 239a/18, 240a/20

taḥrīr : yazma
t.+ e 266a/13
t. 149a/5

taḥrīṣ : hırslandırma
t. 109b/50, 116a/14

taḥrīṣ it -: hırslandırmak
t.- diler 081a/12
kātipleri t.- diler 095a/12
şehri t.- diler 115b/5
birbirimizi t.- er 195a/26
t.- üb 110a/2

taḥrīz : kışkırtma

t.+ de 233a/8
t.+ de 233a/16

taḥrīz it -: kışkırtmak
işitub t.- diler 233a/16

taḥṣīl : elde etme
t.+ e 249a/2
t.+ ine 215b/10, 217b/15
t. 150a/7
t. 252b/10
t. 126a/28

taḥṣīl it -: elde etmek, öğrenmek
kıyāmetin t.- eler 242b/36
kendülerine t.- erler 220b/13
imdi t.- mek 235b/19
hizmeti t.- di 237b/6
ile t.- di 122a/28
va'deyi t.- di 235b/16
īmānı t.- enlere 256b/1
bunu t.- medi 150a/7

taḥsīn : beğenme
t. 140a/5, 142b/8

taḥt : saltanat koltuğu
t. 035a/28, 272a/4, 272b/9
t.+ da cüluseden 289a/5
t.+ dan 284a/18
t.+ ı 288b/11
t.+ ıdūr 269b/13
t.+ ımda 271b/21
t.+ ın 231a/8
t.+ ında 035a/28
t.+ lar 272a/4
t.+ ı 041b/22, 046a/32
t.+ ları 288b/4
t.+ larında 279a/16
t.+ umdur 097b/49

tāi'fe : zümre, kavim
t.+ ler 285a/15, 285b/3
ṭ. 043a/7
ṭ.+ den 273a/10

. lerden 275a/8
. leri 288a/3, 288b/8, 290a/24
. ler 290b/2
. sine 091a/10
. sin 108a/17
. ye 043a/7
. ye ta'limiderler 093b/25
. yi 095b/7
. de 103b/36
. leri 110b/16
. ler 043a/8
. sin 098b/9
. sinden 103a/22
. sinden 087a/6
. yi 108a/19, 112a/15

tkat : dayanma gc
t. i 250b/17
. 171a/7
. 244a/20

takdm : sunma
t. esi 238a/2
t. 117a/31, 243a/1

takdm it -: sunmak
t.- er 204b/16
ufrn t.- di 141a/25
anlara t.- di 024b/31
anlara t.- di 024b/24
fetidb t.- er 115a/3

takdr it -: beenmek
tebeniye t.- di 196a/5
ndin t.- di 158b/7
kim t.- di 147a/30

takds : kutsanma, ululama
t. 041b/17
t. 154b/17, 157a/2, 158a/31,
163a/14
t. 163a/14, 221a/5, 238b/13
t. e 144a/22
t. e 214b/8
t. i 182a/1

t. inde 217b/14, 251a/2
t. te 214b/5, 220a/15
t. n 137a/4

takds it -: kutsamak
an t.- e 201a/26
hediyei t.- e 041b/20
zr t.- enve 232a/11
amm t.- ursuz 162a/11
t.- anlar 240a/14
n t.- maya 216b/10
t.- mudur 240b/29
t.- uruz 239b/10

taksm : blme
t. 051b/35
t. 092a/35

taksim it -: blmek
t.- diler 051b/35
birine t.- di 163b/17
tafsl t.- er 169b/11

takv : haramdan kaınma
t. 089b/12

takviye : kuvvetlendirme
t. sizlii 138a/18
t. sizlıkları 151a/27

alk : boama
. 034a/7, 034a/9, 070b/4
. 010b/31

aleb : isteme
. 078a/11, 160a/3, 264b/14
azm . 032b/13
. i 083a/6

aleb it -: istemek
in .- e 264b/17
meyveyi .- erim 207a/17
ne .- erse 026a/7
ccetin .- ersiz 188b/3
içinde .- diler 055a/27

karşıtanıklığı t.- diler 080a/55
 katibler t.- diler 077b/1
 kılub t.- diler 115b/5
 öldürmege t.- diler 101b/30
 t.- dük 113b/10
 virilmek t.- düñüz 089b/15
 'avreti t.- me 164a/28
 çözmekligi t.- me 164a/27
 sizüñkileri t.- mem 188a/14
 menfa'atümi t.- mez 168a/33
 fırsat t.- di 047a/16
 'adlin t.- ñ 013a/33
 virile t.- ñ 013b/7
 t.- ñki 171b/13
 nurı t.- ecek 114b/29
 t.- eler 032b/19
 Rabbiyi t.- eler 116b/27
 ve t.- en 013b/8
 t.- enler 007a/21
 âyeti t.- er 029a/4
 hükm t.- er 130b/16
 İsrâil t.- er 150a/7
 rahatı t.- er 023a/43
 heb t.- erler 013a/32
 münezzehligi t.- erler 139a/8
 t.- erler 073a/18
 canımı t.- erler 149b/4
 kim t.- ersiz 103a/21
 ne t.- ersiz 036a/22
 Yesû'yı t.- ersiz 053a/6
 şâhı t.- üb 108a/21
 'alâmeti t.+ erler 157b/22
 beni t.- meyenlerden 149b/20
 anı t.- mezden 011b/9
 sebebi t.- ene 254a/15
 t.- erler 204b/21
 ide t.- er 256a/8
 selâmeti t.- üb 254a/12

ta'lîm : öğretme

t. 053b/14, 062b/6, 116a/20,
 171b/7
 t.+ de 222a/17, 226b/3, 228b/7
 t.+ dūr 055a/27
 t.+ e 156a/17, 221a/14, 222b/4,

228a/9

t.+ i 218b/4, 222b/1, 226b/3
 t.+ imi 226a/10
 t.+ in 221a/6
 t.+ inde 088b/42, 228a/10, 265a/9
 t.+ inden 029b/13
 t.+ ini 269b/14, 269b/15
 t.+ inüñ 235a/2
 t.+ leri 065a/7
 t.+ lerine 209b/23
 t.+ lerini 221a/1
 t.+ li 026a/8
 t.+ üñ 144a/18
 t.- i 228b/1
 t. 121b/20, 259b/16
 t.+ inden 014a/28
 t.+ ler 245a/9
 t. 009a/2

ta'lîm it -: öğretmek

heykelegirüb t.- diler 093a/21
 qarındaşlara t.- diler 111a/1
 yâ ta'lîmideñ t.- mekte 151b/8
 pirleri t.- tügi 037b/23
 t.- diler 111a/21
 söyleyüb t.- di 118b/25
 heykelde t.- er 049a/55
 içlerinde t.- er 117b/11
 yerde t.- er 124a/27
 tâifeye t.- erler 093b/25
 hakikatde t.- ersiñ 039b/16
 ile t.- ersiñ 074b/14
 yâ t.- eñ ta'limetmekte 151b/7
 t.- ene 195b/6
 kilisede t.- erim 161a/18
 anlara t.- er 014a/29
 idüp t.- erse 010a/19
 şöyle t.- erse 010a/19
 gelmegi t.- ersün 123b/21
 mecma'larda t.- üp 009a/23
 söyleyi t.- meyeler 091a/18
 nesneleri t.- erek 228a/11
 sevici t.- meğe 220a/3
 tenbihdür t.- mek 270a/20
 qarındaşına t.- meyeler 237b/11

nesneleri emiridüb t. 221a/12

size t.- e 261b/27

size t.- er 261b/27

üzere t.- üb 222b/3

bunları t.- üb öğütvir 222b/3

gayriye t. 139b/21

ṭama' it -: açgözlülük etmek

ṭ.- diler 166b/7

ṭ.- meyesin 152b/9

nesnelere t.- eñler 166b/6

gümüşe ṭ.- enyok 220a/4

libāsına ṭ.- medüm 122b/34

aña ṭ.- mek 010b/28

dimiş ṭ.- meyesin 144b/8

tamām: sona erme, bitiş

t. 205a/29, 211b/12, 237b/5,
243a/2, 244b/5, 251b/13, 256a/9, 266b/3,
284a/14, 288a/3

t. 006a/4, 007b/12, 007b/6,
009a/23, 009a/24, 025a/35, 043a/13,
051a/28,

052a/45, 064b/55, 075a/30,
079b/49, 081b/16, 081b/28, 086b/21,
087a/1, 090a/19,

093b/23, 101a/23, 105b/26,
108b/25, 116b/26, 119b/20, 120a/27,
123a/5, 124a/31,

126b/1, 128b/4, 129b/27, 137a/30,
149b/18, 152b/10, 152b/8, 176a/23,
183a/7,

184b/9, 185a/6, 186a/6, 194b/14,
194b/17

t. va'zētdüm 155a/20

t.+ ı 137b/9, 153a/6

t.+ lığında 155b/30

tamām it -: bitirmek

sözleri t.- di 033b/1

sözleri t.- dügi 014a/28

t.- ti 019b/1

rızāsını t.- e 216b/11

bunu t.- üb 155a/28

nesneyi t.- üb 148b/28

hizmeti t.- üp 107a/25

şehirlerini t.- meyesiz 018b/23

tamām ol -: bitmek

dinilmiş t.- a 051b/35

kelām t.- a 015a/17

kitapları t.- alar 049a/56

nice t.- alar 049a/55

dinilmiş t.- dı 050b/9

yıl t.- dı 288b/6

t.- a 021b/17, 037a/4

hep t.- acaaktır 076a/4

zaman t.- muşdur 054b/15

ta'mīd : vaftiz

t. 083b/16, 114b/33

anuñla t. 036a/23

ile t. 036a/22, 036a/23

t. 157b/14, 157b/16, 157b/17,
169b/13, 174a/29

t. 104b/48, 114a/15

ta'mīd it -: vaftiz etmek

ile t.- düm 054a/8

ile t.- e 054a/9

imiş t.- er 054a/4

t.- erdavuda 233b/7

t.- er 053b/19

gün t.- üb 136b/23

iken t.- miş 097b/44

ta'mīd ol -: vaftiz olmak

t.- uñasız 072a/40

t.- uñmağa 072a/39

t.- unurum 072a/40

t.- unurum 071b/38

ardunda t.- dı 054a/9

isminde t.- dular 119a/5

nede t.- duñuz 118b/3

anuñla t.- urum 036a/22

t.- amayalar 104b/47

içün t.- anlar 174a/29

Musayā t.- dılar 166b/2

isminde t.- du 157b/13
Mesîhe t.- duḡ 143b/3
ölümüne t.- duḡ 143b/4
t.- duñuz 192b/27
ademplere t.- ur 239a/27
şu t.- maḡtan 099b/37
îmān getürüb t.- dular 117b/9

tanbūr: tambur

t. 281b/2, 286b/22
t.+ ları 273a/8, 283a/2
t.+ larında 281b/2
t. 171b/7

tanık : şahit

t.+ lıḡ 251b/12, 268a/2
t.+ lıḡ 241a/5
t.+ lar 049a/60, 049a/61
t.+ ları 173b/15
t.+ laruñ 032b/17
t.+ lıḡı 080a/58
t.+ lıḡ 042a/31, 071a/19, 121b/21,
146a/16, 147b/2, 148b/2, 183a/4, 211b/13,
232a/6
t.+ lıḡlar 080a/57
yalan t.+ lıḡ 049a/60
yalan t.+ lıḡ 152b/9
t.+ luk 080a/56

Tañrı

t. 009b/10, 070b/6, 095b/7,
111a/27, 111b/4, 116b/24, 120b/35,
131b/8,
135b/5, 138a/19, 138a/26,
139a/11, 142a/17, 151b/3, 158b/10,
160b/9, 161b/12,
162b/14, 163b/17, 165b/10,
170b/28, 174a/38, 176a/3, 178a/17,
180b/19, 181b/16,
182b/12, 184b/8, 188b/4, 190a/15,
192b/18, 197a/4, 206b/7, 208b/27, 209a/9,
212b/6, 213a/10, 215b/9, 216a/2,
217a/4, 217b/16, 218b/1, 218b/2, 219b/4,
221a/9, 227b/4, 229a/4, 231a/1,
231a/8, 231b/4, 233b/4, 234b/12, 235b/13,

237a/25, 241a/4, 241a/5, 241a/6,
242a/19, 244b/4, 244b/6, 245a/17,
246b/27,
248b/9, 249a/4, 249a/6, 251a/2,
253a/20, 255a/11, 256a/5, 259b/12,
282a/6,
284a/14, 285a/17, 285b/6, 289a/3,
289b/7

T. 040a/32, 234a/11
t. 247a/5
t. kızbide 235b/18
t.+ da 223b/17, 235a/2
t.+ dan 006b/12, 007a/22, 158a/31,
178a/17, 180a/1, 185a/4, 233a/12, 235a/7,
241a/7, 246a/5, 253a/17, 288b/9,
289a/2, 289b/11
t.+ dan 246a/13
t.+ dan 237b/5
t.+ danbizüm 196a/2
t.+ danda 234b/5
t.+ dandur 178b/6
t.+ dan 205b/10
t.+ dır 217a/5
t.+ dur 177a/22
t.+ dür 168a/4
t.+ lar 097a/40, 120a/27, 164b/5
t.+ lara 193a/8
t.+ larādemlaruñ 110b/12
t.+ lıḡı 138a/21
t.+ luḡ 116b/29
t.+ ma 230a/4
t.+ mıñ 271a/12
t.+ mız 214a/9, 280a/10
t.+ mıza 275a/12
t.+ mızın 266b/4
t.+ mızun 256b/1
t.+ mızuñ 162a/12
T.+ nın 040a/29
t.+ nıñ 021a/4, 022a/28, 027b/3,
034b/26
T.+ nıñ 039b/22
t.+ nıñdur 162b/20
t.+ nıñkileri 074b/18
t.+ nıñni'metini 191b/21
t.+ nıñrūḡu 022a/28

t.+ nuñvaşıyetini 027b/6
 t.+ nuñ 008a/16, 008a/4, 008a/6,
 010b/35, 037a/12, 039b/16, 098b/11,
 102a/3,
 107a/23, 109a/36, 113a/40,
 114a/17, 116b/29, 123b/15, 137a/4,
 138a/19, 138a/23,
 138a/25, 138b/2, 140a/3, 140a/5,
 142a/2, 142a/20, 143a/15, 144a/23,
 145a/22,
 145b/25, 146a/14, 146a/17,
 146a/9, 146b/20, 147a/34, 147a/39,
 147b/6, 147b/8,
 147b/11, 148b/3, 149a/4, 151a/1,
 151a/29, 151b/2, 152a/2, 152b/4, 152b/6,
 153b/20, 154a/22, 154a/7,
 154b/16, 155b/32, 156b/26, 157a/1,
 157a/2, 157a/4,
 157b/19, 157b/21, 158a/2,
 158a/25, 158b/11, 158b/12, 159a/16,
 159b/17, 160a/2,
 168a/32, 168b/22, 176b/12,
 177a/20, 179a/2, 179a/3, 181a/2, 183a/2,
 184b/15,
 186a/7, 190a/13, 193a/8, 197b/8,
 198a/2, 207b/6, 208a/15, 208b/25,
 209b/19,
 210a/12, 211b/11, 211b/12,
 213a/14, 214a/13, 214b/3, 215a/16,
 215b/18, 216b/4,
 217a/4, 218b/5, 219a/11, 219b/5,
 220a/5, 220b/15, 221a/4, 221b/4, 223a/11,
 223a/13, 224a/7, 224a/9, 225a/10,
 226b/1, 233b/10, 243a/2, 243b/15, 248b/9,
 249a/5, 251a/5, 253a/16, 253a/19,
 254a/17, 254b/2, 255a/11, 255b/2,
 256a/13,
 256b/2, 259a/6, 268a/2, 271b/15,
 273a/7, 276b/5, 278a/7, 278b/5, 282b/13,
 283a/2, 283a/3, 283a/8, 287b/10,
 287b/17, 289a/3, 289b/11
 t.+ nuñ 283b/9
 t.+ nuñ'adil 216b/5
 t.+ nuñcemī' 198b/19
 t.+ nuñellerine 240b/31

t.+ nuñhādimi 213b/2
 t.+ nuñhalaş 229a/11
 t.+ nuñhalāşı 137a/28
 t.+ nuñhalkı 242a/25, 252b/10
 t.+ nuñhaşıyetinde 182a/2
 t.+ nuñkatındazıkr 103b/31
 t.+ nuñkelāmı 234a/12
 t.+ nuñkılisesini 173a/9
 t.+ nuñkileriñ 158b/11
 t.+ nuñkudretini 075a/25
 t.+ nuñkulu 227b/1
 t.+ nuñma'rifetinekarşu 185a/5
 t.+ nuñmelekūtünü 136b/23
 t.+ nuñnāmusuna 145b/7
 t.+ nuñni'metinüñ 198a/7
 t.+ nuñoğullarını 204b/15
 t.+ nuñrūhu 200a/30
 t.+ nuñsözü 241a/3
 t.+ nuñşuretinde 204a/6
 t.+ nuñşehrine 244a/22
 t.+ nuñ 205b/14
 t.+ nüñ 109b/44, 116a/13, 117b/11,
 122a/27, 126b/4, 137a/2, 137b/16, 137b/7,
 213a/13, 287b/15
 t.+ sı 075a/28, 089b/13, 093b/30,
 096b/32, 097b/46, 155b/33, 189a/11
 T.+ sı 040a/32
 t.+ sın 028b/30
 t.+ sıyım 096b/32
 t.+ ya 012b/24, 145b/7, 199b/23,
 200a/3, 204a/6, 207b/3, 210b/17, 210b/21,
 212a/2, 214a/9, 219a/17, 224a/3,
 241a/4, 245a/15, 252a/21, 252a/22,
 252b/5,
 279a/16, 281a/6, 282a/5
 t.+ yā 074b/18, 095a/12, 107a/23,
 116b/23, 125a/3, 129a/15, 132a/18,
 142a/21,
 144a/22, 151a/1, 153b/12,
 172b/29, 173b/24, 178a/15, 181a/21,
 182b/11, 191b/19
 t.+ yā 'arz 143b/13
 t.+ ya 'arzetmeye 225a/15
 t.+ yā hizmetetdüm 126b/1
 t.+ ya iktirābeyleñ 249b/8

t.+ ya imāngedürenler 229b/8
t.+ yā i'tikādider 115a/35
t.+ yā i'tikātetmediñiz 151a/30
t.+ ya münkādolun 249a/7
t.+ ya rücu'etdiñiz 212a/9
t.+ yā rücu'idesiz 110b/15
t.+ ya secdeetdiler 287a/5
t.+ ya secdeeyle 287b/10
t.+ yā şükridirim 145b/25
t.+ yā şükriderüm 157b/14
t.+ ya şüküretmek 216a/3, 217b/13
t.+ ya 143b/14
t.+ yabizümatamıza 207a/20
t.+ yadur 180b/14
t.+ yagüzel 096a/20
derler t.+ ya'ibādetet-mek 238b/14
dürüst t.+ ya'ibādetet-mek 212a/10
şuçsuz t.+ yaihdāyıt-dı 238b/14
t.+ yalāyık 213a/12
zahıyyeti t.+ yarāziol-ur 207a/19

t. 137b/9
t.+ ma 157a/4
t.+ ma şükriderüm 137b/8
t.+ nūñ 094b/2
t.+ sı 156b/20, 181b/17, 187a/31
t.+ sı 289a/3
t.+ sina 129a/14
t.+ ya 148a/20
T.+ na muḥabbet 040b/36
t.+ ñı 075a/30
t.+ nuñ 099a/21
t.+ nuñ 065b/8
t.+ sı 108a/17, 154a/5, 154b/13,
172b/33, 196b/17, 206a/19, 206b/9,
216a/22,
245b/20, 256a/10
t.+ sı 179a/4
t.+ sı 197b/13
t.+ yā 112a/19, 182b/10

tap - : tapmak
t.- a 281a/12
t.- ıcı 114a/14
t.- mayalar 277b/20

ṭ.- ar 014b/2
ṭ.- arlar 065a/7
ṭ.- dılar 081b/20
ṭ.- ın 200a/3

ṭarāf

ṭ.+ ına 029a/5
ṭ.+ ında 023b/3, 024a/20, 036b/30,
037b/19, 059a/4, 072a/47
ṭ.+ ındaki 059a/15
ṭ.+ ından 126b/9
ṭ.+ larda 101b/32
ṭ.+ lardan 121a/2
ṭ.+ larına 007a/23, 028a/22,
029b/13
ṭ.+ larına 199a/10
ṭ.+ ta 178b/10, 184a/3
ṭ.+ tan 182a/5
ṭ.+ uñuzdan 177a/16

tarīk : yol, yöntem

t. 257b/2
ṭ.+ inüñ 250b/20
ṭ.+ ini 258b/21
ṭ. 129a/14
ṭ.+ ı terkidüb 258a/15
ṭ.+ ına tābi'olub 258a/15
ṭ.+ i 125a/4
ṭ.+ lerimi 233a/11
ṭ.+ lerin 088a/28
ṭ.+ lerinde 110b/17
ṭ.+ lerini 107b/10
ṭ.+ ten 100a/2, 119b/24
ṭ.+ ını 007a/3

tarla

t. 025a/38, 050a/8, 086b/19
t.+ da 043a/18
t.+ da 076b/16
t.+ lar 092a/34
t.+ ları 035a/29, 071b/30
t.+ ları terkeyledi 071a/29
t.+ larınızı 250a/4
t.+ nıñ 025a/36
t.+ sı 050b/10, 050b/9, 086b/19

t.+ sında 024b/25, 024b/32
t.+ sını 050a/7
t.+ yı kesbeyledi 086b/18

Tarsus

t.+ a 105b/24
t.+ aānı 101b/30
t.+ tan 100b/11
t.+ lu 124b/39
t.+ unda 125a/3

taşarruf : tutum, irade

t.+ larınıñ 244b/7
t.+ unda 092a/32
t.+ uñuzdan 252a/19
t.+ uñuzu 254a/17

taşavvur : tasvir etme,

t.+ ları 185a/5

taşdik : onay

t. 231b/3

taşdik it -: onaylamak

olmağa t.- dññüz 182b/12
gibi t.- er 181a/4

taşih : doğrulama

t. 235b/16
t. 106b/15

taşih it -: doğrulamak

hakkında t.- erler 218b/8
olmak t.- di 130b/20

tasma

t.+ sın 054a/7
t.+ sını 108b/26

taş : taş

t. 038b/42, 074b/10, 252b/7,
252b/8, 284b/4, 290a/19
t.+ a 008a/6, 116b/29
t.+ dur 091a/10
t.+ ı 013b/9, 032a/6, 052b/60,

052b/66, 053a/2, 070a/43, 076a/3,
082b/47,

286b/21

t.+ ıkaldır-dı 286b/21

t.+ ını 083a/4, 286a/12

t.+ ına 272a/3, 289b/12

t.+ lar 008a/3, 060b/6, 252b/5

t.+ larda 178b/7

t.+ lardan 007b/9

t.+ ları 159b/13

t.+ lu 023b/5

t.+ ta 270a/17

t.+ tan 178b/3, 277b/20

t. 148b/32

taş -

t.- mazsını 150b/19

t.- r 078a/14

t.- salar 092b/9

t. 148b/33

taşra : şehir dışı, dışarı

t. 008a/16, 008a/4, 010a/26,
018a/12, 018a/14, 020a/7, 020a/8, 020a/9,
028a/18, 037b/17, 061a/10,
065b/15, 092b/7, 092b/9, 092b/10,
093b/23, 097b/45,
098a/2, 101b/29, 102a/40,
110b/20, 113b/13, 114a/18, 115a/36,
115a/38, 115a/39,
115b/5, 120a/33, 124a/30,
126a/30, 127b/20, 134a/19, 134a/20,
135a/42, 161b/7,
193b/17, 200a/29, 223a/8, 236a/5,
245a/11, 245a/13, 248b/10, 263b/18,
265b/6,
267a/13, 271a/12, 271b/17,
272a/5, 273b/3, 276b/3, 277b/18, 277b/19,
278b/2,

278b/7, 282b/20, 285a/8

t. ihraçeder 266a/11

t.+ da 023a/46

t.+ dakılar 211a/6

t.+ dakılardan 220b/7

t.+ dakılere 214b/12

t.+ dakileri 161b/12 t.+ daki 253b/3 t.+ daki 179b/16 t.+ dakilere 059a/10 t.+ dakileri 161b/12 t.+ dan 065b/18 t.+ danḥod 042a/27 t.+ dur 162b/19 t.+ ğı 039b/13, 046a/30 t.+ kilerden 187a/28 t.+ mı 187b/2, 187b/3 t.+ sından 069a/25 t.+ yā 123a/5 taşra çık -: dışarı çıkmak andan t.- anlar 065b/16 t.- ar 073b/20, 287b/15, 290b/1 t.- ar 052a/53 t.- dılar 058a/21 t.- dınuz 079b/48 t.- mak 091a/15, 117a/2 t.- maksize 161b/11 t.- man 043b/26 t.- maz 031b/21 t.- sa 288b/8 t.- tı 023a/43, 080b/69, 268b/16, 276b/2, 282b/15, 282b/17, 282b/18 t.- tı 055a/35 t.- tı 067b/27 t.- tılar 078b/26 t.- tılar 283a/6 uğrayā t.- tıñuz 049a/55 t.- ub 083b/20, 095b/7, 106a/9, 106b/10 pākruhlar t.- ub 061a/13 ve t.- ub 050a/75 t.- ubçok 026b/14 t.- ubşadikler 025b/49 anlar t.- ubva'zet-diler 063a/13 andan t. 055a/26 t.- ılmış 094a/35 fikirler t.- lar 066a/21 içerüden t.- lar 066a/23 t.- ub 098a/58	t.- ur 025b/53 tat - : tadına bakmak t.- mayalar 030b/28 t.- mayavüz 127a/14 t.- a 232a/10 t.- mayalar 068a/1 t.- mayasın 209b/21 t.- tılar 235a/5 t.- ub 063a/19 taṭhīr : temizleme t.+ ini 256b/10 t.+ ün 124a/26 t. 102b/15, 123b/24 taṭhīr it -: temizlemek bizi t.- er 260a/8 'amellerden t.- e 238b/14 kendü t.- er 262a/4 tatlı t. 156a/18 t. 248b/11, 278a/10, 278a/9 t. 248b/13 tā'ūn : veba t. 128b/5 t.+ lar 043a/7 ṭavāf it -: etrafında dönmek üzere t.- üb 118a/23 ṭavan t.+ dan 121a/9 ṭavīl : uzun t.+ ül 033a/26, 139a/4, 195a/22 t. 215b/14 t.+ āne 256a/8 t. 181a/6 t. 170b/4 t. 199a/2, 207b/12, 219a/16,

226b/2, 259b/15

tavuk

t. 042b/37

tāyfa : grup

t.+ lara 073a/17

t. 149b/20

t.+ yā 038b/44

ta'yīd it -: bayram kutlamak

idi t.- diler 111a/2

ta'yīn : görevlendirme

t. 117a/31

ta'yīn it -: görev vermek, atamak

bana t.- di 050b/11

ikisi t.- diler 086b/23

kışlamağa t.- dim 229b/13

Yahūdiler t.- diler 127b/20

anı irsālirmek t.- düm 131a/26

pişin t.- mişdür 091b/29

anlara t.- dügi 053b/17

şöyle t.- miş 121b/13

tazarru' : yalvarıp yakarma

t. 160b/13, 183a/4

t.+ da 206b/6

t.+ lar 219b/1

t.+ larda 221b/5

t.+ ları 234b/7

tazarru' it -: yalvarıp yakarmak

yazub t.- em 266b/3

ķasislere t.- erimki 255b/1

gelübanlara t.- diler 115a/39

size t.- erim 157a/10

hem t.- erüz 181a/1

yardım t.- üb 256a/12

bedel t.- erüz 181a/21

taze

t.+ lediñiz 206b/10

t.+ licek 090a/19

t.- lenem ve 155b/33

t.+ lediler 176a/18

ta'zil : azletme

t. 204b/15

ta'zil olun -: azlolunma

bit t.- muş 205b/7

ta'ziye : baş sağlığı

t. 182a/4

t. 092a/36

t. 112b/31

t.+ i 154a/4, 171a/4, 217b/16

t.+ imiz 230a/7, 235b/18

t.+ iñ 245b/22

t.+ ten 176b/8

t.+ ü 176b/6

t.+ üñ 154a/5

te'dib : terbiye verme

t. 169a/32

t. 181b/10

te'yīd it -: onaylamak

imdi t.- elüm 161b/8

ta'accüb: şaşıрма

t. 028b/30

t. 037b/20, 050b/15

t. 039b/22

t. 284b/6

ta'accüb it -: şaşırmak

olanlar t.- eler 285a/8

oldılar t.- diler 087a/7

anı t.- diler 074b/18

t.- diler 064b/52

plaşos t.- er 081a/6

söyler t.- er 267a/17

ve t.- er 062b/6

āmīn t.- erim 189b/6

segirtidiler t.- er 089b/12

bundan t.- ersiz 089b/12
ve t.- üb 109a/41

ta'aqqul : akıl etme
t. 064b/52

ta'aqqul it -: akıl etmek
t.- mezler 185b/13

tebdil : değiştirme
t. 068a/2, 174b/52
t. 138a/23
t.+ i 151b/2
t.- i 186b/15

tebdil it -: değiştirmek
yalana t.- diler 138a/25
şeklini t.- e 206a/21

teberrür : Allah rızası için çalışma
t.+ lendi 141a/2
t.+ lenen 141a/26
t.+ lenmeye 140b/20
t.+ lenmiş 140b/24
t.+ lenür 141a/29
t.+ leye 141a/30
t.+ leyene 141a/5
t. 192a/8
t.+ i 143a/19
t.+ imiz 142a/25

tecâcüz it -
namustan t.- er 262a/4
kim t.- üb 265a/9
niçün t.- ersiz 027b/3
kendümi t.- ici 191b/18
t.- entaîrınıñ 206b/7
niçün t.- erler 027b/2
şer'atden t.- icisüñ 139b/26
t.- üb 139b/23

tecdid : yenileme
t.+ i 151b/2, 229b/6
t. 179b/17, 199b/23

tecessüs it -: merak etmek
t.- mege 190b/4

te'cil : erteleme
t.+ ine 193a/3
zîrâ t.- er 121b/16

tecrübe : deneyim
t. 142b/5, 183a/8
t.+ ler 121b/19, 251a/7
t.+ mi 193b/14
t.+ ñizi 177b/9
t.+ nüñ 271a/10
t.+ si 184b/13, 251a/7
t.+ sin 242b/36
t.+ sinde 183a/2
t.+ sini 204b/22
t.+ ye 048b/41, 079a/38, 223a/9
t.+ ye idhâlitme 012a/13
t.+ yi 142b/4

tecrübe it -: denemek
olanı t.- er 200b/11
t.- er 212b/5
sizi t.- di 213b/6
beni t.- diler 233a/10
varmak t.- diler 113b/8
mışırılular t.- mek 242b/29
olanları t.- mek 271a/11
olmak t.- di 101a/26
degüldür t.- diñ 269a/2
kendüñizi t.- ñ 188b/5
nesneleri t.- ñ 216a/20
olalar t.- ñ 263a/1
olur t.- e 159b/14
nebadaki t.- en 213b/5
gelüb t.- erek 029a/1
nedür t.- esiz 151b/3
şeytânsizi t.- mesün 163a/6

tedârik : hazırlık
t. 127b/24

tedârik it -: hazırlık etmek
içün t.- mezse 221b/8

nesneleri t.- er 152a/18
bereketiñ t.- eler 184a/5
nesnelerüñ t.- erek 183b/21

tedbîr : önlem
t.+ iñ 128b/3
t.+ inde 196b/10
t.+ ine 208b/25
t.+ ini 157b/20

teellüm : elem duyma
t.+ ü 232a/9

teemmül : düşünme
t. 096b/32, 142a/19, 225a/7
t. eyleñ 210a/2

teemmül it -: düşünmek
t.- er 244b/7
zanbağların t.- ñ 012b/28
ne t.- ñammā 076b/11
t.- ñbu 236a/4
anı t.- ñki 243a/3
ma'budātını t.- er 116b/23
kendüñi t.- üb 195a/1

tefaḥḥus : araştırma
t. 158b/11, 270a/23
t. 140b/12, 241a/6, 251b/10

tefaḥḥuş it -: araştırmak
anı t.- di 244a/18
ötürü t.- ñ 006a/8
qalbleri t.- eñ 146b/27

tefavvuk it -: üstünlük kurmak
oqumağa t.- diler 119a/13

tefekkkür : düşünme
t. 013a/3

tefekkkür it -: düşünmek
t.- mezsiñ 030a/24
t.- mezsiñ 067b/33

tefsir : yorum
t.+ i 234b/11

teftiş : denetleme
t. 251b/10
t. 107a/19, 127b/20

teftiş it -: denetlemek
kitapları t.- er 115b/12
tutdılar t.- er 068b/10
anı t.- ecek 126a/29
ile t.- esiz 127a/15
şāyetānı t.- üb 116b/27

tegayyür : zıtlık
t. 135b/5
t. 095a/15
t.+ ü 236b/13
t. 235b/18
t.+ süz 235b/17

teğayyür it -: zıtlaşmak
āna t.- diler 138a/27
t.- mek 193b/20

teḥassür : hasret duyma
t. 245a/17

teḥassür it -: özlem duymak
ağlayub t.- eler 286a/11
ve t.- eler 286a/9
ve t.- ñ 249b/8
ağlayub t.- eriken 286b/19
ağlayub t.- eriken 286a/16
anlar t.- üb 083a/10

tehdîd : gözdağı
t. 091a/17, 253a/23
t.+ ler 091b/20, 201b/9

tehdîd it -: gözdağı vermek
ile t.- elüm 091a/17
katı t.- üb 055b/43

tehir : erteleme
t.+ i 259a/9

tehir it -: ertelemek
kadimden t.- mez 257b/3
va'deyi t.- mez 259a/9
gelmesini t.- er 044b/49
gelmek t.- meye 102a/39
hiç t.- meyüb 130b/17

tehlil : tevhid inancı
t. 251a/6, 251a/8, 287a/7
t. eyleñ 009b/12

teḳaddüm : öne geçme
t. 038a/31
t. 198b/19, 229b/14, 229b/8

teḳaddüm it -: önüne geçmek
uyuyanları t.- meyiz 215a/16

bizi t.- eler 097a/40
hoş t.- en 222a/17
anı t.- er 031b/25
celilesizi t.- er 083a/7
anları t.- üb 064a/33
celile t.- yim 048a/33

teḳayyüd : bağlanma
t. 151b/8
t.+ de 151b/11
t.+ i 024a/22
t.+ süz 164a/32
t.+ ü 187a/29
t.+ ümüz 182b/12
t. 182b/11
t.+ ler 059b/19

teke : erkek keçi
t.+ ler 046a/34
t.+ lerden 046a/33
t.+ lerüñ 238b/12, 238b/13,
239a/19, 242b/37

tekebbür : büyüklük taslama

t.+ lüğü 261a/16
t.+ lük 066a/23

tekellüm : konuşma
t. 221a/14

teklif : öneri
t. 096b/26

tekmid : pansuman
t. 201a/30

tekmil : tamamlama
t. 182a/1, 234b/9, 256a/10
t. 037b/17, 239b/1
iken t. 108b/28
t.+ i 199a/12

tekmil it -: tamamlamak
anı t.- e 211b/16
şerī'ati t.- ersiniz 247a/8
hep t.- dükleri 108b/29
nesneyi t.- medi 236b/19
ile t.- mek 232a/10
sermeden t.- di 240a/15
başiretince t.- meye 238b/9
iden t.- e 202b/6
sizleri t.- e 245b/21
lakin t.- mege 009b/18
dinilmiş t.- una 005b/23, 007a/23
denilmiş t.- undı 006b/18
anlarda t.- unur 024a/14

tekrār : yineleme
t. 008a/8, 203b/27, 206b/10,
229b/5, 231a/6, 232a/13, 233b/6, 233b/7,
234b/12, 235a/1, 235a/6, 258b/20,
278a/8
t. ferhedesiz 205a/28
t. namazkıldı 250b/18
t. 010b/33, 025a/44, 025b/45,
034b/24, 035a/5, 038b/36, 039a/4,
048b/42,
052a/50, 055b/1, 056b/13, 057b/1,
058a/20, 061b/21, 067a/13, 071b/31,

074a/5,
076b/16, 079a/39, 079a/40,
080a/61, 081a/14, 102b/16, 150b/24,
151a/35, 154b/10,
154b/11, 154b/12, 160a/20,
163a/5, 170a/21, 177a/16, 180b/12,
185a/7, 188a/19,
188b/2, 191b/18, 251a/3, 252a/23,
278a/11

tekrār it -: tekrarlamak
daima t.- erim 206a/5
şimdi t.- erim 189b/9
ve t.- erler 287a/3
t.- erim 186b/16

tekrīm it -: saygı göstermek
oğluma t.- eler 074a/6

teksīr it -: çoğaltmak
sizi t.- üb 214a/12
ve t.- erek 235b/15

telaḫfuz it -: konuşmak
nesneleri t.- eyim 025a/35

telbīs : aldatma
t. 028a/19, 223b/21
kelāmīñ t.- erek 179a/2

telef : ölme
t. 191b/18
t.- mayasız 194b/16

temāṣā: seyretme
t. 240b/33
t.+ lık 160b/10

temcīd: ululama
t. 146a/18, 147a/31, 162b/20,
217b/1, 234b/5, 252b/13, 255a/11, 285b/7
t. 089b/13, 091b/20, 138a/21

temcīd it -: ululamak
kelāmīñ t.- diler 109b/48

Allahı t.- diler 056a/12, 105a/18
tañrısını t.- diler 028b/30

Allahı t.- eler 154b/9
hizmetimi t.- erüm 150a/14
atañuzı t.- eler zanitmeñ 009b/17
Allahı t.- üb 123b/20

temel : ana, esas
t. 159b/12, 290a/19
t.+ i 014a/26, 155a/20, 159b/10,
159b/11, 289b/14
t.+ leri 114b/26, 241b/10, 290a/19

temennā : minnettar olma
t. 133a/29, 147b/3

temettü' : kazanç
t. 223b/18

temiz
t. 042a/26

temiz ol -
dahī t.- a 042a/27

temkīn : ihtiyatlı olma
t. 157a/8
t. 239b/10, 259b/16

temkīn it -: ihtiyatlı olmak
t.- en 177a/21
kiliselere t.- er 113a/40

ten : cilt, deri
t. 012b/26, 146a/10, 169b/12,
170a/14, 170a/17, 170a/21, 199a/4,
216a/22,
240a/22
t.+ de 161a/3, 164a/34, 170a/18,
179b/10, 180a/6, 180b/10
t.+ demi 187b/2, 187b/3
t.+ den 102a/40, 162b/18, 170a/16,
170a/17, 180a/8, 187b/2, 187b/3
t.+ dür 162b/16, 169b/12

t.+ e 169b/13
t.+ ıdır 197a/23
t.+ i 019a/28, 144b/4, 170b/28,
208b/24, 266b/9
t.+ ime 078a/8
t.+ imizde 179b/11
t.+ inde 061b/29, 208a/22
t.+ inden 119a/12
t.+ ine 162b/19, 163a/4, 163a/5
t.+ ini 082b/43
t.+ inin 167a/17
t.+ iñize 012b/25
t.+ inüñ 199a/13, 201a/30
t.+ inüz 162b/19
t.+ leri 201a/28
t.+ lerini 138a/24
t.+ lerüñüzi 151a/1
t.+ lerüñüzi ihyâide 146a/11
t.+ üm 047a/12
t.+ ümi zabtîderim 166b/27
t.+ ümüzün 146b/24
t.+ ün 170a/23
t.+ üñ 169b/12
t.+ ün 170a/22
t.+ üñizde 143b/12
t.+ üñüzde 162b/20
t.+ üz 167a/17

tenāvül : bahşış
t. 169a/33

tenāvül eyle -: bahşış vermek
alın t.- ñ 047b/26
aluñ t.- ñ 169a/24

tenbîh : uyarı
t. 133b/9, 241a/7
size t. 213a/11
t.+ den 229b/11
t.+ imüz 167a/11

tenbîh it -: uyarmak
size t.- enleri 215b/12
ademe t.- er 208b/28
öğretub t.- er 210b/16

'amellerime t.- eyim 266a/10
oğullaruma t.- erin 160b/15
size t.- mişdür 007b/7
ile t.- dı 103a/22
tañrıdan t.- dı 237b/5
ile t.- mekden 122a/32

tenevvür : aydınlanma
t.+ üñ 276b/2
t.+ üne 025a/43, 025b/50

tenhā : yalnız, تنها, boş
t. 197a/21, 203b/30, 204a/12,
212a/5, 212a/8, 212b/8, 213b/1, 222a/13,
223b/16, 227a/11, 244a/26,
253a/18, 264a/6
t. 014b/8, 026b/13, 027a/23,
037b/21, 064a/32, 133b/10, 138b/32,
141b/12,
141b/16, 142a/23, 142b/3,
146b/23, 147b/10, 152b/5, 155b/4, 182a/7,
183a/10,
183b/19, 190a/23, 193b/19,
195b/12, 227a/8
t. 011a/47
t.+ ca 060a/34
t.+ sñ 133a/29

tenvī' : çeşitlendirme
t.+ leri 169b/4, 169b/5
t.+ lerivardür 169b/6

tenvîr : aydınlatma
t.+ i 179b/7

tepele -: yakalamak
t.- düñüz 093b/30
t.- ndiler 277b/18
t.- ye 114b/27, 217a/8
t.- yeler 031b/23, 277a/16
t.- yeler 049a/60, 274a/9
t.+ yesiz 042a/34

tepelen -: yakalanmak
t.- ecek 274a/12

t.- medi 277b/20
t.- miş 280b/3
t.- mişdur 269b/14

terahhüm : merhamet
t. 267b/22
t. 033b/33

terahhüm eyle -: acımak
anlara t.- di 026b/15
bana t. 028a/22
oğluma t. 031a/15
bana t. 072a/48, 072a/49

tercümān : çevirmen
t. 172b/28

tercüme : çeviri
t. 171b/14, 171b/6

tercüme it -: çevirmek (lisana)
biri t.- siñ 172b/28
söylüyorlar t.- erlermi 170b/31

tereddüd : gidip gelme
t. 142a/20
t.+ süz 240a/23

terennüm : şarkı söyleme
t. 273a/9, 281b/3
t.+ lerde 200b/19, 210b/16
t.+ ün 283a/3
t.+ ün 283a/3

terk : bırakma
isti'm'ālin t. 138a/27
ki t. 035a/29
nesneleri t. 041b/23

terk it -: bırakmak
seni t.- eyim 244b/6
beni t.- diler 227a/17
içtimā'ın t.- meyub 240a/25
anı t.- di 015a/15, 055a/31
beni t.- di 227a/9

mışırı t.- di 242a/27
tarlaları t.- di 071a/29
beni t.- diñ 082a/35
muhabbetiñi t.- din 269a/4
beni t.- dññ 052a/47
anasını t.- üb 070b/8
anı t.- üb 079b/50
kelāmīnu t.- üb 094b/2
mecmu'ı t.- üb 071a/29
meskeni t.- üb 266b/6
t.- üb 065b/8
tarıkı t.- üb 258a/15
ānı t.- üp 049a/56
babasını t.- üp 009a/23
evini t.- di 077b/34

tertīb : düzen
t. 118a/23
t.+ ine 156b/26, 234b/10, 234b/7,
235b/20, 236b/12, 236b/18, 236b/22
t.+ inizi 209a/5
t. 152a/1, 163b/18, 172b/40
t. 104b/4
t.+ siz 218a/11, 218a/7
t.+ siz 218a/6
t.+ sizlere 215b/14

tertīb it -: düzenlemek
pişin t.- em 132a/15
gelecek t.- eyim 169a/34

Tesālonike
T. 133a/2
T.+ lülerden 121a/4
T.+ nññ 116a/13

teselli : avutma
t.+ ye 215a/18, 215b/11, 215b/14,
217b/17

teselli it -: avutmak
anları t.- diler 115a/40
bizi t.- di 182a/7
bağışlayub t.- ñta 177b/7
mütevāzi'leri t.- en 182a/6

bizi t.- er 176a/4

teslīm : boyun eğmek, vermek
t. 035b/18, 047b/21, 048b/44,
095a/14, 142a/25, 168b/23, 201a/26,
202a/23
t. 033b/34

teslīm it -: vermek
can t.- di 082a/38
size t.- düğüm 168a/3
size t.- düm 173a/3
urup t.- di 051a/26
anlara t.- di 045a/15
hākime t.- diler 050a/2
bana t.- dūñ 045b/22
beni t.- ye 047b/23
sizimuşibete t.- yeler 043a/8
anayā t.- di 173b/24
t.- di 097a/41
dörtlügüne t.- di 106a/4
urub t.- di 081b/16
bedel t.- di 191b/21
zindāna t.- di 098b/4
kendüsini t.- dibize 200a/1
ıgtilāma t.- diler 199b/19
içün t.- diler 113b/5
ismine t.- diler 112b/27
şeytana t.- dim 219b/20
mevte t.- ye 076b/12
ümmetlere t.- yeler 071b/34
beni t.- eñyaklaş-ur 048b/46
şuçsuzkanın t.- erek 050a/4
anlara t.- e 078a/12
beni t.- e 078b/19
kâzıya t.- e 010a/25
mevte t.- e 018b/21
derneklere t.- eler 018b/18
siziiletdüb t.- eler 076b/11
anlara t.- em 155a/28
beni t.- eñ 079b/43
sizi t.- erler 018b/19
t.- üb 076b/9

teşbīh : benzetme

t. 020a/16
t.+ in 245a/15
t.+ lerde 200b/19

teşbīh it -: benzetmek
t.- erler 283a/3
ve t.- ıcek 048a/30
kime t.- evüz 060a/30
arā t.- eyim 014a/24

teşhīş : ayırt etme
t. 247a/4

teşne : susamış
t. 152a/20

teşne ol -: susamak
yā t.- muş 046b/44
ve t.- urlar 009b/6

tevaḳḳuf : durma
t. 100a/38
Yesū' t. 036b/32

tevaḳḳuf it -: durmak
üzre t.- er 006a/10
Yesū' t.- üb 072a/49

tevāzu' : alçak gönüllülük
t. 121b/19, 199a/2, 256a/5
kendüsini t. 041a/13
t.+ da 209b/18
t.+ dan 204a/3
t.+ u 210a/12

tevbe : tövbe, pişmanlık
t. 099a/22, 225b/25, 269b/16,
270a/21, 270b/3
ve t. 139a/5
t.+ kar 182b/10
t.+ nūñ 054a/4, 108b/24, 118b/4,
235a/1, 244a/17
t.+ ye 007b/8, 056b/18, 132b/21,
139a/5

t.+ ye 007b/11
t.+ yi 093b/32, 105a/18, 121b/21,
182b/10

tevbe it -: Allah'tan af dilemek

illa t.- esiñ 269a/6
işlerinden t.- mediler 277b/20
katillerinden t.- mediler 277b/21
ki t.- mediler 020b/20
ram'adda t.- mişler 020b/21
t.- tilar 022b/41
t.- ñ 088b/38
dimege t.- ñ 008b/17
diyü t.- ñ 007a/2
geldi t.- ñ 054b/15
zināsına t.- ye 270a/21
t.- yeler 117a/31
t. 271b/20
ki t.- eler 063a/13
t.- üb 269a/5
ki t.- üb 132b/20
imdi t.- üb rücu'eyleñ 090a/19

tevbih : azarlama

t. 118b/28, 200b/12, 226b/16,
229a/15, 271b/19

tevbih it -: azarlamak

dinsizlerine t.- mek 267a/15
diyenlere t.- mek 228a/10

teveccüh : ilgi gösterme

t. 053b/16, 132a/12, 155a/28

teveccüh it -: ilgi göstermek

ile t.- eler 175a/5
ve t.- dükde 100a/3
yeruşalime t.- erim 155a/26
ispanyaya t.- eyim 155a/24
mışıra t.- di ve 006b/15
diyārına t.- diler 006b/13
t.- mege talebetdük 113b/10

tevekkül : işi Allah'a bırakma

t. 127a/11, 184a/23, 185a/7,

202b/6, 203b/25, 205a/3

deyü t. 027a/27

t.+ de 198b/12

t.+ üm 182a/4

t.+ ümüz 178b/5, 264b/14

t.+ üñ 233a/14

t.+ üñüzü 240b/35

tevekkül it -: işi Allah'a bırakmak

iṭā'atine t.- erek 230b/21

rabbe t.- erim 204b/25

rabbe t.- eriz 217b/4

zīrā t.- eriz 245a/18

aña t.- eyim 232a/13

cesede t.- mek 205a/4

cesede t.- mek zaneder 205a/4

Allah'a t.- di 051b/43

eydür t.- ñbenimkorq-mañ

064b/51

size t.- erim 182b/16, 194b/10

ve t.- ersiñ 139b/19

dāima t.- üb 180a/6

pes t.- üb 180a/8

t.- üb 203a/14

tevlid : doğurtma, meydana getirme

t. 095b/8, 246b/18, 251a/3

t. 231a/5

tevlid it -: doğurtmak, meydana getirmek

oğlu t.- di 096b/30

bendelerimde t.- diğim 230a/10

ile t.- dim 160b/16

seni t.- dim 234b/6

seni t.- düm 109a/34

‘Amīnadābı t.- di 004b/4

‘Āmūnı t.- di 005a/10

‘Āzūrı t.- di 005a/14

‘Ūziyyāyı t.- di 005a/9

Abiyūdı t.- di 005a/13

Aḥāzı t.- di 005a/10

Bā’āzı t.- di 004b/5

Dāvudü'lmeliki t.- di 004b/6
 Ebiyyāy t.- di 005a/8
 Eyessei t.- di 004b/6
 Fārişi t.- di 004b/3
 ḥaṣrūnı t.- di 004b/3
 ḥazeḳıyyāMeneşşāy t.- di 005a/10
 İlī'āzārı t.- di 005a/15
 İliyyākimi t.- di 005a/14
 İliyyūdı t.- di 005a/15
 İshakı t.- di 004b/2
 Metşānı t.- di 005a/16
 Neşūnı t.- di 004b/5
 Reḥab'āmı t.- di 005a/7
 şādūkAḥīnı t.- di 005a/14
 şādūḳı t.- di 005a/14
 Şeleşā'ili t.- di 005a/12
 Ya'kūbı t.- di 004b/2, 005a/16
 Ya'kūbYehūdāy t.- di 004b/2
 Ya'kūbYūsufı t.- di 005a/16
 Yuhāniyyāy t.- di 005a/11
 Yūsiyyāy t.- di 005a/11
 Yūşāfātı t.- di 005a/8
 YūşāfātYūrāmı t.- di 005a/8
 Yūvāşāmı t.- di 005a/9
 Arāmı t.- di 004b/4
 Aşāfi t.- di 005a/8
 ḥazeḳıyyāy t.- di 005a/10
 Salmūnı t.- di 004b/5
 Zūrubābili t.- di 005a/13
 Süleymānı t.- di 004b/6
 'Ubeydi t.- di 004b/5

Tevrat: musevilerin kutsal kitabı
 T.+ da 129a/14
 T.+ uñ 108a/15

tevzi' : dağıtım
 t.+ leri 231b/4
 t.+ ne 234a/12

tez : çabuk
 t. 204b/18, 204b/25

tezekkür it -: ele almak
 riyāīmānı t.- er 224a/5

artuḳḫıç t.- meyim 240a/18
 zülümleri t.- mişdür 285b/6
 kelamı t.- di 050a/75
 sözleri t.- ñ 267b/18
 bendolmuşları t.- ñbilice 244b/3
 mürşidlerinizi t.- ñkim 244b/7
 bendlerimi t.- ñ 211b/18
 kelāmīnı t.- er 105a/16
 Beṭrus t.- üb 073b/21

tıfl : çocuk
 t. 171a/11, 193a/1
 t.+ dan 226b/15
 t.+ lar 193a/3
 t.+ larını 096a/19
 t.+ laruñ 037b/16, 139b/20
 t.+ unki 171a/11

ticāret
 t.+ i 286a/12, 286a/13
 t.+ ine 039a/6

ticāret it -
 deñizden t.- erlerse 286b/17
 ile t.- di 045a/17
 ve t.- üb kesbeyleriz 249b/14

Timisyus
 t. 176a/1, 202b/1, 213b/2, 216a/1,
 218b/2, 219b/18, 223b/20, 223b/21,
 227b/22, 230a/1, 245b/23, 245b/25

t. 204b/18
 t. 116a/15, 117b/5, 156b/21,
 177a/19
 t.+ a 116a/15
 t.+ ı 161a/17

Titus
 t. 178a/13, 227a/11, 227b/4
 t. 182b/15, 184a/23, 188a/18,
 190b/3
 t. 229b/15
 t. 183a/6, 188a/18

toğ - : doğmak
t.- acağdur 006a/5
t.- dı 005a/16
t.- dı 008b/17
t.- mışdurmelik 006a/1

tohum

t.+ ından 137a/4
t.+ una 192a/16
t.+ undan 149b/1
t. 023b/3, 025a/38, 059a/3,
060a/27, 147b/8, 192b/19
t.+ a 141b/16
t.+ dan 252a/23
t.+ ı 025a/37, 075a/21, 075a/22
t.+ ıdur 147b/7
t.+ ından 225a/8
t.+ lardan 024b/32
t.+ ları 192a/16
t.+ laruñ 174a/38
t.+ u 024b/25, 024b/27, 040a/25,
059b/26, 075a/22, 148b/29, 184b/10,
187a/23
t.+ un 241b/11
t.+ uñ 142a/19
t.+ uña 192a/16
t.+ unanāmus 141b/13
t.+ uñ 242a/19

tok : tok (karnı)
t. 247b/16
t.+ luğu 209b/23

tok ol -: karnı tok olmak
ve t.- dılar 026b/20, 066b/9
yiyip t.- dılar 029a/37
yiyüb t.- dılar 064b/43
oğulları t.- mağa 066a/27
t.- mak 206b/12

toprak

t.+ a 023b/8, 095b/3, 135a/44
t.+ a 095b/5

t.+ ı 006a/6, 008b/15, 135a/39
t.+ ı çokolmadı 059a/5
t.+ ına 007a/20, 007a/21, 018b/15,
064b/54
t.+ ında 096b/29
t.+ ında 108a/19
t.+ ından 095b/4
t.+ un 059a/5
t.- un 023b/5
t.+ ından 266b/5
t.+ dan 225b/20
t. 235a/7
t.+ da 024b/23, 095b/6
t.+ ta 024b/23

torun

t.+ ları 221b/4

toz

t.+ ı 126a/23
t. 286b/19
t.+ ı 009b/13, 018b/15
t.+ uñ 109b/51

traş it -

da t.- dükten 118a/18
t.- mış 168a/6
t.- sun 168a/6

tuba : iyi, hoş
t. 009a/4, 009b/6, 009b/7
t. 009b/10, 141b/8

tufan : büyük kasırga

t. 259a/6
t.+ dan 044a/38

t.+ ı 257b/5

tül

: uzunluk, boy
t.+ ü 246b/27, 290a/16
t. 221b/3, 221b/4, 262a/9
t. 285b/7
t.+ ü 198b/19

tut -

t.- alar 223b/17
t.- alüm 240a/23
t.- ana 282b/18
t.- ar 228a/9
t.- arım 230b/22
t.- mak 247a/2
t.- tukları 274a/10
t.- ub 253b/5
t.- ulmuşlardır 259a/7
t.- un 251b/13
t. 224b/13, 225a/8, 269a/5,
271a/11
t.- alar 154b/13
t.- alüm 234a/15
t.- an 118a/21
t.- anlar 269b/14, 269b/15
t.- anlardır 209b/23
t.- ar 065a/4, 171a/7, 212a/3,
219b/19, 220b/10, 220b/15, 221b/5,
224a/3
t.- arım 188b/6, 204b/18
t.- arın 122a/24
t.- arız 176b/11, 235b/19
t.- arız 233a/15, 233a/7
t.- arki 191a/10
t.- arlar 131b/7
t.- arlar 038a/27
t.- arsin 232a/6
t.- arsiñ 269b/13
t.- arsız 065b/8, 168a/3, 173a/2
t.- arunki 129a/15
t.- aruz 146b/25
t.- asız 259a/3
t.- dı 092b/2
oruç t.- dı 008a/3
t.- dılar 039a/46
t.- dılar teftişider 068b/10
t.- duk 196b/12
t.- dukları 107b/2
t.- duñuz 049a/56
t.- madı 167a/13
t.- madum 121b/20
t.- maduñuzammā 079b/49
t.- mağ 079b/49

t.- mağa 049a/55
t.- mağa kabuletdüler 065a/4
t.- mağa kâdirdeğüllerdür

056b/20

t.- mağla 111a/23
t.- mağ 122b/35, 187a/32
t.- mayub 209b/19
t.- maz 067a/19
t.- mazmısız 217a/5
t.- muş 049a/57
t.- muşı 022a/22
t.- muşları 009a/24
t.- sun 175a/2
t.- tuğumuz 183a/5
t.- tuk 221a/9
t.- tular 053a/10, 274b/1
t.- tum 188a/17
t.- ub 077b/1, 089b/7, 114a/20,
118a/17, 132b/21, 133a/3, 220a/5
t.- ub 113b/3
t.- ub 107b/4
t.- ulmuş 207b/5
t.- uñ 122a/31, 216a/20, 217b/15,
276b/2
t.- un 205a/30
t.- up 026a/3, 038b/35
t.- up katlideler 047a/5

tutul -

t.- dular 225b/26
t.- muş 279b/3
t.- muşdur 227a/8
t.- sa 195a/1

tutuş -

t.- turasın 224a/7

tuz

t. 009b/13, 070a/50, 211a/6
t.+ lu 248b/12
t.+ uñuz 070a/50

tuzak

t. 150a/10

tükür -

t.- diler 049b/67, 081b/20
t.- eler 071b/34
t.- meye 080b/65
t.- üb 051a/29
t.- üp 066b/34

tümen : askeri birlik
t.+ leri 244a/22

türbe
t.+ lerini 042a/30

‘Ubeyd: Hz.Davut'un dedesi
‘U. 004b/6
‘U.+ i tevīditdi 004b/5

uç -
u.- a 280a/14
u.- an 287b/17
u.- ar 272b/8, 282a/6

ufak
u.+ lardan 028b/28

'ufūnet : manevi sıkıntı
'u.+ de 174b/42
'u.+ i 088a/27, 088a/32, 109a/35,
109a/36
'u.+ lü 175a/53, 175a/54
'u.+ sizliğı 175a/53, 175a/54
'u.+ süzlükte 174b/42
'u.+ üñ 146b/21

uğurla -: uğurlamak
u.- mayasıñ 034b/18, 071a/19
u.- rlar 012a/20
u.- rlar 012b/21
u.- yanlara 219a/10

uğurla -
u.- mamak va'ziderek 139b/21
u.- masın 200a/27
u.- mayasıñ 152b/9
u.- yan 200a/27
u.+ rsıñ 139b/22

uğra - : uğramak
u.- yā 049a/55
u.- yub 155a/24

ulu : yüce
u. 006a/4, 010a/20, 030a/21,
037a/15, 037b/23, 038b/45, 047a/14,
048b/48,
049a/59, 050a/1, 050a/3, 050a/6,
050b/12, 050b/20, 052b/62, 067b/31,
071b/33,
072a/44, 073a/18, 073b/27,
077b/1, 078a/11, 079b/44, 080a/54,
080a/55, 080b/1,
081a/10, 081a/11, 081a/3,
082a/31, 087a/11, 091b/23, 093b/24,
098b/10, 100b/14,
101a/22, 115b/5, 126a/30,
127a/13, 130b/15, 131a/23, 132a/10,
132a/12, 253a/14
u. 051b/41
u.+ lar 036a/25
u.+ ları 072a/42, 108a/15, 110a/5
u.+ larına 063b/22
u.+ larından 120a/31
u.+ larını 109b/50
u.+ serdür 189a/12
u.+ serdür 186b/16
u.+ sı 062a/35, 074b/20, 090b/6,
119a/14, 135b/7
u.+ sıdur 126b/5
u.+ su 062a/38
u.+ suna 062a/37
u.+ sunu 118a/17
u. 035b/18
u.+ larınıñ 061b/22

'ulūfe : asker maaşı
'u.+ yi 186a/9

ulvi : yüce
u. 290a/16

umut : ümit

- u.+ lar 191a/9
- unut -**
u.- dı 246b/25
u.- dılar 029b/6, 067a/14
- ur -** : vurmak
u.- a 011a/40
u.- alar 126b/3
u.- asız 042a/34
u.- asız 126a/26
u.- dı 288a/3
u.- dı 114b/25
u.- dılar 014a/25, 048b/50,
049b/68, 060a/38, 080b/66, 081b/19
u.- dılar 124a/27
u.- duğı 178b/13
u.- maķ 187b/7
u.- sa 186b/21
u.- ub 051a/29, 074a/4, 079b/47,
080b/65, 081b/17, 093a/18, 106a/7
u.- ub teslīmeyledi 081b/16
u.- ulmuşdur 013b/20
u.- up teslimeyledi 051a/26
u.- urlar 051a/29, 126a/25
- Uriyyā**
U. 004b/6
- uşlu** : akıllı
u. 044b/3, 150b/25, 159b/10,
162a/5
u.+ lar 045a/4
u.+ lara 045a/8
- utan -**
u.- caķdur 068a/38
u.- durmaz 142b/5
u.- madı 224b/17
u.- mazım 137b/16
u.- ursa 068a/38
u.- ursız 144a/21
- 'utarid:** merkür
'u. 110b/12
- uy -** : riayet etmek
u.- anları 248a/3
u.- ar 199b/15
u.- ıcular 168a/1
u.- ma 266a/11
u.- maķgerekdur 218a/7
u.- maz 251b/15
u.- ucılar 161a/17
u.- ucular 200a/1
u.- un 244b/7
- uyan -**
u.- a 200b/14
u.- avüz 152b/11
u.- ık 202a/18
u.- ıkoluñ 256a/8
u.- ırız 215b/10
u.- mış 005b/24
u.- u 006b/14, 060a/39
u.- ub 114b/27
- uyandır -**
u.- ub 060a/38
- uyanık**
u. 226b/5, 284a/15
u.+ lıķlarda 181a/6, 187a/27
- uyanık ol -**
ki u.- a 077b/35
ile u.- ımadıñız 048b/40
u.- ub namazķılıuñ 079a/38
u.- ub namazķılıuñ 077b/33
u.- uñ 175b/13
eydürin u.- uñ 077b/37
içün u.- un 122a/31
imdi u.- uñ 044a/42, 077b/35
namazlara u.- uñ 255a/8
imdi u.- uñzirā 045a/13
anda u.- ur 211a/3
mu u.- uñ 048b/41
ķalub u.- uñ 079a/35
- uyar -** : ikaz etmek
u.- dı 069a/28

u.- dılar 015b/25

uyku

u.+ dan 114b/27, 152b/11
u.+ yā ğarkolur 121a/9
u.+ dan 005b/24, 121a/9

uyu -

u.- dılar 045a/6
u.- dıklarında 024b/25
u.- dılar 259a/4
u.- mayalım 215b/6
u.- mayavüz 174b/51
u.- muş 048b/43
u.- nuz 048b/44
u.- r 015b/25, 048b/40, 053b/13,
060a/38, 077b/37, 079a/37
u.- r 062a/40
u.- rlar 169a/30, 215b/7
u.- rsun 200b/14
u.- ruz 215b/10
u.- yā 060a/27
u.- yan 052a/52
u.- yanlar 215b/7
u.- yanlar 173b/19
u.- yanları 214b/13
u.- yanlarıñbākīyesi 173b/20
u.- yanları 215a/15
u.- yanları 215a/16
u.- yub 106a/6
u.- yub i 079b/41

uyukla -

u.- dı 098a/60

uzak

u.+ tan 073a/13
u.+ tır 027b/9

uzat -

u.- dı 121a/8
u.- dub 131b/2
u.- mağıla 092a/30
u.- tı 021b/13, 057b/5
u.- tum 149b/21

u.- up 027a/31

‘Ūziyyā

‘Ū. 005a/9
‘Ū.+ yı tevlīdītdi 005a/8

uzun

u. 041a/13, 075b/40, 168b/15,
195b/12, 201b/3

'użuv : organ, parça

'u. 170a/15, 170a/19, 170a/26

ücret : bedel

ü. 141a/4, 166a/18, 267a/11
ü.+ i 011b/3, 011b/5, 012a/17,
035b/8, 086b/18, 144a/23, 159b/14,
250a/4
ü.+ iñ 240b/36
ü.+ ine 222a/19
ü.+ ini 019b/41, 019b/42, 138b/28,
159b/8, 258a/16
ü.+ ini zayı'itmeye 019b/42
ü.+ üm 166a/17
ü.+ üñüz 009b/12, 011a/47, 011b/2

üç

ü. 022b/40, 025a/33, 028b/32,
030b/4, 032b/17, 033a/20, 048a/34,
049a/62,
050a/75, 051b/40, 052b/64,
066b/2, 067b/31, 068a/5, 079a/31,
080a/59, 080b/72,
082a/30, 088b/41, 092b/7,
096a/20, 100b/9, 102b/16, 103a/20,
105a/10, 105a/11,
115a/2, 119a/8, 121a/3, 122a/31,
135b/7, 136a/11, 136a/12, 136a/15,
136a/17,
167a/9, 187a/25, 187b/8, 188b/1,
190a/18, 222a/20, 242a/23, 250b/17,
264a/7,
264a/8, 264a/9, 274a/6, 278b/9,
279a/11, 284a/19, 289b/13, 289b/14
ü.+ üncü 273b/5, 276a/8, 276a/10,

276a/11, 276a/9, 277a/16, 279a/14,
279b/4,

282a/9, 283b/4

ü.+ üncüsü 040a/27

üçüncü

ü. 030a/22, 031b/23, 035a/3,
036a/19, 052b/64, 071b/34, 079b/41,
081b/25,

087b/15, 121a/9, 127b/23,
134a/19, 187b/3, 188a/14, 188b/1

ü. 048b/44, 069b/32, 290a/19

üfle -

ü.- yub 100a/2

üleş - : paylaşmak

ü.- dürdi 108a/20

üleşdür - : paylaştırmak

ü.- em 137b/12

ülfet : dostluk

ü.+ den 248b/13

ü.+ e 199b/22

ü.+ te 221a/13

ü.+ ümi 190a/13

ülfet it - : dostluk etmek

dalalette ü.- en 258b/18

ümîd : ümit, umut

ü. 131b/7, 176b/10

ü.+ de 151b/12, 154b/13

ü.+ e 142a/18, 165b/10, 229a/13,
251a/3

ü.+ i 197b/12

ü.+ i 142b/5, 208b/28

ü.+ ime 203a/20

ü.+ imiz 154a/5, 176b/7, 178b/13,
213b/19

ü.+ imiziñ 218b/2

ü.+ in 212a/3, 240a/23, 254a/15

ü.+ iñ 235b/12, 236b/19

ü.+ inde 142a/2

ü.+ inden 165b/11, 208a/23

ü.+ ine 194b/5, 229b/7

ü.+ iniz 252a/22

ü.+ leri 215a/14

ü.+ ün 154b/13

ü. 142b/5, 146b/24, 146b/25,
154b/13, 171a/13, 171a/7, 183a/5, 188b/6,
196b/12, 204b/18, 207b/5,
220b/14, 221a/9, 221b/5, 223b/17,
230b/22, 251b/13,

253b/5

ü.+ de 165b/10

ü.+ lüvüz 173b/20

ü. 129a/15

ü. 134a/20

ü.+ inde 199a/5

ü. 114a/19, 131b/6, 136b/20,
196b/18

ü.+ de 142a/18

ü.+ de istirâhatide 088a/26

ü.+ lenmişlerüñ 241a/1

ümîd tut - : umut beslemek

isminde ü.- alar 022a/22

zîrâ ü.- arım 155a/24

ammâ ü.- ub 185b/15

ümme : cemaat, millet

ü. 149b/19, 252b/9, 281a/7

ü.+ e 128b/10, 128b/3, 282a/6

ü.+ i 116b/26

ü.+ ler 013a/32, 022a/22, 091b/25,
091b/28, 110a/5, 112a/12, 123b/19,
123b/21,

137a/5, 139b/24, 148b/30,

154b/11, 154b/13, 154b/16, 154b/9,

155a/27, 161a/1,

169b/2, 190b/2, 191a/12, 191a/14,

192a/8, 198a/2, 198a/6, 198a/8, 199b/17,

214b/5, 278a/11, 279a/18, 283a/4,

285a/16

ü.+ ler 154b/12

ü.+ ler 227a/17

ü.+ ler 104b/2
 ü.+ lerde 154b/10, 187a/26,
 220b/16, 252b/12
 ü.+ lerde 137b/14
 ü.+ lerdeki 208b/28
 ü.+ lerdan 112a/15, 112a/19,
 132a/17, 148a/25, 191a/16, 265b/6,
 275a/8
 ü.+ lerdendür 112b/24
 ü.+ lerdenkiler 278b/9
 ü.+ lere 018b/19, 072a/42,
 105a/18, 109b/47, 111a/27, 117b/6,
 132b/24, 137a/28,
 150a/11, 156b/26, 158a/24,
 191a/10, 191a/14, 191a/9, 192a/14,
 213a/16, 278b/2,
 279b/5, 282a/8
 ü.+ lere 021b/17
 ü.+ lere 053b/18
 ü.+ lere teslîmeyleyeler 071b/34
 ü.+ ler 132b/20
 ü.+ leri darbide 287b/15
 ü.+ lerin 097b/45
 ü.+ leriñ 036a/25
 ü.+ lerİncîl 111b/7
 ü.+ lerişit-dicek 109b/48
 ü.+ lerkî 139a/14
 ü.+ lerün 111b/3, 123a/11
 ü.+ lerüñ 018a/5, 100b/15,
 141a/30, 150a/12, 150a/13, 150b/26,
 154b/16, 155b/5,
 219b/7, 224a/11, 254b/3, 284a/19
 ü.+ lerüñ eline 036a/19
 ü.+ lerüñ 008b/15
 ü.+ ler 104a/46
 ü.+ ten 273a/10
 ü.+ üm 131b/4
 ü.+ üme 129a/17
 ü.+ ümi 136b/19

ümmî : okuma yazması olmayan
 ü.+ kılere 172a/24
 ü.+ ler 091a/13, 172a/23
 ü.+ nüñ 172a/16
 ü.+ yim 186a/6

Ürdün

ü. 009a/25, 054a/6, 057b/8
 ü.+ de 007b/6Yehüdiyyet
 ü.+ den 008b/15
 ü.+ e 007b/13
 ü.+ üñ 070a/1
 Ü.+ üñ 007b/6Yehüdiyyet

ürk - : korkmak
 ü.- diler 083a/5
 ü.- meñ 083a/6

'üryân : çıplak

'ü. 046a/36, 046b/43
 'ü.+ lıkta 187a/27
 ü.+ uz 160b/11
 'ü. 247b/15, 284a/15, 285a/16
 'ü.+ lığıñ 271b/18
 'ü. 046b/45

üslub : tarz

ü. 231a/1
 ü.+ da 204a/8
 ü. 160a/6

üst

ü. 039b/21, 074b/16, 081b/26,
 118b/1, 180a/3, 180a/4
 ü.+ lerine 090b/2
 ü.+ ünde 043a/17, 051b/37,
 093a/15, 135b/3
 ü.+ üne 008a/16, 031a/14,
 055b/40, 102a/40, 102b/9, 122b/36
 ü.+ üne 070b/17

üşen - : erinmek

ü.- mezüz 179b/16
 ü.- mezüz lâkin 179a/2

üşü -

ü.- mez 234a/14

üzere : -mak amacıyla

ü. 026a/7, 026b/18, 029a/36,

042b/2, 042b/3, 047a/12, 056b/13, 058b/1,
 066a/31, 067b/24, 076a/3, 076a/8,
 081b/24, 082a/33, 083b/18, 087a/4,
 087b/18,
 089b/11, 097b/45, 098a/54,
 101b/33, 104a/45, 107a/20, 110a/11,
 111a/1, 111b/10,
 117b/14, 117b/6, 119a/13,
 121b/19, 126a/25, 127a/14, 128a/31,
 129a/14, 131b/6,
 132a/13, 132a/15, 138a/19,
 138b/2, 139a/7, 140a/2, 140b/23, 150b/22,
 154b/13,
 163a/8, 164a/36, 164b/37,
 167a/13, 170b/31, 172b/40, 176b/8,
 184a/23, 187b/8,
 197b/8, 198b/20, 200a/27, 200b/7,
 204a/14, 209b/18, 210a/7, 221a/9,
 223b/17,
 227b/2, 240b/34, 251b/11, 253b/5,
 274a/8, 277b/2, 277b/3, 278a/5, 279a/11,
 279b/1, 279b/3, 280b/1, 280b/2,
 281b/1, 286b/19, 287b/12, 288b/4
 ü. anlara hüküm virir 062b/7
 ü. beyâneyleti 104b/4
 ü. istifâde etdüm 190a/14
 ü. i'tibarider 153a/5
 ü. musalla teyletiñ 232a/8
 ü. şu'udetdiler 288b/9
 ü. ta'lümidüb 222b/3
 ü. tavafidüb 118a/23
 ü. 064a/40, 095b/11, 127b/25,
 198a/8, 199b/15, 242a/22

üzeri : üst taraf, gövde

ü.+ me 099a/25
 ü.+ mize 051a/25, 093b/28,
 105a/16
 ü.+ n 230b/16
 ü.+ nde 027a/25, 027a/26,
 027a/30, 064b/48, 072b/8, 099a/16,
 254a/13, 268a/7,
 272a/2, 272a/4, 273a/11, 273b/2,
 273b/4, 274a/8, 274b/1, 282b/14, 282b/15,
 282b/16, 283a/2, 284a/18, 284b/2,

287b/11, 287b/14
 ü.+ nde cülusedeni 288b/11
 ü.+ nde cülusederim 273a/8
 ü.+ nde cülusiden 275a/10, 287a/4
 ü.+ ndedürve 254a/12
 ü.+ ne 009b/14, 009b/15, 011a/45,
 011a/46, 014a/25, 018a/13, 018b/22,
 018b/24,
 019a/30, 021b/17, 032b/18,
 032b/19, 035a/28, 037a/5, 038b/45,
 040b/2, 042a/35,
 042b/37, 046a/32, 047a/8,
 050b/19, 052a/45, 053a/3, 054a/10,
 059a/5, 061a/16,
 066b/5, 072b/7, 076b/15, 077b/4,
 087b/16, 091b/27, 095b/10, 099b/28,
 112b/31,
 119a/6, 122a/28, 124b/40,
 148a/21, 148b/29, 152a/20, 159b/10,
 159b/11, 195b/16,
 197a/22, 199a/7, 201b/3, 202a/16,
 213a/17, 217a/4, 240a/17, 240a/21,
 250a/7,
 250b/14, 268b/18, 270b/3,
 271a/10, 271a/12, 272b/9, 274b/1,
 277a/11, 278a/8,
 278b/6, 281a/8, 282b/18, 284a/12,
 284b/3, 285a/16, 286a/11, 286a/9,
 286b/20,
 288a/3
 ü.+ ne 014a/26
 ü.+ ne ānıMuşalla t kıla 044b/48
 ü.+ ne bināeyledi 014a/27
 ü.+ ne binaide 159b/12
 ü.+ ne 045b/21
 ü.+ ne ihdāede 275b/4
 ü.+ ne 'imāretitmeyem 155a/21
 ü.+ ne muşalla t kılâyım 045b/22
 ü.+ ne Muşalla t kıldı 044b/45
 ü.+ ne muşalla t olma k lākin
 220a/13
 ü.+ ne 018b/24, 274b/2
 ü.+ ne'azīm 098a/3
 ü.+ nebenüm 112a/18
 ü.+ nebenümkılisemi 030a/18

anuñ ü.+ nebinaet-düği 159b/14
ü.+ nebize 134b/26
ü.+ nedür 147b/5
ü.+ neḥüzün 205a/28
ü.+ neihdāolun-am 204b/17
ü.+ neḳalk-salar 076b/12
ü.+ neḳomaqlığı 099a/18
ü.+ neḳonul-a 059b/22
ü.+ neḳur'a 051b/36
ü.+ nemuḥabbeti 210b/14
ü.+ ne 094b/4
ü.+ neol-sunandan 051a/26
ü.+ ñize 250a/3

üzüm

ü.+ i 013b/16
ü.+ leri 282b/18

va'az : dini öğüt
v.+ ımız 212b/3

va'az it -: öğüt vermek
Mesīḥi v.- erler 203a/16
Yesū' v.- mege 008b/17
incīlini v.- er 009a/23

vācib : gerekli, şart
v.+ dür 262b/17
v.+ dürki 217b/13, 263b/12,
266a/8
sürmek v. 131a/24
v.+ dürki 260b/6

vācib ol -: şart olmak
ederler v.- mayan 228a/11
olmaḳ v.- maz 248b/10

va'de : süre, ecel
v. 088b/39, 108b/23, 141b/15,
141b/16, 192b/18, 193b/24, 227b/2,
235b/12,
240a/24, 261b/25
v. i'tikātideñlere 192b/22
v.+ den 192b/18
v.+ ler 237b/6, 256b/4

v.+ ler 147b/5
v.+ leri 177a/20, 221a/8, 236a/6,
241b/13, 242a/17
v.+ leri kesbetdiler 242b/33
v.+ lerimiz 182a/1
v.+ lerini 238b/16
v.+ nüñ 131b/6, 147b/9, 194a/28,
196b/14, 197b/12
v.+ nüñarzında 241b/9
v.+ si 141b/13, 233b/1, 259a/4
v.+ sine 259b/13
v.+ ye müntazırolub 127b/21
v.+ yi 192b/18, 240b/37
v.+ yi beşāretiderüz 108b/33
v.+ yi taḥşileyledi 235b/16
v.+ yi teḥiretmez 259a/9
v.+ nüñ 096a/17
v.+ lıḳ 202a/14
v.+ sinden 198a/7

va'de it -: süre vermek
virmek v.- diler 078a/11
idenlere v.- dim 247a/6
ki v.- düğini 142a/22
kim v.- miş 241b/11
sevenlere v.- mişdür 246a/12
ile v.- di 026a/7
bize v.- diği 261b/25
ibrahime v.- diolarak 235b/13

vāfir : bol
v. 183a/2
v. 197a/4

vaftiz : hristiyanlığa girme şartı
v. 088b/41, 105a/16, 105a/17

v. 088b/38

vaftiz it -
ol v.- eñ 063a/14

vāhid : tek, biricik
v. 266b/4
v. 267b/25

vaḥṣi : vahşi, yabanıl

v. 280b/4, 284b/3, 285a/13,
285a/16, 288b/10
v.+ e 280b/4, 281a/14, 282a/11,
282a/9, 285a/13
v.+ e secdeetdiler 280b/4
v.+ i 285a/8
v.+ in 281a/15, 283b/2, 284a/13
v.+ iñ 284b/7
v. 281a/11
v.+ ler 054b/13
v. 280b/1, 280b/2
v.+ ler 174a/32

vāki' : olan, gerçekleşen

v. 171b/10, 255a/12

vāki' ol -: olmak, gerçekleşmek

anlara v.- dılar 167a/11
anlara v.- dı 258b/22
ve v.- du 046b/1
netekim v.- multur 213b/4
āḫirgünlerde v.- a 087b/16
ve v.- a 087b/21
āna v.- acak 071b/31
bana v.- an 122a/23
gibi v.- dı 124b/35
gündüz v.- dı 107a/19
meger v.- dı 110a/1
ve v.- dı 054a/9, 059a/4
bana v.- dı 121b/20
ve v.- du 033b/1, 056b/15, 057a/23
āna v.- duğı 089b/11
ve v.- duki 105b/26, 114a/16,
122b/1, 125a/6
v.- maḫ 238b/17
bunları v.- maḫ 077a/29
nice v.- muştur 061a/16
altında v.- muştur 105b/29
v.- dı 019b/1

vakit : zaman

v. 021b/13, 024b/26, 027b/1,
028b/28, 030a/20, 030a/24, 030b/27,
033a/21,

034b/27, 036a/20, 036b/1,
044a/40, 045a/7, 046a/34, 047a/14,
049b/67, 050b/9,
057a/24, 076b/15, 077a/21,
077a/26, 077a/27, 093b/26, 099a/17,
137b/11, 144a/21,
160a/5, 169a/26, 171a/11,
171a/12, 174a/28, 175a/2, 175a/54,
193a/8, 194a/29,
197a/1, 208a/21, 210a/4, 212b/5,
215a/3, 217a/8, 226b/3, 229a/3, 231a/5,
233a/12, 239b/6, 239b/8, 241b/16,
244a/26, 257a/15, 259a/6, 268a/4
v. ba'idolmuş 197b/13
v. süluketdiñiz 210a/8
v.+ de 078a/12, 078a/7, 078a/8
v.+ den 030a/21, 226b/2
v.+ ler 226a/1
v.+ lerde 223a/15
v.+ lerde 219b/7
v.+ leri 110b/17, 193a/10
v.+ lerinde 038b/42
v.+ lerüñ 215a/1
v.+ te 021a/1, 130b/15, 210a/8,
226b/2, 231b/13
v.+ teanlardaki 251b/11
v.+ teMesîhsiz 197b/12
v.+ teRabbiñrûḫu 179a/17
v. 006b/18, 007a/5, 007b/13,
008a/1, 008a/16, 008b/10, 008b/11,
014a/23,
015b/26, 043a/10, 043a/13,
043a/16, 043b/23, 043b/30, 048a/31,
095b/4, 104b/47,
195b/10
v.+ de 008b/17
v.+ i 023a/43, 189a/9
v.+ inde 132a/13
v.+ inden 241b/11

vālid : baba

v.+ i 264a/1

validān : ebeveyn

v.+ ından 242a/23

v. 188a/14
v. 018b/22, 076b/12
v. 210b/19
v. 138b/31

vālide : anne

v.+ lere 226a/2
v.+ nize 201b/1

var - : varmak, ulaşmak

v.- alar 064b/45, 127b/23
v.- alum 079b/43
v.- ayım 117b/6
v.- dıgımda 218b/3
v.- dım 278a/9
v.- dır 015a/20
v.- duğumuzlayıñ 114a/16
v.- duqları 083a/13
v.- dur 011a/47, 013b/9, 014b/9,
023b/12, 139b/21
v.- gıl 061a/19, 099a/26
v.- gıl 007a/20, 014b/9, 015a/13
v.- iñ 200a/26
v.- ırım 038a/30
v.- madı 113a/39
v.- mağa 128a/33
v.- mağ 015a/19, 116a/15,
118b/27, 133a/3
v.- mağ dileketdiler 115a/39
v.- mağ tecrübeetdiler 113b/7
v.- mağdan 007a/22
v.- mışdur 106b/18
v.- ub 006a/8, 010a/24, 014b/4,
015a/21, 025b/46, 026b/15, 031b/27,
032b/13,
033a/30, 045a/16, 047a/14,
048a/37, 048a/38, 050a/6, 052b/66,
053a/11, 053b/18,
055a/36, 061a/20, 064a/36,
064a/37, 064a/38, 066a/30, 071a/21,
072b/4, 078a/12,
079a/35, 079a/39, 082b/41,
083a/13, 100b/17, 119a/8, 121a/6,
126a/26, 133a/31,
136b/26, 190a/18, 249b/13,

278a/8, 283b/2

v.- ub namazkıldı 048b/42
v.- ubanlara 083a/10
v.- ubanları 093b/26
v.- ubgör-ür 054b/18
v.- ubİncili 083b/16
v.- ubsenüñ 062a/34
v.- ubsenüñkañtarını 045b/25
v.- uzsizüñ 184a/5
v.- ubşor-dı 127b/19
v.- ubzindānda 063b/28
v.- uñ 015b/32, 035a/4, 036b/2,
039a/9, 045a/10, 047b/18, 053a/7, 072b/2
v.- uñ 078a/14, 115a/37
v.- uñdur-ubhalka 093a/20
v.- up 008b/21, 019b/4, 021b/15,
023a/45, 024b/29
v.- ur 009a/23, 014b/9, 079b/50,
080a/54, 118a/18
v.- urum 122a/23

var : mevcut olan

v. 010a/24, 020a/16, 021b/9,
023b/10, 026a/57, 029a/35, 033a/26,
034b/21,
038a/28, 038a/33, 040a/25,
046a/29, 047a/7, 050b/17, 052a/55,
052a/56, 054b/24,
056a/6, 057a/24, 057b/1, 057b/10,
058a/22, 058b/27, 059b/25, 060b/7,
061a/12,
064a/38, 065a/4, 065b/17,
066a/25, 066a/30, 066b/5, 066b/7,
068b/18, 071a/21,
071a/23, 072b/52, 073a/13,
073b/25, 074b/20, 077b/3, 082a/40,
087a/6, 090b/7,
092a/34, 094a/36, 094a/37,
096a/12, 098b/9, 100b/10, 100b/11,
100b/15, 101b/36,
102a/1, 102b/13, 103a/20,
105a/12, 108a/15, 109b/48, 110a/10,
115a/2, 119a/14,
120b/38, 121a/9, 126a/21,
127a/17, 127b/19, 129a/19, 130a/6,

135a/39, 135b/7,
 135b/9, 146b/23, 152b/9, 154a/4,
 161b/12, 163a/12, 169b/12, 174b/45,
 177a/20,
 180b/12, 181b/14, 181b/15,
 181b/16, 183b/12, 187a/30, 193b/24,
 194a/27, 199a/4,
 210b/13, 211b/13, 222a/12,
 223b/16, 225b/19, 226b/4, 228a/6, 230a/9,
 234b/11,
 236a/3, 237a/25, 237a/28, 238a/1,
 238a/4, 240a/19, 241a/5, 243b/8, 245a/10,
 247b/14, 247b/16, 247b/18,
 248b/14, 250b/13, 258a/14, 260b/1,
 268b/16, 269a/1,
 270a/20, 271a/11, 273a/6, 273a/8,
 273b/2, 274a/6, 275b/3, 276a/6, 277a/14,
 279b/6, 280b/1, 282b/15, 282b/18,
 283a/6, 284b/4, 287b/16, 289b/12
 v.+ dı 257b/1, 277a/10, 277a/17,
 277a/8, 277a/9, 277b/2, 277b/20, 279b/3,
 281a/12, 283a/1, 284b/4, 289b/14,
 290a/15
 v.+ 115b/11, 133b/14
 v.+ dır 021a/7, 021b/11, 130b/14
 v.+ dur 030b/28, 034a/12, 036b/3,
 052b/65, 056a/9, 068a/1, 071a/24, 072b/3,
 075b/33, 100b/14, 112a/21,
 115b/8, 117b/11, 141a/3, 144a/22,
 154b/17, 159a/3,
 160b/15, 160b/7, 162a/7, 163a/7,
 164b/1, 164b/5, 165a/6, 168b/18, 171b/10,
 178b/5, 179b/7, 180a/1, 182a/4,
 189b/7, 196a/7, 262b/22
 v.+ dur 020b/19, 024b/28,
 058b/30, 123b/24, 150a/6, 164a/34,
 169b/5, 174b/42,
 276b/4, 285a/8
 v.+ dür 120b/39, 123b/20, 142a/2,
 164b/37, 166a/17, 169b/4, 174a/30,
 197b/19,
 198b/12, 200b/19, 208a/14,
 218a/11, 245a/18, 247b/18, 250b/17,
 259b/16, 260a/7,
 261a/20, 263b/19, 264a/7, 264a/8,

264a/10, 264b/14, 264b/16, 264b/18,
 269a/4,
 269b/14, 270b/1, 270b/4, 271a/8,
 278b/6, 285a/10, 285a/13, 285a/9
 v.+ dur hoşedersin 247b/19
 v.+ dur 147b/3, 157b/12
 v.+ durhalkdan 236a/5
 v.+ durhuşuşan 228a/10
 v.+ drrol 288b/6
 v.+ dursemâlarda 211a/2
 v.+ dur 230a/7
 v.+ ken 285b/1
 v.+ mıdur 178a/1
 v.+ mıdur ırakolsun 148a/15
 v.+ mışdur 103a/23
 v.+ sa 025a/44, 061b/26, 162a/4
 v.+ sañ 130b/13
 v.+ uñ 052b/65
 v.+ uñ 018a/7
 v.+ ur 018a/7
 v. 024a/22, 045b/26, 046a/29,
 181b/14, 181b/16, 240b/36, 269b/13

vārid : gelen, ulaşan
 v. 272a/7

vāris : mirasçı
 v. 141b/13, 193a/1
 v. 231a/2
 v.+ dür 038b/38, 074a/7
 v.+ i 193a/8
 v.+ ler 146a/17, 198a/6, 229b/7
 v.+ lerdür 141b/15
 v.+ leri 231b/14, 241b/9, 247a/5
 v. 253b/7

vāris ol -: mirasçı olmak
 'adlinden v.- du 241b/8
 ile v.- maya 194a/31

vāriyet : servet, zenginlik
 v.+ den 232b/4

varlık : mevcudiyet

v.+ ına 183b/12
v.+ ınız 240b/35
v.+ ınızdan 183b/12
v.+ ınızın 240b/34

vaşiyet : vasiyet

v. 040b/36, 062a/43, 075a/30,
116a/15, 144b/9, 145a/13, 152b/9,
163a/10
v.+ den 144b/8
v.+ dür 040b/39
v.+ e 152a/2
v.+ ki 145a/10
v.+ lerün 010a/19
v. 075a/28, 201b/2, 214b/11,
221b/6, 223b/17, 242a/22, 260b/7,
262a/12,
262b/23, 263b/21, 265a/5, 265a/6
v.+ e 183a/8
v.+ i 219b/18, 223a/14, 236a/5,
239a/19, 260b/7, 260b/8, 262b/23
v.+ iñ 236b/16, 236b/18
v.+ ince 227b/4
v.+ inden 027b/3
v.+ ine 218b/2
v.+ isize 070b/5
v.+ leri 211a/10, 214b/3, 264a/3,
265a/6
v.+ leri hıfzıyla 034b/18
v.+ lerimi 240a/16
v.+ lerin 065b/8
v.+ lerine 209b/23
v.+ lerini hıfzedelüm 264a/3
v.+ lerini hıfzeder 262b/24
v.+ lerini hıfzederiz 260b/4
v.+ lerini hıfzetmeyen 260b/4
v.+ lerün 228a/14, 282b/13
v.+ lerün hıfzederiz 264a/3
v.+ lerün hıfzidüb 262b/22
v.+ li 197b/15
v.+ te 040b/41
v.+ üm 163b/25
v. 145a/11
v.+ iñ 218b/5

vaşiyet it -: vasiyet etmek

daḥī ḥavfedeler v.- erim 222a/21
saña v.- erim 223a/13
bize v.- di 104a/42
mecmū' v.- tū istima' 103b/33
gibilere v.- üb 218a/12
v.- er 008a/6
v.- megi 019b/1

vay : şaşkınlık ünlemi

v. 020b/21, 032a/7, 032a/8,
041a/13, 041a/14, 041a/15, 041b/16,
041b/23,
041b/25, 042a/27, 042a/29,
043b/19, 047b/24, 076b/17, 078b/21,
166a/16, 267a/11,
277a/12, 277a/13, 279a/15,
280a/12
V. 279a/14

va'z : dini öğüt, vaaz

v. 187b/6, 193a/5, 199b/25,
235a/2, 237a/28
v. idem 088b/35
v. 076b/10, 149a/8
v.+ süz 149a/15

važ' it -: dini öğüt vermek

basamağın v.- em 231b/14
anı v.- ene eminolur 232b/2
numunesini v.- erken 257b/7
şehirde v.- esin 228a/5
v.- düm 142a/17
içün v.- düm 109b/47
nāzırlar v.- dügi 122a/28
ğazāba v.- medi 215b/9
ellerimiñ v.- mesi 224a/6
oğullığa v.- mesi 147b/4
v.- di 098b/6
v.- diler 175b/15
yirde v.- diler 083b/20
İncīli v.- diler 099a/26
Yuḥannā v.- dügi 104a/38
kelāmını v.- dügümüz 113a/36
tamām v.- düm 155a/20

yūnānun v.- mesinden 022b/41
İsrāīlḥalkına v.- mişdür 108b/24
siziPavlus'ı v.- ügi 119a/14
ḥarçsuz v.- em 166a/18
basmağıñ v.- em 075b/37
nāmusu v.- en 249b/12
ögretdü v.- e 019b/2
nice v.- eler 149a/15
daḥī v.- em 055b/38
ānı v.- enleri 112a/21
v.- er 055b/39
İncīlini v.- er 054b/15
melekūtünü v.- er 122a/25
ögretdü v.- er 113a/35
ve v.- er 054a/7
uğurlamamak v.- erek 139b/21
içinde v.- erim 190b/2
İncīli v.- erler 110a/8
ğayriYeşu'uyu v.- erse 186a/4
ḥaçlanmış v.- erüz 158a/24
şöyle v.- erüz 173a/11
İncīli v.- üb 111a/21
şāyetsāirlere v.- üb 166b/27
sinde v.- üp 007a/2
nāmusuñ v.- me 147b/4
ol v.- diği 117a/31
daḥīİncīli v.- mege 137b/15
şöyle v.- mege sa'y 155a/20
İncīli v.- meye 185b/16

va'z eyle -: vaaz vermek
kilisede v.- di 170b/28
ikisi v.- di 058a/13
vāris v.- di 231a/2

Mesīḥi v.- di 101a/20
şehirlere v.- di 100a/40

va'z olun -: öğüt almak
i'tizārına v.- muşum 203a/18
buna v.- muşuz 213b/4
mevtāisi v.- alar 240a/14
piskopos v.- an 229b/15
daḥī v.- dular 252b/8

şādika v.- maz 219a/9
dek v.- muşlar 238b/10
ben v.- muşum 224a/11
resul v.- muşum 219b/7
'alemde v.- a 078a/9
meskunette v.- a 043a/13
tamāmdünyada v.- a 047a/13
ile v.- muşdur 177a/19
Mesīḥ v.- ursa 173a/12
pişin v.- duğı 090a/20

ve : iki öbeği birbirine bağlar
v. 004b/2, 004b/3, 004b/4,
004b/5, 004b/6, 005a/10, 005a/11,
005a/12,
005a/13, 005a/14, 005a/15,
005a/16, 005a/17, 005a/7, 005a/8, 005a/9,
005b/19evvel,
005b/21, 005b/23, 005b/25,
006a/4, 006a/6, 006a/8, 006a/9, 006a/10,
006a/3,
006b/11'aẓīm, 006b/12, 006b/13,
006b/14, 006b/15, 006b/16, 006b/18,
007a/20, 007a/21,
007a/22, 007a/23, 007a/4, 007a/5,
007b/10, 007b/11, 007b/12, 007b/14,
007b/15,
007b/6Yehūdiyyet, 007b/7,
007b/9, 008a/16, 008a/2, 008a/3, 008a/6,
008b/11, 008b/13,
008b/14, 008b/15, 008b/16,
008b/17, 008b/18, 008b/19, 008b/20,
008b/21, 008b/9,
009a/1, 009a/2, 009a/22, 009a/23,
009a/24, 009a/25, 009b/11, 009b/12,
009b/13,
009b/15, 009b/18, 010a/20,
010a/21, 010a/22, 010a/23, 010a/24,
010a/25, 010a/26,
010b/29, 010b/30, 010b/31,
010b/32, 010b/34, 010b/35, 010b/36,
011a/39, 011a/40,
011a/41, 011a/42, 011a/44,
011a/46, 011a/47, 011b/2, 011b/4, 011b/5,

011b/6,
 012a/11, 012a/13, 012a/14,
 012a/15, 012a/18, 012a/19, 012a/20,
 012b/23, 012b/24,
 012b/25, 012b/26, 012b/28,
 012b/29, 012b/30, 013a/1, 013a/3,
 013a/33, 013a/4,
 013a/5, 013a/6, 013b/10, 013b/13,
 013b/14, 013b/15, 013b/18, 013b/7,
 013b/8,
 014a/22, 014a/23, 014a/25,
 014a/26, 014a/27, 014a/28, 014a/29,
 014b/4, 014b/5,
 014b/7, 014b/8, 014b/9, 014b/10,
 014b/11, 014b/3, 015a/13, 015a/14,
 015a/15,
 015a/16, 015a/17, 015a/19,
 015a/20, 015a/21, 015a/22, 015a/23,
 015b/24, 015b/25,
 015b/26, 015b/27, 015b/29,
 015b/30, 015b/32, 015b/33, 015b/34,
 018a/10, 018a/11,
 018a/12, 018a/13, 018a/14,
 018a/3, 018a/4, 018a/5, 018a/7, 018a/9,
 018b/15,
 018b/16, 018b/18, 018b/19,
 018b/21, 018b/22, 018b/24, 018b/25,
 019a/26, 019a/27,
 019a/28, 019a/29, 019a/30,
 019a/35, 019a/36, 019a/37, 019b/38,
 019b/39, 019b/4,
 019b/40, 019b/41, 019b/42,
 019b/5, 020a/12, 020a/13, 020a/14,
 020a/6, 020a/7,
 020b/18, 020b/19, 020b/21,
 020b/22, 020b/23, 020b/24, 020b/25,
 021a/1, 021a/28,
 021a/29, 021a/30, 021a/4, 021a/6,
 021b/11, 021b/13, 021b/15, 021b/16,
 021b/17,
 021b/19, 021b/20, 021b/9,
 022a/22, 022a/23, 022a/25, 022a/26,
 022a/27, 022a/28,
 022a/30, 022a/31, 022b/32,
 022b/33, 022b/34, 022b/35, 022b/38,
 022b/39, 022b/41,
 023a/42, 023a/44, 023a/45,
 023a/46, 023a/47, 023a/49, 023a/50,
 023b/1, 023b/2,
 023b/3, 023b/10, 023b/11,
 023b/12, 023b/5, 023b/6, 023b/7, 023b/8,
 023b/9,
 024a/14, 024a/15, 024a/17,
 024a/18, 024a/19, 024a/21, 024a/22,
 024b/23, 024b/24,
 024b/25, 024b/28, 024b/29,
 024b/30, 025a/36, 025a/37, 025a/38,
 025a/39, 025a/40,
 025a/42, 025a/43, 025b/48,
 025b/49, 025b/50, 025b/51, 025b/53,
 025b/54, 026a/2,
 026a/5, 026a/56, 026a/57,
 026a/58, 026a/6, 026b/10, 026b/11,
 026b/12, 026b/13,
 026b/14, 026b/15, 026b/17,
 026b/18, 026b/20, 026b/21, 026b/9,
 027a/22, 027a/23,
 027a/26, 027a/29, 027a/30,
 027a/31, 027a/34, 027a/35, 027b/1,
 027b/36, 027b/4,
 027b/6, 027b/8, 028a/10, 028a/13,
 028a/14, 028a/15, 028a/16, 028a/17,
 028a/19,
 028a/21, 028a/22, 028a/23,
 028b/26, 028b/28, 028b/29, 028b/30,
 028b/32, 028b/33,
 029a/1, 029a/2, 029a/3, 029a/34,
 029a/35, 029a/36, 029a/37, 029a/39,
 029a/4,
 029a/5, 029b/10, 029b/11,
 029b/12, 029b/14, 029b/15, 029b/17,
 029b/7, 029b/9,
 030a/18, 030a/19, 030a/21,
 030a/22, 030a/24, 030a/25, 030b/1,
 030b/2, 030b/26,
 030b/27, 030b/3, 030b/5, 030b/6,
 031a/10, 031a/11, 031a/12, 031a/14,
 031a/15,
 031a/16, 031a/17, 031a/18,
 031a/7, 031a/8, 031a/9, 031b/19, 031b/20,

031b/22,
 031b/23, 031b/24, 031b/25,
 031b/27, 032a/2, 032a/3, 032a/5, 032a/8,
 032a/9,
 032b/13, 032b/17, 032b/18,
 033a/24, 033a/25, 033a/26, 033a/28,
 033a/29, 033a/30,
 033a/31, 033b/2, 033b/34,
 033b/35, 033b/5, 034a/12, 034a/14,
 034a/15, 034a/6,
 034a/8, 034a/9, 034b/17, 034b/18,
 034b/19, 034b/20, 034b/21, 034b/22,
 034b/23,
 034b/24, 034b/25, 035a/2,
 035a/28, 035a/29, 035a/3, 035a/30,
 035a/4, 035a/5,
 035b/10, 035b/11, 035b/13,
 035b/16, 035b/17, 035b/18, 035b/8,
 035b/9, 036a/19,
 036a/20, 036a/21, 036a/22,
 036a/23, 036a/24, 036a/25, 036a/27,
 036b/1, 036b/2,
 036b/28, 036b/29, 036b/3,
 036b/30, 036b/31, 036b/32, 037a/10,
 037a/11, 037a/12,
 037a/13, 037a/15, 037a/4, 037a/5,
 037a/6, 037a/7, 037a/8, 037a/9, 037b/16,
 037b/17, 037b/18, 037b/19,
 037b/20, 037b/21, 037b/22, 037b/23,
 037b/24, 038a/25,
 038a/26, 038a/27, 038a/28,
 038a/29, 038a/30, 038a/31, 038a/32,
 038a/33, 038b/35,
 038b/36, 038b/39, 038b/41,
 038b/42, 038b/43, 038b/44, 038b/45,
 039a/1, 039a/10,
 039a/3, 039a/4, 039a/6, 039a/7,
 039a/9, 039b/11, 039b/13, 039b/14,
 039b/16,
 039b/20, 039b/21, 039b/22,
 040a/23, 040a/25, 040a/27, 040a/29,
 040a/30, 040a/32,
 040a/33, 040a/35, 040b/1, 040b/2,
 040b/3, 040b/36, 040b/38, 040b/39,
 040b/4,

040b/41, 040b/45, 040b/46,
 041a/10, 041a/12, 041a/13, 041a/14,
 041a/15, 041a/5,
 041a/6, 041a/7, 041a/8, 041a/9,
 041b/17, 041b/19, 041b/20, 041b/21,
 041b/22,
 041b/23, 041b/24, 041b/25,
 042a/26, 042a/27, 042a/29, 042a/30,
 042a/32, 042a/34,
 042b/1, 042b/2, 042b/3, 042b/37,
 042b/4, 043a/10, 043a/11, 043a/12,
 043a/13,
 043a/18, 043a/6, 043a/7, 043a/8,
 043b/19, 043b/21, 043b/22, 043b/24,
 043b/29,
 043b/30, 044a/31, 044a/35,
 044a/36, 044a/37, 044a/39, 044a/40,
 044b/2, 044b/3,
 044b/45, 044b/49, 044b/50,
 044b/51, 045a/10, 045a/11, 045a/13,
 045a/14, 045a/15,
 045a/17, 045a/5, 045a/6, 045a/8,
 045a/9, 045b/19, 045b/20, 045b/21,
 045b/22,
 045b/23, 045b/25, 045b/26,
 046a/27, 046a/28, 046a/29, 046a/30,
 046a/31, 046a/32,
 046a/33, 046a/34, 046a/36,
 046a/37, 046a/38, 046b/3, 046b/41,
 046b/42, 046b/43,
 046b/46, 047a/10, 047a/15,
 047a/16, 047a/4, 047a/7, 047b/18,
 047b/20, 047b/21,
 047b/22, 047b/23, 047b/26,
 047b/27, 048a/32, 048a/35, 048a/37,
 048a/38, 048b/40,
 048b/43, 048b/44, 048b/47,
 048b/48, 048b/50, 048b/51, 049a/53,
 049a/55, 049a/57,
 049a/58, 049a/59, 049a/60,
 049a/62, 049b/63, 049b/64, 049b/66,
 049b/67, 049b/68,
 049b/69, 049b/71, 049b/72,
 049b/73, 050a/1, 050a/2, 050a/4, 050a/5,
 050a/6,

050a/7, 050a/75, 050b/10,
 050b/11, 050b/12, 050b/14, 050b/15,
 050b/16, 050b/19,
 050b/9, 051a/21, 051a/23,
 051a/25, 051a/26, 051a/28, 051a/29,
 051a/31, 051b/32,
 051b/33, 051b/35, 051b/36,
 051b/37, 051b/38, 051b/39, 051b/40,
 051b/41, 051b/42,
 052a/45, 052a/47, 052a/48,
 052a/51, 052a/52, 052a/53, 052a/54,
 052a/55, 052a/56,
 052b/59, 052b/60, 052b/61,
 052b/62, 052b/63, 052b/64, 052b/66,
 053a/1, 053a/2,
 053a/3, 053a/4, 053a/5, 053a/7,
 053a/8, 053a/9, 053a/10, 053a/11,
 053b/12,
 053b/13, 053b/14, 053b/15,
 053b/17, 053b/19, 053b/20, 054a/4,
 054a/5, 054a/6,
 054a/7, 054a/9, 054a/10, 054b/11,
 054b/12, 054b/13, 054b/15, 054b/16,
 054b/17,
 054b/18, 054b/20, 054b/21,
 054b/22, 054b/23, 055a/25, 055a/26,
 055a/27, 055a/28,
 055a/29, 055a/30, 055a/31,
 055a/32, 055a/33, 055a/35, 055a/36,
 055b/1, 055b/37,
 055b/38, 055b/39, 055b/40,
 055b/41, 055b/42, 055b/43, 055b/44,
 055b/45, 056a/12,
 056a/2, 056a/3, 056a/4, 056a/5,
 056a/6, 056a/8, 056a/9, 056b/13, 056b/14,
 056b/15, 056b/16, 056b/17,
 056b/18, 056b/19, 057a/22, 057a/23,
 057a/24, 057a/26,
 057a/27, 057b/1, 057b/2, 057b/3,
 057b/5, 057b/6, 057b/7, 057b/8, 057b/9,
 057b/11, 058a/12, 058a/13,
 058a/15, 058a/17, 058a/18, 058a/19,
 058a/20, 058a/21,
 058a/22, 058a/23, 058a/24,
 058a/25, 058b/1, 058b/26, 058b/28,

058b/31, 058b/32,
 058b/34, 058b/35, 059a/10,
 059a/13, 059a/14, 059a/15, 059a/2,
 059a/4, 059a/5,
 059a/6, 059a/7, 059a/8, 059a/9,
 059b/16, 059b/17, 059b/18, 059b/19,
 059b/20,
 059b/21, 059b/22, 059b/24,
 059b/25, 059b/26, 060a/27, 060a/30,
 060a/31, 060a/32,
 060a/33, 060a/34, 060a/35,
 060a/36, 060a/37, 060a/38, 060a/39,
 060b/1, 060b/3,
 060b/4, 060b/40, 060b/41, 060b/5,
 060b/6, 060b/7, 060b/9, 061a/10, 061a/11,
 061a/12, 061a/13, 061a/14,
 061a/15, 061a/16, 061a/17, 061a/19,
 061a/20, 061b/21,
 061b/22, 061b/23, 061b/24,
 061b/25, 061b/26, 061b/29, 061b/30,
 061b/31, 061b/32,
 062a/33, 062a/34, 062a/36,
 062a/37, 062a/38, 062a/39, 062a/40,
 062a/42, 062a/43,
 062b/2, 062b/3, 062b/5, 062b/6,
 062b/7, 062b/9, 062b/1, 062b/10,
 062b/11,
 063a/12, 063a/13, 063a/14,
 063a/15, 063a/17, 063a/20, 063b/21,
 063b/22, 063b/23,
 063b/24, 063b/25, 063b/26,
 063b/27, 063b/28, 063b/29, 063b/30,
 063b/31, 064a/32,
 064a/33, 064a/34, 064a/35,
 064a/36, 064a/37, 064a/38, 064a/39,
 064a/40, 064a/41,
 064b/43, 064b/44, 064b/45,
 064b/46, 064b/47, 064b/48, 064b/50,
 064b/51, 064b/53,
 064b/54, 065a/1, 065a/2, 065a/3,
 065a/4, 065a/5, 065a/56, 065a/6, 065a/7,
 065b/10, 065b/12, 065b/13,
 065b/14, 065b/17, 065b/18, 065b/8,
 066a/20, 066a/24,
 066a/26, 066a/27, 066a/28,

066a/30, 066a/31, 066a/32, 066a/33,
 066b/1, 066b/2,
 066b/3, 066b/34, 066b/35,
 066b/36, 066b/37, 066b/4, 066b/5,
 066b/7, 066b/8,
 066b/9, 067a/10, 067a/12,
 067a/13, 067a/14, 067a/15, 067a/16,
 067a/17, 067a/18,
 067a/19, 067a/20, 067a/21,
 067a/22, 067a/23, 067b/24, 067b/26,
 067b/27, 067b/28,
 067b/29, 067b/31, 067b/32,
 067b/33, 067b/34, 068a/1, 068a/2, 068a/3,
 068a/35,
 068a/37, 068a/38, 068a/4, 068a/5,
 068b/10, 068b/11, 068b/12, 068b/14,
 068b/15,
 068b/16, 068b/17, 068b/18,
 068b/6, 068b/7, 068b/8, 068b/9, 069a/19,
 069a/20,
 069a/21, 069a/22, 069a/24,
 069a/25, 069a/26, 069a/27, 069a/28,
 069a/29, 069a/30,
 069b/31, 069b/32, 069b/33,
 069b/34, 069b/35, 069b/36, 069b/37,
 069b/38, 069b/42,
 070a/1, 070a/2, 070a/43, 070a/44,
 070a/46, 070a/47, 070a/49, 070a/50,
 070b/11,
 070b/12, 070b/13, 070b/14,
 070b/16, 070b/17, 070b/3, 070b/4,
 070b/5, 070b/7,
 070b/8, 070b/9, 071a/20, 071a/21,
 071a/23, 071a/24, 071a/26, 071a/28,
 071a/29,
 071b/30, 071b/31, 071b/33,
 071b/34, 071b/35, 071b/36, 071b/38,
 072a/39, 072a/40,
 072a/41, 072a/42, 072a/44,
 072a/46, 072a/47, 072a/48, 072a/49,
 072b/1, 072b/2,
 072b/3, 072b/4, 072b/5, 072b/50,
 072b/51, 072b/52, 072b/6, 072b/7,
 072b/8,
 073a/11, 073a/12, 073a/13,

073a/14, 073a/15, 073a/16, 073a/17,
 073a/18, 073a/19,
 073a/9, 073b/20, 073b/21,
 073b/23, 073b/25, 073b/26, 073b/27,
 073b/28, 073b/29,
 073b/31, 074a/1, 074a/2, 074a/3,
 074a/33, 074a/4, 074a/5, 074a/8, 074a/9,
 074b/10, 074b/11, 074b/12,
 074b/13, 074b/14, 074b/16, 074b/17,
 074b/18, 074b/19,
 074b/20, 075a/21, 075a/22,
 075a/24, 075a/25, 075a/26, 075a/28,
 075a/29, 075a/30,
 075a/31, 075b/33, 075b/34,
 075b/35, 075b/37, 075b/38, 075b/39,
 075b/40, 075b/41,
 075b/42, 076a/1, 076a/2, 076a/3,
 076a/4, 076a/43, 076a/5, 076a/7, 076a/8,
 076b/10, 076b/11, 076b/12,
 076b/13, 076b/15, 076b/16, 076b/17,
 076b/9, 077a/20,
 077a/22, 077a/25, 077a/26,
 077a/27, 077a/31, 077b/1, 077b/3,
 077b/32, 077b/34,
 077b/37, 077b/4, 078a/10,
 078a/11, 078a/12, 078a/13, 078a/14,
 078a/15, 078a/6,
 078a/7, 078b/16, 078b/17,
 078b/18, 078b/19, 078b/20, 078b/22,
 078b/23, 078b/24,
 078b/26, 078b/27, 079a/30,
 079a/31, 079a/32, 079a/33, 079a/34,
 079a/35, 079a/37,
 079a/39, 079a/40, 079b/41,
 079b/43, 079b/44, 079b/45, 079b/46,
 079b/47, 079b/48,
 079b/49, 079b/50, 079b/52,
 080a/53, 080a/54, 080a/55, 080a/57,
 080a/59, 080a/60,
 080a/61, 080a/63, 080a/64,
 080b/1, 080b/65, 080b/66, 080b/67,
 080b/68, 080b/69,
 080b/70, 080b/71, 080b/72,
 081a/13, 081a/14, 081a/2, 081a/3, 081a/4,
 081a/7,

081a/8, 081b/15, 081b/16,
 081b/17, 081b/18, 081b/19, 081b/20,
 081b/21, 081b/22,
 081b/23, 081b/24, 081b/25,
 081b/26, 081b/27, 081b/28, 082a/29,
 082a/30, 082a/31,
 082a/33, 082a/34, 082a/35,
 082a/36, 082a/38, 082a/39, 082b/1,
 082b/2, 082b/41,
 082b/42, 082b/43, 082b/44,
 082b/45, 082b/46, 082b/47, 083a/10,
 083a/11, 083a/12,
 083a/13, 083a/14, 083a/3, 083a/5,
 083a/6, 083a/7, 083a/8, 083a/9, 083b/15,
 083b/16, 083b/17, 083b/18,
 083b/20, 086b/18, 086b/19, 086b/20,
 086b/23, 086b/24,
 086b/25, 087a/1, 087a/2, 087a/3,
 087a/4, 087a/5, 087a/6, 087a/7, 087a/9,
 087a/10, 087a/11, 087b/12,
 087b/14, 087b/15, 087b/16, 087b/18,
 087b/19, 087b/20,
 087b/21, 087b/22, 088a/23,
 088a/26, 088a/27, 088a/30, 088b/37,
 088b/38, 088b/39,
 088b/40, 088b/41, 088b/42,
 088b/43, 089a/1, 089a/2, 089a/3, 089a/45,
 089a/47,
 089a/5, 089b/10, 089b/11,
 089b/12, 089b/13, 089b/14, 089b/15,
 089b/7, 089b/8,
 089b/9, 090a/16, 090a/17,
 090a/20, 090a/23, 090a/24, 090a/25,
 090b/1, 090b/2,
 090b/3, 090b/4, 090b/5, 090b/6,
 090b/7, 090b/9, 091a/10, 091a/12,
 091a/13,
 091a/15, 091a/17, 091a/18,
 091a/19, 091b/20, 091b/23, 091b/24,
 091b/25, 091b/26,
 091b/27, 091b/28, 091b/29,
 092a/30, 092a/31, 092a/32, 092a/33,
 092a/34, 092a/35,
 092a/36, 092a/37, 092b/2, 092b/3,
 092b/4, 092b/5, 092b/6, 092b/7, 092b/8,

092b/9, 092b/10, 093a/11,
 093a/12, 093a/13, 093a/14, 093a/15,
 093a/16, 093a/17,
 093a/18, 093a/21, 093b/23,
 093b/24, 093b/25, 093b/27, 093b/28,
 093b/31, 093b/32,
 094a/33, 094a/34, 094a/35,
 094a/36, 094a/37, 094a/38, 094a/40,
 094a/41, 094b/1,
 094b/3, 094b/4, 094b/5, 094b/6,
 094b/7, 095a/1, 095a/10, 095a/12,
 095a/13,
 095a/14, 095a/15, 095a/2, 095a/8,
 095a/9, 095b/10, 095b/11, 095b/3, 095b/4,
 095b/5, 095b/6, 095b/7, 095b/8,
 095b/9, 096a/13, 096a/14, 096a/15,
 096a/16,
 096a/20, 096a/21, 096a/22,
 096a/23, 096b/24, 096b/26, 096b/28,
 096b/29, 096b/30,
 096b/31, 096b/32, 096b/34,
 097a/35, 097a/36, 097a/38, 097a/41,
 097b/43, 097b/46,
 097b/49, 097b/51, 097b/52,
 097b/53, 098a/1, 098a/2, 098a/3, 098a/55,
 098a/56,
 098a/58, 098a/59, 098a/60,
 098b/11, 098b/12, 098b/13, 098b/14,
 098b/6, 098b/7,
 098b/8, 098b/9, 099a/21, 099a/22,
 099a/24, 099a/25, 099a/26, 099a/27,
 099b/28,
 099b/29, 099b/31, 099b/32,
 099b/33, 099b/34, 099b/35, 099b/36,
 099b/37, 100a/1,
 100a/3, 100a/38, 100a/39, 100a/4,
 100a/40, 100a/5, 100a/6, 100b/10,
 100b/11,
 100b/12, 100b/14, 100b/15,
 100b/17, 100b/7, 100b/8, 100b/9, 101a/18,
 101a/19,
 101a/21, 101a/22, 101a/23,
 101a/24, 101b/28, 101b/29, 101b/30,
 101b/31, 101b/32,
 101b/33, 101b/34, 101b/35,

101b/37, 101b/38, 102a/1, 102a/2, 102a/3,
 102a/39,
 102a/40, 102a/41, 102a/42,
 102a/43, 102b/10, 102b/11, 102b/12,
 102b/13, 102b/14,
 102b/15, 102b/16, 102b/4, 102b/5,
 102b/6, 102b/7, 102b/9, 103a/17, 103a/18,
 103a/22, 103a/23, 103a/24,
 103a/25, 103b/27, 103b/28, 103b/30,
 103b/31, 103b/33,
 103b/36, 104a/38, 104a/39,
 104a/40, 104a/42, 104a/43, 104b/1,
 104b/2, 104b/4,
 104b/48, 104b/5, 104b/6, 104b/7,
 104b/8, 104b/9, 105a/10, 105a/11,
 105a/12,
 105a/13, 105a/15, 105a/18,
 105a/19, 105b/20, 105b/21, 105b/22,
 105b/23, 105b/24,
 105b/26, 105b/27, 105b/28,
 106a/2, 106a/3, 106a/4, 106a/7, 106a/8,
 106a/9,
 106b/10, 106b/11, 106b/13,
 106b/14, 106b/15, 106b/16, 106b/17,
 106b/18, 107a/19,
 107a/20, 107a/21, 107a/22,
 107a/23, 107a/25, 107b/10, 107b/11,
 107b/5, 107b/6,
 107b/7, 107b/8, 108a/13, 108a/14,
 108a/15, 108a/17, 108a/18, 108a/19,
 108a/20,
 108a/21, 108b/25, 108b/27,
 108b/28, 108b/29, 108b/30, 108b/32,
 109a/36, 109a/39,
 109a/42, 109a/43, 109b/44,
 109b/45, 109b/46, 109b/48, 109b/49,
 109b/50, 109b/52,
 110a/1, 110a/3, 110a/4, 110a/5,
 110a/7, 110a/8, 110a/9, 110a/11, 110b/12,
 110b/13, 110b/14, 110b/15,
 110b/17, 110b/18, 110b/19, 111a/1,
 111a/2, 111a/21,
 111a/22, 111a/23, 111a/24,
 111a/25, 111a/27, 111a/28, 111b/3,
 111b/4, 111b/5,

111b/6, 111b/7, 111b/8, 111b/9,
 112a/12, 112a/15, 112a/16, 112a/17,
 112a/20,
 112a/21, 112a/22, 112b/23,
 112b/26, 112b/27, 112b/28, 112b/29,
 112b/30, 112b/31,
 112b/32, 113a/1, 113a/33,
 113a/35, 113a/36, 113a/37, 113a/39,
 113a/40, 113b/10,
 113b/11, 113b/12, 113b/13,
 113b/2, 113b/3, 113b/4, 113b/6, 113b/8,
 113b/9,
 114a/14, 114a/15, 114a/16,
 114a/17, 114a/18, 114a/19, 114a/20,
 114a/21, 114a/22,
 114b/23, 114b/25, 114b/26,
 114b/27, 114b/29, 114b/30, 114b/31,
 114b/32, 114b/33,
 114b/34, 115a/1, 115a/2, 115a/35,
 115a/37, 115a/38, 115a/39, 115a/40,
 115b/10,
 115b/12, 115b/4, 115b/5, 115b/6,
 115b/7, 115b/8, 115b/9, 116a/13, 116a/15,
 116a/16, 116a/17, 116a/18,
 116a/19, 116a/21, 116b/24, 116b/25,
 116b/26, 116b/27,
 116b/28, 116b/30, 117a/2, 117a/3,
 117a/32, 117a/33, 117a/34, 117a/4,
 117b/10,
 117b/11, 117b/13, 117b/5, 117b/7,
 117b/8, 118a/15, 118a/16, 118a/17,
 118a/18,
 118a/19, 118a/20, 118a/22,
 118a/23, 118a/24, 118b/1, 118b/2,
 118b/25, 118b/26,
 118b/27, 118b/3, 118b/4, 119a/10,
 119a/11, 119a/12, 119a/13, 119a/14,
 119a/15,
 119a/5, 119a/6, 119a/7, 119a/8,
 119b/16, 119b/17, 119b/18, 119b/19,
 119b/20,
 119b/22, 119b/23, 120a/27,
 120a/28, 120a/29, 120a/30, 120a/31,
 120a/32, 120a/33,
 120b/35, 120b/36, 120b/37,

120b/38, 120b/39, 121a/10, 121a/2,
 121a/3, 121a/4,
 121a/5, 121a/6, 121a/7, 121a/9,
 121b/12, 121b/13, 121b/14, 121b/15,
 121b/17,
 121b/18, 121b/19, 121b/20,
 121b/21, 122a/22, 122a/23, 122a/24,
 122a/25, 122a/28,
 122a/31, 122a/32, 122b/1, 122b/2,
 122b/3, 122b/34, 122b/35, 122b/36,
 122b/37,
 122b/38, 123a/10, 123a/11,
 123a/12, 123a/4, 123a/5, 123a/6, 123a/7,
 123a/8,
 123a/9, 123b/14, 123b/15,
 123b/16, 123b/17, 123b/18, 123b/19,
 123b/20, 123b/21,
 123b/24, 124a/25, 124a/26,
 124a/27, 124a/30, 124b/32, 124b/33,
 124b/34, 124b/35,
 124b/37, 124b/40, 125a/3, 125a/5,
 125a/7, 125a/8, 125a/1, 125a/10, 125b/11,
 125b/12, 125b/13, 125b/14,
 125b/16, 125b/17, 125b/18, 125b/19,
 125b/20, 126a/21,
 126a/22, 126a/23, 126a/26,
 126a/28, 126a/29, 126a/30, 126b/1,
 126b/2, 126b/4,
 126b/6, 126b/7, 126b/8, 126b/9,
 127a/10, 127a/11, 127a/12, 127a/13,
 127a/14,
 127a/16, 127b/18, 127b/20,
 127b/21, 127b/23, 127b/24, 127b/25,
 128a/29, 128a/30,
 128a/33, 128a/34, 128a/35,
 128b/2, 128b/3, 128b/4, 128b/5, 128b/6,
 128b/9,
 129a/12, 129a/13, 129a/14,
 129a/15, 129a/16, 129a/18, 129a/19,
 129a/22, 129b/23,
 129b/24āna, 129b/25, 129b/26,
 129b/27, 130a/5, 130a/6, 130a/7, 130a/8,
 130a/9,
 130b/13, 130b/14, 130b/15,
 130b/19, 130b/20, 131a/21, 131a/22,

131a/23, 131a/24,
 131a/25, 131a/26, 131b/3, 131b/6,
 131b/7, 132a/10, 132a/11, 132a/12,
 132a/13,
 132a/14, 132a/15, 132a/17,
 132a/18, 132b/20, 132b/23, 132b/24,
 132b/25, 132b/26,
 133a/1, 133a/2, 133a/29, 133a/3,
 133a/30, 133a/31, 133b/10, 133b/11,
 133b/12,
 133b/13, 133b/5, 133b/6, 133b/7,
 133b/8, 133b/9, 134a/15, 134a/16,
 134a/17,
 134a/18, 134a/19, 134a/20,
 134a/21, 134a/22, 134b/27, 134b/28,
 134b/29, 134b/30,
 134b/31, 134b/33, 135a/35,
 135a/37, 135a/39, 135a/40, 135a/41,
 135a/43, 135a/44,
 135b/1, 135b/2, 135b/3, 135b/4,
 135b/5, 135b/7, 135b/8, 135b/9, 136a/11,
 136a/12, 136a/13, 136a/14,
 136a/15, 136a/16, 136a/17, 136b/21,
 136b/23, 136b/24,
 136b/25, 136b/26, 136b/27,
 137a/28, 137a/29, 137a/3, 137a/30,
 137a/5, 137b/13,
 137b/16, 137b/7, 137b/8, 138a/18,
 138a/21, 138a/23, 138a/24, 138a/25,
 138b/28,
 138b/3, 139a/10, 139a/11,
 139a/12, 139a/4, 139a/6, 139a/7, 139a/8,
 139a/9,
 139b/17, 139b/18, 139b/20,
 139b/21, 139b/27, 140a/4, 140a/8,
 140b/14, 140b/17,
 140b/20, 140b/21, 140b/23,
 140b/24, 141a/26, 141a/3, 141a/30,
 141b/11, 141b/12,
 141b/8, 142a/18, 142a/19, 142a/2,
 142a/20, 142a/21, 142a/22, 142b/11,
 142b/12,
 142b/3, 142b/4, 142b/5, 143a/15,
 143a/16, 143a/17, 143b/13, 143b/14,
 144a/19,

144a/22, 144b/7, 145a/10,
 145a/12, 145a/13, 145b/2, 145b/3, 145b/7,
 146a/10,
 146a/17, 146b/22, 146b/23,
 146b/26, 146b/27, 146b/28, 147a/30,
 147a/31, 147a/38,
 147a/39, 147b/2, 147b/4, 147b/5,
 147b/7, 147b/9, 147b/10, 147b/11,
 148a/15,
 148a/16, 148a/17, 148a/19,
 148a/22, 148a/23, 148a/25, 148a/26,
 148b/29, 148b/3,
 148b/33, 149a/11, 149a/14,
 149a/15, 149a/7, 149a/8, 149b/18,
 149b/21, 149b/3,
 150a/10, 150a/12, 150a/15,
 150a/6, 150a/8, 150b/17, 150b/18,
 150b/20, 150b/22,
 150b/23, 150b/24, 150b/26,
 151a/27, 151a/29, 151a/33, 151a/35,
 151a/36, 151b/2,
 151b/3, 151b/4, 151b/5, 152a/16,
 152a/3, 152b/12, 152b/9, 153a/1, 153a/13,
 153a/14, 153a/5, 153a/6, 153a/7,
 153a/8, 153b/17, 153b/18, 154a/21,
 154a/4,
 154a/5, 154a/6, 154b/10, 154b/11,
 154b/12, 154b/13, 154b/9, 155a/19,
 155a/21,
 155a/24, 155a/26, 155a/27,
 155b/2, 155b/29, 155b/3, 155b/30,
 155b/31, 155b/32,
 156a/12, 156a/14, 156a/15,
 156a/17, 156a/18, 156a/7, 156a/8,
 156b/20, 156b/21,
 156b/23, 156b/24, 156b/26,
 157a/2, 157a/4, 157a/5, 157a/10, 157b/11,
 157b/12,
 157b/13, 157b/15, 157b/16,
 157b/19, 158a/1, 158a/2, 158a/23,
 158a/24, 158a/25,
 158a/27, 158a/28, 158a/31,
 158b/13, 158b/3, 158b/4, 158b/6, 158b/9,
 159a/1,
 159a/14, 159a/2, 159a/3, 159a/4,

159a/7, 159b/10, 159b/14, 159b/8,
 160a/20,
 160a/23, 160a/4, 160a/5, 160a/6,
 160b/10, 160b/11, 160b/12, 160b/7,
 160b/8,
 161a/1, 161a/17, 161a/19, 161a/2,
 161a/4, 161b/1, 161b/12, 161b/8, 162a/10,
 162a/11, 162a/12, 162a/2, 162a/5,
 162a/7, 162a/8, 162a/9, 162b/13, 162b/14,
 162b/19, 162b/20, 162b/3,
 163a/10, 163a/11, 163a/12, 163a/13,
 163a/14, 163a/4,
 163a/5, 163a/7, 163a/8, 163b/17,
 164a/28, 164a/30, 164a/31, 164a/35,
 164a/36,
 164b/37, 164b/40, 165a/11,
 165a/12, 165a/6, 165a/8, 165b/10, 165b/4,
 165b/5,
 165b/6, 165b/7, 166a/15, 166a/17,
 166a/20, 166a/23, 166b/2, 166b/25,
 166b/27,
 166b/3, 166b/5, 166b/6, 166b/7,
 167a/10, 167a/11, 167a/8, 167a/9,
 167b/21,
 167b/26, 167b/29, 167b/30,
 168a/1, 168a/3, 168a/4, 168a/7, 168b/11,
 168b/18,
 168b/21, 169a/24, 169a/25,
 169a/26, 169a/27, 169a/28, 169a/29,
 169a/30, 169a/34,
 169b/3, 169b/5, 169b/8, 169b/9,
 169b/10, 169b/11, 169b/12, 170a/14,
 170a/16,
 170a/21, 170a/23, 170a/26,
 170b/1, 170b/2, 170b/28, 170b/3, 171a/1,
 171a/10,
 171a/13, 171a/3, 171a/4, 171b/11,
 171b/6, 171b/8, 172a/16, 172a/21,
 172a/23,
 172a/24, 172a/25, 172b/27,
 172b/28, 172b/29, 172b/30, 172b/32,
 172b/35, 172b/38,
 172b/40, 173a/2, 173a/7, 173a/10,
 173a/11, 173b/13, 173b/14, 173b/17,
 173b/24,

174a/34, 174a/35, 174a/36,
 174a/38, 174b/40, 174b/41, 174b/45,
 174b/48, 174b/49,
 174b/50, 174b/52, 175a/3, 175a/4,
 175a/54, 175a/57, 175b/10, 175b/11,
 175b/16,
 175b/17, 175b/6, 175b/9, 176a/1,
 176a/19, 176a/2, 176a/3, 176b/10,
 176b/12,
 176b/6, 176b/7, 177a/13, 177a/14,
 177a/15, 177a/16, 177a/18, 177a/19,
 177a/20,
 177a/22, 177a/23, 177b/3, 177b/4,
 177b/5, 178a/12, 178a/14, 178a/16,
 178b/10,
 178b/13, 178b/3, 178b/4, 179a/17,
 179a/2, 179a/3, 179a/5, 179b/12, 179b/8,
 180a/3, 180a/5, 180a/9, 180b/11,
 180b/15, 180b/16, 180b/18, 181a/2,
 181a/8,
 181b/10, 181b/15, 181b/16,
 181b/17, 181b/18, 181b/9, 182a/1, 182a/4,
 182a/5,
 182a/7, 182b/12, 182b/15, 183a/2,
 183a/4, 183a/5, 183a/7, 183a/10, 183b/13,
 183b/14, 183b/16, 183b/17,
 183b/18, 183b/19, 183b/22, 184a/23,
 184a/24, 184b/14,
 184b/6, 185a/1, 185a/5, 185a/8,
 185b/12, 186a/6, 186a/9, 186b/14,
 187a/27,
 187a/29, 187a/30, 187a/31,
 187a/33, 187b/1, 187b/3, 187b/4, 187b/7,
 187b/9,
 188a/12, 188a/14, 188a/15,
 188a/18, 188a/19, 188b/2, 189a/11,
 189a/13, 189a/9,
 189b/1, 189b/2, 189b/3, 189b/4,
 190a/12, 190a/14, 190a/16, 190a/17,
 190a/18,
 190a/20, 190a/22, 190b/2, 190b/3,
 190b/5, 191a/10, 191a/12, 191a/13,
 191a/14,
 191a/16, 191a/9, 191b/20,
 192a/12, 192a/16, 192a/8, 192b/17,

192b/28, 193a/1,
 193a/2, 193a/6, 193a/8, 193a/9,
 193a/10, 193b/14, 193b/18, 193b/20,
 193b/22,
 194a/25, 194a/30, 194b/11,
 194b/17, 194b/7, 195a/2, 195a/21,
 195a/24, 195a/25,
 195b/13, 195b/14, 195b/15,
 195b/16, 195b/5, 195b/9, 196a/2, 196a/3,
 196a/4,
 196a/7, 196a/8, 196b/15, 196b/17,
 196b/18, 196b/19, 197a/1, 197a/21,
 197a/22,
 197a/3, 197a/6, 197b/13, 197b/14,
 197b/15, 197b/16, 197b/17, 197b/18,
 197b/8,
 197b/9, 198a/5, 198b/11, 198b/12,
 198b/15, 198b/18, 198b/19, 198b/9,
 199a/2,
 199a/4, 199a/6, 199a/7, 199a/8,
 199a/11, 199a/12, 199a/13, 199b/16,
 199b/23,
 200a/1, 200a/26, 200a/27, 200a/3,
 200a/30, 200a/31, 200a/32, 200a/4,
 200b/10,
 200b/11, 200b/14, 200b/15,
 200b/18, 200b/19, 200b/5, 201a/20,
 201a/23, 201a/25,
 201a/28, 201a/30, 201a/31,
 201a/32, 201a/33, 201b/2, 201b/3, 201b/4,
 201b/5,
 201b/8, 201b/9, 201b/11, 201b/12,
 202a/13, 202a/15, 202a/17, 202a/18,
 202a/19,
 202a/21, 202a/22, 202a/23,
 202b/1, 202b/2, 202b/7, 202b/9, 203a/10,
 203a/11,
 203a/12, 203a/15, 203a/18,
 203a/19, 203a/20, 203b/22, 203b/25,
 203b/26, 203b/28,
 203b/29, 203b/30, 204a/1, 204a/8,
 204a/10, 204a/11, 204a/13, 204b/15,
 204b/16,
 204b/17, 204b/24, 204b/25,
 205a/2, 205a/27, 205a/28, 205a/29,

205a/3, 205b/10,
 205b/15, 205b/8, 205b/9, 206a/1,
 206a/17, 206a/19, 206a/2, 206a/21,
 206a/3,
 206b/12, 206b/13, 206b/7, 206b/8,
 206b/9, 207a/18, 207b/10, 207b/12,
 207b/3,
 207b/4, 207b/6, 208a/16, 208a/17,
 208a/18, 208a/20, 208a/21, 208a/22,
 208b/24,
 208b/28, 209a/10, 209a/13,
 209a/3, 209a/4, 209a/6, 209a/7, 209a/8,
 209a/9,
 209b/15, 209b/18, 209b/19,
 209b/23, 210a/2, 210a/3, 210a/5, 210a/10,
 210a/11,
 210a/12, 210b/13, 210b/15,
 210b/16, 210b/17, 210b/19, 210b/23,
 210b/24, 211a/1,
 211a/10, 211a/7, 211a/8, 211a/9,
 211b/11, 211b/12, 211b/13, 211b/16,
 212a/1,
 212a/3, 212a/5, 212a/6, 212a/8,
 212a/9, 212a/10, 212b/3, 212b/4, 212b/5,
 212b/6, 213a/10, 213a/12,
 213a/13, 213a/15, 213b/18, 213b/2,
 213b/5, 213b/6,
 214a/10, 214a/11, 214a/12,
 214a/13, 214a/8, 214b/5, 214b/6, 214b/11,
 214b/12,
 215a/1, 215a/16, 215a/17, 215a/3,
 215b/11, 215b/12, 215b/13, 215b/6,
 215b/7,
 215b/8, 216a/1, 216a/2, 216a/22,
 216a/3, 216b/11, 216b/4, 216b/5, 216b/7,
 216b/8, 217a/2, 217a/3, 217a/4,
 217a/6, 217a/8, 217a/10, 217b/11,
 217b/14,
 217b/16, 217b/17, 217b/2,
 218a/11, 218a/13, 218a/15, 218a/5,
 218a/6, 218a/7,
 218b/2, 218b/3, 218b/4, 218b/5,
 218b/7, 219a/10, 219a/12, 219a/14,
 219a/15,
 219a/17, 219a/9, 219b/19, 219b/2,

219b/20, 219b/3, 219b/5, 219b/7, 219b/9,
 220a/12, 220a/14, 220a/15,
 220b/10, 220b/11, 220b/13, 220b/15,
 220b/8, 221a/1,
 221a/2, 221a/4, 221a/5, 221a/6,
 221a/8, 221a/9, 221b/4, 221b/5, 221b/6,
 221b/8, 221b/9, 222a/13, 222a/14,
 222a/15, 222a/16, 222a/17, 222a/19,
 222b/1,
 222b/2, 222b/22, 222b/24, 222b/4,
 223a/10, 223a/11, 223a/12, 223a/13,
 223a/15,
 223a/5, 223a/8, 223a/9, 223b/16,
 223b/17, 223b/21, 224a/11, 224a/4,
 224a/5,
 224a/6, 224a/7, 224a/8, 224a/9,
 224b/12, 224b/14, 224b/16, 224b/17,
 224b/2,
 225a/16, 225a/17, 225a/5,
 225b/18, 225b/19, 225b/20, 225b/21,
 225b/22, 225b/23,
 225b/24, 225b/26, 226a/6, 226a/7,
 226a/8, 226a/11, 226b/1, 226b/12,
 226b/13,
 226b/16, 226b/2, 226b/3, 226b/4,
 226b/5, 227a/13, 227a/17, 227a/6, 227a/9,
 227b/1, 227b/18, 227b/19,
 227b/20, 227b/21, 228a/10, 228a/12,
 228a/14, 228a/5,
 228b/2, 228b/8, 229a/1, 229a/12,
 229a/13, 229a/15, 229a/3, 229a/4,
 229b/10,
 229b/11, 229b/12, 229b/13,
 229b/6, 229b/8, 229b/9, 230a/1, 230a/2,
 230a/3,
 230a/5, 230a/6, 230a/7, 230a/11,
 230b/18, 230b/22, 231a/1, 231a/3, 231a/6,
 231a/7, 231a/9, 231b/10, 231b/11,
 231b/12, 231b/3, 231b/4, 232a/13, 232a/7,
 232a/9, 233a/10, 233a/18,
 233a/19, 233a/7, 233b/4, 233b/5, 234a/12,
 234a/13,
 234a/14, 234b/11, 234b/12,
 234b/3, 234b/7, 234b/8, 234b/9, 235a/2,
 235a/3,

235a/4, 235a/6, 235a/7, 235a/8,
 235a/9, 235a/10, 235b/12, 235b/15,
 235b/16,
 235b/19, 235b/20, 236a/2, 236a/3,
 236a/6, 236a/7, 236a/8, 236a/9, 236b/15,
 236b/16, 236b/18, 236b/20,
 236b/21, 236b/23, 237a/26, 237b/10,
 237b/11, 237b/5,
 237b/8, 238a/2, 238a/3, 238a/4,
 238a/5, 238a/7, 238b/10, 238b/11,
 238b/12,
 238b/13, 238b/15, 238b/9,
 239a/18, 239a/19, 239a/21, 239a/22,
 239a/25, 239a/27,
 239a/28, 239b/4, 239b/5, 239b/6,
 239b/7, 239b/8, 239b/11, 240a/15,
 240a/17,
 240a/18, 240a/20, 240a/22,
 240a/24, 240b/27, 240b/29, 240b/33,
 240b/35, 241a/5,
 241a/6, 241b/11, 241b/12,
 241b/13, 241b/15, 241b/8, 241b/9,
 242a/17, 242a/20,
 242a/21, 242a/22, 242a/24,
 242b/32, 242b/33, 242b/35, 242b/36,
 242b/37, 243a/1,
 243a/2, 243a/5, 243b/13, 243b/15,
 243b/7, 243b/9, 244a/18, 244a/19,
 244a/20,
 244a/21, 244a/22, 244a/24,
 244b/4, 244b/5, 244b/7, 245a/17, 245a/8,
 245a/9,
 245b/19, 245b/22, 246a/11,
 246a/13, 246a/15, 246a/5, 246a/7,
 246b/21, 246b/22,
 246b/23, 246b/25, 246b/27,
 247a/3, 247a/5, 247a/6, 247b/10, 247b/14,
 247b/16,
 247b/18, 247b/19, 247b/20,
 248a/2, 248a/3, 248b/11, 248b/13,
 248b/14, 248b/15,
 248b/6, 248b/7, 248b/8, 248b/9,
 249a/1, 249a/2, 249a/4, 249b/10, 249b/11,
 249b/14, 249b/15, 249b/17,
 249b/8, 250a/10, 250a/11, 250a/3, 250a/4,

250a/8,
 250b/14, 250b/15, 250b/16,
 250b/17, 250b/18, 250b/19, 250b/20,
 251a/1, 251a/2,
 251a/3, 251a/5, 251a/7, 251a/8,
 251b/10, 251b/11, 251b/12, 251b/17,
 252a/20,
 252a/22, 252a/24, 252a/25,
 252b/11, 252b/5, 252b/6, 252b/8, 253a/15,
 253a/16,
 253a/18, 253a/20, 253a/22,
 253b/3, 253b/4, 254a/10, 254a/13,
 254a/15, 254a/16,
 254b/4, 255a/11, 255a/6, 255a/8,
 255b/1, 255b/3, 255b/4, 256a/11, 256b/1,
 256b/2, 256b/3, 256b/4, 256b/5,
 256b/6, 256b/7, 256b/8, 257a/11, 257a/13,
 257a/16, 257a/17, 257a/18,
 257a/19, 257b/1, 257b/2, 257b/3, 257b/5,
 257b/6,
 257b/7, 258a/10, 258a/11,
 258a/12, 258a/13, 258a/14, 258a/8,
 258a/9, 258b/20,
 258b/22, 259a/10, 259a/3, 259a/5,
 259a/6, 259a/7, 259a/9, 259b/13, 259b/15,
 259b/16, 259b/18, 260a/2, 260a/3,
 260a/4, 260a/5, 260a/6, 260a/7, 260a/8,
 260a/9, 260a/10, 260b/2, 260b/3,
 260b/4, 260b/8, 260b/9, 260b/11, 261a/14,
 261a/15, 261a/16, 261a/17,
 261a/18, 261a/21, 261b/22, 261b/25,
 261b/27, 261b/28,
 262a/2, 262a/3, 262a/4, 262a/5,
 262a/6, 262a/7, 262a/10, 262a/12,
 262b/13,
 262b/16, 262b/17, 262b/18,
 262b/19, 262b/20, 262b/22, 262b/23,
 263a/3, 263a/4,
 263a/6, 263a/7, 263a/8, 263b/10,
 263b/12, 263b/14, 263b/16, 263b/17,
 263b/19,
 263b/20, 263b/21, 264a/1, 264a/4,
 264a/6, 264a/7, 264a/8, 264a/9, 264a/11,
 264b/12, 264b/14, 264b/15,
 264b/16, 264b/17, 264b/19, 264b/20,

264b/21, 265a/1,
 265a/2, 265a/3, 265a/5, 265a/6,
 265a/8, 265b/2, 265b/5, 266a/10, 266a/12,
 266a/14, 266b/2, 266b/4, 266b/6,
 266b/7, 266b/8, 266b/9, 267a/10, 267a/11,
 267a/14, 267b/22, 267b/23,
 267b/24, 267b/25, 268a/2, 268a/3, 268a/4,
 268a/5,
 268a/6, 268a/7, 268a/8, 268a/9,
 268b/11, 268b/12, 268b/13, 268b/14,
 268b/15,
 268b/16, 268b/17, 268b/18,
 268b/19, 269a/2, 269a/3, 269a/5, 269a/8,
 269b/10,
 269b/13, 269b/16, 269b/9,
 270a/17, 270a/18, 270a/19, 270a/20,
 270a/21, 270a/22,
 270a/23, 270a/24, 270b/1, 270b/2,
 270b/3, 270b/4, 271a/10, 271a/12, 271a/7,
 271a/8, 271a/9, 271b/14, 271b/15,
 271b/16, 271b/17, 271b/18, 271b/19,
 271b/21,
 272a/1, 272a/2, 272a/3, 272a/4,
 272a/5, 272a/6, 272a/7, 272b/10, 272b/11,
 272b/8, 272b/9, 273a/10, 273a/11,
 273a/4, 273a/6, 273a/7, 273a/8, 273a/9,
 273b/1, 273b/2, 273b/3, 273b/4,
 273b/5, 274a/10, 274a/11, 274a/12,
 274a/6,
 274a/7, 274a/8, 274a/9, 274b/1,
 274b/2, 274b/3, 274b/4, 275a/10, 275a/11,
 275a/12, 275a/8, 275b/1, 275b/2,
 275b/3, 275b/4, 276a/8, 276a/10, 276a/11,
 276a/5, 276a/6, 276a/7, 276a/8,
 276a/9, 276b/1, 276b/2, 276b/3, 276b/4,
 276b/5, 276b/6, 276b/7, 277a/10,
 277a/13, 277a/15, 277a/16, 277a/17,
 277a/9,
 277b/1, 277b/18, 277b/19, 277b/2,
 277b/20, 277b/21, 277b/3, 277b/4,
 278a/10,
 278a/11, 278a/5, 278a/6, 278a/8,
 278a/9, 278b/1, 278b/2, 278b/3, 278b/4,
 278b/5, 278b/6, 278b/7, 278b/8,
 278b/9, 278b/10, 279a/11, 279a/12,
 279a/13,
 279a/15, 279a/16, 279a/17,
 279a/18, 279b/1, 279b/2, 279b/3, 279b/4,
 279b/5,
 279b/6, 280a/10, 280a/11,
 280a/12, 280a/13, 280a/14, 280a/15,
 280a/8, 280a/9,
 280b/1, 280b/2, 280b/3, 280b/4,
 280b/5, 281a/11, 281a/12, 281a/13,
 281a/14,
 281a/15, 281a/6, 281a/7, 281a/8,
 281b/1, 281b/2, 281b/3, 282a/10, 282a/11,
 282a/5, 282a/6, 282a/7, 282a/8,
 282a/9, 282b/13, 282b/14, 282b/15,
 282b/16,
 282b/17, 282b/18, 282b/19,
 282b/20, 283a/1, 283a/2, 283a/3, 283a/4,
 283a/5,
 283a/6, 283a/7, 283a/8, 283b/1,
 283b/2, 283b/3, 283b/4, 283b/5, 283b/6,
 283b/7, 283b/8, 283b/9, 284a/12,
 284a/13, 284a/14, 284a/15, 284a/16,
 284a/17,
 284a/18, 284a/19, 284b/1, 284b/2,
 284b/3, 284b/4, 284b/5, 284b/6, 284b/7,
 285a/10, 285a/11, 285a/12,
 285a/13, 285a/14, 285a/15, 285a/16,
 285a/17, 285a/8,
 285a/9, 285b/1, 285b/2, 285b/3,
 285b/4, 285b/6, 285b/7, 286a/11, 286a/12,
 286a/13, 286a/14, 286a/16,
 286a/8, 286a/9, 286b/17, 286b/18,
 286b/19, 286b/20,
 286b/21, 286b/22, 286b/23,
 287a/1, 287a/2, 287a/3, 287a/4, 287a/5,
 287a/6,
 287a/7, 287a/8, 287b/10, 287b/11,
 287b/12, 287b/13, 287b/14, 287b/15,
 287b/16,
 287b/17, 288a/1, 288a/2, 288a/3,
 288b/10, 288b/11, 288b/4, 288b/7,
 288b/8,
 288b/9, 289a/1, 289a/2, 289a/3,
 289a/5, 289b/10, 289b/11, 289b/12,
 289b/14,

289b/6, 289b/7, 289b/8, 289b/9,
290a/15, 290a/16, 290a/17, 290a/18,
290a/19,
290a/21, 290a/23, 290a/24,
290a/25, 290b/1, 290b/2, 290b/3, 290b/4,
290b/5,
290b/6
V. 012b/21, 014b/2, 020b/22,
025a/39, 034a/16, 039a/3, 040a/23,
056b/14,
062b/8

vech : ilgi, münasebet
v. 005b/18, 056b/13, 140a/2,
163a/8
v.+ le 060a/28, 069a/29, 077b/1,
133b/12, 137b/10
v. 222b/3, 240b/33, 251b/11,
253b/5
v.+ den 154b/15
v.+ imin 268b/19
v.+ le 150a/14, 203a/18, 205b/11,
217a/3, 278b/6

vedā' it -: ayrılmak
lākinanlara v.- di 118a/21
lākinanlara v.- üb 178a/13
ķarındaşlara v.- üb 118a/18

vefāt : ölüm
v.+ a 205a/30
v.+ aķarib 205a/27
daķī v. 040a/28
idüb v. 040a/25
kimesne v. 040a/24
v.+ ı vefātetsüñ 065b/11
v.+ iñ 242b/28
v.+ ina 006b/15

vefāt it -: ölmek
ya'ķüb v.- erek 242a/21
Yusuf v.- erek 242a/22
v.- di 101b/37
vefātı v.- süñ 065b/11
senüñle v.- em 079a/31

v.- üb 074b/19
mevti v.- sün 027b/4

vekālet : temsil
v.+ in 086b/21
v. 166a/17

velādet : doğum
v.+ i 005b/18
v.+ iñ 229b/5

velākin : lakin, fakat
v. 048a/38, 097b/48, 168b/11,
170b/31, 205b/16, 285a/9
v. 113a/34

veli : evliya
v. 009b/13, 070a/50, 118a/15,
126b/9

veşāyet : vasilik
v. 238b/17
v.+ iñķanı 239a/20

veyā : ya da
v. 012b/24, 013a/32, 057b/4,
103b/29, 129a/20, 154b/12, 177a/13

vir - : vermek
v. 026b/9
v.- di 029a/36, 045a/15, 047b/27,
062a/43, 063b/28, 067a/10, 073b/28,
077b/34,
078b/23, 089b/12, 092b/5,
092b/10, 093b/25, 095b/8, 106a/7, 133a/3,
150a/8,
175a/58, 204a/10, 222a/10,
232a/6, 250b/19, 280b/4, 285a/17, 285b/6
v.- di 040a/26, 107a/24, 159a/7,
242a/23
v.- diği 232a/14, 262b/23
v.- dik 214b/3, 214b/12
v.- diki 117b/6
v.- diler 050b/10, 051b/34,

053b/13, 068b/16, 081b/24, 083a/14,
086b/25, 112b/24,

279a/11

haber v.- diler 015b/34

v.- diler 112b/31, 279a/14

v.- dim 271a/8

v.- dim 270a/21

v.- din 283b/7

v.- dügi 264a/11

v.- düğü 087a/5

v.- dük 173b/15

v.- dükten 121a/3

şehadet v.- dün 127a/11

v.- düñ 010b/27

v.- e 010a/26, 011b/5, 011b/6,

012a/18, 033b/35, 035a/4, 068b/12,

074b/10,

154a/5, 196b/18, 225b/25, 233b/8

v.- e 013b/10, 030b/27, 153b/13,

225a/8

v.- eler 036a/19, 043b/24

v.- eler 038b/42

v.- elüm 074b/15, 245b/20

v.- em 006b/13

v.- emez 013b/18, 040b/46

v.- en 038b/43, 094a/36, 094a/37,

159b/8, 164b/38, 171b/7, 177b/3, 180a/5,

264a/7, 264a/8

v.- ene 148a/20

v.- eni 184b/8

v.- eni 214b/9

v.- enlere 216b/6

v.- esiñ 063b/26

v.- esiñrüh 172a/16

v.- eydim 227a/13

v.- eyim 030a/19, 033a/30,

048b/48, 063b/22, 063b/24, 087b/19,

152a/20, 237b/10,

240a/17, 269a/7, 269b/10,

270a/17, 271a/9, 271b/21, 278b/3

v.- eyim 109a/35, 270a/24

v.- eyim 289b/7

v.- eyimki 170b/3

v.- gil 011a/42

v.- iruz 218a/10, 266a/12

v.- ıcek 124b/40, 128a/33

v.- ıcı 241a/7

v.- ildi 278b/2, 280b/5

v.- ildi 034a/12

v.- ile 018b/20, 067a/13, 129b/23,

202a/19, 257a/11

v.- ile talebeyleñ 013b/7

v.- ile 038b/44

v.- ilen 142b/5, 151b/3, 151b/6,

159b/10, 183a/1, 259b/16

v.- ilmiş 129b/26

v.- ilmişdur 256b/4, 273b/4,

274a/11, 274b/2, 276b/2, 276b/3, 276b/5,

280a/14,

280b/5

v.- ilmişdür 154b/16, 157a/5,

275b/3

v.- ilmişe 034a/9

v.- ilselerdir 285a/13

v.- ilür 169b/8

v.- in 045a/9, 204b/15

v.- iñ 211a/1, 282a/7, 285b/6

v.- inceye 033a/31

v.- iñ 207a/21

v.- ir 211b/13, 236a/10, 236b/17,

240a/15, 241a/5, 246a/5, 249a/6, 251b/12,

255a/11, 268b/17, 290b/2

v.- ir 116b/26

v.- irim 216a/27

v.- irler 272b/9

v.- irler 207a/22

v.- irse 043b/27

v.- irsiz 204b/15

v.- irüm 163b/25, 183a/4

v.- irümki 134a/22

v.- ki 228b/6

v.- medi 050b/15, 081a/6, 095b/5

v.- medügi 107a/23

v.- medük 190b/5

v.- medük 112b/25

v.- medüm 188a/16

v.- mege 122b/35, 156b/24

v.- meşe 036b/29

v.- mege 120b/40

v.- mege 072a/46

v.- mek 013b/19, 034a/8, 035b/15,
036a/23, 039b/18, 044b/45, 047a/15,
072a/40,
074b/14, 097a/39, 130b/16,
200a/27
v.- mek 078a/11
v.- men 031b/27
v.- meñ 013a/6
v.- meye 043b/29, 077a/25
v.- meye 223b/18
v.- meyeler 171b/7, 222a/14
v.- meyelüm 074b/15
v.- meyen 013b/19, 164b/39
v.- meyesin 071a/19
v.- meyesin 109a/35
v.- meyesin 034b/19
v.- meyesiz 171b/9, 247b/16
v.- meyeüz 165b/13
v.- mez 119b/25, 122a/30, 276a/8
v.- mışdır 094a/33
v.- miş 063b/28, 079b/44, 082b/45
v.- mişdur 217b/17, 219b/6,
224a/7, 229a/14, 256b/3, 263b/14,
264a/11, 268a/2,
283a/7
v.- mişdur 095b/10, 105a/17,
105a/19, 105b/23, 108a/21, 151a/35,
159a/6, 177a/23,
183b/17, 185a/8, 189a/11, 189b/4,
236a/5, 252a/21, 264b/20, 280b/2
v.- mişdur 104a/41
v.- miştür 037b/24
v.- se 139a/7
v.- seler 255a/5
v.- sin 200a/30
v.- sün 163a/4
v.- sün 010b/31
v.- üb 008a/4, 027a/23, 029a/39,
034b/27, 036a/22, 037b/24, 038a/27,
038a/29,
047b/26, 128b/9, 147b/2, 181b/13,
207b/11
v.- übanlara 073b/23
v.- ün 152b/7, 155b/3, 156a/10,
156a/11, 156a/12, 156a/13, 156a/14,

156a/15,
156a/16, 156a/8
v.- ün 018a/9, 039b/21, 074b/18,
094b/3, 152a/19
v.- ün 156a/11
v.- ünki 156a/12
v.- ür 013b/10, 013b/17, 013b/9,
044a/38, 057a/21, 064a/41, 066b/5,
080a/56,
110b/17, 120a/33, 121b/21,
122a/23, 125a/5, 142a/21, 146a/17,
156b/23, 174a/38,
193b/16, 256a/6
v.- ür 009b/16, 013b/18, 249a/7
v.- ürlr 080a/58, 156b/21,
245b/25
v.- ürlr 138b/32
v.- ürse 163a/13
v.- ürsiz 078a/7
v.- ürsüz 042a/31
'and v.- ürüm 049b/63
v.- ürüz 167a/16

viril - : verilmek

v.- di 091a/13, 288b/4
v.- dügi 134b/25
v.- e 046a/29, 059b/25
v.- e 192b/23, 246a/6
v.- en 076b/11, 191a/9, 198a/2
v.- mek 026b/10
v.- mek 052b/59
v.- mek 089b/14
v.- mek 047a/10
v.- mesi 090a/21
v.- meye 022b/40, 029a/4
v.- miş 116a/17, 198a/7
v.- mişdur 099a/18
v.- mişdur 057b/6, 059a/10,
168b/16, 169b/8, 187b/7, 198a/8, 208b/25
v.- miştür 023b/11
v.- müşdur 062b/2
v.- se 192b/21
v.- üb 067b/26
v.- ür 046b/3
v.- ürlr 075a/25

vur - : vurmak
v.- ub 079b/47
v.- urlar 023a/46
v.- uruz 248a/3

vuşul : ulaşma, erişme
v. 185b/13, 185b/14, 205b/11,
205b/16
v. 156a/19

vusul bul -: kavuşmak
kim v.- ub 118b/27
dolamayise v.- duk 123a/7
anlar v.- ub 115b/11
sıraküsiyye v.- ub 136a/12
v.- maķ 131b/7

vücüd : varlık, gövde
v.+ ı 241a/1
v.+ unda 186b/17
v.+ ı 217a/2
v.+ una 250a/7
v.+ unda 216a/22
v.+ unda 213b/20
v.+ unu 257a/16, 259b/12
v.+ unuñ 217a/8, 259a/4

vürüd : geliş, gelme
v.+ ı 250a/9
v.+ una 215a/15

vüs'at : genişlik, bolluk
v.+ i 288b/9

ya : şaşkınlık ve hayret ünlemi
y. 009b/17, 010a/26, 013b/16,
018a/11, 019b/4, 020b/21, 020b/25,
020b/26,
021a/28, 021a/5, 022a/29,
022b/33, 022b/34, 022b/38, 024a/21,
024b/23, 027b/4,
027b/5, 028a/22, 028b/28,
029b/15, 030a/23, 030b/5, 031b/25,
032a/8, 032b/16,

032b/17, 033a/20, 035a/29,
035b/15, 046b/44, 049b/68, 198b/20,
200a/4, 200b/5,
201a/27, 204a/3, 205b/11,
206b/15, 209b/16, 210b/17, 210b/18,
210b/19, 210b/22,
211a/1, 213b/19, 220a/10, 221b/4,
222a/16, 222a/20, 223a/11, 223a/12,
223b/20,
224b/12, 230b/20, 231b/10,
232a/6, 236b/14, 238a/2, 239b/7, 239b/8,
243b/16,
244a/20, 247a/3, 247b/15,
248b/12, 249a/4, 249b/13, 249b/15,
251b/18, 254a/9,
271b/15, 272b/11, 274a/10,
280a/12, 282a/10, 283a/3, 283a/4, 283b/5,
283b/7

y. 012b/24, 013a/31, 013a/4,
013b/9, 014a/21, 015a/19, 018a/14,
019a/36,
019a/37, 024b/27, 025b/52,
027a/28, 027a/30, 028b/26, 028b/27,
030a/22, 030b/4,
031a/15, 033a/21, 033a/26,
036b/31, 036b/32, 038a/25, 039b/18,
041b/17, 041b/20,
043b/23, 045b/21, 046a/38,
046b/41, 046b/44, 046b/45, 047b/23,
050b/17, 056a/9,
057b/4, 059b/21, 060a/31, 060b/9,
062a/42, 063a/16, 065a/56, 065a/6,
065b/10,
065b/11, 065b/13, 066a/28,
067b/33, 068a/37, 069a/24, 069a/25,
071a/29, 072a/49,
073b/30, 074b/15, 074b/19,
075a/30, 077b/35, 077b/36, 079a/37,
079b/46, 082a/35,
086b/24, 089b/12, 091b/24,
091b/29, 092b/3, 094a/39, 096b/26,
097a/41, 098a/60,
100a/4, 102b/14, 102b/4, 103b/28,
104b/7, 104b/8, 104b/9, 105a/17, 107b/10,

109a/41, 110b/15, 114b/30,
 116a/21, 116b/29, 119a/12, 122b/34,
 125a/7, 125a/8,
 125a/10, 125b/19, 128a/30,
 129a/12, 129b/24āna, 131a/26, 131b/2,
 132a/14, 132a/15,
 132b/19, 132b/25, 133a/32,
 136a/17, 138b/1, 139a/4, 140a/1, 141b/10,
 141b/13,
 141b/9, 144b/1, 147a/35, 147a/36,
 147b/11, 148a/20, 148a/21, 149b/16,
 149b/3,
 150b/25, 151a/33, 151a/34,
 151a/35, 153a/4, 153b/10, 154a/21,
 154a/22, 154b/11,
 157b/13, 158a/1, 159a/1, 160a/22,
 160a/3, 161a/21, 161b/10, 161b/11,
 162b/16,
 162b/19, 163a/11, 163b/15,
 163b/16, 165b/10, 165b/6, 165b/7,
 165b/8, 166b/1,
 168a/4, 168a/5, 168a/6, 168b/14,
 168b/22, 169a/27, 171b/6, 171b/7,
 172a/23,
 172a/24, 172b/27, 172b/29,
 172b/37, 175a/56, 175a/58, 175b/6,
 176b/8, 177a/17,
 178a/1, 181b/11, 184b/8, 186a/4,
 187b/3, 188b/1, 189b/8, 189b/10, 190b/3,
 191b/2, 192a/15, 192a/6, 194a/27,
 194a/28, 194a/31, 279a/17
 Y. 014a/22, 014b/6, 014b/8,
 014b/2, 015a/21, 015b/26, 045a/11,
 045b/20,
 046a/37, 046b/44, 191b/1

yaban : yabancı ve ıssız yer
 y. 007a/5, 054a/7, 055b/45,
 102b/12, 104b/6, 150b/24
 y.+ a 025b/49, 072b/51, 096a/19,
 096a/21
 y.+ a 240b/36, 246b/21, 284b/3
 y. 150b/17
 y.+ a 009b/13

yad
 y. 191a/10, 212a/3, 217a/5,
 225a/8, 232a/6, 259a/2, 269a/5
 y.+ lı 208a/23

yād : hatırlatma
 y. 067a/19, 122b/35

yād it -: hatırlatmak
 eşklerini y.- er 224a/4
 anı y.- se 241b/15
 hep y.- ersiz 168a/1
 orada y.- esin 010a/23

yadigār : hatıra
 y.+ umda 169a/25, 169a/26
 y. 102b/5
 y.+ ında 078a/9

yağ - : yağmak
 y.- alar 226b/3
 y.- ar 223b/19
 y.- asıñ 152a/20
 y.- dınız 250a/3
 y.- madı 250b/18
 y.- maya 250b/17, 278b/6

yağmur : yağmur
 y. 250b/19, 278b/6
 y.+ u 235a/7, 250a/8
 y. 014a/25, 014a/27, 135b/2
 y.+ ları 110b/17

yāhūd : veya
 y. 010a/25, 010a/26, 010b/29
 y. 020b/21, 021a/28, 022b/35,
 024a/21
 y. 025a/42
 y. 204b/15, 222b/4, 243b/15
 y. 022b/33, 253a/16
 y. 139b/16
 y. 227b/3

Yahūdi : İsrailoğullarından olan

Y.+ lere 158a/24
Y. 140a/1, 149a/12, 166a/20,
191a/14, 191a/15, 192b/28, 210a/11,
228a/14
Y. 139b/17
Y.+ ler 140b/10, 157b/22, 191a/13,
191a/14, 191a/15, 271a/9
Y.+ lerden 148a/24, 187a/24,
213a/15
Y.+ lerdür 269b/9
Y.+ lere 158a/24, 166a/20,
168a/32
Y.+ leri 166a/20
Y.+ lerünmi 141a/29
Y.+ lıkte 190a/14
Y.+ likteki 190a/13
Y.+ ye 139a/11
Y. 087a/11, 103b/28, 107b/7,
109a/43, 113a/1, 117a/2, 118a/24,
120b/34,
124b/39, 125a/3
Y.+ ler 053b/15, 065a/3, 087a/5,
087a/11, 087b/14, 109b/45, 109b/49,
113b/3,
114a/21, 117b/11, 117b/14,
118a/20, 119a/10, 123a/11, 128b/9,
131b/4, 136b/19,
137a/29
Y.+ ler ta'yinetdiler 127b/20
Y.+ ler 129a/19
Y.+ lere 117a/2
Y.+ lerādeme 128a/30
Y.+ lerānaḥile 121a/3
Y.+ lerānı 120a/33, 124a/27
Y.+ leranlaruñ 110a/5
Y.+ lerAntākiyyeden 110b/19
Y.+ lerbeni 132b/21
Y.+ lerden 109a/43, 110a/1,
119a/13, 123b/20, 125b/13, 126a/30,
131b/3, 131b/7
Y.+ lere 094b/1, 117b/5, 118b/28,
121b/21, 128b/6, 130a/10
Y.+ lere ihsānetmek 130a/9

Y.+ lere ihsānetmek 129b/27
Y.+ lere maḳbūlolduğı 106a/3
Y.+ lere 105b/20
Y.+ lereet-ti 117b/14
Y.+ lerḥalkınuñ 106b/11
Y.+ ler 115b/5
Y.+ leri 117a/4
Y.+ leri perişaneyledi 101a/22
Y.+ lerin 104a/39, 107b/5, 115a/2,
115b/11, 130b/15
Y.+ leriñ 081b/19
Y.+ ler 109a/42
Y.+ lerümmetleri 110a/2
Y.+ lerün 130a/8, 131a/24, 131b/3
y.+ lerün 006a/2
Y.+ lerün 050b/11, 081a/13,
081a/2, 081a/9, 081b/26, 103a/22, 110a/1,
121b/19,
130a/2
Y.+ lerünpadişahı 051a/29
Y.+ lerünpadişahı 051b/38
Y.+ nüñ 119a/14
Y.+ ye 129b/24āna
Y.+ yede 105b/29
Y.+ yeden 136b/21
y.+ yetün 033b/2
Y.+ yye 137b/16
Y.+ ye 139a/9
Y. 190a/22
Y.+ e 213a/14

Yahūdiyet : yahudilik

Y.+ te 155b/31
Y.+ de 104b/1
Y.+ den 107a/20
Y.+ den 111a/1
Y.+ te 043a/16, 076b/15, 101b/31,
104a/37
Y.+ ten 057b/7
Y.+ ün 132b/20
Y. 177a/17
y.+ de 007a/22
Y.+ de 087a/9
y.+ den 009a/25

yak - : yakmak
y.- arlar 225b/18
y.- dılar 119b/19
y.- salar 285a/17
y.- tı 039a/8
y.- dılar 149b/3
y.- up 009b/15

yaqıl -
y.- an 174a/36
y.- mışlardur 166b/6

yaqın
y. 008b/14, 018a/8, 044a/33,
054b/15, 054b/16, 061a/11, 061b/22,
101b/38,
103b/32, 109b/44, 120a/26,
125a/6, 127a/16, 134b/27, 142a/20,
152b/12, 222b/25
y.+ da 212a/5
y.+ dır 206b/6, 268a/4
y.+ dur 047b/18, 077a/29
y.+ dur 044a/33
y.+ ı 240a/22
y.+ ı doluolub 142a/21
y.+ ına 235b/12
y.+ ını 117a/31, 124b/34
y.+ rakdur 152b/11

yaklaş -
y.- dılar 072b/1
y.- ub 124b/33
y.- ur 027b/8
y.- alüm 234a/16
y.- dı 096a/17
y.- duğı 096b/32
y.- dugum 125a/6
y.- dıqları 102b/9
y.- ılmaz 223b/16
y.- ır 250a/9
y.- ırız 236b/19
y.- mağa 056a/4
y.- mazsa 222b/4
y.- tı 038b/34, 100a/3, 152b/12,
205a/30, 255a/7

y.- tı 079b/43
y.- ub 036b/1, 079b/46, 240b/26

Ya'kūb : Hz. İsa'nın dedesi
Y.+ ı tevlīditdi 004b/2, 005a/16
Y.+ Yehūdāyı tevlīditdi 004b/2
Y. 076a/3, 095b/9, 135b/2
Y.+ a 106b/17, 123b/18, 173a/7
y.+ ı 147b/12
Y.+ ı 030b/1, 054b/18, 106a/2,
190a/20
Y.+ ın 097b/46
Y.+ u 058a/17, 058a/18, 062a/37,
068a/2, 079a/33
Y.+ uñ 052a/56, 062b/3
Y.+ uñqarındaşı 062a/38
Y.+ uñtañrısı 075a/27, 089b/13

y. 241b/9
Y. 015a/12, 018a/3
y. vefātederek 242a/21
y.+ a 242a/20
Y.+ uñTañrısı 040a/32
Y. 055a/29, 071b/35
Y.+ dan 191a/12
Y.+ dan 151a/27
Y.+ tan 072a/41

yalan : doğru olmayan, yanlış
y. 043b/24, 049a/60, 071a/19,
077a/22, 080a/56, 080a/58, 092b/3,
092b/5,
095a/13, 107b/6, 186b/13,
187a/26, 190b/4, 217a/10, 221a/2, 257b/1,
261b/27,
271a/9, 288b/10
y. tanıqlık 034b/18
y. 049a/59
y. 152b/9
y.+ a tebdilettiler 138a/25
y.+ cı 140a/4, 261b/22, 264a/10
y.+ cıdūr 263b/20
y.+ cılar 228a/12, 269a/2
y.+ cılara 289b/8
y. 010b/33, 013b/15

yalancı

y. 260a/10
 y.+ dır 260b/4
 y.+ lara 219a/10

yalan söyle -

karşı y.- mek 248b/15
 yürürüz y.- riz 260a/7

yalñız : tek başına, sadece

y. 142b/11, 172b/37, 211b/11,
 223a/15, 238a/7, 260b/3, 283a/4
 y. 216b/8, 219a/17, 221b/5,
 265a/1
 y. 019b/42, 027a/23, 031a/9,
 064b/48, 068a/2, 068b/8, 148a/25, 149b/3,
 156b/27, 183b/21
 y. 021a/5, 044a/37, 056a/8

yalvar -

y.- dı 033a/29, 061a/10, 066a/26,
 113b/9, 127b/18, 134b/33
 y.- dılar 015b/31, 029a/2, 065a/56,
 104b/48, 109a/42, 183a/4
 y.- dılar 130a/3
 y.- dım 175b/12, 218b/3
 y.- duğuñ 033b/33
 y.- duk 123a/12
 y.- duķ 183a/6
 y.- dum 187b/8, 188a/18
 y.- ılduk 136a/14
 y.- ırum 124b/40, 155b/30
 y.- ıruz 214b/10, 215b/12,
 215b/14, 217a/1, 218a/12
 y.- mağa 061a/17
 y.- maķ 184a/5
 y.- ub 014b/6
 y.- ur 061a/17, 061b/23, 102a/39,
 137b/10, 181a/20
 y.- urlar 066a/32, 067a/23
 y.- urum 099b/34, 128b/4, 131b/3,
 134b/34, 156a/17, 161a/17, 175b/15,
 177b/8,
 185a/1, 193b/12, 199a/1, 206a/2,

206a/3, 230a/9, 230a/10, 245b/22,
 252b/11

y. 099a/22, 221b/1
 y. 099b/32, 114a/15

yan

: taraf, yön, sağ veya sol

y.+ a 023a/49, 066a/33, 068b/8,
 071a/23, 073a/11, 122a/22, 127b/19,
 129a/16,
 133a/31, 136a/14
 y.+ adur 087a/10
 y.+ ıma 125a/6, 227a/17
 y.+ ında 008b/18, 023b/1, 058b/1,
 082a/35, 093a/11, 093a/16, 102a/39,
 102a/43,
 102b/6, 123b/16, 125b/20,
 126a/25, 126b/2, 126b/4, 133b/14, 180a/9,
 227a/13

y.+ ında 080b/70
 y.+ ında hāzırola 057b/9
 y.+ ında 080b/69
 y.+ ını 106a/7
 y.+ ınızda 175b/10, 217a/5
 y.+ larında 117a/3, 118a/20

yan -

: yanmak

y.- an 289b/8
 y.- anlar 268b/15
 y.- ar 259b/12, 272a/6, 276a/10,
 276a/8
 y.- arlar 025a/40
 y.- dı 276a/7
 y.- mağ 024b/31
 y.- maķ 235a/9
 y.- maķdan 163a/10
 y.- mazım 187a/30
 y.- mış 159b/15, 170b/3, 244a/18,
 259a/11, 286a/8
 y.- mışdür 276a/8
 y.- mışlardür 245a/12

yanaş -

y.- dılar 064b/54
 y.- madıñız 244a/18

y.- ub 099b/29

yangın

y.+ üñ 286a/10

ya'ni : sözün özü

y. 019b/42, 020a/8, 022b/32,
025b/46, 051b/35, 051b/38, 065a/2,
071a/19,
075a/31, 075b/35, 082b/42,
086b/20, 087a/9, 088b/34, 099b/32,
109a/41, 112b/23,
115b/8, 118b/4, 137b/12, 138a/20,
141b/7, 143a/15, 145a/18, 147b/8,
148b/30,
149a/6, 149a/7, 152b/9, 157b/17,
173b/26, 180b/19, 190b/4, 199b/15,
207b/5,
236a/5, 237b/7, 238b/11, 240a/21,
241b/16, 245a/15, 289a/1
y. 222b/4

yap - : yapmak

y.- an 051b/40
y.- an 082a/30
y.- ar 119b/24
y.- ca 133b/7
y.- ılmamış bina 080a/59
y.- ılmış 080a/58
y.- mış 102a/40
y.- tı 038a/33, 074a/1
y.- ub 112a/16

yapıl -

y.- mamış 180a/1, 238b/11
y.- mış 097b/48, 116b/24, 239a/24
y.- mışdur 232b/4, 238a/2
y.- mışdür 120a/27

yapış -

y.- alar 223b/20
y.- dı 135b/4
y.- dılar 079b/52
y.- ık 151b/9
y.- tılar 148b/30

y.- ub 055a/31, 062a/40, 069a/27

y.- ubdur 099b/29

y.- uķ 117a/34

y.- up 021b/12

y.- ur 068b/18

yaprak

y.+ lardan 073a/13
y.+ ları 037b/19, 044a/33, 073a/13,
077a/28, 290b/2

yara - : (işe) yaramak

y.- madular 190b/6
y.- maz 009b/13, 115b/5, 136b/21,
210a/5, 217b/2, 225a/9, 227b/18, 228a/12,
247a/5, 252b/12, 254a/16, 254a/18
y.- mazlığı 215b/15
y.- mazlık 215b/15
y.- maz'amellerde 208a/22
y.- mazbaşiretten 240a/22
y.- maz'ikāba 240b/29
y.- mazkalbisizden 233a/12
y.- mazlardur 200b/17
y.- mazlığa 254a/9
y.- mazlık 254a/9
y.- r 010b/29, 010b/30, 032a/6,
183a/10

yara

y. 226b/17
y.+ larından 114b/33

yarala -

y.- dılar 074a/4

yaramaz

y. 022b/35, 022b/36, 022b/39,
088b/40, 140a/8, 166b/6, 174a/33
y.+ dur 153b/20
y.+ lığa 152a/17
y.+ lık 135b/5, 152a/17
y.+ lık 152b/10

yaraş - : yakışmak, uymak

y.- an 228b/1

y.- ık 170a/23, 199b/16
y.- ıkdur 164a/36, 216a/3
y.- ık 170a/24
y.- ıklık 153a/13
y.- ır 200a/4, 220a/10, 228b/3
y.- ır 210b/19
y.- mayan 222a/14
y.- tı 237a/26

yarat - : yoktan var etmek

y.- dı 278a/6
y.- duğı 076b/19
y.- ılmış 197b/9
y.- ılmışdur 199b/23
y.- ılmışlardur 272b/11
y.- mışdır 198b/10
y.- mışdur 210a/11, 221a/3
y.- ta 197b/15
y.- tıñ 272b/11

yaratıl -

y.- mışdur 168a/10, 208a/17
y.- mışlardür 208a/16

yardım

y. 227a/16
y. 256a/12
y. 155b/2
y.+ cı 156b/21
y.+ cılarum 155b/4
y.+ ları 170b/29
y.+ ları isti'mâletdiler 134a/17

yardım it -

çok y.- di 118b/28

yarıl - : ikiye ayrılmak

y.- dı 052a/51
y.- dılar 052a/52
y.- du 082a/39
y.- mış 054a/10

yarın : bugüne göre ertesi gün

y. 127a/15, 127b/20, 131a/22,
174a/33, 249b/13

yaşak : men

y.+ suz 137a/31

yaşak it -: men etmek

şuyu y.- mege 104b/47

yaş :

doğumdan itibaren geçen zaman

y.+ a 142a/20
y.+ ın 241b/11
y.+ inanların 289a/3
y.+ ında 062a/42
y.+ ından 091b/23
y.+ ları 244a/17

yaşlı : ihtiyar

y. 201b/3
y.+ dan 006b/16

yat -

y.- ar 135b/8
y.- duğı 056a/4, 062a/40
y.- mış 015a/15
y.- mış 066a/31
y.- tığı 053a/6
y.- ub 101b/33
y.- ur 055a/30, 264b/20
y.- urı 015a/20, 065a/56, 093a/15

yavaş

y. 225b/24, 248b/8
y. 220a/3
y.+ lanır 248b/8
y.+ lanmışdır 248b/8
y.+ lara 253a/18

yavru

y.+ larıñ 042b/37
y.+ sı 037a/5
y.+ su 037a/7

yavuz : kötü, sert

y. 015b/28, 028a/19, 217b/2,
267a/13
y.+ lar 226a/4

y.+ luğdan 138b/30
y.+ luğlar 066a/22

yaz -

y.- a 131a/26
y.- am 215a/2, 265a/5
y.- ar 112b/23
y.- arım 172b/38, 260b/8, 261a/12,
261a/13
y.- arın 189a/10, 220b/14
y.- arız 260a/4
y.- arum 190a/21
y.- ayım 240a/17, 271a/12
y.- dı 074b/19
y.- dılar 118b/27
y.- dım 195b/12, 230b/19,
245b/23, 261a/14, 261b/26, 264b/13,
266a/9
y.- dım 230b/21
y.- duğunuz 162b/1
y.- dum 154b/15, 156b/23, 161b/9,
177b/3, 177b/4, 177b/9, 182b/12
y.- dum 161b/11
y.- dum 198a/4
y.- ılan 154a/4, 175a/55, 268a/3
y.- ılmamışlardır 281a/9
y.- ılmamışlardır 285a/8
y.- ılmış 142a/24, 270a/17, 281b/2
y.- ılmışdır 008a/4, 008a/6,
008a/7, 008b/10, 020a/10, 116b/23,
140b/10, 142a/17,
147a/36, 147b/12, 152a/19,
153b/11, 154a/3, 154b/9, 155a/21,
157b/19, 158b/9,
160a/19, 165b/10, 165b/9, 166b/7,
167a/11, 172a/21
Y.- ılmışdır 138a/18
y.- ılmışdır 006a/6, 112a/16,
139b/25
y.- ılmışdır 229b/15
y.- ılmışlar 266b/4
y.- ılmışlardır 154a/4
y.- ılmışdır 284b/5
y.- ma 278a/5
y.- madım 261a/21

y.- madım 166a/15
y.- mak 070b/4
y.- mak 184a/2
y.- makdan 205a/2
y.- malı 277b/4
y.- mam 160b/14
y.- maya 214b/9, 266a/14, 266b/3
y.- mazım 260b/7
y.- mazuz 177a/13
y.- mış 070b/5
y.- mışdır 127b/25
y.- mışdır 259b/16
y.- ub 268b/11
y.- ub hükmetdük 124a/25
y.- ub tazarru'edem 266b/3
y. 077a/29, 282b/13
y.+ ılır 078b/21
y.+ ılmışdır 140a/4
y. 268b/19, 269a/1, 269b/12,
270a/18, 270b/1, 271a/7, 271b/14

yazı

y.+ sı 081b/26
y.+ sın 034a/8
y. 108a/17
y.+ sı 074b/16
y.+ sı 039b/21
y.+ sın 010b/31, 070b/4

yazıl -

y.- an 192a/10, 244a/23
y.- ana 179b/12
y.- duğlarını 108b/29
y.- mamuş 178b/3
y.- mış 051b/38, 073a/17, 178a/2,
287b/12, 287b/16, 289b/12
y.- mışdır 054a/1, 065a/6,
068b/12, 068b/14, 078b/27, 086b/20,
097a/41, 126b/5,
148b/33, 149a/15, 150a/8,
150b/26, 174b/45, 183b/15, 184b/10,
192a/14, 193b/22,
194a/27, 223b/21, 227b/22,
239b/7, 251b/16
y.- mışdır 192a/10

y.- mışdür 037a/13, 245b/25
y.- muş 081b/26
y.- muşdur 047b/24

yedi

y. 023a/45, 029b/10, 033a/22,
040a/25, 057a/26, 066b/5, 066b/9,
074b/20,
083a/9, 108a/19, 119a/14, 121a/7,
123a/4, 124a/27, 136a/14, 149b/4,
242b/31,
256a/6, 269a/1, 273a/6, 275b/2,
275b/3, 276a/6, 277b/3, 277b/4, 279a/13,
279b/3, 280b/1, 283a/1, 283a/6,
283a/7, 283b/1, 284b/7, 285a/10, 285a/9,
289b/9
y.+ dendür 285a/12
y.+ nci 275b/1, 278a/7, 279a/15,
284a/17
y.+ ncisi 267a/14
y.+ sinden 040a/28, 123a/9
y.+ sine 040a/27
y.+ ye 033a/22

yedinci

y. 233b/5, 290a/20

yedir -

y.- eler 279b/6
y.- ir 267a/12
y.- dük 046a/38
y.- mege bezlidim 170b/3
y.- mek 122a/28
y.- ür 165b/7

Yehūdā: Hz. Yakup'un oğlu

y. 094a/37, 100b/11
Y. 047a/14, 047b/25, 048b/47,
078a/10, 079b/43, 086b/25
y.+ dan 236b/14
y.+ nuñ 070a/1
Y.+ nuñ 062b/3
y.+ nūñ 237b/8
Y. 018a/4
y. 007a/1

Y. 058a/19
Y.+ nuñ 006a/1
y. 006a/6
Y. 004b/3
y.+ nuñ 006a/5

yel

: rüzgar
y. 020a/7, 060b/41, 087a/2,
274b/1
y.+ e 135a/40
y.+ i 060a/39, 136a/13
y.+ ler 014a/25, 014a/27, 015b/27,
248a/4
y.+ lere 015b/27
y.+ ün 060a/37

yelken

y. 122b/1, 133a/2, 133a/3
y.+ i 134a/17, 135a/40

yemīn : ahd, söz

y. 235b/18, 236b/21, 278a/6
y.+ imden 273a/8
y.+ inde 231a/3, 243a/3
y.+ süz 236b/20
y.+ üñ 237a/28
y. 026a/7, 026b/9, 041b/22
içün y. 041b/22
y.+ ler 063b/27
y.+ lerüñi 010b/33

yemīn it -: ahd etmek

ile y.- di 235b/14
y.- diğim 233b/3
y.- dim 233a/11
ile y.- mek 235b/13
ibrahime y.- düği 096a/17
içün y.- e 010b/36, 041b/16,
041b/17, 041b/18, 041b/20
içün y.- eñ 041b/22
içün y.- eñanuñ 041b/21
içün y.- er 041b/20
ve y.- mege 050a/74
Allah y.- mekle 088a/30

yemiş : meyve, incir

y. 023b/8, 037b/19, 060a/28,
073a/14
y.+ i 007b/10, 013b/19, 024b/23,
059b/20, 137b/13, 144a/21, 144b/5,
144b/6,
207b/6
y.+ i 290b/2
y.+ inden 074a/3, 078b/25, 165b/7
y.+ ini 022b/33, 022b/34, 245a/15,
250b/19, 290b/2
y.+ iz 267a/12
y.+ leri 013b/17, 013b/18,
013b/19, 038b/42
y.+ leri 007b/8
y.+ leri 184b/11
y.+ lerinden 013b/16, 013b/20
y.+ lerini 038b/35, 038b/43
y.+ lerün 038b/34
y.+ lü 110b/17
y.+ siz 059b/20
y.+ sizdür 171b/15
y.+ süz 024b/23
y.+ ten 022b/34, 225a/7
y.+ üñüz 144a/22

yeñi

y. 025b/53, 047b/28, 048a/30,
052b/60, 055a/27, 057a/21, 057a/22,
057a/23,
078b/25, 083b/17, 094b/5,
116a/20, 116a/21, 161b/7, 169a/25,
178b/6, 180b/17,
195b/16, 197b/15, 199b/23,
220a/6, 237b/8, 238b/15, 244a/24,
259b/13, 260b/7,
260b/8, 265a/5, 281b/3, 289a/1,
289a/2
y.+ liginde 144b/7
y.+ si 210a/10

yenil -

y.- miş 107a/24
y.- mişdür 250a/3

yeñilen -

y.- miş 210a/10

Yeruşalim : Kudüs

y. 105b/22, 124a/31, 194a/26
Y. 006a/4, 007a/5, 042b/37
y.+ de 086b/19, 087a/5, 087b/14,
090b/6, 091a/16, 101a/21, 101b/29,
113b/4,
118a/21, 123a/11, 127a/11,
130b/15, 131a/24, 131b/4, 132b/20,
155a/27, 155b/31
y.+ de 100b/14
y.+ de 132a/10
y.+ deki 098b/14
y.+ den 057b/8, 099a/27, 107a/25,
125b/18, 136a/17, 155a/19
y.+ den 123a/10
y.+ dene 130a/7
y.+ e 006a/1, 072b/1, 073a/11,
073a/15, 119b/20, 122a/22, 123b/15,
123b/17,
125a/5, 125b/17, 129a/12, 244a/22
Y.+ e 073b/27, 099a/25, 190a/17,
190b/1
Y.+ e secdeitmege 099b/28
Y.+ e şu'udetdi 130a/2
Y.+ e şu'udetmeye 123a/4
y.+ e şu'udider 071b/31
y.+ e şu'uditmeye 123a/13
Y.+ eilet-de 100a/2
Y.+ eşaf 194a/25
Y.+ eşu'ud 082b/42
y.+ i 093b/28, 289b/11
y.+ lüler 054a/5
y.+ a 037a/10
y.+ den 058a/22
y.+ e 036b/1
y.+ e şu'udiderüz 035b/18, 071b/33
y.+ eye şu'udider 035b/17
y.+ de 098a/1, 104a/39
y.+ de tavaştunidenler 108b/27
y.+ den 105b/27
y.+ e 108a/14, 108b/31, 111b/4
y.+ e şu'udetdi 104b/2
y.+ e şu'udideler 111b/3

Yesū' : Hz. İsa

y. 140b/22, 140b/24, 141a/27,
142a/2, 142b/11
Y. 139b/16, 143a/15, 143a/18,
143a/21, 143b/11, 143b/3, 144a/23,
145b/1,
145b/2, 145b/25, 147a/39,
153a/14, 153b/14, 154a/5, 154a/8,
154b/17, 155b/30,
156a/18, 156b/20, 156b/24,
156b/27, 157a/1, 157a/2, 157a/4, 157a/5,
157a/6,
157a/10, 157a/8, 158a/30,
159b/12, 160b/15, 161a/4, 161a/5, 165a/6,
174a/30,
175a/58, 176a/1, 176a/23,
176a/24, 176a/3, 179a/5, 179b/11,
180b/18, 188b/5,
189a/13, 189b/1, 191a/16,
192b/26, 192b/28, 196a/1, 196a/3, 196a/5,
196b/17,
197a/6, 197b/13, 198a/1, 198b/10,
198b/14, 198b/21, 202b/1, 202b/9,
203a/11,
203a/20, 205b/8, 207b/3, 209a/6,
210b/17, 211b/11, 212a/3, 213b/19,
214a/13,
214b/3, 215a/14, 215b/10, 216a/2,
216a/22, 216a/28, 217b/14, 217b/16,
218a/6,
218b/1, 218b/2, 218b/3, 219a/14,
219b/5, 220b/13, 222b/3, 223a/13, 224b/2,
225a/8, 226b/1, 226b/12, 229a/13,
229b/7, 230a/1, 230a/3, 230a/10, 235b/20,
236b/22, 239b/10, 245b/21,
247a/1, 251a/1, 251a/2, 251a/3, 251a/8,
255b/1,
256a/14, 256b/1, 256b/3, 256b/9,
257a/12, 257a/15, 257a/16, 258b/20,
259b/18,
260a/4, 260a/7, 260b/1, 261b/22,
262b/23, 263a/2, 263a/3, 263b/15, 264a/1,
264a/6, 264b/20, 265a/3, 265a/7,
266b/4, 267b/21, 268a/2, 268a/5, 268a/9,

288b/4

Y.+ a i'tirāfidesiñve 149a/9

Y.+ da 204a/5

Y.+ un 161a/5, 162a/11, 282b/13,

287b/10

Y.+ uñ 179b/10, 179b/6, 284b/6,

287b/10

Y.+ uñkanında 240a/20

Y.+ yı 142a/24

Y. 014a/28, 014b/4, 014b/5,

014b/7, 014b/10, 014b/3, 015a/13,

015a/14,

015a/20, 015a/22, 015b/29,

019b/1, 020a/7, 021a/1, 022a/25, 023b/1,

025a/34,

025a/36, 025b/51, 025b/53,

026a/57, 026b/13, 026b/14, 026b/16,

027a/22, 027a/25,

027a/27, 027a/31, 027b/1,

028a/16, 028a/21, 028b/29, 028b/32,

029a/34, 029b/13,

029b/6, 029b/8, 030a/20, 030a/21,

030a/24, 030b/1, 031a/18, 031a/7, 031a/9,

031b/20, 031b/22, 031b/25,

031b/26, 032a/2, 033a/22, 033b/1,

034a/14, 034b/18,

034b/21, 034b/23, 035a/28,

035b/17, 036a/25, 036b/1, 036b/30,

037a/11, 037a/12,

037a/6, 037b/16, 038a/31,

038b/42, 049b/63, 049b/69, 049b/71,

050a/75, 050b/11,

050b/12, 050b/17, 051b/38,

052a/46, 052a/50, 053a/9, 053a/10,

053b/17, 054a/1,

054a/9, 054b/14, 054b/17,

055a/25, 056a/5, 056a/8, 056b/15,

056b/17, 056b/19,

057b/7, 060b/7, 061a/13, 061a/19,

061a/20, 061b/21, 062a/36, 062b/4,

063b/30,

064a/34, 066a/27, 066b/1,

067a/17, 068a/2, 068a/4, 068a/5, 069a/23,

069a/25,

069a/27, 070b/14, 070b/17,

071a/21, 071a/23, 071a/27, 071b/31,
 071b/38, 072a/42,
 072a/47, 072a/48, 072b/51,
 072b/52, 072b/6, 072b/7, 073a/11,
 073a/15, 073b/21,
 075a/29, 075b/34, 075b/41,
 078a/6, 078b/18, 078b/22, 078b/26,
 079a/30, 080a/61,
 080b/67, 080b/72, 081a/5,
 082a/34, 082a/37, 083a/6, 083a/9,
 086b/21, 087b/22,
 088a/32, 088b/36, 088b/38,
 089a/6, 090a/20, 091a/10, 091a/13,
 091b/27, 093b/30,
 094a/40, 101b/34, 105a/17,
 108b/24, 111b/11, 112b/26, 114a/18,
 114b/31, 115b/4,
 117b/6, 118b/28, 119a/14,
 119b/16, 121b/21, 125a/8, 131b/9,
 136b/23, 137a/1,
 137a/31, 137a/5, 137a/6, 137b/8
 Y. ānacevābvirüb 029b/17
 Y. anlaracevābvirüb 073b/29,
 076a/5
 Y. cevāb 036a/22, 037b/24
 Y. cevābverüp 019b/4, 020b/25
 Y. cevābvirüb 028b/28, 031a/11,
 031a/17, 037b/21, 070b/5, 071a/29,
 072b/51, 073a/14,
 074a/33, 074b/17, 075a/24,
 075b/35, 076a/2, 079b/48
 Y. cevābvirüb 039a/1
 Y. irsāyleydi 018a/5
 Y. nazar 034b/26
 Y. taşraçıktı 067b/27
 Y. tekrārcevābvirüb 071a/24
 Y. terahḥumidüb 055b/41
 Y. tevaḳḳuf 036b/32
 Y. tevaḳḳufidüb 072a/49
 y.+ a 061a/15
 Y.+ a 050a/1
 Y.+ a cevāb 038a/27
 Y.+ a mütābe'atetdiler 052a/56
 Y.+ a 119a/5
 y.+ da 230b/24
 y.+ dan 122a/24
 Y.+ n 028b/30, 031b/19, 032a/1,
 061b/27, 082b/43
 y.+ u 095a/14
 Y.+ u 072a/39
 y.+ un 119a/10, 119a/13, 123b/14
 Y.+ un 092a/33
 y.+ uñ 119b/18
 Y.+ uñ 052b/58, 072b/52
 Y.+ uñsözleriñ 122b/35
 Y.+ yı 051a/26, 051a/27, 052a/54,
 081b/15, 089b/13
 y.+ yı müjdeider 105b/20
 y.+ yım 132a/15
 y.+ yu 116a/18
 Y.+ yu 051a/21, 068b/8, 080a/53
 Y.+ yu helakiderler 051a/21
 y. 097b/45, 098a/59, 099b/36
 Y. 104a/37
 y.+ u 099a/16
 y.+ uda 208b/29, 214b/1, 215a/15
 y.+ uda 224b/14
 y.+ uñ 101b/29
 y.+ uyi 098a/55
 y.+ yı 104a/38
 y.+ yım 100a/5
 Y. 005a/16, 005b/18, 005b/21,
 005b/25, 006a/1, 007b/13, 008a/1, 008a/7,
 008b/10, 008b/12, 008b/18
 Y. cevābvirüb 007b/15
 Y. ta'mīdolıncak 008a/16
 Y. va'azitmege 008b/17
 Y. 219a/16
 Y.+ de 196a/2, 197b/8, 197b/9,
 203b/26, 207b/4, 224a/9, 256a/10
 Y.+ dedir 226b/16
 Y.+ defaḥr 205a/3
 Y.+ den 252b/5
 Y.+ den 205b/11
 Y.+ e 191a/16
 Y.+ i 206a/21
 Y.+ iñ 202b/6, 217a/1, 221a/6,
 227b/1, 251b/13
 Y.+ iñzuhuru 224a/10
 Y.+ te 204b/18

Y.+ üñ 179b/7
Y.+ üñhaçında 195b/14
Y. 046b/1, 047a/10, 047a/6,
047b/19, 047b/26, 048b/51
Y. cevābvirüb 042b/4
Y.+ a 048b/48, 048b/50, 049a/59
Y.+ yu 047a/5, 049a/57

yeşil

y. 064a/40, 276a/7

yet - : yeterli olmak

y.- er 187b/9, 254b/3
y.- er hükmitmeñ 013a/34
y.- erim 255b/2
y.- ıcek kadar 045a/9
y. 079b/41, 177b/6

yetim : babası olmayan

y.+ leri 246b/27

yetiş -

y.- b 238b/11
y.- di 113a/1
y.- diler 167a/12
y.- dük 121b/15, 133a/3, 133b/6,
185b/14
y.- irüz 199a/13
y.- ti 022a/28, 060a/30, 118a/24
y.- tiler 285b/6
y.- tiñiz 244a/22
y.- üb 026b/12, 075a/28
y.- üb 049a/61

yetişdür -: yetiştirmek

y.- en 184b/10
y.- sün 184b/10

yetmiş

y. 033a/22, 096a/14, 127b/23

yetmişaltı

y. 135a/37

yevm : gün

y.- i 082b/4
y.+ inde 263b/17

yığ - : yığmak

y.- alar 188a/14
y.- arsin 139a/5

yık - : yıkmak

y.- ub 056a/4
y.- ar 248b/6
y.- ılub 007b/10
y.- maklığı 185a/5

yıl : sene

y. 061b/26, 095b/6, 096a/23,
096b/30, 097a/41, 105b/26, 108a/20,
117b/11,
119a/10, 122a/31, 129b/27,
137a/30, 233a/10, 239a/26, 246a/6,
249b/14, 250b/18,
259a/8, 259a/9, 288a/3, 288b/5,
288b/7, 288b/8
y. 288b/6
y.+ a 277a/16
y.+ da 238a/7
y.+ dan 101b/33, 128b/10,
129a/17, 155a/23, 184a/2, 187b/2,
190a/18, 192b/17,
221b/9, 239b/1
y.+ dan 183a/11
y.+ lar 267a/12
y.+ ları 193a/10
y. 097a/37, 239b/4

yılan

y. 186a/3, 280a/9, 284a/13
y.+ ı 013b/10
y.+ lar 018b/16, 042a/33
y.+ ları 083b/18

yıldırım

y. 043b/27, 053a/3, 058a/17
y.+ lar 272a/5, 276a/5, 284a/18

yıldız

y. 174b/42, 270b/1, 276a/10,
276b/1
y.+ dan 279b/2
y.+ ı 268b/16, 269a/1
y.+ ın 268b/20, 276a/11
y.+ ını 097b/43
y.+ lar 043b/29, 134a/20, 267a/13
y.+ ları 077a/26, 241b/12
y.+ larını 279b/4
y.+ larını 174b/41, 276a/8
y.+ uñ 174b/42
y.+ uñ ızhāritdügi 006a/8
y. 006a/9
y.+ ı 006a/10
y.+ ın 006a/2

yırt -

y.- alar 013b/7
y.- ar 068b/18, 069a/26
y.- dı 069a/21
y.- tı 049b/64
y.- tılar 110b/14
y.- ub 055a/26, 080a/63

yırtıl -

y.- mış 127a/10

yi - : yemek yemek

y.- di 029a/35, 029a/36, 029a/37,
100b/10
y.- diğimden 230b/21
y.- diler 023b/5, 066b/8
y.- diler 166b/3
y.- dükleri 027b/2, 047b/21,
078b/22
y.- düklerinde 047b/26
y.- düñ 104b/4
y.- dürenler 015b/33
y.- dürür 012b/26
y.- medüm 102b/14
y.- mege 065a/2, 066b/1, 135a/36
y.- mege 058a/21
y.- mek 102b/10, 154a/21, 168b/21
y.- mesün 073a/14

y.- meyeler 162a/9, 195a/22

y.- mez 165b/7

y.- mez 165b/8

y.- mezler 065a/4

y.- mezüm 165a/13

y.- miş 207b/10

y.- sinler 218a/13

y.- sünve 169a/29

y.- yüb 012b/27, 044b/50,
056b/17, 104a/41, 127b/21, 168b/22,
174a/33

y.- dükleri 078b/18

y.- rler 028b/28, 066a/29

y.- rler 065a/6

y.- rsiz 169a/26

y.- yeler 064a/37, 066b/3, 162a/11,
285a/17

y.- yem 078a/15

y.- yen 169a/29

y.- yenler 064b/44, 167a/18

y.- yesiñ 078a/13

y.- yesiz 012b/25

y.- yevüz 013a/31

y.- yip tokoldular 029a/37

y.- yüb 044a/38, 127a/12

y.- yüb 253a/20

y.- yüb tokoldular 064b/43

y.- yün 078b/22

y.- yüp 020b/19

yigirmi : yirmi

y. 134b/28, 167a/8

yigit : alp

y. 079b/50

y.+ cügi 127a/17, 127b/18,
127b/22

y.+ i 083a/5

y.+ ler 079b/52, 092b/6, 092b/10

y.+ leriñiz 087b/16

y.+ ligümden 071a/20

y.+ lügümden 131b/4

y. 121a/9

y.+ ligimden 034b/20

yine : tekrar, gene
y. 008a/7, 020a/6, 039b/21,
057b/5, 070b/11, 134b/28, 139a/7, 153b/9,
214a/9, 260b/8
y. ānasuāletdi 081a/4
y. anlarata'limider 070a/2
y. ba'asolunmak 030a/22
y. inkārettdi 080b/70
y. kıyametmişdür 215a/14
y. kıyāmide 031a/10, 067b/32
y. kıyāmide 071b/34
y. zikreyleñ 240b/31

yir : yer, mevki, mekan
y. 006a/10, 009b/18, 010b/35,
019a/30, 020b/18, 029a/35, 030a/19,
032b/18,
032b/19, 041a/9, 042a/35, 043a/7,
044a/35, 052a/45, 052a/51, 056a/2,
059a/5,
060a/28, 066b/5, 071b/36,
072a/41, 074a/1, 077a/31, 078b/19,
092a/31, 096b/33,
148b/29, 153a/3, 169b/11, 190b/5,
204a/10
y.+ de 006a/5, 012a/19, 019a/34,
045b/24, 045b/25, 045b/26, 053b/18,
060a/31,
076b/14, 087a/2, 087b/19,
136b/22, 143a/21, 155a/20, 157a/3,
161a/18, 165a/6,
168b/21, 241b/14
y.+ de cem'olub 172a/23
y.+ de qabūliderüz 128b/4
y.+ de meşhurider 178a/14
y.+ de va'zetdiler 083b/20
y.+ de 012a/11
y.+ dedür 012b/21
y.+ deki 059a/15, 060a/31
y.+ den 045b/25, 046a/27,
055b/45, 100b/8, 126a/22
y.+ den 099b/34
y.+ denkıler 123a/12
y.+ dūr 026b/15, 064a/36
y.+ e 026b/13, 027b/9, 051b/33,

055a/36, 060a/27, 062a/40, 064a/32,
065a/56,
079a/32, 095a/14, 100a/4, 133b/8,
190b/3, 193b/12, 274b/3
y.+ i 009a/5, 015a/21, 083a/7,
091b/24, 110b/15, 152a/19
y.+ in 130b/17
y.+ inde 172a/16
y.+ ine 049a/52
y.+ ler 165a/7
y.+ lerde 023b/5, 055b/45, 113b/3
y.+ lerdin 023a/43, 133a/2
y.+ lere 134b/29
y.+ leri 041a/6, 075b/39
y.+ siz 167b/31
y.+ ün 043b/30, 102b/12
y.+ üñ 020b/25, 056a/4
y. 036a/24, 054a/7, 061a/12,
154a/23, 169a/27, 169a/29, 200a/27,
201b/3,
242a/18, 254b/1, 259a/10, 259a/5,
273a/11, 274b/1, 276b/3, 277a/15, 278a/8,
282b/17, 284a/13, 284a/18,
286b/23, 288b/11
y.+ de 206b/12, 219b/8, 232a/6,
233b/4, 241b/9, 244a/25, 250b/18, 264a/8,
269b/13, 271a/11, 274a/10,
278b/10, 280a/12, 280a/14, 280b/4,
281a/14, 281a/8,
282a/6, 282b/17, 284b/2, 285a/15,
285a/8
y.+ dedir 264a/9
y.+ deki 198b/15, 210a/5, 229b/5
y.+ dekiler 208a/21
y.+ dekileri 210a/3
y.+ den 281a/11, 281b/4
y.+ desizüñ 212a/8
y.+ e 181a/2, 204b/16, 209b/19,
212b/2, 213b/6, 249a/5, 253a/20, 259b/13,
260b/11, 273a/7, 274b/3, 276a/5,
276a/7, 276b/1, 276b/3, 279b/4, 280a/13,
282b/19, 283b/2
y.+ e 010b/33
y.+ e 284a/16
y.+ i 230b/22, 244a/26, 278b/6,

279b/6, 280a/9
y.+ in 007b/12, 268a/7, 274a/9,
276b/4, 278b/5, 282b/16, 282b/18,
282b/19,
284a/14, 284b/6, 285b/3, 286a/11
y.+ in 199a/10, 274b/1, 286a/9
y.+ inden 269a/6
y.+ ine 215b/8, 280a/14
y.+ ine 007a/22
y.+ inün 237b/8
y.+ lerde 024a/20
y.+ lerdeki 198b/10
y. 007b/10, 065a/7, 069a/21,
070a/44, 070a/46, 070a/48, 079a/35,
102b/11,
106b/18, 125a/7, 131a/23,
132a/14, 184a/3

yiyecek

y.+ lerde 238b/10
y.+ leri 026b/16

yok : mevcut olmayan
y. 040a/25, 120b/40, 128a/30,
170b/3, 183b/15
y.+ ıdı 056a/2
y.+ idi 091a/14
y.+ ise 059b/26
y.+ uken 033a/25
y.+ use 023b/12, 040a/24
y.- dur 139a/14
y.- dur ve 140b/11
y.- tur 024a/21
y. 095b/6
y.+ dur 028b/32, 140b/11,
141b/15, 145b/1, 162a/5, 163a/4, 163a/5,
163b/25,
164b/4, 166a/16
y.+ dur 140b/12
y.+ mı 148a/21
y.+ mıdur 165b/5
y.+ mıdur 165b/4, 165b/6
y.+ sa 150a/6
y.+ tur 026b/17, 131a/26
y. 014a/29, 047a/6, 054b/23,

060b/41, 062b/8, 074b/14, 077b/2,
079a/30,
079a/35, 104b/8, 141b/10,
143a/16, 147b/6, 147b/12, 148b/3, 153a/1,
153a/13,
153a/14, 155a/20, 157b/17,
158b/6, 159a/2, 160b/15, 161a/20, 161b/1,
161b/8,
166b/26, 167b/29, 170b/1, 170b/3,
177a/19, 178b/13, 180a/8, 182b/12,
184b/7,
185a/8, 189b/1, 191a/14, 191a/16,
194b/18, 197a/21, 200b/15, 203a/16,
204b/16,
205b/9, 209b/23, 210b/22, 212b/4,
213b/6, 214b/5, 218a/6, 220a/3, 220b/8,
224a/9, 228a/7, 228b/9, 234b/12,
237b/9, 238a/7, 238b/11, 239b/1, 245a/17,
246b/22, 246b/23, 251b/12,
255b/2, 262a/12, 268b/14
y. 111a/28
y.+ dur 019a/28, 059b/17, 067a/17,
071a/29, 140b/13, 149a/12, 152a/1,
192b/28,
234a/15, 237a/27, 245a/11,
247b/15, 249a/2, 249a/3, 260a/5, 260a/8,
261b/27,
262a/6, 263b/18, 265b/4, 271b/17,
272b/8
y.+ dur 140b/23, 173b/13,
239a/23, 267b/20
y.+ durammātañrı 170a/24
y.+ durküllisinün 193a/2
y.+ duryā 170a/21
y.+ ki 221b/9, 245a/9
y.+ mı 059b/21
y.+ mu 149b/2, 188a/18
y.+ mudur 168b/22
y.+ sa 150a/7, 150b/22
y.+ tu 210a/11
y.+ tur 056b/17, 064a/37, 066b/3,
067a/17, 069b/39, 089a/6, 149b/19,
195a/24,
204b/20, 214b/9, 215a/2, 218a/9,
265a/9

y.+ tur 170a/22, 201b/10
y.- dur 015a/21
y.- tur 040a/23
y. 062b/9, 144b/7, 153a/14,
163a/7, 179b/8, 180b/13, 183b/13, 184b/6,
191a/16, 201b/8, 204b/21, 209a/9,
210a/3, 233a/17, 240a/19

yol

y. 013b/13, 013b/14, 018a/10,
023b/3, 024a/19, 036b/30, 037b/19,
059a/15,
059a/4, 062b/8, 072a/47, 072b/5,
137b/11, 187a/26
y.+ a 011a/42, 057a/23, 123a/5
y.+ ca 102b/9
y.+ da 028b/33, 035b/18, 037a/8,
037a/9, 066b/3, 067b/27, 069b/34,
071b/31,
072b/52, 072b/8, 073a/9, 130a/4,
132a/13
y.+ dan 006b/12, 015b/28, 119a/8,
243b/13
y.+ daRabbiyi 101a/27
y.+ dasın 010a/25
y.+ ın 008b/15
y.+ ları iftiḥāşolunmaz 151a/33
y.+ larına 039a/9
y.+ larında 246a/11, 246a/8
y.+ larındadır 140b/17
y.+ larımı 161a/17
y.+ u 238b/8
y.+ umuzu 214a/12
y.+ un 140b/17
y.+ uñ 284a/13
y.+ una 018a/5
y.+ unda 038a/32
y.+ uñda 267a/11
y.+ unı 039b/16
y.+ uñu 020a/10
y.+ usize 170b/31

yoldaş : arkadaş

y.+ larıdur 120a/29
y.+ larına 020a/16

Yuḥannā

Y. 005a/12
Y.+ yı tevlīditdi 005a/11
y.+ dan 268a/4
y. 268a/9, 289a/2
y.+ ya i'lāmetdi 268a/2
y. 007b/14, 019b/2
Y. 020a/11, 020a/12, 020b/18,
026a/2, 026a/3, 026a/4, 031a/13, 038a/32,
054a/4, 055a/29, 063a/14,
063a/16, 063b/25, 067b/28, 071b/35,
076a/4, 089a/1,
089a/5, 090b/6, 108a/13, 108b/24,
108b/25, 118b/25, 118b/4, 191a/9
Y. cevābvirüb 091a/19
y. teslimolundı 008b/12
Y. va'zetdügi 104a/38
Y.+ dan 054a/9, 063a/20
Y.+ nıñşākirdleri 056b/18
y.+ nuñ 007a/4
Y.+ nuñ 020a/7, 026b/10, 086b/22,
091a/13, 106a/2
Y.+ nuñşākirdleri 056b/18
Y.+ nūñ 106b/12, 118b/4
Y.+ ya 020a/14
Y.+ ya iḥbāreyleñ 019b/4
Y.+ yı 030b/1, 062a/37, 068a/2,
098b/14, 113a/37
Y.+ yıanlarıdaḥī 054b/18
Y.+ yıanuñla 079a/33
Y.+ yıdaḥī 107a/25
Y.+ yıheykele 089a/3
Y.+ yııtut-dı 063a/17
Y.+ yııtut-dıḡu 089b/11
Y.+ yı 058a/17
Y.+ nın 038a/25
Y.+ yı 038a/26

yukaru : yukarı

y.+ dan 248b/16
y. 067b/24, 089b/8
y.+ daki 210a/1, 210a/2
y.+ dan 082a/39
y.+ ya 199a/11

y. 023b/8, 026b/18, 031b/27,
083b/19, 086b/22, 103a/17, 134b/27,
149a/6,

197a/21, 199a/10, 220b/16,
243b/15

y.+ daki 194a/26

y.+ dan 052a/51

y.+ rak 187a/23

yuḡaru çık -

y.- dılar 100a/39

y.- madı 088b/34

y.- ub 099b/32, 121a/11

yum - : gözleri kapatmak

y.- dılar 136b/27

y.- dular 024a/15

y.- durdular 242b/33

y.- ulmuş 140b/20

yun - : yıkanmak

y.- madılar 065a/4

y.- mamış 028a/20, 065a/2

y.- mamuş 065a/6

y.- muş 052b/60, 258b/22

y.- muşlar 240a/23

Yūnān

y. 022b/40

Y. 110a/1

y.+ a 124b/38

Y.+ dan 023a/42

y.+ lı 066a/26, 192b/28

Y.+ lılara 158a/24

Y.+ lıları 117a/4

y.+ lınuñ 149a/12

y.+ lu 113b/3, 190b/3

y.+ lular 115b/12, 118a/17,

140b/10, 158a/23

y.+ lular 119a/10

Y.+ lulara 119b/17, 121b/21,

137b/14, 168a/33

Y.+ lulardan 115b/5

Y.+ luları 124a/27

Y.+ lularuñ 094b/1

Y.+ luya 139a/11

Y.+ luya ammā 139a/10

y.+ un 022b/41

Yūsiyyā

Y. 005a/11

Y.+ yı tevlīditdi 005a/11

Yūsuf : Hz. İsa'nın babası

Y. 052b/57, 052b/59, 082b/43,
086b/23, 096a/13, 096a/14, 275a/8

Y. 242a/22

Y.+ a 082b/45

Y.+ ı 095b/9, 096a/19

y.+ un 242a/21

Y.+ uñ 096a/13

Y. 005b/19evvel, 005b/20,
005b/24

y.+ a 007a/20

Y.+ a 006b/13

Yūşāfāt

Y.+ ı tevlīditdi 005a/8

Yūvāsām

Y. 005a/9

Y.+ ı tevlīditdi 005a/9

yüce : ulu

y. 008a/8, 030b/1, 068a/2,
082a/37, 098a/57, 108a/17, 114a/17,
150b/20,

152a/16, 205b/14, 223b/17,
258b/18, 289b/12

y.+ ligi 185a/5

y.+ liğinde 246a/9

yücelt -: ululamak

y.- di 108a/17

y.- dirdi 204a/9

y.- e 256a/6

y.- te 249b/11

yük

y. 112b/29	265a/5, 267a/16
y.+ e 133b/10	y.- r 269a/2
y.+ lerini 195a/2	y.- rler 019b/5
y.+ lü 021a/28	y.- r 124a/25
y.+ te 212b/6	y.- rsün 265b/4
y.+ üm 021a/30	y.- rüz 180a/7, 260a/7
y.+ üne 035b/13	y.- rüz yalansöyleriz 260a/6
y.+ ünü 123a/4, 195b/6	y.- sün 163b/17
yüklen -	y.- yavüz 133a/1
y.- mesin 222a/16	y.- yeler 270b/4, 290a/24
y.- miş 226a/6	y.- yelim 205b/16
yüksek	y.- yelüm 195a/26, 265a/6
y.+ lık 147a/39	y.- yelüm 143b/5
yün	y.- yelümbunuñ 197b/11
y. 239a/19	y.- yenlere izhârettdi 083a/12
y.+ ünden 054a/6	y.- yesi 213a/12
y.+ ünden 007a/4	y.- yesiz 214b/12
yürü -	y.- yesiz 265a/7
y.- di 260b/6	y.- yeyim 181b/16
y.- di 113a/39	y.- yüb 089b/9, 101b/32, 121b/15,
y.- diler 111a/26	133b/7
y.- dügi 054b/16	y.- yüp 008b/18, 121a/6, 218a/11,
y.- dük 122b/3	254b/3, 284a/15
y.- dükleri 265b/5	y.- yüp 259a/4
y.- düler 267a/11	y.- yüş 122b/1
y.- düñüz 197a/1	y.- yüşü 227a/8, 243a/1
y.- mediler 191a/14	y.- yüşümi 122a/24
y.- medükmi 188a/18	yüz : çehre, sima
y.- mege 028b/30, 089b/12,	y. 023b/8, 024b/23, 032b/12,
110b/17	033a/28, 035a/29, 064a/37, 071b/30,
y.- mek 214b/1	094a/36,
y.- mek 123b/22, 260b/7	095b/6, 130b/16, 142a/19,
y.- memişdür 110a/9	171a/12, 179a/17, 195b/12, 281b/1,
y.- meyeler 145b/2	281b/3, 290a/17
y.- meyüb 179a/2	y.+ de 180b/12
y.- mezler 065a/6	y.+ den 095b/6, 130b/20, 190a/23,
y.- mezüz 145b/5	212a/9, 213a/11, 246b/25
y.- müşdür 062a/42	y.+ e 130b/16, 185a/1, 185a/7
y.- r 027a/26, 064b/48, 064b/49,	y.+ i 059b/21
067b/24, 110a/11, 185a/3, 256a/8,	y.+ i 059a/9
260b/11,	y.+ ini 095a/15
	y.+ leri 277a/8
	y.+ lerine 279a/16
	y.+ lerini 012a/16